New Testament

Central Sama Language

Central Sama - Bible - New Testament

Matiyu	3
Markus	105
Lukas	170
Yahiya	277
Kahinangan	354
Rōm	454
1 Kurintu	498
2 Kurintu	542
Galatiya	569
Epesos	584
Pilipi	599
Kolossa	609
1 Tessaloneka	619
2 Tessaloneka	628
1 Timuti	633
2 Timuti	646
Titus	655
Pilimun	661
Hibrani	664
Yakub	696
1 Petros	707
2 Petros	719
1 Yahiya	726
2 Yahiya	736
3 Yahiya	738
Judas	740
Pamabukisan	744

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Central Sama - Bible - New Testament

Matiyu

Matiyu 1

Lapal Ahāp Pasal Al-Masi ya Tasulat e' si
MATIYU
Kapangkatan si Isa Al-Masi
(Lukas 3:23-38)

1Ya itu kapangkatan si Isa Al-Masi, panubu' si Da'ud ya panubu' si Ibrahim.

2-6Si Ibrahim bay mma' si Isa'ak, ya Isa'ak bay mma' si Yakub. Si Yakub bay mma' si Yuda maka saga danakanna, si Yuda bay mma' si Peres maka si Sera (si Tamar ya ina' sigām). Si Peres bay mma' si Hesdon, ya si Hesdon bay mma'si Aram. Si Aram bay mma' si Amminadab, ya Amminadab bay mma' si Nasson.Si Nasson bay mma' si Salmon, ya Salmon bay mma' si Bowas (si Rahab ya ina'na). Si Bowas bay mma' si Obed, ina'na bay si Rūt. Si Obed bay mma' si Jesse, ya Jesse bay mma' sultan Da'ud. Si Da'ud inān bay mma' si Sulayman,ina'na bay h'nda si Uriya.

7-11Si Sulayman bay mma' si Rehobowam, ya Rehobowam bay mma' si Abiya, ya Abiya bay mma' si Asa. Si Asa bay mma' si Josapat, ya Josapat bay mma' si Joram, ya Joram bay mma' si Usiya. Si Usiya bay mma' si Jotam, ya Jotam bay mma' si Ahas, ya Ahas bay mma' si Hijikiya. Si Hijikiya bay mma' si Manasse, ya si Manasse bay mma' si Amon, ya Amon bay mma' si Jusiya. Si Jusiya bay mma' si Jekoniya maka saga danakanna.

12-16Min waktu kapamowa bangsa Isra'il ni lahat Babilon sampay ni waktu kapaganak ma si Isa, buwattitu ya sugsuganna. Si Jekoniya inān bay mma' si Salati, ya Salati bay mma' si Sirubbabil. Si Sirubbabil bay mma' si Abiyud, ya Abiyud bay mma' si Eliyakim, ya Eliyakim bay mma' si Asor. Si Asor bay mma' si Sadok, ya Sadok bay mma' si Akim, ya Akim bay mma' si Eliyud. Si Eliyud bay mma' si Eleyasar, ya Eleyasar bay mma' si Mattan, ya Mattan bay mma' si Yakub. Si Yakub bay mma' si Yusup ya h'lla si Mariyam ina' si Isa, ya niōnan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Al-Masi.

17Manjari aniya' sangpū' maka mpat pangkatan min si Ibrahim sampay ni si Da'ud, sangpū' maka mpat pangkatan min si Da'ud sampay ni waktu bay pamala'an saga a'a Isra'il ni Babilon, ati sangpū' maka mpat pangkatan isab minnē' sampay ni waktu kapaganak ma Al-Masi.

Kapanganak ma si Isa
(Lukas 2:1-7)

18Buwattitu ya kal'ngnganan kapanganak ma si Isa Al-Masi. Ina'na si Mariyam bay makapagbintak asal maka si Yusup, sagō' ma halam gi' sigā takawin tananam e' si Mariyam in iya angiram sabab min kawasa Rū Sussi.

19A'a adil asal si Yusup ya tunang si Mariyam e', angkan iya agara' pabaibad min iya ma halam aniya' makata'u. Mbal iya bilahi amuwanan si Mariyam kaiya'an ma mata mairan.

20Na, sabu pa'in si Yusup amikil-mikil pasal pakaradja'an itu, aniya' mala'ikat min Tuhan pauppi ni iya. Yuk mala'ikat, “O Yusup panubu' si Da'ud, da'a ka ahawal-hawal magdakayu' maka si Mariyam ilu, sabab min kawasa Rū Tuhan ya angkan aniya' kab'ttonganna.

21Anganak du iya l'lla, ati Isa ya pangōnnu ma iya sabab iya ya angalappas bangsana Isra'il min paldusahan sigām.”

22Na, pinat'kka saga pakaradja'an itu kamemon bo' aniya' katumanan ma bay pangallam Tuhan ma dakayu' nabi, ya yuk-i,

23“Aniya' inān budjang angiram, ati anganak iya l'lla, Emmanuwel ya pangōn sigām ma iya.” Hatina “Tuhan pat'nna' ma kitam.”

24Pagbati' pa'in si Yusup min uppina, bineya' e'na panoho'an mala'ikat ati pah'ndana si Mariyam.

25Sagō' subay na apuwas bay kapanganak si Mariyam bo' yampa sigā magpūn.Jari anganak si Mariyam l'lla ati Isa ya pangōn si Yusup ma iya.

Matiyu 2

Saga A'a min Sobangan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Si Isa bay nianakan ma kaluma'an Betlehem ma lahat Yahudiya, ma masa kapagsultan si Herod. Mbal at'ggol, aniya' saga a'a alim bay min sobangan at'kka pehē' ni Awrusalam. Saga a'a itu pangangadji' ma saga bitu'un.

2Pagt'kka sigām ni Awrusalam magtūy sigām atilaw, yuk-i, “Maingga na onde'-onde' bay nianakan, ya ginanta' magsultan ma bangsa Yahudi? Ta'nda' kami bitu'un ya pamandogahan iya, paluwa' min sobangan, jari itiya' kami pi'itu amudji iya.”

3Pagkale itu e' Sultan Herod, magtūy landu' asasaw pikilanna. Sampay saga a'a kamemon ma deyom da'ira inān magkasasawan du isab.

4Magpanoho'an si Herod subay magtipun saga nakura' kaimaman maka saga guru sara' agama. Atilaw iya ma sigām, yukna, “Maingga kono' panganakan Al-Masi?”

5Anambung saga a'a inān, yuk-i, “Ma kaluma'an Betlehem, ma lahat Yahudiya, sabab tasulat asal e' nabi ma deyom Kitab, ya yuk-i:

6‘In kauman Betlehem, ya ma lahat Yahudiya, aheya kabantuganna min saga da'ira babantugun ma lahat Yahudiya, sabab aniya' palahil minnē' dakayu' a'a magmakōk, a'a angupiksa' saga a'aku bangsa Isra'il!’ ”

7Puwas e' pinalinganan e' sultan Herod saga a'a alim e', binowa magbissala ma halam aniya' makata'u. Tinilaw sigām e'na bang sumiyan waktu bay kasobang bitu'un.

8Kahaka'an pa'in sultan, pinapehē' sigām ni Betlehem. Buwattitu panoho'annama sigām, yuk-i, “Pehē' kam, piha'unbi to'ongan onde'-onde' inān. Bang iyatabākbi, pata'uhunbi aku supaya aku isab pehē' amudji iya.”

9-10Aubus pa'in sigām binissalahan e' sultan, palanjal na sigām tudju ni Betlehem. Ma labayan pa'in, parahū min sigām bitu'un ya bay ta'nda' sigām ma lahat sobangan lagi'. Pag'nda' itu, landu' aheya kakōgan sigām. Jari patongod bitu'un inān min diyata' luma' ya pat'nna'an onde'.

11Makasōd pa'in saga a'a alim inān ni deyom luma', ta'nda' e' sigām onde'-onde'maka ina'na si Mariyam. Jari pasujud sigām amudji iya, maka pinaluwas isabsaga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

huhulmatan bay bowa sigām pamuwan ma onde' inān. Aniya' bulawan, kamanyan, maka pahamut mira.

12Puwas e' binanda'an sigām e' Tuhan ma deyom uppi, sinō' da'a pabalik ni si Herod. Manjari amole' sigām ni lahat labay min lān saddi.

Kalahi disi Yusup ni Lahat Misil

13Pagla'an sigām, aniya' mala'ikat min Tuhan magpanyata' ni si Yusup ma deyom uppi. Yuk mala'ikat, “Punduk ka. Bowahun onde' maka ina'na ilu ati alahi kam ni lahat Misil. Mahē' gi' kam sat'ggol kam mbal pala'anku minnē'. Ilu si Herod amiha onde' ilu pinapatay.”

14Magtūy punduk si Yusup. Niā' e'na onde' maka ina'na bo' sigām pauntas minnē' tudju ni lahat Misil ma sangom du inān.

15Mahē' sigām sampay amatay si Herod. Jari aniya' kamaksuran ma bay pangallam Tuhan, ya tasulat ma Kitab e' nabi Hoseya. Yukna, “Bay soho'ku anakku pi'itu min lahat Misil.”

Pamapatay saga Onde'

16Pagta'u pa'in e' si Herod in iya bay niakkalan he' saga a'a alim e', apasu' to'ongan atayna. Magtūy iya magpanoho'an pinapatay saga onde'-onde' l'lla kamemon ma Betlehem sampay ma sakalibutna, sasuku angumul duwantahun sampay pareyo' gi' minnē'. Binista e' si Herod umul saga onde' inān tinagna'anmin waktu bay pamata'u iya e' saga a'a alim pasal waktu katuwa' bitu'un.

17Minnē' aniya' kamaksuran ma bay tasulat e' nabi Irimiya, ya yukna,

18“Aniya' lengog takale ma lahat Rama, lengog a'a magkarukka'an maka maglemong. Si Rakiya anangisan saga anakna. Mbal tapahali paglemongna, sabab wa'i pinapatay anakna kamemon.”

Amole' disi Yusup ni Nasaret

19Amatay pa'in si Herod, aniya' mala'ikat min Tuhan bay pauppi ni si Yusup mahē' ma lahat Misil.

20Yuk mala'ikat, “Punduk ka. Bowahun onde' maka ina'na pabalik ni lahat Isra'il, sabab magpatayan na saga a'a bilahi amapatay onde' ilu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sakali pabangun si Yusup. Binowa e'na onde' maka ina'na pabalik ni lahat Isra'il.

22Pagta'u pa'in e' si Yusup in si Arkilas paganti' na min mma'na si Herod magsultan ma lahat Yahudiya, atāw iya palahat maina'an. Binanda'an iya pabalik ma deyom uppi, ya angkan sigām magtai'anak pehē' ni lahat Jalil

23bo' pat'nna' ma kaluma'an niōnan Nasaret. Jari aniya' kamaksuran ma bay pinagkallam e' saga kanabihan pasal Al-Masi, ya yuk-i, “Niōnan iya a'a Nasaret.”

Matiyu 3

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi

(Markus 1:1-8; Lukas 3:1-18; Yahiya 1:19-28)

1Manjari ma waktu he'-i at'kka si Yahiya Magpapandi pehē' ni paslangan Yahudiya magnasihat,

2Yuk nasihatna ni saga a'a bay patimuk pina'an, “Pataikut kam min dusabi sabab asekot na waktu kapagparinta Tuhan ma kitam.”

3Si Yahiya itu bay pinagbissala asal e' nabi Isaya, yuk-i, “Aniya' a'a angalingan ma lahat paslangan, yukna, ‘Lanu'inbi lān ya palabayan Panghū'. Pabontolunbi pal'ngngananna.’ ”

4Ya pas'mmek si Yahiya inān kakana' hinangan bulbul unta', maka dakayu' sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakanna. Ya pagkakanna ampan maka gula' buwani.

5Na, pehē' ni si Yahiya saga a'a min da'ira Awrusalam, min kaluha'an lahat Yahudiya, maka min saga kaluma'an ma karuwambila' sapa' Jordan.

6Magpasab'nnal sigām pasal bay dusa sigām, ati pinandi sigām e' si Yahiya masapa' Jordan e'.

7Sagō' pag'nda' si Yahiya ma ba'anan a'a Parisi maka a'a Saddusi pina'an ni iya mikipandi, yukna ni sigām, “Ē, ka'am ilu, addatbi sapantun sowa pangangakkal! Sai bahā' bay amanda'an ka'am subay papuwas min mulka' Tuhan ya song pat'kka?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Bang kam sab'nnal-b'nnal pataikut na min dusabi, hinangunbi hinang ahāp, palsaksi'an in addatbi apinda na.

9Da'a kam magpikil in ka'am mbal minulka'an saukat na kam panubu' si Ibrahim. Haka'anta kam, minsan saga batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim e' Tuhan!

10Ka'am ilu hantang saga kayu arai' na pinuwad maka kapa, tobtob min po'onna. Sabab kayu kamemon mbal ahāp buwa'na pinuwad du, nilarukan ni deyom api tinunu'.

11Aku itu," yuk si Yahiya, "hal bohe' ya pamandiku ka'am, tanda' saksi' in ka'am pataikut min dusabi. Sagō' aniya' pi'itu damuli min aku aheya gi' kawasana min kawasaku. Minsan hal taumpa'na mbal aku tinōp amenten. Saddī bowahan pamandina ma ka'am, sabab in iya amahōp Rū Sussi ni deyom baranbi. Sagaa'a kasehe' isab pinandi e'na maka api.

12Sinilang du e'na a'a ahāp maka a'a ala'at, buwat sapantun a'a anahapan pai.Ya paina tinau' ma deyom tau'anna, saguwā' hampa'na tinunu' e'na ma api mbal kap'ddahan."

Pamandi ma si Isa
(Markus 1:9-11; Lukas 3:21-22)

13Jari itu, ma waktu he'-i, at'kka si Isa min lahat Jalil pina'an ni sapa' Jordan, bo'mikipandi ma si Yahiya.

14Sagō' mbal bilahi si Yahiya. Yukna ni si Isa, "Angay ka mikipandi ma aku? Aku itu subay pandinu!"

15Saguwā' anambung si Isa, yukna, "Hinangun na ma waktu itu, sabab patut du bang beya'ta panoho'an Tuhan kamemon." Jari pasulut si Yahiya ma si Isa.

16Aubus pa'in si Isa bay pinandi, pariyata' na iya min deyom bohe'. Sakali paukab langit, ati ta'nda'na Rū Tuhan sali' luwa assang pareyo' minnē' pat'ppak ma iya.

17Aniya' isab suwala ah'lling min deyom sulga' yuk-i, "Iya na itu Anakku kalasahanku, landu' makasulut atayku."

Matiyu 4

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kapanulay ma si Isa
(Markus 1:12-13; Lukas 4:1-13)

1Manjari si Isa inān binowa e' Rū Tuhan kaleya ni lahat paslangan, ati sinasat
iya e' nakura' saitan, kalu tabowa magdusa.

2Halam bay makatimtim si Isa ai-ai ma deyom mpatpū' ng'llaw maka mpatpū'
bahangi. Puwas e' landu' iya lingantu,

3jari pehē' ni iya nakura' saitan, ya mananasat, yukna, “Bang ka sab'nnal-b'nnal
Anak Tuhan, soho'un saga batu itu papinda ni tinapay.”

4Sagō' anambung si Isa, yukna, “Tasulat asal ma Kitab Tawrat, ya yuk-i, ‘Ngga'i ka
hal kinakan baran ya makakallum ma manusiya', saguwā' lapal kamemon ya
binissala e' Tuhan.’ ”

5Puwas e' binowa si Isa e' nakura' saitan ni da'ira Awrusalam, ya niōnan Da'ira
Mahasussi, ati pinatongod iya ma puttuk langgal pagkulbanan ya maina'an.

6Yuk saitan, “Bang ka sab'nnal-b'nnal Anak Tuhan, pakuppa ka minnilu, sabab
tasulat asal ma Kitab Jabul, ya yuk-i, ‘Aniya' mala'ikat sinoho' e' Tuhan
angahampanan ka'a. Tinayak ka e' sigām bo'mbal makahantak tape'nu ni batu.’
”

7Yuk si Isa, “Tasulat isab buwattitu: ‘Da'a sulayinbi kawasa Panghū'bi Tuhan.’ ”

8Puwas e' binowa si Isa e' nakura' saitan ni diyata' būd alanga to'ongan, bo'
yampa pina'nda'an lahat kamemon ma kaluha'an dunya, maka kawasa saga a'a
ya magnakura'an kalahat-lahatan inān.

9Yuk nakura' saitan ni si Isa, “Bang ka pasujud ma aku amudji, pamuwanku
ina'an kamemon ma ka'a.”

10Ya sambung si Isa ni iya, “Ala'an ka, saitan! Sabab tasulat asal ma Kitab
Tawrat, yuk-i, ‘Panghū'bi Tuhan sadja ya subay pudjibi. Tunggal iya
paghinanganbi!’ ”

11Puwas e' ala'an nakura' saitan min si Isa, ati aniya' saga mala'ikat pina'an ni
si Isa angayura iya.

Anagna' si Isa Amandu'
(Markus 1:14-15; Lukas 4:14-15)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Manjari pagkale e' si Isa in si Yahiya Magpapandi wa'i bay takalabusu, pehē' iya ni lahat Jalil.

13Ala'an iya min kauman Nasaret, bo' pat'nna' ma da'ira Kapirnaum ya ina'an ma bihing danaw Jalil, ma paglahat Sibulun maka Naptali.
14Jari aniya' kamaksuran ma bay tasulat e' si Isaya, ya yuk-i,

15“Lahat Sibulun maka lahat Naptali, ya ma llot sapa' Jordan maka tahik s'ddopan, lahat Jalil, ya kalamugayan bangsa ngga'i ka Yahudi.

16Saga a'a bay hantang pat'nna' ma deyom kalendoman, maka'nda' kasawahan landu' asahaya. Saga a'a bay kalokoban e' kamatay, taluwa' kasawahan.”

17Tinagna'an minnē' magnasihat na si Isa, yuk-i, “Taikutinbi na dusabi sabab asekot na waktu kapagparinta Tuhan ma ka'am.”

Mpat A'a Binowa Pamulid ma si Isa
(Markus 1:16-20; Lukas 5:1-11)

18Na, hinabu si Isa lum'ngngan ma bihing danaw Jalil, aniya' ta'nda'na duwangan magdanakan. Dakayu' inān si Simun, ya niōnan isab si Petros.

Dakayu' inān si Andariyas. Ina'an sigā angahūg pokot ma danaw, sabab magdaraing asal sigā.

19Jari ah'lling si Isa ni sigā, yukna, “Pi'itu kam ameya' ma aku. Bay kam asal magā' daing, sagō' pandu'anta kam magā' pagkahibi manusiya' ameya' maaku.”

20Takale pa'in lling si Isa e' duwangan itu, magtūy ni'bbahan pokot sigā bo' yampa ameya' ma iya.

21Makalanjal pa'in si Isa minnē', aniya' isab ta'nda'na duwangan magdanakan,si Yakub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ina'an sigā ma diyata' bayanan magbeya' maka mma' sigā amahāp pokot. Nilinganan e' si Isa duwangan itu,sinō' ameya' ma iya.

22Magtūy ni'bbahan mma' sigā maka bayanan, bo' ameya' ma si Isa.

Kauli'an e' si Isa Saki Kaginisan
(Lukas 6:17-19)

23Na, nilatag e' si Isa kaluha'an lahat Jalil inān. Amandu' na pa'in iya ma deyom

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kalanggalan. Magnasihat iya lapal ahāp pasal kapagparinta Tuhan ma manusiya'. Kauli'an e'na saga a'a kamemon ya taluwa' saki maka kalammahan indaginis.

24Jari pasaplag kabantuganna ni kaluha'an lahat Siriya. Angkan saga a'a maina'an bay amowa pagkahi sigām ni si Isa, sai-sai kap'ddi'an atawa taluwa' saki indaginis, saga a'a sinōd saitan, a'a binawi-bawi, maka a'a amatay ugat sigām. Kauli'an sigām kamemon e' si Isa.

25Jari landu' aheka saga a'a bay paturul ma iya, a'a min lahat Jalil maka min Sangpū' Da'ira. Aniya' isab saga a'a min da'ira Awrusalam, min kaluha'an lahat Yahudiya, sampay min dambila' sapa' Jordan.

Matiyu 5

Kahāpan Sab'nnal-b'nnal
(Lukas 6:20-23)

1Manjari pag'nda' pa'in si Isa ma manusiya' sikatimukan inān, patukad iya ni bīd bo' aningkō' mahē'. Pina'an ni iya saga mulidna,

2ati anagna' iya amandu' ma sigām, yuk-i,

3“Aheya kahāpan ma sasuku kata'uwanna halam aniya' pasangdolanna saddimin Tuhan, sabab tantu aniya' okomanna ma pagparintahan Tuhan.

4Aheya kahāpan sasuku magkarukka'an, sabab pinahantap pangatayanna e' Tuhan.

5Aheya kahāpan sasuku areyo' pangatayanna, sabab makataima' iya pusaka'min Tuhan.

6Aheya kahāpan sasuku magmatayan itikad abontol, sabab karūlan iya e' Tuhan.

7Aheya kahāpan sasuku ma'ase' ma kasehe'anna, sabab ya du iya kina'ase'ane' Tuhan.

8Aheya kahāpan sasuku apote' atayna tudju ni Tuhan, sabab makapag'nda' duiya maka Tuhan.

9Aheya isab kahāpan sasuku amapagsulut ma saga pagkahina, sabab kaōnan iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anak Tuhan.

10Aheya isab kahāpan sasuku nila'at ma sabab pameya'na ma kabaya'an Tuhan, sabab aniya' okomanna ma pagparintahan Tuhan.

11“Aheya isab kahāpanbi bang kam ganta' niudju' maka pininjala', maka bang kam nilimut ngga'i ka b'nnal ma sabab pameya'bi ma aku.

12Subay kam akōd to'ongan bang buwattē', sabab tantu du aheya tungbasbi ma deyom sulga'. Buwattē' isab bay paminjala' ma saga nabi ya bay ma dunya itu ma masa awal e'.”

Asin maka Sawa
(Markus 9:50; Lukas 14:34-35)

13Amandu' lagi' si Isa, yuk-i, “Ka'am bebeya'anku dalil asin ma bangsa manusiya'. Sagō' bang asin itu magtinu' na, halam aniya' pamabalik nanamna. Halam aniya' kagunahanna, hal tinimanan bo' pinaggi'ikan e' a'a.

14“Ka'am ilu dalil sawa pamasawa bangsa manusiya'. Bang aniya' kaluma'an pat'nna' ma diyata' būd, ta'nda'an di-na du.

15Halam aniya' anū'an palita'an bo' turunganna maka undam, sagō' pinat'nna'ma diyata' pat'nna'anna bo' amuwan sawa ma sasuku ma deyom luma'.

16Buwattē' du isab kam, subay kam amuwan sawa ma pagkahibi manusiya'. Hatina subay ta'nda' kahinanganbi ahāp e' a'a kasehe', bo' sigām tabowa ananglitan Mma'bi ma sulga'.”

Sara' si Musa maka Kamaksuranna

17“Da'a kam maghimangkan saga aku pi'itu amapasan sara' ya bay pang'bba e' si Musa, maka pandu' bay min kanabi-nabihan. Ya gawiku pi'itu subay pahatiku pasal sara' he' bang ai kamaksuranna to'ongan.

18Haka'anta kam to'ongan: sat'ggol masi langit maka dunya itu, halam du aniya' kinulangan min sara' itu minsan la'a hal dambatang sulatna maka balisna. Subay asampulna' kamemon bo' yampa pahalam kapūsanna.

19Angkan sai-sai angalanggal sara' itu minsan la'a hal ma kariki'an, maka bang bidjakanna sehe'na ameya' ma iya angalanggal, a'a inān areyo' to'ongan ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom pagparintahan Tuhan. Sagō' sai-sai ya ameya' ma sara' sampay amandu'an sehe'na subay ameya', alanga du iya ma deyom pagparintahan Tuhan.

20Sagō' haka'anta kam, mbal kam makasōd ni deyom pagparintahan Tuhan bang mbal palabi ka'adilanbi min ka'adilan saga Parisi maka saga guru sara' agama."

Pasal Pamapatay Pagkahi Manusiya'

21"Bay na takalebi panoho'an ma saga a'a ma masa awal e', ya yuk-i, 'Wajib kam da'a amapatay pagkahibi manusiya'. Sai-sai amapatay pagkahina pinat'nna'an hukuman.'

22Sagō' buwattitu na pamandu'ku ma ka'am: sai-sai angastol ma pagkahina subay nihukum. Maka sai-sai angōn 'dupang' ma sehe'na subay binowa ni Tumpukan Maghuhukum. Sai-sai isab amah'llingan pagkahina, yukna, 'Ē! Babbal ka! Halam aniya' pūsnu!' Piligdu a'a inān pinalabay min api nalka'.

23Angkanna, bang ka ganta' ma deyom langgal song anukbal ai-ai ni Tuhan, bo' taentomnu aniya' pagkahinu ap'ddi' atayna ma ka'a,

24mailuhun lagi' panukbalnu ati pasa'ut ka ni pagkahinu inān maghāp maka iya dahū bo' yampa ka pabīng angungsuran panukbalnu ni Tuhan.

25"Abila ka tinuntutan e' a'a bo' tin'kkahan ni sara', bowahun iya magsulut ma halam gi' makatampal ni sara'. Sabab bang kam mbal magsulut dahū, tin'kkahan ka ni huwis, ati ni'nde'an ka e' huwis ni saga pulis bo' ni'isi ni deyom kalabusu.

26Jari ka'ddasan ka maina'an. Subay puwasannu bay kataksilannu kamemon bo' yampa ka makaluwas minnē'."

Pasal Pangaliyu-lakad

27"Bay na takalebi panoho'an itu, ya yuk-i, 'Wajib kam da'a angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'bi.'

28Sagō' buwattitu na pamandu'ku ma ka'am: sai-sai ang'nda' ni d'nda maka e'na anganapsuhan iya, a'a inān katōngan dusa sabab makalandu' na iya angandusa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ni d'nda he' ma deyom pikilanna.

29Bang matanu kowan ganta' amowa ka'a magdusa, subay paggatun. Gom lagi' lugitnu matanu ilu bo' tinimanan. Ahāp lagi' abuta matanu dambila', bang pa'in da'a nilarukan katibu'ukannu ni deyom nalka' ma ajukup matanu karuwambila'.

30Damikiyanna isab bang tangannu kowan ganta' amowa ka'a magdusa, paggatun. Gom lagi' pinukulan dambila' tangannu bo' tinimanan. Ahāp lagi' apukul dambila' tangannu, bang pa'in da'a nilarukan katibu'ukannu ni deyom nalka' ma ajukup tangannu karuwambila'."

Pasal Pagtiman A'a Maglakibini

(Matiyu 19:9; Markus 10:11-12; Lukas 16:18)

31"Aniya' isab bay panoho'an sara', ya yuk-i, 'Sai-sai animanan h'ndana subay iya amuwan pagpasahan.'

32Sagō' buwattitu na pamandu'ku ma ka'am: sai-sai animanan h'ndana ma halam aniya' sababanna, ma halam du bay angaliyu-lakad min iya, taga-dusa l'lla inān ma h'ndana he'. Sabab bang d'nda he' aminda h'lla, taga-dusa iya angaliyu-lakad min h'llana tagna'. Maka dusahan isab l'lla angah'nda d'nda inān."

Pasal Pagsapa

33"Bay na takalebi isab panoho'an ma saga a'a masa awal e', ya yuk-i, 'Wajib kam da'a magputing bang bay makasapa. Wajib isab sinuhul bang aniya' najalbi ni Tuhan.'

34Sagō' buwattitu na pamandu'ku ma ka'am: da'a kam magsapa. Da'a sibahatunbi sulga' pagsapahanbi sabab paningkō'an Tuhan ko' inān.

35Da'a sibahatunbi dunya sabab pat'kkaran tape'na. Sampay da'ira Awrusalam, da'a sibahatunbi isab sabab suku' Tuhan, ya Sultan Mahatinggi.

36Minsan kōkbi, subay mbal sibahatbi pagsapahanbi sabab ngga'i ka ka'am ya bay amapanjari. Minsan dalamba bu'unbi mbal kapindahanbi walna'na ni ettom atawa ni pote'.

37Bang kam angaho', subay aho' sadja, bang kam magin'mbal, subay mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sadja. Ai-ai pamasugpatbi saddi minnē', min saitan patila'atun ko' itu."

Pasal Pamalos
(Lukas 6:29-30)

38"Bay na takalebi panara', ya yuk-i, 'Bang aniya' amaka'at dambila' mata sehe'na subay binalosan pinaka'at dambila' matana. Damikiyanna bang aniya' angalutu empon sehe'na subay binalosan nilutu emponna.'

39Sagō' ya na itu pamandu'ku ma ka'am: da'a kam amalos bang aniya'makarusa ma ka'am. Abila aniya' a'a anampak baihu'nu dambila', patampalun isab dambila' panampakanna.

40Abila aniya' ganta' anuntutan ka'a bo' niamu' multa kamisitanu, pamuwanun ma iya sampay badju'nu.
41Abila aniya' a'a magmandahan ka'a pasehe' ma iya dabatu lawakna, sehe'in gi' iya duwa batu.

42Sai-sai angamu' ni ka'a, buwanin. Maka sai-sai bilahi angindam, paindamin."

Pasal Lasa ma saga Banta
(Lukas 6:27-28, 32-36)

43"Bay na takalebi isab pamandu' dakayu' itu, ya yuk-i, 'Kalasahinbi bagaybi, sagō' kab'nsihinbi bantabi.'

44Sagō' ya na itu pamandu'ku ma ka'am: kalasahinbi bantabi. Amu'-amu'inbi kahāpan min Tuhan sasuku angala'at ka'am

45bo' supaya kam an'ppu addat Tuhan, ya Mma'bi ma sulga'. Sabab Tuhan ya amasilak llaw ma a'a kamemon ahāp ka atawa ala'at. Amap'ttak iya ulan ma saga a'a maghinang kabontolan sampay isab ma a'a maghinang kala'atan.

46Bang hal a'a alasahan ka'am ya kalasahanbi, da'a kam aholat tinungbasan pahala' e' Tuhan. Minsan saga a'a magā' sukay parinta, alasa du ma sasuku alasahan sigām.

47Bang hal bagaybi ya saginabi pahāp, sali' du kam maka saga a'a mbal magta'at ma Tuhan, sabab ya du sigām magsagina dakabagayan. Mbalpabidda' kahāp addatbi min sigām.

48Ka'am ilu subay ajukup ma kaul maka pi'il tudju ni a'a kamemon, buwat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mma'bi ma sulga'.”

Matiyu 6

Pagtabang ma Miskin

1“Kamaya'-maya' kam. Bang aniya' kahāpan hinangbi pagta'atbi ni Tuhan, da'a
hinangunbi ma mata mairan. Sabab bang buwattē' hinangbi, halam aniya'
tungbasbi min Tuhan, ya Mma'bi ma sulga'.

2“Angkanna, bang aniya' pamuwanbi ma a'a kulang-kabus, da'a pagbantugunbi.
Da'a s'ppuhunbi a'a maglaku-laku in sigām ahāp, ya anarakka ma matahan saga
a'a kamemon, ma deyom langgal ka atawa ma paglabayan.Tu'ud sigām bilahi
sinanglitan e' saga manusiya'. Haka'anta kam to'ongan, sanglit min manusiya'
ya panungbas sigām, halam saddī.

3Sagō' ka'am ilu, bang aniya' tabangbi a'a miskin, subay halam aniya'
makata'uwan iya, minsan bagaybi.

4Subay halam aniya' makata'u. Jari bang buwattē', tinungbasan du kam e'
Mma'bi Tuhan, ya maka'nda' ma ai-ai hinangbi minsan halam aniya' makata'u.”

Pasal Panambahayang
(Lukas 11:2-4)

5“Bang kam anambahayang, da'a sengorinbi saga a'a maglaku-laku in addat
sigām ahāp. Sabab tagian sigām an'ngge anambahayang ma deyom langgal atawa
ma paglalabayan a'a bo' supaya ta'nda' e' kamemon. Haka'anta kam to'ongan,
bang sigām kasanglitan e' a'a, ya na he' panungbas sigām. Halamaniya' saddi.

6Sagō' ka'am ilu, bang kam anambahayang, pasōd kam ni deyom bilik.
Tambolunbi lawang bo' yampa kam anambahayang ni Mma'bi Tuhan, ya mbal
ta'nda'. Ati Mma'bi, ya maka'nda' ma ai-ai hinangbi minsan halam aniya'
makata'u, anungbas du ma ka'am.

7“Bang kam anambahayang, da'a paggunahunbi ba'anan kabtangan halam
aniya' pūsna, buwat panambahayang saga a'a ya magta'at ma tuhan-tuhan
saddi. Sabab kinabā' e' sigām in panambahayang sigām kinale e' Tuhan saukat na
ataha' sidda.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Da'a sigām sengorinbi, sabab kinata'uwan asal e' Mma'bi Tuhan bang ai kasusahanbi minsan mbal pah'llingbi.

9Jari itu, bang kam anambahayang subay buwattitu kal'ngngananna: ‘O Mma' kami Tuhan ma sulga', bang pa'in pinagaddatan ōnnu e' kamemon,
10Bang pa'in mbal at'ggol bo' ka magparinta ma kamemon manusiya', Bang pa'in bineya' kabaya'annu ma dunya itu buwat asal bineya' mailu ma sulga'.
11Jukupin kami balanja' ma llaw itu.
12Ampunun saga dusa kami, buwat kapangampun kami ma sai-sai makarusa ma kami.

13Da'a kami tugutin binowa ni deyom sasat, sagō' papuwasun kami min nakura' saitan, ya patila'atun.’

14“Bang kam angampun saga a'a makarusa ni ka'am, ya du ka'am niampun e' Mma'bi ma sulga'.

15Ya balikna, bang mbal ampunbi a'a bay makarusa ni ka'am, ya du ka'am mbal niampun e' Mma'bi Tuhan.”

Pasal Pagpuwasa

16“Bang kam amuwasa da'a subay pala'atunbi pamaihu'anbi, buwat a'a maglaku-laku inān in sigām ahāp. Mbal sigām angupiksa' di-sigām, pangilahana'a kasehe' in sigām magpuwasa. Haka'anta kam to'ongan, bang sigām kasanglitan e' manusiya', ya na he' panungbas sigām. Halam aniya' saddi.

17Saguwā' ka'am ilu, bang kam amuwasa, kula'upinbi baihu'bi maka surayunbi bu'unbi,

18bo' mbal kinata'uwan e' a'a kasehe'an in ka'am amuwasa. Ya sadja makata'u Mma'bi Tuhan ya mbal ta'nda' e' manusiya'. Ati Mma'bi ilu, ya maka'nda' ma ai-ai hinangbi sampay ma kalimbungan, anungbas du ma ka'am.”

Pasal Karaya ma Deyom Sulga'
(Lukas 12:33-34)

19“Da'a kam magtimuk alta' maitu ma dunya, sabab hal magka'at, suma'an pinagkeket e' ulat, suma'an ginaha', suma'an isab nilangpasan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Sagō' maghinang kam ahāp bo' aniya' karayabi tinau'an ka'am ma deyom sulga', sabab karaya mahē' mbal takeket e' ulat, mbal magkagaha', maka mbal kalangpasan.

21Sababna maingga-maingga panau'anbi alta'bi, mahē' ya pataptapan pangatayanbi."

Pasal Palita'an ma Deyom Baranta
(Lukas 11:34-36)

22"Matabi itu sapantun palita'an amuwan sawa ma deyom ginhawabi. Bang ahāp matabi, asawa sampay deyom ginhawabi.

23Sagō' bang matabi mbal ahāp, angalendom sampay ginhawabi. Bang yukbi aniya' ma ka'am kasawahan bo' pa'in halam, na aheya kalendomanbi.

24"Ya niōnan sosoho'an mbal makapagduwa nakura', sabab tantu kab'nsihanna nakura'na dakayu' maka kalasahanna dakayu'. Amalut iya ma dakayu' ati taikutanna dakayu'. Hatina mbal kam manjari maghinang ma Tuhan bang pilak ya paheyabi ma atay."

Da'a Magsusa
(Lukas 16:13; 12:22-31)

25"Angkanna kam soho'ku da'a sakit magsusa pasal kallumanbi, bang ai kakanbi maka bang ai inumbi. Da'a kam magsusa isab pasal ginhawa baranbi bang ai kapan'mmekbi. Sabab kallumta itu labi ahalga' ma kita min kapamanganta. Ya du baranta, labi ahalga' min pan'mmekta.

26Nda'unbi saga manuk-manuk paleyang. Mbal magtanom, mbal magani. Mbal isab anau' kinakan ma llaw damuli. Sagō' binalanja'an du sigām e' Mma'bi ma sulga'. Bo' ka'am ilu, ahalga' gi' to'ongan min kamanuk-manukan.

27Sai bahā' makapataha' umulna minsan la'a hal danjām, ma sabab kasusahanna?

28"Angay isab kam magmasusa ma pasal pan'mmekbi? Nda'unbi saga sumping ma deyom kaparangan bang buwattingga katomo'na. Mbal magsangsā' maghinang, mbal magt'nnun.

29Sagō' haka'anta kam, minsan sultan Sulayman maka kahaldayana ma masa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awal e', mbal du maka'atu lingkat pamakayna ma dakayu' sumping itu.

30Bang Tuhan ya makapayakun kaparangan ya tatasanna dang'llaw du, bo' pagsalung alanos sampay tinunu', tantu Tuhan amas'mmekan ka'am. Akulang pahāp pangandolbi ma iya!

31“Angkanna kam subay mbal magmasusa. Da'a kam magupama buwattitu: ai pagkakanta, ai paginumta, ai bahā' pas'mmekta?

32Saga a'a mbal ata'u magta'at ma Tuhan, ya na pa'in he'-i kinasusahan e' sigām. Sagō' ka'am ilu, kinata'uwan e' Mma'bi ma sulga' in ina'an kagunahanbi asal.

33Sagō' muna-muna kannalunbi pagparinta Tuhan maka kabontolan atay ya kabaya'anna. Manjari pinaniya'an du kam ai-ai kulang-kabusbi.

34Angkan kam subay mbal magkasusahan pasal llaw salung sabab saddi kasusahan ma llaw sinōng. Sarang na pagsusahanbi hal ma llaw itu.”

Matiyu 7

Pasal Panoway Pagkahi
(Lukas 6:37-42)

1“Da'a sā'unbi pagkahibi bo' kam mbal sinā' e' Tuhan.

2Sabab bang kam ganta' amat'nna' hukuman ma sehe'bi, ya du ka'am pinat'nna'an hukuman e' Tuhan, pinapagtongod maka bay pangahukumbi sehe'bi he'. Ai-ai pan'ppongbi ma sehe'bi, ya du isab pan'ppong Tuhan ma ka'am.

3Ka'am magsoway sehe'bi ilu, angay ta'nda'bi bukbuk ma mata sehe'bi, ati mbal ta'nda'bi batang kayu ya ma deyom matabi?

4Mamarahi pahāp ka'am ilu! Yukbi, ‘Tabiya', la'ananta bukbuk min matanu ilu.’ Bo' pa'in aniya' batang kayu ma deyom matabi!

5In ka'am ilu maglaku-laku halam taga-sā'! La'aninbi gi' dahū ya bukbuk ma matabi ilu supaya asawa pang'nda'bi, bo' yampa kam angala'anan bukbuk min mata sehe'bi.

6“Da'a kam amuwan ai-ai asussi ma saga a'a ala'at, ya sali' sapantun ero'. Ya aniya' pabibud angal'kkob ka'am. Lapalbi ahalga', ya pinagbahasa mussa'bi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

da'a larukinbi ni saga bawi. Ya aniya' pinaggi'ik-gi'ikan e' sigām.”

Angamu'-ngamu', Amiha, Mikiukab
(Lukas 11:9-13)

7“Angamu'-ngamu' kam, ati binuwanan du. Amiha kam, ati makabāk du kam. Mikiukab kam, ati niukaban du kam.

8Sabab sai-sai angamu' kabuwanan du. Sai-sai amiha makabāk du. Sai-saiisab mikiukab niukaban du.

9Ka'am taga-anak ilu, abila kam pangamu'an tinapay e' anakbi, buwananbi bahā' batu?

10Atawa bang angamu' daing, buwananbi bahā' sowa?

11Minsan ka'am dusahan ilu ata'u amuwanan anakbi ai-ai makahāp, luba'-lagi'na na Mma'bi ma sulga' ata'u du amuwanan ai-ai makahāp ni sasuku angamu' ni iya.

12“Manjari bang kabaya'anbi kinahāpan e' a'a, subay isab sigām kahāpanbi. Yana he' kamaksuran sara' ya bay tasulat e' si Musa maka saga kanabi-nabihan.”

Lawang Akiput
(Lukas 13:24)

13“Pasōd kam min lawang akiput, sabab ya lān tudju ni nalka' aluha pasōranna maka aluhay nil'ngngan. Aheka isab manusiya' ameya' min lān inān.

14Saguwā' ya pasōran tudju ni sulga' akiput maka ahunit nil'ngngan. Akulang isab a'a makatuli' iya.”

Pasal Kayu maka Buwa'na
(Lukas 6:43-44)

15“Kamaya'-maya' kam bo' kam mbal ka'akkalan e' saga a'a magbau'-bau' in sigām nabi. Ahāp pangluwahan sigām bang ma pang'nda'ta, sali' sapantun bili-bili mbal makamula. Sagō' ma deyom atay sigām sali' sigām ero' talun, sidda ab'ngngis.

16Takilābi du sigām min kahinangan sigām, buwat kayu takilā min buwa'na. Mbal kita angā' buwa' anggul min kayu puhung, atawa buwa' kayu igira min sampinit.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Bang kayu ahāp, ahāp isab buwa'na. Sagō' bang kayu mbal ahāp, mbal isabahāp buwa'na.

18Bang kayu ahāp mbal makabuwan buwa' ala'at. Damikiyanna bang kayu ala'at suligna, mbal makabuwan buwa' ahāp.

19Bang aniya' kayu mbal ahāp pagbuwa'na, pinuwad du bo' tinimanan ni deyom api.

20Angkan yukku ma ka'am, takilābi du saga nabi ya ngga'i ka b'nnal sabab min kahinangan sigām."

Saga A'a Mbal Takilā
(Lukas 13:25-27)

21"Ngga'i ka a'a kamemon ya anabbut aku 'Panghū', O Panghū',' makasōd ni deyom pagparintahan Tuhan. Luwal saga a'a ya ameya' ma kabaya'an Mma'ku ma sulga'.

22Bang ta'abut na llaw pangahukum ma manusiya', aheka du amissala ni aku, yuk-i: 'O Panghū', bay kami amatanyag lapal Tuhan min kawasa ōnnu. Bay kami amala'an ba'anan saitan min deyom baran a'a, maka aheka isab saga hinang makainu-inu bay tahinang kami, min kawasa ōnnu.'

23Sakali bontolanku sigām, yukku, 'Mbal kam takilāku. Ala'an kam min aku, ka'am kamemon maghinang kala'atan ilu.' "

Duwa Ginis A'a Magpat'ngge Luma'
(Lukas 6:47-49)

24"Na, sasuku a'a akale ma bissalaku itu sampay ameya', in iya sali' a'a ahāp akkalna, ya bay makahinang luma'na ma papagan abatu.

25Manjari aniya' ulan alandos bay patumbuk, maka angandunuk kasapa'an, maka taluwa' hunus luma' inān. Sagō' halam ah'bba' sabab ahogot papaganna.

26Sasuku isab akale ma bissalaku bo' mbal ameya', sali' kahantang a'a kulang akkalna, ya makahinang luma'na ma kal'bbohan.

27Jari aniya' ulan alandos patumbuk, bo' angandunuk kasapa'an, bo' taluwa' hunus luma' inān. Magtūy ah'bba', alubu to'ongan."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Aubus pa'in e' si Isa amissala, kinainu-inuhan pandu'na e' ba'anan a'a bay makakale inān.

29Ya angkan buwattē' sabab magbidda' to'ongan pandu' si Isa maka pandu' saga guru sigām. Taga-kawasa asal si Isa bang amandu'.

Matiyu 8

A'a Ni'ipul Kauli'an
(Markus 1:40-45; Lukas 5:12-16)

1Makalūd pa'in si Isa min bīd-bīd inān, aheka to'ongan a'a bay paturul ma iya.

2Manjari aniya' a'a ni'ipul pina'an ni si Isa bo' angōk-tu'ut min dahuanna. Yukna, “Tuwan, bang ka bilahi, kauli'annu aku.”

3Magtūy tin'ppak a'a inān e' si Isa. Yuk si Isa, “Bilahi sadja aku. Kauli'an na ka!” Saru'un-du'un du kauli'an ipul a'a inān.

4Yuk si Isa ni iya, “Pakale ka. Da'a ka angahaka ni sai-sai ya bay tahinang ma ka'a ilu. Sagō' pehē' ka patūy ni imam bo' palilingun barannu ma iya. Puwas e' tukbalin kukulbanan ni Tuhan buwat bay pamandu' e' si Musa, tanda' saksi' ni kaheka'an a'a in ka'a ilu alanu' na.”

Sosoho'an Kapitan Kauli'an
(Lukas 7:1-10)

5Manjari itu, pasōd pa'in si Isa ni deyom da'ira Kapirnaum, aniya' dakayu' kapitan bangsa Rōm bay pasampang ni iya angamu' tabang.

6Yukna ni si Isa, “Tuwan, aniya' sosoho'anku ma luma'. Ina'an iya palege, mbal minsan makaosegan di-na. Kap'ddi'an iya to'ongan.”

7Yuk si Isa, “Pehē' du aku amauli' iya.”

8“Da'a ka pehē', Tuwan,” yuk kapitan. “In luma'ku mbal tōp papehe'annu. Angabtang sadja ka minnilu ati kauli'an du sosoho'anku he'.

9Minsan aku itu, biyaksa du pinagbaya'an e' a'a min diyata'anku, maka aniya' isab sundalu pagbaya'anku. Bang sō'ku dangan pehē', pehē' du iya. Bang sō'ku dangan pi'itu, pi'itu du iya ni aku. Damikiyanna bang aniya' pahinangku ma sosoho'anku, magtūy nihinang e'na.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Pagkale pa'in pah'lling kapitan itu e' si Isa, ainu-inu iya. Yukna ni saga a'a paturul ma iya inān, “Haka'anta kam to'ongan. Minsan ma deyom bangsatam Isra'il halam aku bay makabāk a'a buwat kapitan itu, akosog imanna.

11Pakale kam. Ma waktu sinōng aheka a'a min bangsa kaginisan, a'a bay min sobangan maka min s'ddopan, magtingkō'an magsalu maka disi Ibrahim, si Isa'ak maka si Yakub.

12Sagō' saga bangsa Isra'il itu, ya suku' ma pagparintahan Tuhan, nilarukan du tudju ni kalendoman, ati maina'an magalud maka magtage'ot empon sigām sabab min kapagsusun sigām.”

13Sakali amissala si Isa ni kapitan inān, yukna, “Amole' na ka. Tahinang ma ka'a buwat bay pagkahagadnu.” Manjari saru'un-du'un kauli'an sosoho'anna ma waktu he'-i du.

Aheka A'a Kauli'an
(Markus 1:29-34; Lukas 4:38-41)

14Sakali palanjal si Isa pehē' ni luma' disi Simun. Pagsōdna ni deyom luma' inān, ta'nda'na mato'a si Simun d'nda palege maina'an, nil'mmun.

15Ni'ntanan e' si Isa tangan d'nda itu, ati pahali magtūy bay l'mmunna. Puwas e' punduk iya angalabotan disi Isa.

16Ta'abut pa'in pas'ddop llaw, aheka a'a sinōd saitan bay binowa pina'an ni si Isa. Ati pinala'an e'na saga saitan, min kabtanganna sadja. Maka a'a taga-saki inān kamemon bay kauli'an e'na.

17Buwattē' hinangna bo' aniya' kamaksuran ma bay tasulat ma Kitab e' nabi Isaya, ya yuk-i, “Bay iya anguli'an saga kalammahantam, bay iya ananggung saga sakitam.”

A'a Maghawal-hawal Ameya' ma si Isa
(Lukas 9:57-62)

18Ta'nda' pa'in e' si Isa aheka a'a ma sakalibutna, yukna ni saga mulidna, “Sūng kitam pauntas ni dambila' danaw.”

19Ma halam gi' sigām makauntas, aniya' dakayu' guru sara' agama bay pina'anni si Isa. Yukna, “Tuwan Guru, lilla' aku ameya' ma ka'a pi'ingga-pi'ingga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

papehe'annu.”

20Yuk sambung si Isa, “Gom hayop talun aniya' patapukanna, maka saga kamanuk-manukan aniya' pugaranna. Sagō' aku Anak Manusiya' itu, halam aniya' minsan patulihanku luggiya'.”

21Aniya' isab dakayu' mulid inān ah'lling ni si Isa, yukna, “Tuwan, paba'irun lagi' aku pabīng ni luma'. Subay na apuwas pangubulku ma mma'ku bo' yampa aku ameya' ma ka'a.”

22Sagō' yuk si Isa, “Ameya' na ka ma aku. Patut bang a'a amatay pinakubul ma saga a'a ya halam kaniya'an kallum taptap.”

Baliyu maka Goyak
(Markus 4:35-41; Lukas 8:22-25)

23Puwas e' paruwa' si Isa ni bayanan, maka ameya' isab saga mulidna.

24Makauntas pa'in, parugpak hunus ni danaw inān. Agon-agon sigām abuhaw sabab sinasay e' goyak, sagō' ina'an si Isa atuli.

25Pasekot ni iya saga mulidna amati' iya. “O Tuwan,” yuk sigām, “anabang ka sabab abuhaw na kitam!”

26Yuk si Isa ma sigām, “Angay kam tināw? Kulang pahāp imanbi!” Manjari pabungkal si Isa bo' yampa soho'na baliyu maka goyak inān pahondong. Saru'un-du'un du magtūy at'ddo' lahat inān.

27Ainu-inu saga mulid e'. “Ai bahā' a'a itu?” yuk sigām. “Minsan baliyu maka goyak kapagagihan e'na.”

Duwangan A'a Kapala'anan Saitan
(Markus 5:1-20; Lukas 8:26-39)

28Pagubus, makatandan disi Isa pehē' ni dambila' danaw, ni lahat saga a'a Gadara. Makarunggu' pa'in, aniya' pasampang ni iya duwangan a'a bay paluwas min kakubulan, a'a sinōd saga saitan. Landu' ab'ngngis saga a'a itu angkan halam aniya' makatawakkal palabay minna'an.

29Magtūy sigā angolang, yuk-i, “O Anak Tuhan! Ai lamudnu ma kami? Pi'itu ka bahā' aminasa kami ma mbal gi' ta'abut ganta'an?”

30Na, atā-tā lagi' minnē', aniya' ba'anan bawi magkakanan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Sakali anganjunjung saga saitan e' ma si Isa, yuk-i, “Bang kami subay pala'annu, pasōrun kami ni deyom baran saga bawi inān.”

32“Pehē' na kam,” yuk si Isa. Sakali ala'an saga saitan min baran a'a he' bo' pasalin pehē' ni deyom baran ba'anan bawi. Magtūy maglumpat paragan ba'anan bawi he' min pampang tudju ni deyom danaw, ati alembo kamemon.

33Jari saga magi'ipat bawi inān paragan pehē' ni kaluma'an angahaka'an sagaa'a maina'an pasal bay tahinang e' si Isa ma saga a'a sinōd saitan e'.

34Angkan paluwas saga a'a min kaluma'an inān amāk si Isa. Magbāk pa'in, angamu' sigām junjung ni iya, bang pa'in iya ala'an min lahat sigām.

Matiyu 9

A'a Amatay Ugatna Kauli'an
(Markus 2:1-12; Lukas 5:17-26)

1Paruwa' na si Isa ni bayanan bay pameya'anna bo' yampa pabīng ni dambila' danaw, ni kauman ya pat'nna'anna.

2Jari maina'an pa'in, aniya' binowa ni iya a'a amatay ugatna, hal pabahak la'a ma palegehanna. Makata'u pa'in si Isa in a'a amowa inān angandol ma iya, yukna ni a'a amatay ugatna, “Otō', da'a ka asusa. Niampun na paldusahannu.”

3Aniya' maina'an saga guru sara' agama magupama dansehe'an. Yuk sigām,“Oy! A'a itu ah'lling kupul ma Tuhan!”

4Sagō' asal kinata'uwan e' si Isa bang ai ma pikilan sigām. Yukna, “Angay ala'at hona'-hona'bi ilu?

5Kumpasunbi bang ingga ya aluhay: bang yukku ni a'a, ‘niampun na dusanu’, atawa bang yukku, ‘pabungkal ka bo' ka lum'ngngan?’

6Na, buwananta kam tanda' palsaksi'an bo' kata'uwanbi in aku, Anak Manusiya', taga-kapatut angampun dusa ma deyom dunya itu.” Jari amissala si Isa ni a'a amatay ugatna inān. “Pabungkal na ka,” yukna. “Bowahun palegehannu ilu bo' ka amole'.”

7Sakali pabungkal a'a inān sampay amole'.

8Pag'nda' saga a'a inān ma hinang si Isa, sinōd sigām tāw. Sinanglitan Tuhan e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām ma sabab kawasa bay pamuwanna ma manusiya' makahinang buwattē'.

Si Matiyu Binowa Ameya' ma si Isa
(Markus 2:13-17; Lukas 5:27-32)

9Makal'ngngan pa'in si Isa, aniya' ta'nda'na dakayu' a'a niōnan Matiyu aningkō' ma deyom upis pagā'anna sukay parinta. Yuk si Isa ma iya, “Pi'itu na ka ameya' ma aku.” An'ngge magtūy si Matiyu bo' ameya' ma si Isa.

10Jari amangan si Isa ma luma' si Matiyu. Aheka isab saga maga'ā' sukay parinta maka saga a'a baldusa kasehe', ina'an pasalu ni si Isa maka saga mulidna.

11Hinabu sigām magsalu, aniya' saga Parisi ang'nda' ni sigām. Yuk saga Parisi itu ni mulid si Isa, “Angay gurubi ilu magsalu maka saga maga'ā' sukay parintamaka saga a'a dusahan kasehe'?”

12Takale e' si Isa patilaw sigām ati yukna, “Bang a'a abasag mbal na magpadoktol. Ya magpadoktol bang a'a taga-saki.

13Kira-kirahunbi ya bay tasulat ma Kitab Jabul, ya yuk-i, ‘Mbal ahalga' ma aku susumbali'an ya pagkulbanbi. Ya kabaya'anku to'ongan subay kam ma'ase' ma pagkahibi.’ ” Yuk si Isa gi', “Ngga'i ka a'a a'adil ya maksudku pi'itu, sagō' a'a baldusa supaya sigām ameya' ma aku.”

Pasal Pagpuwasa
(Markus 2:18-22; Lukas 5:33-39)

14Manjari pehē' saga mulid si Yahiya Magpapandi ni si Isa atilaw iya, yuk-i, “Tuwan, kami maka saga Parisi magpuwasa na pa'in, sagō' mulidnu ilu mbal amuwasa. Angay bahā'?”

15Anambung si Isa magparalilan. “Asusa bahā' saga luruk ni pagkawinan sat'ggol maina'an lagi' pangantin l'lla ma atag sigām? Tantu mbal. Sagō' ma

llaw sinōng, bang ta'abut na waktu kapamala'an pangantin l'lla min sigām, minnē' sigām anagna' amuwasa.”

16Puwas e' magparalilan si Isa pasal pamandu'na, yukna, “Halam aniya' a'a amatupak kakana' baha'u, kakana' halam bay nirakdakan, ni badju' ndang. Sabab bang buwattē' pakongkong du tupak baha'u, ati agese' du min kakana' ndang. Jari paheya gom pa'in gese'na.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Pinaralil isab pamandu'na ni binu-anggul baha'u, yukna, “Halam aniya' angisi binu baha'u ni deyom pangisihan kuwit hayop bang ndang na. Bang ganta' buwattē' tantu abustak. Abu'us du binu, ati kaliman bay pangisihan e'. Sagō' in binu baha'u subay ni'isi ni pangisihan baha'u. Jari ya binu maka pangisihanna anatas sali'-sali'.”

Onde'-onde' Amatay maka D'nda Asaki
(Markus 5:21-43; Lukas 8:40-56)

18Sabu si Isa masi amandu' ma sigām, aniya' pina'an ni iya dakayu' nakura' langgal. Pasujud iya ma dahuan si Isa. Yukna, “Tuwan, yamboho' amatay anakku d'nda. Sagō' bang ka ameya' ma aku amat'nna' tangannu ma iya, tantuiya allum.”

19Sakali an'ngge si Isa bo' paturul ma nakura' inān. Pabeya' isab ma iya saga mulidna.

20Na, aniya' maina'an dakayu' d'nda sakihan. Sangpū' na maka duwantahun halam bay atitis laha'na. Pasekot iya ni si Isa min buli'an, bo' ama'abut tanganna ni tōng juba si Isa.

21Yukna ma deyom pikilanna, “Bang sadja tasagidku minsan la'a hal tōng s'mmekna, pauli' du sakiku.”

22Jari palingi' si Isa ati ta'nda'na d'nda itu. Yukna, “Arung, da'a ka asusa. Pauli' na sakinu sabab min pangandolnu.” Magtūy saru'un-du'un kauli'an d'nda itu.

23Pagt'kka si Isa ni luma' nakura' inān, ta'nda'na maina'an saga a'a magsuling maka ba'anan a'a magkasensongan.

24Yuk si Isa ma sigām, “Paluwas kam kamemon. Halam amatay onde' ilu, hal iya atuli.” Minnē' pinagtittowahan si Isa.

25Aubus pa'in bay pinaluwas saga a'a inān, pasōd si Isa ni deyom bilik onde' d'nda inān bo' yampa balutanna ma tangan. Magtūy iya punduk min baina.

26Jari in suli-suli pasal hinang si Isa itu bay pasaplag ni kaluha'an lahat e'.

Duwangan A'a Buta Kauli'an

27Palanjal pa'in si Isa minnē', aniya' duwa a'a buta bay paturul ma iya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Angalingan sigā pakosog, yuk-i, “Oy! Tubu' si Da'ud! Ma'ase' na ka ma kami!”

28Jari pagsōd pa'in si Isa ni deyom luma', pasekot ni iya duwangan buta inān. Yuk si Isa ma sigā, “Magsab'nnal kam in aku makapauli' du?” “Aho', Tuwan,” yuk sigā.

29Jari pinat'nna' e' si Isa tanganna ni mata sigā maka e'na ah'lling, yukna, “Tahinang ma ka'am buwat bay pagsab'nnalbi.”

30Magtūy du sigā maka'nda' pabīng, ati niebot-ebotan e' si Isa, yukna, “Da'akam angahaka ni sai-sai pasal itu-i.”

31Sagō' ala'an pa'in duwangan itu minnē', amatanyag sigā pasal si Isa ma sakalingkal lahat inān.

A'a Aumaw Kauli'an

32Ma sabu pa'in ala'an duwangan inān, aniya' saga a'a pina'an ni si Isa amowa sehe' sigām ya mbal makabissala ma sabab sinōd saitan.

33Aubus pa'in e' si Isa bay amala'an saitan min baran a'a itu, magtūy iya makabissala. Ainu-inu saga a'a maina'an kamemon. Yuk sigām, “Halam aniya' bay ta'nda'tam buwattitu ma kaluha'an lahat Isra'il itu. Yampa.”

34Sagō' yuk saga Parisi, “A'a itu taga-barakat min nakura' saitan, ya angkan tapaluwasna saga saitan.”

Kulang A'a Maga'ani

35Manjari talatag e' si Isa kamemon da'ira maka kaluma'an ma jadjahan e'-i. Amandu' na pa'in iya ma deyom langgal, anganasihat na pa'in lapal ahāp pasal pagparinta Tuhan. Kauli'an e'na saga saki maka kalammahan indaginis.

36Pag'nda'na ma a'a kamemon inān, landu' iya ma'ase', sabab ina'an sigām ma deyom kasusahan ma halam aniya' anabangan sigām. Sali' sigām sapantunbili-bili halam aniya' angupiksa' sigām.

37Sakali yuk si Isa ni saga mulidna, “Saga a'a itu sali' dalil huma atiguma' na buwa'na. Aluha tana', sagō' kulang a'a magani.

38Angkan kam subay angamu'-ngamu' ni Tuhan ya tag-dapu tana', bo' supaya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya anoho' saga a'a magani pi'itu.”

Matiyu 10

Mulid si Isa Kasangpū' maka Duwa
(Markus 3:13-19; Lukas 6:12-16)

1Manjari nilinganan e' si Isa saga mulidna kasangpū' maka duwa bo' buwananna sigām kawasa pamala'an saitan min deyom baran a'a sampay pamauli' saki maka lamma indaginis.

2Ya na itu ōn a'a kasangpū' maka duwa bay kawakilan e' si Isa: kaissa, si Simunya niōnan isab si Petros, maka danakanna si Andariyas, bo' si Yakub maka danakanna si Yahiya, saga anak si Sibidi.

3Pasunu' si Pilip maka si Bartolome maka si Tomas, bo' si Matiyu ya bay magā' sukay parinta, bo' si Yakub ya anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu,

4bo' si Simun a'a pangangatu. Katapusan si Judas Iskariyut, ya anukbalan si Isa ni saga bantana ma waktu damuli minnē'.

Kasangpū' maka Duwa Mulid Sinō' Magnasihat
(Markus 6:7-13; Lukas 9:1-6)

5In sangpū' maka duwa a'a itu bay pinandu'an e' si Isa bo' yampa sinō' pal'ngngan. Yukna, “Da'a kam pehē' ni kaluma'an a'a ngga'i ka bangsa Isra'il, atawa ni kaluma'an a'a Samariya.

6Sagō' pehē' kam ni bangsa Isra'il sadja, ya sapantun bili-bili alungay.

7Pehē' kam magnasihat in waktu kapagparinta Tuhan song na at'kka.

8Pauli'unbi sasuku asaki. Pakallumunbi saga a'a bay magpatayan, palanu'unbi sasuku ni'ipul, maka paluwasunbi saga saitan min deyom baran a'a. Bay kam anaima' kapatut min aku ma halam aniya' bayadna, angkan kam subay anabang ma halam aniya' tongodna.
9Da'a kam amowa bulawan atawa pilak minsan hal pisita ma deyom sabitanbi.
10Da'a kam amowa paglutu'anan, atawa badju' pasalinanbi, atawa taumpa' atawa tungkud. Sabab bang a'a maghinang, wajib iya binuwanan napakana.

11“Bang kam at'kka ni da'ira atawa ni kaluma'an, piha'unbi a'a maina'an ahāp kasuddahanna, ati pahanti' kam ma iya sampay ta'abut waktu kala'anbi min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lahat ina'an-i.

12Bang kam pasōd ni luma' a'a, saginahunbi buwattitu, ‘Bang pa'in kam kaniya'an kasannangan!’

13Jari bang ahāp kasuddahan sigām ma luma' inān, kat'kkahan du sigām kasannangan ya bay pangamu'bi. Sagō' bang mbal ahāp kasuddahan sigām, papellengunbi ni ka'am kasannangan he'.

14Bang ganta' aniya' saga a'a mbal anagina ka'am, atawa mbal bilahi akale ma ka'am, ala'an kam min luma' atawa min kauman inān. Paspasinbi dahū bagunbunna min tape'bi, tanda' saksi' in ka'am apuwas min sigām.

15Haka'anta kam, bang ta'abut llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', kalabihan gi' buhatna ma saga a'a ma lahat inān min bay hukuman ma da'ira Sodom maka da'ira Gomora, lahat abantug ma sabab dusa a'ana ma masa awal e'.”

Pasal Kabinasahan Sōng Pat'kka

(Markus 13:9-13; Lukas 21:12-17)

16“Pakale kam,” yuk si Isa. “Ilu kam song papehē'ku ni deyoman saga a'a ala'at. Sali' kam sapantun bili-bili pinapehē' ni deyoman ba'anan ero' talun, ya magpangal'kkob. Angkan subay ataha' akkalbi, maka subay ahatul kajarihanbi.

17Pahalli' kam, sabab aniya' a'a an'kkahan kam ni paghukuman maka angandaplosan kam ma deyom kalanggalan.

18Pinaharap kam ni saga gubnul maka ni saga sultan bo' pinapariksa' e' sigām,ati makasaksi' du kam ma pasalanku ni sigām sampay ni saga a'a ya ngga'i ka Yahudi.

19Jari bang kam tinandanan ni sara', da'a kam magsusa bang ai pamissalabi atawa bang buwattingga e'bi ah'lling. Tantu kam binuwanan lapal pamissalabi bang ta'abut waktuna.

20Sabab ngga'i ka baranbi ya ah'lling ma waktu he'-i, sagō' Rū Mma'bi Tuhanya anabangan ka'am amissala.

21“Ma waktu sinosōng inān aniya' du saga a'a anukbalan danakan sigām bo'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinapatay. Aniya' du isab saga matto'a l'lla anukbalan anak sigām bo' pinapatay. Saga anak isab amantahan matto'a sigām, anoho' isab subay pinapatay.

22Maka ka'am saga mulidku," yuk si Isa, "kinab'nsihan du e' a'a kamemon ma sabab aku ya pameya'anbi. Sagō' sasuku ahogot imanna sampay ni kahinapusan, makasampay ni kasalamatan ma deyom sulga'.

23Bang kam ganta' bininasa ma kaluma'an dakayu', alahi kam ni kaluma'an saddi. Haka'anta kam, ma halam gi' talatagbi kalahatan Isra'il kamemon, in aku Anak Manusiya' pabalik du pi'itu.

24"Halam aniya' mulid palanga min guruna. Halam aniya' ata palanga min nakura'na.

25In mulid subay magsukul bang makasali' ni guruna, maka sosoho'an subay magsukul bang makasali' ni nakura'na. Na, bang aku nakura'bi pinagōnan e' sigām Be'elsebul, hatina nakura' saitan, luba'-lagi'na na ka'am sosoho'anku niōnan ala'at du e' sigām."

Pasal Sai Subay Kinatāwan
(Lukas 12:2-7)

26"Da'a kam tināw ma saga manusiya'. Kamemon bay nilimbungan tantu du pinaluwas. Kamemon bay tinau' ma deyom atay tantu du pinata'u.

27Ai-ai pangahakaku ka'am ma deyom kalendoman, pah'llingunbi ma kasawahan. Maka ai-ai nihagas-hagas ma taingabi, patanyagunbi ma mairan.

28Da'a kam tināw ma a'a ya makapatay baranbi, sabab mbal ta'abut palnyawahanbi. Ahāp lagi' bang Tuhan ya katāwanbi, sabab in iya taga-kawasa aniksa' baranbi sampay nyawabi ma deyom nalka'.

29Pikilunbi manuk-manuk paupit ilu, tab'llita duwa hekana maka pisita, sagō' minsan areyo' halga'na halam aniya' paupit minsan dakayu' ahūg ni tana' bang ngga'i ka min kabaya'an Mma'bi Tuhan.

30Ya lagi'na ka'am. Minsan lamba bu'unbi ilu, taitung e' Tuhan bang pila hekana.

31Angkan kam subay mbal tināw, sabab ahalga' gi' kam min ba'anan paupit."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagsab'nnal Pasal si Isa ya Pameya'an
(Lukas 12:8-9)

32“Sai-sai angahaka ma alopan kaheka'an a'a in aku pameya'anna, angahaka du aku ma alopan Mma'ku ma deyom sulga', in a'a inān palsuku'anku.

33Sagō' sai-sai amalilu ma alopan kaheka'an in aku ngga'i ka pameya'anna, paliluhanku du isab a'a inān ma alopan Mma'ku ma deyom sulga'.”

Si Isa Pagsagga'an A'a
(Lukas 12:51-53; 14:26-27)

34“Arai' pangannalbi in maksudku pi'itu amowa kasannangan ni dunya, bo' ngga'i ka. Ya maksudku pi'itu ngga'i ka kasannangan sagō' pagsagga'an.

35Bay aku pi'itu amapagsagga' manusiya' dangan maka dangan. Anak l'lla magbono' maka mma'na, anak d'nda maka ina'na, ayuwan d'nda maka mato'ana d'nda.
36Binantahan a'a e' sehe'na magdaluma'.

37“Bang a'a alasahan mma'na maka ina'na palabi min aku, mbal iya wajib tahinang mulidku. Damikiyanna isab bang a'a alasahan anakna l'lla-d'nda palabi min aku, mbal iya manjari tahinang mulidku.

38Sai-sai bilahi anunuran aku subay tanggungna hāgna pamapatayan iya. Bang hati mbal paglilla'na, mbal iya manjari tahinang mulidku.

39Sai-sai allogan kallum baranna, halam du aniya' kallumna taptap. Sagō' sai-sai mbal allogan kallum baranna bo' lilla' isab amatay ma sababku, makabāk iya kallum kakkal.”

Tungbas min Tuhan
(Markus 9:41)

40“Sai-sai anaima' ka'am, aku ya tinaima' e' sigām, sampay Tuhan ya bay amapi'itu aku ni dunya.

41Sasuku anaima' nabi ma sabab lapal Tuhan ya pamissalana, a'a inān katungbasan kahāpan ya panungbas nabi. Damikiyanna, sasuku anaima' a'aadil ma sabab ka'adilna, katungbasan iya kahāpan ya panungbas saga a'a adil.

42Haka'anta kam to'ongan, sai-sai amuwan minsan la'a hal dasawan bohe' dingin ma dakayu' a'a areyo' kapaga'ana pagka mulidku iya, tantu a'a inān

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tinungbasan kahāpan.”

Matiyu 11

Si Isa maka si Yahiya Magpapandi
(Lukas 7:18-35)

1Aubus pa'in e' si Isa bay magpanoho'an ma mulidna kasangpū' maka duwa
inān, ala'an iya minnē'. Pehē' iya ni saga kaluma'an ma lahat Jalil bo'
magpandu' maka magnasihat.

2Na, si Yahiya Magpapandi bay takalabusu asal. Pagkalena pasal kahinangan
Al-Masi, anoho' iya saga mulidna kasehe' pehē' ni si Isa

3atilaw iya, yuk-i, “Ka'a bahā' ya bay pinagbissala e' si Yahiya pi'itu ni dunya?
Atawa aniya' gi' saddī nilagaran?”

4Anambung si Isa, yukna, “Pabīng kam pehē'. Haka'inbi si Yahiya pasal ai-ai
takalebi maka ai-ai ta'nda'bi itu.

5Saga a'a bay buta maka'nda' na, a'a bay pengka' makal'ngngan na, a'a bay
ni'ipul tapalanu' na, a'a bay bisu makakale na, maka a'a bay amatay tapakallum
na pabīng. Sampay saga a'a kulang-kabus pinagnasihatan na lapal ahāp.

6Aheya kahāpan sasuku mbal magduwa-ruwa pikilanna ma aku.”

7Pasalta' pa'in saga mulid si Yahiya inān ala'an min si Isa, amissala iya ni
katimukan a'a inān pasal si Yahiya. Yukna, “Ai bahā' bay pihabi, ya angkan kam
pehē' ni paslangan? Bilahi kam bahā' ang'nda' a'a sapantun dansolag parang-
parang, tabowa pap'llay e' baliyu?

8Bang ngga'i ka he'-i, na ai bahā' pihabi pehē'? A'a magsin'mmek ahalga'? Arai'
ngga'i ka, sabab bang a'a magsin'mmek buwattē', astana' ya pat'nna'anna.

9Haka'inbi aku to'ongan bang ai bay pihabi pehē'. Dakayu' nabi bahā'? Aho',
nabi, sagō' alanga lagi' min nabi.

10Sabab si Yahiya itu bay pinagbissala ma Kitab Kanabi-nabihan, ya yuk-i,
‘Soho'ku a'a kawakilanku parahū min ka'a, yuk Tuhan, bo' supaya sakapna lān
palabayannu.’

11“Haka'anta kam to'ongan,” yuk si Isa, “pasal si Yahiya Magpapandi itu: halam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aniya' abangsa labi gi' min iya. Sagō' sai-sai ma deyoman pagparintahan Tuhan, minsan a'a areyo' kapaga'ana, alanga lagi' iya min si Yahiya.

12Min waktu tagna' kapagnasihat si Yahiya sampay ni llaw itu, amanuyu' to'ongan saga a'a bo' makasōd pehē' ni deyom pagparintahan Tuhan.

13In pagparintahan Tuhan itu pinagkallam na pa'in ma Kitab Tawrat maka ma Kitab Jabul sampay ta'abut waktu kalahil si Yahiya.
14Jari bang kam ahutu magkahagad, si Yahiya ya na si Elija ya pinagsambatan e' kanabi-nabihan.
15Sasuku kam makakale, kalehunbi to'ongan.

16“Manjari,” yuk si Isa, “ai pamaralilanku saga a'a ahil jaman itu? Sali' sigām hantang onde'-onde' magtingkō'an ma halaman tabu' magongka'-ongka'. Angalingan saga onde'-onde' min dambila' ni kasehe'an sigām, yuk-i,

17‘Oy! Ka'am ilu! Bay kami angandapu'an ka'am sagō' ka'am ilu mbal angigal. Bay kami magsindilan sagō' ka'am ilu mbal ameya' magtangis.’

18“Buwattē' isab ma si Yahiya. Amuwasa iya maka mbal anginum inuman makalango, ati yukbi in iya sinōd saitan!

19Puwas e' aku, Anak Manusiya', bay pi'itu magkakan maka maginum. Magtūy aku pinah'llingan e' a'a kamemon, yuk-i, ‘He! Nda'unbi a'a itu, dahaga'! Panginginum! Magbagay iya maka a'a magā' sukay parinta, sampay baldusa kasehe'an!’ Saguwā',” yuk si Isa, “ta'nda'tam min kahinangan Tuhan in pangita'una asal taluwa'.”

Maka'ase'-ase' saga A'a Mbal Magkahagad
(Lukas 10:13-15)

20Puwas e' anagna' si Isa amabukagan saga a'a ma deyom kada'irahan bay pangahinanganna kaheka'an saga hinangna makainu-inu, malaingkan halam bay pataikut min karusahan sigām.

21Yuk si Isa, “Allā, ka'am saga a'a Korasin maka a'a Betsaida, maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am! Aheka hinang makainu-inu bay pina'nda'an ni ka'am sagō' halam bay b'nnalbi. Bang bay tahinang saga hinangku makainu-inu inān ma da'ira Tira maka da'ira Sidun, tantu saga a'a maina'an bay pataikut

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min dusa sigām. Tantu sigām bay mags'mmek karut, maka magbusugan di-sigām abu, tanda' sin pagsusun sigām.

22Haka'anta kam, bang ta'abut llaw pangahukum Tuhan, abuhat lagi' hukuman ya pinat'kka ni ka'am min bay hukuman ma saga a'a da'ira Tira maka da'ira Sidun ma masa awal e'.

23Ka'am isab saga a'a Kapirnaum," yuk si Isa, "ilu kam magbantug-bantug di-bi in ka'am pinalanga sampay ni sulga'! Sagō' nalka' sadja ya pasampayanbi! In hinang makainu-inu bay pina'nda'an ni ka'am, bang bay kapa'nda'an ni saga a'a Sodom, tantu masi da'ira sigām sampay ni kabuwattina'anan.

24Haka'anta kam, bang ta'abut llaw pangahukum, abuhat gi' hukuman ya pinat'kkahan ka'am min bay pinat'kkahan saga a'a Sodom ma masa awal e'."

Pahalian saga A'a Kabuhatan
(Lukas 10:21-22)

25Manjari itu, ma waktu ina'an, amissala si Isa ni Tuhan. Yukna, "O Mma', ka'a ya makapagbaya' ma langit maka ma dunya. Aheya pagsukulanku ni ka'a sabab in bay limbungannu min a'a taga-pangadji' sampay min a'a alalom pangita'una, pata'unu na ni a'a akulang pangita'una.

26Aho', Mma', min kōgnu maka baya'nu angkan buwattē'."

27Yuk si Isa ni saga a'a inān, "Bay na pangandol ai-ai kamemon ma aku e' Mma'ku. Halam aniya' makata'uwan aku, luwal Mma'ku. Damikiyanna, halam aniya' makata'uwan iya, luwal aku anakna lissi, beya' isab sasuku tapene'ku.

28"Ameya' kam ma aku, sasuku kam binale' maka kabuhatan, bo' kam buwananku pahalian.

29Taima'unbi pandu' ya pamatanggungku ma ka'am, ati anganad kam min aku sabab ahantap asal aku, maka areyo' pangatayanku. Minnitu kam makabāk kahayangan ma nyawabi.

30Sabab aluhay ya pamahinangku ma ka'am, maka alampung isab ya pandu' pamatanggungku ma ka'am."

Matiyu 12

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pasal Llaw Paghali
(Markus 2:23-28; Lukas 6:1-5)

1Dakayu' Sabtu', lum'ngngan disi Isa labay min t'ngnga' huma pananoman pai-tirigu. Jari itu, pagka lingantu saga mulidna, aniya' batang pai bay kin'ttu' e' sigām bo' ni'inta' isina.

2Pag'nda' saga Parisi ma bay tahinang e' saga mulid itu, yuk sigām ni si Isa, “Nda'un ba saga mulidnu ilu. Langgal sara' ko' hinang sigām pagka pasabu ma llaw Sabtu'.”

3Anambung si Isa, yukna, “Angay, halam tabassabi bang ai bay tahinang e' si Da'ud ma masa awal e', waktu bay kaotas sigām maka saga a'ana?

4Bay pasōd si Da'ud ni deyom langgal Pangarapan ni Tuhan bo' yampa ngā'na saga tinapay ya panukbal ni Tuhan. Pinagkakan e' sigām tinapay inān minsanlanggal sara', sabab luwal saga kaimaman ya wajib amangan tinapay bay tinukbalan inān.

5Halam bahā' isab bay tabassabi ma Kitab Tawrat pasal saga imam ya maghinang ma deyom langgal pagkulbanan sabu ma llaw paghali ni Tuhan? Minsan sigām makalanggal sara' agama halam du sigām bay magdusa.

6Haka'anta kam, aniya' maitu aheya kapatutna min langgal pagkulbanan inān.

7Aniya' lling Tuhan bay tasulat ma Kitab Kanabi-nabihan, ya yuk-i, ‘Mbal ahalga' ma aku susumbali'an ya pagkulbanbi. Sagō' ya kabaya'anku to'ongan subay kam ma'ase' ma pagkahibi.’ Bang bay tahatibi to'ongan pandu' itu, mbal du kam bay amat'kka hukuman ni saga a'a ya halam bay magdusa.

8Sabab aku, Anak Manusiya', taga-kapatut magbaya' ma llaw Sabtu', ya llaw mulliya.”

A'a Pakongkong Tanganna Kauli'an
(Markus 3:1-6; Lukas 6:6-11)

9Manjari palanjal si Isa minnē' ni lahat dakayu', ati pasōd iya ni deyom langgal sigām.

10Aniya' maina'an a'a pakongkong tanganna, maka aniya' isab saga a'a bilahi amiha dusa ma si Isa panuntut sigām ma iya. Tinilaw iya e' sigām, yuk-i,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Langgal sara' bahā' ma agamatam bang kita amauli' a'a ma llaw paghali ni Tuhan?”

11Anambung si Isa, yukna, “Ai bahā' hinangbi bang aniya' dakayu' bili-bilibi ahūg ni deyom lowang hinabu ma llaw paghali? Mbal bahā' ngā'bi hayop inān, pinaluwas min deyom lowang?

12In kita binangsa manusiya' labi gi' ahalga' min bili-bili. Angkan wajib bang kitamaghinang kahāpan ma llaw paghali ni Tuhan.”

13Sakali ah'lling si Isa ni a'a pakongkong tanganna inān, yukna, “Pah'nnatun tangannu ilu.” Na, pinah'nnat e'na, magtūy kauli'an tanganna pasali' na ni tanganna dambila'.

14Sagō' paluwas saga Parisi min deyom langgal inān bo' magisun bang buwattingga e' sigām amapatay ma si Isa.

Si Isa Sosoho'an Tuhan

15Pagta'u si Isa ma kaisunan saga Parisi e', ala'an iya min lahat ina'an. Aheka a'a bay paturul ma iya, ati kauli'an e'na sigām kamemon sasuku magsakian.

16Bay sigām banda'anna da'a sinō' anuli-nuli pasal iya.

17Minnē' aniya' katumanan ma bay pinagkallam e' Tuhan, ya tasulat e' nabi Isaya.

18Yuk-i, “Itiya' sosoho'anku bay pene'ku. Kalasahanku iya, landu' aku kasulutan ma iya. Pahōpku ni iya Rū-ku, ati iya ya magpasaplag kabontol hukumanku ni sabarang bangsa.

19Mbal iya angalugat, mbal isab angamahit. Mbal iya amatanog suwalana ma paglabayan a'a.

20Ma'ase' iya ma sasuku alamma pangandolna, maka tabangna sasuku mbal makakole'an di-na, sampay ni waktu kapat'nna'na hukuman abontol maka tara'ug kamemon kala'atan.

21Jari iya ya pangasahan e' kamemon palbangsahan.”

Si Isa maka si Be'elsebul
(Markus 3:20-30; Lukas 11:14-23)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Sakali aniya' binowa ni si Isa dakayu' a'a umaw maka buta sabab sinōd saitan. Kauli'an a'a itu e' si Isa, jari makabissala maka maka'nda' na iya.

23Ainu-inu saga a'a bay maina'an. Yuk sigām, “Ya itu bahā' tubu' si Da'ud dakayu'-kayu'?”

24Pagkale lling inān e' saga Parisi, yuk sigām, “Angkan a'a itu makapala'an saitan min deyom baran a'a sabab taga-kawasa iya bay min si Be'elsebul, ya pagnakura'an saitan.”

25Sagō' kinata'uwan asal e' si Isa bang ai pinikil e' sigām, angkan yukna, “Bang saupama aniya' pagsultanan abahagi' duwa saga a'ana, bo' magbono' sali'- sali', mbal at'ggol magka'at pagsultanan e'. Damikiyanna bang aniya' a'amagdalahat atawa magdaokom, bo' abahagi' duwa magsagga'an di-sigām, al'kkas sigām magkaukanat.

26Angkan ko', bang nakura' saitan amaluwas pagkahina saitan, hatina magkuntarahan iya di-na. Tantu mbal anatas kapagbaya'na.

27Yukbi in aku itu makapaluwas saitan ma sabab aniya' kawasaku pamuwan aku e' si Be'elsebul. Bang he'-i b'nnal, minningga bahā' pangā'an mulidbi kawasa, ya angkan sigām isab makapaluwas saitan? Mulidbi luggiya' ya amabukis kasā'anbi.

28Sagō' ya b'nnalna, ya angkan aku makapala'an saitan sabab taga-kawasa aku deyo' bay min Rū Tuhan. Ya na ko' ilu paltanda'an in Tuhan itiya' na magparinta ma ka'am.

29“Nakura' saitan inān sali' dalil a'a aga'os. Luma'na mbal tasōd, pangalta'na mbal kalangpasan. Luwal bang a'a ga'osan inān niengkotan dahū bo' yampa kalangpasan deyom luma'na.

30“Sai-sai mbal amogbogan aku,” yuk si Isa, “anagga' aku du. Maka sai-sai mbal anabangan aku amatipun saga suku'ku, amakaukanat du iya.

31Angkan kam haka'anku, sai-sai kam angandusa maka amah'lling pangkal tudju ni Tuhan, niampun du kam. Sagō' sai-sai amah'lling pangkal ni Rū Sussi, mbal ka'ampunan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Sai-sai amah'lling la'at ma aku, Anak Manusiya', makajari niampun dusana. Sagō' sai-sai amah'lling la'at ma Rū Sussi, mbal to'ongan niampun dusana, ai-na ka ma masa itu, ai-na ka ma masa sinōng."

Kayu maka Buwa'na
(Lukas 6:43-45)

33"Bang saupama kayu ahāp," yuk si Isa, "ahāp isab buwa'na. Damikiyanna isab bang kayu ala'at, buwa'na mbal ahāp. Sabab takilā asal kayu min buwa'na.

34Ka'am saga pangangakkal ilu! Mbal kam makabissala ahāp sabab ala'at deyom ataybi. Ai-ai bay ma deyom atay manusiya', gana-gana paluwas min bowa'na.

35Bang a'a ahāp, ahāp du isab kaul-pi'ilna sabab luwas min kahāpan ya bay tau'na ma deyom atayna. Sagō' bang a'a ala'at, ala'at du isab kaul-pi'ilna sabab luwas min kala'atan bay tau'na ma deyom atayna.

36"Haka'anta kam, bang ta'abut llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', in a'a kamemon subay angahaka pasal bissala kamemon bay tapah'llingna ma halam aniya' kapūsanna.

37Sabab min pamissalana ya sababan angkan a'a nihukum, bang niampun atawa bininasa."

Guru maka Parisi Mikipa'nda' Paltanda'an
(Markus 8:11-12; Lukas 11:29-32)

38Manjari aniya' saga guru sara' agama maka saga Parisi bay maina'an. Yuk sigām ni si Isa, "Tuwan Guru, bilahi kami ang'nda' dakayu' paltanda'an luwas min barakatnu."

39Sagō' anambung si Isa, yukna, "Dusahan pahāp saga a'a tahun itu-i, mbal to'ongan bilahi magta'at ma Tuhan. Ka'am ilu mikipa'nda' paltanda'an panulayanbi aku. Sagō' halam aniya' paltanda'an pa'nda'anku ka'am, luwal paltanda'an bay min si Yunus ma masa awal e'.

40Sabab si Yunus bay t'llung'llaw t'llumbahangi ma deyom b'ttong sattuwa dilaut. Damikiyanna aku, Anak Manusiya', t'llung'llaw t'llumbahangi du aku ma deyom gumi ma sinosōng.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Bang ta'abut na llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', magt'nggehan du saga a'a bay ma da'ira Niniba ma masa awal e', ati sigām ya anaksi' in ka'am taga-dusa. Sabab sigām ya bay akale ma nasihat si Yunus, magtūy apinda min dusa sigām. Haka'anta kam, itiya' na dakayu' a'a labi lagi' alanga min si Yunuse', sagō' mbal iya b'nnalbi.

42Bang ta'abut isab llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' aniya' du an'ngge dakayu' sultan d'nda bay ma lahat Seba ma masa awal e'. Anaksi' du iya in ka'am taga-dusa. Ya angkan d'nda inān taga-kapatut anaksi', sabab bay pi'itu min lahatna ma bihing dunya supaya takalena bissala pangita'u min sultan Sulayman. Haka'anta kam, ma buwattina'an aniya' maitu pasōng lagi' pangita'una min bay ta'u si Sulayman, sagō' mbal b'nnalbi."

Kabalik Saitan ni Baina
(Lukas 11:24-26)

43"Na, bang takdil ni saitan," yuk si Isa, "bang aniya' saitan paluwas min baran a'a, nilunsul e'na lahat halam bay kaulanan amiha pahalian. Jari bang halam aniya' tabākna,

44ah'lling saitan inān ni baranna, yukna, 'Gom na aku pabing ni deyom baran a'a bay pat'nna'anku he'.' Pagbīng pa'in, ta'nda'na halam gi' aniya' pat'nna' maina'an, maka wa'i bay sinapuhan maka minomos.

45Puwas e' pehē' iya angā' pitu' saitan akalap gi' la'at sigām min iya, ati pasōd sigām kamemon ni deyom baran a'a pat'nna' maina'an. Jari in a'a inān pala'atgom pa'in kahālanna damuli min bay dahū. Buwattē' isab ma saga a'a baldusa ya allum ma tahun itu-i."

Ina' si Isa maka Saga Danakanna L'lla
(Markus 3:31-35; Lukas 8:19-21)

46Na, hinabu si Isa masi amissala ni saga a'a inān, at'kka pina'an ina'na maka saga danakanna l'lla. Ina'an sigām angagad ma luwasan pagka bilahi magsuli-suli maka iya.

47Jari aniya' bay anambuku ma si Isa, yukna, "Tuwan, ina'an ina'nu maka saga danakannu ma luwasan. Bilahi magsuli-suli maka ka'a."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Anambung si Isa, yukna, “Sai bahā' ina'ku maka saga danakanku?”

49Jari tinō' e'na saga mulidna. Yukna, “Ya na ko' itu ina'ku maka dauranakanku.

50Sabab sai-sai angahinang kabaya'an Mma'ku ma sulga', ya na ko' ina'an saga danakanku l'lla-d'nda, maka ina'ku.”

Matiyu 13

Paralilan Pasal Panabod Bigi-Tinanom

(Markus 4:1-9; Lukas 8:4-8)

1Ma llaw he'-i paluwas si Isa min luma' bo' pehē' ni bihing danaw aningkō' mahē' magpandu'.

2Aheka makalandu' a'a bay patimuk ni iya, angkan iya paruwa' aningkō' ma bayanan bay parunggu' mahē'. Bo' ba'anan a'a inān magt'nggehan ma bihing tampe.

3Aheka pamandu' e' si Isa ma sigām, pandu' pamaralilan. Yukna, “Aniya' inān dakayu' a'a pehē' ni humana anaboran bigi-tinanom.

4Pagsabodna itu, aniya' bigi-tinanom kasehe' apakpak ni bihing lān. Sakali pina'an saga manuk-manuk anittuk iya.

5Aniya' isab bigi-tinanom kasehe' apakpak ni kabatuhan, ariki' tana'na. Bigi inān al'kkas patomo' sabab mbal alalom tana'na.

6Sagō' pasilak pa'in llaw, magtūy alūs ugbusna sampay alanos, sabab mbal alalom gamutna.

7Aniya' isab bigi-tinanom apakpak ni t'ngnga' sagmot itingan. Patomo' pa'in sagmot inān, magtūy kasembolan tinanom e'.

8Na, ya bigi-tinanom kasehe' apakpak ni tana' ahāp, pasōng-sōng amuwa' du pahāp. Aniya' batang kasehe' amuwan buwa' lumandu'an to'ongan hekana, aniya' kasehe' amuwan buwa' aheka, maka aniya' isab kasehe' sarang-sarang hekana.

9Na,” yuk si Isa, “sasuku kam makakale, kalehunbi to'ongan.”

Angkan si Isa Magparalilan bang Amandu'

(Markus 4:10-12; Lukas 8:9-10)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Manjari pehē' ni si Isa saga mulidna atilaw iya. Yuk sigām, “Angay ka magparalilan bang ka amandu'an saga a'a itu?”

11Yuk sambung si Isa, “Ka'am ilu kabuwanan kata'u bo' supaya tahatibi pasal kapagparinta Tuhan ma saga a'ana, ya halam bay pata'una ni manusiya' kasehe'. Sagō' saga a'a kasehe'an halam kabuwanan.

12Sabab sai-sai aniya' ta'una, ginanapan gi' kata'una sampay manglabi-labihan. Sagō' sai-sai halam aniya' ta'una kinulangan du min iya bay ta'una dangkuri'.

13Ya na itu sababanna angkan aku magparalilan ma saga a'a itu: sababang'nda' sigām sagō' mbal maka'nda'. Pakale isab sigām sagō' mbal takale to'ongan maka mbal tahati.

14Na, aniya' katumanan ma bay pinagkallam e' nabi Isaya, ya yuk-i, ‘Asal akale kam, sagō' mbal tahatibi. Asal papatong kam, sagō' mbal tapanhidbi.

15Sabab halam aniya' pasobsob ni pikilan saga a'a itu. Tainga sigām bay tinaplokan, mata sigām bay tinambunan. Bang ngga'i ka buwattē', bay du ta'nda' e' mata sigām, bay du takale e' tainga sigām, bay du isab tahati sampay ma deyom pikilan sigām, Ati pabalik sigām magta'at ni aku, bo' kauli'anku.’

16“Sagō' ka'am ilu,” yuk si Isa ni saga mulidna, “aheya kahāpanbi, sabab ai-ai ta'nda'bi tapanhidbi du, maka ai-ai takalebi tahatibi du.

17Haka'anta kam to'ongan, aheka saga nabi maka a'a suku' Tuhan ma masa awal e' bay bilahi to'ongan ang'nda' ma kahālan ya ta'nda'bi ma buwattitu, sagō' halam tasabu e' sigām. Bilahi to'ongan sigām akale ma takalebi itu, sagō' halamta'abut e' sigām.”

Pamahati si Isa Pasal Bigi-Tinanom
(Markus 4:13-20; Lukas 8:11-15)

18“Na,” yuk si Isa, “pakale kam to'ongan bo' tahatibi paralilan pasal a'a bay magsaboran bigi-tinanom he'.

19Saga bigi-tinanom bay apakpak ma lān inān paralilan a'a bay makakale pasal kapagparinta Tuhan, sagō' halam tahati e' sigām. Jari pina'an ni sigām saitan patila'atun angandagtu' lapal ya bay tinanom e' Tuhan ma deyom atay sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Saga bigi-tinanom bay apakpak ni tana' kabatuhan, paralilan a'a bay makakale ma palman Tuhan. Magtūy sigām kinōgan anaima' lapal palman e',

21sagō' palman Tuhan e' halam bay anganggamut palalom ma deyom atay sigām. Mbal anatas pagiman sigām. Ta'abut pa'in sigām t'kkahan susa atawa nila'at e' pagkahi sigām ma sabab pameya' sigām ma palman Tuhan, magtūy sigām ang'bba min pagiman sigām.

22Saga bigi-tinanom bay apakpak ni deyom sagmot itingan e' paralilan a'a bang am'nnal ma palman Tuhan. Sagō' bay pa'in am'nnal, magtūy alimbit pikilan

sigām e' kahālan deyom dunya itu. Ya na pa'in ahalga' ma sigām pangalta' sigām. Angkanna palman Tuhan, ya bay takale e' sigām, sali' dalil tinanom kasembolan mbal amuwan buwa'.

23Na, saga bigi-tinanom bay sinaboran ma deyom tana' ahāp e', paralilan sagaa'a bang am'nnal ma palman Tuhan maka makahati to'ongan. Magtūy palmaninān sali' dalil tinanom, amuwan buwa' ma deyom atay sigām. Kasehe' ahekato'ongan buwa'na, kasehe' isab aheka-heka, maka kasehe'an sarang-sarang."

Paralilan Pasal Sagmot

24Manjari magparalilan na isab si Isa pabalik. Yukna, "In kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil a'a anaboran bigi-tinanom ahāp ma tana'na.

25Manjari itu ma waktu sangom, sabu pa'in magtulihan a'a kamemon, aniya' banta tag-huma inān pina'an anaboran bigi-sagmot ma bay panaboran bigi ahāp. Puwas e' ala'an banta he'.

26Na, patomo' pa'in tinanom ahāp inān sampay anagna' na magbuwa', ta'nda'isab kasagmotan.

27Manjari pina'an saga tendog ni a'a tag-huma. Yuk sigām, 'Tuwan, ahāp bigi-tinanom bay saborannu ma tana'nu. Minningga bahā' kasagmotan itu.'

28Anambung tag-huma, yukna, 'Aniya' banta bay makahinang e'-i.' Yuk saga tendog, 'Bilahi ka bahā' bang kami angandarutan saga sagmot inān?'

29'Da'a,' yukna, 'sabab bang darutbi sagmot inān, kalu ameya' alarut saga batang ahāp.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Sagarinbi na magbeya' magtomo' sampay ta'abut waktu pagani. Jari buwattitu du panoho'anku ma saga a'a magani: darutunbi sagmot dahū. P'kkosunbi bo' yampa tinunu'. Puwas e' anihunbi buwa' min bay tinanom ilu bo' tau'unbi ni deyom kamaligku.' "

Pasal Bigi-Tinanom Sidda Anahut
(Markus 4:30-32; Lukas 13:18-19)

31Puwas e' magparalilan si Isa pabalik. Yukna, "In kapagparinta Tuhan ma manusiya' sali' dalil dansolag bigi-tinanom ariki'-diki', ya tinanom e' a'a ma tana'na.

32Bigi itu anahut min bigi-tinanom kamemon, sagō' bang anomo' na palabi heyana min tinanom kamemon. Tahinang kayu du, ati patapu' pina'an saga manuk-manuk angahinang pugaran ma sangana."

Paralilan Pasal Pasulig
(Markus 4:33-34; Lukas 13:20-21)

33Magparalilan gi' si Isa, yukna, "Ya kapagparinta Tuhan sali' dalil pasulig ya ginuna e' d'nda pinalamud ni tirigu aheka, saga duwampū' maka lima kilu. Puwas e' niaddun e'na, gana-gana anulig kamemonna."

34Kahaba' si Isa magpandu' ma kaheka'an a'a, magparalilan sadja iya. Mbal iya amissala ma sigām bang ngga'i ka min paralilan.

35Minnē' aniya' mattan ma bay tasulat e' dakayu' nabi, ya yuk-i, "Bang aku amandu' ma sigām subay bissala pamaralilan. Haka'anku sigām pasal ai-ai ya halam kinata'uwan sangay min tagna' kapamapanjari dunya."

Pinahati e' si Isa Paralilanna Pasal Sagmot

36Puwas e' ni'bbahan e' si Isa kaheka'an a'a inān bo' pasōd ni deyom luma'. Pina'an ni iya saga mulidna. Yuk sigām, "Pahatiun kono' kami paralilan pasal kasagmotan ma huma inān."

37Anambung si Isa, yukna, "Aku, Anak Manusiya', dalil a'a anaboran bigi-tinanom ahāp inān.

38Huma inān, ya na dunya itu. Bigi ahāp inān, ya na saga a'a ameya' pinarintahan e' Tuhan. Kasagmotan inān, ya na saga a'a ameya' ma nakura'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saitan, ya patila'atun.

39Banta bay anaboran bigi-sagmot inān, ya na nakura' saitan. Ya waktu kapagani, ya na llaw pangiyamat dunya. Ya a'a magani inān, saga mala'ikat.

40Bang takdil ni kasagmotan ya tinimuk inān bo' yampa tinunu', buwattē' du isab pakaradja'anna bang ta'abut na llaw kiyamat.

41Aku Anak Manusiya', soho'ku du saga mala'ikatku pi'itu ni dunya animuk saga a'a dusahan, sasuku bay amowa pagkahina angandusa maka sasuku bay maghinang kala'atan.

42Tatimuk pa'in, nilarukan sigām ni deyom api nalka'. Mahē' sigām magolang, saga magtage'ot empon sigām, sabab min kapagsusun sigām.

43Sagō' saga a'a suku' Tuhan anahaya du, pinaluwa ni mata llaw, bang ma deyom pagparintahan Mma' sigām Tuhan. Sasuku kam makakale, kalehunbi to'ongan."

Paralilan Pasal Alta' bay Tinapukan

44Magparalilan isab si Isa, yukna, "In kapagparinta Tuhan ma saga a'ana sali' dalil alta' bay tinapukan ma deyom tana'. Sakali aniya' a'a bay makabāk iya. Tabākna pa'in itu, magtūy tambunanna pabalik. Landu' iya kinōgan, angkan iya pehē' amab'llian ai-aina kamemon bo' yampa b'llina tana' ya bay kabākanna alta' he'."

Paralilan Pasal Mussa'

45"Buwattitu isab kapagparinta Tuhan," yuk si Isa. "Sali' dalil palilitu amiha sagamussa' ahāp.

46Bang iya ganta' makapuwa' dakayu' mussa' ahalga' to'ongan, pinab'llihan e'na ai-aina kamemon bo' tab'llina mussa' dakayu' he'."

Paralilan Pasal Pokot

47"Buwattitu isab kapagparinta Tuhan ma manusiya'," yuk si Isa. "Sali' dalil pokot nihūg ni deyom tahik, sinōd daing ginis-ginisan.

48Ap'nno' pa'in pokot e', na ginuyud e' saga a'a magdaraing inān tudju ni daplakan. Aningkō' sigām maina'an bo' pinagsaddī ba'anan daing inān. Inggaahāp,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ni'isi e' sigām ni deyom ambung, ingga mbal tapagguna, tinimanan.

49Buwattē' du isab bang kiyamat na dunya itu. Paluwas saga mala'ikat ati pinagsaddī e' sigām manusiya' ahāp maka ala'at.

50Ya ala'at nilarukan du ni deyom api nalka'. Mahē' sigām magolang, saga magtage'ot empon sigām, sabab min pagsusun sigām."

Pandu' Baha'u maka Pandu' bay Tagna'

51Tinilaw e' si Isa saga mulidna, yukna, "Tahatibi bahā' kamemon bay pamissalaku ma ka'am e'?" "Aho'," yuk sambung sigām.

52"Na," yuk si Isa, "bang aniya' guru sara' agama kapandu'an pasal kapagparinta Tuhan, sali' iya dalil a'a dayahan taga-luma'. Aheka asal alta'na baha'u maka ndang, hatina pangita'una pasal pandu' tagna' sampay pandu' baha'u."

Si Isa Sinulak e' saga A'a Nasaret
(Markus 6:1-6; Lukas 4:16-30)

53Pagubus pa'in bay magparalilan si Isa, ala'an iya min lahat inān

54bo' amole' ni kauman ya luggiya' lahatna. Anagna' iya amandu'an saga a'a maina'an, ma deyom langgal sigām. Ainu-inu sigām ma pamandu'na, yuk-i, "Oy! Minningga bahā' pangā'anna pangita'una, maka barakat ya pangahinangna saga kahinanganna makainu-inu he'?

55Bang kami mbal asā', ya na itu anak karpentero. Ina'na si Mariyam. Saga danakanna disi Yakub, si Yusup, si Judas maka si Simun.

56Maka saga danakanna d'nda, itiya' du isab ma lūnganta itu. Minningga bahā' pangā'anna ta'una itu?"

57Jari kinap'ddi'an atay si Isa e' saga a'a inān. Sakali ah'lling iya ni sigām, yuk-i, "Pinagaddatan asal saga nabi ma sabarang lahat. Luwal saga a'a ma lahatna luggiya' maka sehe'na magdaluma' ya mbal magaddatan iya."

58Jari salat saga hinang makainu-inu tahinang e' si Isa ma kaumanna inān sabab mbal angandol ma iya saga a'ana.

Matiyu 14

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Markus 6:14-29; Lukas 9:7-9)

1Ma waktu he'-i sultan Herod ya bay magbaya' ma lahat Jalil. Manjari itu makakale iya pasal kahinangan si Isa

2ati ah'lling iya ni saga a'ana pangandolan, yukna, “Si Yahiya Magpapandi ko' inān, pinakallum na pabīng min kamatayna. Angkan tahinangna saga hinang makainu-inu inān.”

3-4Angkan buwattē' pah'lling si Herod, sabab iya ya bay magpanoho'an amapatay si Yahiya. Buwattitu bay kahālanna, sultan Herod itu bay magkabaya' maka ipalna si Herodiyas, bo' allum lagi' siyalina si Pilip, ya h'lla si Herodiyas e'. Pinabukagan na pa'in si Herod e' si Yahiya, yukna, “Mbal manjari bang ka magtimbul maka h'nda danakannu! Dusahan ka!” Angkanna si Yahiya bay sinō' sinaggaw e' sultan, sinō' niekang-ekangan bo' yampa ni'isi ni deyom kalabusu.

5Bilahi si Herod amapatay si Yahiya sagō' tināw iya ma kaheka'an a'a, sabab magkahagad sigām in si Yahiya nabi.

6Jari magpajamu sultan Herod panabuna ma llaw kapaganak ma iya. Angigal anak si Herodiyas budjang ma pang'nda' saga luruk ati kasulutan sidda si Herod,

7angkan janji'anna budjang inān. Yukna, “Janji'anta ka. Ai-ai amu'nu ni aku pamuwanku to'ongan.”

8Na, in budjang inān bay kapitnahan asal e' ina'na angkan yukna ni sultan, “Buwanin aku kōk si Yahiya Magpapandi, pinat'nna' ma talam.”

9Sidda asusa sultan inān, sagō' mbal kapindahan bay panganjanji'na ma alopan saga luruk e', angkan soho'na subay nirūlan budjang inān ma bay amu'na he'.

10Jari magpanoho'an si Herod subay pinonggolan kōk si Yahiya ma deyom kalabusu.

11Puwas e' pinat'nna' kōkna ma talam bo' yampa binowa ni budjang, ati ni'nde'an e'na ni ina'na.

12Sakali pina'an saga mulid si Yahiya angā' patayna kinubul. Puwas e' pehē'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām ni si Isa angahaka'an iya.

Limangibu Heka A'a Pinakan e' si Isa
(Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17; Yahiya 6:1-14)

13Na, pagkale si Isa ma pasal ina'an-i, ala'an iya minnē' amusay ni lahat halam maga'a, hal iya dangan-danganna. Kinata'uwan pa'in kamahē'anna, magla'anan saga a'a min ba'anan kauman sigām bo' paturul ma iya, amaklaymin bihing susulan.

14Pagdeyo' pa'in si Isa min bayananna, ta'nda'na saga a'a inān landu' to'ongan aheka. Sakali t'kkahan iya ase' ma sigām, maka kauli'an e'na sasuku taga-saki.

15Pagka abay kohap na, pehē' ni si Isa saga mulidna. Yuk sigām, “Sōng sangom na, maka itiya' kitam ma lahat l'ngngaw-l'ngngawan. Sō'un lagi' sagaa'a itu pehē' ni kaluma'an inān bo' makab'llihan di-sigām kinakan.”

16Anambung si Isa, yukna, “Minsan sigām mbal ala'an minnitu. Ka'am na ya amakan sigām.”

17Yuk saga mulid e', “Lima du tinapay ma kami maka duwa du daing!”

18“Na,” yuk si Isa, “bowahunbi pi'itu.”

19Jari pinatingkō' sigām e'na ma kaparangan. Puwas e' niā' e'na lima tinapay maka duwa daing bo' pahangad ni langit magsukul ni Tuhan. Pinagpōng-pōng e'na tinapay bo' yampa sōnganna ni saga mulidna, ati tinopod-toporan e' sigām saga a'a inān.

20Magkakanan na saga a'a inān kamemon sampay mag'ssohan. Pagubus sigām amangan, tinipun kapin kinakan inān e' saga mulid e' ati ap'nno' sangpū' maka duwa ambung aheya.

21Aniya' saga limangibu a'a bay amangan inān, bang hal l'lla ya ni'itung. Saddi gi' d'nda maka onde'-onde'.

Si Isa Lum'ngngan ma Kuwit Tahik
(Markus 6:45-52; Yahiya 6:15-21)

22Puwas e' sinoho' e' si Isa saga mulidna paruwa' ni bayanan. Pinarahū sigāmmin iya tudju ni dambila' danaw, sabuna amapole' kaheka'an a'a inān.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Tapapole' pa'in saga a'a he', patukad si Isa dangan-danganna anambahayang ma bīd-bīd. Sangom pa'in lahat, maina'an iya dangan- danganna,

24bo' saga mulidna atā na min bihing. Taluwa' sigām goyak sabab anagga' baliyu.

25Pagdai' llaw pa'in, pehē' na si Isa tudju ni sigām, lum'ngngan min kuwit tahik.

26Ta'nda' pa'in iya e' saga mulidna lum'ngngan min kuwit tahik, nileya'-leya' sigām. “Umagad ko' ilu,” yuk sigām, maka e' sigām magsilawak kabowa tāw.

27Sagō' amissala magtūy si Isa ni sigām. “Paiman kam!” yukna. “Aku ko' itu. Da'a kam tināw.”

28Sakali ah'lling si Petros, yukna, “Nakura', bang ka'a to'ongan ilu, sō'un aku pi'ilu ni ka'a lum'ngngan min kuwit tahik.”

29“Na, pi'itu na ka,” yuk si Isa. Jari pareyo' si Petros min bayanan inān anagna' lum'ngngan min kuwit tahik tudju ni si Isa.

30Sagō' pagnanamna ma baliyu inān, sinōd iya tāw ati inut-inut iya pat'nnob. Magtūy iya angalingan, yukna, “Nakura', tabangun aku!”

31Magtūy iya niabut e' si Isa bo' binalutan. Yuk si Isa, “Kulang pahāp imannu ilu! Angay aku pagduwa-duwahannu?”

32Makariyata' pa'in sigā ni bayanan e', pahali na baliyu.

33Pinudji si Isa e' saga mulid kasehe'an inān, yuk-i, “B'nnal, ka'a ilu Anak Tuhan!”

Saga A'a Gennesaret Kauli'an
(Markus 6:53-56)

34Jari itu, makat'kka pa'in sigām ni dambila' danaw, parunggu' sigām ni lahat Gennesaret.

35Takilā si Isa e' saga a'a mahē', ya angkan sigām bay anambukuhan sasukutaga-saki ma jadjahan ina'an-i, sinō' binowa ni si Isa.

36Angamu' sigām junjung ni si Isa, bang pa'in dūlanna saga a'a sakihan ang'ntan minsan la'a hal tōng s'mmekna. Manjari sai-sai bay maka'ntanan s'mmek si Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saru'un-du'un kauli'an sakina.

Matiyu 15

Usulan bay Pang'bba e' Ka'mbo'-mbo'an
(Markus 7:1-13)

1Manjari aniya' pina'an ni si Isa saga a'a Parisi maka guru sara' agama bay min da'ira Awrusalam. Atilaw sigām ma iya,

2yuk-i, “Angay saga mulidnu ilu mbal angisbat usulan bay pang'bba e' kamatto'ahantam? Amangan sigām minsan halam bay angose'an tangan sigām pahāp.”

3Anambung si Isa, yukna, “Na, ka'am ilu. Angay langgalbi panoho'an Tuhan ati beya'bi saga usulan bay min kamatto'ahanbi?

4Entomunbi panoho'an Tuhan, ya yukna, ‘Wajib kam magaddatan mma'bi maka ina'bi.’ Maka itu gi', ‘Sai-sai anukna'an mma'na atawa ina'na, a'a inān subay pinapatay.’

5Sagō' bang ma pamandu'bi, bang aniya' a'a ganta' amissala ni matto'ana, yukna: ‘Kaniya'ku itu, arak bay panabangku ka'am sagō' pasuku'ku na ni Tuhan.’

6Minnē' iya apuwas kono' min sara' pasal pagaddat ma kamatto'ahan. Jari tasulakbi dī panoho'an Tuhan pagka pagmatayanbi saga usulan bay pang'bbae' ka'mbo'-mbo'anbi.

7In ka'am ilu hal magbau'-bau' ameya' ma Tuhan, bo' halam. B'nnal asal ya kallam Tuhan bay tasulat e' nabi Isaya,
8yuk-i, ‘Saga a'a itu angahulmat aku maka lapal kabtangan sigām, sagō' alawak deyom atay sigām min aku.

9Ya pagpudji sigām ma aku halam aniya' pūsna, sabab ya pamandu' e' sigām saga panoho'an bay pinahinang e' manusiya'.’ ”

Ya Makatamak Pangatayan Manusiya'
(Markus 7:14-23)

10Puwas e', nilinganan ba'anan a'a inān e' si Isa, sinō' patimuk pabing ni atagna. Yukna ni sigām, “Pakale kam ma bissalaku. Pahati kam to'ongan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ngga'i ka kinakan pasōd ni deyom bowa' ya makalumu' a'a. Ya makalumu' saga bissala ala'at paluwas min bowa'na.”

12Sakali pina'an ni si Isa saga mulidna. Yuk sigām, “Kata'uwannu bahā' ap'ddi' atay saga Parisi ma bay bissalanu insini'?”

13Yuk sambung si Isa, “Kamemon tinanom ya halam bay tinanom e' Mma'ku ma deyom sulga', nilarut du.

14Da'a kam magsusa pasal sigām. Sigām angamalim, sagō' ibarat sigām a'a buta. Bang buta angambit sehe'na buta, tantu sigām ahūg karuwangan ni deyom lowang.”

15Sakali ah'lling si Petros, yukna, “Pahatiun kami pasal bay pamaralilnu ilu.”

16Yuk si Isa, “Oy! Sampay ka'am ilu masi a'awam!

17Halam bahā' tahatibi? Bang aniya' kinakan pasōd ni deyom bowa' a'a, pasampay du ni deyom b'ttongna bo' yampa paluwas min baranna.

18Sagō' ya bissala ala'at paluwas min bowa' a'a, bay pino'onan asal min deyom atayna. Ya he' makalumu' iya.

19Sabab deyom atay manusiya' ya paluwasan hona'-hona'na ala'at, ya angkan iya maghinang kala'atan kaginisan, buwat saga amapatay, angaliyu-lakad, angahinang kahina'an d'nda-l'lla, anangkaw, magputing, maka angalimut.

20Kamemon itu makalumu' a'a. Sagō' bang kita amangan ma halam bay angose'an tanganta buwat pamandu' saga Parisi, ngga'i ka he'-i makabuwan kalumu'an.”

Pangandol Dakayu' D'nda min Lahat Kana'an
(Markus 7:24-30)

21Sakali palanjal si Isa minnē' tudju ni jadjahan da'ira Tira maka da'ira Sidun.

22Aniya' d'nda bangsa Kana'an min lahat inān bay pehē' ni si Isa anganjunjung. “O Tuwan,” yukna, “tubu' si Da'ud, ma'ase' ka ma aku. Anakku d'nda sinōd saitan, abinsana' sidda.”

23Sagō' halam makasambung si Isa minsan dakabtang. Jari pasekot saga mulidna amogos iya pasal d'nda inān, yuk-i, “Soho'un iya ala'an! Mbal iya pahali

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angalinganan kitam!”

24Anambung si Isa, yukna, “bay aku sinō' pi'itu anabang saga a'a bangsa Isra'il sadja, ya sali' dalil bili-bili alungay min labayan.”

25Sagō' takale pa'in lling itu e' d'nda, magtūy iya pasujud ni tongod tape' si Isa. “O Tuwan,” yukna, “tabangun aku.”

26Sinambungan iya e' si Isa pinaralilan, yukna, “Mbal manjari niā' kinakan saga anak lissi bo' nilarukan ni saga ero'.”

27“B'nnal, Tuwan,” yuk d'nda. “Sagō' minsan saga ero' amangan du momok kinakan ya apakpak min lamisahan tag-ipatan ma sigām.”

28Sakali anambung si Isa, yukna, “Arung, ahogot imannu. Nirūlan du bay pangamu'nu ilu.” Manjari ma waktu he'-i saru'un-du'un du kauli'an anakna d'nda he'.

Aheka A'a Kauli'an e' si Isa

29Puwas e' ala'an si Isa min lahat ina'an, amaklay min bihing danaw Jalil. Jari patukad iya ni bīd-bīd aningkō' mahē'.

30Landu' aheka a'a bay pina'an ni iya amowa saga pengka', saga a'a aku'il, saga buta, saga umaw, sampay ba'anan a'a sasuku taluwa' ginisan saki. Pinat'nna' sigām e' sehe' sigām ma tongod tape' si Isa, ati kauli'an sigām e'na kamemon.

31Ainu-inu to'ongan saga a'a inān, pag'nda' sigām ma a'a bay umaw makapah'lling na, a'a bay aku'il kauli'an na, bay pengka' makal'ngngan na pabontol, bay buta maka'nda' na. Manjari sinanglitan e' sigām Tuhan, ya pagta'atan bangsa Isra'il.

Mpat Ngibu A'a Pinakan e' si Isa
(Markus 8:1-10)

32Sakali nilinganan e' si Isa saga mulidna bo' yukna, “Ma'ase' aku ma saga a'a itu, sabab kat'lluna llaw itu ya kamaitu sigām ma aku, maka halam na aniya' kinakan sigām. Mbal aku bilahi amapole' sigām ma halam bay amangan dahū, arakala' pinunung sigām ma pal'ngnganan.”

33Tinilaw iya e' saga mulidna, yuk-i, “Maingga bahā' pangā'anta kinakan sarang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamakan ba'anan a'a itu? Itiya' kitam ma lahat halam aniya' kaluma'anna!”

34Yuk si Isa, “Pila heka tinapaybi ilu?” “Pitu' tinapay,” yuk sigām, “maka saga daing ariki' mbal aheka.”

35Manjari sinoho' e' si Isa kaheka'an a'a inān magtingkō'an ma tana'.

36Niā' e'na kapitu' tinapay maka saga daing e', bo' yampa magsukul ni Tuhan. Puwas e' pinagpōng-pōng e'na tinapay maka daing-daing e' bo' sōnganna nisaga mulidna. Ati tinopod-toporan saga a'a inān e' sigām.

37Magkakanan sigām kamemon sampay mag'ssohan na. Aubus pa'in bay amangan, aniya' pitu' ambung aheya ap'nno' e' kapin kinakan bay tatimuk e' saga mulid e'.

38Saga a'a bay magkakanan inān aniya' saga mpat ngibu bang l'lla sadja ni'itung, saddī d'nda maka onde'-onde'.

39Jari pinapole' saga a'a inān e' si Isa. Pariyata' iya ni bayanan bo' yampa pauntas ni lahat Magadan.

Matiyu 16

Saga Parisi Mikipa'nda' Paltanda'an

(Markus 8:11-13; Lukas 12:54-56)

1Manjari aniya' saga Parisi maka saga Saddusi bay pina'an ni si Isa. Bilahi sigām anulayan iya bo' supaya iya tajallat ma bissalana. Angkanna sigām mikipa'nda' paltanda'an, palsaksi'an in iya b'nnal taga-kapatut min Tuhan.

2Sagō' anambung si Isa, yukna, “Ka'am ilu, bang pas'ddop llaw, yukbi, ‘Ā, t'ddo' du salung sabab ilu akeyat bihing langit.’

3Pagsubu-subu isab, yukbi, ‘Ulan llaw itu sabab akeyat bihing langit maka angandom.’ Ata'u kam ang'nda' pandoga ma b'ttong langit, sagō' mbal kapandogahanbi paltanda'an ya ta'nda'bi ma masa itu-i.

4Saga a'a ma patahunan itu ala'at sidda, maka mbal bilahi magta'at ma Tuhan. Bilahi kam bahā' ang'nda' paltanda'an barakatan? Halam aniya' paltanda'an pina'nda'an ka'am, luwal paltanda'an bay min nabi Yunus ma masa awal e'.” Puwas e' ni'bbahan saga a'a inān e' si Isa, ati ala'an iya minnē'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagbanda' Pasal Pamandu' Parisi maka Saddusi
(Markus 8:14-21)

5Pagt'kka saga mulid si Isa ni dambila' danaw, halam sigām bay makaentom
amowa tinapay palutu' sigām.

6Yuk si Isa ni sigām, “Kamaya'-maya' kam. Halli'inbi pasulig tinapay min saga
Parisi maka min saga Saddusi.”

7Magsuli-suli saga mulidna pasal pah'llingna he', sabab halam tahati e' sigām.
Yuk pangannal sigām, “Angkan arai' buwattē' pah'lling si Isa sabab halam kita
bay amowa tinapay.”

8Kinata'uwan asal e' si Isa bang ai ya pinagsuli-suli e' sigām, angkan yukna,
“Angay pagsuli-sulibi pasal halam aniya' tinapaybi? Ariki' pahāp pangandolbi
ma aku!

9Halam gi' tahatibi bahā'? Halam taentombi bay waktu kapagpōng-pōngku
tinapay lima hekana pamakan saga limangibu a'a he'? Entomunbi bang pila
ambung aheya bay pangisihanbi kapin kinakan e'?

10Maka tinapay pitu' hekana bay pamakan mpat ngibu a'a he'. Pila ambung bay
pangisihanbi kapin?

11Daka angay kam mbal makahati. Ngga'i ka tinapay ya bay pagbissalaku he'.
Yukku, halli'inbi pasulig tinapay saga Parisi maka Saddusi!”

12Minnē' yampa tahati e' sigām ngga'i ka pasulig pamasulig tinapay ya bay
pah'llingna, sagō' pandu' min saga Parisi maka min saga Saddusi. Ya na he'
subay nihalli'an pahāp.

Si Petros Magpasab'nnal Pasal Al-Masi
(Markus 8:27-30; Lukas 9:18-21)

13Na, palintas disi Isa ni jadjahan lahat ma kasekotan da'ira Kesareya Pilipi.
Maina'an pa'in, tinilaw e'na saga mulidna, yukna, “Bang ma pangupama a'a, sai
kono' aku Anak Manusiya' itu?”

14Yuk sambung saga mulid e', “Bang ma a'a kasehe'an ka'a kono' si Yahiya
Magpapandi. Bang ma a'a kasehe' in ka'a nabi Elija atawa nabi Irimiya. Maka
bang ma a'a kasehe' isab dakayu' nabi ka bay ma masa awal e'.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15“Na, bang ma ka'am,” yuk si Isa, “ai yukbi? Sai sa aku itu?”

16Anambung si Simun Petros. “Ka'a Al-Masi,” yukna, “Anak Tuhan ya kakkal salama-lama.”

17“Aheya kahāpan ma ka'a, Simun anak si Jona,” yuk si Isa, “sabab ngga'i min manusiya' ya angkan kata'uwannu ilu-i. Bay pamata'u ka'a e' Mma'ku ma deyom sulga'.

18Na, ya na itu pangahakaku ma ka'a: ka'a si Petros, hatina batu. Ati ma diyata' batu lakit ilu pangahinanganku langgalku, hatina saga jama'aku kamemon. Mbal sigām tara'ug minsan amatay.

19Buwananta ka kunsi', hatina kapatut angukab pasōran manusiya' tudju ni deyom pagparintahan Tuhan. Ai-ai lāngnu ma deyom dunya itu nilāng du isab ma deyom sulga', maka ai-ai pamarūlnu ma deyom dunya itu pinarūl du isab ma deyom sulga'.”

20Puwas e' binanda'an e' si Isa saga mulidna, da'a sinō' angahaka ni sai-sai iniya Al-Masi.

Pamissala si Isa Pasal Kamatayna
(Markus 8:31—9:1; Lukas 9:22-27)

21Manjari puwas minnē', anagna' si Isa amahatian saga mulidna pasal ai tum'kka ni iya ma sinosōng. Yukna, “Subay aku pehē' ni da'ira Awrusalam. Aheka du kabinasahan pinat'kka ni aku e' saga pagmatto'ahan, e' saga

kaimaman alanga, maka e' saga guru sara' agama. Pinapatay du aku, sagō' bang palabay na t'llumbahangi pinakallum du aku pabīng.”

22Sakali si Petros bay amowa si Isa paokat min kasehe'an, bo' yampa pabukaganna, yuk-i, “S'lle' bale puhu', pinatā e' Tuhan ya yuknu he' bo' mbal makani-ka'a.”

23Sagō' nialop si Petros e' si Isa. Yukna, “Ala'an ka min aku, saitan! Kabimbangan aku e'nu. Ya pamikilnu ilu pikilan manusiya' ko', ngga'i ka pikilan Tuhan.”

24Puwas e' amissala si Isa ni saga mulidna. “Bang aniya' bilahi ameya' ma aku,”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yukna, “subay ngga'i ka kabaya'an baranna ya dūlanna. Subay tinanggung e'na hāgna pamapatayan iya, hatina kabinasahan ma sababku. Minnē' iya makajari ameya' ma aku.

25Sai-sai allogan kallum baranna, amutawan du kallum-nyawana min Tuhan. Sagō' sai-sai mbal allogan ma kallum-baranna, lilla' isab amatay ma sababku, makabāk du iya kallum kakkal.

26Sababna,” yuk si Isa, “bang aniya' a'a ganta' kaniya'an alta' deyom dunya kamemon, aheya lugi'na bang halam aniya' kallumna kakkal. Sabab halam aniya' tapangal'kkatna kallum-nyawana bang amutawan na.

27Aku Anak Manusiya' pabīng du pi'itu, aliput e' sahaya Mma'ku, maka sinehe'an aku e' saga mala'ikatna. Tungbasanku manusiya' kamemon, pinapagtongod maka bay hinang sigām dangan maka dangan.

28B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'am, aniya' maitu ma ka'am mbal amatay sat'ggol halam gi' pi'itu in Anak Manusiya' bo' magparinta ma deyom dunya. Subay na aku ta'nda' e' sigām bo' yampa sigām amatay.”

Matiyu 17

Kapinda Pangluwahan si Isa
(Markus 9:2-13; Lukas 9:28-36)

1Palabay pa'in nnom llaw min waktu he'-i, binowa e' si Isa si Petros maka duwangan magdanakan, ya si Yakub maka si Yahiya, patukad ni diyata' būd alanga, sigām-sigām sadja.

2Maina'an pa'in sigām, apinda luwa si Isa ma pang'nda' sigām. Asahaya pamaihu'anna buwat mata llaw. Makasilaw sidda pote' s'mmekna.

3Sakali panyata' pina'an si Musa maka si Elija, ta'nda' e' saga mulid inān magsuli-suli maka si Isa.

4Ah'lling si Petros ni si Isa, yukna, “Tuwan Panghū', ahāp to'ongan itiya' kami maitu. Bilahi ka bahā' bang aku angahinang t'llu panggung-panggung pasindunganbi maitu, dakayu' ma ka'a, dakayu' ma si Musa itu, maka dakayu' ma si Elija?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Sabu pa'in iya ah'lling, aniya' gabun asahaya bay angalandungan sigām, maka aniya' suwala ah'lling min deyomna. Yuk suwala he', “Anakku ko' itu kalasahanku. Landu' aku kasulutan ma iya. Iya ya kalehunbi.”

6Pagkale pa'in suwala itu e' saga mulid inān, landu' to'ongan sigām tināw angkan kum'ppang magtūy sigām ni tana'.

7Sagō' pina'an si Isa ni sigām amat'ppak tanganna ma sigām. Yukna, “Pabungkal kam, da'a kam tināw.”

8Pagtongas sigām, halam aniya' saddī ta'nda' e' sigām, luwal si Isa.

9Manjari itu, sabu pa'in sigām palūd min būd e', binanda'an e' si Isa saga mulidna, yukna, “Da'a kam angahaka ni sai-sai pasal bay ta'nda'bi mahē' ma diyata' būd e'. Subay na aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing min kamatayku bo' yampa kam angahaka.”

10Sakali tinilaw si Isa e' sigām, yuk-i, “Angay saga guru sara' agama magpina'inin si Elija subay dahū palahil pi'itu?”

11Anambung si Isa, yukna, “B'nnal ko' ilu, si Elija palahil dahū min Al-Masi anakapan kamemon.

12Sagō' haka'anta kam, bay na palahil si Elija pi'itu ati halam iya bay takilā e' saga manusiya'. Bay tahinang e' sigām ma iya ai-ai kabaya'an sigām. Damikiyanna aku, Anak Manusiya', bininasa du isab e' sigām.”

13Minnē' tahati e' saga mulidna si Yahiya Magpapandi iya pinagbissala e' si Isa.

Onde'-onde' Kapala'anan Saitan
(Markus 9:14-29; Lukas 9:37-43)

14Na, makabīng pa'in disi Isa ni kaheka'an a'a he', aniya' dakayu' a'a pina'an niiya angōk-tu'ut.

15Yukna ni si Isa, “Tuwan, ma'ase' pa'in ka ma anakku l'lla. Binawi-bawi iya, landu' iya abinasa. Araran iya pahantak ni api atawa ni bohe'.

16Bay bowaku iya ni saga mulidnu sagō' mbal iya kauli'an e' sigām.”

17Anambung si Isa, yukna, “Ka'am saga a'a ma tahun itu-i, asā' landu' pikilanbi! Halam to'ongan aniya' imanbi! Subay buwattingga gi' t'ggolku ma ka'am

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anandalan kabuwattilubi bo' yampa kam magkahagad? Bowahun pi'itu onde' ilu," yukna.

18Tabowa pa'in onde' inān ni si Isa, magtūy pabukaganna saitan. Pinaluwas e'na min baran onde' ati saru'un-du'un du pahali sakina.

19Puwas e' tinilaw si Isa e' saga mulidna, sigām-sigām sadja. Yuk sigām, "Angay kami bay mbal makapaluwas saitan e'?"

20Yuk si Isa, "Sabab akulang pangandolbi ma Tuhan. Haka'anta kam to'ongan, abila bay makasali' heya pangandolbi ni buwat heya bigi-tinanom anahut, tahinangbi du kamemon minsan buwattingga hunitna. Bang saupama soho'bi būd itu papinda minnitu pina'an, papinda du.

[21Sagō' in ginis saitan ina'an-i mbal tapaluwas, luwal bang kam angamu'-ngamu' maka amuwasa dahū.]"

Si Isa Amissala Pabīng Pasal Kamatayna
(Markus 9:30-32; Lukas 9:43-45)

22Aniya' dakayu' waktu magtimuk saga mulid ma lahat Jalil. Yuk si Isa ni sigām, "Aku itu, Anak Manusiya', arai' na sinōngan ni pagbaya'an saga a'a,

23ati pinapatay aku e' sigām. Sagō' t'llumbahangi puwas min kamatayku allum du aku pabīng." Minnē' asusa to'ongan saga mulidna.

Sukay Langgal Binayaran e' si Isa

24Pagt'kka si Isa maka saga mulidna ni da'ira Kapirnaum, aniya' pina'an ni si Petros saga a'a angā' sukay langgal. Yuk sigām ni iya, "Gurubi ilu, amayad sukay langgal bahā'?"

25"Aho'," yuk sambung si Petros. Makasōd pa'in si Petros ni deyom luma' arak angahaka, makarahū si Isa ah'lling ni iya, yukna, "Simun, bang ma ka'a, sai niā'an sukay e' saga sultan ma babaw dunya itu? Anak-kampungna ka, atawaa'a saddī?"

26"A'a saddī," yuk si Petros. "Na," yuk si Isa, "bang buwattilu, hatina in kitam panganak Tuhan itu mbal wajib magsukay.

27Sagō' mbal kitam bilahi kinap'ddi'an atay e' saga a'a inān, angkan ka subay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pehē' ni bihing danaw inān amuwang. Pagtinduk daing, hella'un magtūy. Makabāk du ka sin ma deyom bowa'na, sarang pamayadta sukay langgal. Ngā'un sin inān bo' pamayarun pehē'."

Matiyu 18

Sai ya Katapusan Alanga?
(Markus 9:33-37; Lukas 9:46-48)

1Ma waktu he'-i du, pina'an ni si Isa saga mulidna atilaw iya, yuk sigām, "Sai alanga katapusan ma deyom pagparintahan Tuhan?"

2Sakali nilinganan e' si Isa dakayu' onde'-onde', sinō' an'ngge ma dahuwan sigām.

3Yuk si Isa, "Haka'anta kam to'ongan, sai-sai mbal apinda palantarana ni buwat palantara onde'-onde' itu, mbal to'ongan pinasōd ni deyom pagparintahan Tuhan.

4Sai-sai amareyo' atayna, pinasali' ni buwat atay onde'-onde' itu, ya na katapusan alanga ma deyom pagparintahan Tuhan.

5Sai-sai isab anaima' dakayu' onde'-onde' buwattitu ma sabab ōnku ya pamanyabutanna, sali' aku baranku ya tinaima' e'na."

Pasal A'a Amowa Pagkahina Magdusa
(Markus 9:42-48; Lukas 17:1-2)

6Yuk si Isa lagi', "Bang aniya' a'a makaparusa ma dakayu' onde'-onde' buwattitu ya taga-pangandol ma aku, ahāp lagi' kadal a'a inān bang pa'in iya pinagantungan batu abuhat ma k'llongna bo' nihūg ni timbang.

7"Maka'ase'-ase' to'ongan saga manusiya' itu, sabab aniya' na pa'in sasat makaparusa ma sigām. Tantu paniya' saga sasat-manasat, sagō' maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ma sasuku anasat sehe'na amowa magdusa.

8Bang tanganbi atawa tape'bi ganta' amowa ka'am magdusa, subaypaggatunbi. Gom na pa'in pukulinbi bo' tinimanan. Ahāp lagi' kam allum ma deyom sulga' ma apukul dambila' tanganbi atawa tape'bi, bang pa'in kam da'anilarukan ni deyom api nalka' ya mbal kap'ddahan ma ajukup tape'-tanganbi.

9Damikiyanna isab bang matabi ganta' amowa ka'am magdusa, gom lagi'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lugitunbi bo' tinimanan. Ahāp lagi' kam allum ma deyom sulga' ma abuta dambila' matabi, bang pa'in kam da'a nilarukan ni deyom api nalka' ma ajukup matabi karuwambila'.”

Bili-bili Alungay
(Lukas 15:3-7)

10“Kamaya'-maya' kam. Da'a palehomunbi saga kamanahutan itu. Sabab haka'anta kam, ina'an anunggu'an sigām saga mala'ikat ya paharap na pa'in ni Mma'ku Tuhan ma deyom sulga'.

11(In aku, Anak Manusiya', bay pi'itu ni dunya angalappas saga a'a ya alawak min Tuhan.)

12“Bistahunbi: bang saupama aniya' a'a taga-bili-bili dahatus hekana, bo' wa'i pasiha' dakayu', ai bahā' hinangna? Tantu pasagaranna siyampū' maka siyam mahē' ma kabīd-bīran bo' iya pasa'ut pehē' amiha dakayu' bay pasiha' he'.

13Jari bang tabākna na, haka'anta kam, kinōgan iya to'ongan. Palabi lagi' kakōganna ma bili-bili dakayu' inān min siyampū' maka siyam ya halam bay alungay.

14Buwattē' du isab Mma'bi ma deyom sulga', mbal iya bilahi aniya' alungay dakayu' onde'-onde' min okomanna.”

Bang A'a Makarusa ma Pagkahina

15“Na, bang aniya' pagkahinu ganta' makarusa ma ka'a, pehē' ka ni iya ati haka'in iya pasal kasā'anna. Sagō' subay hal ka'am duwangan magbissala. Bang ka kinale e'na, bo' kabaya'anna maghāp maka ka'a, pahogot gom pa'in kapagbagaybi.

16Sagō' bang hati mbal akuhanna dusana, bowahun dakayu' atawa duwa a'a saddi anaksi'an ai-ai pagbissalahanbi, bo' supaya tabeya' panoho'an bay ma Kitab, ya yuk-i, ‘Bang aniya' palkala'bi subay aniya' duwangan atawa t'llungan amuwan saksi' bo' supaya pinagsab'nnal.’

17Sagō' bang a'a inān agagga angasip ma saga a'a saddī ya bowanu inān, na,haka'in saga sehe'bi dajama'ahan kamemon. Jari bang iya mbal bilahi akale ma kagara'an saga jama'a kamemon, a'a inān subay niniyat e'bi sali' a'a halamaniya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tuhanna, atawa a'a maga'ā' sukay parinta.”

Pangalāngan maka Pamarūl

18“Haka'anta kam to'ongan, ai-ai lāngbi ma deyom dunya itu nilāng du isab ma deyom sulga', maka ai-ai parūlbi ma deyom dunya itu pinarūl du isab ma deyom sulga'.

19Aniya' isab pangahakaku ma ka'am, bang duwangan kam ma dunya itu maguyun angamu'-ngamu' ai-ai, tantu kam nirūlan e' Mma'ku ma deyom sulga'.

20Sababna bang aniya' duwangan atawa t'llungan a'a magtimuk pagka ōnku ya pamanyabutan sigām, ina'an du aku ma deyoman sigām.”

Pasal A'a Mbal Angampun Sehe'na

21Puwas ina'an pehē' si Petros ni si Isa atilaw. “Tuwan Panghū',” yukna, “min pila subay ampunku pagkahiku bang iya makarusa ma aku? Min pitu' bahā'?”

22Yuk si Isa, “Ngga'i ka hal min pitu', sagō' min pitumpū' maka pitu'.”

23Jari magparalilan si Isa, yukna, “In kapagparinta Tuhan sali' dalil dakayu' sultan ya bilahi amista palutangan saga tendogna.

24Sakali itu, hinabuna magbista utang, aniya' binowa ni iya dakayu' tendogna taga-utang laksa'an pilak.

25Jari in sin ma tendog inān mbal makabayaran utangna, angkan magpanoho'an sultan in a'a inān sampay anak-h'ndana subay pinab'llihan nihinang ata. Subay pinab'llihan isab ai-aina kamemon pamayad utangna.

26Na, angōk-tu'ut magtūy tendog itu ma alopan sultan angamu' junjung ni iya. ‘O tuwan,’ yukna, ‘patangguhun gi' aku. Bayaranku du utangku kamemon.’

27Manjari ma'ase' sultan inān ma tendogna. Pinahalam na utangna ati pinapole' iya.

28“Na, pagluwas tendog inān min alopan sultan, aniya' talanggalna pagkahina, tendog sultan isab. In tendog damuli itu taga-utang dangkuri' ma tendog tagna'. Magtūy iya niragtu' maka pin'kkol e' tendog tagna'. Yukna, ‘Bayarin na utangnu ma aku.’

29Magtūy angōk-tu'ut tendog damuli itu anganjunjung, yukna, ‘Patangguhun gi'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aku. Bayaranta du ka.’

30Sagō' mbal pinatanggu, gom pa'in ni'isi ni deyom kalabusu sat'ggol mbal makapuwasan utangna kamemon.

31Pag'nda' pa'in e' saga tendog kasehe'an ma kahinangan tendog tagna' inān, magtūy sigām landu' asukkal, ati pehē' ni sultan angahaka pasal pakaradja'an inān.

32“Jari pinalinganan e' sultan tendog bay aheka utangna he'. ‘Jahulaka' pahāp ka ilu!’ yukna, ‘bay pahalamku utangnu kamemon ma sabab panganjunjungnu ma aku.

33Arapun ka'ase'annu pagkahinu he', buwat bay ka'ase'ku ma ka'a!’

34Jari sidda angastol sultan inān ma iya, angkan soho'na tendog e' ni'isi ni deyom kalabusu sampay tiniksa' sat'ggol halam gi' kabayaranna utangna.”

35Yuk si Isa, “Buwattē' du isab nihinang e' Mma'ku ma sulga' ma ka'am dangan maka dangan, bang mbal ampunbi pagkahibi min deyom ataybi.”

Matiyu 19

Pasal Pagtiman A'a Maglakibini
(Markus 10:1-12)

1Aubus pa'in pamissala si Isa buwattē', ala'an iya min lahat Jalil tudju ni lahat Yahudiya, ni jadjahan ma liyu sapa' Jordan.

2Aheka to'ongan saga a'a bay ameya' ma iya, ati kauli'an e'na saga saki sigām maina'an.

3Sakali aniya' pina'an saga Parisi anulayan iya bo' supaya iya tajallat ma bissalana. Yuk sigām ma iya, “Bang ma sara'tam, makajari bahā' bang l'lla animanan h'ndana, minsan ai sababanna?”

4Anambung si Isa, yukna, “Kilāku halam bay tabassabi ya tasulat ma Kitab, ya yuk-i, ‘Ma tagna' pamapanjari Tuhan ma manusiya', bay sigām pinapanjari e'na l'lla maka d'nda?’

5Yuk Tuhan e', ‘Angkanna l'lla ang'bba min ina'-mma'na bo' parakayu' ni h'ndana. Manjari in bay duwa baran, dabaran na.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ngga'i ka na sigā duwa baran," yuk si Isa, "sagō' dabaran na sigā karuwangan. Angkan subay mbal pinapagbutas e' manusiya' ya bay pinapagdakayu' e' Tuhan."

7Atilaw saga Parisi ma si Isa, yuk-i, "Na angay bahā'? Bang ma pandu' si Musa, makajari l'lla animanan h'ndana bang pa'in aniya' sulatna pagpasahan."

8Ya sambung si Isa, "Ya angkan kam pinarūl e' si Musa animanan h'ndabi, sabab agagga kam pinandu'an. Saguwā' ngga'i ka buwattē' bay ma waktu tagna'.

9Haka'anta kam, sai-sai animanan h'ndana ma halam bay angaliyu-lakad min iya, ati magh'nda iya saddī, taga-dusa iya angaliyu-lakad min h'ndana po'on."

10Yuk saga mulid si Isa ma iya, "Bang buwattē' kahālanna ma a'a maglakibini, ahāp lagi' subay mbal magpūn."

11Anambung si Isa, yukna, "Pandu' ilu mbal kabogbogan e' manusiya' kamemon, luwal sigām ya kabuwanan kosog e' Tuhan.

12Magginis isab pagsababan ya angkan l'lla mbal magh'nda. Aniya' a'a mbal makapagh'nda sabab aniya' salla' ma baranna. Aniya' mbal makapagh'nda sabab kinabili e' a'a, maka aniya' isab magniyat subay mbal magh'nda ma sabab pagparinta Tuhan ya pagmatayanna. Sai-sai makataima' pandu' itu, subay anaima' to'ongan."

Kalasa si Isa ma Kamanahutan
(Markus 10:13-16; Lukas 18:15-17)

13Na, aniya' saga a'a bay amowa saga anak sigām ni si Isa bo' supaya pinat'nna'an tanganna maka niamu'an kahāpan min Tuhan. Sagō' bay pinabukagan saga a'a amowa inān e' kamuliran si Isa.

14Ah'lling si Isa, yukna, "Parūlunbi pi'itu ni aku saga kamanahutan itu. Da'a lāngunbi. Sabab sai-sai makasali' kaul-pi'ilna ni buwat kamanahutan ilu, taga-palsuku'an du ma pagparintahan Tuhan."

15Jari pinat'nna' e' si Isa tanganna ni saga onde' inān, bo' yampa ala'an minnē'.

A'a Taga-Karaya
(Markus 10:17-31; Lukas 18:18-30)

16Manjari itu aniya' dakayu' a'a pehē' ni si Isa. Yukna, "Tuwan Guru, kahāpanai

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

subay hinangku bo' supaya aku kaniya'an kallum taptap ni kasaumulan?”

17Yuk si Isa, “Angay aku tilawnu pasal kahāpan? Tunggal du Tuhan ahāp. Bang ka bilahi pinasuku'an kallum taptap, subay bogbogannu panoho'an Tuhan.”

18Atilaw gi' l'lla, yukna, “Panoho'an ingga?” Ya sambung si Isa, “Da'a ka amapatay a'a. Da'a ka angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'nu. Da'a ka anangkaw. Da'a ka anaksi' puting.

19Pagaddatin ina'-mma'nu. Maka kalasahin pagkahinu manusiya' buwat e'nu alasahan barannu.”

20Yuk l'lla inān, “Ā, bay na kabogboganku ina'an-i kamemon. Ai gi' subay hinangku?”

21Yuk si Isa ma iya, “Bang ka bilahi tubus kahāp addat-tabi'atnu, pehē' ka, pab'llihin alta'nu kamemon bo' pamuwanun b'llihanna ma saga a'a miskin. Manjari aniya' du karayanu ma deyom sulga'. Puwas e' pi'itu ka ameya' ma aku.”

22Pagkale a'a inān ma bissala si Isa, magtūy iya ala'an, maka e'na asusa sabab landu' aheka alta'na.

23Sakali ah'lling si Isa ni saga mulidna, yukna, “Haka'anta kam to'ongan, in a'a dayahan kahunitan pasōd ni deyom pagparintahan Tuhan.

24Aho', haka'anta kam, kaluhayan gi' unta' palabay min buli' jalum min a'a dayahan pasōd ni deyom pagparintahan Tuhan.”

25Ainu-inu to'ongan saga mulid pagkale sigām ma bissala si Isa itu. “Bang buwattē',” yuk sigām, “sai bahā' makasampay ni kasalamatan ma deyom sulga'?”

26Pinandang e' si Isa saga mulidna he' maka e'na anambung. Yukna, “Bang manusiya' mbal to'ongan makarapat. Sagō' halam aniya' ahunit ma Tuhan.”

27Anambung lagi' si Petros, “Nda'un ba kami itu,” yukna. “Bay bbahan kami ai-ai kami kamemon bo' ameya' ma ka'a. Ai bahā' panungbas kami?”

28Yuk si Isa, “Haka'anta kam to'ongan: in aku Anak Manusiya', bang ta'abut na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

waktu kapaningkō'ku ma deyom kasahaya'an, magagi du aku ma dunya baha'u. Ya du ka'am saga bebeya'anku, pinatingkō' du isab ma tingkō'an sangpū' maka duwa hekana, ati nihukum e'bi saga bangsa panubu' si Isra'il kasangpū' maka duwa.

29Sasuku bay ang'bbahan luma'na atawa danakanna, atawa ina'-mma'na,atawa panganakna, atawa tana'na, ma sabab katuyu'na ma aku, tinungbasan du iya paheka e' Tuhan, lipat manglipat min bay bbahanna. Maka kaniya'an duiya kallum taptap ni kasaumulan.

30Sagō' aheka a'a makarahū buwattina'an, pinaramuli ma waktu sinōng. Aheka isab taramuli ma buwattina'an, pinarahū ma waktu sinōng."

Matiyu 20

Paralilan Pasal A'a Maghinang ma Kabbun

1Magparalilan si Isa, yukna, "In kapagparinta Tuhan sali' dalil a'a tag-dapu kabbun pananoman bahan anggul. Dai' llaw pa'in, pal'ngngan tag-dapu angā' a'a maghinang ma kabbunna.

2Tinambahan kono' sigām dakayu' denari, ya panamba dangan a'a ma dang'llaw. Magsulut pa'in, sinō' sigām pehē' maghinang ma kabbunna.

3"Na, ta'abut pa'in lisag siyam subu, pehē' tag-dapu ni pagtabu'an, ati aniya' ta'nda'na maina'an saga a'a hal an'ngge-n'ngge.

4Yukna ma sigām, 'Pehē' kam isab maghinang ma kabbunku. Tambahanku du kam pila-pila ya katongoranbi.'

5Na, pehē' na sigām. Augtu pa'in llaw, pehē' na isab tag-dapu amiha a'a kasehe' maghinang ma kabbunna. Buwattē' du isab paglisag t'llu kohap.

6Jari itu, song pa'in lisag lima kohap, pabīng iya ni pagtabu'an, ati aniya' ta'nda'na saga a'a hal an'ngge-n'ngge maina'an. Yukna ma sigām, 'Angay animpus llaw mbal kam maghinang?'

7"Yuk sambung sigām, 'Tu'ud halam aniya' anoho' kami maghinang'. 'Na,' yuk tag-dapu, 'pehē' kam maghinang ma kabbunku'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8“Manjari itu, pagabay kohap na, amissala tag-dapu ni mandul pangandolanna, yukna, ‘Linganin saga maghihinang ilu bo' tambahin. Tambahin dahū saga a'a bay ta'ā'ku damuli ilu, bo' yampa sigām ya bay ta'ā'ku dahū.’

9Jari ya panamba saga a'a ya bay anagna' maghinang lisag lima kohap, magtongod maka hinang dang'llaw, minsan dai'-dai' du ya kapangahinang sigām.

10Na, ta'abut pa'in tinambahan saga a'a ya bay ta'ā' waktu subu lagi', aholat sigām tinambahan aheya. Sagō' sali' du tambahan ya tasambut sigām.

11Pagsambut pa'in, pinagmusmuran e' sigām tag-dapu.

12Yuk sigām, ‘Angay itu? Saga a'a bay ngā'nu damuli, danjām du bay pangahinang sigām. Bo' kami itu bay animpus min subu-subu sampay ni kakohapan, maghulas-sangsā' ma kapasu'an llaw! Sagō', papagsali'nu tambahan sigām maka tambahan kami.’

13Yuk tag-dapu kabbun ni dangan inān, ‘Bagay, halam ka bay akkalanku. Ya kapagsulutanta tambahan pinapagtongod maka hinang dang'llaw.

14Na, ngā'un na tambahannu itu bo' ka amole'. Tu'ud kabaya'anku pinapagsali' tambahan a'a bay ta'ā'ku damuli maka bay panambaku ka'a.

15Angay, halam bahā' aniya' kapatutku magbaya' ma sinku? Angimbū ka bahā' pagga pagmuraku sinku?’ ”

16Yuk si Isa isāb, “Sai-sai taramuli ma buwattina'an, pinarahū ma sinosōng. Maka sai-sai makarahū ma buwattina'an, pinaramuli ma waktu sinōng.”

Amissala si Isa Pabīng Pasal Kamatayna
(Markus 10:32-34; Lukas 18:31-34)

17Na, patukad disi Isa tudju ni da'ira Awrusalam. Jari ma labayan pa'in, binowa e' si Isa mulidna kasangpū' maka duwa pasaddī min a'a kasehe'an bo' yampa sigām bissalahanna.

18Yukna, “Pakale kam. Itiya' kitam patukad ni Awrusalam. Mahē' pa'in, in aku Anak Manusiya' sinōngan du ni pang'ntanan kaimaman alanga maka saga guru sara' agama. Pinat'kkahan aku e' sigām hukuman ni kamatay.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Puwas e' ni'nde'an du aku ni pang'ntanan saga a'a ngga'i ka Yahudi, ati pinagudju'-udju' aku e' sigām. Pinagdaplosan du aku bo' yampa nilansang ni hāg pinapatay. Sagō' ta'abut t'llumbahangi min kamatayku allum du aku pabīng.”

Ya Pangamu' e' H'nda si Sibidi
(Markus 10:35-45)

20Sakali pina'an ni si Isa h'nda si Sibidi beya' maka anakna l'lla duwangan, mulid si Isa asal. Pasujud d'nda itu ma dahuan si Isa angamu' junjung.

21Tinilaw iya e' si Isa, yukna, “Ai amu'nu?” Yuk d'nda, “Bang ta'abut waktu kapagparintanu, patingkō'un kono' duwangan anakku itu min karuwambila'nu.”

22Anambung si Isa, yukna, “Mbal kata'uwanbi bang ai ya amu'bi ilu. Makasandal kam bahā' pinananaman kabinasahan buwat paminasa ma aku?” “Aho', makasandal du kami,” yuk sigā.

23Yuk si Isa, “Asal makananam du kam kabinasahan buwat kabinasahan ya song pat'kka ni aku. Sagō' halam aniya' kapatutku amene' bang sai pinatingkō' ma bihingku kowan atawa ma bihingku gibang. Suku' ko' inān saga a'a ya tinagamahan paningkō'an ina'an-i e' Mma'ku Tuhan.”

24Takale pa'in e' saga sangpū' mulid kasehe' pasal bay niamu' e' h'nda si Sibidi, magtūy ap'ddi' atay sigām ma duwangan magdanakan e'.

25Angkan sigām kamemon sinoho' e' si Isa patimuk ni atagna. Yukna, “Kata'uwanbi kajarihan saga a'a ma dunya itu. Ya ang'ntanan pagparinta ma bangsa inān magmanda asal ma saga a'a ma deyo'an sigām. Ya du saga puntuk nakura' sigām, angahagda na pa'in.

26Sagō' ka'am ilu subay mbal magbuwattē'. Sai-sai kam bilahi taga-ōn ma deyomanbi, subay magsosoho'an ni kasehe'an.

27Sai-sai kam bilahi pinalanga, subay magpa'ata ni pagkahina.

28Buwat aku, ya Anak Manusiya'. Ya maksudku pi'itu ni dunya ngga'i ka aku subay pinaghulas-sangsā'an e' a'a kasehe', sagō' aku ya maghulas-sangsā' panabang sigām. Pi'itu aku bo' paglilla'ku kallumku pangal'kkatku saga a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aheka min paldusahan sigām.”

Duwa A'a Buta Kauli'an
(Markus 10:46-52; Lukas 18:35-43)

29Manjari atulak pa'in disi Isa min da'ira Ariha, aheka a'a bay paturul ma iya.

30Sakali aniya' maina'an duwa l'lla buta aningkō' ma bihing lān palabayan sigām. Makata'u pa'in saga buta itu in si Isa ina'an palabay, magtūy sigā angalingan pakosog. “O Tuwan, tubu' Sultan Da'ud!” yuk sigā. “Ma'ase' ka ma kami.”

31Pinabukagan sigā e' kaheka'an a'a inān, sinō' da'a maghibuk. Sagō' pinakosog gom pa'in pangalingan sigā, yuk-i, “O Tuwan! Tubu' si Da'ud! Ma'ase' na ka ba!”

32Pahogga' si Isa bo' angalingan ni duwangan buta inān, yukna, “Ai kabaya'anbi hinangku ma ka'am?”

33“Tuwan,” yuk sigā, “bilahi kami maka'nda' pabīng.”

34Jari ma'ase' si Isa ma sigā, ati pinat'nna' tanganna ma mata sigā. Saru'un-du'un du sigā maka'nda' pabīng ati ameya' sigā paturul ma si Isa.

Matiyu 21

Pagmahaldika' ma si Isa Pagsōdna ni Awrusalam
(Markus 11:1-11; Lukas 19:28-40; Yahiya 12:12-19)

1Jari itu, asekot pa'in disi Isa ni da'ira Awrusalam, bo' ma tongod būd Kayu Jaitun na, ta'abut e' sigām kaluma'an Betpage. Mahē' pa'in, sinoho' e' si Isa duwangan mulidna parahū.

2Yukna, “Pehē' na kam ni kaluma'an ya ma dahuanbi ilu. Pagt'kkabi pina'an, makabāk du kam kura' maka anakna paengkot maina'an. Hubarinbi bo' bowahunbi pi'itu.

3Bang aniya' ganta' atilaw ka'am bang angay ngā'bi, haka'inbi buwattitu, yukbi, ‘Tu'ud pagguna e' nakura'.’ Jari pinasagaran du kam magtūy e'na.”

4Pinaniya' buwattē' bo' magtanda' ya bay pinagkallam e' dakayu' nabi, ya yuk-i,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5“Haka'inbi saga a'a Awrusalam, Ilu na sultanbi at'kka ni ka'am. Areyo' pangatayanna, angura' iya ma anak kura'.”

6Na, pehē' duwangan mulid e', nihinang e' sigā ya bay panoho'an si Isa.

7Binowa e' sigā kura' maka anakna, nilampikan maka badju' sigā bo' yampa pangura'an e' si Isa.

8Angura' pa'in iya, landu' aheka a'a bay am'llat s'mmek sigām ma lān palabayanna. Saga a'a kasehe' bay anabulakan pina'an saga engas-engas dahunan bay labasan sigām.

9Manjari ba'anan saga a'a ya magl'ngnganan min dahuan si Isa, sampay sigām paturul min buli'anna, magpangolang sama-sama yuk-i, “Mahaldika' ni tubu' sultan Da'ud! Bang pa'in binarakatan ya kawakilan e' Tuhan pi'itu! Sanglitantam Tuhan Mahatinggi!”

10Manjari pagt'kka si Isa ni Awrusalam, ahiluhala' deyom da'ira inān kamemon. Yuk saga a'a maina'an, “Sai bahā' a'a ilu?”

11Anambung kaheka'an, yuk sigām, “Si Isa ko' itu, nabi min Nasaret ma lahat Jalil.”

Si Isa ma Langgal Pagkulbanan
(Markus 11:15-19; Lukas 19:45-48; Yahiya 2:13-22)

12Sakali itu pasōd si Isa ni deyom langgal pagkulbanan bo' yampa pinala'an e'na sasuku maglilitu maka magdagang maina'an. Binaliskat e'na lamisahan saga a'a magsambi'an sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Ya du binaliskat e'na paningkō'an saga a'a magdagang assang pagkulban.

13Yuk si Isa ni saga a'a inān, “Tasulat asal ma Kitab Kanabi-nabihan bay pagkallam Tuhan, ya yuk-i, ‘Luma'ku itu niōnan luma' pagsambahayangan saga a'a.’ Sagō' tahinangbi na sali' luma' patapukan mundu.”

14Maina'an lagi' si Isa ma deyom langgal, pina'an ni iya saga a'a buta maka a'a pengka' ati kauli'an sigām e'na.

15Sagō' angastol saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama, pag'nda' sigām ma hinang si Isa makainu-inu inān, maka pagkale sigām masaga onde'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magpangolang ma deyom langgal, ya yuk-i, “Mahaldika' ni tubu' Sultan Da'ud!”

16Jari ah'lling saga nakura' inān ni si Isa, yuk sigām, “Takalenu bahā' ya pinah'lling e' saga onde'-onde' itu?” “Aho',” yuk si Isa. “Angay? Kilāku halam tabassabi ya tasulat ma Kitab Jabul, ya yuk-i, ‘Min kahandaknu saga kamanahutan amudji ōnnu, saga anak duru'an lagi' ananglitan ka'a.’ ”

17Puwas e' ala'an si Isa min sigām bo' paluwas min da'ira tudju ni kaluma'an Betani. Pahanti' iya mahē' dambahangi.

Kayu Igira Halam Aniya' Buwa'na
(Markus 11:12-14; 11:20-24)

18Pagk'llat llaw, ma labayan pa'in si Isa tudju ni Awrusalam pabing, lingantu iya.

19Ta'nda'na dampo'on kayu igira ma bihing lān, sagō' pagpehē'na, halam aniya' buwa' tabākna maina'an, luwal dahun. Jari sinapdahan e' si Isa kayu inān, yukna, “Puwas minnitu, kayu itu mbal to'ongan magbuwa' pabīng.” Magtūy alanos kayu inān.

20Pag'nda' saga mulidna, ainu-inu sigām. “Allā,” yuk sigām, “angay kayu igiraitu alanos saru'un-du'un?”

21“Na, haka'anta kam to'ongan,” yuk si Isa, “bang kam angandol to'ongan ma halam aniya' hawal-hawal deyom ataybi, makahinang du kam buwat bay hinangku ma kayu igira itu. Maka ngga'i ka hal e'-i. Minsan būd inān, bang soho'bi ala'an min baina bo' pat'nna' ni deyom s'llang, tantu du ameya'.

22Bang kam angandol, tasambutbi du ai-ai pangamu'-ngamu'bi ni Tuhan.”

Tinilaw si Isa Pasal Kapatutna
(Markus 11:27-33; Lukas 20:1-8)

23Jari pabīng na si Isa ni deyom langgal pagkulbanan bo' amandu'. Sabuna pa'in amandu', pina'an ni iya saga kaimaman alanga maka saga pagmatto'ahan Yahudi. Yuk sigām, “Ai kapatutnu maghinang ka buwattilu? Sai bay amuwanan ka'a kapatut?”

24Anambung si Isa, yukna, “Aniya' dakayu' patilawku ma ka'am dahū. Bang itu sambunganbi, haka'anta du kam bang ai kapatutku maghinang buwattitu.

25Ya bay kapatut si Yahiya magpandi saga a'a, kapatut min Tuhan bahā' atawa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min manusiya' sadja?" Na, magisun-isun sigām, yuk-i, "Bang saupama yukta in kapatut si Yahiya inān bay min Tuhan, tantu kitam tinilaw e'na bang angay kitam halam bay magkahagad ma si Yahiya.

26Sagō' bang yukta in kapatut si Yahiya inān min manusiya' sadja, na piligdu kitam. Sabab saga a'a itu magkahagad kamemon in si Yahiya nabi min Tuhan."

27Angkan buwattitu ya panambung saga nakura' ma panilaw si Isa, yuk-i, "Mbal kata'uwan kami." "Na," yuk si Isa, "ya du aku mbal angahaka'an ka'am bang minningga ya kapatutku maghinang saga hinang itu."

Pasal Duwangan Magdanakan

28Amissala si Isa, yukna, "Pikilunbi paralilanku itu. Aniya' a'a duwa anakna l'lla. Na pehē' a'a itu ni anakna siyaka, yukna, 'Otō', pehē' ka llaw ilu maghinang ma kabbun.'

29Yuk sambung siyaka he', 'Mbal aku.' Saguwā' apinda pikilanna ati pehē' iyani kabbun maghinang.

30Jari pehē' a'a itu ni anakna siyali, anoho' iya maghinang buwat bay panoho'anna ma siyaka. 'Aho', Mma',' yuk sambung siyali. Sagō' halam iya bay pehē'.

31Na," yuk si Isa ni saga a'a inān, "bang ma ka'am, sai ya bay ameya' ma kabaya'an mma'na?" "Ya anak siyaka," yuk sambung sigām. "Haka'anta kam to'ongan," yuk si Isa, "saga a'a dusahan, ya buwat maga'ā' sukay parinta maka d'nda ala'at, parahū sigām min ka'am ameya' ma pagparinta Tuhan.

32Sabab si Yahiya Magpapandi bay pi'ilu ni ka'am amata'uwan ka'am bang ingga ya lān abontol, sagō' halam iya bay kahagadbi. Malaingkan saga a'a magā' sukay parinta maka saga d'nda ala'at, bay magkahagad. Maka minsan ta'nda'bi ina'an-i, halam bay apinda pikilanbi bo' kam magkahagad ma si Yahiya."

Pasal saga Magtutunggu' ma Kabbun Anggul
(Markus 12:1-12; Lukas 20:9-19)

33"Pakale kam ma paralilan dakayu' itu," yuk si Isa. "Aniya' dakayu' a'a tag-dapu tana' bay ananom bahan anggul ma kabbunna. Nilikus e'na maka ād, kinali e'na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lowang pagp'gga'an buwa' anggul, maka nihinang e'na pamantawan alanga. Puwas e' patunggu'anna kabbun inān ma saga magtutunggu', bo' yampa iya atulak ni lahat saddī.

34Ta'abut pa'in musim pagpusu' buwa' anggul, sinoho' e' tag-dapu kabbun saga sosoho'anna pehē' ni saga magtutunggu' angā' palsuku'anna.

35“Sagō' pagt'kka pehē' saga sosoho'an itu, sinaggaw sigām e' magtutunggu'. Dakayu' sosoho'an inān bay niraplosan, dakayu' bay pinapatay, dakayu' isab bay pinagbantung.

36Puwas e' in tag-dapu bay amapehē' saga sosoho'an saddī, aheka lagi' minbay dahū. Ya du sigām bay nila'at e' saga tunggu', buwat bay pangala'at sigām ma sosoho'an tagna'.

37Na, ma katapusan, bay pinapehē' anak tag-dapu, sabab pangannalna, ‘Tantu pinagaddatan anakku e' saga tunggu' he'.’

38“Sagō' pag'nda' saga tunggu' ma anak tag-dapu itu, magtūy sigām magisun, yuk-i, ‘Ya na ko' ilu anak tag-dapu. Sūng kitam, papataytam iya bo' ta'ā'tam tana'na.’

39Manjari sinaggaw e' sigām anak tag-dapu. Nijudjalan iya paluwas min likusan, bo' pinapatay.

40“Na,” yuk si Isa, “bang at'kka tag-dapu kabbun pehē', ai bahā' hinangna ma saga a'a magtutunggu'?”

41Anambung sigām, yuk-i, “Tantu papatayna saga pilliyu inān. Patunggu'anna kabbunna ma a'a saddi, ya bilahi ang'nde'an palsuku'anna bang ta'abut musimna.”

42Yuk si Isa ni sigām, “Halam bahā' tabassabi ayat Kitab ya yuk-i, ‘Ya batu bay sinulak e' a'a maghinang luma', ya na batu manjari pamapagon luma'. Hinang Tuhan ko' inān, landu' ahāp ma pang'nda' kami.’

43“Angkan kam haka'anku,” yuk si Isa, “nila'anan du min ka'am bay palsuku'anbi ma deyom pagparintahan Tuhan bo' pinapinda ni a'a saddi bangsa. Jari sigām ya amaluwas kahāpan ya tōp ma pagparintahan Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[44Sasuku ahūg ni batu itu atumu-tumu du baranna. Maka sasuku kahūgan batu itu apipis du kamemonna.]”

45Pagkale e' saga kaimaman alanga maka e' saga Parisi ya pamaralil e' si Isa itu, magtūy tasayu in sigām ya pina'andigan e'na.

46Angkan sigām bilahi anaggaw si Isa, sagō' halam kalandu'an. Tināw sigām ma kaheka'an a'a inān sabab dī nabi si Isa bang ma bistahan sigām.

Matiyu 22

Pasal Jamuhan Pagkawin
(Lukas 14:15-24)

1Manjari magparalilan si Isa pabing ma saga a'a, yukna,

2“In kapagparinta Tuhan sali' dalil sultan bay magsakap pagjamu ma waktu kapagkawin anakna l'lla.

3Sinoho' e' sultan saga ipatanna amata'u saga a'a ya bay sinō' paluruk. Sagō'mbal ameya'.

4“Angkan aniya' ipatan saddī pinapehē' e' sultan. Yukna ni sigām, ‘Pata'uhunbisaga a'a ya soho'ku paluruk in pagjamuku sakap na. Bay na sinumbali' saga sapi'ku l'lla maka saga anak sapi' al'mmok. Sakap na kamemon. Sō'un sigāmpaluruk na ni pagkawinan.’

5Sagō' agagga saga a'a inān, sabab aniya' gawi sigām saddī. Dangan inān wa'ini humana maghinang, dangan ni tindana,

6kasehe'an bay anaggaw saga sosoho'an sultan inān. Niraplosan e' sigām maka pinapatay.

7Pagta'u pa'in sultan, landu' akagit atayna angkan soho'na tumpukan sundaluna pehē' amapatay saga pamomono' he'. Sinō' isab tinunu' kaluma'ansigām.

8Puwas e' nilinganan e' sultan saga ipatanna, yukna, ‘Sakap na jamu pagkawin sagō' mbal na tōp saga a'a bay ta'abbitku.

9Jari pehē' kam ni lān aheka a'ana, ati sō'unbi paluruk sasuku tabākbi mahē'.’

10Angkan pehē' saga ipatan inān ni kalān-lānan amatimuk sasuku a'a tabāk e'sigām,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a'a ahāp ka atawa ala'at. Jari in luma' pagkawinan e' ap'nno' e' luruk.

11“Sakali itu, makasōd pa'in sultan pehē' ang'nda' ma saga luruk, aniya' ta'nda'na maina'an dakayu' a'a amakay s'mmek mbal tōp ma pagkawinan.

12Yuk sultan ni a'a itu, ‘Bagay, buwattingga kasōdnu pi'itu ma halam aniya' s'mmeknu tōp ma pagkawinan?’ Sagō' halam anambung a'a inān.

13Angkan ah'lling sultan ni saga sosoho'anna, yukna, ‘Engkotinbi tape'-tangan a'a itu, bo' larukinbi iya pehē' ni deyom kalendoman. Magtangis saga a'a maina'an maka magtage'ot empon kabowa susun sigām.’

14“Sababna,” yuk si Isa, “aheka a'a tina'abbit ameya' ma pamarinta Tuhan, sagō' salat du tapene'.”

Pasal Pagbayad Sukay ni Parinta
(Markus 12:13-17; Lukas 20:20-26)

15Na, paluwas saga Parisi minnē' bo' magisun bang buwattingga e' sigām anganjallat si Isa ma bissalana.

16Jari aniya' saga mulid sigām maka saga bebeya'an si Herod pinapehē' ni siIsa. “Tuwan Guru,” yuk sigām ma iya, “kata'uwan kami in ka'a apote' asal ataynu. B'nnal sadja pamandu'nu pasal kaul-pi'il ya kinabaya'an e' Tuhan. Mbalka tināw sinoway e' sai-sai, sabab sali' du bowahannu ma a'a kamemon.

17Na, haka'in kami kono' bang ai pikilannu pasal itu-i: bang kita ganta' amayad sukay ni parinta Rōm, ya deyo' min Sultan Mahatinggi he', langgalta bahā' sara' agamatam?”

18Sagō' kinata'uwan asal e' si Isa aniya' kala'atan minaksud e' sigām, angkan yukna ni sigām, “Ka'am ilu hal magbau'-bau' atilaw buwattilu. Tu'ud kam bilahi anganjallat aku ma panambungku.

19Panda'in aku sin, ya pamayad sukay parinta.” Jari binowahan iya sin atibu'uk.

20Yuk si Isa ma sigām, “Patta' sai maka ōn sai ma sin itu?”

21“Patta' Sultan Mahatinggi maka ōnna,” yuk sambung sigām. “Na,” yuk si Isa, “pagka suku' sultan, pamayarunbi ni sultan. Damikiyanna, bang aniya' ai-ai suku' Tuhan, tukbalinbi isab ni Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Pagkale saga a'a inān ma panambung si Isa itu, magtūy sigām ainu-inu ati ang'bba sigām min iya bo' ala'an minnē'.

Pasal Kallum Balik ma A'a Magpatayan
(Markus 12:18-27; Lukas 20:27-40)

23Na ma llaw du ina'an, aniya' pina'an ni si Isa saga a'a min umpigan Saddusi. Atilaw sigām ma iya,

24"Tuwan guru, aniya' sara' bay min si Musa pasal l'lla amatay ma halam taga-tubu'. In baluna subay niā' h'nda e' siyalina bo' supaya aniya' anak binista tubu' min a'a bay amatay he'.

25Na," yuk sigām, "aniya' bay ma lahat kami pitu' l'lla magdanakan. Taga-h'nda kasiyakahan he', sagō' amatay ma halam aniya' tubu'na. Jari baluna bay ta'ā' h'nda e' siyali pasunu'.

26Sagō' ya du siyali itu, bay amatay ma halam taga-tubu'. Damikiyanna isab siyali pasunu'. Papu'utta na, in pitu' magdanakan bay makah'nda ni dakayu' d'nda he', bo' amatay sigām kamemon ma halam taga-anak.

27Ma katapusanna amatay isab d'nda.

28Na, Tuwan," yuk sigām, "bang ta'abut llaw pagpakallum pabalik saga a'a magpatayan, h'nda sai bahā' d'nda he'? Sabab bay iya ta'ā' h'nda e' sigām kapitu' magdanakan."

29Anambung si Isa ma sigām, yukna, "Asā' kam, sabab halam kata'uwanbi bangai tasulat ma Kitab, maka mbal kata'uwanbi kosog kawasa Tuhan.

30Sabab bang ta'abut waktu kallum pabīng min kamatay, in manusiya' makasali' du ni bangsa mala'ikat ma deyom sulga'. Mbal na sigām magh'nda-magh'lla.

31Ya pasal isab saga a'a pinakallum pabīng min kamatay, kilāku halam tabassabi bay pangallam Tuhan ma ka'am, ya yuk-i,

32'Aku ya Tuhan disi Ibrahim, si Isa'ak maka si Yakub.' In Tuhan itu," yuk si Isa, "pagtuhanan asal ma saga a'a allum, ngga'i ka ma a'a magpatayan."

33Makakale pa'in kaheka'an a'a inān ma bissala si Isa inān, sidda sigām ainu-inu.

Panoho'an Ahalga' Min Kamemon

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Markus 12:28-34; Lukas 10:25-28)

34Sakali itu, pagkale saga Parisi in si Isa bay makatambol bowa' saga Saddusi he', pina'an sigām patimuk ni iya.

35Aniya' ma sigām dakayu' guru sara' agama bay atilaw si Isa, kalu tajallat ma panambungna.

36Yukna, “Tuwan Guru, ma sara' agama, ingga ya panoho'an ahalga' min kamemon?”

37Yuk sambung si Isa, “Wajib kam alasa to'ongan ma Panghū'bi Tuhan. Ya lasabi ma iya subay min deyom ataybi maka min deyom tawhidbi maka min panahu'anbi.

38Ya na ko' he' panoho'an umbul dakayu', ahalga' min kamemon.
39Maka ya na itu panoho'an karuwana, ahalga' isab: wajib kam alasahan pagkahibi manusiya' buwat e'bi alasahan baranbi.

40Ya panoho'an kamemon bay pang'bba e' si Musa, sampay pamandu' saga nabi, luwas du min duwa panoho'an tasabbutku itu.”

Panilaw Pasal Al-Masi

(Markus 12:35-37; Lukas 20:41-44)

41Hinabu magtimuk maina'an saga Parisi, aniya' tinilaw e' si Isa ma sigām,

42yuk-i, “Ai pikilanbi pasal Al-Masi? Tubu' sai iya?” Ya sambung sigām, “Tubu' sultan Da'ud.”

43“Na bang buwattē',” yuk si Isa, “angay angkan si Da'ud bay angōn ‘Panghū'’ma Al-Masi, ma waktu kapagbaya' Rū Tuhan ma iya? Buwattitu bay pagkallamsi Da'ud e',

44‘Bay angabtang Tuhan ni Panghū'ku, yukna, dai' ka aningkō' ma bihingku kowan, ati bowaku palbantahannu tatau' ma deyo' pād-tape'nu.’

45Na,” yuk si Isa, “pagka Al-Masi itu niōnan Panghū' e' sultan Da'ud, tantu iya ngga'i ka hal panubu' si Da'ud.”

46Jari halam aniya' a'a makapanambung ma si Isa minsan dakabtang. Puwas minna'an halam aniya' makatawakkal anilaw iya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Matiyu 23

Katiksa'an Pitu' Hekana
(Lukas 11:37-53)

1Manjari ah'lling si Isa ni katimukan a'a maka ni saga mulidna.

2Yukna, “Aniya' kapatut saga guru sara' agama maka saga Parisi amandu'an a'a pasal saga sara' si Musa.

3Angkan subay beya'bi ai-ai pamandu' sigām. Subay ikutbi pahāp pamissala sigām. Sagō' da'a panunurinbi kahinangan sigām, sabab halam tabeya' e' sigām ya bay pamandu' sigām ma a'a kasehe'an.

4Pinabuhat e' sigām saga panoho'an ya pamatanggung sigām ma saga a'a kasehe'an, sagō' mbal sigām bilahi anabang ma saga a'a inān, minsan la'a hal tabang ariki'.

5Ai-ai nihinang e' saga Parisi maka saga guru he' subay ma matahan kaheka'an a'a. Nda'unbi kaheya puyu'-puyu' pangisihan ayat Kitab ya pin'kkos ma tuktuk maka ma l'ngngon sigām. Nda'unbi isab juba sigām, kataha' jambayna.

6Bang sigām ganta' ma pagjamuhan, kabilahian sigām subay pinatingkō' ma paningkō'an bangsahan. Ya du bang sigām ma deyom langgal, subay paningkō'an ya tinau'an a'a alanga.

7Bilahi sigām nihulmat bang ma mairan, bilahi isab pinagsabbut ‘Tuwan Guru.’

8“Sagō' ka'am ilu subay mbal angangut niōnan ‘Tuwan Guru’ e' pagkahibi, sabab in ka'am magdauranakan kamemon, maka dakayu' du gurubi luggiya'.

9Da'a panabbutinbi ‘Mma’’ sai-sai ma deyom dunya itu, sabab dakayu' du pag'mma'anbi, ya Tuhan ma deyom sulga'.

10Da'a kam mikiōn nakura', sabab tunggal Al-Masi ya pagnakura'anbi.

11Sai-sai bilahi alanga ma deyomanbi, subay iya magpa'ata ma kasehe'anna.

12Sai-sai magpalanga ma baranna, pinareyo' du iya, maka sai-sai amareyo' di-na pinalanga du isab.”

Saga A'a Magbau'-bau' in Sigām Ahāp
(Markus 12:38; Lukas 11:39-44; 20:47)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru sara' agama maka saga Parisi!” yuk si Isa. “Magbau'-bau' sadja kam in ka'am ahāp addatbi, sagō' tambolanbi saga a'a bo' supaya sigām mbal makasōd ni deyom pagparintahan Tuhan. Ka'am baranbi ilu mbal bilahi pasōd pina'an, maka lāngbi isab sasuku bilahi pasōd.

[14Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru sara' agama maka saga Parisi, ya magbau'-bau' in ka'am ahāp! Ni'inyaya e'bi saga d'nda balu bo'ta'ā'bi luma' sigām, ati pataha'bi panambahayangbi paglaku-lakubi in ka'am bal- iman, bo' pa'in katapukan kahinanganbi ala'at. Angkan pinakalapkabinasahanbi ma ahirat.]

15“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru maka saga Parisi! Magbau'-bau' kam ahāp addatbi! Atuyu' kam amasaplag pandu'bi, ya angkan lintasbi deya-dilaut bang pa'in aniya' tabowabi ameya' ma pandu'bi minsan la'a hal dakayu' a'a. Ati bang aniya' ganta' makabeya', akalap gi' iya min ka'am pinaganta'an nalka', ma sabab pamandu'bi ya pameya'anna.

16“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am! Sali' kam sapantun a'a buta angambit pagkahina. Yuk pamandu'bi, bang aniya' anganjanji' bo' sabbutna langgal pagkulbanan palsaksi'an janji'na, halam du aniya' dusana minsan mbal suhulna bay janji'na he'. Sagō' bang kapanyapan bulawan ma deyom langgalya panabbutanna, wajib kono' subay suhulna to'ongan.

17Asā' landu' pikilanbi, bā'nu kam abuta! Langgal inān asal pangarapan ni Tuhan, angkan yukta asussi kapanyapanna.

18Aniya' isab pamandu'bi dakayu', yuk-i, sai-sai anabbut tongod pagkulbanan palsaksi'an janji'na, makajari minsan mbal sinuhul janji'na. Sagō' bang panabbutanna ai-ai tinukbalan ni Tuhan ma diyata' pagkulbanan e', in janji'na kono' wajib subay sinuhul to'ongan.

19Asā' landu' pikilanbi! Ingga aheya gunana, ya ai-ai tinukbalan ma diyata' pagkulbanan, atawa pagkulbanan sussi, ya makabuwan kasussihan isab ma tutukbalan e'?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Angkanna, bang aniya' a'a ganta' anabbut pagkulbanan, panabbutanna isab kamemon ya tinukbalan ni Tuhan maina'an.
21Damikiyanna, bang aniya' anabbut langgal pagkulbanan, panabbutanna isab Tuhan ya pat'nna' asal maina'an.

22Bang aniya' anabbut sulga', panabbutanna isab paningkō'an Tuhan maka panabbutanna isab Tuhan.

23“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru sara' maka saga Parisi! Magbau'-bau' kam ahāp addatbi. Atukid sidda kam anukbal ni Tuhan bahagi' sangpū' min ai-aibi kamemon, minsan la'a hal ginisan sayul-sayul ya pamapābi kinakan. Ahāp isab kapanukbalbi buwattē', da'a subay ni'bbahan, sagō' ya panoho'an ahalga' min kamemon halam kabogboganbi. Mbal kam a'adil, mbal kam ma'ase' ma pagkahibi, mbal kam kapangandolan. Arapun ilu-ipanuyu'anbi to'ongan dahū min kamemon.

24Sali' kam a'a buta ya angambit sehe'na. Sapantun kam a'a angayak inumanna bo' mbal makainum kammut, bo' pa'in tat'llonna unta' ma katibu'ukanna.

25“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru maka saga Parisi! Magbau'-bau' kam ahāp addatbi. Sali' kam sapantun sawan maka lai. Kose'anbi luwasanna sagō' haram deyomna sabab ap'nno' e' pangalangpasbi maka pagnapsubi dumasiyaw.

26Ka'am saga Parisi, asā' sidda pikilanbi! Lanu'inbi dahū deyomna ati alanu' sampay luwasanna.

27“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru maka saga Parisi! Magbau'-bau' kam ahāp addatbi. Sali' kam sapantun kubul bay pininta pote' luwasanna bo' ahāp ninda', sagō' deyomna akansang e' to'olang mayat makaginis kahalu'an.

28Buwattē' isab hantangbi. Bang pangluwahanbi ta'nda' e' a'a, ahāp sadja, sagō' deyom ataybi ilu ap'nno' e' pagbau'-bau'bi maka kala'atanbi.”

Kadal saga Guru Agama maka saga Parisi
(Lukas 11:47-51)

29“Maka'ase'-ase' ya pamakadal ka'am, saga guru maka saga Parisi! Magbau'-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bau' kam ahāp addatbi. Tahinangbi tampat ma kanabi-nabihan, tapa'altibi saga kubul bay pangubulan a'a ka'adilan.

30Yukbi isab, ‘Bang bay kami allum ma waktu ka'mbo'an kami he', mbal du kami bay palamud ma hinang saga a'a kasehe'an, ya kapamapatay sigām ma saganabi he'.’

31Na,” yuk si Isa, “pagka buwattilu pah'llingbi, magpasab'nnal kam in ka'am panubu' min saga a'a bay amono' kanabihan e'.

32Pehē'unbi na, talusunbi saga dusa ya bay tinagna'an e' ka'mbo'anbi.

33“Mbal tasipat la'atbi! Halam aniya' kaholatanbi papuwas min hukuman nalka'.

34Haka'anta kam, papi'iluku du ni ka'am saga nabi, saga a'a bal-akkal, maka saga guru. Bono'bi du sigām kasehe', kasehe' isab lansangbi du ni hāg pinapatay, kasehe' daplosanbi ma deyom langgal, maka kasehe'an turulbi du min kaluma'an dakayu' ni dakayu'.

35Angkan kam pinat'kkahan hukuman, ma sabab kapamapataybi ma saga a'a halam taga-dusa, tinagna'an min si Habil anak si Adam, sampay ni si Jakariya anak si Baraki. Si Jakariya he' bay pinapatay e' bangsabi ma llotan langgal maka tongod pagkulbanan.

36Haka'anta kam to'ongan, ka'am ma ahil jaman itu pamatanggungan du karusahan saga a'a inān kamemon.”

Lasa si Isa ma saga A'a Awrusalam
(Lukas 13:31-35)

37Magkarukka'an si Isa yukna, “Arōy! Ka'am saga a'a Awrusalam, makasusa ko' ka'am ilu! Saga nabi min Tuhan hal papataybi. Saga sosoho'an Tuhan hal bantungbi bang pinapi'ilu ni ka'am. Min pila aku bay bilahi animuk ka'am ma sabakanku, sali' sapantun manuk d'nda bang magsabak anak-anakna ma deyo' pikpikna. Sagō' mbal kam.

38Nda'unbi na, asiya-siya lahatbi e' Tuhan.

39Haka'anta kam, mbal na aku ta'nda'bi pabalik sampay ni waktu kapananglitbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma aku, ya yukbi, ‘Bang pa'in binarakatan ya pinapi'itu kawakilan e' Tuhan.’ ”

Matiyu 24

Pamandogahan ma Llaw Kiyamat
(Markus 13:1-13; Lukas 21:5-19)

1Manjari itu, makaluwas pa'in si Isa min langgal pagkulbanan, pasekot ni iya saga mulidna anudlu' hinangan langgal e'.

2Yuk si Isa, “Ta'nda'bi kahāpna. Sagō' haka'anta kam, ma sinosōng in langgal itu alubu du. Halam aniya' batuna angapin magbangkat, kinanat du kamemon.”

3Puwas e', aningkō' pa'in si Isa mahē' ma būd Jaitun, pehē' ni iya saga mulidna, sigām-sigām sadja. Yuk sigām, “Pahatiun kono' kami bang sumiyan paniya' ya bay yuknu insini', maka bang paltanda'an ai pinatuwa' bo' kinata'uwan in kapi'itunu asekot na, maka dunya itu song kiyamat na?”

4Anambung si Isa, yukna, “Kamaya'-maya' kam bo' kam mbal ka'akkalan.

5Sabab ma sinosōng aheka pi'itu anabbut ōnku, maglaku-laku in sigām Al-Masi,ati aheka tabowa-bowa niakkalan e' sigām.

6Makakale du kam pasal pagbono' ma kasekotan. Makakale kam isab hunub-hunub pasal pagbono' ma lahat saddi. Sagō' da'a kam tināw. Tantu paniya' pagbono' sagō' ngga'i ka ina'an-i llaw kiyamat.

7Magbono' du bangsa dakayu' maka dakayu', parinta dakayu' isab maka parinta dakayu'. Paniya' isab gotom ma sabarang lahat, maka linug ma kaluha'an dunya.

8Sagō' in bala' kamemon itu hal tagna'anna sadja, sali' dalil d'nda ab'ttong bang yampa tananamna amuka' puhu'.

9“Bang at'kka saga pakaradja'an ina'an-i, sinaggaw du kam, tinukbalan ni saga a'a bo' kam bininasa sampay pinapatay. Kinab'nsihan du kam e' a'a kamemon ma sabab pameya'bi ma aku.

10Ma waktu ina'an aheka a'a bay bebeya'anku ang'bba min pagiman sigām. Aheka isab magla'at-liya'ati maka anukbal pagkahi sigām ni saga a'a ab'nsi masi Isa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Aheka maglaku-laku in sigām nabi min Tuhan, maka aheka tabowa niakkalan e' sigām.

12Pasōng na pa'in kala'atan indaginis ma waktu sinōng inān, angkan kaheka'an manusiya' mbal na maglasa-liyasahi.

13Sagō' lappasan du sai-sai ahogot imanna sampay ni kahinapusan.

14Maka lapal ahāp pasal kapagparinta Tuhan, pinagnasihat na pa'in ma kaluha'an dunya supaya pasaplag saksi' pasal si Isa ni sabarang bangsa. Puwas e' kiyamat na dunya."

Katiksa'an Landu' Abisa
(Markus 13:14-23; Lukas 21:20-24)

15"Takallam asal e' nabi Daniyel ma pasal waktu sinōng inān, yukna, aniya' 'kasammalan makaharam' pat'nna' ma deyom langgal mahasussi. Sasuku kam amassa, sinō' pahati. Bang ta'nda'bi ina'an-i,

16sasuku a'a pat'nna' ma lahat Yahudiya subay alahi pehē' ni kabūd-būran.

17Bang aniya' a'a ganta' ma luwasan luma'na subay mbal sōdna luma'na angā' ai-aina.

18Bang aniya' a'a ma humana subay mbal batukna badju'na paghaggut.

19Ndū', maka'ase'-ase' saga d'nda ab'ttong ma masa ina'an-i, maka saga d'nda taga-anak duru'an lagi'.

20Amu'inbi ase' ni Tuhan bang pa'in ya llaw kalahibi inān mbal magsabu maka musim haggut atawa llaw Sabtu', ya paghalibi ni Tuhan.

21Sababna saga kabinasahan ya patumbuk ma masa sinōng inān," yuk si Isa, "akalap gi' bisana min kabinasahan kamemon bay kalabayan manusiya' sangay min tagna' kapaniya' dunya, sampay ni kabuwattina'anan. Maka mbal isab kabalikan.

22Daipara kinulangan du e' Tuhan t'ggol kabinasahan inān. Bang bay mbal, halam aniya' angapin allum. Kinulangan du e' Tuhan ma sabab saga a'ana, ya asal tapene'na.

23"Na, bang ta'abut waktu ina'an-i, bo' aniya' ganta' anuhuma ni ka'am, yuk-i,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘Nda'unbi! Itiya' na Al-Masi,’ atawa ‘Ina'an na iya maina'an’, da'a to'ongan kahagarunbi.

24Sabab ma waktu ina'an aniya' du patuwa' saga a'a magnahu'-nahu' in sigāmAl-Masi, atawa in sigām nabi min Tuhan. Magpa'nda' sigām saga hinang barakatan maka saga paltanda'an kainu-inuhan a'a, bo' supaya ka'akkalan sampay a'a suku' Tuhan, bang hati' tabowa niakkalan.

25Pakale kam,” yuk si Isa, “bay na kam pata'uku ma pasal ina'an-i ma halam gi' ta'abut waktuna.

26“Angkan ko', bang aniya' angupama ni ka'am, yuk-i, ‘Ina'an Al-Masi ma lahat halam maga'a’, da'a kam pehē'. Atawa bang yukna, ‘Ina'an iya patapuk maina'an’, da'a beya'unbi.

27Sabab aku Anak Manusiya' itu, bang aku pabalik na, ta'nda' du kapi'ituku, buwat lāt aninagan b'ttong langit min sobangan sampay ni s'ddopan.”

28Magparalilan si Isa, yukna, “Maingga-maingga lahat kaniya'an patay, ina'an du patipun saga owak.”

Pasal Kapabalik Al-Masi Pi'itu ni Dunya
(Markus 13:24-27; Lukas 21:25-28)

29“Na,” yuk si Isa, “apuwas pa'in saga kabinasahan bay sabbutku he', ‘Angalendom mata llaw, mbal amuwan sawa mata bulan. Saga bitu'un magkapakpak na min diyata' langit, saga pandoga ma tonga'an ayan tabowa maglensa.’

30“Ma waktu ina'an, patuwa' du paltanda'an ma b'ttong langit, paltanda'an sin Anak Manusiya'. Jari magdukka kabangsa-bangsahan kamemon ma deyom dunya. Ta'nda' e' sigām in Anak Manusiya' pi'itu labay min gabun, aheya barakatna maka sanglit sahayana.

31Puwas e' pinah'lling tiyup-tiyup bo' yampa soho'na saga mala'ikatna pehē' ni mpat pidju alam animuk saga a'a bay tapene'na, min bihing langit dambila' maka dambila'.”

Pamintāngan min Kayu Igira
(Markus 13:28-31; Lukas 21:29-33)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32“Pamintānginbi po'on kayu igira,” yuk si Isa. “Bang ta'nda'bi kayu igira itu angugbus tōng engas-engasna, sampay angandahun na to'ongan, minnē' kata'uwanbi song musim pang'llaw na.

33Damikiyanna bang ta'nda'bi paniya' na bay pamissalaku ma ka'am e', minnē' isab kata'uwanbi in kabalikku ni dunya asekot na.

34Haka'anta kam to'ongan,” yuk si Isa, “ma halam gi' magpatayan kamemon saga a'a ya allum ma buwattina'an, paniya' du pakaradja'an kamemon bay pamissalaku he'.

35Papinda du langit maka dunya, sagō' kabtanganku itu mbal to'ongan magkapinda.”

Waktu Kabalik si Isa Mbal Kinata'uwan

(Markus 13:32-37; Lukas 17:26-36)

36“Halam aniya' makata'u bang sumiyan llaw maka waktu kabalikku pi'itu ni dunya. Minsan bangsa mala'ikat ma deyom sulga', mbal kinata'uwan e' sigām. Minsan aku, Anak Tuhan, mbal kata'uwanku. Luwal Mma'ku Tuhan ya makata'u.

37Bang ta'abut waktu kabalikku pi'itu, sali' du kahālanna maka kahālan bay ma masa si Nū he'.

38Saga a'a ma masa dahū lagi' min latap aheya, hal magkakanan maka maginuman. Bay sigām magh'nda-h'lla, sampay ta'abut waktu kasakat disi Nūni diyata' adjung.

39Halam tata'u e' saga a'a inān bang ai song tum'kka ni sigām. Yampa kinata'uwan bang sigām katumbukan latap na, maka tabowa alaglag kamemon. Buwattē' isab kahālan saga a'a ma dunya itu bang aku, Anak Manusiya', pabalikna pi'itu.

40Ma waktu inān aniya' duwangan a'a maghinang ma huma, jari niā' dakayu' ati tabba dakayu'.

41Aniya' duwangan d'nda magtabang anganggiling tirigu, niā' dakayu' ati tabba dakayu'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42“Angkan kam subay pajaga, sabab mbal kata'uwanbi bang sumiyan waktu pabalik Panghū'bi pi'itu.

43Sagō' pahati kam, bang a'a tag-dapu luma' bay ata'u bang lisag pila ya kasakat panangkaw ni luma'na, tantu du iya magjaga bo' mbal tasōd luma'na.

44Angkan kam soho'ku subay patanam sakahaba' waktu, sabab pabalik du Anak Manusiya' ma waktu mbal kata'uwanbi.”

Pasal Sosoho'an Kapangandolan
(Lukas 12:41-48)

45“Bang aniya' sosoho'an ahāp akkalna, a'a kapangandolan, ya na ina'an pinene' e' nakura'na magmandul ma saga sosoho'an kasehe'an. Iya na isab magatas-pikil ma balanja' sigām.

46Na, bang bay alikut nakura' inān bo' at'kka na pabing, aheya kahāpan sosoho'an inān bang iya ta'abut e' nakura'na anogol ma bay pamahinang iya.

47Haka'anta kam, tantu pangandol e' nakura' inān alta'na kamemon ma sosoho'an kapangandolan e'.

48Sagō' bang sosoho'an inān bay ala'at addatna, bo' yukna ma deyom ataynain nakura'na at'ggol gi' at'kka,

49anagna' iya angala'ugan saga pagkahina sosoho'an e'. Maglami-lami iya maka saga a'a paglalango. Magkakan iya sampay maginum maka sigām.

50Sakali patagha' sadja ya t'kka nakura' inān, ma waktu halam kinata'uwan e' sosoho'an.

51Tantu iya nilagut e' nakura'na, sampay abugtang. Pinakadalan iya nalka' sali'-sali' maka saga a'a ya magbau'-bau' in addat sigām ahāp. Maina'an sigām magtangis maka magtage'ot empon sigām.”

Matiyu 25

Sangpū' Budjang

1Magparalilan si Isa pabalik, yukna, “Buwattitu ya kapagparinta Tuhan ma waktu kabīngku pi'itu: sali' dalil sangpū' budjang bay amowa palita'an sigām pakaniya-kaniya, patanam pehē' anampang pangantin l'lla.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Lima budjang inān sali' arupang, bo' lima inān ataha' asal akkal sigām.

3Na, in lima budjang arupang itu bay amowa palita'an sagō' halam bay amowa ns'llan maglabi pangisi ni palita'an sigām bang song ap'dda.

4Ya lima budjang taga-akkal bay amowa pangisihan ap'nno' e' ns'llan, saddī isab ya ma deyom palita'an.

5Na, pagka at'ggol t'kka pangantin l'lla, kinaru' na sigām kamemon angkan tatuli.

6“Ta'abut pa'in tonga' bahangi, aniya' angalingan yukna, ‘Ilu na pangantin l'lla. Dai' na kam anampang iya.’

7Abati' na kasangpū' budjang inān ati pinahāp e' sigām keyat palita'an sigām.

8Yuk saga budjang arupang ni budjang taga-akkal, ‘Amuwan kam kono' ns'llanbi ilu, sabab song na ap'dda palita'an kami.’

9‘Ē, mbal,’ yuk budjang taga-akkal e'. ‘Mbal maka'abut ns'llan itu ma kitam kamemon. Pehē' kam ni tinda am'llihan di-bi.’

10Na, pehē' na ni tinda saga budjang arupang inān am'lli ns'llan. Alikut pa'in sigām, magtūy at'kka pangantin l'lla. Ya lima budjang asal asakap bay ameya'ma iya pasōd ni deyom luma' pagkawinan bo' yampa tinambol lawang.

11“Mbal at'ggol at'kka budjang kasehe'an min tinda, ati angalingan ni pangantin l'lla. ‘O Tuwan,’ yuk sigām, ‘ukabin kami.’

12Sagō' anambung pangantin l'lla yuk-i, ‘Mbal ukabku, mbal kam takilāku.’

13“Na,” yuk si Isa, “subay kam pajaga to'ongan, sabab mbal kata'uwanbi bang sumiyan llaw atawa waktu kabalikku pi'itu.”

T'llungan Sosoho'an
(Lukas 19:11-27)

14“Buwattitu ya kapagparinta Tuhan ma waktu kabīngku pi'itu, sali' dalil dakayu' a'a magbantu atulak ni lahat saddī. Ma halam lagi' iya palanjal, pinatimuk e'na saga sosoho'anna bo' pajagahanna alta'na ma sigām.

15Ya pang'bbana ma sigām dangan maka dangan inān pinapagtongod maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

akkal-kapandayanna. Dangan bay pang'bbahan limangibu pilak, dangan duwangibu pilak, maka dangan dangibu. Puwas e' atulak na a'a tag-alta' he'.

16Na, ya tendog bay pang'bbahan limangibu pilak inān, magtūy magusaha'ansin ma iya ati makauntung iya limangibu pilak.

17Damikiyanna sosoho'an pasunu', ya bay pang'bbahan duwangibu pilak, makauntung iya duwangibu pilak isab.

18Sagō' ya sosoho'an bay pang'bbahan dangibu pilak e', pehē' angali' lowang panapukan sin nakura'na ma deyom tana'.

19"At'ggol-t'ggol pa'in minnē' amole' na nakura' sigām. Pagt'kkana, magbista iya maka sosoho'anna.

20Ya sosoho'an bay pang'bbahan limangibu pilak e' ang'nde'an limangibu pilak bay tauntungna. Yukna ni nakura', 'Tuwan, bay aku pang'bbahannu limangibu pilak pagpo'on. Itiya' isab limangibu pilak bay tauntungku.'

21Yuk nakura', 'Ahāp hinangnu. Ahantap ka maka kapangandolan. Pagka ka'a ilu kapangandolan ma alta' ariki', pangandolku du isab ma ka'a alta' aheka to'ongan. Dai' ka, palamud ka ma kakoyaganku.'

22"Puwas e' pina'an isab sosoho'an pasunu', ya bay pang'bbahan duwangibu pilak e'. Yukna ni nakura', 'Tuwan, bay pang'bbahannu aku duwangibu pilak pagpo'on. Itiya' isab untungna duwangibu pilak.'

23Yuk nakura'na, 'Ahāp ko' hinangnu ilu. Ahantap ka maka kapangandolan. Pagka ka kapangandolan ma alta' ariki', pangandolku isab ma ka'a alta' aheka. Dai' ka, palamud ka ma kakoyaganku.'

24"Puwas e' pina'an isab sosoho'an dakayu', ya bay pang'bbahan dangibu pilak. Yukna ni nakura', 'Tuwan, kata'uwanku asal in ka'a akuriput. Angani ka minsan ngga'i ka ka'a ya bay magsangsā' ananom. Amatimuk ka, minsan ngga'i ka ka'a ya bay maghampa'.

25Tināw aku ma ka'a, angkan bay tapukanku sinnu ma deyom tana'. Ā! Itiya' na.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26“Anambung nakura' inān, yukna, ‘Ala'at ka! Lisu'an sidda! Kata'uwannu bahā' in aku anguntung min ngga'i ka paglu'uganku, angā' aku buwa' isab min halambay tanomku?

27Na, bang buwattē', arapun bay patau'nu sinku ma deyom bangko. Jari pagt'kkaku ta'ā'ku du sīnku sampay anakna.’

28Puwas e' ah'lling nakura' ni sosoho'an saddi, yukna, ‘Ngā'unbi sin min iya itu ati pamuwanun ni a'a dakayu', ya aniya' sinna sangpū' ngibu pilak inān.

29Sabab sasuku kapangandolan ma aheka, kin'nnopan du ma iya sampay ni manglabi-labihan. Sagō' sasuku mbal kapangandolan minsan ma ariki', kinulangan du ai-ai bay ma iya.

30Na, ya sosoho'an halam aniya' kapūsanna itu, larukinbi iya pehē' ni deyom kalendoman. Magaluran saga a'a mahē', magtage'ot isab empon sigām.’ ”

Pasal Hukuman ma Llaw Kahinapusan

31Masi amandu' si Isa, yukna, “Bang aku Anak Manusiya' pabalik pi'itu maka sanglit-sahayaku, sinehe'an du aku e' kamemon saga mala'ikat. Aningkō' isab aku ma tingkō'an sultan.

32Jari makatimuk pa'in palbangsa-bangsahan ma alopanku, papagsaddīku sigām, buwat a'a magipat hayop amapagsaddī bili-bilina maka kambingna.

33Saga a'a adil, ya sali' hantang bili-bili, pasaddīku tampal ni kowan. A'a kasehe'an, ya hantang kambing, pasaddīku tampal ni gibang.

34Jari angallam aku, ya pagsultanan sigām. Yukku ma saga a'a ma atagku tampal ni kowan, ‘Ka'am kabuwanan kahāpan e' Mma'ku, pi'itu na kam bo' kaniya'an palsuku'an ma deyom pagparintahanku, ya bay tinagamahan ka'am asal e' Tuhan sangay min waktu kapaniya' dunya itu.

35Ya na ilu panungbas ka'am. Sabab bay aku lingantu ati pakanbi aku. Bay aku patay bohe' ati painumbi aku. Bay aku a'a liyu ati pa'iddabi aku ma deyom luma'bi.

36Bay halam aniya' s'mmekku ati pas'mmekanbi aku. Bay aku asaki ati ussapbi aku. Bay aku ma deyom kalabusu ati tibawbi.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37“Anambung du saga a'a adil inān, yuk-i, ‘Sumiyan ka bay ta'nda' kami lingantu, ati pakan kami ka, atawa patay bohe' ati painum kami ka?

38Sumiyan ka bay ta'nda' kami sali' a'a liyu, ati pa'idda kami ka ma deyom luma' kami? Sumiyan ka bay ta'nda' halam aniya' s'mmeknu, ati pas'mmekan kami ka?

39Sumiyan ka bay ta'nda' kami asaki atawa ma deyom kalabusu, ati tibaw kami ka?’

40Sambunganku du saga a'a inān, yukku, ‘Haka'anta kam to'ongan, sumiyan-sumiyan aniya' bay kahinanganbi buwattē' ma dakayu' bebeya'anku areyo' kapaga'ana ilu, aku ya kahinanganbi.’

41“Puwas e', ah'lling aku ni saga a'a kasehe'an inān, ya ma atagku tampal ni gibang. Yukku, ‘Ala'an kam min aku, saga pagmulka'an Tuhan. Pehē' kam ni api nalka', ya tinagamahan nakura' saitan maka saga tendogna.

42Ya na ina'an panungbas ka'am, sabab bay aku lingantu sagō' halam aku bay pakanbi. Bay aku patay bohe' sagō' halam aku bay painumbi.

43Bay aku a'a liyu sagō' halam aku bay pa'iddabi ma deyom luma'bi. Bay halam aniya' s'mmekku sagō' halam aku bay pas'mmekanbi. Bay aku asaki, bay akuma deyom kalabusu, sagō' halam aku bay tibawbi.’

44“Jari anambung du saga a'a inān, yuk sigām, ‘Sumiyan ka bay ta'nda' kami lingantu, atawa patay bohe', atawa pina'an ni lahat kami sali' a'a liyu? Sumiyan ka bay ta'nda' kami halam aniya' s'mmeknu, atawa asaki, atawa ma deyom kalabusu, ati halam bay tinabang e' kami?’

45Sambunganku sigām, yukku, ‘Haka'anta kam to'ongan, sumiyan-sumiyan kam halam bay anabang ma dakayu' bebeya'anku areyo' kapaga'ana itu, sali' aku ya halam bay tabangbi.’

46Manjari saga a'a inān pinehē' du ni kabinasahan ya anatas ni kasaumulan. Sagō' in saga a'a adil pinaniya'an kalluman kakkal ni kasaumulan.”

Matiyu 26

Pinagisunan si Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2; Yahiya 11:45-53)

1Aubus na e' si Isa pamandu'na kamemon, ati ah'lling iya ni saga mulidna.

2Yukna, “Asal kata'uwanbi, Hinang Paglakad na simuddai. Ya na ko' ina'an llaw pamatukbal Anak Manusiya' ni saga a'a bo' nilansang ni hāg pinapatay.”

3Manjari saga imam alanga maka saga pagmatto'ahan magtimuk pehē' ni astana' si Kayapas ya Imam Muwallam.

4Magisun sigām bang buwattingga e' sigām anaggaw si Isa ma halam aniya' makata'u, bo' supaya iya pinapatay.

5“Sagō',” yuk sigām, “da'a pasalta'ta ma pagjamu, bo' mbal ahiluhala' saga a'a kamemon.”

Si Isa Binu'usan Ns'llan Pahamut

(Markus 14:3-9; Yahiya 12:1-8)

6Na, ina'an si Isa ma Betani, ma deyom luma' si Simun, a'a bay ni'ipul.

7Ma pagkakanan pa'in si Isa, aniya' pina'an ni iya dakayu' d'nda amowa bingki'-bingki' hinangan batu pote', isihan ns'llan pahamut landu' ahalga'. Jari binusugan e'na kōk si Isa.

8Pag'nda' saga mulid, magtūy ap'ddi' atay sigām. “Ahalga' ns'llan itu, angay pinaka'at?” yuk sigām.

9“Arapun du pa'in bay pinab'llihan ma hatusan pilak ati b'llihanna pamuwan ni saga a'a miskin.”

10Sagō' kinata'uwan e' si Isa bang ai pinagbissala e' saga mulid inān, angkan yukna, “Angay sasawbi d'nda itu? Ahāp sidda hinangna ma aku.

11Paddas na pa'in aniya' a'a miskin ma ka'am, sagō' aku itu dai'-dai' du.

12Ya angkan d'nda itu bay amu'usan ns'llan pahamut ni baranku, pangawal llaw pagkubul ma aku.

13Haka'anta kam,” yuk si Isa, “pi'ingga-pi'ingga lahat pagnasihatan lapal ahāp ma kaluha'an dunya, kinissa du pasal bay hinang d'nda itu, pangentoman ma iya.”

Kapanipu si Judas Iskariyut ma si Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Markus 14:10-11; Lukas 22:3-6)

14Puwas pa'in ina'an, si Judas Iskariyut, dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa, bay pehē' ni kaimaman alanga amowa sigām magbissala.

15Yukna, “Ai pamuwanbi aku bang si Isa sōnganku ni ka'am?” Ni'itungan iya t'llumpū' solag sin di pilak panamba iya.

16Pagubus, amiha na si Judas waktu ahāp panōngna si Isa ni sigām.

Pagsakap ma Hinang Paglakad

(Markus 14:12-21; Lukas 22:7-14, 21-23; Yahiya 13:21-30)

17Na, ta'abut pa'in tagna'an llaw pangisbat Hinang Tinapay Halam Pasuligna, pehē' ni si Isa saga mulidna atilaw iya, yuk-i, “Maingga kabaya'annu panakapan kami pagjamuhannu ma Hinang Paglakad?”

18Yuk si Isa, “Aniya' dakayu' a'a ma deyom da'ira ilu, pehē' kam ni iya ati haka'inbi. Yukbi, ‘Sinō' ka nihaka'an e' guru, asekot na kono' waktu ya pangangganta' iya. Bilahi iya magjamu maka saga mulidna ma luma'nu bo' maghinang Hinang Paglakad.’ ”

19Na bineya' e' saga mulid inān bay panoho'an si Isa, ati sinakap e' sigām pagjamu Paglakad.

20Pagabay kohap pa'in, magtingkō'an na si Isa maka saga mulidna kasangpū' maka duwa ma pagkakanan.

21Amangan pa'in, amissala si Isa ni sigām, yukna, “B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'am, aniya' dangan min ka'am magbantu anōngan aku ni bantaku.”

22Magtūy landu' asusa saga mulid he', ati atilaw sigām ma si Isa magsunu'-sunu', yuk-i, “Ngga'i ka bahā' aku, tuwan?”

23Yuk sambung si Isa, “Ya sehe'ku magt'nno'an tinapayna ni deyom pinggan itu, ya na iya anōngan aku.

24Aku itu, Anak Manusiya',” yuk si Isa, “amatay du buwat bay tasulat ma pasalanku. Sagō' asiya-siya du a'a anōngan Anak Manusiya' ni bantana. Ahāp lagi' a'a inān halam bay nianakan.”

25Jari ah'lling si Judas, ya song anukbalan si Isa ni bantana. “Tuwan Guru,”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yukna, “aku na bahā' ya pagbissalanu ilu?” Yuk si Isa, “Aho', buwat na yuknu ilu.”

Jamuhan Pangentoman ma Panghū' Isa
(Markus 14:22-26; Lukas 22:14-20; 1 Kurintu 11:23-25)

26Hinabu sigām masi amangan, niā' tinapay e' si Isa. Niamu'an e'na pagsukulan bo' yampa pinagpōng-pōng e'na, ati pamuwanna ma saga mulidna. “Sambutunbi bo' kakanunbi,” yukna, “sabab in tinapay itu baranku ko'.”

27Niā' isab e'na dakayu' sawan isihan binu-anggul, ati niamu'an isab pagsukulan bo' yampa sōnganna ni sigām. “Ka'am kamemon,” yukna, “inumunbi isi sawan itu.

28Laha'ku ko' itu, tanda' sin kapagsulutan Tuhan maka manusiya'. Song pinabu'us laha'ku ma sabab a'a aheka, pangampunan dusa sigām.

29Haka'anta kam, puwas itu mbal na aku anginum binu-anggul itu pabīng. Subay na kitam magbeya' anginum binu-anggul baha'u ma deyom pagparintahan Mma'ku bo' yampa aku makainum pabīng.”

30Aubus pa'in e' sigām angalang dakayu' kalangan pamudji Tuhan, paluwas na sigām tudju ni būd Kayu Jaitun.

Papata si Isa Pasal Pamalilu si Petros
(Markus 14:27-31; Lukas 22:31-34; Yahiya 13:36-38)

31Manjari amūng si Isa ni sigām, yukna, “Sangom itu alahi du kam kamemon ang'bba min aku, buwat tasulat ma Kitab Kanabi-nabihan, ya yuk-i, ‘Bono'ku,’ yuk Tuhan, ‘a'a angupiksa' bili-bili, ati akaukanat saga bili-bili bay daumpigan.’

32Sagō' bang aku tapakallum na pabīng min kamatayku, parahū aku min ka'am tudju ni lahat Jalil.”

33Ah'lling si Petros ni si Isa, yukna, “Mbal ka bbahanku minsan ka ni'bbahan e' kasehe'an.”

34Yuk si Isa ni iya, “Haka'anta ka to'ongan. Ma sangom itu, ma halam gi' angukku'uk manuk, amalilu du ka min t'llu in aku mbal takilānu.”

35Yuk sambung si Petros, “Minsan aku paunung amatay ma ka'a, mbal du ka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paliluhanku.” Buwattē' du isab pah'lling saga mulid kasehe'an.

Ma Kabbun Getsemane
(Markus 14:32-42; Lukas 22:39-46)

36Manjari palanjal na disi Isa ni kabbun niōnan Getsemane. Yuk si Isa ni saga mulidna, “Maitu kam aningkō'. Pina'an lagi' aku anabbut Tuhan.”

37Ya binowa e' si Isa panehe', si Petros maka duwangan anak si Sibidi. Sakali magkasusahan si Isa, magk'bba-k'bba deyom atayna.

38Yukna ni t'llungan mulidna he', “Aku itu agon-agon magkamamatay ma sabab kasusahan itu. Angagad kam maitu, sehe'inbi aku magjaga.”

39Makalawak-lawak pa'in iya min sigām, kum'ppang iya ni tana' maka e'na anabbut ni Tuhan. Yukna, “Arōy, Mma'! Bang makajari, la'anin lagi' min aku sawan kabinasahan itu. Sagō' ngga'i ka kabaya'anku subay nirūlan, bang pa'in min kabaya'annu du.”

40Puwas e' pabīng si Isa ni sehe'na kat'llungan, bo' tabākna sigām magtulihan. Yukna ni si Petros, “Angay kam mbal makatatas magjaga maka aku minsan la'a hal danjām?

41Pajaga kam, angamu' kam tabang ni Tuhan bo' kam mbal tabowa-bowa e' sasat. Lilla' asal deyom ataybi sagō' abuhat pamarananbi.”

42Sakali pehē' si Isa ni baina angamu'-ngamu' ni Tuhan pabīng. Yukna, “O Mma', bang mbal kala'anan kabinasahan itu, luwal bang kalabayanku, na, ka'a du iya abeya'.”

43Makabalik pa'in iya ni disi Petros, tabākna na isab sigām magtulihan pabīng sabab kinaru' sidda.

44Manjari pehē' si Isa ni baina angamu'-ngamu' ni Tuhan pabīng buwat bay dahū, kamint'lluna na.

45Puwas e' pabalik iya ni mulidna kat'llungan. Yukna, “Oy, atuli gi' kam? Pahali-hali gi' kam? Nda'unbi ba, ta'abut na waktuku. Aku, Anak Manusiya' itu, arai' natinukbalan ni pang'ntanan saga a'a ala'at.

46Pabungkal kam. Sūng kitam, sabab ilu na a'a ya anōngan aku ni sigām.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagsaggaw ma Si Isa
(Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53; Yahiya 18:3-12)

47Na, hinabu lagi' si Isa ah'lling ni saga mulidna, magtūy at'kka pina'an si Judas, dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa he'. Aheka a'a magbeya' maka iya magpamowa takos maka saga kakakal. Bay sigām sinō' pina'an e' saga kaimaman alanga maka e' saga pagmatto'ahan.

48Bay sigām asal kabuwanan pandoga e' si Judas bo' aniya' pangilāhan sigām ma si Isa. Ya pamissalana ma sigām, “In a'a siyumku, ya na he' saggawunbi.”

49Pagt'kka si Judas pina'an magtūy iya pa'abut ni si Isa magaddat ma iya, yukna, “Salam, Tuwan Guru,” ati siyumna si Isa.

50“Bagay,” yuk si Isa ni iya, “lanjalin hinangnu.” Sakali pasekot ni si Isa saga a'a inān anaggaw iya, amalutan iya pahogot.

51Sagō' aniya' sehe' si Isa dakayu' bay angahurusan pakokosna. Nilagut e' a'aitu dakayu' sosoho'an Imam Muwallam, autas magtūy dambila' taingana.

52Yuk si Isa, “Pabalikun takosnu ni tagubanna ilu, sabab sasuku amowa kalis pamapatay a'a, amatay du isab iya e' kalis.

53Halam bahā' kata'uwanbi, bang aku angamu' tabang ni Mma'ku nirūlan sadja aku? Pinabeya'an du aku mala'ikatna ma ibuhan.

54Sagō' bang aku ganta' angamu' tabang, mbal magmaksud ya bay tasulat ma deyom Kitab, ya yukna in saga pakaradja'an itu subay pat'kka buwattitu.”

55Manjari ah'lling si Isa ni ba'anan a'a inān, yukna, “Pangannalbi bahā' in aku itu mundu, ya po'on kam subay amowa takos maka kakakal panaggawbi aku? Llaw-llaw na pa'in aku bay mahē' aningkō' amandu' ma deyom langgal pagkulbanan, sagō' halam aku saggawbi.

56Patut bang saga pakaradja'an itu kamemon pinat'kkahan aku bo' supaya aniya' kamaksuran ma bay tasulat e' kanabi-nabihan ma deyom Kitab.” Magtūy maglahian saga mulid si Isa kamemon. Jari pinasagaran na iya.

Si Isa Paharap ni Tumpukun Maghuhukum
(Markus 14:53-65; Lukas 22:54-55, 63-71; Yahiya 18:13-24)

57Manjari binowa si Isa e' a'a bay anaggaw iya pina'an ni luma' si Kayapas ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Imam Muwallam. Ina'an magtimuk saga guru sara' agama maka pagmatto'ahan.

58Si Petros bay paturul ma si Isa sagō' min katahan. Paturul iya sampay pasōd na ni deyom halaman luma' Imam Muwallam. Ma deyom pa'in, magtingkō'an iya maka saga jaga imam bang pa'in ta'nda'na bang ai kamattihan si Isa.

59Saga kaimaman alanga maka saga a'a ma Tumpukan Maghuhukum inān amiha sababan panuntut sigām ma si Isa, minsan ngga'i ka b'nnal, bang pa'in aniya' pagsababan pamapatay sigām ma iya.

60Saguwā' minsan aheka a'a bay anaksi' puting pasal si Isa, halam aniya' pagsababan b'nnal tabāk sigām. Ma katapusanna, aniya' duwangan a'a pa'alop ma palhimpunan ah'lling,

61yuk sigā, “Bay takale kami a'a itu ah'lling in iya angalubu langgal pagkulbanan, ati ma deyom t'llung'llaw kono' tapat'nggena pabalik.”

62Manjari an'ngge Imam Muwallam amissala ma si Isa, yukna, “Ka'a ilu, halam bahā' aniya' da'awanu ma panuntut ka'a itu?”

63Sagō' halam anambung si Isa. Amissala pabing Imam Muwallam, yukna, “Pasapata ka ma ōn Tuhan ya kakkal salama-lama. Haka'in kami to'ongan bang ka'a Al-Masi, Anak Tuhan.”

64“Aho',” yuk si Isa, “ya na yuknu. Sagō' haka'anta kam, mbal du at'ggol ta'nda'bi du Anak Manusiya' aningkō' ma bihing Tuhan Sangat Kawasa, tampal ni kowan. Maka ta'nda'bi du iya pi'itu ameya' ma gabun min deyom sulga'.”

65Manjari ginese' e' Imam Muwallam pakayanna, kabowa astolna. Yukna, “A'a itu amah'lling pangkal ni Tuhan! Da'a na kitam amiha saksi' saddi! Takalebi na llingna pangkal!

66Ai pangahukumbi?” Yuk sambung sigām, “Subay iya pinat'nna'an hukuman ni kamatay.”

67Puwas e' niludja'an si Isa e' sigām ma baihu'na, maka pinagtibu'. Aniya' isab sigām bay anampak iya,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

68maka e' sigām ah'lling, yuk-i, “Bang ka'a Al-Masi, tokorun bang sai ya bay anampak ka'a!”

Kapamalilu si Petros Pasal si Isa
(Markus 14:66-72; Lukas 22:56-62; Yahiya 18:15-18, 25-27)

69Manjari ina'an si Petros aningkō' ma halaman luma' he'. Aniya' pehē' ni iya dakayu' d'nda, ipatan Imam Muwallam. Yuk d'nda itu ni iya, “Ka'a ilu, bay sa kaameya' ma si Isa, ya a'a Jalil inān.”

70Sagō' amalilu si Petros ma alopan a'a inān kamemon. “Mbal kata'uwanku,” yukna, “bang ai ya pah'llingnu ilu.”

71Puwas e' pehē' iya tudju ni bowa' lawang, ati aniya' ipatan d'nda saddī bay maka'nda' iya. Pag'nda' d'nda itu ma si Petros, yukna ni saga a'a maina'an, “A'a itu bay ameya' ma si Isa, a'a Nasaret inān.”

72Magtūy amalilu si Petros pabīng maka anapahan iya di-na. “Mbal kata'uwanku a'a inān!” yukna.

73Mbal at'ggol, pina'an ni si Petros saga a'a ya asal magt'nggehan maina'an. Yuk sigām, “Kata'uwan kami in ka'a b'nnal bay sehe' disi Isa sabab tapangli'taka ma bissalanu.”

74Minnē' magbalik-balik si Petros anapahan di-na. Ya pah'llingna, “Mbal takilāku a'a inān!” Saru'un-du'un du angukku'uk manuk,

75ati taentom e' si Petros bay lling si Isa ma iya, ya bay yukna, “Ma mbal gi' angukku'uk manuk sangom itu, amalilu du ka min t'llu in aku mbal kata'uwannu.” Magtūy paluwas si Petros minnē'. Anangis iya maka he'na magdukka to'ongan.

Matiyu 27

Si Isa Pinaharap ni Gubnul Pilatu
(Markus 15:1; Lukas 23:1-2; Yahiya 18:28-32)

1Ta'abut pa'in pagk'llat llaw, maggara' kaimaman alanga kamemon maka saga pagmatto'ahan bangsa Yahudi bang buwattingga pamapatay sigām ma si Isa.

2Manjari kinarenahan si Isa bo' yampa tin'kkahan ni si Pilatu, gubnul bangsa Rōm.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kamatay si Judas
(Kahinangan 1:18-19)

3Pagta'u si Judas, in si Isa pinat'nna'an hukuman na ni kamatay, magtūy iya magsusun ma bay hinangna anukbalan iya ni bantana. Jari pehē' iya ni kaimaman alanga maka ni pagmatto'ahan, arak ang'nde' sin bay panamba iya, t'llumpū' solag sin Yahudi, di pilak.

4Yukna ma sigām, “Aheya dusaku sabab katukbalanku a'a halam taga-dusa, maka itiya' iya arai' na pinapatay.” “Min ka'a ko' ilu,” yuk sigām. “Ngga'i ka min kami.”

5Sakali nihantakan sin inān e' si Judas ni lantay langgal bo' yampa paluwas minnē' maggantung di-na bo' amatay.

6Manjari kaimaman inān amuwa' sin bay nihantakan e' si Judas e'. Yuk sigām, “Sin itu haram bang ma agamata sabab bay tambahan pamapatay a'a. Mbal manjari pinatimbul ni sin langgal.”

7Arakayu' pa'in paggara' sigām pasal sin inān, bo' wa'i tapam'lli tana' min a'a magtatampa, ati ginuna pangubulan saga a'a liyu.

8Angkan tana' inān niōnan, “Tana' tambahan laha'” sampay ni kabuwattituhan.

9Na, ma sabab hinang inān, aniya' kamaksuranna ma bay tasulat e' nabi Irimiya, ya yukna, “Niā' e' sigām t'llumpū' solag sin di pilak ya halga' baran a'a bang ma bangsa Isra'il,

10ati ginuna pam'lli tana' min a'a magtatampa. Ya na he' bay panoho'an aku e' Tuhan.”

Si Isa Sinumariya e' si Pilatu
(Markus 15:2-5; Lukas 23:3-5; Yahiya 18:33-38)

11Manjari ina'an si Isa an'ngge ma dahuan gubnul Pilatu, sinumariya e'na. “Na,” yuk gubnul, “sultan ka bahā' ma bangsa Yahudi?” Anambung si Isa, yukna, “Ya na yuknu ilu.”

12Sagō' halam bay sambunganna saga tuntut bay panuntut iya e' kaimaman alanga maka pagmatto'ahan.

13Ah'lling si Pilatu ni iya, yukna, “Halam bahā' takalenu panuntut saga a'a itu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma ka'a?”

14Sagō' halam anambung si Isa minsan dakabtang, angkan ainu-inu to'ongan gubnul e'.

Si Isa Pinat'nna'an Hukuman ni Kamatay
(Markus 15:6-15; Lukas 23:13-25; Yahiya 18:39—19:16)

15Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma Hinang Paglakad, ya kabiyaksahan gubnul subay aniya' dakayu' pilisu pinaluwas, sai- sai pinene' e' saga Yahudi.

16Ma waktu ina'an aniya' dakayu' pilisu babantugun, ōnna si Barabbas.

17Manjari, makapagtimuk pa'in pina'an kaheka'an a'a, tinilaw sigām e' si Pilatu. “Sai kabaya'anbi,” yukna, “subay paluwasku? Si Barabbas atawa si Isa, ya niōnan Al-Masi itu?”

18Malaingkan kinata'uwan e' gubnul bang ai sababanna angkan si Isa bay tin'kkahan ni iya. Tu'ud sigām angihid ma si Isa.

19Aningkō' pa'in si Pilatu ma lugal paghukuman, aniya' lapal pinabeya' ni iya e' h'ndana. Yuk lapal, “Da'a ka palamud ni hukuman a'a a'adil ilu. Sabab aniya' tauppiku dibuhi' pasalanna, sidda aku bay maglimpa-limpa.”

20Manjari ba'anan a'a inān bay tapogos e' kaimaman alanga maka e' pagmatto'ahan subay angamu' pinaluwas si Barabbas, bo' si Isa ya sinō' pinapatay.

21Sagō' tinilaw sigām pabīng e' gubnul e'. “Sai ma deyom duwangan pilisu itu,” yukna, “subay paluwasku?” “Si Barabbas,” yuk sigām.

22Atilaw si Pilatu ma sigām, yukna, “Inayku bahā' si Isa itu, ya niōnan Al-Masi?” “Lansangun iya ni hāg,” yuk sigām kamemon.

23Sagō' atilaw gi' si Pilatu. Yukna, “Ai bay hinangna ala'at?” Luhūy pakosog pangolang saga a'a he', yuk-i, “Lansangun iya ni hāg!”

24Pagta'u si Pilatu in katimukan a'a inān mbal pahawid maka arai' na aheya kahiluhala'an, magtūy iya angā' bohe' bo' yampa kose'anna tanganna ma dahuan sigām, paltanda'an in iya papuwas min palkala' he'. Yukna ni sigām,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Bang pa'in ngga'i ka min aku bang a'a itu pinapatay. Min kahinanganbi na.”

25Anambung saga a'a inān kamemon, yuk-i, “Akuhan kami kamatayna, minsan kami kapellengan sampay ni magsuring-magsaingsing.”

26Sakali si Barabbas ya pinaluwas e' si Pilatu tudju ni ba'anan a'a he'. Sagō' siIsa pinaraplosan e'na ma saga sundalu. Pagubus, sinōngan iya ni saga a'a ya angalansang iya ni hāg.

Si Isa Pinagtunggīng e' Saga Sundalu
(Markus 15:16-20; Yahiya 19:2-3)

27Manjari binowa si Isa e' saga sundalu gubnul pehē' ni deyom astana', ati tinimuk iya he' damba'an sundalu.

28Nila'anan e' sigām s'mmekna bo' pamajuba ma iya manta keyat sali' hantang sultan.

29Nilangbid isab bahan itingan e' sigām, nihinang sali' panumping sultan pinat'nna' ni kōkna. Puwas e' pina'ntanan iya tungkud ma tanganna kowan, bo' yampa sigām angōk-tu'ut ni dahuanna magtunggīng iya, yuk-i, “Mahaldika'! Mahaldika'! Sultan Yahudi!”

30Pinagludja'an iya e' sigām, niā' e' sigām tungkud bay ma tanganna bo' pam'ppok kōkna.

31Na, aubus pa'in kapagtunggīng sigām ma iya, magtūy niurusan manta bay pajubana inān ati pinas'mmekan iya maka bay s'mmekna tagna'. Puwas e' binowa iya paluwas minnē' bo' nilansang ni hāg pamapatayan iya.

Si Isa Nilansang ni Hāg
(Markus 15:21-32; Lukas 23:26-43; Yahiya 19:17-27)

32Salta' pa'in sigām paluwas min da'ira inān, aniya' talanggal sigām l'lla min lahat Kirini, ōnna si Simun. Minandahan iya e' saga sundalu, sinō' ananggung hāg si Isa.

33Pagt'kka pa'in sigām ni jadjahan lahat niōnan Golgota, hatina lahat “Peya'-peya' Kōk”,

34arak pamainum sigām ma si Isa binu-anggul kalamuran tambal apa'it. Sagō' pag'ssana, mbal iya anginum.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Aubus pa'in e' saga sundalu bay angalansang si Isa ni hāg sampay amat'ngge hāgna, maglegot na sigām bo' pinagtokoran e' sigām s'mmekna bang sai kat'nna'anna.

36Puwas e' aningkō' sigām maina'an anganjaga.

37Aniya' sulat panuntut bay pinat'nna' e' sigām ma hāg min diyata' kōk si Isa. Yuk sulat e', "SI ISA, SULTAN BANGSA YAHUDI."

38Aniya' isab duwangan mundu pinasambeya' ma si Isa. Nilansang sigām ma hāg, dakayu' ma bihing si Isa tampal ni kowan, dakayu' tampal ni gibang.

39Na, pinagudju' na pa'in si Isa e' a'a maglaulabay, pinaghanduk-handukan.

40"Allā," yuk sigām, "ka'a iya angalangkat langgal pagkulbanan inān, ati pabangunnu kono' pabing ma deyom t'llung'llaw! Angalappasan ka di-nu bang ka b'nnal Anak Tuhan. Pareyo' ka min hāg ilu!"

41Ya du magpangudju' saga imam alanga maka saga guru sara' agama maka saga pagmatto'ahan.

42"A'a itu," yuk sigām, "ata'u angalappas ma a'a saddī sagō' mbal makalappas di-na. Sultan bangsa Isra'il kono' iya! Bang iya ganta' makapareyo'an di-na min hāg, am'nnal kitam ma iya!

43Angandol iya ma Tuhan, maka in iya kono' Anak Tuhan. Nda'ta kono' bang Tuhan bilahi angalappas iya!"

44Ya du duwangan mundu bay nilansang pinasambeya' ma si Isa, ameya'- meya' isab angudju' iya.

Kamatay si Isa

(Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49; Yahiya 19:28-30)

45Na, augtu pa'in llaw, taluwa' lendom kaluha'an lahat e' sampay ni lisag t'llu kohap.

46Paglisag t'llu saga, akosog e' si Isa angalingan, yukna, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Hatina, "Tuhanku, O Tuhanku, angay aku pasagarannu?"

47Pagkale itu e' saga a'a magt'nggehan maina'an, yuk sigām kasehe', "Angalinganan iya nabi Elija."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48Magtūy aniya' dakayu' a'a parai'-dai' ang'ggoman l'ppus ni deyom binu al'ssom bo' yampa pasagnatna ni tōng kayu-kayu. Arak pamainumna ma si Isa.

49Sagō' magin'mbal saga a'a kasehe', yuk-i, “Sagarinbi iya. Nda'ta lagi' bang patuwa' nabi Elija angalappas iya.”

50Sakali angolang si Isa pabalik, magtūy ab'kkat napasna.

51Saru'un-du'un du ya kultina bay pangagpang ma deyom langgal pagkulbanan inān agese' duwa min diyata'na tudju pareyo'. Ajogjog deyom dunya, maka magkabila' saga batu lakit.

52Aniya' isab kakubulan aukab maka aheka saga a'a suku' Tuhan bay pabungkal, allum pabīng min kamatay sigām.

53Magluwasan sigām min deyom kubul, jari allum pa'in si Isa pabīng, pasōd sigām ni Awrusalam, ya da'ira Mahasussi. Aheka a'a isab bay maka'nda' sigām.

54Tananam pa'in linug maka pakaradja'an inān kamemon e' kapitan maka saga sundaluna ya bay anganjaga ma kamatay si Isa, magtūy sigām sidda sinōd tāw.Yuk sigām, “B'nnal a'a itu Anak Tuhan!”

55Aheka isab saga d'nda bay maina'an ang'nda' min katahan. Sigām ya bay ameya' paumpig ma si Isa angussap iya, tinagna'an ma lahat Jalil lagi'.

56Ina'an si Mariyam min Magdala, si Mariyam ina' si Yakub maka si Yusup, maka h'nda si Sibidi.

Pagkubul ma si Isa

(Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56; Yahiya 19:38-42)

57Pagabay kohap na, aniya' at'kka pina'an dakayu' a'a dayahan, a'a min lahat Arimati. Ōnna si Yusup.

58Na pehē' si Yusup itu pa'alop ni si Pilatu angamu' patay si Isa. Jari magpanoho'an si Pilatu inān ni saga sundaluna, sinō' ni'nde'an patay si Isa nisi Yusup.

59Ta'ā' pa'in patay, sinaput e' si Yusup maka kakana' baha'u

60bo' yampa palegena ma kubul bay tagamahanna di-na, kubul baha'u bay kinehe'an ma deyom batu lakit. Puwas e' ginulungan e'na batu aheya panaplok

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bowa' lowang e' bo' yampa iya ala'an minna'an.

61Maina'an asal si Mariyam a'a Magdala, maka Mariyam isayna, aningkō' ma dahuan kubul inān.

Nijagahan Kubul e' Umpigan Sundalu

62Pagk'llat llaw dakayu', hatina llaw Sabtu', patimuk ni si Pilatu saga kaimaman alanga maka saga Parisi.

63Yuk sigām ni iya, “Tuwan, taentom kami ya bay lling a'a putingan inān ma waktu kallumna lagi'. Yukna bang ta'abut t'llung'llaw min kamatayna in iya allumdu pabīng.

64Angkan kubulna inān subay soho'nu nijagahan sakuli-kuli sampay ta'abut kat'llung'llawna. Kalu pehē' saga mulidna anangkaw mayatna bo' angahaka ni kasehe'an in iya allum pabīng min kamatayna. Bang ganta' buwattē' akalap lagi' puting sigām damuli min bay dahū.”

65“Na,” yuk si Pilatu. “Bowahunbi sundalu pehē' ni kubul bo' pajagahunbi sakuli-kuli.”

66Manjari magla'anan na sigām minnē'. Aniya' gindan pinikit e' sigām ni taplok batu bo' kinata'uwan bang aniya' bay angukab iya. Sinō' isab saga sundalu anganjaga maina'an.

Matiyu 28

Kallum si Isa Pabīng min Kamatay

(Markus 16:1-10; Lukas 24:1-12; Yahiya 20:1-10)

1Pagka palabay na llaw Sabtu', bo' pagk'llat llaw Ahad, ina'an si Mariyam a'a Magdala maka dakayu' isayna pehē' ang'nda' kubul si Isa.

2Saru'un-du'un ajogjog lahat e' linug akosog. Aniya' dakayu' mala'ikat min Tuhan bay pareyo' min sulga' anganggulungan taplok batu min lowang kubul bo' yampa aningkō' ma diyata' batu he'.

3Asahaya pangluwahan mala'ikat inān buwat sawa lāt, maka s'mmekna apote' to'ongan.

4Saga sundalu anganjaga inān bay sinōd tāw angkan magpamidpid. Sali' sigāma'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amatay, halam makasayu.

5Manjari amissala mala'ikat ni duwangan d'nda he'. “Da'a kam tināw,” yukna. “Kata'uwanku in ka'am amiha si Isa, ya bay pinapatay ma hāg.

6Halam na iya maitu sabab allum na pabīng, buwat bay llingna. Pi'itu kam ang'nda' ni bay palegehanna.

7Puwas e', pasa'ut kam pehē' ni saga mulidna amowahan sigām haka in iya pinakallum min kamatayna. Parahū du iya min sigām ni lahat Jalil, ati maina'an sigām ang'nda' iya. Entomunbi bay pangahakaku itu ma ka'am.”

8Magtūy sakadjap sadja sigām ala'an min kubul. Tināw sigām dambila', kinōgan isab dambila'. Paragan sigām pehē' angahaka ni saga mulid si Isa.

9Ma labayan pa'in, saru'un-du'un du patuwa' si Isa amāk sigām. “Ka'am sa ilu,” yukna. Pa'abut sigām ni iya amalutan tape'na maka e' sigām amudji iya.

10Yuk si Isa, “Da'a kam tināw. Pehē' na kam angahaka'an saga danakanku inānin sigām subay pehē' ni lahat Jalil. Mahē' sigām ang'nda' aku.”

Pangahaka saga Jaga ma Kaimaman

11Sabu pa'in duwangan d'nda inān palanjal ni pal'ngnganan sigām, aniya' pabalik ni deyom da'ira saga sundalu kasehe' bay anganjagahan kubul. Kahaka'an e' sigām kaimaman alanga pasal bay pakaradja'an ma pagkubulane'.

12Manjari magtimuk kaimaman maka saga pagmatto'ahan maggara'. Ya paggara' sigām in saga sundalu inān subay binuwanan sin aheka.

13Yuk saga imam e', “Haka'inbi saga a'a in kamuliran si Isa bay pehē' waktu sangom anangkaw mayatna hinabubi bay atuli.

14Sagō' da'a kam asusa bang itu ganta' tata'u e' gubnul. Binissalahan iya pahāp bo' supaya kam mbal pinagamahan.”

15Manjari niā' sin inān e' saga sundalu ati pangahaka e' sigām buwat bay panoho'an kaimaman e'. Sampay ni kabuwattituhan ya na he' hunub-hunub pinasaplag ma deyom bangsa Yahudi, hatina in mayat si Isa bay tinangkaw e' saga mulidna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Panoho'an Mbal Kaliyuhan

(Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49; Yahiya 20:19-23; Kahinangan 1:6-8)

16Manjari in kasangpū' maka dda mulid si Isa wa'i ni lahat Jalil, patukad ni būd
ya bay pangahaka si Isa ma sigām.

17Pag'nda' sigām ma si Isa, magtūy sigām amudji iya, sagō' aniya' sigām kasehe'an
magduwa-ruwa ma deyom atay sigām bang ina'an-i b'nnal si Isa.

18Pasekot si Isa ni sigām, yukna, “Bay na aku kabuwanan kawasa magbaya' ma
dunya sampay ma sulga'.

19Angkan kam soho'ku pehē' ni sabarang bangsa bo' sigām bowahunbi pamulid ma
aku. Pandihunbi sigām min ōn Tuhan Mma', maka min ōn Anak, maka min ōn Rū
Sussi.

20Pandu'inbi sigām subay ameya' ma kamemon bay panoho'anku ka'am. Makaitu
entomunbi pahāp, pagapi' du aku ma ka'am sampay niabutan masa.”
Tammat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Markus

Markus 1

Lapal Ahāp Pasal Al-Masi ya Tasulat e' si
MARKUS
Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 3:1-12; Lukas 3:1-18; Yahiya 1:19-28)

1Ya na itu tagna'an lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi Anak Tuhan.

2Tasulat asal e' nabi Isaya ma deyom Kitab, yuk-i, “Itiya' sosoho'anku,” yuk
Tuhan. “Soho'ku iya parahū min ka'a bo' supaya sakapna lān palabayannu.”

3Aniya' a'a angalingan ma lahat paslangan, yukna, “Lanu'inbi lān palabayan
Panghū', pabontolunbi pal'ngngananna.”

4Manjari itu patuwa' si Yahiya pina'an ni lahat paslangan maka e'na amandi
saga a'a tanda' saksi' in sigām ang'bba na min dusa sigām. Magnasihat iya ma saga
a'a maina'an, yukna, “Pataikut kam min dusabi bo' kam pinandi, ati niampun
dusabi e' Tuhan.”

5Jari aheka a'a pehē' ni si Yahiya min kaluha'an lahat Yahudiya maka min da'ira
Awrusalam. Magpasab'nnal sigām pasal bay dusa sigām ati pinandi sigām e' si
Yahiya ma sapa' Jordan.

6Ya pas'mmek si Yahiya inān bulbul hayop unta' bay tin'nnun, maka dakayu'
sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakanna. Ya kinakanna ampan dulu maka
gula' buwani.

7Anganasihat isab iya, yukna, “Aniya' pi'itu damuli min aku a'a akawasa lagi'
min aku. Minsan engkot taumpa'na, mbal aku tinōp angahubaran iya.

8Aku itu, hal bohe' ya pamandiku ka'am. Sagō' iya inān, saddī bowahan
pamandina ma ka'am, hatina in iya amasangon Rū Sussi ni deyom baranbi.”

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3:13-17; Lukas 3:21-22)

9Jari itu, ma waktu he'-i, at'kka si Isa bay min Nasaret, dakayu' kauman mahē'
ma lahat Jalil. Pinandi iya e' si Yahiya ma sapa' Jordan.

10Na, makariyata' pa'in iya min deyom bohe' magtūy ta'nda'na paukab langit

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka Rū Tuhan pareyo' tudju ni iya magpabaran magpasalupa assang.

11Aniya' isab suwala ah'lling min deyom sulga', yuk-i, “Ka'a ya anakku kalasahanku, landu' makasulut atayku.”

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4:1-11; Lukas 4:1-13)

12Jari pinapehē' magtūy si Isa e' Rū Tuhan ni lahat paslangan.

13Mpatpū' llaw mpatpū' bahangi ya kamahe'na, sinasat na pa'in e' nakura' saitan, kalu tabowa magdusa. Ya sehe'na maina'an saga hayop talun, maka aniya' saga mala'ikat angayura iya.

Si Isa Amene' Mpat A'a Pamulid ma Iya
(Matiyu 4:12-22; Lukas 4:14-15; 5:1-11)

14Na, takalabusu pa'in si Yahiya, pehē' si Isa ni lahat Jalil magnasihat pasal lapal ahāp min Tuhan.

15“Ta'abut na waktu bay pinagkallam,” yukna. “Asekot na waktu pagparinta Tuhan maitu ma manusiya'. Taikutinbi na dusabi maka kahagarunbi na lapal ahāp itu.”

16Manjari itu, hinabu si Isa pal'ngngan ma bihing danaw Jalil, aniya' ta'nda'na duwangan l'lla magdanakan, si Simun maka si Andariyas. Ina'an sigā angahūg pokot ma danaw, sabab magdaraing asal.

17Yuk si Isa ma sigā, “Pi'itu kam ameya' ma aku. Asal kam bay magā' daing sagō' bang aku ya pameya'anbi pandu'anta kam magā' pagkahibi manusiya' ameya' ma aku.”

18Na, takale pa'in lling si Isa e' duwangan inān, magtūy ni'bbahan e' sigā pokot sigā ati ameya' na ma si Isa.

19Jari makalawak-lawak pa'in si Isa minnē' aniya' isab ta'nda'na duwangan l'lla magdanakan, si Yakub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ina'an sigā ma diyata' bayanan amahāp pokot.

20Nilinganan magtūy sigā e' si Isa, jari ni'bbahan mma' sigā maina'an ma diyata' bayanan beya' maka saga tendogna ginagadjihan. Ati ameya' sigā ma si Isa.

A'a Kapala'anan Saitan e' si Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Lukas 4:31-37)

21At'kka disi Isa pehē' ni da'ira Kapirnaum. Jari ta'abut pa'in llaw Sabtu', llaw
mulliya ma bangsa Yahudi, pasōd si Isa ni deyom langgal maina'an amandu'an
saga a'a.

22Ainu-inu saga a'a makakale ma pamandu'na sabab atā pagbidda'anna maka
pamandu' saga guru sara' agama. Taga-kawasa asal si Isa bang amandu'.

23Manjari ma waktu ina'an du aniya' l'lla sinōd saitan ma deyom langgal e'.
Angolang iya pakosog, yukna,

24“O Isa min Nasaret! Ai maksudnu pi'itu? Pi'itu ka bahā' amaka'at kami?
Kata'uwanku bang sai ka. Ka'a ya Dakayu'-kayu' Asussi ya pi'itu min Tuhan!”

25Saguwā' nilāng saitan inān e' si Isa, yukna, “Pahali ka! Paluwas ka min a'ailu!”

26Jari pinapaspad a'a inān e' saitan ati angolang iya pakosog bo' yampa paluwas
min baranna.

27Takuddat saga a'a kamemon bay maina'an, ya po'on sigām magtilaw-tilawan
di-sigām, yuk-i, “Ai bahā' itu? Pandu' baha'u marai'. A'a itu taga-kawasa
magpanoho'an minsan ma saga saitan ati bineya' iya e' sigām!”

28Manjari pasaplag magtūy kabantugan si Isa ni kaluha'an lahat Jalil e'.

Aheka A'a Kauli'an

(Matiyu 8:14-17; Lukas 4:38-41)

29Puwas e', paluwas disi Isa min langgal bo' pehē' ni luma' disi Simun maka si
Andariyas. Parongan isab ma iya si Yakub maka si Yahiya.

30Na, mato'a d'nda si Simun wa'i palege sabab ni'mmunan. Kahaka'an magtūysi
Isa pasal sakina,

31ati pina'an iya ni atag palegehanna. Binalutan e'na tangan d'nda he', tinabang
papunduk. Manjari kauli'an mmunna ati pabuhat iya angalabot disi Isa.

32Pas'ddop pa'in llaw, binowa ni si Isa sasuku magsakihan atawa sinōd saitan.

33Sikatimukan lawang luma' inān he' saga a'a kamemon min da'ira inān.

34Aheka a'a bay kauli'an e' si Isa saki sigām kaginisan, maka aheka isab saitan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay pinaluwas e'na. Halam bay pasagaranna ah'lling saga saitan inān sabab kinata'uwan e' sigām bang sai si Isa.

Anambahayang si Isa ma Lahat Halam Maga'a
(Lukas 4:42-44)

35Pagsalung pa'in, ma halam gi' minsan apote' sobangan, punduk si Isa bo' ala'an min luma'. Pehē' iya ni jadjahan halam maga'a bo' anambahayang.

36Na, pagka iya halam ma luma', piniha iya e' disi Simun.

37Jari tabāk pa'in, ah'lling sigām ni iya, yuk-i, “Ina'an saga a'a kamemon amiha ka'a.”

38Anambung si Isa, yukna, “Sūng kitam palintas ni kaluma'an kasehe'. Subay aku magnasihat isab mahē' sabab ya na he' po'onna angkan aku pi'itu ni dunya.”

39Jari nilatag e' si Isa kaluha'an lahat Jalil inān. Magnasihat iya ma deyom kalanggalan sigām maka pinaluwas e'na saga saitan bay ma deyom baran a'a.

A'a Ni'ipul Kauli'an
(Matiyu 8:1-4; Lukas 5:12-16)

40Manjari aniya' a'a ni'ipul pehē' ni si Isa. Pasujud iya ma atag si Isa, maka e'na anganjunjung, yukna, “Bang ka bilahi, kauli'annu du aku.”

41T'kkahan ase' si Isa ma a'a inān ati pa'abutna tanganna ni iya. “Bilahi sadja aku,” yukna. “Palanu' ka.”

42Saru'un-du'un du ala'an ipul a'a inān, ati kauli'an na iya.

43Magtūy iya pinaba'id amole' e' si Isa maka niamay-amayan isab e'na.

44Yuk si Isa ma iya, “Da'a ka angahaka ni sai-sai ya bay tahinang itu ma ka'a. Saguwā' pehē' ka patūy ni imam bo' palilingun barannu ma iya. Puwas e' tukbalin pagkulban ni Tuhan buwat bay pamandu' si Musa, tanda' saksi' ni kaheka'an a'a in ka'a ilu alanu' na min sakinu.”

45Sagō' a'a inān paluwas minnē' maka e'na anuli-nuli to'ongan pasal ipulna bay kauli'an. Pasaplag suli-sulina, angkan si Isa mbal na makatampal ma deyoman kauman. Maina'an sadja iya ma jadjahan kulang a'ana. Sagō' pehē' na pa'in niiya saga a'a min kalahat-lahatan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Markus 2

A'a Amatay Ugatna Kauli'an e' si Isa
(Matiyu 9:1-8; Lukas 5:17-26)

1Palabay pa'in daka pilang'llaw, pabing si Isa pehē' ni da'ira Kapirna'um ati tata'u in iya ina'an na ma luma'.

2Jari landu' aheka a'a patimuk pina'an ni luma' pat'nna'an si Isa ya angkan halam aniya' palabayan minsan ma luwasan bowa' lawang. Ati ninasihatan sigām e' si Isa lapal Tuhan.

3Pasalta', aniya' pina'an ni iya mpat a'a magtanggung a'a dangan amatay ugatna.

4Sagō' mbal sigām makasekot ni si Isa sabab kaheka a'a inān, ya angkan sigāmbay angalangkat atop min diyata' kōk si Isa. Tahinang pa'in pasōran e' sigām, pinatonton a'a amatay ugatna inān palege ma diyata' palegehanna.

5Makata'u pa'in si Isa in a'a ananggung inān angandol ma iya, yukna ni a'a amatay ugatna, “Oto', niampun na dusanu.”

6Na, aniya' magtingkō'an maina'an saga guru sara' agama. Amikil-mikil sigām pasal bay pah'lling si Isa.

7“Oy!” yuk sigām. “Angay a'a itu! Bissala kupul ko' ya pah'llingna ma Tuhan. Halam aniya' maka'ampun dusa, luwal Tuhan dakayu'-kayu'!”

8Kinata'uwan magtūy e' si Isa bang ai ya pinikil e' sigām angkan yukna ma sigām, “Angay kam magtilaw-tilaw buwattilu ma deyom pikilanbi!

9Kumpasunbi bang ingga ya aluhay, bang yukku ma a'a, ‘Niampun na dusanu’, atawa bang yukku, ‘Pabungkal ka, bowahun palegehannu bo' ka lum'ngngan na’?

10Na, buwananta kam tanda' palsaksi'an bo' kata'uwanbi in aku, Anak Manusiya', taga-kapatut du angampun dusa ma deyom dunya itu.” Jari ah'lling si Isa ni a'a amatay ugatna he', yukna,

11“Ya na itu llingku ma ka'a, pabungkal na ka. Bowahun palegehannu ilu amole'.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Jari pabungkal a'a inān, maka e'na amowa palegehanna. Paluwas iya minnē' min pang'nda' saga a'a inān kamemon. Landu' sigām ainu-inu kamemon, ati sinanglitan Tuhan e' sigām, yuk-i, “Yamboho' kitam maka'nda' buwattitu.”

Si Libi Binowa Pamulid ma si Isa
(Matiyu 9:9-13; Lukas 5:27-32)

13Jari itu pabīng na si Isa pehē' ni bihing danaw Jalil. Patimuk ni iya saga a'a landu' aheka ati pandu'anna sigām.

14Pasalta' pa'in iya lum'ngngan, ta'nda'na si Libi anak si Alpa aningkō' ma deyom upisna, ya pagbabayaran sukay parinta. Yuk si Isa ma iya, “Pi'itu na ka ameya' ma aku.” An'ngge magtūy si Libi bo' ameya' ma si Isa.

15Puwas minna'an, hinabu si Isa amangan ma luma' si Libi, aheka saga magā' sukay parinta maka saga a'a baldusa kasehe', pina'an pasalu ni iya maka saga mulidna. Aheka asal bay pamulid ma iya.

16Jari aniya' maina'an guru sara' agama Yahudi min umpigan Parisi. Pag'nda' sigām ma si Isa dangkakanan maka saga a'a baldusa maka saga maga'ā' sukay parinta, ah'lling sigām ni saga mulid si Isa, yuk-i, “Angay si Isa palamudmagsalu maka a'a baldusa ilu?”

17Takale e' si Isa patilaw saga guru inān ati yukna ma sigām, “Bang a'a abasag mbal magpadoktol. Ya magpadoktol bang a'a taga-saki. Ngga'i ka a'a ahāp yabay mohotku pi'itu ni dunya, sagō' a'a taga-dusa, bo' supaya sigām ameya' ma aku.”

Pasal Pagpuwasa
(Matiyu 9:14-17; Lukas 5:33-39)

18Ma dakayu' llaw, pasalta' pa'in magpamuwasa saga mulid si Yahiya maka saga a'a Parisi, aniya' a'a pehē' ni si Isa atilaw iya. Yuk sigām, “Magpuwasa saga mulid si Yahiya Magpapandi maka saga mulid Parisi, sagō' mulidnu mbal amuwasa. Angay bahā'?”

19Anambung si Isa magparalilan, yukna, “Amuwasa bahā' saga luruk sat'ggol maina'an lagi' pangantin l'lla ma atag sigām? Tantu mbal. Mbal sigām amuwasa sat'ggol ina'an ma sigām pangantin l'lla.

20Sagō' ma llaw sinōng, bang ta'abut llaw pamala'an pangantin l'lla min sigām, ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na he' waktu pagpuwasa.”

21Amaralil gi' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu'na, yukna, “Halam aniya' a'a amatupak kakana' baha'u ni badju' ndang. Bang ganta' buwattē' hinangna, pakongkong tupak baha'u, ati agese' min badju' ndang e'. Jaripaheya gom pa'in gese'na.”

22Pinaralil isab pamandu'na ni binu-anggul baha'u, yukna, “Halam aniya' angisi binu baha'u, ya masi gi' amukal, ni deyom pangisihan ndang. Bang ganta' buwattē' hinangna tantu abustak pangisihan e' binu-anggul. Abu'us binu ati kaugun bay pangisihan e'. Sagō' in binu baha'u subay ni'isi ni pangisihan baha'u.”

Pandu' Pasal Llaw Paghali
(Matiyu 12:1-8; Lukas 6:1-5)

23Ma dakayu' llaw Sabtu', llaw mulliya ma saga Yahudi, ina'an disi Isa lum'ngngan labay min t'ngnga' huma pananoman pai-tirigu. Jari itu, salta' ma pal'ngnganan, aniya' pai kin'ttu' e' saga mulid e'.

24Ah'lling saga Parisi ni si Isa, yuk sigām, “Nda'un ba saga mulidnu ilu! Talanggal e' sigām sara' agamatam maghinang buwattilu ma llaw Sabtu'!”

25-26Anambung si Isa, yukna, “Angay, halam bahā' bay tabassabi pasal bay tahinang e' si Da'ud ma waktu si Abiyatar bay Imam Muwallam? Bay aotas si Da'ud maka saga a'ana pagka halam aniya' ai-ai takakan sigām. Jari bay pasōd si Da'ud ni deyom luma' pangarapan ni Tuhan ati takakanna saga tinapay ya pinat'nna' maina'an panukbal ni Tuhan. Na bang ma agamatam, luwal du saga kaimaman wajib amangan tinapay bay tinukbalan inān, malaingkan kinakan e' si Da'ud maka bay pamuwanna isab ma saga sehe'na. Saguwā' halam iya bay makarusa maghinang buwattē'.

27Llaw paghali itu,” yuk si Isa ma saga Parisi inān, “bay pinaniya' e' Tuhan panabang ma manusiya'. Ngga'i ka manusiya' ya pinapanjari ma sabab aniya' llaw Sabtu'.

28Aku itu, anak Manusiya', taga-kapatut magbaya' ma llaw Sabtu', ya llaw paghali ni Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Markus 3

A'a Pakongkong Tanganna Kauli'an e' si Isa

(Matiyu 12:9-14; Lukas 6:6-11)

1Manjari pasōd pabalik si Isa ni deyom langgal. Aniya' maina'an a'a pakongkong tanganna.

2Aniya' isab saga Parisi maina'an amiha palsababan panuntut sigām ma si Isa, angkan iya nijagahan e' sigām kalu iya amauli' saki a'a he' ma llaw Sabtu'.

3Jari ah'lling si Isa ni a'a pakongkong tanganna, yukna, “Pi'itu ka an'ngge ma t'ngnga' itu.”

4Puwas e' tinilaw e' si Isa saga a'a he', yukna, “Ai ya apatut nihinang ma llaw paghali? Hinang makahāp ka atawa hinang makala'at? Amakallum ka atawa amapatay?” Saguwā' halam aniya' panambung sigām.

5Pinatongan sigām dangan maka dangan e' si Isa. Angastol iya maka asusa sabab agagga sigām alasahan pagkahi sigām. Jari yukna ma a'a pakongkong tanganna inān, “Pah'nnatun tangannu ilu.” Na, pinah'nnat e'na ati kauli'an iya.

6Paluwas magtūy saga Parisi min langgal e' ati parai'-dai' sigām magisun maka saga bebeya'an sultan Herod bang buwattingga e' sigām amapatay si Isa.

Landu' Aheka A'a Paurul ma si Isa

7Manjari itu magla'anan disi Isa maka saga mulidna tudju ni bihing danaw. Sidda aheka a'a bay paturul, ngga'i ka hal min lahat Jalil

8sagō' min lahat Yahudiya isab maka min da'ira Awrusalam. Aniya' isab a'a min lahat Idumiya maka min dambila' sapa' Jordan, maka min lahat isab ya ma jadjahan da'ira Tira maka Sidun. Saga a'a aheka itu pina'an ni si Isa sabab takale e' sigām pasal saga hinang bay tahinangna.

9Jari sinoho' e' si Isa saga mulidna angal'bbos bayanan paruwa'anna bo' supaya iya mbal tagipit e' katimukan a'a inān.

10Pagka aheka a'a bay kauli'an e'na, sasuku taga-saki pajudjal na pa'in bo' supaya pa'abut tangan sigām ni iya.

11Pag'nda' isab saga a'a sinōd saitan ma iya, magpatihantak sigām ma dahuanna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka e' sigām angolang, yuk-i, “Ka'a ilu Anak Tuhan!”

12Sagō' nilāng saga saitan e' si Isa, sinō' da'a angahaka ni a'a bang sai iya.

Pangwakil saga Mulid si Isa Kasangpū' maka Duwa
(Matiyu 10:1-4; Lukas 6:12-16)

13Manjari itu patukad si Isa pehē' ni lorosan būd. Nilinganan e'na pina'an sagaa'a kabaya'anna nihinang mulid, ati patukad sigām pehē' ni iya.

14Jari pinene' e'na sangpū' maka duwa a'a ati ōnanna sigām a'a kawakilanna. Yukna ma sigām, “Ka'am ilu bay pene'ku anehe'an aku. Soho'ta kam lum'ngngan isab magnasihat lapal Tuhan.

15Pinaniya'an du kam kawasa pamala'an saga saitan min deyom baran a'a.”

16Ya na itu ōn a'a kasangpū' maka duwa ya bay tapene' e' si Isa: si Simun, yabay ōnanna isab Petros,

17bo' si Yakub maka si Yahiya, saga anak si Sibidi. Niranglay duwangan itu e' si Isa “Bowanerges”, hatina a'a sali' dalil l'ggon.

18Pasunu' si Andariyas maka si Pilip, si Bartolome maka si Matiyu, si Tomas maka si Yakub anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu, bo' si Simun a'a pangangatu.

19Katapusan si Judas Iskariyut ya anukbalan si Isa ni saga bantana ma waktu damuli minnē'.

Si Isa maka Be'elsebul
(Matiyu 12:22-32; Lukas 11:14-23; 12:10)

20Pagubus, pasōd disi Isa ni luma' ati aheka a'a patimuk pabing pina'an, ya po'on si Isa maka mulidna mbal makaluhaya minsan amangan.

21Jari itu, pagka takale e' saga matto'a-danakan si Isa pasal itu-i, pehē' sigām angā' iya. Sabab na maghimumungan saga a'a in si Isa kono' inān kulang pikilanna.

22Aniya' isab saga guru sara' agama bay palūd pina'an min Awrusalam. Angupama sigām, yuk-i, “Si Isa itu sinōd Be'elsebul ya pagnakura'an saga saitan, angkan iya makapala'an saga saitan min deyom baran a'a.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Jari nilinganan saga a'a inān e' si Isa, ati magparalilan iya ma sigām, yuk-i,
“Na, buwattingga e' saitan amala'an saitan? Mbal makajari!

24Bang saupama aniya' pagsultanan abahagi' duwa saga a'ana bo' magbono'-
biyono'i, mbal anatas pagsultanan e'.

25Damikiyanna bang aniya' a'a magdaokom abahagi' duwa ati magsagga'an di-
sigām, magkaukanat sadja sigām.

26Angkanna, bang nakura' saitan magsagga' maka pagkahina saitan ati abahagi'
duwa, mbal du anatas pagnakura'na. Al'kkas du pahalam.

27Nakura' saitan itu sali' dalil a'a aga'os taga-luma'. Luma'na mbal tasōd, ai-aina
mbal kalangpasan, luwal bang a'a ga'osan inān niengkotan dahū bo' yampa
kalangpasan deyom luma'na.

28“B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am,” yuk si Isa. “Niampun du e' Tuhan
kamemon dusa manusiya' sampay lling sigām pangkal ni Tuhan.

29Sagō' bang Rū Sussi ya pinah'llingan pangkal e' a'a, halam to'ongan aniya'
ka'ampunan a'a inān sabab angakkot dusana ma iya saumul-umul.”

30Angkan buwattē' pah'lling si Isa sabab aniya' amūng-mūng in iya sinōd saitan.

Ina' si Isa maka Dauranakanna L'lla
(Matiyu 12:46-50; Lukas 8:19-21)

31Jari itu at'kka pina'an ina' si Isa maka saga danakanna l'lla. Angagad sigām
ma luwasan luma' he' ati amabeya' sigām haka ni si Isa sinō' paluwas.

32Aheka a'a bay magtingkō'an ma sakalibut si Isa, yuk sigām ma iya, “Tuwan,ilu
ina'nu maka saga danakannu ma luwasan. Amiha ka'a kono'.”

33Anambung si Isa, yukna, “Sai bahā' ina'ku maka sai saga danakanku?”

34Ang'nda' iya ma saga a'a magtingkō'an ma sakalibutna ati yukna, “Ya na ko'
itu ina'ku maka dauranakanku.

35Sabab sai-sai angahinang kabaya'an Tuhan, ya na ko' ina'an saga danakanku
l'lla-d'nda maka ina'ku.”

Markus 4

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pasal A'a Anaboran Bigi-tinanom
(Matiyu 13:1-9; Lukas 8:4-8)

1Pabalik na isab si Isa amandu' ma bihing danaw Jalil. Landu' aheka a'a bay patimuk pina'an ni atagna, angkan iya paruwa' aningkō' ma bayanan bay palayo asal maina'an. Ina'an isab sikatimukan saga a'a ma bihing tampe, ma gintana'an.

2Jari aheka pamandu' e' si Isa ma saga a'a inān, pandu' pamaralilan. Buwattitu pamandu'na, yukna,

3“Pakale kam. Aniya' inān dakayu' a'a pehē' ni humana anaboran bigi-tinanom.

4Pagsabodna itu, aniya' bigi-tinanom kasehe' apakpak ni bihing lān. Sakali pina'an saga manuk-manuk anittuk iya.

5Aniya' isab bigi-tinanom kasehe' apakpak ni kabatuhan ariki' tana'na. Bigi-tinanom inān al'kkas patomo' sabab mbal alalom tana'na.

6Sagō' pasilak pa'in llaw, magtūy alūs ugbusna inān sampay alanos, sabab halam alalom gamutna.

7Aniya' du isab bigi-tinanom apakpak ni t'ngnga' sagmot itingan. Makasubud pa'in sagmot inān, magtūy kasembolan tinanom ati mbal magbuwa'.

8Na, ya bigi kasehe' wa'i apakpak ni tana' ahāp. Manjari saga bigi-tinanom itu patomo' maka pasulig ati magbuwa' ahāp. Aniya' batang kasehe' amuwan buwa' sarang-sarang, aniya' kasehe' amuwan buwa' aheka, maka aniya' isab kasehe' amuwan buwa' lumandu'an to'ongan hekana.

9Na,” yuk si Isa, “sasuku kam makakale, ikutunbi to'ongan.”

Angkan si Isa Magparalilan Bang Amandu'
(Matiyu 13:10-17; Lukas 8:9-10)

10Manjari itu, magla'anan pa'in katimukan a'a he', pasekot ni si Isa saga mulidna kasangpū' maka duwa maka saga a'a kasehe'an bay maina'an. Tinilaw iya e' sigām pasal kissa bay pamaralilna ma sigām bang ai hatina.

11Anambung si Isa, yukna, “Ka'am ilu kabuwanan pangita'u bo' supaya tahatibi pasal kapagparinta Tuhan ma saga a'a suku'na, ya halam pata'una ni manusiya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kasehe'. Saguwā' saga a'a kasehe'an, ya ma luwasan, subay kinissahan saga kissa pamaralilan,

12supaya sigām makasali' ni bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Ang'nda' du sigām sagō' mbal maka'nda'. Akale du sigām sagō' mbal makahati.Bang ngga'i ka buwattē', bay du sigām pabalik magta'at ni Tuhan bo' niampundusa sigām.’ ”

Pamahati Pasal A'a Anaboran Bigi-tinanom
(Matiyu 13:18-23; Lukas 8:11-15)

13“Na,” yuk si Isa ma sigām, “halam bahā' tahatibi bay pamaralilku ma ka'am he'? Bang he'-i mbal tahatibi daka buwattingga e'bi angahati ma pamaralilan kamemon ya pamandu'ku.

14Ya a'a magsabod bigi-tinanom he', ya na a'a magnasihat palman Tuhan.

15Maka saga a'a kasehe'an sali' dalil lān bay kapakpakan bigi-tinanom inān. Pagkale pa'in sigām ma palman Tuhan, magtūy pina'an nakura' saitan angandagtu' palman Tuhan ya patanom ma deyom atay sigām.

16Saga a'a kasehe'an sali' dalil tana' kabatuhan bay kapakpakan bigi-tinanom inān. Pagkale sigām ma palman Tuhan, magtūy tinaima' e' sigām maka kinōgan sigām.

17Sagō' palman Tuhan itu halam bay anganggamut palalom ma deyom atay sigām, angkan pagiman sigām mbal anatas pat'ggol. Ta'abut pa'in sigām t'kkahan susa atawa nila'at e' pagkahi sigām ma sabab pameya' sigām ma palman Tuhan, magtūy sigām ang'bba min pagiman sigām.

18Saga a'a kasehe'an isab sali' dalil tana' bay katomo'an sagmot itingan. Takalee' sigām palman Tuhan,

19saguwā' abimbang pikilan sigām e' kahālan deyom dunya itu. Ya na pa'in ahalga' ma sigām pangalta' maka ai-ai kinanapsuhan. Jari palman Tuhan mbal amuwa' ma deyom atay sigām, sali' dalil tinanom bang kasembolan e' sagmot.

20Saguwā' saga a'a kasehe'an sali' dalil tana' ahāp. Takale e' sigām palmanTuhan ati tinaima' e' sigām. Jari magbuwa' du palman Tuhan ma deyom ataysigām, sali' dalil tinanom. Kasehe'an amuwan buwa' sarang-sarang hekana, kasehe'an buwa' aheka, maka kasehe'an isab amuwan buwa' lumandu'an to'ongan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hekana.”

Palita'an Tinambunan
(Lukas 8:16-18)

21Ah'lling isab si Isa ma sigām, yukna, “Aniya' bahā' magpalita'an bo' turunganna maka undam atawa pat'nna'na ma deyo' kantil? Tantu mbal. Subay pat'nna'na ma diyata' papaganna.

22Bang itu niralil,” yukna, “ai-ai kamemon tinapukan ma buwattina'an pinaluwasdu ma sinosōng, maka ai-ai mbal tahati ma buwattina'an tahati du ma sinosōng.

23Sasuku kam makakale, ikutunbi to'ongan.”

24Yuk si Isa isab ma sigām, “Isbatunbi pahāp ai-ai takalebi sabab bang ahāp pangisbatbi ahāp isab palsuku'an ya pinaniya'an ka'am, maka kin'nnopan lagi' ma ka'am.

25Hatina itu bang a'a aniya' kata'una kin'nnopan gi' ta'una. Saguwā' sai-sai mbal makahati, kinulangan lagi' bay panghatina.”

Paralilan Pasal Kapasulig Bigi-tinanom

26Amandu' gi' si Isa, yukna, “Buwattitu isab pagparinta Tuhan ma manusiya', ya dalilna sali' bigi-tinanom sinaboran e' a'a ma tana'na.

27Aubus pa'in e'na anabod, atuli iya ma waktu sangom ati abati' waktu llaw bo' maghinang hinangna kasehe'. Jari bigi-tinanom bay saboranna patomo' maka pasuligan di-na, sagō' mbal kinata'uwan e' a'a inān bang buwattingga kasuligna.

28Patomo' asal bigi-tinanom pagka ma deyom tana' na, ati pasōng amuwan buwa'. Tagna' pasaha', bo' anungkalling, bo' buwa' atiguma' na.

29Pagtahak pa'in buwa' itu, magtūy pinak'ttu' e' tag-dapu tana' sabab ta'abut na waktuna.”

Paralilan Pasal Bigi-tinanom Landu' Anahut
(Matiyu 13:31-34; Lukas 13:18-19)

30Amandu' gi' si Isa, yukna, “Ai pamasali'antam pagparinta Tuhan? Ai pamaralilantam?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Ya pagparinta Tuhan ma manusiya',” yukna, “sali' dalil dansolag bigi-tinanom ariki'-diki'. Tagna' tinanom bigi itu ma deyom tana' anahut asal min bigi-tinanomkamemon ma deyom dunya.

32Sagō' pagtanom pa'in, anomo' du ati palabi heyana min tinanom kamemon. Pa'aslag saga sangana, angkan pina'an saga manuk-manuk angahinang pugaran ma sindunganna.”

33Aheka saga paralilan buwattē' bay pagguna e' si Isa pagnasihatna ma sagaa'a, ingga-ingga ya takannal e' sigām.

34Mbal iya amissala ma saga a'a kasehe' bang ngga'i ka paralilan ya pamissalana. Sagō' bang hal iya maka saga mulidna, pinahati e'na bissalana kamemon ma sigām.

Baliyu maka Goyak
(Matiyu 8:23-27; Lukas 8:22-25)

35Manjari itu ma llaw ina'an-i, bo' abay kohap na, ah'lling si Isa ma saga mulidna. “Sūng kitam,” yukna, “pauntas ni dambila' danaw e'.”

36Ni'bbahan kaheka'an a'a inān ati paruwa' saga mulid inān ni bayanan ya asal paningkō'an si Isa, ati binowa iya e' sigām. Aniya' isab saga bayanan kasehe' pa'abay ma sigām.

37Sakali itu aniya' hunus parugpak ni danaw inān. Sōng-sōng na sigām abuhaw sabab sinasa' e' goyak.

38Bo' si Isa iya ina'an ma buli', atuli pasandig ma ū'an. Na, binati' iya e' saga mulidna, yuk-i, “Tuwan Guru, mbal ka bahā' asusa? Itiya' kitam song abuhaw!”

39Jari punduk si Isa bo' yampa soho'na baliyu maka goyak inān pahali. “Sarang na,” yukna ma danaw. “Pat'ddo' ka!” Magtūy pahali baliyu maka t'ddo' to'ongan danaw inān.

40Yukna isab ma saga mulidna, “Angay kam tināw? Mbal gi' bahā' kam angandol ma aku?”

41Sagō' sidda sigām sinōd tāw, angkan sigām magtilaw-tilawan di-sigām, yuk-i, “Sai bahā' a'a itu? Minsan baliyu maka goyak ameya' du ma panoho'anna!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Markus 5

A'a Sinōd Saitan Kapala'anan e' si Isa
(Matiyu 8:28-34; Lukas 8:26-39)

1Manjari itu patandan disi Isa ni dambila' danaw Jalil, ni lahat saga a'a Gerasa.

2Pagdeyo' pa'in si Isa ni gintana'an aniya' pasampang ni iya dangan a'a bay paluwas min deyom kakubulan maina'an, a'a sinōd saitan.

3Pat'nna' asal iya ma deyom kakubulan. Mbal iya kaengkotan e' a'a minsan kilikili basi' ya pangengkot iya.

4Min heka iya bay niengkotan ma tape'-tanganna sagō' ab'kkat sadja e'na saga kilikili. Tab'kkat isab e'na engkot tape'na ati halam aniya' makahawiran iya sabab kosogna.

5Ya sadja hinangna llaw-sangom hal magpehē'-pi'itu ma deyom kakubulan maka ma kabūd-būran. Angolang na pa'in iya pakosog sampay magkanamandi-na maka batu.

6Na, pag'nda' a'a itu ma si Isa min katāhan lagi', paragan iya bo' pasujud ma dahuanna.

7Akosog pangalinganna ma si Isa, yukna, “O Isa, Anak Tuhan Mahatinggi! Ai kagunahannu ma aku? Anapa ka ma ōn Tuhan, da'a aku binasahun.”

8Angkan buwattē' junjungna sabab aniya' bay panoho'an si Isa ma saitan e', ya yukna, “Ala'an ka min deyom baran a'a ilu, saitan!”

9Tinilaw iya e' si Isa, yukna, “Sai ōnnu?” Yuk sambung l'lla inān, “Ōnku Laksa'an sabab kami itu asal aheka.”

10Ati angamu'-ngamu' na pa'in saga saitan inān ma si Isa bang pa'in sigām mbal pinala'an min lahat inān.

11Jari aniya' ba'anan bawi magkakanan maina'an ma lorosan būd, landu' aheka.

12Sakali angamu'-ngamu' saga saitan ma si Isa, yuk-i, “Soho'un kami pehē' ni saga bawi inān, pasōrun kami ni deyom baran sigām.”

13Na, pinaba'id e' si Isa saga saitan inān ati paluwas sigām min baran a'a bo' yampa pasōd ni baran saga bawi. Magtūy maglumpat magdaganan ba'anan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bawi inān min pampang tudju ni deyom danaw bo' yampa alembo kamemon. Ya heka bawi maglembohan inān aniya' kulang-labi duwangibu.

14Pag'nda' itu e' saga magi'ipat inān, paragan sigām ni da'ira maka ni saga a'a maghuma angahaka pasal pakaradja'an itu. Jari sasuku makakale bay pehē' ang'nda'.

15Pagt'kka sigām ni atag si Isa, ta'nda' a'a bay sinōd saitan laksa'an e'. Ina'aniya aningkō', magsin'mmek na maka ahāp na akkal-pikilanna. Jari tināw sigām.

16Sinuli-sulihan isab sigām e' saga a'a bay maka'nda' pasal bay tajari ma a'a sinōd saitan maka ma pasal saga bawi.

17Jari angamu' junjung saga a'a inān ma si Isa bang pa'in iya ala'an min lahat sigām.

18Manjari itu, pasalta' pa'in si Isa paruwa' ni bayanan, angamu' a'a bay sinōd saitan inān ameya' ma iya.

19Sagō' mbal si Isa. Yukna ma iya, “Amole' na ka ni lahatnu, ni saga lūng-kampungnu. Haka'in sigām pasal hinang aheya ya bay tahinang e' Tuhan ma ka'a maka pasal ka'ase'na ma ka'a.”

20Manjari ala'an a'a inān minnē' bo' angalatag lahat niōnan Sangpū' Da'ira angahaka'an saga a'a mahē' pasal hinang aheya bay tahinang ma iya e' si Isa. Ati ainu-inu ma iya saga a'a kamemon.

Onde'-onde' Amatay maka D'nda Asaki

(Matiyu 9:18-26; Lukas 8:40-56)

21Na, amayan si Isa pehē' ni dambila' danaw Jalil bo' pabing ni bay baina. Jari itu, pagt'kkana ni bihing, aheka to'ongan saga a'a patimuk ni iya.

22Aniya' isab pina'an dakayu' nakura' langgal, ōnna si Jayrus. Pag'nda'na ma si Isa, pasujud iya ni atag tape'na

23maka e'na angamu'-ngamu'. “Tuwan,” yukna, “arai' na amatay anakku d'nda-d'nda. Dai' lagi' ka amat'nna' tangannu ma iya bo' pauli' sakina ati allum.”

24Sakali ameya' si Isa ma iya. Aheka to'ongan saga a'a parongan isab ma iya, angkan sidda asembol.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25Na, aniya' maina'an dakayu' d'nda sakihan, sangpū' na maka duwantahun halam atitis laha'na.

26Minsan aheka doktol bay kalabayanna sampay aubus na kamemon sinna panamba, halam aniya' kagām-gāmanna. Gom pa'in anambahina sakina.

27Manjari takale e' d'nda itu suli-suli pasal si Isa, angkan iya palamud ma ba'anan a'a inān ati pasekot iya ni si Isa min buli'an.

28Ah'lling iya ni baranna, yukna, “Bang sadja tasagidku minsan la'a hal tōng s'mmekna, kauli'an du aku.”

29Pagsagidna pa'in, saru'un-du'un pahondong laha'na ati tananamna ma deyom baranna in iya kauli'an na.

30Magtūy tananam isab e' si Isa aniya' barakat bay paluwas min baranna, angkan iya pahondong bo' palingi' ni saga a'a ma buli'anna. Yukna, “Sai bay ang'ntanan aku?”

31Ya sambung saga mulidna, “Tuwan, ta'nda'nu heka a'a pagipit itu ni ka'a! Ati tilawnu bang sai ang'ntanan ka'a!”

32Sagō' amiha-miha lagi' si Isa bang sai bay ang'ntanan iya.

33Jari d'nda inān, pagka kata'uwanna in iya kauli'an na, pehē' ni si Isa maka e'na amidpid sabab tināw sidda. Pasujud iya ma atag tape' si Isa bo' magsab'nnal.

34Yuk si Isa ma iya, “Arung, kauli'an na ka ma sabab pangandolnu ma aku. Pehē' na ka, da'a ka asusa. Kauli'an na ka to'ongan.”

35Manjari itu, hinabu pa'in si Isa amissala ni d'nda inān, aniya' saga a'a at'kka pina'an min luma' si Jayrus amowahan iya lling, yuk-i, “Amatay na anaknu. Da'a pamale'un guru ilu!”

36Sagō' halam niasip e' si Isa lling sigām. Yukna ni si Jayrus, “Da'a ka tināw, angandol sadja ka.”

37Jari halam aniya' nirūlan e' si Isa pabeya' ma iya, luwal si Petros maka duwangan magdanakan e', si Yakub maka si Yahiya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Makat'kka pa'in sigām pehē' ni luma' si Jayrus, anā, ta'nda'na aheka a'a maghiluhala'. Magtangisan sigām maka maglemong pakosog.

39Pasōd si Isa ni deyom luma' bo' yukna ma saga a'a maina'an, “Magay kam maghiluhala' maka magtangis ilu? Halam du amatay onde' ilu. Hal iya atuli.”

40Pinagtittowahan iya e' sigām, angkan sigām sinō' paluwas kamemon. Binowa e'na ina'-mma' onde' maka mulidna t'llungan pasōd ni deyom bilik ya kamaina'anan d'nda-d'nda.

41Binalutan e' si Isa tanganna ati yukna ni iya ma buwat bahasa sigām, “Talita kum.” (Hatina ma bahasatam, “Arung, soho'ta ka papunduk.”)

42Saru'un-du'un du papunduk onde' inān bo' pal'ngngan ma deyom luma'. Umulna sangpū' maka duwantahun. Jari ainu-inu to'ongan saga a'a inān kamemon.

43Binanda'an sigām e' si Isa sinō' da'a angahaka ni sai-sai pasal ina'an-i. Soho'na isab pinakan onde' inān.

Markus 6

Si Isa Sinulak e' saga A'a Nasaret

(Matiyu 13:53-58; Lukas 4:16-30)

1Ala'an si Isa minnē' bo' pabīng ni da'ira Nasaret ya kauman luggiya'. Ameya'isab saga mulidna.

2Manjari itu, pag'llaw Sabtu' pa'in, anagna' iya amandu' ma deyom langgal, ati ainu-inu kaheka'an saga a'a ya akale ma iya. Yuk sigām, “Oy! Minningga bahā' pangā'anna pangadji'na itu? Pangita'u ai bahā' bay pamuwan ma iya, angkaniya makahinang saga hinangna kawasahan itu?

3Bang kami mbal asā', ya na ko' itu karpentero, anak si Mariyam, danakan disi Yakub maka si Joses maka si Judas maka si Simun. Maka saga danakanna d'nda itiya' isab ma lūngantam itu.” Ati ala'at atay sigām ma si Isa.

4Angkan yukna ma sigām, “In nabi pinagaddatan asal ma sabarang lahat. Ya sadja mbal magaddat ma iya bang a'a min lahatna luggiya' maka saga lahasiya'na maka saga sehe'na magdaluma'.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Jari halam aniya' hinang makainu-inu tahinang e' si Isa mahē'. Luwal saga a'a sakihan salat bay pat'nna'anna tanganna bo' kauli'an.

6Ainu-inu to'ongan iya bang angay saga a'a maina'an mbal angandol ma iya.

Kasangpū' maka Duwa Mulid Sinō' Magnasihat

(Matiyu 10:5-15; Lukas 9:1-6)Na, talatag e' si Isa saga kaluma'an ma jadjahan inān amandu'an saga a'a.

7Nilinganan e'na saga mulidna kasangpū' maka duwa pehē' ni iya, ati soho'na sigām pal'ngngan duwangan-duwangan magnasihat lapal Tuhan. Bay sigām buwananna kawasa pamala'an saga saitan min deyom baran a'a,

8ati soho'na sigām subay mbal amowa lutu', atawa puyu' pamowahan ai-ai, atawa sin ma deyom sabitan sigām. Luwal tungkud ya makajari binowa e' sigām.

9Makajari sigām magtaumpa', sagō' mbal sigām tinugutan amowa badju' pagsalinan.

10Yuk si Isa ma sigām, “Bang kam ganta' sinagina e' a'a sinō' pasōd ni luma'na, subay maina'an pahanti'anbi sampay ta'abut waktu katulakbi min lahat inān.

11Maka bang aniya' lahat pat'kkahanbi bo' mbal anagina ka'am saga a'ana, atawa mbal bilahi akale ma ka'am, ala'an kam min kaluma'an ina'an. Paspasinbi dahū bagunbunna min tape'bi, tanda' saksi' in ka'am apuwas min sigām.”

12Jari magl'ngnganan na saga mulid magnasihat. Yuk pagnasihat sigām in manusiya' subay ang'bba to'ongan min dusa sigām sampay papinda ni Tuhan.

13Aheka saga saitan bay tapala'an e' saga mulid e' min deyom baran a'a, maka aheka a'a sakihan bay sinapuhan maka ns'llan, manjari kauli'an.

Kamatay si Yahiya Magpapandi

(Matiyu 14:1-12; Lukas 9:7-9)

14Manjari itu takale e' Sultan Herod pasal kahinangan si Isa, sabab abantug ōnna ma kalahat-lahatan. Magupama isab saga a'a ma pasalna. Aniya' a'a kasehe'an magpa'in, yuk-i, “Si Yahiya Magpapandi bay pinakallum pabīng min kamatayna ya angkan tahinangna saga hinang kawasahan inān.”

15Yuk a'a kasehe', “Nabi Elija ko' inān!” Aniya' isab a'a kasehe' ah'lling, yuk-i,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Nabi ko' inān buwat saga kanabi-nabihan bay ma masa awal e'.”

16Sagō' pagkale itu e' si Herod, yukna, “Si Yahiya ko' inān, ya bay soho'ku pinonggolan kōkna. Allum na iya pabing.”

17-18Angkan buwattē' pah'lling si Herod sabab iya ya bay magpanoho'an anaggaw si Yahiya. Sinō' iya nihengkotan maka kilikili bo' yampa ni'isi ni deyom kalabusu. Buwattitu ya kahālanna: sultan Herod itu bay angah'nda si Herodiyas h'nda siyalina si Pilip, bo' pa'in allum lagi' si Pilip e'. Manjari itu, pagka magtimbul na sigām, pinabukagan sultan Herod e' si Yahiya, yuk-i, “Mbal manjari bang ka magtimbul maka h'nda danakannu! Dusahan ka!”

19Na, ya ina'an sababanna angkan ala'at atay si Herodiyas ma si Yahiya. Ya kabilahianna subay pinapatay. Sagō' halam iya karūlan sabab

20aloman si Herod ma si Yahiya. Kinata'uwan asal e'na in si Yahiya a'a abontol maka a'adil. Angkan iya bay nihampanan e' si Herod. Bilahi sidda akale si Herod ma pagnasihat si Yahiya, minsan makasasaw pikilanna.

21Sakali aniya' waktu pamarūl kabaya'an si Herodiyas. Ta'abut pa'in llaw panabu kapaganak ma sultan Herod, magpajamu iya ma saga bag'llal ma pagsultananna, maka ma saga nakura' kasundaluhanna, maka ma saga a'a taga-ōn ma lahat Jalil.

22Na, atimuk pa'in saga a'a, pasōd pina'an anak si Herodiyas budjang angigal,ati kasulutan sidda si Herod maka saga a'a maglurukan e'. Jari amissala sultanni budjang inān, yukna, “Angamu' sadja ka. Ai-ai kabaya'annu, pamuwanku duma ka'a.”

23Anapa lagi' iya, yukna, “Sapahanta ka, ai-ai amu'nu ni aku, pamuwanku to'ongan ma ka'a minsan santonga' alta'ku kamemon.”

24Paluwas budjang minnē' bo' tilawna ina'na. “Ina',” yukna, “ai subay amu'ku?” Anambung ina'na, yukna, “Amu'un kōk si Yahiya Magpapandi.”

25Magtūy parai'-dai' budjang angamu' ni sultan, yukna, “Tuwan sultan, ya itu amu'ku ni ka'a, pamuwanun ma aku saru'un-du'un kōk si Yahiya Magpapandi, pinat'nna' ma talam!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Anā, aheya kasusahan sultan sagō' mbal iya bilahi amindahan janji'na sabab bay iya makasapa ma alopan saga luruk e'.

27Magtūy iya magpanoho'an ma dakayu' sundaluna, sinō' pehē' angā' kōk si Yahiya. Jari pehē' na sundalu inān bo' amonggolan kōk si Yahiya ma deyomkalabusu lagi'.

28Puwas e' pinat'nna' e'na ma talam bo' yampa bowana pehē' ni budjang e'. Jari sinōngan e' budjang ni ina'na.

29Makakale pa'in saga mulid si Yahiya pasal ina'an-i, pehē' sigām angā' patayna kinubul.

Limangibu Heka A'a Pinakan e' si Isa

(Matiyu 14:13-21; Lukas 9:10-17; Yahiya 6:1-14)

30Na, pabing ni si Isa saga a'a kawakilanna ati nihaka'an iya pasal kamemon bay tahinang sigām maka bay tapamandu' sigām ma saga a'a.

31Na, aheka a'a magpehē'-pi'itu ma atag ina'an, ya po'on sigām mbal makaluhaya minsan magkakan. Angkan yuk si Isa ni saga mulidna, “Sūng kitam ni lahat halam maga'a, kitam-kitam sadja, bo' supaya kam makahali-hali minsan mbal at'ggol.”

32Jari amusay sigām minnē' tudju ni lahat l'ngngaw-l'ngngawan, hal sigām sadja.

33Saguwā' aheka a'a bay maka'nda' katulak sigām, ati takilā sigām. Manjari aheka saga a'a min kaluma'an inān kamemon, magdai'-dai' amaklay min bihing susulan tudju ni patandanan disi Isa ati makarahū at'kka pehē'.

34Pagdeyo' pa'in si Isa, ta'nda'na ba'anan a'a itu, landu' to'ongan aheka.T'kkahan iya ase' ma sigām sabab sapantun sigām bili-bili halam aniya' angupiksa'. Jari aheka pamandu' ma sigām.

35Pagka abay kohap na, pehē' saga mulidna ni iya. Yuk sigām, “Tuwan, sōng sangom na, maka itiya' kitam ma lahat l'ngngaw-l'ngngawan.

36Soho'un lagi' saga a'a itu pehē' ni kaluma'an maka ni saga maghuhuma ma kareya-reyahan itu bo' makab'llihan di-sigām kinakan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Sagō' anambung si Isa, yukna, “Ka'am na ya amakan sigām,” yukna. Yuk sigām ma iya, “Ē! Ba'anan a'a itu, subay tamba a'a walumbulan t'ggolna bo' aniya' makab'llihan sigām tinapay! Ati soho'nu kami am'lli?”

38Atilaw si Isa, yukna, “Pila heka tinapaybi ilu? Nda'unbi pehē'.” Pagta'u pa'in, yuk sigām, “Lima du tinapay maka duwa daing.”

39Manjari magpanoho'an si Isa ma saga mulidna. Sinō' pinatingkō' saga a'a inān kamemon magtumpuk-tumpuk ma kaparangan.

40Makatingkō' pa'in sigām, aniya' limampū', atawa dahatus a'a ma datumpuk.

41Jari niā' e' si Isa lima tinapay maka duwa daing he' bo' pahangad tudju ni langit magsukul ni Tuhan. Pinagpōng-pōng e'na tinapay ati sōnganna ni saga mulidna bo' pinagtopod-toporan saga a'a. Ya du duwa daing, bay pinagbahagi'-bahagi' e'na isab ma sigām kamemon.

42Magkakanan na saga a'a inān kamemon sampay mag'ssohan na.

43Pagubus pa'in sigām amangan, tinipun e' saga mulid kapin tinapay maka daing, ati ap'nno' sangpū' maka duwa ambung aheya.

44Ya a'a bay amangan inān aniya' saga limangibu bang hal l'lla ni'itung.

Si Isa Lum'ngngan ma Kuwit Tahik
(Matiyu 14:22-33; Yahiya 6:15-21)

45Puwas inān magtūy anoho' si Isa ma saga mulidna subay paruwa' ni bayanan. Pinarahū sigām e'na pauntas ni dambila' danaw ni da'ira Betsaida, sabuna amapole' kaheka'an a'a inān.

46Tapapole' pa'in, patukad si Isa anambahayang ma bīd-bīd.

47Sangom pa'in lahat, ina'an saga mulidna ma t'ngnga' danaw bo' si Isa ina'an ma deya dangan-danganna.

48Ta'nda'na saga mulidna kahunitan magdayung sabab anagga' sigām baliyu. Jari itu, pagdai' llaw pa'in, pehē' iya tudju ni sigām pal'ngngan min kuwit tahik. Arāk kalabayan e'na saga mulidna,

49saguwā' ta'nda' iya e' sigām pal'ngngan ma kuwit tahik, ati pangannal sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

umagad. Magsilahak to'ongan sigām,

50sabab niumagad sigām kamemon pag'nda' sigām ma iya. Sagō' amissala magtūy si Isa ma sigām. “Paiman kam,” yukna. “Aku ko' itu. Da'a kam tināw.”

51Jari paruwa' si Isa ni bayanan bo' pabihing ni saga mulid e'. Pagduwa' pa'in, pahali baliyu. Tak'bbal isab atay sigām.

52Sabab halam tahati e' sigām pasal kahinang si Isa ma tinapay. Tu'ud sigām atuwas pinandu'an.

Saga A'a Gennesaret Kauli'an
(Matiyu 14:34-36)

53Jari itu, at'kka pa'in sigām ni dambila' danaw, parunggu' sigām ni bihing ma Gennesaret.

54Pagdeyo' pa'in sigām min bayanan, takilā magtūy si Isa e' saga a'a

55ati magdauragan sigām angalatag kalahatan ma jadjahan ina'an-i. Binowa e' sigām a'a taga-saki maka palegehan sigām, maingga-maingga lahat ya kakalehan sigām kamahe'an si Isa.

56Maingga-maingga kat'kkahanna, ai-na ka ma kaluma'an, ai-na ka ma da'ira, ai-na ka ma lahat deya, pinalege magtūy saga a'a asaki ma halaman tabu'. Ati angamu' sigām junjung ni si Isa, bang pa'in pina'abut ni iya tangan saga a'a

sakihan minsan la'a hal tōng s'mmekna. Manjari sai-sai bay maka'ntan ma s'mmek si Isa kauli'an du magtūy.

Markus 7

Usulan Manusiya' maka Panoho'an Tuhan
(Matiyu 15:1-9)

1Na, aniya' patimuk ni si Isa saga Parisi maka saga guru sara' agama bay palūd pina'an min Awrusalam.

2Ta'nda' e' sigām saga mulid si Isa amangan bo' halam bay angose' tangan sigām. Haram kono' bang ma saga Parisi.

3Ya addat saga Parisi maka kamemon bangsa sigām Yahudi, mbal amangan bang halam bay makakose' tangan dahū, sabab amogbog usulan bay pang'bbae'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka'mbo'-mbo'an sigām.

4Bang sigām tapole' min tabu' mbal amangan bang halam bay angose' dahū. Aheka gi' isab saga usulan binogbogan e' sigām, buwat pangose' saga sawan maka sili' maka saga pamanganan tumbaga.

5Angkan tinilaw si Isa e' saga Parisi maka saga guru sara' agama inān, yuk-i, “Angay saga mulidnu mbal amogbog usulan bay pang'bba e' ka'mbo'-mbo'antam ati amangan minsan halam bay sinussi tangan sigām dahū?”

6Anambung si Isa, yukna, “Ka'am ilu hal magbau'-bau' ameya' ma Tuhan, bo' halam. B'nnal to'ongan ya bay tasulat e' si Isaya ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Saga a'a itu, yuk Tuhan, angahulmat aku maka lapal kabtangan sigām, sagō' alawak deyom atay sigām min aku.

7Ya pagpudji sigām ma aku halam aniya' pūsna, sabab ya pamandu' e' sigām hal panoho'an bay pinahinang e' manusiya', ngga'i ka deyo' bay min aku.’

8“Ya du ka'am,” yuk si Isa, “anaikutan panoho'an Tuhan ati usulan manusiya' ya bogboganbi.

9Apanday kam pahāp!” yukna. “Taikutanbi panoho'an Tuhan supaya bogboganbi saga usulan bay pang'bba e' kamatto'ahanbi!

10Kira-kirahunbi sara'-panoho'an ya bay tasulat e' si Musa, ya yuk-i, ‘Wajib kam magaddatan mma'bi maka ina'bi.’ Maka itu gi', ‘Sai-sai ah'lling ala'at ma mma'na atawa ina'na, a'a inān subay pinapatay.’

11Sagō' ka'am,” yuk si Isa, “magsaddī-saddī ya pamandu'bi ma saga a'a. Ma pamandu'bi, bang aniya' ganta' amissala ni ina'-mma'na, yukna, ‘Mma', atawa Ina', arak bay panabangku ka'a kaniya'ku itu, sagō' mbal na sabab pagkulban.’

12Na, bang buwattē' pamissala a'a ina'an,” yuk si Isa, “mbal na iya pahinangbi ai-ai panabangna ma mma'na atawa ina'na.

13Manjari minnē' pahalambi dī panoho'an Tuhan ati pandu'anbi saga usulan bay pang'bba e' ka'mbo'-mbo'anbi. Maka aheka gi' isab saga kahinanganbi buwattē'.”

Ya Makatamak Pangatayan Manusiya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Matiyu 15:10-20)

14Puwas e' nilinganan ba'anan a'a inān e' si Isa, sinō' patimuk pabīng ni atagna. Yukna ma sigām, “Pakale kam kamemon ma bissalaku itu. Hatiunbi to'ongan.

15Ngga'i ka kinakan pasōd ni deyom baran a'a ya makalumu' iya. Ya makalumu' iya saga ai-ai ya paluwas min deyom atayna.

16Sasuku kam makakale, ikutunbi to'ongan.”

17Jari makala'an pa'in si Isa min saga a'a inān, pasōd iya ni deyom luma' ati tinilaw e' saga mulidna pasal bay pamandu'na he'.

18Yukna ma sigām, “Ka'am isab, halam aniya' panghatibi? Angay mbal kata'uwanbi? Bang aniya' kinakan pasōd ni deyom baran a'a bay min luwasan, mbal makalumu' iya.

19Sabab mbal makasampay ni pangatayanna sagō' pasōd ni deyom b'ttongnabo' yampa paluwas min baranna.” Minnē' tapahati e' si Isa in kinakan kamemonhalal asal.

20Yuk si Isa lagi', “Ya paluwas min deyom pangatayan manusiya', ya na he' makalumu' iya.

21Sabab deyom atayna to'ongan ya paluwasan hona'-hona'na ala'at. Ya he' po'onna angkan iya maghinang kala'atan, buwat saga angahinang kahina'an ma d'nda, anangkaw, amapatay, angaliyu-lakad,

22anganapsuhan kaniya' a'a kasehe'an, angakkal, magba'is, angimbū, angalimut, magmalangkahi, maka magkarupangan.

23Saga kala'atan itu kamemon,” yuk si Isa, “paluwas min deyom pangatayan a'a, angkan iya alumu'.”

Pangandol D'nda Bangsa Girīk

(Matiyu 15:21-28)

24Jari palanjal si Isa minnē' tudju ni jadjahan da'ira Tira. Mahē' pa'in, pasōd iya ni dakayu' luma' bo' pahanti' mahē'. Kabaya'anna subay halam aniya' makata'upasal kamahē'na, sagō' mbal kalimbungan.

25Aniya' d'nda maina'an bay makakale pasal si Isa. D'nda itu taga-anak d'nda-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

d'nda sinōd saitan. Jari pagkalena pasal kamahē' si Isa magtūy iya pehē' pasujud ni atag tape'na.

26In d'nda itu ngga'i ka Yahudi sagō' bangsa Piniki min lahat Siriya. Jari angamu' iya junjung ni si Isa bang pa'in pinala'an saitan min baran anakna.

27Sagō' anambung si Isa magparalilan, yukna, “Subay pina'sso dahū saga anaklissi sabab mbal manjari niā' kinakanna bo' nilarukan ni saga ero'.”

28“B'nnal, Tuwan,” yuk d'nda. “Sagō' minsan saga ero' ma deyo' lamisahan amangan du momok kinakan ya apakpak e' onde'.”

29Manjari ah'lling si Isa ma iya, yukna, “Amole' na ka. Nirūlan du ka ma sabab bissalanu ilu. Ala'an na saitan min deyom baran anaknu.”

30Amole' na d'nda ati tabākna anakna palege ma pabahakanna. Halam na saitan.

A'a Bisu maka Umaw Kauli'an

31Ala'an si Isa min jadjahan Tira inān pabalik ni atag danaw Jalil. Niuntas e'na lahat Sidun, labay isab min lahat niōnan Sangpū' Da'ira.

32Na, aniya' a'a bisu mbal agon makabissala pabontol, binowa ni si Isa e' saga a'a. Angamu' sigām junjung ni si Isa bang pa'in pinat'nna' tanganna ma sehe' sigām.

33Jari binowa iya e' si Isa pasaddi min deyom kaheka'an, ati tinampongan e' si Isa tainga a'a he'. Angaludja' isab si Isa, bo' yampa ntananna d'lla' a'a he'.

34Puwas e' pahangad si Isa ni langit bo' anganapas paheya. Yukna ni a'a bisu maka aumaw inān, “Eppata!” Hatina “Paukab na kam!”

35Makakale magtūy tainga a'a inān. Pinausay magtūy d'lla'na ati abontol na e'na amissala.

36Jari niamay-amayan saga a'a inān e' si Isa, sinō' da'a angahaka ni sai-sai ma pasal ina'an-i. Sagō' mangkinna sigām sinō' da'a angahaka, mangkinna sigām angahaka.

37Jari ainu-inu to'ongan sasuku makakale. “A'a itu,” yuk sigām, “ahāp sidda kahinanganna kamemon. Minsan a'a bisu tapakale e'na, a'a umaw tapabissala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'na.”

Markus 8

Mpat Ngibu A'a Pinakan e' si Isa
(Matiyu 15:32-39)

1Mbal at'ggol minnē' aheka isab saga a'a patimuk pina'an. Pagka halam aniya' kinakan sigām, nilinganan e' si Isa saga mulidna pehē' ni iya. Yukna ma sigām,

2“Ma'ase' aku ma ba'anan a'a itu sabab kat'llu na llaw itu ya kamaitu sigām ma aku, maka halam aniya' kinakan sigām.

3Bang sigām papole'ku ma halam bay makakakan, arakala' pinunung sigām ma pal'ngnganan, sabab aniya' kasehe' atā pamole'an sigām.”

4Yuk saga mulidna ma iya, “Na, maingga bahā' pangā'anta kinakan sarang pamakan kaheka a'a itu? Itiya' kitam ma lahat halam aniya' kaluma'anna itu!”

5Atilaw si Isa ma sigām, yukna, “Pila solag tinapaybi ilu?” “Pitu',” yuk sambung sigām.

6Manjari sinoho' e' si Isa katimukan a'a inān magtingkō'an ma tana'. Niā' e'napitu' tinapay inān bo' magsarang-sukul ni Tuhan. Puwas e' pinagpōng-pōnge'na bo' yampa sōnganna ni saga mulidna, ati tinopod-toporan ba'anan a'a inān e' sigām.

7Aniya' isab ma sigām saga daing anahut, salat hekana. Pinagsukulan e' si Isabo' tinopod-topod isab e' mulidna ma saga a'a he'.

8Jari magkakanan sigām kamemon sampay asso. Puwas e' aniya' pitu' ambung aheya ap'nno' e' kapin kinakan bay tatimuk e' saga mulid.

9Saga a'a bay magkakanan inān, aniya' kulang-labi mpat ngibu. Manjari pinapole' na sigām e' si Isa,

10ati paruwa' iya maka saga mulidna ni bayanan bo' pauntas pehē' ni lahat Dalmanuta.

Saga Parisi Mikipa'nda' Paltanda'an
(Matiyu 16:1-4)

11Pagt'kka disi Isa ni Dalmanuta, aniya' pehē' ni iya saga a'a Parisi amowa iya magsu'al. Bilahi sigām anulayan iya, ya po'on sigām mikipa'nda' paltanda'an,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

palsaksi'an in iya b'nnal taga-kapatut min Tuhan.

12Manjari anganapas si Isa paheya sabab kasusa deyom atayna, ati yukna ma sigām, “Angay bahā' saga a'a ma patahunan itu, hal angamu' paltanda'an. B'nnal ya pangahakaku ma ka'am, halam aniya' paltanda'an pina'nda'an ka'am.”

13Jari ala'an iya min sigām. Pariyata' iya pabīng ni bay pameya'anna bo' pauntas iya pehē' ni dambila' danaw.

Pagbanda' Pasal Pandu' saga Parisi maka si Herod
(Matiyu 16:5-12)

14Na, halam aniya' lutu' tabowa e' saga mulid si Isa, halam taentom. Luwal dansolag tinapay bay ma deyom bayanan asal.

15Jari pinandu'an sigām e' si Isa, yukna, “Kamaya'-maya' kam. Halli'inbi pasulig tinapay min saga Parisi maka pasulig sultan Herod!”

16Magsuli-suli saga mulid pasal pah'llingna itu sabab halam tahati e' sigām. Yuk sigām, “Angkan marai' buwattē' pah'lling si Isa sabab halam kitam bay amowa tinapay.”

17Kinata'uwan asal e' si Isa bang ai ya pagsuli-suli sigām, angkan yukna, “Angay kam magsuli-suli pasal halam aniya' tinapaybi? Halam gi' tahatibi bahā'? Akulang bahā' akkalbi?

18Aniya' matabi sagō' mbal kam maka'nda'. Aniya' taingabi sagō' mbal makakale. Arai' halam taentombi bay hinangku llaw ina'an-i,

19waktu bay kapagpōng-pōngku tinapay lima hekana pamakan saga limangibu a'a. Pila heka ambung aheya bay pangisihanbi kapin kinakan?” Yuk sigām, “Sangpū' maka duwa.”

20“Maka tinapay pitu' hekana-i,” yuk si Isa, “ya bay pagpōng-pōngku ma saga a'a mpat ngibu. Pila ambung bay pangisihanbi?” “Pitu',” yuk sigām.

21“Na,” yukna, “mbal na pa'in kam makahati.”

A'a Buta Kauli'an e' si Isa

22Jari at'kka na disi Isa ni kaluma'an Betsaida, maka aniya' saga a'a amowa a'a buta. Angamu' sigām junjung bang pa'in iya pinat'nna'an tangan si Isa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Sakali binalutan e' si Isa tangan a'a buta he' ati niambit e'na paluwas min kaluma'an inān. Ma luwasan pa'in, niludja'an e'na matana bo' yampa pat'nna'na tanganna ni iya. Puwas e' tinilaw iya e' si Isa, “Aniya' bahā' ta'nda'nu?”

24Patongas a'a he' ang'nda' ni dahuanna. “Aho',” yukna, “aniya' ta'nda'ku saga a'a, sagō' luwana sali' po'on kayu sikal'ngnganan.”

25Pinat'nna' e' si Isa tanganna ni mata a'a itu, kaminduwana na, jari pagpatongna ma buwattina'an kauli'an na matana maka asawa na e'na ang'nda' ma kamemon.

26Puwas e' pinapole' iya e' si Isa maka e'na ah'lling, yuk-i, “Da'a ka pasōd pabīng ni deyom kaluma'an.”

Si Petros Magpasab'nnal Pasal Al-Masi
(Matiyu 16:13-20; Lukas 9:18-21)

27Manjari itu palanjal si Isa maka mulidna ni saga kaluma'an ma sakalibut da'ira Kesareya Pilipi. Na, ma labayan pa'in, atilaw si Isa ma saga mulidna, yukna, “Sai kono' aku bang ma pah'lling saga a'a?”

28Yuk sambung saga mulid e', “Bang ma a'a kasehe'an ka'a kono' si Yahiya Magpapandi. Bang ma a'a kasehe' in ka'a nabi Elija. Maka bang ma a'a kasehe' isab dakayu' nabi ka bay ma masa awal e'.”

29“Na, bang ma ka'am,” yuk tilaw si Isa, “sai sa aku itu?” Anambung si Petros. “Ka'a Al-Masi,” yukna, “ya tapene' e' Tuhan.”

30Puwas e' binanda'an e' si Isa saga mulidna, sinō' da'a angahaka ni sai-sai iniya Al-Masi.

Pamissala si Isa Pasal Kamatayna
(Matiyu 16:21-28; Lukas 9:22-27)

31Na, minnē' anagna' si Isa amandu'an saga mulidna pasal ai song tum'kka ni iya. “Aku,” yukna, “Anak Manusiya', aheka du kabinasahan song pat'kka ni aku. Maka sinulak du aku e' saga pagmatto'ahan maka saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama. Pinapatay du aku sagō' ta'abut pa'in kat'llu llawna, allum du aku pabīng.”

32Pinapasti' to'ongan e' si Isa pah'llingna itu ma sigām, jari binowa iya e' si

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Petros paokat min kasehe'an bo' supaya pinabukagan.

33Sagō' palingi' si Isa ang'nda' ma saga mulidna ati pabukaganna si Petros. “Ala'an ka min aku, saitan! Ya pamikilnu ilu pikilan manusiya' ko', ngga'i ka pikilan Tuhan.”

34Jari pinatimuk e' si Isa kaheka'an a'a inān maka saga mulidna. Yukna, “Bang aniya' a'a bilahi ameya' ma aku, subay ngga'i ka kabaya'an baranna ya dūlanna. Subay tanggungna hāgna pamapatayan iya, hatina subay paglilla'na kabinasahan. Minnē' iya makajari ameya' ma aku.

35Sai-sai allogan kallum-baranna amutawan du kallum-nyawana min Tuhan. Sagō' sai-sai mbal allog ma kallum-baranna, lilla' isab amatay ma sababku maka ma sabab lapal ahāp itu, tantu iya makabāk kallum kakkal.

36Sababna,” yuk si Isa, “bang aniya' a'a ganta' kaniya'an kamemon alta' deyom dunya itu, bo' halam aniya' kallumna kakkal, aheya lugi'na.

37Halam aniya' tapangal'kkatna kallum-nyawana bang amutawan na min iya.

38Saga a'a ma tahun itu, dusahan asal kaheka'an sigām maka mbal angisbat Tuhan. Sasuku aiya' angahaka'an saga a'a pasal kapameya'na ma aku maka ma pandu'ku, kinaiya'an isab e'ku. In aku Anak Manusiya' mbal angakuhan a'ainān ma waktu kapi'ituku pabalik. Pabalik du aku aliput e' sahaya Mma'ku, sinehe'an isab aku e' saga mala'ikat asussi.”

Markus 9

1Amissala gi' si Isa, yukna, “B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'am, aniya' maitu ma ka'am mbal amatay sat'ggol halam ta'nda'na pagparinta Tuhan pinat'nna' beya' maka kawasa aheya.”

Kapinda Pangluwahan si Isa

(Matiyu 17:1-13; Lukas 9:28-36)

2Na, palabay pa'in nnom llaw min waktu he'-i, si Petros maka si Yakub maka si Yahiya wa'i binowa e' si Isa patukad ni būd alanga, hal sigām sadja. Maina'an pa'in, apinda pangluwahan si Isa ma pang'nda' sigām.

3Apote' to'ongan s'mmekna, makasilaw sidda. Halam aniya' magdarakdak ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom dunya itu makapapote' s'mmek buwat kapote' s'mmekna inān.

4Panyata' isab pina'an nabi Elija maka nabi Musa, ta'nda' e' saga mulid e' magsuli-suli maka si Isa.

5Ah'lling si Petros ni si Isa, yukna, “Tuwan Guru, ahāp to'ongan isab itiya' kami maitu. Angahinang kami t'llu panggung-panggung pasindunganbi maitu, dakayu' ma ka'a, dakayu' ma si Musa, maka dakayu' ma si Elija.”

6Buwattē' tapamūngna sabab mbal kata'uwanna bang ai subay pah'llingna. Aheya sidda tāw saga mulid e'.

7Sakali aniya' gabun bay angalandungan sigām, maka aniya' suwala ah'lling minnē'. Yuk suwala he', “Anakku ko' itu, ya kalasahanku. Iya ya kalehunbi.”

8Pag'nda' sigām paruruwambila' ma sigām, halam aniya' a'a ta'nda' sigām, luwal si Isa.

9Manjari itu, paglūd pa'in sigām min būd e', binanda'an sigām e' si Isa, yukna, “Da'a kam angahaka ni sai-sai pasal bay ta'nda'bi ma diyata' būd. Subay na aku, Anak Manusiya', tapakallum pabīng min kamatayku bo' yampa kam angahaka.”

10Niasip e' sigām kabtangan si Isa itu sagō' magtilaw-tilaw sigām kat'llungan bang ai hatina ya bay yukna pasal kapakallum min kamatay.

11Sakali tinilaw iya e' sigām, yuk-i, “Angay magpa'in saga guru sara' agama in si Elija subay palahil dahū pi'itu?”

12Anambung si Isa ma sigām, yukna, “B'nnal ko' ilu, palahil dahū si Elija min Al-Masi bo' anakapan kamemon. Saguwā' tasulat asal ma deyom Kitab pasal Anak Manusiya' in iya subay makalabay kabinasahan aheya maka subay nihalipulu. Angay bahā'?

13Sagō' haka'anta kam pasal si Elija. Bay na iya palahil ati tahinang ma iya e' saga manusiya' ai-ai kabaya'an sigām, buwat bay tasulat asal ma deyom Kitab ma pasalna.”

Onde'-onde' Sinōd Saitan Kauli'an e' si Isa

(Matiyu 17:14-21; Lukas 9:37-43)

14Na, makabalik pa'in disi Isa ni saga mulid kasehe'an, lumandu'an aheka a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'nda' e' sigām magtimuk. Aniya' isab saga guru sara' agama ta'nda' e' sigām magjawab maka saga mulid si Isa kasehe'.

15Pag'nda' kaheka'an a'a itu ma si Isa, aheya kainu-inuhan sigām ati paragan sigām anampang iya.

16Atilaw si Isa, yukna, “Ai pagjawabanbi ilu?”

17Jari aniya' anambung min deyom katimukan a'a inān, yukna, “Tuwan Guru, bay bowaku ni ka'a anakku l'lla sabab sinōd iya saitan umaw.

18Kahaba' waktu, bang iya kasangonan e' saitan itu, pinahantak iya ni tana'. Anuput-nuput bowa'na, magtage'ot emponna, maka anuwas isab baranna. Bay amu'ku pinala'an e' saga mulidnu itu sagō' mbal takole' e' sigām.”

19Anambung si Isa, yukna, “Ka'am saga a'a ma tahun itu, halam to'ongan aniya' imanbi! Subay buwattingga gi' t'ggolku ma ka'am anandalan kabuwattilubi? Bowahun pi'itu onde' ilu,” yukna.

20Jari binowa iya ni si Isa. Ta'nda' pa'in si Isa e' saitan, magtūy sinawan e'na onde' inān ati pinahantak ni tana' amaspad. Anuput-nuput isab bowa'na.

21Atilaw si Isa ma mma' onde' inān, yukna. “Sumiyan gi' bay kabuwattituna itu?” “Sangay min kariki'-diki'na,” yuk mma'na.

22“Araran iya pinahantak e' saitan ni deyom api atawa ni deyom bohe' bo' pinapatay. Ndū' tuwan, bang takole'nu, ma'ase' ka ba. Tabangun kami!”

23Yuk si Isa ma iya, “Angay tilawnu bang takole'ku? Bang a'a taga-iman,” yukna, “takole'na kamemon.”

24Atanog magtūy pah'lling mma' onde' he', yukna, “Aniya' imanku sagō' kulang lagi'. Tabangin aku bo' supaya pasōng kosogna.”

25Pag'nda' si Isa ma kaheka'an a'a inān song na pagipit ni iya, magtūy lāngna saitan e'. “Ka'a saitan umaw maka bisu,” yukna, “soho'ta ka ala'an min deyom baran onde' ilu. Da'a ka pasōd pi'ilu pabing!”

26Jari itu, aubus pa'in e' saitan angolang pakosog maka e'na amaspad onde' inān, paluwas iya min baranna. Sakali angaluwa patay onde' inān, angkan yuk

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaheka'an a'a inān, “Na! Amatay na!”

27Sagō' binalutan tangan onde' ina'an e' si Isa bo' tabanganna papunduk. An'ngge iya magtūy.

28Na, makasōd pa'in si Isa ni deyom luma', tinilaw iya e' saga mulidna pagka sigām-sigām la'a. Yuk-i, “Angay kami bay mbal makapaluwas saitan e'?”

29Yuk si Isa, “Ya ginis saitan ina'an mbal tapaluwas, luwal bang niamu'an tabang min Tuhan.”

Si Isa Amissala Pabīng Pasal Kamatayna
(Matiyu 17:22-23; Lukas 9:43-45)

30Manjari palanjal na disi Isa minna'an bo' palabay min t'ngnga' lahat Jalil. Ya kabaya'an si Isa subay halam aniya' makata'u bang pi'ingga pal'ngngananna,

31sabab ina'an iya amandu'an saga mulidna. Yukna ni sigām, “Aku, Anak Manusiya' itu, arai' na sinōngan ni pang'ntanan saga a'a ati pinapatay du akue' sigām. Sagō' puwas t'llumbahangi min kapamapatay ma aku, allum du aku pabīng.”

32Saguwā' halam tahati bissala si Isa inān e' saga mulidna, maka mbal isab sigām makatawakkal anilaw iya.

Sai Ya Katapusan Alanga?
(Matiyu 18:1-5; Lukas 9:46-48)

33Manjari itu at'kka na sigām ni da'ira Kapirnaum. Makasōd pa'in si Isa ni deyom luma', tinilaw e'na saga mulidna, yukna, “Ai bay paglugatanbi ma labayan e'?”

34Sagō' mbal sigām bilahi anambung sabab ya paglugatan sigām bang sai ya katapusan alanga.

35Jari aningkō' si Isa bo' lingananna saga mulidna kasangpū' maka duwa ina'an pabihing ni iya. Yukna ma sigām, “Sai-sai bilahi pinalanga to'ongan subay magpatireyo' di-na min kamemon. Subay iya magsosoho'an ni pagkahina kamemon.”

36Sakali niā' e' si Isa dakayu' onde'-onde' pinat'ngge e'na ma dahuwan sigām. Ginapus pa'in e'na onde' itu, yukna ni sigām,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37“Sai-sai anaima' dakayu' onde'-onde' buwattitu ma sabab ōnku ya pamanyabutanna, sali' du baranku ya tinaima' e'na. Maka sai-sai isab anaima' aku, ngga'i ka hal aku ya taima'na. Taima'na isab Tuhan ya bay amapi'itu aku ni dunya.”

Sasuku Mbal Anagga' Kitam Amogbog du
(Lukas 9:49-50)

38Jari itu aniya' pah'lling si Yahiya ni si Isa, yukna, “Tuwan Guru, aniya' dakayu' a'a ta'nda' kami anabbut ōnnu pamaluwasna saitan min deyom baran a'a. Bay iya lāng kami sabab ngga'i ka sehe'tam.”

39Saguwā' ah'lling si Isa, yukna, “Da'a iya lāngunbi sabab bang a'a makahinang hinang kawasahan ma sabab aku ya panabbutanna, mbal magtūy tapah'llingna la'at ma pasalan aku.

40Sabab sai-sai mbal anagga' kitam amogbog du ma kitam.

41Haka'anta kam to'ongan, sai-sai amuwanan ka'am minsan la'a hal dasawan bohe' ma sabab suku' kam Al-Masi, tantu a'a inān tinungbasan kahāpan.”

Pasal A'a Amowa Pagkahina Magdusa
(Matiyu 18:6-9; Lukas 17:1-2)

42Yuk si Isa lagi', “Bang aniya' ganta' makaparusa ma dakayu' a'a areyo' buwat hantang onde' itu, a'a taga-pangandol ma aku, ahāp lagi' bang a'a makaparusa inān pinagantungan batu abuhat ma k'llongna bo' yampa nihūg ni timbang, bang pa'in mbal kalandu'an hinangna buwattē'.

43Bang tanganbi ganta' amowa ka'am magdusa gom lagi' pōnganbi bo' mbal kalandu'an dusa he'. Ahāp lagi' kam pasōd ni deyom sulga' ma apukul dambila' tanganbi, bang pa'in kam da'a nilarukan ni deyom api nalka' ya mbal kap'ddahan ma ajukup tanganbi karuwambila'.

[44Ya kabinasahan a'a ma deyom nalka' he' halam aniya' hāranna, ya p'ddi'na halam aniya' tobtobanna.]

45Bang tape'bi isab ganta' amowa ka'am magdusa, gom lagi' pōnganbi. Ahāplagi' kam pasōd ni deyom sulga' ma apukul dambila' tape'bi, bang pa'in kam da'a nilarukan ni deyom api nalka' ma ajukup tape'bi karuwambila'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[46Ya kabinasahan a'a ma deyom nalka' he' halam aniya' hāranna, ya p'ddi'na halam aniya' tobtobanna.]

47Bang matabi isab amowa ka'am magdusa, gom na pa'in lugitunbi bo' mbal kalandu'an dusa he'. Ahāp lagi' kam pasōd ni deyom pagparintahan Tuhan ma abuta dambila' matabi, bang pa'in kam da'a nilarukan ni deyom api nalka' ma ajukup matabi karuwambila'.

48Ya kabinasahan a'a ma deyom nalka' he' halam aniya' hāranna, ya p'ddi'na halam aniya' tobtobanna."

49Magparalilan gi' si Isa. "Niasinan saga a'a kamemon, pinalabay min katiksa'an ya sapantun api.

50Ahāp asal asin itu sagō' halam aniya' pamabalik nanamna bang magtinu' na. Angkan ka'am isab," yukna, "subay aniya' asin ma ka'am, hatina subay kam pahatul-hatul bo' aniya' kasulutanbi."

Markus 10

Pasal Pagtiman A'a Maglakibini

(Matiyu 19:1-12; Lukas 16:18)

1Manjari ala'an si Isa min lahat ina'an bo' pehē' ni lahat Yahudiya maka ni jadjahan lahat ma liyu sapa' Jordan. Aheka isab saga a'a patimuk ni iya, ati pandu'anna sigām buwat asal kabiyaksahanna.

2Na, aniya' pina'an ni iya saga a'a Parisi ya magniyat anulayan iya bo' supaya tajallat ma bissalana. Yuk sigām ma iya, "Bang ma sara'tam, makajari bahā' bang l'lla animanan h'ndana?"

3Anambung si Isa yukna, "Ai bay panoho'an ka'am ma sara' si Musa?"

4Yuk sambung sigām, "Bang ma sara' si Musa, makajari l'lla animanan h'ndana bang pa'in aniya' sulatna pagpasahan."

5Yuk si Isa, "Ya angkan kam sinulatan sara' buwattilu e' si Musa sabab agagga kam.

6Ma awal tagna', ma waktu kapamapanjari Tuhan ma manusiya', bay sigā pinapanjari e'na l'lla maka d'nda, buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7‘Angkanna l'lla ang'bba min ina'-mma'na bo' parakayu' ni h'ndana.

8Manjari in bay duwa baran, dabaran na.’ Ngga'i ka na sigā duwa baran,” yuk si Isa, “sagō' dabaran na sigā karuwangan.

9Angkan subay mbal pinapagbutas e' manusiya' ya bay pinagdakayu' e' Tuhan.”

10Maka-mareyom luma' pa'in disi Isa pabīng, tinilaw iya e' saga mulidna pasal pagtiman itu.

11Yukna ni sigām, “Sai-sai animanan h'ndana bo' magh'nda iya saddi, taga-dusa iya angaliyu-lakad min h'ndana po'on.

12Damikiyanna bang d'nda ya animanan h'llana bo' magh'lla saddi, taga-dusa isab iya angaliyu-lakad.”

Kalasa si Isa ma Kamanahutan
(Matiyu 19:13-15; Lukas 18:15-17)

13Na, aniya' saga a'a amowa anak sigām ni si Isa bo' supaya pinat'nna'an tanganna. Sagō' a'a amowa inān bay pinabukagan e' kamuliran si Isa.

14Jari pag'nda' itu e' si Isa, angastol iya ma saga mulid e' ati yukna, “Parūlunbi pi'itu ni aku saga kamanahutan ilu. Da'a lāngunbi. Sabab sai-sai makasali' kaul-pi'ilna ni buwat kamanahutan ilu, taga-palsuku'an du ma deyoman pagparinta Tuhan.

15B'nnal ya pangahakaku ma ka'am, bang a'a mbal pasulut ma pagparinta Tuhan buwat kapasulut onde'-onde', a'a inān mbal pasōd ni pagparintahan Tuhan.”

16Jari ginapus e'na saga onde'-onde' inān, pinat'nna' e'na tanganna ni sigāmbo' yampa amu'anna kahāpan.

Pasal A'a Taga-Karaya
(Matiyu 19:16-30; Lukas 18:18-30)

17Manjari itu, song pa'in pauntas si Isa ni pal'ngngananna pabing, aniya' dakayu' l'lla paragan tudju ni iya. Angōk-tu'ut a'a itu ma dahuan si Isa maka e'na atilaw, yukna, “Tuwan Guru, asal ka ahāp. Ai subay hinangku bo' supaya aku kaniya'an kallum ya taptap ni kasaumulan?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Yuk si Isa ni iya, “Angay yuknu in aku ahāp? Halam aniya' ahāp, luwal Tuhan dakayu'-kayu'.

19Kata'uwannu asal bay panoho'an Tuhan: Da'a ka amono'. Da'a ka angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'nu. Da'a ka anangkaw, da'a ka anaksi' puting. Da'a ka angulli'an pagkahinu bo' ta'ā' alta'na. Pagaddatin ina'-mma'nu.”

20Yuk l'lla ni iya, “Tuwan Guru, bay na kabogboganku ina'an-i kamemon sangay min kaonde'-onde'ku.”

21Pag'nda' si Isa ma a'a itu, t'kkahan iya lasa ati yukna, “Aniya' gi' dakayu' halam tahinangnu. Pehē' ka, pab'llihin alta'nu kamemon bo' pamuwanun b'llihanna ma saga a'a miskin. Manjari aniya' du karayanu ma deyom sulga'. Puwas e' pi'itu ka ameya' ma aku.”

22Pagkale a'a itu ma bissala si Isa, ala'at magtūy s'mmuna. Ala'an iya minnē' maka e'na asusa sabab landu' aheka pangalta'na.

23Ang'nda' si Isa ni saga mulidna bo' yukna ma sigām, “Saga a'a dayahan kahunitan pinasōd ni deyoman pagparinta Tuhan!”

24Takuddat saga mulidna ma bissalana itu, sagō' aniya' gi' sinugpatan, yuk-i, “Saga bagay, ahunit sidda kasōd a'a ni deyoman pagparinta Tuhan!

25Kaluhayan gi' unta' palabay min buli' jalum min a'a dayahan pasōd ni pagparintahan Tuhan.”

26Pasōng gom pa'in kainu-inu saga mulid, ati yuk sigām ni iya, “Oy! Bang buwattē', sai bahā' makasampay ni kasalamatan ni deyom sulga'?”

27Pinandang e' si Isa saga mulidna maka e'na ah'lling, yukna, “Bang manusiya' mbal to'ongan makarapat sagō' tarapat du e' Tuhan sabab halam aniya' ahunit ma iya.”

28Sakali ah'lling si Petros, yukna, “Nda'un ba kami itu. Bay na bbahan kami ai-ai kamemon bo' ameya' ma ka'a.”

29“Aho',” yuk si Isa ma sigām, “maka haka'anta kam to'ongan, sasuku bay ang'bbahan luma'na, atawa danakanna, atawa ina'-mma'na, atawapanganakna,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

atawa tana'na, tinungbasan du iya. Bang he'-i bay bbahanna masabab katuyu'na ma aku maka ma sabab lapal ahāp,

30tinungbasan du iya paheka e' Tuhan ma dunya itu-i. Tinungbasan iya luma', danakan, ina', panganak, maka tana', lipat manglipat min bay bbahanna. Sagō' pinat'kkahan iya kala'atan isab ma dunya itu ma sabab pameya'na ma aku. Ma dunya ahirat pinasuku'an du iya kallum taptap ni kasaumulan.

31Sagō' aheka a'a makarahū buwattina'an pinaramuli du ma waktu sinōng. Aheka isab taramuli ma buwattina'an pinarahū du ma waktu sinōng."

Si Isa Amissala Pabīng Pasal Kamatayna
(Matiyu 20:17-19; Lukas 18:31-34)

32Na, ma labayan pa'in disi Isa patukad tudju ni da'ira Awrusalam, parahū si Isa min saga mulidna. Jari' tak'bbal deyom atay sigām, tināw isab saga a'a kasehe'an ya paturul min buli'an. Manjari binowa e' si Isa mulidna kasangpū' maka duwa pasaddī min a'a kasehe'an inān bo' pahatina sigām pasal pakaradja'an ya song pat'kka ni iya.

33"Pakale kam," yukna. "Itiya' kitam patukad ni Awrusalam, ati maina'an pa'in, in aku, ya pinagōnan Anak Manusiya', sinōngan du ni pang'ntanan saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama. Pinataluwa'an aku hukuman ni kamatay. Puwas e' ni'nde'an aku ni pang'ntanan saga a'a ngga'i ka Yahudi,

34ati pinagudju'-udju' aku e' bangsa inān sampay pinagludja'an. Pinagdaplosan du aku bo' yampa nilansang pinapatay. Sagō' apuwas pa'in t'llumbahangi min kamatayku allum du aku pabing."

Kapangamu' si Yakub maka si Yahiya
(Matiyu 20:20-28)

35Sakali pina'an ni si Isa si Yakub maka si Yahiya ya anak si Sibidi karuwangan. "Tuwan Guru," yuk sigā, "aniya' amu' kami bang pa'in hinangannu kami."

36Yuk si Isa, "Ai amu'bi?"

37Anambung sigā, yuk-i, "Bang ta'abut waktu kapaningkō'nu ma kasahaya'annu, ya kabaya'an kami subay pinatingkō' e'nu ma bihingnu, dakayu' ma kowan, dakayu' ma gibang."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Yuk si Isa, “Mbal kata'uwanbi bang ai amu'bi ilu. Makasandal kam bahā' pinananaman kasukkalan buwat pamasukkal aku ma sinosōng ilu? Atawa makasandal kam pinalabay min kabinasahan ya song labayanku?”

39“Aho', makasandal du kami,” yuk duwangan e'. Yuk si Isa, “Asal makananam du kam kasukkalan buwat song pat'kka ni aku. Makalabay du kam min kabinasahan ya song labayanku.

40Sagō' halam aniya' kapatutku amene' bang sai pinatingkō' ma bihingku kowan atawa ma bihingku gibang. Suku' ko' inān saga a'a ya tinagamahan paningkō'an ina'an-i e' Tuhan.”

41Takale pa'in e' saga sangpū' mulid si Isa pasal bay niamu' e' si Yakub makasi Yahiya, magtūy in sigā karuwangan itu kinap'ddi'an atay.

42Angkan sigām sinō' e' si Isa patimuk ni atagna. Yukna, “Kata'uwanbi kajarihan saga a'a ma dunya itu. Ya binista taga-kapatut ma saga bangsa ngga'i ka Yahudi, ya na a'a magparintahan sigām maka magmandahan sasuku ma deyo'an sigām. Ya du saga puntuk nakura' sigām, angahagda asal ma sigām.

43Sagō' ka'am ilu mbal subay magbuwattē'. Sai-sai kam bilahi taga-ōn ma deyomanbi, subay magsosoho'an ni kasehe'an.

44Sai-sai kam bilahi pinalanga subay magpa'ata ni a'a kamemon bo' anabangan sigām.

45Subay iya pa'anggil ni aku ya Anak Manusiya' itu,” yuk si Isa. “Ya pi'ituku ni dunya ngga'i ka aku subay pinaghinangan e' saga manusiya', sagō' sigām ya subay tabangku. Pi'itu isab aku bo' paglilla'ku kallumku pangal'kkatku saga a'a aheka min paldusahan sigām.”

Si Bartimiyus Kauli'an e' si Si Isa
(Matiyu 20:29-34; Lukas 18:35-43)

46Na, at'kka na disi Isa ni da'ira Ariha. Jari itu, atulak pa'in iya maka saga mulidna minnē', maka aheka isab a'a parongan ma sigām, aniya' a'a buta aningkō' ma bihing lān palabayan sigām. Si Bartimiyus ōnna, ya anak si Timiyu. Hinangna anantili'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

47Makata'u pa'in iya in si Isa min Nasaret ina'an palabay, magtūy iya angalingan pakosog. “O Isa,” yukna, “tubu' sultan Da'ud, ma'ase' ka ba ma aku!”

48Pinabukagan iya e' kaheka'an a'a inān, sinō' da'a ahidjul. Sagō' pinakosoggom pa'in pangalinganna, yukna, “O Isa, tubu' Sultan Da'ud, ma'ase' na ka!”

49Pahogga' si Isa bo' ah'lling ni saga sehe'na. “Linganinbi iya pi'itu,” yukna. Jari nilinganan na iya, yuk-i, “Palasig ka. An'ngge ka sabab ina'an si Isa angalinganan ka'a.”

50Magtūy palaksu buta itu min baina maka e'na angala'anan manta bay pak'mmosna bo' pasekot ni si Isa.

51Yuk si Isa ma iya, “Ai kabaya'annu hinangku ma ka'a?” “Tuwan Guru,” yukna, “bilahi aku maka'nda' pabing.”

52Yuk si Isa ma iya, “Amole' na ka. Pauli' na matanu ma sabab pangandolnu ma aku.” Saru'un-du'un du iya maka'nda' pabīng ati ameya' iya paturul ma si Isa ma pal'ngngananna.

Markus 11

Pagmahaldika' ma si Isa Pagsōdna ni Awrusalam

(Matiyu 21:1-11; Lukas 19:28-40; Yahiya 12:12-19)

1Jari itu, asekot-sekot pa'in disi Isa ni da'ira Awrusalam bo' ma atag kaluma'an Betpage maka Betani na, ta'abut e' sigām būd Kayu Jaitun. Mahē' pa'in, sinoho'e' si Isa duwangan mulidna parahū.

2“Pehē' na kam,” yukna, “ni kaluma'an ma dahuanbi ilu. Pagt'kkabi pina'an makabāk du kam dakayu' anak kura' pahengkot, kura' halam bay tapangura'an a'a. Hubarinbi bo' bowahunbi pi'itu.

3Bang aniya' ganta' atilaw ka'am bang angay ngā'bi, haka'inbi buwattitu. Yukbi, ‘Tu'ud pagguna e' nakura'. Mbal du at'ggol tinūran du e'na.’ ”

4Na, pehē' duwangan mulid e' ati tabāk e' sigā anak kura' ma lān, pahengkotma tambol luma' maina'an. Sabu pa'in sigā angahubad,

5tinilaw sigā e' saga a'a bay magt'nggehan asal ma atag ina'an-i, yuk-i, “Angay hubaranbi ilu?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Anambung duwangan mulid inān buwat bay pangidda si Isa ma sigā ati pinasagaran palanjal.

7Binowa kura' e' sigā ni si Isa ati nilampikan bukutna maka badju' sigā bo' yampa pangura'an e' si Isa.

8Sakali itu aheka a'a am'llat s'mmek sigām ma lān palabayanna. Kasehe'an isab bay anagpe' saga engas-engas dahunan min huma bo' sinabulakan e' sigām ma lān.

9Manjari ba'anan saga a'a ya pal'ngngan min dahuan si Isa sampay sigām paturul min buli'anna, maglinganan sama-sama, yuk-i, “Mahaldika'! Bang pa'in binarakatan ya kawakilan e' Tuhan pi'itu!

10Bang pa'in binarakatan pamarintana ya song pat'nna'na, buwat pamarinta pangkatantam si Da'ud. Mahaldika' ni Tuhan Mahatinggi!”

11Manjari pat'ngnga'-t'ngnga' si Isa ni da'ira Awrusalam bo' yampa pasōd ni deyom langgal pagkulbanan. Nililing e'na ai-ai kamemon ma deyomna inān, sagō', pagka song sangom na, paluwas iya minnē'. Pabing iya maka saga mulidna kasangpū' maka duwa ni kauman Betani.

Kayu Igira Taluwa' Sapda
(Matiyu 21:18-19)

12Pag'llaw dakayu' pa'in, hinabu sigām pauntas min Betani he', lingantu na si Isa.

13Jari aniya' ta'nda'na min katāhan dakayu' kayu igira alapat e' dahun, angkan iya pina'an ang'nda' bang taga-buwa'. Sagō' pagpina'anna, luwal du dahun ya ta'nda' maina'an sabab ngga'i ka gi' musimna pagbuwa'.

14Sinapdahan e' si Isa kayu inān, yukna, “Puwas minnitu halam du aniya' amangan buwa' min kayu itu sampay ni kasaumulan.” Na, takale sapda itu e' saga mulidna.

Pasōd si Isa ni Langgal Pagkulbanan
(Matiyu 21:12-17; Lukas 19:45-48; Yahiya 2:13-22)

15Na, at'kka pa'in sigām ni Awrusalam, pasōd si Isa ni deyom langgal pagkulbanan bo' yampa anagna' amala'an saga magdaragang maka maglilitu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maina'an. Binulangkayat e'na lamisahan saga magsasambi' sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Ya du paningkō'an saga a'a magdagang assang pagkulban, binulangkayat isab e'na.

16Halam aniya' bay pasagaranna angahangkut ai-ai labay min deyom langgal e'.

17Jari amandu' si Isa ma saga a'a inān, yukna, “Tasulat asal pangallam Tuhan ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Luma'ku itu niōnan luma' pagsambahayangan ma saga a'a kabangsa- bangsahan.’ Sagō' hinangbi na sali' luma' patapukan mundu!”

18Kahaka'an saga imam alanga maka saga guru sara' agama pasal hinang si Isa itu, ya po'on sigām anagna' maggara' bang buwattingga e' sigām amapatay iya. Tināw asal sigām ma iya sabab kinainu-inuhan pandu'na e' a'a kamemon.

19Pagabay kohap pa'in, magla'anan disi Isa min Awrusalam e'.

Pamintāngan min Kayu Igira
(Matiyu 21:20-22)

20Subu-subu pa'in, hinabu pa'in disi Isa pabalik ni Awrusalam, ta'nda' e' sigām in kayu igira bay sapdahanna he', alanos na min gamut sampay pariyata'.

21Taentom e' si Petros bay lling si Isa ati yukna, “Nda'un ba, Tuwan! Alanos na kayu igira bay sapdahannu he'!”

22Anambung si Isa ma sigām, yukna, “Angandol kam ma Tuhan.

23Haka'anta kam to'ongan, bang saupama soho'bi būd itu ala'an min pa'ataganna bo' pat'nna' ni deyom s'llang, tahinang du ma ka'am bang pa'in halam aniya' hawal-hawal ma deyom ataybi, bang pa'in kam am'nnal isab in bay amu'bi tahinang du.

24Angkan yukku ma ka'am, bang aniya' ai-ai amu'bi ni Tuhan, tantu kam pinaniya'an bang pa'in kam am'nnal in ka'am makasambut na.

25Maka bang kam an'ngge angarap ni Tuhan, bo' aniya' akon-akon ma deyom ataybi ni a'a, ampununbi iya bo' supaya kam niampun isab e' Tuhan ma kala'atan bay tahinangbi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[26Ya balikna na, bang mbal ampunbi a'a bay amakay dusa ni ka'am, ya du ka'am mbal niampun e' Mma'bi Tuhan ma deyom sulga'.]”

Panilaw Pasal Kapatut si Isa
(Matiyu 21:23-27; Lukas 20:1-8)

27Na, at'kka sigām pabīng ni Awrusalam. Manjari itu, pasalta' pa'in si Isa palunsul ma deyom langgal pagkulbanan, pehē' ni iya saga kaimaman alanga, maka saga guru sara' agama, maka saga pagmatto'ahan Yahudi.

28Yuk sigām ni iya, “Ai kapatutnu maghinang buwattilu? Sai bay amuwanan ka'a kapatut?”

29Yuk si Isa, “Aniya' panilawku ma ka'am dahū. Bang itu sambunganbi, haka'anta du kam bang ai kapatutku maghinang buwattitu.

30Ya bay kapatut si Yahiya magpandi saga a'a, kapatut min Tuhan bahā' atawa min manusiya' sadja? Sambunginbi aku.”

31Sakali magisun saga pagnakura'an inān, yuk-i, “Bang saupama yukta in kapatut si Yahiya inān bay min Tuhan, tinilaw du kitam e'na itu bang angay kitam halam bay magkahagad ma iya.

32Sagō' bang yukta in kapatut si Yahiya inān min manusiya' sadja, allā, piligdu.” Tināw asal sigām sabab magkahagad saga a'a kamemon in si Yahiya dī nabi min Tuhan.

33Angkan buwattitu ya panambung saga nakura' inān ma panilaw si Isa, yuk-i, “Mbal kata'uwan kami bang minningga kapatutna.” “Na,” yuk si Isa, “ya du isabaku mbal aku angahaka'an ka'am bang minningga kapatutku maghinang sagahinangku itu.”

Markus 12

Pasal saga Magtutunggu' ma Kabbun Anggul
(Matiyu 21:33-46; Lukas 20:9-19)

1Manjari anagna' si Isa amissala kissa paralilan. “Aniya',” yukna, “dakayu' a'a tag-tana' bay ananom bahan anggul ma kabbunna. Bay nilikus e'na maka ād, bay kinali'an lowang pagp'gga'an buwa' anggul panaluran bohe'na. Nihinang isab e'na dakayu' balung-balung alanga pamantawan. Puwas e' bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

patunggu'anna kabbun inān ma saga a'a magtutunggu' bo' yampa iya atulak ni lahat saddī.

2Ta'abut pa'in musim pagpusu' buwa' anggul e', sinoho' e' tag-dapu kabbun inān dakayu' sosoho'anna pehē' ni saga a'a magtutunggu' angā' bahagi'na.

3Sagō' pagt'kka sosoho'an itu, sinaggaw iya magtūy e' a'a magtutunggu'. Niraplosan iya e' sigām bo' yampa pinapole' ma halam aniya' tabowana.

4Puwas e' aniya' sosoho'an saddi pinapehē' e' tag-kabbun inān. Jari in sosoho'an dakayu' itu kinakal ma kōkna e' saga magtutunggu'. Nihalipulu isab iya.

5Puwas e' anoho' na isab tag-dapu inān dakayu' sosoho'an saddi pehē', ati pinapatay e' sigām. Aheka gi' isab sosoho'an bay pinabeya', sagō' ya du sigām nila'at e' saga a'a magtutunggu' inān. Kasehe' bay niraplosan, kasehe' bay pinapatay.

6Luwal du anak tag-dapu ya takapin, ya anakna l'lla kalasahanna. Jari itu, ma damuli katapusan, bay soho'na pehē' anakna lahasiya' itu. Yukna ma deyom pikilanna, 'Tantu pinagaddatan anakku itu e' saga tunggu' he'.'

7Sagō' pag'nda' saga tunggu' ma anak tag-kabbun itu, magtūy sigām magisun. Yuk sigām, 'Ya na ko' ilu anak tag-dapu. Sūng kitam, papataytam iya bo' ta'ā'tam tana'na.'

8Manjari sinaggaw iya e' sigām, bo' binono' maka tinimanan patayna paluwas min likusan.

9"Na," yuk si Isa, "ai bahā' nihinang e' tag-dapu kabbun? Tantu du iya pina'an amapatay saga a'a magtutunggu' he' ati patunggu'anna tana'na ma a'a saddī."

10Atilaw iya ni saga a'a inān, "Halam bahā' tabassabi deyom Kitab, ya yuk-i, 'In batu bay tasulak e' saga a'a maghinang luma', ya kinabā' halam aniya' gunana, ya na ina'an batu aheya to'ongan kalagihanna.

11Hinang Tuhan ko' inān, landu' ahāp ma pang'nda' kami.' "

12Tahati e' saga nakura' Yahudi inān in sigām ya pina'andigan e' si Isa, angkan iya arak sinaggaw e' sigām. Sagō' halam kalandu'an sabab tināw sigām makaheka'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga a'a, ya po'on ang'bba min iya saga pagnakura'an inān bo' ala'an minnē'.

Pasal Pagbayad Sukay ni Parinta
(Matiyu 22:15-22; Lukas 20:20-26)

13Na, aniya' pinapehē' ni si Isa saga Parisi maka saga bebeya'an si Herod. Sinō' sigām atilaw iya pahāp bo' supaya tajallat ma panambungna.

14Jari itu pehē' sigām ah'lling ni si Isa, yuk-i "Tuwan Guru, kata'uwan kami in ka'a apote' asal ataynu. Mbal ka tināw sinoway e' sai-sai sabab sali' du bowahannu ma a'a kamemon. B'nnal sadja pamandu'nu pasal kaul-pi'il ya kinabaya'an e' Tuhan. Na, bang ma ka'a, bang kita ganta' amayad sukay ni parinta Rōm ya ma deyo'an Sultan Mahatinggi, langgalta bahā' sara' agamatam? Wajib kita amayad atawa mbal?"

15Sagō' kinata'uwan asal e' si Isa kapagnahu'-nahu' sigām, angkan yukna, "Angay kam bilahi anganjallat aku ma bissalaku? Bowahinbi aku dakayu' sin tibu'uk bo' talilingku."

16Binowahan iya dakayu' pisita ati tilawna sigām, yukna, "Patta' sai maka ōn sai ma sin itu?" "Patta' Sultan Mahatinggi maka sulatna," yuk sambung sigām.

17"Na!" yuk si Isa. "Suku' sultan ko' itu, angkan pamayarunbi ni iya. Damikiyannaai-ai suku' Tuhan, tukbalinbi isab ni Tuhan." Ainu-inu magtūy saga a'a inān masi Isa.

Pasal Kallum Balik ma saga A'a Magpatayan
(Matiyu 22:23-33; Lukas 20:27-40)

18Puwas e' aniya' pina'an ni si Isa saga a'a Saddusi, daginis agama Yahudi ya magpina'in halam aniya' allum pabīng ma llaw damuli. Atilaw sigām ma si Isa, yuk-i,

19"Tuwan Guru, aniya' sara' bay pang'bba kitam e' si Musa pasal a'a amatay ma halam taga-tubu'. In baluna subay niā' h'nda e' siyalina bo' supaya aniya' anak binista tubu' min a'a bay amatay he'.

20Na," yuk sigām, "aniya' bay pitu' l'lla magdanakan. Magh'nda siyaka he' sagō' amatay ma halam taga-anak.

21Jari baluna he' niā' h'nda e' siyali pasunu' ati amatay isab iya ma halam taga-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anak. Damikiyanna isab siyali kat'lluna.

22Papu'utta na, in pitu' magdanakan bay makah'nda ni dakayu' du d'nda he', bo' amatay sigām kamemon ma halam taga-anak. Ma katapusanna amatay isab d'nda.

23Na, Tuwan," yuk sigām, "bang ta'abut llaw pagpakallum pabalik saga a'a magpatayan, h'nda sai bahā' d'nda he'? Sabab bay iya ta'ā' h'nda e' sigām kapitu' magdanakan."

24Anambung si Isa ma sigām, yukna, "Ya angkan kam asā' sabab mbal kata'uwanbi bang ai ma deyom Kitab, maka mbal kata'uwanbi kosog kawasa Tuhan.

25Sabab bang manusiya' itu pinakallum na min kamatay, makasali' du kitam ni bangsa mala'ikat ma deyom sulga' sabab mbal na magh'nda-h'lla.

26Na, ya pasal isab saga a'a pinakallum pabīng min kamatay, kilāku halam tabassabi ma deyom Kitab si Musa, ya pasal po'on puhung arokot. Yuk Tuhan ma iya, 'Aku ya Tuhan disi Ibrahim, si Isa'ak maka si Yakub.'

27Tuhan itu," yuk si Isa, "pagtuhanan asal e' saga a'a allum, ngga'i ka e' a'a magpatayan. Aheya pahāp kasā'anbi ilu!"

Panoho'an ya Katapusan Aheya
(Matiyu 22:34-40; Lukas 10:25-28)

28Na, aniya' maina'an dakayu' guru sara' agama, ati takalena pagbissala si Isa maka saga Saddusi he'. Tapikilna pa'in, ahāp panambung si Isa ma sigām, pasekot iya ni si Isa atilaw, yukna, "Ya ingga panoho'an Tuhan ahalga' min kamemon?"

29Yuk si Isa, "Muna-muna panoho'an itu: 'Pakale kam bangsa Isra'il! Ya Panghū' pagtuhanantam dakayu' du.

30Wajib kam alasa to'ongan ma Tuhan. Ya lasabi ma iya subay min deyom ataybi, min panahu'anbi, min deyom tawhidbi, maka min kosogbi.'

31Ya na itu panoho'an karuwana, ya yuk-i, 'Wajib kam alasahan pagkahibi manusiya' buwat e'bi alasahan baranbi'. Halam aniya' panoho'an makaliyu min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duwa panoho'an itu.”

32“Taluwa', Tuwan Guru,” yuk guru inān ni si Isa. “B'nnal ya yuknu ilu. In Tuhantam dakayu' du, halam aniya' saddī min iya.

33Maka manusiya' itu wajib alasa ma Tuhan min deyom atayna maka min deyom tawhidna maka min kosogna. Wajib isab iya alasahan pagkahina manusiya' buwat e'na alasahan baranna. Ahalga' panoho'an karuwa itu, wajib binogbogan labi gi' min hinang panukbal susumbali'an atawa lalabotan indaginis ni Tuhan.”

34Ta'nda' pa'in e' si Isa kalalom pangita'u a'a inān anambung buwattē', angkan yukna ma iya, “Ka'a ilu asekot ni pagparintahan Tuhan.” Puwas e' halam aniya' makatawakkal atilaw ma si Isa minsan ai-na.

Panilaw Pasal Al-Masi

(Matiyu 22:41-46; Lukas 20:41-44)

35Manjari itu, hinabu pa'in si Isa amandu' ma deyom langgal pagkulbanan, aniya' panilawna, yukna, “Angay saga guru sara' agama magpina'in pasal Al-Masi in iya tubu' sultan Da'ud?

36Sabab si Da'ud baranna bay magkallam, waktu kapagbaya' Rū Sussi ma iya. Buwattitu bay pagkallamna he': ‘Bay angabtang Tuhan ni Panghū'ku, yukna, Dai' ka aningkō' ma bihingku kowan, ati bowaku palbantahannu tatau' ma deyo' pād-tape'nu.’

37Na,” yuk si Isa, “pagka Al-Masi niōnan Panghū' e' si Da'ud, tantu iya ngga'i ka hal panubu' si Da'ud.”

Pagbanda' si Isa Pasal saga Guru Sara' Agama

(Matiyu 23:1-36; Lukas 20:45-47)Manjari landu' aheka a'a kinōgan akale ma si Isa.

38Yukna ma pamandu'na, “Halli'inbi saga guru sara' agama, ya tagihan maglunsul magpamakay juba ataha'. Tagihan isab sigām nihulmat bang ma mairan.

39Bang sigām ma deyom langgal bilahi pinatingkō' ma tingkō'an bangsahan. Yadu bang sigām ma pagjamuhan, subay paningkō'an ya tinau'an a'a alanga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Ni'inyaya e' sigām saga balu d'nda supaya ta'ā' luma' sigām, maka pinataha' e' sigām sambahayang sigām paglaku-laku in sigām bal-iman. Angkan pinalabi kabinasahan sigām ma ahirat."

Pasal Sīn ya Panukbal e' Balu D'nda
(Lukas 21:1-4)

41Na, aningkō' pa'in si Isa ma deyom langgal, ma anggopan tu'ung pangahūgan sin pagjakat, ang'nda'-ng'nda' iya ma saga a'a magpangahūg sin pagjakat sigām. Aheka a'a dayahan wa'i angahūg pilak aheka.

42Manjari aniya' pina'an dakayu' d'nda balu, miskin to'ongan, angahūg duwa unud sīn, halga'na dakayu' unud sīn tumbaga.

43Sakali sinoho' e' si Isa saga mulidna patimuk ni iya bo' yukna ma sigām, "B'nnal ya pamissalaku ni ka'am itu, ya duwa unud sin tahūg e' d'nda miskin itu ahalga' gi' min pilak kamemon ya nihūg e' kasehe'an.

44Sabab kasehe'an inān bay amuwan min alta' sigām manglabi-labihan. Saguwā' d'nda itu, minsan iya miskin, bay pamuwanna sin kamemon ya arak pam'llina napakana."

Markus 13

Pamandogahan ma Llaw Kiyamat
(Matiyu 24:1-2; Lukas 21:5-6)

1Manjari itu, pasalta' pa'in si Isa paluwas min langgal pagkulbanan, aniya' dakayu' mulidna ah'lling ni iya, "Nda'un ba, tuwan!" yukna. "Alingkat landu' langgal itu maka saga batu bay pangahinang iya!"

2Anambung si Isa, yukna, "Ta'nda'nu kaheya langgal itu kamemon, ā? Sagō' haka'anta ka, ma sinosōng in langgal itu alubu du. Halam du aniya' batuna angapin magbangkat, kinanat du kamemon."

Kasigpitan maka Kabinasahan
(Matiyu 24:3-14; Lukas 21:7-19)

3Puwas e', aningkō' pa'in si Isa ma būd Kayu Jaitun, ma anggopan langgal pagkulbanan, pina'an ni iya si Petros, si Yakub, si Yahiya maka si Andariyas, hal sigām-sigām sadja.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Yuk sigām ni si Isa, “Pahatiun kono' kami bang sumiyan paniya' ya bay yuknu insini', maka bang paltanda'an ai pinatuwa' bo' kinata'uwan in pakaradja'an inān kamemon song pat'kka na?”

5Anambung si Isa yukna, “Kamaya'-maya' kam bo' mbal niakkalan.

6Sabab ma sinosōng aheka pi'itu anabbut ōnku, maglaku-laku in sigām Al-Masi,ati aheka tabowa-bowa niakkalan e' sigām.

7Bang aniya' takalebi hunub-hunub pagbono' ma kasekotan atawa habal pasal pagbono' ma lahat saddi, da'a kam agawa. Tantu paniya' pagbono', sagō' ngga'i ka gi' ina'an-i llaw kiyamat.

8Magbono' du bangsa dakayu' maka dakayu', parinta dakayu' isab maka parinta dakayu'. Paniya' du isab linug ma sabarang lahat, maka paniya' isab gotom. Saguwā' in bala' itu kamemon hal tagna'anna sadja, sali' dalil d'nda ab'ttong bang yampa tananamna amuka' puhu'.

9“Sagō' ka'am ilu,” yuk si Isa, “subay painsap to'ongan sabab sinaggaw du kam bo' tinandanan ni paghukuman. Pinagdaplosan du kam ma deyom kalanggalan Yahudi. Pinatampal kam ni saga gubnul maka ni saga sultan ma sabab aku ya pameya'anbi, ati makasaksi' du kam ni sigām ma pasalanku.

10“Lapal ahāp itu subay pinagnasihat dahū ni sabarang bangsa bo' yampa ta'abut llaw kiyamat dunya.

11Bang kam ganta' sinaggaw bo' tinandanan ni sara', da'a kam magsusa bangai subay pamissalabi. Pamissalahunbi lapal ai-ai ya pamatulun ka'am bang ta'abut waktuna. Sababna ngga'i ka baranbi ya ah'lling ma waktu e'-i, sagō' Rū Sussi.

12Ma waktu sinōng inān aniya' du saga a'a anukbalan danakan sigām ni sai-na bo' pinapatay. Aniya' du isab saga matto'a l'lla anukbalan anakna bo' pinapatay.Saga anak isab amantahan matto'a sigām, anoho' isab subay pinapatay.

13Maka ka'am saga mulidku,” yuk si Isa, “kinab'nsihan du e' a'a kamemon ma sabab aku ya pameya'anbi. Sagō' lappasan du sasuku ahogot imanna ma deyom kabinasahan sampay ni kahinapusan.”

Katiksa'an Sangat Abisa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Matiyu 24:15-28; Lukas 21:20-24)

14“Ma sinosōng aniya' ta'nda'bi ‘kasammalan makaharam’ pat'nna' ma ngga'i ka pat'nna'anna (sai-sai amassa itu sinō' pahati). Bang he'-i paniya' na, sasuku pat'nna' ma tana' Yahudiya subay alahi pehē' ni kabūd-būran.

15Bang aniya' a'a ma luwasan luma'na subay mbal sōdna luma'na angā' ai-aina.

16Bang aniya' a'a ma humana subay mbal pabīng ni luma' angā' badju'na paghaggut.

17Ndū', maka'ase'-ase' saga d'nda ab'ttong ma masa ina'an-i maka saga d'ndataga-anak duru'an lagi'.

18Amu'inbi ase' ni Tuhan bang pa'in pakaradja'an inān mbal magsabu maka musim paghaggut.

19Sabab ya kabinasahan patumbuk ma masa sinōng ilu,” yuk si Isa, “akalap gi' bisana min kabinasahan kamemon bay kalabayan manusiya' sangay min waktu kapamapanjari dunya e' Tuhan, sampay ni waktu itu. Maka mbal isab kabalikan.

20Daipara kinulangan e' Tuhan t'ggol kabinasahan inān. Bang bay mbal, halam du aniya' angapin allum. Kinulangan du e' Tuhan ma sabab saga a'ana ya asal tapene'na.

21“Na, bang ta'abut waktu ina'an-i bo' aniya' ganta' anuhuma ni ka'am, yuk-i, ‘Nda'unbi! Itiya' na Al-Masi,’ atawa, ‘Ina'an na iya maina'an,’ da'a to'ongan kahagarunbi.

22Sababna ma waktu sinōng inān aniya' du patuwa' saga a'a magnahu'-nahu'in sigām Al-Masi atawa in sigām nabi min Tuhan. Magpa'nda' sigām hinang barakatan maka saga paltanda'an kainu-inuhan a'a bo' supaya ka'akkalan sampay a'a suku' Tuhan ya asal tapene'na, bang tabowa niakkalan.

23Sagō' painsap kam,” yuk si Isa ni saga mulidna he'. “Bay na kam pata'uku pasal pakaradja'an ilu kamemon ma halam gi' ta'abut waktuna.”

Pasal Kapabalik Al-Masi Pi'itu ni Dunya

(Matiyu 24:29-31; Lukas 21:25-28)

24“Ma llaw sinōng ilu,” yuk si Isa, “apuwas pa'in saga kabinasahan bay sabbutku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

he', ‘angalendom mata llaw, mbal amuwan sawa mata bulan.

25Saga bitu'un magkapakpak min diyata' langit, saga pandoga ma tonga'an ayan tabowa maglensa.’

26“Puwas e' maka'nda' du saga manusiya' ma aku, in Anak Manusiya', ameya' min gabun tudju pi'itu. Ta'nda' du e' sigām kosog barakatku maka sahayaku.

27Papehē'ku saga mala'ikatku ni mpat pidju alam animuk saga a'a bay tapene'ku, min bihing langit dambila' maka dambila'.”

Pamandogahan ma Pagbalik Al-Masi
(Matiyu 24:32-35; Lukas 21:29-33)

28“Pamintānginbi po'on kayu igira,” yuk si Isa. “Bang ta'nda'bi angugbus tōng engas-engasna sampay angandahun na to'ongan, minnē' kata'uwanbi song musim pang'llaw na.

29Damikiyanna bang ta'nda'bi paniya' na bay pamissalaku ma ka'am e', minnē' isab kata'uwanbi in kabalikku ni dunya asekot na.

30B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, ma mbal gi' magpatayan saga a'a ya allum ma buwattina'an, paniya' du pakaradja'an kamemon ya pamissalaku itu.

31Papinda du langit maka dunya sagō' kabtanganku itu mbal to'ongan magkapinda.”

Waktu Kapabalik si Isa Mbal Kinata'uwan
(Matiyu 24:36-44)

32“Halam aniya' makata'u,” yuk si Isa, “bang sumiyan llaw maka waktu kabalikku pi'itu ni dunya. Minsan bangsa mala'ikat ma deyom sulga', mbal kinata'uwan e' sigām. Minsan aku, Anak Tuhan, mbal kata'uwanku. Luwal Mma'ku Tuhan yamakata'u.

33Painsap kam! Pajaga kam, sabab mbal kata'uwanbi ina'an-i bang sumiyan waktu kapamaniya' iya.

34Ya dalilna sali' a'a magbamba ala'an min luma'na atulak ni lahat saddī. Pajagahanna ai-aina ma saga sosoho'anna. Pat'nna'anna sigām hinang pakaniya-pakaniya, ati amay-amayanna tunggu' lawang, sinō' pajaga to'ongan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35“Na,” yuk si Isa, “ya du ka'am subay pajaga sabab mbal kata'uwanbi bang sumiyan waktu kat'kka tag-dapu luma', bang abay-kohap ka, tonga' bahangi ka, waktu pangukku'uk manuk ka, atawa waktu pagk'llat llaw.

36Minsan patagha' t'kkana subay kam mbal tabāk e'na magtulihan.

37Ya pangamay-ngamayku ma ka'am sali' du maka llingku ma kamemon: ‘Pajaga kam!’ ”

Markus 14

Pinagisunan si Isa
(Matiyu 26:1-5; Lukas 22:1-2; Yahiya 11:45-53)

1Na, duwang'llaw gi' bo' Hinang Paglakad maka Hinang Tinapay Halam Pasuligna. Manjari saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama

magisun na pa'in bang buwattingga e' sigām anaggaw si Isa ma halam aniya' makata'u, bo' supaya iya pinapatay.

2“Da'a pasalta'ta ma pagjamu,” yuk sigām, “bo' mbal ahiluhala' saga a'a kamemon.”

Si Isa Binusugan Ns'llan Pahamut
(Matiyu 26:6-13; Yahiya 12:1-8)

3Na, ina'an si Isa ma Betani, ma luma' si Simun a'a bay ni'ipul. Ma pagkakanan pa'in si Isa, aniya' pina'an ni iya dakayu' d'nda amowa bingki'-bingki' nihinang min batu pote', isihan ns'llan pahamut. Ns'llan itu ns'llan narda halam aniya' lamudna, landu' ahalga'. Jari pinate' e' d'nda k'llong bingki'-bingki' ati binusugan kōk si Isa maka ns'llanna.

4Aniya' maina'an saga a'a magdugal kabowa kagit atay sigām. Magbissala sigām dangan-parangan, yuk-i, “Angay ns'llan ahalga' itu pinaka'at?

5Arapun pinab'llihan labi t'llu hatus pilak ati b'llihanna inān pamuwan ni kamiskinan.” Jari sinoway sidda e' sigām d'nda bay amusug ns'llan e'.

6Sagō' ah'lling si Isa, yukna, “Pasagarinbi na iya. Angay iya sasawbi? Ahāp sidda hinangna ma aku itu.

7Sabab paddas na pa'in aniya' a'a miskin ma ka'am. Makatabang du kam ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām bang sumiyan-sumiyan kabaya'anbi. Saguwā' aku itu mbal du paddasma ka'am.

8D'nda itu bay makahinang ya takole'na, hatina bu'usanna ns'llan pahamut ni baranku pangawal llaw pagkubul ma aku.

9B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'am," yuk si Isa, "pi'ingga-pi'ingga lahat pagnasihatan lapal ahāp ma kaluha'an dunya, kinissa du pasal bay hinang d'nda itu pangentoman ma iya."

Panipu si Judas Iskariyut ma si Isa
(Matiyu 26:14-16; Lukas 22:3-6)

10Puwas pa'in ina'an, si Judas Iskariyut, dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa, bay pehē' ni kaimaman alanga magisun anōngan si Isa ni sigām.

11Pagkale sigām bang ai gawi si Judas itu, magtūy sigām kinōgan ati anganjanji' sigām anambahan iya maka sīn. Pagubus, amiha iya waktu ahāp panōngna siIsa ni sigām.

Pagsakap ma Hinang Paglakad
(Matiyu 26:17-25; Lukas 22:7-23; Yahiya 13:21-30)

12Na, ta'abut tagna'an llaw paghinang saga Yahudi ma Hinang Tinapay Halam Pasuligna. Ya na ina'an llaw panumbali' saga anak bili-bili ya kinakan e' sigām pangentoman waktu bay kapangalappas Tuhan ma ka'mbo'-mbo'an sigām. Tinilaw si Isa e' saga mulidna, yuk-i, "Maingga kabaya'annu panakapan kami pagjamuhannu ma Hinang Paglakad?"

13Jari sinoho' e' si Isa duwangan mulidna, yukna, "Pehē' kam ni deyom da'ira inān. Sinampang du kam e' dakayu' l'lla amowa kibut isihan bohe'. Turulunbi iya

14sampay iya pasōd na ni deyom luma'. Amissala kam isab ni tag-dapu luma'ya pasōranna, yukbi, 'Sinō' ka tinilaw e' Guru bang maingga bilik pagjamuhannamaka saga mulidna ma Hinang Paglakad?'

15Jari pina'nda'an du kam bilik aluha ma diyata' angkap," yuk si Isa. "Panyap asal bilik inān ati maina'an kam magsakap kinakantam."

16Na, pehē' duwangan mulid e' ni deyom da'ira. Ta'nda' e' sigā mahē' buwatbay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamissala ma sigā e' si Isa, ati sinakap e' sigā kinakan ma Hinang Paglakad.

17Ta'abut pa'in abay kohap magbeya' si Isa maka mulidna kasangpū' maka duwa pina'an ni luma' pagsakapan kinakan e'.

18Jari itu, hinabu sigām amangan, amissala si Isa ni sigām, yukna, “B'nnal ya pamissalaku itu ma ka'am, aniya' dangan min ka'am magbantu anōngan aku ni bantaku. Itiya' iya maitu magsalu maka aku.”

19Magtūy kat'kkahan susa saga mulid e' ati atilaw sigām ma si Isa magsunu'-sunu'. Yuk-i, “Ngga'i ka bahā' aku?”

20Yuk sambung si Isa, “A'a du min ka'am kasangpū' maka duwa, sehe'ku magsalu an'nno'an tinapayna ni deyom pinggan itu.

21Aku itu, Anak Manusiya',” yuk si Isa, “amatay du buwat bay tasulat ma pasalanku ma deyom Kitab. Saguwā' siya-siya du a'a ya anōngan Anak Manusiya' ni bantana. Ahāp lagi' a'a inān halam bay nianakan.”

Jamuhan Pangentoman ma Panghū' Isa
(Matiyu 26:26-30; Lukas 22:14-20; 1 Kurintu 11:23-25)

22Sabu sigām masi amangan, niā' tinapay e' si Isa. Niamu'an e'na pagsukulanbo' yampa pinagpōng-pōng e'na ati pamuwanna ma saga mulidna. “Sambutunbi,” yukna, “sabab tinapay itu baranku ko'.”

23Niā' isab e'na dakayu' sawan ati niamu'an e'na isab pagsukulan bo' yampa sōnganna ni sigām panginuman sigām kamemon.

24Yukna, “Laha'ku ko' itu, tanda' sin kapagsulutan Tuhan maka manusiya'. Laha'ku song pinabu'us ma sababan a'a aheka, supaya sigām kalappasan.

25B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, puwas itu mbal na aku anginum binu-anggul itu pabīng. Subay aku ma deyom pagparintahan Tuhan na bo' yampa aku anginum binu-anggul pabalik.”

26Puwas e', aubus pa'in e' sigām bay angalang dakayu' kalangan pamudji Tuhan, paluwas na sigām minnē' tudju ni būd Kayu Jaitun.

Papata si Isa Pasal Pamalilu si Petros
(Matiyu 26:31-35; Lukas 22:31-34; Yahiya 13:36-38)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Manjari ah'lling si Isa ni sigām, yukna, “Alahi du kam kamemon ang'bba min aku sabab tasulat ko' inān ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Bono'ku,’ yuk Tuhan, ‘a'a bay angupiksa' bili-bili ati akaukanat saga bili-bili baydaumpigan.’

28Sagō' bang aku tapakallum na pabīng min kamatayku, parahū du aku min ka'am tudju ni lahat Jalil.”

29Ah'lling si Petros ni iya, yukna, “Mbal to'ongan ka bbahanku minsan ka ni'bbahan e' kasehe'an itu.”

30Yuk si Isa, “Haka'anta ka to'ongan, ma sangom itu, ma halam gi' kaminduwa pangukku'uk manuk, amalilu du ka min t'llu in aku mbal kata'uwannu.”

31Gom pa'in akosog e' si Petros ah'lling, yukna, “Minsan aku paunung amatay ma ka'a mbal du ka paliluhanku.” Ya du saga mulid kasehe'an, buwattē' isab pah'lling sigām.

Ma Kabbun Getsemane

(Matiyu 26:36-46; Lukas 22:39-46)

32Manjari palanjal gi' sigām ni kabbun niōnan Getsemane ati yuk si Isa ni saga mulidna, “Maitu gi' kam aningkō'. Pina'an lagi' aku anabbut ni Tuhan.”

33Ya binowa e' si Isa sehe'na pina'an si Petros, si Yakub maka si Yahiya. Sakali magkasusahan iya, magk'bba-k'bba atayna.

34Yukna ni t'llungan mulidna he', “Aku itu agon magkamamatay ma sabab kasusahan itu. Angagad kam maitu magjaga.”

35Makalawak-lawak pa'in iya min sigām, pahantak iya ni tana' maka e'na anabbut ni Tuhan. Ya niamu' e'na bang makajari, mbal na iya pinat'kkahan kabinasahan ya song ta'abutna.

36“Arōy, Mma'!” yukna. “Bang makajari la'anin lagi' min aku sawan kabinasahan itu. Sagō' ngga'i ka kabaya'anku subay nirūlan, bang pa'in min kabaya'annu.”

37Puwas e' pabīng si Isa ni saga mulidna t'llungan ati tabākna sigām magtulihan. Yukna ni si Petros, “O Simun, atuli ka? Mbal ka bahā' makatatas anganjaga minsan la'a hal danjām?

38Pajaga kam. Angamu' kam tabang ni Tuhan bo' kam mbal tabowa-bowa e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sasat. Lilla' deyom ataybi sagō' abuhat pamarananbi.”

39Sakali pehē' si Isa ni baina anabbut ni Tuhan pabīng buwat bay panabbutna dahū.

40Makabalik pa'in iya ni disi Petros tabākna isab sigām magtulihan pabīng sabab kinaru' sidda. Mbal kinata'uwan e' sigām bang ai panambung sigām masi Isa.

41Pagbalik si Isa kamint'lluna, yukna ni sigām, “Oy, atuli gi' kam? Pahali-hali gi' kam? Sarang na ko' ilu. Ta'abut na waktu. Aku, Anak Manusiya' itu, song na tinukbalan ni pang'ntanan saga a'a ala'at.

42Pabungkal na kam! Sūng na kitam sabab ilu na a'a ya anōngan aku ni sigām.”

Pagsaggaw ma si Isa

(Matiyu 26:47-56; Lukas 22:47-53; Yahiya 18:3-12)

43Na, hinabu si Isa ah'lling gi' ni saga mulidna, magtūy at'kka pina'an si Judas, dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa. Aheka a'a magbeya' maka iya magpamowa takos maka saga kakakal. Saga a'a inān bay sinō' pina'an e' saga kaimaman alanga sampay e' saga guru sara' agama maka saga pagmatto'ahan.

44Aniya' asal pandoga bay pamuwan si Judas ma saga a'a he'. Bay yukna ma sigām, “Ya a'a siyumku, ya na he' saggawbi. Bowahunbi iya pehē' maka jagahinbi iya pahāp.”

45Pagt'kka si Judas pina'an, magtūy iya pa'abut ni si Isa. “Tuwan Guru,” yukna. Jari siyumna.

46Sinaggaw si Isa e' saga a'a inān, binalutan pahogot.

47Sagō' aniya' dakayu' min saga a'a magt'nggehan maina'an angahurusan patakosna. Nilagut e'na dakayu' sosoho'an Imam Muwallam ati autas dambila' taingana.

48Ah'lling si Isa ni saga a'a bay anaggaw iya, yukna, “Kabā'bi bahā' in aku itu mundu, ya po'on kam subay amowa takos maka kakakal panaggawbi aku?

49Llaw-llaw aku bay amandu' ma deyom langgal pagkulbanan e'. Mahē' aku ma ka'am bo' halam aku bay saggawbi. Sagō' ai-ai bay tasulat ma deyom Kitab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

subay aniya' kamaksuranna.”

50Manjari maglahian saga mulid si Isa kamemon ati pinasagaran iya maina'an.

51Aniya' isab maina'an dakayu' subul paturul ma si Isa. Luwal hōs ya pas'mmekna. Na, arak iya sinaggaw e' sigām,

52sagō' ni'bbahan e'na hōsna ati alahi iya magpanantang.

Si Isa Pinaharap ni Tumpukan Maghuhukum

(Matiyu 26:57-68; Lukas 22:54-55, 63-71; Yahiya 18:13-14, 19-24)

53Manjari itu binowa si Isa e' sigām ni luma' Imam Muwallam. Ina'an magsakaum saga kaimaman alanga kamemon maka saga pagmatto'ahan maka saga guru sara' agama.

54Bay paturul isab si Petros ma si Isa sagō' min katahan. Paturul iya sampay pasōd na ni deyom halaman luma' Imam Muwallam ati maina'an iya magtingkō'an maka saga jaga imam e', parangka ma bihing api.

55Ya kaimaman alanga maka kamemon saga a'a ma Tumpukan Maghuhukum amiha sababan panuntut sigām ma si Isa bo' supaya iya pinat'nna'an hukuman ni kamatay. Saguwā' halam aniya' panuntutan tabāk e'sigām.

56Aheka magsaksi' puting bahasa iya katuntutan sagō' mbal maguyun saksi' sigām.

57Aniya' a'a kasehe' bay an'ngge amuwan saksi' itu panuntut sigām ma si Isabo' pa'in putingan.

58Yuk-i, “Bay takale kami a'a itu angupama in iya angalubu langgal pagkulbanan ya hinangan tangan manusiya' inān. Ma deyom t'llung'llaw kono' amat'ngge iya langgal saddi, sagō' ngga'i ka manusiya' ya angahinang iya.”

59Malaingkan minsan buwattē' panaksi' sigām mbal du maguyun bissala sigām.

60Manjari an'ngge Imam Muwallam ma t'ngnga' sigām atilaw ma si Isa. Yukna, “Ka'a ilu, halam bahā' aniya' panganda'awanu ma panuntutan ka'a itu?”

61Saguwā' halam ah'lling si Isa, halam iya anambung. Amissala pabing Imam Muwallam, yukna, “Ka'a bahā' Al-Masi, Anak Tuhan?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

62“Aho', aku na,” yuk si Isa. “Ati ta'nda'bi du aku, Anak Manusiya' itu, aningkō' ma bihing Sangat Kawasa, tampal ni kowan. Maka ta'nda'bi du aku pi'itu ameya' ma gabun min deyom sulga'.”

63Manjari ginese' e' Imam Muwallam jubana kabowa astolna. Yukna, “Mbal na kitam amiha saksi' saddī!

64Takalebi na llingna pangkal ni Tuhan! Ai pangahukumbi?” Sakali dauyunan na pangahukum sigām kamemon, in si Isa patut subay pinapatay.

65Jari aniya' sigām kasehe'an anagna' angaludja'an si Isa. Tinambunan isab matana e' sigām bo' yampa pinagtibu'. Yuk sigām ma iya, “Tokorun kono' bang sai anibu' ka'a!” Jari binowa si Isa e' saga jaga inān bo' binutug.

Kapamalilu si Petros Pasal si Isa

(Matiyu 26:69-75; Lukas 22:56-62; Yahiya 18:15-27)

66Na, ma halaman luma' pa'in si Petros, aniya' palabay minna'an dakayu' d'nda sosoho'an Imam Muwallam.

67Pag'nda'na ma si Petros parangka ma api, magtūy nda'na pahāp ati yukna, “Ka'a ilu, bay ameya' ma si Isa, ya a'a Nasaret inān!”

68Sagō' amalilu magtūy si Petros. “Mbal kata'uwanku,” yukna. “Mbal tahatiku bang ai pah'llingnu ilu.” Ati ala'an iya minnē' tudju ni bowa' lawang ya paluwasan min halaman e'. Jari angukku'uk manuk.

69Ta'nda' na iya pabīng e' sosoho'an d'nda he' ati ah'lling iya ni saga a'a magt'nggehan maina'an. Ni'isaban e'na bay pah'llingna tagna'. “A'a ilu,” yukna, “bay sehe' sigām.”

70Sagō' amalilu na isab si Petros. Mbal at'ggol, ah'lling ni si Petros saga a'a magt'nggehan maina'an. Yuk sigām, “Kata'uwan kami in ka'a b'nnal bay sehe' disi Isa sabab a'a Jalil du ka isab!”

71Sakali anukna'an di-na si Petros ati yukna, “Mbal kata'uwanku a'a pagbissalabi ilu!”

72Saru'un-du'un du angukku'uk manuk, kaminduwana na, ati taentom e' si Petros ya bay lling si Isa ma iya, ya bay yukna, “Ma mbal gi' angukku'uk manuk

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min duwa, amalilu du ka min t'llu in aku mbal kata'uwannu.” Pagentom itu e' siPetros, magtūy iya anangis, magdukka to'ongan.

Markus 15

Si Isa Pinaharap ni Gubnul Pilatu
(Matiyu 27:1-2, 11-14; Lukas 23:1-5; Yahiya 18:28-38)

1Ta'abut pa'in pagk'llat llaw, magtūy pasa'ut saga kaimaman alanga magsakaum maka pagmatto'ahan maka saga guru sara' agama. Jari magisun sigām maka Tumpukan Maghuhukum kamemon bang inay sigām si Isa. Pagisun pa'in, niengkotan iya e' sigām bo' binowa pehē', tinukbalan ni si Pilatu.

2Mahē' pa'in, atilaw si Pilatu ma si Isa, yukna, “Ka'a ilu, sultan ka bahā' ma bangsa Yahudi?” Anambung si Isa, yukna, “Ya na yuknu ilu.”

3Na, aheka panuntut saga kaimaman alanga inān ma iya,

4angkan iya tinilaw pabīng e' si Pilatu, yukna, “Halam aniya' panambungnu? Nda'un kaheka panuntut sigām itu ma ka'a.”

5Sagō' halam aniya' sambung si Isa, angkan ainu-inu to'ongan si Pilatu he'.

Si Isa Pinat'nna'an Hukuman ni Kamatay
(Matiyu 27:15-26; Lukas 23:13-25; Yahiya 18:39—19:16)

6Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma Hinang Paglakad, ya kabiyaksahan si Pilatu subay aniya' dakayu' pilisu pal'ppana, sai-sai pinene' e' saga a'a Yahudi.

7Jari ma waktu ina'an aniya' a'a bay takalabusu, ōnna si Barabbas. In iya inān maka saga sehe'na bay amapatay a'a ma waktu panagga' sigām ma parinta.

8Sakali itu aheka saga a'a pa'alop ni si Pilatu angamu' pinal'ppa e'na dakayu' pilisu buwat kabiyaksahan kahaba'-kahaba' tahun.

9Tinilaw sigām e' si Pilatu, yukna, “Bilahi kam bahā' bang pal'ppahanku ka'am sultan bangsa Yahudi itu?”

10Angkan sigām tilawna buwattē' sabab kata'uwanna asal bang ai sababanna angkan si Isa bay tin'kkahan ni iya. Tu'ud angihid saga kaimaman ma si Isa.

11Sagō' ba'anan a'a inān bay pinitnahan asal e' kaimaman e', sinō' angamu' si

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Barabbas pinal'ppa e' si Pilatu, ngga'i ka si Isa.

12Amissala si Pilatu ni sigām pabīng, yukna, “Inayku bahā' a'a itu, ya ōnanbi sultan bangsa Yahudi?”

13Angolang sigām pakosog, yuk-i, “Lansangun iya ni hāg!”

14“Angay?” yuk si Pilatu. “Ai bay hinangna ala'at?” Luhūy pakosog pangolang sigām e', yuk-i, “Lansangun iya ni hāg!”

15Na, bilahi si Pilatu amarūl saga a'a magtimukan e', angkan pal'ppana si Barabbas ni sigām. Bo' arapun in si Isa tinukbalan ni saga sundalu, sinō' niraplosan bo' pinalansang ni hāg pinapatay.

Si Isa Pinagtunggīngan e' saga Sundalu
(Matiyu 27:27-31; Yahiya 19:2-3)

16Manjari binowa na si Isa e' saga sundalu pehē' ni halaman astana' ati nilinganan patimuk pehē' damba'an sundalu inān kamemon.

17Pinajubahan si Isa s'mmek taluk pinaka luwa pakayan sultan. Nilangbid isab bahan itingan e' sigām, nihinang sali' panumping sultan pinat'nna' ni kōkna.

18Jari anagna' sigām magbau'-bau' magaddat ma iya. Yuk sigām, “Mahaldika'! Mahaldika'! Sultan Yahudi!”

19Pinagp'ppok kōkna e' sigām maka tungkud, maka niludja'an iya. Angōk-tu'ut sigām pagmahaltabat sigām ma iya.

20Na, aubus pa'in e' sigām magtunggīng inān, niurusan e' sigām s'mmek talukbay pajubana bo' yampa iya pinas'mmekan bay s'mmekna tagna'. Puwas e' binowa iya paluwas minnē' bo' nilansang ni hāg pamapatayan iya.

Si Isa Nilansang ni Hāg
(Matiyu 27:32-44; Lukas 23:26-43; Yahiya 19:17-27)

21Manjari aniya' a'a palabay minna'an, ōnna si Simun, bay min deya. Si Simun itu mma' si Iskandar maka si Rupus, a'a iya min lahat Kirini. Jari minandahan iya e' saga sundalu, sinō' ananggung hāg ya song pangalansangan si Isa.

22Binowa iya patukad ni jadjahan lahat niōnan Golgota, hatina lahat Peya'-peya' Kōk.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Mahē' pa'in, aniya' arak pamainum saga sundalu ma si Isa binu-anggul kalamuran tambal niōnan mira, sagō' halam taima'na.

24Puwas e' nilansang iya ni hāg e' saga sundalu, bo' yampa pinat'ngge hāgna. Pinagbahagi'an e' sigām saga s'mmekna, pinagko'ot-ko'otan bo' kinata'uwan bang s'mmek ingga ma sigām dangan maka dangan.

25Ya waktu kapangalansang sigām ma si Isa saga lisag siyam subu.

26Buwattitu in sulat bay pinat'nna' panuntut iya, yuk-i: “SULTAN BANGSA YAHUDI.”

27Aniya' isab duwangan mundu bay pinasambeya' ma si Isa nilansang ma hāg sigā. Dakayu' hāg inān bay pinat'ngge ma bihing si Isa kowan, dakayu' ma bihingna gibang.

28(Minnē' aniya' kamaksuran ma bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Talapay iya ma saga a'a langgal sara'.”)

29Na, pinaggunyak-gunyak si Isa e' a'a maglaulabay. Pinaghanduk-handukan iya e' sigām pangudju'. “Nē!” yuk sigām. “Ka'a na ya arak angalangkat langgal pagkulbanan inān ati pabangunnu kono' pabīng ma deyom t'llung'llaw!

30Pareyo' ka min hāg ilu bo' ka angalappasan di-nu!”

31Ya du magpangudju' saga imam alanga maka saga guru sara' agama. Yuk suli-suli sigām ma pasalna, “A'a itu ata'u angalappas ma a'a saddī sagō' mbal makalappasan di-na!

32Al-Masi kono' iya, sultan bangsa Isra'il. Subay iya pareyo'an di-na min hāg inān. Bang iya ta'nda'tam pareyo', am'nnal kitam ma iya!” Ya du duwangan a'a bay nilansang ni hāg pinasambeya' ma si Isa, ameya'-meya' isab angudju' iya.

Kamatay si Isa

(Matiyu 27:45-56; Lukas 23:44-49; Yahiya 19:28-30)

33Jari itu, augtu pa'in llaw, taluwa' lendom kaluha'an lahat e' sampay ni lisag t'llukohap.

34Paglisag t'llu, akosog e' si Isa angalingan, yukna, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Hatina, “Tuhanku, O Tuhanku, angay aku pasagarannu?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Pagkale itu e' saga a'a magt'nggehan maina'an, yuk sigām kasehe', “Pakale kam. Angalinganan iya nabi Elija.”

36Magtūy aniya' dakayu' a'a parai'-dai' ang'ggoman l'ppus ni deyom binu al'ssom. Puwas e' pinasagnat e'na ni tōng kayu-kayu bo' yampa sōnganna ni si Isa pamas'ssopna ma iya. Yuk a'a-i, “Angagad gi' kam. Nda'ta lagi' bang patuwa' si Elija amareyo' iya min hāg.”

37Sakali angolang si Isa min t'dda, magtūy ab'kkat napasna.

38Saru'un-du'un du in kultina bay pangagpang ma deyom langgal pagkulbanan inān agese' duwa min diyata'na tudju pareyo'.

39Ta'nda' pa'in e' kapitan ya paharap ma hāg inān bang buwattingga kab'kkat napas si Isa, anibahat iya, yukna, “B'nnal a'a itu Anak Tuhan!”

40Aniya' isab maina'an saga d'nda magpang'nda' min katāhan. Ina'an ma sigām disi Mariyam min Magdala maka si Salome, ina'an isab si Mariyam ina' si Josesmaka Yakub dakayu', ya abata' gi'.

41Saga d'nda itu bay ameya' paumpig ma si Isa angussap iya waktu kamahē'na lagi' ma lahat Jalil. Aheka isab saga d'nda saddī maina'an, a'a bay ameya' maiya tudju ni Awrusalam.

Pagkubul ma si Isa

(Matiyu 27:57-61; Lukas 23:50-56; Yahiya 19:38-42)

42Llaw Pagsakap ko' inān, hatina dang'llaw dahū min llaw Sabtu'. Jari itu, pagkohap pa'in ma llaw inān,

43at'kka pina'an si Yusup a'a min kauman Arimati. Dakayu' iya pagmatto'ahan ma Tumpukan Maghuhukum, a'a abantug. Atuyu' asal iya angalagaran waktu pamat'nna' kapagparinta Tuhan. Sakali anawakkal iya pa'alop ni si Pilatu angamu' patay si Isa.

44Ainu-inu si Pilatu pagka takalena amatay na si Isa. Nilinganan e'na kapitan, ya bay mahē', ati tilawna bang b'nnal amatay na.

45Pagkale si Pilatu ma lapal kapitan in si Isa amatay na, patugutanna si Yusup angā' patayna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46Am'lli si Yusup kakana' panaput ati pinareyo' e'na patay si Isa min diyata' hāg bo' yampa sinaput e'na. Puwas e' pinat'nna' e'na ma deyom pagkubulan bay kinehean ma deyom batu lakit ati ginulungan e'na batu ya panaplok bowa' lowang e'.

47Ina'an ang'nda'-ng'nda' si Mariyam min Magdala maka si Mariyam ina' si Joses, ati tapandoga e' sigā bang maingga pangubulan si Isa.

Markus 16

Si Isa Allum Pabalik
(Matiyu 28:1-8; Lukas 24:1-12; Yahiya 20:1-10)

1Palabay pa'in llaw Sabtu', ina'an si Mariyam a'a Magdala, maka si Salome, maka si Mariyam ina' si Joses, am'lli laksi' maka ns'llan pahamut pamahilala' sigām ma mayat si Isa.

2Manjari pagk'llat llaw Ahad, bo' subu-subu to'ongan, pehē' sigām ni pagkubulan.

3Magsuli-suli na pa'in sigām ma labayan, yuk-i, “Sai bahā' anganggulungan batu panaplok lowang e' bo' kitam makasōd?” Sabab aheya asal batu inān.

4Pagt'kka sigām pina'an ta'nda' e' sigām batu wa'i na bay ginulungan.

5Jari pasōd sigām ni deyom lowang kubul ati aniya' ta'nda' e' sigām dakayu' l'lla abata' lagi' magnijuba pote', aningkō' tampal ni kowan. Magtūy sigām takuddat sidda.

6Yuk l'lla itu ma sigām, “Da'a kam tināw. Kata'uwanku asal, ya pihabi si Isa a'a Nasaret ya bay nilansang ni hāg pinapatay. Halam na iya maitu. Allum na iya pabīng! Nda'unbi lugal bay pamalegehan iya.

7Na, pehē' na kam,” yukna, “amowa haka itu ni saga mulidna maka ni si Petros. Yukbi ni sigām, ‘Parahū du iya min ka'am ni lahat Jalil. Mahē' du kam ang'nda' ma iya buwat bay llingna ma ka'am.’ ”

8Manjari paluwas saga d'nda he' ati paragan min kubul. Angenog-ngenog sigām maka halam aniya' pah'lling sigām ni sai-sai sabab tināw sigām.

Si Isa Panyata' Magbaran ni si Mariyam
(Matiyu 28:9-10; Yahiya 20:11-18)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Na, allum pa'in si Isa pabing min kamatayna ma dai'-llaw Ahad inān, magtūy iya patuwa' dahū ni si Mariyam d'nda min Magdala, ya bay kapaluwasan e'na pitu' saitan.

10Maka si Mariyam itu bay pehē' angahaka'an saga mulid si Isa. Ina'an sigām magdukka maka magtangis.

11Sagō' kahaka'an pa'in sigām e' si Mariyam in si Isa allum maka bay kono' ta'nda'na, mbal sigām am'nnal.

Magpanyata' si Isa ni Duwa Mulidna
(Lukas 24:13-35)

12Puwas e' magpanyata' isab si Isa ni duwangan mulidna hinabu sigā lum'ngngan tudju kaleya, bo' saddi pangluwahanna.

13Manjari pabalik duwangan mulid e' ni Awrusalam angahaka'an saga sehe' sigā. Sagō' ya du sigā halam bin'nnal e' kasehe'an inān.

Magpanyata' si Isa ni Mulidna Kasangpū' ka Ssa
(Matiyu 28:16-20; Lukas 24:36-49; Yahiya 20:19-23; Kahinangan 1:6-8)

14Puwas e' magpanyata' na si Isa ni mulidna kasangpū' maka ssa hinabu sigām amangan. Pinabukagan sigām e'na sabab mbal am'nnal maka atuwas kōk sigām. Mbal sigām bilahi magkahagad minsan sigām nihaka'an e' saga a'a baymaka'nda' si Isa maka kallumna pabīng min kamatayna.

15Manjari amissala iya ni sigām, yukna, “Pehē' kam ni sabarang lahat ma kaluha'an dunya bo' nasihatunbi lapal ahāp itu ni manusiya' kamemon.

16Sai-sai am'nnal sampay pinandi tanda' in sigām angandol ma aku,” yuk si Isa, “lappasan du saumul-umul. Saguwā' sai-sai mbal am'nnal, pinat'nna'an du iya hukuman.

17Saga a'a angandol ma aku kabuwanan du kawasa maghinang saga hinang makainu-inu. Makapala'an du sigām saga saitan sabab min kawasa ōnku. Makabissala isab sigām ma saga bahasa saddī halam bay kinata'uwan e' sigām.

18Bang sigām ganta' maka'ntanan sowa, atawa makainum ai-ai makamula, mbal du makainay ma sigām. Maka bang pina'abut tangan sigām ni a'a taga-saki, kauli'an du saga a'a inān.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pa'angkat si Isa Tudju ni Sulga'

(Lukas 24:50-53; Kahinangan 1:9-11)

19 Manjari itu, aubus pa'in Panghū' Isa bay magbissala maka saga mulidna,
tabowa iya pa'angkat tudju ni sulga' ati aningkō' iya ma bihing Tuhan tampal ni
kowan.

20 Jari lum'ngngan na saga mulidna magnasihat lapal ahāp ma sabarang lahat.
Ginapi' sigām e' Panghū' Isa, binuwanan sigām barakat maghinang saga hinang
kawasahan bo' supaya kinata'uwan in pandu' sigām asal b'nnal. Tammat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lukas

Lukas 1

Lapal Ahāp Pasal Al-Masi ya Tasulat e' si
LUKAS
Sulat min si Lukas ni si Teyopilus.

1Aheka a'a bay makatawakkal anulat pasal kamemon bay tahinang ma deyoman kami.

2Ya tasulat e' sigām ai-ai bay pang'bba ma kami e' saga a'a bay maka'nda' kahinangan si Isa sangay min katagna'. Sigām isab ya magnasihat palman Tuhan.

3Na, tuwan Teyopilus, pagka tapariksa'ku pahāp kamemon bay tahinang itu sangay min katagna'na, tapikilku in aku taga-kapatut anulatan ka'a. Usulku saga pakaradja'an itu kamemon min katagna' sampay ni katapusan

4bo' supaya ka manantuhi pasal ai-ai bay pamandu' ka'a.

Pasal Kapaganak ma si Yahiya Magpapandi

5Buwattitu ya tagna'anna: ma timpu lagi' bay pagsultan sultan Herod ma lahat Yahudiya aniya' imam niōnan si Jakariya. Dakayu' imam iya ma tumpukan pagimam si Abiya. Ya du h'ndana si Elesabet, min panubu' kaimaman isab sabab tubu' min si Harun.

6Abontol sadja sigā duwangan ma pang'nda' Tuhan. Binogbogan e' sigā usulanna maka panoho'anna kamemon ma halam aniya' sā'na.

7Sagō' halam sigā taga-anak sabab mbal maka'anak si Elesabet, maka ato'ana sigā.

8Jari itu aniya' dakayu' llaw paghinang si Jakariya maka umpiganna ma langgal pagkulbanan, bo' ta'abut na waktu kapagimamna.

9Ya addat kaimaman subay magko'ot-ko'ot bo' tata'u bang sai pinene' pasōd ni deyom langgal pangarapan ni Panghū' bo' anugtug kamanyan. Jari si Jakariya ya tapene'.

10Ta'abut pa'in waktu pagtugtug kamanyan, anambahayang na saga a'a ya magtimuk ma halaman langgal e'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Jari aniya' mala'ikat min Tuhan panyata' ni si Jakariya, ina'an an'ngge ma bihing panugtugan kamanyan, tampal ni kowan.

12Pag'nda' si Jakariya ma mala'ikat itu, magtūy iya takuddat maka sinōd tāw.

13Saguwā' ah'lling mala'ikat ni iya, yukna, “Da'a ka tināw, Jakariya, sabab takale e' Tuhan ya bay amu'nu ilu. H'ndanu si Elesabet anganak du l'lla, ati Yahiya ya pangōnbi iya.

14Aheya kalasiganbi ma sababna, magkōg-koyag kam maka aheka isab a'a kasehe'an palamud ma kalasiganbi bang iya nianakan na.

15Bangsahan iya ma pang'nda' Tuhan. Mbal iya anginum binu atawa ai-ai makalango. Kahōpan iya e' Rū Sussi tinagna'an min llaw kapanganak ma iya.

16Aheka isab a'a Isra'il tabowana magta'at pabīng ni Tuhan ya pagpanghū'an sigām.

17Parahū iya min Panghū' pagka kapagagihan e' Rū Sussi maka pinasuku'an kawasa buwat bay kahālan nabi Elija masa awal e'. Pinapaghāp e'na matto'a maka anak bay magsagga'. Pinapinda e'na pikilan saga a'a ya bay amabiyal ma panoho'an Tuhan, tabowa sigām amikilan pangita'u ya suku' ma a'a a'adil. Tinagamahan e'na saga a'a bo' aniya' bangsa sakap anambut Panghū' sigām.”

18Atilaw si Jakariya ma mala'ikat, yukna, “Buwattingga kata'uku in bissalanu ilub'nnal? Ato'a na aku maka ato'a isab h'ndaku.”

19Ya sambung mala'ikat, “Aku itu si Jibra'il, ya pat'nna' na pa'in ma haddarat Tuhan. Bay aku soho'na pi'itu amissalahan ka'a bo' takalenu lapal ahāp itu.

20Sagō' aumaw du ka pagka halam tab'nnalnu bissalaku, bo' pa'in tatuman kamemon bang ta'abut waktuna. Jari mbal ka makapah'lling min llaw itu sampay pat'kka ya bay pangahakaku ma ka'a. Angkan buwattē', sabab halam b'nnalnu lapalku ma ka'a, ya lapal tantu atuman bang ta'abut waktuna.”

21Pasalta', nilagaran si Jakariya e' saga a'a ma halaman langgal e'. Ainu-inu sigām bang ai kat'ggolanna ma deyom langgal.

22Ta'abut pa'in iya paluwas, mbal na makapah'lling ma sigām, angkan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kinata'uwan e' sigām aniya' bay panyata' ni iya hinabuna ma deyom langgal. Aninyal sadja iya ma sigām sabab mbal makapaluwas bissala.

23Manjari, aubus pa'in waktu paghinangna ma deyom langgal e', magtūy iya amole' ni lahatna.

24Palabay pa'in daka pilang'llaw, ab'ttong na h'ndana si Elesabet ati limambulan ya t'ggolna mbal makapagluwas-luwas min luma'.

25Yukna, “Ahāp tabang Tuhan ma aku. Karūlan aku e'na maka kala'anan kaiya'anku ma deyoman lūng-kampungku.”

Pata'u Pasal Paganak ma si Isa

26Ta'abut pa'in nnom bulan kab'ttong si Elesabet, pinabeya' e' Tuhanmala'ikatna si Jibra'il pehē' ni kauman Nasaret ya ma lahat Jalil.

27Sinō' iya panyata' ni dakayu' budjang ōnna si Mariyam, ya magtunang asal maka si Yusup, dakayu' panubu' sultan Da'ud.

28Yuk mala'ikat itu ni si Mariyam, “Bang pa'in ka asalamat. Aheya kahāpan Tuhan ma ka'a, Mariyam. Ilu Tuhan pataptap ma ka'a.”

29Sagō' pagkale pa'in itu e' si Mariyam asasaw pikilanna. Kinira-kira e'na bang ai hatina angkan iya binissalahan buwattē'.

30Manjari ah'lling gi' mala'ikat ni iya, yukna, “Da'a ka agawa, Mariyam, sabab kasulutan Tuhan ma ka'a.

31Pakale ka. Sōng ka ab'ttong. Anganak ka l'lla ati Isa ya pangōnnu iya.

32Bangsahan to'ongan iya, pinagōnan iya Anak Tuhan Mahatinggi. Pinat'nna' iya magsultan e' Panghū' Tuhan, buwat bay kapagsultan mbo'na si Da'ud ma masa awal e'.

33Ati magsultan iya ma bangsa Isra'il, ya panubu' si Yakub, sampay ni kasaumulan. Halam aniya' katobtoban pagsultanna.”

34Yuk si Mariyam ni mala'ikat, “Buwattingga kapaniya' ya yuknu ilu, pagka aku itu budjang masi?”

35Ya sambung mala'ikat, “Pahōp du ni ka'a Rū Sussi maka kalandungan ka e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

barakat Tuhan Mahatinggi. Angkan asussi ya nianakan e'nu ati gin'llal iya Anak Tuhan.

36Sampay kampungnu isab si Elesabet, song anganak minsan ato'a na. Nnom bulan ya kab'ttongna minsan iya bay pinagbahasa d'nda mbal maka'anak.

37Sabab halam aniya' ahunit ma Tuhan," yuk mala'ikat e'.

38Jari ah'lling si Mariyam, yukna, "Aku itu sosoho'an Tuhan. Maglilla' aku ma pah'llingnu ilu." Magtūy alanyap mala'ikat.

Tinibaw si Elesabet e' si Mariyam

39Na, mbal at'ggol minnē', magsakap si Mariyam bo' parai'-dai' pehē' ni dakayu' kauman ma kabūd-būran ma lahat Yahudiya.

40At'kka pa'in iya pehē', pasōd iya ni luma' disi Jakariya bo' magaddatan kampungna si Elesabet.

41Takale pa'in e' si Elesabet bissala si Mariyam, magtūy maghibal onde' ma deyom b'ttongna. Kahōpan iya e' Rū Sussi,

42ati amissala iya patanog ma si Mariyam, yukna, "Ka'a ilu kabuwanan kahāpan e' Tuhan labi min d'nda kamemon. Damikiyanna isab onde' ya song nianakan e'nu, ballabihan kahāpan ya pamuwan Tuhan ma iya.

43Angay aku subay pinaheya e' ina' Panghū'ku, ya po'on ka anibaw aku?

44Pagkaleku ma bissalanu insini' magtūy maghibal onde' ya ma deyom b'ttongku itu, kabowa kakōranna.

45Aheya kalasigan ma d'nda ya makapam'nnal in lapal Tuhan ma iya tatuman du!"

Kalangan si Mariyam

46Manjari ah'lling si Mariyam, yukna, "Sanglitanku Tuhan sampay min deyom atayku.

47Magkōg-koyag aku ma Tuhan ya angalappas ma aku.

48Atana aku, ati pinagka'inagonan aku e'na minsan areyo' kapaga'aku. Puwas minnitu, sinuli-suli aku e' a'a kamemon magsuring-magsaingsing, in aku d'nda

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinasuku'an kahāpan,

49sabab makainu-inu kahinangan Tuhan Patikawasa ya panabangna ma aku. Mahasussi asal iya.
50Ma'ase' iya ma a'a kamemon magtubu'-manubu', sasuku magmahaltabatan iya.
51Pina'nda'an e'na kawasana labay min kahinanganna, pinagkaukanat e'na saga a'a ya magabbu-abbu ma deyom pangatayan.

52Nila'anan e'na saga sultan min pagsultanan sigām, pinabangsa e'na saga a'a areyo'-deyo'.

53Saga a'a atiksa' binuwanan e'na lidjiki' aheka, maka a'a dayahan pinala'an e'na ma halam aniya' tabowa sigām.

54Tinabang e' Tuhan sosoho'anna bangsa Isra'il, ka'ase'anna sigām buwat bay panganjanji'na

55ma si Ibrahim maka saga panubu'na sampay ni kasaumulan, tatuman isab bay pangallam Tuhan ma kamatto'ahan."

56Na, kulang-labi t'llumbulan ya kat'nna' si Mariyam ma si Elesabet bo' yampa amole'.

Kapaganak ma si Yahiya

57Ta'abut pa'in llaw panganak si Elesabet, l'lla ya anakna.

58Makakale pa'in saga lūng-kampungna maka lahasiya'na pasal kaheya kahāpan Tuhan ma iya, magbeya' sigām maka iya magkōg-koyag.

59Na, pagka walung'llaw na onde' ma luwasan, waktu pangislam ma iya, patimuk pehē' ba'anan kaukampung. Arak iya niōnan Jakariya buwat ōn mma'na,

60sagō' mbal si Elesabet. Yukna, "Da'a. Subay iya niōnan Yahiya." 61"Angay?" yuk sigām. "Halam aniya' min kahekanu niōnan Yahiya." 62Manjari aninyal sigām ni mma' onde' bo' kinata'uwan bang ai kabaya'anna.

63Aninyal isab si Jakariya angamu' panulatan ati anulat buwattitu: "Ōnna Yahiya!" Ainu-inu makalandu' saga a'a inān kamemon.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

64Saru'un-du'un du makabissala si Jakariya pabīng maka sinanglitan e'na Tuhan.

65Sinōd tāw saga lūng-kampung disi Jakariya, maka habal pasal bay tahinang inān pasaplag na pa'in ni kareya-reyahan ma lahat Yahudiya.

66Amikil-mikil na pa'in sasuku makakale pasal pakaradja'an itu, yuk-i, “Ai bahā' panganggantа' Tuhan ma onde' inān?” Sabab atampal in onde' inān kaniya'an barakat min Tuhan.

Kalangan si Jakariya

67Manjari si Jakariya, mma' si Yahiya, bay kahōpan Rū Sussi ati pinaluwas e'na lapal deyo' bay min Tuhan, yukna,

68“Sanglitantam Panghū', ya pagtuhanan bangsatam Isra'il, sabab pi'itu na iya anabangan kitam suku'na, maka angaliyusan kitam min kasigpitan.

69Pinaniya'an kitam a'a ga'osan angalappas kitam, panubu' sultan Da'ud, ya bay sosoho'an Tuhan e'.

70Paljanji'an Tuhan ko' itu, ya bay pangallam e' kanabi-nabihan sussi ma masa awal.

71Yuk janji' he', in kitam pinuwasan e'na min ga'osan palbantahantam, maka min pang'ntanan saga a'a ab'nsihan kitam.

72Jari ta'nda' minnē' kaheya ase' Tuhan ma ka'mbo'-mbo'antam. Tinuman isab janji' ya bay pagsulutanna maka sigām.

73Ya na janji' bay panganjanji'na ma si Ibrahim, pinapagtapil maka sibahatna.

74Bay iya anibahat in kitam panubu' si Ibrahim pinuwasan du min pang'ntanan saga bantatam, jari makaisbat kitam ma Tuhan ma halam aniya' amakitāw,

75ma asussi pangatayantam maka abontol kahinangantam sat'ggol kitam ma dunya itu.”

76Amissala lagi' si Jakariya ma anakna, yukna, “Ka'a, Oto', niōnan du ka nabi min Tuhan Mahatinggi. Ka'a ya parahū min Panghū'nu amahāp lān palabayanna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

77Pata'unu saga a'ana in sigām lappasan min mulka', pagka niampun dusa sigām.

78Sabab patiase'un Tuhantam, alunuk pangatayanna. Angkan kitam pinabeya'an sawa min deyom sulga', sali' hantang llaw pasobang.

79Sasuku bay ka'ddasan ma deyom kalendoman ma sabab katāw sigām ma kamatay, taluwa' sahaya na, ati pinandu'an kitam lān ahāp ya amowa kita ni kasannangan."

80Manjari anak si Jakariya inān pasulig na pa'in maka pasōng akkal-pikilanna. Pat'nna' na pa'in iya ma lahat paslangan sampay ta'abut llaw katuwa'na ni saga a'a Isra'il.

Lukas 2

Kapaganak ma si Isa
(Matiyu 1:18-25)

1Ma waktu ina'an si Agustus ya Sultan Mahatinggi ma bangsa Rōm. Manjari anguldin iya subay sinulat ōn a'a kamemon ma sabarang lahat ma kaluha'an pagsultananna.

2(Yampa aniya' uldin buwattē' pamasulat ōn a'a kamemon, ma waktu kapaggubnul si Kirinu ma katilingkal lahat Siriya).

3Jari magpole'an saga a'a kamemon ni lahat ka'mbo'-mbo'an sigām bo' magpasulat ōn sigām.

4Jari si Yusup bay pauntas min Nasaret ma lahat Jalil tudju ni lahat Yahudiya, ni kauman Betlehem ya lahat panganakan sultan Da'ud ma masa awal e'. Pina'an iya magpasulat ōnna sabab tubu' iya min si Da'ud.

5Magbeya' iya maka si Mariyam, ya bay pinah'nda'an iya, supaya tasulat ōn sigā. Ab'ttong asal si Mariyam.

6Jari mahē' pa'in sigā ma Betlehem, ta'abut llawna,

7ati nianakan e'na anakna siyaka, l'lla. Pinalampinan e'na maka s'mmek bo' yampa pinalege ma deyom tu'ung pamanganan hayop ni'ipat, sabab halam aniya' lugal ma luma' paghahanti'an e'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tunggu' Bili-bili maka Mala'ikat

8Na, aniya' ma jadjahan ina'an-i saga a'a anunggu' bili-bili sigām ma deya, waktu sangom pa'in.

9Sakali aniya' mala'ikat min Tuhan panyata' ni sigām, maka aninag sahaya Tuhan ma sakalibut sigām. Jari tināw sidda sigām.

10Sagō' yuk mala'ikat ni sigām, “Da'a kam tināw sabab aniya' lapal ahāp pamowahanku ka'am, lapal makakōd atay saga a'a kamemon.

11Aniya' Manglalappas nianakan ma ka'am, in iya Al-Masi ya Panghū'bi. Llaw itu du ya kapaganak ma iya, ma Betlehem, kauman sultan Da'ud.

12Ya na itu paltanda'an pamab'nnal ka'am: makabāk du kam onde' pinalampinan maka s'mmek, ina'an palege ma deyom tu'ung pamanganan hayop.”

13Patagha' aniya' bangsa sulga' laksa'an ta'nda' e' saga tunggu' bili-bili inān pabeya' ma mala'ikat dakayu'. Amudji sigām Tuhan, yuk-i,

14“Mahaldika' ni Tuhan Mahatinggi. Bang pa'in aniya' kasannangan isab ma dunya itu, ma sasuku makasulut iya!”

15Makala'an pa'in saga mala'ikat inān pabalik ni sulga', magtūy magsuli-suli saga tutunggu' bili-bili inān, yuk-i, “Sūng na kitam ni Betlehem. Nda'tam bang ai paniya' inān, ya bay pamata'u kitam e' Panghū'.”

16Jari magdai'-dai' sigām pehē' ati tabāk e' sigām si Mariyam maka si Yusup. Ta'nda' isab e' sigām onde' palege ma deyom tu'ung pamanganan hayop.

17Maka'nda' pa'in sigām ma onde', magtūy pangahaka e' sigām bay pamissala mala'ikat pasal onde' inān.

18Ainu-inu to'ongan sasuku makakale ma haka saga tunggu' he'.

19Sagō' tinau' kamemon saga pakaradja'an itu e' si Mariyam ma deyom atayna bo' tali'-tali'na pahāp.

20Jari pabīng na saga tunggu' inān ni kahayopan sigām, maka e' sigām ananglitan maka amudji Tuhan ma sabab kamemon bay takale maka bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'nda' e' sigām. Sabab b'nnal to'ongan bay pamissala mala'ikat ma sigām.

Pangislam ma si Isa

21Walung'llaw pa'in onde' inān ma luwasan, ni'islam iya ati niōnan Isa, ōn bay pangōn iya e' mala'ikat ma halam gi' pinangiraman.

22Ajukup pa'in waktu pagsussi ya pangahād ma si Mariyam ma sabab sara' si Musa, binowa si Isa pehē' ni Awrusalam e' si Yusup maka si Mariyam bo' tinukbalan ni Tuhan.

23(Tasulat asal ma Sara' min Panghū': “Kamemon saga anak l'lla siyaka subay pamasuku' ma Tuhan.”)

24Tinukbalan isab e' sigām pagkulban buwat bay tasulat ma Sara' Panghū' he', ya yuk-i, “duwa assang atawa duwa anak malapati' ya subay pagkulbanbi.”

25Na, ma waktu ina'an aniya' dakayu' matto'a l'lla ōnna si Simiyun maglahat ma Awrusalam. Ahāp addatna, magtata'at asal ma Tuhan. Nilagaran e'na waktu pangalappas ma bangsa Isra'il, maka kapagbaya'an iya e' Rū Sussi.

26Bay iya pinata'u asal e' Rū Sussi in iya mbal amatay sat'ggol halam gi' ta'nda'na Al-Masi, ya panganjanji' e' Panghū'.

27Manjari si Simiyun itu pinapina'an ni langgal pagkulbanan e' Rū Tuhan. Salta' pa'in si Isa binowa pina'an e' matto'ana bo' bineya' e' sigā usulan Sara' si Musa,

28nihambin onde' e' si Simiyun. Magpudji iya, yukna,

29“O Tuhan Sangat Kawasa, atanu du aku. Ahantap pangatayanku minsan aku papole'nu na, sabab tatuman na janji'nu.

30Ta'nda' na e' mataku a'anu Manglalappas,
31ya bay sakapnu ma matahan manusiya' kamemon.

32Onde' itu sapantun sawa pamabukis kahandaknu ma saga bangsa ya ngga'ika bangsa Isra'il, pamaheya kabantugan saga a'anu bangsa Isra'il.”

33Na, ainu-inu to'ongan ina'-mma' si Isa ma sabab kabtangan si Simiyun itu ma pasalan anak sigā.

34Pagubus, niamu'an sigām kahāpan e' si Simiyun. Yukna isab ni si Mariyamya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ina' inān, “Ya panganggantа' Tuhan ma anaknu itu, in iya sababan angkan aheka a'a bangsa Isra'il makabāk kalappasan, maka aheka isab magni-kala'atan. Paltanda'an iya min Tuhan sagō' sinulak iya e' kaheka'an a'a,

35bo' kasakupan bang ai to'ongan pinikil e' sigām. Maka ka'a ilu, Mariyam,” yuk si Simiyun, “makananam du ka kasusahan sali' hantang kalis parugsu' ni deyom ataynu.”

36-37Aniya' isab maina'an dakayu' nabi d'nda niōnan si Anna, anak si Panu'al, min panubu' si Aser. Ato'a na iya to'ongan, walumpū' maka mpat tahun umulna. Pituntahun du bay kapagpūnna maka h'llana ati abalu iya sangay minnē'. Atukid iya magni-langgal pagkulbanan, ati maina'an iya llaw-sangom amudji Tuhan. Amuwasa iya sampay anambahayang.

38Manjari pasabu si Anna itu ma waktu ina'an-i ati magsukul to'ongan iya ni Tuhan maka anuli-nuli pasal onde' inān ni a'a kamemon, sasuku angalagaran waktu panglappas saga a'a Awrusalam.

39Manjari itu, aubus pa'in si Yusup maka si Mariyam maghinang kamemon bay panoho'an ma deyom Sara' Panghū', pabīng na sigām ni lahat Jalil, ni kauman Nasaret ya pat'nna'an sigām luggiya'.

40Pasulig onde' inān sampay pakosog baranna. Alalom pangita'una maka pinaniya'an iya barakat min Tuhan.

Si Isa ma Langgal Pagkulbanan

41Na, magtukad saga matto'a si Isa ni Awrusalam kahaba'-kahaba' tahun bo' maghinang Hinang Paglakad.

42Jari itu, ta'abut pa'in sangpū' maka duwantahun umul si Isa, magbeya' sigām pehē' ni paghinangan buwat kabiyaksahan bangsa Yahudi.

43Atammat pa'in paghinang e', amole' na sigā ni lahat sagō' ta'bba si Isa ma Awrusalam ma halam kinata'uwan e' matto'ana.

44Pangannal sigā ina'an du iya magbeya' pa'abay ma sigā. Jari dang'llaw ya kal'ngngan sigā bo' yampa sigā amiha iya ma deyom kabagayan maka kaheka'an sigā, sagō' halam iya tabāk maina'an.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45Pagka buwattē', pabīng sigā tudju ni Awrusalam amiha iya mahē'.

46Apuwas pa'in t'llumbahangi, yamboho' iya tabāk ma deyom langgal pagkulbanan magsamatingkō' maka saga guru. Ina'an iya akale maka atilaw na pa'in ma sigām.

47Sasuku makakale ma iya ainu-inu to'ongan sabab alalom pangita'una, maka taluwa' panambungna.

48Pag'nda' matto'ana ma iya landu' sigā ainu-inu. Yuk ina'na, “Otō', angay buwattilu hinangnu ma kami? Asusa to'ongan aku maka mma'nu amiha ka'a.”

49Yuk si Isa ni sigā, “Angay aku pihabi? Halam bahā' kata'uwanbi in aku subay maitu ma luma' Mma'ku?”

50Saguwā' halam tahati e' sigā bang ai pamissalana.

51Jari magbeya' si Isa maka matto'ana pabīng ni Nasaret ati bineya' e'na panoho'an sigā. Malaingkan si Mariyam bay anau' pakaradja'an itu kamemon ma deyom pangatayanna.

52Pasōng na pa'in paheya si Isa maka pasōng ta'una. Pasōng isab iya makasulut atay Tuhan sampay manusiya'.

Lukas 3

Si Yahiya Magpapandi Anagna' Amandu'

(Matiyu 3:1-12; Markus 1:1-8; Yahiya 1:19-28)

1-2Na, ta'abut pa'in kasangpū' maka limantahun kapagsultan si Tibirus, ya Sultan Mahatinggi ma bangsa Rōm, aniya' palman Tuhan at'kka ni si Yahiya anak si Jakariya, waktu kamahe'na ma lahat paslangan. Ma waktu ina'an Puntus Pilatu ya maggubnul ma lahat Yahudiya, si Herod ya magparinta ma lahat Jalil, danakanna si Pilip ya magparinta ma lahat Ituriya maka ma lahat Tarakunit, maka si Lisani ya ma lahat Abilene. Si Annas maka si Kayapas bay Imam Muwallam.

3Manjari pal'ngngan na si Yahiya angalatag kalahat-lahatan ma jadjahan sapa' Jordan magnasihat palman Tuhan. Yukna, “Pataikut kam min dusabi bo' kam pinandi taubat ati niampun du dusabi e' Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Tasulat asal ma deyom Kitab nabi Isaya ma awal lagi'. Yuk-i, “Aniya' a'a angalingan ma lahat paslangan, yuk-i, ‘Sōng na at'kka Panghū'. Lanu'inbi lān palabayanna, pabontolunbi pal'ngngananna.

5Saga l'bbak kamemon subay pinapantay, kabūd-būran kamemon subay pinaratag. Saga lān abengkok subay pinabontol, maka palabayan magtinggil-l'bbak subay pinalanu'.

6Manjari ta'nda' e' manusiya' kamemon kapanglappas Tuhan ma sigām.’ ”

7Na, landu' aheka a'a pina'an ni si Yahiya mikipandi, angkan yukna ma sigām, “Ka'am ilu, addatbi sali' sapantun addat sowa pangangakkal. Sai bahā' bay angahaka'an ka'am in ka'am subay papuwas min mulka' ya song pat'kka?

8Bang kam sab'nnal-b'nnal pataikut na min dusabi, hinangunbi hinang ahāp, tanda' saksi' in addatbi apinda na. Da'a kam magpina'in in ka'am mbal minulka'an saukat na kam panubu' si Ibrahim. Haka'anta kam, minsan saga batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim e' Tuhan!

9Ka'am ilu sali' hantang kayu arai' na pinuwad maka kapa, tobtob min po'onna. Sabab kayu kamemon sasuku mbal ahāp buwa'na, pinuwad du bo' nilarukan ni deyom api tinunu'.”

10Manjari tinilaw si Yahiya e' ba'anan a'a inān. Yuk sigām, “Ai subay hinang kami?”

11Yuk si Yahiya, “Sasuku kam magduwa badju' pamuwanunbi dakayu' ma a'a halam taga-badju'. Sasuku isab kam taga-kinakan pamahagi'unbi ma a'a atiksa'.”

12Aniya' isab pehē' mikipandi ma si Yahiya Magpapandi saga a'a magā' sukay parinta. Yuk sigām, “Tuwan Guru, kami itu? Ai subay hinang kami?”

13Yuk si Yahiya, “Bang kam angā' sukay da'a palabihunbi min bay panoho'an ka'am e' parinta.”

14Ya du saga sundalu, bay atilaw ma si Yahiya. Yuk sigām, “Kami sundalu itu, ai subay hinang kami?” Ya sambung si Yahiya, “Da'a kam angalangpas, da'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kam anumbung ni sara' ma ngga'i ka b'nnal. Maka da'a kam anawad ma gadjibi.”

15Na, makakale pa'in saga a'a inān ma si Yahiya, magtūy sigām aholat-holatbang kalu si Yahiya in Al-Masi, ya nilagaran e' sigām.

16Angkan ah'lling si Yahiya ma saga a'a inān, yukna, “Aku itu, hal bohe' ya pamandiku ka'am. Saguwā' aniya' a'a song pi'itu labi bangsahan sidda min aku. Minsan engkot taumpa'na mbal aku tinōp angahubaran iya. Saddī bowahan pamandina ma ka'am. Hatina in iya amasangon Rū Sussi ni deyom baranbi. Kasehe'an isab pinandi e'na maka api.

17Sinilang du e'na a'a ahāp maka a'a ala'at, buwat sapantun a'a anahapan pai.Ya paina tinau' e'na ma deyom tatau'anna, sagō' hampa'na tinunu' ma api mbal kap'ddahan.”

18Aheka isab bissala si Yahiya saddī bay pagnasihatna lapal ahāp ma saga a'a.Bay soho'na isab sigām amindahan kaul-pi'il sigām.

19Na, aniya' waktu pamabukag si Yahiya ma gubnul Herod. Sabab dusahan si Herod magpūn maka si Herodiyas ya bay h'nda siyalina, maka ma sabab kahinanganna ala'at kasehe'.

20Manjari karuhunan si Herod maghinang ala'at sabab pinakalabusu e'na si Yahiya.

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3:13-17; Markus 1:9-11)

21Ma waktu kapamandi lagi' si Yahiya ma a'a kamemon, pinandi isab e'na si Isa. Pagubus, hinabu si Isa anabbut ni Tuhan, magtūy paukab deyom sulga',

22ati pareyo' Rū Sussi pinaka luwa assang, patapu' ma iya. Aniya' isab suwala ah'lling min deyom sulga', yuk-i, “Ka'a ya Anakku kalasahanku, landu' makasulut atayku.”

Kapangkatan si Isa
(Matiyu 1:1-17)

23Na, ma waktu kapanagna' si Isa magnasihat pandu'na ma manusiya', aniya' saga t'llumpū' tahun umulna. Anak si Yusup iya bang ma pangannal saga a'a,si

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yusup ya bay anak si Hili.

24Si Hili ya bay anak si Mattat, ya Mattat bay anak si Libi, ya Libi bay anak si
Malki, ya Malki bay anak si Janni, ya Janni bay anak si Yusup.
25Si Yusup bay anak si Mattati, ya Mattati bay anak si Amos, ya Amos bay anak
si Nahum, ya Nahum bay anak si Esli, ya Esli bay anak si Naggay.
26Si Naggay ya bay anak si Ma'at, ya Ma'at bay anak si Mattati dakayu', ya
Mattati itu bay anak si Simain, ya Simain bay anak si Yosek, ya Yosek bay anak
si Joda.
27Si Joda ya bay anak si Jo'anan, ya Jo'anan bay anak si Resa, ya Resa bay anak
si Sirubbabil, si Sirubbabil bay anak si Salati, ya Salati bay anak si Niri.

28Si Niri ya bay anak si Malki, ya Malki bay anak si Addi, si Addi bay anak si
Kosam, ya Kosam bay anak si Elmadam, si Elmadam bay anak si Ēr.

29Si Ēr ya bay anak si Yussa', si Yussa' bay anak si Ele'eser, ya Ele'eser bay anak
si Jurim, si Jurim bay anak si Mattat, ya Mattat bay anak si Libi,

30si Libi bay anak si Simiyun, si Simiyun bay anak si Yuda, ya Yuda bay anak
si Yusup, ya Yusup bay anak si Jonam, ya Jonam bay anak si Eliyakim.
31Si Eliyakim ya bay anak si Meleya, ya Meleya bay anak si Menna, ya Menna
bay anak si Mattata, ya Mattata bay anak si Natan, ya Natan bay anak si Da'ud.
32Si Da'ud e' bay anak si Jesse, ya Jesse bay anak si Obed, ya Obed bay anaksi
Bowas, ya Bowas bay anak si Sala, ya Sala bay anak si Nasson.
33Si Nasson ya bay anak si Amminadab, ya Amminadab bay anak si Admin, ya
Admin bay anak si Arni, ya Arni bay anak si Hesdon, ya Hesdon bay anak si
Peres, ya Peres bay anak si Yuda.
34Si Yuda ya bay anak si Yakub, si Yakub e' bay anak si Isa'ak, ya Isa'ak bay
anak si Ibrahim, ya Ibrahim bay anak si Tera, ya Tera bay anak si Nahor.
35Si Nahor ya bay anak si Sirug, ya Sirug bay anak si Reyo, ya Reyo bay anaksi
Peleg, ya Peleg bay anak si Eber, ya Eber bay anak si Sela.

36Si Sela ya bay anak si Kainan, ya Kainan bay anak si Arpaksad, ya Arpaksad
bay anak si Sēm anak si Nū, ya Nū bay anak si Lamek.

37Si Lamek bay anak si Metosela, ya Metosela bay anak si Idris, ya Idris bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anak si Jared, ya Jared bay anak si Mahalalel, ya Mahalalel bay anak si Kenan.

38Si Kenan ya bay anak si Enos, ya Enos bay anak si Sēt, ya Sēt bay anak simbo' Adam, maka si Adam bay anak Tuhan.

Lukas 4

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4:1-11; Markus 1:12-13)

1Manjari itu pabing si Isa min sapa' Jordan. Kahōpan iya e' Rū Sussi ati binowa iya kaleya ni lahat paslangan.

2Mpatpū' ng'llaw, mpatpū' bahangi ya kamahe'na sinasat na pa'in e' nakura' saitan, kalu tabowa magdusa. Halam iya bay makatimtim ai-ai t'ggolna mahē'. Pagpuwas ina'an-i aheya lingantuna.

3Ah'lling nakura' saitan ma iya, yukna, “Bang ka'a sab'nnal-b'nnal Anak Tuhan soho'un saga batu itu papinda ni tinapay.”

4Saguwā' anambung si Isa, yukna, “Tasulat asal ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘ngga'i ka hal kinakan baran ya makakallum ma manusiya'.’ ”

5Puwas e' binowa iya e' nakura' saitan ni kalangkawan bo' yampa pina'nda'an kalahatan kamemon ma deyom dunya, pinalaman sadja min matana.

6Yuk nakura' saitan ni iya, “Buwananta ka kapatut bo' ka makapagbaya' ma saga kalahatan itu maka karayana kamemon. Sabab bay pamasuku' ma aku kamemonna itu, ya angkan aku taga-kapatut amuwan ma sai-sai kabaya'anku.

7Na, bang ka amudji aku pamuwanku itu kamemon ma ka'a.”

8Ya sambung si Isa ma saitan e', “Tasulat asal ma deyom Kitab, yuk-i, ‘Panghū'bi Tuhan sadja ya subay pudjibi. Tunggal iya paghinanganbi!’ ”

9Puwas e' binowa si Isa e' nakura' saitan ni da'ira Awrusalam ati pina'atag iya ma puttuk langgal pagkulbanan. Yuk saitan e' ni iya, “Bang ka b'nnal Anak Tuhan, pakuppa ka minnilu

10sabab aniya' tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Sinoho' e' Tuhan saga mala'ikatna anganjagahan ka'a.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Aniya' isab dakayu' sulat, ya yuk-i, ‘Tinayak ka e' sigām bo' mbal makahantak tape'nu ni batu.’ ”

12Anambung si Isa, yukna, “Yuk Kitab, ‘Da'a sulayinbi kawasa Panghū'bi Tuhan.’ ”

13Na, aubus pa'in kaginisan sasat ya panasat e' nakura' saitan, ang'bba iya minsi Isa, bo' amiha llaw saddī.

Sinulak si Isa e' saga A'a Nasaret
(Matiyu 13:53-58; Markus 6:1-6)

14Manjari itu pabing si Isa ni lahat Jalil, abarakat asal e' Rū Sussi. Jari pasaplag habal ma pasalanna ni saga a'a ma kaluha'an lahat inān.

15Amandu' na pa'in iya ma kalanggal-langgalan sigām ati sinanglitan iya e' a'a kamemon.

16Pina'an iya ni Nasaret, ya lahat pasuliganna. Ta'abut pa'in llaw Sabtu', pehē' iya ni langgal buwat kabiyaksahanna. Ma langgal pa'in, an'ngge iya amassa Kitab.

17Sinōngan ni iya lūnan jūd nabi Isaya. Pagb'llatna, tabassana saga ayat itu, yayuk-i,

18“Itiya' aku kapagbaya'an e' Rū Panghū', sabab tapene' aku e'na amasampaylapal ahāp ni saga a'a kamiskinan. Sinoho' aku pi'itu angahaka'an saga pilisuin sigām pinaluwas du, saga a'a buta in sigām maka'nda' du pabīng. Sinoho'aku e'na amuwasan sasuku ni'inyaya,

19amasaplag isab in waktu pangalappas Panghū' ma saga a'ana, ta'abut na.”

20Puwas e' nilūn e' si Isa jūd bay pamassahanna he'. Ni'nde'an e'na ni bilal bo' yampa aningkō'. Sakali pinatongan iya e' a'a kamemon ma deyom langgal inān,

21ati anagna' iya amissala ni sigām, yukna, “Ma llaw itu taga-kamaksuran na saga ayat bay tabassaku ma pangalehanbi.”

22Ka'amuhan saga a'a inān kamemon ma si Isa. Ainu-inu sigām ma sabab kapanday bissalana. Sagō' aniya' pah'lling sigām, yuk-i, “Bang kami mbal asā', anak si Yusup ko' itu!”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23Yuk si Isa ma sigām, “Tantu du kam amah'llingan aku buwat bay papata kamatto'ahan, ya yuk-i, ‘Pagka ka ata'u anambal, anambalan ka di-nu.’ Tantu isab kam anoho' aku subay angahinang maitu ma lahatku luggiya' saga hinang ya takalebi bay hinangku ma lahat Kapirnaum e'.

24Haka'anta kam to'ongan,” yuk si Isa, “in nabi mbal du pinagaddatan ma lahatna luggiya'.

25Halam aniya' duwa-ruwana, ma masa lagi' nabi Elija halam bay angulan ma deyom t'lluntahun maka tonga', maka landu' ginotom kaluha'an lahat inān. B'nnal aheka balu d'nda bay maitu ma lahat Isra'il ma waktu gotom inān,

26sagō' ngga'i ka d'nda Isra'il ya bay pamapehē'an si Elija. D'nda bangsa saddiko' inān, a'a min Sarepta, ma jadjahan Sidun.

27Damikiyanna isab ma bay waktu nabi Elisa,” yuk si Isa. “Aheka a'a ni'ipul ma bangsa Isra'il sagō' halam aniya' minsan dakayu' bay kauli'an ipulna. Luwal a'a min bangsa Siriya niōnan si Na'aman.”

28Takale pa'in bissala si Isa itu e' saga a'a ma deyom langgal inān, magtūy ap'ddi' to'ongan atay sigām.

29Magpan'ngge sigām kamemon bo' angahella' si Isa paluwas min kauman inān. Binowa iya ni diyata' būd ya pa'atagan da'ira he', bo' nihūg min diyata'pampang e'.

30Daipara pas'llot iya min t'ngnga'-t'ngnga' sigām ati ala'an na minnē'.

Si Isa Amauli' A'a Pasōran Saitan
(Markus 1:21-28)

31Palūd na si Isa min Nasaret inān tudju ni Kapirnaum, dakayu' kauman ma lahat Jalil. Pagka llaw Sabtu' na, amandu' iya ma saga a'a.

32Ainu-inu ma pamandu'na saga a'a makakale inān sabab taga-kawasa iya bang amissala.

33Na, aniya' ma deyom langgal inān a'a sinōd saitan. Angolang iya pakosog,

34yuk-i, “Allō! Isa min Nasaret! Ai maksudnu pi'itu? Pi'itu ka bahā' amaka'at kami? Kata'uwanku bang sai ka. Ka'a ya Dakayu'-kayu' Asussi ya pi'itu min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tuhan.”

35Saguwā' nilāng saitan inān e' si Isa, yukna, “Pahali ka! Paluwas ka min a'ailu!”
Magtūy a'a bay sinōd inān pinahantak e' saitan ma t'ngnga'-t'ngnga' saga a'a. Puwas
e' paluwas na saitan, bo' halam du ainay baran a'a he'.

36Landu' ainu-inu saga a'a inān kamemon. Magsuli-suli sigām dangan maka
dangan, yuk-i, “Minningga bahā' pamandu'na itu? Taga-kawasa iya maka taga-
kapatut magpanoho'an saga saitan paluwas min a'a ati bineya' iya.”

37Manjari pasaplag na pa'in habal pasal si Isa ni kaluha'an lahat ma jadjahan
ina'an-i.

Aheka A'a Kauli'an e' si Isa

(Matiyu 8:14-17; Markus 1:29-34)

38Puwas e' paluwas si Isa min langgal Kapirnaum bo' pina'an ni luma' si Simun.
Na, mato'a si Simun d'nda ni'mmunan sidda, ati sinabi si Isa e' sigām amauli'
iya.

39Pina'an si Isa an'ngge ma atag palegehan d'nda he' ati soho'na ala'an
mmunna. Jari pahali bay mmunna he' ati punduk iya magtūy bo' angalabot disi
Isa.

40Pas'ddop pa'in llaw, binowa ni si Isa sasuku taga-saki indaginis. Pina'abut e'na
tanganna ma sigām dangan maka dangan ati kauli'an.

41Aheka isab saga a'a bay kapaluwasan saitan. Angolang pakosog saga saitan
inān, yuk-i, “Ka'a ya Anak Tuhan!” Sagō' nilāng sigām e' si Isa, sinō' da'a
angahaka buwattē' sabab kinilā iya e' sigām in iya Al-Masi.

42Dai' llaw pa'in, ala'an si Isa minnē' ni jadjahan halam maga'a. Piniha iya e'
saga a'a ati tabāk iya maina'an. Arak iya tinaggahan e' sigām bo' mbal
makala'an minnē',

43sagō' ah'lling si Isa ma sigām, yukna, “Subay aku pehē' isab ni saga kauman saddi
bo' magnasihat lapal ahāp pasal pagparinta Tuhan, sabab ya na itu po'onanna
angkan aku pinapi'itu e' Tuhan.”

44Jari magnasihat na pa'in si Isa ma deyom kalanggal-langgalan mahē' ma lahat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yahudiya.

Lukas 5

Si Isa Anagna' Amene' A'a Pamulid ma Iya
(Matiyu 4:18-22; Markus 1:16-20)

1Manjari aniya' llaw dakayu' an'ngge si Isa ma bihing danaw Gennesaret. Magtimuk na pa'in saga a'a ni bihingna supaya sigām makakale palman Tuhan.

2Na, aniya' ta'nda' e' si Isa duwa bayanan pasanglad ma bihing danaw. Bay ni'bbahan e' saga a'a magdaraing hinabu sigām angose'an pokot.

3Paruwa' si Isa ni bayanan dakayu' ya suku' si Simun, ati angamu' iya ma si Simun pinatā-tā dangkuri' min bihing tampe. Jari aningkō' si Isa ma bayananbo' amandu' ma saga a'a.

4Na, aubus pa'in e' si Isa amandu', ah'lling iya ni si Simun, yukna, “Pasōngungi' ni kalaloman, ati hūgunbi pokot bo' kam maka'ā'.”

5Anambung si Simun, yukna, “Tuwan Guru, lu'ugan na kami amokot dibuhi' sampay ni ka'llawan bo' halam kami bay maka'ā'. Sagō' pagka ka'a ya anoho',hūg kami na.”

6Tahūg pa'in pokot inān, aheka to'ongan daing ta'ā'. Agon na agese' saga pokote',

7angkan sininyalan e' disi Petros saga abay sigām, sinō' anabang angahella'. Makapina'an pa'in saga abay, magtūy niruwa' daing inān ni diyata' bayanan. A'llop karuwa bayanan inān e' daing, sa'agon-agon pat'nde.

8Pag'nda' si Simun Petros ma ba'anan daing inān, magtūy iya pasujud ma siIsa. Yukna, “O Tuwan, palawak ka min aku sabab dusahan aku.”

9Angkan buwattē' llingna, sabab ainu-inu iya maka saga abayna ma pasal heka daing bay ta'ā' sigām.

10Ya du ainu-inu saga sehe' si Simun magdaraing e', ya si Yakub maka si Yahiya duwangan anak si Sibidi. Manjari ah'lling si Isa ma si Simun, yukna, “Da'a ka tināw. Puwas min llaw itu, ya hinangnu subay magā' manusiya' ameya' ma aku.”

11Manjari nihella' bayanan sigām ni gintana'an ati ni'bbahan kaniya' sigām kamemon bo' yampa ameya' ma si Isa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A'a Ni'ipul Kauli'an e' si Isa
(Matiyu 8:1-4; Markus 1:40-45)

12Ma llaw dakayu', waktu pa'in si Isa ma dakayu' kauman, aniya' maina'an a'a ni'ipul. Alapat baranna e' sakina. Maka'nda' pa'in a'a itu ma si Isa, magtūy iya pasujud ma dahuanna anganjunjung. “Tuwan,” yukna, “bang ka bilahi kauli'annu du aku.”

13Sakali pina'abut e' si Isa tanganna ma a'a inān. Yuk si Isa, “Bilahi sadja aku. Kauli'an na ka.” Saru'un-du'un du ala'an ipulna.

14Niamay-amayan iya e' si Isa, yukna, “Da'a ka angahaka ni sai ni sai pasal itu-

i. Saguwā' pehē' ka patūy ni imam bo' palilingun barannu ma iya. Pagubus tukbalin pagkulban ni Tuhan buwat bay pamandu' e' si Musa, tanda' saksi' ni kaheka'an a'a in ka'a ilu alanu' na min sakinu.”

15Sagō' minsan buwattē' pangalāng si Isa, pasaplag gom pa'in suli-suli pasalna, angkan aheka saga a'a patimuk ni iya bo' akale ma pandu'na sampay angamu' pinauli' saga saki sigām.

16Saguwā' bang pasān, ala'an si Isa min kaheka'an a'a inān ni lahat kulanga'ana bo' anambahayang mahē'.

A'a Amatay Ugatna Kauli'an e' si Isa
(Matiyu 9:1-8; Markus 2:1-12)

17Dakayu' llaw, hinabu si Isa amandu', aniya' saga Parisi maka saga guru sara' agama Yahudi aningkō' ma atagna. Saga a'a itu bay pina'an min da'ira Awrusalam maka min kamemon lūngan ma lahat Jalil maka lahat Yahudiya. Taga-kawasa asal si Isa min Panghū' angkan iya makauli' saga a'a sakihan.

18Manjari aniya' at'kka pina'an saga a'a ananggung a'a amatay ugatna. Pasulay sigām pasekot ni atag si Isa,

19sagō' mbal makalabay sabab sikatimukan saga a'a maina'an. Angkan sigām parāg ni diyata' luma' angalangkat atop bo' amatonton a'a amatay ugatna maka palegehanna. Jari pinat'nna' iya ma dahuwan si Isa ma t'ngnga'-t'ngnga' katimukan a'a.

20Makata'u pa'in si Isa in a'a amowa inān angandol ma iya, ah'lling iya ni a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amatay ugatna, yukna, “Bagay, niampun na dusanu.”

21Na, takale pa'in lling si Isa itu e' saga guru sara' agama maka saga Parisi, magtūy sigām magtilaw-tilawan di-sigām dangan maka dangan, “Sai sa a'aitu?” yuk-i. “Amah'lling iya kupul ni Tuhan magbissala buwattē' sabab halam aniya' maka'ampun dusa, luwal Tuhan.”

22Sagō' kinata'uwan e' si Isa bang ai pinikil e' sigām, ati yukna ma sigām, “Angay kam magpikil-pikil buwattilu?

23Kumpasunbi bang ingga aluhay: bang yukku ma a'a, ‘niampun na dusanu’, atawa bang yukku, ‘pabungkal ka bo' ka pal'ngngan?’

24Na, buwananta kam tanda' palsaksi'an bo' kata'uwanbi in aku, Anak Manusiya', taga-kapatut angampun dusa ma deyom dunya itu.” Jari ah'lling si Isa ni a'a amatay ugatna he', yukna, “Soho'ta ka pabungkal. Bowahun pabahakannu ilu amole'.”

25Saru'un-du'un du pabungkal iya ma matahan sigām kamemon. Binuhat e'na bay pabahakanna bo' yampa amole' ni luma'na, maka e'na ananglitan Tuhan.

26Ainu-inu to'ongan saga a'a inān kamemon maka sinōd sigām tāw. Ananglit sigām ma Tuhan, yuk-i, “Hinang makainu-inu ya ta'nda'ta llaw itu!”

Si Libi Binowa Ameya' ma si Isa
(Matiyu 9:9-13; Markus 2:13-17)

27Pagubus, paluwas si Isa minna'an ati aniya' ta'nda'na maga'ā' sukay parinta, ōnna si Libi. Ina'an iya aningkō' ma deyom upisna pangā'anna sukay. Yuk siIsa ma iya, “Pi'itu na ka ameya' ma aku.”

28Pabuhat magtūy si Libi. Ni'bbahan e'na kamemonna bo' ameya' ma si Isa.

29Manjari aniya' jamu pinat'nna' e' si Libi ma luma'na pamaheyana ma si Isa. Aheka isab maga'ā' sukay parinta maka saga a'a kasehe'an bay magbeya' amangan maka sigām.

30Sagō' saga a'a Parisi maka saga guru sara' ya daumpigan maka sigām bay anoway si Isa. Yuk sigām ni mulidna, “Angay kam palamud magsalu maka saga maga'ā' sukay parinta maka ba'anan a'a dusahan?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Anambung si Isa ma saga a'a atilaw inān, yukna, “Bang a'a abasag mbal magpadoktol. Ya magpadoktol bang a'a taga-saki.

32Ngga'i ka a'a ahāp ya mohotku pi'itu ni dunya, sagō' ya pi'ituku a'a taga-dusabo' supaya ang'bba min dusa sigām.”

Panilaw Pasal Pagpuwasa
(Matiyu 9:14-17; Markus 2:18-22)

33Manjari aniya' saga a'a ah'lling ni si Isa, yuk-i, “Saga mulid si Yahiya araran magpuwasa maka anambahayang. Ya du saga mulid Parisi, sagō' mulidnu mbal. Amangan sadja sigām maka anginum.”

34Anambung si Isa ma saga a'a he', labay min paralilan. Yukna, “Amuwasa bahā' saga luruk bang masi gi' ma sigām pangantin l'lla? Tantu mbal.

35Sagō' ma llaw sinōng, bang ta'abut waktu kapamala'an pangantin l'lla, ya nahe' waktu pagpuwasa sigām.”

36Manjari amaralil gi' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu'na, yukna, “Halam aniya' anganggeret badju' baha'u panupakna ni badju' ndang. Bang buwattē', ageret badju' baha'u. Sabab s'mmek baha'u mbal tōp panupak s'mmek ndang.”

37Pinaralil isab e' si Isa pamandu'na ni binu-anggul baha'u nihinang bang ni'isi ni deyom pangisihan kuwit kambing. Yukna, “Halam aniya' angisi binu baha'u, bang masi gi' amukal, ni deyom pangisihan ndang. Bang buwattē' hinangna, tantu abustak pangisihan ndang e' binu baha'u. Jari abu'us binu ati kaugun bay pangisihanna.

38Sagō' in binu baha'u subay ni'isi ni pangisihan baha'u.”

39Amaralil gi' si Isa, yukna, “Bang a'a biyaksa anginum binu-anggul at'ggol bay ma tau'an, mbal iya bilahi anginum binu baha'u. Sabab bang ma iya, ahāp lagi' nanam binu-anggul at'ggol bay ma tau'an.”

Lukas 6

Pandu' si Isa Pasal Llaw Paghali
(Matiyu 12:1-8; Markus 2:23-28)

1Ma dakayu' llaw Sabtu', ina'an disi Isa lum'ngngan labay min t'ngnga' huma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pananoman pai-tirigu. Aniya' batang pai kin'ttu' e' saga mulidna e', pinisi-pisi e'sigām bo' yampa ni'inta'.

2Na, aniya' saga Parisi atilaw ma si Isa, yuk-i, “Angay langgalbi sara' agamatam?”

3Anambung si Isa, yukna, “Angay, halam tabassabi bahā' pasal bay tahinange' si Da'ud ma masa awal e', waktu bay kaotas sigām maka saga a'ana?

4Bay pasōd si Da'ud ni deyom luma' pangarapan ni Tuhan bo' ningā' e'na saga tinapay ya panukbal ni Tuhan. Jari kinakan e'na minsan mbal wajib kinakan e' saddi min saga kaimaman. Bay pamuwanna isab ni saga sehe'na pagkakan sigām. Sagō' halam aniya' dusana maghinang buwattē'.”

5Yuk si Isa isab, “Aku itu, Anak Manusiya', taga-kapatut magbaya' ma llaw Sabtu'.”

A'a Pakongkong Tanganna Kauli'an e' si Isa
(Matiyu 12:9-14; Markus 3:1-6)

6Ma llaw Sabtu' dakayu', pasōd si Isa ni deyom langgal bo' amandu'. Pasalta', aniya' ma deyom langgal inān a'a pakongkong tanganna kowan.

7Aniya' isab maina'an saga guru sara' agama maka saga Parisi amiha pagsababan panuntut sigām ma si Isa. Angkan iya pineyanan e' sigām bangkalu amauli' saki ma llaw paghali.

8Sagō' kinata'uwan e' si Isa bang ai pinikil e' sigām, ati ah'lling iya ni a'a pakongkong tanganna inān. “Pi'itu ka,” yukna. “An'ngge ka ma t'ngnga' itu.” Sakali pabuhat a'a inān an'ngge.

9Puwas e' ah'lling si Isa ni saga a'a inān, yukna, “Aniya' tilawku ni ka'am. Bang ma sara'tam, ai ya apatut nihinang ma llaw paghali? Hinang makahāp ka atawa hinang makala'at? Amakallum a'a ka, atawa amapatay?”

10Pinatongan e' si Isa saga a'a inān kamemon bo' yampa ah'lling ni a'a pakongkong tanganna. “Pah'nnatun tangannu ilu,” yukna. Na, pinah'nnat e'na, manjari kauli'an na to'ongan.

11Sagō' akagit to'ongan atay saga Parisi maka saga guru inān, angkan sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magisun-isun bang inay sigām si Isa.

Si Isa Amene' saga Mulidna Kasangpū' maka Duwa
(Matiyu 10:1-4; Markus 3:13-19)

12Na, ma waktu ina'an patukad si Isa ni būd angarap ni Tuhan. Maina'an iya angamu'-ngamu' ni Tuhan animpus sangom.

13Pagk'llat llaw, nilinganan e'na saga mulidna pina'an ni iya. Pinene' e'na min sigām sangpū' maka duwa a'a ati ōnanna sigām a'ana kawakilan.

14Ya na itu ōn saga a'a bay kawakilan inān: si Simun ya ōnanna isab Petros,maka si Andariyas danakan si Simun, bo' si Yakub maka si Yahiya, si Pilip makasi Bartolome.

15Pasunu' si Matiyu maka si Tomas, bo' si Yakub anak si Alpa, maka si Simun ya niōnan e' sigām Pangangatu,

16bo' si Judas anak si Yakub, maka si Judas Iskariyut ya anōngan si Isa ni saga bantana ma waktu damuli minnē'.

Pasal Kahāpan maka Katiksa'an
(Matiyu 4:23-25)

17Manjari puwas ina'an, palūd si Isa maka saga a'a kawakilanna, ati an'ngge iya ma lugal apantay. Aheka saga mulid bay maina'an maka landu' aheka a'a kasehe'an, a'a min lahat Yahudiya, min da'ira Awrusalam, maka min Tira maka Sidun ya ma bihing tahik.

18Bay sigām pina'an bo' akale ma pandu' si Isa. Bilahi isab kauli'an saga saki sigām. Sasuku isab sigām sinasat e' saitan bay kauli'an.

19Ati ba'anan a'a inān kamemon bay pasulay ama'abut tangan sigām ni iya sabab aniya' barakat paluwas min baranna, ya angkan sigām kauli'an kamemon.

Kakōgan maka Kasusahan
(Matiyu 5:1-12)

20Manjari pinatongan e' si Isa saga mulidna bo' yampa ah'lling, yukna, “Aheya kahāpan sasuku kam halam aniya' kaniya'bi ma dunya itu, sabab tantu du aniya' palsuku'anbi ma deyom pagparintahan Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Aheya kahāpan sasuku kam kasigpitan ma buwattina'an, sabab mag'ssohandu kam ma sinosōng. Aheya kahāpan sasuku kam magtangis ma buwattina'an, sabab magtittowa du kam ma sinosōng.

22Aheya kahāpan ma ka'am abila kam kinab'nsihan e' a'a, bang kam mbal tinaima' e' sigām, bang kam nihalipulu maka pinamūng-mūngan ala'at ma sabab pameya'bi ma aku, Anak Manusiya'.

23“Buwattē' isab bay hinang kamatto'ahan sigām ma saga kanabi-nabihan. Angkan kam subay magkalasigan maka magkōg-koyag bang kam nila'at buwattē' sabab tantu aheya tungbasbi ma deyom sulga'.

24Sagō' maka'ase'-ase' ka'am saga dayahan ma buwattina'an, sabab tasambutbi kahāpanbi ma dunya itu sadja.

25Maka'ase'-ase' isab ka'am ya mag'ssohan ma buwattina'an, sabab aniya' waktu ma sinosōng lingantu du kam. Maka'ase'-ase' isab ka'am magtittowa ilu,sabab aniya' waktu ma sinosōng magkasusahan kam maka magkarukka'an.

26Maka'ase'-ase' ka'am bang kam sinanglitan e' a'a kamemon, sabab ya du saga a'a maglaku-laku in sigām nabi. Bay du isab sigām sinanglitan e' ka'mbo'-mbo'anbi.”

Lasa ma Palbantahan
(Matiyu 5:38-48; 7:12)

27Amandu' gi' si Isa, yukna, “Ya na itu pah'llingku ma ka'am sasuku kam akale ma aku, kalasahinbi bantabi. Hinangunbi ahāp ma saga a'a ab'nsihan ka'am.

28Amu'-amu'inbi kahāpan min Tuhan sasuku anukna'an ka'am. Sambahayanginbi sasuku angala'at ka'am.

29Abila aniya' anampak ka'a ma baihu'nu dambila', patampalun isab dambila' panampakanna. Abila aniya' angagaw badju'nu, pangahilasun sampay kamisitanu.

30Sai-sai angamu' ni ka'a, buwanin. Maka bang aniya' ganta' angā' palsuku'annu da'a na pa'nde'in pabalik.

31Ai-ai kabaya'anbi nihinang ma ka'am e' a'a kasehe'an, ya na he' subay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hinangunbi ma sigām.

32“Bang hal a'a alasahan ka'am ya kalasahanbi, angay kam subay tinungbasan pahala'? Sabab minsan a'a ala'at, alasa du ma sasuku alasahan sigām.

33Damikiyanna, bang hal a'a bay makatabangan ka'am ya tabanganbi, angay kam subay binuwanan pahala'? Sabab minsan a'a ala'at, buwattē' du isab addat sigām.

34Bang ya sadja pautanganbi a'a tantu amayad, angay kam subay aholat pinahala'an? Sabab minsan a'a ala'at amaindam du ma sehe' sigām ala'at, bang pa'in tantu binayaran.

35Sagō' ya na itu pamandu'ku ma ka'am,” yuk si Isa. “Kalasahinbi bantabi maka tabanginbi sigām. Bang aniya' angutang ni ka'am, pautanginbi minsan halam aniya' bayad niholat. Jari aheya pahala' panungbas ka'am ati manjari na kam anak Tuhan Mahatinggi. Sabab ahāp kajarihan Tuhan minsan ma saga a'a ala'at, minsan ma a'a mbal magsukul.

36Subay kam ma'ase', buwat ka'ase' Mma'bi Tuhan.”

Pasal Panoway ma Pagkahi
(Matiyu 7:1-5)

37“Da'a sā'unbi pagkahibi bo' kam mbal sinā' e' Tuhan. Da'a pat'kkahunbi dusani a'a kasehe'an bo' kam mbal pinat'kkahan dusa e' Tuhan. Ampununbi pagkahibi bo' kam niampun isab e' Tuhan.

38Amuwan kam ma kasehe'anbi ati aniya' pamuwan ka'am e' Tuhan. Ya sapantun t'ppongan aheya bang tinumpahan ni deyom pangisihanbi. Minsan nirasok, minsan pinaponod, mbal paisi sabab hekana. Hatina ai-ai pan'ppongbi ma sehe'bi ya du isab pan'ppong Tuhan ma ka'am.”

39Binissala e' si Isa dakayu' kissa pamaralil. Yukna ma saga a'a, “Bang buta angambit sehe'na buta, tantu sigā karuwangan ahūg ni deyom lowang.

40Halam aniya' mulid palanga min guruna. Sagō' in mulid kamemon, bang atammat na pangadji'na, magsali' du maka guruna.

41“Ka'am magsoway sehe'bi ilu, angay ta'nda'bi bukbuk kayu ma deyom mata

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sehe'bi ati mbal tananambi batang kayu ya ma matabi?

42Mamarahi pahāp ka'am ilu! Yukbi ma sehe'bi, ‘Tabiya', la'ananta bukbuk min matanu ilu,’ bo' pa'in halam tananambi batang kayu ya ma matabi! Maglaku-laku kam in ka'am ilu halam taga-sā'! La'aninbi gi' dahū ya batang kayu ma matabi, manjari asawa pang'nda'bi ati makala'anan kam bukbuk kayu min mata sehe'bi.”

Pasal Kayu maka Buwa'na
(Matiyu 7:16-20; 12:33-35)

43Ah'lling gi' si Isa, yukna, “Bang saupama kayu ahāp, mbal amuwan buwa' ala'at. Damikiyanna isab bang kayu ala'at suligna, mbal amuwan buwa' ahāp.

44Kinata'uwan asal kayu min buwa'na. Mbal kita angā' buwa' igira min puhung atawa buwa' anggul min sampinit.

45Buwattē' du isab ma manusiya', sali' dalil kayu. Bang a'a ahāp addatna makapaluwas iya bissala ahāp ma sabab kahāpan ya bay tau'na ma deyom atayna. Sagō' bang a'a ala'at, luwal kala'atan ya pinaluwas e'na sabab ala'at ya tatau'na ma deyom atayna. Ai-ai ma deyom atay manusiya', ya na he' paluwas min bowa'na.”

Duwa Ginis A'a Magpat'ngge Luma'
(Matiyu 7:24-27)

46“Angay yukbi in aku Panghū'bi, bo' pa'in mbal hinangbi panoho'anku ma ka'am?

47Sasuku pi'itu ni aku bo' akale ma pandu'ku sampay ameya', pahatita kam bang buwattingga kahālanna.

48A'a inān sali' hantang a'a maghinang luma'. Niosolan hāgna ma diyata' batu. Aubus pa'in nihinang, angandunuk kasapa'an ati sinampoyakan luma' inān sagō' mbal tajogjog sabab ahogot asal osolanna.

49Bang a'a isab akale ma pandu'ku bo' mbal ameya', ya dalilna a'a maghinang luma' ma halam ahogot paosolanna. Bang luma' ina'an-i taluwa' dunuk ah'bba' magtūy, abulangkayat to'ongan.”

Lukas 7

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pangandol Kapitan ya Bangsa Rōm
(Matiyu 8:5-13)

1Aubus pa'in kamemon bissala si Isa itu ma saga a'a, pasōd iya ni deyom da'ira Kapirnaum.

2Na, aniya' maina'an dakayu' kapitan bangsa Rōm taga-sosoho'an kalasahanna. Asaki na sosoho'an itu, song na magkamamatay.

3Makakale pa'in kapitan pasal si Isa, magtūy aniya' pagmatto'ahan bangsa Yahudi pinapina'an e'na ni si Isa angamu' pinauli' sosoho'anna e'.

4Manjari pasampay saga pagmatto'ahan inān ni si Isa bo' anganjunjung to'ongan, yuk-i, “Patut subay tabangannu kapitan itu,

5sabab amagay to'ongan iya ma bangsatam Yahudi, maka iya ya bay magbaran anganggastuhan langgaltam.”

6Jari ameya' si Isa ma sigām. Asekot pa'in iya ni luma', sinoho' e' kapitan saga bagayna amowahan si Isa lapal, yuk-i, “Tuwan, da'a ka amalu'ug di-nu pasampay pi'itu sabab mbal aku tōp amapi'itu ka'a ni luma'ku.

7Bangsahan to'ongan ka angkan pikilku in aku mbal tōp anampang ka'a magbaran. Sagō' angalapal sadja ka minnilu ati kauli'an du sosoho'anku itu.

8Minsan aku, biyaksa aku pinagbaya'an e' a'a min diyata'anku maka aniya' isab sundalu pagbaya'anku. Bang soho'ku dangan pehē', pehē' du iya. Bang soho'ku dangan pi'itu, pi'itu du iya. Damikiyanna bang aniya' pahinangku ma saga sosoho'anku, magtūy du nihinang e' sigām.”

9Pagkale pa'in pah'lling kapitan inān e' si Isa, ainu-inu iya. Jari palingi' iya ni saga kaheka'an a'a ya paurul min buli'anna. Yukna ma sigām, “Haka'anta kam, minsan ma deyom bangsatam Isra'il, halam aku bay makabāk a'a buwattitu kosog imanna.”

10Jari amole' na saga a'a bay sinō' e' kapitan. Pagt'kka sigām ni luma', ta'nda'e' sigām sosoho'an inān kauli'an na.

Anak Balu D'nda Pinakallum e' si Isa

11Mbal at'ggol minna'an pehē' si Isa ni dakayu' kaluma'an niōnan Nain.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sinehe'an iya e' saga mulidna maka ba'anan saga a'a kasehe'an.

12Makasekot pa'in iya ni lawang ya pasōran kauman inān, aniya' maina'an saga a'a ananggung patay a'a, binowa paluwas ni pagkubulan. L'lla ya amatay he', anak tunggal dakayu' balu d'nda. Jari aheka a'a min kaluma'an inān bay pabunyug angubul.

13Na, pag'nda' pa'in Panghū' Isa ma d'nda itu, magtūy iya t'kkahan ase'. Yukna ma d'nda inān, “Da'a ka anangis.”

14Puwas e' pasōng si Isa ni tanggungan bo' ntananna, angkan pahogga' sagaa'a ananggung e'. Ah'lling si Isa, yukna, “Oto', punduk ka!”

15Magtūy allum pabalik a'a amatay he'. Punduk iya maka e'na amissala, ati sinōngan iya e' si Isa ni ina'na.

16Sinōd tāw saga a'a maina'an kamemon maka sinanglitan Tuhan e' sigām,yuk-i, “Aniya' na nabi abarakat palahil pi'itu. Makapi'itu na Tuhan anabangan kitam saga a'a suku'na.”

17Manjari ya habal pasal bay hinang si Isa itu pasaplag na pa'in ma kaluha'an lahat Yahudiya, sampay ma sakalibutna.

Panilaw e' si Yahiya Magpapandi

(Matiyu 11:2-19)

18Na, kahaka'an si Yahiya e' saga mulidna pasal pakaradja'an itu. Jari nilinganan e'na duwangan mulidna,

19sinoho' pehē' ni Panghū' Isa. Sinō' sigā atilaw iya bang iya bahā' bay pinagbissala pi'itu ni dunya, atawa bang aniya' gi' saddi nilagaran.

20Jari pagt'kka duwangan itu ni si Isa, yuk sigā, “Sinō' kami pi'itu e' si Yahiya Magpapandi sabab aniya' tilawna ni ka'a. Ka'a bahā' ya pinagbissala pi'itu ni dunya? Atawa aniya' gi' saddi min ka'a subay lagaran kami?”

21Na, ma waktu ina'an-i aheka a'a kauli'an e' si Isa ya lamma maka saki sigām indaginis, maka aheka bay kapaluwasan saitan. Aheka isab saga a'a buta bay tapa'nda'na pabing.

22Manjari sinambungan e' si Isa duwangan mulid si Yahiya he'. Yukna, “Pabing

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kam pehē'. Haka'inbi si Yahiya pasal ai-ai ta'nda'bi maka takalebi maitu. Saga a'a bay buta maka'nda' na. A'a bay pengka' makal'ngngan na to'ongan. A'a bay ni'ipul tapalanu' na. A'a bay bisu makakale na, maka a'a bay amatay tapakallum na pabīng. Sampay a'a kulang-kabus kanasihatan na lapal ahāp.

23Aheya du kahāpan sasuku mbal magduwa-ruwa pikilanna ma aku."

24Makala'an pa'in minnē' saga sosoho'an si Yahiya he', amissala si Isa ni kaheka'an a'a inān pasal si Yahiya. Yukna, "Ai bahā' bay pihabi, ya angkan kam bay pehē' ni lahat paslangan? Kabaya'anbi bahā' ang'nda' dakayu' a'a sapantun dansolag parang-parang, tabowa pap'llay e' baliyu?

25Bang ngga'i ka he'-i, ai bahā' bay nda'bi pehē'? A'a bahā' magsin'mmek ahalga'? Marai' ngga'i ka, sabab bang a'a magsin'mmek buwattē' maka magpalasahan to'ongan, ina'an sigām ma deyom astana'.

26Haka'in aku to'ongan bang ai bay nda'bi pehē'? Dakayu' nabi bahā'? Aho', b'nnal nabi, sagō' labi gi' min saga nabi kamemon.

27Sabab si Yahiya itu bay pinagbissala ma deyom Kitab, ya yuk-i, 'Itiya' sosoho'anku, yuk Tuhan. Soho'ku iya parahū min ka'a, bo' supaya sakapanna lān palabayannu.'

28Haka'anta kam," yuk si Isa, "si Yahiya Magpapandi itu halam aniya' abangsa saddi min iya ma deyom binangsa manusiya'. Sagō' sai-sai ma deyoman pagparinta Tuhan, minsan a'a areyo' kapaga'ana, alanga lagi' min si Yahiya."

29Saga a'a kamemon bay akale to'ongan ma si Isa, ya lagi'na saga maga'ā' sukay parinta. Angaho' sigām in kahandak Tuhan asal abontol, ya angkan sigām bay pinandi taubat e' si Yahiya.

30Sagō' saga a'a Parisi maka saga guru apanday ma sara' agama, mbal bilahi pinandi taubat e' si Yahiya sabab sinulak e' sigām ya pamat'nna' Tuhan ma sigām.

31Amissala gi' si Isa, yukna, "Ai pamaralilanku saga a'a ahil jaman itu? Ai pamasali'an sigām?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Sali' sigām hantang onde'-onde' magtingkō'an ma halaman tabu' magpangongka'. Angalingan saga onde' min dambila' ni kasehe'an sigām, yuk-i, ‘Oy! Ka'am ilu! Bay kami angalisagan ka'am sagō' halam kam magpangigal! Bay kami magsindilan sagō' halam kam ameya' magtangis.’

33Ka'am ilu sali' sapantun onde' mbal tasulut. Bay pi'itu si Yahiya Magpapandi, a'a magpupuwasa maka mbal anginum inuman makalango. Jari pah'llinganbi iya in iya kono' sinōd saitan.

34Puwas e' aku, Anak Manusiya', bay pi'itu amangan maka anginum. Magtūy aku pah'llinganbi. Yukbi, ‘He! Nda'unbi a'a itu, dahaga'! Panginginum! Magbagay iya maka saga a'a maga'ā' sukay parinta maka a'a baldusa kasehe'an.’

35Sagō',” yuk si Isa, “kata'uwanbi na min sasuku ameya' ma Tuhan in pangita'una taluwa' sadja.”

Si Isa Nihulmat e' D'nda Dusahan

36Aniya' dakayu' a'a Parisi bay amowa si Isa amangan ma luma'na. Jari pehē'si Isa ati aningkō' ma pagkakanan.

37Na, aniya' dakayu' d'nda ma lahat inān ala'at asal hinangna. Makata'u pa'in iya in si Isa ina'an amangan ma luma' Parisi, pina'an iya amowa bingki'-bingki' bay nihinang min batu pote', isihan ns'llan pahamut.

38Pina'an iya an'ngge min bukutan si Isa, ma tongod tape'na. Anangis na pa'in iya sampay abase' na tape' si Isa e' bohe' matana. Sinapuhan e'na maka bu'unna, siniyum isab e'na tape' si Isa bo' yampa binu'usan e'na maka ns'llan pahamut e'.

39Ta'nda' pa'in itu e' Parisi ya bay amowa si Isa amangan, yukna ma deyom atayna, “Bang si Isa itu nabi to'ongan bay du kata'uwanna bang sai d'nda ya ang'ntanan tape'na itu. Bay kata'uwanna in d'nda itu asal dusahan.”

40Sinambungan iya e' si Isa. “Simun,” yukna, “aniya' pah'llingku ni ka'a.” “Aho', Tuwan Guru, pah'llingun kono',” yuk si Simun.

41Amissala si Isa, yukna, “Aniya' duwangan a'a taga-utang sali'-sali' ma a'a pangutangan. Dangan inān taga-utang lima hatus pilak, dangan taga-utang limampū'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Sali'-sali' sigām mbal makabayad angkan pinapasan utang sigām e' a'a bay pangutangan he'. Na," yuk si Isa ma si Simun, "bang ma ka'a, ingga ma a'a duwangan e' ya aheya lasana ma a'a bay pangutangan sigām?"

43Anambung si Simun, yukna, "Bang ma aku, ya a'a bay pinapasan utang aheya." "Tauwa' sambungnu ilu," yuk si Isa.

44Jari niharap d'nda e' si Isa ati ah'lling iya ni si Simun, yukna, "Ta'nda'nu d'nda itu? Makasōd pa'in aku ni luma'nu insini', halam aku bay sakapannu bohe' pangose' tape'ku. Sagō' d'nda itu bay angose'an tape'ku maka bohe' matana,ati sapuhanna maka bu'unna.

45Halam aku bay siyumnu, sagō' d'nda itu, sangay min kapi'ituku, halam bay pahali aniyum tape'ku.

46Halam bay ns'llanannu kōkku pagaddatnu ma aku, sagō' d'nda itu bay amu'usan ns'llan ahalga' ma tape'ku.

47Angkan buwattitu pangahakaku ma ka'a, aheya lasa d'nda itu ma aku sabab ta'ampun dusana aheka. Bang a'a akulang dusana niampun, kulang du isab lasana."

48Jari ah'lling si Isa ni d'nda, yukna, "Niampun na paldusahannu."

49Minnē' saga sehe' si Isa magsalu inān anagna' magtilaw-tilawan di-sigām,yuk-i, "Sai bahā' a'a itu angampun saga dusa?"

50Sagō' ah'lling si Isa ni d'nda inān, yukna, "Apuwas du ka min mulka' Tuhan ma sabab pangandolnu ma aku. Palanjal na ka ma halam aniya' kasusahannu."

Lukas 8

Saga D'nda ya Parongan ma si Isa

1Mbal at'ggol minnē', nilatag e' si Isa saga da'ira maka kaluma'an anganasihat lapal ahāp pasal pagparinta Tuhan. Ameya' ma iya mulidna kasangpū' maka duwa,

2maka aniya' isab saga d'nda parongan. Kasehe'an saga d'nda itu bay kapaluwasan saitan e' si Isa, kasehe'an bay kauli'an saki sigām. Ina'an si

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mariyam, d'nda min Magdala ya bay kapaluwasan saitan pitu' hekana.

3Ina'an isab si Joanna h'nda si Kusa, ya alanga kapatutna ma deyom astana' sultan Herod, maka ina'an si Susanna, maka aheka gi' saga d'nda saddi. Saga d'nda he' bay angatasan disi Isa.

Paralilan Pasal Panabod Bigi-tinanom
(Matiyu 13:1-9; Markus 4:1-9)

4Na, aheka saga a'a min ba'anan kauman patimuk na pa'in pehē' ni si Isa. Pasalta, binissalahan sigām kissa paralilan. Yukna,

5“Aniya' inān dakayu' a'a pehē' ni humana anaboran bigi-tinanom. Pagsabodna itu aniya' bigi-tinanom kasehe' apakpak ni bihing lān, sagō' gini'ik e' a'a maglaulabay maka tinittuk e' saga manuk-manuk sampay halam na aniya' takapin.

6Aniya' bigi-tinanom kasehe' apakpak ni tana' kabatuhan. Makatomo' pa'in, al'kkas alanos sabab tana' he' halam aniya' bohe'na.
7Aniya' isab bigi-tinanom kasehe' apakpak ni t'ngnga' sagmot itingan ati katalungan tinanom sabab magbeya' patomo' maka sagmot e'.

8Na, ya bigi-tinanom kasehe' apakpak ni tana' ahāp, ati ahāp tomo'na. Pasōng amuwan buwa' lumandu'an hekana. “Na,” yuk si Isa, “sasuku kam makakale, ikutunbi to'ongan.”

9Tinilaw si Isa e' saga mulidna bang ai hati kissa ya bay pamaralilna inān.

10Anambung iya, yukna, “Ka'am ilu kabuwanan kata'u bo' supaya tahatibi pasal kapagparinta Tuhan ma saga a'ana, ya halam bay pinata'u e'na ni manusiya' kasehe'. Sagō' saga a'a kasehe'an inān subay kinissahan saga kissa pamaralilan, ati ninda' sadja e' sigām sagō' mbal pasobsob ni deyom pikilan sigām. Kinale e' sigām sagō' mbal tahati.

11“Na,” yuk si Isa, “ya na itu hati kissa bay pamaralilku he'. Ya bigi-tinanom inān, ya na palman Tuhan.

12Ya bigi-tinanom bay apakpak ni lān inān, ya dalilna saga a'a makakale palman Tuhan. Manjari pina'an nakura' saitan angagaw palman min deyom pikilan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām bo' supaya sigām mbal am'nnal ati mbal alappas.

13Ya bigi-tinanom bay apakpak ni tana' kabatuhan inān, ya dalilna saga a'a makakale ma palman Tuhan. Magtūy sigām kinōgan anaima' lapal palman e' sagō' mbal anganggamut palalom ma deyom atay sigām. Dai'-dai' du pagkahagad sigām. Ta'abut pa'in sigām sinasat e' nakura' saitan, magtūy sigām ang'bba min bay pagkahagad sigām.

14Ya bigi-tinanom bay apakpak ni sagmot itingan inān, ya dalilna saga a'a makakale ma palman Tuhan. Sagō' alimbit pikilan sigām e' kahālan deyom dunya itu. Ya na pa'in ahalga' ma sigām saga pangalta' maka napsu sigām. Sali' sigām dalil tinanom katalungan, mbal magkato'a buwa'na.

15Manjari ya bay sinaboran ni tana' ahāp inān, ya dalilna saga a'a akale ma palman Tuhan magatay pote'. Tinau' e' sigām ma deyom itikad maka atuyu' sigām ameya'an iya. Jari palman inān sali' dalil tinanom amuwan buwa' ma deyom atay, hatina ahāp kamaujuranna."

Palita'an Tinambunan
(Markus 4:21-25)

16Amandu' gi' si Isa, yukna, "Halam aniya' a'a amakeyat palita'an bo' yampa sa'obanna maka undam atawa pat'nna'na ma deyo' kantil. Tantu subay pinat'nna' e'na ma diyata' papaganna bo' ta'nda' sawana e' sasuku pasōd ni deyom luma'.

17Sabab ai-ai tinapukan ma buwattina'an pinaluwas du ma sinosōng, maka ai-ai nilimbungan ma buwattina'an tahati du ma waktu sinōng.

18Angkan subay kalehunbi pahāp sabab sai-sai aniya' kata'una, kin'nnopan gi' ma iya. Saguwā' sai-sai mbal makahati, kinulangan lagi' bay panghatina."

Ina' si Isa maka Danakanna L'lla
(Matiyu 12:46-50; Markus 3:31-35)

19Manjari itu at'kka pina'an ina' si Isa maka saga danakanna l'lla sagō' mbal sigām makasekot ni iya ma sabab kaheka a'a.

20Aniya' anambukuhan si Isa, yukna, "Tuwan, ina'an ina'nu maka saga danakannu an'ngge ma luwasan, bilahi mag'nda' maka ka'a."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ah'lling si Isa ni saga a'a maina'an, yukna, “Sai-sai akale ma palman Tuhan maka ameya', sigām ya ina'ku maka dauranakanku.”

Kapagagi si Isa ma Baliyu maka Goyak
(Matiyu 8:23-27; Markus 4:35-41)

22Pagabut llaw dakayu', paruwa' si Isa maka saga mulidna ni bayanan. Yukna ni sigām, “Sūng kitam pauntas ni dambila' danaw e'.”

23Aleha pa'in sigām, tatuli si Isa. Sakali itu aniya' hunus parugpak ni danaw inān. Sōng-sōng na sigām abuhaw sabab sinampoyakan e' goyak, maka aheya kapiligduhan sigām.

24Pasekot ni si Isa saga mulidna amati' iya. “O Tuwan! Tuwan!” yuk sigām, “Abuhaw na kitam!” Jari pabungkal si Isa bo' yampa soho'na baliyu maka goyak inān pahondong. Saru'un-du'un du pahali, ati t'ddo' na to'ongan.

25Puwas e' ah'lling si Isa ni saga mulidna, yukna, “Angay? Mbal kam bahā' angandol ma aku?” Sagō' tināw sigām maka ainu-inu angkan sigām magtilaw-tilawan di-sigām, yuk-i, “Sai bahā' a'a itu? Tasoho'na baliyu maka goyak ati bineya' iya.”

Kauli'an A'a Sinōd Saitan
(Matiyu 8:28-34; Markus 5:1-20)

26Manjari palanjal sigām sampay makatandan ni lahat bangsa Gerasa, ya ma anggopan lahat Jalil.

27Pagdeyo' pa'in si Isa, sinampang iya e' a'a min da'ira inān, a'a sinōd saitan. At'ggol na iya halam magsin'mmek atawa pat'nna' ma deyom luma' sagō' lowang kubul ya pat'nna'anna na pa'in.

28Na, pag'nda' a'a itu ma si Isa, angolang iya pakosog maka pasujud ma dahuanna. Akosog pangalinganna, yukna, “O Isa, Anak Tuhan Mahatinggi! Ai kabaya'annu min aku? Angamu' aku junjung ni ka'a, da'a aku binasahun.”

29Angkan buwattē' junjungna sabab in saitan ma deyom baranna inān bay sinō'e' si Isa paluwas. Araran asal a'a inān pagkasangonan saitan. Minsan nihengkotan tape'-tanganna maka kilikili, nijagahan isab e' saga a'a, ab'kkat sadja e'na ati binowa iya e' saitan maglunsul ni lahat halam maga'a.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Jari tinilaw iya e' si Isa, yukna, “Sai ōnnu?” Yuk sambung saitan inān, “Ōnku Laksa'an.” Sabab aheka saitan bay pasōd ni deyom baran a'a inān.

31Anganjunjung saga saitan e' ni si Isa bang pa'in sigām mbal papehē'na ni deyom nalka'.

32Ma jadjahan ina'an aniya' ba'anan bawi, aheka to'ongan, magkakan ma lorosan būd. Na, angamu'-ngamu' saga saitan inān ma si Isa bang makajari pinasōd ni deyom saga bawi he' ati pinaba'id sigām e'na.

33Jari paluwas saitan min baran a'a inān bo' pasōd ni bawi. Magtūy maglumpat paragan saga bawi he' min pampang tudju ni deyom danaw bo' yampa alembo kamemon.

34Pag'nda' itu e' saga a'a bay angipat bawi he', paragan sigām pehē' ni da'ira maka ni kaluma'an deya, angahaka'an saga a'a maina'an.

35Jari pina'an sigām ang'nda' bang ai bay paniya' inān. Pagt'kka sigām ni tongod si Isa, ta'nda' a'a bay sinōd saitan aningkō' maina'an ma bihing tape' si Isa. Magsin'mmek na iya maka ahāp na akkal-pikilanna. Manjari tināw sigām.

36Sinuli-sulihan isab sigām e' saga a'a bay maka'nda' bang buwattingga iya bay kauli'an.

37Manjari saga a'a min kalahat-lahatan Gerasa inān kamemon angamu' ma siIsa bang pa'in iya ala'an minna'an sabab mbal kasandalan tāw sigām. Angkan paruwa' si Isa ni bayanan bo' pauntas parambila'.

38A'a bay kapaluwasan saitan e' angamu' ameya' ma si Isa sagō' pinapole' iya.Yuk si Isa ma iya,

39“Amole' na ka ni luma'nu. Haka'in saga a'a maina'an pasal hinang aheya bay tahinang e' Tuhan ma ka'a.” Manjari ala'an minnē' bo' angalatag deyom da'ira he' angahaka pasal bay tahinang ma iya e' si Isa.

Onde'-onde' Amatay maka D'nda Asaki
(Matiyu 9:18-26; Markus 5:21-43)

40Na, makatandan pa'in si Isa ni dambila' danaw, kinōgan saga a'a maina'an anampang iya sabab nilagaran iya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Sakali itu, aniya' pina'an ni iya dakayu' nakura' langgal ma lahat inān, ōnna si Jayrus. Pasujud iya ni si Isa angamu' iya pehē' ni luma'na,

42sabab aniya' anakna d'nda dakayu'-kayu', sangpū' maka duwantahun umulna, song magkamamatay. Jari ameya' si Isa ma iya. Na, ma labayan pa'insi Isa tudju ni luma' nakura' inān, kasigpitan iya e' ba'anan a'a.

43Aniya' ma kaheka'an a'a inān dakayu' d'nda sakihan. Sangpū' na maka duwantahun halam atitis paglaha'na. Aubus na sinna kamemon panamba doktol sagō' halam aniya' makapauli'.

44Pasekot iya min buli'an bo' ama'abut tanganna ni tōng s'mmek si Isa. Saru'un-du'un magtūy pahondong paglaha'na.

45Ah'lling si Isa, yukna. “Sai bay ang'ntanan aku?” Amalilu saga a'a inān kamemon. Yuk si Petros, “Tuwan, kaheka a'a ma sakalibutnu maggipit ni ka'a, atilaw gi' ka?”

46Sagō' ah'lling si Isa, yukna, “Aniya' bay ang'ntanan aku sabab tananamku aniya' barakat paluwas min baranku.”

47Sakali itu, pagka kinata'uwan e' d'nda in hinangna kasakupan na, pehē' iya pasujud ni atag tape' si Isa maka e'na amidpid. Minsan aheka a'a makakale, nihaka'an e'na si Isa bang angay iya bay ama'abut tanganna ni iya, maka pasal sakina kauli'an magtūy.

48Yuk si Isa ni iya, “Arung, kauli'an na ka ma sabab pangandolnu ma aku. Palanjal ka ma halam aniya' kasusahan.”

49Manjari itu, hinabu si Isa amissala ni d'nda, aniya' a'a at'kka pina'an min luma' si Jayrus. Yukna ni si Jayrus, “Amatay na anaknu. Da'a pamale'un guru ilu!”

50Sagō' takale llingna itu e' si Isa ati yukna ni si Jayrus, “Da'a ka tināw. Magparassaya sadja ka. Allum du anaknu.”

51Pagt'kka si Isa ni luma' nakura' inān, halam aniya' bay tugutanna magbeya' maka iya pasōd, luwal si Petros, si Yahiya, si Yakub, maka matto'a onde'.

52Magtangisan maka magolang asal saga a'a maina'an kamemon. Sagō' nilāng

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām e' si Isa, yukna, “Da'a kam magtangis. Halam amatay onde' itu. Hal iya atuli!”

53Pinagtittowahan iya e' sigām sabab kasakupan e' sigām amatay na onde'.

54Jari binalutan e' si Isa tangan onde' bo' yampa pinatanog suwalana, yukna, “Arung, punduk ka.”

55Sakali pabalik nyawana ati pabuhat magtūy. Sinoho' iya e' si Isa subay pinakan.

56Ainu-inu to'ongan matto'ana sagō' sinō' sigām e' si Isa da'a angahaka ni saini sai pasal ina'an-i.

Lukas 9

Kasangpū' maka Duwa Mulid Sinō' Magnasihat

(Matiyu 10:5-15; Markus 6:7-13)

1Na, tapatimuk pa'in e' si Isa mulidna kasangpū' maka duwa buwananna sigām kawasa pamala'an saitan min deyom baran a'a sampay amauli' saki indaginis.

2Puwas e' sinō' sigām pal'ngngan magnasihat pasal pagparinta Tuhan ma manusiya'. Sinō' sigām amauli' isab sasuku taluwa' saki.

3Yukna ni sigām, “Da'a kam amowa ai-ai ma pal'ngngananbi. Da'a kam amowa tungkud atawa puyu' pamowahan ai-aibi atawa lutu' atawa sin. Da'a isab kam amowa badju' pasalinanbi.

4Maingga-maingga lahat kat'kkahanbi, bang kam sinagina e' a'a sinō' pariyata'ni luma'na, subay kam pahanti' maina'an sat'ggolbi ma kaluma'an ina'an-i.

5Bang ganta' aniya' kaluma'an papehē'anbi, bo' a'ana inān mbal magaddatan ka'am, ala'an kam minna'an. Paspasinbi dahū bagunbunna min tape'bi tanda' saksi' in ka'am apuwas min sigām.”

6Manjari magl'ngnganan na saga mulid si Isa angalatag kalahat-lahatan. Pi'ingga-pi'ingga pat'kkahan sigām, pinagnasihat e' sigām lapal ahāp maka pinauli' e' sigām saga a'a asaki.

Asasaw Pikilan si Herod

(Matiyu 14:1-12; Markus 6:14-29)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Manjari itu takale e' si Herod, ya ang'ntan pagparinta ma lahat Jalil, pasal pakaradja'an itu kamemon. Asasaw pikilanna sabab magsaddi-saddi pangupama saga a'a. Bang ma a'a kasehe' si Yahiya Magpapandi ko' inān, allum na pabīng min kamatayna.

8Bang ma kasehe' nabi Elija ko' inān panyata' pi'itu ni dunya. Bang ma kasehe' isab, dakayu' nabi ko' inān bay ma masa awal, bo' allum na pabalik.

9Yuk si Herod, “Si Yahiya bay sō'ku pinonggolan kōkna. Daka sai a'a ya takaleku pinagbissala itu.” Sakali pasulay na pa'in si Herod amowa mag'nda' maka si Isa.

Limangibu Heka A'a Pinakan e' si Isa

(Matiyu 14:13-21; Markus 6:30-44; Yahiya 6:1-14)

10Na, saga a'a bay kawakilan e' si Isa pabīng na ni iya min kal'ngnganan sigām. Nihaka'an iya pasal kamemon bay tahinang sigām. Manjari binowa sigām e' siIsa pina'an ni da'ira Betsaida, sigām-sigām sadja.

11Makata'u pa'in ba'anan a'a inān bang pi'ingga si Isa, magtūy sigām paturulma iya. Sinagina sigām e' si Isa ati pandu'anna sigām pasal pagparinta Tuhan. Pinauli' isab sasuku taga-saki.

12Sōng pa'in pas'ddop llaw, pehē' ni iya mulidna kasangpū' maka duwa. Yuk sigām, “Sō'un lagi' ba'anan a'a itu pehē' ni saga kaluma'an ma katilibutta itu, maka ni luma' saga a'a maghuhuma, bo' supaya sigām amiha balanja' maka pahanti'an. Sabab halam aniya' luma' ma lahat itu.”

13Sagō' anambung si Isa ma saga mulidna, yukna, “Ka'am na amakan sigām.”Yuk sigām, “Lima du tinapay ma kami maka duwa du daing. Luwal bang kamipehē' am'lli tinapay pamakan ba'anan a'a itu!”

14(Aniya' saga limangibu bang hal l'lla ni'itung.) Yuk si Isa ni saga mulidna, “Sō'unbi sigām magtingkō'an limampū'-limampū' ma datumpuk.”

15Aubus pa'in sigām pinatingkō' kamemon,

16niā' e' si Isa lima tinapay maka duwa daing e'. Pahangad iya ni langit bo' yampa magsukul ni Tuhan. Puwas e' pinagpōng-pōng e'na kinakan inān bo'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sōnganna ni saga mulidna pinagtopod-topod ma saga a'a inān.

17Magkakan sigām kamemon sampay mag'ssohan na. Pagubus sigām amangan, tinipun e' saga mulid si Isa kapinna, aniya' sangpū' maka duwa ambung aheya ap'nno'.

Si Petros Magpasab'nnal Pasal Al-Masi
(Matiyu 16:13-19; Markus 8:27-29)

18Aniya' dakayu' llaw, sabu pa'in si Isa dangan-danganna angarap ni Tuhan, pehē' ni iya saga mulidna. Tinilaw sigām e'na, yukna, “Sai kono' aku, bang ma pangupama saga a'a?”

19Yuk sambung saga mulid e', “Bang ma a'a kasehe'an ka'a kono' si Yahiya Magpapandi. Bang ma a'a kasehe' in ka'a nabi Elija, maka bang ma a'a kasehe' isab dakayu' nabi ka bay ma masa awal, allum na pabīng.”

20“Na, bang ma ka'am,” yuk si Isa. “Ai yukbi? Sai sa aku itu?” Anambung si Petros, yukna, “Ka'a ya Al-Masi ya tapene' e' Tuhan.”

Pamissala si Isa Pasal Kamatayna
(Matiyu 16:20-28; Markus 8:30—9:1)

21Puwas e' binanda'an e' si Isa saga mulidna sinō' da'a angahaka ni sai bangsai iya.

22Yukna isab ni sigām, “Aku itu, Anak Manusiya', pinat'kkahan kabinasahan aheka. Pinagin'mbal du isab aku e' saga pagmatto'ahan maka e' saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama. Pinapatay du aku sagō' ta'abut pa'in kat'llu llawna, allum du aku pabīng.”

23Jari ah'lling si Isa ni sigām kamemon, yukna, “Bang aniya' a'a bilahi ameya' ma aku, subay ngga'i ka kabaya'an baranna ya dūlanna. Kahaba' llaw subay tanggungna hāgna pamapatayan iya. Minnē' iya makajari ameya' ma aku.

24Sai-sai allogan kallum-baranna amutawan du kallum-nyawana min Tuhan. Sagō' sai-sai mbal allog ma kallum-baranna, bo' lilla' isab amatay ma sababku, makabāk du iya kallum kakkal.

25Sababna,” yuk si Isa, “bang aniya' a'a ganta' kaniya'an alta' deyom dunya kamemon, aheya lugi'na bang halam aniya' kallumna kakkal, maka bang iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amutawan min Tuhan.

26Sai-sai aiya' angahaka patampal in iya suku'ku maka pandu'ku ya pameya'anna, jari aku itu, Anak Manusiya', aiya' isab angakuhan a'a inān ma waktu kapi'ituku pabalik. Pabalik du aku aliput e' sahayaku, maka sahaya Mma'ku Tuhan, sampay sahaya ba'anan mala'ikatna asussi.

27B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'am," yuk si Isa, "aniya' ma ka'am mbal amatay sat'ggol halam ta'nda'na pagparinta Tuhan pinat'nna'."

Kapinda Pangluwahan si Isa
(Matiyu 17:1-8; Markus 9:2-8)

28Na, palabay pa'in saga dapitu' min bay pamissala si Isa inān, binowa e'na si Petros maka si Yahiya maka si Yakub patukad ni diyata' būd bo' angamu'-ngamu' ni Tuhan mahē'.

29Hinabuna angamu'-ngamu', apinda pangluwahanna maka apote' sidda s'mmekna, landu' makasilaw.
30Sakali aniya' duwangan l'lla, ya na nabi Musa maka nabi Elija,

31magpanyata' pina'an aliput e' sahaya, ati magsuli-suli sigām maka si Isa pasal kamatay ya pamakadal Tuhan ma iya, ya song kalabayanna ma da'ira Awrusalam.

32Na, si Petros maka saga sehe'na bay atuli sagō' pagbati' sigām, ta'nda' e' sigām sahaya si Isa maka a'a duwangan ya an'ngge ma bihingna.

33Jari itu, song pa'in ala'an duwangan inān min si Isa, ah'lling si Petros ma iya, yuk-i, "Tuwan guru, ahāp kami makamaitu. Angahinang kami t'llu panggung-panggung pasindunganbi maitu, dakayu' ma ka'a, dakayu' ma si Musa itu, maka dakayu' ma si Elija." (Amūng-mūng sadja iya, sagō' halam kata'uwanna bangai kat'nna'an llingna.)

34Ma sabu pa'in ah'lling si Petros, aniya' gabun patuwa' angalandungan sigāmati tināw saga mulid inān pagka kalandungan e' gabun.

35Aniya' suwala ah'lling min deyom gabun e', yuk-i, "Anakku ko' itu bay pene'ku. Kalehunbi iya."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Paghondong pa'in suwala inān, luwal si Isa la'a ya ta'nda' e' saga mulid inān. Halam sigām bay ah'lling-h'lling pasal bay ta'nda' e' sigām inān.

Onde'-onde' Sinōd Saitan Kauli'an e' si Isa

(Matiyu 17:14-18; Markus 9:14-27)

37Pag'llaw dakayu', makalūd pa'in disi Isa min būd inān, aheka to'ongan a'a pasampang ni iya.

38Aniya' l'lla angalingan min deyom katimukan inān, yuk-i, “O Tuwan! Angamu' aku junjung ni ka'a, ka'ase'in kono' anakku tunggalan itu!

39Bang pasān sinōd iya saitan. Patagha' sadja iya angolang, amaspad saga baranna maka anuput-nuput bowa'na. Landu' iya minula e' saitan, sali' halam aniya' kahondonganna.

40Bay amu'ku saga mulidnu itu amaluwas sagō' mbal tapaluwas e' sigām.”

41Yuk si Isa, “Ka'am saga a'a ma patahunan itu, asā' pahāp pikilanbi! Halam to'ongan aniya' imanbi! Subay buwattingga gi' t'ggolku ma ka'am anandalan kabuwattilubi bo' yampa kam magkahagad?” Jari ah'lling iya ni mma' onde', “Bowahun pi'itu anaknu,” yukna.

42Na, sabu pa'in onde' inān binowa ni si Isa, nihantakan iya ni tana' e' saitan maka pinapaspad. Sagō' pinabukagan saitan e' si Isa ati pinauli' onde' inān bo' ni'nde'an ni mma'na.

43Jari ainu-inu saga a'a maina'an kamemon, pag'nda' sigām ma kaheya kawasa Tuhan.

Amissala si Isa Pabalik ma Pasal Kamatayna

(Matiyu 17:22-23; Markus 9:30-32)Hinabu masi magkainu-inuhan saga a'a inān ma saga hinang si Isa kamemon,ah'lling iya ni saga mulidna, yukna,

44“Pandogahinbi to'ongan ya pamissalaku itu ma ka'am. Aku itu, Anak Manusiya', arai' na sinōngan ni pagbaya'an saga a'a.”

45Saguwā' in bissala si Isa inān halam tahati e' saga mulidna. Tu'ud nilimbungan hatina min sigām. Mbal isab sigām makatawakkal atilaw iya bang ai hatina bay yukna he'.

Sai ya Katapusan Alanga?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Matiyu 18:1-5; Markus 9:33-37)

46Ma llaw dakayu' magjawab saga mulid si Isa bang sai ma sigām ya katapusan alanga.

47Kinata'uwan asal e' si Isa bang ai ma deyom pikilan sigām, angkan niā' e'na dakayu' onde'-onde' ariki', pinat'ngge e'na ma bihingna.

48Yukna ni sigām, “Sasuku anaima' dakayu' onde'-onde' ariki' buwattitu ma sabab ōnku ya pamanyabutanna, baranku ya tinaima' e'na. Maka sasuku anaima' aku, taima'na isab Tuhan ya bay amapi'itu aku ni dunya. Sai-sai areyo' pagatayna min kasehe'anna, ya ina'an katapusan alanga.”

Sasuku Mbal Anagga' Kitam Amogbog du

(Markus 9:38-40)

49Jari ah'lling si Yahiya, yukna, “Tuwan, aniya' ta'nda' kami dakayu' a'a anabbut ōnnu pamaluwasna saitan min deyom baran a'a. Bay iya lāng kami sabab iniya ngga'i ka sehe'tam.”

50Sagō' ah'lling si Isa, yukna, “Da'a iya lāngunbi sabab sasuku mbal anagga' ka'am amogbog du.”

Si Isa Mbal Tinaima' e' saga A'a Samariya

51Manjari itu, pagka song ta'abut na waktu pama'angkat si Isa ni sulga', amanuyu' to'ongan iya pehē' ni Awrusalam.

52Aniya' saga a'a soho'na parahū min iya, ati pehē' sigām pal'ngngan tudju ni dakayu' kauman ma lahat Samariya anakapan pahanti'anna mahē'.

53Saguwā' saga a'a ma kauman inān mbal bilahi anaima' si Isa sababAwrusalam ya patudjuhanna.

54Kinata'uwan pa'in itu e' duwa mulidna, si Yakub maka si Yahiya, yuk sigām ni si Isa, “Tuwan Panghū', bilahi ka bahā' bang kami anoho' api pahūg min sulga' pangamula saga a'a inān?”

55Sagō' niharap duwangan itu e' si Isa bo' pah'llinganna.

56Manjari palanjal sigām minnē' bo' ni kaluma'an saddī.

Saga A'a Maghawal-hawal Ameya' ma si Isa

(Matiyu 8:19-22)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

57Ma pal'ngnganan pa'in sigām, aniya' dakayu' a'a amissala ni si Isa, yukna, “Tuwan, bilahi aku ameya' ma ka'a pi'ingga-pi'ingga papehe'annu.”

58Yuk si Isa ma iya, “Gōm hayop talun aniya' pat'nna'anna, maka kamanuk-manukan aniya' pugaranna. Saguwā' aku itu, Anak Manusiya', halam taga-pahanti'an luggiya'.”

59Ah'lling si Isa ni a'a dakayu', yukna, “Pi'itu ka ameya' ma aku.” Sagō' magtumagal a'a he', yukna, “Tuwan, paba'irun gi' aku pabing ni luma'. Subay na apuwas pangubulku ma mma'ku bo' yampa aku ameya' ma ka'a.”

60Anambung si Isa, yukna, “Patut bang a'a amatay pinakubul ma saga a'a kasehe'an ya halam kaniya'an kallum taptap. Sagō' ka'a, pehē' ka pal'ngngan magnasihat pasal pagparinta Tuhan.”

61Aniya' isab a'a dangan ah'lling ma si Isa, yukna, “Ameya' aku ma ka'a, Tuwan, sagō' dūlin aku ama'id min matto'a-danakanku dahū.”

62Yuk si Isa ma iya, “Bang aniya' a'a magararu ma humana bo' hal palingi' ang'nda' ni buli'anna, mbal taluwa'. Damikiyanna bang a'a bilahi ameya' ma aku bo' abimbang ma ai-ai bay bbahanna he', mbal iya tōp maghinang ma pagparintahan Tuhan.”

Lukas 10

Pinal'ngngan e' si Isa Mulidna Pitumpū' maka Duwa

1Puwas e' aniya' pitumpū' maka duwa a'a saddī kawakilan e' si Isa. Sinō' sigām parahū min iya ni kamemon da'ira maka kaluma'an ya song papehē'anna. Pinal'ngngan sigām e'na duwa-duwa magbeya'.

2Yukna ma sigām, “Saga a'a inān sali' dalil huma atiguma' na buwa'na. Aluha tana' sagō' kulang a'a magani, angkan yukku ma ka'am: angamu'-ngamu' kam tabang ni tag-dapu tana' bo' supaya iya anoho' saga a'a pehē' magani.

3Na, lum'ngngan na kam. Sali' kam sapantun anak bili-bili pinapehē' ni t'ngnga' saga ero' talun magpangal'kkob.

4Da'a kam amowa pitaka atawa puyu' pamowahan ai-aibi atawa taumpa'. Bang aniya' a'a tasampangbi ma labayan da'a kam pahogga' magsagina.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5“Bang aniya' luma' pariyata'anbi pah'llinginbi dahū, yuk-i, ‘Bang pa'in kam kaniya'an kasannangan!’

6Manjari bang aniya' pat'nna' ma luma' inān a'a patut binuwanan kasannangan, kat'kkahan du iya kasannangan bay pangamu'bi he'. Sagō' bang halam, papelleng ni ka'am kasannangan e'.

7Pat'nna' kam ma dakayu' luma' sadja. Da'a kam magpinda-pinda pat'nna'an. Amangan kam maka anginum ai-ai pangalabot ka'am e' saga a'a ma deyom luma' he' sabab bang a'a maghinang, wajib iya binuwanan napakana.

8“Maingga-maingga kaluma'an kat'kkahanbi, bang kam sinagina e' saga a'ana, kakanunbi ai-ai pinat'nna'an ka'am e' sigām.

9Pauli'unbi saga a'a sakihan mahē' maka haka'anbi sigām, ta'abut na waktu pagparinta Tuhan.

10Saguwā' bang aniya' kaluma'an kat'kkahanbi bo' kam mbal ganta' sinagina e' a'ana, paluwas kam ni lān bo' pah'llinginbi.

11Yukbi, ‘Itiya' paspasan kami min tape' kami bagunbun lahatbi itu, tanda' saksi' in kami apuwas na min ka'am. Sagō' subay kata'uwanbi in pagparinta Tuhan asekot na.’

12Haka'anta kam,” yuk si Isa, “bang ta'abut llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' abuhat lagi' hukumanna ma saga a'a ma lahat ina'an-i min bay hukuman ma lahat Sodom ma masa awal.”

Maka'ase'-ase' saga A'a Mbal Magkahagad
(Matiyu 11:20-24)

13“Allā!” yuk si Isa. “Ka'am saga a'a Korasin maka a'a Betsaida, maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am! Aheka hinang makainu-inu bay pina'nda'an ni ka'am sagō' halam ikutbi. Bang da'ira Tira maka da'ira Sidun ma masa awal e' bay pangahinangan saga hinangku makainu-inu itu, tantu saga a'a maina'an bay pataikut min dusa sigām. Tantu sigām bay magsin'mmek karut, maka magbusugan di-sigām abu, tanda' sin pagsusun sigām.

14Bang ta'abut llaw pangahukum Tuhan, abuhat lagi' hukuman ya pinat'kka ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka'am min bay hukuman ma saga a'a da'ira Tira maka da'ira Sidun.

15Ka'am isab a'a Kapirnaum," yuk si Isa, "ilu kam magbantug-bantug di-bi in ka'am pinalanga sampay ni sulga'! Luwal nalka' ya pasampayanbi!"

16Ah'lling si Isa ni saga mulidna, yukna, "Sasuku anaima' pandu'bi, sali' aku ya tataima'na. Sai-sai isab anulak ka'am, sali' aku ya tasulakna. Maka sai-sai anulak aku, tasulakna Tuhan ya bay amapi'itu aku ni dunya."

Pagbalik ni si Isa Mulidna Pitumpū' maka Duwa

17Mbal at'ggol, makabalik na ni si Isa saga mulidna pitumpū' maka duwa ya bay soho'na pal'ngngan. Landu' sigām akōd. Yuk sigām ni iya, "Tuwan, minsan saga saitan, bay ameya' ma panoho'an kami pagsabbut kami ōnnu!"

18Anambung si Isa, yukna, "Bay ta'nda'ku nakura' saitan sali' luwa lāt apakpak min b'ttong langit, halam na aniya' ga'osna.

19Kabuwanan kam e'ku kawasa bo' kam mbal ainay minsan tagi'ikbi sowa atawa jalalangking. Taga'osbi isab kawasa nakura' saitan ya magbabanta, ati halam aniya' makamula ka'am minsan ai.

20Sagō' da'a kam magkalasigan ma sabab kapagbaya'anbi saga saitan. Gomgi' kam magkōg-koyag ma sabab ōnbi wa'i tasulat e' Tuhan ma deyom sulga'."

Magkōg-koyag si Isa
(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)

21Manjari ma waktu ina'an sinōd kōg si Isa sabab min Rū Sussi. Yukna ni Tuhan, "O Mma', ka'a ya makapagbaya' ma sulga' maka ma dunya. Aheya pagsukulanku ni ka'a sabab in bay limbungannu min a'a taga-pangadji' sampay min a'a alalom pangita'una, pata'unu na ni saga a'a akulang ta'una. Aho', Mma', min kōg maka baya'nu angkan buwattē'.

22"Bay na pangandol ai-ai kamemon ma aku e' Mma'ku. Halam aniya' makata'uwan Anak Tuhan bang sai iya, luwal Mma'ku'. Damikiyanna isab, halam aniya' makata'uwan Mma'ku bang sai iya, luwal aku anakna lissi, sampay isab sasuku tapene'ku pinata'u."

23Jari paharap si Isa ni saga mulidna bo' ah'lling ni sigām sadja. "Aheya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kahāpanbi," yukna, "ma sabab paka'nda'bi pakaradja'an itu.

24Haka'anta kam, aheka saga nabi maka saga sultan ma masa awal e' bay bilahi to'ongan ang'nda' pakaradja'an ya ta'nda'bi ma buwattina'an, sagō' halam ta'nda' e' sigām. Bilahi isab sigām akale ma ai-ai takalebi itu, sagō' halam bay makakale."

Kissa Pasal A'a Samariya ya Ahāp Addatna

25Manjari aniya' dakayu' guru sara' agama pehē' ni si Isa. Aniya' panilawna masi Isa panulayan iya, yukna, "Tuwan Guru, ai subay hinangku bo' supaya aku pinasuku'an kallum kakkal ni kasaumulan?"

26Anambung si Isa, yukna, "Ai bahā' tasulat ma deyom sara' Tuhan, ya bay pang'bba ma si Musa? Ai hatina ya tabassanu mahē'?"

27Yuk sambung a'a inān, "Wajib kam alasa to'ongan ma Panghū'bi Tuhan. Ya lasabi ma iya subay min deyom ataybi maka min deyom tawhidbi maka min panahu'anbi maka min kosogbi. Maka wajib isab kam alasahan pagkahibi manusiya' buwat e'bi alasahan baranbi."

28"Taluwa' sambungnu," yuk si Isa. "Hinangun ilu ati pinasuku'an du ka kallum kakkal ni kasaumulan."

29Sagō' guru inān mbal bilahi tara'ug angkan yukna ma si Isa, "Manjari sai bahā' pagkahiku ya subay kalasahanku?"

30Anambung si Isa, yukna, "Aniya' dakayu' a'a bangsa Yahudi palūd min Awrusalam tudju ni da'ira Ariha. Ma labayan pa'in, nirugpakan iya e' saga mundu. Nila'ugan iya maka nilangpasan kamemon alta'na sampay s'mmek bay ma baranna. Ahalol pa'in iya, pinasagaran iya maina'an.

31Pasalta', aniya' palabay min lān inān dakayu' imam Yahudi sagō' pag'nda'na ma a'a ahalol e', palikuwad iya min dambila'.

32Damikiyanna, aniya' a'a saddī makapina'an, Yahudi isab min tubu' si Libi, a'a anabangan imam. Sagō' pag'nda'na ma a'a ahalol e', palikuwad isab iya min dambila'.

33Puwas e' aniya' dakayu' a'a bangsa Samariya pal'ngngan min lān ina'an ati ta'abutna a'a ahalol e'. Pag'nda'na, magtūy iya t'kkahan ase'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Pasekot iya pina'an ati tambalanna pali'na maka ns'llan maka binu, bo' yampa p'kkosna. Puwas e' pinasakat a'a inān ma kura'na ati binowa ni luma' paghahanti'an bo' niayura e'na maina'an.

35Pagsalung amuwan iya sin ma tag-dapu luma' he' ati yukna ma iya, ‘Ayurahin aku a'a itu. Bang ka makagastu palabi min sin itu, bayaranku pa'in ma kabalikku pi'itu.’ ”

36Jari atilaw si Isa ni guru inān, yukna, “Na, ma a'a t'llungan inān, ingga bang ma pikilannu maghinang sangkahāpan ma a'a bay kalangpasan e' mundu he'?”

37Anambung guru, yukna, “Ya a'a dangan ma'ase' ma iya sampay anabang.” “Na,” yuk si Isa, “pehē' na ka. Hinangun buwat hinang a'a inān.”

Si Isa ma Luma' disi Marta maka si Mariyam

38Manjari itu, makalanjal pa'in disi Isa maka saga mulidna minnē', at'kka sigāmni dakayu' kaluma'an ati sinagina iya e' d'nda niōnan si Marta, sinō' pariyata' ni luma'na.

39Aniya' danakan si Marta d'nda niōnan si Mariyam. Si Mariyam iya aningkō' na pa'in ma atag tape' si Isa akale ma pamandu'na.

40Si Marta alengog pikilanna sabab kaheka hinangna magadjal lalabotan, angkan iya pehē' ni si Isa magmahi. “Tuwan,” yukna, “mbal bahā' ahalga' ma ka'a itiya' aku pinasagaran e' danakanku magadjal dangan-danganku. Sō'un iya anabang.”

41Sagō' anambung si Isa, yukna, “Ka'a Marta, asasaw ka maka aheka hinang kasusahannu,

42sagō' dakayu' du hinang aheya kagunahanna. Ahāp ya pinene' e' si Mariyam, mbal du kala'anan min iya.”

Lukas 11

Pamandu' si Isa Pasal Sambahayang
(Matiyu 6:9-13; 7:7-11)

1Aniya' dakayu' llaw anambahayang si Isa. Aubus pa'in, ah'lling ni iya dakayu' mulidna, yukna, “Tuwan, pandu'in kono' kami magsambahayang buwat bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamandu' si Yahiya ma mulidna.”

2Anambung si Isa, yukna, “Bang kam anambahayang subay buwattitu kal'ngngananna. Yukbi, ‘O Mma' kami Tuhan, bang pa'in pinagaddatan ōnnu e' kamemon. Bang pa'inmbal at'ggol bo' ka magparinta ma manusiya' kamemon ma dunya itu.

3Jukupin kami balanja' llaw-llaw.

4Ampunun saga dusa kami, sabab ampun kami isab sai-sai makarusa ni kami. Da'a kami tugutin binowa ni deyom sasat.’ ”

5Ah'lling gi' si Isa ni sigām, yukna, “Saupama aniya' min ka'am taga-bagay. Jari pehē' kam tonga' bahangi ni luma'na bo' yukbi, ‘O bagay, pasambi'un kono' aku tinapay t'llu solagna,

6sabab aniya' bagayku dakayu' at'kka baha'u min l'ngngananna. Ina'an iya ma luma' kami, bo' halam ai-ai tapamakanku iya.’

7Sakali anambung bagaybi min deyom luma', yukna, ‘Oy! Da'a aku sasawun. Ahogot na tambol lawang maka itiya' na kami magtai'anak maglegehan. Mbal aku makabungkal amuwanan ka'a ai-ai.’

8Haka'anta kam,” yuk si Isa, “minsan buwattē' panambung bagaybi he', tantu iya pabungkal bo' kam buwananna ai-ai kagunahanbi. Ngga'i ka ma sabab kapagbagaybi, sagō' ma sabab katuyu'bi angamu'.

9“Angkan haka'anta kam, angamu'-ngamu' kam ati binuwanan du kam. Amiha kam ati makabāk du kam. Mikiukab kam ati niukaban du kam.

10Sabab sai-sai angamu' kabuwanan du, sai-sai amiha makabāk du, sai-sai mikiukab niukaban du.

11Ka'am taga-anak ilu, abila kam pangamu'an daing e' anakbi, buwananbi bahā' sowa?

12Atawa bang amu'na nt'llo, buwananbi bahā' jalalangking?

13Ka'am ilu, minsan taga-dusa, ata'u du amuwanan anakbi ai-ai makahāp. Luba'-lagi'na na Mma'bi ma deyom sulga' ata'u du amuwanan ka'am Rū Sussini

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sasuku angamu' ni iya."

Si Isa maka Be'elsebul
(Matiyu 12:22-30; Markus 3:20-27)

14Aniya' saitan makaumaw pinala'an e' si Isa. Makala'an pa'in saitan-i, makabissala na a'a bay umaw. Ainu-inu ba'anan a'a bay maina'an,

15sagō' aniya' ah'lling, yuk-i, "Kabuwanan iya kawasa e' Be'elsebul ya pagnakura'an saga saitan, angkan iya makapala'an saga saitan."

16Aniya' isab saga a'a kasehe' bay mikipa'nda' ma si Isa hinang makainu-inu, panulayan sigām bang b'nnal min Tuhan kawasana.

17Sagō' kasakupan asal e' si Isa bang ai pinikil e' sigām, angkan yukna ma sigām, "Bang saupama aniya' pagsultanan abahagi' duwa saga a'ana ati magbono' sali'-sali', mbal at'ggol magka'at pagsultanan e'. Damikiyanna bang aniya' a'a magdaokom abahagi' duwa bo' magsagga'an di-sigām, al'kkas sigām magkaukanat.

18Damikiyanna isab bang nakura' saitan amaluwas saitan, hatina magsagga' iya maka panendogna, mbal at'ggol, kamulahan sigām. Na, yukbi in aku itu kabuwanan kawasa e' nakura' saitan ya angkan aku makapaluwas saitan.

19Bang he'-i b'nnal, minningga bahā' pangā'an mulidbi kawasa ya angkan sigāmisab makapaluwas saitan? Mulidbi luggiya' ya amatampal kasā'anbi.

20Sagō' ya b'nnalna, ya angkan aku makapala'an saitan sabab kawasaku deyo'bay min Tuhan. Ya na ko' ilu paltanda'an in Tuhan itiya' na magparinta ma deyomanbi.

21"Saupama a'a aga'os sakap asal maka pakokosna, bang iya ganta' anganjagahan luma'na mbal ainay pangalta'na.

22Sagō' bang aniya' a'a akalap gi' kosogna parugpak pina'an bo' anganda'ug, kalangpasan du saga pakokos bay pangandolan e' a'a tag-luma' he'. Pinagbahagi'-bahagi'an isab pangalta'na ati pamuwan ma saga kasehe'an."

23Ah'lling isab si Isa, yukna, "Sai-sai mbal amogbogan aku anagga' aku du. Maka sai-sai mbal anabangan aku magpatipun saga suku'ku, amakaukanat du iya."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kabalik Saitan ni Baina
(Matiyu 12:43-45)

24“Na, bang takdil ni saitan,” yuk si Isa, “bang aniya' saitan paluwas min baran a'a, nilunsul e'na lahat halam bay kaulanan pamiha'anna pahalian. Sagō' halam aniya' tabākna. Jari ah'lling saitan inān ni baranna, yukna, ‘Gom aku pabīng ni baran a'a bay pat'nna'anku he'.’

25Pagbīng pa'in, ta'nda'na wa'i bay sinapuhan maka minomos.

26Puwas e' pehē' iya angā' pitu' saitan saddi, akalap gi' la'at sigām min iya, ati pasōd sigām kamemon ni deyom baran a'a he', bo' pat'nna' maina'an. Jari in kahālan a'a he' ala'at gi' min bay dahū.”

Pasal Kakōgan B'nnal

27Manjari aubus pa'in pamissala si Isa, aniya' d'nda min katimukan a'a inān ah'lling patanog. Yukna ma si Isa, “Kinōgan sidda d'nda bay anganakan ka'a maka bay amaruru'!”

28Sagō' anambung si Isa, yukna, “Aheya gi' kakōgan sasuku akale ma palman Tuhan sampay ameya' ma panoho'anna.”

Paltanda'an min Nabi Yunus
(Matiyu 12:38-42)

29Paheka na pa'in saga a'a maghuru-huru pina'an ni si Isa ati yukna ma sigām, “Ala'at kahinangan saga a'a patahunan itu. Mikipa'nda' kam paltanda'an panulayanbi aku bang sab'nnal-b'nnal aku min Tuhan. Sagō' halam aniya' paltanda'an pina'nda'an ni ka'am, luwal paltanda'an nabi Yunus bay ma masa awal e'.

30Si Yunus bay tahinang paltanda'an e' Tuhan pagbanda' ma saga a'a ma da'ira Niniba. Damikiyanna isab aku, Anak Manusiya', tahinang paltanda'an ma ka'am saga a'a patahunan itu.

31Bang ta'abut na llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', aniya' du an'ngge maina'an dakayu' sultan d'nda bay min lahat Seba ma masa awal e'. Anaksi' du iya in ka'am taga-dusa. Ya angkan iya taga-kapatut anaksi' sabab in iya bay pi'itu min lahatna ma bihing dunya supaya takalena bissala sultan Sulayman, ya bay alalom to'ongan pangita'una he'. Sagō' haka'anta kam, ma buwattina'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aniya' maitu ma ka'am pasōng lagi' pangita'una min sultan Sulayman, sagō' mbal ikutbi.

32Bang ta'abut na llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', magt'nggehan saga a'a bay ma da'ira Niniba ma masa awal e', bo' anaksi'an ka'am in ka'am taga-dusa. Sabab sigām ya bay apinda min dusa sigām pagkale sigām ma pandu' si Yunus. Haka'anta kam, aniya' maitu ma ka'am alanga lagi' min nabi Yunus, sagō' mbal iya ikutbi."

Pasal Kasawahan
(Matiyu 5:15; 6:22-23)

33Amandu' gi' si Isa, yukna, "Halam aniya' anū'an palita'an bo' yampa tapukanna atawa turunganna maka undam, sagō' pat'nna'na du ma diyata' papagan supaya ta'nda' sawana e' sasuku pasōd ni deyom luma' he'.

34Matata itu sali' dalil palita'an amuwan sawa ma deyom ginhawata. Bang ahāp pang'nda'ta, asawa sampay deyom ginhawata. Sagō' bang matata mbal ahāp, sali' angalendom sampay deyom ginhawata itu.

35Tantuhunbi in kasawahan ma deyom ginhawabi b'nnal sadja, ngga'i ka kalendoman.

36Sagō' bang asawa lullun deyom ginhawabi, maka bang halam aniya' lendomna minsan dangkuri', asawa to'ongan kamemonna. Ya dalilna aniya' palita'an amasawahan iya."

Saga Katiksa'an Nnom Hekana
(Matiyu 23:1-36; Markus 12:38-40)

37Aubus pa'in e' si Isa amissala, aniya' dakayu' a'a Parisi amowa iya ni luma'na amangan. Jari pasōd iya pina'an amangan.

38Ainu-inu Parisi he' ma si Isa sabab halam iya bay angose'an tanganna dahūbo' yampa amangan.

39Yuk si Isa ma iya, "Ka'am saga Parisi, kose'anbi sawanbi maka laibi sampay luwasanna, sagō' ap'nno' deyom ataybi e' pangalangpasbi maka kala'atanbi.

40Dupang pahāp kam! Kabā'bi bahā' hal luwasan baranbi ya pinapanjari e' Tuhan, bo' deyomna halam?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Sagō' isi sawanbi maka laibi subay panarakkabi ma saga miskin, jari halal du kamemonbi.

42“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga Parisi! Atukid sidda kam anukbal ni Tuhan bahagi' sangpū' min ai-aibi kamemon, minsan la'a hal ginisan sayul-sayul ya pamapābi kinakan. Sagō' halam kabogboganbi saga hinang ahalga', hatina hinang abontol ma pagkahibi maka lasa tudju ni Tuhan. Ahāp isab hinangbi anukbal bahagi' min ai-aibi, sagō' da'a taikutinbi saga hinang labi ahalga' he'.

43“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga Parisi! Bang kam ma deyom langgal, ya kabaya'anbi subay aningkō' ma paningkō'an bangsahan. Bang kam ma mairan, ya kabaya'anbi subay nihulmat e' saga a'a.

44“Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am. Sali' kam sapantun kakakubulan hal pinasagaran, manjari tagi'ik e' a'a bo' halam kinata'uwan e' sigām in ina'an makabatal.”

45Na, aniya' maina'an dakayu' guru sara' agama ah'lling ni si Isa, yuk-i, “Tuwan Guru, pagka buwattē' pah'llingnu ma saga Parisi, sampay kami isab talapaynu pinakaiya'.”

46“Aho',” yuk si Isa, “maka'ase'-ase' isab ya pamakadal ka'am, saga guru sara' agama! Sabab pabuhatanbi saga a'a maka sara'-panara' ya mbal takole' binogbogan e' sigām. Sagō' mbal kam anabang amowa, minsan la'a hal tabang ariki'.

47“Maka'ase'-ase' ya pamakadal ka'am! Sabab pa'altibi tampat ma saga nabi, bo' nabi inān bay tabono' e' ka'mbo'-mbo'anbi ma masa awal e'.

48Jari ka'am ilu anaksi'an di-bi in ka'am pauyun du ma kahinangan ka'mbo'-mbo'anbi he'. Sigām bay amapatay saga nabi he', ati ka'am ya ama'alti kubul sigām.

49Angkanna Tuhan, ya alalom asal ta'una, bay angallam, yuk-i, ‘Pabeya'ku pehē' ni bangsa Isra'il saga nabi maka saga a'a kawakilanku. Saguwā' kasehe'an a'a pabeya'ku pinapatay du e' sigām, kasehe'an nila'at.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

50Angkanna," yuk si Isa, "ka'am saga a'a patahunan itu tin'kkahan du kabinasahan ma sabab bay dusa ka'mbo'-mbo'anbi amono' kanabi-nabihan sangay min waktu pamapanjari dunya.

51Bininasa du kam ma sabab kamatay saga nabi kamemon, tinagna'an min si Habil anak si Adam, sampay ni si Jakariya ya pinapatay e' sigām ma llotan tongod pagkulbanan maka baran langgal e'. Aho', haka'anta kam saga a'a ma ahil jaman itu, tantu kam pamatanggungan karusahan sigām kamemon.

52"Maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ka'am, saga guru sara' agama, sabab tambolanbi saga a'a bo' mbal kaniya'an pangita'u. Ya sapantunna pangalta' tinau' sakuli-kuli, in ka'am mbal bilahi angukay iya, maka lāngbi isab sasuku bilahi."

53Pagla'an si Isa minna'an, magtūy saga Parisi maka saga guru sara' anagna' anoway iya. Ala'at sidda panoway sigām, maka aheka isab panilaw sigām ma iya,

54bang kalu tasaggaw amah'lling kasā'an, manjari katuntutan iya ni sara'.

Lukas 12

Pagbanda' Pasal Pandu' Parisi maka Saddusi

(Matiyu 10:26-27)

1Pasalta' ina'an-i, ibu-ibuhan saga a'a magtimukan, sikaselot-selotan. Manjari amanda' si Isa dahū ma saga mulidna, yuk-i, "Halli'inbi pasulig tinapay min saga Parisi, hatina hinang sigām maglaku-laku in sigām ahāp.

2Kamemon bay nilimbungan," yukna, "tantu pinaluwas. Maka kamemon bay tatau' ma deyom atay tantu pinabukis du.

3Ai-ai pagsuli-sulibi ma deyom kalendoman kinale du ma kasawahan. Ai-ai paghigung-higungbi ma deyom bilik pinatanyag du ma mairan."

Pasal Sai Subay Pinagmatāwan

(Matiyu 10:28-31)

4"Haka'anta kam, saga bagay," yuk si Isa, "da'a katāwinbi saga a'a ya makapatay baranbi sabab mbal ta'abut palnyawahanbi.

5Sagō' pandu'anta kam bang sai iya subay pagmatāwanbi: katāwinbi Tuhan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sabab taga-kapatut iya angalarukan nyawabi ni deyom nalka' bang tapapatay na baranbi.”

6Yuk si Isa lagi', “Pikilunbi saga manuk-manuk paupit ilu, tab'llita lima hekana maka duwa unud sin. Saguwā' minsan manuk-manuk ariki' halga'na, mbal takalipat e' Tuhan minsan dakayu'.

7Na, luba'-lagi'na ka'am isab mbal takalipat e' Tuhan. Minsan lamba bu'unbi ilu taitung asal e'na. Angkan kam subay mbal tināw sabab ahalga' gi' kam min ba'anan paupit ilu.”

Pagsab'nnal Pasal si Isa ya Pameya'an

(Matiyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8“Haka'anta kam,” yuk si Isa, “sai-sai angahaka ma matahan kaheka'an a'a in iya ameya' ma aku, Anak Manusiya', angahaka du aku ma matahan saga mala'ikat Tuhan in a'a inān palsuku'anku du.

9Sagō' sai-sai amalilu ma matahan kaheka'an a'a in aku ngga'i ka pameya'anna, paliluhanku isab a'a inān ma matahan saga mala'ikat Tuhan.

10Sai-sai amah'lling la'at ma aku, Anak Manusiya', makajari niampun dusana, sagō' sai-sai amah'llingan Rū Sussi ala'at, mbal to'ongan niampun.

11“Ma sinosōng, bang kam sinaggaw e' a'a bo' binowa ni langgal sigām nihukum atawa ni alopan saga gubnul maka saga parinta, da'a kam magsusa bang buwattingga e'bi anganda'awahan di-bi atawa bang ai pamissalabi.

12Sabab pinandu'an du kam e' Rū Sussi ma waktu ina'an-i bang ai subay pamissalabi.”

Paralilan Pasal A'a Dayahan

13Manjari aniya' dangan min katimukan a'a inān ah'lling. Yukna ni si Isa, “Tuwan, soho'un lagi' danakanku amahagi'an aku pusaka' bay pang'bba e' mma' kami.”

14Sagō' yuk si Isa ma iya, “Sehe', halam aku kabuwanan kapatut anara' ka'am, maka halam aniya' kapatutku amahagi' alta'bi.”

15Sinugpatan isab lling si Isa ma saga a'a inān, yuk-i, “Kamaya'-maya' kam.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Halli'inbi napsu indaginis sabab minsan kam dayahan makalandu', ngga'i ka karayabi aheka ya makabuwanan ka'am kallum.”

16Puwas e' aniya' pamaralil e' si Isa ma saga a'a inān, yukna, “Aniya' a'a dayahan taga-huma aheka sidda buwa'na.

17Manjari a'a itu amikilan di-na, yukna, ‘Ai bahā' subay hinangku pagka halam aniya' kamalig sarang panau'anku buwa' tinanom itu?

18Ā, kata'uwanku na bang ai subay hinangku. Langkatku saga kamaligku bo' hinangku kamalig baha'u, aheya lagi' min bay tagna'. Jari tau'ku mahē' buwa' tinanomku kamemon maka alta'ku kamemon.

19Puwas e' ah'llingan aku di-ku, yukku, ahāp asal sukudku. Aheka na tatau'ku panganggastuku sampay ma tahunan. Pahali-hali na aku. Amangan aku maka anginum, maka pahāpku palasahanku.’

20Sagō' amissala Tuhan ma iya, yukna, ‘Dupang pahāp ka! Ma sangom ilu amatay du ka. Ma sai na bahā' alta' bay tau'annu barannu ilu?’

21Na,” yuk si Isa, “buwattē' du ya kamaujuran a'a bang amabūd alta' pamahāp palasahanna, bo' pa'in miskin iya ma pang'nda' Tuhan.”

Pasal Pangandol ma Tuhan
(Matiyu 6:25-34)

22Jari amissala gi' si Isa ma saga mulidna, yukna, “Angkan kam soho'ku da'a sakit magsusa pasal kallumanbi bang ai kakanbi, atawa pasal ginhawa-baranbi bang ai kapan'mmekbi.

23Sabab labi ahalga' kallumta min pagkakanta, maka ahalga' gi' baranta min pan'mmekta.

24Nda'unbi saga owak. Mbal magtanom, mbal magani, maka halam aniya' pagtatau'an sigām kinakan, sagō' binalanja'an asal sigām e' Tuhan. Bo' ka'am ilu, ahalga' gi' to'ongan min kamanuk-manukan.

25Sai bahā' makapataha' umulna saga danjām sadja, minsan buwattingga e'na magmasusa?

26Manjari bang mbal tapataha'bi umulbi minsan dangkuri', angay pagsusahanbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ai-ai kasehe'?

27Nda'unbi saga sumping bang buwattingga katomo'na. Mbal magsangsā' maghinang, mbal magt'nnun. Sagō' haka'anta kam, minsan sultan Sulayman maka kahaldayana ma masa awal e', mbal maka'atu kahāp s'mmekna ma dakayu' sumping itu.

28Bang Tuhan ya makapayakun sumping kasagmotan itu, ya tatasanna dang'llaw du, pagsalung tinunu', ya lagi'na ka'am pas'mmekanna du. Akulang pahāp pangandolbi ma iya!

29"Angkan kam soho'ku da'a magsusa, da'a kam magpikil na pa'in bang ai kakanbi atawa inumbi.

30Saga a'a mbal ata'u magta'at ma Tuhan, ya na he' kinasusahan na pa'in e' sigām. Sagō' ka'am ilu, kinata'uwan e' Mma'bi Tuhan in ina'an kagunahanbi asal.

31Sagō' muna-muna kannalunbi pagparinta Tuhan, manjari pinaniya'an du kam ai-ai kulang-kabusbi."

Pasal Karaya ma Sulga'
(Matiyu 6:19-21)

32"Ka'am saga mulidku," yuk si Isa, "da'a kam tināw minsan kam mbal aheka. Sabab ka'amuhan Mma'bi Tuhan amuwanan ka'am palsuku'an ma deyom pagparintahanna.

33Pab'llihinbi alta'bi ati panarakkahunbi b'llihanna ma saga a'a miskin. Bang hinangbi itu-i sali' kam dalil ang'nna' alta'bi ma deyom pitaka mbal magka'ndang. Hatina aniya' karayabi ma deyom sulga', karaya mbal pakulang. Bang ganta' maina'an karayabi, mbal ta'abut e' a'a panangkaw maka halam aniya' ulat amaka'at iya.

34Sabab hatina, maingga-maingga ya panau'anbi alta'bi, ya na ina'an pataptapan pangatayanbi."

Pinajaga e' si Isa saga Mulidna

35-36Amissala gi' si Isa, yukna, "Subay kam patanam ma ai-ai pat'kka, buwat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga sosoho'an angalagaran kapole' nakura' sigām min pagkawinan. As'mmekna pa'in sigām maka mbal am'ddahan palita'an. Pagt'kka nakura' sigām bo' pagkuku'na ma lawang, magtūy iya niukaban.

37Aheya kahāpan saga sosoho'an inān pagka masi sigām magjaga maka asakap asal ma pagt'kka nakura' sigām. Haka'anta kam to'ongan," yuk si Isa,"nakura' inān angamomosan di-na du ati patingkō'na saga sosoho'anna he' bo' yampa sigām buhatanna.

38Minsan tonga' bahangi atawa dai' llaw ya kat'kkana, bang ta'abutna saga sosoho'anna asal ajaga, tantu aheya kahāpan sigām.

39Saupama a'a tag-dapu luma', bang kata'uwanna waktu kat'kka panangkaw, tantu mbal pasagaranna luma'na nilangkat maka sinōd.

40Damikiyanna isab ka'am, subay kam sakap sadja sabab aku, Anak Manusiya', at'kka du pi'itu pabing ma waktu mbal kata'uwanbi."

Pasal Sosoho'an Kapangandolan

(Matiyu 24:45-51)

41Manjari atilaw si Petros, yukna, "Tuwan, sai bissalahannu paralilan ilu? Kami sadja atawa a'a kamemon?"

42Anambung si Isa magparalilan pabīng. "Bang aniya' sosoho'an ahāp akkalna, a'a kapangandolan," yukna, "iya na ina'an pinene' e' nakura'na magmandul masaga sosoho'an kasehe'an. Iya na isab magatas-pikil ma balanja' sigām.

43Na, bang bay alikut nakura'na inān bo' amole' na, aheya kahāpan ma magmandul inān bang iya ta'abut e' nakura'na anogol ma bay pamahinang iya.

44Haka'anta kam, tantu pangandol e' nakura' inān alta'na kamemon ma sosoho'an kapangandolan e'.

45Sagō' in mandul itu, bang saupama pangannalna ma deyom atayna in nakura'na at'ggol gi' at'kka, anagna' iya angala'ugan saga sosoho'an kasehe'an

l'lla maka d'nda. Ya na pa'in hinangna magkakan maka maginum maka maglango.

46Sakali patagha' sadja t'kka nakura' inān, ma llaw halam nilagaran e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magmandul, ma waktu halam kata'uwanna. Manjari nilagut iya e' nakura'na sampay abugtang. Pinakadalan iya nalka' sali'-sali' maka saga a'a mbal magkahagad ma Tuhan.

47“Bang sosoho'an ata'u bang ai kabaya'an nakura'na subay hinangna, bo' mbal sakap maghinang, tantu iya niraplosan to'ongan.

48Sagō' bang sosoho'an a'awam asal pasal kabaya'an nakura'na, bo' aniya' tahinangna patut paminasahan iya, niraplosan du isab iya sagō' mbal sakit abuhat. Sai-sai kabuwanan aheka, aheka isab niholat min iya. Damikiyanna bang a'a pangandolan ma aheka, pasōng isab aheka niholat min iya.”

Si Isa Pagsagga'an A'a
(Matiyu 10:34-36)

49Yuk si Isa lagi', “Bay aku pi'itu amowa api ni dunya itu ati kabaya'anku bangsi' wa'i na arokot.

50Aniya' kabinasahan subay kalabayanku ati kabuhatan aku sat'ggol mbal gi' aubus.

51Arai' pangannalbi in aku pi'itu amowa kasannangan ni dunya. Sagō' haka'anta kam, ngga'i ka kasannangan. Palsagga'an ya bowaku pi'itu.

52Sabab puwas minnitu, bang aniya' lima puhu' magdakayu' luma', magkalukassa sigām. T'llungan sigām anagga' duwangan, maka duwangan inān angatu ma t'llungan.

53Mma' anagga' anakna l'lla, maka l'lla anagga' mma'na. Ina' anagga' anakna d'nda, maka d'nda anagga' ina'na. Mato'a d'nda anagga' ayuwanna d'nda, maka ayuwan d'nda anagga' mato'ana.”

Pamandogahan Pasal Pakaradja'an ma Sinosōng
(Matiyu 16:2-3)

54Ah'lling isab si Isa ni kaheka'an a'a inān. “Bang takdil ni luwa lahat,” yukna, “bang ta'nda'bi angandom langit tampal ni s'ddopan, magtūy yukbi, ‘Sōng ulan’. Maka angulan du isab.

55Bang patumbuk satan, yukbi, ‘Ā, song apasu' lahat,’ ati apasu' du.

56Mamarahi pahāp ka'am ilu magbau'-bau'. Ata'u kam ang'nda' pamandogahan ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

b'ttong langit maka ma dunya, jari angay mbal tapandogabi pakaradja'an ya pat'kka ma masa itu?

57“Angay kam mbal ata'u magpikilan di-bi bang ingga ya apatut subay hinangbi?

58Abila kam tinuntutan e' a'a ma sabab utangbi ati binowa e'na ni sara', pasulay kam to'ongan maghāp maka iya ma halam gi' makatandan ni sara'. Sabab bang mbal, ya aniya' tinandanan ka ni huwis ati ni'nde'an ni pulis bo' kinalabusu.

59Haka'anta kam, ka'ddasan du kam ma deyom kalabusu inān. Subay puwasanbi bay kataksilanbi kamemon bo' yampa kam makaluwas minnē'.”

Lukas 13

Pang'bba min Dusa maka Kapamutawan min Tuhan

1Na, ma waktu ina'an-i aniya' saga a'a anuli-nuli ni si Isa pasal saga a'a Jalil, ya bay sinō' binono' e' gubnul Pilatu pasalta' ma waktu kapanumbali' sigām hayop pagkulban ni Tuhan.

2Anambung si Isa ma sigām, yukna, “Pangannalbi bahā' in dusa saga a'a inān labi gi' min a'a kamemon maitu ma lahat Jalil, ya angkan sigām t'kkahan bala' buwattē'?

3Ngga'i ka! Sagō' haka'anta kam, bang ka'am ilu mbal ang'bba min dusabi, ya du ka'am amatay buwat saga a'a Jalil e'.

4Saga a'a isab sangpū' maka walu' hekana, ya bay amatay mahē' ma Silowam pagka kah'bba'an e' luma' pamantawan, pangannalbi bahā' in sigām dusahanlagi' min a'a Awrusalam kasehe'.

5Tantu ngga'i ka! Sagō' bang ka'am ilu mbal ang'bba to'ongan min dusabi, amatay du kam buwat sigām.”

6Manjari aniya' paralilan pangissa si Isa ma sigām. Yukna, “Aniya' a'a taga-kayu igira patomo' ma deyom kabbunna, ya panomo'an bahan anggul. Pina'an iya amiha buwa' igira sagō' halam aniya' tapihana,

7angkan yukna ni tunggu' kabbun inān, ‘Nda'un, t'lluntahun na kapagpi'itu-pi'ituku ni kayu igira itu amiha buwa' sagō' halam aniya' tapihaku. Puwarun na,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sabab kaliman tana' itu.’

8Saguwā' anambung tunggu' kabbun e', yukna, ‘Da'a, tuwan. Pasagaranta gi' dantahun. Kalutku pahāp tana'na, tambalanku maka tai' hayop.

9Bang hati' amuwan buwa' ma musim sinōng itu, ahāp isab. Bang mbal, na minsan puwadnu na.’ ”

D'nda Buggul Kauli'an ma Llaw Paghali

10Ma dakayu' llaw Sabtu', ina'an si Isa amandu' ma deyom langgal.

11Aniya' maina'an dakayu' d'nda asaki sabab min saitan, sangpū' na maka waluntahun t'ggolna. Parukkug sidda bukutna, mbal tapah'nnat.

12Pag'nda' si Isa ma d'nda itu, sinō' iya pasekot. Yuk si Isa ma iya, “Arung, apuwas na ka min sakinu ilu.”

13Jari pina'abut e' si Isa tanganna ma iya. Magtūy iya pah'nnat ati ananglit ma Tuhan.

14Sagō' nakura' langgal inān, apasu' atayna pagka si Isa amauli' a'a ma llaw Sabtu'. Yukna ma saga a'a maina'an, “Nnom llaw ma deyom dapitu' wajib paghinangtam ai-ai. Pi'itu kam ma deyom nnom llaw inān bang kam bilahi kauli'an sakibi, da'a bang llaw Sabtu'.”

15Sinambungan nakura' inān e' si Isa, yukna, “Magbau'-bau' pahāp ka'am ilu. Aniya' bahā' ma ka'am mbal angahubaran sapi'na atawa kura'na bo' yampa guyudbi ni bohe' supaya painumbi, minsan pasabu ma llaw Sabtu'?

16D'nda itu panubu' si Ibrahim du buwat ka'am. Aniya' na sangpū' maka waluntahun t'ggolna bay katahanan e' nakura' saitan. Mbal bahā' iya wajib pinuwasan min susana ma llaw Sabtu'?”

17Magtūy kaiya'an saga a'a ya anagga' si Isa ma sabab panambungna he'. Sagō' saga a'a kamemon inān akōd kamemon ma sabab hinang makainu-inu kamemon ya tahinang e'na.

Paralilan Pasal Bigi-tinanom Landu' Anahut

(Matiyu 13:31-32; Markus 4:30-32)

18Amissala gi' si Isa, yukna, “Ai pamasali'antam pagparinta Tuhan ma bangsa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

manusiya'? Ai pamaralilanku iya?

19Ya pagparinta Tuhan," yuk si Isa, "sali' dalil dansolag bigi-tinanom ariki'-diki',tinanom e' a'a ma tana'na. Patomo' pa'in itu, manjari tahinang kayu na, ati pina'an saga manuk-manuk patapu' ma sangana."

Paralilan Pasal Pasulig ya Pangalamud Tirigu
(Matiyu 13:33)

20Ah'lling si Isa pabing, yukna, "Ai pamaralilanku pagparinta Tuhan ma manusiya'?

21Ya pagparinta Tuhan," yukna, "sali' dalil pasulig ginuna e' d'nda pinalamud ni tirigu aheka, saga duwampū' maka lima kilu. Pagaddun pa'in, abuskag kamemon addunan."

Lawang Akiput
(Matiyu 7:13-14, 21-23)

22Jari palanjal si Isa tudju ni da'ira Awrusalam hinabuna angalatag saga kaluma'an aheya-ariki' amandu' ma saga a'a.

23Aniya' inān dakayu' a'a atilaw iya, yuk-i, "Tuwan, akulang bahā' saga a'a lappasan e' Tuhan min mulka'?" Yuk sambung si Isa ma saga a'a inān,

24"Bang kam bilahi pasōd ni deyoman Tuhan subay kam amuspus bo' kam makasōd min lawangna akiput. Sabab haka'anta kam, aheka a'a anulay pasōd sagō' mbal makasōd.

25Makabungkal pa'in tag-dapu luma' anambol lawang, mbal na kam makasōd. Ma luwasan lawang sadja kam anguku' maka angalingan. Yukbi, 'O tuwan, ukabin kami.' Sinambungan du kam e'na, yukna, 'Mbal kata'uwanku kam bang minningga!'

26Jari yukbi, 'Takalipatnu bahā' kami? Bay kami dakakanan maka ka'a. Bay ka amandu' ma lahat kami.'

27Sagō' balikanna du bay llingna ma ka'am, yukna, 'Haka'anta kam, mbal kata'uwanku bang kam minningga. Ala'an kam min aku, ka'am kamemon maghinang kala'atan ilu!'

28Manjari magalud du kam, magtage'ot isab emponbi ma waktu ina'an bang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'nda'bi ka'mbo'-mbo'anbi disi Ibrahim, si Isa'ak maka si Yakub, sampay saga kanabi-nabihan kamemon wa'i bay pinasōd ni deyom pagparintahan Tuhan. Malaingkan ka'am ya nilarukan paluwas.

29Patimuk du isab pina'an saga a'a min mpat pidjū alam ati magtingkō'an sigām maina'an bo' magjamu ma deyom pagparintahan Tuhan.

30Pata'u kam, aniya' saga a'a taramuli ma buwattina'an, pinarahū du ma sinosōng. Maka aniya' saga a'a makarahū ma buwattina'an, pinaramuli isab ma waktu sinōng."

Lasa si Isa ma saga A'a Awrusalam
(Matiyu 23:37-39)

31Manjari ma waktu ina'an, aniya' pina'an ni si Isa saga a'a Parisi. Yuk sigām, "Tuwan, subay ka ala'an minnitu sabab sultan Herod inān bilahi amapatay ka'a."

32Anambung si Isa, yukna, "Pehē' kam angahaka'an si Herod pangangakkal inān bang ai hinangku. Llaw itu maka salung landu'anku hinangku amala'an saitan min baran a'a, sampay amauli' saga a'a asaki. Ati ma llaw kat'lluna atangbus e'ku hinangku.

33Sagō' subay aku palanjal ni pal'ngngananku llaw itu maka salung sampay isab ni kasimuddayan. Halam du aniya' la'at makani-aku maitu sabab Awrusalam ya lahat pamapatayan kaheka'an saga nabi."

34Sakali magkarukka'an si Isa ma pasal da'ira Awrusalam. "Arōy!" yukna. "Ka'am saga a'a Awrusalam, makasusa ko' kam ilu! Saga nabi min Tuhan hal papataybi. Saga sosoho'an Tuhan isab hal bantungbi bang sigām pinapi'ilu ni ka'am. Min pila aku bay bilahi animuk ka'am ma sabakanku? Sali' sapantun manuk d'nda bang pasabakna anak-anakna ma deyo' pikpikna. Sagō' mbal kam bilahi.

35Nda'unbi na, asiya-siya du langgalbi e' Tuhan. Maka haka'anta kam, song na aku mbal ta'nda'bi sat'ggol halam ta'abut waktu pananglitbi aku. Subay yukbi, 'Bang pa'in binarakatan iya pinapi'itu kawakilan e' Tuhan,' bo' yampa aku ta'nda'bi."

Lukas 14

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Si Isa ma Luma' A'a Parisi

1Ma dakayu' Sabtu', pina'an si Isa amangan ma luma' dakayu' nakura' Parisi abantug. Jari maina'an pa'in, pinatongan iya e' saga a'a maina'an.
2Aniya' isab ma tongod si Isa a'a taga-saki, am'ngkong tape'-tanganna.

3Atilaw si Isa ni saga guru sara' agama inān maka ni saga Parisi, yukna, “Bang kita saupama amauli' saki a'a ma llaw Sabtu', langgal sara' agamatam bahā', atawa mbal?”

4Sagō' halam sigām anambung. Jari ni'ntanan e' si Isa a'a asaki inān ati pinauli'e'na bo' yampa papole'na.

5Puwas e' atilaw si Isa ma saga a'a inān, yukna, “Bang saupama aniya' anakbi atawa sapi'bi ahūg ni deyom lowang ma llaw paghali, ai hinangbi? Tantu ngā'bi pinaluwas min deyom lowang e' minsan pasabu ma llaw paghali.”

6Jari halam aniya' panganjawab sigām.

7Tapandoga e' si Isa bowahan saga a'a maglurukan pina'an. Amene' sigām magtūy paningkō'an ahāp ya tōp ma a'a bangsahan, angkan buwattitu pamaralilanna ma sigām, yuk-i,

8“Bang kam ganta' niabbit paluruk ni pagkawinan, da'a kam magtūy aningkō' ma kōkan, ma paningkō'an ahāp. Kalu aniya' a'a bangsahan gi' min ka'am bay sinō' paluruk.

9Jari pi'ilu ni ka'am a'a tag-hinangan, ya bay angabbit ka'am karuwangan paluruk pehē', ati yukna, ‘Papinda ka minnilu bo' patingkō'un lagi' a'a itu.’ Jari kaiya'-iya'an kam ati papinda kam aningkō' ni tape'an.

10Sagō' bang kam sinō' paluruk, aningkō' kam magtūy ma tape'an. Jari pi'ilu duni ka'am tag-hinangan ati yukna ni ka'am, ‘Bagay, papinda ka ni kōkan, ni paningkō'an labi ahāp.’ Manjari ta'nda' kam e' saga luruk inān kamemon in ka'am patut pinagaddatan.

11Sabab hatina sasuku maglanga-langa di-na pinareyo' du. Maka sasuku magpatireyo' di-na pinalanga du.”

12Manjari ah'lling si Isa ni a'a bay angabbit iya amangan ma luma'na, yukna,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Na, ka'a isab, bagay, bang ka angahinang pagjamuhan, da'a soho'un paluruk saga bagaynu, atawa saga danakannu, atawa kahekanu, atawa lūng-kampungnu dayahan. Sabab bang sigām ya sō'nu paluruk, ya du ka'a sinō' paluruk e' sigām ma waktu dakayu'. Jari katungbasan ka magtūy.

13Saguwā' bang ka ganta' angahinang pagjamuhan, ya soho'nu paluruk subay saga a'a miskin maka a'a pengka', a'a aku'il maka a'a abuta.

14Bang itu hinangnu, aheya du kahāpannu sabab halam aniya' ai-ai sigām panungbas ma ka'a. Tuhan ya anungbasan ka'a ma llaw damuli, ma waktu pamakallum pabalik saga a'a abontol.”

Jamuhan Aheya
(Matiyu 22:1-10)

15Takale pa'in bissala si Isa itu e' a'a dangan ya amangan maina'an, magtūy iya ah'lling, yukna, “Saga a'a palamud magjamu ma deyom pagparintahan Tuhan, aheya asal kahāpan sigām.”

16Anambung si Isa, kissa pamaralilan lagi', yukna, “Aniya' a'a bay magsakap jamuhan aheya, ati aheka a'a bay abbitna paluruk.

17Ta'abut pa'in llaw pagjamu, sinoho' ipatanna pehē' amata'uwan saga a'a bay ta'abbitna. ‘Dai' na kam,’ yuk ipatan e'. ‘Sakap na kamemon.’

18Saguwā' sali'-sali' sigām kamemon magpanumagal. Yuk a'a ya papehē'anna tagna', ‘Mbal aku makaluruk sabab aniya' tana' bay b'lliku subay nda'ku dahū. Pehē'ku lagi'.’

19Yuk a'a dangan, ‘Bay na aku makab'lli saga sapi' paga'araru, sangpū' hekana. Subay sulayanku gi' kosog sigām. Pehē'ku gi'.’

20Yuk isab a'a dangan, ‘Baha'u aku bay kinawin, angkan aku mbal makaluruk.’

21Manjari amole' ipatan inān angahaka'an nakura'na. Ap'ddi' to'ongan atay nakura' he', ati yukna ma ipatanna, ‘Pasa'ut ka pehē' ni saga lān aluha makalān akiput ya paglalabayan a'a ma da'ira itu. Bowahun pi'itu saga miskin, sagaa'a aku'il, saga a'a buta maka saga a'a pengka'.’

22Jari pehē' iya. Makapole' pa'in, ah'lling iya ni nakura'na, yuk-i, ‘Tahinangku na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay panoho'annu-i sagō' masi gi' aniya' paningkō'an ma pagjamuhan.'

23Yuk nakura', 'Pehē' ka ni paglalabayan a'a ma deya, ati logosun saga a'a pi'itu bo' supaya ap'nno' luma'ku.

24Sabab haka'anta kam,' yukna, 'in a'a bay ta'abbitku dahū, halam aniya' min sigām makananam saga kinakan bay sakapku.' "

Pasal Pameya' ma si Isa
(Matiyu 10:37-38)

25Palanjal isab si Isa ni pal'ngngananna maka landu' aheka a'a ameya' parongan ma iya. Manjari harapna sigām ati yukna,

26"Bang aniya' a'a bilahi ameya' ma aku nihinang mulidku, ya lasana ma aku subay palabi min lasana ma ina'-mma'na maka ma anak-h'ndana, sampay ma saga danakanna l'lla-d'nda. Minsan lasana ma baranna subay mbal palabi min lasana ma aku. Bang ngga'i ka buwattē' lasana mbal iya manjari mulidku.

27Subay paglilla'na kabinasahan sampay ni kamatay ma sabab pameya'na ma aku. Ya sapantunna a'a ananggung hāgna pamapatayan iya. Bang mbal akuhanna, mbal iya manjari mulidku.

28"Bang saupama aniya' ma ka'am bilahi angahinang luma' pamantawan, subay iya amikil-mikil dahū bo' tabista bang pila gastuna, ati kata'uwanna bang maka'abut sinna pangahinang luma' inān atawa mbal.

29Sabab bang taosol na hāg, bo' mbal maka'abut sinna pangubusna luma', pinagtunggingan iya e' a'a kamemon ang'nda' pina'an.

30Yuk sigām, 'A'a itu bay makalandu' angahinang luma' sagō' mbal taubusna.'

31"Atawa bang saupama aniya' sultan sangpū' ngibu sundaluna, song palanjal magbono' maka sultan saddī, aningkō' gi' iya dahū amikil-mikil bang tara'ugna sultan dakayu' inān, ya taga-sundalu duwampū' ngibu hekana.

32Bang hati mbal tara'ugna, magtūy iya amabeya' suluhan pasampang ni sultan dakayu' ma masi gi' atala, bo' mikipagkahāp.

33Damikiyanna isab ka'am," yuk si Isa, "subay kam amikil-mikil dahū sabab mbal kam manjari mulidku bang kam mbal maglilla' anaikutan kaniya'bi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kamemon.”

Pasal Asin Halam Aniya' Nanamna
(Matiyu 5:13; Markus 9:50)

34Magparalilan na isab si Isa, yukna, “Kata'uwanbi, ahāp asal asin sagō' halam aniya' pamabalik nanamna bang magtinu' na.

35Halam na aniya' kagunahanna. Mbal minsan taguna panambal tana' atawa pangalamud ni tai' hayop, hal tinimanan sadja. Na,” yuk si Isa, “sasuku kam makakale, kalehunbi to'ongan.”

Lukas 15

Bili-bili Alungay
(Matiyu 18:12-14)

1Ma dakayu' llaw aheka saga a'a maga'ā' sukay parinta maka saga a'a baldusa kasehe' patimuk pina'an ni si Isa sabab bilahi akale ma pandu'na.

2Manjari saga Parisi maka saga guru sara' agama magdugal na, yuk-i, “A'a itu anaima' saga a'a baldusa, magsalu isab maka sigām!”

3Angkan binissala e' si Isa kissa pamaralilan itu, yukna.

4“Bang saupama aniya' ma ka'am taga-bili-bili dahatus hekana, bo' wa'i alungay dakayu', ai bahā' hinangna? Tantu pasagaranna siyampū' maka siyam maina'an ma deya bo' yampa pehē' amiha dakayu' ya alungay sat'ggol mbal tabākna.

5Tabākna pa'in, tinanggung e'na tudju amole' maka e'na kinōgan sidda.

6Pagt'kkana ni luma', magtūy lingananna saga bagayna maka kakampunganna. Soho'na sigām magtimuk ati yukna ma sigām, ‘Maglami-lami kitam sabab tabākku na bili-biliku bay alungay.’

7Damikiyanna,” yuk si Isa, “bang aniya' a'a dangan magsusun sampay ang'bba min dusana, aheya kalasigan ma deyom sulga'. In kalasigan ina'an palabi lagi' min kalasigan ma siyampū' maka siyam a'a abontol ya halam aniya' dusa sigām pinagsusunan.”

Dublun Alungay

8“Saupama isab,” yuk si Isa, “bang aniya' d'nda taga-dublun sangpū' hekana,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bo' alungay dakayu', ai bahā' hinangna? Tantu iya anū' palita'an magtūy bo' sapuhanna deyom luma' ati pihana pahāp-hāp sampay tabākna.

9Jari bang tabākna na, nilinganan e'na bagayna maka kakampunganna. Sinō' sigām magtimuk ati yukna ma sigām, 'Maglami-lami kitam sabab tabākku na dublunku bay alungay.'

10Damikiyanna isab," yuk si Isa, "aheya kakōgan ma saga mala'ikat Tuhan bang a'a dakayu' a'a magsusun sampay ang'bba min dusana."

Anak L'lla Alungay

11Anuli-nuli gi' si Isa, yukna, "Aniya' inān dakayu' a'a taga-anak duwa l'lla.

12Dakayu' llaw ah'lling anak siyali ni mma'na, yukna, 'Mma', bahagi'un na alta'nu ati pamuwanun ma aku bahagi'ku.' Jari binahagi' e' matto'a inān kaniya'na ma anakna karuwangan.

13Mbal at'ggol, pinab'llihan e' siyali itu bahagi'na ati binowa e'na b'llihanna ni lahat atala. Mahē' pa'in iya, pinaka'at e'na sinna kamemon ma ai-ai kanapsuhanna.

14Sakali itu, pagubus na sinna kamemon, ginotom sidda lahat inān. Manjari aheya na kasukkalanna,

15angkan iya pehē' ni dakayu' a'a ma lahat inān bo' magpatiata ma iya. Jari sinoho' iya e' a'a inān pehē' ni humana angipat saga bawi.

16Na, pagka mbal kasandalan lingantuna, bilahi iya amangan minsan kinakan bawi sagō' halam aniya' bay amuwanan iya minsan ai.

17"Daipara tasayuna karupanganna angkan yukna ma deyom atayna, 'Saga ipatan mma'ku he' maglabi-labi kinakan sigām, sagō' aku itu itiya' na song amatay e' otas.

18Gom na aku amole' pehē' ni si Mma'. Yukku ma iya, "Mma', taga-dusa aku ni Tuhan sampay ni ka'a.

19Mbal na aku manjari ōnannu anak. Bistahun aku sali' hal dakayu' tendognu."'

20Jari pabuhat iya min baina bo' pal'ngngan tudju ni mma'na pabing. "Sagō' atā- tā

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lagi' iya min luma', ta'nda' iya e' mma'na. Ma'ase' to'ongan mma'na ati paragan pehē' bo' gapusna maka siyumna.

21Yuk anakna inān ma iya, ‘Mma', taga-dusa aku ni Tuhan sampay ni ka'a. Mbal na aku manjari ōnannu anak.’

22Sagō' nilinganan e' mma' inān saga ipatanna. Yukna ma sigām, ‘Pal'kkaskam. Bowahunbi pi'itu badju' kapuspusan ahāp ati pabadju'inbi iya itu. Pasingsinginbi isab, maka pataumpa'inbi.

23Puwas e' pehē' kam angā' anak sapi' ya bay pal'mmokta he', bo' sumbali'unbi. Magjamu kitam, maka maglami-lami.

24Sabab anakku itu bay niyatku amatay, sagō' itiya' na allum pabing. Pangannalku bay na alungay sagō' itu na tapole'.’ Manjari anagna' sigām maglami-lami.

25“Na, pasalta' pa'in itu-i, in anak siyaka wa'i magusaha ma huma. Ma labayan pa'in iya tudju amole' bo' asekot-sekot na ni luma', aniya' takalena magkulintangan maka magpangigal ma deyom luma'.

26Nilinganan e'na dakayu' ipatan bo' tilawna bang magay ma luma' he'.

27Yuk ipatan, ‘Tapole' na siyalinu, maka bay sinō' e' mma'nu sinumbali' anak sapi' ya pinal'mmok inān, sabab at'kka na anakna ma halam aniya' baya-bayana.’

28Sagō' akagit atay magtūy anak siyaka he', ya angkan mbal bilahi pasōd ni deyom luma'. Paluwas mma'na angamu' iya pasōd sagō' mbal iya.

29Yukna ni mma'na, ‘Nda'un, Mma', ma tahunan na aku maghinang ma ka'a sali' banyaga'nu. Halam aniya' panoho'annu minsan dakayu' bay sagga'ku, sagō' halam aku bay buwanannu minsan la'a dakayu' anak kambing supaya aku makapagjamu maka saga bagayku.

30Talkala' makapole' pa'in pi'itu anaknu ilu, magtūy sumbali'annu anak sapi' pinal'mmok e', minsan bay paka'atna alta'nu panambana saga d'ndamaghinang ala'at.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Anambung mma'na, yukna, ‘Otō', kakkal du ka ma aku, maka suku'nu asal kaniya'ku itu kamemon.

32Patut du bang kita maglami-lami maka magkalasigan sabab allum du siyalinu ya bay niyatta amatay-i. Pangannalta alungay sagō' tapole' na iya.’ ”

Lukas 16

Pasal Magmandul Ataha' Akkalna

1Manjari itu amissala gi' si Isa ma saga mulidna, yukna, “Aniya' a'a dayahan maka aniya' isab magmandul ma alta'na. Manjari tinuntutan magmandul itu in iya kono' hal amaka'at alta' nakura'na.

2Angkan tinambukuhan magmandul inān e' nakura', sinō' patampal ni iya. Yuk nakura', ‘Ai bahā' takaleku pasal ka'a itu? Bistahun kamemon bay pangandolku ma ka'a, sabab mbal na ka magmandulan alta'ku.’

3Amikil-mikilan di-na magmandul itu, yukna, ‘Ai tahinangku buwattina'an sabab itiya' na aku pinala'an min bay hinangku. Mbal na aku makakole' magkalga, maka aiya' aku angamu' sin.

4Ā, kata'uwanku na bang ai subay hinangku supaya aniya' bagay angokoman aku bang aku pinala'an na min hinangku.’

5“Jari nilinganan e'na saga a'a taga-utang ma nakura'na, dangan maka dangan. Yukna ni a'a dahū pina'an ni iya, ‘Pila utangnu ma nakura'ku?’

6“Ya sambungna, ‘Dahatus mital ns'llan pagb'lla.’ “Yuk mandul ma iya, ‘Ā, itiya' katasnu. Pasa'ut ka aningkō', sulatun limampū' mital sadja.’

7Yukna isab ni a'a taga-utang pasunu', ‘Ka'a, pila utangnu?’ “Yuk a'a he', ‘Dahatus karut pai-tirigu.’ “Yuk mandul ma iya, ‘Itiya' katasnu. Sulatun mailu walumpū' karut sadja.’

8“Na, makakale pa'in nakura' pasal hinang sosoho'anna angakkal itu, magtūy sanglitanna ma sabab kataha' akkalna.” Yuk si Isa isab, “Saga a'a mbal ameya' ma Tuhan, ataha' gi' akkal sigām min saga a'a ya ameya' ma Tuhan, sabab ata'u sigām anguntungan pagkahi sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9“Angkan pituwahanta kam,” yuk si Isa, “paggunahunbi alta'bi maitu ma dunya bo' supaya kam makabāk bagay. Manjari bang ta'abut waktu kahalam alta'bi, tinaima' du kam mahē' ma paglahatanbi kakkal.

10Bang a'a kapangandolan ma alta' ariki', kapangandolan du isab ma alta' aheya. Damikiyanna isab bang a'a mbal pangandolan ma alta' ariki', mbal isab kapangandolan ma alta' aheya.
11Na, abila kam pinasuku'an alta' maitu ma dunya itu, bo' mbal kapangandolan, mbal du pinangandol ma ka'am alta' b'nnal.

12Maka bang kam mbal kapangandolan ang'ntan alta' ngga'i ka suku'bi, mbal du pangandol ma ka'am alta' ya dī palsuku'anbi.

13“Halam aniya' ipatan makapagduwa nakura' sabab tantu kab'nsihanna nakura' dakayu' maka kalasahanna dakayu'. Amalut iya ma dakayu' ati taikutanna dakayu'. Hatina mbal kam manjari maghinang ma Tuhan bang pilak ya paheyabi ma atay.”

Pamandu' si Isa Kasehe'

(Matiyu 11:12-13; 5:31-32; Markus 10:11-12)

14Takale pa'in pandu' si Isa itu e' saga Parisi, magtūy iya tinittowahan e' sigām sabab napsuhan sigām ma pilak.

15Sagō' ah'lling si Isa ni sigām, yukna, “Ka'am ilu hal magbontol-bontol di-bi ma pang'nda' a'a, sagō' kinata'uwan asal deyom ataybi e' Tuhan. Ya pinahalga' ma atay e' manusiya' halam du aniya' kagunahanna bang ma Tuhan.”

16Yukna isab, “Ma waktu halam gi' pi'itu si Yahiya Magpapandi, ya na pa'in pinagnasihat usulan sara' bay pang'bba e' si Musa maka sulat bay tasulat e' kanabi-nabihan. Sagō' buwattina'an, sangay min waktu kapi'itu si Yahiya sampay ni llaw itu, ya pinagnasihat lapal ahāp pasal pagparinta Tuhan. Ati amanuyu' to'ongan saga a'a kamemon pasōd ni deyom pagparintahanna.

17Sagō' in sara' bay pang'bba e' si Musa mbal du apinda kapatutna. Aluhay gi' nilanyapan dunya itu maka langit, min dakayu' balis ma sara' pinindahan.”

18Yukna isab, “Sai-sai animanan h'ndana bo' angah'nda saddi, taga-dusa iya angaliyu-lakad min h'ndana po'on. Maka sai-sai angah'nda bitu'anun taga-dusa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

isab buwattē'."

A'a Dayahan maka si Lasarus

19Ah'lling gi' si Isa, yukna, "Aniya' a'a dayahan asal mags'mmek ahalga', maka ahāp sadja kinakanna sakahaba' llaw.

20Aniya' isab a'a miskin ōnna si Lasarus, aliput baranna e' dugsul. Ya kabiyaksahanna binowa iya palege ma atag lawang luma' a'a dayahan inān.

21Sabab aholat iya kabuwanan l'bbi kinakan bang aniya' apakpak min pagkakanan a'a dayahan. Pehē' isab saga ero' angandelatan ba'anan dugsulna.

22"Manjari amatay miskin itu ati binowa iya e' saga mala'ikat ni deyom sulga', nipangayurahan si Ibrahim. Puwas e' amatay isab a'a dayahan ati kinubul.

23Mahē' pa'in ma ahirat, kap'ddi'an to'ongan a'a dayahan e'. Jari pahangad iya ati ta'nda'na si Ibrahim mahē' ma kalawakan, maka si Lasarus isab mahē' ma bihingna.

24Angkan iya angalingan magtūy ni si Ibrahim. 'O mbo' Ibrahim,' yukna, 'ma'ase' ka ma aku! Soho'un si Lasarus pi'itu. Bang pa'in t'nno'anna hal tōng tudlu'na ni deyom bohe' bo' p'ttakanna ni d'lla'ku, sabab kap'ddi'an aku to'ongan ma deyom api itu.'

25"Sagō' anambung si Ibrahim. 'Oto',' yukna, 'entomun jaman bay kallumnu lagi'. Bay ka pinaniya'an kahāpan indaginis, bo' si Lasarus ya bay pinaniya'an kala'atan. Sagō' ma buwattina'an itiya' iya taga-palasahan ahāp, bo' ka'a ya kabinasahan.

26Maka ngga'i ka hal ilu-i, sabab aniya' butasan alalom pinat'nna' ma llotantam angkan sai-sai bilahi pi'ilu minnitu, mbal makalintas. Damikiyanna, halam aniya'minnilu makalintas pi'itu.'

27"Yuk a'a dayahan e', 'Na, bang buwattilu, mbo', ya amu'ku junjung ni ka'a: sō'un sadja si Lasarus ilu pehē' ni luma' mma'ku,

28sabab aniya' lima danakanku l'lla mahē'. Soho'un sigām pinituwahan ma si Lasarus bo' mbal pi'itu ni lahat pangananaman p'ddi' itu.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29“Yuk si Ibrahim, ‘Ina'an ma sigām kasulatan si Musa maka kanabi-nabihan pamituwa sigām. Ya na ina'an subay ni'ikut e' sigām.’

30“Yuk a'a dayahan, ‘Mbal sigām angikut, mbo'. Saguwā' bang aniya' pina'an ni sigām a'a bay amatay pabungkal na min kamatay, tantu du sigām ang'bba min dusa sigām.’

31“Yuk sambung si Ibrahim, ‘Bang mbal tabeya' e' sigām bay tasulat e' si Musa maka kanabi-nabihan, mbal sigām tabowa am'nnal minsan aniya' a'a pabungkal min kamatayna.’ ”

Lukas 17

Pasal A'a Amowa Pagkahina Magdusa

(Matiyu 18:6-7, 21-22; Markus 9:42)

1Amandu' lagi' si Isa ma saga mulidna, yukna, “Tantu aniya' sasat-manasat paniya' na pa'in ma manusiya' makaparusa sigām. Saguwā' maka'ase'-ase' sidda ya pamakadal ma sasuku anasat sehe'na amowa magdusa, sababbininasa du iya e' Tuhan.

2Ahāp lagi' a'a inān pinagantungan batu abuhat ma k'llongna bo' yampa nihūg ni timbang, bang pa'in da'a kalandu'an hinangna magparusa ma dakayu' a'a areyo' itu, ya taga-pangandol ma aku.

3Angkan kam soho'ku subay kamaya'-maya',” yukna. “Bang aniya' pagkahinu ganta' makabuwan dusa ma ka'a, subay iya tō'annu bang ai dusana. Jari bang pagsusunanna dusana sampay bbahanna, subay iya ampunnu.

4Bang min pitu' iya makabuwan dusa ma ka'a ma deyom dang'llaw, ati min pitu' iya magni-ka'a angamu' ampun, subay iya ampunnu.”

Pasal Pangandol

5Manjari ah'lling ni Panghū' Isa saga mulidna bay kawakilanna. Yuk sigām, “Tuwan, pakosogun kono' pangandol kami tudju ni Tuhan.”

6Yuk Panghū', “Abila bay makasali' heya pangandolbi ni buwat heya bigi-tinanom landu' anahut, makajari kam magpanoho'an ma kayu aheya itu, yukbi, ‘Pabubut ka minnilu bo' ka pat'nna' ni deyom s'llang.’ Jari bineya' du buwat yukbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

he'."

7Ah'lling gi' si Isa, yukna, "Bang saupama aniya' sosoho'anbi, ya hinangna magararu ma tana'bi atawa magipat saga hayopbi bili-bili. Bang iya tapole' min paghinanganna, ah'lling bahā' kam ma iya, 'Dai' na ka amangan'?

8Tantu mbal. Gom pa'in yukbi, 'Adjalun kinakanku bo' yampa ka asalin amuhatan aku. Subay na aku aubus amangan bo' yampa ka'a!'

9Magsukul kam bahā' ma sosoho'anbi pagga hinangna panoho'anbi? Tantu mbal.

10Damikiyanna isab ka'am ilu bang hinangbi kamemon bay panoho'an ka'am, subay yukbi, 'Kami itu hal sosoho'an. Patut kami maghinang ai-ai ya panoho'an ma kami.' "

Sangpū' A'a Ni'ipul Kauli'an e' si Isa

11Manjari itu, ma pal'ngnganan pa'in si Isa tudju ni Awrusalam, palabay iya min llot lahat Samariya maka lahat Jalil.

12Pagt'kkana pa'in ni dakayu' kauman, aniya' pasampang ni iya sangpū' a'a ni'ipul. An'ngge sigām ma kalawakan lagi'

13angalingan minnē'. Yuk sigām, "O Isa! Tuwan! Ma'ase' na ka ma kami."

14Pag'nda' si Isa ma sigām, yukna, "Pehē' kam patūy ni saga imam bo' palilingunbi baranbi ma sigām, ta'nda' in ka'am kauli'an na." Sakali itu, pasalta' sigām pal'ngngan pehē' ni imam, na, kauli'an na.

15Jari aniya' dangan min kasangpū' inān, tananamna pa'in in iya kauli'an na, pabīng iya magtūy maka atanog e'na ananglitan Tuhan.

16Pasujud iya ni si Isa magsukul ni iya. A'a itu bangsa Samariya asal.

17Yuk si Isa, "Sangpū' puhu' kam bay kauli'an. Ma'ai na siyam-i?

18Angay hal a'a liyu itu ya pabalik pi'itu magsukul ni Tuhan?"

19Manjari ah'lling si Isa ni a'a Samariya he', yukna, "An'ngge na ka bo' ka palanjal na. Kauli'an ka ma sabab pangandolnu."

Pasal Kapagparinta Tuhan

(Matiyu 24:23-28, 37-41)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20Ma dakayu' llaw aniya' saga Parisi atilaw si Isa bang sumiyan waktu pamat'nna' e' Tuhan pagparintana ma manusiya'. Yuk sambung si Isa, “Bang pat'nna' pi'itu pagparinta Tuhan mbal ta'nda' kapi'ituna.

21Halam du aniya' ah'lling, ‘Nda'unbi, itiya' maitu pagparintahan Tuhan!’ atawa ‘Ina'an na maina'an!’ Sababna ilu na parinta Tuhan ma deyomanbi.”

22Ah'lling gi' si Isa ma saga mulidna, yukna, “Aniya' du llaw ma sinosōng in ka'am ilu bilahi to'ongan ang'nda' aku, Anak Manusiya'. Bilahi kam ang'nda' minsan ma dang'llaw sadja. Sagō' mbal gi' ta'nda'bi.

23Aniya' a'a angahaka'an ka'am, yukna, ‘Ina'an iya maina'an!’ atawa ‘Itiya' iya maitu!’ Sagō' da'a kam pehē' amiha aku.

24Sabab bang ta'abut llaw kapi'itu Anak Manusiya' pabalik, ta'nda' du e' kamemon. Buwat du paka'nda' sigām ma lāt bang aninagan b'ttong langit min bihing paruwambila'.

25Sagō' subay aku makananam kabinasahan aheya dahū gi' minnē'. Subay aku sinulak e' saga a'a ahil jaman itu bo' yampa ta'abut llaw kapi'ituku pabalik.

26-27Jari bang ta'abut waktu ina'an-i, sali' du kahālanna maka kahālan bay ma masa si Nū. Bay sigām magkakanan na pa'in maka maginuman. Bay sigām magh'nda-magh'lla sampay ni llaw karuwa' disi Nū ni diyata' adjung. Manjari nilatapan dunya e' Tuhan ati magmula manusiya' kamemon. Na, buwattē' du isab ya kahālan manusiya' bang aku Anak Manusiya' pabing ni dunya.

28“Damikiyanna isab saga a'a bay ma jaman lagi' si Lōt. Magkakanan na pa'in sigām maka maginuman, magb'lli maka magdagang, magtanom maka maghinang luma'.

29Sagō' ta'abut pa'in waktu kapala'an si Lōt min da'ira Sodom e', magtūy aniya' api maka mailang pinatumbuk sali' ulan min deyom langit. Jari magmula saga a'a inān kamemon.

30“Na, buwattē' du isab kahālan saga a'a ma dunya itu bang ta'abut llaw pama'nda' aku, in Anak Manusiya' itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Pagt'kka llaw ina'an, bang aniya' a'a ganta' ma luwasan luma'na bo' aniya' palsuku'anna tabba ma deyom luma', subay mbal sōdna luma' inān. Damikiyanna isab bang aniya' a'a ma humana, subay mbal balikna luma'na.

32Pamintānginbi ya bay pat'kka ni h'nda si Lōt bay ma masa awal e'.

33Sai-sai allogan kallum baranna, halam du aniya' kallumna taptap. Sagō' sai-sai mbal allogan baranna ma sababku, minsan iya amatay, makabāk du kallum kakkal.

34Haka'anta kam," yuk si Isa, "ma waktu pabalikku pi'itu, aniya' a'a duwangan atuli ma dakayu' du palegehan, jari niā' dakayu' inān ati tabba dakayu'.

35Aniya' du inān duwangan d'nda magtabang anganggiling tirigu. Niā' dakayu' ati ta'bba dakayu'.

36Aniya' isab duwangan maghinang ma huma. Niā' dakayu' ati tabba dakayu'."

37Manjari tinilaw si Isa e' saga mulidna, yuk-i, "Tuwan, maingga pat'kkahan ya yuknu ilu?" Anambung si Isa magparalilan, yukna, "Ma'ingga-ma'ingga lahat aniya' patay, maina'an du pagtipunan saga owak."

Lukas 18

Paralilan Pasal Balu D'nda maka Huwis

1Manjari aniya' paralilan pangissa e' si Isa ma saga mulidna supaya sigām mbal sinumu angamu'-ngamu' ni Tuhan sakahaba' waktu.

2Yukna, "Ma dakayu' lahat aniya' huwis mbal magmatāw ma Tuhan, mbal isab magaddat ma pagkahina manusiya'.

3Aniya' isab ma lahat inān dakayu' d'nda balu. Na, d'nda itu taga-palkala' ati pehē' na pa'in ni huwis inān angamu' tabang. Angalogos iya mikipatuntul, yukna, 'Tuwan, tabangin aku bo' mbal tara'ug e' kuntaraku.'

4Tagna' mbal anabang huwis inān, sagō' pagt'ggol-t'ggol, ah'llingan iya di-na, yukna, 'Aku itu mbal magmatāw ma Tuhan, mbal isab magaddat ma manusiya'.

5Sagō' d'nda itu hal makasasaw pikilanku angkan subay tabanganku. Bang iya mbal dūlanku, sinumu du aku ma pagpi'ituna.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6“Na,” yuk si Isa, “hatiunbi bay pah'lling huwis ya mbal abontol inān.

7Mbal bahā' anabang Tuhan ma saga a'a tapene'na, ya angamu' tabang ni iya llaw-sangom? Magtanggu-tanggu gi' iya bahā' amatuntul ma sigām?

8Haka'anta kam,” yuk si Isa, “al'kkas du e' Tuhan amatuntul sigām. Sagō' ma sinosōng, bang aku Anak Manusiya' pabalik pi'itu ni dunya, aniya' bahā' tabākku atotog angandol ma aku?”

Pasal Parisi maka A'a Maga'ā' Sukay Parinta

9Na, aniya' isab paralilan pinah'lling e' si Isa ma saga a'a ya amista di-sigām abontol ati amareyo'-deyo' ma saga a'a kasehe'an.

10Yuk si Isa, “Aniya' duwangan a'a bay patukad pehē' ni langgal pagkulbanan bo' anambahayang. Dangan inān a'a Parisi, dangan a'a maga'ā' sukay parinta.

11Maina'an pa'in sigām ma deyom langgal, an'ngge a'a Parisi dangan- danganna ati anambahayang iya ni Tuhan. Yukna, ‘O Tuhanku, aheya pagsukulanku ni ka'a. Sabab in aku itu mbal buwat a'a kasehe'an, ya napsuhanmaka angulli' maka angaliyu-lakad min h'nda sigām. Magsukul isab aku in akungga'i ka buwat a'a maga'ā' sukay parinta itu.

12Aku itu, min duwa magpuwasa ma deyom dapitu', maka jakatanku isab kamemon tausahaku.’

13“Sagō' in a'a maga'ā' sukay parinta inān wa'i an'ngge ma tōng langgal, mbal minsan paharap ni sulga'. Tin'ppak e'na daggahana kabowa susana. ‘O Tuhan,’ yukna, ‘ma'ase' pa'in ka ma aku sabab dusahan aku.’

14“Haka'anta kam,” yuk si Isa, “amole' pa'in a'a duwangan min langgal, a'a magā' sukay ya abontol ma bistahan Tuhan, ngga'i ka a'a Parisi. Sababna sai-sai magpalanga ma baranna pinareyo' du, maka sai-sai magpareyo' di-na pinalanga du isab.”

Kalasa si Isa ma Kamanahutan
(Matiyu 19:13-15; Markus 10:13-16)

15Na, aniya' saga a'a amowa anak sigām ni si Isa bo' supaya pinat'nna'an tanganna. Pag'nda' itu e' saga mulidna, magtūy pinah'llingan e' sigām saga a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amowa inān.

16Manda' nilinganan onde'-onde' inān e' si Isa. Yukna ni saga mulidna, “Parūlunbi saga kamanahutan ilu pi'itu ni aku. Da'a sigām lāngunbi sabab sai- sai makasali' ni onde' itu taga-palsuku'an du ma pagparinta Tuhan.

17B'nnal ya pangahakaku ma ka'am, bang a'a mbal pasulut ma pagparinta Tuhan buwat kapasulut onde'-onde', na, a'a inān mbal makasōd ni deyom pagparintahan Tuhan.”

Pasal A'a Taga-Karaya

(Matiyu 19:16-30; Markus 10:17-31)

18Ma dakayu' llaw aniya' Yahudi alanga pehē' ni si Isa atilaw iya. “Tuwan Guru,” yukna, “ka'a ilu asal ahāp. Ai subay hinangku bo' kaniya'an kallum ya taptap ni kasaumulan?”

19Anambung si Isa, yukna, “Angay yuknu in aku itu ahāp? Halam aniya' ahāp, luwal Tuhan dakayu'-kayu'.

20Kata'uwannu asal bay panoho'an Tuhan, da'a ka angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'nu. Da'a ka amono'. Da'a ka anangkaw. Da'a ka anaksi' puting. Pagaddatin ina'-mma'nu.”

21Yuk l'lla inān ni iya, “Tuwan, sangay min kaonde'-onde'ku bay kabogboganku ina'an-i kamemon.”

22Takale pa'in itu e' si Isa, yukna, “Aniya' gi' dakayu' halam tahinangnu. Pehē' ka, pab'llihin alta'nu kamemon bo' pamuwanun b'llihanna ma saga a'a miskin. Manjari aniya' du karayanu maina'an ma deyom sulga'. Puwas e', pi'itu ka ameya' ma aku.”

23Sagō' pagkale a'a itu ma bissala si Isa magtūy iya asusa sidda sabab landu' aheka alta'na.

24Ta'nda' e' si Isa kasusana ati yukna ni iya, “Saga a'a dayahan kahunitan asal pasōd ni deyom pagparintahan Tuhan!

25Kaluhayan gi' unta' palabay min buli' jalum min a'a dayahan pasōd ni deyoman pagparinta Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Takale pa'in lling si Isa itu e' saga a'a, yuk sigām, “Bang buwattē', sai bahā' makasampay ni kasalamatan ma deyom sulga'?”

27Yuk sambung si Isa, “Ya mbal takole' e' manusiya' takole' du e' Tuhan.”

28Sakali ah'lling si Petros, yukna, “Nda'un ba kami itu. Bay na bbahan kami ai-ai kamemon bo' ameya' ma ka'a.”

29“Aho',” yuk si Isa, “maka haka'anta kam to'ongan, sasuku bay ang'bbahan luma'na, atawa h'ndana, atawa danakanna, atawa ina'-mma'na, atawa panganakna, ma sabab katuyu'na ma pagparinta Tuhan,

30tinungbasan du iya e' Tuhan ma dunya dakayu' itu, lipat manglipat min bay bbahanna. Ati ma ahirat pinasuku'an iya kallum taptap ni kasaumulan.”

Amissala si Isa Pabīng Pasal Kamatayna
(Matiyu 20:17-19; Markus 10:32-34)

31Manjari binowa e' si Isa mulidna kasangpū' maka duwa pasaddī min a'a kasehe'an bo' yampa sigām haka'anna. “Pakale kam,” yukna. “Itiya' na kitam patukad ni Awrusalam. Maina'an pa'in kitam, pinamattan du kamemon bay tasulat e' kanabi-nabihan ma pasalku, Anak Manusiya'.

32Sinōngan aku ni pang'ntanan saga a'a ngga'i ka Yahudi, ati pinagudju'-udju' aku e' sigām. Nihalipulu isab aku, pinagludja'an, pinagdaplosan maka pinapatay.

33Sagō' ta'abut pa'in t'llumbahangi min kamatayku allum du aku pabīng.”

34Saguwā' halam tahati e' saga mulidna bang ai bissala si Isa inān. Halam makasobsob ni deyom pikilan sigām, maka halam tahati e' sigām bang ai pinah'lling e'na.

A'a Buta Kauli'an e' si Isa
(Matiyu 20:29-34; Markus 10:46-52)

35Manjari, asekot pa'in disi Isa ni da'ira Ariha, aniya' a'a buta aningkō' ma bihing lān palabayan sigām. Hinangna angamu' sin.

36Makakale pa'in buta itu ma ba'anan a'a maglaulabay minna'an, tinilaw e'na bang ai sababanna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Nihaka'an iya e' saga a'a, yuk-i, “Ilu palabay si Isa, a'a min Nasaret.”

38Pagkalena itu, magtūy iya angalingan pakosog. “O Isa,” yukna, “tubu' Sultan Da'ud, ma'ase' ka ba ma aku!”

39Pinah'llingan iya e' saga a'a ma munda'an inān, sinō' iya da'a maghibuk. Sagō' pinakosog gom pa'in pangalinganna. “O Isa, tubu' Sultan Da'ud,” yukna, “ma'ase' na ka!”

40Jari pahondong si Isa ati soho'na a'a buta inān binowa ni iya. Makasekot pa'in, atilaw si Isa, yukna,

41“Ai kabaya'annu hinangku ma ka'a?” “Tuwan,” yukna, “kabaya'anku maka'nda' pabing.”

42Yuk si Isa ni iya, “Maka'nda' na ka. Pauli' na matanu ma sabab pangandolnu ma aku.”

43Saru'un-du'un du iya maka'nda' pabīng ati ameya' paturul ma si Isa maka e'na ananglitan Tuhan. Pag'nda' itu e' ba'anan a'a inān, ya du sigām kamemon ameya' ananglitan Tuhan.

Lukas 19

Si Isa maka si Sakkiyas

1Pasōd na si Isa ni da'ira Ariha bo' palabay min t'ngnga' kaluma'anna.

2Na, aniya' a'a maglahat mahē', ōnna si Sakkiyas. Nakura' asal iya ma saga a'a maga'ā' sukay parinta, maka dayahan iya.

3Bilahi to'ongan a'a itu ang'nda' bang sai si Isa, sagō' mbal ta'nda'na sabab apandak iya maka aheka a'a magtimukan.

4Angkan iya paragan parahū min kaheka'an a'a inān bo' parāg ni diyata' kayu sikamor supaya ta'nda'na si Isa bang palabay na minnē'.

5Pagt'kka si Isa ni tongod kayu inān, pahogga' iya bo' pahangad, maka yukna ma si Sakkiyas, “O Sakkiyas, pal'kkas ka pareyo' sabab pahanti' aku ma luma'nu llaw itu.”

6Jari parai'-dai' si Sakkiyas pareyo', maka kinōgan iya amowa si Isa ni luma'na.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Sakali magpanoway saga a'a kamemon, yuk-i, “Allā! Wa'i iya pehē' amanganma luma' a'a baldusa!”

8Ma luma' pa'in, an'ngge si Sakkiyas ati yukna ni si Isa, “Tuwan, pakale ka. Santonga' alta'ku panarakkaku na ma saga miskin. Maka bang aniya' a'a bay akkalanku, papole'ku na ni iya sinna nilipat mpat.”

9Yuk si Isa ni iya, “Llaw itu lappasan ka sampay anak-h'ndanu sabab tubu' ka isab si Ibrahim.

10Aku Anak Manusiya', ya maksudku pi'itu ni dunya subay amiha saga a'a atala min Tuhan bo' sigām lappasan.”

Paralilan Pasal T'llungan Sosoho'an
(Matiyu 25:14-30)

11Hinabu pa'in akale saga a'a ma si Isa, aniya' kissa pamaralilan pah'llingna ma sigām, sabab asekot na iya ni da'ira Awrusalam. Ya pangannal sigām in pagparinta Tuhan ma manusiya' arai' na tinagna'an to'ongan.

12Buwattitu pamaralilna: “Aniya',” yukna, “a'a bangsahan magbamba palintas nilahat atala bo' gin'llal sultan mahē'. Puwas e', pabalik kono' iya ni lahatna magsultan.

13Manjari itu, ma song pa'in atulak, nilinganan e'na sangpū' sosoho'anna. Binuwanan sigām e'na dublun bulawan pakaniya-pakaniya. Yukna ma sigām, ‘Pangalituhunbi alta' itu t'ggolku alikut.’

14“Sagō' kinab'nsihan a'a bangsahan itu e' saga a'a ma lahatna, angkan sigām amabeya' a'a amowahan iya lapal, yuk-i, ‘Mbal kami bilahi bang ka'a ya pagsultanan kami.’

15“Sagō' gin'llal iya magsultan ati pabīng ni lahatna. Pagt'kkana na, magtūy soho'na pa'alop ni iya saga sosoho'an bay buwananna dublun bo' kata'uwanna bang pila tauntung e' sigām dangan maka dangan.

16“Jari pa'alop ni iya sosoho'an dahū, yukna, ‘Tuwan, ya dublun dakayu' bay pamuwannu aku taga-untung na sangpū' dublun.’

17“ ‘Ahāp hinangnu,’ yuk sultan. ‘Sosoho'an ahantap ka. Pagka ka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kapangandolan ma alta' ariki'-diki', buwananta ka kapatut magagi ma sangpū' da'ira.'

18"Puwas e' pa'alop ni iya sosoho'an karuwana. 'Tuwan,' yukna, 'ya dublun bay pamuwannu aku taga-untung na lima.'

19"Yuk sultan ni iya, 'Ahāp. Ka'a isab buwananku kapatut magagi ma lima da'ira.'

20"Jari pa'alop isab pina'an sosoho'an dakayu' ati yukna, 'Tuwan, o'o, itiya' du dublunnu. Bay putusku maka panyu' bo' tau'ku sakuli-kuli.

21Tu'ud aku tināw sabab ka'a ilu mbal ma'ase' ma a'a. Ngā'nu ya halam bay paghulas-sangsā'annu, maka aninu ya halam bay paglu'ugannu.'

22"Yuk sultan ni iya, 'Oy! Pilliyu! Sosoho'an ala'at ka. Papellengku ni ka'a bay llingnu sī' bo' ka taluwa' hukuman. Kata'uwannu bahā' in aku mbal ma'ase'? Ngā'ku bahā' ya halam bay paghulas-sangsā'anku? Aniku bahā' ya halam bay paglu'uganku?

23Bang hati' buwattē', angay halam bay patau'nu sinku ni deyom bangko bo' aniya' anakna? Manjari bang aku makapole', ta'ā'ku du sinku sampay anakna.'

24"Puwas e' ah'lling sultan ni saga a'a magpan'ngge maina'an. 'Ngā'unbi dublun min iya ati pamuwanunbi ni sosoho'an dakayu', ya taga-dublun sangpū' inān.'

25"Yuk saga a'a inān, 'Tuwan! Aniya' na sangpū' dublunna!'

26" 'Haka'anta kam,' yuk sultan, 'sasuku kapangandolan ma aheka, kin'nnopan du ma iya, sagō' sasuku mbal kapangandolan minsan ma ariki', kinulangan du ai-ai bay ma iya.

27Na, saga bantaku inān,' yuk sultan, 'a'a mbal bilahi bang aku pagsultanan sigām, bowahunbi pi'itu. Papatayunbi sigām maitu ma matahanku.' "

Kapagmahaldika' ma si Isa Pagsōdna ni Awrusalam

(Matiyu 21:1-11; Markus 11:1-11; Yahiya 12:12-19)

28Aubus pa'in bissala si Isa itu, lum'ngngan iya parahū min sigām tudju ni Awrusalam.

29Makasekot pa'in iya ni kauman Betpage maka Betani, ya ma kasekotan būd

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jaitun inān, anoho' iya duwangan mulidna parahū min kasehe'an.

30Yukna ma sigā, “Pehē' na kam ni kaluma'an ma dahuanbi ilu. Jari pagt'kkabi pina'an, makabāk du kam dakayu' anak kura' pahengkot, kura' halam bay tapangura'an a'a. Hubaranbi bo' bowahunbi pi'itu.

31Bang aniya' ganta' atilaw ka'am bang angay hubaranbi, haka'inbi, ‘Tu'ud pagguna e' nakura'.’ ”

32Sakali pehē' na duwangan mulid e', ati tabāk e' sigā buwat bay panoho'an si Isa.

33Sabu pa'in sigā angahubad anak kura', ah'lling saga tag-dapuna ma sigā, yuk-i, “Oy! Angay hubaranbi ilu?”

34Ya sambung sigām, “Tu'ud pagguna e' nakura'.”

35Jari binowa e' sigā anak kura' inān ni si Isa. Nilampikan bukutna maka saga badju' sigā bo' yampa si Isa pinatingkō' ma diyata'.

36Na, makakura' pa'in iya, bin'llat e' saga a'a s'mmek sigām ma lān palabayanna.

37Pagka asekot na si Isa ni Awrusalam, bo' ina'an na ma lān ma lūran būd Jaitun, ya ba'anan anak-mulidna inān kamemon anagna' magpananglit ma Tuhan. Pinatanog suwala sigām ananglitan iya ma sabab saga hinang barakatan bay ta'nda' sigām.

38Yuk sanglit sigām, “Bang pa'in binarakatan sultan itu, ya kawakilan e' Tuhan pi'itu. Kasannangan asal ma deyom sulga', maka sanglit ma TuhanMahatinggi!”

39Jari ah'lling ni si Isa saga Parisi bay ma deyom kaheka'an a'a, yuk-i, “Tuwan Guru, sō'un saga mulidnu itu pahali!”

40Anambung iya, yukna, “Haka'anta kam, bang sigām mbal ah'lling, paganti' saga batu ma lān itu angolang magmahaldika'an aku.”

Pinagtangisan Da'ira Awrusalam e' si Isa

41Asekot-sekot pa'in si Isa ni da'ira Awrusalam, bo' ta'nda'na saga kaluma'anna, tatangis iya.

42Yukna, “Allā, minsan ma llaw itu na, bang bay kata'uwanbi bang ai ya makabowahan kam kasannangan. Malaingkan kalimbungan na min ka'am.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43Ma waktu sinōng aniya' bala' at'kka ni ka'am. Niagpangan da'irabi e' saga bantabi, kinuta'an sakalibutna e' sigām bo' kam mbal makalahi.

44Nilubu e' sigām kaluma'anbi ilu kamemon sampay halam na aniya' batu pagdayaw luma' takapin magbangkat-bangkat. Maka ka'am kamemon

magtai'anak ya maglahat mailu, pinapatay isab e' sigām. Paniya' du bala' itu ma ka'am sabab halam takannalbi waktu kapangalappas Tuhan ma ka'am."

Si Isa ma Langgal Pagkulbanan

(Matiyu 21:12-17; Markus 11:15-19; Yahiya 2:13-22)

45Manjari pagt'kka si Isa pehē', pasōd iya ni deyom langgal pagkulbanan ati anagna' amala'an saga a'a magdagang maina'an.

46Yukna ma sigām, "Tasulat asal bay pagkallam Tuhan ya yuk-i, 'Luma'ku itu niōnan luma' pagsambahayangan saga a'a.' Sagō' hinangbi na sali' luma' patapukan mundu."

47Amandu' na pa'in si Isa llaw-llaw ma deyom langgal inān. Bilahi amapatay iya saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama maka saga a'a pagbebeya'an.

48Sagō' halam aniya' lān tapiha sigām, sabab in a'a kamemon inān atuyu' to'ongan akale ma pamissalana.

Lukas 20

Tinilaw si Isa Pasal Kapatutna

(Matiyu 21:23-27; Markus 11:27-33)

1Ma dakayu' llaw, ina'an isab si Isa ma langgal pagkulbanan amandu'an saga a'a maka magnasihatan sigām lapal ahāp. Jari pehē' ni iya saga kaimaman alanga, maka saga guru sara' agama, maka saga pagmatto'ahan.

2Yuk sigām ni iya, "Ai kapatutnu maghinang buwattilu? Sai bay amuwanan ka'a kapatut ilu?"

3Yuk sambungna, "Aniya' dakayu' panilawku ma ka'am dahū. Haka'inbi aku:

4ya kapatut si Yahiya magpandi a'a he', kapatut min Tuhan bahā' atawa min manusiya' sadja?"

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Sakali magisun-isun saga a'a, yuk-i, “Bang saupama yukta in kapatut si Yahiya inān bay min Tuhan, tantu kitam tinilaw e'na bang angay kitam halam bay am'nnal ma si Yahiya.

6Sagō' bang yukta in kapatut si Yahiya inān min manusiya' sadja, na, piligdu kitam. Pinagbantung kitam e' saga a'a itu kamemon sabab magkahagad asal sigām in si Yahiya nabi bay min Tuhan.”

7Angkan buwattitu panambung saga nakura' inān ma panilaw si Isa, yuk-i, “Sitta'a. Mbal kata'uwan kami bang minningga kapatutna.”

8“Na,” yuk si Isa, “ya du isab aku, mbal kam haka'anku bang minningga ya kapatutku maghinang saga hinangku itu.”

Pasal saga Magtutunggu' ma Kabbun Anggul

(Matiyu 21:33-46; Markus 12:1-12)

9Manjari amaralilan lagi' si Isa ma saga a'a. “Aniya',” yukna, “dakayu' a'a tag-kabbun bay ananom bahan anggul ma kabbunna. Bay patunggu'anna ma saga magtutunggu'. Puwas e' atulak iya ni lahat saddi ati at'ggol mahē'.

10Ta'abut pa'in musim pagpusu' buwa' anggul-i, sinoho' e' tag-dapu kabbun inān dakayu' sosoho'anna pehē' ni saga magtutunggu' bo' angā' bahagi'na. Sagō' niraplosan sosoho'an itu e' sigām ati pinapole' ma halam aniya' tabowana.

11Puwas e' aniya' sosoho'an saddi pinapehē' e' tag-kabbun. Ya du iya niraplosan e' sigām, nihalipulu maka pinapole' ma halam aniya' tabowana.

12Puwas e' soho'na isab sosoho'an saddī pehē', kamint'lluna na. Jari sosoho'an damuli itu binakatan e' sigām bo' yampa nijudjalan paluwas min likusan anggul e'.

13Manjari yuk tag-kabbun, ‘Ai bahā' subay hinangku? Papehē'ku gi' anakku luggiya', ya kalasahanku. Tantu iya pinagaddatan e' sigām.’

14“Sagō' pag'nda' saga tunggu' ma anak tag-dapu, magtūy sigām magisun, yuk-i, ‘Ya na ko' ilu anak tag-dapu. Sūng na kitam, papataytam na bo' ta'ā'tam tana' itu.’

15Jari nijudjalan iya e' sigām paluwas min likusan, pinapatay. “Na,” yuk si Isa, “ai bahā' nihinang e' tag-dapu kabbun e'?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Tantu iya pehē' amapatay saga tunggu' inān, ati patunggu'anna kabbunna ma a'a saddi.” Pagkale pa'in saga a'a ma bissala si Isa itu, yuk sigām, “Ē! S'lle' bale puhu', bang pa'in mbal kinabbul bowa'nu!”

17Sagō' pinatongan sigām e' si Isa, yukna, “Bang ma ka'am, ai hatina, ya tasulat ma Kitab, ya yuk-i: ‘Ya batu bay sinulak e' a'a maghinang luma', kinabā' halam aniya' gunana, yana ina'an batu aheya to'ongan kagunahanna.’ ”

18Yuk si Isa gi', “Sasuku ahūg ni batu itu atumu-tumu du baranna. Maka sasuku kahūgan batu itu apodjak du kamemonna.”

Pasal Pagbayad Sukay ni Parinta
(Matiyu 22:15-22; Markus 12:13-17)

19Angkan saga guru sara' agama maka saga kaimaman alanga bilahi anaggawsi Isa saru'un-du'un, sabab tahati e' sigām in sigām ya bay pa'andiganna ma paralilan pasal tunggu' kabbun inān. Sagō' halam iya tasaggaw e' sigām sabab tināw ma saga a'a mahadjana'.

20Amiha gi' sigām waktu ahāp bo' supaya iya tinandanan e' sigām pehē' ni pang'ntanan gubnul. Jari aniya' saga a'a tinambahan e' sigām, a'a magbau'- bau' in sigām asaltun. Pinapehē' sigām ni si Isa, kalu iya tajallat ma bissalana.

21Yuk saga a'a tinambahan itu ni si Isa, “Tuwan guru, kata'uwan kami in bissalanu maka pamandu'nu abontol to'ongan. Mbal ka amapagbidda' ma a'a minsan sai, maka b'nnal sadja pamandu'nu pasal kaul maka pi'il ya kinabaya'an e' Tuhan.

22Haka'in kami kono'. Bang kita ganta' amayad sukay ni parinta Rōm, ya deyo' min Sultan Mahatinggi he', langgalta bahā' sara' agamatam?”

23Sagō' kinata'uwan asal e' si Isa pangangakkal sigām, angkan yukna ma sigām,

24“Pa'nda'in aku sin.” Pag'nda' si Isa ma sin, yukna, “Patta' sai maka ōn sai ma sin itu?” “Patta' Sultan Mahatinggi maka sulatna,” yuk sambung sigām.

25“Na,” yuk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarunbi ni iya. Damikiyanna, bang aniya' ai-ai suku' Tuhan, tukbalinbi isab ni Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Manjari mbal iya takole' nijallat e' sigām ma pasal pah'llingna ma mairan. Landu' sigām ainu-inu ma panambungna, angkan sigām mbal makapamissala.

Pasal Kallum Balik ma saga A'a Magpatayan
(Matiyu 22:23-33; Markus 12:18-27)

27Puwas e' aniya' pina'an ni si Isa saga a'a Saddusi, daginis agama Yahudi ya amandu' halam aniya' a'a magpatayan allum pabīng ma llaw damuli.

28Atilaw sigām ma si Isa, yuk-i, “Tuwan Guru, aniya' sara' bay pang'bba kitam e' si Musa pasal a'a amatay ma halam taga-tubu'. In baluna subay niā' h'nda e' siyalina, bo' supaya aniya' anak binista tubu' min a'a bay amatay he'.

29Na,” yuk sigām, “aniya' bay pitu' l'lla magdanakan. Magh'nda siyaka sagō' amatay iya ma halam taga-anak.

30Jari nih'nda balu e' danakan pasunu' ati amatay isāb ma halam taga-anak.

31Damikiyanna isab siyali kat'lluna. Jari in pitu' magdanakan bay makah'nda nidakayu' d'nda he', bo' amatay sigām kamemon ma halam taga-anak.

32Ma katapusanna amatay isab d'nda.

33Na, Tuwan,” yuk sigām, “bang ta'abut llaw pagpakallum pabalik saga a'a magpatayan, h'nda sai bahā' d'nda he'? Sabab bay iya ta'ā' h'nda e' sigām kapitu' magdanakan.”

34Anambung si Isa ma sigām, yukna, “Saga a'a ma dunya itu magh'nda asal maka magh'lla.

35Sagō' saga a'a ya binista e' Tuhan makajari pinakallum pabalik min kamatay, ya tōp isab maglahat mahē' ma sulga', mbal na sigām magh'nda-h'lla.

36Sabab mbal na sigām magkamatay sagō' parasali' na sigām ni saga mala'ikat.Anak Tuhan na sigām sabab pinakallum na pabīng min kamatay sigām.

37Pinatampal isab e' si Musa pasal kapakallum a'a min kamatay. Sabab ma waktu ka'nda'na po'on puhung bay sabbutna Panghū' Tuhan, yuk-i, ‘Tuhan pagtuhanan disi Ibrahim maka si Isa'ak maka si Yakub.’

38Hatina Tuhan itu pagtuhanan asal e' saga a'a allum, ngga'i ka e' a'a magpatayan. Allum asal a'a kamemon ma pang'nda' Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Ah'lling saga guru sara' agama kasehe', yuk-i, “Tuwan Guru, ahāp sambungnu ilu.”

40Jari halam aniya' makatawakkal anilaw iya pabalik.

Panilaw pasal Al-Masi
(Matiyu 22:41-46; Markus 12:35-37)

41Jari atilaw si Isa ma sigām, yukna, “Angay saga a'a magpina'in in Al-Masi tubu' sultan Da'ud?

42Sabab si Da'ud magbaran bay angallam ma deyom Kitab Jabul, yukna, ‘Bay angabtang Tuhan ni Panghū'ku, yukna, “Dai' ka, aningkō' ka ma bihingkukowan,

43ati bowaku palbantahannu ni deyo' pād-tape'nu.” ’

44Na,” yuk si Isa, “pagka Al-Masi niōnan Panghū' e' sultan Da'ud, tantu iya ngga'i ka hal panubu' si Da'ud.”

Pamituwa si Isa Pasal saga Guru Sara' Agama
(Matiyu 23:1-36; Markus 12:38-40)

45Pasalta' pa'in pakale saga a'a inān kamemon, ah'lling si Isa ni saga mulidna, yukna,

46“Halli'inbi saga guru sara' agama, ya tagihan maglunsul magpamakay juba ataha'. Tagihan isab sigām nihulmat bang ma mairan. Bang ma deyom langgal, bilahi sigām pinatingkō' ma tingkō'an bangsahan. Damikiyanna bang sigām ma pagjamuhan, subay paningkō'an a'a alanga ya paningkō'an sigām.

47Ni'inyaya e' sigām saga balu d'nda bo' ta'ā' luma' sigām, ati pinataha' sambahayang sigām, paglaku-laku in sigām bal-iman. Angkan pinakalap kabinasahan sigām.”

Lukas 21

Pasal Sīn ya Panukbal e' Balu D'nda
(Markus 12:41-44)

1Manjari patongas si Isa ati ta'nda'na saga a'a dayahan magpangahūg sin pagjakat sigām ni tu'ung ma deyom langgal inān.

2Aniya' isab ta'nda'na dakayu' d'nda balu, miskin to'ongan, angahūg duwa unud sin.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Yuk si Isa, “B'nnal ya pangahakaku ma ka'am itu, ya duwa unud sin tahūg e' d'nda miskin itu labi gi' halga'an min pilak bay tahūg e' kamemon saga a'a kasehe'an.

4Sabab,” yuk si Isa, “bay sigām amuwan min alta' sigām manglabi-labihan. Saguwā' d'nda itu, minsan iya miskin sidda, bay amuwan sinna kamemon ya arak pam'llina napakana.”

Pamandogahan Pasal Llaw Kiyamat
(Matiyu 24:1-2; Markus 13:1-2)

5Aniya' saga mulidna kasehe' magsuli-suli pasal langgal pagkulbanan. Ahāp kono' ninda' saga batu bay ginuna pangahinang langgal e', maka aheka alti-altina bay panukbal ni Tuhan. Takale pa'in suli-suli sigām itu e' si Isa, yukna,

6“Ma sinōng nilubu du kamemon ya ta'nda'bi ilu. Halam du aniya' batuna angapin magbangkat, sabab pinagkaukanat kamemon.”

Kasigpitan maka Katiksa'an
(Matiyu 24:3-14; Markus 13:3-13)

7Tinilaw iya e' sigām. “Tuwan Guru,” yuk sigām, “sumiyan paniya' ya bay yuknu insini'? Maka ai pandogana bo' kinata'uwan in pakaradja'an inān at'kka na?”

8Anambung iya, yukna, “Kamaya'-maya' kam bo' kam mbal ka'akkalan. Sabab ma sinosōng ilu aheka pi'itu anabbut ma ōnku, maglaku-laku in sigām Al-Masi. Ya pah'lling sigām, ‘Kiyamat na!’ Sagō' da'a kam magkahagad ma sigām.

9Bang aniya' takalebi hunub-hunub pasal pagbono' atawa pasal lengog, da'a kam agawa. Tantu paniya' saga pagbono' sagō' ngga'i ka gi' ina'an-i llaw kiyamat.”

10Ah'lling gi' si Isa, yukna, “Magbono' du bangsa dakayu' maka dakayu', parinta dakayu' isab maka dakayu'.

11Paniya' du saga linug aheya maka gotom maka saki bonglay ma kaluha'an dunya. Aniya' isab saga paltanda'an ta'nda' ma b'ttong langit, paltanda'an makainu-inu maka makatāw-tāw.

12Sagō' dahū min ina'an-i sinaggaw kam e' saga a'a maka nila'at. Binowa dukam ni langgal sigām bo' kam nihukum maka ni'isi ni deyom kalabusu.Tinukbalan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

du isab kam ni saga sultan maka ni gubnul bo' kam nihukum ma sabab pameya'bi ma aku.

13Bang kam ma alopan sigām, ya na ina'an waktu kapangahakabi ma sigām lapal ahāp pasal aku.

14Sagō' da'a kasusahinbi bang ai panganda'awabi waktu kapanumariya ka'am,

15sabab aku ya amuwanan ka'am ta'u bo' kam makasambungan sigām. Jari halam aniya' kuntarabi makasagga' ka'am, maka mbal katangkisan bissalabi.

16Minsan saga matto'abi maka dauranakanbi, minsan saga lūng-kampungbi maka saga kabagayanbi, sinōngan du kam e' sigām ni kuntarabi. Maka aniya'min ka'am pinapatay du e' sigām.

17Kinab'nsihan du kam e' a'a kamemon ma sabab pameya'bi ma aku.

18Sagō' mbal kam kalungayan ai-ai minsan dalamba bu'unbi.

19Lappasan du kam bang pa'in pahogotbi pangandolbi."

Katiksa'an Sangat Abisa
(Matiyu 24:15-21; Markus 13:14-19)

20"Bang ta'nda'bi da'ira Awrusalam itu alibut e' sundalu, na, kata'uwanbi song na waktu pamaka'at iya.

21Jari sasuku pat'nna' ma lahat Yahudiya subay alahi pehē' ni kabūd-būran. Sasuku ma deyom da'ira Awrusalam subay paluwas magdai'-dai', maka sasuku ma deya da'a subay pabīng pehē' ni deyom da'ira.

22Sabab ya ina'an waktu pangamulka' Tuhan ma manusiya'. Minnē' aniya' kamaujuran ma kamemon bay tasulat ma deyom Kitab.

23Ndū', maka'ase'-ase' sidda saga d'nda ab'ttong ma masa ina'an-i, maka saga d'nda taga-anak duru'an lagi'. Sabab aniya' kabinasahan aheya pinat'kka ni kaluha'an lahat itu. Pinat'kkahan du mulka' Tuhan saga a'ana.

24Aniya' sigām kasehe'an nilagut e' sundalu, pinapatay. Aniya' a'a kasehe'an sinaggaw, nihinang pilisu bo' binowa ni sabarang lahat. Da'ira Awrusalam itu pinaka'at du e' saga kabangsahan ngga'i ka Yahudi. Subay na ajukup ganta'an pagparinta bangsa inān bo' yampa sigām ala'an."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pasal Kabalik Al-Masi Pi'itu ni Dunya
(Matiyu 24:29-31; Markus 13:24-27)

25“Ma waktu sinōng ilu aniya' paltanda'an paniya' ma mata llaw maka ma bulan maka ma saga bitu'un. Saga kabangsa-bangsahan maitu ma dunya isabag'mma du sumangat sigām. Alengog pikilan sigām sabab mbal manjari pang'llub tahik maka landos goyak.

26Agon amatay saga a'a sabab min tāw maka susa sigām, pagka aniya' bala' niagaran e' sigām song pat'kka ni dunya. Sabab saga pandoga ma tonga'an ayan pinala'an du min pat'nna'an sigām.

27Puwas ina'an-i,” yuk si Isa, “maka'nda' du saga a'a ma aku, Anak Manusiya', pi'itu labay min gabun. Ta'nda' e' sigām barakatku maka kosog sahayaku.

28Jari bang anagna' saga pakaradja'an ya yukku itu, pabuhat kam maka patongas sabab mbal na at'ggol, lappasan du kam.”

Pamintāngan min Kayu Igira
(Matiyu 24:32-35; Markus 13:28-31)

29Jari aniya' paralilan pinah'lling e' si Isa ma sigām, yukna, “Pandogahinbi kayu igira maka saga kayu kasehe'an.

30Bang ta'nda'bi angugbus dahunna, minnē' kata'uwanbi song musim pang'llaw na.

31Damikiyanna itu bang ta'nda'bi paniya' bay pamissalaku ma ka'am insini' he', minnē' isab kata'uwanbi asekot na waktu pagparinta Tuhan ma dunya.

32B'nnal ya pangahakaku ma ka'am,” yuk si Isa. “Ma mbal gi' magpatayan kamemon saga a'a ya allum ma buwattina'an, paniya' du pakaradja'an kamemon bay yukku-i.

33Papinda du langit maka dunya sagō' kabtanganku itu mbal to'ongan magkapinda.”

Saga Bebeya'an si Isa Sinō' Pahalli'

34“Subay kam pahalli',” yuk si Isa, “bo' kam mbal ta'abutku magdūl-baya'an di-bi, maka maglango-lango, maka kabuhatan e' legot dunya itu. Sabab tagha' sadja t'kka llaw ina'an-i, sapantun litag bang pinassik,

35ati taluwa' saga a'a kamemon ma babaw dunya itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Pajaga kam to'ongan. Da'a kam pahali angamu' tabang ni Tuhan bang pa'in aniya' kosogbi, bo' kasandalanbi kamemon pakaradja'an inān. Angamu' kam tabang isab bang pa'in kam makatampal ni aku, Anak Manusiya'."

37Na, kahaba'-kahaba' llaw amandu' na pa'in si Isa ma deyom langgal pagkulbanan, sagō' pagsangom paluwas iya min da'ira tudju ni būd Jaitun bo' pahanti' mahē'.

38Dai'-llaw lagi' pina'an na pa'in saga a'a kamemon ni langgal pagkulbanan bo' akale ma pandu'na.

Lukas 22

Pinagisunan si Isa
(Matiyu 26:1-5; Markus 14:1-2; Yahiya 11:45-53)

1Na, marai' na Hinang Tinapay Halam Pasuligna, ya pinagōnan isab Hinang Paglakad.

2Saga imam alanga maka saga guru sara' agama amikil-mikil bang buwattingga e' sigām amapatay si Isa ma halam aniya' makata'u. Tu'ud sigām tināw ma sagaa'a katimukan.

Kapanipu si Judas ma si Isa
(Matiyu 26:14-16; Markus 14:10-11)

3Manjari pasōd nakura' saitan ni deyom pikilan si Judas, ya niōnan Judas Iskariyut, dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa.

4Pehē' si Judas itu ni saga imam alanga maka ni saga nakura' ma jaga langgal pagkulbanan, bo' sigām bowana magisun bang buwattingga e'na anōngan siIsa ni sigām.

5Kinōgan sigām to'ongan ati anganjanji' sigām anambahan iya maka sin.

6Angaho' magtūy si Judas ati anagna' iya amiha waktu ahāp panōngna ma siIsa ni saga bantana ma halam aniya' a'a saddī maina'an.

Pagsakap ma Hinang Paglakad
(Matiyu 26:17-25; Markus 14:12-21; Yahiya 13:21-30)

7Manjari ta'abut na Hinang Tinapay Halam Pasuligna. Ya na ina'an llaw panumbali' anak bili-bili ma Hinang Paglakad.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Sinō' e' si Isa si Petros maka si Yahiya, yukna, “Pehē' kam magsakap ai-ai pagkakantam ma Hinang Paglakad.”

9Yuk sigā ma iya, “Tuwan, maingga kabaya'annu panakapan kami?”

10Yukna ni sigā, “Makasōd pa'in kam ni deyom da'ira ilu, sinampang du kam e' dakayu' l'lla amowa kibut isihan bohe'. Turulunbi iya ni luma' pasōranna,

11ati yukbi ma tag-dapu luma', ‘Sinō' ka tinilaw e' guru bang ma'ai kono' bilik pagtimukanna maka saga mulidna?’

12Jari pina'nda'an du kam bilik aluha ma diyata' angkap,” yuk si Isa. “Panyap asal bilik inān. Maina'an kam magsakap pagkakantam.”

13Jari pehē' na sigā. Ta'nda' e' sigā mahē' buwat bay pangahaka si Isa, ati sinakap e' sigā pagkakan ma Hinang Paglakad.

Jamuhan Pangentoman ma Panghū' Isa
(Matiyu 26:26-30; Markus 14:22-26; 1 Kurintu 11:23-25)

14Ta'abut pa'in waktu pagjamu, aningkō' na si Isa maka saga a'a bay kawakilanna bo' sigām magkakan.

15Ah'lling iya ni sigām, yukna, “Ya itu kabaya'anku to'ongan, subay magsalu maka ka'am amangan ma Hinang Paglakad itu, ma mbal lagi' aku makalabay kabinasahan.

16Sabab haka'anta kam, puwas itu mbal na aku amangan jamu itu pabīng, subay na asampulna' pagparinta Tuhan.”

17Manjari niā' e' si Isa dakayu' sawan. Niamu'an e'na pagsukulan bo' yampa ah'lling ni sigām, yukna, “Sambutunbi inuman itu bo' inumunbi dangan maka dangan.

18Sabab haka'anta kam, puwas minnitu mbal na aku anginum binu-anggul itu sat'ggol halam gi' pat'nna' pagparinta Tuhan ma manusiya'.”

19Puwas e' niā' e'na tinapay. Niamu'an e'na pagsukulan bo' yampa pagpōng-pōngna ati pamuwanna ma saga mulidna. “Tinapay itu baranku ko', ya pamalilla'ku ma pasalbi. Hinangunbi itu pangentomanbi aku.”

20Damikiyanna isab, pagubus sigām amangan, pamuwan e'na inuman ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām. “Inuman itu,” yukna, “ta'nda' sin kapagsulutan Tuhan maka manusiya', ya hinangna baha'u itu. Ati tatuman du pagka pinabu'us laha'ku ma sababbi.

21“Sagō' nda'unbi,” yuk si Isa, “ya a'a song anōngan aku ni bantaku, itiya' maitu magsalu maka aku.

22Sabab aku Anak Manusiya' itu, amatay du buwat asal panganggantа' Tuhan ma aku. Saguwā' asiya-siya du a'a ya anōngan aku ni bantaku.”

23Jari magtilaw-tilawan di-sigām saga mulid inān bang sai min sigām ya anganiyat anōngan si Isa ni bantana.

Paglugat saga Mulid bang Sai Sigām Alanga

24Na, maglugat saga mulid inān bang sai ma sigām subay pinalanga.

25Sagō' yuk si Isa ma sigām, “Maitu ma dunya, saga sultan ma kabangsa-bangsahan magmanda asal ni saga a'a ma deyo'an sigām. Maka saga nakura' sigām pagmakōkan bilahi nihulmat e' a'a kamemon, in sigām kono' po'onan kahāpan ma deyom lahat e'.

26Sagō' ka'am ilu da'a subay magbuwattē'. Ya bangsahan to'ongan ma ka'am subay sumali' bowahanna ni bowahan kasiyalihan. Maka a'a pagnakura'an subay sumali' ni sosoho'an.

27Sai bahā' bangsahan? A'a aningkō' amangan atawa a'a magbubuhat kinakan? Ya tantu bangsahan a'a aningkō' amangan. Sagō' aku itu, itiya' maka'am sali' sosoho'anbi.

28“Ka'am ilu bay pataptap ma aku minsan aku ma deyom kasusahan.

29Manjari itu, pagka aku kabuwanan kapatut e' Mma'ku mag'ntan parinta ma sinosōng, pamuwanku isab ma ka'am kapatut buwattē'.

30Magbeya' du kitam amangan ma deyom pagparintahanku. Patingkō'ta du kam ma paningkō'an bangsahan bo' kam angahukum ma sangpū' maka duwa bangsa panubu' si Isra'il.”

Papata si Isa Pasal Pamalilu si Petros
(Matiyu 26:31-35; Markus 14:27-31; Yahiya 13:36-38)

31Manjari ah'lling si Isa ma si Simun Petros. “Simun!” yukna. “Niamu' kam e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nakura' saitan bo' niayak e'na sapantun tirigu.

32Sagō' bay ka amu'anku tabang ni Tuhan, Simun, bang pa'in mbal apinda pangandolnu ma aku. Taikutannu du aku, sagō' bang ka pabīng ni aku subayka amat'ttog iman saga dauranakannu.”

33Yuk si Petros, “Tuwan Panghū', mbal ka taikutanku. Bang ka ganta' pinakalabusu, parongan du aku ma ka'a. Bang ka pinapatay, lilla' du aku paunung ma ka'a.”

34Yuk sambung si Isa, “Haka'anta ka, Petros, ma sangom itu ma halam gi' angukku'uk manuk, amalilu du ka min t'llu in aku mbal kata'uwannu.”

Pasal Pitaka, Paglutu'anan maka Pakokos

35Ah'lling gi' si Isa ma saga mulidna, yukna, “Waktu bay kapanoho'ku ka'am pal'ngngan magnasihat ma halam aniya' pitaka atawa paglutu'anan atawa taumpa' tabowabi, aniya' bahā' bay kulang ma ka'am?” “Halam,” yuk sigām.

36“Sagō' buwattina'an,” yuk si Isa, “bang aniya' sinbi atawa paglutu'ananbi, bowahunbi na ma pal'ngngananbi. Maka sasuku halam aniya' patakosna subay pab'llihanna badju'na bo' aniya' pam'llina kalis.

37Sabab haka'anta kam, song na maujud lapal Kitab ya bay tasulat ma sabab aku, ya yuk-i, ‘Talapay iya ma saga a'a angalanggal sara'.’ ”

38Yuk saga mulid, “Nda'un, Tuwan, aniya' maitu duwa kalis.” “Sarang na ko' ilu,” yuk si Isa.

Ma Kabbun Getsemane
(Matiyu 26:36-46; Markus 14:32-42)

39Jari paluwas si Isa min da'ira tudju ni būd Jaitun buwat asal kabiyaksahanna, maka ameya' ma iya saga mulidna.

40Pagt'kkana ni papehē'anna, yukna ma sigām, “Angamu' kam tabang ni Tuhanbo' kam mbal tabowa e' sasat.”

41Puwas e' ala'an iya min sigām, saga dabantungan lawakna, ati pasujud iya angamu'-ngamu' ni Tuhan.

42Yukna, “O Mma', bang ka bilahi, la'anin lagi' min aku sawan kabinasahan itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sagō' ngga'i ka kabaya'anku subay nirūlan, bang pa'in kabaya'annu du.”

43Manjari aniya' panyata' ni iya dakayu' mala'ikat min sulga' amuwanan iya kosog panandalna.
44Na, pagka mbal manjari dukkana, akosog gom pa'in panganjunjungna ni Tuhan ati am'ttak hulasna ni tana', pinaka na luwa laha'.

45Aubus pa'in e'na angamu'-ngamu', an'ngge iya bo' pabalik pehē' ni saga mulidna ati tabākna sigām magtulihan kabowa sukkal sigām.

46Yuk si Isa ma sigām, “Angay kam atuli? Punduk kam angamu'-ngamu' ni Tuhan bo' kam mbal tabowa e' sasat.”

Pagsaggaw ma si Isa
(Matiyu 26:47-56; Markus 14:43-50; Yahiya 18:3-11)

47Na, hinabu lagi' si Isa ah'lling ni saga mulidna, aheka a'a at'kka pina'an. Ya pameya'an sigām si Judas, dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa he'. Pa'abut iya magtūy ni si Isa arak aniyum iya.

48Sagō' ah'lling si Isa ma iya, yukna, “Buwattitu bahā', Judas, pangakkalnu ma Anak Manusiya'?”

49Kinata'uwan pa'in e' saga mulid ma atag si Isa bang ai song nihinang ma iya, atilaw sigām, “Tuwan, guna kami na bahā' kalis kami?”

50Jari nilagut sosoho'an Imam Muwallam e' dakayu' mulid inān, ati autas magtūy dambila' taingana.

51Sagō' yuk si Isa, “Sarang na ko' ilu.” Jari ni'ntanan e'na tainga a'a he' ati kauli'an magtūy.

52Ah'lling si Isa ni saga a'a bay pina'an anaggaw iya, ya na saga imam alanga maka saga nakura' jaga langgal, maka saga pagmatto'ahan bangsa Yahudi. Yukna ma sigām, “Kabā'bi ba in aku itu mundu, ya po'on kam amowa kalis maka kakakal?

53Llaw-llaw mahē' na pa'in aku ma deyom langgal pagkulbanan, sagō' halam aku bay tasaggawbi. Saguwā' ya na itu waktu pamasuku' ka'am bo' aku tasaggawbi, maka waktu isab kapagagi nakura' saitan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kapamalilu si Petros Pasal si Isa
(Matiyu 26:57-58, 69-75; Markus 14:53-54, 66-72; Yahiya 18:12-18, 25-27)

54Manjari sinaggaw si Isa e' sigām, binowa ala'an minnē' tudju ni luma' Imam Muwallam. Paturul si Petros ma si Isa min katāhan.

55Aniya' api bay pinakeyat e' saga sundalu ma halaman luma' Imam Muwallam ati parakayu' si Petros ni sigām magtingkō'an ma atag api he'.

56Jari itu, sabu pa'in iya aningkō' ma kasinagan api, ta'nda' iya e' dakayu' d'nda ipatan Imam Muwallam. Pinatongan iya pahāp-hāp e' d'nda itu maka e'na ah'lling, yukna, "A'a itu bay ameya' ma si Isa."

57Sagō' amalilu si Petros, yukna, "Arung, mbal iya kata'uwanku!"

58Mbal at'ggol minnē' aniya' dakayu' l'lla ang'nda' ma si Petros ati yukna, "Ya du ka'a dambeya'an maka sigām!" Sagō' ah'lling si Petros, yukna, "Ngga'i ka aku, tuwan!"

59Palabay pa'in danjām aniya' isab a'a saddī angegot-ngegot, yukna, "Kata'uwanku a'a itu bay du sehe'na, sabab a'a Jalil isab iya!"

60Anambung si Petros, yukna, "Tuwan, mbal kata'uwanku bang ai pah'llingnu ilu!" Hinabu si Petros masi ah'lling, magtūy angukku'uk manuk.

61Jari palingi' si Isa ang'nda' ma si Petros ati taentom e' si Petros bay pah'lling si Isa ma iya, ya yukna, "Ma mbal gi' angukkugu'uk manuk sangom itu, amalilu du ka min t'llu in aku mbal kata'uwannu."

62Magtūy paluwas si Petros minnē'. Anangis iya, magdukka to'ongan.

Si Isa Pinagtunggīng maka Pinagtibu'
(Matiyu 26:67-68; Markus 14:65)

63Pinagtunggingan si Isa e' saga a'a anganjagahan iya, maka pinagtibu' iya e' sigām.

64Tinambunan matana bo' yampa nilata. "Tokorun kono'," yuk sigām, "bang sai anibu' ka'a!"

65Aheka gi' isab pamūng-mūng sigām pamahina' sigām ma iya.

Pinaharap si Isa ni saga Pagnakura'an
(Matiyu 26:59-66; Markus 14:55-64; Yahiya 18:19-24)

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

66Pagk'llat llaw na, magtimuk saga pagmatto'ahan bangsa Yahudi maka saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama. Jari binowa si Isa paharap ni palhimpunan sigām.

67Yuk sigām ma iya, “Haka'in kami to'ongan bang ka'a ya Al-Masi.” Anambung si Isa, yukna, “Minsan kam haka'anku mbal du aku kahagadbi.

68Maka bang aniya' tilawku ma ka'am, mbal du kam anambung.

69Sagō' puwas min llaw itu in aku, Anak Manusiya', aningkō' du ma atag Tuhan Sangat Kawasa, ma bihingna kowan.”

70Yuk sigām kamemon, “Na, bang buwattē', Anak Tuhan ka bahā'?” Yuk sambung si Isa, “Ya na yukbi, aku na.”

71Jari ah'lling sigām, yuk-i, “Angay kitam amiha saksi' saddī! Sabab takaleta himumūnganna itu.”

Lukas 23

Binowa si Isa Paharap ni Gubnul Pilatu

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Yahiya 18:28-38)

1Manjari magt'nggehan saga a'a palhimpunan kamemon ati binowa si Isa e' sigām paharap ni gubnul Pilatu.

2Maina'an pa'in, tinuntutan e' sigām si Isa, yuk-i, “Ta'abut kami a'a itu amowa bangsa kami anagga' ma parinta. Tasoho'na saga a'a subay da'a amayad sukay ni Sultan Mahatinggi. Maglaku-laku isab iya in iya Al-Masi, ya tapene' e'Tuhan magsultan.”

3Atilaw si Pilatu ma si Isa. “Ka'a ilu,” yukna, “sultan ka bahā' ma bangsa Yahudi?” Anambung si Isa, yukna, “Ya na yuknu ilu.”

4Yuk si Pilatu ni saga kaimaman alanga maka ni kaheka'an a'a inān, “Halam aniya' tapihaku sababan pamat'nna'anku iya hukuman.”

5Saguwā' angegot na pa'in sigām, yuk-i, “Pinalengog e'na saga a'a ma kaluha'an lahat Yahudiya sabab min pamandu'na. Bay tagna'anna hinangna ma lahat Jalil, manjari itiya' na iya pasampay pi'itu ni Awrusalam.”

Tin'kkahan si Isa ni Sultan Herod

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Na, pagkale itu e' si Pilatu, magtūy tilawna bang min lahat Jalil si Isa.

7Makata'u pa'in si Pilatu in si Isa asal min lahat pagsultanan si Herod, sinō' iya tin'kkahan ni si Herod sabab ina'an iya ma Awrusalam pasalta' ma waktu ina'an-i.

8Pag'nda' si Herod ma si Isa, akōd iya to'ongan sabab at'ggol na baya'na ang'nda' iya. Aheka bay takalena pasal si Isa angkan bilahi ang'nda' iyahinabuna maghinang hinang kawasahan.

9Aheka panilaw si Herod ma si Isa, sagō' mbal iya anambung.

10Manjari pasekot pina'an saga kaimaman alanga maka saga guru sara' agama, ati akosog e' sigām anuntutan si Isa.

11Manjari pinagtunggīngan si Isa e' si Herod maka saga sundaluna, nihalipulu isab e' sigām. Pinas'mmekan iya maka juba landu' alingkat bo' yampa pinabing ni si Pilatu he'.

12Na, ya na ina'an llaw kapaghāp si Herod maka si Pilatu, sabab bay sigām magbanta tagna'.

Pinat'nna'an si Isa Hukuman ni Kamatay

(Matiyu 27:15-26; Markus 15:6-15; Yahiya 18:39—19:16)

13Manjari nilinganan e' si Pilatu saga kaimaman alanga maka saga pagnakura'an maka saga a'a kamemon. Sinō' sigām patimuk ni iya.

14Yukna ma sigām, “Bay bowabi a'a itu ni aku, pagka yukbi in iya amidjakan saga a'a anagga' ma parinta. Bay na iya pariksa'ku maitu ma pang'nda'bi sagō' halam aku makabāk dusa ma iya buwat panuntutbi.

15Buwattē' isab ma si Herod, angkan pabowana si Isa pabalik pi'itu. Atampal ko' itu, halam aniya' la'at bay tahinang e' a'a itu pamat'nna'an iya hukuman ni kamatay.

16Angkan sō'ku iya niraplosan sadja bo' yampa pinal'ppa.”

[17Angkan buwattē' pah'lling si Pilatu sabab ya kabiyaksahanna kahaba' tahun, bang maghinang saga Yahudi ma Hinang Paglakad, subay iya amal'ppadakayu' pilisu.]

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Makakale pa'in saga katimukan a'a ma lling si Pilatu, magtūy sigām magpangolang kamemon. Yuk sigām “Papatayun a'a ilu! Si Barabbas ya kabaya'an kami pinal'ppa.”

19Na, si Barabbas itu bay pinakalabusu ma sabab hiluhala' bay tahinangna ma da'ira Awrusalam, maka ma sabab hinangna amono'.
20Jari amissala pabalik si Pilatu ni saga a'a he', sabab bilahi amal'ppa si Isa.

21Sagō' magpangolang sidda sigām, yuk-i, “Lansangun iya ni hāg! Lansangun iya ni hāg!”

22Ah'lling gi' si Pilatu, kamint'lluna na. “Angay?” yukna. “Ai bay hinangna ala'at?Halam aniya' tabākku sababan pamapatay iya. Sō'ku sadja iya niraplosan bo'yampa pinal'ppa.”

23Sagō' angabut-ngabut sigām angolang pakosog in si Isa subay nilansang nihāg. Jari hal magpabeya' la'a si Pilatu,

24angkan pat'nna'na hukuman ma si Isa buwat pangamu' sigām.

25Pinal'ppa e'na a'a ya niamu' e' sigām pinaluwas, a'a bay takalabusu ma sabab panagga'na ma parinta maka ma sabab pamono'na. Sagō' tinukbalan si Isa ni sigām bo' tahinang buwat kabaya'an sigām.

Nilansang si Isa ni Hāg
(Matiyu 27:32-44; Markus 15:21-32; Yahiya 19:17-27)

26Manjari itu binowa si Isa e' saga sundalu paluwas minnē'. Pasalta', aniya' a'a talanggal e' sigām palūd min deya tudju ni Awrusalam. Ōnna si Simun, a'a min lahat Kirini. Minandahan iya e' saga sundalu, pinatanggung ma iya hāg ya song pangalansangan si Isa. Sinō' iya ananggung min buli'an si Isa.

27Aheka to'ongan saga a'a paturul ma si Isa, maka aniya' isab saga d'nda angolang maka magtangis ma sababna.

28Palingi' si Isa ang'nda' ma sigām ati yukna, “Ka'am saga d'nda Awrusalam, da'a aku panangisanbi. Baranbi maka panganakbi ya subay panangisinbi.

29Sabab aniya' llaw at'kka ma sinosōng in ka'am amissala du, ‘Ahāp sukud saga d'nda halam bay makapangiram, ya halam bay maka'anak maka halam bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makaparuru' onde'.’

30Ya na ko' inān waktu kapanukna' manusiya' di-sigām, yuk-i, ‘Bang pa'in paligid ni aku saga būd itu! Bang pa'in aku katambunan e' saga kabūd-būran!’”

31Ah'lling gi' si Isa, yukna, “Bang maka'ase'-ase' kahālanbi ma buwattina'an, akalap lagi' ma waktu sinōng inān. Buwat sapantun po'on kayu, bang tatunu' ma masi lagi' allum, luba'-lagi'na bang atoho' na.”

32Aniya' gi' duwangan a'a saddī min si Isa binowa e' sigām pinapatay, a'a bay makalanggal sara'.

33Jari pagt'kka sigām ni lahat niōnan “Peya'-peya' Kōk”, na nilansang si Isa e' sigām ni hāg inān. Nilansang isab saga a'a makalanggal sara' ma hāg sigām. Dakayu' inān pinat'ngge ma bihing si Isa kowan maka dakayu' ma bihingna gibang.

34Anabbut si Isa ni Tuhan. “O Mma',” yukna, “ampunun saga a'a angalansang aku itu, sabab mbal tahati e' sigām bang ai hinang sigām.” Maglegot saga sundalu, pinagtokoran e' sigām saga s'mmek si Isa bang ma sai dapuna.

35Magt'nggehan maina'an saga a'a ang'nda'-ng'nda' ma si Isa, maka pinagudju' iya e' saga pagnakura'an bangsa Yahudi. Yuk sigām, “A'a itu, makalappas a'a saddi. Subay iya angalappas di-na bang sab'nnal-b'nnal iya Al-Masi, ya tapene' e' Tuhan magsultan!”

36Pinagtungging isab iya e' saga sundalu. Pasekot sigām ni iya anōngan binu al'ssom pamainum iya.

37Yuk sigām, “Bang ka sab'nnal-b'nnal sultan saga Yahudi, angalappas ka di-nu!”

38Maka aniya' sulat bay pinat'nna' ma hāg min diyata' kōkna, yuk-i, “SULTAN BANGSA YAHUDI.”

39Pinamūng-mūngan isab si Isa e' dakayu' a'a langgal sara' bay nilansang inān. Yukna, “Ka'a ya Al-Masi bahā'? Angalappas ka di-nu, bo' kami isab bowahun.”

40Sagō' pinah'llingan iya e' a'a langgal sara' dakayu', yukna, “Angay? Halam aniya' tāwnu ma Tuhan? Sali'-sali' hukuman ma kitam t'llungan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Sagō' kita duwangan itu, wajib kita subay pinapatay buwattitu sabab ya na tungbas saga kahinanganta. Sagō' a'a itu, halam aniya' la'at bay tahinangna.”

42Jari yukna ni si Isa, “Isa, entomun aku bang ta'abut na waktu kapagparintanu.”

43Yuk si Isa ma iya, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'a, llaw itu du magbeya' kita ma lahat Tuhan.”

Kamatay si Isa

(Matiyu 27:45-56; Markus 15:33-41; Yahiya 19:28-30)

44Jari itu, augtu pa'in llaw, angalendom mata llaw ati taluwa' lendom kaluha'an lahat e' sampay ni lisag t'llu kohap.

45Maka agese' duwa in kultina ya pangagpang ma deyom langgal pagkulbanan inān.

46Manjari angolang si Isa pakosog, yukna, “O Mma', sōnganku na nyawaku ni komkomannu.” Aubus pa'in pah'llingna itu, magtūy ab'kkat napasna.

47Pag'nda' kapitan sundalu ma pakaradja'an itu, sanglitanna Tuhan. Yukna, “B'nnal a'a itu ahāp asal addatna.”

48Sampay saga a'a magtimuk maina'an, pag'nda' sigām ma bay paniya' inān, magpamole' sigām an'ppak daggaha sigām sabab kaheya susa sigām.

49Ina'an isab magpan'ngge min katāhan saga bagay si Isa kamemon sampay saga d'nda bay ameya' paumpig ma iya min lahat Jalil lagi'. Ang'nda'-ng'nda' sigām ma pakaradja'an itu kamemon.

Pagkubul ma si Isa

(Matiyu 27:57-61; Markus 15:42-47; Yahiya 19:38-42)

50-51Na, aniya' a'a maina'an niōnan si Yusup, a'a min kaluma'an Arimati ya ma lahat Yahudiya. A'a abontol asal iya, ahāp addat-tabi'atna. Atuyu' iya angagad ma waktu pamat'nna' parinta Tuhan ma manusiya'. Dakayu' iya pagmatto'ahan, sagō' halam iya bay pauyun ma kagara'an maka kahinangan pagkahina pamapatay ma si Isa.

52Jari pehē' si Yusup itu pa'alop ni si Pilatu angamu' patay si Isa.

53Pinareyo' e'na min hāg ati sinaput e'na bo' yampa pat'nna'na ma deyom

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagkubulan bay kinehean ma deyom batu lakit. Baha'u asal kubul inān, halam lagi' bay kapangubulan.

54Kohap Juma'at na ma buwattē', song llaw Sabtu', arai' na pas'ddop llaw.

55Bay ameya' isab ma si Yusup saga d'nda bay paumpig ma si Isa min lahat Jalil lagi', ati ta'nda' e' sigām kubul maka buwattingga e' si Yusup amat'nna' patay si Isa.

56Jari amole' na sigām anakap saga laksi' maka ns'llan pahamut pamahilala' sigām ma mayatna. Ta'abut pa'in llaw Sabtu', pahali na sigām buwat panoho'an sara' agama.

Lukas 24

Si Isa Allum Pabīng

(Matiyu 28:1-10; Markus 16:1-8; Yahiya 20:1-10)

1Pagk'llat llaw Ahad bo' subu-subu to'ongan, pehē' saga d'nda he' ni kubul amowa saga laksi' bay sakap sigām.

2Pagt'kka pehē', ta'nda' e' sigām taplok batu wa'i bay ginulungan min lowang kubul.

3Pasōd sigām ni deyom sagō' ta'nda' in mayat si Isa halam na maina'an,

4ati asasaw pikilan sigām ma sabab ina'an-i. Sakali aniya' an'ngge ma bihing sigām duwangan l'lla, makasilaw sidda s'mmek sigā.

5Sinōd tāw saga d'nda ina'an, angkan sigām hal patondok. Sagō' yuk duwangan l'lla inān, “Angay pihabi a'a allum maitu ma deyom kakubulan saga a'a magpatayan?

6Halam na maitu si Isa. Allum na iya pabalik. Entomunbi bay pah'llingna ma ka'am, waktu kamahe'na lagi' ma lahat Jalil.

7Yukna he', ‘In aku, Anak Manusiya', sinōngan du pehē' ni pang'ntanan sagaa'a dusahan bo' nilansang e' sigām ni hāg pinapatay. Ma kat'llu llawna, allumdu aku pabing.’ ”

8Jari taentom e' saga d'nda itu bay pah'lling si Isa he',

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9ati amole' sigām min kubul ni luma'. Nihaka e' sigām saga pakaradja'an itu kamemon ma saga mulid si Isa kasangpū' maka ssa, maka ma saga mulidna kasehe'.

10Ya d'nda angahaka itu si Mariyam a'a min Magdala, maka si Joanna, maka si Mariyam ina' si Yakub, maka saga d'nda saddi bay sehe' sigām.

11Sagō' mbal am'nnal saga a'a kawakilan ma haka saga d'nda inān sabab kinabā' hal magligaw.

12Sagō' an'ngge si Petros min baina bo' paragan ni kubul. Pagt'kkana pehē', pakuru' iya pasib, sagō' halam aniya' ta'nda'na ma deyom, luwal saga saput pat'nna'an di-na. Jari ala'an iya minnē' maka e'na ainu-inu ma bay paniya' inān.

Ma Labayan Tudju ni Kauman Emmaus
(Markus 16:12-13)

13Ma llaw ina'an-i aniya' duwangan mulid si Isa pal'ngngan tudju ni kaluma'an Emmaus, lawakna saga sangpū' maka dda kilometro (atawa batu) min Awrusalam.

14Magsuli-suli na pa'in sigā pasal kamemon ya baha'u bay pat'kka inān.

15Hinabu pa'in sigā magsuli-suli, pasekot pina'an si Isa bo' magdongan maka sigā.

16Ta'nda' iya e' sigā sagō' halam takilā in iya si Isa.

17Yukna ma sigā, “Ai pagsuli-sulihanbi ma pal'ngngananbi ilu?” Pahogga' sigā magtūy, maka ala'at pamaihu'an sigā sabab asusa.

18Jari anambung dangan inān, ya niōnan Kleyopas. “Alō!” yukna, “Hal du ka'a ma deyom da'ira Awrusalam a'awam pasal pakaradja'an ya baha'u bay pat'kka maina'an si', sabab kinata'uwan na e' a'a kamemon!”

19“Angay? Pakaradja'an ai?” yuk si Isa. “Ya tahinang ma si Isa, a'a Nasaret,” yuk sigā. “Nabi asal iya, taga-kawasa ma pamissalana kamemon maka ma kahinanganna kamemon ma pang'nda' Tuhan maka ma pang'nda' manusiya'.

20Bay iya ni'nde'an ni gubnul e' saga kaimaman kami alanga maka e' saga a'a pagnakura'an kami. Ni'nde'an iya pehē' supaya pinat'nna'an hukuman ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kamatay, ati nilansang iya ni hāg bo' pinapatay.

21Na, bay kami angasa-ngasa to'ongan in iya itu dakayu'-kayu' pinabeya' e' Tuhan amaluwas kami saga tubu' si Isra'il min kasigpitan. Saguwā' halam dapat, sabab aniya' na t'llumbahangi min bay kapamapatay sigām ma iya.

22Lāgi, aniya' isab saga d'nda sehe' kami bay amowahan kami haka makakuddat insini'. Dai' llaw si' bay sigām pehē' kono' palu'aw ni kubul si Isa,

23sagō' halam na maina'an mayatna. Jari pabalik sigām ni kamaina'anan kami. Yuk sigām aniya' saga mala'ikat bay magpanyata' ni sigām. Bay ah'lling kono' mala'ikat e' in si Isa allum na.

24Sakali aniya' saga sehe' kami bay anganyata' pehē' ni kubul ati ta'nda' e' sigām buwat bay pangahaka saga kar'ndahan e'. Sagō' halam ta'nda' si Isa."

25Manjari ah'lling si Isa ni duwangan itu, yukna, "Ndū', babbal pahāp ka'am ilu! Angay halam kahagadbi kamemon bay pangabtang e' kanabi-nabihan?

26Sabab bang ma sigām in Al-Masi wajib subay makalabay kabinasahan dahūbo' yampa pinabangsa."

27Jari pinahati duwangan itu e' si Isa pasal kamemon ya tasulat ma deyom Kitab ma sababna. Tinagna'an e'na min kasulatan si Musa, sampay ni kasulatan kanabi-nabihan kamemon.

28Makasekot pa'in sigā ni kaluma'an ya papehe'an sigā, magbau'-bau' si Isa palanjal gi'.

29Manda' iya tinaggahan e' sigā, yuk-i, "Pi'itu na ka ameya' ma kami sabab kohap na to'ongan. Sōng na sangom." Angkan pasōd si Isa bo' pahanti' ma sigā.

30Makatingkō' pa'in sigām magsalu, niā' e'na tinapay ati niamu'an pagsukulan ni Tuhan. Puwas e' pinagpōng-pōng e'na bo' yampa pamuwanna ma sigā.

31Minnē' pasawa pang'nda' sigā ati takilā iya. Sagō' alanyap iya magtūy.

32Jari magsuli-suli sigā duwangan. "Angkan du kita landu' kahōpan ma h'llingna ma pal'ngnganan e', pagpahatina ma kita pasal Kitab."

33Pabuhat sigā magtūy bo' pabing ni Awrusalam. Pagt'kka sigā pehē', tabāk saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mulid si Isa kasangpū' maka ssa magtimuk maka mulid kasehe'an.

34Yuk sigām ma duwangan itu, “Allum na Panghū'tam pabalik! Allum iya to'ongan! Bay iya patuwa' ni si Simun!”

35Manjari anuli-nuli isab duwangan itu pasal bay kalabayan sigā ma lān, maka pasal pakakilā sigā ma si Isa ma salta'na magpōng-pōng tinapay.

Si Isa Magpa'nda' na ma saga Mulidna

(Matiyu 28:16-20; Markus 16:14-18; Yahiya 20:19-23; Kahinangan 1:6-8)

36Hinabu pa'in magsuli-suli duwangan e', pina'an si Isa an'ngge ma t'ngnga'-t'ngnga' sigām. Ah'lling iya, yukna, “Bang pa'in kam kaniya'an kasannangan.”

37Takuddat sigām magtūy maka nileya'-leya' to'ongan, sabab pangannal sigām in si Isa inān umagad.

38Sagō' yukna ma sigām, “Angay tak'bbal deyom ataybi? Angay kam masi magduwa-ruwa?

39Nda'unbi tanganku maka tape'ku itu. Aku na ko' itu. Ntaninbi ba baranku itu bo' kata'uwanbi in aku itu ngga'i ka umagad. Sabab umagad itu halam aniya' baranna aponod. Ta'nda'bi du aku, aniya' baranku.”

40Buwattē' pah'llingna ma sigām. Ati pa'nda'anna tanganna maka tape'na ma sigām.

41Sagō' masi sigām kahunitan magkahagad in ina'an b'nnal, sabab mamarahi sidda kakōgan maka kainu-inuhan sigām. Angkan yuk si Isa ma sigām, “Aniya' bahā' maitu ai-ai takakan?”

42Sinōngan iya dangkuri' daing tinapa.

43Niā' e'na ati kinakan e'na ma pang'nda' sigām.

44Puwas e' ah'lling iya, yukna, “Ya na ko' itu bay pah'llingku ma ka'am tagna', waktu kapameya'ku gi' ma ka'am. Yukku tantu aniya' kamaujuran ma kamemon bay tasulat ma pasal aku, ya tasulat ma Kitab Tawrat maka ma Kanabi-nabihan, maka ma Jūd Kalangan. Ai-ai pat'kka itu ma aku, ya na kamaujuran saga sulat sigām.”

45Manjari pinasawa e' si Isa pikilan sigām bo' supaya makahati ma lapal Kitab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'.

46Yukna ma sigām, “Ya na itu asal tasulat ma deyom Kitab: in Al-Masi subay pinananaman kabinasahan sampay pinapatay. Jari ta'abut pa'in kat'llu llaw min kamatayna allum du iya pabing.

47Subay pinagnasihatan isab saga bangsa kamemon pasal ka'ampunan dusa. Bang sigām magtaubat sampay ang'bbahan dusa sigām, niampun sigām e' Tuhan ma sabab Al-Masi. Subay tinagna'an pagnasihat itu min Awrusalam.

48Ka'am ya bay maka'nda' ma ai-ai pat'kka ma aku, jari ka'am ya subay amuwan saksi'.

49Pabeya'anku ka'am ya bay panganjanji' Mma'ku Tuhan. Sagō' da'a kam ala'an min da'ira itu sat'ggol kam halam pinahōpan kawasa min sulga'.”

Pa'angkat si Isa Tudju ni Sulga'

(Markus 16:19-20; Kahinangan 1:9-11)

50Jari binowa sigām e' si Isa paluwas min Awrusalam sampay maka'abut na ni kauman Betani. Pagabut sigām pina'an, pinat'ngge e' si Isa tanganna pangamu'na kahāpan ma sigām.

51Pasalta' pa'in iya angamu'-ngamu' ni Tuhan, ala'an iya min sigām ati tabowa pa'angkat ni sulga'.

52Amudji sigām ma iya maina'an bo' yampa pabing tudju ni Awrusalam. Landu' aheya kakōgan sigām,

53ati maina'an na pa'in sigām ananglitan Tuhan ma langgal pagkulbanan. Tammat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yahiya

Yahiya 1

Lapal Ahāp Pasal Al-Masi ya Tasulat e' si
YAHIYA
Palman maka Sawa

1Ma halam gi' aniya' dunya, asal na Palman. Magdakayu' asal Palman itu maka
Tuhan, maka Tuhan isab Palman.
2Sangay min katagna' magdakayu' asal Palman maka Tuhan.
3Bay pinapanjari ai-ai kamemon e' Palman itu, bo' pa'in min kahandak Tuhan.
Halam aniya' pinapanjari minsan ai bang ngga'i ka min Palman.
4Palman ya po'onan kallum, maka kallum itu ya amuwan kasawahan ma
panghati manusiya'.
5Asinag na pa'in Sawa ma deyom kalendoman, sago' mbal kap'ddahan e'
kalendoman.

6Aniya' a'a bay pinapi'itu e' Tuhan, niōnan si Yahiya.

7Sinoho' iya amata'uwan bangsa manusiya' pasal Sawa, supaya makakale
maka magkahagad saga a'a kamemon.

8Ngga'i ka si Yahiya ya pinagōnan Sawa itu. Ya hinangna pi'itu ni dunya subay
amuwan saksi' pasal Sawa.

9Sawa b'nnal ko' inān, ya palahil ni dunya bo' amuwan kasawahan ma panghati
maka itikad saga a'a kamemon.

10Ma dunya pa'in Palman, halam iya takilā e' saga a'a maina'an, minsan sigāmbay
pinapanjari e'na min kahandak Tuhan.

11Bay iya pi'itu ni lahatna luggiya', sagō' halam tataima' e' bangsana.

12Saguwā' sasuku anaima' Palman itu sampay magkahagad ma iya, buwananna
sigām kapatut bo' supaya sigām manjari anak Tuhan.

13Tahinang sigām anak Tuhan, ngga'i ka buwat katubu' manusiya', atawa min
kabaya'an manusiya', atawa min napsu l'lla. Ya angkan sigām tahinang anak
Tuhan sabab min kahandak Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Manjari ya pinagōnan Palman itu bay palahil pi'itu magpabaran manusiya' bo' pat'nna' ma deyomantam. Jukup asal ma iya ase' maka lasa maka kasab'nnalan. Ta'nda' kami barakatna maka sahayana, ya palsuku'an Anak Tuhan dakayu'-kayu'.

15Anaksi' si Yahiya pasal Palman. Atanog pah'llingna yukna, “Ya na ko' itu bay pangahakaku ni ka'am, ya yukku, ‘Aniya' pi'itu damuli min aku, sagō' alanga gi' iya min aku sabab asal na iya ma halam gi' aku bay nianakan’.”

16Ap'nno' Palman e' ase' maka lasa ati makasambut kitam min iya sagakahāpan manglabi-labihan.

17Kapat'nna'an kitam sara'-panoho'an Tuhan labay min si Musa. Kapahampitan kitam ase' maka lasa sampay kasab'nnalan labay min si Isa Al-Masi.
18Halam aniya' manusiya' bay maka'nda' Tuhan, luwal Anakna tunggalan ya pataptap ma bihingna. Pinata'u kitam e'na pasal kajarihan Tuhan.

Haka si Yahiya Magpapandi Pasal Al-Masi

(Matiyu 3:1-12; Markus 1:1-8; Lukas 3:1-18)

19Na, buwattitu ya panambung si Yahiya waktu kapanilosa iya e' saga imam maka saga tatabang, ya bay sinō' pehē' e' pagnakura'an Yahudi min da'ira Awrusalam. Tinilosa si Yahiya bang sai iya.

20Halam ya bay magmari' sagō' atampal sadja sambungna. Yukna, “Ngga'i ka aku Al-Masi.”

21“Na, sai ka?” yuk sigām. “Si Elija ka bahā'?” “Ngga'i ka,” yuk si Yahiya. Yuk gi' saga imam, “Ka'a bahā' dakayu' nabi ya nilagaran e' bangsatam Yahudi?” “Ngga'i ka,” yukna.

22Ma katapusanna tino'ongan patilaw sigām, yuk-i, “Haka'in kami to'ongan bang sai ka, sabab kami itu sinō' amowa haka ni saga a'a bay amapi'itu kami. Ai yuknu ma pasal ka'a barannu?”

23Manjari sali' du sambung si Yahiya maka bay tasulat e' nabi Isaya, yuk-i, “Aku itu a'a angalingan pakosog ma lahat paslangan. Ya pangalinganku, ‘Hawaninbi lān palabayan Panghū'”.”

24Na aniya' saga Parisi pinapehē'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25atilaw si Yahiya, yuk-i, “Angay ka angkan magpandi saga a'a bang ka ngga'i ka Al-Masi atawa nabi Elija atawa Nabi dakayu'?”

26Yuk sambung si Yahiya, “Bohe' sadja ya pagpandiku ma saga a'a, sagō' aniya' an'ngge ma t'ngnga'bi ilu dakayu' a'a mbal kata'uwanbi.

27Damuli gi' iya min aku, sagō' mbal aku tōp minsan angahubaran engkot taumpa'na, sabab alanga to'ongan iya min aku.”

28Bay paniya' pakaradja'an itu ma kauman Betani, ya ma dambila' sapa' Jordan ma lugal bay pagpandihan si Yahiya.

Si Isa Pinagsambatan Bili-bili Tuhan

29Pag'llaw dakayu', ta'nda' e' si Yahiya si Isa tudju pehē' ni iya. Jari magsambatan si Yahiya yukna, “Nda'unbi, ilu na Bili-bili ya pamuwan e' Tuhan pagkulban ma sabab bangsa manusiya' supaya pinuwasan paldusahan sigām.

30Ya na ko' itu bay pangahakaku ma ka'am, ya yukku, ‘Aniya' a'a pi'itu damuli min aku. Alanga gi' iya min aku sabab asal na iya ma halam gi' aku nianakan.’

31Tagna', halam kata'uwanku bang sai iya. Sagō' pi'itu aku magpandi a'a ma bohe' supaya pinakilā si Isa ni bangsa Isra'il.

32-33“Halam iya bay kata'uwanku, manda' aku pinata'u e' Tuhan ya anoho' aku magpandi a'a maka bohe'. Yukna ma aku, ‘Bang ta'nda'nu Rū Sussi pat'ppakma dakayu' a'a sampay pat'ttog ma iya, ya na ko' a'a magpapandi a'a maka RūSussi.’ ” Buwattitu isab panaksi' si Yahiya pasal si Isa, yuk-i, “Bay ta'nda'ku RūSussi paruwa'i min sulga' buwat luwa assang. Bay ta'nda'ku pat'ppak maka pat'ttog ma si Isa.

34Ta'nda'ku to'ongan,” yukna, “angkan kasaksi'anku in si Isa Anak Tuhan.”

Saga Mulid si Isa Tagna'

35Pagk'llat llaw dakayu', ina'an si Yahiya an'ngge pabalik ma dambila' sapa' Jordan, beya' maka duwangan mulidna.

36Pag'nda'na si Isa palabay, ah'lling iya, yukna, “Nda'unbi. Ina'an Bili-bili min Tuhan.”

37Takale pa'in h'lling si Yahiya itu e' duwangan mulidna, papinda sigā paturul

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma si Isa.

38Paglingi' si Isa, ta'nda'na duwangan a'a paturul ma iya ati tilawna sigā, yukna, “Ai gawibi?” Yuk sambung sigā, “Tuwan Rabbi (hatina Tuwan Guru), maingga pat'nna'annu?”

39Yuk si Isa, “Dai' kam bo' ta'nda'bi.” Jari ameya' sigā ma iya ati ta'nda' bang maingga pat'nna'anna. Maina'an sigā ma iya sampay ni kasangoman. Saga lisag mpat kohap ya waktu kapangabbitna ma sigām.

40Ōn dangan bay paturul inān si Andariyas, danakan si Simun Petros.

41Jari patūy si Andariyas amiha danakanna he'. Tabākna pa'in, yukna ni si Simun, “Tabāk kami na Al-Masi.” (Hatina a'a tapene' e' Tuhan angaliyusan bangsana min kasigpitan.)

42Jari binowa si Simun ni si Isa e' si Andariyas. Pinatongan iya e' si Isa ati yukna ma iya, “Ka'a si Simun anak si Yahiya, sagō' ōnanta ka Kipas.” (Ōn Kipas itusali' du maka Petros, hatina, “Batu”.)

Si Natanael maka si Pilip Binowa Pamulid ma si Isa

43Pagsalung pa'in, agara' si Isa pehē' ni lahat Jalil. Tabākna si Pilip mahē' ati yukna ni iya, “Dai' ka ameya' ma aku.”

44Si Pilip itu a'a min kauman Betsaida, lahat si Andariyas maka si Petros.

45Puwas e' piniha e' si Pilip si Natanael. Tabākna pa'in, magtūy haka'anna si Natanael, yukna, “Ta'nda' kami a'a bay pinapata e' si Musa ma deyom Kitab Tawrat, maka pinapata isab e' kanabi-nabihan ma kasulatan sigām. Si Isa iya, anak si Yusup min kauman Nasaret.”

46“He!” yuk si Natanael. “Aniya' bahā' kahāpan paluwas min Nasaret?” Yuk si Pilip, “Dai' ka anganyata'.”

47Pag'nda' si Isa ma si Natanael ina'an patudju ni iya, yukna, “A'a itu a'a Isra'il to'ongan, a'a mbal ata'u angakkal!”

48Yuk si Natanael, “Buwattingga kata'unu ma aku?” Yuk sambung si Isa, “Bay ka asal ta'nda'ku ma deyo' kayu igira ma halam gi' nilinganan e' si Pilip.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Anambung si Natanael, yukna, “Tuwan Guru, ka'a Anak Tuhan. Sultan ka ma bangsa Isra'il.”

50Atilaw si Isa ma si Natanael, yukna, “Magkahagad ka bahā' ma aku saukat na yukku in ka'a bay ta'nda'ku ma deyo' kayu igira? Ma sinosōng aniya' du ta'nda'bi saga hinangku akalap gi' barakatna minnitu.”

51Yukna isab ma sigām, “B'nnal ya pangahakaku ma ka'am. Ma sinosōng maka'nda' kam sulga' aukab, maka saga mala'ikat Tuhan magdeyo'-diyata' min aku, Anak Manusiya'.”

Yahiya 2

Pagkawin ma Kaluma'an Kana

1Palabay pa'in duwang'llaw, aniya' pagkawin ma kaluma'an Kana ya ma lahat Jalil. Wa'i ina' si Isa paluruk pehē'.

2Ya du disi Isa maka saga mulidna bay sinō' paluruk.

3Ahagin pa'in binu-anggul, ah'lling ina' si Isa ni iya, yukna, “Halam na aniya' binu-anggul sigām.”

4Ya sambung si Isa, “Ina', minsan aku mbal soho'nu, aku ya magkabaya'an. Halam gi' ta'abut waktu pamatuwa' barakatku.”

5Jari anoho' ina' si Isa ma saga ipatan ma luma' inān. “Ai-ai panoho'anna ma ka'am,” yukna, “hinangunbi.”

6Na aniya' nnom poga batu maina'an pangisihan bohe' pagailan saga a'a, pagka addat sigām bangsa Yahudi. Dakayu' poga inān isihan saga dahatus litru.

7Ah'lling si Isa ni saga ipatan e', yukna, “P'nno'inbi saga poga ilu maka bohe'.” Magtūy pin'nno'an e' sigām, pinagsamaintib maka bowa'na.

8Puwas e' anoho' si Isa, yukna, “Saukunbi min poga ilu bo' binowa ni nakura' ya tag-jamuhan.” Magtūy binowa e' sigām pehē' ni nakura' he',

9ati kininaman e'na binu-anggul bay bohe'. Halam kata'uwanna bang minningga binu inān sagō' kinata'uwan asal e' saga ipatan ya bay anauk iya. Pagkinam pa'in e' nakura', magtūy lingananna pangantin l'lla.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10“Kamaumuhanna,” yukna, “bang ma pagkawinan, binu ahāp ya pamainum dahū ma saga a'a maglurukan. Subay aheka tainum e' sigām bo' yampa pamainum binu kulang hāpna. Sagō' bang ka'a,” yukna, “binu ahāp ya tau'nu sampay ma buwattina'an.”

11Ya na itu paltanda'an tagna' nihinang e' si Isa. Nihinang e'na mahē' ma Kanaya ma lahat Jalil. Minnē' pina'nda'an e'na kawasana, manjari magkahagad maiya saga mulidna.

12Puwas e', palūd disi Isa pehē' ni da'ira Kapirnaum. Ya sehe'na inān ina'namaka saga danakanna maka saga mulidna. Ina'an sigām pahanti' daka pilambahangi.

Si Isa ma Langgal Pagkulbanan

(Matiyu 21:12-13; Markus 11:15-17; Lukas 19:45-46)

13Manjari itu asekot na waktu paghinang Yahudi ya niōnan Hinang Paglakad, angkan si Isa patukad ni Awrusalam.

14Pagt'kkana pehē', pasōd iya ni deyom langgal pagkulbanan. Aniya' ta'nda'na ma deyomna inān saga a'a magdagang sapi' maka bili-bili maka assang. Ta'nda'na isab saga a'a pagsasambi'an sīn aningkō' ma lamisahan sigām.

15Pag'nda' itu e' si Isa, angā' iya lubid nihinang lulubak bo' s'ssolna saga a'a kamemon paluwas min deyom langgal, beya' isab saga sapi' maka saga bili-bili. Binulangkayat e'na saga lamisahan a'a magsasambi' sīn, maka pinakaukanat sīn sigām.

16Yukna ni saga magdaragang assang. “La'aninbi daganganbi ilu! Langgal itu mbal manjari nihinang tabu' sabab luma' Mma'ku Tuhan!”

17Pag'nda' saga mulid si Isa ma hinangna itu, taentom e' sigām sulat Kitab, ya yuk-i, “Pagtuyu'ku ma luma'nu, O Tuhan, sali' hantang api ma deyom atayku agon makamula.”

18Sakali tinilaw si Isa e' saga nakura' Yahudi, yuk-i, “Ai kapatutnu maghinang saga hinangnu ilu? Panda'in kami hinang makainu-inu tanda' saksi' in ka'a taga-kapatut.”

19Anambung si Isa, yukna, “Lubuhunbi langgal itu ati bangunku pabalik ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom t'llung'llaw.”

20“Ōy!” yuk saga nakura' he'. “Langgal itu, mpatpū' maka nnom tahun bay kapangahinang iya. Tabangunnu pabing bahā' ma deyom t'llung'llaw sadja?”

21Malaingkan ya langgal pinagbissala e' si Isa inān baranna du.

22Angkanna, ta'abut pa'in waktu kallum si Isa pabalik min kamatayna, taentom e' saga mulidna bissalana itu ati tapagkahagad e' sigām sulat Kitab maka bissala si Isa.

23Mahē' pa'in si Isa ma Awrusalam salta' ma Hinang Paglakad, aheka a'a magkahagad ma iya pagka ta'nda' e' sigām saga hinangna makainu-inu.

24Sagō' mbal angandol si Isa ma sigām, sabab kata'uwanna asal kajarihan sigām kamemon.

25Minsan halam aniya' amata'u, kata'uwanna asal bang ai ma deyom atay manusiya'.

Yahiya 3

Si Isa maka si Nikudimas

1Manjari itu aniya' a'a min umpigan Parisi, ōnna si Nikudimus.

2Ma dakayu' sangom pehē' iya ni si Isa bo' ah'lling, yukna, “Tuwan Guru, kata'uwan kami in ka'a guru pinapi'itu e' Tuhan. Sabab mbal ka makahinang saga hinang makainu-inu ya hinangnu ilu, luwal bang ka tinabang e' Tuhan.”

3Anambung si Isa, yukna, “B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'a, halam aniya' manusiya' maka'nda' pagparinta Tuhan, luwal bang a'a nianakan min duwa.”

4Yuk si Nikudimus, “Buwattingga a'a nianakan pabalik bang aumul na? Tantu iya mbal makasōd pabalik ni deyom kandang ina'na bo' nianakan pabalik!”

5Anambung si Isa, yukna, “B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'a, halam aniya' a'a makasōd ni pagparintahan Tuhan, luwal bang a'a nianakan min bohe' maka min Rū Tuhan.

6Ya nianakan e' manusiya', manusiya' asal, sagō' ya nianakan min Rū Tuhan tahinang anak Tuhan taga-rū isab.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Da'a ka ainu-inu pagka yukku ma ka'a in ka'am subay nianakan pabalik.

8Dalilta baliyu, ya ameya' pi'ingga-pi'ingga kabaya'anna. Takalenu bahonosna, sagō' mbal kata'uwannu bang minningga atawa pi'ingga. Buwattē' du isab bang a'a nianakan min Rū Tuhan, mbal kinata'uwan bang minningga kaniya'na."

9"Buwattingga kajarina itu?" yuk tilaw si Nikudimus.

10Anambung si Isa, yukna, "Mbal tahatinu bahā'? Guru babantugun lagi' ka ma bangsata Isra'il?

11B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'a, amissala kami pasal ai-ai kata'uwan kami, maka anaksi' kami pasal bay ta'nda' kami. Sagō' ka'am ilu mbal magkahagad.

12Buwattingga e'bi magkahagad ma bissalaku pasal sulga', bang minsan bissalaku pasal dunya mbal pagkahagadbi?

13Halam aniya' bay makapehē' ni sulga', luwal aku Anak Manusiya', ya pi'itu asal deyo' bay min sulga'.

14"Ma waktu awal, hinabu ma lahat paslangan lagi' bangsa Isra'il, aniya' sowa dī tumbaga bay niangkat e' si Musa ma hāg bo' ta'nda' e' saga a'a bay keketsowa. Jari sai-sai maka'nda' bay kauli'an. Damikiyanna in aku Anak Manusiya'subay niangkat ma hāg,

15jari sasuku angandol ma aku pinaniya'an kallum kakkal ni kasaumulan.

16"Aheya to'ongan lasa Tuhan ma manusiya', ya po'on paglilla'na Anakna tunggal pinapatay bo' supaya sasuku angandol ma Anakna itu mbal binutawanan min Tuhan, sagō' kakkal kallumna sampay ni kasaumulan.

17Ngga'i ka hukuman dusa ya minaksud e' Tuhan angkan papi'ituna Anakna. Ya maksudna subay lappasan min hukuman bangsa manusiya' kamemon labay min si Isa.

18Sasuku angandol ma Anak Tuhan mbal taluwa' hukuman Tuhan. Sagō' sasuku mbal angandol, asal taluwa' hukuman, sabab halam sigām bay angandol ma si Isa, ya tunggal anak Tuhan.

19Buwattitu ya pangahukuman Tuhan: si Isa ya bay pi'itu ni dunya amasawa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom pikilan manusiya' sagō' manusiya' itu mbal bilahi ma kasawahan. Ya kabaya'an sigām subay kalendoman sabab ala'at saga hinang sigām.

20Sasuku maghinang ala'at ab'nsi to'ongan ma kasawahan, maka mbal pasekotni kasawahan sabab mbal bilahi ta'nda' saga hinang sigām ala'at.

21Sagō' sasuku maghinang abontol bilahi ni kasawahan supaya talhakit in hinang sigām ameya' du ma panoho'an Tuhan."

Si Isa maka si Yahiya

22Puwas e' pehē' si Isa maka saga mulidna ni lahat Yahudiya. At'ggol-t'ggol kamahē'na maka sigām. Magpandi isab iya saga a'a maina'an.

23-24Pasalta', magpandi na pa'in si Yahiya ma lahat Anon ya ma atag kauman Salim, sabab aheka bohe' maina'an maka angabut-ngabut saga a'a pina'an ni iya mikipandi. Dahū ko' inān min waktu kapangalabusu ma iya.

25Jari aniya' pagsu'alan saga mulid si Yahiya maka dakayu' Yahudi pasal addat sigām magail.

26Pehē' sigām ah'lling ni si Yahiya, yuk-i, "Tuwan Guru, taentomnu bahā' a'abay ma ka'a ma dambila' sapa' Jordan e', ya bay saksi'annu? Na, ina'an iya magpandi saga a'a buwattina'an. Pina'an ni iya saga a'a kamemon."

27Anambung si Yahiya, yukna, "Halam aniya' kapatut manusiya' bang ngga'i ka Tuhan ya amuwanan iya.

28Ka'am ilu makasaksi'an aku du, bay na sa yukku in aku ngga'i ka Al-Masi. Tu'ud aku sinō' parahū min iya anakapan ai-ai.

29Sapantun magkawin, pangantin l'lla ya tag-h'nda. Sagō' panonna, ya an'ngge ma atag ina'an akale-kale, kinōgan asal pagka takalena lagam pangantin l'lla. Buwattē' kahālanna ma kami maka si Isa," yuk si Yahiya. "Halam aniya' kulang ma kakōganku pagka iya inān takale na.

30Subay pasōng kabantugan si Isa, maka aku itu subay pakō'-kō'."

Ya Pi'itu min Sulga'

31Ya pi'itu min sulga' alanga asal min kamemon. Hal kahālan dunya ya tasuli-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

suli e' a'a min dunya, sabab suku' dunya iya. Sagō' alanga asal min kamemonya pi'itu min sulga'.

32Pamandu'na ai-ai bay ta'nda'na maka takalena mahē' ma sulga', sagō' halam aniya' magkahagad ma lapalna.

33Ya balikna, sasuku magkahagad, angaho' du in pangallam Tuhan asal b'nnal kamemon.

34Bang aniya' pinapi'itu e' Tuhan, lapal Tuhan ya pamissalana sabab kabuwanan iya Rū Tuhan ma halam aniya' kulangna.

35Alasa Tuhan ma Anakna ati pamuwanna ma iya kapatut ang'ntanan kamemon.

36Taga-kallum kakkal ni kasaumulan sasuku angandol ma Anak Tuhan. Sasuku mbal angandol maka mbal ameya' ma Anak Tuhan, halam aniya' kallum sigām kakkal sagō' pat'ddas du sigām ma mulka' Tuhan.

Yahiya 4

Si Isa Magbissala maka D'nda min Samariya

1Jari itu takale e' saga Parisi pasal saga a'a pinandi e' si Isa nihinang mulidna. Labi aheka kono' min saga a'a ya tahinang mulid si Yahiya.

2Sagō' ya b'nnalna, ngga'i ka si Isa baranna ya magpandi, luwal saga mulidna.

3Na, pagka kinata'uwan e' si Isa bang ai pinagsuli-suli he', ala'an iya maka saga mulidna min lahat Yahudiya bo' pabing ni lahat Jalil.

4Ya lān pal'ngnganan sigām palabay asal min t'ngnga' lahat Samariya.

5Mahē' sigām ma lahat Samariya, at'kka sigām pehē' ni dakayu' da'ira niōnanSikar. Asekot lahat itu ni tana' bay pamuwan e' si Yakub ni anakna si Yusup mamasa awal e'.

6Aniya' ma tana' inān bohe' kali bay tahinang e' si Yakub ati aningkō' si Isa ma bihing bohe' inān sabab binale' iya ma pagl'ngnganan. Augtu na llaw ma buwattina'an.

7-8Halam maina'an saga mulidna sabab wa'i sigām ni da'ira am'lli kinakan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām. Sakali itu aniya' d'nda Samariya pina'an anambu' bohe'. Ah'lling si Isa ni iya, yukna, “Buwanin kono' aku bohe' inumku.”

9Anambung d'nda, yukna, “Oy, bangsa Yahudi ka, maka aku itu bangsa Samariya ko'! Angay aku pangamu'annu bohe'?” Angkan buwattē' pah'lling d'nda sabab bangsa Yahudi mbal bilahi angangguna kapanyapan saga a'a Samariya.

10Anambung si Isa, yukna, “Bangsi' kata'uwannu bang ai pamuwan Tuhan ma manusiya', maka bang sai aku ya angamu' bohe' itu ni ka'a, tantu du ka angamu' bohe' ni aku. Jari painumta du ka bohe' makakallum.”

11“Tuwan,” yuk d'nda, “minningga panambu'annu bohe' makakallum? Halam aniya' panambu'nu, maka alalom pahāp pagbohe'an itu.

12Bohe' kali itu bay pang'bba kami e' ka'mbo'-mbo'antam si Yakub. Sigām magtai'anak sampay saga hayop sigām bay anginum min bohe' itu. Palabi bahā' kawasanu min kawasa si Yakub e'?”

13Anambung si Isa, yukna, “Tantu patay bohe' pabīng sasuku anginum bohe' kali itu.

14Sagō' sasuku anginum bohe' pamainumku, mbal to'ongan iya patay bohe' pabīng. Sabab bohe' pamainumku iya sapantun tuburan bohe' amuwal ma deyom atayna, amuwanan iya bohe' makakallum saumul-umul.”

15“Tuwan,” yuk d'nda, “buwanin aku bohe' ya pah'llingnu itu bo' aku mbal pataybohe' pabīng. Ati mbal na aku pi'itu anambu' bohe'.”

16“Pehē' ka, ngā'un h'llanu,” yuk si Isa, “ati bowahun iya pi'itu.”

17“Halam aniya' h'llaku,” yuk sambung d'nda. Yuk si Isa ni iya, “B'nnal ya yuknu ilu, halam aniya' h'llanu.

18Sabab min lima ka bay magh'lla sagō' ya l'lla parakayu'annu buwattitu ngga'i ka h'llanu. Taluwa' llingnu ilu.”

19Yuk d'nda, “Tuwan, ta'nda'ku in ka'a nabi.

20Bay anambahayang ka'mbo'-mbo'an kami bangsa Samariya maitu ma būd itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sagō' bang ma ka'am saga Yahudi, Awrusalam ya panambahayangantam Tuhan."

21Yuk si Isa ni iya, "Arung, b'nnalun llingku itu. Aniya' du waktu ma sinosōng, bang a'a magpamudji ma Mma'tam Tuhan, ngga'i ka ma būd itu atawa mahē'ma Awrusalam ya lugal pagpudjihan sigām.

22Ka'am saga a'a Samariya mbal ata'u bang ai ya pagta'atanbi. Saguwā' in kami makata'u asal, sabab in paglappas ma manusiya' paluwa' min bangsa Yahudi.

23Sagō' buwattitu, at'kka na waktu bay nilagaran, waktu kapamudji Mma'tam Tuhan e' saga a'a magpamudji sab'nnal-b'nnal, min itikad maka min kasab'nnalan. Buwattē' asal kabaya'an Tuhan.

24In Tuhan rū asal, maka sasuku amudji iya subay min itikad sigām maka min kasab'nnalan."

25Yuk d'nda ni si Isa, "Asal kata'uwanku, ma sinosōng pi'itu du Al-Masi (ya pinene' e' Tuhan angaliyusan bangsana min kasigpitan)."

26Yuk si Isa, "Aku na ko', ya amissala itu ma ka'a."

27Sakali at'kka saga mulid si Isa pabing pehē'. Ati ainu-inu sigām pagka ta'nda' si Isa e' sigām magsuli-suli maka d'nda. Sagō' halam aniya' min sigām anilawd'nda inān bang ai gawina, atawa anilaw si Isa bang angay iya magsuli-suli maka iya.

28Manjari itu ni'bbahan e' d'nda inān kibut pagbohe'anna bo' yampa pabalik pehē' ni kaluma'an. Pagt'kkana pehē' ah'lling iya ni saga a'a maina'an.

29"Dai' na kam," yukna. "Nda'unbi a'a bay angahaka'an aku pasal kamemon bay hinangku. Ya itu bahā' Al-Masi?"

30Jari paluwas saga a'a inān min da'ira bo' pal'ngngan pehē' ang'nda' si Isa.

31Na, makala'an pa'in d'nda he', anganjunjung saga mulid si Isa bang pa'in iya amangan. Yuk sigām, "Tuwan, amangan ka."

32Sagō' anambung si Isa, yukna, "Aniya' kinakanku mbal kata'uwanbi."

33Magtilawan di-sigām saga mulid e', yuk-i, "Aniya' bahā' bay amowahan iya kinakan?"

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Yuk si Isa ma sigām, “Ya maka'ssohan aku bang tahinangku kabaya'an Tuhan, ya amapi'itu aku. Maka subay talusku saga hinang bay pamahinangnama aku.

35Inggay aniya' bissalabi, ya yuk-i, ‘Mpat bulan gi' bo' yampa waktu pagani?’ Sagō' haka'anta kam,” yuk si Isa, “ta'abut na waktu pagani. Nda'unbi saga a'a magpi'itu inān. Sapantun sigām buwa' huma atiguma' na, sakap na pinagani.

36Ahāp tungbas ma sasuku animuk buwa' itu. Hatina animuk iya manusiya' pinaniya'an kallum kakkal. Angkan magdakayu' magkōg-koyagan saga a'a magtanom maka a'a magtimuk.

37B'nnal bissala inān ya yuk-i, ‘Saddi a'a magtanom, saddi a'a magani.’

38Bay soho'ku ka'am magani buwa' minsan ngga'i ka paglu'uganbi. Saddī iya bay maglu'ug, sagō' makahampit du kam min paglu'ugan sigām.”

39Manjari aheka saga a'a Samariya min da'ira Sikar magkahagad ma si Isa ma sabab bay lling d'nda, ya yuk-i, “Kahaka'an aku e'na pasal kamemon bay tahinangku.”

40Angkan pagt'kka saga a'a Samariya pehē' ni si Isa, nilogos iya e' sigām subay pat'nna' gi' ma lahat sigām. Jari duwambahangi ya pahanti'na maina'an.

41Pasalta' pa'in si Isa maina'an, aheka lagi' saga a'a magkahagad ma iya ma sabab pamandu'na.

42Yuk saga a'a itu ma d'nda, “Buwattina'an magkahagad na kami ma si Isa, ngga'i ka ma sabab pangahakanu ma kami sagō' ma sabab baran kami makakale na ma pamandu'na. Kata'uwan kami na in iya sab'nnal-b'nnal maglalappas ma saga manusiya' ma deyom dunya itu.”

Anak Bag'llal Kauli'an e' si Isa

43Apuwas pa'in duwambahangi kahanti' disi Isa ma da'ira Sikar e', ala'an sigām minnē' tudju ni lahat Jalil.

44(Aniya' asal bay pamissala si Isa, ya yuk-i, “In nabi mbal pinagaddatan e' saga a'a ma lahatna luggiya'.”)

45Pagt'kka disi Isa ni lahat Jalil, pasampang ni iya saga a'a maina'an, sabab bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām ma Awrusalam pasabu ma waktu Hinang Paglakad, ati ta'nda' e' sigām kamemon ya tahinang e' si Isa maina'an.

46Manjari pabalik si Isa pehē' ni Kana ma lahat Jalil. Ya na ko' he' lahat bay pamindahanna bohe' ni binu-anggul. Sakali itu aniya' dakayu' bag'llal sultan pasabu pehē'. Wa'i anakna l'lla asaki ma da'ira Kapirnaum.

47Pagkale bag'llal itu in si Isa ina'an bay at'kka ni lahat Jalil min lahat Yahudiya, magtūy iya pehē' ni si Isa anganjunjung bang pa'in pinauli' anakna, sabab song na magkamamatay.

48Yuk si Isa ni iya, “Tantu kam mbal magkahagad, luwal bang kam maka'nda' saga paltanda'an nihinang pagkainu-inuhan a'a.”

49Yuk bag'llal ni iya, “Ndū', Tuwan, pasa'ut lagi' ka ma aku sabab sa'at-sa'at amatay anakku.”

50“Pehē' na ka,” yuk si Isa. “Pauli' du anaknu.” Pinarassaya e' bag'llal pah'lling si Isa itu ati ala'an iya tudju amole'.

51Ma labayan pa'in, tasampang iya e' saga sosoho'anna ati nihaka'an iya e' sigām, yuk-i, “Kauli'an na anaknu.”

52Tinilaw sigām e'na bang lisag pila bay kauli' sakina ati yuk sambung sigām, “Lisag dakayu' kohap-in bay kala'an pasu'na.”

53Jari nientom e' mma' onde' inān ya na to'ongan waktu bay kapah'lling si Isa ni iya, ya yuk-i, “Pauli' du anaknu.” Angkanna bag'llal inan sampay saga a'a kamemon ma okomanna magkahagad na ma si Isa.

54Paltanda'an si Isa karuwana itu bay tahinang e'na pagkainu-inuhan a'a ma lahat Jalil, waktu kabalikna pehē' min lahat Yahudiya.

Yahiya 5

A'a ma Bihing Tigbaw Kauli'an e' si Isa

1Puwas e' patukad disi Isa ni Awrusalam sabab aniya' paghinang saga Yahudi mahē'.

2Na, aniya' ma Awrusalam inān bohe' tigbaw, ōnna Betsata bang ma bissala

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hibrani. Bohe' itu asekot ni lawang pagsōd-luwasan da'ira, ya niōnan Lawang Bili-bili, maka aniya' lima saurung maina'an pagsindungan a'a.

3Na, ma waktu ina'an aheka a'a asaki maglegehan ma ba'anan pagsindungan inān. Aniya' sigām abuta, aniya' apengka' maka aniya' amatay ugatna. [Ya nilagaran e' sigām kagawgaw bohe'.

4Sababna bang pasān aniya' mala'ikat min Tuhan pareyo' ni bohe' inān anganggawgaw. Jari sai-sai makarahū pehē' ni deyom bohe' aubus pa'in bay ginawgaw, kauli'an du minsan ai sakina.]

5Jari itu aniya' maina'an a'a taga-saki, t'llumpū' na maka waluntahun ya t'ggol sakina.

6Ta'nda' iya e' si Isa palege maina'an, maka kata'uwanna at'ggol na kasaki a'a inān. Jari atilaw ma iya si Isa, yukna, “Bilahi ka bahā' kauli'an?”

7Anambung a'a sakihan, yukna, “Aho', Tuwan, sagō' halam aniya' amuhat aku pehē' ni tigbaw bang pagawgaw bohe'na. Hinabuku paingsud pehē', aniya' parahū min aku.”

8Yuk si Isa ni iya, “Pabungkal ka, bowahun palegehannu bo' ka magtūy lum'ngngan.”

9Saru'un-du'un du kauli'an a'a inān, magtūy iya lum'ngngan amowa palegehanna. Na, llaw ina'an llaw Sabtu',

10angkan buwattitu pamissala saga Yahudi ma a'a bay kauli'an sakina inān, yuk-i, “Oy, llaw paghali ko' itu! Talanggalnu sara'tam pagka buhatnu palegehannu.”

11Anambung iya ma sigām, yukna, “Ya a'a bay amauli' aku bay anoho' aku amowa palegehanku, maka anoho' aku lum'ngngan.”

12“Sai a'a bay anoho' ka'a?” yuk sigām.

13Sagō' mbal kinata'uwan e' a'a inān bang sai, sabab bay pas'llot si Isa magtūy min katimukan a'a.

14Puwas e' tabāk a'a itu e' si Isa ma deyom langgal pagkulbanan. Yuk si Isa ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya, “Nda'un ba, kauli'an na sakinu, angkan ka subay ang'bba min saga dusanu. Ya aniya', pat'kkahan ka la'at akosog gi' min bay dahū.”

15Manjari ala'an a'a inān minna'an ati pehē' angahaka'an saga nakura' Yahudiin si Isa bay amauli' iya.

16Angkanna si Isa nila'at e' saga Yahudi, sabab kauli'an e'na saki a'a pasalta' ma llaw paghali.

17Ah'lling si Isa ni sigām, yukna, “Mma'ku Tuhan maghinang na pa'in sampay ni kabuwattina'an, damikiyanna aku subay maghinang isab.”

18Ya he' po'onna angkan saga Yahudi inān luhūy amanuyu' amapatay iya. Ngga'i ka ma sabab kalanggalna ma sara' pasal llaw paghali, sagō' ma sabab h'llingna pasal in Tuhan Mma'na lissi, hatina in iya magsali' maka Tuhan.

Kapatut si Isa min Mma'na Tuhan

19Manjari sinambungan e' si Isa saga a'a inān, yukna, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, halam aniya' tahinangku bang min baran-baranku. Sagō' ai-ai ta'nda'ku nihinang e' Mma'ku, ya na ina'an hinangku. Kamemon nihinang e' Mma', ya du isab nihinang e' Anak.

20Kinalasahan asal aku e' Mma'ku, maka pamata'una isab ma aku kamemon ya hinangna. Ma sinosōng isab pahinangna gi' ma aku saga hinang labi abarakat min bay tahinangku dahū, ati ainu-inu du ka'am kamemon.

21Mma'ku Tuhan ya amakallum saga a'a magpatayan. Damikiyanna aku itu, Anak Tuhan, amakallum isab sai-sai kabaya'anku.

22Maka ngga'i ka Mma'ku ya angahukum saga manusiya', sagō' pamuwanna na ma aku kapatut angahukum

23bo' supaya aku pinagmahaldika'an e' kamemon, buwat pagmahaldika' sigām ma Tuhan. Sai-sai mbal angamahaldika' aku, Anak Tuhan, mbal isab mahaldika'na Mma'ku ya bay amapi'itu aku.

24“B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, sasuku makakale ma saga pamissalaku, maka magkahagad isab ma bay amapi'itu aku, kakkal du kallumna sampay ni kasaumulan. Mbal iya taluwa' hukuman Tuhan ma sabab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dusana, sagō' apuwas iya min mulka' ati allum salama-lama.

25B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am," yuk si Isa, "ta'abut na waktu bay pangalagad. Jari akale saga a'a magpatayan ma suwala Anak Tuhan ati allum salama-lama sasuku akale.

26Mma'ku ya po'onan kallum, maka kabuwanan aku e'na kapatut amakallum ma manusiya'.
27Pamuwanna isab ma aku kapatut angahukum saga manusiya', sabab Anak Manusiya' asal aku.

28"Da'a kainu-inuhinbi h'llingku itu," yuk si Isa. "Ma sinosōng, akale saga a'a magpatayan kamemon ma suwalaku.

29Pagkale itu, paluwas du sigām min deyom kakubulan sigām. Paluwas sagaa'a bay maghinang ahāp bo' allum salama-lama. Paluwas isab saga a'a bay maghinang ala'at bo' taluwa' hukuman ma sabab dusa sigām."

Saga Saksi' Pasal si Isa

30Amissala gi' si Isa, yukna, "Halam aniya' tahinangku bang hal min baran-baranku. Angahukum sadja aku buwat bay panoho'an aku e' Tuhan, angkan abontol hukumanku. Sabab ngga'i ka kabaya'anku ya tuyu'anku nihinang, sagō' kabaya'an Tuhan ya bay amapi'itu aku.

31Bang hal aku anaksi'an di-ku, mbal du aku bin'nnal.

32Sagō' aniya' saddī anaksi'an aku, maka kata'uwanku in panaksi'na ma aku b'nnal sadja."

33Yuk si Isa gi' ni saga Yahudi, "Bay papehē'bi saga a'abi ni si Yahiya atilaw iya, maka b'nnal bay pangahakana ma pasalku.

34Sagō' ngga'i ka saksi' min manusiya' ya pasangdolanku. Sabbutku si Yahiya inān bo' supaya kam lappasan min hukuman dusa.

35Si Yahiya itu sapantun palita'an amuwan sawa ma pikilan manusiya', maka ka'am ilu bay ka'amuhan dai'-dai' ma sawana.

36"Sagō' aniya' saksi' ma aku labi gi' akosog min panaksi' si Yahiya, hatina saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hinang ya bay pamahinang aku e' Mma'ku Tuhan. Saga hinangku itu anaksi'an aku in aku b'nnal bay pinapi'itu e' Mma'ku.

37Maka Mma'ku, ya bay amapi'itu aku, anaksi' isab ma pasalku. Sagō' ka'am ilu, halam kam bay makakale suwalana atawa maka'nda' baihu'na.

38Halam isab bay pasobsob lapalna ni deyom pangatayanbi sabab mbal kam magkahagad ma aku, ya pinapi'itu e'na ni dunya.

39Atuyu' kam sidda angadji' Kitab sabab pangannalbi minnē' kam kaniya'an kallum kakkal ni kasaumulan. Sagō' aku ya binissala ma kakitaban itu.

40Malaingkan ka'am ilu mbal bilahi pi'itu ni aku supaya kam pinaniya'an kallumkakkal."

41Amissala gi' si Isa ni saga nakura' inān, yukna, "Mbal aku anambut sanglit min manusiya'.

42Saguwā' kata'uwanku bang ai ma deyom ataybi maka kata'uwanku halam aniya' lasabi ma Tuhan.

43Minsan aku pi'itu taga-kapatut deyo' bay min Mma'ku, mbal aku taima'bi. Sagō' bang aniya' a'a saddi pi'itu amapatut di-na, taima'bi du iya.

44Buwattingga e'bi magkahagad ma aku bang ya angutbi sanglit min pagkahibi manusiya', ati mbal angutbi sanglit min Tuhan dakayu'-kayu'.

45"Da'a pikilunbi in aku anuntutan ka'am ni Mma'ku ma llaw hukuman. Yaanuntutan ka'am si Musa, ya pangaholatanbi.

46Bang kam bay magkahagad sab'nnal-b'nnal ma si Musa, ya du aku kahagadbi du isab, sabab aku ya pinagsulat e'na ma Kitab Tawrat.

47Sagō' buwattingga pagkahagadbi ma bissalaku, pagka mbal kahagadbi bay tasulat si Musa?"

Yahiya 6

Pamakan si Isa ma saga A'a Limangibu Hekana

(Matiyu 14:13-21; Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17)

1-4Dakayu' llaw, sōng pa'in waktu paghinang Hinang Paglakad, pehē' si Isa ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dambila' danaw Jalil (ya niōnan isab danaw Tibiri). Aheka to'ongan saga a'a bay paturul ni iya sabab ta'nda' e' sigām hinangna kawasahan ma saga a'a taga-saki. Manjari patukad si Isa maka saga mulidna ni bīd-bīd bo' aningkō' mahē'.

5Sakali pag'nda' si Isa aheka to'ongan saga a'a patudju ni iya, ah'lling iya ma si Pilip dakayu' mulidna, yukna, “Maingga pam'llihanta kinakan pamakan ba'anan a'a itu?”

6Angkan buwattē' patilaw si Isa, sabab sinulayan e'na pangandol si Pilip. Malaingkan kinata'uwan e' si Isa bang ai song hinangna.

7Anambung si Pilip, yukna, “Minsan gadji walumbulan mbal makab'llihan tinapay sarang pamakan saga a'a itu, minsan hal dangkuri' pararangan.”

8Manjari ah'lling gi' dakayu' mulid si Isa saddī, si Andariyas danakan si Simun Petros.

9Yukna ni si Isa, “Itiya' maitu dakayu' onde'-onde' l'lla, aniya' lima tinapayna maka duwa daingna. Sagō' pamagayta bang hal itu pamakan ba'anan a'a itu?”

10Yuk si Isa, “Sō'unbi saga a'a ilu aningkō'.” Aniya' maina'an parang-parang aluha ati magtingkō'an sigām kamemon. Aniya' sigām limangibu a'a bang l'lla sadja ni'itung, saddi d'nda maka onde'-onde'.

11Ningā' e' si Isa tinapay he'. Pinagsukulan e'na bo' yampa pagbahagi'na ma saga a'a magtingkō'an inān. Damikiyanna daing, bay binahagi' e'na ma sigām pila-pila ya kabaya'an sigām.

12Asso pa'in sigām kamemon, ah'lling si Isa ni saga mulidna, yukna, “Timukunbi kapinna ilu bo' mbal kaugun.”

13Magtūy aniya' sangpū' maka duwa ambung pin'nno'an e' sigām maka kapin tinapay lima hekana inān.

14Pag'nda' saga a'a ma paltanda'an bay tahinang e' si Isa inān, yuk sigām, “B'nnal ko' itu, ya na itu nabi asal lagarantam pi'itu ni dunya.”

15Kinata'uwan e' si Isa in saga a'a inān anganiyat anaggaw iya bo' nilogos magsultan. Angkan iya ala'an magtūy minnē' ati patukad dangan-danganna ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

būd.

Si Isa Lum'ngngan ma Kuwit Tahik
(Matiyu 14:22-23; Markus 6:45-52)

16Logob-logob pa'in lahat, palūd saga mulid si Isa ni bihing danaw.

17Pasakat sigām ni bayanan bo' pauntas ni dambila' danaw, tudju ni da'ira Kapirnaum. Sangom na, sagō' halam gi' si Isa bay maka'abut ni sigām.

18Akosog na baliyu maka anganggoyak na tahik.

19Makabusay pa'in sigām saga lima atawa nnom kilometro lawakna, ta'nda' e' sigām si Isa lum'ngngan min kuwit tahik, pasekot na tudju ni bayanan sigām. Jari tināw sigām to'ongan.

20Sagō' ah'lling si Isa, yukna, “Da'a kam tināw. Aku ko' itu.”

21Minnē' sigām bilahi amasakat iya ni bayanan. Pagsakatna pa'in, magtūy sigām saru'un-du'un at'kka ni patudjuhan sigām.

22Pag'llaw dakayu', ina'an ma dambila' danaw saga a'a bay pinakan e' si Isa. Tata'u asal e' sigām dakayu' du bayanan bay pameya'an saga mulid e'. Maka kinata'uwan isab in si Isa halam bay paruwa' ameya' ma saga mulidna. Luwal saga mulid bay pauntas parambila'.

23Jari itu aniya' saga bayanan saddī bay min da'ira Tibiri parunggu' ni kasekotan bay pagkakanan sigām tinapay, puwas bay pagsukulan e' Panghū' Isa.

24Na, pag'nda' saga a'a itu in si Isa maka saga mulidna halam na maina'an, paruwa' sigām ni saga bayanan inān bo' anumpang tudju ni Kapirnaum amihasi Isa.

Si Isa Sapantun Pagkakan Makakallum

25Tabāk pa'in si Isa e' sigām ma dambila' danaw, yuk sigām ni iya, “Tuwan Guru, sumiyan kapi'itunu?”

26Yuk sambung si Isa, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, ya angkan aku pihabi sabab asso kam e' tinapay. Sagō' halam tahatibi paltanda'an makainu-inu ya bay tahinangku inān ma pang'nda'bi.

27Da'a pagtuyu'inbi kinakan magkabalos. Ya pagtuyu'anbi subay kinakan mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magkabalos, ya makakallum saumul-umul. Aku Anak Manusiya' ya amuwanan ka'am kinakan itu sabab aniya' kapatut pamuwan aku e' Mma'ku Tuhan, bainat in aku makasulut atayna."

28Manjari atilaw sigām ni si Isa, yuk-i, "Na, ai na pa'in subay hinang kami bo' tabeya' kami kabaya'an Tuhan?"

29Anambung si Isa, yukna, "Ya na itu kabaya'an Tuhan subay hinangbi: subay kam angandol ma aku, ya pinapi'itu e'na."

30-31Yuk sigām isab ni si Isa, "Paltanda'an ai pa'nda'annu kami supaya kami magkahagad ma ka'a? Ka'mbo'-mbo'antam ma masa awal e' bay amangan manna mahē' ma lahat paslangan. Tasulat ko' inān ma deyom Kitab, ya yuk-i, 'Bay sigām buwananna kinakan min sulga'.' Jari ai hinangnu?"

32Ya sambung si Isa ma sigām, "B'nnal ya pangahakaku ma ka'am, ngga'i ka si Musa ya bay amuwanan kinakan min sulga'. Mma'ku Tuhan ya amuwanan ka'am kinakan b'nnal min sulga'.

33Sabab in kinakan pamuwan e' Tuhan, ya na a'a deyo' bay min sulga', ya amuwan kallum ma manusiya'."

34Manjari angamu' saga a'a inān ni si Isa, yuk-i, "Tuwan, sat'ggol kami allum buwanin kami kinakan ya pagbissalanu ilu."

35Yuk si Isa, "Aku na ko' kinakan makabuwan kallum. Sasuku ameya' ma aku mbal lingantu pabing. Maka sasuku angandol ma aku mbal patay bohe' pabing.

36Sagō' bay na sa kam haka'anku, minsan aku ta'nda'bi mbal du kam magkahagad.

37Ameya' du ma aku a'a kamemon ya pamasuku' aku e' Mma'ku, maka mbal sulakku sasuku ameya' ma aku.

38Ya angkan aku pi'itu min sulga' ngga'i ka angahinang kabaya'an baranku, sagō' kabaya'an Tuhan ya bay amapi'itu aku.

39Ya kabaya'an Tuhan subay halam aniya' lungayku saga a'a bay pamasuku'na ma aku. Gom pa'in pakallumku sigām kamemon ma llaw katapusan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Sababna ya kabaya'an Mma'ku Tuhan ma a'a kamemon, sasuku ang'nda' maka magkahagad ma Anakna, tantu sigām kaniya'an kallum kakkal ni kasaumulan. Pakallumku isab sigām ma llaw katapusan.”

41Sakali itu magdugal saga nakura' inān ma pasal pah'lling si Isa he', ya yuk-i, “Aku itu kinakan min sulga'.”

42Yuk sigām, “Bang kitam mbal asā', a'a itu si Isa anak si Yusup! Kata'uwanta ina'-mma'na. Jari angay iya ah'lling buwattē', in iya kono' min sulga'?”

43Anambung si Isa ma sigām, yukna. “Pahali kam magdugal.

44Halam aniya' makapameya' ma aku, luwal bang kabuwanan baya' e' Mma'ku ya bay amapi'itu aku. Ati sasuku ameya' ma aku pakallumku du ma llaw katapusan.

45Aniya' tasulat ma deyom Kitab Kanabi-nabihan buwatittu: ‘Pinandu'an sigām kamemon e' Tuhan.’ Sai-sai,” yuk si Isa, “akale maka angikut ma pamandu' Mma'ku, ameya' du isab ma aku.

46Halam aniya' bay maka'nda' Tuhan, luwal aku ya pi'itu min Tuhan.
47B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, sasuku magkahagad ma aku aniya' kallumna kakkal ni kasaumulan.

48Aku ya kinakan makabuwan kallum,” yuk si Isa.

49“Saga ka'mbo'-mbo'anbi bay makakakan manna ma lahat paslangan, sagō'wa'i du sigām magpatayan.

50Malaingkan saddi in kinakan min sulga' itu. Bang aniya' a'a amangan kinakan itu, a'a inān mbal amatay.

51Aku ya kinakan min sulga', aku ya kinakan makabuwan kallum. Bang aniya' amangan kinakan itu-i, allum du iya sampay ni kasaumulan. Ya pamakanku manusiya' isiku ko', ya paglilla'ku bo' supaya allum saga manusiya' kamemon sampay ni kasaumulan.”

52Manjari maglugat saga Yahudi ma sabab pamissala si Isa inān, yuk-i “A'a itu, buwattingga kapamuwanna isina pamakan ma kitam?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

53Yuk si Isa ni sigām, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, bang mbal kakanbi isi Anak Manusiya' maka bang mbal inumbi laha'na, halam aniya' kallumbi b'nnal.

54Sagō' sasuku amangan isiku maka anginum laha'ku, kakkal du kallumna sampay ni kasaumulan. Maka pakallumku iya bang ta'abut llaw kahinapusan,

55sabab isiku itu asal kinakan b'nnal, maka laha'ku itu inuman b'nnal.
56Sasuku amangan isiku maka anginum laha'ku pataptap ma aku, maka aku isab pataptap ma iya.
57Bay aku pinapi'itu e' Mma'ku ya kakkal salama-lama, maka kakkal isab kallumku ma sababna. Damikiyanna saga a'a amangan isiku, allum du isab ma sababku.

58Ya na itu kinakan deyo' bay min sulga',” yuk si Isa. “Saddī ko' itu min kinakan niōnan manna ya bay takakan e' ka'mbo'-mbo'anbi ma masa awal e'. Minsan sigām bay amangan manna he', magpatayan na pa'in sigām bang ta'abut ganta'an. Sagō' sasuku amangan kinakan min sulga' itu, allum sampay ni kasaumulan.”

59Binissala itu e' si Isa waktu kapamandu'na ma deyom langgal Kapirnaum.

Aheka Bebeya'an Ang'bba min si Isa

60Takale pa'in pandu' si Isa itu, aheka bebeya'anna ah'lling, yuk-i, “Ahunit makalandu' pamandu' itu. Halam aniya' makasandal akale.”

61Halam aniya' bay angahaka'an si Isa sagō' kata'uwanna asal in pamandu'na inān pagdugalan e' sigām. Angkan yukna ni sigām, “Ala'at bahā' ataybi masabab pamandu'ku inān?

62Na, buwattingga bahā' bang ta'nda'bi aku, Anak Manusiya', pabīng ni lahatbay baiku?

63Haka'anta kam,” yuk si Isa, “Rū Tuhan ya taga-kawasa amuwan kallum b'nnal, pangita'u manusiya' mbal. Makakallum pamandu'ku itu, sabab luwas ko' itu min Rū Tuhan.

64Sagō' aniya' ma ka'am mbal magkahagad ma aku.” Buwattē' pah'lling si Isa sabab kata'uwanna sangay min katagna' bang sai mbal magkahagad ma iya,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka bang sai song anukbalan iya ni bantana.

65Ah'lling gi' si Isa, yukna, “Ya itu sababanna angkan yukku ma ka'am, halam aniya' ameya' ma aku bang ngga'i ka Mma'ku Tuhan ya amuwanan iya baya'.”

66Pagka buwattē' pah'lling si Isa, aheka saga mulidna bay ala'an min iya maka mbal na ameya' ma iya.

67Angkan si Isa atilaw ni saga mulidna kasangpū' maka duwa, yukna, “Ya du ka'am bahā', ala'an isab?”

68Anambung si Simun Petros, yukna, “Tuwan, sai pameya'an kami bang ngga'i ka ka'a? Luwal ka'a taga-lapal bissala ya amuwan kallum kakkal ni kasaumulan.

69Magkahagad kami ma ka'a, maka kata'uwan kami in ka'a Dakayu'-kayu' Asussi ya bay pi'itu min Tuhan.”

70Yuk si Isa ni sigām, “Bay kam pene'ku kasangpū' maka duwa, sagō' aniya' dangan min ka'am ilu pasōran saitan.”

71Ya pinagbissala inān e' si Isa si Judas anak si Simun Iskariyut. Sabab si Judas itu, minsan iya dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa, tukbalanna dusi Isa ni saga bantana ma sinosōng.

Yahiya 7

Si Isa maka Dauranakanna

1Puwas e' magl'ngngan si Isa ma lahat Jalil sadja. Mbal iya makalanjal ni lahat Yahudiya sabab bilahi amapatay iya saga nakura' Yahudi mahē'.

2Sagō' asekot pa'in waktu paghinang bangsa Yahudi ma niōnan Hinang Panggung,

3ah'lling ni si Isa saga danakanna l'lla, yuk-i, “Ahāp bang ka palanjal minnitu. Subay ka pehē' ni lahat Yahudiya supaya ta'nda' e' saga mulidnu bang ai hinangnu.

4Sababna bang a'a bilahi abantug, subay mbal limbunganna hinangna. Pagka ka'a ilu maghinang saga hinang makainu-inu itu, subay ka magpata'u ni a'a kamemon.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5Minsan saga danakanna itu mbal amarassaya ma iya.

6Anambung si Isa ma sigām, yukna, “Halam gi' ta'abut waktu kapama'nda'ku di-ku. Sagō' bang ka'am, minsan ai waktu makajari sadja,

7sabab ka'am ilu mbal kinab'nsihan e' saga a'a ma dunya itu, ya mbal angisbat Tuhan. Malaingkan kinab'nsihan aku e' sigām sabab pah'llinganku na pa'in kahinangan sigām ala'at.

8Pehē' kam ni paghinangan,” yuk si Isa ni saga danakanna. “Aku itu mbal gi' pehē' sabab ngga'i ka gi' waktuku.”

9Aubus pa'in bay llingna itu, maina'an gi' iya ma lahat Jalil.

Si Isa ma Paghinangan Yahudi

10Makalikut pa'in saga danakanna ni paghinangan, mbal at'ggol paturul isab si Isa pehē' sagō' mbal iya parongan ma kaheka'an a'a inān angkan halam kinata'uwan kapehē'na.

11Pinagpiha iya e' saga nakura' Yahudi mahē' ma paghinangan. Magtilaw sigām bang maingga iya.

12Aheka saga a'a ma deyom katimukan inān maghigung-higung ma pasalan si Isa. Yuk kasehe'an, “A'a ahāp si Isa.” Yuk isab kasehe'an, “Mbal, sabab parupangna saga a'a.”

13Sagō' halam aniya' makatawakkal anuli-nuli patampal ma pasalna sabab tināw sigām ma saga pagnakura'an.

14Sōng-sōng pa'in atonga' paghinang, pehē' si Isa ni langgal pagkulbanan ati anagna' iya amandu'.

15Ainu-inu saga Yahudi ma pamandu'na, yuk-i, “A'a itu halam bay makapagguru. Minningga bahā' pangā'anna kata'una?”

16Anambung si Isa ma sigām, yukna, “Pamandu'ku itu ngga'i ka min kata'uku, sagō' min Tuhan ya amapi'itu aku.

17Bang aniya' a'a bilahi angahinang kabaya'an Tuhan, kata'uwanna du pamandu'ku itu bang min Tuhan atawa min paghona'-hona'ku sadja.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Bang a'a ganta' amissala min hona'-hona'na hal, ya angutna kabantugan ma baranna. Sagō' bang angutna kabantugan ma bay anoho' iya, na, abontol a'a inān maka mbal angakkal.”

19Ah'lling gi' si Isa ni saga nakura' inān, yukna, “Bay kam kapang'bbahan sara'e' si Musa, sagō' halam aniya' min ka'am minsan dakayu' amogbogan sara' he'. Angay kam bilahi amapatay aku?”

20Anambung kaheka'an a'a, yuk sigām, “Ka'a ilu sinōd saitan! Sai bilahi amapatay ka'a?”

21Yuk sambung si Isa, “Min t'dda du aku bay angahinang hinang makainu-inu pasalta' ma llaw Sabtu', ati kainu-inuhanbi kamemon.

22Bay kam sinoho' e' si Musa subay angislam saga anakbi l'lla, bo' ngga'i ka min si Musa usulan itu sagō' min ka'mbo'-mbo'anbi tagna'. Angkan islambi anakbi bang ta'abut llawna, minsan magsalta' maka llaw Sabtu'.

23Na, bang ta'islambi anakbi l'lla ma llaw Sabtu' supaya mbal talanggal sara' si Musa, angay angkan akagit ataybi ma aku pagka pauli'ku saki a'a ma llaw Sabtu' du isab?

24Da'a kam magdai'-dai' anōngan aku dusa ma saukat na kam mbal ka'amuhan ma bay hinangku. In hukumanbi subay abontol.”

Ya Itu Bahā' Al-Masi?

25Manjari aniya' saga a'a Awrusalam magsuli-suli, yuk-i, “Ya na itu bahā' a'a piniha e' saga nakura' pinapatay?

26Nda'unbi,” yuk sigām. “Itiya' iya amissala patampal sagō' mbal sinagga' e' saga nakura'. Makatantu bahā' sigām, in iya b'nnal Al-Masi?

27Bang pi'itu Al-Masi, mbal iya kinata'uwan bang minningga. Sagō' a'a itu, kata'uwantam asal bang minningga.”

28Amandu' pa'in si Isa ma deyom langgal pagkulbanan, pinatanog suwalana, yukna, “Aho'. Kata'uwanbi aku bang minningga. Halam aku bay pi'itu hal min kabaya'anku. Bay aku sinoho' pi'itu e' Tuhan, ya mbal magputing. Mbal iya kata'uwanbi,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29sagō' aku," yuk si Isa, "ata'u du ma iya sabab minnē' asal aku, maka iya ya bay anoho' aku pi'itu."

30Manjari pasulay sigām anaggaw iya, sagō' halam aniya' minsan maka'ntanan iya sabab halam gi' ta'abut waktu pamapatay iya.

31Malaingkan aheka a'a maina'an magkahagad ma iya. Yuk sigām, "Ya na itu Al-Masi sabab halam aniya' makahinang hinang kawasahan palabi gi' hekana min saga hinang si Isa itu."

32Manjari takale e' saga Parisi bang ai pinaghigung-higung e' kaheka'an a'a inān ma pasal si Isa, angkan sigām maka saga imam alanga bay anoho' sagajaga langgal pehē' anaggaw iya.

33Amissala si Isa ni saga a'a magtimukan inān, yukna, "Mbal aku at'ggol maitu ma ka'am. Sōng na aku amole' pehē' ni bay anoho' aku pi'itu.

34Pihabi du aku, sagō' mbal aku tabākbi sabab mbal kam makaturul ni papehē'anku inān."

35Manjari magsuli-suli saga nakura' Yahudi, yuk sigām, "Pi'ingga bahā' a'a itu angkan iya mbal tabāktam? Pehē' iya bahā' ni kalahatan Girīk, ya paglahatan bangsatam magpulak-palik e'? Pehē' bahā' iya amandu'an bangsa Girīk?

36Ai hatina ya yukna inan, in kitam amiha iya, sagō' mbal tabāktam. Maka mbal kitam makaturul ni papehē'anna?"

Bohe' Makabuwan Kallum Kakkal

37Manjari ta'abut pa'in llaw katangbus paghinang inān, ya llaw aheya, an'ngge si Isa amissala. Pinatanog la'a suwalana, yukna, "Sasuku kam patay bohe', pi'itu kam ni aku bo' kam painumku.

38Sasuku magkahagad ma aku kataluwa'an sulat Kitab ya yuk-i, 'aniya' patubud min deyom atayna sali' dalil bohe' anasahan, bohe' makabuwan kallum.' "

39Ya bohe' patubud pinagbissala e' si Isa itu, hatina Rū Tuhan ya song pamuwan ma saga a'a magkahagad ma iya. Sagō' ma waktu ina'an in Rū Tuhan halam gi' bay tapamuwan sabab halam gi' ta'abut waktu pamabangsa siIsa e' Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40Makakale pa'in saga a'a ma bissala si Isa itu, yuk sigām kasehe', “B'nnal ko' itu, ya na itu nabi asal lagarantam.”

41Yuk kasehe', “Al-Masi iya.” Sagō' saddi lling kasehe'an. Yuk sigām, “Ngga'i ka iya Al-Masi, sabab Al-Masi ngga'i ka min lahat Jalil.

42Yuk Kitab in Al-Masi subay panubu' sultan Da'ud, maka subay nianakan ma kaluma'an Betlehem sabab ya na lahat sultan Da'ud.”

43Jari magsaddi pamikil saga a'a ma pasalan si Isa.

44Aniya' sigām bilahi anaggaw si Isa, sagō' halam aniya' minsan maka'ntan ma iya.

Mbal Magkahagad Pagnakura'an Yahudi

45Ma katapusanna pabalik na saga jaga inān. Tinilaw sigām e' Imam Muwallam maka Parisi ya bay anoho' sigām anaggaw si Isa yuk-i, “Angay iya halam tabowabi pi'itu?”

46Anambung saga jaga he', “Halam to'ongan aniya' a'a amandu' buwat pamandu' a'a inān.”

47Yuk saga Parisi, “Ya du ka'am bahā' taparupang e'na?

48Aniya' bahā' nakura' atawa Parisi magkahagad ma iya? Tantu halam, minsan dakayu'.

49Ya sadja magkahagad saga a'a katimukan itu, a'a awam ma pasal sara' si Musa. Angkanna sigām taluwa' mulka' Tuhan!”

50Sakali ah'lling si Nikudimus, ya bay makapehē' ni si Isa waktu sangom e'. Yukna ma saga pagkahina Parisi,

51“Bang ma sara'tam mbal kita manjari amat'nna'an hukuman ma a'a abila halam bay pinabissala dahū, supaya kinata'uwan bang ai bay hinangna.”

52Anambung sigām, yukna, “Oy! Ka'a isab min Jalil bahā'? Ang'nda' ka ma deyom Kitab. Halam aniya' nabi paluwas min lahat Jalil.”

53[Manjari magpole'an saga a'a inān kamemon.]

Yahiya 8

Pasal D'nda Ta'abut Maghinang Ala'at

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Sagō' patukad si Isa pehē' ni būd Kayu Jaitun.

2Pagdai' llaw pa'in, pehē' iya pabīng ni langgal pagkulbanan. Magtipunan ni iya saga a'a aheka ati aningkō' iya amandu'an sigām.

3Manjari aniya' dakayu' d'nda binowa ni iya e' saga guru sara' agama maka e' saga Parisi. D'nda itu bay ta'abut angaliyu-lakad. Pinatampal iya ma kaheka'an a'a inān kamemon.

4Yuk saga Parisi ni si Isa, “Tuwan guru, d'nda itu bay ta'abut angaliyu-lakad.

5Na, bang ma sara' bay pang'bbahan kitam e' si Musa, ya hukuman ma d'nda buwattitu subay binantung maka batu pinapatay. Na, bang ma ka'a?”

6Buwattē' pamissala sigām panulay sigām ma si Isa, kalu aniya' sā' ma panambungna, jari aniya' sababan panuntut sigām ma iya. Saguwā' patondok sadja si Isa anulat ma kuwit tana' maka tōng tudlu'na.

7Na sabu pa'in iya sinumariya e' sigām, patongas iya ati yukna ni sigām, “Sai-sai kam halam taga-dusa, wajib iya parahū amantung d'nda itu.”

8Jari patondok iya pabing anulat isab ma kuwit tana'.

9Pagkale pa'in e' sigām pah'lling si Isa itu, magtūy sigām ala'an kamemon dangan maka dangan, tinagna'an min matto'a sampay ni kasehe'an. Luwal si Isa tabba maina'an, maka d'nda masi ma bay pan'nggehanna.

10Pagtongas si Isa pabing, yukna ni d'nda, “Maingga na sigām, arung? Halam aniya' amat'nna'an ka'a hukuman?”

11“Halam aniya', Tuwan,” yuk sambung d'nda. “Na,” yuk si Isa, “minsan aku, mbal du aku amat'nna'an ka'a hukuman. Amole' na ka pehē' sagō' da'a angandusa pabing.”

Si Isa Ibarat Sawa

12Puwas e' amissala si Isa ma saga Parisi pabīng, yukna, “Aku itu sawa pamasawa pikilan manusiya'. Sasuku ameya' ma aku, mbal to'ongan pal'ngngan ma deyom kalendoman sabab aniya' ma deyom pikilanna sawa yamakabuwan kallum ma manusiya'.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Yuk saga Parisi ni si Isa, “Ka'a ilu anaksi'an di-nu na. Mbal tab'nnal saksi'nu bang ka hal anaksi'an di-nu.”

14Anambung si Isa, yukna, “Minsan aku anaksi'an di-ku, mattan asal panaksi'ku sabab kata'uwanku du bang minningga aku, maka bang pi'ingga papehē'anku. Sagō' ka'am ilu, mbal kata'uwanbi bang minningga aku atawa bang pi'ingga.

15Bang aniya' hukumbi, paghona'-hona' manusiya' ya pameya'anbi. Aku itu mbal angahukum a'a.

16Sagō' abila aku saupama angahukum, abontol du hukumanku sabab ngga'ika aku dangan-danganku ya angahukum. Duwangan kami angahukum sabab ginapi' aku e' Mma'ku, ya bay amapi'itu aku.

17Tasulat ma deyom sara'bi,” yuk si Isa, “bang duwangan ya anaksi' bo' maguyun panaksi' sigā, magtaluwa' na.

18Jari b'nnal bissalaku sabab duwa saksi'ku maguyun. Anaksi'an aku di-ku, maka Mma'ku, ya bay amapi'itu aku, anaksi'an aku du isab.”

19Tinilaw si Isa e' saga Parisi, yuk sigām, “Maingga mma'nu?” Yuk sambung si Isa, “Mbal kata'uwanbi Mma'ku, maka aku isab mbal kata'uwanbi. Sabab bang bay aku kata'uwanbi, ya du Mma'ku bay du isab kata'uwanbi.”

20Binissala itu si Isa sabuna magpandu' ma deyom langgal pagkulbanan, ma atag pamat'nna'an saga tu'ung pangahūgan sarakka. Sagō' halam aniya' makasaggaw iya sabab halam gi' ta'abut waktu ya panganggantа' Tuhan.

21Manjari itu binalik e' Isa bay pamissalana ma saga a'a inān, yukna, “Sōng na aku ala'an. Pihabi du aku sagō' mbal aku tabākbi. Amatay sadja kam ma mbal ta'ampun dusabi. Mbal kam makapehē' ni papehē'anku.”

22Angkan magtilaw-tilaw saga nakura' Yahudi, yuk sigām, “Amapatay iya di-na bahā', ya angkan yukna in kita mbal makapehē' ni papehē'anna?”

23Amissala gi' si Isa, yukna, “Ka'am ilu porol asal ma babaw dunya itu. Sagō' aku itu, sulga' ya lahatku. Kajarihanbi asal min dunya, bo' kajarihanku ngga'i ka.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24Angkan kam haka'anku, in ka'am amatay sadja ma mbal ta'ampun dusabi. Sabab bang mbal pagkahagadbi bay pah'llingku ma pasal baranku bang sai aku, tantu kam amatay ma dusabi.”

25“Sai ka to'ongan?” yuk tilaw sigām. Anambung si Isa, yukna, “Buwat bay pangahakaku ma ka'am sangay min katagna'.

26Maka aheka gi' pah'llingku pangahukum paldusahanbi. Daipara b'nnal sadja ya bay amapi'itu aku. Jari ai-ai takaleku min iya, ya he' sadja pangahakaku ma saga manusiya' ma dunya itu.”

27Saguwā' halam tahati e' sigām in Mma'na Tuhan ya pinagbissala itu e' si Isa.

28Angkan yukna ni sigām, “Bang aku Anak Manusiya' ta'angkatbi na ni hāg, minnē' kata'uwanbi in aku baranku ya pah'llingku. Kata'uwanbi isab halam aniya' tahinangku bang min baran-baranku sadja, maka ai-ai pamandu'ku bay pamandu' aku e' Mma'ku.

29Taptap pagapi' ma aku ya bay amapi'itu aku. Mbal aku pinasagaran e'na, sabab hinangku sadja ai-ai makasulut iya.”

30Pagkale saga a'a inān ma pamissala si Isa, aheka sigām angandol ma iya.

A'a Banyaga' maka A'a Ngga'i Ka Banyaga'

31Jari itu ah'lling si Isa ni saga Yahudi ya am'nnal ma iya. “Bang kam atuyu' ameya' ma pandu'ku,” yukna, “mulidku na kam sab'nnal-b'nnal.

32Makata'u du kam bang ingga ya kasab'nnalan min Tuhan, jari kasab'nnalan ya angaliyus ka'am min pagbanyaga'an.”

33Anambung sigām, yuk-i, “Oy! Kami itu panubu' si Ibrahim. Halam kami bay tabanyaga' e' sai-sai. Angay ka makabissala in kami papuwas min pagbanyaga'an?”

34Yuk sambung si Isa, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, sasuku magdusa binanyaga' du e' baya'na magdusa.

35Banyaga' itu mbal kakkal ma okoman tag-dapu. Ya kakkal maina'an anakna lissi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36Angkan bang Anak Tuhan ya amalimaya ka'am min pagbanyaga'an, tantu du kam alimaya.

37Kata'uwanku, panubu' kam asal si Ibrahim. Sagō' bilahi kam amapatay aku sabab mbal tataima'bi pandu'ku.

38Ya pamandu'ku ma ka'am itu bay pamata'u aku e' Mma'ku. Sagō' nihinang e'bi saga hinang bay pamata'u ka'am e' pag'mma'anbi.”

39Yuk saga Yahudi, “Si Ibrahim ya pag'mma'an kami.” Yuk si Isa, “Bang bay kam b'nnal saga panubu' si Ibrahim, bay du tas'ppubi si Ibrahim maghinang saga hinangna.

40Sagō' bilahi kam amapatay aku saukat na kam bay haka'anku pasal kasab'nnalan bay takaleku min Tuhan. Halam bay makahinang buwattē' si Ibrahim.

41Ya hinangbi na pa'in saga kahinangan mma'bi!” Magtūy anambung saga a'a inān, yuk sigām, “Luwal Tuhan dakayu'-kayu' ya pag'mma'an kami. Maka kami itu anakna lissi.”

42Yuk si Isa, “Bang Tuhan b'nnal pag'mma'anbi, bay du kam alasahan aku sabab min Tuhan aku angkanna aku maitu. Halam aku bay pi'itu min pagnahu'-nahu'ku, sagō' pinapi'itu aku e' Tuhan.

43Angay mbal tahatibi bissalaku? Sabab mbal kam makatatas akale ma lapal pamandu'ku.”

44Yuk si Isa gi' ni sigām, “Nakura' saitan ya pag'mma'anbi. Ya angutbi subay ameya' ma kabaya'an mma'bi. Pamapatay asal iya min katagna'. Halam iya bay ameya' ma kasab'nnalan sabab halam aniya' b'nnal ma deyom kajarihanna. Kabiyaksahanna magputing angkan iya magputing na pa'in. Putingan to'ongan iya maka po'onan iya kaputingan kamemon.

45Sagō' aku,” yuk si Isa, “b'nnal sadja pah'llingku, ya po'on ka'am mbal magkahagad ma aku.

46Halam aniya' ma ka'am makatōngan aku dusa. B'nnal sadja pah'llingku, jari

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angay aku mbal pagkahagadbi?

47Bang a'a ganta' suku' Tuhan, ameya' iya ma pandu' Tuhan. Sagō' ka'am ilu ngga'i ka suku' Tuhan, angkan kam mbal bilahi ameya'.”

Si Isa maka si Ibrahim

48Sakali sinambungan si Isa e' saga nakura' Yahudi he', yuk sigām, “Taluwa' ya bay yuk kami, in ka'a ngga'i ka Yahudi. A'a Samariya ka, maka pasōran ka saitan!”

49Yuk si Isa, “Halam aku pasōran saitan. Aku itu, mahaldika'ku sadja Mma'ku, sagō' ka'am ilu hal angahalipulu aku.

50Mbal aku amiha kamahaldika'anku. Aniya' saddī amiha, jari in iya angahukum.

51B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, sasuku ameya' ma pamandu'ku mbal to'ongan amatay salama-lama.”

52“Na,” yuk sigām, “makatantu kami to'ongan in ka'a kasōran saitan! Minsan si Ibrahim maka kanabi-nabihan kamemon, wa'i magpatayan. Ati yuknu mbal magkamatay salama-lama sasuku ameya' ma pamandu'nu.

53Angay, palabi bahā' kawasanu min kawasa ka'mbo'an kami si Ibrahim? Minsan si Ibrahim, minsan saga kanabi-nabihan kamemon, bay du sigām amatay. Sai ka bahā' angkan ka magnahu'-nahu' buwattilu?”

54Anambung isab si Isa, yukna, “Bang aku saupama angamahaldika' di-ku, halam aniya' kapūsanna. Sagō' Mma'ku ya angamahaldika' aku, ya yukbi in iya pagtuhananbi.

55Mbal minsan kata'uwanbi Tuhan, sagō' aku ya ata'uwan iya. Bang saupama yukku in aku mbal makata'uwan Tuhan, na, putingan aku buwat ka'am. Daipara kata'uwanku asal Tuhan, maka beya'ku saga panoho'anna.

56Ka'mbo'anbi si Ibrahim inān, bay kinōgan pagka kata'uwanna aniya' waktu sinosōng kapang'nda'na ma aku pi'itu ni dunya. Manjari pag'nda'na ma kapi'ituku landu' iya akōd.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

57Anambung sigām ma si Isa, yuk-i, “Buwattingga kapag'nda'nu maka si Ibrahim? Mbal gi' minsan limampū' tahun umulnu.”

58Yuk si Isa gi' ni sigām, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, ma halam gi' si Ibrahim bay nianakan, asal na aku.”

59Manjari saga Yahudi inān angā' batu pamantung sigām ma si Isa, daipara palimbu iya ati paluwas min langgal pagkulbanan e'.

Yahiya 9

Kauli'an A'a bay Buta min Deyom Kandang

1Pal'ngngan pa'in si Isa, aniya' dakayu' l'lla ta'nda'na, a'a bay abuta min deyom kandang.

2Tinilaw si Isa e' saga mulidna, yuk-i, “Tuwan guru, angay a'a itu abuta? Min dusana atawa min dusa ina'-mma'na?”

3Yuk sambung si Isa, “Ya kabutana itu ngga'i ka ma sabab dusana atawa dusa matto'ana. Abuta iya supaya iya pama'nda'an kawasa Tuhan.

4Sat'ggol halam pas'ddop llaw, subay hinangta saga hinang Tuhan ya bay amapi'itu aku,” yuk si Isa. “Bang ta'abut na sangom, halam aniya' makapaghinang.

5Sat'ggolku maitu ma dunya amuwan aku kasawahan ma pikilan manusiya'.”

6Apuwas pah'lling si Isa itu, angaludja' iya ni tana'. Pinapaglamugay ludja' maka tana' nihinang pisak, ati niakup e'na bo' pineheran ni mata a'a abuta inān.

7Yuk si Isa ni iya, “Pehē' ka ni tigbaw Silowam akula'up.” (Ya hati Silowam itu, “pinabeya'”.) Manjari pehē' na l'lla buta inān akula'up. Pagbīngna minnē', maka'nda' na iya.

8Ta'nda' iya e' saga sehe'na dalūng maka e' saga a'a bay maka'nda' iya angamu' sarakka. Yuk sigām, “Ya na itu bahā' a'a bay aningkō' angamu' sarakka inān?”

9Yuk kasehe'an, “Aho', ya na ko'.” Yuk kasehe'an isab, “Ngga'i ka. Hal iya angaluwa a'a buta he'.” Saguwā' ah'lling magbaran in a'a buta, yukna, “Aku na ko' itu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10“Buwattingga angkan kaka'nda'nu?” yuk tilaw sigām.

11Anambung iya, yukna, “A'a niōnan si Isa bay angakup pisak pineheran ni mataku. Puwas e' sinō' aku pehē' ni tigbaw Silowam akula'up, ati pehē' aku. Makakula'up pa'in, magtūy aku maka'nda'.”

12“Maingga na a'a inān?” yuk sigām. Yuk sambungna, “Sitta'a, mbal kata'uwanku.”

A'a bay Abuta Pinariksa' e' saga Parisi

13Sakali binowa l'lla bay abuta ni saga Parisi.

14Na, ya llaw kapangakup pisak e' si Isa maka kapamauli'na mata a'a buta he', llaw Sabtu'.

15Manjari pinariksa' a'a itu e' saga Parisi bang buwattingga iya maka'nda'. Yukna ma sigām, “Bay iya amat'nna' pisak ni mataku. Puwas e' akula'up aku. Pagkula'up itu magtūy aku maka'nda' na.”

16Yuk saga Parisi kasehe', “A'a inān ngga'i ka min Tuhan, sabab talanggalna sara' pasal llaw Sabtu' pagka buwattē' hinangna.” Sagō' yuk kasehe', “Bang a'a dusahan, mbal tahinangna buwat saga hinang makainu-inu itu.” Manjari mbal maguyun pikilan sigām.

17Ma katapusanna atilaw sigām pabalik ma a'a buta he', yuk-i, “Ya yuknu in matanu bay kauli'an e' a'a inān. Sai iya, bang ma bistahannu?” Yuk a'a bay abuta he', “Bang ma aku, in iya dakayu' nabi.”

18Sagō' mbal am'nnal saga nakura' Yahudi in a'a inān bay buta tagna'. Angkan nilinganan ina'-mma'na e' sigām bo' tinilaw.

19Yuk sigām, “A'a itu, anakbi bahā'? B'nnal bahā', asal buta iya min deyom kandang? Buwattingga kaka'nda'na itu?”

20Yuk saga matto'ana, “Aho', anak kami ko' itu. Maka b'nnal isab, abuta iya asal min deyom kandang.

21Sagō' mbal kata'uwan kami bang buwattingga bay kaka'nda'na atawa bang sai bay makauli' matana. Tilawunbi iya. Asangpot na iya, ata'u du anambung.”

22Buwattē' panambung saga matto'a l'lla he' sabab tināw sigā ma pagnakura'an.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sabab bay na maggara' saga nakura', bang aniya' a'a magsab'nnal ma si Isa in iya Al-Masi ya tapene' e' Tuhan, mbal pinasōd ni deyom langgal.

23Angkan yuk matto'ana, “Tilawunbi iya, asangpot na iya.”

24Jari itu a'a bay abuta he' nilinganan pabalik e' saga nakura' Yahudi. Yuk sigām ni iya, “Pasapahanta ka, saksi'tam Tuhan. Kata'uwan kami, dusahan asal a'a bay amauli' ka'a.”

25Anambung a'a he', yukna, “Mbal kata'uwanku bang iya taga-dusa atawa halam. Sagō' bang ma pana'uku, bay aku buta ati maka'nda' na aku.”

26Tinilaw iya pabalik e' sigām, yuk-i, “Ai bay hinangna ni ka'a? Buwattingga e'na amauli' matanu?”

27Anambung iya, yukna, “Bay na kam haka'anku sagō' mbal aku kalebi. Angay kam bilahi akale pabīng? Baya'an kam bahā' magpamulid ma iya?”

28Pinah'llingan iya la'at e' saga nakura' inān, yuk sigām, “Ka'a mulidna. Kami itu mulid si Musa.

29Kata'uwan kami in si Musa bay kapalmanan e' Tuhan. Saguwā' a'a ina'an, mbal minsan kata'uwan kami bang minningga.”

30Anambung a'a bay abuta, yukna, “Ainu-inu aku. Mbal iya kata'uwanbi bang minningga, sagō' makapauli' iya mataku.

31Kata'uwantam in Tuhan mbal akale ma a'a dusahan. Ya kinale e' Tuhan bang a'a magmatāwan iya maka maghinang kabaya'anna.

32Sangay min katagna' dunya, yamboho' kita makakale aniya' makapauli' a'a bay buta min deyom kandang.

33Abila a'a inān ngga'i ka min Tuhan, tantu iya mbal makahinang saga hinang buwattitu.”

34Pinabukagan iya e' sigām, yuk-i, “Dusahan ka min llaw kapaganak ma ka'a sampay ni kaheyanu, ati pandu'annu kami bahā'?” Jari pinaluwas iya e' saga nakura' inān min deyom langgal.

Manusiya' Sali' Hantang Buta

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Takale pa'in e' si Isa pasal a'a bay buta inān pinaluwas na min deyom langgal, magtūy pehē' si Isa amiha iya. Tabāk pa'in iya, yuk si Isa, “Magkahagad ka bahā' ma a'a niōnan Anak Manusiya'?”

36Anambung a'a itu, yukna, “Sai iya, Tuwan? Haka'in aku supaya aku magkahagad ma iya.”

37Yuk si Isa ma iya, “Ta'nda'nu na iya, maka itiya' na iya anuli-nulihan ka'a buwattina'an.”

38Magtūy pasujud a'a itu ma dahuan si Isa, maka e'na ah'lling, “Tuwan Panghū', magkahagad aku ma ka'a.”

39Yuk si Isa, “Angkan aku pi'itu ni dunya, supaya papagsaddiku saga manusiya'. Jari sasuku a'a bay buta maka'nda' du, maka sasuku bay maka'nda' tabuta du.”

40Takale pa'in pah'lling si Isa itu e' saga Parisi kasehe'an bay maina'an, atilaw sigām ma iya. Yuk sigām, “Kami bahā' pah'llingnu sali' hantang buta?”

41Anambung si Isa, yukna, “Abila kam bay buta, mbal du kam katōngan dusa. Pagka yukbi in ka'am maka'nda' du, na, taga-dusa gi' kam sabab mbal beya'bi kabaya'an Tuhan.”

Yahiya 10

Pasal A'a Angupiksa' saga Bili-bilina

1Manjari magparalilan si Isa, yukna, “B'nnal pangahakaku itu ma ka'am, bang aniya' a'a pasōd ni deyom kuralan bili-bili, ma halam palabay min lawang sagō' pasōd min palabayan saddi, a'a inān panangkaw maka pangalangpas.

2Sagō' bang a'a pasōd min lawang, ya na ina'an a'a angupiksa' bili-bili.

3Tantu iya niukaban e' tunggu' lawang. Paglinganna ōn saga bili-bilina pakaniya-pakaniya, tapanhid suwalana e' sigām ati bowana sigām paluwas min deyom kural.

4Makaluwas pa'in, parahū iya ati paturul saga bili-bili min buli'anna sabab tapanhid suwalana.

5Bang a'a saddī, mbal du tinurul e' bili-bili. Alahi sadja sigām sabab mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tapanhid suwalana.”

6Kissa itu bay pamaralil e' si Isa ma saga a'a inān sagō' halam tahati e' sigām.

7Angkanna ah'lling si Isa ma sigām pabalik, yukna, “B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, aku itu ibarat lawang palabayan saga bili-bili.

8Saga a'a bay pi'itu dahū min aku sali' a'a anangkaw, a'a angalangpas. Saguwā' halam sigām kinale e' saga a'a suku'ku.

9Aku itu ibarat lawang,” yuk si Isa. “Sai-sai pasōd labay min aku, lappasan du iya. Limaya du iya magsōd-luwas ati makabāk iya kalluman.

10Bang a'a angalangpas, halam aniya' gawina pi'itu saddi min anangkaw maka amapatay maka amaka'at. Sagō' ya gawiku pi'itu amuwan kallum ma manusiya', kallum mamarahi hāpna.

11“Aku itu,” yuk si Isa, “ibarat a'a tag-bili-bili ahāp sidda pangupiksa'na ma saga bili-bilina. A'a inān maglilla' amatay ma sabab sigām.

12Sagō' mbal magparuli to'ongan a'a ginadjihan anunggu' sabab ngga'i ka iya tag-dapu. Angkan bang aniya' ta'nda'na ero' talun pasekot, magtūy pasagaranna saga bili-bili ati alahi iya minnē'. Saga bili-bili kasehe' tas'kkat e'ero', kasehe' akaukanat.

13Ya angkan a'a inān alahi sabab ginadjihan sadja iya. Halam aniya' pagka'inoganna ma saga bili-bili.

14-15Aku itu,” yuk si Isa, “ibarat a'a tag-bili-bili ahāp pangupiksa'na ma saga bili-bilina. Kami maka Mma'ku magkata'u to'ongan. Damikiyanna aku maka saga a'a suku'ku, ata'u aku ma sigām maka ata'u sigām ma aku. Maglilla' isab aku amatay ma sabab sigām.

16Aniya' gi' saga a'a suku'ku saddi minnitu. Ibarat sigām bili-bili ma kuralan saddi. Ya du sigām subay bowaku. Angasip du sigām ma suwalaku ati pagdakayu'ku sigām, manjari dakayu' du angupiksa' sigām kamemon.

17“Kinalasahan aku e' Mma'ku Tuhan sabab maglilla' aku amatay bo' supaya bawi'ku kallumku pabīng.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Halam aniya' taga-kapatut amapatay aku, sabab aku ya magkabaya'an amatay maka mbal. Taga-kapatut aku maglilla' kallum baranku, maka taga-kapatut amakallum baranku pabīng. Panoho'an Mma'ku ko' itu ma aku."

19Makakale pa'in saga a'a ma pamissala si Isa inān, magtūy sigām abahagi'duwa pabalik.

20Aheka sigām angupama, yuk-i, "A'a itu sinōd saitan! Binelaw! Angay iya kalebi?"

21Sagō' yuk kasehe'an, "Bang a'a kasōran saitan mbal iya makabissala buwat pamissalana itu. Maka bang saitan, mbal tapa'nda'na a'a buta."

Mbal Magkahagad saga Yahudi

22Manjari timpu paghaggut na, waktu isab Paghinang Pagsussi ma langgal pagkulbanan ma Awrusalam.

23Ina'an si Isa ma deyom langgal lum'ngngan ma saurung ya niōnan Saurung Sulayman.

24Jari magtimukan saga a'a pehē' ni sakalibutna. Yuk sigām ni iya, "At'ggol gi'ka bahā' amahati kami bang sai ka? Bang ka b'nnal Al-Masi ya tapene' e' Tuhan, subay kami haka'annu pahāp."

25Anambung si Isa, yukna, "Bay na kam haka'anku sagō' halam aku bay pagkahagadbi. Ya amata'uwan ka'am bang sai aku, ya na saga hinang makainu-inu bay hinangku min ōn Mma'ku.

26Sagō' mbal aku pagkahagadbi sabab ka'am ilu ngga'i ka saga bili-biliku, ngga'i ka suku'ku.

27Saga bili-biliku angasip du ma suwalaku. Kata'uwanku sigām maka paturul du sigām ma aku.

28Buwananku sigām kallum kakkal ni kasaumulan. Mbal to'ongan sigām amutawan min Tuhan sumiyan-sumiyan, maka halam aniya' makaragtu' sigām min komkomanku.

29Bay sigām pamasuku'an aku e' Mma'ku, maka akawasa iya min kamemon. Halam aniya' makaragtu' saga a'a suku'ku min komkomanna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Aku maka Mma'ku dakayu' du.”

31Pagkale saga a'a ma lling si Isa he', amuwa' sigām batu pabing pamantung sigām ma iya.

32Yukna ni sigām, “Aheka hinang ahāp bay pa'nda'anku ni ka'am, saga hinangbay pamahinang aku e' Mma'ku Tuhan. Hinang ingga ya kab'nsihanbi, ya angkan kam bilahi amantung aku?”

33Yuk sambung saga a'a inān, “Ngga'i ka ma sabab hinangnu ahāp ya angkankami magbamba amantung ka'a, sagō' ma sabab llingnu pangkal tudju ni Tuhan. Manusiya' sadja ka, bo' pa'in maglaku-laku ka in ka'a Tuhan.”

34Yuk si Isa ni sigām, “Na, tasulat asal ma deyom Kitab Tawrat ya pamissala Tuhan ni saga manusiya'. Yuk-i, ‘Ka'am ilu saga tuhan.’

35Na, kata'uwantam in kamemon tasulat ma deyom Kitab mbal to'ongan apinda salama-lama. Bang Tuhan angōn tuhan ma saga a'a bay pamuwananna lapalna,

36ya lagi'na aku patut niōnan Anak Tuhan. Sabab tapene' aku e' Tuhan bo' ma iya sadja, maka pinapi'itu aku e'na ni dunya. Jari angay yukbi in aku ah'lling pangkal tudju ni Tuhan pagka yukku in aku Anak Tuhan?

37Bang aku saupama mbal angahinang saga hinang kabaya'an Mma'ku, da'a aku pagkahagarunbi.

38Sagō' bang magtaluwa' hinangku maka kabaya'an Tuhan, na, pagkahagarunbi kahinanganku sadja, minsan kam mbal makab'nnal ma pah'llingku. Sabab minnē' kata'uwanbi to'ongan maka tahatibi in Mma'ku makaaku dakayu' du.”

39Magtūy pasulay saga a'a inān pabalik anaggaw si Isa, sagō' makapuwas iya min pang'ntanan sigām.

40Puwas e' pabalik si Isa pehē' ni dambila' sapa' Jordan, ni bay pagpandihan saga a'a e' si Yahiya waktu tagna'. Pat'nna' si Isa maina'an daka pilambahangi.

41Jari aheka a'a pehē' ni iya. Yuk suli-suli sigām, “Si Yahiya halam bay makahinang saga paltanda'an kainu-inuhan a'a, sagō' b'nnal sadja kamemon bay pah'llingna pasal si Isa.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Ati aheka a'a mahē' angandol ma si Isa.

Yahiya 11

Kamatay si Lasarus

1Na, aniya' dakayu' l'lla asaki, ōnna si Lasarus. Ina'an iya maglahat ma kaluma'an Betani maka duwangan danakanna d'nda, si Mariyam maka si Marta.

2In si Mariyam dakayu' d'nda ya amu'usan ns'llan pahamut ni tape' Panghū' Isa bo' sapuhanna maka bu'unna.

3Jari itu, pagga abangat saki si Lasarus, aniya' lapal pinabeya' e' duwangan danakanna ni si Isa, yuk-i, “Tuwan, asaki bagaynu ya kalasahannu.”

4Takale pa'in lapal itu e' si Isa, yukna, “Ya kamaujuran saki si Lasarus inān ngga'i ka du kamatay, sagō' sanglit ni Tuhan, supaya sinanglitan isab Anak Tuhan.”

5Na, alasa asal si Isa ma t'llungan magdanakan inān, disi Marta maka si Mariyam maka si Lasarus.

6Sagō' pagta'una in si Lasarus wa'i asaki, angagad gi' iya duwang'llaw mahē'ma pat'nna'anna.

7Yuk si Isa ni saga mulidna, “Sūng kitam pabīng pehē' ni lahat Yahudiya.”

8Yuk saga mulidna ni iya, “Tuwan Guru, baha'u ka arak pinagbantung e' saga Yahudi bo' ka pinapatay. Ati maggara' na ka isab pabīng pehē'?”

9Anambung si Isa, yukna, “Da'a kam asusa. Aniya' sangpū' maka duwanjām kasawahan ma deyom dang'llaw. Bang kita ganta' lum'ngngan ma waktu llaw mbal makarugtul tape'ta sabab asawa asal dunya.

10Sagō' bang kita lum'ngngan waktu sangom makarugtul sadja sabab ma deyom kita lendom.”

11Akatis pa'in lling si Isa itu, yukna ni saga mulidna, “Si Lasarus bagaytam inān wa'i tatuli. Sagō' pehē' aku amati' iya.”

12Yuk saga mulidna ni iya, “Tuwan, pauli' du iya bang hal atuli.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Kinata'uwan asal e' si Isa in si Lasarus amatay na, sagō' bang ma pangannal saga mulidna dī tuli ya pagpa'inna.

14Angkan pinatampal e' si Isa llingna, yukna, “Amatay na si Lasarus.

15Ahāp aku halam makamahē' ma Betani ma waktu kasaki si Lasarus, sabab tantu du kam angandol ma aku bang ta'nda'bi ka-e'ku ma iya. Sūng kitam pehē'.”

16Manjari si Tomas, ya niranglay K'mbal, ah'lling ni saga pagkahina, yukna, “Sūng. Parongan kitam kamemon minsan kitam paunung ma iya sampay ni kamatay.”

Si Isa ya Po'onan Kallum

17At'kka pa'in disi Isa ni Betani, tata'una mpat llaw na bay kapangubul si Lasarus.

18Betani itu asal asekot ni Awrusalam, saga dabatu lawakna,

19jari aheka saga a'a min lahat Yahudiya magbunyug pehē' ni si Mariyam maka ni si Marta pasal kamatay danakan sigā l'lla.

20Manjari itu, takale pa'in e' si Marta pasal si Isa ilu na, pehē' iya anampang. Si Mariyam tabba ma deyom luma'.

21Magbāk pa'in si Marta maka si Isa, yukna ni si Isa, “Tuwan Panghū', bang ka bay maitu mbal du bay amatay danakanku!

22Sagō' kata'uwanku, minsan ma buwattitu, nirūlan ka e' Tuhan ma ai-ai amu'nu.”

23Yuk si Isa ni iya, “Allum du danakannu pabīng.”

24Yuk si Marta, “Aho', Tuwan, kata'uwanku. Pabangun du iya ni kallum ma llaw kahinapusan.”

25Yuk si Isa ni iya, “Aku ya magpakallum saga a'a magpatayan, maka aku ya po'onan kallum. Sai-sai angandol ma aku allum du minsan iya amatay na.

26Sasuku isab allum bo' angandol ma aku, mbal magkamatay sampay ni kasaumulan.” Manjari atilaw si Isa ni si Marta, yukna, “Magkahagad ka bahā'?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27“Aho', Panghū'ku,” yuk si Marta, “magkahagad aku in ka'a Al-Masi, Anak Tuhan, ya lagaran kami pi'itu ni dunya.”

28Akatis pa'in lling si Marta itu, pehē' iya angalinganan danakanna si Mariyam bo' yampa singu'-singu'na, yukna, “Itiya' na Tuwan Guru amiha ka'a.”

29Pagkale itu e' si Mariyam, pabuhat iya min paningkō'anna bo' parai'-dai' pehē' ni si Isa.

30Halam gi' makasampay si Isa pehē' ni kaluma'an sagō' ina'an iya masi gi' mabay pasampangan si Marta ma iya.

31Aniya' saga a'a ma luma' magtingkō'an maka si Mariyam. Jari pag'nda' sigām ma iya pabuhat maka paluwas magdai'-dai', magtūy du sigām paturul. Pangannal sigām in si Mariyam pehē' ni kubul maglemong mahē'.

32Sagō' si Isa ya papehē'anna. Pag'nda'na ma si Isa pasujud iya ni dahuan tape'na, maka yukna, “Panghū'ku, bang ka bay maitu, mbal du bay amatay danakanku.”

33Maka'nda' pa'in si Isa ma si Mariyam maglemong, sampay saga sehe'na Yahudi ameya'-meya' isab maglemongan, magtūy iya angandu'-ngandu' maka ahansul deyom atayna.

34“Maingga,” yukna, “bay pangubulanbi iya?” Yuk sigām, “Tuwan, pi'itu ka nda'un.”

35Anangis si Isa.

36Yuk suli-suli saga a'a he', “Nda'unbi ba kaheya lasana ma si Lasarus.”

37Sagō' yuk kasehe', “Si Isa itu bay makapaka'nda' saga a'a buta. Angay halam tatabangna si Lasarus bo' mbal amatay?”

Kapakallum si Isa ma si Lasarus

38Na, angandu'-ngandu' si Isa pabīng bo' pehē' ni kubul. In kubul inān bay ma deyom songab batu maka aniya' batu panambol iya.

39Pagt'kka sigām ni kubul, yuk si Isa, “La'aninbi batu ilu.” Sagō' ah'lling si Marta, danakan a'a bay amatay itu. Yukna ni si Isa, “Abau na iya, Tuwan, sabab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka'mpat llawna na.”

40Yuk si Isa ma iya, “Bay na ka haka'anku, maka'nda' ka kawasa Tuhan, bang pa'in ka magkahagad.”

41Sakali nila'anan e' sigām batu panambol kubul. Pahangad si Isa angamu'-ngamu' ni Tuhan. “O Mma',” yukna, “magsukul aku sabab takalenu pangamu'ku.

42Kata'uwanku in ka'a akale na pa'in ma aku, sagō' paluwasku bissalaku itu ma sabab saga a'a itu supaya sigām am'nnal in ka'a bay amapi'itu aku.”

43Pagubus bissalana itu, angalingan iya pakosog yukna. “Lasarus! Paluwas ka pi'itu.”

44Magtūy paluwas a'a bay amatay. Masi saputna ma tape'-tanganna maka masi turung-mukana. Yuk si Isa ni sigām, “La'aninbi saputna ilu, bo' pasagarinbi iya pal'ngnganan di-na.”

Pinagisunan si Isa bo' Sinaggaw
(Matiyu 26:1-5; Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2)

45Aheka saga a'a, bay pina'an ni si Mariyam, maka'nda' hinang si Isa itu ati magkahagad na sigām ma iya.

46Sagō' aniya' sigām kasehe' pehē' ni saga Parisi anumbung pasal bay hinangsi Isa.

47Angkanna saga Parisi maka saga imam nakura' bay amapagtipun Tumpukan Maghuhukum. Yuk sigām, “Ai bahā' hinangtam ni a'a itu? Aheka na paltanda'an kainu-inuhan a'a, tahinang e'na.

48Bang iya pasangdantam,” yuk sigām, “tantu magkahagad saga a'a kamemonma iya. Ati pi'itu saga nakura' Rōm angamula bangsatam sampay langgaltam.”

49Aniya' dakayu' anambung, ōnna si Kayapas. Imam Muwallam iya ma tahun ina'an-i. Yuk si Kayapas itu, “Sali' halam aniya' panghatibi.

50Hatiunbi itu: padpad magmula katibu'ukan bangsatam kamemon, ahāp lagi' bang dakayu' a'a sadja amatay ganti'tam kamemon.”

51Ya pinagba'at itu e' si Kayapas ngga'i ka min baranna. Buwattē' pah'llingna sabab in iya Imam Muwallam ma tahun ina'an-i. Angkan tapagba'at e'na in si

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Isa subay pinapatay panganggantí' bangsa Isra'il.

52Ngga'i ka hal bangsa Isra'il, saguwā' amatay iya panganggantí' saga panganak Tuhan ya apulak-palik ma kalahat-lahatan bo' supaya sigām pinapagdakayu'.

53Jari itu, tinagna'an min llaw ina'an-i, maggara' na saga a'a inān amapatay si Isa.

54Angkan iya mbal na patampal ni kaheka'an a'a mahē' ma lahat Yahudiya. Gom pa'in iya maka saga mulidna ala'an pehē' ni Epra'im, kauman ma bihing lahat paslangan, ati maina'an iya pat'nna' maka saga mulidna.

55Manjari asekot na paghinang saga Yahudi ya niōnan Hinang Paglakad. Aheka saga a'a min kalahat-lahatan wa'i patukad ni Awrusalam magpandi sussi bo' supaya sigām manjari palamud ma paghinang.

56Amiha na pa'in sigām ma si Isa kalu iya ina'an ma Awrusalam, jari atipun pa'in sigām ma deyom langgal pagkulbanan, magkihaka sigām dangan maka dangan. Yuk sigām, “Ai ma pikilanbi? Pi'itu bahā' si Isa ni paghinangan? Arai' mbal, ā?”

57Buwattē' pagbissala sigām sabab aniya' bay panoho'an saga imam alanga maka saga Parisi, bang aniya' kono' makata'uwan kamaina'anan si Isa, subay pata'una magtūy saga nakura' supaya iya sinaggaw.

Yahiya 12

Si Isa Binu'usan Ns'llan Pahamut

(Matiyu 26:6-13; Markus 14:3-9)

1Nnom llaw la'a bo' Hinang Paglakad, at'kka si Isa ni Betani, kaluma'an si Lasarus ya a'a bay pakallumna min kamatayna.

2Mahē' pa'in si Isa, sinakapan iya kinakan e' saga a'a mahē' pagmahaltabat sigām ma iya. Si Marta anabang magbowa bubuhatan, ati si Lasarus maka a'a kasehe'an ina'an dangkakanan maka si Isa.

3Manjari itu ningā' e' si Mariyam tonga' kilu ns'llan pahamut, ōnna narda. Ns'llan itu halam aniya' lamud-lamudna, ahalga' sidda. Binu'usan e' si Mariyam ns'llan pahamut itu ni tape' si Isa bo' sapuhanna maka bu'unna. Asaplag deyom luma'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e' hamut ns'llan e'.

4Manjari anu'al si Judas Iskariyut, dakayu' mulid si Isa. Ya na ko' itu a'a song anukbalan si Isa ni saga bantana.

5“Oy!” yuk si Judas. “Arapun pahamut ilu pinab'llihan ati b'llihanna pamuwan ma saga a'a miskin. Halga'na ilu sali' gadji dantahun.”

6Buwattē' bissala si Judas inān ma sabab pilliyu iya, ngga'i ma sabab lasanama saga miskin. Bay pangandol ma iya sin kamuliran inān, bo' pa'in anangpas iya angā' sin minnē'.

7Manjari yuk si Isa, “Pasagarin d'nda itu. Tu'ud pangawal e'na ma llaw kapangubul aku.

8Aniya' na pa'in kamiskinan tabangbi, sagō' aku itu mbal taptap ma ka'am.”

9Pasalta' aheka a'a makata'u in si Isa ina'an ma Betani, angkan sigām pina'an. Ngga'i ka hal si Isa ya sababanna, tu'ud sigām bilahi ang'nda' si Lasarus, ya bay pinakallum e' si Isa.

10Angkan magisun saga imam alanga amapatay isab si Lasarus.

11Buwattē' pagisun sigām, sabab min si Lasarus angkan aheka saga Yahudi papinda angandol na ma si Isa.

Pagmahaldika' ma si Isa Pagsōdna ni Awrusalam
(Matiyu 21:1-11; Markus 11:1-11; Lukas 19:28-40)

12Pagk'llat llaw dakayu', takale e' ba'anan a'a magtimukan ma Hinang Paglakad in si Isa ilu ma labayan tudju ni Awrusalam.

13Jari itu anagpe' sigām saga engas-engas dahunan ati paluwas sigām pehē' anampang si Isa. Angalingan sigām pakosog, yuk sigām, “Mahaldika'! Bang pa'in binarakatan ya kawakilan e' Tuhan pi'itu! Bang pa'in binarakatan sultan bangsa Isra'il!”

14Aniya' dakayu' anak kura' bay tabāk e' si Isa pangura'anna, buwat tasulat asal ma deyom Kitab, ya yuk-i,

15“Ka'am saga a'a Awrusalam, da'a kam tināw. Ilu'un sultanbi angura' ma anak kura'.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Ma waktu ina'an-i halam tahati e' saga mulidna bang ai paniya' itu. Sagō' pagpole' si Isa ni sulga', yampa taentom e' sigām in pakaradja'an itu bay asal tasulat ma deyom Kitab. Maka taentom e' sigām bay hinang sigām inān ma iya.

17Pinasaplag na pa'in suli-suli pasal si Isa e' kaheka'an a'a bay makasabu ma iya waktu kapangalinganna ma si Lasarus paluwas min kubul, maka kapamakallumna ma iya.

18Angkan aheka paluwas min da'ira bo' anampang si Isa ma labayan, sabab takale e' sigām pasal hinang si Isa makainu-inu inān.

19Sakali maghimumūngan saga Parisi, yuk-i, “Nda'unbi! Ameya' na ma iya saga a'a kamemon. Halam aniya' dapattam!”

Amissala si Isa Pasal Kamatayna

20Aniya' saga a'a bangsa Girk bay magdongan pina'an ni Awrusalam bo' anambahayang ma waktu Paghinang inān.

21Pehē' sigām itu ah'lling ni si Pilip, yuk-i, “Tuwan, bilahi kami mag'nda' maka si Isa.” Si Pilip itu dakayu' mulid si Isa, a'a min kauman Betsaida mahē' ma lahat Jalil.

22Pehē' si Pilip angahaka'an si Andariyas ati pehē' sigā karuwangan angahaka'an si Isa.

23Anambung si Isa yukna, “Asekot na waktuku. Arai' na aku, in Anak Manusiya', pinabangsa to'ongan.

24B'nnal ya panapantunku itu ma ka'am, in dansolag bigi-tinanom taptap na pa'in dansolag sat'ggol mbal tinanom ni tana'. Ma tana' pa'in, pahansul bo' patomo', ati bo' amuwan buwa' paheka.

25Sapantun bigi-tinanom isab kitam manusiya'. Sasuku allogan kallum-baranna ma dunya itu, amutawan du kallum-nyawana min Tuhan. Sagō' sasuku mbal allogan kallum-baranna ma dunya, kakkal du kallum-nyawana sampay ni kasaumulan.”

26Yuk si Isa gi', “Sasuku bilahi maghinang ni aku subay ameya' ma aku. Manjari pi'ingga-pi'ingga papehē'anku, ina'an isab iya ameya' ma aku, maka sasuku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maghinang ni aku pinalanga du e' Mma'ku.”

27Masi ah'lling si Isa, yukna, “Asusa deyom atayku ma buwattitu. Daka ai pangamu'ku. Parahing bahā' aku ni Mma'ku bo' mbal pat'kkana ni aku kabinasahan itu? Da'a na, sabab ya na itu maksudku pi'itu, subay labayanku kabinasahan itu.”

28Manjari anabbut si Isa ni Tuhan, yukna. “O Mma', paheya'un ōnnu.” Magtūy aniya' suwala min sulga' ah'lling, yukna, “Bay na paheyaku ōnku, maka paheyaku du pabalik.”

29Takale suwala itu e' saga a'a magt'nggehan maina'an ati yuk kasehe', “Oy! L'ggon ko' inān.” Yuk kasehe', “Mala'ikat ko' inān amissala ni iya.”

30Sagō' yuk si Isa ni sigām, “Suwala inān ngga'i ka ma kahāpanku sagō' ma kahāpanbi.

31Ta'abut na waktu pangahukum saga manusiya' ma dunya. Ta'abut na waktu pamahalam kosog nakura' saitan, ya magagi ma babaw dunya itu.

32Bang aku niangkat na ni hāg, bowaku du saga a'a kamemon ameya' ma aku.”

33Binissala itu e' si Isa pamata'una ma saga a'a maina'an bang buwattingga kamatayna.

34Anambung saga a'a aheka inān ni si Isa, yuk sigām, “Bang ma Kitab in Al-Masi allum du salama-lama. Sagō' yuknu in Anak Manusiya' subay pina'angkatni hāg pinapatay. Sai bahā' Anak Manusiya' itu?”

35Anambung si Isa, yukna, “Itiya' masi ma deyomanbi ya niōnan sawa, sagō' mbal at'ggol maitu. Sat'ggol iya masi gi' ma ka'am, subay palanjalbi l'ngnganbi bo' kam mbal kalendoman. Sabab sasuku lum'ngngan ma kalendoman, mbal kata'uwanna papehē'anna.

36Angkanna,” yuk si Isa, “subay kam angandol ma sawa sat'ggol masi ma ka'am, supaya kam manjari panganak kasawahan.” Aubus pa'in e' si Isaamissala, ala'an iya bo' palimbu min saga a'a inān.

Mbal na pa'in Magkahagad saga Yahudi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Minsan aheka hinang makainu-inu bay tahinang si Isa ma pang'nda' sigām, masi sigām mbal magkahagad ma iya.

38Jari tatuman ya tasulat ma deyom Kitab e' nabi Isaya, ya yuk-i, “O Panghū', sai bay magkahagad ma haka kami? Sai bay kapa'nda'an kawasanu?”

39Ya na itu po'onna angkan sigām mbal magkahagad, buwat tasulat e' si Isaya ma ayat dakayu', ya yuk-i,

40“Pinabuta sigām e' Tuhan supaya mbal maka'nda'. Nilimbuhan pikilan sigām supaya mbal makahati. Jari mbal sigām papinda ni aku, yuk Tuhan, bo' kauli'anku kasusahan sigām.”

41Binissala itu e' si Isaya sabab ta'nda'na sahaya si Isa, maka pinagpa'in iya e'na.

42Malaingkan, aheka saga nakura' Yahudi magkahagad ma si Isa. Sagō' mbal sigām anuli-nuli patampal pasal pagkahagad sigām, sabab tināw sigām ma saga Parisi. Tināw sigām pinaluwas tūy min deyom langgal ati mbal na pinasōdpabīng.

43Tu'ud sigām bilahi sinanglitan e' pagkahi manusiya', labi gi' min sanglit min Tuhan.

44Manjari atanog e' si Isa amissala, yukna, “Sasuku magkahagad ma aku, ngga'i ka hal aku ya pagkahagadna, sagō' Tuhan isab, ya bay amapi'itu aku.

45Maka sasuku ang'nda' aku, ta'nda'na isab ya bay amapi'itu aku.
46Bay aku pi'itu ni dunya amuwan sawa ma pikilan manusiya', bo' supaya in sasuku magkahagad ma aku mbal paddas ma deyom kalendoman.

47Sasuku akale pandu'ku bo' mbal beya'na, ngga'i ka aku angahukum iya, sabab ngga'i ka pangahukum ma manusiya' ya maksudku pi'itu ni dunya. Pi'ituaku supaya sigām lappasanku min hukuman dusa.

48Ma llaw kahinapusan aniya' du angahukum saga a'a ya anulak aku maka mbal anaima' pamandu'ku. Pamandu'ku ma sigām ya pangahukuman sigāmma llaw katapusan.

49Taluwa' ko' itu sabab ngga'i ka min pagnahu'-nahu'ku ya angkan aku amandu', sagō' min Mma'ku ya bay amapi'itu aku. Bay aku tinugpangan e'na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bang ai subay pamandu'ku, maka bang buwattingga e'ku amandu'.

50Maka kata'uwanku in panoho'an Mma'ku itu amuwan kallum kakkal sampay ni kasaumulan. Angkan ai-ai pamissalaku ma manusiya' bay panoho'an aku asal e' Mma'ku."

Yahiya 13

Si Isa Angose'an Tape' saga Mulidna

1Sōng pa'in tinagna'an Hinang Paglakad, kinata'uwan asal e' si Isa ta'abut na waktu kala'anna min dunya bo' pabīng ni Mma'na. Bay na kalasahanna asal saga a'a suku'na ma dunya itu, sagō' pa'nda'anna sigām bang buwattingga kaheya lasana.

2Manjari pagabay kohap pa'in, magkakan disi Isa maka saga mulidna. Si Judas anak si Simun Iskariyut aubus na bay pinahōpan pikilan e' nakura' saitan subay anōngan si Isa ni saga bantana.

3Kinata'uwan asal e' si Isa in iya baranna kabuwanan kapatut e' Mma'na Tuhan magagi ma kamemon. Kata'uwanna isab in iya bay pi'itu min Tuhan maka pabalik du iya ni Tuhan.
4Jari pabuhat si Isa min pagkakanan ati hurusanna dallapis badju'na bo' yampa a'ampi' maka jimpaw.

5Anumpahan iya bohe' ni deyom undam ati anagna' iya angose'an tape' saga mulidna pakaniya-pakaniya. Puwas e' sinapuhan e'na tape' sigām maka jimpaw ya pa'ampi'na.

6Pagabutna ni si Simun Petros, yuk si Petros ni iya, "Panghū', kose'annu bahā' tape'ku?"

7Anambung si Isa, yukna, "Mbal tahatinu buwattina'an bang ai hinangku itu sagō' tahatinu du ma sinosōng."

8Yuk si Petros, "Mbal to'ongan pakose'ku tape'ku ma ka'a." "Bang mbal kose'anku tape'nu," yuk sambung si Isa, "mbal ka mulidku."

9Yuk si Simun Petros ma iya, "Na Panghū', bang buwattē' du, da'a hal tape'ku, kose'in sampay tanganku maka kōkku."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Anambung si Isa, yukna, “Bang a'a bay amandi alanu' na baranna. Hal tape'na la'a ya subay kose'anna pabing. Ka'am kamemon, alanu' na pangatayanbi, haliyu sadja min a'a dangan ilu.”

11Buwattē' pah'lling si Isa sabab kata'uwanna asal bang sai song anōngan iyani saga bantana, angkan yukna in sigām alanu' pangatayan sigām kamemon,haliyu min a'a dangan.

12Aubus pa'in kinose'an e' si Isa tape' saga mulidna, abadju' iya pabīng bo' aningkō' ma baina. Atilaw iya ni saga mulidna, yukna, “Tahatibi bahā' bang ai bay hinangku itu ma ka'am?

13Ōnanbi aku Guru maka Panghū'. Taluwa' ko' inān, sabab gurubi du aku maka panghū'bi.

14Manjari, pagka aku gurubi maka panghū'bi bay angose'an tape'bi, subay aku panunuranbi. Ka'am ilu subay isab magkose'an tape' sehe'bi dangan kam maka dangan.

15Bay hinangku itu pamintānganbi, supaya aku panunuranbi magpareyo' atay.

16B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, in banyaga' mbal alanga min nakura'na, maka sosoho'an mbal alanga min a'a anoho' iya.

17Pagka tahatibi na pamandu'ku itu, tantu aheya kahāpan ma ka'am bang beya'bi du.”

18Yuk si Isa lagi', “Ngga'i ka ka'am kamemon ya pagsambatku itu. Kata'uwanku du bang sai bay tapene'ku ameya' ma aku. Sagō' subay du aniya' kamaujuranma bay pinagkallam ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Nila'at du aku e' a'a dangkakanan maka aku.’

19Haka'anta kam pasal itu ma halam lagi' pat'kka, jari bang pat'kka, b'nnalbi du bay pah'llingku tagna' ma pasalan baranku, hatina ‘aku na Iya’.

20B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am,” yuk si Isa, “sasuku anaima' a'a soho'ku, sali' baranku ya tinaima'. Maka sasuku anaima' aku, tataima'na isab ya bay amapi'itu aku.”

Haka si Isa Pasal A'a Sōng Anipu Iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

(Matiyu 26:20-25; Markus 14:17-21; Lukas 22:21-23)

21Aubus pa'in ah'lling si Isa itu, asasaw pangatayanna ati yukna ni saga mulidna, “B'nnal llingku itu ma ka'am, aniya' dangan min ka'am song anukbalan aku ni saga bantaku.”

22Magpatong-piyatongi saga mulid. Tu'ud halam kinata'uwan e' sigām bang sai pinah'lling e' si Isa.

23Jari aniya' mulid dakayu', ya kalalasahan si Isa, ina'an pasandig ma bihing si Isa.

24Sininyal mulid itu e' si Simun Petros ati yuk si Petros, “Tilawun kono' si Isa bang sai pah'llingna.”

25Manjari pali'id mulid inān ni si Isa atilaw, yuk-i, “Panghū', sai bahā' anōngan ka'a ni bantanu?”

26Anambung si Isa, yukna, “Ya a'a buwananku tinapay aubus bay t'nno'anku ni loho', ya na ko' inān a'a-i.” Sakali niā' tinapay e' si Isa, tin'nno'an e'na ni loho' bo' yampa pamuwanna ma si Judas anak si Simun Iskariyut.

27Pagā' tinapay itu e' si Judas, magtūy pahōp nakura' saitan ni deyom pikilanna.Yuk si Isa ni si Judas, “Dai'-dai'un na ya song hinangnu ilu.”

28Halam aniya' minsan dangan min mulidna kasehe' makahati bang ai bay pah'lling si Isa ma si Judas e'.

29In iya asal amatuntul sin sigām, angkan pangannal saga mulid kasehe' in si Judas sinō' am'lli sakap paghinang atawa sinō' amuwan tutulungan ma saga miskin.

30Manjari pagsambut pa'in tinapay e' si Judas, magtūy iya paluwas minnē'. Sangom na ma waktu he'-i.

Panoho'an Baha'u

31Paglikut si Judas, yuk si Isa, “Buwattina'an pina'nda'an na kamahaldika'an ma aku, Anak Tuhan. Pina'nda'an isab kawasa Tuhan sabab min aku.

32Jari bang kapa'nda'an kawasa Tuhan sabab min aku, song isab pa'nda'anna pangamahaldika'na ma aku. Mbal na at'ggol.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33Na, saga anak-mulidku," yuk si Isa, "mbal na aku at'ggol maitu ma ka'am. Pihabi du aku, sagō' balikanku bay pangahakaku ma saga nakura' Yahudi: 'Mbal kam makapehē' ni papehē'anku inān.'

34Na, aniya' panoho'an baha'u pang'bbaku ma ka'am. Subay kam maglasa-liyasahi. Maglasa kam buwat kalasaku ma ka'am.

35Bang kam ganta' maglasa-liyasahi, minnē' kinata'uwan e' saga manusiya' kamemon in ka'am b'nnal mulidku."

Kapamalilu si Petros

(Matiyu 26:31-35; Markus 14:27-31; Lukas 22:31-34)

36Yuk si Simun Petros ni si Isa, "Tuwan Panghū', pi'ingga ka?" Yuk sambung si Isa, "Mbal na aku karonganannu ni papehē'anku he', sagō' parongan du ka ma sinosōng."

37"Tuwan," yuk si Petros ni iya, "angay aku mbal makarongan ma ka'a buwattina'an? Maglilla' aku pinapatay ma sababnu."

38Sinambungan iya e' si Isa, yukna, "Paglilla'nu bahā' barannu pinapatay ma sababku? B'nnal ya pangahakaku ma ka'a, ma mbal gi' angukku'uk manuk, amalilu du ka min t'llu in aku mbal kata'uwannu."

Yahiya 14

Pinahantap e' si Isa Pangatayan saga Mulidna

1Yuk si Isa ni saga mulidna, "Da'a pasusahunbi deyom ataybi pasal llingku inān. Angandol sadja kam ma Tuhan maka angandol kam ma aku.

2Aheka pat'nna'an maina'an ma okoman Mma'ku Tuhan. Bang ngga'i ka b'nnal, bay du kam haka'anku. Pehē' du aku anagamahan ka'am pat'nna'an.

3Na, bang aubus e'ku anagamahan kam pat'nna'an, pabalik du aku pi'itu angā' ka'am binowa pehē', supaya kitam magdakayu' pat'nna'an.

4Kata'uwanbi isab labayan tudju ni papehē'anku."

Si Isa Lalabayan Tudju ni Mma'na

5Yuk si Tomas ni iya, "Tuwan Panghū', mbal kata'uwan kami bang pi'ingga papehē'annu. Daka buwattingga e' kami makatullus pehē'!"

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Yuk si Isa ma iya, “Aku ya labayan tudju ni Tuhan. Aku ya po'onan kasab'nnalan. Aku ya po'onan kallum. Halam aniya' makapehē' ni Mma'ku Tuhan bang ngga'i ka aku ya palabayanna.

7Bang aku kata'uwanbi du, kata'uwanbi isab Mma'ku. Puwas min llaw itu kata'uwanbi du iya, maka ta'nda'bi.”

8Yuk si Pilip ni si Isa, “Tuwan Panghū', pa'nda'in Mma'nu ma kami, ati ka'amuhan kami.”

9Anambung si Isa, yukna, “T'ggol kamailuku na ma ka'am, Pilip, mbal gi' kata'uwannu aku bang sai? Sai-sai maka'nda' aku, sali' Mma'ku to'ongan ya ta'nda'na. Jari angay angkan yuknu in Mma'ku subay pina'nda'an ni ka'am?

10Mbal ka bahā' am'nnal, Pilip, in aku maka Mma'ku dakayu' du? Saga pandu' bay pamandu'ku ma ka'am inān, ngga'i ka min paghona'-hona'ku sagō' min Mma'ku, ya pataptap itu ma aku. Angahinang iya hinangna labay min aku.”

11Yuk si Isa lagi', “Subay aku pagkahagadbi pagka yukku in aku maka Mma'ku dakayu' du. Sagō' bang aku ganta' mbal pagkahagadbi ma pamissalaku hal, pagkahagarunbi aku ma sabab saga hinang ya bay tahinangku.

12B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'am, sai-sai taga-pangandol ma aku, tahinang e'na saga hinang bay hinangku. Maka pasōng lagi' saga hinangna min bay hinangku, sabab marai' na aku pehē' ni Mma'ku Tuhan.

13Ai-ai amu'bi ni Mma'ku ma sabab aku ya panabbutanbi, hinangku du ma ka'am supaya aniya' mahaldika' ma Mma'ku sabab min aku.

14Ai-ai amu'bi ni aku ma sabab ōnku ya panabbutanbi, paniya'ku sadja du ma ka'am.”

Panganjanji' si Isa pasal Rū Sussi

15Yuk si Isa lagi', “Bang aku kalasahanbi du, tantu beya'bi saga panoho'anku.

16Angamu' aku ni Mma'ku ati aniya' paniya'na ma ka'am ganti'ku anabangan ka'am. Pataptap du iya ma ka'am saumul-umul.

17Rū Tuhan ko' itu, ya pinagsambatan Rū kasab'nnalan. Mbal iya tataima' e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga a'a mbal angisbat, sabab mbal ta'nda' e' sigām maka mbal takilā. Sagō'ka'am ilu, takilābi du Rū Tuhan sabab ilu iya ma ka'am maka pataptap ma deyom ataybi.

18“Minsan aku ala'an min ka'am, mbal kam siya-siyaku. Pabalik du aku pi'itu nika'am.

19Marai' na waktu in aku mbal ta'nda' e' saga a'a ya mbal angisbat Tuhan. Sagō' ta'nda'bi du aku ati allum du kam salama-lama pagka aku ya asal allum.

20Ta'abut pa'in waktu ina'an, kata'uwanbi du in aku maka Mma'ku dakayu' du, maka kata'uwanbi isab in ka'am maka aku dakayu' du.

21Sai-sai anaima' saga panoho'anku sampay ameya', ya ilu a'a alasa ma aku. Jari sasuku alasahan aku, kinalasahan iya e' Mma'ku. Ya du aku alasahan iya, maka amakilā aku di-ku ma iya.”

22Sakali tinilaw si Isa e' si Judas, (ya ngga'i ka Judas Iskariyut.) “Panghū',” yukna, “ai sababna angkan hal kami ya pata'unu ma pasalnu, ngga'i ka manusiya' kamemon?”

23Anambung si Isa, yukna, “Bang a'a alasahan aku, tantu beya'na pamandu'ku. Jari kinalasahan iya e' Mma'ku ati pina'an du kami maka Mma'ku pat'nna' ma iya.

24Sagō' bang a'a mbal alasa ma aku, mbal isab beya'na saga pandu'ku. Saga kabtangan ya takalebi min aku, ngga'i ka min hona'-hona'ku sagō' min Mma'ku, ya bay amapi'itu aku.

25“Bay na itu pamissalaku ni ka'am ma waktu kamaituku ma ka'am.

26Sagō' ma sinosōng pinandu'an du kam pasal kamemon e' Rū Sussi, ya pinabeya' e' Mma'ku anabangan ka'am paganti' min aku, maka amaentoman ka'am pasal kamemon bay pamandu'ku.”

27Yuk si Isa lagi', “Ya pang'bbaku ma ka'am kasannangan atay. Kasannanganitu min aku asal, maka halam aniya' sali'na ma deyom dunya. Angkan yukku ma ka'am, da'a pasusahunbi ataybi maka da'a kam tināw.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28Bay na takalebi pah'llingku, ya yuk-i, ‘Ala'an aku min ka'am sagō' pabalik du
aku pi'ilu ni ka'am.’ Bang aku kalasahanbi, tantu du kam kinōgan pagka aku
pehē' ni Mma'ku, sabab alanga iya min aku.

29Bay na itu pata'uku ma ka'am buwattina'an hinabuku halam lagi' ala'an,
supaya aku pagkahagadbi bang ta'abut na waktu ina'an.
30Mbal na aku makat'ggol amissalahan ka'am, sabab marai' na at'kka nakura'
saitan ya magagi ma babaw dunya itu. Mbal aku kapagagihan e'na,

31sagō' subay anganad saga manusiya' kamemon in aku alasa asal maMma'ku,
ya angkan aku amanuyu' angahinang ai-ai panoho'an Mma'ku ma aku.“Na, sūng
na,” yuk si Isa. “Palanjal kitam minnitu.”

Yahiya 15

Si Isa Dalil Dī Po'onan Tinanom

1Manjari itu magparalilan si Isa. Yukna ni saga mulidna, “Aku itu dalil dī po'onan
tinanom, maka Mma'ku dalil a'a angayuput.

2Sinagpe' e'na kamemon kasangahanku ya mbal amuwan buwa', maka
nihawanan e'na kamemon kasangahanku taga-buwa' bo' paganap buwa'na.
3Ka'am ilu sali' dalil sanga ati hawananna ka'am maka saga lapal pamandu'ku
ka'am.

4Subay kam pat'ttog ma aku ati pat'ttog aku ma ka'am, sabab in sanga mbal
abuwa'an di-na, luwal bang dalos maka po'onanna. Damikiyanna ka'am ilu,
mbal kam makahinang ahāp luwal bang aku ya paralosanbi kakkal.

5“Aku itu dī po'onan tinanom, bo' ka'am ya dalil kasangahanku. Sai-sai kam
pat'ttog ma aku, bo' aku isab pat'ttog ma iya, aheka buwa'na ma kaul maka pi'il.
Sabab bang a'a ganta' autas min aku, halam aniya' tahinangna ahāp.

6Sai-sai mbal pat'ttog ma aku, sali' iya dalil sanga asagpe', tinimanan maka
alanosan di-na. Manjari saga sanga alanos itu tinimuk du bo' nilarukan ni
deyom api tinunu'.

7Sagō' bang kam pat'ttog ma aku, maka bang tau'bi pandu'ku ma deyom ataybi,
nirūlan du kam e' Tuhan ma ai-ai amu'bi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Bang kam amuwan buwa' paheka ma kaul maka pi'il, minahaldika' du Mma'ku,
ati minnē' talhakit in ka'am mulidku sab'nnal-b'nnal.

9“Alasa aku ma ka'am buwat kalasa Mma'ku ma aku. Da'a kam pabutas min
lasaku.

10Bang beya'bi saga panoho'anku, mbal du kam abutas min lasaku. Buwat aku,
beya'ku asal saga panoho'an Mma'ku ma aku ati mbal aku abutas min lasana.

11Angkan buwattitu pah'llingku ma ka'am, supaya kam makahampit kakōran,
halam aniya' kulangna.

12Ya na itu panoho'anku ma ka'am, subay kam maglasa-liyasahi buwat
paglasaku ma ka'am.

13Bang aniya' a'a lilla' amatay ma sabab lasana ma bagayna, mbal kaliyuhan
lasa buwattē'.

14Ka'am ilu, bagayku du kam bang hinangbi saga panoho'anku ma ka'am.

15Mbal na kam ōnanku sosoho'an sabab sosoho'an itu mbal pinata'u bang ai na
pa'in nihinang e' nakura'na. Saguwā' ka'am ilu bay na pata'uku pasal kamemon
ya takaleku min Mma'ku, angkan kam ōnanku na saga bagayku.

16Ngga'i ka ka'am ya bay amene' aku, sagō' aku ya bay amene' ka'am, maka bay
angwakilan ka'am supaya aheka kahāpan tahinangbi, kahāpan mbal apinda,
sapantun kayu magbuwa' paheka. Jari ai-ai pangamu'bi ni Tuhan ma sabab
ōnku ya panabbutanbi, tantu kam nirūlan e'na.

17Ya itu panoho'anku: maglasa-liyasahi kam.”

Kinab'nsihan saga Bebeya'an si Isa

18Yuk si Isa ni saga mulidna, “Bang kam ganta' kinab'nsihan e' saga a'a mbal
angisbat Tuhan, entomunbi aku. Ya du aku kinab'nsihan e' sigām dahū gi' min
ka'am.

19Bang bay kam dambeya'an maka saga a'a mbal angisbat e', bay du kam
kinalasahan e' sigām pagka dambeya'an maka sigām. Sagō' saddi na kam. Bay kam
pene'ku pinasaddi min saga a'a inān, angkan kam kinab'nsihan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Entomunbi bay pah'llingku ma ka'am, ya yukku, ‘In banyaga' mbal alanga min nakura'na.’ Na, bang aku nakura'bi nila'at e' saga a'a inān, tantu isab ka'am nila'at du e' sigām. Bang sigām bay ameya' ma pamandu'ku, ameya' du isab sigām ma pamandu'bi.

[21]Sagō' kinab'nsihan kam e' sigām maka nila'at ma sabab suku'ku kam. Tu'ud sigām halam makakilā ma Tuhan ya bay amapi'itu aku.

[22]Bang bay halam aku pi'itu ni dunya amandu'an sigām, mbal sigām katōngan dusa. Saguwā' ma buwattina'an mbal na sigām makara'awa pasal saga dusasigām.

[23]Sai-sai ab'nsihan aku, ab'nsi isab iya Mma'ku.

[24]Bang bay halam tahinangku ma pang'nda' sigām saga hinang ya mbal tahinang e' a'a saddī, halam du sigām bay katōngan dusa. Sagō' bay na ta'nda'e' sigām kahinanganku inān, malaingkan masi ab'nsihan aku maka Mma'ku.

[25]Tantu du aku kinab'nsihan e' sigām bo' supaya atuman ya bay tasulat ma Kitab, ya yuk-i, ‘Kinab'nsihan aku e' sigām ma halam aniya' po'on sababna.’ ”

[26]Ah'lling gi' si Isa, yukna, “Pi'ilu du ni ka'am Pananabang, hatina Rū Tuhan ya luwas min haddarat Tuhan. Angahaka ya kasab'nnalan pasal Tuhan. Papi'ituku iya ni ka'am min Mma'ku. Jari pagmailu na iya anaksi' iya ma sababku.

[27]In ka'am isab, anaksi' du isab ma sababku, sabab sehe'ku asal kam sangay min katagna'.”

Yahiya 16

[1]Yuk si Isa ni saga mulidna, “Awalanku pangahakaku itu ma ka'am bo' supaya kam mbal ang'bba min pangandolbi ma aku.

[2]Ka'am ilu song mbal tinugutan pasōd ni deyom langgal e' saga nakura' agama. Maka at'kka du waktu, bang aniya' a'a amapatay ka'am, ya pangannal sigām in hinang sigām maguyun maka kabaya'an Tuhan.

[3]Angkan buwattē' hinang a'a ma ka'am sabab halam sigām bay makata'u pasalan Mma'ku atawa aku.

[4]Haka'anta kam pasal itu supaya kam makaentom bang ta'abut waktu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamat'kka saga pakaradja'an itu. Nientom e'bi bay pangahakaku itu ma ka'am. Halam kam bay haka'anku dahū minnitu sabab masi aku bay ma ka'am.”

Hinang Rū Sussi.

5“Sagō' buwattina'an tugila'ku na ni ka'am sabab song na aku pabalik pehē' ni bay amapi'itu aku, bo' pa'in halam aniya' min ka'am atilaw aku bang pi'ingga aku.

6Makalandu' na kasusahanbi pagka kam kahaka'anku na.

7Sagō' b'nnal sadja ya pangahakaku itu ma ka'am, aheya gi' kahāpan ma ka'am bang aku ala'an min ka'am. Sabab bang aku saupama bay mbal ala'an, mbal du pi'ilu ni ka'am ya Pananabang e'. Sagō' bang aku ala'an, papi'iluku du iya nika'am.

8Pagpi'ilu pa'in Pananabang itu, amandu'an iya saga manusiya' ma dunya itu pasal dusa, maka pasal ka'adilan, maka pasal hukuman Tuhan.

9Pinahati sigām e'na pasal dusa sigām pagga mbal magkahagad ma aku.

10Pinahati isab sigām pasal ka'adilan, sabab in aku itu pehē' na ni Mma'ku ati mbal ta'nda'bi.

11Pinahati du isab sigām pasal hukuman Tuhan, sabab tahukum na nakura' saitan, ya magagi ma babaw dunya itu.

12“Aheka gi' pangahakaku ma ka'am,” yuk si Isa, “sagō' mbal ta'anggapbi buwattina'an.

13Subay na at'kka pi'ilu in Rū Kasab'nnalan, bo' yampa kam bowana ata'u pasal kasab'nnalan kamemon. Mbal iya amandu' min pagnahu'-nahu'na, sagō' ai-ai takalena min Tuhan, ya na he' pamandu'na ma ka'am. Maka pinata'u kam e'na pasal pakaradja'an ya pat'kka ma sinosōng.

14Pinagmahaldika'an isab aku, sabab kamemon ya pamata'u Rū Tuhan ma ka'am asal min aku.

15Ai-ai palsuku'an Mma'ku, palsuku'anku du isab, angkan yukku ma ka'am, in kamemon pamata'u Rū Tuhan ma ka'am asal bay min aku.”

Karukka'an maka Kalasigan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Yuk si Isa, “Mbal at'ggol, mbal na aku ta'nda'bi. Pagpuwas ina'an isab, mbal at'ggol ta'nda'bi du aku pabing.”

17Magsuli-suli saga mulid si Isa kasehe'an, yuk sigām, “Ai bahā' hatina, ya yukna ‘mbal na at'ggol ati mbal na iya ta'nda'tam, maka puwas ina'an-i mbal at'ggol ati ta'nda'ta iya pabīng?’ Maka bay pah'llingna isab, ya yukna-i, ‘sabab pehē' na iya kono' ni Mma'na?’

18Ai bahā' hatina ‘mbal na at'ggol?’ Hē! Mbal tahati!”

19Kinata'uwan asal e' si Isa in mulidna inān bilahi atilaw iya pasal bissalana. Angkan yukna ni sigām, “Bay yukku ma ka'am insini', ‘mbal at'ggol ati mbal aku ta'nda'bi, maka mbal du isab at'ggol ati ta'nda'bi du aku pabīng.’ Ya na itu bahā' pagtilaw-tilawanbi dangan maka dangan?

20B'nnal sadja pangahakaku itu ma ka'am, ka'am ilu maglemong du maka magdukka, salta' pa'in kinōgan saga a'a mbal angisbat Tuhan. Taluwa' du kam kasusahan sagō' papinda du susabi ni kalasigan.

21Ya dalilna buwat d'nda anganak. Asusa iya sasangna song anganak. Sagō' pagma-luwasan pa'in anakna, mbal na taentomna p'ddi' bay kalabayanna. Gom pa'in iya kinōgan sabab aniya' onde'-onde' palahil ni dunya.

22Damikiyanna ma ka'am. Ma buwattina'an asusa kam, sagō' mag'nda' du kitam pabīng. Manjari magkōg-koyag du kam to'ongan ma halam aniya' makala'anan kōg-koyagbi inān.

23“Bang ta'abut llaw pag'nda'tam pabalik mbal aniya' panilawanbi aku. B'nnal pangahakaku itu ma ka'am, ai-ai amu'bi ni Mma'ku ma sabab ōnku ya pamanyabutanbi, tantu kam nirūlan e'na.

24Dahū minnitu halam kam bay angamu' ai-ai ma sabab ōnku ya pamanyabutan. Angamu' na kam, ati nirūlan sadja kam bo' ajukup kakōganbi.”

Tara'ug saga A'a Mbal Angisbat Tuhan

25Yuk si Isa ni sigām, “Dahū, bay aku magparalilan, sagō' aniya' waktu mbal na aku magparalilan ma ka'am. Atampal sadja pamissalaku ma ka'am pasal Mma'ku.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Ta'abut pa'in llaw ina'an-i, angamu' du kam ni Tuhan ma sabab ōnku ya pamanyabutanbi. Ngga'i ka na aku angamu'an ka'am ni Mma'ku,

27sabab Mma'ku alasa asal ma ka'am. Kinalasahan kam e'na ma sabab aku ya kalasahanbi maka ma sabab pam'nnalbi in aku bay pi'itu min Tuhan.

28Aho', bay aku pi'itu min Mma'ku Tuhan bo' pasampay ni dunya itu, ati ma buwattina'an ala'an na aku min dunya bo' pabing pehē' ni Mma'ku."

29Yuk saga mulidna ni iya, "Buwattina'an ahangpat na pamissalanu, ngga'i ka bissala paralilan.

30Kata'uwan kami na in ka'a makasakupan kamemon. Mbal na kagunahannu akale ma panilaw saga a'a sabab kata'uwannu asal deyom pikilan sigām. Angkanna kami am'nnal to'ongan in ka'a bay pi'itu min Tuhan."

31Yuk si Isa ma sigām, "Magkahagad na kam bahā' buwattina'an?

32Sōng na waktu, arai' na to'ongan, in ka'am ilu magkaukanat du. Maglahian du kam ni kaluma'anbi pakaniya-pakaniya ati bbahanbi du aku dangan-danganku. Sagō' ya b'nnalna, ngga'i ka aku dangan-danganku sabab pat'ttog du Mma'kuma aku.

33Haka'anta na kam pasal itu kamemon bo' supaya asannang deyom ataybi ma sabab kapameya'bi ma aku. Maitu ma dunya, bininasa du kam e' saga a'a mbal angisbat Tuhan, sagō' da'a kam tināw. Tara'ugku na sigām."

Yahiya 17

Pangamu'-ngamu' si Isa Pasal Baranna

1Akatis pa'in itu binissala e' si Isa, pahangad iya tudju ni sulga' anabbut ni Tuhan. "O Mma'," yukna, "ta'abut na waktu. Mahaldika'un aku, Anaknu, supaya aku makamahaldika' ka'a.

2Bay aku kawakilannu magagi ma manusiya' kamemon bo' supaya buwananku kallum kakkal ni sasuku a'a ya pamasuku'nu aku.

3Buwattitu hatulan kallum kakkal itu: sasuku ata'u ma ka'a in ka'a Tuhan tunggal sab'nnal-b'nnal, maka makata'u isab ma si Isa Al-Masi ya papi'itunu ni dunya, aniya' na kallumna kakkal ni kasaumulan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Bay na patuwa'ku kabangsanu maitu ma dunya, sabab atalus na e'ku saga hinang bay pamahinangnu aku.

5O Mma', mahaldika'un aku mailu ma pajātannu, buwat bay mahaldika'ku ma halam lagi' aniya' dunya pinapanjari.”

Angamu'-ngamu' si Isa pasal Saga Mulidna

6“Bay na ka pata'uku ni saga a'a ya pamasuku'nu aku maitu ma dunya. Suku'nu asal sigām, ati pasuku'nu sigām ma aku. Tabeya' e' sigām lapal palmannu,

7maka kinata'uwan e' sigām in kamemon pamuwannu aku, asal min ka'a.

8Bay na pasampayku ni sigām lapal pamuwannu aku, maka tataima' na e' sigām. Kinata'uwan na e' sigām in aku sab'nnal-b'nnal deyo' bay min ka'a, maka magkahagad na sigām in ka'a bay amapi'itu aku.

9“O Mma', amu'anku junjung saga a'a itu. Ngga'i ka manusiya' kamemon ya amu'anku itu, luwal saga a'a ya pamasuku'nu aku, sabab suku'nu du isab.

10Ma ka'a asal suku'ku kamemon, maka ma aku isab suku'nu kamemon. Talhakit isab kabangsaku ma sabab saga a'a ya suku'ku itu.

11Na, marai' na aku pabalik pi'ilu ni ka'a. Sōng na bbahanku dunya itu, sagō' in sigām suku'ku itiya' masi ma dunya. O Mma'ku Sussi, hampanin sigām sababmin barakat ōnnu, ya ōn bay pamuwannu aku, bo' supaya sigām magdakayu'atay buwat kita.

12T'ggolku masi maitu ma saga a'a ya pamasuku'nu aku, bay sigām hampananku min barakat ōnnu, ōn bay pamuwannu aku. Bay sigām tunggu'anku angkan halam aniya' min sigām bay amutawan min ka'a. Halam aniya' alungay min ka'a, luwal dakayu', ya ganta'anna pabutawan, ati minnē' atuman du pa'in in bay pinagba'at ma deyom Kitab.”

13Angamu'-ngamu' lagi' si Isa, yuk-i, “Na, Mma', marai' na aku pabalik pi'ilu ni ka'a. Angkan ko', t'ggolku masi ma dunya itu pamandu'ku na pa'in llingku itu bo'aheya kakōgan saga mulidku, luwas isab min kakōganku.

14Bay na pasampayku palmannu ni sigām ati kinab'nsihan e' saga a'a ya mbal angisbat ka'a, sabab magsaddī sigām maka a'a he'. Pasali' sigām ni aku, sababya du

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aku halam aniya' lamudku ma saga a'a ya mbal angisbat ka'a ma dunyaitu.

15Mbal aku angamu' subay pala'annu saga a'a suku'ku min dunya. Ya amu'ku bang pa'in sigām hampanannu bo' mbal tapagagihan e' nakura' saitan, ya patila'atun.

16Pasali' sigām ni aku, pagka ngga'i ka dunya itu ya lahat sigām luggiya'.

17Pasaddīhun maka sussihun sigām supaya sigām ma ka'a sadja. Ya panussisigām pandu'nu b'nnal, hatina palmannu.

18Bay sigām soho'ku pehē' ni saga a'a ma dunya, buwat bay panoho'nu aku pi'itu ni deyom dunya.

19Ma sabab sigām, ya angkan aku magpasuku' di-ku ma ka'a, supaya sigām suku'nu to'ongan.

20“Ngga'i ka hal saga mulidku itu ya amu'anku,” yuk si Isa, “sagō' saga a'a kamemon ya song magkahagad ma aku ma sabab lapal sigām.

21O Mma', angamu' aku junjung ni ka'a, bang pa'in sigām da'atay buwat kita, sabab pataptap na pa'in ka ma aku, maka pataptap isab aku ma ka'a. Mura-murahan, bang pa'in sigām pat'ttog ma kita, bang pa'in isab sigām magdakayu' atay kamemon supaya magkahagad saga a'a ma dunya in ka'a bay amapi'itu aku.

22Bay sigām pabangsaku buwat bay pamabangsanu ma aku, supaya sigām magdakayu' atay buwat kita.

23Hatina pataptap aku maina'an ma sigām buwat ka'a pataptap asal ma aku, bo' supaya sigām da'atay to'ongan. Jari minnē' kinata'uwan e' saga a'a ma dunya itu in ka'a bay amapi'itu aku, maka kinata'uwan isab in saga a'a magkahagad ma aku kalasahannu du buwat panglasanu ma aku.

24“O Mma'! Bay pamasuku'nu aku saga a'a itu, ati kabaya'anku sigām subay parongan ma aku, bo' sigām maka'nda' sahaya ya pamuwannu aku. Sabab kalasahannu aku asal ma halam gi' aniya' dunya.

25O Mma', a'adil ka. Mbal ka kinata'uwan e' saga a'a porol ma dunya itu, sagō' aku itu makata'uwan ka'a du. Maka saga a'a suku'ku itu, ata'u isab sigām in ka'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay amapi'itu aku.

26Bay na ka pata'uku ma sigām, maka pata'uku na pa'in bo' supaya sigām pahōpannu lasa tudju ni pagkahi sigām, buwat lasanu ma aku. Pata'uku isab sigām supaya aku pataptap ma deyom atay sigām."

Yahiya 18

Panaggaw ma si Isa

(Matiyu 26:47-56; Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53)

1Aubus pa'in e' si Isa angamu'-ngamu' ni Tuhan, ala'an iya maka saga mulidna tudju ni dambila' sapa' Kedron. Aniya' kabbun kayu jaitun maina'an ati pasōd disi Isa pehē'.

2Na, kinata'uwan e' si Judas bang pi'ingga ya papehē'an si Isa sabab araran iya maka saga mulidna bay magtimuk maina'an. Si Judas itu a'a song anōngansi Isa ni saga bantana.

3Jari pina'an si Judas ni kabbun inān angamaliman damba'an sundalu bangsa Rōm maka saga bag'llal bay pinabeya'an iya e' saga imam alanga maka saga Parisi. Magtakos sigām maka aniya' suwariyan maka palita'an binowa e' sigām.

4Kinata'uwan asal e' si Isa kamemon ya song makani-iya, angkan iya pasōng pasampang ni saga a'a inān. Yukna ni sigām, "Sai pihabi?"

5Yuk sigām, "Piha kami si Isa a'a Nasaret." "Aku na ko' itu," yuk si Isa. Si Judas, ya a'a anukbalan si Isa ni saga bantana, ina'an an'ngge maka saga a'a inān.

6Pagpa'in si Isa, "Aku na ko' itu", magtūy sigām pasuhut pahantak.

7Jari atilaw si Isa pabalik, yukna, "Sai pihabi?" Yuk sambung sigām, "Si Isa, a'a min Nasaret."

8Jari ah'lling si Isa, yukna, "Bay na kam haka'anku, aku na ko'. Bang aku ya pihabi, na pasagarinbi saga sehe'ku itu amole'."

9Buwattitu pah'llingna bo' aniya' kamaksuran ma bay pangamu'-ngamu'na ni Mma'na Tuhan, ya yuk-i, "O Mma', halam aniya' pabutawan minsan dakayu' min saga a'a bay pamasuku'nu aku."

10Magtakos asal si Simun Petros, jari niurusan e'na kalisna bo' lagutna sosoho'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Imam Muwallam inān. Ya tauwa' taingana kowan, autas magtūy. Ōn sosoho'an itu si Malkus.

11Yuk si Isa ni si Petros, “Pabalikun pakokosnu ni tagubanna. Akuhanku du kamemon kabinasahan ilu pamakadal ma aku e' Mma'ku.”

12Manjari sinaggaw si Isa e' saga sundalu maka nakura' sigām maka saga bag'llal Yahudi, ati niengkotan.

13Binowa iya e' sigām pehē' ni si Annas dahū. Si Annas itu mato'a si Kayapas, Imam Muwallam ma tahun ina'an.

14Bay angahūg gara' si Kayapas ma saga nakura' Yahudi, ya yukna ahāp lagi'bang dakayu' du a'a amatay panganggantī' saga a'a kamemon.

Kapamalilu si Petros Pasal si Isa
(Matiyu 26:69-70; Markus 14:66-68; Lukas 22:55-57)

15Na, paturul ma si Isa si Simun Petros maka mulid dakayu'. Mulid dakayu' itu magkata'u asal maka Imam Muwallam, angkan iya makabeya' ma si Isasampay pasōd ni deyom halaman luma' Imam Muwallam he'.

16Sagō' si Petros iya ta'bba ma luwasan lawang. Daipara paluwas pabing mulid si Isa dakayu' he', bo' ama'id min d'nda anunggu'an lawang bang pa'in bowanasi Petros pasōd.

17Tinilaw si Petros e' d'nda ma lawang inān, yuk-i, “Bang aku mbal alaung, dakayu' mulid ka ma a'a itu.” Amalilu magtūy si Petros. “Ē, ngga'i ka!” yukna.

18Na, ahaggut sangom inān, angkan saga sosoho'an maka saga bag'llal bay angandokot api, ati ina'an sigām magt'nggehan ma sakalibut api magdangkahan. Pina'an isab si Petros patimbul ni sigām.

Si Isa Sinumariya e' Imam Muwallam
(Matiyu 26:59-66; Markus 14:55-64; Lukas 22:66-71)

19Manjari si Annas, ya bay Imam Muwallam, amariksa' si Isa ma pasal saga mulidna maka ma pasal pamandu'na.

20Anambung si Isa, yukna, “Bay aku amandu'an saga a'a kamemon ma mata mairan. Ai-ai pamandu'ku bay pah'llingku ma pagtimukan saga Yahudi, ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom kalanggal-langgalan maka ma langgal pagkulbanan. Halam aniya' bay pamandu'ku ma kalimbungan a'a.

21Angay aku tilawnu? Tilawun saga a'a bay akale ma pamandu'ku. Tilawun sigām bang ai bay pamandu'ku. Kinata'uwan asal e' sigām.”

22Pagbissala pa'in itu e' si Isa, magtūy iya sinampak e' dakayu' jaga bay maina'an, ati yukna ni si Isa, “Halam bahā' aniya' addatnu anambungan Imam Muwallam buwattilu!”

23Sinambungan jaga inān e' si Isa, yukna, “Bang hati' asā' pah'llingku ma Imam Muwallam, haka'in saga a'a kamemon ma pagsara'an itu bang ai kasā'an llingku. Sagō' bang halam aniya' sā'na, angay aku sampaknu?”

24Puwas e', ma masi niengkotan si Isa, tinandanan na iya e' si Annas pehē' nisi Kayapas, ya Imam Muwallam.

Amalilu Pabīng si Petros
(Matiyu 26:71-75; Markus 14:69-72; Lukas 22:58-62)

25Ina'an masi si Simun Petros an'ngge ma parangkahan. Tinilaw iya e' saga sehe'na magt'nggehan, yuk-i, “Ka'a, mulid ka bahā' ma a'a inān?” Amalilu magtūy si Petros. “Ngga'i ka,” yukna.

26Ina'an isab dakayu' sosoho'an Imam Muwallam, sugsug ni a'a bay autas taingana e' si Petros. Yuk sosoho'an itu ni si Petros “Ngga'i ka ka'a bahā' bay ta'nda'ku ameya' ma a'a inān hinabuna ma kabbun?”

27Amalilu si Petros pabing. “Ngga'i ka,” yukna. Magtūy angukku'uk manuk.

Si Isa Binowa Paharap ma Gubnul Pilatu
(Matiyu 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Lukas 23:1-5)

28Dai' llaw pa'in, pininda si Isa min luma' si Kayapas tudju ni astana' gubnul bangsa Rōm. Sagō' saga nakura' Yahudi halam bay pasōd ni deyom astana'sabab makabatal kono' bang sigām pasōd ni deyom luma' ngga'i ka luma' Yahudi, ati mbal sigām makajari palamud magjamu ma Hinang Paglakad.

29Angkan paluwas gubnul Pilatu ni sigām bo' atilaw, yukna, “Ai panuntutanbi a'a itu?”

30Yuk sambung sigām, “Mbal du bay tukbalan kami a'a itu ni ka'a bang halam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aniya' dusana.”

31“Na,” yuk si Pilatu ni sigām, “ka'am na angahukum iya ma buwat kal'ngnganan sara'bi.” Anambung saga Yahudi, yuk sigām, “Halam aniya' kapatut kami amat'nna' hukuman ni kamatay minsan ma sai.”

32Buwattē' kahālanna bo' supaya magmaksud bay pah'lling si Isa dahū pasal buwattingga kamatayna.

33Pasōd si Pilatu ni deyom astana' pabīng ati soho'na si Isa binowa patampalni iya. Yukna ni si Isa, “Ka'a ilu, sultan ka bahā' ma bangsa Yahudi?”

34Yuk sambung si Isa, “Ya patilawnu itu, min paghona'-hona'nu bahā', atawa aniya' a'a saddī bay angahaka'an ka'a ma pasalanku?”

35Anambung si Pilatu, yukna, “Oy! Pangannalnu aku itu Yahudi bahā'! Saga bangsanu du maka saga nakura' kaimamanbi ya bay anukbalan ka'a pi'itu ni aku. Angay, ai dusanu?”

36Anambung si Isa, yukna, “Ya pagsultananku ngga'i ka maitu ma dunya. Abila bay maitu ma dunya, bay du angatu saga bebeya'anku bo' aku mbal tasaggaw e' saga nakura' Yahudi. Aho', ngga'i ka maitu pagsultananku.”

37Jari tinilaw iya e' si Pilatu, yukna, “Bang buwattilu, sultan ka bahā'?” Yuk sambung si Isa, “Ka'a ya ah'lling in aku sultan. Ya na itu sababanna angkan aku nianakan maka angkan aku pi'itu ni dunya, supaya aku makapamissala mapasal kasab'nnalan. Sasuku ameya' ma kasab'nnalan akale du ma aku.”

38Yuk si Pilatu, “Ai bahā' in kasab'nnalan?”

Si Isa Pinat'nna'an Hukuman ni Kamatay

(Matiyu 27:15-31; Markus 15:6-20; Lukas 23:13-25)Apuwas pa'in ina'an-i, paluwas si Pilatu pehē' ni saga Yahudi ati yukna ma sigām, “Halam aniya' tapihaku sababan pangahukumanku a'a itu.

39Sagō' kahaba' waktu paghinang Hinang Paglakad, ya kabiyaksahanbi subay aniya' dakayu' pilisu paluwasku. Bilahi kam bahā' bang paluwasanku ka'am sultan bangsa Yahudi itu?”

40Magpangolang saga a'a inān, yuk-i, “Da'a bang a'a ilu-i. Si Barabbas ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kabaya'an kami.” Na, mundu asal si Barabbas.

Yahiya 19

1Manjari itu magpanoho'an si Pilatu in si Isa subay niraplosan.

2Puwas e' aniya' bahan itingan tinabid e' saga sundalu, nihinang sali' luwa korona pamaporong kōk si Isa. Pinajubahan isab iya e' sigām maka juba taluk.

3Patampal sigām ni iya magbalik-balik bo' magtungging. Yuk pagtungging sigām, “Mahaldika'! Mahaldika'! Sultan Yahudi!” Jari pinagsampak iya e' sigām ma baihu'na.

4Paluwas pabing si Pilatu amissalahan saga a'a magtimukan inān, yukna, “Nda'unbi. Itiya' si Isa paluwasku ni ka'am bo' supaya kata'uwanbi halam aniya' tabākku sababanna pamat'nna'anku iya hukuman.”

5Jari paluwas isab si Isa. Masi gi' bahan itingan paporong ma kōkna, maka masi gi' jubana taluk. Yuk si Pilatu ni saga a'a, “Nda'unbi. Ya na itu a'a!”

6Pag'nda' pa'in saga imam alanga maka saga jaga langgal ma si Isa, magtūy sigām magpangolang, yuk-i, “Papatayun iya! Lansangun iya ni hāg!” Yuk si Pilatu ni sigām, “Baya'-baya'bi na! Ngā'unbi bo' ka'am na angalansang iya ni hāg. Sagō' bang ma aku, halam aniya' sababanna tabākku pamat'nna'an iya hukuman ni kamatay.”

7Yuk saga Yahudi inān ni iya, “Aniya' sara' kami, yukna, a'a ilu subay pinapatay sabab magpina'in iya in iya kono' Anak Tuhan.”

8Makakale pa'in si Pilatu ma lling saga a'a itu, gom pa'in pasōng gawana.

9Binowa e'na si Isa pasōd pabalik ni deyom astana' bo' tilawna, yukna, “Minningga ka?” Sagō' halam anambung si Isa.

10Yuk si Pilatu ni iya, “Angay? Mbal aku sambungannu bahā'? Kalu mbal kata'uwannu aniya' kapatutku amaluhaya ka'a. Maka aniya' kapatutku angalansang ka'a ni hāg bo' ka pinapatay.”

11Anambung si Isa, yukna, “Bang ngga'i ka ya Tuhan amuwanan ka'a kapatut, halam aniya' kapatutnu amapatay aku. Angkanna a'a bay anukbalan aku ni ka'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aheya gi' dusana min dusanu.”

12Puwas e' amiha lawang si Pilatu pamaluhayana ma si Isa. Sagō' magpangolang na pa'in ba'anan Yahudi he', yuk sigām, “Bang ka'a amaluhayaa'a ilu, ngga'i na ka bagay Sultan Mahatinggi. Sai-sai magsultan-sultan di-na magbanta du maka Sultan Mahatinggi.”

13Pagkale pamissala saga a'a inān e' si Pilatu, binowa e'na si Isa paluwas. Ati aningkō' si Pilatu ma pangahukuman, ya ma halaman niōnan Halaman Batu. (Gabbata ōnna bang ma bahasa Hibrani.)

14Llaw pagsakap jamu, ma Hinang Paglakad ko' inān, maka song ugtu llaw na. Jari pagtingkō' si Pilatu, yukna ni saga a'a, “Ilu na Sultanbi!”

15Sagō' magpangolang sadja saga a'a inān, yuk sigām, “La'anin iya! La'anin! Lansangun iya ni hāg!” Tinilaw sigām e' si Pilatu, yukna, “Papatayku bahā' sultanbi?” Anambung saga imam alanga, yuk-i, “Halam aniya' sultan kami, luwal Sultan Mahatinggi ma Rōm!”

16Ya katapusanna, ni'nde'an si Isa e' si Pilatu pehē' ni kaimaman e', supaya iya pinalansang ni hāg pinapatay.

Si Isa nilansang ni hāg

(Matiyu 27:32-44; Markus 15:21-32; Lukas 23:26-43)Manjari binowa na si Isa e' saga sundalu.

17Paluwas iya min da'ira maka e'na ananggung hāg ya song pangalansanganiya. Patudju iya ni lugal niōnan Peya'-peya' Kōk. (Golgota ōnna bang ma bahasa Hibrani.)

18Pagmahē' pa'in, nilansang si Isa ni hāg e' saga sundalu ati pinat'ngge hāg e'. Aniya' isab duwangan l'lla nilansang ni hāg sigā min bihing si Isa karuwambila'.

19Aniya' sulat pamata'u bay sinulat e' gubnul Pilatu, sinō' pinehē' ni diyata' hāg si Isa. Yuk sulat e', “SI ISA AA NASARET, SULTAN BANGSA YAHUDI.”

20Aheka a'a bay makabassa sulat itu sabab asekot ni Awrusalam lahat pamapatayan si Isa inān, maka sulat itu bay tasulat ma bahasa Hibrani maka ma bahasa Rōm maka ma bahasa Girk.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Mbal bilahi saga imam alanga ma bay tasulat e' sultan, angkan yuk sigām pehē' ni si Pilatu, “Da'a sulatun ‘Sultan bangsa Yahudi.’ Sulatun, ‘A'a magpina'in in iya sultan Yahudi.’ ”

22Anambung si Pilatu, yukna, “Bay na tasulat sulatku.”

23Talansang pa'in si Isa ni hāg e' saga sundalu, ningā' e' sigām s'mmekna ati binahagi' mpat pamahagi' sigām dangan maka dangan. Aniya' gi' dakayu' badju' si Isa dalos hinanganna.

24Magsuli-suli saga sundalu, yuk-i, “Da'a gese'ta badju' itu. Ahāp lagi' pagtokoranta bo' kata'uwanta bang sai kat'nna'anna.” Pagka buwattē' hinang saga sundalu inān aniya' kamaksuran ma bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Kapagbahagi'an s'mmekku e' saga a'a. Kapagtokoran e' sigām badju'ku bang sai kat'nna'anna.”

25Na, ina' si Isa, maka danakan ina'na, maka si Mariyam h'nda si Klopas, maka si Mariyam min lahat Magdala, ina'an magt'nggehan ma bihing hāg bay pangalansangan si Isa.

26Ta'nda' e' si Isa ina'na maka dakayu' mulidna ya kalasahanna an'ngge maina'an, ati yukna ni ina'na, “Ina', anaknu na mulid ilu.”

27Yukna isab ni mulidna inān, “Ilu na ina'nu.” Angkanna, puwas min llaw ina'an, ina' si Isa bay binowa e' mulid inān paokom ma iya.

Kamatay si Isa

(Matiyu 27:45-56; Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49)

28Manjari itu kinata'uwan e' si Isa ajukup na kamemon bay pamahinang ma iya. Sakali yukna, “Patay bohe' aku.” Buwattē' pah'llingna bo' aniya' kamaksuran ma bay tasulat ma deyom Kitab.

29Aniya' maina'an dakayu' poga-poga isihan binu al'ssom, angkan saga sundalu bay angal'ggoman l'ppus ni deyom binu he'. Pinasagnat e' sigām ni tōng kayu-kayu bo' yampa pina'abut pehē' ni bowa' si Isa.

30Makas'ssop pa'in si Isa ma binu, yukna, “Atalus na hinangku.” Jari patoyok kōkna maka ab'kkat napasna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Na, pagka llaw Juma'at na, angamu' saga nakura' Yahudi pehē' ni si Pilatu, sinō' pinōngan tape' saga a'a t'llungan bay nilansang ni hāg inān, bo' supaya al'kkas amatay, jari tapareyo' min hāg ma halam gi' ta'abut llaw Sabtu'. Mbal

bilahi saga nakura' bang patay inān paddas pinasagaran ma hāg sampay mallaw Sabtu', sabab ya na llaw landu' ahalga' ma bogbog sigām.

32Angkan pehē' saga sundalu amōngan tape' saga a'a duwangan bay nilansang ni hāg sambeya' maka si Isa, ubus tape' dangan bo' dangan.

33Sagō' maka'abut pa'in sigām ni si Isa, ta'nda' e' sigām in iya amatay na asal, angkan halam kala'usan pinōngan tape'na.

34Gom pa'in nihiyak kidna maka budjak e' dakayu' sundalu inān ati paluwas magtūy laha' maka bohe'.

35A'a bay makanyata' ya tahinang itu ma si Isa, sinulat e'na saga pakaradja'an itu supaya kam magkahagad isab. Kapangandolan panaksi' a'a anulat itu, maka kata'uwanna b'nnal asal bissalana.

36Pat'kka buwattitu supaya aniya' kamaksuran ma bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Halam aniya' to'olangna apōng minsan dakayu'.”

37Maka aniya' gi' ayat Kitab dakayu', ya yuk-i, “Ang'nda' du sigām ma a'a bay tahiyak e' sigām.”

Pagkubul ma si Isa

(Matiyu 27:57-61; Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56)

38Puwas e' aniya' dakayu' a'a min lahat Arimati pehē' ni si Pilatu. Ōnna si Yusup, mulid si Isa bay maglimbung pasal kapagmulidna sabab tināw nila'at e' saga nakura' Yahudi. Pehē' si Yusup itu ni si Pilatu ama'id angā' mayat si Isa. Pinatugutan iya e' si Pilatu angkan iya pina'an amareyo' mayat si Isa min hāg.

39Sehe'na si Nikudimas, ya bay pehē' ni si Isa waktu sangom. Si Nikudimas itu amowa saga limampū' kilu laksi', mira maka alos, pinaglamugay.

40Manjari niā' mayat si Isa e' saga a'a duwangan itu bo' yampa sinaput e' sigā maka kuku pote' pinabeya'an laksi', buwat addat bangsa Yahudi bang amahilala' patay.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41Aniya' kabbun ma atag bay pamapatayan si Isa, maka aniya' ma deyom kabbun inān pangubulan baha'u bay kinehean ma deyom batu. Halam gi' aniya' bay takubul maina'an.

42Jari itu, pagka song sangom Sabtu' na, kinubul mayat si Isa maina'an sabab asekot du pangubulan inān ni bay pamapatayan iya.

Yahiya 20

Kubul Halam Maga'a

(Matiyu 28:1-8; Markus 16:1-8; Lukas 24:1-12)

1Pagdai' llaw pa'in ma llaw Ahad, ma halam gi' apote' sobangan, pehē' ni kubul si Mariyam, d'nda min lahat Magdala. Ta'nda'na in batu panambol lowang kubul bay na nila'anan.

2Sakali paragan iya pehē' angahaka'an si Simun Petros maka mulid dakayu', ya kinalasahan asal e' si Isa. Yuk si Mariyam ni sigā, “Halam na maina'an Panghū'tam. Aniya' bay angala'anan iya min deyom kubul maka mbal kata'uwan kami bang maingga pamat'nna'an sigām ma iya.”

3Manjari si Petros maka mulid dakayu' magdai'-dai' pehē' ni kubul.

4Paragan sigā karuwangan sagō' al'kkas gi' mulid dakayu' min si Petros, ati makarahū iya at'kka ni kubul.

5Pakuru' iya pasīb ni deyomna ati ta'nda'na saga saput maina'an, sagō' halam iya pasōd.

6Jari at'kka na si Petros min buli'anna ati patūy pasōd ni deyom kubul. Ta'nda'na saput si Isa pat'nna'an di-na maina'an,

7maka ta'nda'na turung-mukana palūn. Saddī kat'nna'anna, mbal magbeya' maka saput e'.

8Ma katapusanna, pasōd na isab mulid dakayu', ya bay makarahū pina'an. Pag'nda'na saput, magtūy iya magkahagad na pasal si Isa.

9(Aniya' asal bay tasulat ma deyom Kitab ma pasalan si Isa, in iya subay allum pabīng min kamatayna, sagō' halam gi' bay tahati lapal Kitab inān e' saga mulide'.)

10Manjari amole' na sigā karuwangan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Si Isa Panyata' Magbaran ni si Mariyam
(Matiyu 28:9-10; Markus 16:9-11)

11Sagō' an'ngge-n'ngge na pa'in si Mariyam mahē' ma atag kubul e', maka e'na anangis. Hinabuna anangis, pakuru' iya pasıb ni deyom kubul.

12Aniya' ta'nda'na duwa mala'ikat magjuba pote' aningkō' maina'an ma bay pamat'nna'an mayat si Isa, dangan min bay kōkna, dangan min bay tape'na.

13Yuk saga mala'ikat itu ni iya, “Arung, angay ka angkan anangis?” Anambung si Mariyam, yukna, “Sabab wa'i bay nila'anan e' sigām mayat Panghū'ku, maka mbal kata'uwanku bang pi'ingga ya pamat'nna'an sigām ma iya.”

14Masi pa'in ah'lling si Mariyam, palingi' iya ati ta'nda'na si Isa an'ngge maina'an. Sagō' halam takilāna bang iya na si Isa.

15Yuk si Isa ni iya, “Arung, angay ka anangis? Sai pihanu?” Kinabā' e' si Mariyam in a'a inān tunggu' kabbun, angkan yukna ni iya, “Tuwan, bang ka'a bay amowa mayatna minnitu, haka'in aku bang maingga pamat'nna'annu iya bo' aku pehē' angā' iya pabıng.”

16Yuk si Isa ni iya, “Mariyam.” Magtūy iya paharap ni si Isa ati yukna ni iya ma buwat bahasa Hibrani, “Rabbuni!” Hatina “guru”.

17Yuk si Isa ni iya, “Da'a aku balutin sabab halam gi' aku bay makapole' ni Mma'ku. Sagō' pehē' ka ni saga dauranakanku. Haka'in sigām in aku song amole' ni Mma'ku maka Tuhanku, hatina ni Mma' sigām maka Tuhan sigām.”

18Jari si Mariyam, d'nda min Magdala, pehē' na angahaka'an saga mulid pasal kapang'nda'na ma Panghū' Isa maka pasal bay pah'lling si Isa ma iya.

Magpa'nda' si Isa ni Saga Mulidna
(Matiyu 28:16-20; Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49)

19Sangom Ahad pa'in, magtimuk na saga mulid si Isa ma deyom luma'. Saga lawangna bay sinularan pahogot sabab tināw sigām ma saga nakura' Yahudi. Sakali pina'an si Isa an'ngge ma t'ngnga'-t'ngnga' sigām ati ah'lling ni sigām, yukna, “Mura-murahan, bang pa'in kam kaniya'an kasannangan atay.”

20Manjari pa'nda'anna sigām saga limpa' ma tanganna maka ma kıdna. Akōd to'ongan saga mulidna inān pag'nda' sigām ma Panghū'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Ah'lling si Isa pabīng, yukna ma sigām, “Mura-murahan, bang pa'in kam kaniya'an kasannangan atay. Soho'ta kam pehē' ni dunya buwat bay kapanoho' e' Mma'ku ma aku.”

22Puwas e' anganapas si Isa ma sigām maka e'na ah'lling, yukna, “Taima'unbina Rū Sussi.

23Bang ampunbi dusa a'a, niampun du dusa sigām e' Tuhan. Bang mbal ampunbi, mbal du isab niampun e' Tuhan.”

Si Isa maka si Tomas

24Na, ma waktu katuwa' si Isa ni saga mulidna inān halam bay maina'an si Tomas. Si Tomas itu dakayu' mulid si Isa min kasangpū' maka duwa, ya niranglay K'mbal.

25Manjari nihaka'an iya e' kasehe'an, yuk-i, “Bay ta'nda' kami in Panghū'.” Sagō' yuk si Tomas, “Bang mbal tanyata'ku maka tasadsadku limpa' lansang ma pād tanganna, maka bang mbal tasadsadku bakat ma kidna, mbal du aku magkahagad.”

26Palabay pa'in pitung'llaw minnē' magtimuk na pabalik saga mulid si Isa ma deyom luma', maka ina'an na isab si Tomas. Kasularan asal saga lawang e', sagō' pina'an sadja si Isa an'ngge ma t'ngnga'-t'ngnga' sigām ati yukna, “Mura- murahan, bang pa'in kam kaniya'an kasannangan atay.”

27Jari ah'lling iya ni si Tomas, yukna, “Nda'un tanganku itu. Abutun maka tōng tangannu. Pa'abutun tangannu pi'itu ni kidku. Da'a na ka magduwa-ruwa. Magkahagad na ka to'ongan.”

28Ah'lling si Tomas, yukna, “Ya Panghū'ku maka Tuhanku!”

29Yuk si Isa ni iya, “Yampa ka magkahagad bahā', pagka ta'nda'nu na aku? Aheya kalasigan saga a'a magkahagad ma aku minsan aku halam ta'nda' e' sigām.”

Pasal Jūd itu Angkan Sinulat

30Aheka gi' saga hinang makainu-inu bay tahinang e' si Isa ma pang'nda' saga mulidna, saddī min saga hinang ya tasulat ma jūd itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Sagō' angkan sinulat saga kahinangan itu ma deyom jūd itu, bo' supaya pam'nnalanbi si Isa in iya b'nnal Al-Masi, Anak Tuhan, maka supaya kam kaniya'an kallum kakkal ni kasaumulan ma sabab pagkahagadbi ma iya.

Yahiya 21

Magpa'nda' si Isa ni Pitu' Mulidna

1Puwas daka pilang'llaw minnē' magpa'nda' si Isa pabīng ni saga mulidna mahē' ma bihing danaw Tibiri. Buwattitu ya katuwa'na ni sigām:

2Si Simun Petros bay maina'an magbeya' maka si Tomas ya niranglay K'mbal, maka si Natanael ya min kauman Kana ma lahat Jalil. Ina'an isab magbeya' saga anak si Sibidi, maka duwangan mulid si Isa saddi.

3Na, ah'lling si Simun Petros, yukna. “Kaut gi' aku amokot.” “Ameya' kami,” yuk kasehe'an e'. Jari paruwa' sigām ni bayanan bo' pauntas kaut, sagō' halam aniya' ta'ā' sigām sampay ni karai'-llawan.

4Baya-baya pa'in llaw, ina'an si Isa an'ngge ma bihing tampe sagō' halam iya takilā e' saga mulidna.

5Angalingan iya pehē' ni sigām, yukna, “Owa' saga bagay, halam bahā' aniya' ta'ā'bi?” “Halam,” yuk sigām.

6“Na,” yuk si Isa, “hūgunbi pokot min bihingbi kowan ilu ati maka'ā' kam.” Paghūg pa'in, mbal sigām makahella' pokot ma sabab kaheka daing.

7Manjari ah'lling dakayu' mulid ya kinalasahan e' si Isa. Yukna ni si Petros, “Panghū'ta ko' inān!” Makakale pa'in si Simun Petros itu, magtūy sulugna pabīng badju' bay urusanna, bo' pakuppa ni danaw tudju pehē' ni si Isa.

8Saga mulid kasehe'an paturul min bayanan sigām, maka e' sigām angangguyud pokot ap'nno' e' daing. Asekot asal sigām ni bihing, aniya' saga limampū' d'ppa lawakna.

9Makaruwa'i pa'in sigām ni bihing, aniya' ta'nda' e' sigām api maka saga daing patapa ma bagana, maka aniya' isab saga tinapay.

10Yuk si Isa ni sigām, “Bowahunbi pi'itu saga daing min bay ta'ā'bi ilu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Angkan pehē' si Simun Petros paruwa' pabīng ni bayanan sigām bo' guyudnapokot tudju kaleya. Ap'nno' pokot inān e' daing a'aslag, dahatus maka limampū'

maka t'llu hekana. Sagō' pokot e' halam agese' minsan sōdna aheka makalandu'.

12Yuk si Isa ni sigām, “Dai' kam amangan.” Halam aniya' ma saga mulidna inān makatawakkal atilaw iya bang sai iya, sabab kinata'uwan e' sigām in iya Panghū' sigām.

13Jari pehē' si Isa angā' tinapay bo' pamuwanna ni sigām, damikiyanna saga daing.

14Kamint'lluna na itu magpa'nda' si Isa ni saga mulidna damuli pa'in min llaw bay pamakallum iya min kamatay.

Si Isa maka si Petros

15Aubus pa'in e' sigām amangan, amissala si Isa ni si Simun Petros. “Simun anak si Yahiya,” yukna, “lasanu ni aku, alabi gi' bahā' min saga sehe'nu itu?” “Aho' Panghū',” yuk si Petros, “kata'uwannu in aku alasa ma ka'a.” Yuk si Isa, “Na, upiksa'un saga bili-biliku.”

16Atilaw si Isa pabīng, yukna, “Simun anak si Yahiya, kalasahannu aku bahā'?” “Aho', Panghū',” yukna, “kata'uwannu du in aku alasa du ma ka'a.” Yuk si Isa, “Na, ipatun saga bili-biliku.”

17Kamint'lluna na patilaw si Isa ma si Petros. “Simun anak si Yahiya,” yukna, “kalasahannu bahā' aku?” Asusa na si Petros sabab pinamint'llu gi' e' si Isa patilawna ma iya, ya yukna, “Alasa ka bahā' ma aku.” Angkan anambung si Petros ma si Isa, yukna, “Panghū', kata'uwannu kamemon. Kata'uwannu in aku alasa du ma ka'a.” Yuk si Isa ma iya, “Na, upiksa'un saga bili-biliku.

18B'nnal ya pangahakaku itu ma ka'a,” yuk si Isa, “ma kabata'nu lagi' bay ka amas'mmekan di-nu. Bay ka lum'ngngan pi'ingga-pi'ingga kabaya'annu. Sagō' bang ka ato'a na pah'nnatnu du tangannu ati a'a saddī ya angengkotan ka'a bo' ka binowa ni papehē'an ya ngga'i ka kabaya'annu.”

19Binissala itu e' si Isa pamata'una bang ai bowahan kamatay si Petros ma waktu sinōng, kamatay pangamahaldika'na ma Tuhan. Puwas e' yuk si Isa masi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Petros, “Ameya' sadja ka ma aku.”

[20]Jari palingi' si Petros ati ta'nda'na paturul ma iya mulid dakayu', ya kinalasahan e' si Isa. Ya na itu mulid bay pali'id ni si Isa ma waktu kapagjamu sigām, maka bay atilaw iya, ya yukna, “Tuwan Panghū', sai bahā' song anōnganka'a ni saga bantanu?”

[21]Pag'nda' si Petros ni mulid dakayu' itu, yukna ni si Isa, “Panghū', buwattingga a'a ina'an-i?”

[22]Yuk si Isa ni si Petros, “Bang kabaya'anku a'a inān subay allum sampay ni kabīngku pi'itu, da'a na kasusahun. Ameya' sadja ka ma aku.”

[23]Jari tinuhuma e' saga bebeya'an si Isa pasal mulidna dakayu' itu mbal magkamatay. Sagō' halam si Isa bay amissala in a'a inān mbal du amatay. Ya sadja yukna, bang saupama kabaya'anna mulidna inān subay allum sampay kabīngna ni dunya, ngga'i ka kasusahan si Petros.

[24]Ya mulid pinagsuli-suli itu, ya na a'a angahaka pasal saga pakaradja'an itu, maka iya isab bay anulat itu kamemon. Maka kata'uwan kami in hakana asal b'nnal.

[25]Aheka to'ongan saga hinang sadd bay tahinang e' si Isa. Bang saga hinang itu ganta' tasulat kamemon ma saga kitab, kumpasku mbal s'ddong ma deyom dunya saga kitab ya panulatan iya. Tammat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kahinangan

Kahinangan 1

KAHINANGAN
Saga A'a Kawakilan Kapa'angkat si Isa ni Sulga'
(Markus 16:19-20; Lukas 24:50-53)

1Sulat min si Lukas ni si Teyopilus. Tuwan Teyopilus, ma sulat bay sulatanku
ka'a dahū, bay pangahakaku saga hinang maka pandu' si Isa kamemon, sangay
min tagna' kapaghinangna

2sampay ni llaw bay pama'angkat iya tudju ni sulga'. Ma halam gi' iya bay
pa'angkat, aniya' saga panoho'an pang'bba e'na ma saga a'a bay kawakilanna,
labay min Rū Sussi.

3Puwas pa'in kamatay si Isa, ma deyom mpatpū' llaw araran iya magpanyata'
magbaran ni saga a'a bay kawakilanna. Min heka iya ama'nda'an di-na bo'
mattan to'ongan in iya asal allum. Ta'nda' iya e' sigām ati ma deyom mpatpū'
llaw he', amissala iya ni sigām pasal kapagparinta Tuhan.

4Aniya' isab waktu kapagsalu si Isa maka saga mulidna inān, pasalta'
magpanoho'an iya ma sigām, yukna, “Da'a gi' kam ala'an min da'ira Awrusalam.
Lagarinbi dahū paljanji'an Mma'ku ya pamuwanna ma ka'am, buwat bay
pamata'uku ma ka'am.

5Si Yahiya he', bohe' ya bay pamandina saga a'a. Sagō' saddī ya pamandi ka'am.
Palabay daka pilang'llaw, pinahōpan du kam Rū Sussi.”

6Manjari itu, magtimuk pa'in sigām maka si Isa, atilaw sigām ni iya. “Tuwan
Panghū',” yuk sigām, “ya na itu bahā' waktu pamabingnu ni bangsa kami Isra'il ya
bay kapatut kami tagna' ang'ntanan pagparinta?”

7Yuk sambung si Isa, “Mbal kam makata'u pasal ilu-i, sabab Mma'ku sadja ya
taga-kapatut amat'nna' waktu maka masa.

8Saguwā',” yuk si Isa, “kabuwanan du kam kawasa ma waktu kahōp Rū Sussini
ka'am, ati magpasab'nnal kam ma pasalku ma da'ira Awrusalam itu, ma
kaluha'an lahat Yahudiya, ma lahat Samariya, sampay ma mpat pidju alam.”

9Aubus pa'in pamissala si Isa, tabowa iya pa'angkat ni sulga', ma sabu sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magpang'nda'. Sakali kalimbuhan iya e' gabun, halam na ta'nda' e' sigām.

10Masi na pa'in sigām ang'nda' papatong ni langit hinabu si Isa pa'angkat, jari aniya' duwangan l'lla magpamakay pote' an'ngge ma atag sigām.

11Yuk duwangan itu ni sigām, “Ka'am saga a'a Jalil! Angay kam magt'nggehan na pa'in papatong tudju ni langit? Si Isa, ya bay pina'angkat min ka'am tudju nisulga', pabīng du, bo' kabīngna pi'itu magsali' maka buwat bay ka'angkatna, ya ta'nda'bi itu.”

Si Mattiyas Pinene' Paganti' min si Judas

12Sakali amole' na saga a'a kawakilan e' min būd Kayu Jaitun tudju ni Awrusalam, saga dakilometro lawakna.

13Makat'kka pa'in sigām ni Awrusalam, magtūy sigām pariyata' ni bilik paghanti'an. Ya maina'an disi Petros, si Yahiya, si Yakub, si Andariyas, si Pilip, si Tomas, si Bartolome, si Matiyu, si Yakub anak si Alpa, si Simun ya niranglay Pangangatu, maka si Judas dakayu' ya anak si Yakub.

14Araran sigām magtipun angamu'-ngamu' ni Tuhan. Pabeya' isab ma sigām saga kar'ndahan, sampay si Mariyam ina' si Isa maka saga danakan si Isa l'lla.

15Na mbal at'ggol minnē', magtipun saga a'a magpangandol ma si Isa. Aniya' sigām kulang-labi dahatus maka duwampū'. Manjari an'ngge si Petros ma t'ngnga'-t'ngnga' sigām amissala.

16“Saga dauranakanku,” yukna, “wajib subay aniya' kamaksuran ma lapal Rū Sussi, ya bay pinasulat ma si Da'ud ma pasal si Judas. Si Judas Iskariyut, ya na bay anuli'an saga a'a anaggaw si Isa.

17Si Judas itu bay dansehe'an maka kitam. Bay iya kawakilan isab e' si Isa maghinang buwat hinangtam.”

18Ya sīn bay panamba si Judas ma hinangna ala'at, ya pamasaggawna si Isa ni saga bantana, bay pam'llina tana'. Tab'llina pa'in tana' he', ahūg iya pareyo' minna'an ati abustak b'ttongna. Paluwas tina'ina kamemon.

19Kinata'uwan itu e' a'a kamemon ma Awrusalam, angkan tana' inān niōnan e' sigām Akeldama, ma buwat bahasa Yahudi, hatina “Tana' Tamba Laha'.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20“Na,” yuk si Petros, “aniya' tasulat ma deyom Kitab Jabul, ya yuk-i, ‘Bang pa'in asiya-siya palahatanna. Subay halam aniya' pat'nna' maina'anpabīng.’ Maka aniya' isab ayat dakayu', yuk-i, ‘Subay aniya' a'a saddi paganti' ma bay hinangna he'.’ ”

21-22Amissala gi' si Petros, yukna, “Angkanna subay aniya' gin'llal saddi ameya' ma kitam anaksi' in Panghū' Isa allum na pabing. Ya subay pinene' a'a bay sehe'tam ma waktu kapagbeya' Panghū' Isa maka kitam, min waktu bay kapamandi a'a e' si Yahiya sampay ni llaw ka'angkat si Isa min kitam tudju ni sulga'.”

23Sakali itu sinabbut e' sigām ōn duwangan l'lla pamene'an. Dakayu' inān si Yusup, ya niōnan si Barsabbas (atawa si Justus), maka dakayu' si Mattiyas.

24Angamu'-ngamu' disi Petros ni Tuhan, yuk sigām, “O Tuhan, kata'uwannu bang ai ma deyom pikilan manusiya' kamemon. Pandu'in kami bang sai pene'nu ma duwangan itu

25ganti' si Judas, bo' tahinangna hinang ya pamasuku'nu ma saga a'a kawakilan. Sabab hinang itu bay ni'bbahan e' si Judas, pagka wa'i na iya amole'ni lahatna kakkal.”

26Puwas ina'an magko'ot-ko'ot na sigām ōn a'a pamene'an. Ya tako'ot inān ōnsi Mattiyas, jari pinak'nnop iya ni kasangpū' maka ssa ya bay kawakilan si Isa inān.

Kahinangan 2

Kapatulun Rū Sussi ma Llaw Pentekosta

1Ta'abut pa'in llaw paghinang Pentekosta, magtimuk saga a'a magpangandol ma si Isa kamemon.

2Saru'un-du'un du aniya' bahonos min langit, sali' baliyu alandos patumbuk. Magtūy tasōd kaluha'an luma' ya pagtingkō'an sigām inān.

3Ati ta'nda' e' sigām sali' d'lla' api asaplag pat'nna' ma saga a'a inān pakaniya-pakaniya.

4Manjari kamemon sigām inān kahōpan Rū Sussi ati anagna' sigām magbissala ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ginisan bahasa. Ai-ai pamuwan ma sigām min kawasa Rū Tuhan, ya na he' pamissala e' sigām.

5Na, aniya' bay pahanti' maina'an ma Awrusalam saga a'a bangsa Yahudi bay min kalahatan, a'a maga'agama.

6Pagkale sigām ma hidjul min deyom luma' inān, magtūy aheka sigām patimuk pina'an. Ainu-inu isab sigām sabab takale sigām saga bebeya'an si Isa magbissala ma buwat bahasa sigām pakaniya-pakaniya.

7Kinobla'an sigām kamemon, maka ainu-inu, angkan yuk sigām, “Daka ai takaletam itu! Ya magpamissala itu hal ba'anan a'a min lahat Jalil!

8Angay sigām makabissala bahasatam luggiya', dangan maka dangan?

9Kitam itu,” yuk sigām, “min kalahat-lahatan ko'. Aniya' itu min lahat Partiya, min Midiya, min Elam, aniya' min Mesopotami, min lahat Yahudiya itu, min Kappadoke, min Puntus maka min Asiya.

10Aniya' isab kitam min Prigiya, min Pampiliya, min lahat Misil maka min kalahatan Libiya ya ma kasekotan lahat Kirini. Aniya' isab kitam min da'ira Rōm.

11Aniya' kitam kasehe' bangsa Yahudi, maka aniya' kasehe' ngga'i ka Yahudi ya papinda na ni agama Yahudi. Aniya' isab min pū' Kerete maka min lahat Arab. Sagō' minsan kitam minningga lahat, takaletam saga a'a itu amissala ma bahasatam. Takaletam pasal hinang kawasa ya nihinang e' Tuhan.”

12Manjari ainu-inu saga a'a magtimukan inān kamemon, maka sali' asasaw. Atilaw na pa'in sigām dangan maka dangan, yuk-i, “Ai bahā' hatina itu?”

13Sagō' aniya' kasehe' angudju'-ngudju' ma saga bebeya'an si Isa inān. Yuk sigām, “Saga a'a itu nilango binu!”

Pagnasihat si Petros ma Katimukan A'a

14Sagō' an'ngge si Petros maka sehe'na kasangpū' maka ssa, ati akosog e'na amissala ma saga a'a magtimukan inān. “Ka'am saga pagkahiku Yahudi,” yukna, “sampay ka'am maglahat ma da'ira Awrusalam itu! Pakale kam bo' kam pahatiku pasal pakaradja'an ya takalebi itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Pangannalbi marai' nilango saga a'a magpamissala itu, saguwā' ngga'i ka. Halam aniya' maglangohan bang yampa lisag siyam subu!

16Ya ta'nda'bi ma buwattina'an, ya na ko' itu kamaksuran bay pinagkallam e' nabi Jowel ma masa awal e', yuk-i,

17‘Ya itu hinangku ma saga llaw damuli, yuk Tuhan, pahōpku Rū-ku ma manusiya' kamemon. Saga panubu'bi l'lla-d'nda amaluwas du lapalku, saga l'lla abata' gi' maka'nda' du pakaradja'an halam gi' at'kka, makauppi isab saga matto'abi.

18Aho', yuk Tuhan, minsan saga ataku l'lla-d'nda, pahōpanku du Rū-ku ma masa ina'an-i, ati sigām ya amaluwas palmanku.

19Hinangku isab hinang makainu-inu ma b'ttong langit, maka saga paltanda'an ma babaw dunya. Pa'nda'ku laha' maka api maka humbu aheya.

20Mata llaw magdo'om-do'om du, maka bulan apinda ni keyat, sali' luwa laha', Bang song at'kka llaw pangahukum e' Panghū'bi, llawna aheya, llaw mahaldika'.

21Jari sai-sai anabbut ma ōn Tuhan mikitabang, lappasan du iya.’ ”

22Yuk gi' si Petros, “Ka'am pagkahiku bangsa Isra'il, kalehunbi bissalaku itu. Si Isa, a'a Nasaret, bay pinatuman ma pang'nda'bi in iya bay sinoho' e' Tuhan. Sabab kabuwanan iya barakat angkan tahinangna saga hinang akawasa kainu-inuhan a'a, sampay saga paltanda'an. Kata'uwanbi asal, sabab maitu ma deyomanbi ya bay pangahinanganna saga hinang e'.

23In kamatay si Isa itu kinata'uwan asal e' Tuhan ma halam gi' bay paniya'. Min niyatna maka maksudna angkan si Isa bay tinukbalan ni pang'ntananbi, ati ka'am ya bay amapatay iya pagka pasagaranbi a'a jahulaka' angalansang iya ni hāg.

24Saguwā' pinakallum iya pabalik e' Tuhan. Pinaluhaya iya e' Tuhan min katiksa'an kamatay, sabab in iya mbal to'ongan kapagbaya'an e' kamatay.

25Aniya' bay tasulat e' si Da'ud ma masa awal e' ma pasal si Isa Al-Masi itu, ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yuk-i, ‘Ta'nda'ku Panghū'ku ma atagku sakahaba' waktu. Itiya' iya ma bihingku kowan, mbal aku tajogjog,

26angkan akōd deyom atayku, angkan aku magkalasigan. Minsan amatay baranku aholat sadja aku ma iya,

27sabab mbal du aku bbahannu ma lahat saga magpatayan. Aku ya sosoho'annu luggiya', mbal pasagarannu baranku angahalu' ma deyom paliyangan.

28Katuli'annu aku lān ya amowa ni kallum kakkal. Sinōd aku kōg-koyag ma sabab kamaitunu ma aku.’

29“Na, saga dauranakanku,” yuk si Petros, “patampalku pamissalaku ni ka'am pasal bay ka'mbo'-mbo'antam si Da'ud e'. Bay iya amatay sampay kinubul, maka kubulna masi takilā sampay ni llaw itu.

30Sagō' in iya nabi, angkan kinata'uwan e'na bang ai bay panganjanji' Tuhan ma iya. Bay anapa isab Tuhan ma si Da'ud ma pasal waktu sinōng. Subay aniya' dakayu' panubu'na magsultan.

31Na, pagka kinata'uwan e' si Da'ud bang ai pinat'kka e' Tuhan ma waktu sinōng, bay iya angallam pasal kallum Al-Masi pabīng min kamatayna. Yuk pangallamna he', ‘Halam iya bay ni'bbahan ma lahat saga magpatayan. Halam isab bay angahalu' baranna ma deyom paliyangan.’

32Si Isa ko' inān,” yuk si Petros, “ya bay pinakallum e' Tuhan pabīng. Ati kami kamemon itu saksi' du, in kallumna pabalik asal b'nnal.

33Pinabangsa na iya, pinatingkō' ma bihing Tuhan tampal ni kowan, ati tasambut e'na min Mma'na in Rū Sussi ya bay panganjanji'. Jari pinabeya' Rūitu e' si Isa bo' pahōp ni kami, angkan saga kahinangan ya ta'nda' maka takalebi buwattina'an.

34Ngga'i ka si Da'ud ya bay pa'angkat ni sulga', sagō' buwattitu pamissalana, yuk-i ‘Bay ah'lling Tuhan ni Panghū'ku, yukna, Dai' ka aningkō' ma bihingku kowan,

35sampay bowaku palbantahannu tatau' ma deyo' pād-tape'nu.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36“Angkanna,” yuk si Petros, “in ka'am bangsa Isra'il kamemon, subay kata'uwanbi in si Isa itu, ya bay palansangbi ni hāg, gin'llal na e' Tuhan, in iya Panghū' maka Al-Masi, ya pinene' e' Tuhan!”

37Pagkale saga a'a ma pamissala si Petros itu magtūy alengog sidda pikilan sigām. Yuk sigām ni si Petros maka ni kasehe'an kawakilan e', “Saga dauranakan, ai subay hinang kami?”

38Yuk sambung si Petros, “Taikutinbi to'ongan dusabi. Ati ka'am dangan maka dangan subay pinandi min ōn si Isa Al-Masi, palsaksi'an in ka'am angandol na ma iya. Manjari niampun du dusabi maka pinaniya'an du kam Rū Sussi, ya pamuwan Tuhan ma ka'am.

39Sabab ya ilu janji'na ma ka'am maka saga panubu'bi, sampay isab sigām min katāhan, sai-sai tapene' e' Panghū'tam Tuhan.”

40Aheka gi' bissala si Petros ma saga a'a inān. Binanda'an sigām e'na, niebot-ebotan pahāp, yukna, “Anabang kam di-bi bo' kam papuwas min saga a'a ya maghinang kalumu'an ma buwattina'an!”

41Manjari aheka am'nnal ma bissala si Petros inān ati pinandi sigām tanda' in sigām suku' si Isa na. Ma llaw inān, aniya' saga t'llungibu heka a'a pinak'nnopni saga a'a magpangandol ma si Isa.

Kapagdakayu' Atay saga Bebeya'an si Isa

42Amogbog sigām ma bay pamandu' e' saga a'a kawakilan si Isa, maka magdakayu' sigām maka saga a'a kasehe' ya magpangandol. Magbahagi' sigām tinapay maka magbeya' angarap ni Tuhan.

43Aheka hinang makainu-inu maka paltanda'an bay tahinang e' saga a'a kawakilan itu, angkan sinōd tāw saga a'a kamemon.

44Magdakayu' na pa'in saga a'a magpangandol kamemon, maka magbahagi'-biyahagi'i.

45Pinab'llian ginisan pangalta' sigām ati b'llihanna pamahagi' ni kasehe'an sasuku taga-sukkal.

46Llaw-llaw sigām magsabu ma deyom langgal pagkulbanan. Magsalu sigāmma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaluma'an sigām. Akōd isab magbahagi' kinakan min atay pote'.

47Ananglit na pa'in sigām ma Tuhan, ati kasulutan a'a kamemon ma sigām. Sakahaba' llaw aniya' na pa'in a'a pinak'nnop ni sigām e' Panghū', sasuku kalappasan min hukuman dusa.

Kahinangan 3

A'a Aku'il Kauli'an e' si Petros

1Manjari dakayu' llaw, pehē' si Petros maka si Yahiya ni langgal pagkulbanan ma waktu sambahayang luhul.

2Maina'an ma atag lawang langgal niōnan Lawang Alingkat, aniya' dakayu' a'a mbal makal'ngngan min deyom kandang ina'na gi'. Binowa iya llaw-llaw ni atag bowa' lawang inān supaya iya makapangamu' sarakka ni saga a'a maglabayan minna'an tudju ni deyom langgal.

3Pag'nda'na ma si Petros maka ma si Yahiya ina'an song pasōd, magtūy iya angamu' sin ni sigā.

4Pinatongan iya e' sigā, jari yuk si Petros, “Ang'nda' ka ni kami!”

5Magtūy ang'nda' a'a inān, aholat kabuwanan ai-ai e' sigā.

6Sagō' ah'lling si Petros ma iya, yukna, “Halam to'ongan aniya' alta'ku sagō' ya pamuwanku ma ka'a bang ai aniya' ma aku. Min kawasa ōn si Isa Al-Masi a'a Nasaret, soho'ta ka pal'ngngan!”

7Ati binalutan iya e' si Petros ma tanganna kowan, tinabang bo' makat'ngge. Saru'un-du'un du iya kabuwanan kosog ma tape'na sampay ma buku-bukuna.

8Magtūy iya an'ngge bo' yampa lum'ngngan. Puwas e' magbeya' iya maka disi Petros pasōd ni deyom langgal. Pal'ngngan iya maka e'na maglaksu sampay ananglit ma Tuhan.

9Ta'nda' iya e' saga a'a magtimuk maina'an, pal'ngngan maka ananglit na pa'in ma Tuhan.

10Takilā iya e' sigām in iya bay aningkō' angamu' sarakka ma langgal ma bowa' lawang ya pinagōnan Lawang Alingkat. Magtūy sigām kinobla'an maka ainu-inu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma bay tahinang ma a'a inān.

Magnasihat si Petros ma Deyom Langgal

11Amalut lagi' a'a inān ma si Petros maka si Yahiya maina'an ma saurung langgal ya niōnan Saurung si Sulayman. Angkan ainu-inu saga a'a kamemonati paragan sigām pina'an ni disi Petros.

12Pag'nda' pa'in si Petros ma saga a'a inān, amissala iya, yukna, “Oy, ka'am a'a Isra'il! Angay itu kainu-inuhanbi! Angay kami patonganbi? Pangannalbi bahā' min kawasa kami atawa min kasussi atay kami, ya angkan a'a itu makal'ngngan na?

13Tuhan ya pagtuhanan si Ibrahim, si Isa'ak maka si Yakub, sampay ka'mbo'-mbo'antam, bay amabangsa sosoho'anna si Isa. Sagō' t'kkahanbi iya ni sara'bo' pinapatay ati sulakbi iya ma matahan gubnul Pilatu, minsan iya anganiyat amaluhaya si Isa.

14Asussi si Isa maka a'adil, saguwā' bay taikutanbi. Ya bay amu'bi pinaluwas e' gubnul a'a pamomono'.

15Bay iya papataybi, ya po'onan kallum, sagō' pinakallum iya pabīng e' Tuhan. Kami itu saksi' in ina'an b'nnal.

16Na,” yuk si Petros, “min kawasa ōn si Isa, angkan a'a bay aku'il itu kabuwanan kosog bo' makal'ngngan na. Ta'nda'bi na iya, maka takilābi asal. Aho', min pangandolna ma ōn si Isa, angkan iya kauli'an ma pang'nda'bi.

17“Saga dauranakanku,” yuk si Petros, “kata'uwanku in ka'am maka saga nakura'bi bay a'awam, angkan bay hinangbi buwattē' ma si Isa.

18Saguwā' ya na he' katumanan pagkallam Tuhan, ya bay pinata'u e' kanabi-nabihan min awal gi' he'. Pinata'u e' sigām in Al-Masi subay makalabay kabinasahan.

19Na,” yuk si Petros, “taikutinbi na dusabi. Papinda kam ni Tuhan bo' pinapasan e'na dusabi, ati bo' kam pinaniya'an kahayangan atay e' Panghū'.

20Jari pinapi'itu du si Isa, ya Al-Masi bay tapene' e' Tuhan magbaya' ma ka'am.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sagō' subay maina'an gi' iya ma sulga' sampay ta'abut waktu pamahāp Tuhanma kamemon ai-ai, buwat bay janji'na labay min kanabi-nabihan ma masa awal.

22Sabab si Musa bay angallam ma bangsa Isra'il, yukna, ‘Ma sinosōng aniya' du dakayu' nabi buwat aku pinaniya'an ka'am e' Panghū'bi Tuhan. A'a bangsabi iya. Wajib iya subay kalebi ma ai-ai pamissalana ma ka'am.

23Sai-sai mbal akale ma nabi inān, pinaokat du iya e' Tuhan min bangsa suku'na sampay minula.’

24“Buwattē' na pa'in pangallam saga nabi kamemon, tinagna'an min si Samwel pasal pakaradja'an ya paniya' ma waktu itu.

25Manjari ka'am ya makasambut kahāpan min kanabi-nabihan, maka ka'am ya pinasuku'an paljanji'an Tuhan ya bay panganjanji'na ma ka'mbo'-mbo'anbi. Bay anganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, yukna, ‘Kamemon saga bangsa ma dunya itu pinaniya'an kahāpan ma sabab panubu'nu.’

26Angkan tapene' e' Tuhan sosoho'anna si Isa, ati pinapi'itu iya ni ka'am dahū bo' kam pinaniya'an kahāpan pagka kam binowa e'na ang'bba min kahinanganbi ala'at.”

Kahinangan 4

Pinatampal disi Petros ni Tumpukan Maghuhukum

1Masi gi' si Petros maka si Yahiya amissala ma saga a'a, aniya' pina'an ni sigā saga imam maka kapitan jaga langgal pagkulbanan, maka saga Saddusi.

2Landu' asasaw pikilan sigām sabab ina'an disi Petros amandu'an saga a'a insi Isa allum pabalik min kamatayna.

3Manjari sinaggaw disi Petros. Kinalabusu sigā sampay ni llaw dakayu' sabab abay-kohap na.

4Sagō' aheka a'a bay akale ma bissala disi Petros bo' am'nnal ma si Isa. Ya heka sigām angandol inān saga limangibu bang l'lla sadja ya ni'itung.

5Pag'llaw dakayu', magtimuk ma Awrusalam saga kanakura'an bangsa Yahudi, saga pagmatto'ahan, maka saga guru sara' agama.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Ina'an isab maina'an si Annas Imam Muwallam, maka disi Kayapas, si Yahiya, si Iskandar, maka saga kampung si Annas kasehe'.

7Manjari duwangan a'a kawakilan e' sinō' pa'alop ni sigām. Tinilaw sigā e' saga nakura' inān, yuk-i, “Kawasa ai bay pangahinangbi saga kahinanganbi di'ilaw e'? Atawa ōn sai bay panabbutanbi?”

8Manjari si Petros inān pinahōpan Rū Sussi, ati kasambunganna saga nakura' inān, yukna, “Ka'am saga nakura' bangsa Yahudi, maka ka'am saga pagmatto'ahan ilu,

9bang ya panumariyahanbi kami pasal kahāpan bay tahinang ma a'a aku'il itu, maka pasal bang buwattingga bay kapamauli' ma iya,

10na, ya itu subay tōp kata'uwanbi. Pata'u kam maka kamemon saga bangsa Isra'il. Ya a'a an'ngge ma dahuanbi itu, angkan iya kauli'an na sabab kawasa si Isa Al-Masi a'a Nasaret! Bay iya palansangbi ni hāg, sagō' pinakallum iya min kamatayna e' Tuhan.

11Si Isa itu bay kinallam ma deyom Kitab, ya yuk-i, ‘Ya batu bay sinulak e'bi saga a'a maghinang luma', ya na ina'an batu tapene' pamapagon luma'.’

12Halam to'ongan aniya' saddī min si Isa ma kaluha'an dunya itu makalappas kitam min mulka'. Luwal ōn si Isa bay pamuwan e' Tuhan panabbutan manusiya', bo' supaya kitam lappasan.”

13Sakali ainu-inu saga kanakura'an inān pag'nda' sigām ma kaesog si Petros maka si Yahiya amissala. Kinata'uwan isab in sigā karuwangan itu a'a areyo' asal, halam bay makalabay pangadji' alanga. Manjari kinilā sigā pahāp e' kanakura'an he', in sigā magbeya' maka si Isa.

14Malaingkan halam aniya' panganjawab e' saga nakura', sabab ina'an ma pang'nda' sigām a'a bay kauli'an e', an'ngge ma atag disi Petros.

15Angkan sigām magpanoho'an pinaluwas disi Petros minnē' bo' sigām magisun.

16Yuk sigām, “Ai bahā' subay hinangtam ma saga a'a itu? Mbal kitam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makapalilu pasal bay tahinang e' sigā, sabab kinata'uwan e' a'a kamemon ma da'ira Awrusalam itu aniya' hinang landu' akawasa bay tahinang e' sigā duwangan itu.

17Sagō',” yuk sigām, “sanggupantam sigā supaya mbal patanyag palkala' itu. Banda'antam subay da'a amissala pabīng min ōn si Isa.”

18Angkan pinalinganan pabalik si Petros maka si Yahiya e' saga nakura' inān. Binanda'an sigā subay da'a to'ongan amissala atawa amandu' min ōn si Isa minsan pandu' ai.

19Sagō' anambung si Petros maka si Yahiya yuk-i, “Kumpasunbi kono' bang ingga ya abontol ma pang'nda' Tuhan: ka'am manusiya' ya patut bineya', atawa iya?

20Sabab mbal kami makajari pahali angahaka'an saga a'a pasal bay ta'nda' kami maka bay takale kami he'.”

21Gom pa'in pinakosog e' saga nakura' inān ya sanggup sigām ma disi Petrosbo' yampa sigā pinaluhaya. Halam aniya' sababan paminasa saga nakura' inān ma disi Petros, sabab ina'an kamemon saga a'a ananglitan Tuhan ma sabab hinang kawasahan bay tahinang e'.

22Na, ya a'a bay kauli'an ku'ilna labi mpatpū' tahun umulna.

Angamu'-ngamu' Saga A'a Bebeya'an si Isa

23Na, tapaluwas pa'in disi Petros, magtūy sigā pabīng ni kasehe'an sigā angahaka pasal kamemon bay pah'lling saga kaimaman alanga maka saga pagmatto'ahan.

24Takale pa'in ina'an-i e' sigām, magtūy sigām magbeya' angamu'-ngamu' ni Tuhan. “O Panghū' Sangat Kawasa,” yuk sigām, “ka'a ya bay amapanjari langit maka dunya, tahik maka kabohe'an, sampay binangsa kamemon ma deyomna.

25Bay pabissalanu sosoho'annu si Da'ud, pangkat kami, ati angallam iya deyo' bay min Rū Sussi, yuk-i, ‘Angay angkan magpananggup saga kabangsa-bangsahan? Angay sigām magkagara'an ma halam aniya' pūsna?

26Magdakayu' saga kasultanan bo' magsakap, Magtipun saga kanakura'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angatu ma Panghū', maka ma Al-Masi ya tapene'na magbaya'!’

27B'nnal pangallam e',” yuk pangamu'-ngamu' sigām, “sabab bay magtipun ma da'ira itu saga a'a Yahudi maka a'a ngga'i ka Yahudi, sultan Herod maka gubnul Puntus Pilatu. Maggara' sigām anguntara ma si Isa, sosoho'annu sussi ya bay g'llalnu Al-Masi.

28Jari tahinang e' sigām ya bay niyatnu min awal lagi', luwas min kawasanu maka kahandaknu.

29Na, Panghū', kalehun sanggup sigām ma kami. Tabangin kami saga sosoho'annu, bo' kami mbal tināw amissala lapalnu.

30Paluwasun kosog kawasanu amauli' saga a'a sakihan. Pahinangun hinang makainu-inu maka paltanda'an min kawasa ōn si Isa, ya sosoho'annu sussi.”

31Na, aubus pa'in pangamu'-ngamu' sigām inān, ajogjog luma' ya pagtipunan sigām ati pinahōpan sigām Rū Sussi. Minnē' sigām amissala lapal Tuhan, halam to'ongan aniya' tāw sigām ma a'a.

Magbahagi' Sama-sama saga Bebeya'an si Isa

32Manjari itu magda'atay maka magdakayu' kagara'an kamemon magpangandol ma si Isa inān. Halam aniya' ah'lling in kaniya'na ina'an suku'na sadja, sagō' sama-bahagi' sigām kamemon ma ai-ai sigām.

33Saga a'a kawakilan inān magabut-abut anaksi' pasal kallum Panghū' Isa pabīng min kamatayna. Jari akawasa to'ongan panaksi' sigām, ati landu' sigām kinahāpan e' Tuhan.

34Halam aniya' ma deyoman sigām kakulang-kabusan. Bang aniya' waktu pamab'lli sigām tana' atawa luma',

35ni'nde'an b'llihanna ni saga a'a kawakilan inān. Jari in sin inān bay pinagbahagi'an ma sasuku taga-kasusahan.

36Na, aniya' maina'an dakayu' panubu' si Libi niōnan si Yusup. Bangsa Yahudi asal iya, a'a min pū' Kiprus. Ya pangōn saga a'a kawakilan ma iya, “Barnabas”, (hatina a'a amat'ttog iman).

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37Aniya' bay tana' si Barnabas itu, jari pab'llihanna. Ati b'llihanna ni'nde'an e'na ni saga a'a kawakilan inān.

Kahinangan 5

Si Ananiyas maka si Sappira

1Na aniya' inān dakayu' a'a niōnan si Ananiyas, h'ndana si Sappira. Aniya' tana'na bay pab'llihanna,

2sagō' in b'llihanna kasehe' bay tatau'na. Niuyunan isab itu e' h'ndana, jari ya sin bay takapin min b'llihan e' bay ni'nde'an ni saga a'a kawakilan.

3Yuk si Petros ma iya, “Ananiyas, angay pasagarannu nakura' saitan pahōp ma deyom pangatayannu, amowa-mowa ka'a amutingan Rū Sussi? Sabab ilu bay tau'nu sin kasehe'an bay b'llihan tana'nu he'.

4Ma halam lagi' bay pab'llihannu, suku'nu asal tana' inān. Maka minsan bay kapab'llihanna, suku'nu du b'llihanna inān paggunabi. Jari angay tapikilnu maghinang buwattilu? Ngga'i ka manusiya' ya pagputingannu ilu, sagō' Tuhan!”

5Pagkale pa'in si Ananiyas ma lling itu, magtūy iya pahantak amatay. Jari sasuku makakale ma pasal kamatayna inān sinōd tāw sidda.

6Sakali pasōd pina'an saga kal'llahan abata' gi' anaput patayna bo' yampa binowa paluwas minnē', kinubul.

7Na, palabay pa'in saga t'llunjām, at'kka pina'an h'nda si Ananiyas, sagō' halam kinata'uwan e'na bang ai bay tum'kka he'.

8Yuk si Petros ma iya, “Haka'in aku. Ya na bahā' itu sin kamemon bay ta'ā'bi maglakibini min b'llihan tana'bi?” “Aho',” yuk d'nda, “ya na ko' ilu.”

9Yuk si Petros, “Angay kam maglakibini bay maggara' anulayan Rū Panghū'! Nda'un, ilu na ma bowa' lawang saga a'a bay angubul h'llanu insini'. Maka ya du ka'a binowa du isab e' sigām.”

10Saru'un-du'un du pahantak d'nda inān ma atag tape' si Petros, amatay. Pagsōd pa'in saga kal'llahan abata' e', ta'nda' iya e' sigām amatay na ati binowa iya kinubul ma bihing h'llana.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Minnē' sidda tināw saga jama'a si Isa kamemon sampay sasuku bay makakale ma pasal ina'an-i.

Aheka Saki Kauli'an e' saga A'a Kawakilan

12Aheka saga paltanda'an maka hinang makainu-inu bay tahinang ma deyoman saga a'a Awrusalam inān e' saga a'a kawakilan. Jari sasuku magpangandol masi Isa araran magtipunan kamemon ma Saurung si Sulayman.

13Halam aniya' a'a saddī makatawakkal palamud ni sigām, minsan aheya pagaddat saga a'a kamemon ma sigām.

14Sagō' paganap na pa'in bo' paganap saga a'a l'lla-d'nda angandol maPanghū' Isa.

15Ya kaluwasanna, binowa saga a'a sakihan paluwas min luma' ni kalān-lānanbo' pinalege ma kantil atawa ma tepo supaya taluwa' lambung si Petros bang iya ganta' palabay minna'an.

16Aheka isab saga a'a bay pina'an min saga kauman ma sakalingkal Awrusalam, amowa sehe' sigām sasuku magsakihan atawa a'a sinōd saitan. Jari kauli'an sigām kamemon.

Pininjala' Saga A'a Kawakilan si Isa

17Pagubus, angimbū Imam Muwallam maka ba'anan pagkahina Saddusi ma saga a'a kawakilan.

18Jari pinasaggaw e' sigām saga kawakilan e' bo' kinalabusu.

19Sagō' ma sangom inān aniya' mala'ikat min Tuhan bay pina'an angukab tambol kalabusu, amowa saga a'a kawakilan inān paluwas.

20Yuk mala'ikat ni sigām, “Pehē' kam an'ngge ma halaman langgal pagkulbanan amandu'an saga a'a pasal kallum baha'u itu, bang ai hatulanna.”

21Jari pagdai'-llaw dakayu', pehē' na sigām ni halaman langgal buwat bay panoho'an mala'ikat e', ati anagna' sigām amandu'an saga a'a. At'kka pa'in pina'an Imam Muwallam maka saga sehe'na, pinatimuk e' sigām Tumpukan Maghuhukum bo' magsakaum kamemon saga pagmatto'ahan bangsa Isra'il. Pagubus, sinō' saga nakura' jaga pehē' ni kalabusu bo' pina'alop saga a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kawakilan ni Maghuhukum e'.

22Sagō' pagt'kka saga jaga itu ni kalabusu, halam maina'an saga a'a kawakilan. Jari pabing ni Maghuhukum angahaka.

23Yuk sigām, “Pagt'kka kami ni kalabusu, masi ahogot saga tambol lawangna. Maka ina'an isab saga sundalu jaga masi an'ngge ma luwasan lawang kalabusue'. Sagō' pagukab kami, halam aniya' tabāk kami ma deyom!”

24Na, takale pa'in haka inān e' nakura' jaga langgal sampay e' kaimaman alanga, asasaw pamikil sigām bang ai kat'kkahan saga pakaradja'an itu.

25Sakali aniya' a'a at'kka pina'an amowa haka, yukna, “Pakale kam! Ya a'a bay pakalabusubi, ina'an na ma deyom langgal amandu'an saga a'a!”

26Magtūy pehē' nakura' jaga maka saga a'ana angā' disi Petros. Sagō' halam sigām makapissoko' disi Petros sabab tināw sigām binantung maka batu e'ba'anan a'a maina'an.

27Binowa saga a'a kawakilan itu e' sigām pinatampal ni Tumpukan Maghuhukum, jari sinumariya sigām e' Imam Muwallam.

28Yuk-i, “Bay na kam sanggupan kami to'ongan sinō' da'a amandu' pasal a'a ya pameya'anbi ilu. Sagō' nda'unbi na ya kahinanganbi itu! Asaplag deyom Awrusalam ma sabab pamandu'bi. Tu'ud kam magniyat amatanggung dusa ni kami ma pasal kamatay a'a inān!”

29Anambung si Petros maka kasehe'an bay kawakilan e', yuk sigām, “Panoho'an Tuhan ya subay beya' kami, ngga'i ka panoho'an manusiya'.

30Si Isa inān,” yuk sigām, “bay soho'bi nilansang ni hāg bo' pinapatay. Sagō'bay iya pinakallum pabing e' Tuhan, ya asal pagtuhanan saga pangkattam.

31Tapabangsa na iya e' Tuhan, pinat'nna' ma bihingna tampal ni kowan bo' magnakura' sampay Manglalappas ma manusiya', bo' supaya aniya' pagtaubatan maka ka'ampunan dusa ma bangsa Isra'il.

32Kami itu,” yuk disi Petros, “anaksi' in pakaradja'an pamissalaku itu b'nnal sadja. Ya du Rū Sussi, ya pamuwan e' Tuhan ma sasuku ameya' ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

panoho'anna.”

33Pagkale pa'in lling itu e' ma Tumpukan, apasu' to'ongan atay sigām ati maggara' sigām amapatay saga a'a kawakilan inān.

34Sagō' aniya' maina'an dakayu' Parisi niōnan si Gamaliyal, a'a pagguruhan sara' agama. A'a iya pinagaddatan e' kamemon. Na an'ngge si Gamaliyal itu ma Tumpukan Maghuhukum bo' soho'na pinaluwas dai'-dai' saga a'a sinumariya he'.

35Yuk si Gamaliyal, “Ka'am pagkahiku bangsa Isra'il, kamaya'-maya' kam ma ai-ai song hinangbi ma saga a'a ma luwasan itu.

36Entomunbi bay palabay he', aniya' bay niōnan si Tiyudas magheya-heya di-na. Aniya' isab saga mpat hatus a'a bay paumpig ma iya. Sagō' ya kamattihanna, pinapatay si Tiyudas ati akaukanat saga tendogna. Ya ina'an katobtobanna.

37Puwas min si Tiyudas, aniya' isab pasunu' dakayu' a'a Jalil, ōnna si Judas, ma timpu pagsulat ōn a'a kamemon e' parinta. Aheka isab saga a'a bay tabowana ameya' ma iya, sagō' ya du iya bay pinapatay maka akaukanat isabtendogna kamemon.

38Angkan kam banda'anku na ma pasal palkala' itu. Da'a inayunbi saga a'a itu. Pasagarinbi sadja na sigām. Sabab bang hal min pikilan manusiya' ya minaksud maka nihinang e' sigām itu, halam du aniya' kasōnganna.

39Sagō' bang min Tuhan, mbal tapaggatbi. Gōm pa'in sagga'bi na kabaya'an Tuhan!”

40Manjari bineya' e' saga a'a inān pamissala si Gamaliyal. Nilinganan e' sigāmsaga a'a kawakilan inān pinasōd bo' yampa sinō' niraplosan. Binanda'an sigām da'a amandu' pabalik min ōn si Isa, ati pinaluwas sigām.

41Sagō' ala'an pa'in saga a'a kawakilan min Tumpukan e', makalandu' akōd sigām sabab tabista sigām e' Tuhan tōp pinalabay min kabinasahan ma sabab pangandol sigām ma ōn si Isa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Sakahaba' llaw ina'an sigām ma deyom langgal pagkulbanan sampay ma saga kaluma'an, magpandu' na pa'in maka magnasihat lapal ahāp pasal si Isain iya Al-Masi.

Kahinangan 6

Pitu' A'a Pinene' Anabang

1Ma waktu inān magheheka na pa'in saga a'a bebeya'an si Isa. Jari aniya' palkala' ma sigām: saga Yahudi ya amissala bahasa Girīk magsagga' maka saga Yahudi porol ma lahat Yahudiya. Ya makala'at atay saga Yahudi amissalaGirīk inān, in kar'ndahan sigām balu takalipat kono' ma waktu kapagbahagi' balanja' kahaba' llaw.

2Angkan saga bebeya'an si Isa kamemon sinō' pinatimpuk e' sangpū' maka duwa a'a kawakilan ati ah'lling ni sigām. Yuk-i, “Mbal taluwa' bang kami ang'bbahan hinang kami magnasihat palman Tuhan, ati bo' amahagi' saga balanja'.

3Angkanna, saga dauranakan, subay kam amene' pitu' l'lla min deyomanbi ilu, a'a kahōpan e' Rū Sussi, maka taga-pangita'u alalom. Bang tapene'bi na, patanggung kami ni sigām ya hinang amahagi' balanja' itu.

4Manjari kami itu,” yuk a'a kawakilan e', “amanuyu' na pa'in angamu'-ngamu' niTuhan maka anganasihat palmanna.”

5Na, kasulutan a'a inān kamemon ma bay kagara'an e', ati tapene' e' sigām si Esteban, a'a bal-iman maka kahōpan e' Rū Tuhan. Tapene' isab si Pilip, si Prokoros, si Nikanur, si Timun, si Parmenas, maka si Nikulas min Antiyuk. Si Nikulas itu ngga'i ka Yahudi, a'a ya bay apinda ni agama Yahudi.

6Ya kapitu' a'a itu bay binowa patampal ni saga a'a kawakilan bo' niamu'an tabang min Tuhan. Pinat'ppakan isab sigām tangan, tanda' in sigām pinasuku'an hinang inān.

7Manjari pasaplag na pa'in palman Tuhan. Pak'nnop to'ongan heka saga a'a ameya' ma si Isa ma deyom Awrusalam, maka aheka isab kaimaman ameya' angandol ma si Isa.

Si Esteban Sinaggaw

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Si Esteban inān a'a sidda tinabang e' Tuhan, a'a binarakatan, angkan aheka hinang makainu-inu maka paltanda'an bay tahinang e'na ma deyoman saga a'a ma Awrusalam.

9Sagō' aniya' saga a'a anagga' iya, jama'a min dakayu' langgal niōnan Langgal A'a Aluhaya. Saga a'a inān asal min da'ira Kirini maka min da'ira Iskandari. Jari magbeya' sigām maka saga Yahudi kasehe' min lahat Silisi maka min lahat Asiya isab, ati amowa magjawab ma si Esteban.

10Daipara saga a'a inān mbal maka'atu ma bissala si Esteban ma sabab pangita'u ya asal pamuwan ma iya e' Rū Tuhan.

11Sakali aniya' a'a saddī tinambahan e' saga anagga' inān. Binidjakan sigām, sinō' angahaka puting pasal si Esteban. Ya yuk puting sigām, “Bay takale kami a'a itu amūng-mūng pangkal ma si Musa maka ma Tuhan.”

12Minnē' aniya' sasaw ma kaheka'an a'a inān maka ma saga pagmatto'ahanmaka saga guru sara' agama. Angkan sigām pina'an anaggaw si Esteban, ati tinandanan iya ni Tumpukan Maghuhukum.

13Aniya' isab saga a'a binidjakan e' sigām magsaksi' puting ma pasal si Esteban. Yuk saksi' he', “A'a itu mbal pahali amissala kala'atan pasal langgaltam sussi itu, maka pasal sara' agamatam.

14Bay iya takale kami ah'lling in si Isa, a'a Nasaret e', song angalangkat langgal itu. Maka pinindahan kono' e'na pangaddatan kamemon bay pang'bba kitam e' si Musa.”

15Manjari pinatongan si Esteban e' saga a'a aningkō' ma Paghuhukum e', ati tanda' e' sigām pamaihu'an si Esteban angaluwa pamaihu'an mala'ikat.

Kahinangan 7

Bissala si Esteban ma Tumpukan Maghuhukum

1Manjari tinilaw si Esteban e' Imam Muwallam, yukna, “B'nnal bahā' ya panuntut e' saga a'a itu?”

2Anambung si Esteban, yukna, “Saga matto'a-danakanku, pakale kam. Ya Tuhan Sanglit-sahaya bay patuwa' ni pangkattam si Ibrahim, waktu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kapaglahatna ma Mesopotami. Halam gi' iya bay maglahat ma Haran ma waktu ina'an-i.

3Yuk Tuhan ni iya, ‘Ala'an ka min lahatnu porol ilu maka min kaheka'annu. Pehē' ka tudju ni lahat dakayu', ya pa'nda'anku ni ka'a ma sinosōng.’

4“Angkan bay maglain si Ibrahim min lahat Kaldeya tudju ni lahat Haran maglahat maina'an. Amatay pa'in mma'na, pinapi'itu iya e' Tuhan ni lahat ya paglahatantam itu buwattina'an.

5Sagō' halam gi' iya bay kabuwanan tana' e' Tuhan palsuku'anna ma lahat itu, minsan la'a hal tana' sarang pagi'ikan tape'na. Sagō' nijanji'an iya e' Tuhan, in iya sampay panubu'na pinasuku'an du lahat itu. Bo' ma waktu bay panganjanji' Tuhan e', bay halam gi' aniya' tubu' si Ibrahim.

6Buwattitu bay bissala Tuhan ma si Ibrahim, yukna, ‘Maglahat du saga panubu'nu ma lahat bangsa liyu. Tahinang du sigām banyaga' sampay tiniksa'e' bangsa inān ma deyom mpat hatus tahun.

7Saguwā' pat'nna'ku hukuman ma bangsa ya song amanyaga' saga panubu'nu. Puwas e', paluwasku du sigām min lahat pamanyaga'an ma sigām ati maghinang du sigām ni aku ma lahat itu.’

8Sakali si Ibrahim bay kabuwanan addat pagislam, tanda' palsaksi'an in iya maka panubu'na taga-kapagsulutan maka Tuhan. Angkan anakna si Isa'ak bay ni'islam e' si Ibrahim, ta'abut pa'in walung'llaw ma luwasan. Ya du si Isa'ak, bay isab angislam anakna si Yakub. Maka si Yakub e' bay angislam anakna kasangpū' maka duwa, ya na ka'mbo'an bangsatam Yahudi.

9“Manjari,” yuk si Esteban, “si Yusup bay ni'ihiran e' saga siyakana, ya saga anak si Yakub kasehe'. Angkan iya pinab'llihan e' sigām, binowa ni lahat Misil binanyaga' mahē'. Daipara ginapi' iya e' Tuhan,

10ati pinuwas iya e'na min kasusahan kamemon bay kalabayanna. Binuwanan iya e' Tuhan pangita'u alalom ma waktu kaharapna ni Pira'un ya sultan Misil atikasulutan sultan inān ma iya. Angkan iya gin'llal gubnul e' sultan, magagi ma lahat Misil kamemon sampay ma saga a'a ma deyom okomanna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11“Sakali itu aniya' bay gotom ma kaluha'an lahat Misil e' sampay isab ma lahat
Kana'an, ya bay paglahatan disi Yakub. Saga ka'mbo'antam, halam aniya'
takakan tapiha e' sigām.

12Angkanna, pagkale si Yakub aniya' kono' kinakan ma lahat Misil, bay soho'na
saga anakna l'lla, ya asal pangkat bangsatam, pehē' ni Misil am'lli takakan. Ya
na he' tagna'an kapehē' sigām.

13Kaminduwana pa'in kapehē' sigām, bo' yampa magpakilā si Yusup ma saga
danakanna he'. Jari minnē' kinata'uwan e' sultan in si Yusup taga-kampung.

14Puwas e' aniya' lapal bay pinabeya' e' si Yusup ni mma'na si Yakub. Bay
soho'na si Yakub magtautai'anak pauntas ni lahat Misil. Pitumpū' maka lima
puhu' heka sigām.

15Sakali pauntas na sigām ni lahat Misil. Jari amatay si Yakub mahē',
damikiyanna saga anakna, ya pangkatantam.

16Saga bangkay sigām bay tinūran ni Sekem ma lahat Kana'an, bo' kinubul
mahē' ma pagkubulan ya bay bin'lli e' si Ibrahim min tubu' si Hamor ma masa
awal e'.

17“Manjari itu, song pa'in ta'abut waktu pamaluwas sigām min lahat Misil, buwat
bay janji' Tuhan ma si Ibrahim, paheka na to'ongan bangsatam.

18Aniya' na sultan saddī ang'ntanan lahat Misil, sultan halam makata'u ma bay
pasalan si Yusup.

19Bay niakkalan bangsatam e' sultan e', bay pinissoko' ka'mbo'-mbo'antam, sinō'
animanan onde'-onde' sigām bo' supaya amatay.

20“Na, ya na waktu bay kapaganak ma si Musa. Onde'-onde' mustala si Musa,
ati ni'ipat ma luma' matto'ana ma deyom t'llumbulan.

21Puwas pa'in t'llumbulan e', pinaluwas iya, manda' tapuwa' e' dayang-dayang
ya anak sultan, ati tahinang anak e'na.
22Bay iya pinandu'an kamemon pangadji' bangsa Misil, ati abantug iya ma
pagbissalana maka ma saga kahinanganna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23“Ta'abut pa'in mpatpū' tahun umul si Musa,” yuk si Esteban, “agara' iya patibaw ni saga pagkahina bangsa Isra'il.

24Makatibaw pa'in, aniya' ta'nda'na dakayu' pagkahina Isra'il nila'ugan e' a'a bangsa Misil. Magtūy nirapitan pagkahina itu e' si Musa ati binalosan a'a Misil inān pinapatay.

25Sabab pangannal si Musa in saga pagkahina bangsa Isra'il makahati in iya ginuna du e' Tuhan amapuwas sigām min pagbanyaga'an. Sagō' halam tahatie' sigām.

26Pagsalung pa'in min llaw bay pamono' he', aniya' ta'nda' e' si Musa duwangan a'a Isra'il magbono'. Arak pinapagkahāp e'na karuwangan. ‘Saga tuwan,’ yukna, ‘magdanakan ko' kam ilu. Angay kam magbono'?’

27Sagō' ya a'a bay amono' inān bay anganjudjal si Musa. Yukna, ‘Sai bahā' bay amuwanan ka'a kapatut magnakura' ma kami? Angay ka subay angahukum kami?

28Bilahi ka isab amapatay aku, buwat bay pamapataynu ma a'a Misil di'ilaw?’

29Takale pa'in itu e' si Musa, magtūy iya alahi min lahat Misil pehē' ni lahat Midiyan bo' maglahat mahē'. Makah'nda iya maina'an, sampay iya niabut duwa anak l'lla.

30“Palabay pa'in mpatpū' tahun, aniya' mala'ikat bay magpa'nda' ni iya min t'ngnga' po'on puhung magpasalupa ni api asuleyab, ma atag būd Turusina mahē' ma lahat paslangan.

31Ainu-inu si Musa ma bay ta'nda'na inān, angkan iya pasekot ni po'on puhung angaliling. Sagō' asekot pa'in iya, takale e'na suwala Tuhan.

32Yuk suwala he', ‘Aku ya Tuhan pagtuhanan ka'mbo'-mbo'annu, si Ibrahim, si Isa'ak maka si Yakub.’ Magtūy amidpid baran si Musa sabab min tāwna, angkan iya mbal makatawakkal ang'nda' pehē'.

33Yuk Tuhan ni iya, ‘La'anin taumpa'nu, sabab ya tana' pan'nggehannu ilu tana' sussi.’

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34Yuk Tuhan lagi', ‘Ta'nda'ku asal paminasa ma saga a'aku mahē' ma lahat Misil. Takaleku isab pagdahing sigām, maka itiya' na aku amaluwas sigām. Na dai' na ka. Papehē'ta ka ni lahat Misil.’

35“Na,” yuk si Esteban, “si Musa itu, ya na a'a bay sinulak e' saga pagkahina bangsa Isra'il. Pinah'llingan iya e' sigām, yuk-i, ‘Sai bay amuwanan ka'a kapatut magnakura' ma kami! Angay ka subay angahukum kami?’ Bo' si Musa ya bay sinō' e' Tuhan magnakura' sampay angalappas ma saga ka'mbo'-mbo'antam he'. Bay iya tinabangan e' mala'ikat ya bay panyata' ni iya min t'ngnga' po'on puhung he'.

36Manjari in ka'mbo'-mbo'antam bangsa Isra'il bay pinagnakura'an e' si Musa paluwas min lahat Misil. Bay iya maghinang saga hinang makainu-inu maka saga paltanda'an kawasahan mahē' ma Misil sampay ma atag S'llang Keyat. Ya du ma lahat paslangan e', ma deyom mpatpū' tahun.

37“Si Musa ko' inān, ya bay amissala ni bangsa Isra'il ma awal lagi', yuk-i, ‘Ma sinosōng aniya' du dakayu' nabi buwat aku pinapi'itu e' Tuhan. A'a bangsabi du iya.’

38Waktu kapagtimuk saga a'a Isra'il ma lahat paslangan, bay palamud si Musa ma saga ka'mbo'-mbo'antam, beya' isab mala'ikat ya bay angallam ma iya ma būd Turusina. Si Musa isab ya bay makasambut lapal makabuwan kallum bo' pinalatun ni kitam.

39“Sagō' ka'mbo'-mbo'antam inān,” yuk si Esteban, “mbal to'ongan ameya' masi Musa. Sinulak iya e' sigām. Ya kabaya'an sigām subay pabing ni lahat Misil.

40Manjari, pagka at'ggol si Musa mahē' ma diyata' būd Turusina, ah'lling sagaa'a Isra'il inān ni si Harun, yuk-i, ‘Hinangin kitam saga ta'u-ta'u pagtuhanan, pagmakōkantam. Wa'i daka maingga si Musa ilu, ya bay magnakura'an kitam paluwas min Misil!’

41Ya he' waktu bay kapangahinang sigām dakayu' ta'u-ta'u pinasengod ni luwa anak sapi' maka aniya' susumbali'an bay panukbal e' sigām ni ta'u-ta'u he'. Bay sigām maglami-lami isab pangahulmat sigām ma bay hinangan tangan sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

42Angkan ko' sigām bay tinaikutan e' Tuhan. Pinasagaran sigām amudji saga ba'anan bitu'un ma langit, buwat bay tasulat ma deyom Kitab Kanabi-nabihan, ya yuk-i, ‘O saga a'a Isra'il, yuk Tuhan, ngga'i ka aku ya bay harapbi maka susumbali'anya pagkulbanbi ma deyom mpatpū' tahun, waktu kamahē'bi ma lahat paslangan e'.

43Ya pagbowa-bowabi na pa'in tampat pat'nna'an ta'u-ta'u tuhanbi si Molok, maka ta'u-ta'u hinangan luwa bitu'un ya pangarapanbi ni tuhanbi si Repan. Ya na ina'an saga ta'u-ta'u bay hinangbi panumbahanbi. Angkan kam pala'anku ni liyu lahat Babilon.’

44“Waktu kamahē' ka'mbo'-mbo'antam ma lahat paslangan,” yuk si Esteban, “ina'an ma sigām luma' tolda ya pagtau'an paljanji'an Tuhan. Luma' inān bay nihinang e' si Musa buwat bay panoho'an Tuhan ma iya. Bineya' e' si Musa suntu'an ya bay pama'nda' ma iya.

45Jari in luma' inān bay pang'bba e' disi Musa ma pangkattam pasunu', ati sigāmya bay amowa luma' inān ni lahat itu ma waktu kapagmakōk si Yussa' ma sigām. Waktu inān bay kapangagaw sigām lahat itu min saga kabangsahan ya bay tapala'an e' Tuhan min dahuan sigām. Jari luma' Tuhan inān bay pat'nna'maitu sampay ta'abut waktu kapagsultan si Da'ud.

46Si Da'ud e' bay makasulut atay Tuhan, ati ama'id iya min Tuhan bang pa'in iya nirūlan angahinang luma' pat'nna'an Tuhan, ya pagtuhanan pangkattam si Yakub.

47Sagō' sultan Sulayman ya bay pinaba'id e' Tuhan angahinang luma' inān.

48“Malaingkan in Tuhan Mahatinggi, mbal pat'nna' ma deyom langgal hinangan manusiya'. Bay tasulat e' dakayu' nabi ya pamissala Tuhan itu, ya yuk-i,

49‘Sulga' ya paningkō'anku, maka dunya ya pagi'ikan tape'ku. Luma' ai bahā' hinanganbi aku? Maingga bahā' panakapanbi aku pahalian?

50Sabab aku ya bay makahinang ina'an-i kamemon!’ ”

51Amissala na pa'in si Esteban, yukna, “Ka'am ilu, atuwas sidda kōkbi! Munapik kam! Apalpal pahāp taingabi, mbal akale ma lapal Tuhan! Sali' du kam maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay ka'mbo'-mbo'anbi sabab ya du isab ka'am anagga' Rū Sussi!

52Aniya' bahā' minsan la'a hal dakayu' nabi halam bay tapinjala' e' saga ka'mbo'-mbo'anbi? Halam. Bay pinapatay e' sigām saga a'a amowa lapal Tuhan ma masa awal e', ya bay magmahalayak pasal kapi'itu sosoho'anna adil. Manjari, makapi'itu pa'in sosoho'anna inān, hal tipubi sampay papataybi.

53Ka'am ya bay makasambut sara' Tuhan labay min mala'ikat, malaingkan halam kabogboganbi sara' inān!”

Kapamantung ma si Esteban

54Pagkale pa'in saga Maghuhukum inān ma si Esteban, ap'ddi' makalandu' atay sigām ya angkan sigām ang'ttop le'e tudju ni iya.

55Sagō' kahōpan si Esteban e' Rū Sussi ati pahangad iya tudju ni sulga'. Ta'nda'na sahaya Tuhan, maka ta'nda'na isab si Isa an'ngge ma bihing Tuhan tampal ni kowan.

56“Nda'unbi,” yuk si Esteban, “ta'nda'ku aukab sulga'. Maka ta'nda'ku isab si Isa, ya niōnan Anak Manusiya', an'ngge ma bihing Tuhan.”

57Pagka buwattē' h'lling si Esteban, angolang pakosog saga a'a ma Tumpukan inān. Tinaplokan tainga sigām, maka pinagheka'an si Esteban

58bo' nijudjalan paluwas min da'ira inān. Ma luwasan pa'in, anagna' sigām amantung iya. Saga saksi' inān, hatina saga a'a amantung, bay amatau' badju' sigām ma dakayu' l'lla abata' gi', niōnan si Saul.

59Hinabu pa'in si Esteban pinagbantung e' sigām, angamu'-ngamu' iya, yukna, “O Panghū' Isa, taima'un nyawaku.”

60Puwas e' angōk-tu'ut iya maka e'na angalingan pakosog, yuk-i, “O Panghū'ku, da'a patōngin dusa saga itu ma pasal pamono' sigām ma aku.” Pagubus pah'lling si Esteban itu, magtūy iya amatay.

Kahinangan 8

Ina'an isab si Saul angaho' ma pagpatay ma si Esteban.

Pangala'ug si Saul ma saga Bebeya'an si Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1-2Na, wa'i kinubul si Esteban e' saga a'a angisbat Tuhan. Pinagdohonan to'ongan iya e' sigām. Sakali itu, tinagna'an min llaw ina'an, aheya katiksa'an pinat'kka ni saga jama'a si Isa ma Awrusalam. Angkan sigām apulak-palik kamemon tudju ni kaluha'an lahat Yahudi maka ni lahat Samariya. Luwal saga a'a bay kawakilan e' si Isa ya tabba ma Awrusalam.

3Sagō' si Saul inān, atuyu' angamula saga jama'a si Isa. Sinōd e'na kaluma'an sigām, ubus luma' dakayu' bo' dakayu'. Sinaggaw isab e'na l'lla-d'nda bo' yampa kinalabusu.

Pinatanyag Lapal Ahāp ma Lahat Samariya

4Sagō' saga bebeya'an si Isa akaukanat inān bay anganasihat lapal ahāp pasalsi Isa pi'ingga-pi'ingga ya papehe'an sigām.

5Buwat si Pilip: bay iya pehē' ni dakayu' da'ira ma lahat Samariya anganasihatan saga a'a maina'an ma pasal Al-Masi.

6Pagkale pa'in saga kaheka'an a'a maina'an ma bissala si Pilip, maka pag'nda' sigām ma paltanda'an makainu-inu ya tahinangna, kinale to'ongan lapalna e' sigām.

7Aheka saga a'a bay paluwasan saitan. Atanog pangolang saga saitan salta' sigām pinaluwas. Aheka isab saga a'a kauli'an, saga aku'il maka saga a'a mbal makaosegan di-sigām,

8angkan akōd to'ongan saga a'a ma da'ira inān.

Si Simun, A'a Maghihikmat

9Na, aniya' a'a niōnan si Simun maglahat ma da'ira inān. Ata'u iya maghikmat maka ainu-inu ma kahinanganna saga a'a ma jadjahan Samariya inān. Maglaku-laku si Simun in iya babantugun.

10Jari kinale iya e' a'a kamemon maina'an, ai-na ka a'a areyo' atawa alanga. Yuk sigām kamemon ma pasal si Simun inān, “A'a itu taga-barakat deyo' bay min Tuhan, angkan niōnan Barakat-Aheya.”

11At'ggol na kapanginu-nginu sigām ma paghikmat si Simun angkan sigām akale to'ongan ma iya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Sagō' am'nnal pa'in saga a'a inān ma lapal ahāp ya pinagnasihat e' si Pilippasal pagparinta Tuhan maka ma pasal si Isa Al-Masi, magtūy sigām pinandi,d'nda maka l'lla, palsaksi'an in sigām ma si Isa na.

13Ya du si Simun bay am'nnal isab. Aubus pa'in iya bay pinandi, auli na iya ma si Pilip. Pag'nda'na ma saga paltanda'an maka hinang makainu-inu ya tahinang e' si Pilip, ainu-inu iya to'ongan.

14Manjari itu takale e' saga a'a kawakilan mahē' ma Awrusalam pasal saga a'a Samariya bay makataima' lapal Tuhan, angkan sigām bay magpanoho'an masi Petros maka si Yahiya pehē' ni lahat Samariya.

15Pagt'kka pa'in disi Petros pina'an, niamu'-amu'an e' sigā saga a'a Samariyabo' supaya sigām pinasambutan Rū Sussi.

16Sabab in Rū Sussi halam gi' bay pahōp ni sigām minsan dakayu'. Sagō' bay sigām pinandi sadja, palsaksi'an in sigām suku' ma si Isa na.

17Manjari pinat'nna' e' si Petros maka si Yahiya tangan sigā ma saga a'a Samariya magpangandol inān, ati kaniya'an sigām Rū Sussi.

18Ta'nda' e' si Simun in saga a'a inān pinahōpan Rū Sussi, pagpat'nna' tangan disi Petros ma sigām. Angkan iya bay arak amuwan sin panambana si Petros maka si Yahiya.

19Yukna ni sigā, “Buwaninbi isab aku kawasabi ilu, bo' supaya bang aniya' sai-sai kapat'nna'an tanganku pinahōpan du isab iya Rū Sussi.”

20Sagō' sinambungan iya e' si Petros, yuk-i, “Ahāp lagi' ka minulka'an maka sinnu ilu! Pangannalnu in kahāpan Tuhan tab'lli-b'lli maka sin!

21Halam aniya' palsuku'annu atawa lamudnu ma hinang kami itu, sabab mbal abontol ataynu ma pang'nda' Tuhan.
22Angkan ko', taikutin na kala'atannu ilu. Mikiampun ka ma Tuhan, kalu niampun pikilannu ala'at ilu.

23Sabab kata'uwanku na, mamarahi pangihidnu. Sali' ka tajallat e' dusanu.”

24Sakali anambung si Simun, yuk-i, “Amu'-amu'inbi aku ni Tuhan supaya mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pat'kka ni aku ya yukbi ilu.”

25Puwas e', aubus pa'in e' si Petros maka si Yahiya anaksi' pasal si Isa sampay amasaplag lapal Tuhan ma saga a'a inān, pauntas na sigā tudju ni Awrusalam pabīng. Ma labayan lagi' sigā, maghapit-hapit sigā ma ba'anan kauman malahat Samariya bo' ninasihat e' sigā lapal ahāp.

Si Pilip maka Bag'llal Bangsa Eteyopa

26Na, aniya' mala'ikat Tuhan amissala ni si Pilip, yuk-i, “Magsakap ka. Pehē' ka ni lān tampal ni timul, ya dalosan Awrusalam maka Gasa.” Lān ina'an-i mbal na agon tapalabayan.

27Angkan magsakap si Pilip bo' pauntas pehē'. Manjari itu aniya' a'a bangsa Eteyopa bay ma Awrusalam amudji ni Tuhan. A'a itu alanga kag'llalna, maka kinabili asal. Pangandol ma iya pangalta' si Kandake, ya dayang-dayang magnakura'an lahat Eteyopa.

28Na, amole' pa'in bag'llal itu min Awrusalam, aningkō' iya ma kalesana, maka e'na amassa Kitab ma jūd bay tasulat e' nabi Isaya.

29Sinoho' si Pilip e' Rū Tuhan, yuk-i, “Pina'an ka pa'abay ma kalesa inān.”

30Jari paragan si Pilip pehē' ati takalena bag'llal itu amassa min jūd nabi Isaya. Atilaw si Pilip ma iya, yukna, “Tahatinu bahā' ya bassanu ilu?”

31Yuk sambung bag'llal inān, “Mbal. Buwattingga kata'uku bang halam aniya' amahati ma aku?” Jari sinoho' e'na si Pilip pariyata' pina'an bo' aningkō' ma bihingna.

32Na, ya na itu saga ayat Kitab bay tabassana he', yuk-i, “A'a itu sali' hantang bili-bili magpabeya' sadja bang binowa sinumbali'. Halam iya bay ah'lling minsan dakabtang. Sali' anak bili-bili mbal pabanga' bang ginuntingan.

33Tahinang iya panunggīngan, maka halam tin'kkahan ni sara' abontol. Halam aniya' makasuli-suli pasal saga tubu'na, sabab atobtob umulna ma deyom dunya itu.”

34Yuk bag'llal ni si Pilip, “Haka'in aku. Sai binissala e' nabi itu? Baranna ka, atawa a'a saddī?”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35Manjari anagna' si Pilip amissala, tinagna'an min saga ayat Kitab bay tabassa e' bag'llal e'. Sinuli-sulihan iya e' si Pilip pasal si Isa.

36Manjari itu, ma sabu sigām palanjal ma pal'ngnganan, at'kka sigām ni lahat taga-bohe'. Yuk bag'llal ni si Pilip, “Nda'un, aniya' itu bohe'. Bang halam du aniya' makababag, mikipandi na aku palsaksi'an in aku ma si Isa na.”

[37Yuk si Pilip, “Bang ka am'nnal min deyom ataynu, makajari sadja.” “Aho',” yukbag'llal, “amarassaya aku in si Isa Al-Masi asal Anak Tuhan.”]

38Magtūy magpanoho'an bag'llal pinahogga' kalesa. Jari pareyo' sigā karuwangan ni bohe' bo' yampa iya pinandi e' si Pilip.

39Pagluwas sigā min bohe', magtūy tabowa si Pilip ala'an minnē' e' Rū Panghū'. Halam na iya ta'nda' pabīng e' bag'llal inān. Palanjal iya ni patudjuhanna, maka e'na kinōgan to'ongan.

40Malaingkan si Pilip itu, wa'i palahil ma lahat Asotus. Nilatag e'na kamemon saga kauman ma jadjahan ina'an maka e'na magnasihat lapal ahāp sampay at'kka ni lahat Kesareya.

Kahinangan 9

Si Saul Papinda na ni si Isa Al-Masi

1Salta' ma waktu inān masi si Saul ananggup amapatay saga mulid Panghū'Isa. Pehē' iya ni Imam Muwallam

2angamu' sulat kataddangan, binowa ni saga kalanggalan mahē' ma da'ira Damaskus. Jari bang aniya' tabākna mahē' saga a'a ameya' ma kal'ngnganan Panghū' Isa Al-Masi, aniya' kapatutna anaggaw sigām l'lla-d'nda sampay amowa sigām pabīng ni Awrusalam bo' kinalabusu.

3Manjari itu, ma labayan pa'in si Saul asekot ni Damaskus, patagha' sadja aniya' sawa min deyom sulga' asinag ma katilibutna.

4Pahantak iya magtūy ni tana' ati makakale iya suwala amissala, yuk-i, “Saul, O Saul! Angay aku pinjala'nu?”

5Anambung si Saul, yukna, “Sai sa ka'a ilu, Nakura'?” Yuk suwala inān, “Aku si

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Isa, ya pinjala'nu na pa'in.

6Sagō' an'ngge na ka," yukna. "Pehē' ka ni deyom da'ira inān. Nihaka'an du ka maina'an bang ai subay hinangnu."

7Saga a'a bay sehe' si Saul hal an'ngge maina'an, halam makapah'lling. Takalee' sigām suwala inān bo' halam aniya' sai-na ta'nda' sigām.

8Pabungkal si Saul min tana' bay kahantakanna bo' amak'llat matana, sagō' mbal iya maka'nda'. Angkan iya niambit e' saga sehe'na tudju ni deyom Damaskus.

9T'llumbahangi iya mbal maka'nda', maka halam isab iya bay amangan atawa anginum.

10Aniya' ma Damaskus inān dakayu' mulid si Isa Al-Masi niōnan si Ananiyas. Magpanyata' Panghū' Isa ni iya ah'lling, yukna, "O Ananiyas!" "Itiya' aku, Panghū'," yukna.

11Yuk Panghū' Isa ni iya, "Pasakap ka. Pehē' na ka ni lān niōnan Lān Bontol. Panilawun ma luma' si Judas pasal dakayu' a'a min Tarsus niōnan si Saul. He'na iya angamu'-ngamu' ni Tuhan buwattina'an.

12Bay iya pata'uku bang ai song makani-iya. Bay ka sali' ta'nda' e'na pasōd ni deyom pa'ataganna inān amat'nna' tangannu ma iya, bo' supaya iya maka'nda' pabīng."

13Sagō' anambung si Ananiyas, yukna, "Allō, Panghū'ku, aheka bay angahaka'an aku pasal si Saul inān. Ala'at makalandu' kahinanganna ma sagaa'a suku'nu ma Awrusalam e'.

14Maka itiya' na isab iya ma Damaskus itu. Bay iya kabuwanan kapatut e' kaimaman alanga bo' tasaggawna sasuku magpanabbut ma ōnnu."

15Sagō' anambung Panghū' Isa, yukna, "Pehē' na ka, sabab si Saul inān bay tapene'ku maghinang ma aku. Iya ya amatanyag ōnku pehē' ni kabangsa-bangsahan ya ngga'i ka Yahudi, maka ni saga kasultanan, maka ni saga bangsa Isra'il isab.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Baranku ya," yuk Panghū' Isa, "amandu'an iya pasal sukkal kamemon ya subay sandalanna ma sinosōng pagka aku ya pameya'anna."

17Jari pehē' si Ananiyas ni luma' pahanti'an si Saul bo' pasōd. Pinat'nna' e'na tanganna ma si Saul, ati yukna, "Saul, magdanakan na kita. Itiya' aku sinō' pi'itu e' Panghū' Isa, ya bay magpa'nda' ni ka'a ma labayan ma waktu kapi'itunu. Sinō' aku pi'itu bo' ka maka'nda' pabīng, bo' ka pinahōpan Rū Sussi."

18Saru'un-du'un aniya' sali' sisik daing ahūg min mata si Saul, jari maka'nda' iya pabīng. An'ngge iya bo' yampa pinandi palsaksi'an in iya ma si Isa na.

19Aubus pa'in iya bay amangan, pabalik na kosogna.

Magnasihat si Saul ma Da'ira Damaskus

Na, pahanti' si Saul daka pilambahangi ma saga mulid si Isa ma Damaskus inān.

20Anagna' iya magtūy magnasihat ma deyom kalanggalan Yahudi maina'an. "Si Isa itu," yukna, "tuman anak Tuhan!"

21Ainu-inu a'a kamemon sasuku akale ma iya. Yuk sigām, "Ya na ko' itu a'a bay ma Awrusalam ya angamula sasuku anabbut ma ōn si Isa. Maka ya maksudna kono' pi'itu anaggaw sasuku ameya' ma si Isa, bo' yampa sigām bowana pabīngni Awrusalam, ni saga imam alanga he'."

22Sagō' ya pagnasihat si Saul pak'nnop na pa'in kosogna. Minnē' manyatakan to'ongan pasal si Isa, in iya b'nnal Al-Masi, angkan saga Yahudi maglahat ma Damaskus mbal makajawab ma iya.

23At'ggol-t'ggol pa'in minnē', magisun saga Yahudi amapatay si Saul,

24daipara kahaka'an iya pasal pagisun e'. Llaw-sangom, nijagahan e' sigām saga lawang pagluwasan min da'ira inān bo' supaya iya pinapatay.

25Sagō' sangom pa'in lahat, binowa si Saul e' saga anak-mulidna pinatingkō'ma deyom ambung aheya bo' yampa tinonton min dakayu' tandawan tudju ni luwasan da'ira inān.

Patibaw si Saul ni Awrusalam

26Pagt'kka si Saul ni Awrusalam, pasulay iya palamud ma saga kamuliran si Isa mahē'. Sagō' tināw sigām ma iya sabab mbal sigām am'nnal in iya mulid si Isana.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27Daipara si Barnabas bay amakilā si Saul ni saga a'a kawakilan. Bay isab sigām pata'una pasal paka'nda' si Saul ma Panghū' Isa, ma labayan tudju niDamaskus. Bay iya kono' binissalahan isab e' si Isa maina'an. Nihaka isab e' siBarnabas pasal si Saul mbal tināw magnasihat ma pasal si Isa ma deyom da'ira Damaskus e'.

28Manjari pat'nna' si Saul ma saga kamuliran si Isa ma Awrusalam. Halam aniya' hawal-hawalna angalatag deyom da'ira magnasihatan saga a'a min kawasa ōn si Isa.

29Magbissala isab iya sampay magjawab maka saga Yahudi ya asal amissala bissala Girīk sagō' pasulay sigām amapatay iya.

30Pagta'u pa'in ina'an-i e' saga dauranakanna bebeya'an si Isa, magtūy sigām amowa si Saul palūd ni Kesareya bo' yampa pinalaus minnē' tudju ni Tarsus.

31Na, yampa taga-kasannangan saga jama'a si Isa ma kaluha'an lahat Yahudiya maka ma lahat Jalil, maka mahē' ma lahat Samariya. Tinabang sigām e' Rū Sussi angkan angahogot iman sigām kamemon. Pasōng isab heka sigām,maka e' sigām magmahaltabat to'ongan ma Tuhan.

Si Petros ma Lahat Lidda maka Joppa

32Manjari itu magl'ngngan na si Petros angalatag kalahatan. Aniya' isab waktu, pehē' iya ni da'ira Lidda anibaw saga a'a suku' Tuhan mahē'.

33Jari aniya' talanggalna mahē' a'a niōnan si Aneyas. A'a itu amatay ugatna, waluntahun na iya halam bay makabungkal min palegehanna.

34Yuk si Petros ni iya, “Aneyas, kauli'an na ka e' si Isa Al-Masi. Pabungkal ka, momosun patulihannu ilu!” Magtūy pabungkal si Aneyas itu.

35Ta'nda' iya e' saga a'a kamemon ya maglahat ma Lidda maka ma lahat Saron inān, ati papinda saga a'a inān am'nnal ma Panghū' Isa.

36Na, aniya' ma lahat Joppa inān dakayu' d'nda mulid si Isa, niōnan si Tabita. Dorkas ya ōn si Tabita itu bang ma bahasa Girīk, hatina “usa”. D'nda inān maghinang sadja kahāpan, maka anabang ma saga a'a miskin.

37Jari ma waktu ina'an-i taluwa' saki si Tabita itu ati amatay. Tasussi pa'in patayna, pinalege iya ma dakayu' bilik ma diyata' angkap.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Lahat Joppa inān mbal du alawak to'ongan min Lidda. Sakali itu, takale pa'in e' saga kamuliran si Isa ma Joppa in si Petros ina'an ma Lidda, magtūy sigām anoho' duwa l'lla pehē' amowa lapal ni si Petros. Yuk lapal e', “Pasa'ut ka pi'itu.”

39Pagta'u pa'in si Petros, magtūy iya magsakap ameya' ma duwangan inān. Pagt'kkana ni Joppa binowa iya pariyata' ni bilik. Jari pinagtimukan iya e' saga kabaluhan d'nda magpanangis na pa'in. Pina'nda'an ni iya e' sigām saga badju' indaginis bay tahinang e' si Dorkas waktu bay kallumna gi'.

40Na, pinaluwas sigām kamemon e' si Petros min deyom bilik inān bo' yampa iya angōk-tu'ut angamu'-ngamu' ni Tuhan. Puwas e' pa'alop iya ni patay d'nda inān. Yukna, “Tabita, pabungkal ka!” Sakali pinak'llat e' si Tabita matana, ati punduk iya pag'nda'na ma si Petros.

41Pina'abut e' si Petros tanganna panabang iya bo' makat'ngge. Puwas e' nilinganan e' si Petros saga a'a angandol inān maka saga balu ati sōnganna si Tabita ni sigām, allum na.

42Pahayag suli-suli pasal kallum si Tabita itu ni a'a kamemon ma Joppa, angkan aheka angandol ma Panghū' Isa.

43At'ggol-t'ggol kat'nna' si Petros ma Joppa inān. Paokom iya ma luma' si Simun, a'a magadjal kuwit hayop.

Kahinangan 10

Si Petros maka si Kornelos

1Na, aniya' a'a ma lahat Kesareya niōnan si Kornelos. Kapitan iya ma dakayu' ba'anan sundalu Rōm, ya niōnan “Ba'anan Itali”.

2Si Kornelos itu dakayu' a'a magtata'at. Sigām magtai'anak magmatāw asal ma Tuhan. Aheya isab panulungna ma saga Yahudi sasuku kasigpitan, maka atukid iya anambahayang ni Tuhan.

3Dakayu' llaw saga lisag t'llu kohap, aniya' magpanyata' ni si Kornelos, ati ta'nda'na to'ongan mala'ikat min Tuhan. Ya pah'lling mala'ikat ma iya, “O Kornelos!”

4Pinatongan mala'ikat inān e' si Kornelos, jari niumagad iya. “Ai gawinu ma aku,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tuwan?” yukna. Yuk mala'ikat, “Kapandogahan e' Tuhan panabbutnu ilu maka panulungnu ma saga miskin, ati kinannal ka e'na.

5Soho'un saga tendognu pehē' ni Joppa angā' dakayu' a'a niōnan Simun, ya niōnan isab Petros.

6Ina'an iya paokom ma luma' si Simun, ya maga'adjal kuwit hayop. Ina'an luma'na ma bihing tahik.”

7Makala'an pa'in mala'ikat bay ah'lling e', nilinganan e' si Kornelos duwa ipatanna maka dakayu' sundalu, tendogna lissi, a'a magta'at ni Tuhan.

8Kahaka'an sigām kat'llungan itu e' si Kornelos pasal kamemon bay tum'kka inān, bo' yampa sigām patulakna pehē' ni Joppa.

9Pagsalung, saga waktu ugtu na, ma song pa'in at'kka t'llungan itu ni Joppa, pariyata' si Petros ni karatagan atop luma' bo' anambahayang.
10Mbal at'ggol, lingantu iya ati bilahi iya amangan. Jari itu, pasalta' pa'in niadjalkinakanna, aniya' pa'nda' ni iya.

11Ta'nda'na langit paukab maka aniya' ta'nda'na sali' luwa manta alambu bay niengkotan ma ka'mpat tōngna, ina'an tinontonan pareyo' ni dunya.

12Ya pakandung ma deyom manta inān kamemon ginisan hayop, maka sagaai-ai maglelehan, maka saga manuk-manuk.

13Jari aniya' suwala takale e' si Petros ah'lling ni iya, yuk-i, “An'ngge ka, Petros. Anumbali' ka pina'an bo' ka amangan!”

14Sagō' anambung si Petros, yukna, “E, Panghū', mbal aku! T'ggolku allum halam aku bay makakakan haram atawa ai-ai al'mmis.”

15Takalena suwala inān ah'lling pabing, yukna, “Da'a ōnin haram bang tahalal e' Tuhan!”

16Min t'llu ah'lling buwattē' bo' yampa pina'angkat ai-ai inān pabing ni sulga'.

17Manjari itu, ma sabu si Petros masi angandongdong bang ai hatina ya bay ta'nda'na inān, tatuli' na luma' si Simun e' saga a'a bay sinō' pina'an e' si Kornelos. Ina'an na sigām angagad ma bowa' lawang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18angalingan. Atilaw sigām ni a'a luma', yuk sigām, “Owa'! Aniya' bahā' paokom maitu a'a niōnan Simun, ya niōnan isab Petros?”

19Sasang si Petros masi angandongdong bang ai hatina bay ta'nda'na inān, na, ah'lling Rū Tuhan ni iya, yukna, “Simun, ilu aniya' t'llungan a'a amiha ka'a.

20An'ngge na ka bo' ka pareyo'. Da'a ka hawal-hawal ameya' ma sigām sababaku ya bay anoho' sigām pi'itu.”

21Angkan pareyo' si Petros ati yukna ni t'llungan inān, “Aku na ko' ya a'a pihabi ilu. Ai gawibi?”

22Yuk t'llungan inān, “Bay kami sinō' pi'itu e' Kapitan Kornelos. A'a ahāp addatna. Magtata'at iya ma Tuhan maka pinagaddatan e' saga Yahudi kamemon. Bay iya nihaka'an e' mala'ikat sussi, sinō' anambukuhan ka'a. Jari pehē' na ka ni luma'na supaya takalena bang ai pamissalanu ma iya.”

23Manjari t'llungan inān bay sinō' pasōd e' si Petros, ati nihulmat e'na ma sangom inān. Pagsubu pa'in, magsakap na si Petros bo' ameya' ma saga a'ainān. Aniya' isab saga dauranakanna bebeya'an si Isa min Joppa anehe'an sigām.

24Pag'llaw dakayu', at'kka na sigām ni Kesareya. Ina'an asal si Kornelos angalagaran sigām, maka ina'an isab saga kampungna maka saga panonna bay soho'na patipun pina'an.

25Sōng pa'in pasōd si Petros, sinampang iya e' si Kornelos. Pasujud iya ma dahuwan si Petros angahulmat iya.

26Sagō' sinō' iya an'ngge e' si Petros. “Pabuhat ka,” yukna. “Manusiya' du aku,sali' ka'a.”

27Magsuli-suli sigā karuwangan sabu sigā pareyom ati aheka a'a ta'nda' e' si Petros magtimuk maina'an.

28Yukna ni sigām, “Kata'uwanbi, bang ma agama kami Yahudi, mbal kami makajari maglamud maka bangsa ngga'i ka Yahudi. Mbal kami makajari minsan patibaw ni buwat ka'am itu. Sagō' bay aku pinata'u e' Tuhan subay halam aniya' manusiya' bistaku haram atawa al'mmis.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29Angkan ko', pagka aku bay tambukuhanbi pi'itu, halam aku magin'mbal. Sagō' tilawta kam, ai panambukuhanbi aku?”

30Anambung si Kornelos, yukna, “Aniya' na t'llung'llaw palabay, saga buwattē' waktu, bay aku ma deyom luma' itu anambahayang lisag t'llu kohap. Tagha' aniya' an'ngge paharap ni aku dakayu' a'a angillap pamakayna.

31Ah'lling a'a he' ni aku, yukna, ‘Kornelos! Takale na e' Tuhan ya bay amu'nu, maka kinannal isab e'na bay panulungnu ma saga miskin.

32Sō'un a'anu ni Joppa angā' pi'itu dakayu' a'a niōnan Simun, ya niōnan isab Petros. Ina'an iya paokom ma si Simun, a'a maga'adjal kuwit hayop. Ina'an luma'na ma bihing tahik.’

33Na, ya he' po'onna angkan ka bay tambukuhanku pi'itu magtūy,” yuk si Kornelos. “Magsukul isab aku ni ka'a sabab itiya' na ka maitu. Maka itiya' isab kami kamemon magtimuk ma pang'nda' Tuhan bo' kami akale ma ai-ai bay panoho'an ka'a e' Panghū'.”

Pamissala si Petros

34Na, tinagna'an e' si Petros pamissalana ma saga a'a inān, yukna, “Buwattina'an kamattanan na aku. B'nnal to'ongan, in manusiya' mbal pinagbidda' e' Tuhan.

35Sasuku magmatāw ma Tuhan sampay angahinang kabontolan, tinaima' du e'na minsan ai bangsa.

36Kata'uwanbi lapal ya bay pinasampay e' Tuhan ni bangsa Yahudi, lapal ahāp pasal kapaghāp manusiya' maka Tuhan sabab min bay tahinang e' si Isa Al-Masi, ya pagpanghū'an asal ma kamemon.

37Kata'uwanbi du pasal pakaradja'an bay pinaniya' ma kaluha'an lahat Yahudiya, ya tinagna'an mahē' ma lahat Jalil pagubus pandi taubat ya bay panganasihat e' si Yahiya.

38Kata'uwanbi pasal si Isa, a'a Nasaret, in iya bay pinaniya'an Rū Sussi e' Tuhan, maka binuwanan barakat. Bay iya angalatag kaluma'an maghinang ahāp. Maka sasuku isab bay ma pang'ntanan nakura' saitan kauli'an e'na, sabab ina'an asal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tuhan ma iya.

39“Jari kami itu,” yuk si Petros, “amuwan saksi' ma pasal kamemon bay tahinang e' si Isa ma lahat Yahudiya sampay ma Awrusalam. Bay iya pinagantung ma hāg pinapatay.

40Malaingkan, ta'abut pa'in t'llumbahangi min kamatayna, bay iya pinakallum pabing e' Tuhan ati pa'nda'anna iya ni saga a'a.

41Ngga'i ka a'a kamemon bay pama'nda'an. Luwal kami, ya tapene' e' Tuhan subay anaksi' ma pasal si Isa, hatina kami ya bay magsalu maka iya ma kallumna pabīng min kamatayna.

42Sinō' kami e' si Isa itu magnasihat lapal ahāp ni saga a'a. Sinō' isab kami anaksi' ma pasalna, in iya kabuwanan kapatut e' Tuhan angahukum ma manusiya' kamemon, ma saga allum gi' sampay ma saga magpatayan.

43Ya du isab kanabi-nabihan kamemon, bay makasaksi' isab ma pasalna. Ya yuk sigām, sasuku angandol ma si Isa niampun du paldusahan sigām sababmin kawasa ōnna.”

44Salta' pa'in si Petros amissala, pahōp Rū Sussi ma saga a'a inān ya akale ma lapalna.

45Ainu-inu saga Yahudi magpangandol ma si Isa, ya bay sehe' si Petros min Joppa. Ya angkan sigām ainu-inu sabab pamuwan e' Tuhan Rū-na Sussi sampay ma saga a'a ngga'i ka bangsa Yahudi.

46Takale e' sigām disi Kornelos amissala saga bahasa saddī maka e' sigām ananglitan Tuhan. Ah'lling si Petros, yukna,

47“Saga a'a itu kaniya'an na Rū Sussi sali' du maka kitam. Halam aniya' makasagga' bang sigām itu pinandi.”

48Angkan sigām sinō' e' si Petros subay pinandi, paltanda'an in sigām ma si Isa Al-Masi. Jari itu niamu' e' disi Kornelos si Petros sinō' lagi' pahanti' ma sigāmpila-pilang'llaw.

Kahinangan 11

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amahati si Petros Pasal Kahinanganna

1Sakali itu takale e' saga a'a kawakilan maka saga dauranakan bebeya'an si Isa ma sakalibut lahat Yahudiya, pasal saga a'a ngga'i ka Yahudi bay makataima' lapal Tuhan.

2Pagtukad pa'in si Petros pabalik ni Awrusalam, magtūy iya sinoway e' saga Yahudi bebeya'an si Isa kasehe', a'a masi amogbog ma addat sigām magislam.

3Yuk sigām, “Oy! Ka'a ilu bay pasōd ni deyom luma' saga a'a halam magislam, magsalu maka sigām!”

4Angkan sigām pinahati e' si Petros pasal kahālanna inān kamemon, sangaymin katagna'na.

5Yukna, “Bay pa'in aku anambahayang ma da'ira Joppa inān, aniya' bay pa'nda' ni aku. Ta'nda'ku sali' manta alambu, niengkotan tōngna ka'mpat, tinontonan pareyo' min langit, pinatongod ni atagku.

6Ta'nda'ku ma deyomna inān saga hayop, sattuwa talun, maka ai-ai maglelehan ma tana', maka saga manuk-manuk.

7Jari aniya' suwala takaleku ah'lling ni aku, yuk-i, ‘An'ngge ka, Petros. Anumbali' ka pina'an bo' ka amangan.’

8Sagō' yukku, ‘E, Panghū'! Mbal aku! T'ggolku allum halam aniya' kinakan haram atawa l'mmis bay palabay min bowa'ku!’

9Sagō' takaleku suwala he' ah'lling pabīng min deyom sulga', yukna, ‘Da'a niōnan haram ai-ai tahalal e' Tuhan.’

10Min t'llu pinah'lling buwattē' bo' yampa pina'angkat ai-ai inān kamemon pabīng ni sulga'.

11“Salta' pa'in inān, aniya' at'kka ni luma' paokomanku t'llungan l'lla bay sinō' pehē' ni aku min lahat Kesareya.

12Jari sinō' aku e' Rū Sussi subay mbal hawal-hawal ameya' ma sigām. Bayaku sinehe'an isab e' saga danakantam nnom puhu', a'a min Joppa. Pagt'kka kami ni Kesareya pasōd na kami ni deyom luma' si Kornelos e'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Nihaka'an kami e' si Kornelos pasal aniya' mala'ikat bay ta'nda'na an'ngge ma deyom luma'na, amissala ma iya. Yuk mala'ikat kono', ‘Sō'un a'anu pehē' ni Joppa angā' dakayu' a'a niōnan Simun, ya niōnan isab Petros.

14Binowahan ka e'na lapal, maka lappasan du ka sampay saga sehe'nukaraluma' ilu.’

15“Makatagna' pa'in aku amissala ni disi Kornelos,” yuk si Petros, “pahōp Rū Sussi ni sigām buwat bay kahōp ni kitam tagna'.

16Manjari taentomku ya bay lling Panghū', ya yuk-i, ‘Bohe' ya bay pamandi saga a'a e' si Yahiya, sagō' saddī ya pamandi ka'am. Pinasangon du Rū Sussi nideyom baranbi.’

17Na,” yuk si Petros, “apasti' na, ya pamuwan e' Tuhan ma saga a'a ngga'i ka Yahudi, sali' du maka bay pamuwanna ma kitam Yahudi pagka Panghū' Isa Al-Masi ya pam'nnalantam. Jari sai sa aku itu? Mbal tasagga'ku Tuhan.”

18Makakale pa'in saga Yahudi inān ma bissala si Petros e', halam aniya' panganjawab sigām saddī. Sinanglitan Tuhan e' sigām, yuk-i, “Bang buwattē' kahālanna, saga kabangsahan ngga'i ka Yahudi kabuwanan du isab kahāpane' Tuhan bo' supaya sigām ang'bba min dusa sigām sampay pinaniya'an kallum kakkal.”

Palhimpunan saga Jama'a si Isa ma Antiyuk

19Na, ma waktu bay pamapatay ma si Esteban, apulak-palik saga a'a magpangandol ma si Isa pagka sigām nila'ugan. Aniya' sigām kasehe' bay makasampay ni lahat Piniki, ni pū' Kiprus, sampay isab ni da'ira Antiyuk. Ninasihat e' sigām lapal ahāp, bo' Yahudi sadja ya pinakalehan.

20Sagō' aniya' sigām kasehe' a'a min Kiprus maka min Kirini bay pehē' ni Antiyuk, ati magnasihat lapal ahāp pasal Panghū' Isa sampay ni saga a'a ngga'i ka Yahudi.

21Ina'an kawasa Tuhan ma pagnasihat sigām, angkan aheka to'ongan saga a'a Antiyuk bay magkahagad sampay papinda ni Panghū' Isa.

22Jari itu takale e' saga jama'a si Isa ma Awrusalam pasal ina'an, angkan bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinapina'an e' sigām si Barnabas ni Antiyuk.

23At'kka pa'in si Barnabas pina'an, ta'nda'na ya kaheya tabang Tuhan ma saga a'a inān. Kinōgan iya maka e'na anoho' sigām pat'ttog angandol ma Panghū' min deyom atay sigām.

24Si Barnabas itu ahāp addatna, a'a iya kahōpan asal e' Rū Sussi maka akosog pangandolna. Manjari aheka a'a ma Antiyuk bay tabowana angandol ma Panghū' Isa.

25Puwas e', pehē' na si Barnabas ni da'ira Tarsus amiha si Saul.

26Tabākna pa'in, binowa e'na si Saul pabīng ni Antiyuk. Dantahun ya t'ggol si Barnabas maka si Saul pat'nna' ma jama'a si Isa maina'an, ati aheka to'ongan saga a'a bay pinandu'an e' sigā karuwangan. Ma Antiyuk ya bay tagna' pangōn "Almasihin" ma saga bebeya'an si Isa.

27Manjari itu, ma timpu he'-i du, aniya' bay palūd min Awrusalam tudju ni Antiyuk saga a'a magpalatun lapal min Tuhan.

28Aniya' dangan min sigām niōnan Agabus bay an'ngge angallam ma pasal waktu sinōng, bo' min kawasa Rū Sussi. Yuk si Agabus, "Aniya' gotom song pat'kka ni kalahat-lahatan kamemon." (Subay na waktu kapagsultan sultan Klaudi bo' yampa pat'kka gotom itu.)

29Angkan saga kamuliran ma Antiyuk bay anganiyat amabeya' tulung ni saga dauranakan ma lahat Yahudiya, pila-pila takole' e' sigām dangan maka dangan.

30Jari sin inān bay pinabowa ma si Barnabas maka ma si Saul tudju ni saga pagmatto'ahan ma katipunan jama'a si Isa ma Awrusalam.

Kahinangan 12

Kal'ppa si Petros min Kalabusu

1Ma waktu ina'an, anagna' sultan Herod anaggaw saga jama'a si Isa kasehe'an bahasa nila'ugan.

2Bay paponggolanna kōk si Yakub ya danakan si Yahiya.

3Jari makata'u pa'in si Herod in saga Yahudi inān kasulutan ma hinangna, bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

isab soho'na sinaggaw si Petros. Ya waktu panaggaw ma si Petros itu pasalta' ma Hinang Tinapay Halam Pasuligna.

4Tasaggaw pa'in si Petros, sinoho' iya kinalabusu e' sultan. Mpat ba'an sundalu bay sinō' anganjagahan si Petros, mpat-mpat sigām ma damba'an. Ya gara' si Herod subay pinalabay gi' Hinang Paglakad bo' yampa nihukum si Petros ma mata mairan.

5Angkan tinahan si Petros ma deyom kalabusu, sagō' angamu'-ngamu' saga a'a jama'a si Isa ma sababna.

6Na, ma sangom song pangahukum sultan Herod ma si Petros, ina'an iya atuli ma llot duwa sundalu. Binaggot iya maka duwa kilikili, maka aniya' isab saga sundalu anganjagahan lawang kalabusu inān.

7Patagha' aniya' dakayu' mala'ikat min Panghū' panyata' pehē', maka asawa deyom kalabusu. Ni'ntanan iya ma bahana e' mala'ikat e', kinudjal bo' binati'. “Pal'kkas ka!” yuk mala'ikat itu. “Pabungkal ka!” Magtūy apakpak kilikili min tangan si Petros.

8Yuk mala'ikat ni iya, “Asintoron ka maka ataumpa'.” Bineya' magtūy e' si Petros. “Sulugun badju'nu bo' ka paturul ma aku,” yuk mala'ikat.

9Manjari tinurul mala'ikat inān e' si Petros paluwas min kalabusu. Saguwā' halam kinata'uwan e' si Petros bang b'nnal ya hinang mala'ikat inān atawa mbal. Pangannalna hal bay pabagala ni iya.

10Palabay sigā min jaga dakayu' bo' ni jaga pasunu', sampay sigā maka'abut ni tambol basi' ya ma lawang paluwasan ni da'ira. Magtūy aukaban di-na tambol inān, ati paluwas sigā minna'an. Lum'ngngan sigā ma kataha'an dakayu' lān inān, jari saru'un-du'un du ala'an mala'ikat min si Petros.

11Pagla'an mala'ikat, na yampa tasayu e' si Petros ya bay talabayna. Yukna, “Ā, kata'uwanku na, b'nnal to'ongan ko' itu. Mala'ikat e' bay pinabeya' e' Tuhan amal'ppa aku min deyom pang'ntanan si Herod maka min kala'atan kamemon ya kinabaya'an e' saga Yahudi nihinang ma aku.”

12Tasayuna pa'in, magtūy iya pehē' ni luma' si Mariyam, ina' si Yahiya Markus.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aheka a'a bay magtimuk maina'an angamu'-ngamu' ni Tuhan.

13Kinuku' e' si Petros lawang luma' ati aniya' ipatan d'nda niōnan Roda pehē' ang'nda' bang sai.

14Tapanhidna lagam si Petros. Jari lumandu'an kakōganna, angkan halam minsan taukabna lawang. Gom pa'in iya parai'-dai' pareyom pabīng bo' angahaka'an kasehe'anna in si Petros ina'an an'ngge ma luwasan.

15“Oy! Binelaw ko' ka'a ilu!” yuk sigām ni si Roda. Sagō' binalik-balikan e'na, in si Petros b'nnal ina'an. Jari yuk sigām, “Mala'ikatna ko' he'.”

16Sagō' halam pahali anguku' si Petros, angkan niukab e' sigām lawang. Pag'nda' sigām ma si Petros, tak'bbal atay sigām.

17Aninyal si Petros, anoho' sigām da'a ahidjul bo' haka'anna sigām bang buwattingga e' Tuhan bay amal'ppa iya min deyom kalabusu. Yuk si Petros, “Haka'inbi kono' si Yakub maka saga danakantam kasehe' pasal itu.” Puwas e' ala'an iya minnē' tudju ni lahat saddi.

18Pagk'llat llaw pa'in, aheya kahiluhala'an ma saga sundalu bay jaga inān sabab wa'i daka ma'ai si Petros.

19Anguldin sultan Herod, sinō' piniha to'ongan si Petros. Sagō' halam iya tabāk. Manjari sinumariya e' si Herod saga jaga he' bo' soho'na sigām pinapatay. Puwas e' palūd sultan Herod min lahat Yahudiya paliyu ni Kesareya, pat'nna' mahē' daka pilang'llaw.

Kamatay Sultan Herod

20Ma masa inān akagit to'ongan atay sultan Herod ma saga a'a ma lahat Tira maka ma lahat Sidun, angkan saga a'a min karuwa da'ira he' bay magbeya' pa'alop ni iya. Dahū binagay e' sigām si Blastus, dakayu' bata'an ya pangandolan sultan, supaya iya amogbogan sigām. Manjari pehē' na sigām ni si Herod pama'ap, sabab min lahat sultan ya pangā'an sigām balanja'.

21Sakali itu, ta'abut pa'in llaw bay tinugila', amakay na si Herod pakayanna pagsultan. Aningkō' iya ma tingkō'an pagsultananna, maka e'na amaluwas bissalana ma katimukan a'a inān.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Angolang pakosog saga a'a inān. “Ngga'i ka manusiya' ya amissala ilu,” yuk
sigām, “sagō' dakayu' tuhan!”

23Magtūy si Herod taluwa' bala' e' mala'ikat Tuhan sabab halam bay paheyana
Tuhan. Manjari itu amatay iya e' ulat bay amangan isina.

24Sagō' pasaplag na pa'in lapal Tuhan, maka paheka isab saga a'amagkahagad.

25Pagka aubus na e' si Barnabas maka si Saul ya bay gawi sigām pehē' ni
Awrusalam, pabīng sigām ni Antiyuk. Binowa e' sigām sehe' si Yahiya Markus.

Kahinangan 13

Si Barnabas maka si Saul Pinatuntul

1Na, ma saga jama'a si Isa ma Antiyuk, aniya' saga a'a magpalatun lapal min
Tuhan, maka aniya' isab magpandu' saga lapalna. Sigām itu ya na si Barnabas,si
Simiyun ya niranglay Ettom, si Lukiyus min Kirini, si Saul, maka si Mana'en ya
bay dasuligan maka gubnul Herod.

2Manjari itu, ma sabu pa'in sigām amudji Tuhan maka amuwasa, amissala Rū
Sussi, yuk-i, “Pasaddihinbi aku si Barnabas maka si Saul ilu, bo' tahinang ya
pamahinangku ma sigām.”

3Aubus pa'in e' sigām angamu'-ngamu' ni Tuhan maka amuwasa, amat'nna'
sigām tangan ma duwangan itu bo' yampa pinalanjal.

Ma Pū' Kiprus

4Manjari, pagka si Barnabas maka si Saul itu sinō' pal'ngngan e' Rū Sussi, palūd
sigā tudju ni Siluki bo' yampa aleha minnē' tudju ni pū' Kiprus.

5At'kka pa'in sigā ni pū' inān, ni kauman Salamis, ninasihat e' sigā lapal Tuhanma
deyom saga kalanggalan Yahudi. Si Yahiya Markus ya anehe'an sigā anabang.

6Alatag e' sigā kaluha'an pū' inān sampay ta'abut kauman Papos. Jari aniya'
talanggal e' sigā maina'an a'a maghikmat, ōnna si Bal-Isa, bangsa Yahudi.
Magnahu'-nahu' iya amalatun lapal min Tuhan.

7Magbagay asal si Bal-Isa maka si Sirgus Paulus, ya gubnul ma pū' inān. Gubnul
itu asal alalom pangita'una. Na, pinalinganan si Barnabas maka si Saule' gubnul

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sabab bilahi iya akale lapal Tuhan.

8Sagō' sinagga' duwangan itu e' a'a maghikmat inān. (Elimas ōnna dakayu'.)Ya po'on anagga' si Elimas itu, sabab mbal bilahi bang gubnul inān ganta' magkahagad ma lapal Tuhan.

9Jari kahōpan Rū Sussi si Saul (ya niōnan isab si Paul). Pinandang e'na a'a maghikmat inān.

10Yuk si Paul ma iya, “Anak saitan! Pangangakkal! Jahulaka'! Ai-ai makahāp sagga'nu sadja. Mbal ka pahali amabengkok kal'ngnganan b'nnal ya min Panghū'!

11Buwattina'an t'kkahan ka bala' min Tuhan. Abuta du ka, at'ggol-t'ggol ya mbal ka'nda'nu sawa llaw.” Saru'un-du'un du angalendom pang'nda' si Elimas, ati pa'agap-agap iya amiha a'a angambit iya.

12Pag'nda' ina'an-i e' gubnul, magkahagad na iya sabab ainu-inu iya ma pamandu' si Paul pasal Panghū' Isa.

At'kka disi Paul ni Antiyuk ma Lahat Pisidiya

13Na, aleha disi Paul min Papos tudju ni Perga, dakayu' da'ira ma lahat Pampiliya. At'kka pa'in sigām pina'an, ang'bba si Yahiya Markus min sigā ati amole' pehē' ni Awrusalam.

14Pauntas si Paul maka si Barnabas min Perga sampay at'kka na ni Antiyuk, ya Antiyuk mahē' ma lahat Pisidiya. Pag'llaw Sabtu', llaw mulliya ma bangsa Yahudi, pasōd sigā ni deyom langgal Yahudi aningkō' maina'an.

15Aniya' binassa maina'an min Kitab Tawrat maka min Kitab Kanabi-nabihan. Puwas e' anambuku saga nakura' langgal ma disi Paul, yuk-i, “Saga danakan, bilahi kami bang aniya' bissalabi pamat'ttog iman saga a'a itu.”

16An'ngge si Paul maka e'na aninyal bo' yampa iya amissala ni saga a'a. Yukna, “Ka'am saga pagkahiku bangsa Isra'il, sampay ka'am ya amudji Tuhan min bangsa saddī, kalehunbi aku.

17Saga ka'mbo'-mbo'an kami bay tapene' e' Tuhan, ya asal pagtuhanan kami bangsa Isra'il. Pinaheya e'na bangsa Isra'il waktu kamahē' sigām ma lahat Misil.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pinaluwas sigām e'na min lahat inān min kosog kawasana.

18Mpatpū' tahun sigām sinabalan e' Tuhan ma lahat paslangan.

19Pitu' bangsa bay pinaka'at e' Tuhan ma lahat Kana'an, ati pamasuku' e'na lahat inān ma saga a'a suku'na.

20Ya t'ggol saga pakaradja'an inān saga mpat hatus maka limampū' tahun. “Puwas e',” yuk si Paul, “pinat'nna'an sigām e' Tuhan saga a'a maghukum. Ta'abut pa'in ni nabi Samwel ya na he' katobtobanna.

21Puwas e', angamu' sigām sultan magagian sigām, angkan pinene' e' Tuhansi Saul anak si Kis, tubu' si Benjamin. Ati si Saul ya pinat'nna' magsultanan sigām ma deyom mpatpū' tahun.

22Manjari si Saul e' bay nila'anan e' Tuhan min pagsultananna, ati si Da'ud ya pinaganti' magsultan. Ya na itu bay pangallam Tuhan ma pasal si Da'ud e', yukna, ‘Si Da'ud, anak si Jesse itu, a'a makasulut atayku. Nihinang e'na kamemon kabaya'anku.’

23“Na,” yuk si Paul, “min tubu' si Da'ud asal si Isa, ya bay pinat'nna' e' Tuhan angalappas ma bangsa Isra'il, panuhulna janji'na bay ma masa awal e'.

24Ma halam gi' bay tinagna'an e' si Isa hinangna, bay magnasihat si Yahiya ma bangsa Isra'il kamemon. Sinō' sigām e' si Yahiya ang'bba min dusa, ati pinandi taubat.

25Na, song pa'in aubus e' si Yahiya ai-ai bay pamahinang iya e' Tuhan, amissala iya ma bangsa Isra'il, yukna, ‘Bang ma pamikilbi, sai bahā' aku itu? Ngga'i ka aku ya lagaranbi. Sagō' aniya' a'a dangan pasunu' min aku. Mbal aku tōp minsan angahubaran engkot taumpa'na.’

26“Na, saga danakanku bangsa Isra'il, sasuku kam panubu' si Ibrahim, sampay ka'am min kabangsahan saddī ya angisbat Tuhan, kitam ko' ya pinakalehan lapal itu, manjari lappasan du kitam min hukuman dusa.

27Saga a'a Awrusalam maka saga nakura' sigām, halam makakilā ma si Isa. Malaingkan, pagka iya pinat'nna'an e' sigām hukuman ni kamatay, tatuman e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām pagkallam kanabi-nabihan ya pinagbassa ma saga langgal Yahudi kahaba' Sabtu'.

28Minsan halam aniya' tabāk e' sigām sababan pamapatay iya, bay sigām angamu' ni gubnul Pilatu sinō' iya pinapatay.

29Manjari itu, aubus pa'in pinamattan e' saga a'a Awrusalam kamemon bay tasulat ma deyom Kitab pasal si Isa, pinareyo' patayna min hāg bo' yampa kinubul.

30Saguwā' pinakallum iya e' Tuhan min kamatayna.

31Jari allum pa'in iya pabīng, araran iya ta'nda' e' saga a'a bay sehe'na magbeya', min lahat Jalil gi' sampay ni Awrusalam. Jari ma buwattina'an saga a'a bay sehe'na he' anaksi' na ma pasalna ni saga bangsa Isra'il.

32“Na,” yuk si Paul, “itiya' kami maitu amasampayan ka'am lapal ahāp. Hatina ya bay panganjanji' Tuhan ma ka'mbo'-mbo'antam

33tatuman na ma kitam saga panubu' sigām. Sabab tapakallum e'na si Isa. Magmattan to'ongan ya bay tasulat ma deyom Kitab Jabul, ma kalangan karuwana. Yuk Tuhan e', ‘Ka'a ya anakku, llaw itu pamata'uku in aku mma'nu.’

34Ya na itu isab pangallam Tuhan pasal pamakallumna si Isa pabalik min kamatayna, mbal pinahalu' ma deyom gumi. Yukna, ‘Buwananta ka saga kahāpan tantu, ya kahāpan bay janji'ku ma si Da'ud.’

35Takallam isab ma ayat kitab dakayu', ya yuk-i, ‘Mbal pasagarannu angahalu' ma deyom gumi sosoho'annu asussi atayna.’

[36“Si Da'ud ma waktu bay kallumna, bay makahinang kamaksuran Tuhan. Puwas e' amatay iya. Takubul iya ma atag bay pangubulan saga kamatto'ahanna ati angahalu' na baranna.

37Sagō' ya pinakallum e' Tuhan min kamatayna itu, halam angahalu'.

38-39“Na, saga dauranakanku, subay kata'uwanbi to'ongan, minsan buwattingga e'bi amogbogan sara' si Musa mbal du kam makapuwas min dusa. Sagō' sasuku kam angandol ma si Isa, apuwas na kam min dusabi kamemon. Angkanlapal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pasal si Isa itu ninasihatan ka'am na bo' kata'uwanbi aniya' ka'ampunan dusabi.

40Na, kamaya'-maya' kam bo' mbal pat'kka ni ka'am ya bay tasulat e' kanabi-nabihan, ya yuk-i,

41‘Ka'am pangungudju' ilu, nda'unbi ba! Painu-inuhanta kam to'ongan bo' kam magmula, yuk Tuhan. Sabab aniya' hinangku ma waktu kallumbi lagi', hinang mbal kahagadbi, minsan kam pinahati.’ ” Minnē' aubus bissala si Paul.

42Jari itu, makaluwas pa'in si Paul maka si Barnabas min langgal e', sinō' sigām pabīng e' saga a'a inān ma Sabtu' balik amissala pabalik ma pasal ina'an-i.

43Makala'an pa'in isab saga a'a bay ma langgal e', aheka saga a'a bay paturul ma si Paul maka si Barnabas, saga bangsa Yahudi maka saga a'a bangsa saddi ameya' na ma agama Yahudi. Binissalahan saga a'a inān e' disi Paul, sinō' sigām pat'ttog ma tatabangan Tuhan.

44Pagsabtu' balik pa'in, agon kamemon saga a'a min da'ira Antiyuk inān magtipun pina'an akale ma lapal Tuhan.

45Saguwā', pag'nda' saga Yahudi kasehe'an ma ba'anan a'a sikatimukan inān, magtūy sigām angihid ma si Paul, angkan nijawab bissalana e' sigām. Pinahina'isab iya.

46Sagō' gom pa'in paesog si Paul maka si Barnabas amissala. Yuk sigā ma saga a'a angihid e', “Ka'am saga Yahudi wajib nilapalan palman Tuhan dahū.Sagō', pagka sulakbi palman itu ati mbal kam amista di-bi in ka'am tōp pinaniya'an kallum taptap ni kasaumulan, ahāp lagi' kami ang'bba min ka'am.Papinda na kami magnasihat ni saga kabangsahan saddī.

47Sabab ya itu bay panoho'an Tuhan ma kami, yuk-i, ‘Sali' kam sapantun sawa pat'nna'ku pamasawa saga kabangsahan saddī, supaya maka'abut lapal itu ni mpat pidju alam, hatina in manusiya' kamemon makajari lappasan.’ ”

48Takale pa'in bissala itu e' saga a'a bangsa saddī, magtūy sigām kinōgan ati pinaheya e' sigām lapal Tuhan. Manjari magkahagad na ma si Isa sasuku tapene' e' Tuhan pinaniya'an kallum taptap ni kasaumulan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49Patanyag na pa'in lapal Tuhan ma kaluha'an lahat inān.

50Saguwā' saga pagnakura'an ma da'ira Antiyuk inān maka saga d'nda bangsahan ya magta'at ni Tuhan, bay ni'isihan lling e' saga Yahudi. Sinō' sigām angala'at si Paul maka si Barnabas, angkan sigā duwangan itu bay pinala'an e' saga a'a inān min jadjahan e'-i.

51Sakali pinaspasan e' disi Paul bagunbun min tape' sigā, saksi' in sigā papuwas na min saga a'a ma lahat inān. Puwas e' palanjal sigām tudju ni lahatIkuni.

52Sagō' saga kamuliran si Isa ma da'ira e', kinōgan makalandu' maka kahōpan isab e' Rū Sussi.

Kahinangan 14

Ma Da'ira Ikuni

1Ma lahat Ikuni pa'in, pasōd si Paul maka si Barnabas ni deyom langgal Yahudi buwat kabiyaksahan sigā. Sidda apaslod bissala sigā angkan landu' aheka saga a'a, Yahudi maka ngga'i ka Yahudi, am'nnal ma si Isa.

2Sagō' saga Yahudi ya agagga am'nnal, bay amidjakan saga a'a ngga'i ka Yahudi maka bay amala'at atay sigām ni sasuku am'nnal ma si Isa.

3At'ggol-t'ggol ya kahanti' disi Paul ma Ikuni. Halam aniya' tāw sigā amissalahan saga a'a pasal Panghū' Isa. Maka si Isa bay amaniya'an sigā kawasapangahinang saga hinang makainu-inu maka saga paltanda'an, bo' supaya pinarassaya in lapal sigā pasal kaheya tabang Tuhan.

4Abahagi' duwa saga a'a ma da'ira he'. Aniya' sigām kasehe' bay amogbogan saga Yahudi, aniya' isab kasehe' amogbogan disi Paul.

5Jari magisun saga a'a bangsa saddī maka saga Yahudi, beya' saga pagnakura'an sigām. Ya pagisun sigām angala'ug maka amantung disi Paul.

6Tata'u pa'in pagisun itu e' disi Paul, magtūy sigā alahi tudju ni da'ira Listara maka da'ira Derbe, ya ma lahat Likauna sampay ni saga kaluma'an masakalibut ina'an-i.

7Ati pinasaplag e' sigā maina'an lapal ahāp pasal si Isa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ma da'ira Listara

8Sakali itu aniya' aningkō' ma Listara inān a'a aku'il tape'na, halam bay
makal'ngngan sangay min kapaganak ma iya.

9Akale to'ongan a'a itu ma bissala si Paul. Pinatongan iya pahāp, ati
kinata'uwan e' si Paul in a'a itu taga-pangandol ma si Isa in iya kauli'an du e'na.

10Manjari pinatanog e' si Paul suwalana, yukna, “An'ngge ka pabontol!” Magtūy
pabuwang a'a inān an'ngge maka e'na lum'ngngan.

11Pag'nda' ba'anan a'a inān ma bay tahinang si Paul e', magtūy sigām angolangma
bahasa sigām Likauna, yuk-i, “Itiya' saga tuhan magpasalupa manusiya' pareyo'
ni kitam.”

12Manjari aniya' ōn tuhan ya pangōn saga a'a inān ma disi Paul. Si Siyus ya
pangōn sigām ma si Barnabas, maka si Hermes ya pangōn sigām ma si Paul sabab
in iya bibissalahun.

13Ya luma' pangarapan ma tuhan Siyus, ina'an ma luwasan lawang da'ira.
Manjari aniya' sapi' mandangan ginuyud ni atag lawang inan e' imam
maghinang ni tuhan Siyus. Aniya' isab tuhugan sumping tabowana sabab in iya
maka kaheka'an a'a inān bilahi anumbali' sapi' pangahulmat sigām ma disi
Paul.

14Sagō' pagta'u si Barnabas maka si Paul bang ai song nihinang e' saga a'a inān,
magtūy gineret s'mmek sigā, tanda' sin susa sigā. Sakali paragan sigā nit'ngnga'
pagtimukan a'a inān maka e' sigā angolang, yuk-i,

15“Oy, saga tuwan! Angay buwattilu hinangbi ma kami? Manusiya' du kami
buwat ka'am. Ya po'on kami pi'itu sabab lapal ahāp ya pangahaka kami ma
ka'am, supaya kam pataikut min pagtuhananbi ilu, ya halam aniya' kapūsanna.
Bay kami pi'itu bo' kam papinda ni Tuhan ya kakkal salama-lama, ya bay
amapanjari langit maka gintana'an maka tahik sampay kakaya'-kaya'anna
kamemon.

16Ma masa awal in kabangsa-bangsahan kamemon bay pinasagaran e' Tuhan
ameya' ma ai-ai kabaya'an sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Sagō' minsan buwattē', aniya' na pa'in saksi' pamamattan manusiya' pasal kapagtuhanna. Pina'nda'an e'na kahāpna, binuwanan kam ulan pamusug tinanombi bo' aniya' buwa'na bang ta'abut musimna. Pinaniya'an kam pagkakan aheka, maka pinalasig ataybi.”

18Minsan buwattē' pamahati disi Paul mbal agon pahawid saga a'a. Subay magkulban to'ongan ni sigām.

19Manjari itu aniya' at'kka ni da'ira Listara he' saga Yahudi bay min Antiyuk ma Pisidiya maka aniya' min Ikuni. Jari tabowa-bowa e' sigām saga katimukan a'a inān, ati pinagbantung si Paul. Puwas e' ginuyud iya e' sigām tudju paluwas min kaluma'an inān pagka kinabā' amatay na.

20Sagō' kapagtimukan pa'in si Paul e' saga bebeya'an si Isa, magtūy iya an'ngge bo' pabing ni deyom da'ira. Pagk'llat llaw dakayu', palanjal iya maka si Barnabas tudju ni Derbe.

Pabalik disi Paul ni Antiyuk ma Siriya

21Mahē' pa'in sigā ma Derbe, ninasihat e' sigā lapal ahāp ni saga a'a mahē', atiaheka tabowa ameya' ma si Isa. Puwas e', pabīng sigā ni Antiyuk labay minListara maka Ikuni.

22Pinahogot e' disi Paul iman saga bebeya'an si Isa mahē'. Sinō' sigām pat'ttog angandol ma Tuhan. Yuk pandu' disi Paul, “Subay aheka katiksa'an kalabayanta bo' kita pinasōd ni deyom pagparintahan Tuhan.”

23Aniya' a'a gin'llal e' sigā pagmatto'ahan saga jama'a si Isa Al-Masi, maingga-maingga aniya' lahat pagtipunan sigām. Amuwasa disi Paul sampay angamu'-ngamu' bo' pajagahanna saga a'a inān ma Tuhan, ya pangandolan na e' sigām.

24Tauntas pa'in lahat Pisidiya e' disi Paul, at'kka sigā ni Pampiliya.

25Palanjal isab ni da'ira Perga, bo' ninasihat e' sigā lapal Tuhan maina'an. Puwas e' palūd sigām tudju ni Attali.

26Aleha na sigā minnē' bo' pabing ni Antiyuk dakayu', ni saga bebeya'an si Isa ya bay amajagahan sigā ma Tuhan bo' makahinang ai-ai pangahandakna.

27Makatandan pa'in sigā ni Antiyuk, pinatipun e' sigā saga jama'a si Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maina'an. Nihaka'an sigām e' disi Paul kamemon bay tahinang sigā, ma sabab tabang min Tuhan. Kabuwanan labayan kono' saga bangsa ngga'i ka Yahudi bo' supaya makapangandol ma si Isa.

28At'ggol disi Paul paralahat ma saga bebeya'an si Isa maina'an ma Antiyuk.

Kahinangan 15

Pagisunan ma Awrusalam

1Manjari itu aniya' saga a'a at'kka ni Antiyuk bay min lahat Yahudiya, ati pinandu'an e' sigām saga bebeya'an si Isa maina'an. Yuk pamandu' sigām, “Mbal kam makajari alappas bang kam mbal taislam buwat panoho'an sara' si Musa!”

2Nijawab to'ongan saga a'a inān e' si Paul maka si Barnabas, binowa maglugatma sabab pamandu' sigām buwattē'. Angkan na si Paul maka si Barnabas maka saga bebeya'an kasehe' min Antiyuk inān ginara'an pehē' ni Awrusalam. Sinō' sigām amowa saga a'a kawakilan maka saga pagmatto'ahan maina'anmagbissala pasal palkala' inān.

3Na, pinalanjal disi Paul e' saga jama'a ma Antiyuk. Paglintas sigām pa'in labay min lahat Piniki maka min Samariya, nihaka e' sigām maina'an pasal saga bangsa ngga'i ka Yahudi ya papinda na ni Tuhan. Landu' kinōgan saga bebeya'an si Isa, pagkale sigām ma lapal disi Paul itu.

4Pagt'kka sigām pehē' ni Awrusalam, sinagina sigām e' saga jama'a si Isa mahē', sampay saga a'a kawakilan maka saga pagmatto'ahan. Nihaka'an sigām e' disi Paul pasal kamemon bay tahinang e' sigā deyo' bay min Tuhan.

5Sagō' aniya' saga Parisi angandol ma si Isa bay an'ngge amissala. Yuk sigām, “Saga a'a angandol ma si Isa min bangsa saddī inān subay ni'islam dahū, makasubay sigām amogbog ma sara' si Musa.”

6Jari magsakaum saga a'a kawakilan maka saga pagmatto'ahan amikil-mikil pasal palkala' inān.

7At'ggol-t'ggol pa'in e' sigām magbissala, an'ngge si Petros amissala. Yukna, “Ka'am saga dauranakanku, kata'uwanbi du: ma waktu palabay inān bay aku tapene' e' Tuhan min deyomanbi, sinō' magnasihat lapal ahāp ni saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kabangsahan saddī, ya ngga'i ka Yahudi, bo' supaya sigām makakale sampay magkahagad.

8Jari in Tuhan, ya makata'u bang ai ma deyom atay manusiya', bay amuwan Rū Sussi ma kabangsahan saddī buwat bay pamuwanna ma kitam, tanda' palsaksi'an in iya kasulutan na ma sigām.

9Sigām maka kitam itu mbal pinapagbidda' e' Tuhan. Sinussi e'na pangatayan sigām labay min pangandol sigām ma si Isa.

10Na," yuk si Petros, "angay subay pakagitbi atay Tuhan. Angay pahunitanbi saga a'a ya soho'bi amogbogan sara' si Musa? Parahāl minsan kitam maka ka'mbo'-mbo'antam mbal maka'aku amogbog.

11Da'a na. Magkahagad kitam ma Panghū' Isa ati lappasan kitam sabab min ase'na maka lasana. Damikiyanna isab saga a'a min kabangsahan saddī inān."

12Minnē' pahondong magsuli-suli saga a'a magsakaum inān kamemon hinabu sigām akale ma pangahaka si Barnabas maka si Paul. Pinata'u sigām pasalsaga paltanda'an maka saga hinang makainu-inu kamemon deyo' bay min Tuhan ya bay tahinang e' sigā ma deyoman saga a'a ya ngga'i ka Yahudi.

13Aubus pa'in sigām angahaka, paganti' si Yakub amissala. "Ka'am saga dauranakanku," yukna, "kalehunbi na aku.

14Bay kami pinahati e' si Simun itu insini' pasal katagna' Tuhan bay ama'nda'an pagka'inagonna ma saga a'a ya ngga'i ka Yahudi. Sabab aniya' saga a'a pene'na min sigām nihinang a'a suku'na.

15Atayudtud isab sulat saga kanabi-nabihan, iya yuk-i,

16'Puwas itu, yuk Tuhan, pabīng du aku, ati bawi'ku pagsultan si Da'ud, ya sapantun luma' alarak. Bangunku pabalik, batukku pagdayawna bay alarak e',

17supaya aku piniha e' saga manusiya' takapin, beya' isab saga bangsa ngga'ika Yahudi ya kaōnan maka ōnku. Pangallam Panghū' ko' itu,

18ya makahinang kamemon saga pakaradja'an itu. Kasakupan ko' itu sangay min awal.'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19“Na,” yuk si Yakub, “buwattitu panganggara'ku: subay mbal sasawtam saga a'a min kabangsahan saddi ya papinda na ameya' ma Tuhan.

20Sagō' subay sigām pabeya'antam sulat buwattitu: da'a kam amangan haram buwat ai-ai paglamas ni saga ta'u-ta'u, da'a kam maghinang kala'atan d'nda maka l'lla, da'a kam amangan isi hayop bay pin'kkol, maka da'a amangan laha'.

21Saga sara' panoho'an si Musa pinagbassa na pa'in sakahaba' Sabtu' ma kalanggalantam Yahudi. Lāgi in pandu' si Musa pinagnasihat na pa'in ma kada'irahan sangay min awal lagi'.”

Sulat ni saga Almasihin ya Ngga'i ka Yahudi

22Manjari magkagara'an saga a'a kawakilan maka saga pagmatto'ahan maka saga jama'a inān kamemon, amene' saga a'a min deyoman sigām bo'pinapehē' ni Antiyuk, pinasehe' ma si Paul maka si Barnabas. Jari ya pinene' inān si Judas Barsabbas maka si Silas. Duwangan itu asal pinagaddatan e' dauranakan sigā bebeya'an si Isa.

23Aniya' isab sulat pinabowa ma sigā, yuk-i: “Sulat itu deyo' min kami dauranakanbi, saga a'a kawakilan maka pagmatto'ahan maitu ma Awrusalam. Pinasampay itu ni ka'am saga dauranakan bangsa saddi ya maglahat mailu ma Antiyuk, ma Siriya, sampay saga ma Silisi. Aheya pagaddat kami ma ka'am.

24Takale kami aniya' kono' saga l'lla min deyoman kami bay pi'ilu amasusa ka'am sampay anasaw pikilanbi ma sabab pandu' sigām. Sagō' ngga'i ka min panoho'an kami ya angkan sigām amandu' buwattē'.

25Angkan kami bay magisun kamemon subay amene' saga a'a maitu bo' sinō' pi'ilu ni ka'am. Jari pasehe' kami sigām ma si Barnabas maka si Paul, bagay kami kinalasahan.

26Disi Paul itu bay magmalilla' ma kallum sigām ma sabab Panghū'tam si IsaAl-Masi.

27Manjari itiya' na si Judas maka si Silas, bay soho' kami pi'ilu pabaran ni ka'am angahaka'an ka'am ai-ai bay tasulat kami itu.

28Dauyunan kami maka Rū Sussi, in ka'am ilu subay mbal pinahunitan liyu min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga panoho'an itu, ya wajib bineya':

29da'a kam amangan ai-ai bay paglamas ni saga ta'u-ta'u, da'a kam amangan laha', da'a kam amangan isi hayop bay pin'kkol, maka da'a isab kam maghinang kala'atan d'nda maka l'lla. Bang halli'anbi he'-i, makahāp to'ongan ma ka'am. Mura-murahan, wassalam."

30Jari itu pinal'ngngan na saga a'a amowa sulat inān tudju ni Antiyuk. Pagt'kka pa'in sigā pina'an, pinatipun e' sigā saga a'a dajama'a maina'an bo' ni'nde'ansulat inān.

31Pagbassa pa'in, magtūy sigām kinōgan to'ongan, sabab sulat inān makalasigatay sigām.

32At'ggol-t'ggol isab pamissala si Judas maka si Silas pamahogot maka pamakosog pangandol saga jama'a inān, sabab aniya' kapandayan bay pamuwan Tuhan ma sigā magpalatun palmanna.

33Palabay pa'in daka pilang'llaw, pinatuntul sigā e' saga dauranakan, yuk-i "Mura-murahan, bang pa'in kam asalamat." Jari amole' na sigā ni bay anoho' sigā.

34(Sagō' si Silas bilahi lagi' pat'nna' maina'an.)

35In si Paul maka si Barnabas pahanti' gi' ma Antiyuk, magbeya' maka ba'anan a'a kasehe' magpandu' maka magnasihat lapal Panghū'.

Pagbutas si Paul maka si Barnabas

36Apuwas pa'in daka pilambahangi, ah'lling si Paul ni si Barnabas, yukna, "Sūng kita patibaw pabing ni saga dauranakanta bebeya'an si Isa ma kada'irahan kamemon bay pagnasihatanta lapal Tuhan e'. Tibawta bang buwattingga na kahālan sigām."

37Si Barnabas inān bilahi amowa si Yahiya Markus pasehe' ma sigā,

38sagō' bang ma bistahan si Paul si Markus itu mbal tōp panehe', sabab bay iya ang'bbahan sigām bay mahē' gi' ma Pampiliya. Halam iya bay makatatas anabangan sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39Aheya paglugat si Paul maka si Barnabas angkan sigā magbutas. Malaingkan si Barnabas bay amowa si Markus ati atulak sigā karuwangan tudju ni pū' Kiprus.

40Si Paul ya amene' si Silas pasehe' ma iya. Sōng pa'in sigā atulak min Antiyuk, pinajagahan sigā ma Tuhan e' saga bebeya'an si Isa maina'an maka niamu'an tatabanganna.

41Ala'an pa'in si Paul minnē', palabay iya min lahat Siriya maka min lahat Silisi. Maingga-maingga lahat aniya' saga jama'a si Isa magtipun, pinahogot e'na pangandol sigām.

Kahinangan 16

Si Timuti Pabunyug ma disi Paul

1Manjari palanjal si Paul tudju ni Derbe maka ni Listara. Aniya' ma Listara dakayu' bebeya'an si Isa niōnan si Timuti. Ina'na bangsa Yahudi angandol masi Isa, ati mma'na bangsa Girīk.

2Si Timuti itu binissalahan ahāp e' saga bebeya'an si Isa, ya ma Listara maka ma Ikuni inān.

3Bilahi na si Paul amowa si Timuti sehe'na ma pal'ngnganan, angkan iya ni'islam dahū e' si Paul bo' mbal tasoway e' saga Yahudi ma jadjahan ina'an. Sababna kinata'uwan e' saga Yahudi kamemon in mma' si Timuti bangsa Girīk.

4Na, pauntas na disi Paul ni saga kalahat-lahatan bo' nihaka'an e' sigām saga bebeya'an si Isa maina'an pasal kagara'an bay min saga a'a kawakilan maka saga pagmatto'ahan ma Awrusalam. Sinō' saga bebeya'an inān ameya' ma kagara'an e'.

5Jari itu pahogot na pa'in pangandol jama'a si Isa ma saga palhimpunan ma kalahatan inān, maka pasōng isab heka sigām sakahaba' llaw.

Aniya' Papanyata' ni si Paul

6Na, niuntas e' disi Paul lahat Prigiya maka lahat Galatiya, sabab pinaggat sigām e' Rū Sussi sinō' da'a magnasihat lapal Tuhan maina'an ma kalingkallahat Asiya.

7Ta'abut pa'in tobtoban lahat Misiya, pasulay sigām palanjal ni lahat Bitiniya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sagō' pinaggat sigām e' Rū si Isa.

8Angkan sigām pauntas labay min t'ngnga' lahat Misiya sampay palūd na ni Trowas.

9Ma Trowas pa'in bo' sangom na, aniya' pa'nda' ni si Paul. Ta'nda'na a'a min Makidunya mikitabang ma iya. Yuk a'a itu, “Pi'itu ka parambila' ni Makidunya bo' kami tabangun!”

10Aubus pa'in si Paul maka'nda' ina'an-i, magtūy kami magsakap atulak ni Makidunya, sabab kata'uwan kami in kami sinoho' e' Tuhan anganasihat lapal ahāp ni saga a'a mahē'.

Si Lidiya Papinda Ameya' ma si Isa

11Makauntas pa'in kami min Trowas, patūy kami tudju ni pū' Samoterak. Pagk'llat llaw pa'in, pauntas na isab kami min pū' ina'an tudju ni Neyapoles.

12Pagt'kka kami ni Neyapoles patukad kami tudju ni Pilipi, da'ira aheya ma kalingkal Makidunya, paglahatan bangsa Rōm isab. Pahanti' kami maina'an daka pilang'llaw.

13Pagsabtu', paluwas kami min da'ira inān tudju ni bihing sapa', sabab ma tokoran kami aniya' pagsambahayangan saga Yahudi maina'an. Jari aningkō' kami amissala ma saga kar'ndahan ya patipun maina'an.

14Aniya' inān d'nda niōnan si Lidiya akale ma kami, d'nda min da'ira Tiyatira. Ya usahana maglitu kakana' taluk, kakana' ahalga'. D'nda itu magta'at asal ni Tuhan. Hinabuna akale ma kami, kabuwanan iya pikilan e' Panghū' Isa ati kinahagad e'na bissala si Paul.

15Jari pinandi disi Lidiya maka saga sehe'na karaluma', palsaksi'an in sigām ma si Isa na. Puwas e' sinō' kami e' si Lidiya paokom ma deyomanna. Yuk si Lidiya, “Bang aku tabistabi angandol na sab'nnal-b'nnal ma Panghū', pi'itu kampaokom ma luma'ku.” Jari talogos kami e'na.

Si Paul maka si Silas Kinalabusu ma Pilipi

16Manjari itu, ma labayan pa'in kami tudju ni pagsambahayangan e', aniya' talanggal kami dakayu' d'nda banyaga'. Pagkasōran iya saitan angkan iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makapangalimal, ati aheya isab paluntungan saga a'a ya tag-dapuna luwas min pangalimalna.

17Paturul na pa'in iya ma kami maka si Paul, maka e'na angolang patanog, yuk-i, “Saga a'a itu sosoho'an Tuhan Mahatinggi! Sigām ya angahaka'an ka'am bang buwattingga kam lappasan!”

18Mbal pahali paglinganna buwattē' daka pilang'llaw. Ya kat'kkahanna ap'ddi' pikilan si Paul, angkan iya palingi' ni d'nda inān bo' pah'llinganna saitan ya ma iya, “Min kawasa ōn si Isa Al-Masi,” yuk si Paul, “soho'ta ka paluwas min d'nda ilu!” Saru'un-du'un du magtūy paluwas saitan e', ati d'nda inān mbal na makapangalimal.

19Makata'u pa'in saga tag-dapu d'nda inān in iya mbal na kapangusaha'an, magtūy sinaggaw e' sigām si Paul maka si Silas. Ginuyud sigā karuwangan ni pagtabu'an bo' pinaharap ni saga pagnakura'an da'ira.

20Tin'kkahan isab sigā ni saga bag'llal bangsa Rōm ya maghuhukum maina'an. Yuk panuntut saga tag-dapu d'nda inān, “Saga a'a itu hal angahinang kasasawan ma lahattam. Bangsa Yahudi ko' sigā itu.

21Pamandu' e' sigā saga addat mbal taluwa' bang ma sara'tam bangsa Rōm.Mbal kami wajib anaima' atawa angahinang saga addat buwattē'.”

22Manjari palamud ba'anan a'a ya bay maina'an ati ameya'-meya' anganjuri disi Paul. Magpanoho'an saga bag'llal inān subay nihurusan s'mmek disi Paul bo' niraplosan.

23Makalandu' abisa ya pangandaplos ma sigā bo' yampa sigā ni'isi ni deyom kalabusu. Sinō' isab tunggu' kalabusu pinahogot pangalabusuna ma sigā.

24Pagkale uldin itu e' tunggu', magtūy ni'isi e'na disi Paul ni t'ngnga'-t'ngnga' kalabusu bo' pinasungan e'na tape' sigā maka papan aheya.

25Jari itu, saga tonga' bahangi pa'in, angamu'-ngamu' si Paul maka si Silas ni Tuhan, magkalangan isab pamudji sigā ma iya. Akale ma sigā saga pilisu kasehe'an inān.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Taggaha' sadja aniya' linug akosog, ajogjog papagan kalabusu inān. Saru'un-du'un du paukab tambolna kamemon, apakpak isab saga kilikili min tape'-tangan saga pilisu inān.

27Tabati' tunggu' kalabusu, ati pag'nda'na aukab saga tambol, pangannalna wa'i makal'ppa saga pilisu. Magtūy nihublut kalisna, arak amapatay di-na.

28Sagō' angalingan si Paul pakosog, yukna, “Da'a ka angamula di-nu! Itiya' du kami kamemon.”

29Angalingan tunggu' inān angamu' palita'an bo' pasa'ut pareyom. Pasujud iya amidpid ma atag tape' si Paul maka si Silas.

30Sakali niambit sigā e'na paluwas bo' yampa sigā tilawna. “Saga tuwan,” yukna, “ai subay hinangku bo' aku lappasan?”

31Yuk disi Paul, “Angandol ka ma Panghū' Isa, ati lappasan du ka sampay saga sehe'nu karaluma'.”

32Puwas e' ninasihat lapal Tuhan ni tunggu' kalabusu inān sampay ni a'a kamemon ma deyom luma'na.

33Jari alalom pa'in bahangi, binowa sigā paluwas e' tunggu' kalabusu ati kose'anna pali' sigā. Pinandi isab tunggu' inān karamata'an, tanda' in sigām masi Isa na.

34Pagubus, binowa disi Paul e' tunggu' inān ni luma'na ati pinakan. Landu' aheya kakōg-koyagan sigām karaluma' sabab Tuhan na ya pagkahagaran sigām.

35Pagk'llat llaw pa'in, magpanoho'an saga bag'llal ma saga tendog sigām, sinō' amowa uldin pehē' ni kalabusu. Yuk uldin e', “Pal'ppahun na saga a'a ilu.”

36Yuk jaga kalabusu ma si Paul, “Magpanoho'an saga bag'llal in ka'a maka si Silas makajari na pinaluwas. Wajib na kam ala'an, bang pa'in kam asalamat isab,” yukna.

37Sagō' ah'lling si Paul ni saga tendog e', yukna, “Bay kami niraplosan e' sigām di'ilaw ma mata mairan, minsan kami halam bay sinumariya. Bo' pa'in a'a Rōm

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

du kami. Ni'isi isab kami ni deyom kalabusu. Ati bilahi na sigām amaluwas kami ma halam aniya' makata'u. Ā, mbal makajari!” yuk si Paul. “Subay magbaran pi'itu saga bag'llal ilu amaluwas kami.”

38Manjari pehē' na saga tendog inān angahaka'an saga bag'llal pasal h'lling si Paul. Pagkale saga bag'llal aniya' kataddangan disi Paul in sigā bangsa Rōm, tināw sigām

39angkan pina'an ni disi Paul pama'ap. Puwas e' binowa disi Paul e' saga bag'llal e' paluwas min kalabusu. Ya pangamu' sigām ma si Paul bang pa'in ala'an min da'ira sigām.

40Manjari pina'an si Paul maka si Silas ni luma' si Lidiya. Mag'nda' sigām maka bebeya'an si Isa maina'an, ati amissala disi Paul pamahogot atay sigām. Puwas e' atulak na disi Paul.

Kahinangan 17

Ma Da'ira Tessaloneka

1Manjari itu tauntas e' disi Paul da'ira Ampipoli maka Apollon, bo' yampa at'kka ni da'ira Tessaloneka. Na, aniya' maina'an dakayu' langgal Yahudi,
2ati pina'an si Paul sabab ya na asal kabiyaksahanna. Jari t'llu Sabtu' ya pagbissalana maka saga a'a maina'an pasal pamandu' ma deyom Kitab.

3Pinahatian sigām e'na, maka pinandu'an sab'nnal-b'nnal min deyom Kitab pasal Al-Masi subay makalabay kabinasahan maka pinapatay, maka subay pinakallum pabīng min kamatayna. Yuk si Paul, “Si Isa ya pagnasihatku itu ma ka'am, in iya Al-Masi, ya asal tapene' e' Tuhan.”

4Saga Yahudi kasehe' inān bay tabowa magkahagad ati palamud ma si Paul maka si Silas. Aheka isab saga bangsa Girīk ya magtata'at ni Tuhan maka aheka d'nda bangsahan bay palamud.

5Sagō' angihid saga Yahudi kasehe', angkan pinatipun e' sigām saga a'a min katabu'an, a'a bula'ug, sinō' amapaghiluhala' da'ira inān. Nirumpās luma' si Jason pamiha'an sigām ma disi Paul bo' binowa paluwas ni katimukan a'a.

6Saguwā', pagka halam tabāk e' sigām disi Paul, ginuyud e' sigām si Jasonmaka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga bebeya'an si Isa kasehe' tudju ni kabag'llalan. Angolang saga Yahudi inān, yuk-i, “Itiya' pasampay ni da'iratam duwangan a'a ya bay amuwankasasawan ma kalahat-lahatan.

7Maka si Jason itu bay angokoman sigā ma deyom luma'na. Sigām kamemonitu angalanggal sara' Sultan Mahatinggi pagka yuk sigām aniya' sultan saddi, niōnan Isa!”

8Pagkale bissala itu e' katimukan a'a inān maka e' saga bag'llal, magtūy sigām ahiluhala'.

9Si Jason maka saga sehe'na inān bay sinō' amayad ni bag'llal pamiyansa baran sigām. Puwas e' pinapole' na sigām.

Ma Da'ira Bereya

10Pagabay-kohap pa'in, pinalanjal si Paul maka si Silas e' saga bebeya'an si Isa inān, sinō' pehē' ni da'ira Bereya. Pagt'kka sigām pina'an, pasōd sigām nilanggal Yahudi.

11Saga Yahudi maina'an labi alunuk atay sigām min saga Yahudi bay ma Tessaloneka. Kinōgan sigām to'ongan akale ma lapal disi Paul. Pinariksa' e' sigām sulat Kitab llaw-llaw pang'nda'an sigām bang b'nnal ya pamandu' e' si Paul.

12Jari aheka saga a'a Bereya magkahagad ma si Isa, sampay saga d'nda bangsahan min bangsa Girik maka saga l'lla Girik isab.

13Saguwā', makata'u pa'in saga Yahudi min Tessaloneka in si Paul ina'an na isab ma Bereya anganasihat lapal Tuhan, paturul sigām pina'an. Pinitna-pitnahan e' sigām kaheka'an a'a Bereya inān, binowa magkasasawan.

14Magtūy ginara'an si Paul, sinō' palūd kaut. Sagō' si Silas maka si Timuti angalagad gi' maina'an.

15Saga a'a ya amowa si Paul palūd inān bay anehe'an iya sampay ni da'ira Aten. Puwas e' amole' sigām ni Bereya maka e' sigām amowa tambuku ni siSilas maka si Timuti. Sinō' pasa'ut ni Aten parakayu' ni si Paul.

Ma Da'ira Aten

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Manjari itu, ma da'ira Aten pa'in si Paul angalagaran si Silas maka si Timuti, landu' asukkal pikilanna pag'nda'na ma da'ira inān ap'nno' e' ta'u-ta'u ya pagtuhanan saga a'a maina'an.

17Angkanna iya pehē' ni langgal Yahudi magsambung himumungan maka saga Yahudi maka saga a'a bangsa saddī ya magta'at ma Tuhan. Ya du ma halaman da'ira inān, sakahaba' llaw magsuli-suli na pa'in iya maka sasuku palabay minna'an.

18Aniya' isab saga guru ameya' magjawab. Ya bineya' e' saga guru itu saga pamandu' si Epikuru, atawa pandu' saga a'a niōnan Istuwik. Pagkale saga a'aitu ma pagnasihat si Paul pasal si Isa maka kallumna pabīng min kamatay, yuk kasehe'an, “Daka ai pinah'lling e' a'a magligaw itu!” Yuk isab kasehe', “Kilāku, a'a itu amissala pasal saga tuhan saddi, ya pagtutuhanan bangsa liyu.”

19Angkanna si Paul binowa e' sigām ni palhimpunan Aten, ya niōnan palhimpunan Areyopagos. Yuk sigām ni si Paul, “Bilahi kami makata'u pasal pandu' baha'u ya pamissalanu ilu.

20Saddī-saddī isab pandu'nu ilu, angkan kami bilahi ana'u bang ai hatina.”

21Sababna saga a'a porol maka saga a'a liyu ya maglahat ma Aten inān, kabintanan asal magsuli-suli maka akale-kale ma pasal ai-ai t'kka baha'u.

22Sakali itu an'ngge si Paul ma dahuan palhimpunan Areyopagos ati yukna, “Tapandogaku in ka'am saga a'a Aten itu, maga'agama to'ongan.

23Sabab sasangku maglibutan ma deyom da'irabi itu ang'nda'-ng'nda' ma ba'anan ai-ai ya sumbabi, aniya' ta'nda'ku dakayu' panumbahanbi taga-sulat. Yuk sulat e', ‘Ni tuhan dakayu', ya mbal kinata'uwan.’ Na,” yuk si Paul, “ya tuhan pinudji e'bi minsan mbal kata'uwanbi, ya na Tuhan pamahatiku ka'am buwattina'an.

24“Ya na ko' itu Tuhan dakayu'-kayu' bay amapanjari dunya itu maka kakaya'-kaya'anna kamemon. Makapagnakura' asal iya ma sulga' sampay ma dunya. Mbal iya pat'nna' ma deyom luma' pagta'atan bay hinangan manusiya'.

25Maka mbal iya mikitabang ma manusiya' sabab halam aniya' kulang ma iya. Dakayu'-kayu' iya asal amuwan kallum maka napas, maka kalluman indaginis

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma binangsa manusiya'.

[26]Dangan du a'a," yuk si Paul, "bay pinapanjari e' Tuhan, ati min dangan e' pinaniya' e' Tuhan saga kabangsa-bangsahan manusiya' kamemon. Pinapaglahat sigām e'na ma kaluha'an dunya itu. Ginanta' asal e'na bangsa

dakayu' maka dakayu' bang buwattingga ya t'ggol sigām anatas ma dunya maka bang maingga paglahatan sigām.

[27]Buwattē' hinang Tuhan ma binangsa manusiya' bo' supaya sigām amiha iya, sapantun a'a anadsad ma kalendoman kalu iya tabāk. Sagō' in Tuhan mbal alawak min kitam kamemon.

[28]B'nnal bissala ya yuk-i, 'Tuhan ya sababanna angkan kitam allum, ya angkan aniya' kuwat-anggawta'tam, ya angkan aniya' kapaga'atam.' Aniya' isab a'a bay anulat, yukna 'In kitam itu, anak Tuhan.'

[29]"Na, pagka saga anak Tuhan na kitam," yuk si Paul, "da'a subay pikiltam in kajarihan Tuhan pinaluwa ni ta'u-ta'u hinangan bulawan atawa pilak atawa batu, ya nihinang min akkal maka kapandayan manusiya'.

[30]Waktu tagna', halam bay tabista e' Tuhan kahinangan manusiya' ahāp-ala'at pagka a'awam lagi' sigām. Sagō' ma buwattina'an ya panoho'an Tuhan ma a'a kamemon maingga-maingga lahat, subay sigām ang'bba to'ongan min paldusahan sigām.

[31]Sabab aniya' llaw bay tinagama e' Tuhan pangahukumna manusiya' kamemon, maka abontol isab hukumanna. Aniya' isab kawakilan e' Tuhan amal'ngngan hukuman. Pinatampal e' Tuhan ma manusiya' kamemon in a'a itu asal tapene'na, sabab tapakallum iya min kamatay."

[32]Pagkale saga a'a inān ma si Paul amissala pasal kallum pabalik min kamatay, magtūy iya tinittowahan e' sigām kasehe'an. Sagō' aniya' a'a kasehe'an ah'lling,yuk-i, "Tuwan, bilahi kami akale ma ka'a pabīng pasal ilu-i."

[33]Minnē', paluwas si Paul min palhimpunan inān.

[34]Manjari aniya' saga a'a bay pabeya' ma iya bo' angandol ma si Isa. Ōn dakayu'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inān si Diyunisi a'a min palhimpunan Areyopagos, maka dakayu' d'ndaniōnan si Damaris. Maka aniya' isab a'a kasehe'an bay angandol.

Kahinangan 18

Ma Da'ira Kurintu

1Puwas e' atulak si Paul min Aten pauntas ni da'ira Kurintu.

2Maina'an pa'in, magbāk iya maka si Akila, dakayu' Yahudi bay nianakan ma lahat Puntus. Si Akila itu baha'u bay at'kka pina'an ni Kurintu bay min lahat Itali,magbeya' maka h'ndana si Prisila. Sigā maglakibini bay ala'an min lahat Itali pagka aniya' panoho'an min sultan Klaudi, in kamemon kono' saga bangsa Yahudi sinō' ala'an min da'ira Rōm. Na, pina'an si Paul anibaw disi Akila.

3Jari itu, pagka sali' du usaha sigā maghinang luma' tolda, pat'nna' iya ma sigā ameya' magusaha.

4Ati sakahaba' llaw Sabtu' pina'an iya ni langgal Yahudi magsuli-suli maka saga a'a maina'an kalu tabowana saga Yahudi maka saga Girik magkahagad ma pamandu'na.

5Pagt'kka si Silas maka si Timuti min Makidunya, magnasihat sadja si Paul. Halam aniya' hinangna saddi. Anaksi' iya ni saga Yahudi ma pasalan si Isa, in iya Al-Masi ya asal tapene' e' Tuhan.

6Sagō' tasagga' pa'in si Paul e' saga Yahudi maka pinamūng-mūngan ala'at, magtūy iya angangjabjaban badju'na, tanda' saksi' in iya papuwas na min sigām. Yukna ni sigām, “Kasuppakan du kam bang kam amutawan ni deyom nalka'. Papuwas na aku. Papinda na aku magnasihat pehē' ni saga bangsa ngga'i ka Yahudi.”

7Sakali ala'an si Paul min saga a'a ma langgal inān bo' yampa pehē' ni luma' si Titus Justus, a'a bangsa saddi ya magta'at asal ni Tuhan. Ina'an luma'na ma bihing langgal.

8Na, si Krispus, ya magmakōk ma langgal inān, angandol na ma Panghū' Isa, beya' isab kamemon saga a'a ma okomanna. Aheka isab saga a'a min da'ira Kurintu inān bay akale ma pamandu' si Paul ati angandol ma si Isa maka pinandi tanda'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in sigām ma iya na.

9Na, ma llaw dakayu', bo' waktu sangom na, aniya' magpanyata' ni si Paul. Takalena Panghū' Isa amissala ni iya, yukna, “Da'a ka agawa amissala, sagō' anganasihat na pa'in ka,

10sabab pagapi' du aku ma ka'a. Halam aniya' makamula ka'a sabab aheka saga a'aku ma deyom da'ira itu.”

11Angkan si Paul pat'nna' maina'an dantahun maka nnom bulan. Magpandu' na pa'in iya lapal Tuhan.

12Manjari itu, pasalta' pa'in si Galliyu maggubnul ma kalingkal lahat Akaya he', magdakayu' saga Yahudi anaggaw si Paul. Tin'kkahan iya e' sigām ni sara' gubnul.

13Ya panuntut sigām, “A'a itu amandu'an saga a'a hatulan pagta'at ni Tuhan ya pangalāngan sara' kami.”

14Sōng pa'in si Paul anganda'awa, amissala gubnul Galliyu ni saga Yahudi inān, yukna, “Bang hinang ala'at atawa langgal sara' Rōm ya sababan palkala'bi itu, patut kam subay kinale.

15Sagō', pagka pagjawabanbi saga kabtangan maka ōn a'a maka sara'agamabi, ka'am ya magsalassayan di-bi. Mbal aku anara' ma palkala' buwattilu!”

16Angkan pinala'an sigām e' si Galliyu min pagsara'an inān.

17Manjari saga a'a inān kamemon amalutan si Sostenes, ya pagmakōkan ma langgal Yahudi inān. Pinagdaplosan iya ma alopan pagsara'an, sagō' halam pamagay hinang sigām inān e' si Galliyu.

Pabīng disi Paul ni Da'ira Antiyuk

18At'ggol-t'ggol gi' ya kat'nna' si Paul mahē' ma Kurintu bo' yampa iya ama'id min saga bebeya'an si Isa he'. Aleha iya minnē' tudju ni lahat Siriya, sinehe'ane' si Prisila maka si Akila. Ma halam gi' sigām makatulak, bo' ma Kengkereyalagi', bay magpabagongan kōkna si Paul, panuhul najalna ni Tuhan.

19Pagt'kka sigām ni Epesos ni'bbahan e' si Paul disi Akila maina'an. Pasōd iyani

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom langgal magsuli-suli maka saga Yahudi.

20Sinō' gi' iya pat'ggol-t'ggol ma sigām, sagō' mbal iya.

21Gom pa'in iya ama'id, yukna, “Bang min kabaya'an Tuhan, pabīng du aku ni ka'am.” Puwas e' aleha iya min Epesos.

22Pagt'kkana ni Kesareya magtūy iya patukad ni Awrusalam magaddatan tipunan jama'a si Isa maina'an. Puwas e' palūd iya pabīng tudju ni Antiyuk.

23At'ggol-t'ggol pa'in kamahe'na ma Antiyuk, atulak iya minnē'. Talatagna kalahatan Galatiya maka Prigiya, ati pinahogot pal-imanan saga bebeya'an si Isa kamemon ma saga lahat inān.

Si Apollos At'kka na Da'ira Epesos

24Manjari itu aniya' dakayu' Yahudi niōnan si Apollos at'kka ni da'ira Epesos. A'a iya bay nianakan ma da'ira Iskandari. Apanday iya amissala, maka alalom pangadji'na bang ma Kitab.

25Bay iya pinandu'an pasal kal'ngnganan Panghū' Isa. Aheya katuyu'na amissala, taluwa' isab pamandu'na. Sagō' ya sadja kata'uwanna ya pagpandibay pamandu' e' si Yahiya.

26Anagna' iya magnasihat ma deyom langgal Yahudi, maka halam aniya'hawal-hawalna. Takale pa'in iya e' si Prisila maka si Akila, binowa iya e' sigā niluma' ati pinahatian pasal kal'ngnganan Tuhan bo' pasōng ta'una.

27Manjari agara' si Apollos parambila' ni lahat Akaya. Bilahi isab saga bebeya'an si Isa ma Epesos inān anabangan iya, angkan sigām bay amabeya' sulat ni lahat Akaya he'. Sinō' saga bebeya'an si Isa amatuntul si Apollos pagt'kkana pehē'. Manjari makat'kka pa'in iya, aheya tabangna ma saga a'a Akaya, ya magpangandol ma si Isa ma sabab kahāp Tuhan ma sigām.

28Sabab apaslod si Apollos itu angatu ma saga Yahudi waktu kapagjawab sigām ma mairan angkan iya anganda'ug. Ginuna e'na saga ayat Kitabpamamattanna ma sigām pasal si Isa in iya Al-Masi ya asal tapene' e' Tuhan.

Kahinangan 19

Si Paul ma Da'ira Epesos

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Maina'an pa'in si Apollos ma da'ira Kurintu, palabay si Paul min kareya-
reyahan sampay at'kka ni da'ira Epesos. Jari aniya' tabākna maina'an saga
mulid si Isa.

2Atilaw iya ma sigām, yukna, “Bay bahā' kam pinaniya'an Rū Sussi, waktu
kapangandolbi ma si Isa?” “Halam,” yuk sambung sigām. “Halam kami
makakale saga aniya' Rū Sussi.”

3Yuk si Paul, “Na, pandi ai bahā' bay pamandi ka'am?” “Pandi si Yahiya,” yuk
sigām.

4Yuk si Paul, “Pandi taubat ya pamandi si Yahiya ma a'a bang ang'bba min dusa
sigām. Bay isab soho'na saga bangsa Yahudi am'nnal ma a'a dakayu' yapasunu'
ma iya. Si Isa ya pagsambatna.”

5Takale pa'in bissala si Paul itu e' saga a'a Epesos, pinandi na sigām tanda' in
sigām ma si Isa na.

6Pinat'nna' e' si Paul tanganna ni sigām ati magtūy sigām pahōpan Rū Sussi.
Magbissala isab sigām saga bahasa saddi. Amaluwas isab sigām lapal, deyo' bay
min Tuhan.

7Ya heka sigām aniya' saga sangpū' maka duwa l'lla.

8Manjari pasōd si Paul ni deyom langgal Yahudi, ati t'llumbulan ya t'ggolna
magpandu' maina'an. Aesog iya amissala ma saga a'a inān pasal pagparinta
Tuhan. Binowa sigām magsuli-suli, kalu aniya' tabowa ameya' am'nnal ma
lapalna.

9Sagō' saga a'a kasehe' inān hal magmatuwas, mbal bilahi am'nnal. Ala'at bissala
sigām ma alopan kaheka'an a'a inān pasal kal'ngnganan Panghū' Isa. Angkan si
Paul ala'an min langgal inān, maka binowa isab saga bebeya'an si Isa. Jari
sakahaba' llaw magsambung himumūngan maka sigām ma deyom iskul si
Tirannus.

10Ya na pa'in he'-i hinangna ma deyom duwantahun, angkan saga a'a kamemon
ma sakalingkal lahat Asiya he', bangsa Yahudi maka bangsa saddī, bay makakale
lapal Panghū'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Aniya' kahinangan sidda makainu-inu tahinang e' si Paul, deyo' min kawasa Tuhan.

12Minsan saga panyu' maka lampik bay pagguna e' si Paul, bang binowa ni a'a sakihan kauli'an saki sigām, maka paluwas isab saga saitan min baran sigām.

Saga Anak si Eskeba

13Aniya' isab saga Yahudi magtatawal angalatag kalahatan inān amaluwas saga saitan min deyom baran a'a. Jari itu anabbut sigām ōn Panghū' Isa bahasa

amaluwas saitan. Yuk sigām ma saga saitan, “Ma ōn si Isa ya pagnasihatan si Paul, soho'ta kam paluwas min a'a ilu.”

14Jari itu aniya' pitu' l'lla magdanakan anawal ma waktu inān. Mma' sigām si Eskeba, dakayu' imam alanga ma saga Yahudi.

15Sagō' dakayu' llaw, hinabu sigām magtawal, sinambungan sigām e' saitan,yuk-i, “Si Isa kata'uwanku, maka si Paul kata'uwanku isab. Saguwā' ka'am ilumbal kata'uwanku bang sai.”

16Magtūy nirumpās kapitu' l'lla magdanakan inān e' a'a taga-saitan e'. Aesogiya makalandu' angkan sigām mbal maka'atu ma iya. Alahi sigām kamemon min luma' he', ap'nno' e' pali', maka tinantangan.

17Manjari patanyag habal inān ni kamemon saga a'a ma Epesos, ni saga Yahudi maka ni saga bangsa saddi. Sinōd sigām tāw kamemon, ati minnē' pinaheya gom pa'in ōn Panghū' Isa.

18Aheka saga a'a angandol ma si Isa patampal na magpasab'nnal pasal bay kahinangan sigām ala'at.

19Aheka sigām biyaksa bay maghikmat amowa saga lūnan kitab sigām panulatan hikmat maka tawal. Jari tinunu' e' sigām pinamint'dda ma kaheka'an a'a. Pagitung sigām ma halga' saga kitab inān, aniya' limampū' ngibu pilak bangsin sigām.

20Pagka buwattē' pasaplag na pa'in lapal Tuhan maina'an, pasōng isab kawasana angkan aheka am'nnal.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Apuwas pa'in saga pakaradja'an e'-i, agara' si Paul palabay min lahat Makidunya maka Akaya bo' yampa palanjal ni Awrusalam. Yukna, “Pagka aku aubus na bay ni Awrusalam, subay aku pehē' isab patibaw ni da'ira Rōm.”

22Angkanna si Timuti maka si Erastus, ya duwangan sehe' si Paul anabangan iya, bay sohō'na parahū ni Makidunya, bo' in iya inān pat'ggol gi' mahē' ma kalingkal lahat Asiya.

Hiluhala' ma Epesos

23Ma waktu ina'an-i aniya' lengog aheya ma deyom da'ira Epesos ma sabab kal'ngnganan Panghū' Isa. Buwattitu ya kahālanna:

24aniya' dakayu' a'a magsasasal pilak, ōnna si Dimitri. Ya hinangna magsasal luma'-luma' pilak pagsusumbahan ni tuhan sigām d'nda, ōnna Artemes. Auntung usaha saga a'a magsasasal ma kompolan si Dimitri.

25Jari pinatimuk e'na saga a'a inān maka kasehe'an sasuku magsasal, bo' yukna ni sigām, “Saga bagay, kata'uwanbi du, ya angkan kitam taga-kaniya' sabab min usahatam itu.

26Ta'nda'bi na maka takalebi ya tahinang e' a'a niōnan si Paul inān. Yuk pamandu'na, in tuhan nihinang e' manusiya' ngga'i ka tuhan b'nnal. Jari aheka na tabowa am'nnal ma pamandu'na. Ngga'i ka hal maitu ma Epesos, sampay isab ma kaluha'an lahat Asiya.

27Ya kahanggawanku,” yuk si Dimitri “pinalehom marai' usahatam. Lāgi ya langgal isab panumbahan ni si Artemes tuhantam babantugun, marai' mbal na pinaheya ma atay. Buwattina'an si Artemes itu sinumba asal e' saga a'a kamemon ma kaluha'an Asiya sampay isab ma kaluha'an dunya. Ya aniya' pinahalam kabantugna.”

28Makakale pa'in saga a'a magtimukan inān ma bay bissala si Dimitri e', magtūy ap'ddi' makalandu' atay sigām. Anagna' sigām angolang pakosog, yuk-i, “Binabantug si Artemes, tuhan saga a'a Epesos!”

29Sakali paheya kalengogan ma kaluha'an da'ira inān. Jari sinaggaw e' saga a'a inān si Gayus maka si Aristarkus, a'a Makidunya karuwangan bay sehe' siPaul

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma labayan. Pagsaggaw itu, magtūy magsama-sama kaheka'an saga a'aparagan ni lugal pagtitipunan e', maka e' sigām amowa disi Gayus.

30Bilahi si Paul paharap ni saga a'a sikatimukan inān, sagō' nihawiran iya e' saga bebeya'an si Isa.

31Minsan saga bag'llal ma lahat Asiya inān, ya bagay si Paul isab, bay amabeya'an iya lapal. Niamay-amayan iya da'a sinō' ama'nda'an di-na pasōdni luma' pagtitipunan e'.

32Pasalta', ahiluhala' na katimukan a'a inān. Saddi pangalingan kasehe', saddiisab pangalingan kasehe', sabab kaheka'anna halam minsan makata'u bang ai po'onna angkan sigām magsakaum inān.

33Jari aniya' a'a niōnan si Iskandar bay pinapehē' ni dahuan e' saga Yahudi, sinō' amissala. Kinabā' e' saga a'a kasehe'an iya ya pagsababan hiluhala' inān.Jari pinahantap ba'anan a'a inān e' si Iskandar, sinō' mbal asagaw, ati pa'ahatiya anganda'awa.

34Sagō' takilā pa'in iya e' kaheka'an a'a inān in iya bangsa Yahudi, magpangolang sigām sama-sama ma deyom saga duwanjām. Ya na pa'in pangolang sigām: “Binabantug si Artemes, tuhan saga a'a Epesos!”

35Ya katobtobanna, saga a'a inān sinō' pahali e' bag'llal magsusulat. Yukna ni sigām, “Oy! Ka'am saga a'a Epesos! Kinata'uwan asal e' a'a kamemon in kitam saga a'a Epesos tunggu' luma' si Artemes tuhantam babantugun, maka batu mahasussi ya bay pahūg min diyata' langit.

36Mbal kapaliluhan pasal ilu-i, angkan kam subay pahantap. Da'a kam magdai'-dai' maghinang ai-ai ma halam tapikilbi pahāp.

37Itiya' bowabi pi'itu saga a'a itu, bo' halam sigām bay angalangpasan langgal atawa amūng-mūng ala'at pasal tuhantam d'nda itu.

38Abila aniya' panuntutan si Dimitri maka saga tendogna ma sai-sai, aniya' du llaw pagsara', maka aniya' isab bag'llal magsasara'. Patut sigām anuntut mahē'.

39Maka bang aniya' palkala'bi saddī, subay pinasalassay ma palhimpunan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paghukuman.

40Sabab piligdu kitam," yuk bag'llal inān, "marai' kitam tinuntutan pagka kitam ya po'onan kahiluhala'an itu. Mbal kitam makara'awa sabab halam to'ongan aniya' sababanna."

41Aubus pa'in bissala bag'llal he' magtūy pinapole' e'na saga a'a bay magtimuk inān.

Kahinangan 20

Katulak si Paul min Epesos

1Na, pahali pa'in hiluhala' inān, anambuku si Paul ma saga bebeya'an si Isa, sinō' patimuk. Amissala iya ma sigām pamat'ttogna pangatayan sigām, bo' yampa iya ama'id palanjal ni lahat Makidunya.

2Nil'ngngan e'na kalahat-lahatan maina'an, maka araran iya amissala ma saga a'a supaya pat'ttogna atay sigām. Puwas e' at'kka na iya ni lahat Akaya,

3ati t'llumbulan ya kat'nna'na maina'an. Sōng pa'in iya pauntas ni jadjahan Siriya, tabistu pasal saga Yahudi magisun amono' iya. Angkan iya agara' amaklay min deya, bo' pabalik min bay pal'ngngananna labay min kaluha'an lahat Makidunya.

4Ya sehe'na inān si Sopater anak si Pirus, a'a min lahat Bereya, maka disi Aristarkus maka si Sigundu, saga a'a min Tessaloneka. Ameya' isab si Gayus min Derbe, maka disi Tikikus maka si Trupimus, a'a min lahat Asiya. Ameya' isab si Timuti.

5Bay sigām parahū min kami angalagaran kami maina'an ma Trowas.

6Aubus pa'in Hinang Tinapay Halam Pasuligna, atulak kami min Pilipi. Makalabay pa'in limambahangi ta'abut kami saga sehe' kami maina'an ma Trowas. Dapitu' ya kahanti' kami maina'an.

Da'ira Trowas

7Ta'abut pa'in sangom Sabtu', magtimuk kami bo' magbahagi'an tinapay. Si Paul inān sakap na atulak dai'-llaw, angkan iya anganasihatan saga a'a magtimuk inān sampay ni katonga'an bahangi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ya bilik pagtimukan kami inān ma angkap diyata', maka aheka palita'an bay maina'an.

9Aniya' maina'an dakayu' l'lla abata' lagi', ōnna si Utikus, aningkō' ma babag tandawan. Manjari itu, pagka pinataha' e' si Paul bissalana, kinaru' sidda si Utikus itu sampay tatuli. Pagtuli itu, ahūg iya pareyo' ni tana' min diyata' t'llu angkap luma' inān. Pagbuhat iya e' saga a'a, asal amatay na.

10Sagō' pareyo' si Paul pina'an bo' pak'ppang ni si Utikus maka e'na anganggapus. Yuk si Paul, “Da'a kam asusa. Masi gi' iya allum.”

11Puwas e' pabīng si Paul pariyata' amahagi' tinapay bo' yampa sigām magkakan. Amissala gi' iya ma sigām sampay ni karai'-llawan, puwas e' atulak na iya.

12Ya subul bay ahūg inān binowa na e' saga sehe'na amole', allum du isab. Jari pahantap atay sigām.

13Na, bay na kami parahū min si Paul ni jambatan bo' ameya' min kappal tudju ni Assos. Ya kapaggara'an kami, mahē' na ma Assos paruwa' si Paul. Min panoho'anna du isab, sabab hal kono' iya amaklay min deya.

14Makapagbāk pa'in kami ma Assos, magtūy iya paruwa' kami ni kappal bo' palintas tudju ni lahat Mitilini.

15Ak'tta isab kami minnē', ati pak'llat llaw dakayu', tumandan kami ni tongod Kiyus. Pag'llaw dakayu' pahapit kami ni Samos, ati pag'llaw karuwana at'kka kami ni Militus.

16Ya gara' si Paul subay da'a pahapit ni Epesos bo' mbal makalihan maina'an ma lahat Asiya. Sabab magdai'-dai' iya palanjal tudju ni Awrusalam bo' tasa'utna paghinang saga Yahudi ya niōnan Pentekosta.

Kapang'bba si Paul min Pagmatto'ahan ma Epesos

17Angkanna, pagt'kka kami ni Militus, amabeya' lapal si Paul ni Epesos, pinasampay ni saga pagmatto'ahan palhimpunan si Isa.

18Pagt'kka pa'in sigām ni Militus, amissala si Paul, yukna, “Kata'uwanbi kajarihanku t'ggolku bay ma deyomanbi, sangay min tagna' kat'kkaku ni lahat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Asiya.

19Bay aku maghinang ma Panghū' Isa ma areyo' pangatayanku. Araran bay am'ttak bohe' mataku. Bay sandalanku katiksa'an ya pinat'kka ni aku sabab min pagisun saga Yahudi.

20Kata'uwanbi du isab halam bay ka'lloganku ai-ai bang pa'in makahāp ka'am. Gom pa'in bay kam nasihatanku sampay pandu'anku, suma'an ma kaheka'an a'a, suma'an isab ma luma'bi.

21Bangsa Yahudi maka bangsa ngga'i ka Yahudi, bay banda'anku sali'-sali' subay ang'bba to'ongan min dusa sigām bo' papinda tudju ni Tuhan, maka subay angandol isab ma Panghū'tam si Isa.

22“Na buwattina'an,” yuk si Paul, “itiya' na aku ni Awrusalam ma sabab panoho'an min Rū Sussi. Mbal kata'uwanku bang ai makani-aku mahē'.

23Sagō' pinata'u to'ongan aku e' Rū Sussi, ma kamemon saga da'ira ya papehē'anku in aku kinalabusu du maka pininjala'.

24Sagō' mbal ka'lloganku kallumku bang pa'in tatalusku ai-ai bay panganggantа' aku. Bang pa'in isab takatisku hinang bay pamahinang aku e' Panghū' Isa, hatina magpasaplag lapal ahāp pasal ase' maka lasa Tuhan.

25“Bay na kam talatagku kamemon. Bay kam nasihatanku pagparinta Tuhan. Maka kata'uwanku na, puwas itu mbal na kitam mag'nda' pabalik.

26Angkan kam haka'anku to'ongan ma llaw itu: bang aniya' min ka'am ganta' amutawan ni deyom nalka', min ka'am du, angiyas aku.
27Sabab halam aniya' bay limbunganku min ka'am. Bay kam pata'uku pasal niyat maka maksud Tuhan kamemon.

28Kamaya'-maya' kam. Upiksa'unbi isab saga a'a kamemon bay pangandol ma ka'am e' Rū Sussi. Upiksa'unbi saga jama'a ma palhimpunanbi ilu, ya bay pinasuku' ma Tuhan sabab min laha' si Isa bay min kamatayna.

29Sabab kata'uwanku, bang aku alikut na, aniya' du palamud ni ka'am saga guru putingan, sali' hantang ero' sidda aesog. Mbal sigām ma'ase' ma ka'am.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30Minsan min deyomanbi ilu, ma sinosōng aniya' du magputing bo' supaya aniya' saga bebeya'an si Isa tabowa ameya' ma sigām.

31Kamaya'-maya' kam! Entomunbi bay ka-e'ku ma ka'am. Ma deyom t'lluntahun alandos bay p'ttak bohe' mataku ma sababbi, pagka kam banda'anku dangan maka dangan llaw-sangom.

32“Na buwattina'an, pajagahanta na kam ma Tuhan. Bang pa'in kam mura-murahan pinahōpan lapalna pasal tabangna, sabab minnē' pahogot gom pa'in pangandolbi tudju ni Tuhan. Minnē' kam pinaniya'an kahāpan, ya asal pamusaka' Tuhan ma sasuku ameya' ma iya.

33T'ggolku ma ka'am halam aku bay anganapsuhan alta' sai-na, ai-na ka pilakna atawa bulawanna atawa saga s'mmekna.
34Kata'uwanbi du, bay aku magbaran angusaha bo' aniya' kalluman kami maka saga sehe'ku.

35Ai-ai bay hinangku he' bay pama'nda'ku ka'am panunuranbi,” yuk si Paul. “Hatina in kitam subay angusaha to'ongan supaya katabangantam saga a'a ya mbal makausaha. Entomunbi bay bissala Panghū' Isa, ya yukna, ‘Bang kita amuwan, labi gi' kakoyaganta min a'a binuwanan.’ ”

36Akatis pa'in e' si Paul amissala, magtūy iya angōk-tu'ut magbeya' maka sigām kamemon angamu'-ngamu' ni Tuhan.

37Magtangisan sigām kamemon salta' sigām maggapus maka magsiyum, pagka sigām mag'bba na maka iya.

38Ya makasusa sigām to'ongan, ya bay yukna in iya mbal na ta'nda' e' sigām pabīng. Manjari sinehe'an iya e' sigām tudju ni kappal.

Kahinangan 21

Patukad si Paul ni Awrusalam

1Makapag'bba pa'in kami maka saga a'a Epesos e', ak'tta kami bo' patūy ni Kōs. Pag'llaw dakayu', patandan kami ni Rodos, bo' palanjal minnē' tudju ni Patara.

2Ma Patara pa'in, tasabu kami kappal song atulak ni Piniki. Manjari paruwa' kami ati atulak kami minnē'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Pag'nda' kami pū' Kiprus min katāhan, palabay kami min bihingna tampal kowan bo' makatudju ni kalahatan Siriya. Tumandan kami ni lahat Tira ati pareyo' kami maina'an, sabab aniya' duwa'an kappal nihawas.

4Pagka aniya' tabāk kami maina'an saga bebeya'an si Isa, pahanti' kami ma sigām dapitu'. Bay sigām kabuwanan pangita'u e' Rū Tuhan angkan sigām anoho' si Paul da'a subay pehē' ni Awrusalam.

5Sagō' ta'abut pa'in llaw katulak kami minnē', sinehe'an kami e' sigām kamemon magtautai'anak paluwas min da'ira he'. Angōk-tu'ut kami kamemon ma bihing tampe angamu'-ngamu' ni Tuhan.

6Aubus pa'in kami bay mag'bba maka sigām, paruwa' na kami ni kappal, ati in sigām amole' na ni luma' sigām.

7Manjari palanjal kami min lahat Tira bo' paleha tudju ni Tolemas. Pagt'kka kami ni Tolemas, pinagaddatan kami e' saga bebeya'an si Isa maina'an ati maina'an kami ma sigām dambahangi.

8Pag'llaw dakayu' atulak na isab kami minnē' ati makatandan kami ni Kesareya. Maina'an pa'in, magtūy kami pahanti' ma luma' si Pilip, a'a magnanasihat lapal ahāp pasal si Isa. Si Pilip itu dakayu' a'a ma deyom pitu' ya bay gin'llal ma Awrusalam ma waktu palabay.

9Aniya' mpat anakna budjang amaluwas lapal Tuhan.

10Maina'an pa'in kami daka pilambahangi, aniya' a'a at'kka pina'an min lahat Yahudiya, ōnna si Agabus. A'a iya amaluwas lapal Tuhan.

11Jari pasekot iya ni kami angā' sintoron si Paul, bo' yampa angengkotan di-na tape'-tangan. Amissala si Agabus e', yukna, “Ya itu palman min Rū Sussi: ya tag-dapu sintoron itu niengkotan du isab buwattitu e' saga Yahudi ma Awrusalam, ati sinōngan ni pang'ntanan bangsa saddī.”

12Pagkale pa'in kami bissala si Agabus e', magtūy kami maka saga a'akasehe'an inān anganjunjung ni si Paul, da'a sinō' palanjal ni Awrusalam.

13Sagō' anambung si Paul, yukna, “Angay kam magtangis ilu? Da'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pahansulunbi atayku. Lilla' du aku, ngga'i ka hal niengkotan, sagō' minsan isab aku pinapatay mahē' ma Awrusalam, bang pa'in ma sabab ōn Panghū' Isa.”

14Pagka mbal palogos si Paul, na pahali kami anganjunjung. Yuk kami, “Bang pa'in baya'-baya' Tuhan.”

15At'ggol-t'ggol pa'in kamahē' kami ma Kesareya, magmomos na kami bo' palanjal tudju ni Awrusalam.

16Aniya' isab saga bebeya'an si Isa min Kesareya bay parongan ma kami. Jari binowa kami e' sigām ni luma' si Manason, paokoman kami. Si Manason itu a'a Kiprus, mulid si Isa asal bay min katagna'.

Tinibaw si Yakub e' si Paul

17Manjari itu, pagt'kka kami ni Awrusalam, sinagina kami pahāp e' saga danakan mahē'.

18Pagk'llat llaw pa'in, magbeya' kami maka si Paul anibaw si Yakub. Ina'an isab pahadil saga pagmatto'ahan kamemon.

19Aubus pa'in si Paul bay magaddatan sigām, nihaka'an sigām e'na kamemonbay pinahinang ma iya e' Tuhan ma deyom kabangsahan ngga'i ka Yahudi.

20Pagkale itu, magtūy sigām ananglitan Tuhan. Yuk sigām ni si Paul, “Bagay Paul, kata'uwannu na. Ma ibu-ibuhan na saga bangsatam Yahudi angandol ma si Isa, a'a amogbog lullun ma sara' si Musa.

21Bay na sigām kahaka'an pasal ka'a-i amandu'an kamemon saga Yahudi ya pat'nna' ma kalahatan bangsa saddi, in sigām makajari ang'bbahan sara' si Musa. Yuknu kono' ni sigām mbal na subay magislam saga anak sigām, maka mbal na subay tinurul pangaddatan bangsa Yahudi.

22Na buwattinggatam na bo' ka mbal sinaggaw? Sabab tantu, takale na e' sigām in ka'a at'kka na.

23Ahāp bang beya'nu gara' kami itu,” yuk saga matto'a inān. “Aniya' maitu mpat a'a song anuhul bay najal sigām ni Tuhan.

24Ameya' gi' ka ma sigām ni langgal pagkulbanan, ati palamud ka maghinang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

addat Yahudi pagsussi. Subay atasannu gastu pagkulban sigām bo' sigām makabagongan kōk sigām. Jari bang hinangnu buwattē', kinata'uwan du e' a'a kamemon in bay panuhuma ka'a mbal b'nnal, maka barannu amogbog du ma sara' si Musa.

25Na, ya pasalan saga a'a min bangsa saddī magpangandol ma si Isa, bay na sigām pabeya'an kami sulat sinō' da'a amangan ai-ai bay paglamas ni saga ta'u-ta'u ya pagtuhanan a'a, da'a amangan laha' atawa hayop bay pin'kkol, maka da'a isab maghinang kala'atan d'nda maka l'lla."

26Manjari binowa e' si Paul mpat a'a inān, ati pag'llaw dakayu' magbeya' sigām maghinang saga addat Yahudi pagsussi. Puwas e' pasōd si Paul ni deyom langgal pagkulbanan angahaka'an saga imam e' bang sumiyan atangbus timpu pagsussi sigām, maka bang sumiyan waktu panukbal pagkulban ni Tuhan e' sigām pakaniya-pakaniya.

Si Paul Sinaggaw ma Langgal Pagkulbanan

27Sōng pa'in atangbus pitumbahangi pagsussi sigām, aniya' saga Yahudi baymin Asiya maka'nda' si Paul ma deyom langgal pagkulbanan. Magtūy pinapaglengog e' sigām kaheka'an a'a inān ati binalutan si Paul.

28Angalingan sigām pakosog, yuk-i, "Oy! Ka'am saga a'a Isra'il! Anabang kam ba! Ya na ko' itu a'a angalatag kalahat-lahatan amandu'an a'a kamemon. Sinagga' e'na bangsatam maka sara' si Musa, maka langgal pagkulbanan itu. Lāgi, itiya' na isab bay bowana saga a'a ngga'i ka Yahudi ni deyom langgal. Alumu' e'na pamudjihantam sussi itu!"

29Angkan buwattē' pagpa'in sigām sabab aniya' bay sehe' si Paul ta'nda' e' saga Yahudi inān magbeya' maka iya ma deyom da'ira. Ōnna si Trupimus, a'a Epesos ngga'i ka Yahudi. Jari pangannal sigām in si Trupimus itu binowa e' siPaul ni deyom langgal pagkulbanan, bo' pa'in halam.

30Na, pasaplag kalengogan inān ni kaluha'an Awrusalam. Maglundug saga kabanosan a'a pina'an bo' niagaw e' sigām si Paul, ginuyud paluwas min deyom langgal, ati tinambol magtūy saga lawangna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

31Salta' pa'in sigām ano'ongan amapatay si Paul, aniya' habal at'kka pehē' ni nakura' sundalu Rōm. Ahiluhala' kono' deyom Awrusalam inān kamemon.

32Magtūy binowa e' nakura' saga tininti maka saga sundalu pasa'ut pehē' ni tongod kahiluhala'an. Pag'nda' saga a'a ma nakura' maka ma kasundaluhan inān, magtūy sigām pahali angandaplosan si Paul.

33Pina'an nakura' sundalu ni si Paul anaggaw iya ati sinō' iya niengkotan maka duwa kilikili. Puwas e' atilaw nakura' ma saga a'a inān, yukna, “Sai a'a itu, maka ai dusana?”

34Magbidda' ya pangolang saga a'a inān. Aniya' anambung buwattē', aniya' anambung buwattitu. Aheya kasensongan angkan mbal kahangpatan e' nakura' he' bang ai to'ongan sababanna. Manjari bay soho'na saga sundalunaamowa si Paul ni deyom kuta'.

35Ma haron kuta' pa'in, binengket iya e' saga sundalu sabab pasōng to'ongan kalengogan a'a inān, mbal tasapad.

36Abut-abut pangamahit saga a'a paturul ni si Paul inān, yuk sigām, “Gom iya pinapatay!”

Anganda'awahan di-na si Paul

37Sōng pa'in binowa e' sigām si Paul ni deyom kuta', ah'lling iya ni nakura' sundalu, yukna, “Makajari bahā' bang aku ah'lling ni ka'a?” Anambung nakura', yukna, “Oy, ata'u ka mag'lling Girk?

38Yukku ka'a ilu a'a Misil ya bay amowa saga a'a anagga' ma parinta Rōm ma waktu palabay he'. Aniya' saga mpat ngibu mundu ma deyo'anna, a'a magtakos kamemon bay munda'anna pehē' ni lahat paslangan. Ka'a bahā'?”

39Yuk si Paul, “Ngga'i ka. Aku itu Yahudi. Bay aku nianakan ma da'ira Tarsus, ma lahat Silisi he'. A'a aku min da'ira bangsahan. Na, tuwan, paba'irun aku kono' amissala ni saga a'a itu.”

40Jari pinaba'id si Paul e' nakura' sundalu inān ati an'ngge iya ma haronan kuta'. Aninyal iya ma saga a'a, supaya sigām akale ma iya. Pahondong pa'in paghidjul sigām inān, amissala si Paul ma bahasa Hibrani.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kahinangan 22

1“Saga matto'a-danakan,” yuk si Paul, “kalehunbi da'awaku.”

2Pagkale sigām bahasa Hibrani ya pamissalana, pahantap sigām bo' akale pahāp. Jari buwattitu ya pamissalana ma sigām, yukna,

3“Aku itu a'a Yahudi. Bay aku nianakan mahē' ma da'ira Tarsus, ma lahat Silisi, sagō' sulig aku maitu ma Awrusalam. Bay aku magguru ma si Gamaliyal, maka bay aku kapandu'an pahāp ma sara' bay pameya'an ka'mbo'-mbo'antam. Bayaku amanuyu' maghinang ni Tuhan, buwat kapanuyu'bi kamemon ilu ma buwattina'an.

4Bay pinjala'ku saga a'a ameya' ma kal'ngnganan si Isa bo' supaya sigām pinapatay. Bay sigām saggawku l'lla maka d'nda bo' ni'isi ni deyom kalabusu.

5Makasaksi' Imam Muwallam maka saga palhimpunan matto'a kamemon in bissalaku itu b'nnal sadja. Bay aku pinaniya'an e' sigām sulat pamapatut, sulatni saga danakanta Yahudi mahē' ma Damaskus. Angkan aku bay pehē' ni Damaskus bo' tasaggawku saga bebeya'an si Isa mahē'. Pinilisu sigām, binowa ni Awrusalam itu bo' bininasa.”

6“Jari itu,” yuk si Paul, “saga ugtu llaw, asekot pa'in aku ni Damaskus, patagha' sadja aniya' sawa min deyom sulga' anahaya ma sakalibutku.

7Pahantak aku ni tana' ati aniya' takaleku suwala ah'lling ni aku, yukna, ‘Saul, O Saul! Angay aku pinjala'nu?’

8“Agsai tilawku. ‘Sai sa ka'a ilu, nakura'?’ yukku. “Yuk sambungna, ‘Aku a'a Nasaret, ya pinjala'nu na pa'in.’

9“Na, saga sehe'ku he',” yuk si Paul, “bay maka'nda' sawa itu sagō' halam tahati e' sigām bang ai pamah'lling ma aku e' suwala inān.

10Tilawku isab, ‘Ai subay hinangku, Nakura'?’ “Yuk Panghū' inān ni aku, ‘An'ngge ka, bo' ka palanjal pehē' ni Damaskus. Nihaka'an du ka mahē' kamemon ya pamahinang Tuhan ma ka'a.’

11Manjari abuta aku e' silaw sawa he', angkan aku bay niambit e' saga sehe'ku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pehē' ni Damaskus.

12“Mahē' pa'in ma Damaskus aniya' dakayu' a'a niōnan si Ananiyas. A'a iya maga'agama ameya' ma sara'tam, maka pinagaddatan iya e' saga Yahudi kamemon ma da'ira inān.

13Bay pehē' si Ananiyas an'ngge ma atagku. Yukna, ‘Saul, magdanakan kita. Maka'nda' na ka pabīng.’ Saru'un-du'un du aku maka'nda',” yuk si Paul, “ati ta'nda'ku si Ananiyas e'.

14Yukna, ‘Saul, tapene' ka e' Tuhan ya asal pagtuhanan ka'mbo'-mbo'antam, bo' tata'unu bang ai kabaya'anna. Tapene' ka e'na bo' supaya ta'nda'nu Sosoho'anna Adil, maka bo' takalenu isab suwalana amissala.

15Anaksi' du ka pasal si Isa. Angahaka isab ka ma a'a kamemon pasal ai-ai bay ta'nda'nu maka takalenu.

16Na, da'a na ka ananggu,’ yuk si Ananiyas ni aku. ‘An'ngge ka bo' ka pinandi, tanda' in ka'a ma si Isa na. Sabbutun ōn Panghū' Isa bo' ka asussi min paldusahannu.’ ”

17“Manjari itu,” yuk si Paul, “bay aku pabīng ni Awrusalam itu. Sabuku anambahayang ma deyom langgal pagkulbanan aniya' panyata' ni aku.

18Ta'nda'ku Panghū' Isa amissala ni aku. Yukna, ‘Parai'-dai' ka ala'an min Awrusalam itu sabab mbal du kinahagad e' saga a'a maitu ya panaksi'nu ma pasal aku.’

19“ ‘Tuwan Panghū'’, yukku, ‘kinata'uwan asal e' saga a'a itu in aku bay angalatag saga kalanggalan Yahudi bo' tasaggawku maka tabinasaku sasuku angandol ma ka'a.

20Ma waktu kapamapatay saga a'a ma si Esteban, ya saksi'nu he', bay aku mahē' angaho'an hinang sigām. Bay aku pamatau'an s'mmek saga a'a bay amapatay iya.’

21“Sagō' anoho' gi' Panghū' Isa ma aku, yukna, ‘Ala'an na ka minnitu, sabab papehē'ta ka ni katāhan, ni kabangsa-bangsahan ngga'i ka Yahudi.’ ”

Si Paul dī A'a Rōm

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Akale to'ongan saga a'a inān ma si Paul sampay tabissalana ina'an-i, sagō' ta'abut pa'in sinibahat e'na kabangsahan ngga'i ka Yahudi, magtūy sigām anagna' angamahit pakosog. Yuk sigām, “Papatayunbi a'a ilu! Mbal iya manjari pinakallum.”

23Ina'an sigām maggasud na pa'in, anganjabjaban na pa'in badju' sigām, maka e' sigām anabulakan bagunbun tudju pariyata'.

24Manjari magpanoho'an nakura' ma saga sundaluna amowa si Paul ni deyom kuta'. Sinō' iya niraplosan maka sinumariya bo' tata'u bang angay angkan maggasud saga Yahudi he'.

25Kaengkotan pa'in si Paul, song pa'in niraplosan, atilaw iya ni tininti ya an'ngge maina'an, yukna, “Patut bahā' daplosanbi a'a Rōm ma halam gi' bay pinalabay min sara'?”

26Pagkale pa'in itu-i e' tininti, pehē' iya ni nakura' atilaw. Yukna, “Ai maksudnu ma a'a itu? A'a Rōm ko' iya!”

27Angkan pehē' nakura' ni si Paul. Yukna, “Haka'in aku, a'a Rōm ka bahā'?” “Aho',” yuk si Paul.

28Yuk nakura', “Aku itu, aheka sin bay pamayadku bo' aku manjari a'a Rōm.” “Sagō' aku,” yuk si Paul, “a'a Rōm asal min kapaganak ma aku.”

29Takale pa'in e'-i, magtūy pasebog saga a'a bay arak amariksa' si Paul. Sampay nakura', tināw isab pagta'una in si Paul a'a Rōm. Sabab iya ya bay magbaran anoho' niengkotan si Paul maka kili-kili.

Si Paul Pinatandan ni Tumpukan Maghuhukum

30Jari bilahi mikihaka nakura' sundalu he' bang ai to'ongan panuntut si Paul e' saga Yahudi. Angkanna, pagk'llat llaw dakayu', bay soho'na nila'anan engkot si Paul. Bay soho'na isab magsakaum saga kaimaman alanga maka kamemon saga a'a min Tumpukan Maghuhukum. Ati pinatampal si Paul ni sigām.

Kahinangan 23

1Manjari amandang si Paul ma Tumpukan Maghuhukum inān. Yukna ma sigām, “Saga dauranakanku, abontol itikadku tudju ni Tuhan pasal bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kahinanganku, min tagna' sampay ni llaw itu.”
[2]Pagkale si Ananiyas, ya Imam Muwallam, ma bay pina'in e' si Paul e', soho'na saga a'a ma atag si Paul anampak bowa'na.

[3]Yuk si Paul ni si Ananiyas, “Bininasa du ka e' Tuhan. Ahāp luwasannu sagō' ala'at deyom ataynu! Ilu ka aningkō' angahukum aku ma buwat usulan sara', sagō' ka'a ya labi-labina angalanggal sara' sabab soho'nu aku sinampak!”

[4]Ah'lling ni si Paul saga a'a ma atagna inān, yuk sigām, “Imam Muwallam ya pahina'nu ilu, ya tapene' e' Tuhan!”

[5]Anambung si Paul, yukna, “Saga danakanku, halam kata'uwanku in iya Imam Muwallam. Sabab tasulat asal ma deyom Kitab, subay da'a pah'llingantam ala'at pagnakura'an bangsatam.”

[6]Manjari itu, pagga kinata'uwan e' si Paul saga a'a ma Tumpukan inān abahagi' duwa, kasehe' sigām Saddusi, kasehe' Parisi, angalingan iya patanog, yukna, “Saga danakan! Aku itu dakayu' Parisi, maka Parisi isab saga matto'aku. Itiya' aku nihukum maitu sabab angaholat aku in a'a magpatayan pinakallum pabalik min kamatay.”

[7]Pagubus, anagna' na magsu'al saga Parisi maka saga Saddusi inān, angkan sigām abahagi' duwa.

[8]Angkan buwattē', in saga Saddusi magpa'in halam aniya' pinakallum pabīngmin kamatay, maka halam aniya' mala'ikat atawa umagad. Sagō' saga Parisi magkahagad pasal e'-i kamemon.

[9]Jari pasōng kasensongan maina'an, maka aniya' saga guru sara' an'ngge, a'a ameya' ma kal'ngnganan saga Parisi. Tino'ongan jawab sigām, yuk-i, “Halam aniya' la'at tabāk kami ma a'a itu! Kalu b'nnal, aniya' umagad atawa mala'ikat bay ah'lling ni iya.”

[10]Manjari karuhunan gom pa'in kasensongan inān, angkan tināw nakura' sundalu kalu pinags'kkat pagdayaw baran si Paul e' saga a'a maina'an. Manjari soho'na saga sundaluna pareyo' pehē' angagaw si Paul bo' binowa ni deyom kuta' pabīng.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Sangom inān panyata' Panghū' Isa ni si Paul an'ngge ma bihingna. Yukna, “Paiman ka! Bay aku kasaksi'annu maitu ma Awrusalam. Subay aku kasaksi'annu du isab ma da'ira Rōm.”

Magisun saga Yahudi Amapatay si Paul

12Pagk'llat llaw pa'in, aniya' saga Yahudi magisun. Magsapahan sigām di-sigām subay mbal amangan atawa anginum sat'ggol mbal tapapatay si Paul.

13Labi sigām mpatpū' puhu' bay magisun e'.

14Manjari pehē' sigām ni saga imam alanga maka pagmatto'ahan, amata'u. Yuk sigām, “Bay na kami magsapa in kami mbal manjari animtim kinakan ai-ai, sat'ggol mbal tapapatay kami si Paul e'.

15Angkanna, ka'am maka saga Maghuhukum subay amabeya' lapal ni nakura' sundalu anambukuhan iya amowa si Paul pi'ilu ni ka'am. Subay kam magbau'-bau' in ka'am bilahi amariksa' pahāp-hāp pasal palkala'na he'. Jari kami itu asakap du amapatay iya ma labayan, ma halam gi' makasampay pi'ilu.”

16Daipara aniya' kamanakan si Paul l'lla, anak danakanna d'nda, bay makakale pasal pagisun e'. Angkan iya pehē' ni deyom kuta' angahaka'an si Paul.

17Jari nilinganan e' si Paul dakayu' tininti, bo' ah'lling ni iya, yukna, “Bowahun subul itu ni nakura'nu, sabab aniya' pangahakana.”

18Binowa na iya e' tininti tudju ni nakura'na. Yuk tininti, “Bay aku nilinganan e' si Paul, ya pilisu inān, mikipabowa subul itu ni ka'a sabab aniya' kono' pangahakana.”

19Manjari niambit subul inān e' nakura', binowa pasaddi min kasehe'an bo' yampa tilawna. “Ai hakanu ma aku?” yukna.

20Anambung subul he', yukna, “Bay magisun saga nakura' Yahudi. Pagsalung kono', niamu' ka e' sigām amowa si Paul patampal ni Tumpukan Maghuhukum, bahasa iya pinariksa' pabing.

21Sagō' da'a asipun saga nakura' inān, sabab aniya' labi mpatpū' a'a anapukan di-sigām ma bihing lān bo' tinipu si Paul. Bay na sigām magsapahan di-sigām mbal amangan atawa anginum sat'ggol mbal tapapatay sigām si Paul. Asakap na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām, luwal la'a pangiddanu ya nilagaran.”

22Yuk nakura' ni iya, “Da'a ka ah'lling ni sai-sai in aku bay haka'annu pasal itu-i.” Puwas e' pinaba'id na subul he'.

Tinandanan si Paul ni Gubnul Pilik

23Jari itu nilinganan e' nakura' duwa tinintina. Yukna ni sigām, “Tipununbi duwa hatus sundalu, sō'unbi magsakap pehē' ni Kesareya. Paronganunbi isab pitumpū' sundalu magpangura' maka duwa hatus sundalu magpamowa budjak. Subay sigām atulak lisag siyam sangom ilu.

24Sakapunbi isab saga kura' pangura'an si Paul, ati tandaninbi iya pina'an ni gubnul Pilik ma halam aniya' baya-bayana.”

25Jari aniya' sulat pinabeya' e' nakura' ni gubnul. Yuk lapal sulat e',

26“Sulat itu min aku, si Klaudi Lisiyas, pinasampay ni ka'a Pilik, ya gubnul balbangsa.

27Tuwan gubnul, a'a itu bay sinaggaw e' saga Yahudi, arak pinapatay. Sagō' pagta'uku pa'in in iya a'a Rōm, magtūy aku pehē' maka saga sundaluku anabang iya.

28Ya kabaya'anku subay ana'u bang ai panuntut sigām ma iya, angkan iya bay bowaku patampal ni paghukuman sigām bangsa Yahudi.

29Mahē' pa'in aku, tasayu na in palkala' panuntutan sigām ma iya, palkala' pasal usulan sara' sigām. Halam aniya' bay tahinangna pamapatayan iya atawa pamakalabusuhan iya.

30Manjari tapata'u aku aniya' kaisunan saga Yahudi amapatay iya. Angkan iya soho'ku tinandanan magtūy ni ka'a. Maka saga a'a anuntutan iya, bay soho'ku pi'ilu ni ka'a bo' takalenu bang ai panuntut sigām. Ya du ilu. Wassalam.”

31Manjari ningā' na si Paul e' saga sundalu buwat bay panoho'an ma sigām. Ta'abut kauman Antipatri e' sigām sangom inān.

32Pagk'llat llaw dakayu', pabīng ni kuta' saga sundalu bay magpamaklay he', ati pinabowa si Paul ma saga sundalu magpangura'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33Makasampay sigām ni da'ira Kesareya, ati ninde'an e' sigām ni gubnul, sulatbay min nakura' sigām. Tinukbalan isab si Paul ni iya.

34Binassa sulat e' gubnul bo' yampa tilawna si Paul bang min lahat ingga iya. Tata'u pa'in in si Paul min lahat Silisi,

35yuk gubnul ni iya, “Subay na at'kka saga a'a manuntutan ka'a bo' yampa takale palkala'nu.” Manjari magpanoho'an iya in si Paul sinō' nijagahan ma deyom astana' gubnul e'.

Kahinangan 24

Si Paul Tinuntutan e' saga Yahudi

1Makalabay pa'in limambahangi, palūd na si Ananiyas Imam Muwallam ni Kesareya. Aniya' isab saga pagmatto'ahan Yahudi magbeya' maka iya, maka dakayu' abugaw niōnan si Tertullus. Paharap sigām itu ni gubnul supaya anuntutan si Paul.

2Kalinganan pa'in si Paul, tinagna'an e' si Tertullus panuntutna. Yukna, “Tuwan balbangsa! Asannang to'ongan lahat kami ma sabab kahāp kapaggubnulnu. Ya bay kahālan kami ala'at tapahāpnu na, sabab ahāp asal pamat'nna'nu.

3Ka'amuhan kami ma tabangnu sakahaba' waktu, maingga-maingga lahat, maka aheya pagsukul kami ni ka'a.

4Sagō' papu'utku gi' lapal itu bo' ka mbal sinumu,” yukna. “Ya amu'ku junjung ni ka'a, kalehun aku dai'-dai'.

5“Tapandoga kami in a'a itu asal panganjabu. Pinahiluhala' e'na bangsa kami Yahudi ma kaluha'an dunya. In iya pagmakōkan ma umpigan Nasaret.

6Bay iya arak angalumu'an langgal pagkulbanan ma Awrusalam, angkan iya tasaggaw kami. Ya maksud kami in iya subay pinahukum ma buwat usulan sara' kami,

7sagō' bay parumpās si Lisiyas nakura' sundalu inān angagaw iya min pang'ntanan kami.

8Puwas e' bay soho'na saga a'a anuntut pi'itu patampal ni ka'a. Na, bang ka'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anumariya a'a itu, tata'unu du min iya bang ai sababan angkan kami anuntutan iya.”

9Pauyun isab saga Yahudi he' anuntutan si Paul. Yuk sigām in bay binissala e'si Tertullus inān b'nnal sadja.

Panganda'awa si Paul ma Alopan si Pilik

10Manjari sininyalan si Paul e' gubnul, sinō' amissala. Yuk si Paul ni gubnul, “Kinōgan aku anganda'awahan di-ku ma alopannu, tuwan, sabab kata'uwanku at'ggol na pamal'ngngannu sara'nu ma bangsa kami itu.

11Aluhay ko' itu pinariksa'. Aniya' na sangpū' maka duwang'llaw buwattina'an, tuwan, bay aku patukad ni Awrusalam anambahayang.

12Halam aku bay ta'abut e' saga Yahudi itu maglugat maka sai-na ma deyom langgal pagkulbanan. Halam aku bay ta'abut amahiluhala' saga a'a, ai na ka ma deyom kalanggalan sigām, ai na ka ma kamaina'anan saddī ma jadjahanda'ira Awrusalam.

13Halam isab aniya' mattanna pamaluwas saga a'a itu palsaksi'an panuntut sigām ma aku.

14Sagō', magsab'nnal aku, tuwan, Tuhan kapangkatan kami ya pagta'atanku samantala' aku ameya' ma kal'ngnganan si Isa, ya pinagōnan e' sigām ‘umpigan pagokatan.’ Sagō' kahagadku asal kamemon ya tasulat ma deyom sara' si Musa maka ma deyom Kitab Kanabi-nabihan.

15Sali' du aku maka sigām aholat ma Tuhan in manusiya' kamemon, ahāp maka ala'at, pinakallum pabīng.

16Angkan aku amanuyu' to'ongan bang pa'in apote' atayku tudju ni Tuhan, sampay ni pagkahiku manusiya'.

17“Manjari itu, pila-pilantahun kalikutanku min Awrusalam, bay aku pabīng pehē' amowa sin panarakkaku saga a'a bangsaku, sampay maghinang kulban ni Tuhan.

18Na, ma sabu pa'in aku maghinang e'-i, bay aku ta'abut e' saga a'a itu ma deyom langgal pagkulbanan. Baha'u bay talusku hinang pagsussi. Kulang isab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a'a bay ma atagku inān maka halam aniya' bay lengog.

19Sagō' aniya' saga Yahudi min lahat Asiya bay maina'an. Bang aniya' ganta' panā' saga a'a inān ma aku, arapun sigām maitu anuntutan aku.

20Saguwā', pagka sigām halam maitu, pabissalahun na saga Awrusalam itu. Sō'un sigām angahaka bang dusa ai bay panuntutan aku, waktu kapanumariya aku e' Tumpukan Maghuhukum he'.

21Sabab halam aku bay katōngan dusa, luwal bahā' ya bay pangalinganku sabuku an'ngge ma dahuan sigām, ya yukku, 'Ya angkan aku hukumbi ma buwattina'an, ma sabab kahagadku in a'a magpatayan pinakallum du pabing'." Minnē' akatis da'awa si Paul.

22Manjari pinahondong pagbissala inān e' si Pilik sabab kasakupanna asal pasal kal'ngnganan si Isa Al-Masi. Yuk si Pilik, "Subay na at'kka pi'itu nakura' Lisiyas bo' yampa paluwasku hukumanku."

23Puwas e' bay soho'na dakayu' kapitan inān anganjagahan si Paul ma mbal sakit asigpit kat'nna'anna. Saga bagayna subay pinarūl amowahan iya napakana.

24Apuwas pa'in daka pilambahangi, pina'an si Pilik maka h'ndana si Drusilla, d'nda Yahudi. Pinalinganan e'na pina'an si Paul ati pakale iya ma pamissala si Paul pasal pangandol tudju ni si Isa Al-Masi

25Amissala na pa'in si Paul ma pasal a'a subay angahinang kabontolan maka subay amaggat ma napsuna ala'at. Binissala e'na isab hukuman ya pinat'kka e' Tuhan ma saga manusiya' ma llaw sinōng. Pagkale si Pilik ma bissala si Paul itu, magtūy iya tināw ati yukna ma si Paul, "Makajari na ka ala'an. Lingananta pa'in ka pabīng bang aku bilahi."

26Lāgi aholat si Pilik kalu kabuwanan sin pagmamhu' e' si Paul, angkan si Paul araran pinalinganan e'na bo' magsuli-suli maka iya.

27Makalabay pa'in duwantahun, paganti' si Purkiyus Pistus min si Pilik maggubnul. Malaingkan bilahi kinahāpan si Pilik e' saga Yahudi, angkan tahanna lagi' si Paul ma deyom kalabusu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kahinangan 25

Anganda'awa si Paul ma Alopan Gubnul Pistus

1Palabay pa'in t'llung'llaw min kat'kka si Pistus ni lahat paggubnulanna inān, patukad iya min Kesareya tudju ni Awrusalam.

2Ma Awrusalam pa'in, pina'an ni iya saga kaimaman alanga maka saga nakura' bangsa Yahudi amowa saga tuntut sigām ma si Paul. Angamu' sigām junjungni si Pistus

3bang pa'in soho'na si Paul pinapinda ni Awrusalam. Bay sigām asal magkaisunan angahapa'an iya ma labayan bo' pinapatay.

4Sagō' anambung si Pistus, yukna, “Ina'an si Paul tinahan ma Kesareya ma deyom kalabusu, maka song aku palūd pina'an pabīng.

5Paronganunbi ma aku ni Kesareya saga a'abi taga-kapatut. Tuntutinbi iya maina'an bang aniya' bay tahinangna ala'at.”

6Saga walu' atawa sangpū' bahangi ya kat'nna' si Pistus ma sigām ma Awrusalam bo' yampa palūd ni Kesareya. Pag'llaw dakayu', aningkō' iya ma bilik paghukuman bo' soho'na si Paul pinasōd pina'an.

7Pagsōd pa'in si Paul, pinagtimukan iya e' saga Yahudi ya bay palūd min Awrusalam. Tinuntutan iya e' sigām tuntut abuhat, sagō' halam aniya' kamattanan sigām.

8Manjari anganda'awahan di-na si Paul, yukna, “Halam aniya' bay tahinangku langgal sara' ma bangsa kami Yahudi. Halam aniya' bay tahinangku kala'atan tudju ni langgal pagkulbanan, atawa ni Sultan Mahatinggi bangsa Rōm.”

9Sagō' si Pistus, pagka kabaya'anna kinahāpan e' saga Yahudi, atilaw ni si Paul, yukna, “Angaho' ka bahā' bang ka pinatukad pabīng ni Awrusalam, bo' ka hukumku maina'an ma sabab saga tuntut ma ka'a itu?”

10Yuk si Paul, “Itiya' aku an'ngge ma paghukuman Sultan Mahatinggi. Wajib aku sinara' maitu. Kasakupannu asal, tuwan gubnul, halam aku bay makabuwan kala'atan ma saga Yahudi.

11Bang sab'nnal-b'nnal aku bay makalanggal sara', atawa bang aniya' bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tahinangku patut pamapatayan aku, maglilla' du aku. Sagō' bang ngga'i ka b'nnal ya panuntut e' saga a'a itu ma aku, halam sai-na taga-kapatut ang'nde'an aku ni pang'ntanan sigām. Amu'ku tinukbalan nihukum e' Sultan Mahatinggi!”

12Aubus pa'in si Pistus bay makapagisun maka saga bag'llalna, sambungannasi Paul, yukna, “Pagka ka bilahi tinukbalan ni Sultan Mahatinggi, pinapehē' na ka.”

Angaru si Pistus ma Sultan Agrippa

13At'ggol-t'ggol pa'in minnē', at'kka pina'an ni Kesareya sultan Agrippa maka danakanna d'nda si Bernike. Pina'an sigām anibaw si Pistus, pagaddat sigāmma iya.

14Maina'an pa'in sigām daka pilambahangi, pinahatian sultan e' si Pistus pasal palkala' si Paul. Yuk si Pistus, “Aniya' maitu dakayu' pilisu bay tinahan e' si Pilik.

15Pagpehē'ku ni Awrusalam, bay aku kabowahan tuntut e' saga kaimaman alanga maka saga pagmatto'ahan Yahudi. Bay aku niamu' e' sigām amat'nna'an iya hukuman.

16“Sagō' bay sigām haka'anku, ngga'i ka addat kami bangsa Rōm anōngan sai-sai pinat'nna'an hukuman bang halam gi' bay pinapagtampal dahū maka sagaa'a bay anuntutan iya. Aniya' isab waktu kapanganda'awana dahū.

17Angkan ko', pagt'kka pi'itu saga a'a anuntut e', halam aku bay amabiyal. Pag'llaw dakayu', bay aku aningkō' magtūy ma bilik paghukuman, ati soho'ku si Paul itu binowa pareyom.

18Jari an'ngge saga a'a anuntutan iya. Pangannalku aniya' dusa aheya panuntutan sigām ma si Paul, sagō' halam.

19Ya palkala' sigām hal pagjawaban pasal agama sigām, maka pasal dakayu'a'a amatay niōnan Isa. Pinagpa'in a'a inān e' si Paul asal allum.

20Na,” yuk si Pistus, “pagka mbal kata'uwanku bang buwattingga subay pamariksa'ku ma saga palkala' buwattē', bay tilawku si Paul bang iya bilahi pinatukad ni Awrusalam bo' nihukum mahē'.

21Saguwā' angamu' iya pinatandan palkala'na ni Sultan Mahatinggi ma Rōm bo'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sinalassay mahē'. Angkan iya soho'ku tinahan maitu pinajagahan sampay aniya' waktu pamasampay iya ni paghukuman Sultan Mahatinggi.”

22Ah'lling si Agrippa ni si Pistus, “Bilahi aku akale ma a'a itu,” yukna. “Takalebi du iya salung,” yuk si Pistus.

Si Paul Binowa Paharap ma Sultan Agrippa

23Pag'llaw dakayu', at'kka pina'an si Agrippa maka si Bernike. Angulinting sigā e' pamulawan maka pamakay angillap, magmahaldika' to'ongan hinabu sigā pasōd ni luma' mairan. Ina'an isab saga nakura' sundalu maka saga a'a bangsahan min lahat ina'an. Magpanoho'an si Pistus, ati binowa si Paul pareyom.

24Ma deyom pa'in, yuk si Pistus ni si Agrippa, “Tuwan Sultan, sampay ka'am kamemon makasabuhan kami! Itiya' ta'nda'bi dakayu' a'a ya bay tinuntutan ni aku e' saga Yahudi kamemon, e' saga Yahudi min lahat itu maka saga Yahudi min Awrusalam. Bay sigām angamahit sidda, in a'a itu kono' subay pinapatay saru'un-du'un.

25Sagō' halam aniya' sababan tabākku pamapatayan iya. Jari, pagka iya bilahi tinukbalan ni Sultan Mahatinggi, aniya' niyatku amabeya' iya pehē'.

26Sagō' halam aniya' tantu sababanna panulatanku ni Panghū'ku Sultan,” yuksi Pistus. “Angkan iya bay bowaku pa'alop ni ka'am, ya lagi'na bang ni ka'a, Sultan Agrippa. Ya angkan palkala' itu pinariksa' pabalik, kalu aniya' tabākku sababan bo' sinulat pinabeya' ni Sultan Mahatinggi.

27Sabab bang ma aku,” yukna, “mbal taluwa' bang kita anukbalan pilisu ni sara' alanga, bo' mbal tatugila' bang ai panuntut ma iya.”

Kahinangan 26

Si Paul Amissala ma Matahan Sultan Agrippa

1Sakali itu amissala na si Agrippa ni si Paul, yukna, “Paba'idta na ka anganda'awahan di-nu.” Manjari aninyal si Paul maka tanganna bo' yampa anagna' anganda'awa.

2“Tuwan sultan Agrippa,” yukna, “kinōgan aku sabab ka'a ya pa'alopanku llaw

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

itu bo' aku makada'awa pasal bay panuntut e' saga Yahudi.

3Sabab kasakupannu ya addat Yahudi kamemon maka saga pasu'alan sigām. Angkan aku pama'ap ni ka'a, bang pa'in ka mbal sinumu akale ma aku.

4“Kinata'uwan asal e' saga Yahudi kamemon bang buwattingga bay tebongku sangay min kaonde'ku ma deyom kakampunganku, sampay isab mahē' ma Awrusalam.

5At'ggol na pakata'u sigām ma aku. Kinata'uwan du e' sigām kapamogbogkuma kal'ngnganan saga Parisi. Halam aniya' makasali' ni saga Parisi bang bogbog du harap ni sara' agama Yahudi.

6Tu'ud saga Yahudi inān mbal bilahi amuwan saksi' ma pasalku. Na buwattina'an,” yuk si Paul, “itiya' aku nihukum ma sabab pangaholatku in bay janji' Tuhan ni kamatto'ahan kami atuman du.

7Ya du isab e'-i niholat e' saga bangsa kami Yahudi kasangpū' maka duwa, salta' pa'in sigām magta'at ni Tuhan llaw-sangom. Tuwan sultan, ya angkan aku tinuntutan e' saga pagkahiku Yahudi, ma sabab pangaholatku itu.

8Ka'am saga kasehe' ilu! Angay kam mbal makapam'nnal in Tuhan amakallum a'a min kamatay?

9“Minsan aku, ya pangannalku tagna' subay aku amuspusan kosogku anagga'si Isa, a'a Nasaret.

10Ya na he' kahinanganku, waktu tagna' ma Awrusalam. Bay aku kabuwanan kapatut e' saga imam alanga, angkan aheka a'a suku' Tuhan bay isiku ni deyom kalabusu. Ta'abut pa'in sigām pinat'nna'an hukuman ni kamatay, bay aku pauyun angaho'.

11Min heka isab sigām bay pabinasaku ma deyom saga kalanggalan kamemon, bo' supaya sigām tapissoko' ang'bba min pameya' sigām ma si Isa. Mamarahipasu' atayku ma sigām, angkan sigām bay abutku ma saga kalahatan bangsa saddi supaya sigām kala'uganku.

12“Ya na he' bay angutku, ya angkan aku bay pehē' ni Damaskus amowa kapatut

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka sulat panoho'an bay pamuwan aku e' saga nakura'.

13Na, tuwan Sultan," yuk si Paul ni si Agrippa, "augtu pa'in llaw, hinabuku ma labayan, aniya' bay ta'nda'ku sawa min deyom sulga', asilaw gi' min llaw. Anahaya sawa he' ma tongodku sampay ma saga a'a bay sehe'ku magl'ngngane'.

14Pahantak kami kamemon ni tana'. Jari aniya' takaleku suwala ah'lling ma bahasa Hibrani, yukna, 'Saul! O Saul! Angay aku pinjala'nu? Kap'ddi'an du ka pagga aku sagga'nu, sali' sapantun sapi' ya kap'ddi'an bang sipa'na tungkud dapuna.'

15" 'Sai sa ka'a ilu, Nakura'?' yukku. "Yukna, 'Aku si Isa, ya pinjala'nu na pa'in.

16Saguwā' an'ngge na ka to'ongan,' yukna. 'Ya po'on aku papa'nda' itu ni ka'abo' ka pene'ku. Kawakilan ka angahaka ma saga a'a pasal in aku bay ta'nda'nullaw itu, maka ma pasal ai-ai ya pa'nda'anku ni ka'a ma sinosōng.

17Papuwasta du ka min pang'ntanan saga pagkahinu Yahudi, maka min pang'ntanan bangsa saddī, ya song pamapehe'anku ka'a,

18supaya sigām tabowanu papinda min kalendoman tudju ni kasawahan, min pang'ntanan nakura' saitan tudju ni okoman Tuhan. Manjari ta'ampun du karusahan sigām sabab min pangandol sigām ma aku,' yuk si Isa, 'atipinalamud sigām ni deyoman saga a'a tapene' e' Tuhan.'

19"Angkan ko', tuwan Sultan," yuk si Paul, "halam bay tasagga'ku ya bay pa'nda' ni aku inān min sulga'.

20Jari magnasihat na aku. Bay tagna'anku ma Damaskus, puwas e' ma Awrusalam, bo' ma kaluha'an lahat Yahudi, sampay isab ma saga a'a ngga'i ka Yahudi. Bay pandu'anku sigām kamemon subay ang'bba to'ongan min dusa sigām bo' papinda ameya' ma Tuhan. Maka subay isab aniya' kahinangan sigām ahāp paltanda'an in sigām ang'bba na min dusa.

21Ya na ko' he' sababanna angkan aku bay sinaggaw e' saga Yahudi mahē' ma deyom langgal pagkulbanan. Tino'ongan aku e' sigām, arak pinapatay,

22daipara tinabangan na pa'in aku e' Tuhan sampay ni kabuwattituhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Angkanna aku itiya' an'ngge maitu anaksi' ni saga a'a kamemon areyo'-alanga. Sali' du bissalaku itu maka bay binissala e' saga kanabi-nabihan ma masa awal e', maka e' si Musa, ma pasal pakaradja'an ma sinosōng.

23Yuk pangallam sigām in Al-Masi subay makananam kabinasahan maka kamatay. Maka Al-Masi ya pinakallum min kamatay dahū min kamemon, bo' buwananna kasawahan pikilan saga Yahudi maka ngga'i ka Yahudi, supaya sigām kalappasan min hukuman dusa."

24Sakali itu, salta' pa'in si Paul anganda'awahan di-na buwattē', pinahitan iya e' si Pistus, yukna, "Paul! Binelaw ka! Dumasiyaw pahāp kalanga pangadji'nu, ya na makabelaw ka'a ilu."

25Anambung si Paul, yukna, "Tuwan Balbangsa, ngga'i ka aku binelaw. B'nnal sadja maka ahantap bissalaku itu.

26Kata'uwannu asal, tuwan Sultan, pasal kahālan itu. Angkan aku makatawakkal amissala ni ka'a sabab makatantu aku in kamemon bay pat'kka itu kasakupannu asal. Halam itu bay kalimbungan.

27Tuwan sultan Agrippa," yuk si Paul, "magsab'nnal ka bahā' ma bay kallam saga kanabi-nabihan? Kata'uwanku in ka'a ilu magsab'nnal."

28Yuk si Agrippa ni si Paul, "Ma pikilannu bahā' tabowanu aku magalmasihin?"

29Yuk si Paul, "Buwattina'an ka atawa ma sinosōng, ya amu'-amu'ku ni Tuhan bang pa'in ka'a, tuwan sultan, sampay saga a'a kamemon ya akale ma aku llaw itu, pasali' ni aku. Ya sadja subay mbal kasali'anbi ya kilikili pangengkot aku itu."

30Sakali an'ngge sultan maka gubnul maka si Bernike min paningkō'an sigām, sampay saga sehe' sigām magtingkō'an inān.

31Pagluwas sigām minnē', magsuli-suli sigām. Yuk sigām, "Halam aniya' sababan pamapatayan atawa pamakalubusuhan a'a inān."

32Yuk si Agrippa ni si Pistus, "Bang iya halam bay makalandu' mikitukbal niSultan Mahatinggi, bay iya tapal'ppa."

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kahinangan 27

Si Paul Palintas ni Da'ira Rōm

1Tagara' pa'in in kami subay pinatulak ni Itali, si Paul maka saga pilisu kasehe' bay pinajagahan ma si Juliyus, dakayu' kapitan ma saga sundalu Rōm. Magnakura' iya ma damba'an sundalu niōnan Ba'anan sundalu Sultan Mahatinggi.

2Paruwa' kami ni dakayu' kappal min lahat Aramittu, marai' na atulak ni saga lahat paghapit-hapitan ma bihing lahat Asiya. Manjari ak'tta na kami min Kesareya he'. Ameya' isab ma kami si Aristarkus a'a Makidunya min da'ira Tessaloneka.

3Pagk'llat pa'in llaw dakayu', pahapit kami ni Sidun. Kinahāpan si Paul e' si Juliyus. Pinaba'id iya anibaw saga bagayna ma lahat Sidun e', bo' iya tatabang e' sigām ma ai-ai kakulanganna.

4Makalanjal pa'in kami minnē', anusulan kami min limbu pū' Kiprus sabab anagga' baliyu.

5Puwas e' palintas kami ni dambila' s'llang, min dilaut Silisi maka Pampiliya, bo' yampa kami makatandan ni Mira, dakayu' kauman ma lahat Likiya.

6Aniya' kappal ta'nda' e' kapitan mahē', kappal min da'ira Iskandari song atulak palanjal ni Itali. Jari pinariyata' kami e'na pina'an bo' atulak na.

7Agon kami mbal pasōng ma deyom daka pilambahangi. Kahunitan kami tumandan ni kauman Kinidus. Manjari itu, pagka alandos baliyu, mbal kami makasangsang angkan kami palabay min limbu pū' Kerete, min dilaut tōng Salmone.

8Anusul-nusul kami min bihing deya, maka kahunitan kami isab makat'kka ni lo'ok, ya niōnan Parunggu'an Asalamat. Asekot-sekot isab inān ni da'ira Laseya.

9Pagka at'ggol-t'ggol kami maina'an, mbal na kami makalanjal sabab piligdu. Palabay na waktu pagpuwasa ati timpu pamaliyu lagi'. Ginara'an saga a'a ināne' si Paul, yukna,

10“Saga tuwan, ma pandogahanku, bang kitam ganta' palanjal minnitu, asiya-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siya kitam. Piligdu, magka'at kappal itu maka duwa'anna, maka aniya' isab amatay.”

11Sagō' kapitan saga sundalu he', tabowa magkahagad ma bissala nakura' kappal maka tag-dapu. Jari halam sigām bay ameya' ma gara' si Paul.

12Ya parunggu'an inān mbal ahāp paglihanan bang salta' timpu pamaliyu, angkan kaheka'an saga a'a inān bilahi ak'tta minnē' tudju ni lahat Pinik, bang pa'in mura-murahan makatandan, ati bo' pinalabay timpu pamaliyu maina'an. Pinik he' dakayu' parunggu'an ahāp ma pū' Kerete, patampal ni hilaga' maka satan.

Baliyu Alandos ma Dilaut

13Manjari itu, pagka aniya' baliyu satan mbal sakit akosog, kinabā' e' saga a'a inān ahāp na tinawakkalan bay kagara'an sigām. Angkan nihella' na sau bo' yampa kami anusul min bihing pū' Kerete.

14Sagō' mbal gi' at'ggol patumbuk na baliyu min deya, baliyu habagat.

15Jari katumbukan kami e' baliyu. Mbal na tasagga' kami baliyu he', angkan kami pabīng munda' ati hal kami magpatūt la'a.

16Makalabay pa'in kami min limbu Kauda, pū'-pū' ariki', yampa kami makabaggot buti-buti bay tundanan e', sagō' kahunitan gi' kami.

17Taruwa' pa'in buti-buti e' sigām ni diyata' kappal, magtūy binaggot baran kappal maka k'llat bo' mbal pasisa tapi'na. Puwas e', pagka sigām tināw binowa pasanglad ni kat'bbahan asekot pehē' ni Libiya, pinahagmak leha e' sigām. Manjari kappal e' pinasagaran e' sigām tabowa e' baliyu.

18Abinasa kami sidda e' goyak angkanna pagk'llat llaw dakayu', anagna' sigām animanan saga duwa'an kasehe'.

19Ta'abut pa'in kat'llumbahangina, tinimanan e' sigām kapanyapan kappal takapin.

20Daka pilambahangi kami halam bay maka'nda' mata llaw atawa bitu'un. Halam isab aniya' kahondongan baliyu. Angkan kami mbal na magniyat lappasan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sakali itu, pagka at'ggol saga a'a inān halam bay makakakan, an'ngge si Paul ma t'ngnga' sigām amissala. “Saga bagay,” yukna, “arapun bay beya'bi kagara'an da'a subay atulak min pū' Kerete. Bang bay aku beya'bi mbal kitambay magka'at maka halam aniya' ai-ai alungay.

22Sagō' buwattina'an soho'ta kam paiman, sabab halam du aniya' min ka'am amatay. Luwal du kappal itu magka'at.

23Sabab dibuhi',” yuk si Paul, “aniya' bay panyata' ni aku dakayu' mala'ikat min Tuhan ya asal pagta'atanku. Aku itu palsuku'anna asal.

24Yuk mala'ikat ni aku, ‘Paul, da'a ka tināw. Subay ka paharap ni Sultan Mahatinggi. Pinakallum du isab saga sehe'nu ma kappal itu, ma sabab kahāp Tuhan ma ka'a!’

25Angkan, saga bagay,” yuk si Paul, “subay kam aiman. Sabab angandol aku ma Tuhan in bay pamissalana ma aku maujud du.

26Sagō' tabowa du kitam e' baliyu paragsa' ni dakayu' pū'.”

27Manjari itu, ta'abut pa'in sangpū' maka mpat bahangi min katagna' badju inān, tapepe na pa'in kami e' baliyu ma olangan s'llang Adriya. Sōng-sōng pa'in tonga' bahangi, tapandoga e' saga a'a kappal inān in kami asekot na ni bihinglahat.

28Angkan tin'kkad deyo' inān bo' kinata'uwan bang pila lalomna. Jari t'kkaranna he' aniya' saga duwampū' d'ppa. Mbal at'ggol tin'kkad pabing, ati sangpū' la'a maka limand'ppa.

29Tināw sigām tabowa paragsa' ni kabatuhan, angkan sigām angahūg mpat saumin buli' kappal bo' yampa sigām aminta-minta bang pa'in al'kkas pak'llat llaw.

30Saga a'a maghinang ma kappal inān bay pasulay alahi. Magbau'-bau' sigām angahūg saga sau min munda' kappal, sagō' ina'an sigām bay anontonan buti- buti tudju ni tahik.

31Sagō' ah'lling si Paul ni kapitan maka ni saga sundalu, yukna, “Bang saga a'a inān mbal pat'ttog ma kappal, magmula du kam!”

32Angkan kin'ttob e' saga sundalu lubid bay panonton buti-buti. Hal pinal'bbos

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ni tahik.

33Apote' pa'in sobangan, nilogos sigām kamemon e' si Paul, sinō' amangan. Yukna, “Kasangpū' na maka mpat bahangi llaw itu ya pagsusabi. Halam kam bay makatimtim ai-ai.

34Angkan kam logosku subay amangan, bo' kam makatatas. Sabab minsan hal dalamba bu'unbi mbal du magmula.”

35Akatis pa'in e' si Paul ah'lling, angā' iya tinapay ati bo' pinagsukulan e'na ni Tuhan ma alopan sigām kamemon. Puwas e' pinagpōng e'na tinapay bo' iya amangan.

36Jari itu pahogot atay sigām ati amangan sigām kamemon.

37Aniya' kami duwa hatus maka pitumpū' maka nnom a'a bay ma diyata' kappal e'.

38Maka'ssohan pa'in sigām, tinimanan e' sigām ni tahik saga buwas tirigu yama deyom mohang, bo' supaya palantung kappal inān.

Magka'at Kappal

39Pag'llaw pa'in halam takilā e' saga a'a kappal bang pū' ai ya pata'nda' inān,sagō' aniya' ta'nda' e' sigām lo'ok taga-gusung ma bihing. Ya paggara' sigām, bang makajari, pinasanglad kappal pina'an ni gusung.

40Angkan kinehet e' sigām engkot saga sau, ni'bbahan ma deyom tahik. Nihubaran isab lubid bay pamaggot saga bansān. Puwas e' pinat'ngge e' sigām leha-leha ma munda' bo' tabowa e' baliyu patandan ni bihing.

41Sagō' makaragsa' sigām ni kahanggalan. Amalut munda' kappal, mbal pajudjal, maka buli'na he' abagbag e' goyak.

42Maggara' saga sundalu inān amapatay saga pilisu kamemon bo' supaya halam aniya' makalangi ni bihing alahi.

43Sagō' nakura' sigām inān mbal bilahi ni'inay si Paul, angkan lāngna saga sundalu, sinō' da'a angalanjalan e'-i. Gom pa'in soho'na saga a'a inān, sasukuata'u palangi, palaksu dahū ni deyom tahik bo' palangi kaleya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44Saga a'a kasehe'an sinō' paturul, ameya' pagūng ma papan atawa ma kayubay magka'at ma kappal inān. Manjari tabuwattē' kami kamemon, makatandan ni bihing, halam ainay.

Kahinangan 28

Ma Pū' Malta

1Makatandan pa'in kami ma halam aniya' baya-baya, aniya' angahaka'an kami in pū' inān niōnan Malta.

2Asidda kami kinahāpan e' saga a'a Malta inān. Nirokotan e' sigām api sabab anagna' na angulan maka ahaggut na, ati pina'idda kami kamemon e' sigām.

3Si Paul inān bay animuk engas-engas pangayu, dap'kkosan. Ma sabuna pa'in amat'nna' kayu inān ma api, aniya' sowa abisa paluwas sabab min pasu'na. Jari sowa ina'an pakeket ma tangan si Paul.

4Pag'nda' saga a'a Malta ma sowa ina'an pagantung ma tangan si Paul, magtūy sigām magupama dangan maka dangan, yuk-i, “Tantu a'a itu bay amapatay, sabab minsan iya bay makapuwas min deyom tahik, tu'ud mbal katangguhan kadalna.”

5Sagō' sowa inān hal pinessekan e' si Paul tudju ni deyom api ma halam ainay.

6Angagad-ngagad na pa'in saga a'a Malta inān kalu ang'tting tangan si Paul, atawa amatay saru'un-du'un. Sagō' at'ggol-t'ggol pa'in e' sigām angagad, bo' halam aniya' la'at tum'kka ni baran si Paul, apinda pikilan sigām. Yuk sigām, “Dakayu' tuhan ko' a'a itu!”

7Na, aniya' ma kasekotan ina'an saga huma si Publiyus, ya datu' ma pū' inān. Binowa kami ni humana ati sinagina kami e'na pahāp-hāp. Pina'idda kami e'na ma deyom t'llumbahangi.

8Ina'an asal mma' si Publiyus palege sabab apasu' iya, maka magsungi'-sungi'. Pasōd si Paul ni deyom bilikna bo' angamu'-ngamu' ni Tuhan ma pasalna. Pinat'nna' isab tangan si Paul ni baran matto'a he', magtūy iya kauli'an.

9Pagka buwattē', pina'an na isab ni si Paul sasuku taga-saki ma pū' inān, ati kauli'an du isab sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Aheka bay pamuwan e' saga a'a inān pangahulmat kami, ati song pa'in kami atulak, niruwa' e' sigām ni kappal ai-ai kagunahan kami palutu'.

Pagtulak ni Rōm

11Aniya' kami t'llumbulan ma pū' Malta inān bo' yampa kami ak'tta minnē'. Ya pameya'an kami kappal min Iskandari bay palihan ma pū' inān t'ggol bay timpu pamaliyu.

12At'kka kami ni da'ira Sirakus, ati t'llumbahangi ya kahanti' kami maina'an

13bo' yampa kami palaus minnē' tudju ni lahat Rigiyum. Pag'llaw dakayu', baliyu satan na ati duwambahangi bo' kami at'kka ni kauman Putiuli.

14Aniya' tabāk kami saga bebeya'an si Isa maina'an. Sinō' kami paokom ma sigām saga dapitu'. Puwas e' palaus kami amaklay ni da'ira Rōm.

15Takale pa'in e' saga bebeya'an si Isa ma Rōm in kami at'kka na, magtūy sigāmbay pa'abut ni tiyanggi Appiyus maka ni kauman T'llu-Kadday anampang kami. Pag'nda' si Paul ma sigām, magsukul iya ni Tuhan ati pahogot atayna pabing.

16Makat'kka pa'in kami ni da'ira Rōm, pinaba'id si Paul magluma'an di-na. Aniya' dakayu' sundalu anganjagahan iya.

Si Paul Magnasihat ma Da'ira Rōm

17Palabay pa'in t'llumbahangi, nilinganan e' si Paul saga kanakura'an Yahudi ya maglahat maina'an, sinō' patimuk. Atimuk pa'in, yuk si Paul ni sigām, “Saga dauranakanku, halam aniya' dusaku ma pagkahiku Yahudi, maka halam aniya' palsagga'anku ma pangaddatan ka'mbo'antam. Sagō' minsan buwattē', bay aku sinaggaw sampay pinakalabusu e' saga Yahudi ma Awrusalam, bo' sinōngan e' sigām ni pang'ntanan bangsa Rōm.

18Bay aku sinumariya e' saga bag'llal Rōm. Jari bilahi na sigām amal'ppa aku sabab halam aniya' tapiha e' sigām sababan pamapatayan aku.

19Sagō' mbal to'ongan amarūl saga Yahudi he' bang aku ganta' pinal'ppa, angkan halam aniya' tahimangkanku saddī min mikitukbal ni Sultan Mahatinggi ma Rōm itu. Saguwā', minsan buwattē', halam aniya' panuntutku ma saga pagkahiku Yahudi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Angkan kam bay amu'ku pi'itu bo' kitam mag'nda' maka magbissala, supaya kata'uwanbi bang ai ya maksudku. Itiya' aku niengkotan maka kilikili ma sabab pameya'ku ma a'a dakayu'-kayu' ya holattam bangsa Isra'il.”

[21]Yuk saga a'a magtimukan inān ni si Paul, “Halam kami bay makasambut sulat min lahat Yahudiya ma pasalannu. Halam isab aniya' saga danakantam Yahudi bay pi'itu minnē' amowa haka atawa tuhuma ala'at bang ma sababannu.

[22]Sagō' bilahi kami akale bang ai kapam'nnalannu. Sabab kata'uwan kami, ya pandu' pameya'annu ilu binissalahan na pa'in ala'at e' saga a'a ma sabarang lahat.”

[23]Manjari itu, maggara' sigām maka si Paul bang sumiyan pamissalana ma sigām. Ta'abut pa'in llawna, aheka sigām bay pina'an ni luma' pahanti'an si Paule'. Min subu-subu sampay ni kasangoman pinahatian sigām e' si Paul maka ninasihatan pasal kapagparinta Tuhan. Tinō'an sigām bang ai bay tasulat ma deyom Sara' si Musa maka ma Kitab Kanabi-nabihan, bo' sigām kamattanan sampay tabowa magkahagad ma si Isa.

[24]Aniya' min sigām tabowa magkahagad ma bissalana, maka aniya' halam.

[25]Minnē' aniya' pagsu'al sigām. Ma song pa'in sigām amole', aniya' gi' bissalasi Paul ma sigām, yukna, “Atumlang na bay pangallam Rū Sussi, ya bay pinalatun e' nabi Isaya ni saga ka'mbo'-mbo'anbi.

[26]Sabab ya itu bay yukna, ‘Pehē' na ka ni bangsa itu bo' sigām haka'in: Asal kam pakale, sagō' mbal tahatibi. Asal kam papatong, sagō' mbal tapanhidbi.

[27]Sabab saga a'a itu hal magmatuwas. Tainga sigām bay tinaplokan, mata sigām bay tinambunan. Bang bay ngga'i ka buwattē', bay du ta'nda' e' mata sigām, bay takale e' tainga sigām. Bay du isab tahati e' tawhid sigām, ati pabalik sigām magta'at ma aku,’ yuk Tuhan, ‘bo' yampa sigām bawi'ku.’ ”

[28]Tinambol e' si Paul bissalana, yukna, “Angkan subay kata'uwanbi, in lapal Tuhan pasal kalappasna ma manusiya' pinasampay na ni saga kabangsahan ya ngga'i ka Yahudi. Sigām inān angikut du.”

[[29]Akatis pa'in e' si Paul amissala, magtūy ala'an saga Yahudi maka e' sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magjawab sidda.]

30Ma deyom duwantahun, ina'an si Paul pat'nna' ma luma' bay padjakna. Sinagina e'na sasuku bay pina'an ni iya,

31ninasihatan na pa'in pasal pagparinta Tuhan, maka pasal Panghū' Isa Al-Masi. Atampal e'na amandu' maka halam aniya' makalāng iya. Tammat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rōm

Rōm 1

Sulat si Paul ni Saga A'a ma Da'iraRŌM

1Sulat itu deyo' min aku, si Paul, pinasampay ni ka'am ma da'ira Rōm. Aku itu dakayu' sosoho'an si Isa Al-Masi. Tapene' aku e' Tuhan, kawakilan e'na magnasihat lapalna ahāp.

2Lapal ahāp itu bay panganjanji' e' Tuhan ma masa awal. Bay pinalatun e'na ma saga nabi, ati sinulat e' sigām ma deyom Kitab.

3Si Isa anak Tuhan ya pinagbissala ma lapal ahāp itu. Bang takdil ni kapaga'ana, tubu' iya min sultan Da'ud.

4Bang takdil ni kajarihanna maka palnyawahanna, asussi iya luwas bay min Rū Sussi, maka manyatakan isab in iya b'nnal Anak Tuhan ma sabab kosog kawasa Tuhan ya bay pamakallum iya min kamatay. Si Isa Almasi Panghū'tamko' itu.

5Iya ya palsababan angkan aku kabuwanan kapatut e' Tuhan ati kawakilan magnasihat bo' supaya aniya' saga a'a min bangsa kamemon tabowa e'ku magsab'nnal maka ameya' ma si Isa.

6Ya du ka'am maglahat ma da'ira Rōm ilu, tapene' du isab kam e' Tuhan bo' pasuku' ma si Isa Al-Masi.

7Amabeya' aku sulat itu ni ka'am kamemon mailu ma Rōm, a'a kinalasahan e' Tuhan maka pinene' e'na bo' kam manjari a'ana. Mura-murahan, bang pa'in kam kaniya'an tatabangan maka kasannangan atay e' Mma'tam Tuhan maka e' si Isa Al-Masi Panghū'tam.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma Sabab saga A'a Rōm

8Tagna'anku na bissalaku ma ka'am: magsukul aku ni Tuhan labay min si Isa Al-Masi, maka magsukul aku ma pasalanbi kamemon sabab abantug na pangandolbi sampay ma kaluha'an dunya.

9Saksi'ku Tuhan ya paghinanganku min deyom atay pagka aku magnasihat lapal ahāp pasal Anakna. Taentomku kam sakahaba'

10waktu kapangarapku ni Tuhan. Amu'ku isab ni iya bang pa'in aku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kinahandakan e'na supaya makaluhaya pi'ilu patibaw ni ka'am ma waktu itu.

11Landu' to'ongan aku bilahi mag'nda' maka ka'am sabab aniya' kahāpan min Rū Tuhan bowahanku ka'am, supaya angahogot imanbi tudju ni Tuhan.

12Saguwā' bang aku makamailu ma ka'am, magkalasigan kitam sali'-sali', ka'am ma sabab pangandolku, aku isab ma sabab pangandolbi.

13Saga dauranakanku, kabaya'anku subay kam mbal a'awam ma pasalanku. Min heka na aku bay agara' anibaw ka'am, saguwā' aniya' na pa'in makabimbang, ya po'on aku halam bay makalanjal. Ya maksudku pi'ilu, subay aniya' paluntungan min pagnasihatku, hatina aniya' a'a tabowaku magsab'nnal ma si Isa, buwat bay kapamowaku ma bangsa kasehe' ya ngga'i ka isab Yahudi.

14Sabab aniya' hinang bay pama'atas ma aku, ya po'on aku subay magnasihat lapal ahāp ma a'a kamemon minsan ai bangsa, bangsa Girik ka atawa bangsa saddi, a'a taga-pangadji' ka atawa halam aniya' pangadji'na.

15Angkan aku atuyu' to'ongan magnasihat lapal ahāp itu sampay ma ka'am ya maglahat mailu ma da'ira Rōm.

16Mbal aku aiya' magnasihat lapal ahāp itu sabab aniya' barakatna min Tuhan pamapuwas a'a kamemon min hukuman dusa, bangsa Yahudi dahū bo' yampa bangsa kasehe', ya sasuku magsab'nnal ma lapal itu.

17Lapal ahāp itu amahatian kitam bang buwattingga pamabontol Tuhan ma kitam manusiya'. Subay kitam angandol sadja, min tagna'anna sampay ni katapusanna, buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Sai-sai angandol ma Tuhan, bo' tabista e'na abontol, allum du iya.”

Bangsa Manusiya' Taga-dusa Kamemon

18In mulka' Tuhan pinabukis na min deyom sulga', pinat'kkahan saga manusiya' ma sabab ya nihinang e' sigām ma halam aniya' pagmatāw ma Tuhan. Katambunan e' sigām in pangita'u b'nnal.

19Patut sigām minulka'an sabab manyatakan asal kajarihan Tuhan, sabab baran Tuhan ya bay amata'uwan sigām. Tu'ud sigām mbal bilahi am'nnal.

20Sangay min waktu bay pamapanjari dunya itu e' Tuhan atampal asal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

palantarana, minsan iya mbal ta'nda' e' manusiya'. Atampal in iya taga-kawasa taptap ni kasaumulan. Atampal isab in iya Tuhan, takilā asal min kamemon ai-ai bay papanjarina. Manjari halam aniya' a'a makara'awa in iya a'awam pasal Tuhan.

21Makata'u asal sigām ma pasal Tuhan, in iya patut pagtuhanan, saguwā' mbal sigām bilahi angamahaltabat iya atawa angōn Tuhan ma iya. Mbal sigām minsan magsarang-sukul. Ya pinikil na pa'in e' sigām pikilan halam aniya' kagunahanna, ati alendom akkal sigām kabowa karupangan ya tahinang sigām.

22Maglaku-laku sigām in sigām taga-pangita'u sagō' magkarupangan sadja.

23Arapun sigām amudji Tuhan ya taptap allum, saguwā' ya pinudji e' sigām sagata'u-ta'u pinaka luwa manusiya' ya magkamatay. Pinudji isab e' sigām ta'u-ta'uluwa hayop, luwa manuk-manuk, luwa ai-ai maglelehan ma kuwit tana'.

24Angkanna manusiya' itu pinasagaran e' Tuhan magdūl-baya' ma kasabulanai-ai kinanapsuhan e' sigām. Magkahinangan na pa'in sigām kalumu'an dapagkahian.

25Sinulak e' sigām bissala b'nnal pasal Tuhan ati pinene' e' sigām bissala puting. Ya sinumba e' sigām saga ai-ai bay pinapanjari e' Tuhan, sagō' Tuhanya mbal sinanglitan minsan iya ya Magpapanjari angkan patut subay pinudji sampay ni kasaumulan. Amin.

26Pagka buwattē' kahinangan manusiya', pinasagaran sigām e' Tuhan magpangandūlan napsu sigām makatamparasa. Ang'bba kar'ndahan min addat sigām kar'ndahan bo' magkabaya' maka pagkahi d'nda maghinang ala'at.

27Damikiyanna isab kal'llahan, mbal bilahi ma d'nda sagō' magkabaya' maka pagkahi sigām l'lla. Magbeya' sigām maghinang kasabulan, angkan sigām pinat'kkahan la'at pinapagtongod maka kala'atan ya bay tahinang sigām.

28Na, pagka bangsa manusiya' itu mbal bilahi angisbat pangita'u b'nnal pasal Tuhan, pinasagaran sigām e'na magpikil karupangan, ati nihinang e' sigām ya mbal manjari nihinang.

29Ap'nno' panahu'an sigām e' kala'atan maka dusa kaginisan, hawa napsu maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kajahilan. Makalandu' heka kala'atan ma deyom pangatayan sigām, buwat saga angalindi, amono' pagkahi sigām manusiya', angalugat, angulli', anganjahulaka', amalatun bissala ala'at,

30angalimut isab sigām ma kasehe'an sigām. Ab'nsi saga a'a buwattē' ma Tuhan. Ajingki sigām ma pagkahi sigām, alanga to'ongan atay sigām makamagabbu-abbu na pa'in. Ya sadja pinikil e' sigām bang buwattingga kasōng hinang sigām ala'at-i. Agagga sigām ma pami'at matto'a

31maka ala'at pamikil sigām. Mbal sigām kapangandolan, mbal alasa atawa ma'ase' ma pagkahi sigām, mbal tabowa magkahāp.

32Makata'u saga manusiya' itu abontol asal pangahandak Tuhan ma pasal a'a maghinang saga dusa itu, in sigām subay pinapatay. Sagō' minsan buwattē', luhūy sigām maghinang kala'atan maka kinōgan gom pa'in bang aniya' a'a kasehe' makasali' ni sigām.

Rōm 2

Hukuman Tuhan ma Manusiya'

1Angkanna kam mbal makara'awa, sasuku kam anoway pagkahibi ma sabab ala'at hinangna. Yukbi in sigām patut pinat'nna'an hukuman, sagō' amat'nna'an kam di-bi hukuman sabab ya du ka'am maghinang kala'atan. Hatina, bang kam anoway kasehe'anbi, sali' ka'am baranbi ya sinoway.

2Kata'uwanta asal, abontol hukuman Tuhan ya pamat'nna'na ma sasuku maghinang ginisan la'at bay sambatku he'.

3Kumpasbi bahā' in ka'am makapuwas min hukuman Tuhan, bo' pa'in masi maghinang kala'atan ya panowaybi sehe'bi?

4Ma'ase' Tuhan ma ka'am, angkan kam halam pinat'nna'an hukuman saru'un-du'un, sagō' halam tapaheyabi ma atay in kahāpanna, maka ka'ase'na, maka kalunuk pangatayanna. Ya sadja kabaya'anna in ka'am subay pataikut sampay ang'bba min dusabi.

5Sagō' atuwas kam, mbal bilahi apinda min dusabi. Angkanna paruhun kabinasahan ma ka'am bang ta'abut llaw pamatuwa' e' Tuhan astolna maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hukumanna abontol.

6Sabab in manusiya' kamemon tinungbasan du e' Tuhan pakaniya-pakaniya, pinapagtongod maka ai-ai bay hinang sigām ma dunya.

7Aniya' manusiya' kasehe' atukid maghinang ahāp sabab sanglit maka hulmat min Tuhan ya niangut e'na, maka kallum kakkal. Ya pamuwan Tuhan ma a'a buwattē' kallum taptap ni kasaumulan.

8Aniya' isab a'a kabintanan magpalanga di-na min kasehe'anna. Sinulak e' sigām kasab'nnalan ati ameya' ma kala'atan. Tantu pinat'kkahan mulka' Tuhan saga a'a buwattē'.

9Sasuku biyaksa maghinang ala'at taluwa' du katiksa'an maka kabinasahan, bangsa Yahudi bo' yampa bangsa kasehe'.

10Saguwā' sasuku maghinang ahāp sinanglitan du e' Tuhan, binuwanan kahulmatan maka kasannangan atay, bangsa Yahudi bo' yampa isab bangsa kasehe',

11sabab Tuhan mbal amapagbidda' ma manusiya'. Sali'-sali' sigām ma pang'nda'na minsan ai bangsa.

12Saga bangsa kasehe', ya halam bay kapat'nna'an sara' si Musa, amutawan du min Tuhan minsan halam aniya' sara' pangalanggalan sigām. Maka bangsa Yahudi isab, taluwa' sigām hukuman ma buwat panoho'an sara' si Musa.

13Sabab ngga'i ka min kakaleta ma sara' si Musa ya angkan kita abontol ma pang'nda' Tuhan, saguwā' min kapameya'ta ma panoho'anna.

14Halam aniya' sara' si Musa ma saga a'a ya ngga'i ka Yahudi, sagō' bang sigām angahinang kahāpan luwas min deyom atay sigām, hatina tabeya' e'sigām sara' Tuhan.

15Aniya' tanda' saksi' in panoho'an sara' pat'nna' asal ma deyom itikad sigām, jari minnē' aniya' pangita'u sigām pasal hinang ya patut nihinang maka mbal.

16Manjari bang ta'abut llaw damuli, ya llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' labay min si Isa Al-Masi, tinanding e'na ai-ai bay katapukan ma deyom pamikil,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ati minnē' sigām nihukum. Buwattē' isab ma lapal ahāp ya pagnasihatku.

Bangsa Yahudi maka Pamogbog Sara'

17Na ka'am saga Yahudi, ya pasangdol ma sara'-panoho'an min si Musa bo' supaya kam tinaima' e' Tuhan. Tuhan isab ya pagmalangkahianbi ni a'a kasehe'an.

18Kata'uwanbi bang ai pangahandak Tuhan ma ka'am, maka bang ai ya wajib hinangbi ma sabab sara' si Musa ya pangadji'anbi.

19Pangannalbi in ka'am tōp magmalim ma a'a buta, ya halam pangadji'na. Yukbi in ka'am sali' sawa pamasawa akkal a'a kasehe', ya ma deyom kalendoman.

20Pangannalbi isab in ka'am jukup ma akkal maka ma pangita'u sabab ilu sara' ma ka'am, angkan yukbi in ka'am ata'u amaguru ma a'a mbal ata'u, amituwa isab ma saga a'a a'awam.

21Ata'u kam amandu' ma a'a kasehe'an, angay kam mbal amandu'an di-bi? Banda'anbi a'a kasehe' subay mbal anangkaw, bo' ka'am ya anangkaw du!

22Pamandu'bi subay mbal angaliyu-lakad ma ngga'i ka paghola'na, bo' ka'am ya labi magd'nda. Asammal kono' ma pang'nda'bi bang a'a anumba ta'u-ta'u, bo' pa'in ka'am ya angagaw ai-ai ahalga' min luma' pagsusumbahan ta'u-ta'u inān!

23Magabbu-abbu kam in ka'am kabuwanan sara' Tuhan, sagō' ka'am yaamuwan kamaruhan ma Tuhan pagka halam beya'bi panoho'anna.

24Buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Ka'am saga Yahudi ya sababna angkan Tuhan pinah'llingan pangkal e' bangsa kasehe'an.”

25In kitam Yahudi sinō' ni'islam tanda' saksi' in kitam a'a suku' Tuhan. Saguwā' bang kam maglalanggal sara', sali' halam aniya' pūs ma pagislambi. Ahāp lagi' kam halam bay ni'islam.

26Bang takdil ni a'a ngga'i ka Yahudi, a'a halam bay ni'islam, abila sigām ameya' ma panoho'an sara', binista sigām e' Tuhan suku'na sali' du maka a'a bay ni'islam.

27Manjari ka'am saga Yahudi katōngan dusa e' bangsa kasehe' inān, minsankam kaniya'an Kitab Tawrat. Katōngan kam dusa sabab ka'am ya angalanggalsara'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

minsan bay ni'islam, sagō' sigām ya angisbat sara' minsan halam bay ni'islam.

28Ya dī Yahudi ngga'i ka a'a ya amogbogan addat maka usulan Yahudi, ya taga-bainat pagislam isab ma baranna.

29Ya taluwa' niōnan Yahudi to'ongan bang a'a taga-bainat ma deyom pangatayanna. Hinang Rū Tuhan ko' itu, ngga'i ka min pamogbogna ma sara'. A'a inān mbal sinanglitan e' pagkahina manusiya' bang buwattē' kapagyahudina, sagō' sinanglitan iya e' Tuhan.

Rōm 3

Tuhan ya Kapangandolan

1Kalu aniya' atilaw, yuk-i, “Na bang buwattē', halam bahā' aniya' kasōngan kami bangsa Yahudi? Maka addat kami pagislam halam aniya' kapūsanna?”

2Buwattitu panambungku ma a'a inān: tantu aheya kasōngan bangsa Yahudi. Muna-muna, pangandol ma sigām ya dī palman Tuhan.

3Kalu aniya' anilaw, yuk-i, “Painay Yahudi kasehe'an ya mbal angandol ma Tuhan? Taluwa' bahā' bang yukta in Tuhan mbal kapangandolan ma sabab manusiya' mbal angandol?”

4Tantu mbal. Minsan magputing kamemon manusiya', mbal magputing Tuhan. Buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Mattan in ka'adilannu min ai-ai pamissalanu. Anganda'ug sadja ka bang ma paghuhukuman.”

5Aniya' gi' anganjawab, yuk-i, “Tantu atampal to'ongan ka'adilan Tuhan sabab katā pagbidda'anna maka manusiya' ya ngga'i ka a'adil. Jari ai pamikilta bang buwattē'? Asā' bahā' hinang Tuhan bang pagmulka'anna dusatam?”

6Tantu mbal. Abontol pangamulka' Tuhan, patut iya amat'nna' hukuman ma binangsa manusiya'.

7Aniya' gi' isab anganjawab, yuk-i, “Bang aku saupama magputing, bo' minnē' kasakupan du in Tuhan b'nnal to'ongan angkan subay minahaldika', angay aku subay pinat'nna'an hukuman dusa?

8Gom gi' kita magdusa, sabab minnē' aniya' pangamahaldika' ma Tuhan.” Asā'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

panganjawab e', sagō' aniya' saga a'a bay anuna'an aku in aku kono' bay amitnahan a'a subay angandusa paheka bo' supaya paheya kamahaldika'an Tuhan. Putingan asal panuna' he'. Saga a'a inān tōp pinataluwa'an hukuman Tuhan.

Dusahan Manusiya' Kamemon

9Na, ahāp bahā' kahālanta bangsa Yahudi itu min bangsa kasehe'? Ngga'i ka. Bay na kam pata'uku in bangsa kamemon, Yahudi maka ngga'i ka, kapagbaya'an sali'-sali' e' paldusahan sigām,

10buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Halam aniya' manusiya' abontol ma pang'nda' Tuhan.

11Halam aniya' pangita'u sigām pasal Tuhan, halam aniya' atuyu' angisbat iya.

12Magsiha'an a'a kamemon min kabontolan, halam aniya' kagunahan sigām. Halam aniya' minsan dangan maghinang ahāp.

13Bowa' sigām sali' dalil kubul halam katambunan, hal paluwasan bissala pangakkal. Sapantun sigām sowa sabab makamula bowa' sigām.

14Anukna' na pa'in sigām, sabab landu' ab'nsi.

15Tagihan sigām anganjuri, kabintanan sigām amapatay.

16Kabiyaksahan sigām amaka'at, amasukkal. 17Mbal sigām ata'u angahāp atawa amapagsulut.18Halam aniya' pagmatāw sigām tudju ni Tuhan.”

19Kata'uwanta asal, ai-ai panoho'an ma deyom sara' inān bay pinat'nna'an saga a'a ya ma deyo'an sara', supaya halam aniya' makapanganda'awa bang katōngan dusa. Manjari tabowa manusiya' kamemon pinat'nna'an hukuman e'Tuhan.

20Sabab halam to'ongan aniya' manusiya' binista abontol e' Tuhan ma sabab pameya'na ma panoho'an sara'. Saguwā' sara' Tuhan ya po'onanna angkan tata'utam in kitam dusahan.

Pasal Kapangampun Tuhan ma Manusiya'

21Saguwā' ma buwattina'an pinata'u kita bang buwattingga kapangampun Tuhan ma dusa manusiya', bo' supaya sigām tabista e'na abontol minsan ngga'i ka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min pamogbog sara'. Tasulat asal ma deyom Kitab Tawrat maka Kitab Jabul pasal maksud Tuhan itu,

22hatina sai-sai angandol ma si Isa Al-Masi, minsan ai bangsa, niampun dusana ati abontol iya ma bistahan Tuhan. Halam aniya' kapagbidda'an manusiya',

23sabab makarusa sigām sali'-sali' ati halam aniya' maka'abut ni ka'adilan Tuhan.

24Malaingkan pina'nda'an e' Tuhan lasana maka ase'na ni manusiya' minsan halam aniya' tongodna. Ati tahinang sigām abontol ma bistahanna, sali' halam bay makarusa, ma sabab kapangal'kkat sigām min hukuman dusa e' si Isa Al-Masi.

25Bay pinalahil si Isa e' Tuhan bo' supaya amabu'us laha'na pangampun dusa manusiya', sasuku angandol ma iya. Buwattē' hinang Tuhan pama'nda'na kabontolanna, sabab halam bay inayna karusahan manusiya' ma waktu palabay, hal bay sabalanna.

26Ta'nda' isab kabontol Tuhan ma buwattina'an, sabab aniya' na taluwa' hukuman ma sabab dusa manusiya'. Minnē' magmattan in Tuhan abontol to'ongan, maka sasuku angandol ma si Isa abontol isab ma pang'nda' Tuhan.

27Jari bang buwattē' kahinangan Tuhan ma kitam, mbal na kita makapagabbu pasal ai-ai bay hinangta. Kalu-kalu bang bay kita binista abontol ma sabab kapamogbogta ma sara', sagō' ngga'i ka. Subay min pangandolta sadja ya angkan kita binista abontol e' Tuhan.

28Atampal du, ya po'on manusiya' tabista abontol e' Tuhan, min pangandolna sadja, ngga'i ka min pamogbogna ma sara'.

29Arai' pangannalbi in Tuhan itu pagtuhanan e' bangsa Yahudi sadja, sagō' ngga'i ka. Pagtuhanan iya sampay e' bangsa ngga'i ka Yahudi,

30sabab dakayu' du Tuhan. Bangsa Yahudi maka bangsa kasehe', sali'-sali' du sigām binista abontol e' Tuhan, sasuku sigām angandol ma si Isa.

31Kalu yukbi in sara' Tuhan inān subay tinimanan pagka aniya' na pangandolta

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma si Isa. Sagō' mbal isāb, sabab bang si Isa ya pangandolanta, gom pa'in isbatta sara' Tuhan.

Rōm 4

Si Ibrahim Panunurantam

1Manjari ai na pamūngta pasal bay kalabayan si Ibrahim, ya pag'mma'an pangkattam Yahudi?

2Saupama si Ibrahim, bang iya bay binista abontol e' Tuhan ma sabab ahāp kahinanganna, aniya' pamantugna ma baranna. Saguwā' halam aniya' pamantuganna ma pang'nda' Tuhan, sabab ngga'i ka min kahinanganna ya angkan iya binista abontol.

3Entomunbi bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Bay am'nnal si Ibrahim ma Tuhan, ati binista iya abontol sabab min kapam'nnalna.”

4Saupama bang aniya' a'a maghinang ni a'a dakayu' bo' ginadjihan, mbal yukta in gadji inān hal paglasa ma iya. Tu'ud gadjina, tongod hulas-sangsā'na. Bang halam aniya' hinangna, halam du aniya' tongodna.

5Buwattitu isab hatulanna: bang a'a mbal angandol ma hinangna, sagō' angandol ma Tuhan ya amuwan ka'adilan ma manusiya' baldusa, in a'a inān binista abontol e' Tuhan ma sabab pangandolna.

6Buwattē' du isab bissala si Da'ud, waktu kapamissalana pasal kalasig a'a bang binista abontol e' Tuhan ma halam aniya' hinang ahāp pasangdolanna. Yukna he',

7“Aheya kahāpan ma sasuku niampun kala'atanna, maka sasuku pinapasan paldusahanna.

8Aheya kahāpan ma iya bang mbal ni'itung dusana e' Tuhan.”

9Kalu pangannalbi in kahāpan ya binissala e' si Da'ud itu pamasuku' ma saga Yahudi sadja, pagka bangsa magislam. Ngga'i ka, sabab pamasuku' isab sampay ma bangsa kasehe', ya mbal magislam. Bay na sambatku si Ibrahim dahū inān, in iya bay binista abontol e' Tuhan ma sabab pam'nnalna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[10]Na, sumiyan bay kapamista Tuhan itu? Dahū min kapagislam ma si Ibrahim, atawa damuli? Kata'uwanta, si Ibrahim bay tabista abontol e' Tuhan dahū lagi' min bay kapagislam ma iya.

[11]Bay iya am'nnal ma janji' Tuhan dahū bo' yampa ni'islam tanda' palsaksi'an in iya bay tabista abontol e' Tuhan ma halam gi' bay ni'islam. Manjari itu si Ibrahim sali' hantang pag'mma'an a'a kamemon ya magpam'nnal ma Tuhan, sasuku tabista abontol e' Tuhan minsan halam bay makalabay pagislam.

[12]Pag'mma'an isab si Ibrahim ma sasuku bay magislam, ngga'i ma saukat na ni'islam, saguwā' ma sabab panunud sigām ma si Ibrahim, ya bay angandol ma Tuhan ma halam gi' bay ni'islam.

[13]Na aniya' bay janji' Tuhan ma si Ibrahim ma masa awal e', in iya maka saga panubu'na subay pinusaka'an kaluha'an dunya itu. Ya po'on si Ibrahim nijanji'an buwattē', ngga'i ka min pamogbogna ma sara' sagō' min pangandolna ma Tuhan, angkan iya binista abontol.

[14]Bang hal a'a amogbogan sara' ya panganjanji'an pusaka', halam du aniya' pūs pangandolta ma Tuhan. Maka janji' Tuhan inān halam aniya' kamaujuranna bang sara' ya subay binogbogan.

[15]Sabab hatina, in sara' itu amuwan palsababan ma mulka' Tuhan. Bang bay halam aniya' sara' halam aniya' bay makalanggal iya.

[16]Angkan yukta in panganjanji' Tuhan subay ajatu labay min pangandol manusiya'. Ati minnē' atayudtud, in janji'na ngga'i ka hal tungbas, saguwā' pamusaka'na ma saga panubu' si Ibrahim kamemon. Ngga'i ka sadja ma bangsa Yahudi, ya amogbogan sara' itu, saguwā' ma a'a kamemon sasuku angandol ma Tuhan buwat bay pangandol si Ibrahim. Jari pag'mma'antam si Ibrahim,

[17]buwat tasulat ma Kitab, ya yuk-i, “Hinangta ka pag'mma'an saga kabangsa-bangsahan kamemon.” Jari pag'mma'antam si Ibrahim bang ma bistahan Tuhan, sabab am'nnal iya ma Tuhan, in iya makapakallum a'a magpatayan maka amaniya' ai-ai bay halam aniya', min pangallamna sadja.

[18]Bin'nnal e' si Ibrahim janji' Tuhan, ati angagad iya ma halam aniya' niholat.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Angkan iya wajib pag'mma'an e' kamemon bangsa, buwat bay panganjanji' Tuhan ma iya. Buwattitu ya tasulat ma deyom Kitab, yuk-i, “Ya heka tubu'nu buwat du heka bitu'un.”

19Ya umul si Ibrahim waktu bay kapanganjanji' Tuhan ma iya marai' na dahatus tahun, saguwā' halam apinda pangandolna minsan tapikilna baranna inān agon-agon amatay na. Sampay h'ndana si Sara, mbal na maka'anak,

20sagō' halam iya bay pahondong angandol ma Tuhan. Halam aniya' pagduwa-duwana pasal bay janji' Tuhan e', sagō' pasōng gom pa'in pangandolna makae'na magmahaldika'an Tuhan.

21Tatantuna asal in Tuhan makaga'os du angahinang ai-ai bay panganjanji'na.
22Angkan si Ibrahim bay binista abontol e' Tuhan, ma sabab pangandolna.

23Maka ngga'i ka hal si Ibrahim bay pinagsulat inān, ya yuk-i, “binista iya abontol e' Tuhan.”

24Sampay kitam, sabab tahinang kitam abontol ma bistahan Tuhan, sasuku kitam am'nnal ma iya, ya bay amakallum Panghū'tam si Isa min kamatay.

25Bay tinukbalan si Isa pinapatay ma sabab dusatam, maka pinakallum iya pabīng e' Tuhan supaya kitam binista abontol.

Rōm 5

Maghāp na Kitam maka Tuhan

1Manjari itu, pagka niampun na kitam sampay nihinang abontol ma bistahan Tuhan ma sabab pangandoltam, magkahāp na kitam maka iya, min bay tahinang e' Panghū'tam si Isa Al-Masi.

2Pinananaman kitam kaheya tabang Tuhan ma sabab pangandoltam ma si Isa, ati pataptapantam tabang itu buwattina'an. Magkōg-koyag kitam sabab aniya' holatantam in kitam pinahampitan kasahaya'an Tuhan.

3Ngga'i ka isab hal pakaradja'an sinōng ya amuwan kakōgan, sampay pakaradja'an ma buwattina'an minsan kitam ma deyom katiksa'an, sabab kata'uwantam isab, bang kalabayantam katiksa'an pasōng lagi' kasandaltam.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Bang kitam anandal, ka'amuhan du Tuhan ma kaul-pi'iltam. Maka bang iya ka'amuhan, tantu aniya' holatantam ahāp.

5Halam aniya' pagsusunantam bang buwattē' kaholatantam, sabab itiya' asal Tuhan pinat'nna' ma deyom pangatayantam, labay min Rū Sussi ya pamuwane' Tuhan.

6Sabab hatina, ma waktu bay panugila' e' Tuhan, waktu halam aniya' ga'ostam, bay amatay Al-Masi ganti' saga a'a baldusa.

7Alahang aniya' manusiya' lilla' amatay ganti' sehe'na minsan painay ka'adilna. Kalu-kalu bang a'a ahāp to'ongan kasuddahanna, ya aniya' makatawakkal amatay ma pasalna.

8Saguwā' pina'nda'an kitam e' Tuhan bang buwattingga heya lasana ma kitam, sabab amatay Al-Masi ganti'tam, ma waktu lagi' kitam masi ma deyom karusahan.

9Na, pagka kitam abontol ma bistahan Tuhan ma sabab kamatay si Isa, manantuhi kitam lappasan e'na min mulka'na.

10Maghāp na kitam maka Tuhan sabab min kamatay Anakna, waktu lagi' kitam masi amantahan Tuhan. Na, bang kitam nihāp e' Tuhan ma sabab kamatay Anakna, palabi gi' kalappastam ma sabab kallumna pabalik.

11Maka ngga'i ka hal e'-i. Aniya' gi' isab kakōgantam aheya ma sabab bay tahinang e' si Isa Al-Masi Panghū'tam, angkan kitam maghāp na maka Tuhan.

Pagbidda'an si Mbo' Adam maka Al-Masi

12Na, aniya' dangan manusiya' bay makarusa, ya po'on aniya' dusa ma dunya itu. Bay iya makahinang dusa, ati minnē' aniya' kamatay ma dunya. Ya kamattihanna aniya' kamatay ma manusiya' kamemon, sabab magdusa kitam kamemon.

13Ma halam gi' aniya' sara' bay pamuwan ma si Musa e' Tuhan, aniya' asal dusa ma dunya itu. Sagō' sat'ggol halam aniya' sara' pinal'ngngan, in dusa sigām mbal kaōnan langgal sara'.

14Malaingkan in binangsa manusiya' kamemon min si Adam sampay ni si Musa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay kapagbaya'an he' kamatay. Beya' isab saga a'a ya mbal magsali' dusa sigām maka bay dusa si Adam waktu kapanagga'na panoho'an Tuhan. Si Adam itu sali' suntu'an pangā'antam panghati pasal a'a dangan ya pi'itu ni dunya mallaw damuli.

15Sagō' atā pagbidda'an dusa si Adam maka kahāpan ya pamuwan kitam e' Tuhan. Magpatayan bangsa manusiya' ma sabab dusa a'a dakayu' inān, sagō' ballabi-labihan kahāpan Tuhan ya pangahilasna ma manusiya' labay min kasi-lasa si Isa Al-Masi, ya a'a dakayu' itu.

16Lāgi, magbidda' ya pamuwan e' Tuhan maka kamattihan dusa si Adam. Dakayu' du dusa bay tahinang e'na ati minnē' kitam kamemon katōngan dusa. Saguwā' saddī kahāpan ya pangahilas Tuhan ma manusiya' supaya sigām tabistana abontol, minsan landu' aheka paldusahan bay tahinang sigām.

17Hatina, in manusiya' kamemon kapagbaya'an na pa'in e' kamatay ma sabab dusa a'a dangan, malaingkan in kamatay itu mbal maka'atu ma kabontolan atay ya pamuwan e' Tuhan ma sasuku anaima' ase'na maka lasana. Ya kamaujuranna, sasuku makataima' kasi-lasa itu tahinang sali' sultan makapagbaya' ma dusa, sabab min a'a dakayu', ya si Isa Al-Masi.
18Ya hatulanna, dakayu' du dusa tahinang e' dangan a'a, jari hukuman Tuhan ya kamattihanna ma saga a'a kamemon. Damikiyanna, dakayu' du hinang abontol tahinang e' a'a dangan, jari kabontolan maka kallum kakkal ma a'a kamemon ya kamattihanna.
19Dakayu' du a'a bay anagga' panoho'an Tuhan, ati aheka tabowa angandusa ma sabab iya ya panunuran. Damikiyanna isab ma damuli itu, dakayu' du a'a bay ameya' ma panoho'an Tuhan, ya si Isa Al-Masi, ati aheka tahinang abontol ma bistahan Tuhan labay min si Isa he'.

20Na, pagka dusahan asal saga manusiya', aniya' sara' bay pinat'nna' e' Tuhan bo' supaya kak'nnopan kalanggal sara' sigām. Saguwā' minsan buwattingga kosog dusa manusiya', palabi lagi' lasa maka ase' Tuhan ma sigām.

21Jari in binangsa manusiya' kamemon bay kapagbaya'an asal e' dusa sigām,ati kamatay ya kamattihanna. Saguwā' kapagbaya'an na kitam e' lasa maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ase' Tuhan, ati kallum kakkal ya kamattihantam, sasuku kitam tabista abontol e' Tuhan ma sabab bay kahinangan si Isa Al-Masi Panghū'tam.

Rōm 6

Si Isa Al-Masi Panunurantam

1Na, buwattingga? Pasangdantam bahā' kabaya'antam magdusa, bo' supaya pasōng lagi' ase' maka lasa Tuhan.

2Tantu mbal! Sabab kitam itu sali' hantang a'a amatay, ya mbal na makapagdusa, angkan kitam subay ang'bba min dusa.

3Sabab kata'uwanbi, bay kitam pinandi tanda' saksi' in kitam lamud na ma si Isa Al-Masi, ati minnē' aniya' lamudtam ma kamatayna.

4Hatina to'ongan, sali' kitam hantang paunung na ma Al-Masi kinubul maka iya, pagka buwattē' kapamandi ma kitam. Sali' kitam da-kamatay maka iya, bo' supaya kita kabuwanan kallum baha'u buwat bay pamakallum iya min kawasa Mma'na Tuhan.

5Sabab hatina, bang kitam parongan amatay maka si Isa, tantu kitam magdongan maka iya pinakallum pabalik.

6Kata'uwantam isab, in kajarihantam tagna' wa'i pinapatay ma hāg magbeya' maka Al-Masi, bo' supaya pahalam kala'atantam. Jari mbal na kitam tabowa binanyaga' pabing e' saga dusatam,

7sabab sai-sai amatay apuwas na min hukuman dusa.
8Bang kitam bay parongan ma Al-Masi ma kamatayna, am'nnal du kitam in kitam parongan ma iya ma kallumna.

9Sabab kata'uwanta Al-Masi, in iya bay pinakallum pabīng min kamatay, angkan mbal na magkamatay pabalik. Puwas na iya min kamatay sampay ni kasaumulan.

10Min t'dda du iya bay amatay bo' supaya kapuwasanna paldusahan manusiya' kamemon. Saguwā' in kallumna buwattina'an ma okoman Tuhan na.

11Ya du ka'am, subay bistahunbi baranbi sali' hantang a'a amatay, ang'bba na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min katagihanna magdusa. Allum na kam bang harap ni Tuhan, ma sabab si Isa Al-Masi ya parakayu'anbi.
[12]Angkan kam subay mbal kapagagihan e' dusa indaginis, bo' mbal beya'bi napsubi.

[13]Paggatunbi baya' ginhawa-baranbi bo' kam mbal tabowa angahinang kala'atan. Pamalilla'unbi baranbi ni Tuhan, sabab a'a kam bay pinakallum e'na pabīng min kamatay. In ginhawa-baranbi ilu subay pamasuku'bi ni iya paglagina ma kahinangan abontol.

[14]Da'a kam magpasagad pinagagihan e' dusabi, sabab puwas na kam min kal'ngnganan sara'. Ma gomgoman Tuhan na kam, kaniya'an ka'ase'na maka kalasana.

Magpa'ata Kitam ma Tuhan

[15]Na, ai lagi'? Angandusa bahā' kitam ma sabab apinda min kal'ngnganan sara'ni ase' maka lasa Tuhan? Tantu mbal.

[16]Kata'uwanbi du, bang kam saupama magpatiata ni a'a dakayu', pinagbaya'an kam e'na sabab atana kam. Ati bang dusa ya pa'atahanbi, kamatay ya kamattihanna. Bang kabaya'an Tuhan ya pa'atahanbi, na, kabontolan atay ya kamattihanna.

[17]Angkan aheya pagsukulan ni Tuhan! Tagna', bay kam tabanyaga' e' dusa, sagō' makakale pa'in kam ma pamandu' ya pangandolanbi na, magtūy beya'bi magatay-pote'.

[18]Jari pinaluhaya na kam min dusa bay pamanyaga'an ka'am tagna', ati banyaga' Tuhan na kam maghinang kabontolan.

[19]Amaralil aku pasal banyaga' maka nakura' bo' supaya tahatibi, sabab kulang lagi' akkalbi. Ma waktu tagna' inān bay kam magparūl binanyaga' e' dusabi, ya po'on kam maghinang kasabulan maka kala'atan duhun manduhun. Saguwā' buwattina'an Tuhan ya pagbanyaga'anbi, angkan kam maghinang ai-ai abontol ya makasussi pangatayanbi.

[20]Sat'ggol kam sapantun banyaga' abowa-bowa e' ba'anan dusabi, mbal kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pasoho' maghinang kabontolan.
[21]Makaiya'-iya' ya bay kahinanganbi tagna', bang isab tapikilbi ma buwattina'an. Ai bay paluntunganna? Tantu halam, sabab kamatay ya kamattihanna.

[22]Sagō' ma buwattina'an tapuwas na kam e' Tuhan min dusa, ati banyaga'na na kam. Ya paluntunganbi atay asussi tudju ni iya, maka kallum kakkal ya kamattihanna.

[23]Tagna', bay kitam tabanyaga' e' dusa ati kamatay ya tungbasna, saguwā' kallum kakkal ya pangahilas Tuhan ma kitam bang si Isa Al-Masi Panghū'tam ya pameya'antam.

Rōm 7

Apuwas na Kitam min Sara'

[1]Saga danakanku magpangandol ma si Isa, tantu kam makahati ma song pah'llingku itu sabab biyaksa du kam ma bowahan sara'. Kapagbaya'an kita e' sara'-manara' t'ggolta allum, sagō' puwas kita min sara' bang amatay na.

[2]Saupama d'nda taga-h'lla, wajib iya magpūn maka h'llana t'ggolna allum. Saguwā' bang h'llana amatay na, apuwas na iya min hatulan sara' pasal a'a maglakibini.

[3]Bang d'nda inān ganta' parakayu' ni l'lla saddī hinabu masi allum paghola'na tagna', makalanggal iya sara' sabab angaliyu-lakad. Saguwā' bang amatay h'llana ati magpūn iya maka l'lla saddi, mbal kaōnan pangaliyu-lakad sabab apuwas na iya min bowahan sara' he'.

[4]Buwattē' isab ma ka'am, saga dauranakanku. Apuwas na kam min sara' tasulat si Musa. Sali' kam hantang a'a magpatayan sabab dambeya'an na kammaka Al-Masi ma kamatayna. Bay iya pinakallum pabing, manjari suku'na na kam bo' supaya kam maghinang ahāp ma Tuhan sadja.

[5]Ma waktu tagna', in ginhawa-baranta itu bay kapagbaya'an e' kajarihanta tagna'. Karuhunan gom pa'in napsuta pagka subay anagga' ma sara', jari kamatay ya kamattihanna.

[6]Sagō' buwattina'an alimaya na kita min kal'ngnganan sara' sabab hantang kita

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay amatay, ati ang'bba na min dusa ya bay magbaya'an kita ma waktu tagna'. Ma buwattitu saddī na pameya'ta ma Tuhan. Ngga'i ka kal'ngnganan sara' ya beya'ta saguwā' kal'ngnganan baha'u, ya min Rū Tuhan.

Sara' maka Dusa

7Manjari ai pamikilta pasal sara' itu? Dusahan bahā'? Tantu mbal. Atampal du, ya angkan kata'uwanku dusa maka kamattihanna, ma sabab aniya' sara'amata'u aku. Bay aku a'awam pasal napsu itu, manda' aniya' panoho'an sara' amata'u aku, ya yuk-i, “Wajib kam da'a anganapsuhan alta' pagkahibi.”

8Sagō' makata'u pa'in aku min sara' in napsu itu dusahan asal, luhūy pasōngsaga dusa ma deyom ginhawa-baranku maka pak'nnop napsuku indaginis. Hatina, sat'ggol bay halam aniya' sara' mbal kinata'uwan in kitam dusahan.

9Ahāp asal palasahanku ma waktu tagna' pagka halam aniya' tata'uku pasal sara', ati pangannalku in aku a'a ahāp. Sagō' pagta'uku pa'in pasal sara' Tuhan itu, magtūy kata'uwanku aheya kasalla'anku, maka patut aku pinat'nna'an hukuman ni kamatay.

10Jari minnē' aheya kasusahanku. Sara' itu bay panganiyat Tuhan ma binangsa manusiya' supaya sigām binowa ni kallum, saguwā' ma kasulayanku, in sara'itu hal amowa aku ni kamatay sabab dusahan aku.

11Sali' aku nirupang e' dusaku sabab pangannalku in panoho'an sara' ta'anggapku du, sagō' mbal. Jari pinat'nna'an aku hukuman ni kamatay sabab min sara' itu.

12Ahāp asal sara' si Musa sabab min Tuhan du. Abontol maka ahāp panoho'anna kamemon.

13Jari taluwa' bahā' bang yukta in sara' ahāp ya amowa aku ni kamatay? Tantu mbal. In sara' ahāp itu hal pamabukisan dusaku bo' takilāku to'ongan. Dusakuya amowa aku ni kamatay. Talhakit to'ongan in dusa itu mamarahi ala'at, ma sabab sara'.

Aniya' Pagsagga'an ma Ginhawa-baranta

14Kata'uwantam in sara' itu deyo' bay min Rū Tuhan. Saguwā' aku itu manusiya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sadja, tabanyaga' na pa'in e' dusaku.

15Mbal to'ongan tahatiku kaul-pi'ilku itu, sabab bang aku bilahi angahinang ahāp, sali' aniya' ma ginhawaku makabimbang. Ya balikna, bang aniya' mbal kabaya'anku nihinang, ya he' tahinangku.

16Jari bang aku ganta' ab'nsi ma hinang ala'at ya asal hinangku, angaho' du aku in sara' Tuhan ahāp du.

17Ngga'i ka itikadku to'ongan ya angahinang kala'atan ya kab'nsihanku he', tu'ud aku abowa-bowa e' dusa ya pat'nna' ma deyom kajarihanku.

18Kata'uwanku du, halam aniya' ahāp ma deyom baranku, hatina ma kajarihanku itu, sabab minsan kabaya'anku angahinang ahāp, mbal ta'anggapku.

19Mbal tahinangku kahāpan ya angutku, sagō' ya na pa'in hinangku kala'atan mbal kabaya'anku.

20Jari bang aku ganta' angahinang ai-ai ya mbal makasulut atayku, hatina ngga'i ka dī baranku ya angahinang inān, tu'ud aku tabowa-bowa e' dusa yama deyom kajarihanku itu.

21Buwattitu ya kal'ngngananna bang aku ganta' bilahi maghinang ahāp, maumu aku tabowa-bowa maghinang ala'at.

22Ma itikadku sadja landu' aku kasulutan ma sara' Tuhan,

23saguwā' pag'nda'ku pa'in ni deyom ginhawa-baranku, saddī isab kal'ngngananna. Sabab aniya' na pa'in la'at ma deyom kajarihanku magsagga' maka sara' Tuhan ya makasulutan aku. Minnē' aku binanyaga', pinagagihan na pa'in e' dusa ya amowa na pa'in ma deyom ginhawa-baranku.

24Allā! Mbal manjari susaku! Sai bahā' anabang aku supaya aku makapuwasmin kajarihan ala'at itu, sabab itiya' aku binowa ni kamatay?

25Magsukul ni Tuhan, itiya' anabang si Isa Al-Masi Panghū'tam! Na ya du ilu kasusahanku: makaisbat aku sara' Tuhan ma deyom pikilanku, sagō' abowa-bowa aku magdusa pagga kapagbaya'an kajarihanku e' dusa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rōm 8

Kabaya'an Rū Sussi ya Panunurantam

1Malaingkan buwattina'an, pagka kitam sōd si Isa Al-Masi na, mbal na kapat'nna'an hukuman Tuhan.

2Apuwas na kitam min kal'ngnganan dusa maka min kamatay ya kamattihanna, sabab ameya' na kitam ma kal'ngnganan Rū Tuhan. Tabowa kitam ni kallum pagka si Isa Al-Masi ya parakayu'antam.

3Halam aniya' ga'osan sara' pamapuwas kitam min pagbaya'an dusa, sabab manusiya' sadja kitam mbal makabogbogan sara'. Sagō' Tuhan ya makaga'os. Pinapi'itu e'na Anakna lissi pamapuwas ba'anan dusatam. Daisi iya maka kitam, ati iya ya katōngan dusa ganti' min kitam.

4Buwattē' hinang Tuhan supaya tatuman kamemon ya tasulat ma panoho'an-sara' sabu pa'in kitam ang'bba min napsutam bo' ameya' ma kabaya'an Rū Sussi.

5Sai-sai angandūl ma napsu baranna kapagbaya'an du e' napsu. Sai-sai ameya' ma kabaya'an Rū Sussi, kapagbaya'an du e' Rū Sussi.

6Bang a'a abowa-bowa pikilanna e' napsu baranna, kamatay ya kamattihanna, sagō' bang kapagbaya'an pikilanna e' Rū Sussi, kallum kakkal ya kamattihanna maka kasannangan deyom atay.

7Manjari bang a'a abowa-bowa e' napsuna, sagga'na Tuhan pagga mbal magmaluluy ma panoho'anna. Maka minsan iya bilahi ameya', mbal to'ongan ta'anggapna.
8Bang a'a abowa-bowa e' napsuna, mbal tasulutna Tuhan.

9Malaingkan ka'am ilu mbal na abowa-bowa e' napsubi buwat bay kajarihanbi tagna', saguwā' Rū Tuhan ya pameya'anbi na ma ai-ai kabaya'anna, pagka iluna iya pat'nna' ma deyom ataybi. Sai-sai halam kaniya'an Rū Tuhan e' Al-Masi, ngga'i ka iya suku' Al-Masi.

10Magkamatay baranbi sabab dusa, sagō' minsan na, kabuwanan du kam kallum taptap min Rū Sussi bang ilu Al-Masi ma deyom ataybi, sabab tabista kam abontol e' Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Bang pat'nna' ma ka'am Rū Tuhan, tantu kam pinakallum e' Tuhan buwat bay pamakallumna Al-Masi min kamatayna.

12Angkan yukku ma ka'am, saga dauranakanku, aniya' subay pagmatayantam saddi min kajarihan maka kanapsuhantam tagna'.

13Sabab bang kitam ganta' abowa-bowa na pa'in, e' kajarihantam dusahan, kamatay ya kamattihanna. Saguwā' bang paglagitam tabang min Rū Tuhan bo' bbahantam hinangtam ala'at, taptap du kallumtam.

14Panganak Tuhan sasuku minaliman e' Rū Tuhan.

15Sabab ngga'i ka umagad makatāw-tāw ya tasambuttam, sagō' Rū Sussi ya angahinang kitam panganak Tuhan. Kawasa min iya isab, ya angkan kitam makatawakkal angōn “Mma'” ma Tuhan.

16Aniya' saksi' ma deyom palnyawahantam bay min Rū Sussi, angkan kitam makatantu in kitam tantu anak Tuhan.

17Na, pagka kitam panganak Tuhan sab'nnal-b'nnal, pinahampitan kitam pusaka' ma llaw damuli. Magdakayu' kitam maka Al-Masi pinasambutan pusaka' itu, sabab bang kitam palamud ma kabinasahanna ma buwattina'an, palamud isab kitam ma kasahaya'anna bang ta'abut waktuna.

Kasahaya'an ma Sinosōng

18Bang ma aku, mbal angatu kasigpitan ya kalabayantam buwattina'an ma kasahaya'an ya pinabukisan kitam ma sinosōng.

19Angagad ai-ai pinapanjari kamemon ma waktu kapamabukis e' Tuhan saga panganakna.

20Sabab kamemon bay pinapanjari e' Tuhan kalungayan pūsna, ngga'i ka min kabaya'an ai-ai pinapanjari itu, saguwā' min kahandak Tuhan. Sabab aniya' niholat,

21hatina ma sinosōng in bay pinapanjari kamemon pinalimaya du min kasigpitan ya kalabayanna ma buwattina'an, pagka magka'ndang du maka magkamatay du kamemon. Saguwā' ma sinosōng magdakayu' du bay pinapanjari kamemon itu maka panganak Tuhan, bang sigām pinabangsa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sampay pinalimaya na min kasigpitan kamatay.

22Kata'uwanta, in kamemon pinapanjari itu magsalinggā asal sampay ni kabuwattina'an, buwat hantang d'nda kap'ddi'an bang song anganak.

23Maka ngga'i ka hal ina'an-i, sampay kitam ya kabuwanan Rū Sussi e' Tuhan pangawalna, magsalinggā du isab sat'ggoltam angalagaran waktu pamabaha'u barantam. Bang ta'abut waktu ina'an pinatampal in kitam panganak Tuhan.

24Ya na he' holatantam pagka lappasan na kitam min hukuman dusa. Halam gi' mattan, angkan niōnan “holat”. Mbal kaōnan holat bang magmattan na.

25Saguwā' aniya' holatantam tantu minsan mbal gi' magmattan, ya angkan kitam mbal sinumu angagad.

26Pagapi' du Rū Sussi anabangan kitam bang mbal makakole'. Maumu kitam mbal ata'u bang buwattingga subay pangamu'-ngamu'tam ni Tuhan, sagō' Rū Sussi ya anibahat ma sababtam, bo' arapun mbal tapagsuli-suli sibahatna.

27Tatanding deyom pamikiltam e' Tuhan maka kasakupanna isab bang ai kinannal e' Rū Sussi, sabab palamud Rū Sussi itu angamu'an kitam suku' Tuhan kahāpan, ma buwat kahandak Tuhan.

28Ya ko' itu kata'uwantam: nihinangan kitam kahāpan e' Tuhan ma deyom pakaradja'an indaginis ahāp-ala'at, pagka kitam alasa ma iya. Jari minsan buwattingga pakaradja'an ya kalabayantam, ahāp sadja kaluwasanna.

29Bay kitam tapene' e' Tuhan min awal lagi', ginanta' kitam subay anunud ma Anakna supaya iya pagsiyakahan ma dauranakanna manusiya' kamemon.
30Sasuku bay ginanta' e' Tuhan anunud ma Anakna, pinene' isab e'na, maka sasuku ya pinene' binista e'na abontol. Sasuku isab abontol ma bistahanna binahagi'an du min deyom sahayana.

Pasal Lasa Tuhan Mbal Kaliyuhan

31Na, bang pikiltam bay pah'llingku-i, sali' halam aniya' sugpatna. Sabab bang Tuhan ya amogbogan kitam, mbal kitam takole' e' sai-na.

32Halam bay ka'lloganna Anakna lissi, sagō' sinōngan e'na pinapatay ma pasalantam kamemon. Bang buwattē' kalasa Tuhan anukbalan Anakna, tantu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kitam binuwanan e'na ai-ai makahāp, luwas min kahilasanna.

33Halam aniya' makatuna'an kitam ya pinene' e' Tuhan, sabab Tuhan ya amabontol itikadtam.

34Angkanna halam aniya' amat'nna'an kitam kasā'an pinehē' ni deyom nalka'. Bay amatay si Isa Al-Masi ma sabab dusatam, ati pinakallum pabīng e' Tuhan. Pinabangsa na iya ma buwattitu, pinatingkō' ma bihing Tuhan tampal ni kowan, ati ina'an na iya magpatillot ma manusiya' maka Tuhan, angamu'an kitam tabang.

35Manjari sai bahā' amapagbutas kitam maka lasa Al-Masi? Tantu halam aniya'. Minsan ai kalabayantam, ai-na kasusahan, ai-na ka katiksa'an, ai-na ka pagpuhinga' a'a, kasigpitan ka atawa kamiskinan, minsan ma deyom kapiligduhan, minsan kita pinapatay, tantu mbal apinda lasa Al-Masi ma kitam.

36Saga kabinasahan inān tasulat asal ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Kasiya-siyahan kami sakahaba' llaw, hal angagad pinapatay ma sabab ka'a ya pameya'an. Sali' kami hantang hayop bili-bili ma pamista saga a'a, hal binowa sinumbali'.”

37Saguwā' mbal tapamagaytam saga pakaradja'an itu. Anganda'ug du kitam to'ongan ma sabab Al-Masi, ya alasa asal ma kitam.

38Makatantu du aku, halam aniya' makaga'os amapagbutas kitam maka lasa Al-Masi, minsan ma kallumta maka ma kamatayta. Minsan bangsa mala'ikat atawa bangsa mananasat, minsan ai kalabayantam ma masa itu maka ma masa sinōng, tantu kitam kinalasahan na pa'in.

39Minsan ma diyata' maka minsan ma deyo', halam aniya' min bay pinapanjari kamemon makaga'os amapagbutas kitam maka lasa Tuhan, ya bay pina'nda'anni kitam e' si Isa Al-Masi Panghū'tam.

Rōm 9

Saga A'a Tapene' e' Tuhan

1B'nnal ya pah'llingku itu ma ka'am: mbal aku magputing sabab suku' Al-Masi aku. Anubali aku sab'nnal-b'nnal min atay pote', sabab kapagbaya'an aku e' Rū

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sussi.

2-3Makalandu' heya dukkaku. Kasangdanan sukkalku ma pasal pagkahiku bangsa Yahudi. Bang bay makajari, lilla' aku taluwa' mulka' Tuhan sampay pinaokat min Al-Masi, bang pa'in sigām angandol ma iya.

4Panubu' si Isra'il asal sigām, bangsa suku' Tuhan. Bay sigām nihinang panganakna, maka pina'nda'an sahayana ma deyoman sigām. Aniya' kapagsulutan sigām maka Tuhan, maka kabuwanan sigām sara'na. Ma sigām ya hatulan pagta'at b'nnal maka panganjanji' Tuhan.

5Tubu' asal sigām min saga pangkat Yahudi babantugun. Minnē' du isab Al-Masi bang harap ni pangkat manusiya'. Tuhan ya magbaya' ma kamemon, patut sinanglitan salama-lama. Amin.

6Mbal isab yukku in janji' Tuhan ma bangsa Isra'il halam aniya' pūsna. Sagō' ya yukku, aniya' tubu' si Isra'il kasehe' mbal manjari niōnan bangsa suku' Tuhan.

7Aniya' isab tubu' si Ibrahim mbal kaōnan panganak Tuhan. Ya tubu' si Ibrahim sab'nnal-b'nnal subay binista ma buwat bay pangallam Tuhan ma iya, ya yuk-i, “Ya panubu'nu to'ongan subay min anaknu dangan ilu, min si Isa'ak.”

8Bang pina'amu, aniya' panubu' si Ibrahim mbal kaōnan panganak Tuhan.

9Buwattitu bay panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, yukna, “Bang ta'abut waktuna, pabalik du aku pi'ilu ati maka'anak l'lla h'ndanu si Sara.”

10Ngga'i ka hal si Ibrahim ya pagsambatku. Pikilunbi isab duwangan anak si Ripka. Da'mma' sigām, si Isa'ak ya pag'mma'an bangsa Yahudi.

11-12Jari ma halam gi' palahil onde' inān, amissala Tuhan ni si Ripka, yukna, “Ya k'mbal siyaka ilu pinagagihan du e' siyali.” Minnē' kinata'uwan in kapamene' Tuhan min baya'na asal, ngga'i ka min kahinangan manusiya' ahāp-ala'at. Sabab k'mbal inān halam gi' bay makahinang ai-ai ahāp ka atawa ala'at, sabab masi ma deyom kandang. Manjari bang Tuhan ya amene', subay min palniyatanna.

13Buwat du bay tasulat ma deyom Kitab pasal k'mbal itu, ya yuk-i, “Si Yakub kalasahanku, si Esaw ya kab'nsihanku.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Jari ai na pamikilta pasal kissa ina'an? Sowayta bahā' Tuhan in pamene'na mbal abontol? Tantu mbal,

15sabab Tuhan ya magkahandak, buwat yukna ma si Musa, “Ma'ase' aku ma sai-sai kabaya'anku, alasa aku ma sai-sai kabaya'anku.”

16Na minnē' tahatita, ngga'i ka min kabaya'anta manusiya' atawa min hulas-sangsā'ta maghinang ahāp ya angkan kita kina'ase'an e' Tuhan, sagō' min baya'na du.

17Aniya' isab bay tasulat ma deyom Kitab pasal pamissala Tuhan ni sultan ma lahat Misil ma masa awal e'. Yuk-i, “Aniya' kagunahanku ma ka'a, ya angkan ka g'llalku magsultan. Bay paluwasku kawasaku panganda'ug ka'a, bo' supaya abantug ōnku ma kaluha'an dunya.”

18Jari itu manyatakan du, ma'ase' Tuhan ma sasuku kabaya'anna. Makasasuku kabaya'anna subay atuwas kōkna, patuwasna du.

Paminasa Tuhan maka Ka'ase'na

19Kalu aniya' dakayu' min ka'am anganjawab, yuk-i, “Bang buwattē', bang hati' min kabaya'an Tuhan ya angkan a'a anuwas, angay iya subay sinoway e' Tuhan? Sabab halam aniya' makasagga' kabaya'an Tuhan.”

20Atawakkal pahāp ka anganjawab buwattilu! Manusiya' du ka, ati samlangnu Tuhan! Bang saupama kibut, aniya' bahā' anamlang a'a bay angahinang iya, yukna, “Angay aku hinangnu buwattitu?”

21Kata'uwanta, ya a'a angahinang kibut itu taga-kapatut du ma tana' inān angahinang ai-ai kabaya'anna. Daginis du tana', sagō' dabahagi'na nihinang kibut pangisihan llaw-llaw, maka dabahagi'na isab nihinang pagguna ahalga'.

22Buwattē' du isab ma Tuhan, taga-kapatut iya maghinang ai-ai kabaya'anna. Bilahi iya amatuwa' ka'astolna ma manusiya' baldusa bo' ta'nda' kaheya kawasana, daipara ni'imanan e'na saga a'a ka'astolanna minsan sigām patut pinataluwa'an mulka'.

23Angkan saga manusiya' itu ni'imanan e' Tuhan sabab kabaya'anna subay tata'u e' a'a kamemon pasal kahāpna ma saga a'a ka'ase'anna, ya sakapna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

supaya pinabangsa ma sinosōng.

24Kitam ko' inān, a'a pinene' e' Tuhan min bangsa Yahudi, sampay isab min saga bangsa kamemon.

25Buwattitu pamissala Tuhan bay tasulat e' nabi Hoseya, yuk-i, “Saga a'a ngga'i ka bay a'aku tagna', ōnanku a'a suku'ku buwattina'an. Ya bangsa halam bay kalasahanku, ōnanku na bangsa kalasahanku.”

26Maka itu gi': “Mahē' ma lahat bay pamah'llinganku sigām in sigām ngga'i ka suku'ku, mahē' du isab sigām ōnanku panganak Tuhan, ya Tuhan kakkal salama-lama.”

27Buwattitu isab ya tasulat e' nabi Isaya ma pasal bangsa Isra'il, yuk-i, “In bangsa Isra'il itu, minsan heka sigām sali' solagan gusung ma bihing tampe, akulang sigām makapuwas min mulka' Tuhan.

28Sabab pinuspusan e' Tuhan hukumanna ni dunya, mbal katangguhan.”

29Buwat bay pangallam si Isaya isab ma masa awal, ya yuk-i, “Bang kitam halam bay kinapinan tubu' e' Tuhan Sangat Kawasa, bay du kitam alaglag kamemon, buwat a'a min kauman Sodom maka kauman Gomora.”

Pasal Al-Masi Sinulak e' Bangsa Isra'il

30Manjari ai yukta pasal bay sambatanku baha'u si'? Ya itu: saga a'a ngga'i ka Yahudi, ya halam bay angangut ma kabontolan atay, angandol na ma Al-Masi jari abontol na sigām ma pang'nda' Tuhan.

31Saguwā' saga bangsa Isra'il, ya bay amanuyu'an sara' si Musa pangā'an sigām kabontolan atay, halam tabista abontol e' Tuhan.

32Angay bahā'? Sabab hinang baran sigām ya pasangdolan sigām, ngga'i ka pangandol ni Tuhan. Sapantun sigām a'a makarugtul ni “batu parugtulan”,

33buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Aniya' batu bay pat'nna'ku ma da'ira Siyun, batu parugtulan a'a, batu pamah'bba'an. Saguwā' sasuku angandol ma iya, halam to'ongan aniya' kapagsusunanna.”

Rōm 10

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Saga dauranakanku bebeya'an si Isa, ya pagmatayanku to'ongan pagkahiku bangsa Yahudi, bang pa'in sigām lappasan bo' makasōd ni deyom sulga'. Yako' ina'an pangamu'-ngamu'ku ni Tuhan.

2Makasaksi' aku ma pasal katuyu' sigām ma Tuhan, sagō' halam tahati e' sigāmbang ai kataluwa'anna.

3Halam tahati sigām bang buwattingga e' Tuhan angampun dusa, maka e'na amuwan kabontolan ma manusiya'. Angusul sigām ma agama sigām, ati mbal anambut kabontolan ya pamat'nna' Tuhan ma sigām.

4Ya sara' bay tasulat e' si Musa taga-katumanan na pagka makapi'itu na Al-Masi, manjari sai-sai angandol ma iya niōnan abontol e' Tuhan.

A'a Kamemon Makajari Lappasan

5Aniya' isab tasulat e' si Musa pasalan a'a amogbogan sara' supaya binista abontol e' Tuhan. Yuk sulat e', “Sai-sai angahinang panoho'an sara' itu, aniya' kallumna kakkal.”

6Aniya' sulat dakayu' pasal kabontolan atay ya pinaniya'an sasuku angandol, yuk-i, “Da'a kam atilaw-tilaw ma deyom ataybi bang sai patukad pariyata' ni sulga'.” (Hatina sai amareyo' Al-Masi minnē'.)

7“Da'a isab kam atilaw bang sai pareyo' ni deyom ahirat.” (Hatina sai amowa Al-Masi pariyata' min lahat kamatayan.)

8Kira-kirahunbi ayat Kitab dakayu', ya yuk-i, “Ilu na lapal Tuhan ma ka'am. Ilu ma deyom bowa'bi. Ilu isab ma deyom ataybi.” Hatina ilu na ma ka'am lapal bay nasihat kami pasal pangandol ma si Isa Al-Masi.

9Bang kam magpasab'nnal in si Isa Panghū'bi maka magkahagad to'ongan min deyom ataybi in iya bay pinakallum min kamatay e' Tuhan, tantu kam lappasan bo' pasōd ni deyom sulga'.

10Sabab min pagkahagadtam ma si Isa ya angkan kitam binista abontol e' Tuhan, ati bang kitam angahaka sab'nnal ni a'a kasehe'an pasal pagkahagadtam, minnē' kitam lappasan.

11Yuk sulat Kitab isab, “Sai-sai magkahagad ma iya halam aniya' pagsusunanna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sapupud-daya.”

12Talapay manusiya' kamemon pinagbissala ma ayat Kitab itu, sabab mbal magbidda' Yahudi maka ngga'i ka Yahudi. Dakayu' du Tuhan ya pameya'an e' sigām kamemon, maka aheya kahāpan pamuwanna ma sasuku parahing niiya.

13Buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Sai-sai parahing ni Panghū', tantu lappasan.”

14Buwattingga e' sigām parahing ni Panghū' bang halam gi' makapam'nnal ma iya? Maka buwattingga e' sigām am'nnal bang halam gi' bay makakale lapal ahāp? Buwattingga isab e' sigām akale lapal ahāp bang halam aniya' magnasihatan sigām?

15Maka buwattingga isab e' a'a magnasihat bang halam aniya' bay anoho' iya magnasihat? Sagō' aniya' bay sinoho', buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Kahāp du pa'in bang aniya' amowahan kita lapal ahāp!”

16Saguwā' ngga'i ka a'a kamemon bay akale lapal ahāp itu, buwat na bay pamūng si Isaya inān, ya yuk-i, “O Tuhan, kulang du a'a magkahagad ma panglapal kami.”

17Manjari lapal pasal Al-Masi subay pinagnasihat dahū bo' yampa takale e' a'a, ati minnē' aniya' pagkahagad sigām.

18Amikilan aku pasal bangsa Isra'il. Kalu baha' halam takale sigām lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi? Sagō' tantu takale sabab atanyag lapal itu, buwat tasulat ma deyom Kitab, yukna, “Patanyag pamandu' sigām ni kamemon bangsa, pasampay bissala sigām ni mpat pidju alam.”

19Amikilan lagi' aku, kalu halam tahati e' bangsa Isra'il pasal lapal itu. Sagō' tahati du. Si Musa ya makarahū anambung, yukna, “Pagalakta kam ni bangsa kasehe', ya yukbi halam aniya' gunana. Pap'ddi'ku ataybi tudju ni bangsa dakayu', ya pangannalbi mbal makata'uwan aku.”

20Atampal du pangallam Tuhan ya tasulat e' si Isaya, yuk-i, “Tabāk aku e' saga a'a bay halam amiha aku. Panyata' aku ni saga a'a halam bay atilaw ma pasalanku.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Saguwā' buwattitu ya pamissala Tuhan ma pasal bangsa Isra'il, yukna, “Kahaba' llaw bilahi aku anaima' saga a'a anagga' aku, ya anagga' na pa'in ma kabaya'anku.”

Rōm 11

Ka'ase' Tuhan ma Bangsa Isra'il

1Manjari angannal-ngannal lagi' aku: “Tinimanan bahā' e' Tuhan bangsa dakayu'-kayu' ya palsuku'anna?” Tantu mbal. Bangsaku ko' inān sabab bangsa Isra'il aku, tubu' si Ibrahim, min panubu' si Benjamin.

2Halam katimanan e' Tuhan bangsa ya bay tapene'na sangay min awal tagna'. Kata'uwanbi ya tasulat ma deyom Kitab, waktu kapanutul si Elija ni Tuhan pasal bangsa Isra'il. Yuk si Elija e',

3“O Tuhan, pinapatay e' sigām saga nabi sosoho'annu. Nilubu e' sigām pagkukulbanan kami ni ka'a. Hal aku la'a takapin min ba'anan nabi, ati piniha aku e' sigām bo' pinapatay.”

4Entomunbi bay panambung Tuhan ma panutul si Elija e', yuk-i, “Aniya' gi' pitu' ngibu a'a bay kapinanku, a'a halam bay makasumba ni ta'u-ta'u Ba'al.”

5Damikiyanna ma buwattina'an, aniya' gi' takapin bangsa Isra'il halam pataikut min Tuhan, a'a isab tapene'na min lasana maka min ka'ase'na ma sigām.

6Bang kasi-lasa Tuhan ya sababanna angkan iya amene' a'a, tantu ngga'i ka kahinangan manusiya' ya makasabab. Sagō' bang Tuhan bay amene' a'a ma saukat na ahāp hinangna, sali' halam aniya' pūs ma ase' maka lasa Tuhan e'.

7Jari ai lagi'? Halam tabāk e' bangsa Isra'il ya pagmatayan sigām. Luwal a'a pinene' e' Tuhan ya makabāk. Bay pinatuwas kōk saga a'a kasehe'an,

8buwat tasulat ma kitab, ya yuk-i, “Pinabongog e' Tuhan pamikil sigām, ya po'on mbal makahati. Aniya' mata sigām sagō' mbal maka'nda', Aniya' tainga sigām sagō' mbal makakale.”

9Aniya' isab bay pamissala si Da'ud, yukna, “Bang pa'in sigām nijallat e' paglami sigām, Bang pa'in sigām palukbu' sampay ah'bba', panungbas kala'atan sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Bang pa'in palendom pang'nda' sigām bo' mbal maka'nda', bang pa'in parukkug bukut sigām sampay ni kasaumulan.”

11Amikilan lagi' aku pasal bangsa Isra'il itu. Ya kah'bba' sigām inān, anatas bahā' sampay ni kasaumulan? Tantu mbal. Sabab buwattitu ya pinagmohotane' Tuhan: saga bangsa ngga'i ka Isra'il pas'lle' na lappasan min hukuman dusama sabab karusahan bangsa Isra'il. Minnē' isab in bangsa Isra'il tabowa angihid pagka tinaikutan.

12Kira-kirahunbi, bang kaniya'an kahāpan saga a'a ngga'i ka Isra'il ma sabab karusahan bangsa Isra'il, maka ma sabab kapanaikut Tuhan ma sigām, luhūy

paheya kahāpan ma palbangsa-bangsahan kamemon bang jukup na saga a'a Isra'il magpangahagad.

Pasal A'a Ngga'i ka Yahudi

13Aniya' pamissalaku ma ka'am ya ngga'i ka Yahudi. Kawakilan aku e' Tuhan magnasihat ma buwat ka'am. Paheyaku isāb pagnasihatku itu ma atay,

14bang pa'in pinaihid pagkahiku Yahudi bo' supaya aniya' sigām lappasan min mulka'.

15Sabab bang maghāp na Tuhan maka saga palbangsa-bangsahan ma sabab kataikut Tuhan ma bangsa Isra'il, ai kaluwasanna bang sigām tinaima' e' Tuhan pabīng? Lumandu'an ahāp. Sali' sigām a'a pinakallum pabīng min kamatay.

16Buwat tinapay bang ma pangaddat Yahudi. Niakup dangkuri' min addunan bay panukbal ni Tuhan, paltanda'an in tinapay inān kamemon palsuku'an Tuhan du. Atawa po'on kayu, panukbal gamutna ni Tuhan, jari palsuku'anna katibu'ukan kayu inān sampay ni sangana.

Kayu Jaitun Ni'ipat maka Kayu Jaitun Talun

17Na, magparalilan aku: bang aniya' sanga sinagpe' min po'on kayu ni'ipat, bo' aniya' sanga kayu talun pinabatuk ni bay panagpe'an sanga tagna', jari kabahagi'an kajatuhan min kayu ni'ipat saga magdalos na maka gamutna.

18Sagō' da'a pagabbu-abbuhinbi, sabab ka'am ilu hal sanga, maka ngga'i ka sanga ya amuwan kallum ma gamut. Gamut ya amuwan kallum ma sanga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Kalu yukbi, “B'nnal ko' ilu, saguwā' sinagpe' sigām e' Tuhan supaya kami kapabatukan.”

20Aho', b'nnal. Sagō' ya po'on sigām bangsa Isra'il sinagpe' sabab agagga am'nnal ma Tuhan, ati ka'am ya pinabatuk ni po'on kayu ma sabab kapam'nnalbi. Sagō' da'a pagmalangkahianbi ina'an-i. Gom pa'in kam magmatāw, ya aniya' kam sinagpe' buwat bay sigām.

21Sabab hatina, bang mbal allog Tuhan ma saga sanga porol, ya du ka'am mbal ka'lloganna.

22Kira-kirahunbi ka'ase' Tuhan maka kab'ngngisna. Kab'ngngisanna saga a'a ya pataikut min iya, saguwā' ka'ase'anna kam bang pa'in pataptap ma kahāpna, mbal magla'an-la'an. Bang kam ganta' pataikut min pangandolbi, ya du ka'am sinagpe' du buwat ibarat sanga kayu.

23Ya balikna, pinabatuk bangsa Isra'il ni bay bai sigām, bang sigām ganta' pahali anulak Al-Masi. Sabab halam aniya' ahunit ma Tuhan.

24Ya hantang hatulanna, bang ka'am bay niā' min kayu jaitun talun bo' pinabatuk ni kayu ni'ipat, labi aluhay bang bangsa Isra'il pinabing ni kayu bay panagpe'an sigām tagna', sabab ya na po'onan sigām.

Lappasan Bangsa Isra'il Kamemon ma Sinōng

25Saga dauranakanku, aniya' bay pamata'u aku e' Tuhan ma pasal bangsa Isra'il itu. Bilahi aku amahatian ka'am supaya kam mbal amikil di-bi in ka'am ahāp min sigām. Buwattitu: in bangsa Isra'il itu bay agagga am'nnal ma si IsaAl-Masi, saguwā' mbal anatas kagagga sigām. Bang ajukup na kaheka'an a'amin bangsa saddi ameya' ma Tuhan, ameya' isab bangsa Isra'il.

26Manjari lappasan isab bangsa Isra'il kamemon, buwat bay sinulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Pi'itu min lahat Siyun ya Manglalappas. Pahalamna saga la'at bay tahinang e' panubu' si Yakub.

27Makapi'ilu pa'in aku, la'ananku dusa sigām kamemon, buwat bay asal tajanji'ku ma sigām.”

28In bangsa Isra'il itu bay banta Tuhan sabab tasulak e' sigām lapal ahāp pasalsi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Isa Al-Masi, sagō' in kahāpan bay ma sigām tagna' papelleng na ni bangsasaddi. Saguwā' mbal du taptap kapanagga' sigām, sabab nientom e' Tuhan bay kapamene'na ma ka'mbo'-mbo'an sigām, angkan sigām kinalasahan na pa'in.

29Sabab Tuhan, bang aniya' a'a bay pinene' e'na sampay lidjiki'anna, mbal to'ongan apinda niyatna.

30Ka'am ngga'i ka Yahudi ilu, bay kam anulang kabaya'an Tuhan ma waktu palabay inān, manda' kina'ase'an kam e'na buwattina'an ma sabab kapanulang bangsa Yahudi.

31Ya du isab bangsa Yahudi, tasulang e' sigām kabaya'an Tuhan buwattina'an, sagō' kina'ase'an sigām e' Tuhan buwat ka'ase'na ma ka'am.

32Min kahandak Tuhan angkan in kamemon bangsa manusiya' tahinang sali' sapantun pilisu mbal makalimaya min kapanulang sigām, bo' supaya in sigām kamemon pinat'kkahan ase'na.

Pananglit ma Tuhan

33Mbal tapula'-pula' kahāp Tuhan, ka'ase'na, pangita'una maka panahu'anna. Halam aniya' min kitam makahati ma kagara'anna maka ma kahinanganna.

34Buwat yukna ma deyom Kitab, “Sai makata'u panahuan Tuhan? Sai makapituwahan iya?

35Sai bay makabuwanan Tuhan ai-ai, atawa bay makapautang ma iya?”

36Min Tuhan asal ai-ai kamemon. Iya ya bay amaniya' kamemon maka iya isab sababanna angkan paniya' ba'anan ai-ai kamemon. Sanglitanta iya ni kasaumulan. Amin.

Rōm 12

Hinang Makasulut Atay Tuhan

1Saga dauranakanku, landu' kitam kina'ase'an e' Tuhan, angkan buwattitu junjungku ma ka'am: pamasuku'unbi baranbi ni Tuhan, panukbalunbi ni iya t'ggolbi allum. Ai-ai hinangbi subay ma iya sadja, maka subay makasulut atayna. Bang buwattē' ajatu du pa'in pagta'atbi ma Tuhan.

2Da'a panunurinbi kajarihan ya maumu panunuran ma ahil jaman itu, sagō'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

parūlunbi Tuhan amabaha'u deyom panahu'anbi bo' supaya pinindahan e'na addat-tabi'atbi kamemon. Bang buwattē' kasakupanbi du bang ai kahandak Tuhan, kahāpna maka kasampulna'anna, ati kata'uwanbi bang ai makasulut iya.

3Bay aku kinahāpan e' Tuhan, binuwanan kapatut magnasihat, angkan yukku ma ka'am kamemon, da'a kam maglaku-laku in ka'am alanga min bay pamat'nna' ka'am. Subay kam amikilan di-bi pahāp-hāp. Bistahunbi to'ongan bang ai bay pamatulun Tuhan ma ka'am kaniya-kaniya, sabab min pangandolbi.

4Dalilunbi baran manusiya'. Baranta itu dakayu' du, bo' magginis pagdayawna. Magbidda' isab hinang pagdayaw dakayu' maka dakayu'.

5Buwattē' isab ma kitam magpangandol ma si Isa. Minsan kitam aheka, sapantun kitam dakayu' baran atibu'uk pagka suku' kitam Al-Masi. Magsugpat kitam dangan maka dangan minsan magbidda' kahinangantam, buwat pagdayaw baran.

6Kabuwanan kitam kapandayan ginisan ma sabab lasa Tuhan, saddī ma dangan maka ma dangan. Maka kapandayan itu subay ginuna pahāp-hāp, pinapagtongod maka pangandoltam. Bang a'a kabuwanan kapandayan magpaluwas bissala deyo' min Tuhan, subay paluwasna to'ongan.

7Bang a'a kabuwanan kapandayan anabangan pagkahina, subay tabanganna to'ongan. Bang kapandayan magpandu', subay amandu' to'ongan.
8Bang kapandayan amalasig atay kasehe', subay amalasig to'ongan. Bang a'a anulung ma sukkal kasehe', subay hilas panulungna. Bang a'a binuwanan kapatut magnakura', subay atukid e'na magpal'ngngan ai-ai. Bang a'a binuwanan kapandayan angayura a'a kasigpitan, subay iya magkalasigan angayura.

9Ya lasabi ma sehe'bi subay min deyom atay. Kab'nsihinbi ai-ai ala'at, balutinbi ai-ai ahāp.

10Subay kam maglasa-liyasahi to'ongan sabab magdanakan kam ma deyomansi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Isa Al-Masi. Magaddat-iyaddati kam min deyom atay.

11Subay kam mbal lisu'an sabab Panghū' Isa ya paghinanganbi. Subay kam atukid sadja ma ai-ai pamahinang ka'am.

12Subay kam magkakōgan ma pangaholatbi ma Tuhan. Bang kam taluwa' sukkal sandalinbi sadja, maka da'a kam pahali angamu'-ngamu' ni iya.

13Buwaninbi pagkahibi suku' Tuhan bang kasigpitan, pa'iddahunbi isab sasuku pahapit ni luma'bi.

14Bang aniya' angala'at ka'am, amu'inbi sigām kahāpan ni Tuhan. Da'abalosinbi sukna'.

15Ameya' kam magkōg-koyag bang aniya' sehe'bi magkōg-koyag, ameya' kam magtangis bang aniya' sehe'bi ganta' magtangisan.

16Magsulut-siyuluti kam dapagkahian. Da'a palangahunbi bowahanbi, maka da'a kam aiya' magbagay maka a'a areyo'. Da'a kam maglaku-laku in pangita'ubi alalom.
17Bang aniya' angala'at ka'am, da'a pellenginbi la'at. Ai-ai binista abontol e' saga a'a kamemon, ya na he' subay tukirinbi.
18Amanuyu' kam magsulut maka a'a kamemon. Bang aniya' pagsagga'ansubay ngga'i ka ka'am ya amowa sagga'.

19Saga bagay, da'a to'ongan kam amalos bang kam nila'at. Sagarinbi sigām binalos e' mulka' Tuhan. Entomunbi bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Aku na amalos, aku na anungbas, yuk Panghū'.”

20Ahāp bang beya'bi panoho'an itu, ya bay tasulat isab ma Kitab, yuk-i, “Bang aniya' bantabi lingantu, pakanunbi. Bang iya patay bohe', painumunbi, sabab bang buwattē' lasabi ma iya, kalu iya sinōd susun.”

21Bang kam ganta' nila'at, da'a balosinbi. Hāpunbi a'a angala'at inān bo' tara'ug la'atna sabab min kahāpbi.

Rōm 13

Subay Beya'ta Ang'ntan Pagparinta

1In kitam manusiya' kamemon subay ameya' ma saga a'a magparinta ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paglahattam sabab halam aniya' kabuwanan kapatut magparinta bang ngga'i ka min kahandak Tuhan.
[2]Sasuku anagga' ma a'a magparinta, sali' Tuhan maka panoho'anna ya sagga'na, angkan iya taluwa' hukuman.

[3]Bang a'a maghinang ahāp mbal du tināw ma parinta. Luwal a'a maghinang kala'atan ya tināw. Bang kam mbal bilahi tināw ma a'a magparinta, subay ahāp sadja hinangbi. Sinanglitan kam e'na

[4]sabab sosoho'an Tuhan iya, a'a pinat'nna' maghinang kahāpan ma pasalanbi. Saguwā' bang kam ganta' maghinang kala'atan, patut kam tināw, sabab nakura' inān taga-kapatut aminasa ka'am. Sosoho'an Tuhan iya, wajib aminasa sasuku maghinang ala'at.

[5]Angkan kam subay magmaluluy ma saga a'a ang'ntan pagparinta, kaissana ma sabab kam tināw bininasa, karuwana ma sabab kata'uwanbi ma deyom itikadbi bang ai subay hinangbi.

[6]Ya he' sababanna angkan kam subay amayad sukay parinta, sabab sosoho'an Tuhan saga a'a ya maghinang ma deyo'an parinta inān.

[7]Subay kam amayaran sigām sukay pila-pila ya katongoranna, ai-na ka tongod ni usahabi, ai-na ka tongod ni baranbi. Pagaddatinbi sigām kamemon bang aniya' kawasa sigām patut pinagaddatan. Pagmahaltabatinbi bang patut pinagmahaltabatan.

Subay Kita Maglasa-liyasahi

[8]Bang aniya' utangbi, bayarinbi bang ta'abut waktuna. Aniya' isab utang mbal kabayaran, ya na lasa ma pagkahibi. Bang kam alasa ma pagkahibi tatuman e'bi panoho'an-sara' bay tasulat e' si Musa,

[9]ya yuk-i, “Wajib kam da'a angaliyu-lakad min paghola'bi. Wajib kam da'a amapatay, da'a anangkaw, da'a anganapsuhan alta' kasehe'anbi.” Ya panoho'an panambatku itu maka panoho'an kasehe', tapagdakayu' maka panoho'an dakayu'-dakayu', ya yuk-i, “Kalasahinbi pagkahibi buwat e'bi alasahan baranbi.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Hatulanna, sasuku alasa ma pagkahina mbal to'ongan bilahi angala'at iya. Angkan bang kitam alasahan pagkahita manusiya', tatuman e'tam sara' Tuhan maka panoho'anna kamemon.

11Patut subay hinangbi panoho'an itu sabab song na waktu pabing si Isa. Asekot na min katagna' pam'nnalta ma si Isa. In kitam sali' hantang a'a bay magtulihan, sagō' abati' na.

12Sōng palabay kalendoman, ya masa pangandusa. Apote' na sobangan, angkan subay bbahanta kahinangan ala'at, ya nihinang ma deyom kalendoman. Subay kita sakap anagga' kala'atan, buwat ibarat sundalu magsakap.

13Kaul-pi'ilta subay ahāp, ya tōp ma a'a pat'nna' ma deyom kasawahan. Angkan da'a subay dumasiyaw paglami-lamita, da'a kita maglango-lango, da'a magba'is, da'a magkasabulan. Da'a kita magbono', da'a isab maglindi-lindi.

14Sapantun badju' paghaggut, ahāp lagi' bang Panghū'tam si Isa Al-Masi ya pangalampikbi. Da'a kannalunbi napsu baranbi bang buwattingga e'bi amarūl.

Rōm 14

Pangandol Akosog maka Pangandol Alamma

1Aniya' pamituwaku ma ka'am ma pasalan a'a alamma pangandolna ma si Isa. Bagayunbi iya, da'a iya bowahunbi magjawab ma saukat na aniya' kapam'nnalanna saddi.

2Buwat saupama ma pagkakan, aniya' a'a dakayu' makahalal pagkakan ai-ai sabab ahogot pangandolna ma si Isa Al-Masi. Aniya' isab a'a dangan, hal sayul ya palaukna pagka mbal gi' ahogot pangandolna.

3Na, ya a'a makahalal kinakan indaginis subay mbal angudju' ma a'a dangan ya mbal makahalal. Damikiyanna a'a amangan sayul sadja, subay mbal anoway a'a dangan ma saukat tahalalna kinakan ai-ai. Sabab tinaima' du a'a inān e' Tuhan.

4Halam aniya' kapatutbi anoway a'a dakayu' bang ngga'i ka ka'am ya pagnakura'an. Nakura'na sadja ya tag-kapatut amah'llingan iya ahāp-ala'at. Saguwā' tantu iya mbal tabowa ni kala'atan sabab tinabang iya e' Panghū' Isa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angkan makasandal.

5Bang takdil ni llaw, aniya' a'a angisbat llaw mulliya sabab aheya bang ma bistahanna. Saddī isab bistahan a'a dangan, bang ma iya sali' du llawkamemon. Jari ai-ai pamistabi pasal llaw, da'a pagduwa-duwahinbi

6Sai-sai angamulliya llaw, Tuhan ya aheya ma atayna pagmahaldika'anna. Sai-sai angahalal kinakan ai-ai, Tuhan ya mahaldika'na sabab Tuhan ya pagsukulanna bang amangan. Damikiyanna isab, sai-sai amene' pagkakanna, Tuhan du isab mahaldika'na sampay pagsukulanna.
7Ngga'i ka baranta sadja ya pagka'inagonanta t'ggolta allum.

8Subay isbatta Panghū' Isa ma kallumta maka ma kamatayta sabab suku'na kita.

9Ya na itu sababanna angkan Al-Masi bay amatay sampay allum pabīng min kamatayna, supaya iya pagpanghū'an saga a'a suku'na, ai-na ka allum, ai-naka bay magpatayan.

10Angkanna kam subay mbal anoway atawa angudju' danakanbi. Makapagbalharap du kitam kamemon maka Tuhan ma llaw damuli bo' nihukum e'na.

11Buwat tasulat ma Kitab, ya yuk-i, “B'nnal sadja bissalaku,” yuk Tuhan. “Pasujud du ni aku saga manusiya' kamemon. Magpanyabut sigām kamemonin aku asal Tuhan.”

12Manjari in kitam kamemon subay magpamattan ni Tuhan ma sinosōng pasal ai-ai bay hinangtam ma dunya.

Da'a Parusahunbi Sehe'bi

13Ya itu sababanna angkan kita subay pahali magsoway dangan maka dangan. Ahāp lagi' kita da'a magniyat angahinang ai-ai bang hinang inān amowa magdusa ma dakayu' danakanta.

14Aku itu, pagka parakayu' na ma Panghū' Isa, kata'uwanku to'ongan halam aniya' pagkakan haram min ka'asalna. Sagō' ma sehe'ta dakayu', bang aniya' pagkakan haram ma pamistana mbal to'ongan tas'llongna.

15Na, bang danakannu ganta' asusa ma sabab ka'a ya ta'nda'na amangan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kinakan ya haram ma pamistana, sali' halam aniya' lasabi ma iya. Subay ka mbal pasangdan amangan e'-i bang amowa danakannu ni kala'atan, sabab bay amatay Al-Masi ma sababanna inān.

16Bang ma ka'a ahāp pagkakannu, saguwā' mbal ahāp bang binissalahan ala'ate' kasehe'an.

17Pagka kita ma deyoman pagparinta Tuhan, mbal subay pahalga'ta ma atay pagkakanta atawa paginumta. Ya subay paheyata kahinanganta abontol, maka kasannangan atay, maka kalasigan pamuwan e' Rū Sussi.

18Jari bang buwattē' paghinangta tudju ni Al-Masi kasulutan du Tuhan ma kita, maka pinagaddatan kita e' pagkahita manusiya'.

19Angkan na, subay kita angamohot maghinang ai-ai makapagsulut pagkahita, maka magpahogot pangandolta dangan maka dangan.

20Da'a paka'atunbi hinang Tuhan ma saukat na magbidda' pangaddatbi pasal pagkakan. Tahalal asal pagkakan kamemon, saguwā' asā' kam bang kam amangan ai-ai, bo' kam ta'nda' e' dakayu' pagkahibi, ati minnē' iya ang'bba min pangandolna.

21Ahāp lagi' kita pahondong amangan susumbali'an, atawa anginum binu, atawa angahinang ai-ai bang ina'an-i manjari panababan pamowa danakanta angandusa atawa ang'bba min pangandolna.

22Manjari ai-ai pamistabi pasal itu-i subay hal ka'am maka Tuhan ya makata'u. Aheya kalasiganbi bang kam anganiyat angahinang ai-ai ma halam aniya' dusa tananam ma itikadbi.

23Sagō' bang a'a magduwa-ruwa pasal pagkakan bo' amangan na pa'in, katōngan iya dusa sabab mbal magtaluwa' maka pangandolna. Taga-dusa kita bang aniya' hinangta mbal magtaluwa' maka pangandolta.

Rōm 15

Panabang ma Danakantam

1Sasuku kitam akosog pangandoltam ma Tuhan subay anabang ma a'a kasehe'an ya mbal angandol to'ongan. Subay tanggungtam kalammahan sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ngga'i ka baranta ya subay sinulut,

[2]sagō' danakantam bebeya'an si Isa Al-Masi, pamahāp kahālanna bo' supaya pasōng pahogot pangandolna.

[3]Panunurantam Al-Masi sabab halam iya bay angandūlan di-na. Atumlang ya tasulat ma deyom Kitab, yuk-i, “Ka'a, Tuhan, pinamūng-mūngan ala'at, bo' aku ya t'kkahan himumungan sigām.”

[4]Ai-ai ma deyom Kitab bay pinasulat e' Tuhan ma awal jaman pangā'antam kapamintāngan, bo' supaya ahogot imantam maka kasandal ma katiksa'an. Minnē' kitam angaholat lappasan.

[5]Tuhan ya amasandal maka amahogot imantam. Mura-murahan, bang pa'in kam tinabang e'na bo' kam magdakayu' pikilan hinabubi anunud ma si Isa Al-Masi.

[6]Jari maguyun kam amudji ma Tuhan, ya Mma' sin Panghū' Isa Al-Masi.

[7]Taima'unbi kasehe'anbi angandol ma Al-Masi, buwat kapanaima' ka'am e' Al-Masi. Tapudji Tuhan bang buwattē' panaima'bi.

[8]Haka'anta kam pasal Al-Masi, bay iya pi'itu ni dunya anabang bangsa Yahudi bo' sigām makatantu in Tuhan kapangandolan du, ati bo' atuman bay janji'na ma pangkat kami.

[9]Ya minaksud e'na saga a'a ngga'i ka Yahudi bo' supaya sigām amudji Tuhanma sabab ka'ase'na. Buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Magsukul aku ni ka'a, Tuhan, ma deyoman saga a'a ngga'i ka Yahudi. Magkalang aku kalangan pamudji ōnnu.”

[10]Aniya' gi' ayat Kitab dakayu', yuk-i, “Ka'am kabangsa-bangsahan ya ngga'i ka Yahudi, dai' kam magkōg-koyag sama-sama maka bangsa ya tapene' e' Tuhan.”

[11]Maka ayat itu gi': “Sanglitinbi Tuhan, ka'am kamemon ya ngga'i ka Yahudi. Pudjihunbi iya, ka'am sabarang bangsa.”

[12]Aniya' isab bay sinulat e' si Isaya pasal Al-Masi, yuk-i, “Aniya' tubu' si Jesse palahil ni dunya ma sinōng. Magbaya' du iya ma bangsa ngga'i ka Yahudi, ati

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya ya pangasahan sigām.”

13Mura-murahan, bang pa'in kam kaniya'an kakōgan maka kasannangandeyom atay min Tuhan, ya po'onan holatanbi, pagka kam angandol na pa'in maiya. Ati manglabi-labihan kaholatanbi ma sabab kawasa min Rū Sussi.

Ya Po'on si Paul Atawakkal Anulat

14Saga dauranakanku, halam aniya' hawal-hawalku ma sababanbi. Tatantuku in ka'am ahāp kasuddahanbi, aheya isab pangita'ubi, patut kam magpandu'-pandu'an di-bi.

15Saguwā' aniya' gi' pamaentomku ka'am, ya po'on aku atawakkal amabeya' sulat itu. Halam aniya' pagduwa-duwaku anulatan ka'am sabab taga-wakil aku min Tuhan.

16Maghinang aku ma si Isa Al-Masi ma pasalan saga bangsa saddi min Yahudi. Ibarat aku imam magnasihat lapal ahāp min Tuhan, bo' supaya angandol saga bangsa kasehe'an. Ungsuranku sigām ni Tuhan dalil tutukbalan. Kasulutan iya ma sigām, sabab tasussi na pangatayan sigām e' Rū Sussi.

17Na, mbal aku aiya' magpata'u pasal paghinangku ma Tuhan, sabab si Isa Al-Masi ya pagkōganku.

18Halam aniya' pagbissalahanku haliyu min bay pamahinang aku e' Al-Masi. Maka Al-Masi ya sababna angkan tabowa saga bangsa saddi ameya' ma Tuhan. Takale e' sigām pagnasihatku, ta'nda' e' sigām saga hinang bay hinanganku

19min kawasa Rū Sussi, hatina saga paltanda'an maka hinang kainu-inuhan a'a. Bay pasaplagku to'ongan lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi, tinagna'an min Awrusalam sampay ta'abut lahat Ilirikum.

20Sangay min tagna' kapagnasihatku, ya pagmatayanku subay pinasaplag lapal ahāp itu ma lahat halam bay kapakalehan pasal Al-Masi, sabab mbal akubilahi anugpat ni bay tahinang e' a'a bay dumahū min aku.

21Kabaya'anku subay atuman sulat Kitab itu, ya yuk-i, “Saga a'a halam bay pinata'u ma pasalanna, makata'u du ma sinosōng, maka a'a halam bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makakale, makahati na.”

Agara' si Paul Palanjal ni Da'ira Rōm

22Ya ko' ina'an sababna angkan aku bay makat'ggol pi'ilu ni ka'am, sabab hinangku angalatag kalahatan ɨtu subay apuwas dahū.

23Sagō' atammat na hinangku ma jadjahan ɨtu. Bilahi na aku sidda patibaw ni ka'am,

24manjari agara' na aku amusay ni lahat Kastila', sagō' bilahi aku pahapit ni ka'am dahū bo' supaya kitam makapag'nda'. Bilahi isab aku patuntulbi, bang aku song pauntas ni papehē'anku he'. Subay na ahāp katibawku ma ka'am bo' yampa aku ala'an.

25Saguwā' aniya' gi' gawiku dahū. Itiya' aku ni Awrusalam ang'nde'an tutulungan ni saga a'a suku' si Isa mahē'.

26Sabab bay animuk sɨn saga jama'a si Isa ya maglahat ma sakalibut lahat Makidunya maka Akaya itu, panulung saga miskin ma kajama'ahan suku' Tuhan ma Awrusalam.

27Hilas isab min deyom atay sigām, maka patut isab sabab Yahudi ya po'onna angkan sigām ngga'i ka Yahudi bay pinakalehan lapal min Tuhan. Tauwa' bang bangsa Yahudi ya pinahampitan ai-ai bay pangalidjiki' saga a'a ngga'i ka Yahudi.

28Manjari bang atangbus gawiku ang'nde'an kamemon bay pinabowa ma aku, pauntas aku tudju ni lahat Kastila' ati pahapit du ni ka'am.

29Kata'uwanku isab, bang aku ganta' makat'kka ni ka'am, tantu kam bowahanku kahāpan aheya min Al-Masi, kahāpan halam kulangna.

30Saga dauranakanku, kata'uwanku aheya pangisbatbi ma si Isa Al-Masi Panghū'tam maka aniya' lasabi luwas min Rū Tuhan, angkan aku angamu' junjung itu. Gapi'unbi aku, amu'inbi aku tabang ni Tuhan.

31Amu'-amu'inbi isab aku bo' aku mbal ainay e' saga a'a ma lahat Yahudi ya mbal magkahagad ma si Isa. Amu'inbi isab aku kahāpan pasal tutulungan ya bowaku pina'an, bang pa'in tinaima' sangkahāpan e' saga a'a suku' Tuhan he'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Jari bang kabaya'an Tuhan, pasampay du aku ni ka'am maka kalasiganku aheya, ati ahāp palasahanku bang kita makapag'nda'.

33Na, mura-murahan, bang pa'in kam ginapi' kamemon e' Tuhan, ya po'onan kasannangan. Amin.

Rōm 16

Pangentom si Paul ma saga Bagayna

1Bilahi aku amakilā ni ka'am dakayu' danakantam d'nda itu. Ōnna si Pebe, a'a anabang ma katipunan jama'a si Isa ma lahat Kengkereya.

2Aniya' gawina pi'ilu ni Rōm. Subay ahāp e'bi ama'idda iya bang makat'kka pi'ilu, pagka si Isa Al-Masi ya Panghū'bi sali'-sali', maka suku' Tuhan du kam. Subay iya patuntulbi ma ai-ai kalagihanna, sabab aheka a'a bay tatabang e'na, sampay isab aku.

3Amabeya' aku minsan la'a hal lapal kasi-lasaku ni disi Akila maka si Prisila ilu, a'a maglakibini bay sehe'ku maghinang ma si Isa Al-Masi.

4Bay sigā arak amatay ma sababanku waktu aku bay ma deyom kapiligduhan, angkanna aheya pagsukulanku ma sigā. Ngga'i ka hal aku ya magsukul, sampay saga jama'a si Isa kamemon ya ngga'i ka Yahudi, sasukumagpalhimpunan ma kalahat-lahatan ilu.

5Pabeya'ku isab lapalku ma saga jama'a si Isa ya magtipun ma luma' sigā. Damikiyanna si Epeneto bagayku kalalasahan, pabeya'anku minsan hal lapalku. Dahū asal iya min a'a kamemon ya magpangandol ma Al-Masi ma kaluha'an lahat Asiya.

6Maka si Mariyam, ya akosog hinangna ma pasalanbi.

7Si Androniku maka si Juniyas, pagkahiku Yahudi bay sehe'ku ma deyom kalabusu. Abantug sigā bang takdil ni saga a'a kawakilan si Isa, dahū sigā min aku bay angandol ma Al-Masi.

8Pabeya'ku isab lapalku ni disi Ampliyatu, bagayku kinalasahan ma deyoman Panghū' Isa,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9maka si Urbanu, sehe'tam maghinang ma Al-Masi, maka si Istakis bagayku kinalasahan isab.

10Si Apelles isab, apa bay na iya kasulayan in pameya'na ma Al-Masi ahogot du. Sigām ma okoman si Aristobol,

11maka si Herodiyun pagkahiku Yahudi, maka sigām angandol ma Panghū' Isa min okoman si Narkissu.

12Damikiyanna disi Tripena maka si Triposa, d'nda maghinang ma Panghū' Isa, maka bagayku si Persis, d'nda kinalasahan, ya abasag paghinangna ni Panghū'tam. Amabeya' isab aku minsan la'a hal lapalku ni sigām.

13Si Rupus isab, a'a tapene' e' Panghū'ta, maka ina' si Rupus e'. Sapantun iyaina' angayura aku.

14Disi Asingkrit, si Plegon, si Hermes, si Patrobas, si Hermas maka saga sehe' sigām angandol ma si Isa.

15Disi Pilologo maka si Juliya isab, si Nereyo maka danakanna d'nda, si Olimpas isab maka a'a suku' Tuhan kamemon ya dansehe'an maka sigām. Pabeya'ku lapalku ni sigām ilu kamemon.

16Bang kam magsabu, subay kam magsiyum ta'nda' paglasabi. Kamemon saga jama'a Al-Masi ya magtipun-tipun maitu amabowa tambuku ni ka'am, in ka'am nientom kono' e' sigām.

Bissala Katangbusan

17Saga dauranakanku, aniya' junjungku ni ka'am. Halli'inbi saga a'a anagga' pandu' bay pamandu' ka'am pasal si Isa Al-Masi. Saga a'a ilu bilahi amapagsagga' ka'am bo' kam aboklang duwa, maka bilahi isab amowa ka'am pasiha' min pangandolbi ni si Isa. Tangkisinbi saga a'a inān.

18Sabab bang a'a maghinang buwattē' ngga'i ka Panghū'tam Al-Masi ya paghinangan sigām, saguwā' baran sigām ya nirūlan. Binidjakan e' sigām sagaa'a kulang panahu'anna, nilanahan bo' supaya tabowa niakkalan.

19In ka'am ilu abantug na ma sabab kahogot pameya'bi ma Al-Masi, angkan aku kinōgan ma sababbi. Kabaya'anku ma ka'am subay alalom pamikilbi pasal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ai-ai makahāp, ma halam aniya' la'at makani-pikilanbi.

20Manjari Tuhan, ya po'onan kasannangan ataytam, pasa'ut du amaka'at nakura' saitan ni deyo' pād-tape'tam. Mura-murahan bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan e' Panghū'tam si Isa.

21Si Timuti, ya sehe'ku maghinang ma Tuhan itu, amabeya' minsan la'a hal lapalna ni ka'am. Damikiyanna isab disi Lukiyus itu maka si Jason, maka kampungku si Sosepater.

22(Palamud si Tertiyu, ya bay kawakilan anulat sulat itu, yuk-i, “Amabeya' aku lapalku ni ka'am pagka kitam Almasihin sali'-sali'.”)

23Si Gayus, ya tag-luma' paokomanku itu, amabeya' isab minsan la'a hal lapalna ni ka'am. Ya du si Erastus, a'a ang'ntan alta' parinta ma da'ira itu, maka danakantam si Kuwartu.

24Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan e' si Isa Al-Masi, ya Panghū'tam. Amin.

Pamudji si Paul ma Tuhan

25-26Pudjitam Tuhan. Taga-kawasa iya amahogot pangandolbi, pagga beya'bi lapal ahāp ya bay pagnasihatku pasal si Isa Al-Masi. In lapal ahāp itu halam bay kinata'uwan e' manusiya' sangay min masa awal e', saguwā' buwattina'an pinamahalayak na ni a'a kamemon ma sabab panoho'an Tuhan, ya taptap allum. Bay pinasulat e'na lapalna ma kanabi-nabihan, pamata'u ma bangsa a'a kamemon ma deyom dunya bo' supaya sigām magkahagad sampay ameya' ma Tuhan.

27Pudjitam Tuhan, ya tunggal tubus ma pangita'u. Pudjitam iya sampay ni kasaumulan, pagka si Isa Al-Masi ya pamanyabutantam. Amin. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Kurintu

1 Kurintu 1

Sulat si Paul Kaissana ni Saga A'a ma Da'ira KURINTU

1Sulat itu min aku, si Paul, maka min si Sostenes dakayu' danakantam. Tapene' aku sabab min kahandak Tuhan, kawakilan aku e' si Isa Al-Masi magnasihat lapalna.

2Ka'am saga jama'a suku' Tuhan magtipun ma da'ira Kurintu ya pamasampayan kami sulat itu. Bay kam tapene' asal e' Tuhan bo' kam tahinanga'ana sussi, palsuku'anna ma sabab si Isa Al-Masi ya parakayu'anbi. Pinasampay isab sulat itu ni saga a'a kamemon ma sabarang lahat, sasuku amudji Panghū' Isa Al-Masi, ya Panghū' sigām maka Panghū'tam.

3Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay min Mma'tam Tuhan maka min si Isa Al-Masi Panghū'tam.

Magsukul si Paul

4Magsukul aku ni Tuhan sakahaba' waktu ma pasalanbi, ma sabab ase'na maka lasana, ya pamuwanna ma ka'am bay min si Isa Al-Masi.

5Mamarahi heka kahāpanbi indaginis ma sabab Al-Masi ya parakayu'anbi, luba'-lagi'na ma bissalabi maka ma pangita'ubi kamemon.

6Ahogot na pandu' pasal Al-Masi ma deyom pangatayanbi,

7angkan tubus na kam ma kapandayan indaginis, hinabubi angalagaran waktu pamatuwa' si Isa Al-Masi Panghū'tam.

8Pinahogot e'na imanbi sampay ni llaw kahinapusan bo' supaya halam aniya' tamak ataybi bang ta'abut llaw pangahukum manusiya' e' Panghū'tam si Isa Al-Masi.

9Kapangandolan asal Tuhan, ya bay amene' ka'am bo' supaya kam makapagda'atay maka Anakna si Isa Al-Masi ya Panghū'tam.

Abahagi' saga Jama'a si Isa ma Kurintu

10Saga dauranakanku, kabuwanan aku kapatut e' si Isa Al-Masi Panghū'tam, angkan aku angamu' junjung itu ni ka'am kamemon: magsulut-siyuluti kam.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Da'a kam magkaniya-kaniya. Subay kam dauyunan to'ongan ma maksudbi maka ma niyatbi.

11Angkan tasambatku palkala' itu, saga dauranakanku, sabab aniya' min luma' si Kaluya bay angahaka'an aku aniya' palsagga'an ma ka'am dansehe'an.

12Hatina mbal maguyun pamikilbi, sabab aniya' ilu magpina'in: “Aku itu ameya'ma si Paul.” Aniya' isab ah'lling: “Aku itu ameya' ma si Apollos.” Aniya' ah'lling: “Aku itu ameya' ma si Petros.” Maka aniya' gi' isab magpina'in, yuk-i, “Aku ituameya' ma Al-Masi.”

13Pagka buwattē', bā'nu Al-Masi bay pinagsalik-salik! Sai bahā' bay amatay mahāg ma sababbi? Aku bahā'? Bay bahā' kam pinandi tanda' in ka'am suku'ku?

14Magsukul to'ongan aku ni Tuhan sabab halam aniya' sai-sai bay pandiku, haliyu min si Krispus maka si Gayus.
15Angkan halam aniya' makapah'lling in iya bay pinandi bo' beya' ma aku.

16Ā, yamboho' taentomku si Estepanos magtai'anak inān. Bay sigām tapandiku, sagō' halam aniya' taentomku saddī min sigām.

17Sabab halam aku bay sinoho' e' Al-Masi magpandi. Sinō' sadja aku magpasaplag lapalna ahāp. Maka subay mbal paggunaku bissala alalom luwas bay min pangita'uku. Halam aniya' kawasa ma pagnasihatku liyu min kamatayAl-Masi ma hāg.

Al-Masi ya Pang'nda'an Kawasa maka Pangita'u Tuhan

18Ya lapal pasal kamatay Al-Masi ma hāg, niōnan lapal karupangan e' saga a'a ya anudju nalka'. Sagō' bang ma kitam ya anudju sulga', in lapal itu pamatuwa'an kawasa Tuhan.

19Aniya' tasulat ma deyom Kitab, yukna, “Paka'atku pangita'u saga a'a alalom pangita'una. La'ananku akkal sigām, sasuku alanga pangadji'na.”

20Manjari ai kamattihan saga a'a alalom pangita'una, maka saga a'a alanga pangadji'na? Ai isab kamattihan saga a'a apanday magjawab ma dunya pinjaman itu? Ai dapat sigām? Sabab pinahati kitam e' Tuhan in akkal manusiya' itu halam aniya' kapūsanna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Alalom to'ongan asal panahu'an Tuhan angkan halam aniya' makata'uwan iya bang luwas sadja min ta'u manusiya'. Ya kagara'an Tuhan in manusiya' subay lappasan min mulka' bang pa'in pagsab'nnalanna lapal ya pagnasihat kami itu, minsan niōnan lapal karupangan e' saga a'a kasehe'an.

22Saga bangsa Yahudi bilahi to'ongan ang'nda' saga hinang kawasahan bo' supaya sigām am'nnal, maka saga bangsa Girīk bilahi pinakalehan pangita'u alalom.

23Sagō' ya pagnasihat kami Al-Masi nilansang ni hāg pinapatay pamapuwas dusa manusiya'. Ala'at atay saga bangsa Yahudi ma lapal itu, maka binista karupangan e' saga bangsa ngga'i ka Yahudi.

24Sagō' saga a'a bay tapene' e' Tuhan tahinang suku'na, bangsa Yahudi maka bangsa saddī, magkahagad ma Al-Masi in iya kawasa maka pangita'u Tuhan.

25Sabab kagara'an Tuhan itu, minsan binista sali' karupangan e' saga a'a, alalom gi' pangita'una min pangita'u manusiya' kamemon. Maka minsan yuk saga a'a in Tuhan mbal makaga'os pagka si Isa Al-Masi bay pasagaranna amatay, aga'os du to'ongan iya labi min ga'osan manusiya'.

26Na, saga dauranakanku, entomunbi bay kahālanbi tagna' ma halam gi' kam tapene' e' Tuhan. Kulang pangadji'bi, kulang ga'osbi, maka kulang isab kabangsabi.

27Sagō' minsan na, tu'ud pinagtu'uran e' Tuhan subay pene'na sasuku binistae' manusiya' halam taga-pangita'u, bo' supaya magkaiya'an saga a'a taga-pangita'u. Pinene' e'na saga a'a ya binista e' manusiya' halam aniya' ga'osanna, bo' supaya magkaiya'an saga a'a ga'osan.

28Pinene' e' Tuhan saga a'a pinaggunyak-gunyak e' kasehe'an, saga a'a binista halam taga-pūs, supaya kinata'uwan ai-ai ahalga' ma bistahan manusiya', halam aniya' halga'na ma Tuhan.

29Manjari halam aniya' makapagmalangkahi bang paharap ma Tuhan.
30Ka'am ilu tabowa e' Tuhan parakayu' ni Al-Masi, maka Al-Masi ya tahinang po'onan pangita'u e' Tuhan. Min Al-Masi isab ya angkan kitam taitung abontol

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e' Tuhan, tahinang a'ana sussi. Jari apuwas na kitam min pang'ntanan dusa.

31Angkan taluwa' ya bay binissala ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Sai-sai bilahi magmalangkahi, subay pagmalangkahianna ya bay tahinang e' Panghū'.”

1 Kurintu 2

1Tagna' kapi'iluku ni ka'am, saga dauranakan, waktu bay kapamandu'ku ma ka'am pasal lapal min Tuhan, halam bay gunaku saga bissala ahunit nihati atawa pangadji' alanga.

2Sat'ggol bay kamailuku ma ka'am, ya niyatku subay halam aniya' saddī min si Isa Al-Masi pagnasihatku ma ka'am, ya lagi'na kamatayna ma hāg.

3Angkanna, pagt'kkaku pa'in pi'ilu, bay sali' angalongkoy baranku, magk'bba-k'bba atayku, kalu mbal taluwa' pagnasihatku.

4Sasangku anganasihat lapalku ma ka'am, halam bay beya'anku addat saga a'a apaul amissala, ya ataha' akkalna. Sagō' tinapilan llingku e' kawasa min Rū Sussi, ya angkan kam bay tabowa magkahagad.

5Ngga'i ka pangita'u manusiya' ya pasangdolan pangandolbi, sagō' kawasa Tuhan.

Pangita'u min Tuhan

6Malaingkan bang a'a asangpot pangandol sigām, alalom isab pamandu'ku ma sigām. Sagō' ngga'i ka pangita'u min babaw dunya itu ya pamandu'ku, ngga'ika isab ta'u min saga a'a ya makapagbaya' ma dunya itu. Sabab tantu patobtobdu kapagbaya' sigām.

7Ya pamandu'ku itu pangita'u Tuhan, hatina kagara'anna ya bay nilimbungan min manusiya' kamemon. Ma halam gi' aniya' dunya bay pinapanjari ginanta' asal e'na bang buwattingga kitam pinaniya'an sahayana ma sinosōng.

8Halam tahati pangita'u Tuhan itu e' saga a'a makapagbaya' maitu ma dunya. Bang bay tahati e' sigām, halam sigām bay magpanoho'an pinalansang ni hāg si Isa, ya Panghū' Balbangsahan.

9Sagō' a'awam sigām buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Halam gi'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'nda' mata, halam gi' takale tainga, halam gi' minsan tapikil e' manusiya', bang ai tinagama e' Tuhan ma sasuku alasahan iya."

10Sagō' kitam ya bay pinata'u e' Tuhan, deyo' bay min Rū-na. Sabab Rū Tuhan ya ata'u angaliling kamemon sampay ni niyat maka maksud ya ma deyom palkuli-kulihan Tuhan.

11Minsan kitam manusiya', luwal nyawata ya makata'u bang ai to'ongan ma deyom itikadta. Damikiyanna ma Tuhan, Rū-na ya makata'u bang ai ma deyom itikadna.

12Ya pamikil bay pinaniya'an kitam ngga'i ka hal pamikil manusiya' min dunya itu. Sagō' pinaniya'an kitam Rū Tuhan ya pinabeya' e' Tuhan supaya kitam makata'uwan kamemon pamuwan e' Tuhan.

13Manjari bang kami magnasihat, ngga'i ka min pangadji' manusiya' ya pangā'an kami bissala, sagō' min bay pamandu' kami e' Rū Tuhan. Ati pandu' b'nnal min iya ya pamahati kami ni sasuku kaniya'an Rū Tuhan.

14Bang a'a halam bay kaniya'an Rū itu, mbal tataima'na ya pamuwan e' Rū Tuhan. Mbal to'ongan tahatina, halam sali' aniya' kapūsanna bang ma bistahanna. A'a inān subay pinaniya'an Rū Tuhan dahū bo' yampa tahatina.

15Bang a'a ganta' kaniya'an Rū Tuhan, tasilangna kamemon bang ai katongoranna ahāp-ala'at, sagō' in iya baranna mbal tasalla' e' a'a kasehe'an.

16Sagō' kata'uwantam na, sabab sali' du pamikiltam maka pamikil Al-Masi, buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, "Halam aniya' makata'u bang ai ma deyom pikilan Panghū', halam aniya' makapituwahan iya!"

1 Kurintu 3

Saga Sosoho'an Tuhan

1Saga dauranakanku, waktu kamailuku ma ka'am, mbal aku makabissala ni ka'am buwat a'a kaniya'an Rū Tuhan sabab mbal gi' ahogot pangandolbi ma Al-Masi. Masi kam abowa-bowa e' napsu baranbi, sali' hantang anak duru'an.

2Ya pamandu' ma ka'am sapantun gatas ya pamainum onde' ariki', sabab mbal gi' makakakan pagkakan atuwas. Sampay isab ni kabuwattina'anan, mbal gi'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kam makahati pandu' ahunit,

3sabab masi kam ameya'-meya' ma addat-tabi'at ya kabiyaksahan kaheka'an manusiya' ma dunya itu. Aniya' ma deyomanbi ilu saga a'a magihid maka maglugat. Minnē' kinata'uwan in ka'am masi ameya' ma kajarihan dunya itu.

4Bang aniya' a'a ah'lling in iya ma si Paul, bo' ah'lling a'a dangan in iya ameya' ma si Apollos, halam du aniya' pagbidda'anbi maka a'a kasehe'an ma dunya itu, sabab masi kam maglugat.

5Pikilunbi, sai bahā' si Apollos, maka sai aku itu? Sosoho'an Tuhan du kami sali'-sali', tapaglagi e'na supaya kam tabowa am'nnal ma si Isa Al-Masi. Ya sadja hinang kami ai-ai bay pamahinang kami pakaniya-pakaniya e' Panghū'.

6Sali' kami dalil a'a maghuma. Aku itu sali' dalil magtatanom binhi', maka si Apollos sali' a'a magbusug tinanom e'. Sagō' Tuhan ya amasulig kamemon.

7Angkan ko', ya magtatanom maka magbubusug mbal patut paheyata. Tuhan sadja ya patut pinaheya, sabab iya ya amasulig saga tinanom.

8In a'a magtanom maka a'a magbusug halam aniya' pagbidda'anna. Sali'-sali' du sigā tinungbasan e' Tuhan ma sinosōng, pinapagtongod maka bay hinangsigā dangan maka dangan.

9Kami maka si Apollos dakahinangan du maghinang ni Tuhan, ati ka'am ilu sali' dalil huma Tuhan paghinangan kami. Maka ka'am isab sapantun luma' nihinang e' Tuhan.

10Aku itu a'a kabuwanan kapandayan e' Tuhan amat'nna' papaganna, bo' aniya' a'a dakayu' angahinang baran luma' ma diyata' papagan bay hinangku he'. Malaingkan sai-sai maghinang luma' subay kamaya'-maya' bo' ahāp lullun kahinanganna.

11Bang niralil, si Isa Al-Masi ya dī papagan luma', ya asal pinat'nna' e' Tuhan. Halam aniya' pasangdolantam saddī min si Isa.

12Magginis pagdayaw ya pinagguna e' a'a maghinang luma'. Aniya' pagdayaw apagon, landu' ahalga' buwat saga bulawan, pilak atawa palmata intan. Aniya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

isab pagdayaw aguya', buwat saga kayu maka parang maka sairap.

13Ma sinosōng, bang ta'abut llaw pamabukis e' Al-Masi kahinangan a'a kamemon, ta'nda' du bang pagdayaw ai bay ginuna e' a'a maghinang dangan maka dangan, ahāp ka atawa ala'at. Ta'nda' isab kahinangan kamemon ma llaw he'-i, pagka pinalabay min api bo' ta'nda' bang buwattingga kapūsanna.

14Bang mbal atunu' ya bay nihinang e' a'a ma diyata' papagan inān, tinungbasan iya ni kahāpan.

15Sagō' bang atunu' ya bay nihinang e'na, alugi' iya. Bo' arapun in iya baranna lappasan du, sali' hantang a'a bay makal'ppa min deyom tunu'.

16Halam bahā' kata'uwanbi? In ka'am angandol ma si Isa Al-Masi pat'nna'an Tuhan na, maka ilu Rū Tuhan pat'nna' ma deyom pangatayanbi.

17Angkan bang aniya' a'a amaka'at pat'nna'an Tuhan ilu, tantu du a'a inān magka'at e' Tuhan. Sabab mahasussi asal pat'nna'an Tuhan, maka ka'am ya pat'nna'anna.

18Na, in pasal pangita'u itu, da'a kam angakkalan di-bi. Bang aniya' a'a ma deyomanbi amikilan di-na in pangita'una alalom, buwat pinikil e' saga a'a mbal angisbat Tuhan, ahāp lagi' bang a'a inān angakuhan karupangna bo' supaya pinaniya'an kata'u min Tuhan.

19Sabab ya niōnan pangita'u e' kaheka'an manusiya', halam aniya' gunana bang ma bistahan Tuhan, buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Tajallat e' Tuhan saga a'a bal-akkal, kapellengan sigām e' akkal sigām.”

20Maka ayat itu lagi', “Kasakupan asal e' Panghū' ai-ai pamikilan e' a'a alalom pangita'una, halam aniya' kapūsanna.”

21Angkan kam subay mbal magmalangkahi ma kahinangan manusiya'. Palsuku'anbi ai-ai ahāp kamemon.

22Kami maka si Apollos maka si Petros, tahinang sosoho'anbi bo' kam kaniya'an kahāpan. Sampay dunya itu maka ai-ai paniya' ma buwattina'an atawa ma sinosōng, minsan isab kallum maka kamatay, ma ka'am isab bo' supaya kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaniya'an kahāpan.

23Sagō' entomunbi, in ka'am ilu suku' Al-Masi, maka Al-Masi ya suku' Tuhan asal.

1 Kurintu 4

Saga A'a Kawakilan e' Al-Masi

1In kami maka si Apollos subay itungbi sosoho'an Al-Masi. Bay pangandol ma kami e' Tuhan saga pandu' b'nnal ya halam bay pinata'u ma bangsa manusiya' dahū.

2Bang saupama aniya' pamahinang a'a e' nakura'na, patut bang a'a inān kapangandolan ma ai-ai bay pamahinang iya.

3Mbal pamagayku bang ka'am atawa sara' manusiya' analla' aku. Mbal na aku analla' atawa angandapit di-ku.

4Halam aniya' kasā'an tananamku ma deyom pangatayanku, sagō' minsan buwattē', kalu aniya' kasā'an tu'ud halam bay tananamku. Panghū' Isa ya taga-kapatut analla' aku.

5Angkan kam subay da'a magdai'-dai' amat'nna' kasā'an ma kasehe'anbi ma halam gi' waktu pangahukum. Subay na pabīng Panghū' Isa bo' yampa aniya' hukuman. Pinatampal du e'na ai-ai bay tatau' ma deyom kalendoman. Pinaluwas e'na saga maksud maka niyat bay tinapukan e' manusiya' ma deyom panahu'an. Manjari sinanglitan saga manusiya' e' Tuhan, pinapagtongod maka bay kahinangan sigām.

6Saga dauranakanku, bay sambatku si Apollos maka aku baranku supaya aniya' kapamintānganbi, ati bo' ta'anadbi bang ai hatina bissala itu, ya yuk-i, “Da'a kam palabi min bay pamat'nna' e' Tuhan ma ka'am.” Mbal ahāp bang bantugbi a'a dakayu', bo' pareyo'bi isab a'a dakayu'.

7Angay yukbi in ka'am alanga min kasehe'anbi? Tuhan ya bay amuwanan ka'am ai-ai kaniya'bi. Angay kam magbantug in ka'am taga-kaniya', bo' pa'in hal pamuwan ma ka'am?

8Ajukup kam bahā' ma pikilanbi? Dayahan bahā' kam? Tahinang kam sultan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bahā', bo' pa'in kami itu halam? Ahāp du isab ma aku bang kam sab'nnal-b'nnal tahinang sultan bo' supaya kitam makapagnakura' sama-sama.

9Angkan buwattē' bay pah'llingku ma ka'am, sabab bang ma bistahanku in kami saga a'a kawakilan pinareyo' to'ongan e' Tuhan, min deyo'an a'a kamemon. Sali' kami a'a sapantun nihukum subay pinapatay ma mairan. Tahinang kami pang'nda'-nda'an e' bangsa mala'ikat maka bangsa manusiya'.

10In kami saga kawakilan itu kinabā' dupang ma sabab Al-Masi ya pameya'an kami, bo' ka'am ilu, ahāp kono' kōkbi pagka sōd kam ma si Isa. Angay bahā'? Kami itu binista alamma, bo' ka'am ilu abasag. Kami itu pinagudju', bo' ka'am ya pinagmahaltabatan.

11Sampay ni kabuwattituhan magsandal kami ma lingantu maka ma patay bohe'. Ya pas'mmek kami basak s'mmek. Araran isab kami pinagla'ugan, maka halam aniya' pat'ttogan kami.

12Magsangsā' kami maghinang bo' aniya' napaka kami. Bang kami sinukna'ane' a'a, gom pa'in sigām amu'an kami lidjiki' ni Tuhan. Bang kami pininjala', hal imanan kami.

13Bang kami nihina' e' sai-sai, bissala sangkahāpan ya panambung kami ma sigām. Sampay ni kabuwattina'anan binista kami e' sigām sali' halam aniya' kagunahan ma babaw dunya itu, sali' s'ggit ma deyo' tape' sigām.

14Sulat itu ngga'i ka pamaiya'-iya' sagō' pamandu'ku, sabab ka'am ilu sali' saga anakku ya kalasahanku to'ongan.

15Sabab minsan ibu-ibuhan a'a magpandu'an ka'am ma pasal Al-Masi, dakayu' du pag'mma'anbi. Luwal aku ya pag'mma'anbi sangay min waktu kasōdbi ma Al-Masi, sabab aku ya bay makatagna' amowahan ka'am lapal ahāp.

16Angkan ko', pagka aku mma'bi, ya na itu junjungku ni ka'am: panunurinbi addat-tabi'atku.

17Ya ilu po'onna angkan pabeya'ku si Timuti itu ni ka'am, supaya kam ata'u anunud. Kalasahanku iya sali' anakku lissi, sabab aku ya bay amowa iya angandol ma Panghū' Isa. Kapangandolan du si Timuti, maka iya ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amaentoman ka'am bang buwattingga ya kal'ngngananku pagka si Isa Al-Masi

ya parakayu'anku. Ya na ko' inān pamandu'ku ma saga jama'a si Isa Al-Masi, sasuku magpalhimpunan ma sabarang lahat bay papehē'anku.

18Na, aniya' ma deyomanbi ilu saga a'a alanga atay sigām, sabab pangannal sigām in aku mbal du pi'ilu anibaw ka'am.

19Sagō' pasa'ut du aku pi'ilu bang min kabaya'an Tuhan, ati nda'ku bang kawasa ai ya ma saga a'a ilu, kawasa b'nnal ka atawa hal min bowa' sigām.

20Sabab ngga'i ka pagsuli-suli a'a ya makapo'onan pagparinta Tuhan, sagō' kawasa Tuhan.

21Na, ai kabaya'anbi? Bilahi kam subay pah'llinganku bo' kam bininasa? Bang hati mbal, bang kam bilahi pinananaman lasaku, maka bang kam bilahi pinakalehan kahanunut bissalaku, pindahinbi hinangbi.

1 Kurintu 5

Pasal A'a Angaliyu Lakad min Paghola'na

1Takaleku suli-suli, aniya' kono' ma deyomanbi ilu a'a maghinang kala'atan d'nda maka l'lla. Minsan saga a'a mbal angisbat Tuhan, mbal makaharus maghinang buwattē'. Kahaka'an aku aniya' ma ka'am l'lla maghulid maka ina'na tape'!

2Bo' ilu kam magmalangkahian di-bi. Arapun kam magkarukka'an ma sabab aniya' a'a ma pagtipunanbi magkasumbang. A'a inān subay pinaluwas min ka'am saga jama'a si Isa.

3Minsan aku halam mailu magbaran, mailu du aku ma deyom pamikil sabab mbal kam alungay min pangannalku. Taga-kapatut aku min Panghū' Isa amat'nna'an hukuman ma a'a maghinang kala'atan ilu, buwat e'ku mailu ma ka'am.

4Bang kam ganta' magtipun min ōn Panghū' Isa, bistahunbi aku sali' mailu ma t'ngnga'bi, maka ilu isāb ma ka'am kapatut min Panghū'tam Isa.

5Tukbalinbi a'a magdusa ilu ni pang'ntanan nakura' saitan bo' bininasa baranna,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ati kalappasan nyawana bang ta'abut llaw kapangahukum Panghū'tam ma bangsa manusiya'.

6Mbal taluwa' bang kam maglanga-langa di-bi. Kata'uwanbi bissala, ya yuk-i, “Dangkuri' du pasulig ati pabuskag katibu'ukan addunan.” In pasulig itu pamaralil a'a angandusa. Minsan iya dakayu' du, palemed la'atna ni kamemon.

7La'aninbi pasulig ndang bo' supaya kam sapantun addunan baha'u ya halam aniya' pasuligna. Kata'uwanku in ka'am asussi asal ma sabab Al-Masi bay amatay, sapantun bili-bili sinumbali' ma waktu kapaghinang Hinang Paglakad.

8Angkan kitam subay maghinang ni Tuhan ma halam aniya' kala'atantam atawa kalumu'an. Subay tuyu'antam addat-tabi'at ahāp to'ongan, min atay sussi maka min kasab'nnalan.

9Na, ma lapal sulat bay pabeya'anku ka'am tagna', bay kam soho'ku paokat min a'a magd'nda atawa magl'lla.

10Ngga'i ka saga a'a ya mbal am'nnal ma si Isa ya sibahatku, buwat saga a'a maghinang kala'atan d'nda maka l'lla, magnapsu karalaman, magpanangkaw, magsumba ni ta'u-ta'u. Subay kam halam na maitu ma dunya bo' paokat katūyan min kamemon saga a'a dusahan.

11Sagō' ya yukku he', da'a kam palamud ma a'a ya amūng-mūng in iya pagkahibi bebeya'an si Isa, bo' pa'in masi magd'nda, atawa anganapsuhan alta' sehe'na, atawa anumba ni ta'u-ta'u, atawa angalimut, atawa maglalango atawa panangkaw. Da'a kam minsan pasalu ma saga a'a buwattē'.

12-13Halam aniya' kapatutku analassay palkala' ma saga a'a ma luwasan palhimpunan jama'a Al-Masi. Tuhan sadja ya angahukum sigām. Sagō' kitam saga jama'a si Isa Al-Masi wajib amat'nna' hukuman saga sehe'tam dapalhimpunan. Tasulat asal ma deyom Kitab, yuk-i, “Pala'anunbi a'a ala'at min deyomanbi.”

1 Kurintu 6

Palkala' ma Deyoman saga Jama'a Al-Masi

1Na, bang aniya' palsagga'anbi maka pagkahibi bebeya'an si Isa, angay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

t'kkahanbi ni sara' luwasan, ni ngga'i ka bebeya'an si Isa? Arapun pasara'bi ma saga a'a suku' Tuhan.

[2]Arai' mbal kata'uwanbi in kitam saga suku' Tuhan angahukum bangsa manusiya' kamemon ma llaw damuli. Jari bang kitam angahukum saga a'a ma sinosōng ma palkala' aheya, luba'-lagi'na na kam makapangahukum saga palkala' ariki'.

[3]Marai' mbal kata'uwanbi, in kitam angahukum isab bangsa mala'ikat ma waktu sinōng. Jari bang tahukumtam saga mala'ikat, luba'-lagi'na na saga palkala' ya kalabayanbi ma dunya itu.

[4]Angkan bang aniya' palkala'bi, subay pasara'bi ma saga a'a areyo' kapaga'a sigām ma deyomanbi saga jama'a Al-Masi.

[5]Buwattitu pah'llingku supaya kam aiya'. Angay bahā', halam aniya' a'a ma deyomanbi minsan dakayu' taga-pangita'u angahukum ka'am bebeya'an Al-Masi bang aniya' palsagga'anbi?

[6]Sagō' biyaksa kam an'kkahan palkala'bi ni sara' luwasan, ati mikisara' kam ma sigām ya mbal angandol ma si Isa.

[7]Sali' halam aniya' dapatbi sabab aniya' na pa'in palkala'bi ma deyomanbi. Bang kam saupama nila'at atawa kinulli'an e' pagkahibi bebeya'an si Isa, ahāplagi' imananbi.

[8]Sagō' ilu kam angulli' maka angala'at bo' pa'in danakanbi ya nila'at.

[9]Halam bahā' kata'uwanbi? Bang a'a ala'at kajarihanna mbal pinahampitan pusaka' ma pamarintahan Tuhan. Pahalli' kam bo' mbal niakkalan. Sasuku maghinang kala'atan d'nda maka l'lla, atawa pasumba ni ta'u-ta'u, atawa angaliyu-lakad min paghola'na, sasuku isab l'lla atawa d'nda maghinang kahina'an maka pagkahina l'lla-d'nda, tantu halam aniya' palsuku'an sigām ma okoman pagparinta Tuhan.

[10]Damikiyanna saga a'a anangkaw, a'a anganapsuhan alta' sehe'na, a'a paglalango, a'a pangalimut, maka a'a pangalangpas.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma waktu tagna' aniya' min ka'am bay buwattē', sagō' buwattina'an sinussi na kam min dusabi. Pinasuku' na kam ma Tuhan sadja maka taitung kam abontol ma sabab Panghū' Isa Al-Masi maka Rū Tuhantam.

Hinang Kalumu'an D'nda maka L'lla

12Aniya' ah'lling yukna, “Makajari aku angahinang ai-ai kabaya'anku bang pa'in ngga'i ka langgal sara'.” B'nnal ko' inān, sagō' aniya' baya'bi mbal makahāp. Aniya' isab amina'in, yukna, “Makajari aku magdūl-baya' ma baranku.” B'nnal isab, sagō' mbal aku bilahi binanyaga' e' napsuku.

13Yuk dakayu' isab, “Pagkakan itu bay pinaniya' bo' ni'isi ni b'ttong, maka b'ttongta itu bay pinaniya' pangisihan pagkakan.” B'nnal ko' inān, sagō' in pagkakan maka b'ttong pinatobtob sali'-sali' e' Tuhan. In ginhawa-barantam itu mbal patut pinagguna maghinang kahina'an d'nda maka l'lla. Ya angkan aniya' ginhawa-barantam sabab si Isa ya pagpanghū'antam, maka Panghū' Isa ya tag-kapatut ma ginhawa-barantam.

14Bay iya pinakallum e' Tuhan pabīng min kamatayna, maka ya du kitam pinakallum ma sinosōng sabab min kosogna.

15Kata'uwanbi na in kitam angandol ma Al-Masi, saga barantam itu sali' dalil pagdayaw pamaranan Al-Masi. Angkanna, bang a'a binista sali' pagdayaw baran Al-Masi, mbal patut bang iya pahulid ni d'nda ala'at hinangna.

16Kata'uwanbi du, sai-sai pahulid ni d'nda ala'at, magdakayu' iya maka baran d'nda he', buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “L'lla maka d'nda bay duwa baran tahinang dabaran na.”

17Sagō' bang kitam parakayu' ni Panghū' Isa, magdakayu' atay kitam maka iya.

18Amay-amay. Da'a kam maghinang kala'atan d'nda maka l'lla. Dusa saddi minnē' mbal makainay baranta, sagō' bang kita pabihing ni ngga'i ka paghola'ta, makabuwan kita dusa ni baranta.

19Halam bahā' kata'uwanbi? In ginhawa-baranbi sali' sapantun luma' pat'nna'an Rū Sussi ya pamuwan ka'am e' Tuhan bo' pat'nna' ma deyom baranbi. Tuhanya tag-dapu baranbi, ngga'i ka ka'am.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Bay kam nil'kkat e'na bo' kam makapuwas min karusahanbi, maka ahalga' pangal'kkatna. Angkan subay gunabi ginhawa-baranbi pamaheyabi ōn Tuhan.

1 Kurintu 7

Pasal Pagh'nda maka Pagh'lla

[1]Na, in pasal bay tilawbi aku ma lapal sulatbi, buwattitu panambungku. Bang ma aku, ahāp bang l'lla mbal magh'nda.

[2]Sagō' aheka tabowa-bowa maghinang kala'atan d'nda maka l'lla, angkan kam d'nda maka l'lla subay pinahola'an kamemon.

[3]In a'a maglakibini subay magdūl-baya' d'nda maka l'lla, subay sigā mbal magkahukaw.

[4]Sabab in d'nda mbal makapagbaya' ma baranna, subay h'llana. Damikiyanna du in l'lla isab mbal makapagbaya' ma baranna, subay isab h'ndana.

[5]Ka'am maglakibini, da'a kahukawinbi batin. Makajari bang asal bay pagsulutanbi subay da'a magbihing daka pilambahangi bo' supaya aniya' waktu pangarapbi ni Tuhan. Sagō' da'a tangguhinbi pagbihing pabalik, bo' supaya kam mbal tabowa e' sasat saitan bang ganta' mbal kasandalan napsu baranbi.

[6]Patut isab kam magh'nda atawa magh'lla, sagō' ngga'i ka panoho'anku.

[7]Ya kabaya'anku in ka'am subay buwat aku mbal magh'nda. Sagō' magsaddiya panganggantа' Tuhan ma dangan maka ma dangan, mbal magsali'-sali' kamemon.

[8]Na, ka'am saga subul maka budjang, maka ka'am saga balu, ya na itu pah'llingku ma ka'am: ahāp bang kam mbal pinahola'an, buwat aku.

[9]Sagō' bang mbal tapaggatbi napsubi, magh'nda kam atawa magh'lla. Ahāp lagi' kam pinahola'an min atiksa' anandalan napsu baranbi.

[10]Ka'am maglaulakibini, ya na itu panoho'anku ma ka'am, panoho'an deyo' bay min Panghū' Isa Al-Masi, ngga'i ka min baranku. Yukna in d'nda mbal manjari patiman min h'llana.

[11]Sagō' bang aniya' d'nda ganta' pabutas min h'llana, subay iya mbal maghola'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pabalik, luwal bang pabīng ni bay h'llana tagna'. Ya du l'lla subay da'a animanan h'ndana.

12Ya itu pah'llingku ma ka'am kasehe'an, lling min baranku sadja, ngga'i ka min Panghū' Isa. Saupamaku a'a maglakibini: bang l'lla iya bebeya'an si Isa, bo' h'ndana ngga'i ka, subay mbal tinimanan e'na h'ndana sat'ggol bilahi magdakayu' maka iya.

13Damikiyanna bang d'nda ya bebeya'an si Isa, bo' h'llana ngga'i ka. Subay mbal tinimanan e'na h'llana sat'ggol h'llana bilahi magdakayu' maka iya.

14Bang ka angandol ma si Isa, bo' paghola'nu mbal, tahalal iya e' Tuhan ma sabab pangandolnu. Tahalal isab e' Tuhan saga anakbi, jari mbal kaōnan onde'-onde' halam tuhanna.

15Malaingkan bang aniya' bebeya'an si Isa taga-h'nda atawa h'lla mbal angandol ma si Isa, bo' bilahi tu'ud patiman min iya, makajari sadja. Halam aniya' dusabi, aluhaya kam magtiman bang buwattē'. Ya kabaya'an Tuhan subay kam pasulut sadja.

16Mbal isab kata'uwanbi bang ai kasōnganna, kalu tabowa paghola'bi angandol ma si Isa ma sabab kahāp kaul-pi'ilbi, ati lappasan na.

Akuhinbi Bay Pamat'nna' Ka'am e' Tuhan

17Ya itu pamituwaku ma saga jama'a si Isa kamemon ma lahat dakayu' maka dakayu': ai-ai pamat'nna' Panghū' ma ka'am pakaniya-pakaniya, akuhinbi. Ai-ai bay katanamanbi tagna' kam pinene' e' Tuhan, da'a kam angangut papinda ni saddi.

18Bang aniya' a'a asal magislam dahū gi' min kapangaho'na ma Tuhan, mbal subay la'ananna bainatna pagislam. Damikiyanna isab bang a'a halam bay taislam, bo' angaho' na ma pangabbit Tuhan, da'a ya subay magpa'islam.

19Sabab mbal aheya ma atay Tuhan magislam kitam atawa mbal. Ya sadja aheya ma atayna bang beya'tam saga panoho'anna.

20Da'a kam apinda min bay kahālanbi tagna' kapangaho'bi ma Tuhan.

21Bang ka bay banyaga' waktu kapamene' Tuhan ma ka'a, imaninbi. Sagō' bang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aniya' waktu kaluwasnu min pagbanyaga'an, na, paluwas ka.

22Sabab bang banyaga' maka'aho' ameya' ma Panghū' Isa, alimaya iya ma bistahan Panghū'. Damikiyanna bang a'a ngga'i ka banyaga' maka'aho' ameya'ma Al-Masi, tabista iya banyaga' Panghū'na.

23Ahalga' ya bay pangal'kkat ka'am min pang'ntanan dusa, angkan kam subay da'a pabanyaga' ni sai-sai, subay Tuhan sadja ya pabanyaga'anbi.
24Saga dauranakanku, subay kam pat'ttog ma bay katanamanbi tagna' kam pinene' e' Tuhan. Pataptapunbi ataybi ni Tuhan.

Pasal Budjang, Subul maka saga Balu

25Na, in bay tilawbi pasal a'a halam taga-paghola', halam aniya' panoho'anku deyo' bay min Panghū' Isa, sagō' paluwasku bang ai ma pamikilanku. Sagō' kapangandol aku ma sabab ka'ase' Panghū' ma aku.

26Bang ma aku, ahāp lagi' mbal apinda min kabuwattilubi, sabab aheka kasusahan tum'kka ma patahunan itu.

27Sasuku kam taga-h'nda, da'a timaninbi. Sasuku kam halam taga-h'nda, da'a kam atuyu' magh'nda.

28Sagō' bang kam ganta' magh'nda ngga'i ka dusa. Saga budjang isab bang magh'lla, mbal magdusa. Ya po'on kam gara'anku da'a magh'nda atawa magh'lla, sabab kabaya'anku ma ka'am subay mbal pinananaman kasusahan ya maumu kalabayan e' a'a maglaulakibini.

29Saga dauranakan, mbal kitam at'ggol maitu ma dunya. Puwas minnitu a'a taga-anak-h'nda subay mbal sakit abimbang ma sigām bo' supaya alimaya maghinang ni Tuhan.

30Bang a'a magdukka, subay ni'bbahan karukka'anna. Bang a'a magkalasigan, subay pasengod ni a'a halam aniya' kalasiganna. Bang a'a am'lli ai-ai subay mbal parulina bay b'llina he', sali' ngga'i ka dapuna.
31Maka bang a'a angangguna kapanyapan dunya itu, subay mbal paheyana ma atay, sabab in dunya itu maka kajarihanna palabay sadja.

32Kabaya'anku subay halam aniya' makabimbang ka'am. Bang l'lla halam taga-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paghola', ya sadja tapikilna hinangna ma Panghū' Isa bang buwattingga e'na makasulut atay Panghū'na.

33Sagō' bang a'a taga-h'nda, abimbang iya e' kalluman anak-h'ndana. Ya tapikilna na pa'in bang buwattingga e'na makasulut atay h'ndana he'.

34Sali' abahagi' duwa pamikilna. Damikiyanna isab bang d'nda halam taga-h'lla, ya sadja tapikilna hinangna ma Panghū' Isa sabab kabaya'anna subay pinama-Tuhan ginhawa-baranna sampay pangatayanna. Sagō' bang d'nda taga-h'lla na, ya na pa'in tapikilna saga kahinanganna ma anak-h'llana, sabab kabaya'anna subay makasulut atay h'llana.

35Amissala aku buwattitu sabab aheya baya'ku anabangan ka'am, ngga'i ka ma sabab aniya' baya'ku amahunitan ka'am. Ya kabaya'anku to'ongan subay tahinangbi ai-ai ya apatut nihinang, bo' supaya ahantap palantarabi bo' supaya magmalilla' maghinang ma Panghū' Isa ma halam aniya' duwa-ruwabi.

36Na, in pasal pagtunang. Bang aniya' at'ggol kapagtunang sigā, bo' ala'un- la'un na d'nda, ati makapikil l'lla in hinangna ma tunangna he' kulang asaltun, bang kabaya'anna magpūn, patut sigā magkawin. Ngga'i ka dusa.

37Sagō' bang a'a magniyat subay mbal magpūn maka tunangna, ati mbal abowa-bowa e' napsu baranna sabab tahatul e'na, taluwa' isab hinangna.

38Ya hatulanna, ahāp du bang a'a bilahi magkawin maka budjang ya tunangna, sagō' labi gi' ahāp bang iya mbal pakawin.

39Na, balikanta lagi' pasal pagtiman. Bang d'nda taga-h'lla, mbal iya makaluhaya pakawin ni l'lla saddi sat'ggol allum bay h'llana tagna'. Sagō' bang amatay na h'llana, puwas na iya, aluhaya iya magh'lla pabīng ni l'lla kabaya'anna, bang pa'in pagkahina angandol ma Panghū' Isa.

40Bang aku anganggara', labi ahāp palasahan d'nda inān bang iya mbal pinahola'an pabing. Bang aku mbal asā' anguyun isab Rū Tuhan.

1 Kurintu 8

Pasal Kinakan Paglamas ni Ta'u-ta'u

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Na in pasal susumbali'an bay paglamas ni ta'u-ta'u: taga-pangita'u asal kitam kamemon, sagō' aniya' pangita'u hal pagmalangkahian. Bang kam alasa ma pagkahibi tapahogot pangandol sigām.

2Bang a'a amikilan di-na in iya taga-kata'u, kulang asal ta'una.

3Sagō' bang a'a alasa ma Tuhan, takilā iya e' Tuhan.

4Manjari itu, ya pasal kapamangan susumbali'an bay paglamas ni ta'u-ta'u: kata'uwanta asal in niōnan ta'u-ta'u itu ngga'i ka tuhan to'ongan. Maka kata'uwanta isab in Tuhan dakayu'-kayu' du.

5(B'nnal, aheka pagtuhanan maka pagpanghū'an, ai-na ka ma sulga' atawa ma dunya.) Sagō' minsan aniya' pinagbahasa “tuhan”,

6tunggal du Tuhan pagtuhanantam, ya na Mma'tam ma sulga'. In iya po'onan kamemon ai-ai, maka iya isab pagtuyu'antam t'ggoltam allum. Tunggal isab Panghū'tam, ya na si Isa Al-Masi. Bay pinapanjari e'na kamemon deyo' bay min Tuhan, maka allum na pa'in kitam labay min iya.

7Saguwā' aniya' saga sehe'ta bebeya'an si Isa halam gi' makata'u to'ongan ma pasal ta'u-ta'u halam aniya' kawasana, sabab masi amikit ni pikilan sigām bay kabiyaksahan sigām tagna', waktu kasumba sigām ni ta'u-ta'u. Angkan bang sigām amangan ai-ai bay paglamas ni ta'u-ta'u, pangannal sigām in sigām palamud anumba ta'u-ta'u inān. Manjari asasaw itikad sigām minsan halam taga-dusa.

8Sagō' ngga'i ka kinakanta ya amowa kita pasekot ni Tuhan. Mbal kinulangan kahāpta ma sabab aniya' mbal kakanta. Mbal isab kin'nnopan kahāpta ma sabab aniya' kakanta.

9Sagō' minsan kam wajib angahalal ma pagkakan indaginis, subay kannalbi pahāp pagkahibi, ya mbal gi' ahogot pangandolna ma si Isa, bo' supaya iya mbal tabowa magdusa ma sabab pagkakanbi.

10Bang saupama aniya' pagkahibi mbal katiyu'-tiyu'an itikadna maka'nda' kam amangan lalamasan ma deyom luma' panumbahan ta'u-ta'u. Asal kata'uwanbi in ta'u-ta'u mbal makainay, sagō' a'awam pagkahibi inān ati tabowa iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amangan susumbali'an bay pangalamas ni ta'u-ta'u.

11Manjari pagkahibi inān, a'a bay pinuwas min dusana ma sabab kamatay Al-Masi, tabowa ni kala'atan ma sabab pangita'ubi, pagka alamma pangandolna.

12Jari makarusa kam ma danakanbi ya alamma pangandolna he', maka amakay dusa kam ni Al-Masi.

13Angkan aku magniyat, bang pagkakan ya sababanna angkan magdusadakayu' danakanku bebeya'an si Isa, mbal na aku amangan susumbali'an sat'ggolku allum, bo' supaya iya mbal tabowa magdusa.

1 Kurintu 9

Kapatut A'a Kawakilan

1Limaya aku magbaya'an di-ku. Bay aku kawakilan e' Panghū' Isa, sinō' magnasihat lapalna. Bay iya ta'nda' mataku. Maka ka'am ya kamaujuran hinangku ma Panghū', pagka kam angandol na ma iya.

2Minsan aku mbal kinahagad e' saga kasehe'an in aku bay kawakilan e' si Isa Al-Masi, tantu du kahagadbi sabab ka'am baranbi ya tanda' saksi' in aku kawakilan e'na. Sabab aku ya po'onan angkan kam ameya' ma iya.

3Bang aku pinariksa' e' sai-sai ma pasal kahinanganku, buwattitu ya panambungku:

4halam bahā' aniya' kapatutku binalanja'an e' saga a'a pandu'anku?

5Halam bahā' aniya' kapatutku magh'nda ma d'nda angandol ma si Isa, supaya aniya' sehe'ku ma l'ngngananku? Taga-h'nda saga danakan si Panghū' Isa l'lla maka saga a'a kawakilan kasehe'an buwat si Petros.

6Atawa hal kami baha' maka si Barnabas ya subay magusaha supaya aniya' napaka kami?

7Bang saupama sundalu, aniya' bahā' mbal binalanja'an e' parinta? Atawa a'a maghuma, aniya' bahā' mbal amangan min buwa' kayu ya tanomna? Atawa a'a magipat sapi' atawa kambing, aniya' bahā' mbal patut angā' gatas min saga hayop ya ipatna he'?

8Ngga'i ka isab hal kahālan manusiya' ya pangā'anta ta'u pasal kapatut ma saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a'a maghinang, anguyun isab Kitab Tawrat.

9Tasulat asal ma panoho'an-sara' si Musa, yuk-i, “Da'a sampongunbi sapi' sabuna anganggi'ikan pai”. Pangannalbi bahā' sapi' sadja ya pinagka'inagonane' Tuhan ma ayat Kitab e'?

10Tu'ud manusiya' ya pinagka'inagonan e'na angkan pinasulat sara' inān. Paralilanta a'a magararu maka a'a magani. Ya angkan sigām maghinang ma deyom huma sabab aniya' holat sigām kabuwanan palsuku'an min buwa'na. Kami itu sali' dalil a'a maghuma inān.

11Bay kami anganasihatan ka'am lapal Tuhan, sali' dalil binhi' ma deyom pikilanbi. Angkan kam subay mbal takuddat bang kami binuwanan bahagi' min kaniya'bi.

12Bang gurubi kasehe' taga-kapatut binalanja'an e'bi, luba'-lagi'na kami itu. Saguwā' halam kami bay mikibalanja' ma ka'am minsan aniya' kapatut kami. Gom pa'in kami anandalan kasigpitan bo' supaya halam aniya' maka'agpangan lapal ahāp pasal Al-Masi.

13Kata'uwanbi asal, minsan saga a'a maghinang ma deyom langgal pagkulbanan, langgal ya pangā'an sigām kinakan. Maka saga imam ya anukbalan susumbali'an pagkulban, binahagi'an du sigām isi hayop pagkulban.

14Damikiyanna isab saga a'a magnasihat lapal ahāp, aniya' panoho'an Panghū' Isa subay sigām binalanja'an e' sasuku magkahagad ma lapal inān.

15Sagō' halam bay gunaku kapatutku. Maka ngga'i ka balanja' ya mohotku angkan anulat ni ka'am. Padpad aku mikibalanja' ma ka'am, bilahi gi' aku amatay, sabab ya pagbantugku in aku halam bay angamu' binalanja'an.

16Mbal aku makajari magbantug pasal pagnasihatku lapal ahāp, sabab hinangku asal bay panoho'an aku e' si Isa Al-Masi. Aheya kasusahanku bang mbal pagnasihatku.

17Bang aku bay makapene'an di-ku maghinang buwattitu, patut du aku ginadjihan. Sagō' ngga'i ka min baya'ku hal, tu'ud hinang bay pangandol e' Tuhan ma aku angkan wajib hinangku.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Manjari ai panambahan aku? Katambahan aku bang pa'in tapagnasihatku lapal ahāp ma halam aniya' bayadna, minsan aniya' kapatutku binalanja'an.

19Luhaya aku magbaya'an di-ku, ngga'i ka aku banyaga'. Sagō' minsan buwattē', magpabanyaga' aku di-ku maghinang ni a'a kamemon supaya ahekatabowaku angandol ma si Isa.

20Angkanna, bang aku palamud ma saga bangsa Yahudi, beya'ku addat sigām Yahudi bo' supaya sigām tabowaku angandol ma si Isa. Minsan aku apuwas min sara' si Musa ya niusul na pa'in e' bangsa Yahudi, beya'ku sadja sat'ggolku ma deyoman sigām, bo' sigām tabowa angandol ma si Isa Al-Masi.

21Bo' arapun bang aku magbeya' maka saga a'a ngga'i ka Yahudi, mbal beya'ku sara' agama Yahudi. Beya'ku addat saga bangsa liyu bo' supaya sigām isab tabowaku angandol ma si Isa. Sagō' minsan mbal beya'ku sara' agama Yahudi, masi du aku ameya' ma sara' Tuhan sabab beya'ku du panoho'an Al-Masi.

22Bang aku ganta' magbeya' maka saga a'a ya halam gi' ahogot pangandol sigām tudju ni si Isa, amasali' aku di-ku ni sigām bo' supaya tabowaku angandolto'ongan. Manjari minsan ai bangsa, pasali' aku ni sigām supaya aniya' min sigām lappasan min hukuman dusa.

23Angkan buwattē' hinangku, supaya pasaplag lapal ahāp pasal si Isa Al-Masini saga a'a kamemon, bo' aku isab palamud ni kahāpan ya tumabeya' ma lapalahāp.

24Biyaksa kam ma hatulan paglomba, aheka a'a pasōd maglomba sagō' dangan du anganda'ug bo' anambut kahāpan ya panungbas ma a'a anganda'ug. Paralilan ko' itu ma ka'am ya bebeya'an Al-Masi, angkan kam soho'ku maglomba to'ongan bo' kam makasambut kahāpan ma sinosōng.

25Tali'-tali'unbi isab ya addat saga a'a bilahi maglomba. Magmahil sigām maka amaggat napsu sigām supaya makara'ug sampay minahaldika' maka korona dahun kayu, ya al'kkas alanos. Sagō' kitam bebeya'an si Isa angangut pinaniya'an kamahaldika'an ya anatas ni kasaumulan.

26Angkan sengoranku a'a maglomba, ya mbal paragan m'ssa'-bidda' sabab aniya' tudjuna tantu. Sengoranku isab a'a magsuntuk, ya mbal anuntuk pehē'-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pi'itu sabab aniya' tigi'na.

27Paggatku napsuku sabab mbal aku bilahi sinulak e' Tuhan minsan bay makapagnasihat lapalna ma a'a kasehe'an.

1 Kurintu 10

Banda'an Pasal saga Ta'u-ta'u

1Na, saga dauranakanku, ta'uhunbi pasal bay kalabayan saga pangkattam Yahudi waktu kapameya' sigām ma si Musa ma masa awal e'. Bay kalandungan gabun sigām kamemon, maka bay amaklay kamemon labay min tahik.

2Ya dalilna, tapandi sigām ma deyom gabun maka ma deyom tahik, tanda' in sigām beya' ma si Musa.

3Kamemon sigām bay magkakanan kinakan ya pamuwan e' Tuhan.

4Kamemon sigām bay maginuman bohe' ya pamuwan e' Tuhan, sabab magbeya' sigām anginum bohe' paluwas min batu lakit ya bay sehe' sigām, yadalilna Al-Masi.

5Sagō' halam kasulutan atay Tuhan ma kaheka'an sigām e', angkan aheka alaglag ma lahat paslangan.

6Na, subay kitam amintāng min pakaradja'an ya bay tum'kka ni kamatto'ahantam inān, supaya kitam mbal an'ppu sigām anganapsuhan la'at,

7atawa anumba ni ta'u-ta'u buwat sigām kasehe' ma masa he'. Tasulat asal ma deyom Kitab pasal bay kahinangan sigām, yuk-i, “Saga a'a inān bay magtingkō'an magjamu pagduwa'ahan ta'u-ta'u ya pagtuhanan sigām. Puwase', magt'nggehan sigām magpangigal maka maghinang kasabulan.”

8Wajib kitam da'a maghinang kala'atan d'nda maka l'lla, buwat bay tahinang e' kasehe'an sigām. Angkan aniya' sigām labi duwampū' maka t'llungibu puhu' alaglag ma deyom dang'llaw du.

9Da'a na kitam angandusa pangandusta'tam kahandak Panghū'. Aniya' isab min ka'mbo'-mbo'antam bay makahinang buwattē' ma masa awal, ati aheka sigām bay amatay e' sowa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Da'a isab pagmusmurinbi Tuhan ma sabab ai-ai pamat'nna'na ma ka'am, buwat bay kapagmusmud sigām kasehe' ma masa awal e', angkan sigām bay pinapatay e' mala'ikat pagmumulka'.

11Na, tum'kka saga pakaradja'an inān ni sigām bo' aniya' pamintāngan saga a'ama patahunan katapusan itu. Tasulat isab ma Kitab supaya kitam mbal angahinang buwattē'.

12Angkan ko', bang aniya' a'a ma deyomanbi ilu amikilan di-na in imanna ahogot, a'a inān subay kamaya'-maya' to'ongan bo' mbal tabowa maghinang dusa.

13Kamemon sasat-manasat ya kalabayanbi mbal magbidda' maka sasat ya maumu kalabayan e' bangsa manusiya'. Maka kapangandolan Tuhan, angkan kam mbal pasagaranna sinasat labi min kosogbi. Sabab bang kam pinat'kkahan sasat sumiyan-sumiyan, tantu kam binuwanan e'na kosog ma waktu kasasat bo' kam makasandal, ati minnē' aniya' kapuwasanbi.

14Angkan ko', saga bagay kalasahanku, da'a kam palamud anumba ni ta'u-ta'u.

15Ahāp asal kōkbi, angkan yukku ma ka'am, dongdonginbi bissalaku itu bang b'nnal atawa mbal.

16Bang kitam magtipun angentom kamatay Panghū' Isa, anginum kitam min deyom sawan ya pagsukulantam ni Tuhan. Tanda' saksi' ko' inān in kitam magdakayu' maka Al-Masi ma sabab laha'na. Damikiyanna isab tinapay ya pagbahagi'antam, tanda' ko' inān in kitam taga-lamud ma baran Al-Masi.

17Sabab dakayu' du tinapay ya pagbahagi'antam kamemon, angkan kitam sali' dalil ginhawa-baran dakayu' du, minsan aheka.

18Kira-kirahunbi addat bangsa Isra'il e': sasuku sigām amangan min bay panukbal ni Tuhan aniya' lamud sigām ma pagta'at ni Tuhan.

19Na, mbal yukku aniya' pūs ma ai-ai pangalamas ni ta'u-ta'u, atawa aniya' kallum ma ta'u-ta'u ya pangalamasan e'.

20Tantu mbal, sagō' in susumbali'an pangalamas ta'u-ta'u, tinukbalan asal ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga saitan, ngga'i ka ni Tuhan. Maka kabaya'anku subay halam aniya' lamudbi ma binangsa saitan.

21Bang kam ganta' magtipun amangan maka anginum pangentomanbi Panghū' Isa, mbal kam makajari palamud amangan maka anginum min bay pangalamassaga saitan.

22Luwal bahā' bang kita bilahi anunggud Panghū'. Palabi bahā' ga'osanta min ga'osanna?

23Aniya' saga a'a ah'lling, yuk sigām, “Makajari kita angahinang ai-ai kabaya'anta.” B'nnal ko' inān, sagō' aniya' mbal makahāp. Makajari kita angahinang ai-ai, sagō' aniya' hinang mbal makasōng pangandolta ni Tuhan.

24Mbal ahāp bang baranta sadja ya kinannal, sagō' subay pagka'inagonanta pagkahita.

25Makajari kam amangan sumbali'an ai-ai pinagdagangan ma tabu' minsan halam tilawbi bang bay paglamas ni ta'u-ta'u. Halam aniya' dusabi amangan,

26sabab tasulat asal ma deyom Kitab, yuk-i, “Tuhan ya tag-dapu dunya itu maka kakaya'-kaya'anna.”

27Bang saupama aniya' a'a mbal magkahagad ma si Isa amowa kam amangan ma luma'na, bo' kam bilahi pehē', makajari kam amangan ai-ai pangalabot ka'am minsan mbal tilawbi bang bay paglamas atawa halam. Halam aniya' dusabi bang kam amangan.

28-29Sagō' bang aniya' ganta' angahaka'an ka'am in kinakan inān bay paglamas ni ta'u-ta'u, na, da'a kakanunbi. Kaissana, ma sabab sehe'bi ya bay angahaka'an ka'am, karuwana, ma sabab kasasaw pikilanna bang kam ta'nda'e'na amangan lalamasan. Ngga'i ka itikadbi ya asasaw, sagō' itikadna. Kalu aniya' atilaw bang angay iya pinaggat amangan ai-ai kabaya'anku ma saukat aniya' a'a dangan asasaw pikilanna?

30Angay iya sinoway ma ai-ai pagkakanna, bang bay pagsukulanna ni Tuhan?
31Buwattitu panambungku: ai-ai kakanbi atawa inumbi, ai-ai hinang, subay nihinang pagmahaldika'bi ma Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32Da'a pasasawunbi pikilan pagkahibi minsan sai-na, bangsa Yahudi ka atawa bangsa ngga'i ka Yahudi, atawa pagkahibi jama'a Tuhan.

33Beya'inbi aku itu sabab tuyu'anku anulut saga a'a kamemon ma ai-ai hinangku. Ngga'i ka kahāpan baranku ya kannalku, sagō' kahāpan saga a'a kasehe'an, bang pa'in sigām lappasan bo' makasōd ni sulga'.

1 Kurintu 11

1Manjari sengorinbi aku buwat e'ku anengoran Al-Masi.

Pasal Pagturung Bu'un Bang Angarap ni Tuhan

2Sanglitanta kam ma sabab pangentombi ma aku sakahaba' waktu, maka ma sabab pameya'bi ma pamandu' ya bay pang'bbaku ma ka'am.

3Na aniya' gi' pamandu'ku. Ta'uhunbi itu: si Isa Al-Masi ya pagmakōkan kal'llahan, ati l'lla ya pagmakōkan kah'nda'an sigām, maka Tuhan ya pagmakōkan Al-Masi.

4Bang kam magtipun dajama'ahan magsambahayang, bo' aniya' l'lla angamu'-ngamu' atawa amaluwas lapal min Tuhan, bang iya ganta' aturung, pahina'na Al-Masi ya pagmakōkanna.

5Sagō' bang d'nda ya angamu'-ngamu' atawa amaluwas lapal min Tuhan ma deyom katipunanbi ma halam magtinurung, pahina'na h'llana ya pagmakōkanna. Mbal magbidda' d'nda inān maka d'nda bay binagongan kōkna, bang takdil isab ni kaiya'an.

6Bang d'nda mbal tu'ud anurungan kōkna ma deyom katipunanbi, subay iya magpagunting apu'ut. Sagō', pagka makaiya'-iya' bang d'nda binagongan atawa pinapu'ut bu'unna, subay iya magtinurung.

7Mbal patut bang l'lla magtinurung sabab l'lla ya pinapanjari pamandogahan kajarihan maka kamahaldika'an Tuhan. Sagō' d'nda ya pamandogahan kamahaldika'an l'lla

8sabab l'lla ya bay pinapanjari dahū e' Tuhan. Ngga'i ka l'lla ya pinapanjari min baran d'nda, sagō' d'nda ya pinapanjari min baran l'lla.

9Maka ngga'i ka l'lla ya pinapanjari pamalimbang ma d'nda, sagō' d'nda ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinapanjari pamalimbang l'lla.

10Angkan subay magtinurung d'nda, tanda' saksi' ma saga mala'ikat in iya kapagbaya'an e' h'llana.

11Malaingkan in kitam ma deyom okoman Panghū' Isa subay magtabang-tiyabangi d'nda maka l'lla. Mbal manjari bang hal l'lla atawa hal d'nda.

12Bay pinapanjari d'nda luwas min baran l'lla, saguwā' d'nda ya anganakan l'lla. Maka min Tuhan asal ai-ai kamemon.

13Na, angandongdong kam di-bi: patut bahā' bang d'nda anabbut ni Tuhan ma deyom katipunanbi ma mbal magtinurung?

14Kata'uwanbi, sangay min katagna' makaiya'-iya' asal bang l'lla ataha' bu'unna,

15sagō' bang d'nda ataha' bu'unna, ya he' makamanis iya. Kaniya'an iya bu'un ataha' paturung kōkna.

16Na, bang aniya' mailu bilahi anganjawab pasal ina'an-i, ya itu panambungku ma iya: halam aniya' kal'ngnganan saddi ma kami maka ma saga jama'a Tuhan maingga-maingga lahat.

Pangentoman ma Kamatay Panghū' Isa

(Matiyu 26:26-27; Markus 14:22-25; Lukas 22:14-20)

17Aniya' gi' panoho'anku ma ka'am, sagō' mbal kam sanglitanku. Sababna, bang kam magtipun angarap ni Tuhan, ngga'i ka kahāpan ya kaluwasanna sagō' kala'atan.

18Muna-muna itu: makakale aku hunub-hunub in ka'am kono' mbal magdauyunan bang magtipun. B'nnalna hunub-hunub inān, bang ma aku.

19Patut isab bang aniya' pagbidda'an ma ka'am, supaya atampal bang sai min ka'am ya makasulut atay Tuhan.

20Ma waktu kapagtipunbi amangan pangentoman kamatay Panghū' Isa, sali' ngga'i ka Panghū' Isa ya taentombi.

21Sabab aniya' kam pasa'ut amangan kinakan bay bowabi ati mbal kapinanbi sehe'bi. Jari aniya' kam lingantu, maka aniya' maglangohan sabab makalandu' he'na anginum.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Angay bahā'! Halam aniya' luma'bi pamangananbi dahū? Atawa kabaya'anbi tu'ud subay amariki'-diki' saga pagkahibi jama'a Tuhan, maka amahina' saga sehe'bi kamiskinan? Daka ai pamissalaku ma ka'am ma pasal hinangbi buwattilu! Bilahi kam bahā' sanglitanku? Tantu mbal.

23Bay pamandu'ku ma ka'am ya bay pang'bba aku e' Panghū'. Ma sangom kapanukbal Panghū' Isa ni saga bantana, bay iya angā' tinapay.

24Aubus pa'in pagsukulanna ni Tuhan, pinagpōng e'na. Yukna ni saga mulidna, “Baranku ko' itu, ya pamalilla'ku ni kamatay ma sababbi. Amangan kam tinapay itu pangentomanbi aku.”

25Damikiyanna isab inuman. Aubus pa'in e' sigām amangan, ningā' sawan e' si Isa. Yukna, “Inuman itu paltanda'an ma kapagsulutan baha'u ya panganjanji' Tuhan ma ka'am, tatuman e' laha'ku. Isbatunbi, pangentomanbi aku sakahaba'kam anginum.”

26Hatulanna, sakahaba' kam amangan tinapay itu sampay anginum min sawan itu, tapasaplag e'bi kamatay si Isa sampay ta'abut waktu kabalikna pi'itu.

27Angkan ko', sai-sai amangan tinapay maka anginum min sawan Panghū' itu ma halam abontol pangatayanna, a'a inān katōngan dusa sabab halam pagaddatanna baran Panghū' Isa sampay laha'na.

28Subay kam angaliling di-bi dahū bo' yampa kam amangan tinapay maka anginum min sawan.

29Sabab sai-sai amangan atawa anginum ma halam tasilangna baran Panghū'Isa bang ai hatina, amat'kkahan iya di-na hukuman Tuhan pagka buwattē' pamanganna maka panginumna.

30Ya he' po'onna angkan aheka ma deyomanbi ilu magkalammahan, maka aniya' isab amatay.

31Bang kita ganta' angaliling di-ta dahū, mbal kita taluwa' hukuman.

32Bang kita nihukum maka bininasa e' Panghū' Isa, hatina bini'at kitam bo' supaya mbal pinat'kkahan hukuman nalka' sambeya' maka saga a'a ya mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angisbat Tuhan.

33Manjari itu, saga dauranakanku, bang kam magtipun amangan pangentoman kamatay Panghū' Isa, lagad-lagarinbi saga kasehe'anbi.

34Bang aniya' kam lingantu, subay iya amangan dahū ma luma'na, bo' kam mbal t'kkahan hukuman Tuhan ma waktu kapagtipunbi. Na, in pasal saga palkala' kasehe', subay na aku mailu bo' yampa salassayku.

1 Kurintu 12

Saga Kapandayan Pamuwan e' Rū Tuhan

1Na, saga dauranakanku, bilahi aku amahatian ka'am pasal kapandayan pamuwan e' Rū Tuhan supaya kam mbal a'awam.

2Taentombi bay kahalanbi tagna', waktubi halam gi' beya' ma si Isa, tabowa-bowa sadja kam e' saga hibilis bo' maghinang ni saga pagtuhanan ya mbal makabissala.

3Angkan yukku ma ka'am, bang a'a kapagbaya'an e' Rū Tuhan mbal iya makapah'lling pangkal ma si Isa. Halam aniya' makapasab'nnal in si Isa pagpanghū'anna bang ngga'i ka min Rū Tuhan.

4Na, ginisan asal kapandayan ya min Rū Tuhan, bo' pa'in dakayu' du Rū ya amuwan.

5Magginis isab saga hinang pananabang, sagō' tunggal du Panghū' Isa ya paghinangan.

6Magginis bowahan hinangta dangan maka dangan, sagō' dakayu' du Tuhan ya amuwan ta'u bo' supaya tahinangta ai-ai bay pamahinang kitam kamemon.

7Kitam saga bebeya'an si Isa Al-Masi kamemon, pinagtopod-toporan paltanda'an in Rū Tuhan pat'nna' asal ma deyom ataytam, bo' supaya kitam kaniya'an kahāpan sama-sama.

8Aniya' a'a kabuwanan kapandayan e' Rū Sussi amahati pandu' alalom, aniya' isab kabuwanan kapandayan amaluwas pangita'u.

9Tunggal du Rū Tuhan ya amuwan saga kapandayan itu, halam aniya' saddī.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aniya' kabuwanan pangandol akosog to'ongan, maka aniya' kabuwanan kapandayan amauli' saga saki.

10Aniya' a'a kabuwanan barakat bo' tahinangna saga hinang barakatan, aniya' isab kabuwanan kapandayan e' Rū Tuhan amaluwas lapal Tuhan, maka aniya'a'a kasehe' kabuwanan pangita'u anilang kapandayan a'a bang b'nnal min Rū Tuhan. Aniya' a'a kabuwanan kapandayan makabissala saga bissala saddi ya

mbal tahatina, maka aniya' isab kabuwanan pangita'u magpahati bang ai binissala inān.

11Sagō' tunggal du Rū Tuhan ya magkabaya'an amuwan saga kapandayan itu, maka pinagsaddi-saddi isab pamuwanna ma manusiya' dangan maka dangan.

Pamaralilan Pasal Baran A'a

12Kitam saga bebeya'an Al-Masi sali' dalil dakayu' ginhawa-baran du, bo' aheka pagdayawna indaginis. Sagō' minsan aheka pagdayawna, dakayu' du baran atibu'uk.

13Sabab kitam itu, bangsa Yahudi maka ngga'i ka Yahudi, banyaga' maka ngga'i ka banyaga', bay pinandi e' Rū Tuhan dakayu'-kayu', pinapagdakayu' sali' dalil baran atibu'uk. Pinahōpan kitam Rū Tuhan sali'-sali'.

14Na, bang niralil ginhawa baran itu, ngga'i ka daginis kamemon pagdayawna. Magginis asal.

15Bang saupama ah'lling tape' pasal kahālanna, yukna, “Aku itu ngga'i ka suku' ma baran itu, sabab ngga'i ka aku tangan.” Sagō' suku' baran asal, minsan asā' pangannalna.

16Ya du isab bang tainga ya ah'lling, yukna, “Ngga'i ka aku suku' baran itu sabab ngga'i ka aku mata,” tantu iya suku' ma baran.

17Bang bay mata lungbus katibu'ukan baran a'a, buwattingga pakakalena? Bang bay tainga lungbus, buwattingga pangahamutna?

18Sagō' ya b'nnalna, pinapanjari e' Tuhan ginisan pagdayaw baranta kamemon, nihatul e'na ma buwat kabaya'anna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Mbal kaōnan baran bang mata lungbus atawa tainga lungbus.

20Bang pina'amu, aheka ginisan pagdayaw bo' pa'in baran dakayu' du.

21Mbal manjari bang mata ah'lling ni tangan, yukna, “Halam aniya' kagunahanku ma ka'a.” Damikiyanna bang kōk ah'lling ni tape', yukna, “Halam du aniya' kagunahanku ma ka'am.”

22Sabab ya b'nnalna, saga pagdayaw ya pangannalta aguya', aheya asal kagunahanna.

23Saga pagdayaw baranta ya yukta ariki' kagunahanna, ya na he' subay ayaranta pahāp. Saga pagdayaw ya mbal ahāp ninda', subay pas'mmekanta pahāp.

24Maka saga pagdayawta ahāp luwana, minsan mbal pinahāp. Bay pinapagsugpat pagdayaw baran itu e' Tuhan ati pinalabi e'na kahāpan ma saga pagdayaw ya mbal pinagaddatan,

25supaya halam aniya' palsagga'an ma deyom ginhawa-baranta itu. Gom pa'in magtabang-tiyabangi saga pagdayawna kamemon.

26Bang kap'ddi'an pagdayaw baranta dakayu', magtūy pananam ni saga pagdayaw kamemon. Damikiyanna isab bang aniya' pagdayawta dakayu' sinanglitan, kinōgan baranta kamemon.

27Ya na itu hatian bay pamaralilku he': ka'am saga jama'a Al-Masi sali' dalil ginhawa-baranna, maka ka'am dangan maka dangan sali' pagdayawna indaginis.

28Jari Tuhan ya amat'nna' kamemon pagdayaw ma deyoman kajama'ahan si Isa Al-Masi. Kaissa, aniya' saga a'a kawakilan e'na magnasihat lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi, karuwana, aniya' a'a kabuwanan kapandayan amaluwas lapal Tuhan ni manusiya', kat'lluna, aniya' saga a'a kabuwanan kapandayan magpandu'. Puwas e' aniya' kabuwanan kapandayan angahinang saga hinang kawasahan, bo' pasunu' a'a kabuwanan barakat pamauli'na saga saki, maka aniya' kabuwanan kapandayan anabang ma saga sehe'na. Aniya' kabuwanan kapandayan amal'ngngan hinang a'a kasehe'an, maka aniya' isab kabuwanan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kapandayan amissala ma bahasa mbal tahati sigām.

29Mbal kawakilan saga bebeya'an Al-Masi kamemon, mbal sinō' magnasihat kamemon. Mbal kabuwanan kapandayan saga a'a kamemon maghinang hinang kawasahan,

30atawa magpauli' saki, atawa magbissala ma bahasa mbal tahati sigām, atawa amahati bang ai binissala inān.

31Tuyu'inbi kapandayan ya kagunahan to'ongan. Saguwā' aniya' gi' palabi to'ongan min kapandayan itu kamemon, hatina lasata ma kasehe'anta.

1 Kurintu 13

Pasal Lasa

1Bang aku saupama taga-kapandayan amissala bahasa manusiya' kamemon sampay bahasa mala'ikat, halam du aniya' pūsna bang aku mbal alasa. Kapandayanku he' sali' lling agung hal angulenseng, atawa mital hal tinitik pehē'-pi'itu.

2Minsan aku taga-kapandayan amaluwas lapal deyo' bay min Tuhan, maka minsan tahatiku ai-ai bay tatau' e' Tuhan, minsan isab aku bal-iman bo' makapahigin būd min baina, bang halam aniya' lasaku ma pagkahiku halam du aniya' kapūsanku.

3Minsan pamuwanku alta'ku kamemon ma miskin, maka minsan paglilla'ku baranku tinunu' ma sabab si Isa, bang halam aniya' lasaku ma pagkahiku halam du aniya' pahala'ku.

4Bang kita ganta' alasa ma pagkahita, tantu sigām imananta. Ma'ase' sadja kita. Mbal kitam angihid, mbal alanga pagatayta, mbal kita magmalangkahi.

5Bang kita alasa ma kasehe'anta a'addat du kita ma sigām. Mbal kita angannal ma baranta sadja, mbal kita ab'nsi, mbal isab anau' kala'atan ma deyom atayta.

6Bang kita alasa mbal kita ka'amuhan ma a'a maghinang ala'at, sagō' ka'amuhan kita ma kasab'nnalan.

7Bang kita alasa mbal kita sinumu angahampanan sehe'ta. Taptap du kita

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angandol, maka aholat, maka angimanan ai-ai.

8Lasa itu anatas ni kasaumulan, sagō' palabay sadja saga kapandayan, minsan kapandayan amaluwas lapal bay min Tuhan, atawa kapandayan amissala saga bahasa mbal tahati. Ya du isab bang kita kabuwanan pangita'u alalom, palabay du isab.

9Sabab minsan buwattingga pangita'uta, minsan buwattingga kapandayanta amaluwas lapal min Tuhan, taga-kulang du.

10Sagō' bang tatuman na saga maksud Tuhan, palabay du saga kapandayan taga-kulang inān.

11Aku itu, ma waktu kaonde'-onde'ku, palkuli-kulihan onde' asal llingku maka pamikilku maka akkalku. Sagō' buwattina'an, pagka aku asangpot na, ka'bbahanku kapagonde'-onde'ku.

12Ya ta'uta buwattina'an sali' dalil a'a ang'nda' ni deyom samin gabul. Sagō' ma llaw sinōng inān magalop du kita maka iya. Kulang lagi' ta'uku pasal Tuhan buwattina'an, sagō' ajukup du kata'uku ma iya ma sinosōng, dasali' maka kata'u Tuhan ma aku.

13Manjari t'llu du anatas ni kasaumulan: pangandolta maka pangaholatanta maka lasata. Sagō' ma deyom t'llu itu lasa ya katobtoban ahāp.

1 Kurintu 14

Saga Kapandayan Pamuwan e' Rū Tuhan

1Pagmatayinbi lasa, tuyu'inbi isab saga kapandayan min Rū Tuhan, luba'-lagi'na kapandayan magpaluwas lapal bay min Tuhan.

2Bang a'a kabuwanan kapandayan amissala saga bahasa mbal tahati e' kaheka'an, Tuhan du ya pamissalahanna, ngga'i ka pagkahina manusiya', sabab halam aniya' manusiya' makahati iya. Pinabissala iya e' Rū Tuhan sagō' kalimbungan hatina pagga halam aniya' makahatian iya.

3Sagō' bang a'a amaluwas lapal bay min Tuhan, pamissalahanna saga pagkahina manusiya', angkan sigām kaniya'an tatabangan maka kakosogan iman, maka kahantap pangatayan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Bang a'a ganta' amissala ma saga bahasa mbal tahati, luwal baranna ya tatabangna, sagō' bang a'a amaluwas lapal bay min Tuhan tatabangna saga jama'a si Isa dapalhimpunan.

5Ka'amuhan aku bang ka'am kamemon ilu makabissala ma saga bahasa mbal tahati e' kaheka'an, sagō' labi gi' ahāp bang kam kabuwanan kapandayan pamaluwas lapal bay min Tuhan. Sabab bang a'a ata'u amaluwas lapal bay min Tuhan, aheya lagi' kagunahanna min a'a amissala bahasa saddī. Taga-kagunahan isab saga bahasa mbal tahati bang pa'in aniya' amahati supaya tatabang saga jama'a kamemon.

6Saga dauranakanku, bang aku ganta' pi'ilu ni ka'am, bo' aku amissalahan ka'am ma bahasa saddī ya mbal tahatibi, ai kagunahanna? Halam aniya'. Ya sadja makahāp ka'am bang kam bowahanku lapal bay pamata'u aku e' Tuhan, atawa pangita'u, atawa pituwa bay min Tuhan, atawa bang kam pandu'anku.

7Dalilunbi soleng atawa biyula bang pinah'lling. Mbal kahangpatan batbatanna bang mbal ahapal llingna.
8Ya du isab bang a'a amah'lling tiyup-tiyup pamasakap saga sundalu, bang mbal ahapal llingna halam aniya' sundalu magsakap.
9Damikiyanna ma ka'am, bang mbal ahangpat bissalabi mbal tata'u bang ai hatulanna. Ai-ai pamissalabi tabowa paleyang e' baliyu.
10Magginis bahasa ma kaluha'an dunya itu, ati taga-ma'ana kamemon.

11Sagō' bang aniya' a'a ganta' ah'lling ni aku bo' mbal tahatiku bahasana, in aku maka a'a inān sali' bangsa magsaddī mbal maghati.

12Na pagka kam atuyu' binuwanan kapandayan e' Rū Tuhan, angutunbi kapandayan aheya kagunahanna, pamahogot pangandol saga jama'a dapalhimpunan kamemon.

13Angkan ko', bang a'a makapamissala ma saga bahasa saddi ya mbal tahati e' kaheka'an, subay iya angamu'-ngamu' ni Tuhan bo' pinaniya'an kapandayan magpahati ai-ai bay bissalana.

14Sabab bang aku angamu' duwa'a ma bahasa mbal tahatiku, angamu' aku min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom atayku sagō' mbal talamud akkal-pikilanku.

15Jari, ai subay hinangku? Angamu' duwa'a aku min deyom pangatayanku, maka min akkal-pikilanku. Angalang aku pamudji Tuhan, min deyom pangatayanku maka min akkal-pikilanku.

16Bang kam ganta' magsukul ni Tuhan min deyom pangatayanbi sadja, bo' mbal kahangpatan e' saga jama'a kasehe'an ma pagtipunanbi, buwattingga e' sigām makapangaho' ma pagsukulbi ilu?

17Minsan ahāp bowahan pagsukulbi mbal makahāp pangandol kasehe'anbi sabab mbal tahati.

18Magsukul aku ni Tuhan, in aku kabuwanan kapandayan amissala sagabahasa mbal tahati e' a'a kasehe'an, labi aheka min ka'am kamemon.

19Sagō' bang aku ma palhimpunan saga jama'a si Isa bilahi gi' aku amah'lling saga lima kabtang sadja, bang pa'in tahati e' kasehe'an. Da'a laksa'an kabtang ma bahasa mbal tahati.

20Saga dauranakanku, pasangpotunbi pikilanbi. Pasali' kam ni onde'-onde' bang takdil ni kala'atan, sagō' da'a sengorinbi onde'-onde' ma akkal-pikilanbi.

21Tasulat ma deyom Kitab ya bay pamissala Tuhan ma bangsa Isra'il, yuk-i. “Ka'am saga a'aku itu, yuk Tuhan, aniya' soho'ku bangsa liyu amissala ni ka'am, a'a amissala saga bahasa saddī. Minsan sigām amalatun lapalku ni ka'am, mbal aku kalebi.”

22Jari kata'uwanta na pasal kapandayan amissala bahasa saddī. Paltanda'anko' itu ma saga a'a ya mbal magkahagad, ngga'i ka ma a'a ya magkahagad na.Ya kapandayan amaluwas lapal bay min Tuhan, paltanda'an ko' inān ma sagaa'a magkahagad, ngga'i ka ma a'a ya mbal gi' magkahagad.

23Angkanna, bang kam magtipun, bo' aniya' pasōd a'a mbal ata'u atawa mbal am'nnal, bo' takale kam magbissala lullun ma saga bahasa mbal tahati, tantu sigām ah'lling in ka'am binelaw.

24Malaingkan bang aniya' pasōd ni palhimpunanbi hinabu kam amaluwas lapal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay min Tuhan, tantu iya kamattanan e'bi kamemon ma sabab dusana maka katōngan dusa isab.

25Paluwas saga pikilanna bay limbunganna ati tabowa iya pasujud amanyabut ni Tuhan. Magpasab'nnal iya, yukna, “Magsab'nnal aku, ilu Tuhan ma deyomanbi.”

Paghinang ni Tuhan Subay Auntul

26Na ai lagi', saga dauranakanku? Buwattitu pamituwaku: bang kam magtipun dapalhimpunan, ahāp bang kam taga-kalangan pamudji ma Tuhan, atawa pamandu' ma kasehe'an, atawa lapal bay pamata'u e' Tuhan, atawa bissala ma bahasa saddi. Ahāp isab bang aniya' a'a taga-kapandayan magpahati bissala inān. Ai-ai hinangbi subay patut pamahogot pangandolbi.

27Bang aniya' a'a bilahi amissala ma bahasa mbal tahati e' kaheka'an, sarang bang duwangan atawa t'llungan mags'lle'-s'lle' amissala. Subay aniya' magpahati isab.

28Bang halam aniya', in a'a taga-kapandayan ma bahasa inān subay mbal ah'lling ma palhimpunan, luwal ni baranna maka ni Tuhan.

29Damikiyanna bang aniya' amaluwas lapal deyo' bay min Tuhan, sarang isab bang duwangan atawa t'llungan ya mags'lle'-s'lle'. Subay nirongdongan isab lapal sigām e' a'a kasehe'an ma palhimpunan inān bang b'nnal bay min Tuhan.

30Sagō' bang aniya' a'a pinaniya'an lapal min Tuhan sabuna akale-kale, subay pahondong a'a ya amissala tagna'.

31Bang buwattē' makapags'lle'-s'lle' kam kamemon amaluwas lapal min Tuhan, bo' supaya kapandu'an kamemon sampay pinahantap atay sigām.

32Saga a'a taga-barakat amaluwas lapal bay min Tuhan, subay ata'u amaggat baya' sigām amissala,

33sabab kabaya'an Tuhan subay auntul maka ahantap kapagtipunbi. Mbal iya bilahi ma kasasawan. Bang bineya' kabiyaksahan saga palhimpunan Al-Masi kamemon,

34saga d'nda subay pahantap sabu sigām ma palhimpunan. Mbal sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinalamud magsambung himumūngan sabab bang ma dakayu' sara' Yahudi, “kar'ndahan subay magmaluluy sadja.”

35Bang aniya' panilaw sigām subay h'lla sigām ya patilawan pagt'kka ni luma', sabab makaiya'-iya' bang d'nda anuli-nuli ma deyom palhimpunanbi.

36Pangannalbi bahā' in ka'am po'onan lapal Tuhan? Hal ka'am ya pinakalehan lapalna?

37Bang aniya' a'a mailu amikilan di-na in iya taga-barakat amaluwas lapal min Tuhan, atawa aniya' saddī bay pamatulun iya e' Rū Tuhan, subay akuhannasulat itu bay min panoho'an Panghū'.

38Sagō' bang a'a ilu mbal akale ma bay yukku he', da'a iya ikutunbi.

39Angkan ko', saga dauranakan, subay tuyu'inbi kapandayan magpaluwas lapal bay min Tuhan. Da'a isab lāngunbi pamissala ma saga bahasa ya mbal tahatie' kaheka'an.

40Ai-ai hinangbi ma waktu kapagtipunbi subay ahatul maka auntul.

1 Kurintu 15

Pasal Kallum Al-Masi Pabalik

1Na, saga dauranakanku, bilahi aku amaentoman ka'am pabīng pasal lapal ahāp bay pagnasihatku ma ka'am. Bay na tataima'bi lapal inān pasangdolan imanbi.

2Sabab lapal itu ya sababanna angkan kam lappasan min hukuman dusa, bang pa'in kam pat'ttog ma pandu' bay pamata'uku ka'am. Bang kam ganta' mbal pat'ttog, kaliman bay kapam'nnalbi.

3Bay pasampayku ni ka'am lapal pandu' bay pamata'u aku, pandu' labi ahalga' min kamemon bay pagnasihatku ni ka'am. Hatina Al-Masi bay amatay pamapuwas dusatam, buwat bay tasulat ma deyom Kitab.

4Amatay pa'in, bay iya kinubul, maka ta'abut pa'in kat'llumbahangina ma deyom kubul, pinakallum iya pabīng buwat bay tasulat ma deyom Kitab.

5Allum pa'in iya, patuwa' iya ni si Petros, bo' patuwa' isab iya ni saga a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kasangpū' maka duwa bay kawakilanna.

6Puwas e' patuwa' iya ni saga a'a bay pamulid ma iya, aniya' sigām labi lima hatus bay magtimuk. Kaheka'an sigām masi allum sampay ni kabuwattina'anan sagō' aniya' kasehe'an wa'i na amatay.

7Puwas e' isab patuwa' iya ni si Yakub, bo' patuwa' pabalik ni saga a'a bay kawakilanna kamemon.
8Katapusanna, patuwa' iya ni aku, bo' pa'in aku itu sapantun onde'-onde' nianakan ma ngga'i ka gi' bulananna.

9Aku itu areyo' min a'a kawakilan kamemon. Arapun aku da'a niōnan wakil si Isa, ma sabab kapaminjala'ku ma saga bebeya'anna.

10Sagō' aheya lasa maka ase' Tuhan ma aku, ya angkan buwattitu na kahālanku. Aniya' isab kamaujuran lasana maka ase'na ma aku, sabab ai-ai pamahinangna aku subay sangsā'anku to'ongan labi gi' min saga pagkahiku yakawakilan si Isa. Sagō' ngga'i ka min kosogku ya angkan aku makahinang buwattē', sagō' min tabang Tuhan ma aku.

11Malaingkan dakayu' du lapal ya pinasaplag e' kami kamemon, ai-na ka aku atawa saga a'a kawakilan kasehe'an. Ya ko' ina'an lapal ya pagkahagadbi na.

Pasal Kitam Pinakallum Pabīng

12Na, pagka Al-Masi ya pagnasihat kami, in iya bay pinakallum e' Tuhan min kamatayna, angay ka'am kasehe' ilu ah'lling in a'a magpatayan mbal pinakallum pabīng?

13Bang b'nnal ya yukbi, hatina Al-Masi halam du bay pinakallum min kamatayna.

14Maka bang b'nnal ya yukbi in Al-Masi halam bay pinakallum pabīng, halam aniya' kapūsan bay pagnasihat kami ma ka'am, maka pagkahagadbi halam aniya' kagunahanna.

15-16Ngga'i ka hal e'-i. Bang b'nnal ya yukbi in saga a'a magpatayan mbal pinakallum pabalik e' Tuhan, hatina in Al-Masi halam bay pinakallum pabalik. Maka putingan isab kami itu pasal Tuhan, pagka yuk kami in iya bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makapakallum Al-Masi, bo' pa'in halam.

17Maka bang Al-Masi halam bay pinakallum pabıng, hatina pangandolbi ma iya halam du aniya' kapūsanna, maka dusabi masi angakkot ma ka'am.

18Saga bebeya'an si Isa isab ya magpatayan inān, wa'i amutawan min Tuhan.

19Maka halam aniya' kahāpan lagaranta ma liyu ahirat bang b'nnal halam aniya' kaholatantam min Al-Masi puwas min dunya ıtu. Jari kapagandu'-andu'an kitam labi min a'a kamemon.

20Sagō' ya b'nnalna, tantu Al-Masi tapakallum min kamatayna. Pinakallum iya dahū min kamemon, pamatuman in a'a magpatayan pasunu' pinakallum.

21Magkamatay binangsa manusiya' kamemon sabab dusa ya bay tahinang e' dangan a'a, damikiyanna isab tapakallum manusiya' kamemon ma sabab tahinang e' a'a dangan.

22Magkamatay manusiya' kamemon sabab dambeya'an maka si Adam, sagō' pinakallum kitam kamemon pagka dambeya'an maka Al-Masi.

23Pinakallum kitam dangan maka dangan ma untulanna. Dahū Al-Masi, bo' kitam palsuku'anna ma waktu kapi'ituna pabalik.

24Puwas e', ta'abut ganta'an dunya ati tara'ug e' Al-Masi kamemon bay palbantahan Tuhan, ai-na ka saga nakura', ai-na ka saga kawasa, ai-na ka saga gaga'osan. Manjari ni'nde'an e' Al-Masi kapagparintana ni Mma'na Tuhan.
25Sabab maksud Tuhan asal in Al-Masi subay ang'ntan pagparinta sampay ta'abut waktu kara'ugna saga palbantahanna kamemon.
26Bang aubus nira'ug saga palbantahan kamemon, tara'ug na banta katapusan, ya na kamatay ma manusiya'.

27Sabab tasulat asal ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Pinat'nna' e' Tuhan ai-ai kamemon ma deyo' pād-tape'na.” Tantu mbal beya' Tuhan ma “ai-ai kamemon” ya pinagsambat itu. Atampal ko' itu sabab Tuhan ya amat'nna' ai-ai kamemon ma pagbaya'an Al-Masi.

28Bang itu atammat na, pareyo' isab Anak ni iya, ya bay amat'nna' ai-ai

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kamemon ma deyo'anna. Jari Tuhan ya makapagtuhan ma kamemon.

29Na, bang saupama b'nnal ya yuk kasehe'an, in a'a magpatayan mbal pinakallum pabalik, buwattingga saga a'a ya pinandi ganti' saga pagkahi sigām bay amatay? Angay sigām ameya' ma addat buwattē', bang hati mbal pinakallum saga pagkahi sigām?

30Maka kami itu, angay kami magmalilla' palabay min ka'aniban sararan-daran, bang kami mbal pinakallum du ma llaw damuli?

31Haka'anta kam, saga dauranakan, in aku itu sa'agon-agon amatay kahaba' llaw. Malaingkan ka'am ya kakōganku ma sabab kapameya'bi ma si Isa Al-Masi ya Panghū'tam.

32Bang hal palkuli-kulihan dunya itu ya holatanku, angay aku angatu ma saga bantaku ma Epesos itu, ya sapantun halimaw angal'kkob? Bang aku b'nnal mbal pinakallum pabalik ma llaw damuli, ahāp lagi' aku maghāp palasahan ma dunya itu, buwat yuk bissala he', “Magkakan kita maka maginum, sabab amataydu kita ma salung-simuddai.”

33Da'a pasā'unbi pamikilbi. Bang kita dansehe'an maka a'a ala'at addatna, tantu kita tabowa maghinang kala'atan.

34Jari pahantapun pamikilbi! Pahali kam magdusa, sabab aniya' min ka'am ilu masi gi' a'awam pasal Tuhan, angkan kam subay aiya'.

Pasal Baran Baha'u

35Kalu aniya' atilaw, yukna, “Buwattingga pamakallum a'a amatay? Buwattingga baranna bang iya allum pabīng?”

36Sali' halam aniya' akkalbi atilaw buwattē'. Pandogahinbi binhi' tinanom. Bang tanombi ni tana', subay angahansul dahū bo' yampa pauplut ugbusna.

37Bang kam ganta' ananom binhi' pai atawa binhi' saddi, ngga'i ka katibu'ukan tinanom ya tanombi ni tana', luwal binhi'na.

38Manjari binhi' inān pinajukupan e' Tuhan ma buwat kahandakna. Saga binhi' indaginis, magsaddī-saddī pangluwahanna kaniya-kaniya.

39Sampay ai-ai binangsa taga-napas ma dunya itu, maggintil isab isina kaniya-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaniya. Saddi isi manusiya', saddi isi hayop, saddi isab isi kamanuk-manukan maka isi daing.

40Aniya' baran magindaginis ma sulga', aniya' baran magindaginis ma dunya itu. Saddī manis kabaranan ma sulga', saddī isab manis kabaranan ma dunya.

41Ahāp sawa mata llaw, ahāp sawa bulan, maka ahāp isab sawa bitu'un, sagō' magsaddi-saddi ya kahāp sawa sigām. Minsan saga bitu'un, magsaddī-saddidu isab kahāp luwana.

42Na, buwattē' ya dalil manusiya' magpatayan bang pinakallum pabīng min kamatay. Ya baran kinubul ma deyom tana' angahansul du, saguwā' bang pinakallum na mbal magkamatay ni kasaumulan.

43Pagkubul ma baranta, ala'at ninda' maka halam aniya' kosogna. Sagō' bang pinakallum na pabīng, aheya manisna maka akosog to'ongan.

44Ya baran manusiya' kinubul itu papanjarihan asal bay min dunya itu, sagō' bang talbangun na min kamatay, baran baha'u na, papanjarihan sulga' na! Bang aniya' baran papanjarihan min dunya itu, aniya' du isab baran papanjarihan ma sulga',

45buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Si Adam tagna' bay kabuwanan kallum e' Tuhan.” Sagō' aniya' gi' Adam damuli, hatina Al-Masi ya po'onan kallum pamakallum ma manusiya'.

46Subay dahū baranta papanjarihan min dunya, bo' yampa baran papanjarihan ma sulga'.

47Si Adam tagna' inān bay kinompol min tana', sagō' si Adam damuli itu min sulga' asal.

48Saga a'a suku' ma dunya itu dasali' asal maka si Adam ya bay kinompol min tana'. Sagō' a'a suku' ma sulga' pasali' ni a'a dakayu' ya min sulga', hatina si Isa.

49Ya luwa baranta ma buwattitu an'ppu baran si Adam ya bay kinompol min tana', sagō' bang kita mahē' ma sulga' an'ppu kita baran si Isa, a'a min sulga'.

50Haka'anta kam, saga dauranakanku, in baranta ma dunya itu mbal du

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kaniya'an palsuku'an ma pagparinta Tuhan. Baranta magkahalu' itu mbal kaniya'an kallum taptap ni kasaumulan.

51Pakale kam bo' kam pata'uku pasal bay nilimbungan e' Tuhan waktu tagna', sagō' pinabukis na ma buwattina'an. Kitam bebeya'an si Isa Al-Masi mbal magkamatay kamemon, sagō' pinindahan du barantam kamemon

52ma deyom dasasa'at, ma dapillawan mata. Saru'un-du'un sadja du bang pinah'lling na tiyup-tiyup pamatapus alam. Saru'un-du'un pinakallum du saga pagkahitam bay magpatayan, ati mbal na magkamatay sampay ni kasaumulan. Maka kitam ya masi allum ma waktu kapi'ituna, kapindahan du barantam kamemon.
53Subay pinindahan barantam magkahalu' itu ni baran taptap allum. Subay pinindahan baran magkahalu' itu ni baran mbal magkamatay.

54Na, bang kapindahan na baranta magkahalu' ni baran taptap allum, maka bang baranta magkamatay itu pinindahan ni baran mbal magkamatay sampay ni kasaumulan, manjari tatuman na ya bay kinallam ma deyom Kitab, ya yuk-i,“Halam na aniya' kamatay ma manusiya', sabab tara'ug na e' Tuhan.

55Mbal na kitam magmula e' kamatay, mbal kitam tināw pinananaman bisana.”

56Ya angkan manusiya' tināw amatay sabab aniya' dusa sigām song pinat'nna'an kabinasahan. Ya po'on dusa sigām subay bininasa, sabab sara' Tuhan ya bay talanggal e' sigām.

57Saguwā' aheya pagsukulantam ni Tuhan, ya amuwanan kitam da'ugan. Mbal na kitam tināw amatay sabab kapuwasan na dusatam e' si Isa Al-Masi Panghū'tam.

58Angkanna, saga dauranakan kinalasahan, patotogunbi pangandolbi ma si Isa, da'a kam apinda min pameya'bi ma iya. Puspusinbi hinang Panghū' sabab kata'uwanbi asal, ai-ai hinangbi ma iya ajatu sadja du.

1 Kurintu 16

Panulung ma saga A'a Suku' Tuhan

1Na, in pasal sin sinakap e'bi panulung saga pagkahibi suku' Tuhan ma lahat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yahudiya: beya'unbi bay panganggara'ku ma saga palhimpunan jama'a si Isa mahē' ma lahat Galatiya.

2Ka'am ilu dangan maka dangan, subay kam amasaddi na sin ma sakahaba' Ahad. Tongorinbi sin bay tausahabi ma deyom dapitu' palabay inān. Bang aheka, aheka isab ya pamuwanbi, bang kulang, na ariki' du isab pamuwanbi. Pagdakayu'unbi sin bay pagsaddi-saddibi kamemon, supaya bang aku at'kka pi'ilu, aniya' na asal sinbi sakap panulung.

3Jari makapi'ilu pa'in aku, sō'ku saga a'a tapene'bi amowa sin inān ni Awrusalam. Pabowahanku sigām sulat pamakilā ma sigām ni saga a'a Awrusalam e'.

4Bang ma kira-kiraku subay du isab aku pehē' ni Awrusalam, na, magbeya' du aku maka sigām.

Kagara'an si Paul

5Agara' aku pi'ilu ni ka'am ni lahat Kurintu, sagō' palabay aku min lahat Makidunya dahū sabab aniya' gawiku pehē'.

6At'ggol-t'ggol arai' kamailuku ma ka'am, kalu pinalabay lagi' timpu pamaliyu bo'yampa aku palanjal minnilu, ati ka'am du iya amatuntul aku pi'ingga-pi'ingga yapalanjalanku.
7Mbal aku bilahi pat'nna' mailu ma ka'am bang dai'-dai' sadja. Kabaya'anku subay at'ggol-t'ggol kamailuku ma ka'am, bang kabaya'an Tuhan isab.

8Sagō' maitu gi' aku ma Epesos sampay puwas hinang Pentekosta.

9Sabab aheya hinang pamahinang aku maitu, hinang aheya kalagihanna, bo' pa'in aheka saga a'a anagga' aku.

10Bang si Timuti at'kka pi'ilu ni ka'am, paiddahunbi iya pahāp sabab hinang Tuhan ya nihinang e'na, buwat du aku.

11Da'a iya siya-siyahunbi. Bang iya palanjal na minnilu subay iya patuntulbi supaya ahāp kal'ngngananna ati bo' iya makabīng ni aku, sabab lagaranku iya maka saga danakantam kasehe'an.

12Na, in pasal danakantam si Apollos, min heka na iya bay pogosku anehe'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga danakantam kasehe' itu anibaw ka'am. Sagō' halam kono' aniya' galakna pi'ilu buwattina'an. Bang aniya' waktuna ahāp ma sinosōng pi'ilu du iya.

Bissala Katangbusan

13Pajaga kam. Patotogunbi pangandolbi ni si Isa. Da'a kam agawa.Paluwasunbi kosogbi.

14Ma ai-ai hinangbi, subay lasabi ni pagkahibi ya pamanuyu'anbi.

15Na, saga dauranakanku, makata'u du kam pasal si Estepanas magtai'anak ilu. Dahū sigām bay am'nnal ma si Isa min kamemon ma lahat Akaya ilu, maka atogol sigām anabangan saga pagkahi sigām suku' Tuhan. Amu'ku junjung nika'am,

16beya'unbi ai-ai pamat'nna' ka'am e' saga a'a buwat si Estepanas inān maka saga sehe' sigām maghinang pakosog ni Tuhan.

17Akōd aku pagka at'kka na pi'itu disi Estepanas maka si Portunatus maka si Akaikus. Minsan kam mbal makapi'itu kamemon, aniya' na panandalanku entomku sabab min saga a'a t'llungan itu.

18Taga-kasannangan atayku min sigām, buwat kasannangan ataybi isab min sigām. Patut du subay pagaddatanbi saga a'a buwat sigām itu.

19Na, saga pagkahibi jama'a si Isa magtipun ma kalahat-lahatan Asiya itu, amabeya' minsan la'a hal lapal sigām. Ya du si Akila maka h'ndana si Prisila, maka saga jama'a ya biyaksa magtipun ma luma' sigām, amabeya' minsan la'ahal lapal sigām pagka Almasihin kam sali'-sali'.

20Kamemon isab saga dauranakantam maitu, amabeya' isab pagaddat sigāmma ka'am. Maka ka'am isab mailu, bang kam magsabu subay kam magsiyum tanda' paglasabi.

21Aku na pas'lle' anulat maka sulatan tanganku, bo' kam pabeya'anku minsan la'a hal lapalku.

22Bang aniya' mailu mbal alasa ma Panghū' Isa, subay iya pinat'kkahan mulka' Tuhan. Sagō' “marana tā”, hatina, “O Panghū' kami, pi'itu na ka!”

23Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan min si Isa Al-Masi, Panghū'tam.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[24]Alasa aku ma ka'am kamemon ma sabab si Isa Al-Masi ya pagdakayu'antam. Amin. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Kurintu

2 Kurintu 1

Sulat si Paul Karuwana ni saga Aa ma Da'ira KURINTU

1Sulat itu min aku, si Paul, maka si Timuti dakayu' danakantam. Kahandak min Tuhan asal, ya angkan aku kawakilan e' si Isa Al-Masi magnasihat lapalna. Ka'am saga jama'a Tuhan magtipun ma da'ira Kurintu ya pamasampayan kami sulat itu, sampay saga a'a suku' Tuhan ma kaluha'an lahat Akaya.

2Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay e' Mma'tam Tuhan maka e' si Isa Al-Masi, Panghū'tam.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3Pudjitam Tuhan, ya Mma' si Isa Al-Masi Panghū'tam. Landu' ma'ase' Mma'tam, maka po'onan tatabangan kamemon.

4Pinat'ttogan kami atay e'na ma deyom kasusahan indaginis supaya kami isab makapat'ttog atay a'a kasehe'an bang sigām isab t'kkahan kasusahan. Makatabang kami ma sigām ma sabab panabang Tuhan bay kalabayan kami.

5Talapay kami angananam saga kabinasahan ya bay kalabayan Al-Masi, maka talapay kami angananam kaheya tabang Tuhan.
6Bang kami makananam kasusahan sumiyan-sumiyan, ka'am ya pinat'ttogan atay maka pinaniya'an kasalamatan. Bang kami ganta' tinabang, ya du ka'am tinabang. Pinakosog pangandolbi bo' kaimananbi saga kabinasahan buwat kaimanan kami itu.
7Manjari bang ka'am makananam kabinasahan buwat kami, taptap kami angaholat ma pasalanbi sabab kata'uwan kami in ka'am tinabang du e' Tuhan buwat panabangna ma kami.

8Saga dauranakanku, bilahi kami amata'uwan ka'am pasal kasigpitan bay kalabayan kami mahē' ma lahat Asiya. Bay kami t'kkahan kasigpitan ala'at makalandu', angkan kami halam na magniyat allum.

9Pangannal kami ta'abut na ganta'an, sagō' pinananaman kasukkalan buwattē' bo' supaya kami mbal pasangdol ma baran kami. Tuhan sadja ya pasangdolankami,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in iya amakallum saga a'a magpatayan.

10Jari pinuwasan kami min kapiligduhan ya arāk makamula kami, maka tantu kami pinuwasan e'na isab ma sinosōng. Aho', Tuhan sadja ya pangandolan kami, in kami puwasanna du bang aniya' kapiligduhan sumiyan-sumiyan.

11Maka ka'am ya anabang isab pagka kam angamu'an kami kahāpan ni Tuhan.Ya kaluwasanna, aheka saga a'a magsarang-sukul ni Tuhan ma sabab ba'anan pangamu'-ngamu' ya karūlan e' Tuhan ma pasalan kami.

Apinda Gara' si Paul

12Na, aniya' pagbantugan kami. Kata'uwan kami min deyom itikad, ahāp sadja bowahan kami tudju ni a'a kamemon luba'-lagi'na na ni ka'am. Min Tuhan asal, angkan halam aniya' buli'an lling kami tudju ni ka'am. Ngga'i ka min akkal-pamikil ya kabiyaksahan manusiya' sagō' min kaheya tabang Tuhan.

13-14Ai-ai tasulat kami ma ka'am tabassabi du maka tahatibi. Ma buwattina'an aniya' gi' halam tata'ubi ma pasal niyat maka maksud kami, sagō' aholat kami in ka'am makata'u to'ongan ma sinosōng, bo' supaya kam makapagbantug isab ma pasal kami, bang ta'abut llaw kabalik Panghū' Isa. Ya du kami amantug ma pasalbi ma llaw du ina'an.

15-16Angkan ko', pagka halam aniya' hawal-hawalku ma pasal ina'an, bay aku agara' patibaw ni ka'am min duwa, supaya kam makasambut kahāpan nilipat duwa. Agara' aku pahapit ni ka'am ma labayanku tudju pehē' ni lahat Makidunya, maka ma labayanku tudju amole'. Jari makapatuntul kam aku ma pal'ngngananku pehē' ni lahat Yahudiya.

17Kabā'bi bahā' in aku itu magduwa-baihu', pagka buwattē' gara'ku bo' pa'in halam bay kalanjalan? Atawa pangannalbi bahā' in maksudku hal pangandūl napsuku, angkan aku angaho' maka magin'mbal ma halam pūsna?

18Sagō' b'nnal sadja Tuhan, angkan b'nnal isab bissalaku ma ka'am. Mbal paglamuranku pangaho'ku maka pagin'mbalku.

19Hatiunbi si Isa Al-Masi, Anak Tuhan, ya bay pinagnasihat ma ka'am e' kami maka si Silas maka si Timuti. Halam aniya' pagkalu-kaluna. Si Isa Al-Masi ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

po'onna angkan niaho'an e' Tuhan saga janji'na,

[20]sabab Al-Masi ya panumanan janji' Tuhan kamemon. Min Al-Masi asal ya angkan kami makapah'lling “amin”, bo' supaya pinaheya kasanglitan Tuhan.

[21]Baran Tuhan ya amahogot ataytam kamemon, angkan kitam makatantu in kitam magdakayu' pahāp maka Al-Masi. Tapene' kitam e' Tuhan bo' tahinang suku'na.

[22]Pinat'nna'an kitam gindan in kitam ma iya na, maka kabuwanan kitam Rū-na pat'nna' ma deyom ataytam. Sabab Rū Sussi ya pamatuman in kitam pinasambutan kamemon ya panagama kitam e' Tuhan.

[23]Sabbutku Tuhan, in iya makasaksi' bang ai ma deyom atayku. B'nnal sadja ya yukku itu: ya po'on aku halam bay pahapit ni Kurintu sabab mbal aku bilahi amabukagan ka'am.

[24]Mbal kami bilahi magmandahan ka'am bang ai subay kahagadbi, sabab kata'uwan kami in pangandolbi ahogot asal. Ya sadja kabaya'an kami subay anabangan ka'am supaya pasōng kakōganbi bang harap ni Al-Masi.

2 Kurintu 2

[1]Bay aku anganiyat mbal anibaw ka'am pabalik, bang hal pamasusa ataybi.

[2]Sabab bang aku ganta' amasusa ka'am, sai amakōg aku? Luwal ka'am, ya bay pasusaku!

[3]Kata'uwanku du, bang aku kinōgan, ya du ka'am tabowa kinōgan. Mbal aku bilahi pi'ilu bang aku tabowa asusa ma sabab aniya' kahinanganbi mbal taluwa'. Arapun ka'am ilu amuwanan aku kakōgan. Ya na ko' he' sababna angkan aku bay amabeya' sulat tagna' inān ni ka'am.

[4]Landu' aheya bay kasusahanku ma waktu kapanulatku ka'am, sampay am'ttak bohe' mataku. Sagō' ya maksudku ma masa ina'an ngga'i ka amasukkal ka'am. Ya kabaya'anku subay tananambi lasaku ma ka'am kamemon.

Ka'ampunan A'a Bay Makarusa

[5]Na, in pasal a'a bay makarusa ilu, ngga'i ka hal aku ya bay pinasusa e'na sagō'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka'am kamemon, sabab palabi lagi' kasusahanbi min kasusahanku.

6Sarang na hukuman ya bay pamat'nna' iya e' kaheka'anbi ilu.
7Ampununbi na iya, pataptapunbi atayna bo' mbal lumandu'an sukkalna, ya aniya' papinda min imanna.

8Angkan aku angamu' junjung ni ka'am, hāpunbi iya pabalik bo' kata'uwanna in ka'am masi alasa ma iya.

9Ya na ko' itu mohotku ya angkan kam bay pabeya'anku sulat e', panulayanku ka'am bang kam ahutu ameya' ma panoho'anku sakahaba' waktu.

10Bang aniya' a'a mailu taga-dusa bo' ampunbi dusana, ya du aku angampun iya. Bang aniya' isab a'a subay ampunku, ampunku iya ma pang'nda' Al-Masi supaya kam makabāk kahāpan.

11Sabab bang kita mbal magampun, tantu kita ka'akkalan e' nakura' saitan, maka kata'uwanta asal bang ai mohotna.

Kasusahan si Paul ma Da'ira Trowas

12Manjari itu, makat'kka pa'in aku ni da'ira Trowas magnasihat lapal ahāp pasal Al-Masi, aniya' tahinang e' Panghū' maina'an angkan aku pinaluhaya magnasihat.

13Sagō' minsan buwattē', aheya kasusahanku sabab halam tabākku maina'an danakantam si Titus. Angkan aku bay ang'bba magtūy min saga a'a Trowas bo' palanjal tudju ni Makidunya.

Saga A'a Magpatanyag Pahati Pasal Al-Masi

14Sagō' aheya pagsukulan kami ni Tuhan! Sababna Al-Masi ya parakayu'an kami, maka tahinang kami paltanda'an e' Tuhan sakahaba' waktu, ta'nda' Al-Masi anganda'ug sadja. Maka kami itu sali' hantang pilisuna paturul min

buli'anna. Ginuna kami e' Tuhan bo' pasaplag kata'u pasal Al-Masi ni kalahat-lahatan kamemon, sali' dalil hamut kamanyan an'bbud ni kamemon.

15Sabab kami itu dalil kamanyan ahāp hamutna tinugtugan e' Al-Masi tudju ni Tuhan. Maka lapal ahāp itu sali' dalil hamutna pinahamut ma a'a kamemon, ai-na ka a'a lappasan min hukuman atawa a'a mbal lappasan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Bang mbal lappasan, in pagnasihat kami sali' dalil bau makapatay. Sagō' bang ma saga a'a lappasan, sali' hamut ahāp, hamut makabuwan kallum. Hinang ahunit ya pagnasihat itu, mbal agon ta'anggap e' manusiya'.

17Saddī kam min a'a kasehe'an, ya anganasihat lapal Tuhan pagpilak, jari in lapal Tuhan tahinang sali' dagangan. Sagō' kami itu, pagka Tuhan bay anoho' kami magnasihat, amissala magatay pote' ma pang'nda' Tuhan. Patut asal subay buwattē' pagka sosoho'an kami Al-Masi.

2 Kurintu 3

Pasal Kapagsulutan Baha'u

1Na, kalu tapikilbi in kami magbantug-bantug di-kami supaya kami taima'bi. Sagō' ngga'i ka. Mbal sengoran kami saga a'a kasehe'an, mbal kami magkagunahan sulat pamakilā kami ni ka'am. Mbal isab angamu' sulat pamakilā min ka'am bang ganta' pehē' ni lahat saddī.

2Ka'am baranbi ya hantang sulat sinulat maitu ma deyom atay kami. Angkan talhakit in kami itu taga-kapatut, ma sabab kahāp kaul-pi'ilbi.

3Atampal du, Al-Masi ya bay anulat sulat itu, ati pangandolna na ma kami bo' pinatuntul pahāp. Ya panulat sulat itu ngga'i ka dawat, sagō' Rū min Tuhan kakkal salama-lama. Maka ya panulatan sulat itu ngga'i ka papan batu buwat bay panulatan sara' e' si Musa, sagō' deyom atay manusiya'.

4Ya angkan kami makatawakkal amissala buwattitu sabab angandol kami ma Tuhan, min Al-Masi.

5Mbal isab kami magbau'-bau' in kami itu taga-kapandayan angkan kami tōp makahinang saga hinang itu. Sagō' aniya' barakat bay pamuwan kami e' Tuhan.

6Iya ya bay amuwanan kami kapandayan bo' supaya kami amal'ngngan kapagsulutan baha'u. Ngga'i ka sara' sinulat ma deyom Kitab ya pamuwan e' Tuhan ma buwattina'an, sagō' Rū-na ma deyom atay. Ya sara' bay tasulat mabatu ma masa awal e' hal amowa ni kamatay, sagō' Rū Tuhan itu amowa ni kallum taptap.

Kasahaya'an Paljanji'an Baha'u

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7Bay niukilan ma papan batu in sara' bay pamowahan janji' Tuhan waktu tagna', beya' isab maka sahaya Tuhan landu' asawa. Taluwa' sahaya isab baihu' si Musa, angkan mbal tapandang e' a'a Isra'il minsan anginut-nginut pabaluba. Na, bang sara' amowa ni kamatay ya pinabeya'an sahaya buwattē',

8luba'-lagi'na na janji' ya pinal'ngngan e' Rū Tuhan buwattitu, akalap gi' sahaya-barakatna.

9Bang abarakat sara' awal, ya pamat'kkahan manusiya' hukuman ni kamatay, labi-labi gi' abarakat ya kapagsulutan baha'u itu, sabab minnitu kitam binista abontol e' Tuhan.

10Ya b'nnalna, pagka kapagsulutan baha'u itu atā bidda' barakatna, kalimbuhan na bay kal'ngnganan sara' tagna', minsan painay barakatna.

11Hatina in kapagsulutan baha'u itu alanga gi' barakatna min sara' tagna' ya palabay he', sabab anatas kapagsulutan baha'u itu ni kasaumulan.
12Angkan kami aesog magnasihat, sabab aniya' holatan kami mbal pabaluba.

13Saddī kami min si Musa, ya bay anambunan baihu'na bo' mbal ta'nda' e' bangsa Isra'il, sabab in sahaya Tuhan bay ma baihu'na he' pabaluba du sampay alanyap.

14Kakulangan panghati saga bangsa Isra'il ma masa he'-i. Maka sampay isab ma waktu itu, sakahaba' waktu bang sigām binassahan Kitab si Musa, aniya' sali' dalil tambun ma pikilan sigām bo' mbal makahati. Subay sigām parakayu'ni Al-Masi bo' yampa nila'anan tambun inān min pikilan sigām.

15Sampay isab ma waktu itu, mbal makahati bangsa Isra'il bang aniya' binassa min deyom Kitab si Musa, sabab masi gi' aniya' patambun ma pikilan sigām.

16Sagō' kala'anan du tambun e', buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Kala'anan tambun min baihu'na ma waktu kabingna ameya' ma Panghū'.”

17Na, ya Panghū' sibahatku itu ya na Rū Tuhan, maka sai-sai kaniya'an Rū itu aluhaya na.

18Manjari kitam kamemon ya halam aniya' tambun ma baihu'tam, sali' kitam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dalil samin pama'nda'an sahaya maka barakat Panghū'tam. Pinindahan kitam e'na painut-inut, pak'nnop na pa'in kasahayatam sampay kitam makasali' na ni iya. Ya Panghū' amindahan kitam itu, ya na Rū Tuhan.

2 Kurintu 4

Dalil L'ppo' Ahalga' Isina

1Min ka'ase' Tuhan, ya po'on kami pinasuku'an hinang itu magnasihat pasal kapagsulutan baha'u. Angkanna kami mbal alamma maghinang.

2Bay na bbahan kami ai-ai bay hinang kami ma kalimbungan, maka saga kahina'an. Mbal kami angakkal, mbal kami amandu' saddi min pandu' b'nnal. Gom pa'in pinapasti' to'ongan pagnasihat kami ma pandu' b'nnal, supaya kinahāpan hinang kami e' a'a kamemon ma halam aniya' sababan panowayan sigām ma kami. Maka ina'an asal Tuhan ang'nda' ma kahinangan kami.

3Bang aniya' a'a mbal makahati ma lapal ahāp ya nasihat kami, saga a'a inān anudju nalka'.

4Tu'ud sigām mbal magkahagad ma lapal ahāp sabab akkal sigām wa'i nilokoban e' nakura' saitan ya pagtuhanan saga a'a ma alam dakayu' itu. Nilokoban sigām e' nakura' saitan inān bo' mbal makahati ma lapal ahāp pasal kamahaldika' Al-Masi, ya magsali' kajarihanna maka kajarihan Tuhan.

5Sabab ngga'i ka baran kami ya pagnasihat kami ni ka'am sagō' si Isa Al-Masi,in iya asal Panghū'. Sosoho'anbi asal kami, sinō' anabangan ka'am ma sababsi Isa ya kalasahan kami.

6Bay angallam Tuhan ma awal tagna', yukna, “Paniya'un sawa min deyom kalendoman.” Jari pinasawa isab e' Tuhan deyom pikilantam supaya makata'u ma sahayana maka kawasana, ya pina'nda'an kitam e' Al-Masi.

7Sagō' halam aniya' kosog kami bang ma baran kami, minsan bay pangandole' Tuhan amowa lapalna ahalga'. Sali' kami dalil l'ppo' aguya'. Angkan buwattē' supaya atampal ni a'a kamemon Tuhan ya po'onan kawasa, ngga'i ka kami.

8Maumu kami kat'kkahan kasusahan sagō' mbal kami tabowa-bowa katūyan. Suma'an asasaw pikilan kami sagō' mbal alungay iman kami.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Araran kami pinalabay min kapinjala'an sagō' mbal kami asiya-siya e' Tuhan. Maka minsan kami binono', mbal du magmula to'ongan.

10Pi'ingga-pi'ingga pal'ngnganan kami sakahaba' waktu, tananam e' kami kamatay buwat bay kamatay si Isa. Malaingkan tinabangan kami e' si Isa bo' supaya aniya' palsaksi'an ma ginhawa-baran kami in si Isa allum du.

11Minsan kami masi allum, mbal kami magniyat allum pat'ggol apa aheka ka'aniban kalabayan kami ma sabab si Isa. Buwattē' na pa'in bo' supaya ta'nda' kallum si Isa ma deyom baran kami magkamatay itu.

12Bang pina'amu, in kami itu angananam kabinasahan sampay ni kamatay ma sabab pagnasihat kami, sagō' ya kamattihanna kallum kakkal makani-ka'am.

13Aniya' tasulat ma deyom Kitab, yuk-i, “Angandol aku ma Tuhan, ya angkan aku bay amissala.” Damikiyanna kami itu, pagka buwattē' pangandol kami ma Tuhan, amissala isab ma saga a'a,

14sabab tantu kami pasambeya' ma si Isa pinakallum min kamatay e' Tuhan, buwat bay pamakallumna isab ma Panghū' Isa. Jari pinapagdongan kami maka ka'am bo' pinatampal ni haddarat Tuhan.

15Ma sababbi du, angkan kami anandalan saga kabinasahan itu kamemon, supaya paheka na pa'in saga a'a kaniya'an tatabangan min Tuhan, jari manglabi-labihan saga a'a magsukul ni Tuhan supaya iya minahaldika' to'ongan.

16Angkanna kami mbal to'ongan ang'bbahan katuyu' kami magnasihat. Minsan kami angalamma, minsan isab apinda baran kami, pakosog gom pa'in iman kami llaw ni llaw.

17Pinjaman sadja saga kasusahan ya tananam kami itu, mbal bista kami sabab ya kamattihanna pahala' mbal tapula'-pula', anatas ni kasaumulan, magbidda' to'ongan maka bay kasusahan e'.

18Mbal anatas ai-ai ta'nda' mata ma dunya itu angkan mbal angut kami. Ya pagmatayan kami saga kahāpan ya mbal gi' ta'nda', kahāpan anatas ni kasaumulan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Kurintu 5

Luma' Kakkal ma Sulga'.

1Mbal kita pahondong maghinang ni Tuhan sabab kata'uwanta, minsan alubu
panggung ya pahanti'anta itu (hatina baranta pinjaman), aniya' luma' kakkal
tinagamahan kita e' Tuhan ma deyom sulga'. Nihinangan kita e'na baran baha'u
anatas ni kasaumulan.
2Buwattina'an, angandahing kita ma sabab baya'ta itu mbal agon kasandalan
sat'ggol kita mbal gi' pinabatuk ni deyom baran papanjarihan sulga'.

3Bilahi kita ma baran buwattē' bo' mbal sali' anantang palnyawahanta bang
amole' ni sulga'.

4Sat'ggol kita pahanti' ma baran pinjaman itu, angandahing sadja kita maka
landu' isab kabuhatan. Halam aniya' kabaya'anta pasa'ut amutawan min
baranta itu, sagō' bilahi kita pinabatukan baran baha'u ya min sulga'. Manjari
pinindahan baranta pinjaman ni baran allum ni kasaumulan.

5Tuhan ya amasakap kita bo' supaya kapindahan baranta, ati pamuwanna Rū-
na Sussi pat'nna' ma deyom atayta, pamatantu in kita makasambut ai-ai
kamemon bay panagama kita e' Tuhan.

6Angkan at'ttog na pa'in imanta. Kata'uwanta asal, sat'ggol kita allum masi ma
baran pinjaman itu, halam gi' kita maina'an ma atag Panghū'ta.

7Niulinan kita e' pangandolta minsan mbal gi' ta'nda'ta bang ai tum'kka ma
sinosōng.

8Ahogot imanta, mbal kita tināw. Ya angutta to'ongan subay pabutawan min
baranta pinjaman itu bo' makapole' ni Panghū'ta.

9Sagō' ai-na ka maitu ma dunya, ai-na ka maina'an ma sulga', ya na pa'in
angutku to'ongan labi min kamemon, bang pa'in sulutku iya.

10Sabab in kitam kamemon wajib patampal ni paghuhukuman Al-Masi bo'
pinasambutan ai-ai tōp panungbas kitam pakaniya-pakaniya. Pinapagtongod
maka bay kahinangantam ahāp-ala'at maitu ma dunya.

Maghāp na Tuhan maka Manusiya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Na, magmatāw kami ma Panghū' angkan kami angegot-ngegot amowa saga a'a angandol ma Al-Masi. Atampal kajarihan kami ma pang'nda' Tuhan, maka kabaya'anku subay atampal isab ma pang'nda'bi.

12Pangannalbi baha' in kami bilahi angā' kabantugan ma baran kami? Ngga'i ka isab. Angkan buwattitu pamissala kami, bo' kam mbal aiya' ma pasalan kami, bo' aniya' isab panambungbi ma saga a'a ya magabbu-abbu ma kahāp pangluwahan sigām. Mbal pamagay e' sigām deyom pangatayan.

13Bang kami kalungayan pangannal, Tuhan ya pagmohotan. Ya balikna, bang ahantap akkal kami, ka'am iya kabuwanan kahāpan.

14Kapagbaya'an kami e' lasa Al-Masi sabab kab'nnalan kami, dakayu' du a'a bay amatay ganti' saga a'a kamemon angkan a'a kamemon taga-palsuku'an ma kamatayna.

15Al-Masi ya bay amatay ganti' saga a'a kamemon, jari sasuku kitam allum ma sabab kamatayna subay amuspus angahinang kabaya'anna, ngga'i ka kabaya'an barantam. Amatay iya ma sababtam ati tapakallum na pabalik.

16Manjari saddi na pamikil kami bang takbil ni pagkahi kami manusiya'. Mbal bista kami kapagā'ana, aniya' kaniya'na atawa halam. Minsan Al-Masi ma waktu palabay he', tabista iya sali' halam aniya' kasuddahanna, sagō' apinda na pamikil kami.

17Bang a'a ganta' parakayu' na ni Al-Masi, papanjarihan baha'u na iya. In bay kajarihanna tagna' patobtob na, jari a'a baha'u na.

18Min Tuhan asal kahāpan itu kamemon. Bay kitam banta Tuhan sagō' nihāpna kitam e'na ma sabab tahinang e' Al-Masi. Bagay Tuhan na kitam, ati sinō' kami amata'uwan kasehe'an bang buwattingga kapaghāp sigām maka Tuhan.

19Hatina in a'a kamemon makajari na maghāp maka Tuhan ma sabab kamatay Al-Masi, ati mbal taitung e' Tuhan saga paldusahan sigām. Jari pangandol e' Tuhan ma kami in lapal pasal kapaghāp Tuhan maka manusiya'.

20Kawakilan kami e' Al-Masi, sinō' amissala lapalna, sali' hantang baran Tuhan ya amissalahan ka'am labay min kami. Ganti' kami Al-Masi angamu'an kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

junjung: maghāp kam maka Tuhan!

21Halam to'ongan aniya' dusa Al-Masi, saguwā' pinatanggungan iya paldusahantam, supaya kitam kaniya'an kabontol Tuhan ma sabab kasōdta ma Al-Masi.

2 Kurintu 6

1Na, pagka kami dauyunan maka Tuhan maghinang hinangna, ya itu pangamu' kami ni ka'am: da'a haman-hamanunbi ase' maka lasa Tuhan ya tasambutbi ilu.

2Sabab aniya' bissalana tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Bay ka kaleku ma waktu kagalakanku, bay ka tabangku ma llaw pangalappasku ka'a.” Angkan yukku ma ka'am, ya na ko' llaw bay panganggantа' e' Tuhan pama'nda' lasana, llaw pangalappas ka'am min hukuman dusa.

Kasigpitan si Paul

3Pahalli' kami bo' supaya halam aniya' minsan sai pinat'nna'an bimbang ma ai-ai tahinang kami. Ya kabaya'an kami subay mbal tasoway hinang kami magpasaplag lapal ahāp.

4Gom du bang magmanyatakan ma ai-ai tahinang kami in kami b'nnal sosoho'an Tuhan, ma sabab katuyu' kami angimanan ai-ai tum'kka, ai-na ka kabinasahan, atawa kasigpitan atawa kasusahan.

5Magmalulus sadja kami minsan pinagdaplosan, pinakalabusu, pinagjabu. Araran kami maghulas-sangsā', animpus llaw-sangom ma halam pagtuli atawa pagkakan.

6Manyatakan isab kasaltun maka panghati kami, kapangiman maka ka'ase' kami ma pagkahi manusiya'. Atampal in kami kaniya'an Rū Tuhan maka alasa magatay pote'.

7Pandu' kasab'nnalan ya pangalapal kami ma sabab barakat bay min Tuhan. Ya pamanyap kami kaul-pi'il abontol, ya sapantun kapanyapan sundalu pangatuna maka panampanna.

8Sosoho'an Tuhan kami, suma'an pinagaddatan e' a'a kasehe', suma'an pinaggunyak-gunyak, suma'an kami sinanglitan, suma'an isab pinagtunggingan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pinahiputing kami, minsan b'nnal sadja ya pah'lling kami.

9Halam kami taga-ōn, bo' pa'in kinata'uwan e' a'a kamemon. Sa'agon-agon kami amatay, bo' pa'in masi allum. Pinagdaplosan kami, sagō' halam gi' pinapatay.

10Pinasukkal, sagō' kinōgan sakahaba' waktu. Kamiskinan kami, sagō' aheka a'a kasehe' taga-karaya ma sabab kami. Halam aniya' palsuku'an kami ma dunya itu, malaingkan suku' ma kami kahāpan kamemon.

11Atampal na pamissala kami ma ka'am saga a'a Kurintu, halam aniya' nilimbungan. Tantu aheya lasa kami ma ka'am.
12Bang aniya' la'at-la'at ma deyom ataybi, ngga'i ka min kami. Halam kami pahondong alasa.
13Bissalahanta kam buwat pamissalaku ma anakku lahasiya': kalasahinbi kami, buwat kami alasahan ka'am!

Pasal Paglamud maka A'a Mbal Angisbat Tuhan

14Da'a kam magdakayu' maka saga a'a mbal angisbat Tuhan. Sabab mbal manjari pinapaglamud ahāp maka ala'at, sapantun sawa mbal tapaglamud maka kalendoman.

15Mbal makapaguyun Al-Masi maka nakura' saitan, jari mbal makapagda'atay saga bebeya'an Al-Masi maka saga a'a ya mbal magkahagad.

16In langgal pagtata'atan ni Tuhan mbal manjari panumbahan saga ta'u-ta'u. In kitam bebeya'an Al-Masi isab sali' dalil langgal pagtata'atan luma' Tuhan ya kakkal salama-lama, buwat bay pangallam Tuhan, ya yuk-i, “Palahat aku ma sigām bo' pat'nna' ma deyoman sigām. Jari aku ya pagtuhanan sigām, maka sigām a'a suku'ku.” Buwattitu isāb sugpatna,

17“Ala'an kam min saga a'a mbal magkahagad ma aku, paokat kam min sigām. Da'a kam palamud maghinang ai-ai makatamak atay, ati taima'ta du kam.

18Pag'mma'anbi aku, maka ka'am ya panganakku l'lla-d'nda. Pangallam Panghū' Sangat Kawasa ko' itu.”

2 Kurintu 7

1Na, saga bagay kalasahanku, pagka kitam ya pinagtu'uran saga janji' Tuhan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

itu, gom bbahantam ai-ai makalumu' baran maka pikilan supaya kitam asussi lullun ma sabab pagmatāwtam ma Tuhan.

Kakoyagan si Paul

2Kalasahinbi kami. Halam aniya' dusa kami minsan ma sai-na, halam aniya' bay tabowa kami maghinang ala'at, maka halam aniya' bay kulli'an kami supaya ta'ā' kaniya'na.

3Mbal pah'llingku buwattitu bo' kam pabukaganku. Bay na sa yukku ma ka'am tagna', landu' kam aheya ma atay kami, angkan kami maglilla' magunung maka ka'am kallum-kamatay.

4Aheya pangandolku ma ka'am, maka aheya isab pagbantugku ma pasalanbi. Minsan kami ma deyom katiksa'an, ahogot na pa'in pangatayanku maka kumarukan isab kakoyaganku.

5Waktu pa'in kat'kka kami ni lahat Makidunya, halam aniya' halian kami sabab aniya' na pa'in pagsasawan maka paglugat. Magabut-abut isab kasusahan deyom atay.

6Manda' kami pinahantapan atay e' Tuhan, ya ata'u anabang sasuku taluwa' kasukkalan. Pinat'kka si Titus,

7lāgi aniya' lapal tabowana pasal pamatuntulbi ma iya. Yukna isab in ka'am bilahi mag'nda' maka aku. Aheya kono' pagsusunbi pasal bay tahinang ma deyomanbi ilu, maka aheya pagka'inagonbi ma aku. Gom pa'in pasōng kakōganku.

8Sabab minsan kam bay pinat'kkahan sukkal waktu kapanambutbi sulatku, halam aniya' susunku. B'nnal aniya' susun pagta'uku pasal kasukkalbi, minsan sukkal mbal anatas.

9Sagō' kinōgan aku buwattina'an, ngga'i ka ma sabab pamasukkalku ka'am, sagō' ma sabab kapang'bbabi dusa inān. Sukkalbi inān bay ginuna e' Tuhanbo' kam tabowa magsusun. Angkan yukku in sulatku inān bay pamowahan ka'am ni kahāpan.

10Ahāp isāb bang kita pinat'kkahan sukkal e' Tuhan, sabab kallum taptap ya kamattihanna. Sagō' aniya' ginis sukkal kalabayan manusiya' ngga'i ka sukkal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min Tuhan, ati kamatay ya kamattihanna.

[11]Nda'unbi kahāpan ya pamuwan ka'am e' Tuhan luwas min sukkalbi inān. Ahutu na kam. Ya katuyu'anbi subay halam aniya' sababan panā'an ka'am. Ab'nsi kam ma hinang ala'at! Ilu kam pahalli' bo' mbal tabowa-bowa magdusa! Landu' kam angentom ma aku! Bilahi kam anulut aku, maka asa'ut na kam amat'nna' kasā'an ma a'a bay makarusa. Manyatakan halam aniya' lamudbi ma dusa a'a inān.

[12]Jari itu, minsan kam bay pabeya'anku sulat, ngga'i ka a'a makarusa atawa a'a nirusahan ya mohotku. Luwal ka'am, bang pa'in tahimangkanbi aheya asal lasabi ma kami.

[13]Angkan ahantap na atay kami. Maka ngga'i ka isab hal e'-i. Tabowa kami kinōgan isab, pag'nda' kami kakōgan si Titus. Ka'am kono' bay makabuwananiya kahayangan atay, angkan iya kinōgan.

[14]Bay kam sanglitanku waktu kapagsuli-suli kami maka si Titus, dahū lagi' min kapi'iluna ni ka'am. Kinōgan aku sabab halam aku bay karapatanbi. Pag'nda' pa'in si Titus ma ka'am, kinata'uwan magtūy e'na in bay pananglitku ka'am b'nnal sadja. Buwat kamemon bay pah'llingku ma ka'am.

[15]Angkan pasōng lasana ma ka'am pagka taentom e'na ya bay kalunuk ataybi ameya' ma panoho'anna. Nientom isab bay panaima'bi ma iya. Nihanggaw kam, kalu iya mbal kasulutan ma ka'am.

[16]Angkan aheya na kakōganku sabab kata'uwanku na in ka'am kapangandolan to'ongan.

2 Kurintu 8

Pasal Pagmura

[1]Na, saga dauranakanku, bilahi kami angahaka'an ka'am pasal kaheya tabang Tuhan ma saga palhimpunan jama'a si Isa Al-Masi ma kalahat-lahatan Makidunya.

[2]Minsan sigām ma deyom kasusahan, mbal kaliyuhan kakōgan sigām. Minsan sigām landu' kamiskinan, magmura sigām amuwan tutulungan ma saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagkahi sigām kakulangan.

3Aku ya saksi', bay sigām amuwan pila-pila ya taga'os sigām, maka palabi lagi' minnē'. Min kahilasan sigām du,

4sabab niamu'an kami junjung e' sigām bang pa'in sigām pinalamud anulung saga pagkahi sigām suku' Tuhan, ya pat'nna' ma lahat Yahudiya.

5Pamuwan e' sigām palabi gi' to'ongan min bay taholat kami, sabab ngga'i ka hal pilak ya pamuwan e' sigām. Bay pinaglilla' e' sigām baran sigām, dahū ni Panghū', puwas e' ni kami. Sabab ya na ko' he' kahandak Tuhan ma sigām.

6Ahāp hinang sigām, maka ahāp isab bang atalus panimukbi sin panulungbi. Angkan kami bay anoho' si Titus pi'ilu anabangan ka'am pabalik sabab iya ya bay makatagna' animuk mailu.

7Mbal kam taramuli bang takdil ni kahāpan indaginis. Akosog pangandolbi, apanday kam amissala lapal Tuhan, maka alalom pangita'ubi. Atuyu' kam anabangan saga sehe'bi, maka aheya lasabi ma kami. Angkan kam pogosku supaya kam mbal taramuli bang takdil ni panulung ma pagkahibi.

8Ngga'i ka ko' itu panoho'an. Bilahi sadja aku ata'u bang aniya' lasabi sab'nnal-b'nnal ma kasehe'anbi, angkan bay sibahatku lasa saga a'a Makidunya he', bang kalu panunuranbi.

9Kata'uwanbi ya kaheya lasa maka ase' Panghū'tam si Isa Al-Masi. Minsan iya dayahan asal ma sulga', bay iya magpamiskin di-na ma sababbi, bo' supaya kam taga-karaya b'nnal min kahilasanna.

10Na, bang ma gara'ku, ahāp talusbi ya bay tagna'anbi tahun palabay inān. Bay ka'am galakan dahū lagi' min palhimpunan jama'a kasehe', maka ka'am ya bay makarahū amuwan.

11Jari lanjalinbi na panimukbi bo' atalus. Bay kam kinōgan anagna', subay kam kinōgan analus, pila-pila ya taga'osbi dangan maka dangan.

12Sabab bang kam lilla' amuwan bo' pamuwanbi pila-pila ya taga'osbi minsan mbal aheka, tantu tinaima' e' Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Ngga'i ka mohotku amasigpit ka'am bo' supaya magkasannangan saga a'a kasehe'. Ya mohotku in ka'am subay taga-kaniya' sali'-sali'.

14Saguwā' ma buwattina'an ka'am ya taga-labi, angkan patut du bang kam amuwan tutulungan ma pagkahibi kulang-kabus. Jari bang ganta' aniya' waktu kakulang-kabusbi, bo' sigām kasehe' ya taga-labi, na ka'am ya tinabang isab e' sigām.

15Buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “A'a bay makatimuk pagkakan aheka halam aniya' labina. Maka a'a bay makatimuk ariki', halam aniya' kulangna.”

Disi Titus maka saga Sehe'na

16Aheya pagsukulan kami ni Tuhan ma sabab pikilan ya pamahōpna ma Titus, angkan iya atuyu' anabangan ka'am, buwat katuyu' kami.

17Magmalulus iya maghinang ai-ai bay pangamu' kami, maka ngga'i ka hal e'-i. Min kaheya baya'na angkan iya agara'an di-na pi'ilu anabangan ka'am.

18Pabeya' kami isab ma iya danakantam dakayu', ya pinagaddatan to'ongan e' jama'a Al-Masi ma ba'anan palhimpunan itu, ma sabab hinangna amasaplag lapal ahāp.

19Lāgi, tapene' iya e' saga a'a ma saga palhimpunan itu, sinō' anehe'an kami bang kami palanjal ni lahat Yahudiya ang'nde'an tutulungan itu. Angkan buwattitu kagara'an kami, sabab bilahi kami amaheya ōn Panghū' Isa. Ahāpisab bang ta'nda' kahutu kami anabang.

20Kinamaya'-maya'an asal e' kami heka sin tutulungan itu bo' halam aniya' sababan panā'an kami.

21Sabab ya katuyu'an kami subay abontol sadja kahinangan kami, ngga'i hal ma pang'nda' Panghū', sampay isab ma pang'nda' manusiya'.

22Aniya' gi' isab danakantam dakayu' pinasehe' ma disi Titus, a'a bay kasulayan kami min heka, in iya ahutu anabang. Pasōng isab baya'na buwattina'an ma sabab kaheya pangandolna ma ka'am.

23Na in pasal si Titus, sehe'ku iya maghinang ma pasalanbi. Maka saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

danakantam kasehe', kawakilan asal sigām e' palhimpunan jama'a Al-Masi maka sinanglitan Al-Masi ma sabab kahinangan sigām.

24Angkan buwattitu pangamu'ku' ni ka'am: pa'nda'inbi lasabi ma saga a'a itu supaya talhakit ni saga palhimpunan jama'a si Isa in pagsanglit kami ma pasalbi b'nnal taga-pūs.

2 Kurintu 9

Tulung ma saga Pagkahi Almasihin

1Na, in pasal tutulungan ya pabeya'bi ni pagkahitam suku' Tuhan ma lahat Yahudiya, minsan kam mbal sulatanku

2sabab asal kata'uwanku, aheya baya'bi anabang. Ya na ko' he' pagbantugku ni saga a'a Makidunya itu. Yukku ma sigām, “Sangay min tahun palabay in dauranakantam mahē' ma lahat Akaya, sakap asal animuk sin tutulungan.” Jari, makakale pa'in sigām ma bay llingku, magtūy palamud anabang kaheka'an sigām.

3Jari soho'ku pi'ilu saga danakan itu bo' kam sakap animuk tutulungan buwat bay pagbantug ma pasalanbi, ati mbal aku taluwa' pinahiputing.
4Bang aniya' a'a min Makidunya itu anehe'an aku, bo' kam ta'abut halam gi' asakap, aiya' kami. Luba'-lagi'na isab ka'am, sabab ka'am ya pagbantugan kami.

5Angkan aku agara' amapi'ilu saga danakan itu parahū min aku angahatul tutulungan ya bay janji'bi. Jari asakap na sabab pagmurabi, ngga'i ka ma sabab kam pinogos.

Pagtanom Paheka

6Entomunbi to'ongan paralilan itu pasal a'a ananom. Bang salat ya tanomna, salat isab anihanna. Bang aheka tanomna, aheka isab anihanna.
7Angkan kam dangan maka dangan subay anganggantа' bang pila ya pamuwanna. Minsan pila pamuwanna, subay hilas min deyom atay ma halam aniya' bay amogos iya. Sabab alasa Tuhan ma a'a bang hilas pagmurana.
8Ata'u du Tuhan amuwanan ka'am ai-ai manglabi-labihan supaya halam aniya' kakulanganbi sakahaba' waktu, ati bo' aniya' labina isab panabangbi sasuku taga-kulang.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Aheka pamuwanna ma saga a'a miskin. Mbal apinda kahāp addatna ni kasaumulan.”

10Tuhan ya amuwan binhi' ma a'a magtanom, maka amuwan pagkakan bo' aniya' kinakan manusiya'. Buwattē' isab ma ka'am, buwat ibarat a'a maghuma. Tuhan ya amuwanan ka'am binhi' pila-pila kagunahanbi, maka Tuhan ya amaheka buwa'na, hatina kahinangan abontol ya tahinangbi.

11Binuwanan kam e' Tuhan kaniya' ballabi-labihan bo' supaya kam makapagmura minsan sumiyan waktu. Manjari pagt'kka kami pi'ilu, aheka saga a'a magsukul to'ongan ni Tuhan ma sabab tutulungan ya tahampit sigām min ka'am.

12Pagka buwattē' hinangbi, tatabang saga a'a suku' Tuhan ya kasukkalan, sagō' aniya' gi' sugpatna. Minnē' isab aniya' pagsukulan lumandu'an aheya tinukbalan ni Tuhan.

13Manjari hinangbi ahāp inān tanda' saksi' in ka'am b'nnal angandol ma Tuhan, maka aheka a'a tabowa ananglitan Tuhan ma sabab pangisbatbi ma lapal ahāp pasal Al-Masi, ya lapal pagsab'nnalanbi. Amuwan sigām sanglit ni Tuhan isab ma sabab pagmurabi amahagi'an sigām sampay saga a'a kamemon.

14Hinabu pa'in sigām angamu' duwa'a ni Tuhan ma pasalbi, paheya lasa sigām ma ka'am ma sabab tatabangan Tuhan ya mbal tapula'-pula'.

15Magsukul kitam ni Tuhan ma sabab kahāpna mbal tasipat.

2 Kurintu 10

Anganda'awa si Paul Pasal Kahinanganna

1Aniya' ilu amah'llingan aku, yuk-i, “At'mmun si Paul inān bang maitu ma atag kami, sagō' aesog amabukag labay min deyom sulat bang makalikut.” Sagō' panunuranku Al-Masi ma kareyo' atayna maka ma kahanunut bissalana, jari angamu' aku junjung ni ka'am.

2Pahāpunbi kaul-pi'ilbi supaya halam aniya' pamabukaganku ka'am bang aku mailu ma ka'am. Sabab atawakkal aku amabukag saga a'a ya angalimut kami, in kami kono' hal ameya' ma kahinangan dunya itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Manusiya' kami pat'nna' ma dunya itu, sagō' ngga'i ka kapandayan manusiya' ya ginuna e' kami pamaggat kala'atan.

4Ngga'i ka patakos manusiya' ya pangatu kami sagō' patakos taga-kawasa deyo' bay min Tuhan, angkan kami makapaka'at kuta' (hatina ai-ai makasagga'.)

5Tara'ug e' kami pasu'alan maka pagabbu saga a'a ya anulak pandu' kasab'nnalan pasal Tuhan. Jari tabowa paghona'-hona' manusiya' magmalulus ma Al-Masi.

6Na, sakap na kami amat'nna' kabinasahan ma sasuku mbal angikut panoho'anna, bang hati' aniya' ma deyomanbi mbal gi' angikut.

7Hal pangluwahan a'a ya tandingbi, ngga'i ka deyom atay. Aniya' baha' mailu magabbu-abbu in iya palsuku'an Al-Masi? Subay iya amikil pahāp sabab ya du kami palsuku'an Al-Masi.

8Mbal aku aiya' minsan lumandu'an kapagbantugku pasal kapatut bay pamuwan kami e' Panghū'. Ngga'i ka kapatut pamaka'at pangandolbi, sagō' kapatut pamahogot.

9Mbal aku bilahi amakitāw ka'am labay min kasulatanku.

10Sabab kata'uwanku aniya' ilu angupama, yukna, “Atumlang bissala si Paul bang anulat, apaslod panganjawabna. Sagō' bang iya maitu magbaran sali' halam aniya' kosogna, maka mbal iya ata'u amissala.”

11Subay pahati saga a'a angupama buwattilu: ai-ai pamissala kami ma deyom sulat ma kalikut kami, hinang kami du bang mailu na ka'am.

12Mbal kami makatawakkal amasali' di-kami ni saga a'a magheya-heya di-sigām inān. Dupang saga a'a inān! Pangannal sigām in sigām ata'u anilang ahāp maka ala'at, bo' pa'in hal baran sigām ya pamandogahan. Angkan ai-ainihinang e' sigām ahāp-ala'at, ahāp lullun kono'.

13Saguwā' mbal kami magbantug ma baran kami haliyu min hinang bay pamasuku' kami e' Tuhan. Damikiyanna isab kahinangan kami ma deyomanbi, bay pamasuku' isab e' Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Mbal paliyu pagbantug kami, sabab kami ya bay makarahū amowahan ka'am lapal ahāp pasal Al-Masi.

15Mbal kami magbantug-bantug ma pasal hinang saga a'a kasehe'. Ya kabaya'an kami subay pasōng hogot pangandolbi supaya tapasōng isab hinang kami mailu ma deyomanbi.

16Jari bang ahogot na pangandolbi, makajari na kami palanjal ni saga kalahat-lahatan ma liyuhanbi. Sabab hatina mbal kami bilahi angā' kabantugan min kahinangan saga a'a kasehe', ya pamasuku' asal ma sigām.

17Tasulat asal ma Kitab, “Sai-sai bilahi magbantug, Panghū' ya subay pagbantuganna.”

18Sabab mbal kita tinaima' ma saukat na kita ananglitan di-ta, luwal bang kita binuwanan sanglit e' Panghū'.

2 Kurintu 11

Si Paul maka saga A'a Magwakil-wakil di-Sigām

1Da'a pa'in aku kasumuhinbi, minsan sali' ula-ula bissalaku itu. Dūlinbi aku dai'-dai',

2sabab a'llogan aku ka'am buwat ka'llog Tuhan. Ka'am ilu sali' dalil budjang halam aniya' lumu'na, maka aku itu dalil matto'a amatunangan ka'am ni l'lla dakayu'-kayu', ya na Al-Masi.

3Asusa aku ya aniya' kam binidjakan pataikut min Al-Masi ati ang'bba min bay lasabi tuman ma iya. Kalu kam ka'akkalan buwat si Sitti Hawa ma awal jaman e'. Bay iya ka'akkalan e' sowa ma sabab min kapanday sowa inān magputing.

4Sabab bang aniya' pi'ilu anganasihatan ka'am, kinōgan sadja kam. Mbal lāngbi minsan saddi pamandu' saga a'a inān pasal si Isa min bay pamandu' kami, minsan isab ngga'i ka Rū Sussi ya pinasambutan ka'am.

5Bang ma bistahanku, mbal aku kalakbawan e' saga gurubi ilu, ya pinagsambat “kawakilan Al-Masi umbul dakayu'”.

6Akulang arai' kapandayanku bang takdil ni bissala, sagō' ajukup pangita'uku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bang takdil ni kasab'nnalan. Pinapasti' ko' itu ma ka'am kamemon sakahaba' waktu.

7Taga-dusa aku bahā' amareyo' baranku supaya ka'am ya pinalanga, pagka kam ninasihatan lapal ahāp ma halam pangamu'an tamba?

8Bang pinaralil, bay langpasanku saga jama'a ma palhimpunan kasehe' supaya ka'am ya katabangan.

9Halam aku bay mikibalanja' ma ka'am t'ggolku bay mailu. Bay aku binowahan ai-ai kulang-kabusku e' saga danakantam min Makidunya. Halam kam bay kabuhatan amalanja'an aku, maka buwattē' na pa'in ma sinosōng!

10Mbal kapaliluhan pagbantugku itu e' sai-sai minsan ma kaluha'an lahat Akaya, sabab halam aku bay angamu' ai-ai ni ka'am. B'nnal sadja pah'llingku itu sabab itiya' kasab'nnalan Al-Masi ma pangatayanku.

11Angay aku subay anganggastuhan di-ku? Pangannalbi bahā' in aku mbal alasa ma ka'am, ya po'on aku mbal mikitabang ma ka'am? Tuhan ya makata'uin aku alasa du.

12Togolanku na pa'in hinangku itu. Mbal aku mikitamba ma sai-sai bo' mbal makapagabbu saga a'a ya bilahi pasali' ni kami.

13Halam sigām bay kawakilan e' Al-Masi, hal magbau'-bau' in sigām bay kawakilanna. Pangangakkal isab ma ai-ai tahinang sigām.

14Sagō' mbal sakit makainu-inu, sabab minsan nakura' saitan ata'u isab magpasalupa ni luwa mala'ikat asahaya.

15Angkan kitam subay mbal anginu-nginu bang saga a'a sosoho'an nakura' saitan maghāp-hāp di-sigām, magbau'-bau' in sigām maghinang abontol. Sagō' magtongod kadal saga a'a he' maka bay kahinangan sigām ala'at.

Angahaka si Paul Pasal Bay Kalabayanna

16Balikanku gi' bay yukku: da'a aku bistahunbi ula-ula ma sabab bissalaku. Sagō' bang aku subay bistabi sali' ula-ula, na tugutinbi aku magbantug-bantug, minsan la'a hal bantug ma kariki'an.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Ngga'i ka min panoho'an Panghū' angkan aku magbantug sagō' min baranku. Hatina min ula-ulaku angkan aku magbantug-bantug di-ku.

18Malaingkan, pagka aheka a'a magbantug-bantug pasal kahinangan sigām, ameya'-meya' isab aku magbantug-bantug di-ku.

19Alalom kono' pamikilbi angkan kam mbal sinumu akale minsan ma bissala saga ula-ula itu!

20Ya b'nnalna, sabalanbi saga a'a minsan sigām magmandahan ka'am, minsan isab angulli' atawa angakkal ma ka'am. Minsan a'a amareyo' ka'am atawa anampak ka'am, ahāp sadja ma ka'am.

21Aiya' aku angahaka'an ka'am, kulang esog kami angkan kami mbal makasengod ni hinang sigām! Min ula-ulaku angkan aku atawakkal magbantug ma buwat pagbantug a'a kasehe'.

22Bangsa Hibrani bahā' sigām? Ya du aku. Bangsa Isra'il bahā'? Ya du aku. Panubu' si Ibrahim bahā'? Ya du aku, panubu' si Ibrahim isab.

23Sosoho'an Al-Masi bahā'? Sosoho'an Al-Masi isab aku, sagō' akalap lagi' min sigām. (Ula-ula pahāp pamissalaku buwattitu.) Minsan painay kalu'ugan sigām, palabi gi' kalu'uganku. Minsan sigām bay pinakalabusu, aheka lagi' kapangalabusu ma aku. Min pila aku bay nilappet? Labi gi' min sigām. Min heka aku agon-agon amatay.

24Min lima aku bay niraplosan e' saga Yahudi, t'llumpū' maka siyam pangandaplos min t'dda.

25Min t'llu aku bay niraplosan e' bangsa Rōm, maka min t'dda aku bay pinagbantung. Min t'llu aku bay alogdang ma dilaut, maka aniya' isab waktu halpagūng ma s'llang, dang'llaw dambahangi t'ggolna.

26Maglatun-latun na pa'in aku min lahat dakayu' ni dakayu', maka aheka ka'aniban bay kalabayanku. Bay aku nirunukan, bay minunduhan. Bay aku nirogpa'an, suma'an e' saga pagkahiku Yahudi, suma'an e' bangsa saddi. Ai na ka ka'aniban ma deyom kaluma'an, ai na ka ka'aniban ma deya-dilaut, bay na kalabayanku kamemon. Kalabayanku isab kala'atan min saga a'a magbau'-bau'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in sigām pagkahiku bebeya'an si Isa.

27Bay aku makapagsangsā', bay aku abinasa. Araran aku halam bay atuli sangom. Bay aku pinunung maka patay bohe'. Maumu aku kulang-kabus ma kapamangan maka ma kapan'mmek, angkan kasandalanku haggut.

28Ahunit ko' inān, sagō' aniya' gi' kasusahanku paliyu minnē'. Makananam aku kasukkalan kahaba' llaw ma sabab saga palhimpunan jama'a Al-Masi ma kalahat-lahatan.

29Bang aniya' ganta' alamma imanna tudju ni si Isa, tananamku kalammahanna. Bang aniya' tabowa-bowa angahinang dusa, tabowa isab aku magkarukka'an.

30Mbal aku bilahi magbantug, sagō' bang aku subay magbantug, gom pagbantuganku ai-ai bay kalabayanku supaya manyatakan in aku halam aniya' kosogku.

31B'nnal sadja ya bay pah'llingku inān, kinata'uwan asal e' Tuhan, ya Mma' Panghū' Isa. Wajib iya sinanglitan sampay ni kasaumulan.

32-33Waktu kamahē'ku ma da'ira Damaskus, saga lawang paluwasan min da'ira bay pinajagahan ma sundalu e' gubnul ya ma deyo'an sultan Aretas. Sinoho' sigām anaggaw aku, manda' aku tinontonan pareyo' ma deyom ambung labay min tandawan ma ād da'ira. Jari makal'ppa aku.

2 Kurintu 12

Pasal Bay Magpasalupa ni si Paul

1Magbantug gi' aku. Minsan halam aniya' pūsna, magsuli-suli aku pasal ai-ai bay magpasalupa ni aku min Panghū' Isa, sampay bay pamata'una ma aku.

2Aniya' kata'uwanku dakayu' l'lla bebeya'an si Isa Al-Masi bay tabowa pa'angkat ni sulga'. Aniya' na sangpū' maka mpat tahun palabay. Mbal kata'uwanku bang iya bay pa'angkat magbaran, atawa hal pinasalupahan. Tuhan sadja makata'u.

3Saguwā' kata'uwanku in l'lla itu bay tabowa pa'angkat ni lahat paliyama. Balikanku, mbal kata'uwanku bang baranna to'ongan atawa hal umagadna bay pinapehē', atawa bang iya bay pinasalupahan. Luwal Tuhan ya makata'u.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Mahē' pa'in, pinakalehan iya kabtangan mbal wajib binissala e' manusiya'.

5Patut du aku magbantug ma sabab a'a itu sagō' mbal aku magbantug-bantug ma baranku, luwal ma pasal kalammahanku.

6Bang aku ganta' bilahi magbantug, ngga'i ka ula-ula sabab b'nnal sadja kamemon pah'llingku. Sagō' pahondong na aku magbantug-bantug, sabab mbal aku bilahi sinanglitan labi min kasab'nnalanna. Kabaya'anku sinanglitan ma pasal kahinanganku maka pamissalaku.

7Bay aku pinat'kkahan p'ddi', ya pinagbahasa “tugsuk ma isiku”, sali' hantang sosoho'an saitan pinabeya' anasat aku bo' supaya aku mbal makapagabbu ma bay pina'nda'an aku ma deyom sulga'.

8Min t'llu aku bay angamu' junjung ni Panghū' pasal saki itu, bang pa'in nila'anan.

9Sagō' anambung iya, yukna, “Sarang ma ka'a bang ka tabangku na pa'in. Minnē' asampulna' kawasaku, pagka ka'a mbal makakole'an di-nu.” Angkanna aku kinōgan magbantug ma pasal kalammahanku, sabab bang aku alamma, tananamku to'ongan kawasa Al-Masi.

10Ya ina'an sababanna angkan aku kasulutan ma ai-ai at'kka ni aku, alamma ka baranku atawa pinagudju'-udju' aku, magtiksa' aku atawa pininjala', atawa pinalabayan min kasusahan indaginis. Sandalanku ina'an kamemon ma sabab Al-Masi ya pameya'anku, sabab akosog aku ma waktu kalammaku.

Susa si Paul ma Pasal saga A'a Kurintu

11Sali' aku dupang magpaheya-heya di-ku buwattitu. Sagō' min ka'am du, sabab bang aku bay paheyabi mbal aku bay amaheya di-ku. Minsan halam aniya' pūsku, mbal aku kalakbawan e' saga a'a ya magnahu'-nahu' in sigām muna-muna kawakilan e' Al-Masi.

12Bay na tahinang ma deyomanbi saga kahinangan ya pamandogahan a'a kawakilan Al-Masi. Bay na ta'nda'bi saga paltanda'an, saga hinang kawasahan maka hinang makainu-inu ya tahinangku hinabuku angimanan kasigpitan.

13Ya sadja dusaku ma ka'am, halam aku bay mikibalanja' ma ka'am. Saddī

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

minnē', sali' du bowahanku ma ka'am maka bowahanku ma saga palhimpunan jama'a si Isa kasehe'. Bang ya du he' kasā'anku, ampununbi pa'in aku.

14Agara' aku pi'ilu anibaw ka'am, kamint'lluku na. Mbal kam pabuhatanku sabab ngga'i ka alta'bi ya anguttku, luwal lasabi. Patut isab, sabab ngga'i ka matto'a ya niayuput e' anak, sagō' anak ya niayuput e' matto'a sigām. Maka ka'am yasali' hantang panganakku.

15Kinōgan aku amuwanan ka'am kaniya'ku kamemon. Aho', paglilla'ku sampay baranku bang pa'in kam tatabangku. Bang pasōng lasaku ma ka'am, pakō' bahā' lasabi ma aku?

16Tantu kam am'nnal in ka'am halam bay pabuhatanku. Sagō' aniya' mailu ah'lling, in aku ataha' akkalku angulli'an sīnbi.

17Buwattingga pangulli'ku ka'am? Bay bahā' kam niakkalan e' saga a'a soho'ku pi'ilu?

18Bay amu'ku si Titus anibaw ka'am waktu palabay inān, maka aniya' isab danakantam dakayu' sinō' anehe'an iya. Bay kam kinulli'an bahā' e' disi Titus? Tantu mbal. Jari sali' du kami ma maksud maka ma palantara.

19Kalu isab pangannalbi in kami hal anganda'awahan di-kami, ya angkan kami amissala buwattē'. Sagō' amissala kami ma pang'nda' Tuhan, maka pamissalae' kami ai-ai ya patut pamissala saga a'a palsuku'an Al-Masi. Ai-ai nihinang e' kami, saga bagay, nihinangan ka'am supaya akosog pangandolbi.

20Agawa aku pi'iluku, ya aniya' ta'abutku pasaddī kaul-pi'ilna min kabaya'anku. Maka aku isab, kalu saddī kaul-pi'ilku min kabaya'anbi. Kagawahanku isab ya aniya' ta'abutku magsagga', magihid, al'kkas angastol. Kalu aniya' magokat-okat, maglimut-limutan, angalituhan suli-suli, magmalangkahi, maka magkasasawan.

21Lāgi, ya kagawahanku pagbalikku, kalu aku pinareyo'-deyo' e' Tuhanku ma kamailuhanbi, ati taluwa' aku kasusahan ma sabab saga a'a bay makarusa ma waktu tagna', bo' pa'in halam gi' makapang'bba min kalumu'an bay tahinang sigām, buwat saga pagba'is maka paglango.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Kurintu 13

Bissala Katangbusan

1Na, kamint'lluku na pi'ilu anibaw ka'am. Bang aniya' a'a mailu anuntutan sehe'na bay maghinang ala'at, subay beya'bi kal'ngnganan sara' ya tasulat ma deyom Kitab. Yuk-i, “Subay aniya' duwangan atawa t'llungan amuwan saksi' pasal panuntut bo' aniya' kab'nnalanna.”

2Bay kam banda'anku ma l'ngnganku kaminduwa pi'ilu, sagō' balikanku buwattina'an ma kalikutku. Sasuku kam bay makarusa ma waktu tagna' sampay ka'am kasehe', mbal ka'ase'anku bang aku makapi'ilu pabing.

3Bang kam hatulku, tantu du kam angahalap ma aku in aku taga-kapatut deyo' bay min Al-Masi. Mbal alamma Al-Masi bang takdil ni ka'am, tananambi du kawasana.

4Sabab minsan halam aniya' kawasa Al-Masi ma waktu kapangalansang iya ni hāg, allum na iya pabalik e' kawasa Tuhan. Damikiyanna kami saga kawakilan Al-Masi, sali' kami alamma isab pagka kami sōd ma iya. Saguwā' allum kami sambeya' maka iya ma sabab kawasa Tuhan, ya angkan akawasa pangahatul kami ma ka'am.

5Ananding kam di-bi, anumariya kam di-bi, bo' kata'uwanbi bang b'nnal ajatu pangandolbi ma Al-Masi. Halam bahā' kata'uwanbi? Ilu si Isa Al-Masi pat'nna' ma deyom ataybi. Bang hati' halam, halam aniya' kajatuhan pangandolbi.

6Mura-murahan, bang pa'in tata'ubi in pameya' kami ma Al-Masi ajatu to'ongan.

7Angamu'-ngamu' kami ni Tuhan bang pa'in halam aniya' sā' ma ai-ai hinangbi. Ngga'i ka hinang kami ya angut kami subay binantug, ya sadja angut kami bang pa'in ta'nda' kajatu pangandolbi. Minsan pangannal e' saga a'a in hinang kami kulang ajatu, mbal pamagay kami.

8Mbal kami maka'atu ma kasab'nnalan, gom pa'in kami angisbat.

9Kinōgan kami minsan tabista alamma, bang pa'in akosog pameya'bi ma si Isa.Ya pangamu' kami ni Tuhan, bang pa'in kam asampulna' ma kaul maka pi'il.

10Ya ilu po'onna angkan aku anulatan ka'am pasal ai-ai itu hinabu aku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makalikut, supaya kam angawal amahāp addatbi. Jari mbal aku anangguna kapatut ya pamuwan Panghū' Isa ma aku hal pamabukag. Gom pa'in gunaku pamakosog pangandolbi maka pangahatul kaul-pi'ilbi.

Pagaddat Katapusan

11Na, saga dauranakanku, tammat na. Ang'bba na aku min ka'am. Pagmatayinbi kasampulna'an ma kaul-pi'ilbi, ikutunbi panganjunjungku ma ka'am, magda'atay kam, maka tuyu'inbi kasannangan ma deyomanbi. Jari mailu Tuhan ma ka'am, ya po'onan lasa maka kasannangan.

12Bang kam maglanggal sumiyan-sumiyan subay kam magsiyum tanda' paglasabi.

13Saga pagkahibi suku' Tuhan maitu amabeya' minsan la'a hal lapal sigām.

14Mura-murahan, bang pa'in ka'am kamemon pinaniya'an tatabangan min Panghū' Isa Al-Masi, maka lasa min Tuhan, maka kapagdakayu' atay min Rū Sussi. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Galatiya

Galatiya 1

Sulat si Paul ni Saga A'a ma Lahat
GALATIYA

1Sulat itu min aku, si Paul, pinasampay ni ka'am maglahat ma Galatiya. Kawakilan aku magnasihat sagō' ngga'i ka pangwakil min manusiya'. Ngga'i ka isāb manusiya' bay angangg'llal aku. Tu'ud aku kawakilan e' si Isa Al-Masi, sampay e' Mma'tam Tuhan ya bay amakallum ma si Isa min kamatayna.

2Kami maka dauranakantam maitu, maguyun amabeya' minsan la'a hal lapal kami ni ka'am saga jama'a si Isa Al-Masi ma ba'anan palhimpunan ma lahat Galatiya.

3Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan deyom atay e' Mma'tam Tuhan sampay e' si Isa Al-Masi Panghū'tam.

4Bay maglilla' amatay si Isa pamapuwas dusatam supaya kitam limaya min kala'atan ya taptap nihinang ma ahil jaman itu. Ya na kabaya'an Mma'tam Tuhan subay hinangna.
5Patut iya pinudji saumul-umul. Amin.

Dakayu' du Lapal Ahāp

6Landu' aku ainu-inu ma ka'am. Asa'ut pahāp kam pataikut min Tuhan ya bay amene' ka'am ma sabab ase' maka lasa Al-Masi! Apinda kam magtūy ni lapal saddi!

7Saguwā' halam aniya' kaōnan lapal ahāp bang saddī min lapal pasal si Isa. Atampal asal, aniya' a'a bilahi anasaw pikilanbi maka amindahan lapal pasal Al-Masi.

8Minsan kami, minsan isāb mala'ikat min deyom sulga', bang aniya' amandu' lapal saddī min bay panganasihat kami ma ka'am, a'a inān subay taluwa' mulka' saumul-umul.

9Balikanku bay pamissala kami dahū: bang aniya' amandu' lapal saddi min lapal ahāp ya bay taima'bi, a'a inān subay minulka'an.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Kira-kirahunbi bang ai mohotku: sanglit min manusiya' atawa sanglit min Tuhan? Kabaya'anku bahā' anulut manusiya'? Bang aku bay bilahi anulut manusiya', mbal aku niōnan sosoho'an Al-Masi.

Si Paul Kawakilan e' Tuhan

11Saga danakanku, aniya' pamahatiku ka'am. Ya lapal pagnasihatku itu ngga'i ka min pikilan manusiya' ya paluwasanna.

12Halam bay tasambutku min manusiya', maka ngga'i ka manusiya' bay pagguruhanku. Tasambutku asal min si Isa Al-Masi, bay pamabukis ni aku.

13Kata'uwanbi pasal kajarihanku tagna', waktu kapamogbogku ma agama Yahudi, bay apaslod paminjala'ku ma saga jama'a si Isa, ya pinagsambatan palhimpunan Tuhan. Kabaya'anku subay halam aniya' min sigām takapin allum.

14Bidda' du aku min saga topad-sibu'ku Yahudi bang takdil ni pangisbat ma agama kami. Atuyu' lagi' aku min sigām amogbog ma usulan bay min kamatto'ahan kami.

15Sagō' tapene' aku e' Tuhan ma sabab ase'na maka lasana tudju ni aku. Pinene' asal aku ma halam gi' bay nianakan.

16Ya kahandak Tuhan ma aku subay kasakupanku pasal Anakna, bo' supaya aku makapagnasihat lapal ahāp ma pasalanna ni kabangsahan ngga'i ka Yahudi. Jari halam bay pangaruhanku sai-sai.

17Halam aku minsan patukad ni Awrusalam anibaw sigām ya bay kawakilan e' si Isa dahū min aku. Bay aku patūy kaleya ni lahat Arab, ati pagubus, pabīngaku ni da'ira Damaskus.

18Palabay pa'in t'lluntahun, patukad aku ni Awrusalam bo' magkata'u maka si Petros, ati pahanti' aku ma iya duwa pitu' t'ggolna.

19Saddī min si Petros, halam aniya' ta'nda'ku maina'an a'a kawakilan e' si Isa, luwal si Yakub ya siyali Panghū'tam.

20Saksi'ku Tuhan, b'nnal sadja ya panulatku itu. Ngga'i ka puting.

21Puwas ina'an, bay aku pehē' ni saga kaluma'an ma lahat Siriya sampay ma lahat Silisi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ma waktu ina'an, mbal aku takilā e' saga jama'a Al-Masi ya ma ba'anan palhimpunan Al-Masi ma lahat Yahudiya.

23Ya sadja takale sigām habal pasal kapindaku min bay kajarihanku tagna'. Yuk habal e', “Pinasaplag lapal ahāp e' a'a bay angala'at kajama'ahan si Isa, nirapitan e'na bowahan pangandol ya bay sagga'na tagna'.”

24Jari pinudji Tuhan e' saga a'a ya makakale habal pasalan aku.

Galatiya 2

Tinaima' si Paul e' saga A'a Kawakilan

1Palabay pa'in sangpū' maka mpat tahun minnē', bay aku pabalik ni Awrusalam.Si Barnabas ya sehe'ku, maka bay bowaku isab si Titus.

2Angkan aku pehē' sabab aniya' pamabukis ni aku e' Tuhan subay beya'ku. Bay haka'anku saga a'a ma palhimpunan inān pasal lapal ya pagnasihatku ma a'a ngga'i ka Yahudi. Ngga'i ka kamemon ya binissalahan, hal saga a'a ya pangannalku pagnakura'an sabab nihanggaw aku. Kalu mbal tinaima'hinangku, ati halam aniya' pūs ma hulas-sangsā'ku. Sagō' kasulutan sigām,

3ati halam bay amogos si Titus subay ni'islam minsan iya bangsa Girik.

4Aniya' palkala' asal pasal si Titus itu, sabab aniya' a'a bay palamud ma kami magbau'-bau' in sigām bebeya'an Al-Masi. Sagō' ya maksud sigām subay anipihan kaluhaya'an ya pinaniya'an kami e' si Isa Al-Masi pagka apuwas na min hatulan sara'. Tu'ud sigām bilahi amanyaga' kami pabīng.

5Malaingkan halam kami bay angaho' ma sigām minsan dansasa'at sabab ya pagmatayan kami subay pataptap ma ka'am in kasab'nnalan pasal si Isa.

6Halam aniya' bay pinasugpat ni pamandu'ku e' saga pagnakura'an inān, ya pangannalku taga-kapatut. Mbal aheya ma atayku bang a'a taga-kapatut atawa halam, sabab sali'-sali' du a'a kamemon ma pang'nda' Tuhan.

7Halam aniya' pagsoway-soway sigām. Gom pa'in aku niakuhan e' sigām in aku b'nnal bay pangandolan e' Tuhan magnasihat lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi ma saga bangsa ngga'i ka Yahudi. Buwat isab si Petros, bay pangandolan e' Tuhan magnasihat ma bangsa Yahudi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Sabab min kawasa Tuhan ya angkan aku makapagnasihat ma bangsa kasehe'. Damikiyanna isab si Petros, min kawasa Tuhan isab angkan iya makapagnasihat ma bangsa Yahudi.

9Jari takilā aku e' disi Yakub, si Petros maka si Yahiya, ya taga-ōn ma palhimpunan sigām, in aku taga-barakat min Tuhan. Ati magsalam sigām maka aku maka si Barnabas, tanda' in kami dambeya'an maka sigām. Magtūy arakayu' gara' kami in kami subay magnasihat pehē' ni bangsa kasehe', ati sigām ya magnasihat na pa'in ma deyoman bangsa Yahudi.

10Ya sadja niamu' e' sigām bang pa'in kami angannal ma saga bebeya'an si Isaya kulang-kabus ma deyoman sigām e'. Buwattē' isab katuyu'anku.

Sinulang si Petros e' si Paul

11Na ma waktu dakayu', maina'an pa'in kami ma da'ira Antiyuk, bay pahanti' isab si Petros maina'an. Jari bay tampalku iya sabab aniya' hinangna inān mbal magtaluwa'.

12Tagna', bay iya makapagsalu maka saga jama'a Al-Masi ya ngga'i ka Yahudi. Saguwā' pagt'kka pa'in saga Yahudi bay pinapehē' e' si Yakub, paokat iya minbay paumpiganna inān, pagka tināw iya pinabukagan e' saga a'a t'kka baha'u.Yahudi asal sigām, ya amogbog na pa'in ma addat pagislam.

13Ya du tināw saga Yahudi kasehe', angkan sigām anunuran si Petros ati mbal na magsalu maka saga a'a ngga'i ka Yahudi. Minsan si Barnabas, abowa-bowaisab maghinang buwattē'.

14Pag'nda'ku hinang sigām mbal magtaluwa' maka pandu' b'nnal ya katōpan lapal ahāp, magtūy pah'llinganku si Petros ma matahan sigām kamemon. “Ka'a

ilu,” yukku, “Yahudi ka, sagō' ameya' na ma addat bangsa saddī itu. Angay logosnu saga bangsa ngga'i ka Yahudi subay amogbog addat Yahudi?

15“Ya b'nnalna, bangsa Yahudi kitam sabab tubu' min bangsa Yahudi, saddi min a'a kasehe', ya pinagbahasa ‘bangsa baldusa’.

16Saguwā' kata'uwan kami halam aniya' a'a niōnan abontol ma saukat na sara' agama ya bogbogna. Ya sadja binista abontol e' Tuhan bang a'a angandol masi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Isa Al-Masi. Kami bangsa Yahudi, angandol ma si Isa Al-Masi, ati binista kami abontol e' Tuhan. Ngga'i ka ma sabab sara' agama ya ni'isbat, sabab halam aniya' binista abontol e' Tuhan minsan painay pamogbogna ma sara'.

17“Na, bang manyatakan in kami masi dusahan, hinabu kami pasōd ma Al-Masi bo' binista abontol, ai bahā' pah'llingta? Al-Masi bahā' ya sababan angkan kami magdusa? Tantu mbal!

18Bang aku saupama pabalik amogbogan sara' bay taikutanku, mattan in aku dusahan,
19sabab sapantun aku a'a amatay bang takdil ni sara' si Musa, supaya aku allum bang takdil ni Tuhan.

20Bang pina'amu, ang'bba na aku min bay kahālanku tagna', buwat ibarat a'a bay paunung ma Al-Masi pinapatay ma hāg. In kallumku buwattina'an ngga'i min baran-baranku, saguwā' min Al-Masi, ya pat'nna' ma deyom pangatayanku. T'ggolku allum ma dunya itu, angandol aku ma Anak Tuhan. Alasa iya ma aku sabab maglilla' iya amatay ma sababku.

21Mbal taikutanku lasa Tuhan maka ase'na. Bang bay kita makajari binista abontol ma sabab pamogbog sara' agama, kaliman kamatay Al-Masi ma sababtam!”

Galatiya 3

Pamogbog Sara' Atawa Pangandol ma si Isa

1Ka'am saga a'a Galatiya, asā' pahāp akkalbi! Sai bay angakkalan ka'am? Bay kam kamattanan ma pasal kamatay si Isa Al-Masi ma hāg bo' niampun dusabi.

2Aniya' panilawku ma ka'am: bay kam anaima' Rū Tuhan ma sabab pamogbog ma sara' agama? Atawa ma sabab pangandolbi ma lapal ya takalebi?

3Dupang pahāp kam! Tagna' kam angandol, Rū Tuhan ya pasangdolanbi. Sagō' buwattina'an hulas-sangsā'bi ya pasangdolan.

4Pangannalbi bahā' halam aniya' kagunahan ma bay kalabayanbi sangay min tagna' kapangandolbi ma si Isa? Tantu aheya kagunahanna.

5Tuhan ya bay amuwanan ka'am Rū-na Sussi, maka bay amahinang saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hinang barakatan ma deyomanbi. Angay bahā'? Ma sabab pamogbogbi ma sara' atawa ma sabab pangikutbi maka pagkahagadbi ma lapal ahāp?

6Pikilunbi si Ibrahim ma masa awal e': “Bay am'nnal si Ibrahim ma pangallam Tuhan, ati tabista iya abontol e' Tuhan ma sabab pam'nnalna.”

7Pahati kam, sasuku angandol ma Tuhan kaōnan panubu' si Ibrahim.

8Pinagkallam ma deyom Kitab pasal a'a ngga'i ka Yahudi, in sigām isab binista abontol e' Tuhan ma sabab pangandol sigām. Bay pata'una isab si Ibrahim pasal lapal ahāp ma halam gi' ta'abut waktuna. Yuk Tuhan ma si Ibrahim, “Binuwanan kahāpan ma sababnu saga manusiya' kamemon ma kaluha'an dunya.”

9Pinagsab'nnal e' si Ibrahim janji' Tuhan inān, ati kabuwanan iya kahāpan. Yadu sasuku magsab'nnal ma Tuhan, kabuwanan kahāpan isab buwat si Ibrahim,ya a'a pangangandol.

10Saguwā' sasuku amogbog sara' agama bo' supaya binista abontol e' Tuhan, taluwa' sigām mulka' Tuhan. Sabab tasulat asal ma deyom Kitab, yuk-i, “Taluwa' mulka' sasuku mbal maka'ambat angahinang saga panoho'an kamemon ya tasulat ma Kitab Tawrat.”

11Na, pasti' to'ongan ko' itu. Halam aniya' binista abontol e' Tuhan ma sabab panoho'an-sara' ya bogboganna, sabab aniya' tasulat ma deyom Kitab, yuk-i, “Taga-kallum kakkal sasuku binista abontol e' Tuhan ma sabab pangandolna.”

12Wajib bogboganta sara' minsan mbal pangandolanta, buwat tasulat madeyom Kitab, ya yuk-i, “Sasuku bilahi allum subay amogbog sara' maka panoho'anna kamemon, ma halam aniya' nilakaran minsan dakayu'.”

13Sagō' mbal ta'ambat binogbog panoho'an sara' kamemon, jari mulka' Tuhanya kadalta. Malaingkan tal'kkat kitam e' Al-Masi min mulka', sabab iya ya bay makananam mulka' ganti'tam. Buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Bang a'a pinasagnat ma hāg pinapatay, a'a inān taluwa' mulka' Tuhan.”

14Tal'kkat kitam e' si Isa supaya saga kahāpan ya bay pamuwan ma si Ibrahim pasampay isab ni saga a'a ngga'i ka Yahudi, labay min si Isa Al-Masi. Jari

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

makataima' kitam Rū ya panganjanji' e' Tuhan ma sabab pangandoltam ma Al-Masi.

Sara' maka Janji' Tuhan

15Saga danakanku, buwananta kam paralilan. Bang aniya' duwangan magsulut bo' bay na makapagsapa, tantu mbal kapindahan kapagsulutan sigā.

16Buwattē' isab bowahan janji' Tuhan. Bay iya anganjanji' ma si Ibrahim maka ma panubu'na, bo' ngga'i ka panubu' si Ibrahim kamemon ya kapanganjanji'an. Ya niōnan panubu'na itu dakayu' du, hatina Al-Masi.

17Buwattitu isab: aniya' kapagsulutan Tuhan bay pat'nna'na ma waktu kapanganjanji'na ma si Ibrahim. Jari palabay pa'in mpat hatus maka t'llumpū' tahun, aniya' sara' bay pat'nna'na. Malaingkan in kapagsulutan tagna' inān mbal kapindahan ma saukat na aniya' sara', maka janji' Tuhan inān mbal kapindahan.

18Bang saupama si Ibrahim bay pinahampitan pusaka' ma sabab kal'ngnganan sara', sali' halam aniya' kagunahan ma bay janji' Tuhan. Sagō' ya b'nnalna, kabuwanan iya pusaka' ma sabab kasi-lasa Tuhan ma iya, luwas min janji'na.

19Na, bang buwattē' kahālanna, ai kagunahan sara'? Aniya' sara' bay pinasugpat e' Tuhan ni janji'na supaya tasayu e' manusiya' saga dusa sigām. Buwattē' na pa'in sampay ni waktu palahil pi'itu dakayu' tubu' si Ibrahim ya panganjanji'an e'. Bay pinat'nna' sara' inān labay min saga mala'ikat, maka si Musa ya magpati'llot amasampay sara' ni manusiya'.

20Sagō' halam aniya' magpati'llot kinagunahan ma waktu kapanganjanji' Tuhan ma si Ibraham. Luwal Tuhan dakayu'-kayu'.

Maksud Sara' Agama

21Kalu tapikilbi aniya' palsagga'an ma sara' tasulat si Musa maka janji' Tuhan inān, sagō' halam, dakagara'an du. Bang bay aniya' sara' taga-kawasa amuwan kallum kakkal ma manusiya', makajari kitam niōnan abontol e' Tuhan ma sabab pamogbogta ma sara'. Saguwā' halam aniya' sara' buwattē',

22maka dusahan kitam manusiya' kamemon, sali' pinagagihan e' dusa, buwat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tasulat ma deyom Kitab. Malaingkan kabuwanan kitam kahāpan ya bay panganjanji' Tuhan ma sasuku angandol ma si Isa Al-Masi.

23Sat'ggol halam pinalahil bowahan pangandol itu, in kitam manusiya' ibarat pilisu katambolan e' sara'. Subay pinabukis pasal pangandol ma si Isa bo' yampa kitam pinaluwas.
24Bini'at kitam e' sara' si Musa sat'ggol halam gi' pi'itu Al-Masi, supaya kitam binista abontol e' Tuhan bang iya palahil na ni dunya.
25Jari ta'abut na masa kapangandoltam ma si Isa, ati mbal na kitam pinagagihan e' sara'.
26Ka'am ilu, anak Tuhan du kam kamemon ma sabab pangandolbi ma si Isa Al-Masi ya parakayu'anbi.

27Bay na kam pinandi tanda' saksi' in ka'am sōd na ma Al-Masi, ati kajarihan Al-Masi ya kajarihanbi na.

28Manjari halam aniya' pagbidda'an Yahudi maka ngga'i ka Yahudi. Halam aniya' pagbidda'an ata maka ngga'i ka ata. Halam aniya' pagbidda'an l'lla maka d'nda, sabab magdakayu' na kam kamemon pagka sōd na kam ma si Isa Al-Masi.

29Pagga kam suku' ma Al-Masi, binista kam sali' panubu' si Ibrahim, ati kaniya'an kam kahāpan bay panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim e'.

Galatiya 4

1Palanjalku gi' pamandu'ku. Bang saupama aniya' onde'-onde' amatay mma'na, pamusaka' ma iya pangalta' mma'na he'. Sagō' sat'ggol halam gi' asangpot umulna mbal iya pinahampitan pamusaka'. Sapantun iya ata lagi'.

2Pinagbaya'an iya sampay pangalta'na e' saga a'a angulip iya. Subay ta'abut waktu bay panugila' e' mma'na bo' yampa aniya' kapatutna magbaya' ma alta' inān.

3Buwattē' isab kahālanta ma waktu tagna', hinabu kita onde'-onde' lagi', pinagbaya'an kita e' kaga'osan ya mbal ta'nda' mata.

4-5Saguwā' ta'abut pa'in waktu bay panugila' e' Tuhan, sinoho' e'na Anakna pi'itu ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dunya. Nianakan iya e' manusiya' supaya kitam makataima' kapatutan ya pamusaka' panganak. Bangsa Yahudi iya, nianakan ma deyo'an sara' agama, supaya tapaluwas e'na sasuku binanyaga' e' sara'.

6Pagga kam panganak Tuhan na, pinahōpan kam Rū si Isa ya anak Tuhan. Angkan kitam makajari na angōn Mma' ma Tuhan, ma sabab Rū-na ya pat'nna' ma deyom pangatayantam.

7Angkan kam mbal na kaōnan banyaga', sagō' panganak Tuhan na. Ati ma ka'am pusaka' kamemon ya pamuwan e' Tuhan ma saga anakna, pagka anak Tuhan na kam.

Kasusa si Paul Pasal A'a Galatiya

8Ma waktu tagna', ma halam gi' kam ata'u ma Tuhan, sapantun kam banyaga' pinagbaya'an e' kaga'osan ya mbal ta'nda'.

9Sagō' magkata'u na kam maka Tuhan, kinilā kam e'na, jari angay kam pabalik pinagbaya'an e' kaga'osan ya halam aniya' kawasa atawa pūsna? Kabaya'anbi bahā' binanyaga' pabīng?

10Sabab ilu kam angisbat llaw mulliya maka bulan, musim maka tahun!

11Asusa aku ma pasalbi, kalu kaliman bay sangsā'ku ma deyomanbi.

12Saga dauranakanku, aniya' panganjunjungku ni ka'am. Sengorinbi aku, sabab ya du aku bay anengoran ka'am. Halam aniya' la'at tahinangbi ma aku.

13Kata'uwanbi asal bay kahālanku waktu kahanti'ku ma ka'am tagna'. Bay aku t'kkahan saki, angkan aku bay pahanti' ma ka'am anganasihatan ka'am lapal ahāp.

14Halam aku bay palehombi, halam aku bay sulakbi, minsan kam kabuhatan ma sabab sakiku. Gom pa'in saginabi aku buwat e'bi anagina mala'ikat min Tuhan. Bay aku taima'bi buwat e'bi anaima' si Isa Al-Masi bang ganta' patibaw ni ka'am.

15Ai bay tumaluwa' ni kakōganbi tagna'? Saksi'anta kam, bang sadja makajari, bay kam lilla' angalugit matabi pangangganti' mataku.

16Bantahanbi na aku bahā', pagka aku amissala kasab'nnalan ma ka'am?

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Aheya pangannal saga a'a inān ma ka'am, sagō' aniya' maksud sigām mbal ahāp. Ya kabaya'an sigām subay kam niokat min aku bo' amanuyu' ma sigām sadja.

18Ahāp isab bang kam magpanuyu' bang pa'in ahāp maksudna. Ahāp bang aku mailu ma ka'am, sagō' labi-labi ahāp bang aku alikut.

19Ka'am saga anak-mpuku, kahunitan pikilanku pabīng ma pasalbi, buwat ibarat d'nda kahunitan bang anganak. Asigpit pikilanku ma pasalbi sat'ggol halam gi' ajatu kajarihan Al-Masi ma deyom pangatayanbi.

20Aheya kabaya'anku bang pa'in aku makamailu ma ka'am buwattina'an, bo' ahanunut pamissalaku ma ka'am. Sabab alengog pikilanku ma pasalanbi.

Pamaralilan pasal si Hagar maka si Sara

21Aniya' tilawku ma ka'am: sasuku kam bilahi amogbog panoho'an-sara', kata'uwanbi bahā' ya tasulat ma deyom Tawrat?

22Tasulat pasal si Ibrahim, aniya' anakna l'lla duwa hekana. Dangan inān min atana si Hagar, dangan min si Sara, ya h'ndana po'on.

23Ya anakna min ata inān bay nianak buwat panganak kasehe' ma dunya itu. Sagō' bidda' anakna min h'ndana po'on, ya d'nda alimaya he', sabab anak panumanan bay panganjanji' Tuhan ma iya.

24Na buwattitu hatulanna: in duwangan d'nda itu sali' dalil duwa pagsulutan Tuhan maka manusiya'. Jari in pagsulutan dakayu' bay min būd Turusina. Bang niralil, ya na si Hagar ya anganakan ata.

25Si Hagar itu sali' dalil būd Turusina mahē' ma lahat Arab. Taparalil isab iya ni da'ira Awrusalam ma patahunan itu, sabab tabanyaga' isab saga a'ana.

26Sagō' in da'ira Awrusalam porol, ya ma deyom sulga', limaya asal. In iya pag-ina'an ma sasuku kitam angandol ma si Isa.

27Aniya' ayat Kitab pasal Awrusalam, yuk-i, “Magkōg-koyag ka, arung, minsan ka halam bay makalabay paganak! Angolang ka patanog ma sabab kakōgannu, minsan ka halam bay makananam p'ddi' panganak! Sabab aheka lagi' anak ma h'nda ka'bbahan min anak h'nda taga-paghola'.”

28Na, saga dauranakan, ka'am ilu sali' dalil anak panumanan janji' Tuhan,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buwat si Isa'ak.

[29]Bistahunbi bay masa si Ibrahim e'. Ya anakna min si Hagar bay nianakan ma buwat paganak kasehe'. Aheya pa'in iya, bay iya angala'at danakanna, ya nianakan labay min barakat Rū Tuhan. Damikiyanna isab kitam ma buwattina'an, aniya' na pa'in pangala'at kitam.

[30]Kira-kirahunbi ya bay tasulat ma deyom Kitab, yuk-i, “Pala'anunbi d'nda ata maka anakna, sabab mbal manjari binahagi'an pusaka' ya pang'bba anak min h'nda po'on, ya alimaya.”

[31]Manjari itu, saga dauranakanku, ngga'i ka kitam panganak d'nda ata. Panganak kitam d'nda alimaya, ya ngga'i ka ata.

Galatiya 5

Kaluhaya'an ma Sabab Al-Masi

[1]Kitam itu, aluhaya na min bay pagbanyaga'an tagna', sabab pinuwasan kitam e' Al-Masi. Angkanna kam subay mbal pasagad binanyaga' pabalik. Subay kam patotog sadja ma kaluhaya'anbi.

[2]Ikutunbi bissala itu sabab baranku ya ah'lling: bang kam ganta' angaho' pinagislam bo' supaya kam binista abontol e' Tuhan, tahinangbi Al-Masi sali' halam aniya' gunana ma ka'am.

[3]Banda'anta kam to'ongan. Sasuku pinagislam ma buwat panoho'an-sara'tasulat si Musa, subay angisbat panoho'an-sara' inān kamemon.

[4]Sasuku kam magupama in ka'am binista abontol e' Tuhan ma sabab sara' ya bogboganbi, sali' kam ang'bba min Al-Masi. Alawak na kam min ase' maka lasa Tuhan.

[5]Saguwā' aholat kitam pinaniya'an kabontolan atay labay min Rū Sussi, ya po'on kitam angandol.

[6]Sabab bang kitam sōd na ma si Isa Al-Masi sali'-sali' du kitam kamemon ma pang'nda' Tuhan, ni'islam kitam maka halam. Ya sadja ahalga' ma Tuhan bang aniya' pangandoltam maka bang lasa ni pagkahi ya kat'kkahanna.

[7]Ahāp bay pameya'bi ma pandu' b'nnal pasal si Isa, ibarat a'a maglomba.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saguwā' sai bahā' bay amidjakan ka'am bo' kam pahondong ameya'?

8Ngga'i ka Tuhan, sabab iya ya bay amene' ka'am ameya' ma Al-Masi.

9Buwat lling kamatto'ahan, “Minsan dangkuri' du pasulig abuskag katibu'ukan addunan.”

10Sagō' makatantu aku labay min Panghū' Isa in kitam dauyunan du. Tantu isab tinambahan kabinasahan ya a'a anasaw pikilanbi, pinapagtongod e' Tuhan maka bay dusana, minsan sai-na.

11Saga dauranakan, mbal aku bay pininjala' e' saga Yahudi bang bay masi pamandu'ku in addat pagislam subay binogbog. Sabab bang buwattē' pamandu'ku, halam aniya' sababan pagla'atan sigām atay ma pasal kamataysi Isa ma hāg.

12Ya kabaya'anku ma saga a'a ya anasaw pikilanbi ilu, gom lagi' sigām kapellengan laring tudju ni harapan sigām.

13Manjari ka'am, saga dauranakan, bay tapene' e' Tuhan bo' aluhaya min usulan sara'. Sagō' pahalli' kam, da'a dūlinbi napsu baranbi ma saukat na kamaluhaya na. Ahāp lagi' bang kam atukid magtabang-tiyabangi ma sabab lasabidangan maka dangan.

14Ya na itu kamaujuran panoho'an-sara', tumabeya' kamemonna ma panoho'an dakayu' itu, ya yuk-i, “Kalasahinbi pagkahibi manusiya' buwat e'bi alasahan baranbi.”

15Sagō' bang kam magjingki-jingki maka magkosog-kosogan, buwat hantang ero' magl'kkob, subay kam ahalli' to'ongan sabab tantu kam makani-kala'atan.

Rū Tuhan atawa Napsu Manusiya'

16Aniya' pamissalaku ma ka'am: beya'unbi Rū Sussi magbaya' ma baranbi ati tantu mbal karūlan napsubi.

17Magbesod kabaya'an napsuta maka kabaya'an Rū Sussi. Mbal maguyun duwa ginis baya' itu, ya po'on kitam mbal makarapat angahinang ai-ai ya anguttam.

18Sagō' bang kitam pinagnakura'an e' Rū Sussi, puwas du kitam min pagbaya'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sara'.

[19]Atampal du saga kahinangan ya luwas min kajarihanta tagna': hinang kalumu'an d'nda maka l'lla, hinang kasabulan, pagba'is,
[20]paghulmat ma saga ta'u-ta'u, paghinang pantak, pagbanta maka pagbono', paglindi-lindi, pangastol, paglanga-langa min pagkahi, pagsu'al, pakaniya-kaniya tumpukan,

[21]pangandali'it ma pagkahi, paglami-lami makalandu', maka paglango. Aniya' gi' hinang sigām buwattē'. Balikanku bay pamituwaku ma ka'am waktu dahū, sai-sai maghinang saga hinang ala'at itu mbal to'ongan pinasōd ni deyom pagparintahan Tuhan.

[22]Saguwā' buwattitu ya kahinangan a'a pinagbaya'an e' Rū Tuhan: patilasahun iya, taptap kalasiganna, asannang pamikilna, patilu'uyun iya ma pagkahina, patitabangun maka ahatul bowahanna. Kapangandolan iya,

[23]areyo' pagatayna, ata'u isab angahawid napsuna. Halam aniya' sara' makapagin'mbal ma hinang buwattē'.

[24]Manjari sai-sai magpasuku' ma si Isa Al-Masi pinahalam e' sigām kajarihan sigām tagna'. Sapantun sigām bay paunung ma Al-Masi amatay ma hāg. Hatina napsu maka baya' sigām kamemon pinahalam sabab mbal na karūlan.

[25]Kabuwanan kita kallum baha'u min Rū Tuhan, angkan kita subay ameya' pinagbaya'an e'na.

[26]Da'a kita magabbu-abbu, atawa anukas ma pagkahitam, atawa angalindi.

Galatiya 6

Magtabang-tiyabangi Kam

[1]Saga dauranakanku, bang aniya' sehe'bi ilu ta'abut angahinang dusa, ka'am ya pinagbaya'an e' Rū Tuhan subay amandu' ma iya bo' supaya ang'bba mindusana he'. Sagō' subay ahanunus pamandu'bi ma iya. Subay kam pahatul- hatul isab ma baranbi bo' mbal tabowa-bowa maghinang dusa.

[2]Magtabang-tiyabangi kam dangan maka dangan bang aniya' kabuhatan. Bang buwattē', bineya' e'bi panoho'an Al-Masi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Bang aniya' a'a alanga atayna, pangannalna in iya ahāp min kasehe', a'a inān hal angakkalan di-na.

4Subay kam ananding di-bi kaniya-kaniya, bo' tata'ubi bang buwattingga kaul-pi'ilbi. Bang hati ahāp, makajari kam magkōg-koyagan di-bi. Da'a kam magbantug-bantug ma sabab aniya' hinangbi labi ahāp min hinang a'a dangan.

5Subay kitam ananggung ai-ai bay pangangganta' kitam dangan maka dangan.

6Sasuku kam makapagguru pasal palman Tuhan subay anabang ma a'a pagguruhanbi. Pahampitinbi iya min ai-ai ahāp ya ma ka'am.

7Da'a kam asā' ma pamikilbi, mbal tarupang Tuhan. Buwat a'a magtanom, niani du e'na bang ai bay tanomna. Buwattē' du isab ma hinangan manusiya'.

8Bang a'a angandūlan napsuna karuhunan du la'atna ati tinungbasan iya kamatay saumul-umul. Bang a'a ameya' pinagbaya'an e' Rū Tuhan, minnē' iya tinungbasan kallum kakkal ma deyom sulga'.

9Da'a kita sinumu maghinang ahāp. Sabab bang mbal bbahanta hinang ahāp, tantu kita katungbasan pahala' ma waktu sinosōng.

10Angkanna isab, subay kita maghinang kahāpan ma a'a kamemon sakahaba' waktu, ya lagi'na ma dauranakantam ya angandol ma si Isa.

Bissala Katapusan

11Nda'unbi katapusan sulat itu, sulatan tanganku ya aheya batang sulatna.

12Aniya' ilu ma ka'am saga a'a hal maglaku-laku pangā'an sigām bantug. Saga a'a ilu angalogos ka'am subay ni'islam. Tu'ud sigām tināw nila'at ma sabab pagsab'nnal sigām ma kamatay Al-Masi ma hāg.

13Minsan saga a'a magislam ma buwat sara' si Musa, mbal ta'ambat binogbogan e' sigām panoho'an sara' he'. Pinogos kam e' sigām subay magislam, bo' supaya sigām makapagbantug in ka'am tapogos e' sigām.

14Saguwā', halam aniya' pagbantuganku saddī min kamatay Panghū'tam si IsaAl-Masi. Apuwas na aku min dusaku ma sabab kamatayna ma hāg inān, ati halam na aniya' baya'ku ma napsu dunya itu. Halam isab aniya' lamudku ma legot dunya.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Mbal aheya ma atayku bang a'a pinagislam atawa halam. Ya sadja aheya ma atayku bang pinabaha'u kajarihanta e' Tuhan.

16Sasuku angaho' ma pamituwaku itu, mura-murahan bang pa'in sigām pinaniya'an kasannangan maka ka'ase'. Talapay isab saga a'a suku' Tuhan kamemon, ya pinagsambatan “Isra'il sin Tuhan”.

17Aubus na. Subay halam aniya' anasaw aku pabīng puwas itu, sabab aniya' limpa' bakat ma baranku, bainat in aku sosoho'an si Isa.

18Saga dauranakanku, mura-murahan bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan e' Panghū'tam si Isa Al-Masi. Amin. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epesos

Epesos 1

Sulat si Paul ni Saga A'a ma Da'ira
EPESOS

1Sulat itu min aku, si Paul, a'a kawakilan e' si Isa Al-Masi min kahandak Tuhan. Pinabeya' sulat itu ni ka'am palsuku'an Tuhan ya maglahat ma Epesos, ya ahogot kapagdakayu'bi maka si Isa Al-Masi.

2Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan deyom atay e' Mma'tam Tuhan maka e' si Isa Al-Masi Panghū'tam.

Kahāpan min Haddarat Tuhan

3Pudjitam Tuhan, ya Mma' Panghū' Isa Al-Masi. Nilidjiki'an kitam e'na ma sabab kasōdtam ma Al-Masi, angkan kitam pinaniya'an kahāpan indaginis bay min haddarat Tuhan.

4Sabab pinene' kitam e' Tuhan ma halam gi' bay pinapanjari dunya itu, bo' pasōd ma Al-Masi ati bo' asussi pangatayantam ma halam aniya' tamaktam ma pang'nda' Tuhan. Lasana ya sababan

5angkan iya bay agara' min awal lagi' in kitam subay tahinangna anak, sabab min kahinangan si Isa Al-Masi. Min kōgna maka baya' angkan buwattē' kagara'anna.

6Patut iya sinanglitan ma sabab ase'na maka lasana ya mbal tapula'-pula', ya pangahilasna ma kitam labay min Anakna kinalasahan.
7Nil'kkat kitam min hukuman ma sabab Al-Masi, labay min laha' sin kamatayna, hatina niampun dusatam e' Tuhan. Mamarahi aheya ase'na maka lasana,

8-9ya pagmurana ma kitam! Nihinang e' Tuhan ma buwat maksudna, min pangita'una kamemon maka min panahu'anna. Pamata'una na ni kitam bang ai kamaksuranna, ya bay halam kinata'uwan e' manusiya' dahū, hatina Al-Masi ya kinahandakan e' Tuhan anuman maksudna.

10Ya itu maksud Tuhan, ya pinaniya' ma sinosōng bang maujud na kamemon:in ai-ai pinapanjari kamemon, ai-na ka ma deyom sulga', ai-na ka ma dunya itu, subay pinapagdakayu' ma deyo'an Al-Masi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Tahinang kamemon ya minaksud maka kinahandak e' Tuhan, ati kami ya pinene' nihinang palsuku'anna, pagka sōd ma Al-Masi. Maksudna ko' itu, min awal tagna' lagi',

12in kami itu, ya bay dumahū angaholatan Al-Masi, subay amuwan sababan pananglit Tuhan ma sabab kamahaldika'na.

13Buwattē' du isab ma ka'am. Bay kam angandol ma Al-Masi, waktu kakalebi lapal b'nnal, ya lapal ahāp pasal kalappas ka'am min hukuman. Maka pamuwan

e' Tuhan Rū-na Sussi ma ka'am, buwat bay panganjanji'na bo' aniya' tanda' palsaksi'an in ka'am suku'na na.

14Rū Sussi itu pamatantu in kitam anambut ai-ai bay panganjanji' Tuhan ma saga a'ana, ati minnē' kitam makatantu in a'a palsuku'an Tuhan pinalimaya to'ongan du ma sinosōng. Jari sinanglitan Tuhan ma sabab kamahaldika'na.

Pangamu' si Paul ni Tuhan

15-16Ya itu sababanna angkan aku mbal pahali magsukul ni Tuhan ma pasalanbi sangay min waktu kakaleku habal pasal pangandolbi ma Panghū' Isa maka ma pasal lasabi ma a'a palsuku'an Tuhan kamemon. Kinannal na pa'in kam sakahaba' waktu kapangamu'ku duwa'a,

17ati abut-abut aku angamu' junjung ni Tuhan ya pagtuhanan Panghū'tam si Isa Al-Masi maka pag'mma'antam mahaldika'. Ya pangamu'ku bang pa'in iyaamahōp Rū-na ni ka'am bo' kam binuwanan panahu'an alalom maka panghati pasal kahandak Tuhan, ati bo' pasōng pangita'ubi ma iya.

18Amu'ku isab bang pa'in pinasawa akkalbi bo' kasakupanbi to'ongan bang ai pangaholatanbi angkan kam pinene' e' Tuhan. Kabaya'anku isab subay kasakupanbi bang ai pamusaka' e' Tuhan ma ka'am saga a'a palsuku'anna, hatina saga lidjiki' mamarahi ahāp.

19Bang pa'in isab kata'uwanbi kawasana landu' apaslod, kawasa mbal tapula'-pula', ya makahāp kitam sasuku angandol ma iya. Dasali' kawasa Tuhan itu maka kosog barakatna

20ya bay pamakallumna Al-Masi pabīng min kamatayna. Puwas e', pinatingkō' iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma bihing Tuhan tampal ni kowan, mahē' ma sulga'.

21Pinabangsa na iya, alanga to'ongan min binangsa mala'ikat maka min ai-ai kamemon taga-kawasa, min bangsa pananasat maka min pagnakura'an indaginis ya ma diyata' ayan. Alanga kag'llal Al-Masi min kag'llal kamemon, ma dunya itu sampay ma ahirat.

22Pinat'nna' e' Tuhan ai-ai kamemon ma deyo' pād-tape' si Isa bo' pinagbaya'an e'na. Jari gin'llal iya pagmakōkan ma palhimpunan saga jama'ana kamemon,

23ya dalil pagdayaw pamasugpat baranna, ya amuwan kajatuhan ma ai-ai kamemon.

Epesos 2

Kapinda min Kamatay ni Kallum

1Na, ma waktu palabay in ka'am ilu bay sali' a'a patay ma pang'nda' Tuhan ma sabab salla' maka dusa ya tahinangbi.
2Bay kam ameya'an addat-tabi'at ala'at ya pameya'an saga a'a baldusa ma dunya itu. Pameya'anbi isab nakura' saitan, ya pagnakura'an saga bangsa mananasat min diyata' ayan, ya pameya'an isab e' saga manusiya' agagga ma panoho'an Tuhan.

3Maglamugay asal kitam maka saga a'a inān magdūlan napsutam, maghinang ai-ai makahāp palasahan barantam, abowa-bowa e' hona'-hona'tam asabul. Bay kitam dasali' maka manusiya' kasehe' angkan kitam pagmulka'an e' Tuhan.

4Daipara aheya ka'ase' Tuhan. Apaslod lasana
5angkan kitam pinakallum e'na sambeya' maka Al-Masi, minsan kita bay sali' sapantun patay ma sabab bay kahinangantam ala'at. Min ka'ase' Tuhan maka min lasana ya angkan kam lappasan.
6Pinakallum kitam sambeya' maka Al-Masi, ati pinapagdakayu' kitam maka iya bo' magbaya' maka iya minna'an min lahat sulga'.

7Buwattē' hinang Tuhan bo' supaya ta'nda'an di-na salama-lama in ase'na maka lasana mahal-mahal du pa'in, mbal to'ongan tasipat. Ta'nda' asal ma kahinangan si Isa Al-Masi bang buwattingga kahāp Tuhan tudju ni kitam.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Sabab min ase' maka lasa Tuhan ya angkan kam lappasan, ma sabab pangandolbi ma Al-Masi. Ngga'i ka min kahinanganbi, tu'ud pamuwan Tuhan ma ka'am.

9Mbal kam makapagmalangkahi ma baranbi, sabab ngga'i ka min hulas-sangsā'bi ya angkan kam lappasan.

10Hinangan Tuhan du kita, tapabaha'u e'na ma sabab si Isa Al-Masi ya pasōranta, bo' supaya ta'ambatta saga hinang ahāp ya pangangganta'an kitae' Tuhan.

Kapagdakayu' saga Bebeya'an Al-Masi

11Jari entomunbi bay kahālanbi dahū. Saddī bangsa kam, ya pinagsambatan e'saga Yahudi “a'a halam bay makalabay pagislam”. Ya pangōn saga Yahudi di-sigam: “Bangsa magi'islam”, sabab aniya' bainat hinangan manusiya' ma kuwitbaran sigām.

12Entomunbi, bay kam alawak asal min Al-Masi ma waktu tagna' inān. A'a liyu kam halam aniya' lamud ma bangsa Isra'il, ya bangsa palsuku'an Tuhan. Halam isab aniya' lamudbi ma kapagsulutan ya bay panganjanji' Tuhan ma saga a'a suku'na. Bay halam aniya' holatanbi ma dunya itu, lāgi halam aniya' Tuhan pana'atanbi.

13Daipara ma buwattina'an, in ka'am bay alawak sidda min Tuhan pinasekot na sabab min kamatay Al-Masi ati sōd na kam ma iya.

14Sabab baran Al-Masi bay amowahan kitam kasannangan, ati dabangsa na kitam, bangsa Yahudi maka ngga'i ka. Pinahalam e' si Isa agpang ya bay makabahagi'-duwa bangsatam, hatina pinahalam e'na bay pagbantahan.

15Tinangbus na e' Al-Masi in sara' agama maka panoho'anna bay pamogbogan bangsa Yahudi. Ya maksudna, in bay duwa bangsa subay dabangsa na, bangsa baha'u, pagka sōd sali'-sali' ma iya. Jari maghāp na kitam, magsulut-siyuluti.

16Lāgi pinapaghāp maka Tuhan sigām karuwa bangsa, labay min kamatay siIsa ma hāg. Pinahalam e'na pagbantahan Yahudi maka bangsa saddī.

17Bay pi'itu Al-Masi anganasihatan kitam kamemon, ka'am ya bay alawak min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tuhan maka ka'am ya asekot. Ya panganasihatna ni kitam, makajari na kitam maghāp maka Tuhan

18sabab in kitam kamemon makapagbalharap na maka Tuhan labay min Al-Masi pagka tinabangan sali'-sali' e' Rū-na dakayu'-kayu'.

19Hatina in ka'am ngga'i ka Yahudi mbal na kaōnan a'a liyu atawa a'a saddī, sabab dabangsa na kam maka saga a'a bay palsuku'an Tuhan tagna'. Dampalanakan kam ma okoman Tuhan.

20Jari in kitam kamemon sali' dalil luma'. Bay nihinang papaganna e' saga a'a kawakilan si Isa maka e' saga kanabihan, bo' si Isa Al-Masi ya sali' dalil batu pamahogot kamemonna.

21Al-Masi ya pamabatukan pagdayaw maka panyapna kamemon, bo' pasōng heyana sampay tahinang langgal pangarapan ni Panghū'.

22Ka'am isab, pagka sōd na kam ma Al-Masi, sali' dalil pagdayaw luma'. Pinapagdakayu' kam, pinapagbatuk bo' kam manjari luma' pat'nna'an Tuhan, sabab min Rū-na ya pat'nna' ma deyom pangatayanbi.

Epesos 3

Si Paul Magnasihat ma saga A'a Ngga'i ka Yahudi

1Ya itu sababanna angkan aku angamu'-ngamu' ni Tuhan ma pasalbi. Aku si Paul, pilisu Al-Masi ma sabab ka'am ya bangsa ngga'i ka Yahudi.

2Tantu takalebi pasal hinang bay pama'atas ma aku e' Tuhan sabab min ase'na maka lasana, hinang pamowa ka'am ni kahāpan.

3Bay aku pinabukisan e' Tuhan maksudna ya halam bay kinata'uwan e' manusiya'. Bay na kam sulatanku pasal itu, sagō' kapu'utanna hal.

4Jari bassahunbi sulat itu bo' tahatibi bang ai bay pinabukis ni aku pasal Al-Masi.

5Halam itu bay pinata'u ni manusiya' ma masa awal, sagō' pinabukis na e' Rū Sussi ni saga a'a kawakilan maka ni kanabi-nabihan asussi.

6Ya na itu bay pamabukis e': dambeya'an na saga a'a ngga'i ka Yahudi maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bangsa Isra'il ma sabab lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi ya tapagsab'nnalbi na.

Sapantun sigām pagdayaw baran dakayu'-kayu', maka sali'-sali' sigām pinaniya'an janji' pagka sōd si Isa Al-Masi na.

7Bay aku kabuwanan hinang e' Tuhan subay magnasihat lapal ahāp, ati katulunan aku kapandayan min kawasana.

8Areyo' aku min saga a'a suku' Tuhan kamemon, sagō' nihāp aku e'na. Sinō'aku angalapal ni saga a'a bangsa ngga'i ka Yahudi pasal anughala' mbal tapula'-pula' ya pamaniya' sigām min Al-Masi.

9Sinō' aku amahati manusiya' kamemon ma pasalan maksud Tuhan bang buwattingga kal'ngngananna. Halam bay pinabukis maksud itu ni sai-na sangay min awal tagna'. Tu'ud bay kinuli-kulihan asal e' Tuhan, ya magpapanjari ma kamemon.

10Jari ya na itu maksud Tuhan: subay pinahati saga bangsa mala'ikat maka bangsa ga'osan ma diyata' ayan pasal kalalom pangita'u Tuhan ma indalupa ginis, ya pinaluwas e'na labay min palhimpunan saga jama'a Al-Masi.

11Ya na ko' itu maksud Tuhan bay niniyat e'na dahū lagi' min awal tagna', ya tatuman e'na labay min si Isa Al-Masi Panghū'tam.

12Alimaya na kitam pasōd sampay ni haddarat Tuhan, mbal na tināw sabab Al-Masi ya parakayu'antam maka pangandolantam.

13Angkan amu'ku ni ka'am, da'a bbahinbi pangimanbi ma sabab aniya' katiksa'an kalabayanku itu. Ma kahāpbi du angkan subay pagkoyaganbi.

Pangamu'-ngamu' ma Pasal saga A'a Epesos

14Angkanna aku pasujud ma alopan Mma'tam Tuhan,
15ya po'onan ma pag'mma'an kamemon, ai-na ka ma sulga', ai-na ka ma dunya.

16Angamu' aku duwa'a ni Tuhan bang pa'in kam paniya'anna kawasa luwas min barakatna mbal tapula'-pula', labay min Rū-na Sussi ya pat'nna' ma iman-nyawabi.

17Ya angutku bang pa'in pataptap Al-Masi ma deyom pangatayanbi ma sabab pangandolbi ma iya. Angamu' aku junjung isab bang pa'in ahogot lasabi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sapantun kayu alalom gamutna, atawa luma' ahāp papaganna.

18Bang pa'in kam maka a'a suku' Tuhan kamemon pinaniya'an barakat bo' kasakupanbi lasa Al-Masi, luhana, langana, taha'na, maka lalomna.
19Mura-murahan, bang pa'in kata'uwanbi lasa itu, ya mbal tat'kkad e' pangita'u manusiya', bo' supaya kam tinulunan manglabi-labihan min katubus Tuhan.

20Na, mahaldika' ni Tuhan, ya taga-kawasa maghinang kahāpan ma pangatayanbi paliyu to'ongan min ai-ai amu'tam maka min ai-ai tahimangkantam.

21Wajib iya pinagmahaldika'an ma deyomantam saga jama'ana maka ma deyoman si Isa Al-Masi ya parakayu'antam, waktu ni waktu sampay ni kasaumulan. Amin!

Epesos 4

Pagda'atay saga Bebeya'an Al-Masi

1Na, pagka aku pilisu ma sabab pameya'ku ma Panghū'tam, aniya' amu'ku ni ka'am: angutunbi palantara ya tōp ma sasuku pinene' e' Tuhan.

2Subay areyo' pangatayanbi, subay ahanunut bissalabi maka subay kam angimanan pagkahibi. Magka'inagon kam dangan-parangan, tanda' lasabi.

3Amanuyu' kam magsulut-siyuluti bo' taptap kapagdakayu'bi atay, ya pamuwan ka'am e' Rū Tuhan.

4Kitam magpangandol sali' dalil pagdayaw baran Al-Masi, bo' baranna dakayu' du. Dakayu' du Rū Tuhan maka dakayu' du isab pangaholatantam, waktu kapamene' Tuhan ma kitam.

5Dakayu' du Panghū', dakayu' du pangandolantam, maka dakayu' du pagpandi.

6Dakayu' du Tuhan ya pag'mma'an ma binangsa manusiya' kamemon. Magnakura' iya ma kamemon, ta'abut kamemon e' kawasana maka itiya' na iya ma deyom ataytam kamemon.
7Binuwanan kitam kapandayan pakaniya-pakaniya, ai-ai ya panganggantа' e' Al-Masi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Waktu ka'angkatna ni sulga' aheka pilisu bay tabowana. Ati pamuwanna kahāpan ma manusiya'.”

9Na, buwattitu hatian ya yukna he', “pariyata' ni sulga'”. Hatina in iya bay pareyo'ni dunya itu dahū, ni deyo'na katapusan, bo' yampa pariyata'.

10Jari ya a'a bay pareyo', iya isab bay pa'angkat pabalik ni liyu saga langit, bo' supaya aliput e'na kamemon.

11In iya isāb bay amuwan saga a'a kawakilan magnasihat, maka a'a taga-kapandayan amaluwas bissala Tuhan, maka a'a magpasaplag lapal ahāp, maka a'a ata'u amandu' maka angupiksa' saga jama'a.

12Ya po'on aniya' kapandayan buwattē' ma kajama'ahan Al-Masi, bo' supaya asakap saga a'a suku' Tuhan kamemon maghinang ai-ai, maka supaya pahogot gom pa'in saga pagdayaw ya pagsambatta baran Al-Masi.

13Jari maka'abut du kitam kamemon pinapagdakayu' atay ma pangandoltam maka ma pangita'utam pasal Anak Tuhan. Jari ajatu kitam ma kaul maka pi'il buwat kajatu Al-Masi.

14Mbal na kitam sali' onde'-onde' halam aniya' panahu'anna, mbal na “tabowa pap'llay e' baliyu atawa goyak,” hatina pandu' indalupa ginis ya pinahinang e' saga guru pangangakkal, panganjallat ma sasuku mbal gi' asangpot.

15Padpad kitam kaddasan ma kaonde'-onde'tam, gom gi' kitam amanuyu' magbissala kasab'nnalan luwas min lasatam dangan-parangan, ati pasangpot kitam ma kaul maka pi'il bo' pasali' ni Al-Masi. In iya pagmakōkantam maka kitam sapantun pagdayaw baranna,

16ati magbatuk-biyatuki ba'anan pagdayaw itu, magsugpat pahāp min ugat ya karalosanna. Jari bang ajatu na kahinangan pagdayaw kamemon, pasulig du katibu'ukantam. Buwattē' isab ma kitam baran Al-Masi, maglasa-liyasahi kitam bo' ajatu kahinangantam dangan maka dangan, ati tantu aniya' kasōngantam.

Kaul-pi'il ya Tōp ma A'a Sōd ma Al-Masi

17Magbanda' aku ma ka'am sabab aniya' kapatutku min Panghū'tam. Pahali kam ameya' ma kasuddahan saga a'a ya mbal magta'at ni Tuhan, ya kulang pūs

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma pamikil sigām.

18Kalaungan akkal sigām maka halam aniya' lamud sigām ma kallum ya pamuwan e' Tuhan. Tu'ud sigām magmatuwas di-sigām angkan mbal ata'uwan iya.

19Mbal sigām ata'u aiya', gom pa'in sigām angandūlan di-sigām maghinang kasabulan makamaru. Paddas sigām maghinang kalumu'an duhun manduhun.

20Sagō' ngga'i ka buwattē' ya pakata'ubi pasal Al-Masi.

21Tantu kam bay makakale ma pasalna, bay kam pinandu'an kasab'nnalanna labay min lapal ahāp pasal si Isa.

22Angkanna kam subay ang'bba min bay kabiyaksahanbi tagna'. Bbahinbi kajarihanbi tagna', waktu kam tabowa-bowa e' saga napsu baran pangangakkal.

23Subay kam pinabaha'u to'ongan ma itikadbi maka panahu'anbi.

24Sulugunbi kajarihanbi baha'u (sapantun badju') ya pinaniya'an ka'am e' Tuhan bo' kam makasali' ni iya ma kabontolan maka kasussihan atay.

25Angkan ko' kitam subay pataikut min pagputing. Ai-ai pah'llingta ma pagkahitasubay b'nnal sadja, sabab dambeya'an kitam, sapantun pagdayaw baran Al- Masi.

26“Bang kam ganta' angastol, pahalli' kam bo' mbal tabowa angahinang ala'at.” Da'a buku-bukuhinbi pangastolbi sampay ni kakohapan.

27Kamaya'-maya' kam bo' halam aniya' lawang pasōran nakura' saitan anasat ka'am.

28Bang a'a bay panangkaw subay ang'bba min pagtangkawna. Subay iya amiha pagusaha alaba, jari bang manglabi-labihan na aniya' du pa'in panulungna ma saga a'a miskin.

29Da'a kam amaluwas bissala asabul. Ai-ai pamissalabi subay panabang sadja ma kasehe'anbi, pamahāp panghati sigām ma ai-ai kagunahan. Bang buwattē', aniya' kasōngan ma sasuku makakale.

30Da'a pabakatunbi atay Rū Sussi min Tuhan, ya pinatulunan ka'am bo' aniya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

palsaksi'an in ka'am pinalimaya du ma llaw damuli.

31Timaninbi koto'-koto' deyom ataybi kamemon, maka astolbi. Da'a pakawasunbi ataybi, da'a kam angamahit atawa angalimut, da'a isab kam anganjingki ma sai-sai.

32Saguwā' hāpunbi sehe'bi, ka'ase'inbi. Magampun-iyampuni kam, buwat bay pangampun ka'am e' Tuhan sabab min Al-Masi.

Epesos 5

Saga Kahinangan Abontol

1Panganak Tuhan na kam landu' kinalasahan, angkan kam subay ameya'-meya'an kajarihanna.

2Subay kam alasa na pa'in, buwat kalasa Al-Masi ma ka'am. Bay paglilla'na baranna ni kamatay ma sababbi, tinukbal ni Tuhan sali' dalil pagkulban, sali' lalabotan ahāp hamutna pamasulut atay Tuhan.

3Ka'am ilu, pagka kam palsuku'an Tuhan, subay mbal na maghinang kala'atan d'nda maka l'lla atawa maghinang kahina'an, atawa dumasiyaw magnapsu ai-ai. Mbal tapagsuli-suli saga kahinangan buwattē'.

4Mbal apatut isab bang kam maglaka'-laka' atawa magsuli-suli karupangan atawa maglata kasabulan. Ya patut hinangbi magsukul ni Tuhan.

5Pata'u kam to'ongan, sasuku maghinang kasabulan, atawa magkahina'an d'nda maka l'lla, atawa bahaya pilak, napsuna ya pagtuhanan a'a inān. Tantuhalam aniya' lamudna ma deyom pagparintahan Al-Masi maka Tuhan.

6Painsap kam bo' mbal ka'akkalan e' bissala halam pūsna. Haka'anta ka, dusa buwattē' ya sababan angkan pinataluwa'an mulka' e' Tuhan saga a'a agaggama iya.

7Angkan kam banda'anku, da'a kam palamud ma saga a'a buwattē'.

8Tagna', bay kam sapantun ma deyom kalendoman, sagō' ma karanta'an na kam sabab Panghū' Isa ya pasōranbi. Subay ahantap maka asaltun kajarihanbi pagka kam a'a ma deyom karanta'an na.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Sasuku ma deyom karanta'an, kahāpan maka ka'adilan maka kasab'nnalan ya kamattihanna.

10Panuyu'inbi ai-ai makasulut atay Panghū'tam.

11Da'a kam palamud ma hinang halam pūsna, ya nihinang na pa'in ma kalendoman. Padpad kam palamud, gom pa'in patanyagunbi la'atna.

12Makaiya'-iya' ya nihinang e' saga a'a ma deyom limbung, subay mbal minsan pinagsuli-suli.

13Sagō' ta'nda'an di-na ai-ai kamemon bang taluwa' kasawahan,

14sabab asawa asal. Angkan takallam ma ayat Kitab, ya yuk-i, “Ka'a atuli ilu, abati' na ka. Pabangun ka min kamataynu, ati taluwa' ka kasawahan Al-Masi.”

15Jari pahatul-hatul kam bo' ahāp bowahanbi ma kaul maka pi'il. Palalomunbi akkalbi, da'a beya'-beya'unbi akkal karupangan.

16Tukirinbi hinang ahāp sakahaba' waktu, sabab aheka kala'atan nihinang ma patahunan itu.

17Da'a kam magkarupangan, sagō' patukid kam anganad bang ai kahandak Panghū'tam pamahinangna ka'am.

18Da'a kam maglango binu sabab makamula ko' inān. Ahāp lagi' kam kahōpan e' Rū Tuhan.

19Bang kam maglanggal maka pagkahibi jama'a Al-Masi, paggunahunbi bissala min Kitab, maka kalangan ginisan pamudjibi Tuhan. Magkalangan kam pamudjibi Tuhan, pamaheyabi iya, luwas min bowa'bi maka min deyom ataybi.

20Subay kam magsukul ni Mma'tam Tuhan sakahaba' waktu ma pasal ai-ai kamemon, sabab Panghū' Isa Al-Masi ya pamanyabutanbi.

Pasal A'a Maglakibini

21Subay kam magmalulus dangan maka dangan, pagka Al-Masi yapagta'atanbi.

22Ka'am kar'ndahan, subay asulut ma kabaya'an h'llabi, buwat kasulutbi ma Panghū'tam.

23H'llabi ya pagmakōkanbi, buwat Al-Masi ya pagmakōkan ma kitam saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a'ana. Manglalappas asal iya.

24Magmalulus ma iya saga jama'ana kamemon, damikiyanna ka'am kar'ndahan subay magmalulus ma h'llabi ma ai-ai kabaya'an sigām.

25Ka'am kal'llahan, kalasahinbi h'ndabi, buwat ka-e' Al-Masi alasahan kitam saga a'ana. Bay paglilla'na baranna pinapatay ma sabab kitam,
26supaya kitam pinasuku' ma Tuhan sadja. Sinussi kitam e' Al-Masi min lapalna maka min bohe',

27bo' supaya halam aniya' dusa panā'an kitam, maka halam aniya' tamaktam, atawa limpa' atawa salla'. Jari aninag kitam kajama'ahanna ati tinaima' e'na sapantun pangantin d'nda.

28Damikiyanna isab ka'am kal'llahan, subay alasahan h'ndabi buwat e'bi alasahan baranbi. Bang kam alasa ma h'ndabi, sali' kam alasahan ginhawa-baranbi.

29Sabab halam aniya' ab'nsihan baranna, gom pa'in pakanna maka pahilala'na pahāp, buwat kapahilala' Al-Masi ma kitam saga jama'ana,

30sabab sapantun kitam pagdayaw baranna.

31Tasulat ko' itu ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Ya na itu sababanna angkan a'a ang'bba min ina'-mma'na, bo' papūn ni h'ndana. Jari dabaran na sigām karuwangan.”

32Alalom bissala inān, mbal agon tahati. Bang ma bistahanku, Al-Masi maka kajama'ahanna ya sinambat inān.

33Malaingkan ka'am kal'llahan subay alasahan kah'nda'anbi buwat e'bi alasahan baranbi, maka ka'am kar'ndahan subay magaddatan kah'lla'anbi.

Epesos 6

A'a Magtautai'anak

1Ka'am saga onde'-onde', beya'unbi pami'at ina'-mma'bi, sabab patut ko' itu ma sasuku angandol ma Panghū' Isa.

2Ikutunbi panoho'an bay tasulat ma Kitab, ya muna-muna panoho'an

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sinugpatan janji' e' Tuhan. Yuk-i, “Wajib kam magaddatan mma'bi maka ina'bi.”

3Maka buwattitu sugpatna, “bo' supaya kam makani-kahāpan, sampay ataha' umulbi maitu ma dunya.”

4Ka'am saga matto'a, subay ahanunut bowahanbi ma saga anakbi bo' mbal mandā'-dā'. Ya pami'atbi maka pamandu'bi ma sigām sabab makasulut atay Panghū'tam.

Ata maka Tag-Ata

5Ka'am saga ata, beya'unbi panoho'an nakura'bi maitu ma dunya. Ya hinangbi ma sigām subay hilas min atay pote', buwat Al-Masi ya paghinanganbi. Subay kam magmatāw maka magaddat ma sigām.

6Subay ahāp hinangbi, ngga'i ka hal ma waktu kapangaliling sigām ma ka'am, supaya kam nihulmat e' sigām. Hinangunbi panoho'an sigām hilas min deyom ataybi ma sabab Al-Masi ya pa'atahanbi.

7Hinangunbi pahāp ai-ai pamahinang ka'am sabab ngga'i ka hal manusiya' ya paghinanganbi, sampay isab Panghū'tam.

8Sabab kata'uwanbi asal, sai-sai ahāp hinangna, ata maka ngga'i ka, tinungbasan iya ahāp e' Panghū'tam.

9Ka'am saga nakura', subay ahatul addatbi ma saga panendogbi. Da'a sanggupinbi, sabab dakayu' du nakura' ya magnakura'an ka'am sali'-sali', nakura' ka atawa ata. Ya na si Isa ya pagnakura'anbi ma deyom sulga', ya mbal amapagbidda' manusiya' bang angahukum.

Saga Panyap Pangatu ma Nakura' Saitan

10Buwattitu ya pamituwaku katapusan: pahogotunbi na pangandolbi sabab Panghū' Isa ya parakayu'anbi. Paggunahunbi kosogna akawasa.

11Sapantun kam sundalu binowa magbono', angkan kam subay magpanyap maka panyap kamemon ya pamuwan e' Tuhan pangatubi, bo' kam maka'atu ma nakura' saitan.

12Ngga'i ka pagkahi manusiya' ya sehe'ta magbono', sagō' binangsa mananasat ya makapagbaya' ma tonga'an ayan, maka bangsa mbal ta'nda' mata, ai-ai taga-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ga'os atawa ntan, sampay ba'anan kawasa ma deyom kalendoman.

13Angkan kam soho'ku: sakapunbi na panyap kamemon ya pamuwan ka'am e' Tuhan. Jari bang pat'kka llaw kapanasat ka'am e' saitan, aniya' na pangatubi ati mbal kam tara'ug. Bang ta'ambatbi kamemon ya pamahinang ka'am e' Tuhan, tantu kam mbal angaku-da'ug.
14Manjari patanam kam buwat ibarat sundalu. Pakambotunbi kasab'nnalan pangahampan hawakanbi. Gunahunbi hinang abontol panampan daggahabi.

15Subay kam asakap magpatanyag lapal pasal kapaghāp Tuhan maka manusiya'. Ya he' sali' sapantun pataumpa'bi.

16Bowahunbi pangandolbi sakahaba' waktu bo' tasagangbi pana' arokot, hatina ai-ai panasat ka'am e' saitan ya patila'atun.

17Kannalunbi pangita'ubi in ka'am tantu lappasan. Ya he' sali' saruk basi' pangagpang kōkbi. Pangatuhunbi palman Tuhan, sapantun kalis pamuwan ka'am e' Rū Tuhan pakokosbi.

18Subay kam taptap anabbut ni Tuhan labay min Rū-na. Amu'-amu'unbi ni iya ai-ai kasusahanbi sakahaba' waktu, min kawasa maka kata'u ya pamuwan Tuhan ma ka'am. Da'a kam sinumu pajaga, angabut-ngabut kam angamu'an tabang saga pagkahibi suku' Tuhan kamemon.

19Amu'inbi isab aku tabang ni Tuhan bang pa'in aku buwananna bissala ma waktu kapagnasihatku, bo' aku makatawakkal amahati saga a'a pasal lapal ahāp, ya pinabukis na e' Tuhan.

20Bay aku kawakilan magnasihat lapal itu, angkan aku itiya' na ma deyom kalabusu. Angamu'-ngamu' kam ni Tuhan, bang pa'in aku aesog magpasaplag palman buwat bay pama'atas aku e' Tuhan.

Bissala Katapusan

21-22Papi'iluku ni ka'am si Tikikus, danakantam kinalasahan, a'a kapangandolan isab ma kahinanganna tudju ni Panghū'tam. Pi'ilu du iya amowahan ka'am habal pasal ai-ai kamemon ya makani-kami itu. Kahaka'an isab kam bang ai na pa'in kahālanku maka hinangku, maka bang ai kahālan kami itu kamemon.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pinahogot e'na pangatayanbi.

23Buwattitu pangamu'-ngamu'ku ma pasal saga dauranakan mailu: bang pa'in sigām pinaniya'an kasannangan atay maka lasa maka pangandol ahogot, deyo' min Mma'tam Tuhan maka Panghū'tam Isa Al-Masi.

24Mura-murahan, bang pa'in kaniya'an tatabangan kamemon saga a'a yataptap lasa sigām ma Panghū'tam si Isa Al-Masi. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pilipi

Pilipi 1

Sulat si Paul ni Saga A'a ma Da'ira
PILIPI

1Sulat itu min si Paul maka si Timuti, duwangan sosoho'an si Isa Al-Masi. Pabeya' kami pi'ilu ni ka'am saga a'a sōd si Isa Al-Masi kamemon ya maglahat mailu ma Pilipi, beya' isab pagmatto'ahanbi maka saga a'abi magpanabang.

2Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay e' Mma'tam Tuhan sampay e' Panghū' Isa Al-Masi.

Pangamu'-ngamu' maka Pagsukul si Paul

3Aheya pagsukulanku ni Tuhan sakahaba' waktu bang kam taentomku.

4Sakahaba' waktu kapanambahayangku, akōd aku angamu'an ka'am kahāpan kamemon,

5sabab taentomku bay tabangbi ma aku magnasihat lapal ahāp, sangay min waktu tagna' sampay ni kabuwattituhan.

6Makatantu aku pasal hinang ahāp ya tinagna'an e' Tuhan ma deyom pangatayanbi, sabab tantu tukiranna sampay ta'abut llaw kapi'itu pabalik si Isa Al-Masi.

7Patut aku magka'inagonan ka'am kamemon, sabab itiya' kam taptap ma pangatayanku. Bay kam palamud kamemon ma hinang ya pamasuku' aku e' Tuhan. Bay aku gapi'bi, minsan ma kapagsambungku himumungan maka saga a'a ya anulang pagnasihatku, minsan maitu ma deyom kalabusu.
8Saksi'ku Tuhan, b'nnal sadja pah'llingku ya yukku aheya pangentomku ma ka'am. Alasa aku ma ka'am buwat lasa Al-Masi ma aku.

9Angamu'-ngamu' na pa'in aku ni Tuhan ma pasalbi, bang pa'in magkak'nnop na pa'in paglasabi dangan maka dangan, sampay pangita'ubi harap ni Tuhan. Bang pa'in pasōng isab akkalbi bo' ahāp e'bi amikilan ai-ai,

10ati bo' kam makatali' bang ai ya hinangbi ahāp katapusan. Bang tatali'bi pahāp, tantu alanu' ataybi, maka halam aniya' dusa panā'an ka'am bang at'kka llaw

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kabalik Al-Masi.

11Pin'nno'an du kam kahāpan indaginis labay min si Isa Al-Masi ma addat-tabi'atbi, ati pinudji Tuhan maka sinanglitan ma sababbi.

Pangalabusu ma si Paul Ahāp Kaluwasanna

12Saga dauranakanku, kabaya'anku subay kata'uwanbi in pakaradja'an kalabayanku itu ahāp sadja kamattihanna, sabab minnē' pasaplag gom pa'in lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi.

13Kinata'uwan na e' saga jaga ma deyom astana' itu maka saga a'a kamemonma jadjahan itu, in aku kinalabusu ma sabab Al-Masi ya pameya'anku.

14Jari pahogot lagi' pangandol kaheka'an saga danakantam suku' Panghū' Isama sabab kili-kili ya pangengkot aku itu, ati pasōng katawakkal sigāmamasaplag lapal Tuhan. Mbal na sigām tināw.

15Ya b'nnalna aniya' saga a'a kasehe' magnasihat pasal Al-Masi ma sabab pangihid maka pangalindi sigām. Sagō' aniya' kasehe'an magnasihat min atay pote'

16ma sabab lasa sigām ma aku. Kinata'uwan asal e' sigām in aku bay pinamaitu min kahandak Tuhan bo' t'nggehanku lapal ahāp.

17Magnasihat pasal Al-Masi saga a'a angalindi inān, sagō' magduwa baihu' sigām sabab ya maksud sigām to'ongan subay karuhunan susaku hinabuku ma deyom kalabusu.

18Saguwā' minsan buwattē', mbal pamagayku. Gom pa'in aku kinōgan bangpa'in pinagnasihat Al-Masi, ai-na ka min atay pote', ai-na ka min panganjingki. Maka taptap du kakōganku,

19sabab kata'uwanku in aku pinaluwas du min deyom kalabusu, labay min pangamu'-ngamu'bi ni Tuhan. Tinabang isab aku e' Rū si Isa Al-Masi.

20Ya angutku to'ongan, maka holatanku, bang pa'in aku mbal karapatan ma hinang bay pamasuku' aku e' Tuhan. Bilahi aku anawakkal sakahaba' waktu, ya lagi'na ma waktu itu, bo' supaya aniya' sanglit ma Al-Masi min ai-ai hinangku, ma kallumku ka atawa ma kamatayku.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Sabab ahalga' ma atayku Al-Masi sat'ggolku allum. Maka bang aku ganta' amatay na, labi ahāp to'ongan.

22Bang pina'amu, sat'ggol halam ta'abut ganta'anku, paheka gom pa'in kahinanganku ajatu. Sagō' dalam duwa gi' aku. Mbal kata'uwanku bang ingga ya subay pene'ku, ni kamatay atawa ni kallum.

23Magduwa-ruwa deyom pikilanku. Bilahi aku amutawan minnitu bo' pa'atag maAl-Masi, sabab labi hāpna bang kita ma atagna na.

24Sagō' muna-muna ahalga' ma ka'am bang pinataha' lagi' umulku.

25Manantuhi aku bang ingga ya makahāp ka'am, angkan aku mbal gi' amutawan min ka'am. Maitu lagi' aku ma ka'am bo' supaya pasōng pangandolbi maka kakōganbi.

26Jari bang aku makamailu ma ka'am pabīng, aku ya sababan angkanmanglabi-labihan kakōg-koyagbi.

27Na, minsan ai paniya', pahantapunbi palantarabi bo' makatōp ma saga a'a ya angisbat lapal ahāp pasal Al-Masi. Jari minsan aku mailu ma ka'am, atawa hal

pinahabalan sadja ma pasal kahālanbi, kata'uwanku du in ka'am dauyunan sadja. Kata'uwanku isab in ka'am magdakayu' amogbogan lapal ahāp.

28Da'a kam tināw ma saga a'a ya amantahan ka'am, minsan kam ni'inay. Sabab bang ta'nda' e' sigām in ka'am mbal tapakitāw, nahas ko' inān pamata'u sigāmin sigām magka'at du, maka ka'am ya lappasan ma sabab katabang Tuhan ma ka'am.

29Ahāp ya pangangganta' Tuhan ma ka'am ma sabab Al-Masi ya pameya'anbi, ngga'i ka hal pamarassayabi ma iya, lāgi makananam kam kabinsana'an isab ma pasalanna.

30Sabab ilu kam binowa magsu'al maka saga a'a ya magpanagga' lapal ahāp, buwat bay ta'nda'bi ma aku waktu kapagsu'alku maka a'a kasehe'. Maka takalebi isab buwattina'an in aku masi binowa magsu'al.

Pilipi 2

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Addat Al-Masi ya Panunurantam

1Na, kata'uwanku ahogot imanbi ma sabab pagbeya'bi maka Al-Masi. Kauli'an kasusahanbi ma sabab lasana maka aniya' kapagdakayu'bi atay sabab min Rū Sussi. Aheya isab kasi-lasabi dangan maka dangan.

2Manjari, pagga buwattē' kahālanbi, pajatuhun lagi' kakōganku. Magdakayu' kam ma pamikilbi, papagsali'-sali'unbi lasabi, magda'atay kam to'ongan. Bang aku beya'bi buwattē', jukup du pa'in kakōganku.

3Ai-ai hinangbi subay da'a min pangihidbi atawa min kabaya'anbi magmalangkahi. Subay areyo' sadja pangatayanbi. Bistahunbi pagkahibi ilu alanga gi' min ka'am.

4Da'a pikilunbi kahāpan ni baranbi sadja, saguwā' magka'inagon kam dangan maka dangan.

5Ya pangatayanbi subay pasali' ni buwat pangatayan si Isa Al-Masi.

6Tuhan asal iya min ka'asalna, sagō' halam tapikilna in kapagdakayu'na maka Tuhan subay gomgomanna.

7Gom pa'in bbahanna kaniya'na kamemon, ati maglilla' iya magpa'ata. Bay iya magpabaran manusiya' pi'itu ni dunya,

8pasengod iya ni kajarihan manusiya'. Bay iya magpareyo' di-na, ati beya'na kabaya'an Tuhan sampay ni kamatay, minsan pinapatay ma hāg.

9Angkan iya pinalanga e' Tuhan ni langa katapusan. Kabuwanan iya ōn alanga min ōn kamemon,

10bo' magsujuran ni iya binangsa ai-ai kamemon, ai-na ka ma sulga', ai-na ka ma dunya, ai-na ka isab ma deyom ahirat.

11Magpasab'nnal sigām kamemon in si Isa Al-Masi Panghū' to'ongan, maka Mma'tam Tuhan ya pinagmahaldika'an.

Sawa Pamasawa Dunya

12Manjari itu, saga bagay kalasahanku, beya'unbi na pa'in pamituwaku buwat bay sakahaba'. Bay asal beya'bi ma kamailuku lagi', sagō' luba'-lagi'na na bang aku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alikut. Isbatunbi Tuhan, pagmatāwinbi, hinabubi amanuyu' bo' tatuman kalappasbi.

13Sabab Tuhan ya angahinang na pa'in ma deyom pangatayanbi bo' aniya' baya'bi maka kosogbi angahinang ai-ai pangahandakna.
14Hinangunbi ai-ai panoho'an ka'am ma halam aniya' karugalan atawa panganjawabbi,

15supaya halam aniya' la'at atawa salla' panā'an ka'am. Jari anak Tuhan na kam halam taga-tamak minsan kam palamud ma saga a'a ya abengkok pikilansigām maka ala'at kasuddahan sigām. Sapantun kam bitu'un asahaya amuwan sawa ma b'ttong langit,

16salta' ka'am amasampay lapal min Tuhan ni saga a'a ma dunya itu, lapal makabuwanan sigām kallum taptap. Bang hinangbi ina'an, pamantuganku ka'am bang ta'abut llaw kabalik Al-Masi, sabab ka'am ya sali' bainat in hinangku maka sangsā'ku taga-kamattihan du.

17Na, ya pangandolbi ma Al-Masi sali' dalil pagkulban tinukbalan ni Tuhan. Maka bang aku saupama pinapatay, laha'ku sali' dalil lalabotan pamajukup ni pagkulbanbi. Jari mbal aku magang-ang amutawanan nyawaku, gom pa'in aku magbeya' maka ka'am magkōg-koyagan.

18Damikiyanna isab ka'am ilu, subay kam kinōgan na pa'in sampay ameya' ma kakōganku.

Si Timuti maka si Epaprode

19Agara' aku amabeya' si Timuti pasa'ut pi'ilu, bang kabaya'an Panghū' Isa isab. Jari bang iya pabing pi'itu amowahan aku habal pasal kahālanbi, aheya kalasiganku.

20Sabab halam aniya' angatu ma si Timuti itu bang takdil ni pagka'inagon ma ka'am.

21Kaheka'an saga a'a itu hal angannal ma baran sigām sadja, mbal angannal pasal pakaradja'an si Isa Al-Masi.

22Sagō' kata'uwanbi si Timuti maka kahatulna. Bay iya anabangan aku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magnasihat lapal ahāp, buwat panabang a'a ma mma'na.

23Angkan aku magniyat amapi'ilu si Timuti, sago' subay kata'uwanku dahū bang ai tum'kka ni aku.

24Pasangdol isab aku ma Panghū' Isa, bang pa'in aku makasaunu' ni ka'am.

25Bang ma kumpasanku ahāp subay pabalikku ni ka'am danakanku si Epaprode, ya bay soho'bi pi'itu anabangan aku. Sehe'ku iya maghinang ni Tuhan, gapi'ku angosogan lapal ahāp.

26Angentom iya ma ka'am kamemon, maka asusa isab iya pagka takalebi habal pasal sakina.
27B'nnal bay abangat sakina, arak iya amatay, manda' iya kina'ase'an e' Tuhan. Ya du aku kina'ase'an, sabab bang iya ganta' bay amatay, magduruhun karukka'anku.

28Angkanna aheya baya'ku amabalik iya ni ka'am, bo' kam kinōgan pag'nda'bi ma iya, ati pahantap bay kasusahanku.

29Sampangunbi iya pahāp luwas min pagkōg-koyagbi, sabab Panghū' Isa ya pameya'anbi sali'-sali'. Pagaddatinbi saga a'a ya pasali' ni si Epaprode itu,

30sabab arak to'ongan iya amatay ma sabab hinangna tudju ni Al-Masi. Bay panūkna kallumna, bang pa'in iya paganti' min ka'am amatuntul aku.

Pilipi 3

Ya Pasangdolan si Paul

1Na, saga dauranakanku, ya itu katapusanna: magkōg-koyag kam ma sabab Panghū'bi si Isa. Mbal makainay ma aku bang aku anulatan ka'am pabalik pasal itu, bang pa'in kam asalamat.

2Halli'inbi saga a'a maghinang kala'atan ilu, ya sapantun ero' landu' ab'ngngis. Tagihan sigām anganggali'an kuwit a'a, bainat in sigām suku' Tuhan.

3Sagō' haka'anta kam, kitam ya taga-bainat b'nnal. Amudji kitam ni Tuhan sabab min Rū-na Sussi, maka magkōg-koyag isab kitam ma sabab si Isa Al-Masi. Halam aniya' pasangdolantam ma hinangan baran.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Sagō' bang aku subay taga-pasangdolan ma hinangan baran, aniya' du kahinangan ma aku. Bang pangannal saga a'a kasehe' aniya' kapatutan sigām pasangdol ma pamogbog sigām ma agama, luba'-lagi'na na aku.

5Sabab ta'abut pa'in walung'llaw min bay kapaganak ma aku, ni'islam aku ma buwat addat kami Yahudi. Bangsa Isra'il aku, panubu' si Benjamin asal kamatto'ahanku. Porol aku bangsa Hibrani. Bang takdil ni pamogbog ma sara' agama Yahudi, umpigan Parisi aku ya atukid amogbog ma sara' agama.
6Landu' aku atukid ma agama Yahudi, ya po'on bay pinjala'ku saga jama'a Al-Masi. Bang aniya' a'a tabista a'adil ma sabab kapamogbogna ma panoho'an-sara' si Musa, luba'-lagi'na na aku itu, sabab halam aniya' salla'ku.

7Malaingkan ai-ai bay pangannalku amowa aku ni kahāpan mbal na pamagayku bang pa'in aku taga-lamud ma Al-Masi.

8Maka ngga'i ka hal e'-i. Ai-ai bay ahalga' ma aku dahū itungku na sali' halam aniya' pūsna, bang pa'in kata'uwanku Panghū'ku si Isa Al-Masi. Sabab ahalga' gi' iya min kamemon. Taikutanku na kamemon bay bistaku pangalta' ma waktu tagna', ati itungku na sali' s'ggit, bang pa'in ta'angutku Al-Masi,

9sampay makaparakayu' na ni iya. Mbal paheyaku ma atay in kabontolan luwas min pamogbogku ma sara' bay tasulat si Musa. Binista aku abontol e' Tuhan sabab min pangandolku ma Al-Masi. Ya na ko' ilu kabontolan pamuwanna ma sasuku angandol.
10Ya sadja pagmatayanku bang pa'in kasakupanku Al-Masi, bo' tananamku isab barakat Tuhan ya bay pamakallum Al-Masi min kamatayna. Bilahi aku pasali' ni iya anandalan kabinasahan buwat bay panandalna, sampay ni kamatay.

11Sabab bang buwattē' kapameya'ku ma Al-Masi makaholat aku pinakallum pabīng min kamatay.

Si Isa ya Pagmatayantam Sakahaba' Waktu

12Halam gi' ta'abut kamemon ya pagmatayanku, maka mbal gi' aku sampulna' ma kaul maka pi'il. Sagō' amanuyu' na pa'in aku bo' ta'angutku kamemon ya minaksud e' si Isa Al-Masi angkan iya bay amene' aku.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Haka'anta kam saga dauranakan, mbal aku amikil di-ku in aku maka'angut na. Sagō' buwattitu na pa'in hinangku: bbahanku na ai-ai bay talabayku inān, ati angutku na ai-ai ya pinama-aku ma sinosōng.

14Amanuyu' aku sampay ta'abutku kahāpan ya pangabbitan aku e' Tuhan labay min si Isa Al-Masi, hatina kallum kakkal ma deyom sulga'.

15Kitam kamemon, sasuku kitam asangpot na ma pangandol maka ma akkal, subay sali'-sali' panganguttam. Bang hati aniya' amikilan saddī pasal ai makaai, pinasawa du e' Tuhan pamikilna.

16Sagō' minsan painay, subay tukiranta ai-ai bay ta'abutta min katagna' pangandolta sampay ni kabuwattituhan.

17Saga danakanku, subay kam dauyunan anunuran aku. Pandogahinbi isab saga a'a kasehe'an, ya ameya' ma suntu'an bay pang'bba kami ma ka'am.

18Araran itu bay pah'llingku ni ka'am ma waktu palabay, maka balikanku hinabuaku anangis: aheka a'a anulakan pandu' pasal kamatay Al-Masi ma hāg.

19Nalka' ya kamattihan sigām, sabab tabanyaga' sigām e' napsu, maka pagbantugan sigām saga hinang makaiya'-iya'. Luwal legot dunya ya kinannale' sigām.

20Saguwā' mbal buwattē' ma kitam. Sulga' ya lahattam luggiya', maka aniya' Manglalappas lagarantam pabalik pi'itu minnē', hatina Panghū'tam si Isa Al-Masi.

21Makapi'itu pa'in iya, pinindahan e'na ginhawa barantam ya magkalamma maka magkamatay itu. Pinindahan ni buwat baranna asahaya, min kawasana ya pangangga'osna ma ai-ai kamemon.

Pilipi 4

1Saga dauranakanku kinalasahan, landu' aku angentom ma ka'am. Ka'am ya po'onan kalasiganku maka kamaujuran hinangku. Angkan buwattitu pah'llingkuma ka'am: patotogunbi pameya'bi ma Panghū'tam!

Pamituwa Katapusan

2Aniya' amu'ku ni duwangan d'nda ilu, si Yudi maka si Sintiki, bang pa'in sigā

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magsulut sabab magdanakan asal sigā ma deyoman Panghū' Isa.

3Ka'a isab, bagayku kapangandolan, aniya' panganjunjungku ni ka'a pagka kita dansehe'an maghinang panoho'an Tuhan. Tabangun pa'in duwangan d'nda ilu sabab sehe'ku asal amuspus amasaplag lapal ahāp, beya' isab si Klemen maka a'a kamemon bay anehe'an aku maghinang. Tasulat na e' Tuhan ōn sigām ma būk ya panunulatan ōn a'a taga-kallum kakkal.

4Magkōg-koyag kam sakahaba' waktu ma sabab Panghū' Isa ya parakayu'anbi. Balikanku lagi': magkōg-koyag kam!

5Subay ahantap bowahanbi ni a'a kamemon. Asekot na waktu kapi'itu Panghū' Isa.

6Da'a kasusahinbi ai-ai, saguwā' amu'unbi ai-ai kagunahanbi ni Tuhan sakahaba' waktu pangaharapbi iya. Pagsukulinbi iya ma waktu kapangamu'-ngamu'bi.

7Jari pinaniya'an kam kasannangan Tuhan, kasannangan mbal ta'ambat pinikil e' manusiya', ati asalamat du pa'in ataybi maka pamikilbi sabab si Isa Al-Masi ya parakayu'anbi.

8Na, ya katapusanna, saga dauranakanku, pahōpunbi ni deyom pamikilbi ai-ai landu' ahāp maka patut binantug. Pikilunbi ai-ai abontol, asaltun, ahāp kinale, maka ai-ai makasulut atay.

9Beya'unbi ai-ai bay ta'anadbi atawa ta'ā'bi min aku, ai-na ka min bissalaku, ai-na ka min palantaraku. Ati pat'ttog ma ka'am in Tuhan ya amuwanan kitam kasannangan atay.

Pagsukulan si Paul

10Aheya pagsarang-sukulanku ni Panghū'tam ma sabab pagka'inagonbi ma aku pinabalik na. Bay kam alasa asal ma aku, sagō' halam aniya' dapatbi amabeya'an aku tatabangan.

11Mbal yukku in aku kasigpitan, sabab ahantap pangatayanku minsan buwattingga kahālanku.

12Bay na kalabayanku kasigpitan maka kaniya' ballabi-labihan, sagō' biyaksa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aku amahantap pangatayan minsan ai paniya', ai na ka lingantu, ai na ka asso, ai na ka taga-kaniya' manglabi-labihan, ai na kakulang-kabusan.

13Kasandalanku ai-ai kamemon ya tum'kka ni aku, sabab min kosog Al-Masi ya pamakosogna aku.

14Saguwā' ahāp addatbi anabangan aku ma deyom kasusahanku itu.

15Ka'am saga a'a Pilipi ata'u isab ma bay kahālanku, waktu katulakku min lahat Makidunya ilu. Halam aniya' jama'a Al-Masi saddi min ka'am bay amatuntul aku. Luwal ka'am ya sehe'ku magtabang-tiyabangi, bo' pa'in baha'u kata'ubi ma pasal lapal ahāp.

16Minsan ma waktu kamaina'anku ma Tessaloneka, bay kam angabut-ngabut amabeya'an aku tatabangan hinabuku ma deyom asigpit.

17Sagō' ngga'i ka kaniya'bi ya angutku. Ya sadja kabaya'anku bang pa'in aniya' paluntunganbi aheya bang ta'abut waktu panungbas ka'am e' Tuhan.

18Bo' kata'uwanbi, tasambutku na kamemon bay pabeya'anbi aku, magsukul. Gom pa'in palabi lagi', jari halam aniya' kulangku, sabab itiya' na isab paglasa ya bay pabowabi ma si Epaprode. Sapantun lalabotan ahamut ko' itu, tinukbalan ni Tuhan. Kasulutan isab iya.

19Jari Tuhanku ya amuwanan ka'am ai-ai kulangbi min alta'na ya mbal tapula'-pula', luwas isab min si Isa Al-Masi.

20Sanglitantam Tuhantam, ya Mma'tam, sampay ni kasaumulan. Amin.

21Pasampayunbi pa'in minsan la'a hal lapal kasi-lasaku ni kamemon saga a'a Tuhan, ya pasuku' ma si Isa Al-Masi. Ya du saga dauranakantam ma aku itu, amasampay isab lapal kasi-lasa sigām.

22Ya du isab kamemon saga a'a suku' Tuhan ma lahat itu, luba'-lagi'na sigāmya paokom ma deyom astana' Sultan Mahatinggi itu, amabeya' isab ni ka'am minsan la'a hal lapal kasi-lasa sigām.

23Mura-murahan bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan e' Panghū'tam si Isa Al-Masi. Amin. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kolossa

Kolossa 1

Sulat si Paul ni Saga A'a ma Da'ira KOLOSSA

1Sulat itu deyo' min aku, si Paul, maka min danakantam si Timuti. Kawakilan aku e' si Isa Al-Masi min kahandak Tuhan.

2Pasampayku sulat itu ni ka'am saga dauranakan ma Kolossa, a'a asussi taga-pangandol ma Al-Masi. Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay e' Mma'tam Tuhan.

Pagsukulan si Paul ni Tuhan

3Sakahaba' waktu kapangamu'-ngamu' kami ma pasalanbi, aheya pagsukulan kami ni Tuhan ya Mma' Panghū' Isa Al-Masi.

4Sabab makakale kami habal pasal pangandolbi ma si Isa Al-Masi maka pasal lasabi ma a'a saga suku' Tuhan kamemon.

5Angandol kam maka alasa sabab aniya' kaholatan tinau'an ka'am ma deyom sulga'. Bay na kam pinakalehan lapal kasab'nnalan pasal si Isa, ati minnē' kata'uwanbi aniya' niholat.

6Pasaplag na pa'in lapal ahāp itu ni kaluha'an dunya. Aheya du pa'in paluntungan lapal itu ma deyom kaul-pi'il manusiya', buwat ma kaul-pi'ilbi isab sangay min llaw tagna' kakalebi pasal kasi-lasa Tuhan. Tahatibi isab bang ai hatulanna

7pagka kam pinandu'an e' si Epapras, sehe' kami kinalasahan ya magbeya' maka kami maghinang panoho'an Tuhan. Atukid e'na maghinang ma deyo'an si Isa Al-Masi, ganti' kami.

8Bay iya amowahan kami haka pasal lasabi ma sabab Rū Tuhan.

9Angkan na kami halam pahali angamu'an ka'am kahāpan ni Tuhan sangay min waktu kapanambut kami lapal pasal kahālanbi. Angamu'-ngamu' kami tabang ni Tuhan bang pa'in kam binuwanan panghati maka pangita'u e' Rū-na, bo' supaya kasakupanbi to'ongan bang ai pangahandak Tuhan ma buwat ka'am.

10Manjari ahatul kam ma kaul-pi'ilbi buwat kabaya'an Panghū' Isa, ati ai-ai

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hinangbi makasulut iya maka ajatu kahinanganbi waktu ni waktu, maka pasōng pangita'ubi pasal Tuhan.

11Mura-murahan, bang pa'in kam binuwanan kosog e' Tuhan deyo' min kawasana barakatan, manjari kaimananbi ai-ai minsan buwattingga.

12Subay kam magkōg-koyag magsukul ni Mma'tam Tuhan, ya bay amapatut ka'am bo' tataima'bi palsuku'an ma deyom lahat asahaya.

13Pinuwasan kitam e'na min deyom kalendoman ya pagbaya'an nakura' saitan, ati pininda kitam ni pagbaya'an Anakna kinalasahan.
14Nil'kkat na kitam min pagbanyaga'an nakura' saitan maka ta'ampun dusatam.

In Al-Masi Mbal Kaliyuhan

15Dasali' Al-Masi maka Tuhan. Mbal ta'nda'tam Tuhan sagō' kasakupanta kajarihanna pag'nda'tam Al-Masi. Anak tunggal-kawasa iya, dahū asal min kamemon pinapanjari.

16Ai-ai kamemon ma deyom sulga' maka ai-ai ma dunya, ya ta'nda' e' manusiya' maka ya mbal ta'nda', bangsa hibilis maka ai-ai taga-ga'osan ma diyata' ayan, in itu kamemon bay pinapapanjari e' Al-Masi, deyo' bay min Tuhan. Maka Al-Masi ya taga-kapatut ma kamemon.
17Asal na iya ma halam gi' aniya' pinapanjari, maka iya ya angumbangan pinapanjari kamemon bo' supaya mbal apulag.

18Pagmakōkan iya ma saga jama'ana, maka sigām ya buwat ibarat baranna. In iya asal po'onan kallum ma sigām, maka dahū iya min kamemon pinakallummin kamatay, supaya iya tunggal bangsahan min kamemon.

19Min kabaya'an Tuhan isab angkan Al-Masi dasali' maka iya ma kajarihanna kamemon.

20Ya minaksud asal e' Tuhan in ummat pinapanjari kamemon subay maghāp maka iya labay min Anakna. Manjari ai-na ka bangsa ma babaw dunya atawa ma diyata' langit, makapagkahāp maka Tuhan ma sabab laha' Anakna bay pabu'us waktu kamatayna ma hāg.

21Waktu tagna', bay kam alawak min Tuhan. Bantana asal kam ma deyom

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pikilanbi ma sabab kala'atan ya hinangbi.

22Saguwā' buwattitu maghāp na kam maka Tuhan sabab min kamatay Al-Masi. Ya maksud Tuhan subay kam magharap maka iya ma asussi pangatayanbi, ma halam aniya' tamak-tamakbi atawa dusa panā'an ka'am.

23Tantu ko' inān, bang pa'in kam patotog angandol ma Al-Masi. Da'a bbahinbi lapal ahāp bay takalebi sabab ya na po'onna angkan aniya' holatbi. Ya na ko' itu lapal ahāp ya pinasaplagan a'a kamemon ma kaluha'an dunya itu. Aku si Paul taga-kag'llal min Tuhan magnasihat lapal itu.

Kahinangan si Paul

24Kinōgan aku bininasa bang pa'in ma sababanbi, sabab bang aku anandalan kabinasahan, paganap binasaku ni kabinasahan bay kasandalan Al-Masi, ya sasuku halam ajukup. Bay iya anandalan kabinasahan ma sababan saga jama'ana, ya ibarat baranna.

25Aku itu tahinang sosoho'an na e' Tuhan bo' aku anabang ma sasuku magpangandol ma si Isa. Kawakilan aku e'na anabang ka'am, sinō' aku magnasihat lapalna kamemon.

26Lapalna itu bay nilimbungan e' Tuhan min manusiya' kamemon min masa awal lagi', sagō' pamata'u na buwattina'an ni saga a'a suku'na.

27Sigām suku'na ya pinata'u, bo' manyatakan saga a'a ma sabarang bangsa bang ai maksud Tuhan ma manusiya'. Mamarahi ahāp ya bay limbunganna he', ahalga' to'ongan, sagō' pinabukis na. Hatina Al-Masi pat'nna' du ma deyom ataytam, angkan aniya' holattam in kitam pinasuku'an sahaya ma deyom sulga'.

28Angkanna halam aniya' panganasihat kami saddi min Al-Masi. Ginuna e' kami ai-ai tata'u kami pasal Al-Masi, pami'at maka pamandu' kami ma a'a kamemon bo' supaya sigām dangan maka dangan abontol du ma kaul maka pi'il, pagka ameya' na ma Al-Masi.

29Ya na itu pagsangsā'anku na pa'in. Puspusku kosogku, ya bay pamakosog aku e' Al-Masi.

Kolossa 2

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Bilahi aku amata'u ka'am pasal pagka'inagonku ma ka'am maka saga a'a min da'ira Laodikiya inān, sampay isab sasuku mbal gi' magkilā maka aku.

2Ya angutku subay ahogot pangandolbi maka subay arakayu' ataybi maglasa-liyasahi. Subay asawa panghatibi pasal Al-Masi sabab minnē' ahogot to'ongan pangandolbi ati kasakupanbi lapal bay nilimbungan e' Tuhan ma waktu palabay, ya pasal Al-Masi.

3In iya pagtatau'an pangalta' kamemon, hatina kapandayan maka kata'u Tuhan.

4Na, buwattē' pamahatiku ka'am supaya kam mbal takole' nirupang e' ba'anan pasu'alan halam aniya' pūsna, minsan buwattingga kalu'uyna.

5Manjari itu, minsan aku alikut min ka'am, aheya du kam ma deyom pikilanku. Sidda aku kinōgan ma sabab ahatul pagtipunbi maka atotog pangandolbi ma Al-Masi.

Al-Masi ya Pagmakōkan

6Jari itu, pagka tataima'bi na si Isa Al-Masi pagpanghū'anbi, subay kam pasangdan na pa'in ma iya.

7Ya pamalutbi ma iya subay buwat gamut kayu lalomna. Pat'ttog kam ma iya supaya pahogot gom pa'in pangandolbi buwat bay pamandu' ka'am. Subay lipat-manglipat pagsukulanbi ni Tuhan.

8Kamaya'-maya' kam bo' kam mbal ka'akkalan e' manusiya' minsan sai-na bang bilahi amanyaga' ka'am supaya kam tabowa ameya' ma sigām. Pangangakkal asal pangita'u saga a'a inān. Halam aniya' kagunahanna sabab hal pali-pali bay pang'bba min kamatto'ahan, maka ilmu' bay min bangsa hibilis ya magbaya' ma diyata' ayan. Ngga'i ka pangita'u min Al-Masi.

9Sabab ina'an ma Al-Masi kajarihan Tuhan, jukup ma addatna maka ma panahu'anna, bo' pa'in magpabaran manusiya' buwat kitam.

10Ya du ka'am kabuwanan kasampulna'an pagka Al-Masi ya pasōranbi. Alanga asal iya min kamemon, makapagagi ma ai-ai taga-ga'os, bangsa mala'ikat ka maka bangsa saitan.

11Aniya' bainat pangilāhan ka'am ya sōd ma Al-Masi, saguwā' ngga'i ka bainat ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kuwit baranbi ya nihinang e' manusiya' magi'islam. Ya pangilāhan ka'am bainat bay nihinang e' Al-Masi.

12Sababna sapantun kam a'a bay kinubul sambeya' maka iya, waktu kapamandi ma ka'am tanda' palsaksi'an in ka'am suku'na na. Pinakallum isab kam pabīng, pagka pasangdolanbi kawasa Tuhan ya bay amakallum si Isa pabīng min kamatayna.

13Tagna'bi inān sali' kam hantang a'a magpatayan ma pang'nda' Tuhan sabab masi magdusa. Bay ala'at kajarihanbi maka halam aniya' lamudbi ma bangsa suku' Tuhan. Daipara apinda na kahālanbi buwattina'an, pinakallum na kam e' Tuhan sambeya' maka Al-Masi. Niampun e'na dusata kamemon,

14maka pinapasan e'na sulat panuntut ya pamat'nna'an kitam. Pinuwasan kita min hukuman sara' ma sabab kamatay Al-Masi ma hāg. Jari halam na aniya' sababan pamat'nna'an kita hukuman.

15Tara'ug isab e' Al-Masi bangsa mananasat maka ai-ai taga-kaga'os ma diyata' ayan. Kala'anan e'na ga'osan sigām ati pinahina' sigām ma mairan. Tara'ug e'na kamemon ma sabab kamatayna ma hāg.

16Angkanna kam subay mbal tasoway e' sai-sai ma pasal kinakanbi maka inumanbi, atawa pasal jamu duwa'a atawa hinang bulan atawa hinang ma llaw mulliya.

17Binogbog e' sigām usulan inān bo' pa'in hal gindan pamaentom sigām aniya' gi' nilagaran ma waktu sinōng, ya na Al-Masi.

18Jagahinbi kahāpan ya panungbas ka'am e' Tuhan bo' kam mbal kinulli'an e' saga a'a ya maglaku-laku pasal kareyo' pangatayan sigām. Anumba sigām ma saga mala'ikat, magmalangkahi na pa'in sigām pasal aniya' kono' bay panyata'ni sigām min Tuhan. Abbuhan saga a'a buwattē' ati abowa-bowa e' legot dunya, maka hona'-hona' halam aniya' pūsna.

19Tu'ud sigām pabutas min Al-Masi ya po'onan kallum sigām. Buwat sapantun baran, Al-Masi ya kōkna, maka kitam ya pagdayawna. Jari magdalos pagdayaw itu maka kōk pagka aniya' ugat paralosanna. Angkan kitam itu, ya dalilpagdayaw

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Al-Masi, pasōngna pa'in kosogtam ma sabab Tuhan ya magkabaya'an.

Kapaunung ma Al-Masi

20Sapantun kam a'a bay paunung ma Al-Masi ma kamatayna, sabab amatay na kam ni bay palihalanbi tagna', ati apuwas na kam min komkoman binangsa saitan ya magbaya' ma diyata' ayan. Jari angay kam subay pasangdan na pa'in ma kal'ngnganan a'a kasehe' ma dunya itu?

21Angay beya'bi pali-pali sigām, ya yuk-i, “Da'a ntanin ilu!” atawa “Da'a kakanun ina'an!” atawa “Da'a umasun ina'an!”

22Saguwā' pinjaman sadja ya pinagpali-pali e' saga a'a inān, sabab ubus pa'in ginuna, magtūy pahalam. Maka pali-pali inān hal pinahinang e' manusiya'.

23Nihagda kita e' sigām subay magsumba ni mala'ikat. Sinō' magpareyo'-deyo' di-ta, maka magtiksa'-tiksa' di-ta. Aniya' kono' paluntungan ma pangahagda sigām, sagō' halam aniya' dapatna pamapaggat napsu baran.

Kolossa 3

1Manjari itu, pagka Al-Masi allum na pabing, ya du ka'am parakayu' ma iya binuwanan kallum kakkal. Na pagka buwattē', tuyu'inbi ai-ai ma deyom sulga' ma kamaina'anan Al-Masi. Ina'an asal iya aningkō' ma paningkō'an bangsahan, ma bihing Tuhan tampal ni kowan.
2Pagmatayinbi ai-ai suku' ma sulga', da'a na ai-ai ma babaw dunya itu.
3Sabab ka'am ya angandol ma Al-Masi, ibarat a'a amatay na, halam na aniya' baya'na ma alam itu. Ina'an asal po'onan kallumbi ma haddarat Tuhan, tinau' pahogot e' Al-Masi.

4Sababna Al-Masi ya po'onan kallumbi, angkanna ma sinosōng, bang iya pa'nda' pi'itu, magdongan du kam maka iya bo' aliput isab e' sahayana.

Kaul-pi'il Tagna' maka Kaul-Pi'il Baha'u

5Angkan yukku ma ka'am, taikutinbi napsubi ala'at. Da'a kam magd'nda atawa magl'lla. Da'a kam magkasabulan, da'a kam magba'is-ba'is. Da'a kam abahaya ma pilak sabab bang alta' ya paheyabi ma atay, ya na he' sali' pagtuhananbi.

6Ab'nsi Tuhan ma hinang buwattē', ya po'on iya amat'kka mulka' ni saga a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

agagga ma panoho'anna.

7Buwattē' kabiyaksahanbi tagna', waktu lagi' kam ameya' ma ai-ai kanapsuhanbi.

8Sagō' ma buwattitu subay bbahanbi bay kasuddahanbi ala'at inān, buwat saga magastol, magb'nsi ma pagkahi, maka magb'ngngis. Da'a kam angalimut sehe'bi, da'a isab maglaka'-laka',

9da'a kam magputing ma sehe'bi. Bay na bbahanbi kajarihanbi maka kahinanganbi tagna'.

10Kaniya'an na kam kajarihan baha'u ya pinindahan na pa'in e' Tuhan Magpapanjari, supaya kam makasali' ni buwat kajarihanna. Ya mohotna in ka'am subay pasōng pangita'ubi ma iya.

11Manjari dasali' saga a'a kamemon sasuku bay pinabaha'u na e' Tuhan. Halam aniya' pagbidda'an sigām, bangsa Yahudi ka maka bangsa kasehe', a'amagislam ka maka a'a halam bay magislam, ata ka maka ngga'i ka, sampay saga a'a bangsa liyu. Pat'nna' Al-Masi ma deyom ataytam sali'-sali', maka Al- Masi sadja ya katumanan ma ai-ai kamemon.

12Bay kam tapene' e' Tuhan nihinang a'ana. A'a sussi kam kinalasahan e'na angkan kam wajib ma'ase' ma pagkahibi samantala' ahāp addatbi ni kasehe'an, areyo' isab maka alunuk pangatayanbi. Tatasinbi pagkahibi minsan kam ni'inay.

13Bang aniya' pagla'atanbi maka pagkahibi, sagarinbi na. Bang aniya' kap'ddi'anbi atay, subay kam magampun-iyampuni. Ya pangampunbi ma pagkahibi manusiya' subay buwat kapangampun ka'am e' Panghū' Isa.

14Maka aniya' gi' sugpatna aheya: subay kam alasa ma pagkahibi sabab bang kam maglasa-liyasahi ahogot du kapagdakayu'bi atay.

15Magmalulus kam ma Al-Masi bo' kam minaliman e' kasannanganna, sabab sinō' kam e' Tuhan subay magsulut-siyuluti, sabab kitam magpangandol ma Al-Masi sapantun dabaran du. Pagsukulinbi isab Tuhan.

16Gomgominbi pamandu' Al-Masi bo' pasobsob to'ongan ni deyom ataybi. Bang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kam ganta' magpandu' dangan maka dangan, paglagihunbi pangita'ukamemon bay pamuwan ka'am. Magkalang kam saga kalangan pamudji Tuhansampay kalangan makani-ka'am min Rū Tuhan. Magkalang kam pagka aheya pagsukulanbi ni Tuhan.

17Entomunbi Panghū' Isa ma ai-ai hinangbi maka pamūngbi, in iya pameya'anbi. Maka pagsukulinbi na pa'in Tuhan ya Mma'tam labay min ōn si Isa.

Pandu' ma saga A'a Daokoman

18Ka'am kar'ndahan subay ameya' ma kabaya'an h'llabi. Patut isab, pagka si Isa ya Panghū'bi.

19Ka'am kal'llahan, kalasahinbi h'ndabi, da'a kab'ngngisinbi.

20Ka'am saga kamanahutan, angikut kam ma pami'at matto'abi sababkasulutan Panghū'tam ma hinangbi buwattē'.

21Ka'am kamatto'ahan, da'a pala'atunbi atay anakbi bo' mbal mandā'-dā'.

22Ka'am saga tendog, subay beya'bi kamemon panoho'an nakura'bi. Da'a hal ma salta' sigām ang'nda' bo' supaya kam sinanglitan. Subay sali' du ma kamaina'an maka ma kalikut sigām. Hinangunbi panoho'an sigām min deyomataybi, ma sabab Panghū' ya pagaddatanbi.

23Subay kam atukid ma ai-ai hinangbi sabab minsan manusiya' ya paghinanganbi, Panghū' Isa ya luggiya' nakura'bi.

24Kata'uwanbi du, Panghū'tam ya anungbasan ka'am ma sinosōng. Pinasambutan kam pusaka' ya tinau'an saga a'a suku'na ma sabab Al-Masi ya paghinanganbi.

25Sasuku mbal taluwa' hinangna, tinungbasan du pinapagtongod maka hinangna ala'at, sabab mbal amapagbidda' Tuhan ma manusiya'.

Kolossa 4

1Ka'am saga nakura', subay ahāp pangahatulbi ma saga sosoho'anbi. Ya panambabi ma sigām subay pinapagtongod maka hinang sigām, sabab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kata'uwanbi asal aniya' pagnakura'anbi mahē' ma sulga'.

Pamituwa Katapusan

2Patukid kam angarap ni Tuhan, pahāpun akkal-pamikilbi, maka pagsukulinbi Tuhan.

3Amu'-amu'inbi isab kami tabang bang pa'in kami mura-murahan pinaluhaya e' Tuhan bo' supaya kami makapagnasihat lapal pasal Al-Masi, ya lapal halam bay kinata'uwan ma masa awal e'. Ya he' po'onna angkan aku kinarenahan ma deyom kalabusu itu, tu'ud aku magnasihat pasal Al-Masi.
4Amay-amay, amu'inbi aku tabang min Tuhan supaya asawa e'ku magnasihat pasal si Isa sabab ya na he' bay pamahinangna ma aku.

5Pahāpunbi addatbi tudju ni saga a'a ya mbal am'nnal ma si Isa. Bang aniya' waktu sumiyan-sumiyan, haka'inbi to'ongan sigām ma pasalna.

6Ai-ai pamissalabi subay ahanunut sadja, bo' supaya kasulutan sasuku akale. Subay kam ata'u isāb anambungan sasuku anilaw ka'am.

Bissala Pama'iran

7Aniya' lapal ma pasal kahālanku binowahan ka'am e' si Tikikus. Danakantam iya, a'a landu' kinalasahan. Dansehe'an iya maka kami maghinang ma Panghū' Isa, a'a kapangandolan isab.

8Makabāk kam kalasigan bang iya angahati ka'am pasal kahālan kami itu, ya po'on iya sō'ku pi'ilu.

9Bay pasehe'ku ma iya si Onesimus, a'a dalahat maka ka'am. Danakantam iya kinalasahan maka kapangandolan. Kahaka'an kam e'na pasal saga pakaradja'an maitu kamemon.

10Si Aristarkus, sehe'ku ma deyom kalabusu itu, amabeya' minsan la'a hal lapalna ma ka'am. Ya du si Markus itu, kaki si Barnabas. Bay na kam haka'anku pasal si Markus. Bang iya ganta' pahapit ni lahatbi ilu subay iya patuntulunbi pahāp-hāp.

11Itiya' isab si Yussa' ya niranglay Justus, amabeya' isab lapalna ma ka'am. Luwal t'llungan itu ya bangsa Yahudi anehe'an aku magnasihat pasal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pagparinta Tuhan. Aheya to'ongan panabang sigām ma aku.

12Si Epapras amabeya' isab minsan la'a hal lapalna. Sosoho'an iya ma si Isa Al-Masi, a'a min lahatbi du isab. Angamu'-ngamu' iya pakosog ma sababbi sakahaba' waktu, bang pa'in ahogot pameya'bi ma kabaya'an Tuhan bo' supaya kam asampulna' ma kaul-pi'ilbi, ma halam aniya' hawal-hawal ma deyom ataybi.

13Makasaksi' du aku ma pasal si Epapras itu. Bay iya magsangsā' ma sababbi sampay ma saga a'a ma da'ira Laodikiya maka ma da'ira Hirapulis.

14Maka itiya' isab si Lukas ya doktol kalasahantam, maka si Demas. Ya du sigām duwangan itu amabeya' isab lapal sigām.

15Amabeya' aku lapal pagaddatku ma saga danakantam ma Laodikiya, maka ma si Nimpa. Lapayun isab kajama'ahan Al-Masi ya magtipun ma luma'na.

16Bang aubus na e'bi amassa sulat itu palanjalunbi lagi' ni saga jama'a si Isa Al-Masi ya magtipun ma da'ira Laodikiya inān bo' tabassa e' sigām. Amu'unbiisab sulat bay pabeya'anku sigām, ati bassahunbi isab he'-i.

17Haka'inbi si Arkippus ilu: “Amay-amay. Talusun hinang bay pamahinang ka'a e' Panghū' Isa sabab iya ya paghinangannu.”

18Sugpatanku isab da'ayat maka sulatan tanganku du. Nientom du kam e'ku, e' si Paul. Da'a aku takalipatunbi pagka itiya' aku ma deyom kalabusu kinarenahan. Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan e' Tuhan. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Tessaloneka

1 Tessaloneka 1

Sulat si Paul Kaissana ni Saga A'a ma Da'ira TESSALONEKA

1Sulat itu min aku, si Paul, maka min sehe'ku si Silas maka si Timuti, pinasampay pi'ilu ni palhimpunan Tessaloneka, ya suku' Mma'tam Tuhan maka Panghū'tam si Isa Al-Masi. Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan.

Pagsukulan ma Sabab saga A'a Tessaloneka

2Magsukul kami ni Tuhan ma sababbi sakahaba' waktu kapangamu'-ngamu' kami ni Tuhan.

3Nientom kam ma alopan Mma'tam Tuhan, nientom kahāpan ya hinangbi luwas min pangandolbi, nientom pagsangsā'bi ma sabab lasabi ma iya, maka kahogot imanbi isab ma sabab Panghū' Isa Al-Masi ya pangasahanbi.

4Saga dauranakan, ka'am kinalasahan e' Tuhan, kata'uwan kami in ka'am bay tapene' e'na.

5Sabab ngga'i ka pangupama manusiya' ya panganasihat kami ma ka'am, sagō' lapal abarakat bay min Rū Tuhan, angkan ahogot pagsab'nnalbi. Kata'uwanbi bay bowahan kami waktu kat'nna' kami ma ka'am bo' ahāp kahālanbi.

6Bay sunuranbi kajarihan kami maka kajarihan Panghū'tam. Minsan kalabayanbi katiksa'an abisa, tinaima' e'bi lapal itu, lāgi kinōgan kam sabab min Rū Sussi.

7Angkan buwattina'an, ka'am ya panunuran e' kamemon saga a'a magpangandol ma lahat Makidunya maka ma lahat Akaya.

8Pasaplag isāb lapal pasal Panghū' Isa sabab min ka'am, pasampay ni kaluha'an lahat Makidunya maka Akaya. Ngga'i ka hal jadjahan ina'an, pasaplag habal pasal pangandolbi ni Tuhan ni sabarang lahat. Minsan kami mbal na ah'lling,

9sabab amissala na pa'in saga a'a inān pasal kapanaima'bi ma kami. Tabissala pasal kapang'bbabi min ta'u-ta'u ya bay pagtuhananbi tagna' bo' kam papinda

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angisbat Tuhan b'nnal, ya kakkal salama-lama.

10Angagad kono' kam ma waktu kapi'itu min sulga' Anakna, ya bay pakallumna min kamatayna. Si Isa ko' inān, ya angalappas kitam min mulka' song pinat'kka ni saga manusiya'.

1 Tessaloneka 2

Kahinangan si Paul ma Da'ira Tessaloneka

1Saga dauranakanku, kata'uwanbi aheya kapūsan l'ngngan kami pi'ilu ni ka'am.

2Kata'uwanbi asal, bay kami makalabay kabinasahan ma da'ira Pilipi maka landu' nihina', sago' magsukul ni Tuhan, bay kami makatawakkal angahaka'an ka'am lapalna ahāp minsan aheka anagga'.

3Ya pamandu' kami ma ka'am halam aniya' sā'na, halam aniya' mohotna ala'at, halam aniya' niyat kami angakkalan kami.

4Tabista kami e' Tuhan makajari pinangandolan lapal ahāp itu. Mbal kami angangut anulut manusiya' sagō' Tuhan, ya makaliling deyom pikilantam.

5Kata'uwanbi haliluwal kami, halam kami bay angalanahan a'a minsan sai bo' tabowa am'nnal, halam kami magbau'-bau' in kami asaltun bo' pa'in sinōd bahaya pilak. Tuhan ya saksi' kami.

6Halam isab kami bay amiha mahaltabat min manusiya', ai-na ka min ka'am atawa min a'a saddī. Minsan kami taga-kapatut pagka kawakilan Al-Masi, halam kami bay angahagda atawa amabuhat ka'am.

7Gom pa'in ahanunut pah'lling kami ma ka'am, buwat d'nda angupiksa' saga anakna.

8Aheya lasa kami ma ka'am, ya po'on kami lilla' angahaka'an ka'am pasal lapal ahāp min Tuhan. Lāgi pamalilla' baran kami sampay ni kamatay, ma sabab kaheya lasa kami ma ka'am.

9Tantu taentombi, saga dauranakan, bay paglu'ug kami waktu kamailu kami ma ka'am. Bay kami maghulas-sangsā' llaw-sangom bo' aniya' kalluman kami, supaya halam sai-sai kabuhatan sat'ggol kami anganasihatan ka'am lapal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tuhan.

10Kasaksi'anbi, maka kasaksi'an isab e' Tuhan, bang buwattingga bay tebong kami ma deyomanbi saga a'a magpangandol. Abontol sadja kami, halam aniya' kasā'an.

11Kata'uwanbi isab bay addat kami ma ka'am pakaniya-pakaniya, sali' addat matto'a ma saga anakna lahasiya'.

12Bay pahogot kami imanbi, bay palasig kami pangatayanbi, bay kam sinō' amahāp kaul-pi'ilbi bo' tōp ma Tuhan, ya amowa ka'am palamud ma pagparintahanna maka ma kasahaya'anna.

13Magsukul na pa'in kami ni Tuhan sabab mbal takalipat kami bay kapanaima'bi lapal palman. Takalebi min kami bo' pa'in ngga'i ka lapal manusiya' ya taima'bi sagō' palman sab'nnal-b'nnal min Tuhan, palman amowa na pa'in ma deyom pangatayan sasuku magkahagad.

14Dauranakanku, panunuranbi na pakaradja'an ya kalabayan e' saga jama'a si Isa Al-Masi ya ma palhimpunan lahat Yahudiya. Sabab ya du ka'am bay nila'at e' pagkahibi dabangsa, buwat bay pangala'at sigām e' pagkahi sigām Yahudi.

15Bay pinapatay e' sigām Panghū' Isa, maka pinapatay isab kanabi-nabihan ma awal lagi'. Mbal sigām makasulut atay Tuhan maka sinagga' e' sigām saga a'a kamemon.

16Sinagga' kami e' sigām bo' mbal tapagnasihat lapal ahāp ma saga a'a bangsa liyu, ya ngga'i ka Yahudi sabab mbal bilahi bang bangsa liyu lappasan min dusa. Mbal sigām pahali angalandu'an dusa sigām, ya angkan pinataluwa'anmulka' Tuhan.

Kabaya'an si Paul Anibaw saga A'a Tessaloneka

17Saga dauranakanku, pagka kami bay magokat maka ka'am minsan mbal at'ggol, landu' kami angentom ati atuyu' to'ongan kami amowa mag'nda' maka ka'am pabīng. Minsan kami alawak min ka'am buwattina'an, itiya' kam ma deyom pikilan kami.

18Bilahi kami patibaw ni ka'am, paligay aku itu, si Paul. Min pila aku bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magsakap pi'ilu, sagō' pinat'nna'an aku bimbang e' nakura' saitan, ya angkan halam makalanjal.

19Na, ka'am ya pagsababan pagkōg-koyagan kami maka kaholatan kami. Maka ka'am ya pamantugan kami ma matahan Panghū'tam si Isa bang ta'abut waktu pagbīngna pi'itu.

20Aho' b'nnal, ka'am ya pamantugan maka pagkōg-koyagan kami.

1 Tessaloneka 3

1-2Na, pagka mbal kasandalan pangentom kami ma ka'am, anganiyat kami amatibaw si Timuti pi'ilu, bo' kami duwangan ta'bba ma da'ira Aten itu. Si Timutiitu, danakan kami asal maka sehe' kami maghinang kahinangan Tuhan. Magbeya' kami magnasihat lapal ahāp pasal Al-Masi. Pinatibaw iya pi'ilu bo' amahogot imanbi maka amakosog pangandolbi ma Tuhan.

3Ya kabaya'an kami subay halam aniya' tabowa maghenggol-henggol imanna ma sabab kabinasahan ya kalabayanbi ilu. Kata'uwanbi asal, pinakadal kitam kabinasahan pagka suku' Al-Masi.
4Bay sa kam nihaka'an waktu kamailu kami, in kitam suku' Al-Masi tantu t'kkahan kabinasahan. Jari kasakupanbi na, paniya' na bay pangahaka kami.

5Angkanna, pagka mbal na kasandalanku susaku ma kahālanbi, bay soho'ku si Timuti pi'ilu angahati ka'am bang masi ahogot pagimanbi ma si Isa Al-Masi. Ya kahanggawanku, kalu kam bay tasasat e' nakura' saitan, sabab bang kam tabowa e' sasat saitan, kaliman bay hinang kami mailu.

6Daipara itiya' na si Timuti baha'u bay at'kka min ka'am, maka ahāp to'ongan habal ya tabowana pasalbi. Yukna ahogot masi pagimanbi ma Tuhan maka masi na pa'in paglasabi dangan maka dangan. Yukna isab ahāp ataybi tudju ni

kami itu, maka aheya baya'bi ang'nda' kami, buwat kaheya baya' kami mag'nda' maka ka'am.
7Angkanna, saga dauranakan, minsan kami ma deyom kasigpitan maka kabinasahan, ahogot du atay kami sabab makata'u na kami in ka'am halam apinda min pangandolbi ma Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ahāp na palnyawahan kami pagka kata'uwan kami in pameya'bi ma Panghū'Isa atotog du.

9Magsukul na kami ni Tuhan ma sababbi, sabab ka'am ya po'onna angkan aheya kakōgan kami ma matahanna.

10Llaw-sangom atukid kami angamu'-ngamu' ni Tuhan, bang pa'in kami mag'nda' maka ka'am, bo' kam katabangan kami bang aniya' mbal gi' jukup ma pagimanbi.

11Mura-murahan, bang pa'in kami tinabang e' Mma'tam Tuhan maka e' Panghū'tam si Isa bo' kami makatūy pi'ilu ni ka'am.

12Mura-murahan isab, bang pa'in kam tinabang e' Panghū'tam bo' lumabihan lasabi ma saga sehe'bi dambeya'an ilu sampay ma manusiya' kamemon, buwat isab lasa kami ma ka'am.

13Bang pa'in pinatotog ataybi e' Panghū' supaya kam asussi maka saltun ma matahan Mma'tam Tuhan ma waktu kabalik pi'itu Panghū' Isa, beya' maka ba'anan a'a suku'na.

1 Tessaloneka 4

Kaul-pi'il ya Makasulut Atay Tuhan

1Na, saga dauranakan, buwattitu hatulanna. Bay kam pandu'an kami bang kaul-pi'il ingga ya makasulutan Tuhan. Buwattē' asal kaul-pi'ilbi, Sagō' buwattina'an, pagka aniya' kapatut kami min Panghū' Isa, amu'ta kam maka soho'ta kam amuspus to'ongan ma kaul-pi'il ahāp.

2Kata'uwanbi du, in pamandu' kami ma ka'am asal min kapatut Panghū' Isa.

3Ya kabaya'an Tuhan subay asussi deyom ataybi. Da'a kam maghinang kala'atan d'nda maka l'lla.

4Ka'am kal'llahan, subay ahantap e'bi amowa h'ndabi ma halam aniya' sabulna, maka subay ahatul addatbi ma sigām.

5Da'a parūlunbi napsu baranbi magba'is-ba'is, buwat saga a'a mbal magmatāw ma Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Na, bang takdil ni napsu baran itu, da'a to'ongan kam angahinang la'at ma pagkahibi bebeya'an si Isa. Da'a isab kam angulli' ai-aina sabab bininasa e' Panghū' sasuku magdusa buwattē'. Bay kam pata'u kami pasal palkala' itu ma waktu tagna' gi', bay na kam asal banda'an kami.

7Pinene' kitam e' Tuhan supaya anuyu'an palantara asaltun, da'a paghinang kala'atan d'nda maka l'lla.

8Jari sasuku anaikutan pandu' itu, Tuhan ya taikutanna, ngga'i ka manusiya'. Lāgi Tuhan ya amuwanan ka'am Rū-na Sussi.

9Na, minsan kam mbal sinulatan pasal paglasabi maka pagkahibi angandol ma Al-Masi, sabab kapandu'an kam e' Tuhan, subay maglasa-liyasahi dangan maka dangan.

10Maka alasa du kam asal ma saga danakanbi kamemon magpangandol ma si Isa, ina'an ma kaluha'an lahat Makidunya ilu. Sagō' amu'ta kam, saga dauranakan, pasōngunbi gi' lasabi ma sigām.

11Tuyu'inbi ai-ai amowa ni kasannangan. Tukirinbi hinangbi luggiya', da'a kam anasaw ma hinang pagkahibi. Magusaha'an kam di-bi bo' aniya' kallumanbi, buwat bay panoho'an kami ma ka'am dahū.

12Manjari bang beya'bi panoho'an itu, pinagaddatan kam e' saga a'a minsan sigām mbal angandol ma si Isa, ati mbal kam asukkal ma kalluman.

Pasal Kapabalik Panghū' Isa

13Na, saga dauranakanku, bilahi kami amahati ka'am pasal saga a'a angandol ma si Isa Al-Masi bang sigām ganta' amatay na. Subay kam mbal magdukka buwat saga a'a kasehe'an, ya halam aniya' pangasa-ngasahan sigām allum pabalik.

14Am'nnal kitam in si Isa bay amatay ati allum pabīng, angkan kitam am'nnal bang amatay saga a'a ya angandol ma si Isa, pinakallum du sigām pabīng e' Tuhan ati paronganna sigām ma si Isa ma waktu pagbīngna.

15Pamandu' kami itu bay min Panghū' Isa, ya yukna in kitam masi allum ma waktu kabīngna pi'itu, mbal du parahū min saga a'a magpatayan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Sabab dahū aniya' lling pagtawag akosog, maka suwala nakura' mala'ikat, maka lling tiyup-tiyup min Tuhan. Magtūy saru'un-du'un ya t'kka Panghū' min sulga'. Puwas e' pinabangun dahū saga a'a bay magpatayan, a'a asal bay angandol ma Al-Masi.

17Puwas e' kitam ya masi allum ma dunya itu, binowa du magdongan maka sigām pa'angkat ni diyata' gabun bo' anampang Panghū'tam ma tonga'an ayan. Manjari parakayu' kitam ma Panghū' sampay ni kasaumulan.

18Angkan pangahaka'unbi saga bissala itu dangan ni dangan, bo' supaya ahogot pangatayanbi.

1 Tessaloneka 5

1Na, saga dauranakan, in pasal masa sinōng maka pakaradja'anna, minsan kami mbal na anulatan ka'am.

2Sabab kata'uwanbi du, ya llaw kapi'itu Panghū' magtagha' sadja sali' hantang a'a anangkaw ma sangom, mbal kinata'uwan bang sumiyan ya kat'kkana.

3Bang aniya' a'a magupama in sigām asannang na, maka halam aniya' kapiligduhan, magtūy sigām t'kkahan bala' sabu pa'in sigām ah'lling. Mbal sigām makalahi sabab tagha' sadja t'kka bala' he', sapantun d'nda song anganak bang patagha' p'ddi'na.

4Sagō' ka'am ilu, saga dauranakanku, ngga'i ka ma deyom kalendoman, angkan kam subay mbal kinobla'an bang patagha' ya t'kka llaw ina'an-i, buwatkakobla' a'a bang aniya' sugarul anōd luma'na.

5Sabab ka'am ilu sali' a'a porol ma kasawahan, ngga'i ka ma kalendoman.

6Angkanna kitam subay mbal makasali' ni saga a'a kasehe'an, ya magtulihan sadja. Subay kita pajaga, maka subay ahāp pamikiltam.

7Sarang na waktu sangom pagtuli a'a, maka sangom isab ya waktu paglalango saga a'a magi'inum.

8Sagō' kitam, pagka ma deyom kasawahan na, subay ahāp pamikiltam, ngga'ika buwat pamikil a'a maglalango. Kitam magpangandol ma si Isa sali' dalil

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sundalu magtinampan. Ya panampan daggahata, ya na pangandolta ni Tuhan maka lasata. Ya panurung kōkta, ya na kaholatanta ma Tuhan in kitam kalappasan du.

9Halam kitam bay pinene' e' Tuhan supaya kitam pinananam mulka'na, sagō' supaya kitam lappasan ma sabab si Isa Al-Masi ya Panghū'tam.

10Bay iya amatay ganti'tam bo' supaya kitam pat'nna' ma iya, ai-na ka amatay, ai-na ka allum lagi' ma waktu kapi'ituna.
11Angkan kam subay amahogot atay sehe'bi dangan maka dangan. Subay kam magtabang-tiyabangi buwat asal kabiyaksahanbi.

Pamissala Katapusan

12Na, saga dauranakan, aniya' gi' pangamu' kami ma ka'am. Pagaddatinbi saga a'a pagnakura'anbi ma deyoman Panghū' Isa. Atukid sigām maghinang ma deyomanbi, amandu'an ka'am pasal addat-tabi'at maka hinang ya makasulut iya.

13Pagmahaltabatinbi maka kalasahinbi saga pagnakura'an ilu ma sabab hinang sigām ma ka'am. Magsulut isab kam dangan maka dangan.

14Ya na itu isab pangamu' kami ma ka'am, saga dauranakan, amay-amayinbi saga a'a lisu'an, sō'unbi sigām maghinang. Pahogotunbi atay sasuku al'kkas sinōd tāw. Tabanginbi isab saga a'a aluhay tabowa e' sasat. Imaninbi a'a kamemon.

15Pajaga kam supaya halam aniya' ma ka'am amalosan la'at bang ganta' aniya' angala'at ka'am. Sagō' ya tuyu'anbi sakahaba' waktu subay maghinang ahāpma pagkahibi angandol ma si Isa Al-Masi, sampay ma saga a'a kamemon.

16Subay kam magkakōran sakahaba' llaw.

17Subay kam angamu'-ngamu' na pa'in ni Tuhan.
18Ai-ai pat'kka ni ka'am, subay kam magsukul sadja sabab ya na kabaya'an Tuhan subay hinangbi pagka si Isa Al-Masi ya parakayu'anbi.

19Da'a sagga'unbi ai-ai nihinang e' Rū Sussi ma deyomanbi.

20Da'a palehomunbi saga bissala ya pinabissala e' Tuhan.21Sagō' pariksa'unbi ai-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ai takalebi. Bang ahāp, bogboginbi. [22]Halli'inbi la'at indaginis.

[23]Mura-murahan, bang pa'in pinasussi kajarihanbi kamemon e' Tuhan, ya amuwan kasannangan atay. Mura-murahan isab, bang pa'in jagahanna nyawabi maka pikilanbi maka baranbi bo' halam aniya' tamakbi ma waktu pagbīng pi'itu Panghū'tam si Isa Al-Masi.

[24]Tantu itu nihinang e' Tuhan ya bay amene' ka'am, sabab kapangandolan iya to'ongan.
[25]Saga dauranakanku, amu'inbi isab kami tabang ni Tuhan.

[26]Siyumunbi saga danakantam mailu kamemon, tanda' pagaddat kami ma sigām.

[27]Aniya' kapatutku min Panghū', ya angkan kam soho'ku amassa sulat itu ni pagkahibi kamemon ya angandol ma si Isa.

[28]Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan min Panghū'tam si Isa Al-Masi. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Tessaloneka

2 Tessaloneka 1

Sulat si Paul Karuwana ni Saga A'a ma Da'ira TESSALONEKA

1Sulat itu min aku, si Paul, maka min sehe'ku si Silas maka si Timuti, pinasampay pi'ilu ni palhimpunan Tessaloneka, ya ka'am suku' Mma'tam Tuhan maka Panghū'tam si Isa Al-Masi.

2Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay e' Mma'ta Tuhan maka e' Panghū'tam si Isa Al-Masi.

Pagsukulan maka Pangamu'-ngamu'

3Saga dauranakanku angandol ma Al-Masi, wajib kami magsukul na pa'in ni Tuhan ma sababbi sakahaba' waktu. Ya angkan kami patut magsukul sabab aheya na kasōngan pagimanbi ni si Isa Al-Masi, maka pasōng gom pa'in paglasabi dangan maka dangan.

4Ya na itu sababanna angkan kami amantug ma pasalbi ni saga kajama'ahan Tuhan. Sabab minsan kam ma deyom katiksa'an maka kabinasahan, asandal kam maka anatas pangandolbi ma iya.

5Saga pakaradja'an itu kamemon amuwan bainat in hukuman Tuhan abontol, sabab kasandalanbi katiksa'an ma sabab suku' Tuhan kam, ati minnē' kinata'uwan in ka'am tōp pinasōd ni deyom pagparintahanna.

6Abontol asal hukuman Tuhan, tiniksa' du e'na saga a'a bay aniksa' ka'am.

7Ka'am sasuku magkasusahan buwattina'an, binuwanan du kasalamatan ma sinosōng, beya' isab kami. Nihinang itu e' Tuhan bang panyata' Panghū' Isa pi'itu min deyom sulga' magbeya' maka saga mala'ikatna akawasa.

8Asahaya kapi'ituna sali' sapantun api asuleyab. Amat'nna' iya hukuman ma sasuku mbal magmatāw ma Tuhan, maka ma sasuku isab mbal ameya' ma lapal ahāp pasal Panghū' Isa.

9Ya pangahukum Tuhan ma saga a'a inān mulka' halam aniya' katobtobanna. Binutawanan sigām min Panghū'tam maka min kawasana asahaya,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10ma llaw pagbīng si Isa Al-Masi pi'itu. Ya na ina'an waktu pangamahaldika' iya e' a'a suku'na, waktu pamaheya ma iya e' saga a'a magpangandol kamemon. Talapay isab ka'am ilu ma waktu sinōng inān, sabab tapagkahagadbi saksi' kami pasal si Isa.

11Angkanna kami angamu'-ngamu' na pa'in ni Tuhan ma sababbi. Ya pangamu' kami, bang pa'in kam tubus ma kaul maka pi'il pagka kam bay tapene' e' Tuhan. Ya pangamu' kami isab, bang pa'in kam tinabangan min kawasana bo' tatalusbi kamemon niyatbi ma sabab si Isa ya pangandolanbi.

12Angkan kami angamu'-ngamu' buwattitu supaya pinaheya ōn si Isa Panghū'tam ma sababbi. Maka pinaheya du isab kam e'na, ma sabab tatabangan min Tuhantam sampay min Panghū' Isa Al-Masi.

2 Tessaloneka 2

Banta Tuhan

1Na, in pasal kapi'itu Panghū'tam si Isa Al-Masi, maka pasal pagtimuktam maina'an maka iya, ya na itu pangamu' kami ma ka'am saga dauranakanku.

2Da'a kam magtūy asasaw atawa asusa bang aniya' a'a magbau'-bau' in llaw pagbīng Panghū' Isa ni dunya ta'abut na. Da'a beya'unbi minsan kami ya tinugpang bay amabeya' lapal atawa sulat atawa bissala bay patulun min Tuhan.

3Da'a kam ameya' nilingu e' sai-sai minsan buwattingga pamissala sigām. Sabab ya llaw Panghū' inān mbal gi' magtūy at'kka, sabab in kaheka'an manusiya' ma dunya itu subay anagga' dahū ma Tuhan. Maka aniya' dakayu'a'a mamarahi la'atna subay patuwa' dahū bo' yampa at'kka llaw ina'an-i. Nalka'ya pamakadal ma a'a inān.

4Kinuntarahan e'na ai-ai kamemon ya pagtuhanan e' manusiya', maka kamemon ya sinumba e' sigām. Magpalanga iya di-na min kamemon, ati pasōd iya aningkō' ma langgal pangarapan Tuhan magnahu'-nahu' in iya Tuhan.

5Halam bahā' taentombi? Bay na itu pangahakaku ma ka'am waktu lagi' bay kamailuku.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Kata'uwanbi du bang ai ya angagpang a'a mamarahi ala'at e', ya angkan mbal magtūy paniya' bay yukku-i. Subay ta'abut waktu bay panganggantа' iya bo' yampa iya palahil.

7Ma buwattina'an magkahinangan asal a'a mamarahi la'atna inān, sagō' ma deyom sipuk. Mbal gi' tino'ongan hinangna sat'ggol masi maitu ya manghahawid.

8Subay nila'anan manghahawid inān bo' yampa palahil a'a mamarahi la'atna itu. Sagō' atubag du iya e' Panghū' Isa ma waktu kabalikna pi'itu. Amatay iya e' napas Panghū', magmula iya katūyan ma sabab sahaya Panghū'.

9Jari paglahil a'a itu, aniya' kawasana min nakura' saitan ya angkan iya makahinang kaginisan hinang kawasahan maka saga paltanda'an maka saga hinang makainu-inu, sagō' ngga'i ka b'nnal.

10Ginuna e'na kala'atan indaginis pamarupangna saga a'a anudju nalka'. Ya angkan sigām anudju nalka' sabab mbal sigām bilahi ma pandu' kasab'nnalan. Halam tataima' e' sigām bo' supaya sigām lappasan min hukuman dusa.

11Pagka buwattē', pinat'kkahan sigām e' Tuhan akkal-pikilan abengkok, ya po'on sigām magkahagad ma kaputingan.

12Angkan pinat'kkahan hukuman sasuku mbal magkahagad ma pandu' kasab'nnalan saguwā' kinōgan gom pa'in maghinang kala'atan.

Pamatotog Pangandoltam

13Sagō' wajib kami magsukul ni Tuhan sakahaba' waktu ma sabab ka'am, saga dauranakan kinalasahan e' Panghū'tam. Sabab bay kam tapene' asal e' Tuhanmin awal tagna' lagi', supaya kam lappasan ma sabab hinang Rū Tuhan amasussi deyom ataybi, maka ma sabab pagkahagadbi ma pandu' kasab'nnalan pasal si Isa Al-Masi.

14Ya na ko' he' po'onna angkan kam tapene' e' Tuhan, pagka takalebi lapal ahāp ya bay pagnasihat kami ma ka'am. Tapene' kam e'na supaya kam pinahampitan sanglit maka sahaya Panghū'tam si Isa Al-Masi.

15Angkanna, saga dauranakanku, patotogunbi pangandolbi. Bogboginbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to'ongan saga pandu' bay takalebi min bowa' kami, sampay saga pandu' ma deyom sulat bay pabeya'an kami ni ka'am.

16Kinalasahan kitam e' Mma'tam Tuhan, maka tinabang kitam e'na, angkan pamuwanna na ma kitam katotogan atay anatas ni kasaumulan. Pamuwanna isab pangasa mbal magkapinda. Mura-murahan, bang pa'in Mma'tam Tuhan maka Panghū'tam si Isa Al-Masi

17amahogot ataybi maka amakosog ka'am supaya ahāp sadja hinangbi maka bissalabi.

2 Tessaloneka 3

Si Paul Mikisambahayang

1Na, saga dauranakanku, ya itu llingku katapusan. Amu'-amu'inbi kami tabang ni Tuhan, bang pa'in al'kkas palatag lapal pasal Panghū'tam, bang pa'in nihulmat isab lapal itu e' saga a'a makakale, buwat bay kapangahulmatbi.

2Angamu'-ngamu' kam isab bang pa'in kami pinuwas e' Tuhan min a'a jahulaka', sabab ngga'i ka a'a kamemon ya magkahagad ma lapal ahāp.

3Daipara kapangandolan to'ongan Panghū'tam. Pinahogot e'na imanbi, nihampanan isab kam bo' mbal ni'inay e' nakura' saitan.

4Angandol kami ma ka'am ma sabab Panghū'tam, ati kata'uwan kami in ka'am tantu ameya' ma bay panoho'an kami, maka hinangbi na pa'in.

5Mura-murahan, bang pa'in kam niulinan e' Panghū' bo' pasōng ta'ubi pasal lasa Tuhan ma ka'am, maka pasal kasandal Al-Masi.

Pagbanda' Pasal Kalisu'

6Manjari, saga dauranakanku, pagka aniya' kapatut kami min Panghū'tam si Isa Al-Masi, soho'ta kam paokat min pagkahibi bebeya'an si Isa kasehe', ya lisu'an magusaha, maka mbal ameya' ma bay pamandu' kami ma ka'am.

7Sabab kata'uwanbi asal in kami subay panunuranbi. Halam kami bay lisu'an maghinang waktu gi' kamailu kami ma ka'am.

8Halam kami bay mikibalanja', sagō' bayaran kami ai-ai bay pagnapaka kami.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gom pa'in kami maghulas-sangsā' llaw maka sangom bo' supaya aniya' kalluman kami. Jari mbal kam kabuhatan amalanja'.

9Patut asal bang kami mikibalanja' ni ka'am, sagō' amalanja'an kami di-kami bo' aniya' kapamintānganbi.

10Sabab minsan ma waktu kamailu kami, aniya' bay pamandu' kami ma ka'am, yuk-i, “Bang a'a mbal bilahi maghinang, subay iya mbal pakanbi.”

11Ya angkan itu binissala, sabab makakale kami aniya' ilu ma ka'am saga a'a lisu'an magusaha maka kabiyaksahan sigām palamud ma palkala' ngga'i ka suku' sigām.

12Ya panoho'an kami maka pamituwa kami ma sigām min kapatut Panghū'tam si Isa Al-Masi, subay sigām pahantap magusaha.

13Sagō' ka'am, saga dauranakanku, da'a kam sinumu maghinang ahāp.

14Bang aniya' ganta' mailu agagga ameya' ma panoho'an kami ya ma deyom sulat itu, gindaninbi a'a inān ati da'a kam magbeya' maka iya bo' supaya iya aiya'.

15Da'a pa'in iya itungunbi sali' bantabi, sagō' banda'anbi iya sali' dakayu' danakanbi.

Pamissala Katapusan

16Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an kasannangan e' Panghū'tam, ya po'onan kasannangan, sakahaba' waktu minsan ai makani-ka'am. Mura-murahan isab, bang pa'in iya pagapi' ma ka'am kamemon.

17Na, aku baranku ya anulat katapusan sulat itu, tanda' in aku si Paul ya amabeya'. Buwattitu asal kabiyaksahanku ma sulatku kamemon.

18Mura-murahan, bang pa'in ka'am kamemon pinaniya'an tatabangan aheya e' Panghū' Isa Al-Masi. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Timuti

1 Timuti 1

Sulat si Paul Kaissana ni si TIMUTI

1Sulat itu min aku, si Paul, a'a kawakilan e' si Isa Al-Masi ma sabab panoho'an Tuhantam Manglalappas, maka ma sabab si Isa Al-Masi ya pangaholatantam.

2Pasampayku sulat itu ni ka'a, Timuti, ya ōnanku anakku lahasiya' ma sabab pangandolnu ma si Isa. Mura-murahan, bang pa'in ka pinaniya'an tatabangan e' Mma'tam Tuhan maka Panghū'tam si Isa Al-Masi. Bang pa'in ka kina'ase'an sampay binuwanan kasannangan deyom atay.

Pasal Saga Guru Magpandu' Kaputingan

3Na, Timuti, balikanku lagi' bay panoho'anku ma ka'a, songku pa'in atulak ni lahat Makidunya. Kabaya'anku subay ka pat'ddas mailu ma Epesos bo' supaya talāngnu saga a'a mailu, ya amandu' saga pandu' ngga'i ka b'nnal.

4Soho'un sigām pahali magsuli-suli pasal kissa hinangan manusiya' maka saga salsila panugsugan ka'mbo'-mbo'an sigām, sabab hal paglugatan. Mbal amowani maksud Tuhan, ya pamata'una ma saga a'a angandol ma si Isa Al-Masi.

5Ya mohotku angkan buwattitu pamituwaku, subay ajatu lasabi luwas min atay pote', maka min pikilan alanu' maka min iman sab'nnal-b'nnal.

6Sagō' aniya' a'a bay pasiha' min pandu'ku. Ya taturul e' sigām saga suli-suli halam aniya' pūsna.

7Bilahi sigām niōnan guru pagguruhan sara' Tuhan, sagō' mbal tahati e' sigām bang ai pamandu' sigām maka ai pangalogos sigām ma saga a'a.

8Kata'uwanta in sara' bay tasulat e' si Musa ahāp asal, bang pa'in apatut e'ta angangguna iya.

9Kata'uwantam isab ngga'i ka a'a adil ya pinat'nna'an sara' itu, sagō' a'a magpangalanggal sara' maka a'a agagga pinandu'an, a'a mbal angisbat Tuhan, maka a'a baldusa. Ya pinat'nna'an sara' isab saga a'a asabul maka a'a halam aniya' kannal sigām tudju ni Tuhan, beya' isab saga a'a amono' matto'a sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

atawa pagkahi sigām manusiya'.

10Pinat'nna'an isab sara' saga a'a angaliyu-lakad, maka a'a maghinang kasabulan, maka a'a anaggaw pagkahi sigām pagpilak, a'a magputing, a'a anaksi' ya ngga'i ka b'nnal. Taluwa' sara' isab ba'anan kahinangan ai-ai ya mbal magtaluwa' maka pandu' b'nnal.

11Pandu' b'nnal itu magtaluwa' maka lapal ahāp ya pangandol ma aku e' Tuhan asahaya, ya wajib pinagmahaldika'an.

Ase' maka Lasa Tuhan ya Pagsukulan si Paul

12Magsukul aku ni si Isa Al-Masi Panghū'tam, ya amuwanan aku kosog bo' supaya aku makahinang hinangku. Magsukul aku ni iya sabab tabistana aku patut pangandolan, ati kawakilan aku e'na maghinang ma iya.

13Kawakilan aku e'na minsan iya bay pah'llinganku pangkal ma tahun palabay, minsan bay tala'atku saga a'ana maka abisa bay pangala'ugku ma sigām. Daipara kina'ase'an aku e'na sabab ma waktu he' halam gi' aniya' bay pangandolku ma iya, angkan aku a'awam in bay kahinanganku inān ala'at.

14Pinalabi e' Panghū'tam lasana maka ase'na ma aku, maka tinabang aku e'nabo' pasōng pangandolku. Tinabang isab aku angalasa pagkahiku. Suku'tam asal kahāpan ina'an-i bang kitam parakayu' ni si Isa Al-Masi.

15B'nnal kabtangan itu, subay tinaima' to'ongan, ya yuk-i, “In si Isa Al-Masi bay pi'itu ni dunya bo' supaya puwasanna saga a'a dusahan min hukuman dusa.” Bang takdil ni a'a dusahan, halam aniya' paliyu min aku.

16Sagō' minsan buwattē' paldusahanku, bay aku kina'ase'an to'ongan e' Tuhan ati niampun aku e'na. Pina'nda'an e' si Isa katuyu'na ma saga a'a dusahan, angkan aku bay imananna to'ongan minsan aku dusahan labi min kamemon. Manjari aku itu sali' suntu'an ma saga a'a magkahagad ma iya ma llaw sinōngsampay binuwanan kallum kakkal ni kasaumulan.

17Magmahaldika' kitam ma Tuhan dakayu'-kayu', ya Sultan ni kasaumulan. Mbal iya magkamatay, mbal iya ta'nda' e' manusiya'. Wajib iya pinudji salama-lama. Amin.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Timuti, anakta ka. Pangandolku na ma ka'a panoho'an itu, ya magtaluwa' asal maka palman Tuhan, ya bay binowahan ka'a e' saga a'a magbobowa palman. Isbatun to'ongan kabtangan palman itu bo' ahāp e'nu angatu ma ai-ai ala'at.

19Pahogotun pangandolnu ma si Isa Al-Masi. Paisbat ka bo' halam aniya' dusa tahinangnu ya makasasaw pikilannu. Sabab aniya' saga a'a mbal ameya' ma pikilan alanu', ya angkan magka'at pangandol sigām ma Tuhan.

20Buwattē' si Himinus maka si Iskandar maka kasehe'an lagi'. Bay na sigām tukbalanku ni pang'ntanan nakura' saitan supaya sigām amintāng ati bo' pahali amah'lling pangkal ni Tuhan.

1 Timuti 2

Pasal Pangarap ni Tuhan

1Ya itu saga pamituwaku: in kitam bebeya'an si Isa subay anabbut Tuhan, subay angamu' tabang ni iya maka magsarang-sukul. Subay kitam angamu'-ngamu' ma pasal a'a kamemon,

2ma pasal saga sultan maka a'a kamemon taga-kapatut magparinta bo' supaya asannang maka ahantap paglahattam, samantala' kitam magmatāw ma Tuhan min addat-tabi'at asaltun.

3Landu' ahāp bang buwattē' bowahantam, makasulut atay Tuhan ya Manglalappas.

4Ya kabaya'an Tuhan itu, in manusiya' kamemon subay lappasan min hukuman dusa maka subay ata'uwan pandu' kasab'nnalan.

5Sabab dakayu' du Tuhan, maka dakayu' du isab magpa'llot ma Tuhan maka manusiya' amapagkahāp sigām, ya na si Isa Al-Masi pagkahita manusiya'.

6Bay paglilla'na kallumna pangal'kkat bangsa manusiya' min paldusahan sigām. Manjari, pagka amatay si Isa ma waktu bay asal panganggantа' e' Tuhan, minnē' tatuman bang ai ya kabaya'an Tuhan ma manusiya'.

7Ya na itu sababna angkan aku kawakilan e' Tuhan, sinō' amandu' ma saga a'a ngga'i ka bangsa Yahudi, supaya sigām nasihatanku pasal pangandol ma si Isa Al-Masi maka pasal pandu' kasab'nnalan. B'nnal sadja ya pah'llingku itu, mbalaku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magputing!

8Maingga-maingga aniya' saga jama'a si Isa magtipun, ya kabaya'anku in kal'llahan subay angamu'-ngamu' ni Tuhan magatay pote', hinabu sigām anangga ma halam aniya' ka'astol atawa paglugat sigām ni sai-sai.

9Kabaya'anku isab subay ahantap bowahan saga d'nda bang takdil ni pan'mmek. Ya kalingkat sigām subay aganta'. Bu'un sigām subay nihatul sagō' da'a sakit pina'alti. Subay sigām da'a magbulawan atawa magmussa' atawa mags'mmek ahalga'.

10Ya makalingkat sigām saga kahinangan ahāp. Tōp asal itu ma saga d'nda ya magpina'in in sigām magtata'at ma Tuhan.

11Saga d'nda isab subay akale sadja bang ninasihatan, maka subay angaku pinandu'an.
12Mbal tugutanku saga d'nda magnasihat atawa magmanda ma l'lla. In d'nda subay hal akale bang ma palhimpunanbi.

13Sabab si Mbo' Adam bay pinapanjari dahū e' Tuhan bo' yampa si Sitti Hawa.

14Maka ngga'i ka si Adam ya bay ka'akkalan e' nakura' saitan. D'nda ya bay ka'akkalan, maka d'nda ya bay angalanggal sara' Tuhan.

15Malaingkan lappasan du saga d'nda ma paganak bang pa'in tinuyu'an e' sigām pangandol ma Tuhan, maka lasa sigām ma a'a, maka kasussi pangatayan sigām. Addat-tabi'at sigām isab subay ahantap na pa'in.

1 Timuti 3

Pagmakōkan ma Palhimpunan saga Jama'a si Isa

1B'nnal kabtangan itu, ya yuk-i, “Bang a'a angangut pinat'nna' magmakōk ma saga jama'a si Isa, ahāp pangangutna.”

2Subay halam aniya' la'at atawa sā' panā'an a'a magmakōk. Subay dakayu' du h'ndana, subay iya ahantap ma ai-ai hinangna, subay ahāp pikilanna maka ahāp addatna. Bang aniya' pehē' ni luma'na subay pa'iddana to'ongan. Subayiya apanday isab amandu' ma saga sehe'na.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3Subay iya ngga'i ka a'a maglalango. Subay iya mbal ab'ngngis sagō' subay ahāp bowahanna ni kamemon. Subay iya mbal pangalulugat, subay mbal napsuhan ma pilak.

4Subay ahāp e'na angahatul anak-h'ndana, maka in iya baranna subay pinagaddatan e' panganakna. Panoho'anna isab subay bineya' e' sigām.

5Sabab bistahunbi, bang a'a pinat'nna' nakura' bo' mbal ata'u angahatul ma anak-h'ndana, buwattingga e'na angahatul katimukan saga a'a suku' Tuhan?

6Bang a'a sōd baha'u ni si Isa Al-Masi mbal iya makajari pinat'nna' nakura' sabab mbal gi' ahogot pangandolna, gana-gana palanga atayna ati pinat'kkahan iya hukuman, buwat bay hukuman ma nakura' saitan.

7Sagō' ya a'a pinat'nna' pagmakōkan subay pinagaddatan asal e' saga a'a ngga'i ka jama'a si Isa. Sababna, bang iya ganta' tasā' e' sigām, gana-gana iya tabowa e' sasat nakura' saitan.

Magtatabang ma Palhimpunan saga Jama'a si Isa

8Na, in pasal a'a pinat'nna' magtatabang ma katimukanbi saga jama'a si Isa Al-Masi, subay asaltun addat-tabi'at sigām, maka subay sigām mbal magduwa-d'lla'. Subay sigām mbal maglalango maka subay mbal napsuhan ma sin.

9Subay sigām patotog magatay pote' ma pandu' kasab'nnalan ya bay pamata'ue' Tuhan pasal si Isa Al-Masi.

10Subay sigām sinulayan dahū, jari bang kapandogahan na in addat sigām ahāp, makajari na sigām pinat'nna' magtatabang ma saga nakura'.

11Damikiyanna h'nda sigām, subay ahāp isab addat-tabi'at sigām maka subay mbal biyaksa angalituhan suli-suli. Subay isab mbal angandūl ma napsu sigām, maka subay kapangandolan ma ai-ai indaginis.

12Saga a'a pinat'nna' magtatabang itu subay dakayu' du h'ndana maka subay ahāp e'na angahatul anak-h'ndana maka sasuku ma okomanna.

13Jari bang ahāp e' saga a'a magtatabang itu maghinang kahinangan sigām, pinaheya du ōn sigām, ati makatawakkal sigām amissala ma pasal pangandol ni si Isa Al-Masi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pasal Bay Pamata'u e' Tuhan

14Na, Timuti, buwattitu panulatku ma ka'a sabab angasa aku pasa'ut pi'ilu.

15Sagō' bang aku tinaggahan, kata'uwannu du min sulat itu bang buwattingga bowahan saga a'a ma deyom okoman Tuhan, hatina ma palhimpunanbi saga

a'a suku' Tuhan ya kakkal salama-lama. In palhimpunan ilu ibarat papagan maka hāg ya pasangdolan pandu' kasab'nnalan itu.

16Halam aniya' kalu-kaluna, alalom sidda pandu' agamatam, pandu' pasal si Isa Al-Masi ya bay halam kinata'uwan, sagō' pinata'u na e' Tuhan. Bay iya palahil pi'itu magpabaran manusiya', sinaksi'an iya e' Rū Sussi in iya a'adil. Ta'nda' iyae' ba'anan mala'ikat. Pinagnasihat iya ni palbangsahan kamemon, pinagkahagad iya e' saga a'a ma kaluha'an dunya. Tabowa iya pa'angkat ni kasahaya'an sulga'.

1 Timuti 4

1Pasti' asal pamissala Rū Tuhan ma pasal waktu sinōng. Yukna aheka a'a ang'bba min pamogbog sigām ma pandu' kasab'nnalan bo' angisbat ma saitan putingan, maka ameya' isab ma pandu' bay minnē'.

2Saga pandu' itu pinalatun e' saga a'a pangangakkal, ya mbal ata'u magsusun sabab abengkok itikad sigām.

3Bang ma pandu' saga a'a itu, dusahan kono' sasuku magh'nda atawa magh'lla, maka aniya' kono' pagkakan mbal manjari kinakan. Asā' to'ongan pandu' buwattē' sabab in pagkakan itu bay pinapanjari e' Tuhan, angkan patut nihalal maka pinagsukulan e' sasuku magkahagad maka makata'u pandu' b'nnal.

4Ahāp asal kamemon bay pinapanjari e' Tuhan, angkan subay taima'ta sadja bang pa'in amu'anta pagsukulan ni iya.

5Halal kinakanta kamemon ma sabab lapal Tuhan maka ma sabab pagsukulta isab.

Sosoho'an si Isa Al-Masi Ahāp

6Na, Timuti, bang pamandu'nu saga pituwaku itu ni saga dauranakanta angandol ma si Isa Al-Masi, ahāp hinangnu. Akosog isab imannu ma sabab lapal agamatam ya pamalutannu, maka ma sabab pandu' kasab'nnalan ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pameya'annu.

7Sagō' da'a ka angikut ma saga kissa-kissa nsa'-bidda', ya halam aniya' kapūsanna. Patanamun akkal-pikilannu bo' taptap ahāp pameya'nu ma kabaya'an Tuhan.

8Bang baranta ya pakosogta, aniya' du kagunahanna minsan mbal aheya. Sagō' bang pakosogta pangandolta tudju ni Tuhan supaya tabeya'ta kabaya'anna, aheya to'ongan kagunahanna. Sabab minnē' kita tabowa ni kahāpan, ngga'i ka hal ma dunya itu, sampay isab ma dunya dakayu'.

9B'nnal kabtangan itu, wajib ni'isbat kamemon.

10Ya angkan kitam magsangsā' na pa'in maka magtuyu' na pa'in magnasihat, sabab pangasahantam Tuhan kakkal salama-lama. In iya isab angalappas ma

manusiya' kamemon min hukuman dusa, labi-luba'na saga a'a magkahagad ma iya.

11Manjari, Timuti, pandu'in pahāp maka soho'un bineya' saga panoho'an itu.

12Da'a ka aiya' amandu' minsan aniya' amareyo'-deyo' ka'a ma sabab abata' lagi' ka. Sagō' subay ahāp bowahannu kamemon bo' ka manjari panunuran e'saga a'a angandol mailu ma si Isa Al-Masi. Subay ahāp kaul-pi'ilnu, subay alasa ma pagkahinu, subay akosog pangandolnu ma Tuhan, maka subay halam aniya' la'at ma deyom pikilannu.

13Sat'ggolku mbal gi' makapi'ilu, patuyu' ka amassa min Kitab sakahaba' waktu kapagtipunbi saga jama'a si Isa. Patuyu' ka anganasihat maka amandu'an sigām.

14Da'a haman-hamanun kapandayannu, ya bay min Rū Sussi. Kapandayan itu bay pamuwan ka'a ma waktu palabay, pagka aniya' lapal min Tuhan bay binissala ma pasalnu, maka ka'a bay pinat'nna'an tangan e' saga pagmatto'ahan.

15Hinangun kamemon ya pamahinang ka'a ma deyom sulat itu. Patukid ka to'ongan, bo' supaya ta'nda' e' a'a kamemon ahāp kasōngannu.

16Kamaya'-maya' ka ma barannu sampay ma pamandu'nu. Hinangun na pa'in

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ai-ai panoho'anku itu ma ka'a. Sabab bang itu pagtuyu'annu, ngga'i ka hal ka'a ya lappasan min hukuman dusa, sagō' sasuku akale ma lapalnu.

1 Timuti 5

Pagmatto'ahan, Balu D'nda, maka Ata

1Da'a ka amah'llingan l'lla aumul gi' min ka'a. Bang saupama aniya' pamandu'nu ma iya, palunukun bissalanu buwat e'nu amissala ni mma'nu lissi. Saga l'lla abata' lagi', bistahun sali' danakannu.

2Saga d'nda aumul min ka'a, pagaddatin buwat ka-e'nu ma ina'nu lissi. Saga d'nda abata' lagi', pagaddatin sigām buwat danakannu isab, ma halam aniya' pikilannu saddī tudju ni sigām.

3Na, in pasal saga d'nda abalu angandol ma si Isa Al-Masi, ya halam taga-kampung amatuntul sigām, pagaddatin sigām.

4Sagō' bang balu d'nda aniya' anakna atawa mpuna, anak-mpuna he' subay magka'inagonan kamatto'ahan sigām. Bainat ko' inān in sigām magta'at sab'nnal-b'nnal ni Tuhan, ati katungbasan e' sigām bay kamale'an matto'a sigām atawa mbo' sigām angipat sigām tagna'. Jari bang buwattē' hinang sigām, kasulutan Tuhan.

5Saguwā' bang balu d'nda karangan-danganan, halam to'ongan aniya' angupiksa' iya, Tuhan sadja ya kaholatanna. Angamu'-ngamu' na pa'in iya ni Tuhan, mikitabang isab ma iya llaw-sangom.

6Sagō' bang aniya' balu d'nda hal angandūlan napsu baranna, sapantun iya a'a amatay minsan masi gi' allum baranna.

7Pasampayun pamandu'ku itu ni saga bebeya'an si Isa mailu, supaya halam aniya' pagsababan panā'an a'a ma sigām.

8Sagō' bang aniya' a'a mailu mbal bilahi amahilala' lahasiya'na, ya lagi'na bang mbal amahilala' a'a ma okomanna, a'a inān ang'bba na min pandu' ya pagkahagarantam, maka akalap gi' dusana min a'a mbal angandol ma Tuhan.

9Na, bang takdil ni pagsusulatan balu d'nda, ya patut nilapay bang d'nda ta'abut nnompū' tahun umulna, maka balu halam bay magh'lla ni saddi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ya patut nilapay, bang balu abantug ma sabab hinangna ahāp, buwat pami'atna ma panganakna, pamahilala'na ma saga a'a makani-luma'na, maka areyo' pangatayanna angayuput saga pagkahina suku' Tuhan. Subay d'nda anabang saga a'a taluwa' kasusahan, maka atuyu' isab angahinang kahāpan indaginis. Ya na ina'an ginis balu ya taluwa' sinulat.

11Sagō' bang balu d'nda abata' gi', da'a sigām lapayun ma deyom pagsulatanilu, sabab aluhay apinda pikilan sigām. Bang sigām t'kkahan baya' magh'lla,ang'bba du sigām min paghinang sigām ma Al-Masi.

12Jari makarusa sigām pagka mbal na taisbat bay janji' sigām ni Tuhan tagna' kabalu sigām.

13Gana-gana sigām angalisu' maghinang, ati pabiyaksa sigām angalatag kaluma'an. Maka ngga'i ka isab hal e'-i, sabab tagihan sigām maglituhan suli-suli ma pasal a'a kasehe'an. Palamud sigām ma palkala' ngga'i ka suku' sigām, maka pinagsuli-suli na pa'in e' sigām ya mbal wajib binissala.

14Bang ma aku, ahāp lagi' bang saga balu masi gi' abata' magh'lla pabīng maka maganak maka angahatul deyom luma' sigām. Manjari halam aniya' la'at tabissala e' saga bantatam ma pasalan kitam magpangandol ma si Isa Al-Masi.

15Angkan buwattitu pamandu'ku, sabab aniya' saga balu pataikut na min Tuhan bo' ameya' ma nakura' saitan.

16Sagō' bang d'nda bebeya'an si Isa taga-lahasiya' balu d'nda, ya d'nda inān subay angupiksa' iya. Mbal manjari pinaupiksa' e'na ma saga Almasihin kasehe'. Sarang ma sigām amahilala' saga d'nda balu ya halam to'ongan aniya' magka'inagonan sigām.

17Na, in pasal saga matto'a ya ahāp pamatuntul sigām ma ka'am jama'a si IsaAl-Masi ilu, patut tungbas sigām nilipat duwa. Labi-labi gi' isab bang matto'a amuspusan kosogna magnasihat maka magpandu'.

18Sabab tasulat asal ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Da'a sampongunbi bowa' sapi' pasalta' anganggisa' pai.” Maka aniya' isab ayat Kitab dakayu', ya yuk-i, “Bang a'a sinō' maghinang, patut iya tinambahan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Bang saupama aniya' anuntutan dakayu' matto'abi, da'a magtūy asipunbi tuntut e'. Subay aniya' duwangan atawa t'llungan ya makasaksi' ma dusana.

20Bang aniya' ganta' makarusa, bi'atunbi a'a inān ma pang'nda' saga bebeya'an si Isa kamemon, bo' supaya amintāng a'a kasehe'an maka tināw isab anunuran a'a bay makarusa he'.

21Timuti, saksi'ku Tuhan maka si Isa Al-Masi maka saga mala'ikat asussi, soho'ta ka to'ongan angisbat ai-ai ya panoho'anku ka'a ma deyom sulat itu. Da'a ka amapagbidda' ma a'a minsan sai. Ai-ai hinangnu da'a ka angandapitan dangan ma saukat kalasahannu.

22Da'a ka magdai'-dai' amene' a'a nihinang pagmakōkan ma palhimpunanbi. Tandingun dahū bo' kinata'uwan addat-tabi'atna. Da'a ka palamud ma dusa a'a kasehe'an. Pahalli' ka ma barannu bo' asaltun kaul-pi'ilnu.

23Da'a hal bohe' ya inumnu, sagō' anginum ka isab dangkuri' binu-anggul panambal b'ttongnu, sabab maumu ka magsaki-saki.

24Aniya' saga a'a ta'nda'an di-na paldusahan sigām, maka kata'uwanta in sigām taga-dusa angkan sigām tantu nihukum ma sinosōng. Aniya' isab saga a'a kasehe'an mbal magtūy ta'nda' dusa sigām. Subay waktu sinōng bo' yampa kinata'uwan.

25Damikiyanna isab aniya' saga hinang atampal magtūy kahāpna, maka aniya' isab saga hinang mbal magtūy kinata'uwan. Sagō' minsan buwattē', mbal katapukan, kinata'uwan du ma sinosōng.

1 Timuti 6

1Sasuku banyaga' magpangandol ma si Isa subay magaddat to'ongan ma sagaa'a ya tag-dapu sigām, bo' supaya halam aniya' makapah'lling la'at ma Tuhan,atawa makasoway pandu' ya pameya'antam.

2Bang banyaga' pinagdapuhan e' pagkahi bebeya'an si Isa, subay mbal kinulangan pagaddatna ma saukat magdanakan sigām ma deyoman Al-Masi. Ahāp lagi' bang banyaga' inān amahāp hinangna, ma sabab a'a paghinangannahe' pagkahina bebeya'an si Isa, a'a isab asal kalasahanna. Ya itu subay pamandu'nu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma kasehe'annu ilu: soho'un sigām ameya' to'ongan.

Pasal Karaya B'nnal

3Bang aniya' mailu magpandu', bo' saddī pamandu'na min pandu' kasab'nnalan bay min Panghū'tam si Isa Al-Masi, maka bang saddī isab min pandu' ya amowa kitam maghinang kabaya'an Tuhan,

4na, hal magmalangkahi a'a inān maka halam aniya' kata'uwanna. Ya sadja kabaya'anna subay magpayod maka magsu'al pasal saga kabtangan. Ya kamaujuranna aniya' maglindi-lindihan, aniya' magpanganjawab, aniya' maghimumungan ala'at, aniya' magtuna' nsa'-bidda'.

5Jari magsagga' na pa'in saga a'a itu. Asagut deyom pikilan sigām, maka mbalna tasilang e' sigām pandu' kasab'nnalan. Ma pangannal sigām, bang sigām magagama magdaya du sigām.

6B'nnal isab, aheya untungta bang kita magsukul sadja ma ai-ai panganggantа' kita.

7Kita itu ma waktu kalahilta, aniya' bahā' bay bowata ni deyom dunya itu? Halam aniya'. Damikiyanna bang kita amatay, halam aniya' tabowata pehē'.

8Angkanna kita subay mbal anawad. Bang pa'in aniya' napakata maka pan'mmekta, sarang na ko' he'.

9Sagō' saga a'a bilahi magkarayahan, aluhay tabowa sinasat magdusa. Tajallat sigām e' ba'anan napsu ma karupangan indaginis ya amaka'at sigām, ati ya kamattihanna magmula du sigām ma dunya itu sampay ma dunya dakayu'.

10Sabab napsuta ma alta' ya po'onan la'at kaginisan kamemon ya nihinang e' manusiya'. Aniya' isab saga a'a napsuhan ma alta', ati minnē' sigām ang'bbahan pangandol sigām ma si Isa Al-Masi. Ya kamaujuranna ahansul pangatayan sigām e' ba'anan kasusahan ya pat'kka ni sigām.

Pamituwa ma si Timuti Sadja

11Saguwā' ka'a, Timuti, a'a tapene' e' Tuhan, patala ka min kala'atan inān kamemon. Tukirin kaul-pi'il abontol maka pangisbat ni Tuhan, maka pangandol ma Al-Masi, maka lasa ma pagkahinu. Pahantapun bowahannu minsan ma sai,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka imanin ai-ai tum'kka ni ka'a.

12Puspusin kosognu ameya' ma Al-Masi, maka angutun kallum kakkal ya anatas ni kasaumulan, sabab ya na ilu po'onanna ya angkan ka'a-i niabbit e' Tuhan. Entomun bay kapagsab'nnalnu ma alopan saga saksi' aheka, hatina in ka'a angandol to'ongan ma si Isa Al-Masi.
13Aniya' itu pamituwaku ma ka'a ma pang'nda' Tuhan, ya amuwan napas ma binangsa kamemon, maka ma pang'nda' si Isa Al-Masi, ya bay atawakkal magpasab'nnal ma alopan gubnul Puntus Pilatu pasal pangandol ma Tuhan. Buwattitu pamituwaku:

14hinangun kamemon ya pamahinang ka'a e' Tuhan, ma halam aniya' sā'na atawa la'atna panā'an iya. Hinangun to'ongan sampay ta'abut waktu kabalik Panghū' Isa Al-Masi pi'itu ni dunya.

15Bang ta'abut na waktuna, pinapi'itu du iya pabalik e' Tuhan, ya jukup asal barakatna, maka tunggal isab magbaya' ma kamemon. Sultan asal iya ma kasultan-sultanan kamemon, Panghū' isab ma kapanghū'-panghū'ankamemon.

16Hal iya mbal magkamatay. Pa'ataganna asal deyom sahaya ya mbal tasekote' manusiya'. Halam aniya' bay maka'nda' iya ma waktu palabay, maka halam du aniya' maka'nda' iya ma sinōng. Wajib iya mahaldika'tam, maka ma iya asal barakat sampay ni kasaumulan. Amin.

17Na, in pasal saga a'a mailu taga-karaya, soho'un sigām da'a magmalangkahima sabab karaya sigām ma deyom dunya itu. Subay sigām mbal angandol ma pangalta' sigām sabab mbal du kakkal. Subay Tuhan ya pasangdolan sigām, sabab magmura e'na amuwan ai-ai makalasig pangatayantam.

18Pandu'in isab saga a'a ilu subay maghinang kahāpan ma pagkahi sigām. Ya karaya sigām subay kahinangan ahāp. Subay sigām hilas amuwan ma sasuku taluwa' kasusahan.

19Bang itu nihinang e' sigām, sali' aniya' alta' tatau' e' sigām ma deyom sulga' panantuhan sigām ma waktu sinōng. Jari makasambut du sigām kallum b'nnal, hatina kallum kakkal.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Na, Timuti, amay-amay, tau'un pahogot saga pandu' bay pangandol ma ka'a. Tangkisin bissala ya mbal makasulut atay Tuhan, maka saga pagpayod halam aniya' gunana. Niōnan ko' itu pangita'u e' a'a kasehe'an, sagō' ngga'i ka.

[21]Sabab aniya' saga a'a magpina'in in sigām bay kaniya'an pangita'u ina'an-i, sagō' minnē' sigām tabowa pasiha' min pandu' b'nnal ya pam'nnalantam. Mura-murahan, bang pa'in ka'am kamemon pinaniya'an tatabangan e' Tuhan. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Timuti

2 Timuti 1

Sulat si Paul Karuwana ni si TIMUTI

1Sulat itu min aku, si Paul. Kawakilan aku e' si Isa Al-Masi sabab min kabaya'an Tuhan, sinō' magnasihat ni saga a'a pasal kallum kakkal ya bay paljanji'an Tuhan ma sasuku parakayu' ma si Isa Al-Masi.

2Pasampayku sulat itu ni ka'a, Timuti. Sali' ka anakku kinalasahan. Mura-murahan, bang pa'in ka pinaniya'an tatabangan maka kasannangan deyom atay e' Mma'ta Tuhan maka Panghū'ta si Isa Al-Masi. Bang pa'in ka kina'ase'anisab.

Pamalasig si Paul ma Pangatayan si Timuti

3Magsukul aku ni Tuhan, ya paghinanganku. Maghinang na pa'in aku ma iya ma abontol itikadku, buwat bay paghinang kamatto'ahanku ma masa awal e'. Magsukul aku ni Tuhan ma sababnu, Timuti, pagka taentomta ka ma waktu kapangarapku ni Tuhan llaw maka sangom.

4Bang taentomku bay panangisnu ma waktu katulakku, landu' aku bilahi mag'nda' maka ka'a pabalik supaya aku kinōgan to'ongan.

5Taentomku isab kapangandolnu sab'nnal-b'nnal ma si Isa Al-Masi, buwat bay pangandol mbo'nu d'nda si Loyda maka bay pangandol ina'nu si Yunis. Tatantuku isab in ka'a taga-pangandol buwattē'.

6Ya itu po'onna angkan ka paentomanku pasal kapandayan bay pamuwan ka'a e' Tuhan, waktu kapat'nna'ku tanganku ma ka'a. Pajatuhun kapandayannu ilu

7sabab ngga'i ka tāw ya pamahōp Tuhan ma pangatayantam, sagō' kawasa,maka lasa ma pagkahi, maka pamaggat napsu.

8Da'a ka aiya' magsab'nnal ni a'a pasal Panghū'tam si Isa Al-Masi. Da'a ka isab aiya' ma pasalku, pagka aku ma deyom kalabusu itu ma sabab pameya'ku ma Al-Masi. Sagō' maglilla' sadja ka ameya'an aku anandalan kasigpitan ma sabab lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi. Pinakosog du ka e' Tuhan bo' kasandalannu.

9Lappasan na kitam e'na min hukuman dusa, tapene' kitam bo' kitam tahinang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a'a suku'na. Ngga'i ka ko' itu tungbas ma sabab aniya' bay hinangtam ahāp, sagō' ma sabab aniya' lasana maka ase'na tudju ni kitam. Ya asal mohotna ma halam gi' tapapanjari dunya, in kitam manusiya' asal kalasahanna maka ka'ase'anna sabab min kahinangan si Isa Al-Masi.

10A'awam kitam tagna' sagō' pinabukis na ma buwattina'an, sabab makapi'itu na ni dunya si Isa Al-Masi, ya Manglalappas. Taga'os e'na kosog kamatay ati kaniya'an kitam kallum kakkal ni kasaumulan luwas min lapal ahāp.

11Kawakilan aku e' Tuhan, sinō' magnasihat maka magpandu' lapal ahāp.

12Ya na itu sababna angkan aku katiksa'an ma deyom kalabusu itu, sagō' mbal aku aiya' sabab kata'uwanku du bang sai ya pangandolanku. Maka tatantuku isab in iya makakole' anganjagahan kamemon bay pangandolna ma aku, sampay ta'abut llaw pabalikna ni dunya.

13Isbatun to'ongan saga pandu' b'nnal bay pamandu'ku ma ka'a. Panunurin pahāp. Pahogotun pangandolnu ma si Isa Al-Masi maka kalasahin isab pagkahinu, pagka si Isa Al-Masi ya parakayu'antam sali'-sali'.

14Tau'un pandu' ahāp ya bay pangandol Tuhan ma ka'a, pagka ka tinabang e'Rū Sussi, ya pat'nna' ma deyom ataytam.

15Kata'uwannu, Timuti, bay aku siniya-siya e' saga bebeya'an si Isa ma lahat Asiya itu, sampay e' si Pigilus maka si Hermogen.

16Saguwā' mura-murahan bang pa'in disi Onesepor magtai'anak kina'ase'an e' Tuhan, sabab araran iya bay amalasig pangatayanku. Halam iya bay aiya' anibaw aku minsan aku ma deyom kalabusu.

17Sagō' pagt'kkana pi'itu ni da'ira Rōm, magtūy pinuspusan e'na kosogna amihaaku sampay aku tabākna na.

18Mura-murahan, bang pa'in iya kina'ase'an e' Tuhan ma llaw kabalik si Isa Al-Masi pi'itu angahukum manusiya'. Kata'uwannu du bang buwattingga bay katabang si Onesepor itu ma aku, waktu kamahē'ku gi' ma da'ira Epesos e'.

2 Timuti 2

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Manjari ka'a Otō', pakosogun pangandolnu sabab min tatabangan ya pamuwan kitam bebeya'an si Isa Al-Masi.

2Saga pamandu'ku bay takalenu min aku ma alopan saga saksi' aheka, subay patanggungnu ma saga a'a kapangandolan, a'a ata'u isab amandu'an saga sehe' sigām.

3Maglilla' ka ameya'an aku anandalan kasigpitan, supaya ka makasali' ni sundalu ahāp ma deyoman si Isa Al-Masi.

4Sabab bang a'a magsundalu, mbal iya palamud ma kahinangan saga a'a ngga'i ka sundalu sabab kabaya'anna subay kasulutan nakura'na.
5Atawa bang a'a bilahi maglomba ma pagdaganan, mbal iya makara'ug bang mbal beya'na aturan paglomba he'.

6Bang a'a isab magsangsā' maghuma, subay iya parahū angā' bahagi'na minbuwa' huma he'.

7Tali'un to'ongan saga pamaralilku itu, sabab tinabang du ka e' Tuhan bo' tahatinu to'ongan.

8Entomun si Isa Al-Masi, tubu' iya si Da'ud maka bay iya pinakallum pabīng min kamatay. Ya na itu lapal ahāp pagnasihatku.

9Angananam aku kabinasahan ma sabab pagnasihatku lapal ahāp itu, maka itiya' aku tinahan ma deyom kalabusu buwat a'a bay makalanggal sara'. Sagō' minsan tinahan baranku itu, mbal tatahan lapal Tuhan.

10Manjari maglilla' aku angananam kabinasahan ma sabab saga a'a tapene' e' Tuhan, bo' supaya sigām parakayu' ni si Isa Al-Masi ati pinaniya'an kasalamatan ma deyom sahaya Tuhan salama-lama.

11B'nnal sadja saga kabtangan itu, ya yuk-i, “Bang kita bay ameya' ma si Isa ma kamatayna, ameya' du isab ma iya ma kallumna.

12Bang kita anandal na pa'in ma deyom kabinasahan, ameya' du kita ma si Isa ang'ntanan pagparinta ma sinosōng. Bang kita amalilu in si Isa ngga'i ka pameya'anta, pinaliluhan du kita isab e'na.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Bang kita mbal at'ttog angandol ma iya, masi du iya kapangandolan sabab mbal to'ongan apinda addatna.”

Sosoho'an ya Makasulut Atay Tuhan

14Paentomin saga bebeya'an si Isa mailu pasal pamituwaku itu. Amay-amayin to'ongan sigām ma pang'nda' Tuhan, sō'un sigām da'a magsu'al pasal saga kabtangan. Saga pagsu'al itu mbal du makahāp, sagō' amaka'at gom pa'in pangandol saga a'a sasuku makakale iya.

15Puspusun kosognu amahāp ai-ai hinangnu bo' ka makasulut atay Tuhan. Subay abontol e'nu magnasihat pasal lapal kasab'nnalan, supaya ka mbal aiya' ma sabab hinangnu.

16Halli'in saga pagbissala karupangan ya mbal makasulut atay Tuhan. Bang a'a palamud ma saga pagbissala buwattē', ya kamattihanna tabowa sigāmmagdusa ati palawak gom pa'in min Tuhan.

17Ya pandu' saga a'a magbissala karupangan e' ibarat dugsul, palatag na pa'in ma deyom baran sampay alapat kamemonna. Buwattē' isab saga pamandu' disi Himinus maka si Pilitus.

18Ka'bbahan e' sigā pandu' b'nnal. Yuk sigā in pamakallum saga a'a magpatayan palabay na, angkan halam na aniya' pinakallum ma sinosōng. Jariminnē' aniya' saga a'a mbal na angandol ma si Isa.

19Sagō' ya pandu' min Tuhan itu apagon asal, sali' dalil papagan luma' mbal tajogjog. Aniya' sulat ma papagan itu, yuk-i, “Kinata'uwan e' Tuhan bang sai a'ana.” Aniya' gi' isab sulatna dakayu', yuk-i, “Sasuku ah'lling in iya suku' Tuhan, subay bbahanna saga kahinangan ala'at.”

20Buwattitu pamaralilku ma ka'a, Timuti. Ma deyom luma' aheya ya pat'nna'an a'a dayahan, magginisan kapanyapanna. Aniya' saga pangisihan hinangan bulawan, aniya' isab hinangan pilak. Subay palkala' aheya bo' yampa ginuna saga pangisihan ahalga' itu. Aniya' isab saga pangisihan hinangan kayu atawa tana', makajari ginuna llaw-llaw.

21Manjari saga bebeya'an si Isa sali' dalil kapanyapan indaginis. Sasuku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anussihan di-na min la'at kamemon, tapagguna ma pakaradja'an aheya. Ya angkan iya tapagguna e' Panghū'na, sabab tasussi deyom atayna maka sakapiya maghinang ai-ai ahāp.

22Halli'in saga napsu baran ya kabiyaksahan saga onde' baha'u. Ya tuyu'annu subay atay abontol, maka pagiman, maka paglasa, maka kasannangan. Magda'atay ka maka saga a'a angarap ma Panghū'ta si Isa Al-Masi min deyom atay sussi.

23Da'a ka palamud ma saga pagjawab karupangan, ya halam aniya' kapūsanna. Kata'uwannu in pagjawab buwattitu tahinang sadja pagbono'.

24Pagka sosoho'an Tuhan ka, da'a ka maglugat maka sai-sai. Subay ka angahāp maka anabalan a'a kamemon, maka subay ahāp e'nu magpandu'.

25Bang aniya' ganta' makasagga' pandu'nu, subay ahanunus panambungnu. Kalu sigām binuwanan pikilan e' Tuhan bo' makabāk pagsusunan, ati tabowa sigām pata'u ma pandu' kasab'nnalan.

26Jari angahāp pikilan sigām pabing, ati papuwas sigām min pang'ntanan nakura' saitan, ya bay anganjallat pikilan sigām bo' ameya' maghinang kabaya'anna.

2 Timuti 3

Pasal Masa Kahinapusan

1Entomun to'ongan itu, Timuti. Bang sōng na ta'abut masa kahinapusan dunya itu, aheka katiksa'an paniya'.

2Ya niangut e' saga a'a ma masa ina'an kahāpan di-sigām sadja, mbal takannal e' sigām a'a kasehe'an. Napsuhan du sigām ma pilak, abbuhan sigām, makaalanga atay sigām. Amissala sigām kala'atan ma pagkahi sigām maka mbalameya' ma pami'at matto'a sigām. Mbal sigām ata'u magsukul, maka landu' sigām asabul.

3Mbal sigām ma'ase' ma sehe' sigām, mbal isab bilahi magkahāp bang aniya' bay pagsagga'an. Angalimut na pa'in sigām ma a'a kasehe'an, maka nirūlan ai- ai kinanapsuhan baran sigām. Ab'ngngis sigām makalandu', maka ab'nsi maai-ai ahāp.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Mbal sigām kapangandolan sabab paninipu. Lumandu'an esog sigām, maka mbal manjari pagmalangkahi sigām. Bilahi sadja sigām maghāp palasahan ati halam aniya' baya' sigām angisbat Tuhan.

5B'nnal sigām magagama sagō' halam aniya' pūsna sabab mbal sigām bilahi pinindahan pangatayan. Oto' halli'in saga a'a buwattē'.

6Aniya' isab saga l'lla ma waktu ina'an-i pasōd ni deyom luma' a'a bo' amidjakan saga kar'ndahan magkarupangan. Asasaw pikilan saga d'nda inān sabab min dusa sigām, ati abowa-bowa sigām e' napsu magindaginis.

7Akale sadja sigām ma sai-sai amandu', sagō' mbal to'ongan makahati ma pandu' b'nnal.

8Saga l'lla ya amidjak inān anagga' asal ma pandu' b'nnal. Asagut deyom pikilan sigām, maka pangandol sigām ngga'i ka b'nnal. Ya panunuran sigām kahinangan disi Jannis maka si Jambes, ya bay anagga' si Musa ma masa awale'.

9Saguwā' in pamandu' saga a'a amidjak inān halam du aniya' kasōnganna. Mbal at'ggol, kinata'uwan du karupangan sigām e' a'a kamemon, buwat bay karupangan disi Jannis maka si Jambes e'.

Patogol ma Pandu' B'nnal

10Samantala' ka'a, Timuti, kata'uwannu du bang ai pamandu'ku maka bang buwattingga kaul-pi'ilku maka bang ai mohotku. Kata'uwannu isab in aku angandol asal ma si Isa. Imananku maka kalasahanku isab saga pagkahiku, maka sandalanku saga kasukkalan.

11Kata'uwannu du saga kapinjala'an maka kasigpitan bay pat'kka ni aku mahē' ma da'ira Antiyuk maka mahē' ma Ikuni maka ma Listara. Aho', kata'uwannu saga kapinjala'an kamemon bay kasandalanku. Daipara kapuwasan aku e' Panghū'tam min kasukkalanku inān kamemon.

12B'nnal asal, sasuku bilahi ameya' ma kabaya'an Tuhan ma sabab si Isa Al-Masi ya parakayu'anna, tantu sigām kat'kkahan kapinjala'an.

13Sagō' saga a'a patila'atun maka saga a'a pangakkal, paruhun na pa'in kahinangan sigām ala'at. Angalingu sigām ma sehe' sigām, maka talingu duisab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

baran sigām.

14Sagō' ka'a, Timuti, patogol ka ameya' ma pandu' b'nnal bay pamandu' ka'a,ya pandu' asal pagkahagarannu to'ongan. Kata'uwannu du bang sai bayamandu'an ka'a.

15Maka kata'uwannu isab kahālannu sangay min kariki'-diki'nu sampay ni kaheyanu, bay ka pina'anad asal ma ai-ai tasulat ma deyom Kitab. Ya na ina'an po'onanna angkan ka makapikil anaima' kallum kakkal, ya pamuwan e' Tuhan ma sasuku angandol ma si Isa Al-Masi.

16Kamemon tasulat ma deyom Kitab inān bay pinasulat e' Tuhan, ati aheya kagunahanna pamandu' maka pangalāng saga hinang mbal taluwa', maka

pamabontol kasā'an. Aheya isab kagunahanna pamituwa pasal addat-tabi'at ahāp,

17supaya ajukup saga a'a sosoho'an Tuhan ma pangita'u maka makapandayan. Jari sakap na sigām maghinang saga hinang ahāp kamemon.

2 Timuti 4

1Na, Timuti, aniya' gi' panoho'anku to'ongan ma ka'a. Saksi'ku Tuhan maka si Isa Al-Masi, ya angahukum manusiya' ma sinosōng, saga a'a masi allum sampay saga a'a magpatayan. Song iya pabalik pi'itu ni dunya amat'nna' pagparintana, angkan buwattitu pangamay-ngamayku ma ka'a.

2Pagnasihatun lapal Tuhan, anakap ka di-nu minsan ai waktu, kinale ka llingnu atawa mbal. Bang aniya' makahinang kasā'an, bi'atun. Bang aniya' makarusa, lāngun. Bang aniya' alamma pangandolna ma Tuhan, pakosogun. Patampalun pamandu'nu, maka imanin saga a'a pandu'annu minsan sigām ahunit pinandu'an.

3Angkan buwattitu panoho'anku ma ka'a, sabab aniya' waktu ma sinosōng mbal anaima' saga a'a ma pandu' b'nnal. Ya tinurul e' sigām ai-ai kabaya'an sigām,ati aheka guru pinatimuk e' sigām, sasuku amowahan sigām lling ahāp kinale.

4Pataikut sigām min pandu' b'nnal ati akale gom pa'in ma kissa bay hinangan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

manusiya'.

5Saguwā' ka'a, Timuti, subay atotog pikilannu minsan ai kalabayannu. Sandalin kasigpitan ai-ai, maka tuyu'in hinangnu magnasihat lapal ahāp pasal si Isa Al-Masi. Hinangun to'ongan ai-ai kamemon bay pamahinang ka'a e' Tuhan.

6Song na ta'abut ganta'an panukbal kallumku, sapantun inuman panukbal ni Tuhan. Asekot na waktu pamole'ku ni ahirat.
7Bay na puspusanku kosogku sali' dalil a'a maglomba ma pagdaganan, ati makasampay na aku ni gindananna. Halam bay bbahanku pangandolku ma Tuhan.

8Manjari aniya' asal tinagama e' Tuhan ma deyom sulga' panungbasna ma sasuku bay abontol atayna ma deyom dunya. Pinasambutan du aku tungbas inān e' Panghū' Isa Al-Masi, ya maghuhukum abontol, bang ta'abut llaw aheya inān. Ngga'i ka isab hal aku ya tinungbasan. Tinungbasan du isab saga a'a kamemon sasuku aholat angalagaran kapi'itu si Isa.

Pasal bay Kalabayan si Paul

9Patuyu' ka pasa'ut pi'itu,
10sabab bay na aku ni'bbahan e' si Demas pagka ahalga' ma iya saga legot dunya itu, ati wa'i na iya ala'an tudju ni lahat Tessaloneka. Si Kresken wa'i na ni Galatiya, maka si Titus wa'i ni Dalmatiya.

11Luwal la'a si Lukas ya sehe'ku maitu. Ngā'un si Markus ati bowahun pi'itu sabab makatabang iya ma aku ma hinangku itu.

12Ina'an si Tikikus bay soho'ku ni Epesos.

13Bang ka pi'itu, bowahun s'mmekku ya bay ta'bba ma luma' si Karpus mahē' ma lahat Trowas. Bowahun isab saga būkku, ya lagi'na saga katas panulatanku.

14Si Iskandar, ya a'a magsasal e', bay sidda angala'at aku. Sagō' pī'un na, Tuhan ya ata'u anungbasan iya ma sabab hinangna.

15Ka'a isab, pahalli' ka ma iya sabab akosog panagga'na ma lapal pagnasihatta.

16Tagna' aku sinumariya mahē' ma sara', halam aniya' bay angandapitan aku. Bay aku siniya-siya e' sehe'ku kamemon. Mura-murahan, bang pa'in mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

binista e' Tuhan paghinang sigām buwattē'.

17Sagō' minsan aku bay ni'bbahan e' sigām, pagapi' asal Panghū' Isa ma aku. Kabuwanan aku kosog e'na supaya aku makapagnasihat ma saga a'a ngga'i ka Yahudi, bo' sigām makakale pahāp ma lapalna. Jari kapuwasan aku e'namin kamulahan, sapantun a'a niliyusan min bowa' halimaw.

18Tantu isab aku lappasan e' Tuhan min kala'atan kamemon ya pat'kka ni aku ma sinosōng, ati binowa aku e'na ni lahat pagparintahanna ma deyom sulga', ma halam aniya' baya-bayana. Patut iya pinudji sampay ni kasaumulan. Amin.

Bissala Katangbusan

19Itiya' aku amasampay minsan la'a hal lapalku ni si Prisila maka si Akila maka disi Onesepor magtai'anak.

20Si Erastus, he' na angagad ma Kurintu, maka si Trupimus bay bbahanku ma da'ira Militus pagka asaki.

21Amay-amay, Timuti, pasa'ut ka pi'itu bo' ka mbal ta'abut e' musim pamaliyu. Itiya' isab disi Ubulus, si Pudin, si Linus maka si Klauda magpasampay isab minsan la'a hal lapal sigām ni ka'am. Damikiyanna isab saga dauranakantam bebeya'an si Isa kasehe'an.

22Mura-murahan, bang pa'in patotog Panghū'tam ma deyom ataynu. Bang pa'in ka'am kamemon kaniya'an tatabangan min Tuhan. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Titus

Titus 1

Sulat si Paul ni si TITUS

1Sulat itu min aku, si Paul, sosoho'an Tuhan. Kawakilan isab aku e' si Isa Al-Masi, sinō' pehē' anabangan saga a'a bay tapene' e' Tuhan bo' pasōng pangandol sigām ma iya, bo' pasōng isab pangita'u sigām pasal pandu' b'nnal, ya amowa sigām ameya' ma kabaya'an Tuhan.

2Angkan buwattē', sabab aniya' kallum kakkal holatantam. Kallum kakkal inān bay panganjanji' asal e' Tuhan dahū gi' min waktu pamapanjari dunya, maka Tuhan itu mbal ata'u magputing.

3Ta'abut pa'in waktu bay panganggantа' inān, pinaluwas e'na lapalna labay min pagnasihatku. In pagnasihat itu bay pangandol ma aku e' Tuhantam Manglalappas.

4Pasampayku sulat itu ni ka'a, Titus. Sali' na ka anakku lahasiya' pagka kita angandol sali'-sali' ma si Isa Al-Masi. Mura-murahan, bang pa'in ka pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay e' Mma'tam Tuhan maka e' si Isa Al-Masi, ya maglalappas ma kitam.

Saga Hinang si Titus ma Pū' Kerete

5Bay ka bbahanku mailu ma pū' Kerete bo' tahatulnu ai-ai halam bay aubus, tapat'nna'nu isab saga a'a nihinang pagmatto'ahan ma saga jama'a si Isa ya magtimuk ma kalahat-lahatan ilu kamemon. Entomun bay panoho'anku ma ka'a:

6bang a'a pinat'nna' pagmatto'ahan subay halam aniya' dusana panā'an iya maka subay dakayu' du h'ndana. Saga panganakna isab subay angandol ma si Isa Al-Masi, maka subay mbal bula'ug atawa atuwas pinandu'an.

7Sababna bang a'a pinat'nna' pagmakōkan ma saga jama'a si Isa, hinang Tuhan ya pangandol ma iya, angkan subay halam aniya' dusa panā'an iya. Subay iya mbal abbuhan atawa al'kkas apasu' atayna. Subay iya ngga'i ka a'apatilango, maka subay mbal ab'ngngis atawa napsuhan ma pilak.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Bang aniya' a'a pehē' ni luma'na subay pa'iddana to'ongan, maka subay iya ka'amuhan isab ma ai-ai makahāp. Subay iya ahantap ma ai-ai hinangna, maka subay iya abontol. Subay iya ameya' ma Tuhan min deyom atayna, maka subay ata'u ahalli'an napsuna.

9Subay ahogot pamalutna ma lapal kapangandolan itu, buwat bay pamandu' ma iya. Manjari ata'u iya amahogot atay saga a'a kasehe'an, pagka pamandu'na pandu' kasab'nnalan ma sigām. Maka ata'u iya anambungan saga a'a anagga' iya bo' pabontolna kasā'an sigām.

10Angkan subay buwattē', sabab aheka a'a atuwas kōk sigām maka agagga pinandu'an, labi-luba'na saga sehe'bi bay papinda min agama Yahudi. Binissala e' saga a'a inān ya halam aniya' pūsna, maka nilingu e' sigām a'a kasehe'an.

11Lāngun saga a'a magbissala buwattē' sabab aheka a'a magtautai'anak tabowa asasaw e' pamandu' sigām, pandu' mbal wajib pinamūng, maka pandu' pagpilak sadja.

12Aniya' dakayu' pagkahi sigām bangsa Kerete, a'a bibissalahun, bay makapaluwas bissala, yuk-i, “Saga bangsa Kerete itu hal magputing, ab'ngngis sigām buwat sattuwa talun, napsuhan sigām maka lisu'an maghinang.”

13Taluwa' bissala inān, angkan subay lāngnu saga a'a magpandu' inān bo' supaya ahāp pagkahagad sigām ma pandu' b'nnal.

14Soho'un sigām da'a angisbat ma saga kissa-kissa bangsa Yahudi ya ngga'ika b'nnal, da'a isab ameya' ma panoho'an bay nihinang e' saga a'a pataikut min kasab'nnalan.

15Bang a'a asussi pangatayanna, asussi ai-ai kamemon makani-pikilanna.Sagō' bang a'a mbal asussi pangatayanna maka mbal am'nnal ma si Isa Al- Masi, halam aniya' asussi ma iya sabab katamakan deyom pamikilna, maka mbal tapagbidda'na hāp maka la'at.

16Saga a'a inān magbau'-bau' in sigām ata'u ma Tuhan, sagō' hinang sigām maka bissala sigām mbal magtaluwa'. Makab'nsi-b'nsi addat sigām, mbal sigām ameya' pandu', maka mbal makapaghinang ahāp.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Titus 2

Pandu' B'nnal

1Samantala' ka'a, Titus, pamituwanu subay magtaluwa' maka pandu' b'nnal.

2Pituwahin saga matto'a l'lla in sigām subay ahalli' ma napsu baran sigām, subay ahāp addat sigām, maka subay ahantap ma ai-ai nihinang e' sigām. Subay ahogot to'ongan pangandol sigām ma si Isa, subay alasa ma pagkahi sigām, maka subay asandal minsan ai tum'kka ni sigām.

3Buwattē' isab pamituwanu ma saga matto'a d'nda. Ya addat-tabi'at sigām subay makatōp ma d'nda ya atuyu' ameya' ma kabaya'an Tuhan. Subay sigām da'a angalimut ma sehe' sigām maka subay mbal tagihan anginum ai-ai makalango. Ya pamandu' e' sigām subay pandu' ahāp.

4Manjari tabi'at e' matto'a d'nda itu saga kar'ndahan abata' gi' bo' sigām alasa ma anak-h'lla sigām,

5sampay ahantap ma ai-ai hinang sigām. Subay asussi pangatayan sigām maka subay atuyu' maghinang ma deyom luma'. Subay isab angaku kagara'ane' h'lla sigām. Bang buwattē' addat sigām, manjari halam aniya' makapah'llingan la'at pasal lapal Tuhan itu.

6Damikiyanna isab saga l'lla abata' gi', soho'un sigām pahantap ma ai-ai tahinang sigām.

7Ka'a Titus, subay ahāp to'ongan kaul-pi'ilnu bo' ka manjari panunuran e' saga sehe'nu. Bang ka amandu' subay abontol sadja pamandu'nu, maka bowahannu subay magtaluwa' maka lapal Tuhan ya pamandu'nu.

8Ma ai-ai pamandu'nu paggunahun saga bissala ahāp ya mbal tasoway, supaya aiya' saga kuntaratam pagka mbal makabāk sababan pamah'lling sigām la'at ma kitam.

9Pandu'in saga ata in sigām subay ameya' kapagbaya'an nakura' sigām, maka subay patuyu' anulut atayna. Mbal sigām manjari anganjawab ma panoho'an nakura' sigām.

10Subay sigām mbal anangkawan nakura' sigām, sagō' subay mattan in sigām ahatul

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka kapangandolan sakahaba' waktu. Jari ka'amuhan saga a'a ma pamandu'tam pasal Tuhan, ya angalappas ma kitam min hukuman dusa.

11Sabab pinatuwa' na e' Tuhan lasana maka ase'na bo' kalappasan saga manusiya' kamemon min hukuman dusa.
12Kapandu'an kitam e' lasa maka ase' Tuhan subay ang'bba min ai-ai ya mbal amowa kitam tudju ni iya. Subay bbahanta isab napsuta ma legot dunya itu. Jari subay kitam ahantap ma ai-ai hinangtam. Subay kitam abontol sadja, maka subay ameya'an kabaya'an Tuhan sat'ggoltam ma dunya itu,
13samantala' kitam angalagaran llaw ya asal holatantam. Ya na ina'an llaw patuwa' sahaya Tuhantam Sangat Kawasa, si Isa Al-Masi ya maglalappas ma kitam.

14Bay iya maglilla' amatay ma sababtam, supaya kitam tal'kkat e'na maka kapuwasan min kala'atan kamemon. Kabaya'anna subay asussi ataytam, bo' kitam manjari a'a suku'na na, ya atuyu' maghinang kahāpan.

15Ya itu pamandu'nu ni saga a'a. Amay-amayin sigām maka bi'atun sasuku sigām asā', sabab aniya' kapatutnu anagda sigām. Subay halam aniya' amareyo' ka'a.

Titus 3

Sakap Maghinang Ahāp

1Paentomin saga bebeya'an si Isa Al-Masi mailu, in sigām subay angaku ma kapatut saga pagnakura'an maka saga a'a ang'ntan pagparinta, ati subay ameya' ma panoho'an sigām. Subay sigām sakap maghinang ai-ai ahāp.

2Soho'un sigām da'a angalimut ma sai-sai, sagō' subay sigām pasulut maka pabagay sadja ma a'a kasehe'an. Subay ahanunut pah'lling sigām ni a'a kamemon.

3Sabab in kitam bay du isab a'awam ma waktu palabay, bay agagga sinoho', maka bay talingu. Tabowa-bowa na pa'in kitam e' napsu ahāp-ala'at, ai-ai ya makahāp palasahan. Bay ala'at isab kasuddahantam maka angandali'it na pa'in kitam ma saga sehe'tam. Ab'nsi kitam ma pagkahita, maka kinab'nsihan isab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kitam e' sigām.

4Sagō' Tuhan, ya angalappas kitam, bay makapatuwa' kahāpna maka lasanama bangsa manusiya',

5ati puwasanna kitam min hukuman dusa. Ngga'i ka ma sabab aniya' kahāpan bay hinangtam, sagō' ma sabab ase'na ma kitam. Nianakan kitam pabīng e' RūSussi maka kabuwanan kallum baha'u pagka sussina ataytam.

6Manglabi-labihan na kahāpan ma kitam pagka kitam pinasangonan Rū Sussie' Tuhan ma sabab si Isa Al-Masi ya angalappas kitam.

7Sabab min lasa maka ase' Tuhan ya angkan kitam pinapagkahāp na maka Tuhan, bo' kitam kaniya'an kallum kakkal ya asal holatantam.

8B'nnal sadja ya pah'llingku itu. Kabaya'anku subay ka amandu' pahāp-hāp pasal saga pandu'ku ya ma deyom sulat itu. Soho'un saga a'a ilu angikut to'ongan bo' supaya sasuku sigām magkahagad ma Tuhan magmatuyu' na pa'in maghinang ahāp. Ahāp asal hinang sigām buwattē', maka aniya' kagunahanna ma a'a kamemon.

9Saguwā' halli'in saga a'a magjawab ma halam aniya' kagunahanna, maka pagsuli-suli pasal saga ōn ka'mbo'-mbo'an sigām pangkat-mamangkat. Da'a ka isab palamud bang aniya' maglugat atawa magsu'al pasal sara' bay pang'bba e' si Musa ma masa awal e'. Saga pagsuli-suli buwattē' mbal makahāp, halamaniya' pūsna.

10Bang aniya' sehe'bi makatagna'an paglugat ma saga bebeya'an si Isa, sanggupin iya mint'dda, bo' sanggupin iya pabīng min t'dda la'a. Bang iya mbal ang'bba min hinangna he', da'a ka palamud ma iya.

11Sabab kata'uwannu in a'a buwattē', abengkok asal pikilanna maka dusahan. Atampal sā'na sabab min hinangna.

Bissala Katangbusan

12Na, Titus, bang at'kka pi'ilu si Artemas atawa si Tikikus, sai-sai ya soho'ku, patuyu' ka pehē' ni da'ira Nikupulis bo' kitam magbāk mahē'. Sabab agara' aku pat'nna' mahē' sat'ggol timpu pamaliyu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Patuntulun si Apollos maka si Senas ya abugaw he' bang sigā pauntas ni pal'ngnganan sigā. Buwanin sigā ai-ai kagunahan sigā.

14Pandu'in saga sehe'tam bebeya'an si Isa Al-Masi ilu, in sigām subay patukid maghinang ahāp bo' aniya' panabang sigām ma a'a kasehe'an bang kasigpitan. Bang buwattē' aniya' du pa'in kagunahan saga kahinangan sigām.

15Saga sehe'ku kamemon maitu amasampay minsan la'a hal lapal sigām ni ka'a. Ya du aku amasampay kasi-lasaku ni sasuku alasahan kami, pagka kitam dambeya'an angandol ma Al-Masi. Mura-murahan, bang pa'in ka'am kamemon pinaniya'an tatabangan e' Tuhan. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pilimun

Pilimun 1

Sulat si Paul ni si
PILIMUN

1Sulat itu min aku, si Paul, maka min si Timuti danakantam ma deyoman si Isa. Itiya' aku ma deyom kalabusu ma sabab si Isa Al-Masi ya pameya'anku. Pinasampay sulat itu ni ka'a, Pilimun. Bagay kami ka, maka sehe' kami maghinang ma Tuhan.

2Pinasampay isab ni si Appiya danakantam d'nda, maka ni si Arkippus ya sehe' kami maghinang ma si Isa ibarat sundalu, maka ni kajama'ahan si Isa ya magtipun ma luma'nu.

3Mura-murahan bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan deyom atay e' Mma'tam Tuhan maka Panghū'tam si Isa Al-Masi.

Magsukul si Paul ni Tuhan

4Magsukul aku ni Tuhan sakahaba' waktu kapangamu'-ngamu'ku ma pasalnu,

5sabab takaleku pasal pangandolnu ma Panghū' Isa maka kaheya lasanu ma saga a'a suku' Tuhan kamemon.

6Angamu'-ngamu' aku ni Tuhan bang pa'in ka atuyu' angahaka'an saga a'a pasal pangandolnu ma Panghū' Isa, bo' supaya palalom panghatinu pasal kamemon kahāpan ya pinaniya'an kitam ma sabab Al-Masi ya parakayu'antam.

7Bagay, akōd to'ongan aku sabab min lasanu, maka alasig isab deyom ataykuma sabab kapamalasignu pangatayan saga a'a suku' Tuhan.

Pangamu' si Paul ma Pasal si Onesimus

8Manjari itu, minsan aniya' kapatutku deyo' min Al-Masi anoho' ka'a pasal ai-aisubay hinangnu, mbal du aku magpanoho'an.

9Sagō' amu'anta sadja ka junjung, luwas min paglasata. Jari aku, si Paul, a'a to'a na, ya ma deyom kalabusu itu ma sabab kapameya'ku ma Al-Masi, hal anganjunjung la'a.

10Angamu' aku junjung ni ka'a pasal si Onesimus, ya sali' anakku lahasiya' itu. Tahinang aku pag'mma'anna sabab tabowa iya magkahagad ma si Isa hinabuku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma deyom kalabusu itu.

11Tagna' he', halam bay aniya' gunana ma ka'a, sagō' ma buwattina'an aheyana gunana ma ka'am sampay isab ma aku.

12Jari itiya' papole'ku ni ka'a si Onesimus, a'a kalasahanku to'ongan.

13Bilahi aku bang iya bay paddas maitu ma aku bo' aniya' paganti' min ka'a anabangan aku sat'ggolku ma deyom kalabusu itu ma sabab lapal ahāp ya pagnasihatku.

14Sagō' mbal ka pogosku subay anabangan aku. Ya kabaya'anku bang aku tabangannu, subay min baya'nu to'ongan. Jari mbal aku angahinang ai-ai bang ka mbal pasulut.

15Ya angkan arai' si Onesimus bay pinaokat min ka'a dai'-dai', supaya iya pakakkal ma ka'a t'ggolna allum.

16Tagna' he' banyaga'nu sadja iya, sagō' ma buwattina'an ahāp lagi' iya min banyaga', sabab danakantam na iya kinalasahan. Ahalga' to'ongan iya ma aku, sagō' labi iya ahalga' ma ka'a sabab banyaga'nu iya maka danakannu isab ma sabab Panghū' Isa ya parakayu'anbi.

17Manjari, Pilimun, bang aku tabistanu sali' sehe'nu magusaha, taima'un si Onesimus itu buwat panaima'nu ma aku.
18Bang aniya' dusana ma ka'a, atawa bang aniya' utangna, aku ya pa'atasun.

19Nda'un paljanji'anku itu, ma sulatan tanganku: “Aku si Paul amayad.” Ngga'i ka isab pagtungbuy, sagō' aheya utangnu ma aku, sabab aku ya po'onna angkan ka taga-kallum kakkal na ni kasaumulan.

20Aho', bagay, dūlin lagi' aku maka palasigun atayku ma sabab pangandolta ma Al-Masi ya Panghū'tam.

21Sulatku sulat itu sabab tatantuku in ka'a akale du. Kata'uwanku in tabangnu ma aku palabi lagi' min pangamu'ku itu.

22Aniya' gi' isab amu'ku: sakapin aku bilik mailu, sabab aholat aku in pangamu'bi ni Tuhan nirūlan du e'na, ati ni'nde'an du aku ni ka'am.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bissala Katapusan

23Itiya' si Epapras, sehe'ku maitu ma deyom kalabusu ma sabab si Isa Al-Masi ya pameya'anna, amabeya' minsan la'a hal lapalna ma ka'a.

24Damikiyanna disi Markus, si Aristarkus, si Demas maka si Lukas, saga sehe'ku maitu maghinang ma Tuhan, amabeya' isab lapal sigām ma ka'a.

25Mura-murahan, bang pa'in kam kamemon pinaniya'an tatabangan e' si Isa Al-Masi Panghū'tam. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hibrani

Hibrani 1

HIBRANI
Anak Tuhan Labi Alanga min saga Mala'ikat

1Ma awal jaman lagi' araran e' Tuhan amasampay palmanna ni ka'mbo'-mbo'antam labay min kanabi-nabihan, maka aheka ginisan lān bay pamasampayna.

2Saguwā' ma ahil jaman itu, Anakna ya amasampay palmanna ni kitam. Bay pinapanjari e' Anak saga alam min kahandak Tuhan, maka gin'llal iya pinusaka'an kamemon ai-ai ma sakalingkal alam.

3Takilāta sahaya Tuhan labay min Anakna, ta'nda'ta isab ma kajarihan Anak bang buwattingga kajarihan Tuhan. Tinayak na pa'in alam itu e' Anak sabab min kallamna kawasahan. Aubus pa'in e'na angahinang lawang pamasussi manusiya' min dusa sigām, aningkō' iya ma bihing Tuhan Sangat Kawasa, tampal ni kowan.

4Jari pinabangsa Anak itu labi min saga mala'ikat. Maka alanga isab ōn ya pamusaka' Tuhan ma iya, labi alanga min ōn saga mala'ikat.

5Sabab halam aniya' mala'ikat bay binissalahan e' Tuhan buwat bay pamissalana ma Anakna, ya yuk-i, “Ka'a ya Anakku, maka aku ya mma'nu min llaw itu.” Damikiyanna isab, halam aniya' mala'ikat bay pinalmanan e' Tuhan buwat ma ayat itu, ya yuk-i, “Mma'na du aku, maka anakku du iya.”

6Aniya' isab bay pangallam e' Tuhan ma waktu song pinabeya' Anakna tunggal-kawasahan pi'itu ni deyom dunya, yuk-i, “Subay iya pinudji e' kamemon saga mala'ikat Tuhan.”

7Buwattitu isab pamissalana ma pasal bangsa mala'ikat: “Tahinangna bangsa mala'ikat sali' baliyu, tahinang sosoho'anna sali' dallet api.”

8Malaingkan buwattitu pangallam Tuhan pasal Anakna: “O Tuhan, anatas pagparintanu ni kasaumulan. Abontol sadja kapagsultannu.

9Kasulutan ka ma ai-ai abontol, kab'nsihannu ai-ai ala'at. Angkan ka pinene'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinalanga e' Tuhannu, angkan ka binuwanan kakōgan maka kabantugan labi gi' min bay pamuwanna ma kasehe'annu.”

10Aniya' gi' pamissala dakayu', yuk-i, “O Panghū', bay papanjarinu dunya itu ma awal tagna'. Tangannu ya bay angahinang kalangit-langitan.

11Palanyap du babaw dunya itu maka diyata' ayan, Magka'ndang kamemonna buwat sapantun s'mmek, sago' ka'a ilu kakkal sadja.

12Momosnu dunya maka langit buwat s'mmek nilūnan, ati pindahannu ni saddī, buwat badju'. Malaingkan ka'a ilu mbal magkapinda, kakkal ka saumul-umul.”

13Halam aniya' mala'ikat bay binissalahan e' Tuhan buwat pamissalana ma Anakna, ya yuk-i, “Dai' ka aningkō' ma bihingku kowan, sampay pat'nna'ku palbantahannu kamemon, ma deyo' pād-tape'nu.”

14Na pagka buwattē', ai bahā' saga mala'ikat? Ginis umagad sigām pinabeya' e' Tuhan anabang ma manusiya' ya makataima' kalappasan min Tuhan.

Hibrani 2

Pasal Kalappas Aheya

1Pagka buwattē' kawasa Anak Tuhan, subay isbatta pandu' b'nnal bay takaleta ma pasalna, supaya kita mbal tabowa palaran.

2Sabab bang mbal katangkisan sara' ya bay pinalatun e' mala'ikat ni ka'mbo'-mbo'antam, maka bang sasuku makahinang kasā'an atawa dusa bay pinat'nna'an kabinasahan pinapagtongod maka dusana,

3na, buwattingga kita apuwas min mulka' bang palehomta kalappas landu' aheya itu? Panghū' Isa baranna bay magnasihat pasal kalappas itu, ati tinuman kasab'nnalanna e' saga a'a bay makakale iya.

4Tinapilan isab saksi' sigām e' Tuhan, pagka sigām buwananna barakat maghinang paltanda'an maka hinang kainu-inuhan a'a. Katulunan sigām ginis kapandayan min Rū Sussi, min kahandak Tuhan isab.

Si Isa ya Manglalappas

5Na ngga'i ka bangsa mala'ikat ya gin'llal e' Tuhan makapagbaya' ma dunya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sinosōng ya pagsambatta itu.

6Manusiya' ya pinapagbaya', buwat tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Ai kapūsan manusiya' angkan pagka'inagonannu? Ai anak manusiya' angkan parulinu?

7Pat'nna'nu iya areyo' dangkuri' min bangsa mala'ikat. Buwanannu iya kasanglitan maka kabantugan,

8sampay kapatut magbaya' ma kamemon ai-ai.” Bang ma bissala Kitab itu, aniya' kapatut pamuwan e' Tuhan ma Anak Manusiya' bo' kapagbaya'an e'na ai-ai kamemon. Halam aniya' mbal tumabeya' pinagbaya'an. Malaingkan mbal gi' ta'nda'ta manusiya' magbaya' ma kamemon.

9Ta'nda'ta si Isa, ya bay pinareyo' dai'-dai' min saga mala'ikat, minahaldika'an na maka sinanglitan ma sabab kamatayna ganti' manusiya' kamemon, sabab min ase' maka lasa Tuhan.

10Tuhan ya po'onan ma kamemon maka kamattihan ma kamemon, angkan patut bang iya amasampulna' si Isa labay min saga kabinasahan bay kalabayanna. Aheka a'a tahinang panganak Tuhan bay binowa e' si Isa ni kasahaya'anna, sabab iya ya pagmakōkan maka Manglalappas sigām.

11Sinussi e'na pangatayan manusiya', jari da'mma' iya maka saga a'a ya sinussi. Angkan iya mbal aiya' angaku in sigām danakanna.

12Buwattitu ya bay pah'llingna ni Tuhan, yuk-i: “Bissalahanku saga danakanku ma pasal kahinangannu. Sanglitanta ka ma palhimpunan sigām.”

13Yukna isab, “Pasangdol aku ma Tuhan.” Maka aniya' isab ayat dakayu', ya yuk-i, “Itiya' aku maka dauranakan ya bay pamaipat aku e' Tuhan.”

14In niōnan dauranakan itu dalaha' maka daisi sabab manusiya' sigām sali'-sali', angkan si Isa bay tahinang manusiya' bo' supaya makananam kamatay. Jari itu, pagka kalabayanna kamatay, tara'ug e'na nakura' saitan ya bay taga- ga'osan ma kamatay manusiya'.

15Pagka buwattē' kapanganda'ug si Isa min nakura' saitan, tapalimaya e'na

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sasuku bay tabanyaga' e' tāw sigām ma kamatay, sangay lagi' min kaonde' sigām.

16Atampal ko' itu, ngga'i ka mala'ikat ya tinabang e' si Isa, sagō' saga panubu'si Ibrahim.

17Ya itu sababanna angkan si Isa subay magsali' to'ongan maka dauranakanna manusiya' bo' supaya tananamna ai-ai kalabayan sigām. Manjari ma'ase' iya maka kapangandolan, jari patut iya nihinang Imam Muwallam magpatillot ma sigām maka Tuhan bo' supaya aniya' ka'ampunan dusa sigām.

18Ma buwattina'an makatabang na si Isa ma sasuku sinasat sabab bay kalabayanna sasat maka kabinasahan.

Hibrani 3

Si Isa Alanga min si Musa

1Saga dauranakanku magpangandol ma si Isa, ka'am bay niabbit e' Tuhan nihinang a'ana, soho'ta na kam angannal ma pasal si Isa. Bay iya pinapi'itu e' Tuhan nihinang Imam Muwallam ma agama ya pagsab'nnalantam.
2Atukid asal iya ma hinangna tudju ni Tuhan, ya bay amene' iya magimam, buwat bay katukid si Musa maghinang ai-ai ma luma' okoman Tuhan.
3Patut asal bang si Isa sinanglitan labi min si Musa. Buwat ibarat luma', patut bang a'a maghinang luma' ya sinanglitan labi min luma' bay hinangna.

4Minsan maingga luma', aniya' bay makahinang iya, saguwā' Tuhan ya makahinang kamemon ai-ai.

5Sosoho'an Tuhan asal si Musa, atukid maghinang ai-ai ma deyom luma' Tuhan. Binissala e'na pasal palman Tuhan ya pinaluwas ma waktu sinōng.

6Saguwā' pangandolan Al-Masi pagka Anak tag-luma' iya, angkan tukiranna hinangna magbaya' ma luma' Tuhan. Sapantun kitam luma' Tuhan kapagbaya'anna, bang pa'in ahogot imantam maka kaholatantam.

Aniya' Pahalian ma saga A'a Suku' Tuhan

7Ya itu lapal min Rū Sussi, ya yuk-i, “Ma llaw itu, bang takalebi suwala Tuhan,

8da'a patuwasunbi kōkbi buwat bay ka'mbo'-mbo'anbi, waktu bay kapanulang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sigām ma kabaya'anku, waktu isab kapanukas sigām ma aku ma lahat paslangan.

9Sinulayan na pa'in aku e' sigām, yuk Tuhan, tinukas na pa'in, minsan sigām bay maka'nda' saga kahinanganku ma deyom mpatpū' tahun e'.

10Angkan ap'ddi' atayku ma saga a'a inān. ‘Saga a'a itu,’ yukku, ‘mbal at'ttog pameya' sigām ma aku. Halam ni'ikut e' sigāmaddat-tabi'at ya kabaya'anku.’

11Bay aku angastol ati pagsapahanku sigām, yukku, ‘Saga a'a itu mbal to'ongan pasōd ni lahat pahalian bay tagamaku.’ ”

12Na, saga dauranakan, halli'inbi pikilanbi bo' supaya halam aniya' min ka'am maghinang kala'atan, saga ang'bbahan pangandolna, ati tabowa pataikut min Tuhan ya kakkal salama-lama.

13Sat'ggol masi waktu niōnan “llaw itu”, subay kam magtabang-tiyabangi dapagkahian sakahaba' waktu bo' pahogot imanbi, supaya kam mbal ka'akkalan e' kala'atan ati tabowa magmatuwas ma Tuhan.

14Tantu kita dambeya'an maka Al-Masi bang pa'in isbatta pangandolta min tagna' sampay ni katapusan.

15Buwat lapal sulat Kitab, ya yuk-i: “Ma llaw itu, bang takalebi suwala Tuhan, da'a patuwasunbi kōkbi buwat bay ka'mbo'-mbo'an e', ma waktu bay kapanulang sigām ma kabaya'an Tuhan.”

16Na, sai pinagbissala itu, ya bay makakale suwala Tuhan saguwā' anulang ma kabaya'anna? Ya na sigām kamemon bay pinagmunda'an e' si Musa paluwasmin lahat Misil.

17Sai isab bay kina'astolan e' Tuhan ma deyom mpatpū' tahun e'? Ya na sagaa'a bay makarusa, angkan sigām bay nilaglagan ma lahat paslangan e'.

18Maka sai isab taluwa' sapahan Tuhan, ya yukna, “Saga a'a itu mbal to'ongan pasōd ni pahalian bay tagamahanku sigām.” Ya taluwa' sapa Tuhan inān, yana saga bay anulang kabaya'anna.

19Manjari kata'uwanta, halam bay makasōd saga a'a inān ni lahat pahalian

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sabab mbal magkahagad ma Tuhan.

Hibrani 4

[1]Na, pagka masi taga-pūs bay panganjanji' Tuhan ma kitam, hatina in kitam makajari pasōd ni pahalian bay tagamana, angkan kita subay ahalli' supaya halam aniya' min kitam mbal maka'abut pinasōd ni pahalian e'.

[2]Bay kitam makakale lapal ahāp min Tuhan, buwat bay pinakale ma ka'mbo'-mbo'an e'. Bay sigām makakale lapal sagō' halam aniya' kahāpan ta'ā' sigāmminnē' sabab halam bay am'nnal.

[3]Sagō' makasōd kitam ni pahalian bay tinagama e' Tuhan, pagka am'nnal ma lapalna. Saguwā' sasuku mbal am'nnal, mbal isab pasōd buwat bay pamissalae' Tuhan, yuk-i, “Astolan aku, ya po'on aku makasubali, yukku, Saga a'a itu, mbal to'ongan makasōd ni deyom lahat pamahalianku sigām.” Buwattē' bayjanji' Tuhan. Aniya' asal pahalian sabab ajukup hinang Tuhan sangay min waktubay kapamapanjarina dunya.

[4]Sabab aniya' tasulat ma deyom Kitab ma pasal llaw kapitu'na, ya yuk-i, “Ta'abut pa'in llaw kapitu'na, magtūy pahali Tuhan min hinangna kamemon sabab ajukup na.”

[5]Ni'isaban isab e' Tuhan pah'llingna, yukna, “Mbal to'ongan makasōd saga a'aitu ni lahat bay tagamaku pahalian sigām.”

[6]Jari halam bay makasōd ni deyom pahalian saga a'a bay makakale tagna', sabab agagga sigām. Malaingkan aniya' a'a pinasōd,

[7]sabab aniya' gi' llaw dakayu' panganggantа' e' Tuhan ma manusiya', ya pinagbahasa “Llaw itu”. Palabay pa'in daka pilantahun min waktu ka'mbo'-mbo'an e', ni'isaban e' Tuhan palmanna, pinabissala ma si Da'ud, ati tasulat bissalana ma ayat Kitab bay pagbassata tagna'. Yuk-i, “Ma llaw itu, bang takalebi palman Tuhan, da'a patuwasunbi kōkbi.”

[8]Bang si Yussa' bay makabuwanan pahalian tantu ma bangsa Isra'il ma masa awal inān, waktu tagna', mbal bay amissala Tuhan pasal llaw saddī.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Sagō' aniya' bissalana, maka aniya' pahalian ma a'a suku' Tuhan,

10sabab sasuku makasōd ni deyom pahalian bay tinagamahan iya e' Tuhan, pahali iya min hinangna buwat kahali Tuhan min bay hinangna.

11Angkan kitam subay amuspus pasōd ni pahalian Tuhan, bo' supaya halam aniya' min kitam tinaikutan ma sabab kapameya'na ma kajarihan saga a'a patigaggahun inān.

12Pahōp asal palman Tuhan, maka apaslod. Atalom gi' labi min katalom kalis, ati pa'abut to'ongan ni deyom paltubu-tubuhanta maka ni palnyawahanta sampay ni sumsumta. Manjari ai-ai pinikil maka niniyat e' manusiya', tasilang sadja ma sabab palman Tuhan e'.

13Halam aniya' katapukan min pang'nda' Tuhan ma ai-ai pinapanjari kamemon. Atampal sadja ma pang'nda'na, ati paharap du kitam ni iya ma sinosōng, magpasab'nnal ma pasal kamemon bay hinangta.

Si Isa Imam Muwallam Bangsahan

14Na, aniya' ma kitam Imam Muwallam landu' bangsahan, wa'i na makasampay ni haddarat Tuhan. Ya na si Isa Anak Tuhan. Angkan subay ahogot pamogbogtam ma agama ya pagsab'nnalantam itu.
15Sabab si Isa, ya Imamta Muwallam, landu' ma'ase' ma kitam. Kata'uwanna asal kalammahantam sabab bay na kalabayanna sasat indaginis buwat makani-kitam. Ya sadja pagbidda'anna, in iya halam bay makarusa.

16Na, pagka aniya' ma kitam Imam Muwallam buwattē', subay mbal ag'mma sumangattam pasekot ni haddarat Tuhan angamu' tabang min iya, ya po'onan tabang. Tantu kitam kina'ase'an maka tinabang ma waktu asigpit.

Hibrani 5

1Na, in pasal Imam Muwallam bangsa Yahudi: bang aniya' pinene' magimam muwallam, pinene' iya min pagkahina manusiya'. Kawakilan iya maghinang ni Tuhan paganti' min pagkahina. Tinukbalan e'na lalabotan ni Tuhan, kinulban e'na saga hayop supaya aniya' pangampunan dusa saga a'a.

2Biyaksa iya t'kkahan lamma angkan ahanunut e'na amissalahan saga a'a halam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kapandu'an, a'a bay paokat min lān tudju ni Tuhan.

3Ngga'i ka isab hal dusa a'a kasehe'an ya pinagkulbanan, sampay dusabaranna isab, sabab manusiya' iya magkalamma.

4Halam aniya' angangg'llal di-na Imam Muwallam bang hal min baranna, saguwā' Tuhan sadja ya amene', buwat bay pamene'na ma si Harun waktu palabay.

5Damikiyanna Al-Masi, halam iya bay maglaku-laku di-na in iya subay imam muwallam, saguwā' Tuhan bay angangg'llal. Buwattitu pamissala Tuhan ma iya: “Ka'a ya Anakku, maka aku ya mma'nu min llaw itu.”

6Aniya' isab bay pamissalana ma ayat saddi, ya yuk-i, “Ka'a ya tahinang imam salama-lama tahun. Sali' du pagimamnu maka bay pagimam si Malkisadik waktu tagna'.”

7Hinabu pa'in si Isa ma dunya itu, bay iya angamu' duwa'a maka anganjunjung ni Tuhan, ya taga-kapatut amuwasan iya min kamatay. Akosog panangisna sabuna angamu'-ngamu', ati kinale iya e' Tuhan ma sabab kapagmalulusna ma kahandakna.

8Makananam si Isa katiksa'an minsan iya Anak Tuhan, manjari atukid pameya'na ma panoho'an Tuhan pagka kapamintānganna tiksa' inān.

9Ta'abut pa'in iya atubus ma kamemon, tahinang iya tunggal manglalappas ma sasuku ameya' ma iya, bo' supaya sigām pinaniya'an kallum kakkal.

10Lāgi pinat'nna' iya Imam Muwallam e' Tuhan, buwat bay kapagimam si Malkisadik ma masa awal e'.

Imanta Subay Ginomgoman Pahāp

11Na, aheka lagi' arak pamata'u kami ma ka'am ma pasal ina'an-i, saguwā' kahunitan aku amahati ka'am sabab agagga kam pinandu'an.

12At'ggol na kapameya'bi ma si Isa, sagō' mbal gi' kam makapandu' ma pagkahibi ilu. Subay aniya' a'a saddi amandu'an ka'am pabalik pasal lapal Tuhan. Sali' kam hantang onde'-onde' ya mbal makakakan atuwas, subay hal gatas.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Bang a'a mbal makakakan saddī min gatas, masi iya onde'-onde' ya mbal gi' makapanilang ahāp maka ala'at.

14Subay kam asangpot bo' yampa makakakan pagkakan atuwas. Hatulanna, bang a'a asangpot pangandolna, biyaksa iya ami'at baranna bo' tasilangna ahāp maka ala'at.

Hibrani 6

1Angkanna, bang kitam bilahi asangpot ma kaul maka pi'il, subay kitam ang'bba min pamandu' panagna'an pasal Al-Masi, bo' palanjal ni pangadji' alalom-lalom. Da'a balikantam undang-undangan pasal pagtaikut min hinang halam taga-pūs maka pangandol ma Tuhan.
2Pasal pagpandi maka pagt'ppak tangan, maka pandu' pasal pagpakallum a'a magpatayan maka hukuman kakkal. Bay na pangadji'antam ina'an.

3Jari pasangpot du pangita'utam, bang karūlan isab e' Tuhan.

4Saupama a'a bay pinasawahan panahu'anna: bay makananam anughala' min sulga' maka bay makahampit kawasa min Rū Sussi. Bang a'a inān anaikutan pangandolna ma si Isa, tantu iya mbal makabāk kataubatan pabīng.

5Bay na kalabayanna kahāpan min palman Tuhan maka tananamna isāb barakat min pagparintahan sinōng.

6Sagō' bang iya animanan pangandolna, tantu iya mbal makabāk pagsusunan atawa pagtaubatan pabalik. Sabab hatulanna, nilansang e'na Anak Tuhan ni hāg pabalik, nihinang iya panunggingan a'a ma mata mairan pabīng.

7Na, kitam manusiya' sapantun tana' paghuma'an. Bang araran kaulanan, pasulig maina'an saga tinanom ya pagguna e' a'a tag-huma.

8Saguwā' bang tana' hal patomo'an sagmot maka kayu-kayu itingan, halam aniya' kagunahanna. Taka-taka sinukna'an ati tinunu' ma katobtobanna.

9Saguwā' minsan buwattē' pagbanda'ku ma ka'am, saga bagay kalasahanku, makatantu kami in ka'am mbal magkabuwattē'. Tantu kam kaniya'an kahāpan ya pinasambeya' maka kalappasan kalabayanbi ilu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Abontol asal Tuhan. Mbal takalipatna bay hinangbi ahāp sampay lasabi ma iya. Ta'nda' lasabi min panabangbi ma pagkahibi bebeya'an si Isa, min tagna' sampay ni kabuwattina'anan.

11Ya sadja kabaya'an kami bang pa'in ataptap katuyu'bi dangan maka dangan sampay ta'abutbi kamaujuranna, bo' tatuman ai-ai holatbi min Tuhan.

12Mbal kami bilahi bang kam maglisu'-lisu'. Ahāp lagi' kam anengoran saga a'a anandalan haggut-pasu' ma sabab pangandol sigām, ya angkan sigām makasambut panganjanji' Tuhan.

Tuman du Janji' Tuhan

13Ma waktu kamatto'ahan, aniya' janji' Tuhan ma si Ibrahim. Bay sapahanna isab janji'na, ōnna dakayu'-kayu' ya pagsapahanna sabab halam aniya' alanga min ōnna.

14Angallam iya ma si Ibrahim, yukna, “Ya itu janji'ku ma ka'a: barakatanta ka to'ongan maka pahekaku saga panubu'nu.”

15Halam sinumu si Ibrahim angalagaran Tuhan, angkan tasambutna kamemon bay panganjanji' ma iya.

16Ya addat manusiya' bang anapa, subay aniya' pagsapahan liyu min sigām, jari asulut palkala' a'a duwangan bang makapagsapa na.

17Ya kabaya'an Tuhan subay atampal to'ongan bang ai maksudna maka bang buwattingga tatasna, angkan pinapagtapil janji'na maka sapana.

18Minnē' kitam makatantu in janji' Tuhan mbal magkapinda sabab mbal kapindahan in duwa magtapil itu, mbal isab kapaliluhan e' Tuhan. Angkan pat'ttog gom pa'in imanta, sasuku kitam makabāk kasalamatan ma iya, ati amalut kitam ma kaholatan ya pamuwanna ma kitam.

19Jari ahogot kaholatantam, sali' sapantun sau mbal talaran minsan buwattingga kalandos s'llog. Angkan ahogot, sabab ina'an paengkot ma deyom Luma' Pangarapan ni Tuhan, ma haddaratna to'ongan.

20Bay na pareyom pina'an si Isa, dahū min kitam, sali' dalil imam magpatillot ma pasaltam. Tahinang na iya Imam Muwallam magimam salama-lama, buwat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay kapagimam si Malkisadik ma masa awal e'.

Hibrani 7

Si Imam Malkisadik

1Na in pasal sultan Malkisadik: si Malkisadik itu bay sultan ma lahat Salem ma
masa awal e', maka imam isab iya ma Tuhan Mahatinggi. Jari dakayu' llaw,
hinabu si Ibrahim amole' min panganda'ugna ma saga sultan kuntarana,
sinampang iya e' Malkisadik maka sinibahatan e'na kahāpan.

2Kabuwanan bahagi' si Malkisadik e' si Ibrahim, dambahagi' min sangpū' ma
pangalta' bay ta'agawna ma pagbono'an. Bang nihati ōn Malkisadik itu, “Sultan
Ka'adilan” atawa “Sultan Kasannangan.”

3Halam aniya' salsila pasal si Malkisadik bang minningga pangkatanna. Mbal
isab kata'uwanta bang buwattingga kapaganak ma iya maka bang sumiyan
kamatayna. Dasali' iya maka Anak Tuhan, sabab anatas kapagimamna ni
kasaumulan.

4Kira-kirahunbi kabangsa si Malkisadik itu, sabab kabuwanan iya bahagi'
sangpū' min pangalta' bay tataban e' si Ibraham, pangkattam landu' abantug.

5Aniya' panoho'an sara' pinat'nna'an saga panubu' si Libi pasal kapagimam
sigām. Sinō' sigām animuk alta' min pagkahi sigām tubu' si Ibrahim, bahagi'
sangpū' min kaniya' sigām.

6Ngga'i ka panubu' si Libi si Malkisadik itu, sagō' makasambut iya bahagi' min
si Ibrahim. Jari si Ibrahim, a'a bay kapanganjanji'an e' Tuhan, bay niamu'an
kahāpan e' si Malkisadik.

7Atampal ko' itu, ya a'a angamu' kahāpan akawasa lagi' min a'a ya niamu'an
kahāpan.

8A'a magkamatay asal saga kaimaman Yahudi ya animuk bahagi' alta' min
pagkahi sigām. Saguwā' si Malkisadik itu, ya bay makasambut bahagi' min si
Ibrahim, tasulat ma deyom Kitab in iya taptap allum.

9Taga-kapatut saga imam panubu' si Libi animuk alta' sagō' tumabeya' si Libi
ma mbo'na si Ibrahim ma kapanukbal bahagi' alta' ni si Malkisadik.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Halam gi' bay nianakan si Libi ma waktu kapanukbal si Ibrahim e', sagō' ina'an iya patanam ma deyom kuddarat mbo'na.

Si Isa maka si Malkisadik

11Na, ma waktu tagna' inān aniya' sara' pamat'nna' e' Tuhan ma bangsa Isra'il, maka aniya' kaimaman panubu' si Libi bay gin'llal magsuluhan. Manjari bang panubu' si Libi itu bay taga-kawasa amasampulna' kajarihan saga pagkahi sigām, angay subay aniya' bowahan imam saddī buwat kapagimam si Malkisadik? Angay mbal bineya' kapagimam si Harun ya panubu' si Libi?

12Bang ginanti'an bowahan pagimam tagna', subay ginanti'an isab sara' ya pameya'anna.

13-14Atampal ko' itu, ngga'i ka panubu' si Libi ya pagbissalahantam itu, sagō' si Isa ya Panghū'tam. Saddī tubu'anna sabab panubu' si Yuda iya, maka halam aniya' panubu' si Yuda maghinang ma deyom Luma' Pangarapan ni Tuhan. Halam minsan sinambat e' si Musa panubu' si Yuda bang takdil ni imam.

15Atampal to'ongan, aniya' na imam saddi palahil, ma buwat kapagimam si Malkisadik.

16Ngga'i ka sara' atawa usulan manusiya' ya makabuwanan si Isa kapatut magimam, sagō' nihinang iya imam ma sabab kawasana, pagka halam aniya' kahinapusan kallumna.

17Buwat bay binissala ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Ka'a ya tahinang imam ma salama-lama tahun, buwat bay kapagimam si Malkisadik.”

18Pinapasan na bay sara' tagna' pagka halam aniya' kosogna, halam aniya' kapūsanna.

19Sabab halam aniya' bay tasussi pangatayanna ma sabab sara' si Musa ya bogboganna. Maka aniya' na niholat saddi, labi ahāp min sara' inān. Minnē' kitam taga-kapatut pasekot ni Tuhan.

20Aniya' gi' sapa Tuhan pinabeya' ma pagimam si Isa. Halam aniya' sapa ma saga imam tagna',

21saguwā' si Isa tahinang imam labay min panapa Tuhan, ya yuk-i, “Angallam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Panghū' ma pasalan ka'a, yukna, ‘Ka'a ya tahinang imam sampay ni kasaumulan.’ Mbal to'ongan apinda sapa pangallamna itu.”

22Na pagka buwattē', labi ahāp kapagsulutan baha'u itu, ya niumbangan e' si Isa.

23Aniya' gi' pagbidda'an saga imam tagna' maka si Isa. Magkamatay asal saga imam tagna' inān, angkan subay aheka bo' aniya' na pa'in paganti'.

24Saguwā' halam aniya' ganti' si Isa sabab allum iya salama-lama.

25Angkan iya makaga'os angalappas to'ongan ma sasuku angandol ma iya, bo' supaya makapagsekot maka Tuhan. Makalappas iya min buwattina'an sampay ni kasaumulan sabab allum iya salama-lama anganjunjung ni Tuhan ma pasalan sigām.

26Manjari Imamtam Muwallam si Isa, ya ata'u anabangan kitam. Asussi pangatayanna, halam aniya' tamakna. Pinabidda' iya min manusiya' dusahan ati pinalanga iya ma deyom sulga'.

27Bidda' isab iya min saga Imam Muwallam kasehe'an inān. Taga-kapatut sigām anukbalan susumbali'an llaw-llaw pamapuwas dusa. Dusa baran sigām ya pinuwas dahū, bo' yampa dusa kasehe'an. Sumaguwā' mbal magkagunahan buwattē' si Isa. Pinamint'dda panukbalna pagkulban ni Tuhan pamapuwas dusa manusiya' kamemon, pagka paglilla'na baranna ni kamatay.

28Bang ma sara' si Musa, manusiya' salla'an ya pinat'nna' magimam-nakura'. Saguwā' labi ajatu pangwakil Tuhan ma Anakna sabab min janji'na ahogot,

damuli lagi' min waktu kapamuwan sara'. Jari Anakna, ya halam aniya' salla'-salla'na, tahinang Imam Muwallam sampay ni kasaumulan.

Hibrani 8

Si Isa ya Imam Muwallam

1Na, ya na itu to'ongan maksud pagbissalahantam: aniya' ma kitam Imam Muwallam buwat bay bissalaku he'. Ina'an iya ma haddarat Tuhan Sangat Kawasa, aningkō' ma bihingna tampal ni kowan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Ina'an iya magimam ma pangarapan mahasussi, hatina ma langgal to'ongan ya bay nihinang e' Panghū', ngga'i ka e' manusiya'.

3Ya angkan aniya' imam muwallam pinat'nna', sabab anukbalan sigām lalabotan saga manusiya' ni Tuhan, sampay susumbali'an ya pagkulban sigām. Damikiyanna Imamtam Muwallam, subay aniya' panukbalna ni Tuhan.

4Bang iya bay ma dunya lagi', mbal iya makapagimam sabab aniya' asal imam maitu pinat'nna' anukbalan lalabotan saga a'a ni Tuhan ma buwat usulan sara' Yahudi.

5Sagō' ya nihinang e' imam ma dunya itu ngga'i ka kab'nnalanna. Sali' lambung sadja atawa patta' ma hinang to'ongan, ya nihinang ma deyom sulga'. Buwattē' isab bay kahinangan si Musa ma masa awal e', ma songna maghinang langgal tolda. Bay iya binanda'an e' Tuhan, yuk-i, “Amay-amay, beya'in suntu'an langgal bay pa'nda'anku ni ka'a ma diyata' būd.”

6Sagō' kapagimam ya pamahinang ma si Isa, aheya to'ongan lagi' min kapagimam saga a'a ma dunya. Labi ahāp isab kapagsulutan baha'u ya paghāpan manusiya' maka Tuhan ma sabab si Isa, maka labi ahāp paljanji'anya amuwan kajatuhan.

7Bang bay halam aniya' salla' ma kapagsulutan tagna', mbal bay ginanti'an ni saddi,

8sagō' tasoway e' Tuhan saga a'a suku'na, angkan yukna, “Aniya' waktu paniya' ma sinosōng waktu pangahinangku pagsulutan baha'u maka bangsa Isra'il, beya' isab bangsa Yuda.

9Saddī isab min kapagsulutan tagna', ya bay hinangku ma ka'mbo'-mbo'an sigām, waktu kapamowaku sigām paluwas min lahat Misil. Halam kabogbogan e' sigām kapagsulutanku maka sigām, ya angkan sigām pasagaranku, yuk Panghū'.

10Buwattitu ya kapagsulutan song hinangku ma bangsa Isra'il: Ma waktu sinōng inān, yuk Panghū', pahōpku panoho'anku ni deyom pamikil sigām. Sulatku isab sara'ku ma deyom atay sigām. Ati aku ya pagtuhanan sigām, maka sigām ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tahinang bangsa suku'ku.

11Mbal na sigām subay amandu'an sehe' sigām ma pasalanku, mbal sigām amogos pagkahi sigām subay ata'u ma Panghū'. Sabab kinata'uwan du aku e'a'a kamemon, min a'a areyo' sampay ni a'a bangsahan.

12Ati ampunku paldusahan sigām kamemon. Mbal na entomku bay hinang sigām ala'at.”

13Na, pagka binissala e' Tuhan kapagsulutan baha'u itu, hatina amaluba na in kapagsulutan tagna'. Sabab minsan ai-ai, bang ang'ndang na atawa amaluba na, al'kkas na magka'at.

Hibrani 9

Untulan ma Langgal Pagkulbanan Tagna'

1Na, aniya' sara' pasal pagta'at ni Tuhan bay pabeya' ma kapagsulutan tagna', maka aniya' isab luma' pangarapan bay hinangan manusiya'. Buwattitu hinanganna:

2aniya' luma' tolda bay nihinang duwa bilikna. Ya bilik pasōran dahū niōnan Bilik Sussi. Aniya' panyapna papagan palita'an maka lamisahan pagtutukbalan, maka tinapay pangalabot ni Tuhan.

3Aniya' isab bilik niōnan Bilik Mahasussi ma deyom to'ongan, ma liyu kultina pangagpang.

4Ya panyapna lamisahan bulawan panugtugan kamanyan, maka ba'ul sinarul deyom-luwasanna maka bulawan, ya pinagōnan Ba'ul Pagsulutan. Aniya' ma deyom ba'ul inān garul bulawan isihan kinakan niōnan “manna”. Ina'an isab tungkud si Harun ya bay tinomo'an dahun, maka duwa papan batu bay niukilan pagsulutan Tuhan.

5Aniya' duwa mala'ikat pikpikan ma diyata'an ba'ul, tanda' pangilahan in ina'an-i haddarat Tuhan. Pab'llat pikpik sigām angalimbuhan sa'ob ba'ul, ya pinigsikan laha' pangampunan dusa. Saguwā' mbal tapagbissalatam ba'anan kapanyapanna ma waktu itu.

6Na, buwattitu ya kal'ngngananna ma deyom Luma' Pangarapan inān: magsōd saga

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

imam llaw-llaw ni deyom bilik tampal ni luwasan bo' angahinang ai-ai ya kapatutan sigām.

7Saguwā' luwal imam muwallam ya makajari pasōd ni bilik ma deyom to'ongan inān, mint'dda dantahun. Maka minsan iya, subay aniya' laha' pagkulban tabowana pareyom, tinukbalan ni Tuhan pamapuwas dusana sampay dusa saga a'a kasehe'an ya halam tasayu e' sigām.

8Jari asawa pamandu' min Rū Sussi itu, hatina halam aniya' pasōran ni Bilik Mahasussi To'ongan sat'ggol masi Luma' Pangarapan tagna' inān.

9Kapamintāngan ko' itu ma kitam buwattina'an, hatina in lalabotan maka kukulbanan ya tinukbal ni Tuhan ma waktu palabay inān, halam aniya' dapatna amabontol itikad saga a'a inān.

10Angkan buwattē', sabab in untulan bay bogbogan sigām pasal pagkakan maka paginum maka ginisan pagail, hal pamasussi baran sigām sampay ta'abut waktu pamabaha'u ai-ai e' Tuhan.

Pasal Laha' Al-Masi

11Saguwā' makalahil pa'in Al-Masi magimam muwallam angumbangan saga pakaradja'an ahāp ya paniya' ma buwattina'an, bay iya pasōd ni langgal labi asampulna' min langgal hinangan manusiya'. In langgal itu ngga'i ka suku' ma alam pinapanjari.

12Min t'dda du Al-Masi bay pasōd ni Bilik Mahasussi. Ngga'i ka laha' kambing maka laha' sapi' ya tabowana, saguwā' dī laha'na, bo' supaya kitam pinuwasmin hukuman dusa sampay ni kasaumulan.

13Bang aniya' a'a abatal ma masa awal, subay iya pinigsikan maka laha' kambing atawa laha' sapi', maka abu min anak sapi' tinunu' pinalamud ni bohe'. Manjari ala'an batalna ati patut iya anambahayang.

14Saguwā' labi akawasa laha' Al-Masi min laha' hayop. Tinabang iya e' Rū kakkal ma waktu kapaglilla'na baranna pagkulban ni Tuhan, halam isab aniya' tamak-tamakna. Manjari laha'na itu makapabontol itikadtam min kahinangan yaamowa ni kamatay. Minnē' limaya na kitam maghinang ni Tuhan ya kakkal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

salama-lama.

15Ya itu sababanna angkan Al-Masi wajib magpatillot angahatul kapagsulutan baha'u ya paghāpan manusiya' maka Tuhan, bo' supaya sasuku tapene' e'na makasambut pusaka' kakkal. Angkan sigām makajari anambut, sabab Al-Masi bay amatay pamapuwas sigām min paldusahan ya bay tahinang sigām ma deyo'an kapagsulutan tagna'.

16Bang takdil ni kataddangan pamusaka', buwattitu kal'ngngananna: in pusaka' mbal magtūy ni'nde'an ni a'a pinusaka'an. Subay amatay dahū in a'a amusaka', maka subay aniya' bainat pasal kamatayna bo' yampa ni'nde'an pusaka' inān.

17Sabab in kataddangan pusaka' itu mbal gi' taga-pūs sat'ggol masi allum a'a tag-alta'. Subay iya amatay bo' yampa taga-pūs.

18Angkanna, minsan ma kapagsulutan tagna', subay aniya' laha' pagkulban pabu'us dahū bo' yampa aniya' kajatuhanna.

19Buwattitu isab kal'ngngananna: aubus pa'in e' si Musa bay amata'u saga a'a Isra'il pasal kamemon sara' ya panoho'an Tuhan ma sigām, bay iya angā' laha' hayop pinaglamud maka bohe', bo' pigsikanna Kitab panulatan sara', beya' isab saga a'a inān kamemon. Ya tagunana pamigsik laha', engas-engas min kayu-kayu hissup pin'kkos maka bulbul bili-bili nianjibi keyat.

20Ya lling si Musa hinabuna amigsik: “Ya itu laha' amuwan kajatuhan ma pagsulutan itu, ya bay pinat'nna'an ka'am e' Tuhan bo' kam ameya' ma panoho'anna.”

21Damikiyanna luma' pangarapan sigām ni Tuhan, maka panyap kamemon ya pinakay ma paghinang sigām, pinigsikan isab maka laha'.

22Hatina, sinussi maka laha' agon-agon kamemon ai-ai ya pinakay ma sara' agama inān. Subay aniya' laha' pinabu'us bo' ka'ampunan paldusahan manusiya'.

23Jari in luma' pangarapan tagna' maka kapanyapanna subay sinussi maka laha' hayop. Sagō' ngga'i ka he' kab'nnalanna. Hal ibarat patta' ma dī Luma' Pangarapan ya ma deyom sulga'. Bo' malaingkan landu' ahalga' ai-ai ma deyom

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sulga', angkan subay aniya' laha' labi ahalga' panussi iya.

[24]Jari sinōd e' Al-Masi in Bilik Mahasussi, sagō' ngga'i ka bilik sussi hinangan manusiya' ma buwat suntu'an bay min sulga'. Pasōd Al-Masi ni deyom sulga' to'ongan bo' makapagharap maka Tuhan ma haddaratna, ati maina'an iya anganjunjung ma pasalantam.

[25]Bay pasōd saga imam muwallam Yahudi ni deyom Bilik Mahasussi tahun ni tahun amowa laha' hayop pagkulban ni Tuhan. Saguwā' Al-Masi halam bay pasōd bo' maglilla' baranna magbalik-balik.

[26]Bang iya bay pasōd min heka, min heka du isab tananamna kabinasahan sangay min waktu kapamapanjari dunya. Saguwā' mint'dda sadja kalahilna ni dunya itu, ma song akiyamat dunya, bo' supaya paglilla'na baranna ni kamatay pamala'an dusa manusiya'.

[27]Ya pangangganta' bangsa manusiya' subay amatay min t'dda sadja bo' yampa nihukum e' Tuhan.

[28]Damikiyanna Al-Masi, min t'dda du isab iya bay amatay pagkulban bo' supaya tatanggungna dusa manusiya'. Palahil iya pabīng ma sinosōng, kaminduwana na, sagō' ngga'i ka pamuwas dusa. Ya angkan iya palahil pabīng bo'kalappasanna to'ongan sasuku angalagaran iya.

Hibrani 10

[1]Ya sara' bay pamuwan e' Tuhan ma bangsa Yahudi he' hal hantang suntu'an pang'nda'anta kahāpan ya song pinaniya'. Ngga'i ka kab'nnalanna. Aniya' susumbali'an bay pinagkulban ni Tuhan tahun ni tahun, halam aniya' kaubusanna. Sagō' mbal makarapat saga pagkulban inān pangalanu' pangatayan a'a magsasambahayang.

[2]Bang sigām bay sinussi sab'nnal-b'nnal min dusa sigām, halam aniya' dusa tananam sigām, ati mbal sigām magkagunahan magkulban pabalik. Malaingkan masi du dusa sigām.

[3]Maka susumbali'an ya pagkulban na pa'in ma pasalan sigām tahun ni tahun hal pamaentom in sigām masi taga-dusa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Mattan du, laha' sapi' maka laha' kambing mbal makapuwasan dusa manusiya'.

5Na, pagka halam aniya' ka'ampunan dusa min paghinang tagna' he', buwattitu pagkallam Al-Masi hinabuna palahil ni dunya itu. Yukna, “Ngga'i ka pagkulban maka lalabotan ya kabaya'annu, saguwā' sakapannu aku baran manusiya'.

6Mbal ka kasulutan ma katibu'ukan hayop tinunu' pagkulban, atawa ginisan lalabotan ya tinukbal pama'ampun dusa.

7Buwattitu isab pamissalaku: Itiya' aku, O Tuhan, lilla' angahinang ai-ai pangahandaknu aku, buwat tasulat ma pasalku ma deyom Kitab.”

8Duwa ginis bay pamissalana he', kaissana, “Halam aniya' kabaya'annu, ai-na ka ma susumbali'an maka lalabotan, atawa ma hayop tinunu' ma katibu'ukan atawa ma pagkulban pagtaubatan dusa.” (Buwattē' pah'llingna minsan panoho'an sara' asal saga pagkulban maka tutukbalan.)

9Karuwana, ya yukna, “Itiya' aku, O Tuhan, sakap angahinang ai-ai pangahandaknu aku.” Hatina, nibbahan e' Tuhan bay bowahan tagna' bo' pinaganti' bowahan baha'u.

10Na, pagka ajukup e' si Isa Al-Masi bay pangahandak Tuhan ma iya, asussi kitam min dusatam ma sabab baran si Isa bay pagkulban pinam'nt'dda.

11Magt'nggehan na pa'in ma deyom langgal saga imam Yahudi inān kamemon bo' maghinang ai-ai pamahinang sigām. Tinukbalan e' sigām magbalik-balik saga pagkulban halam dapatna pamala'an dusa.

12Saguwā' in imam damuli itu, hatina Al-Masi, bay magmalilla' baranna min t'dda sadja, nihinang pagkulban pamapuwas dusa manusiya', ati mbal binalikan sampay ni kasaumulan. Jari itu, aubus pa'in hinangna he', aningkō' iya ma bihing Tuhan tampal ni kowan,

13ati ina'an na iya angagad buwattina'an sampay ta'abut waktu kapanganda'ug Tuhan min palbantahanna kamemon, bo' yampa pinat'nna' saga palbantahan e' ma deyo' pād-tape' Al-Masi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Al-Masi itu, pinamint'dda pagmalilla'na baranna ni Tuhan, ati minnē' pinabontol to'ongan itikad manusiya', sasuku sinussi e'na.

15Aniya' isab saksi' min Rū Sussi, ya tasulat ma deyom Kitab, yuk-i,

16“Ya na itu kapagsulutan pat'nna'ku ma manusiya' bang ta'abut llawna, yuk Panghū'. Pahōpku panoho'anku ni deyom atay sigām. Sulatku isab ma deyom panahu'an sigām.”

17Sinugpat isab ayat dakayu' itu, ya yuk-i, “Mbal na entomku paldusahan sigām, sampay kala'atan bay tahinang e' sigām.”

18Na, pagka ta'ampun dusatam kamemon e' Tuhan, mbal na kitam magkagunahan angahinang pagkulban pabīng.

Pasekot Kitam ni Tuhan

19Manjari itu, saga danakanku, makatawakkal na kitam pasōd ni deyom Bilik Mahasussi ma sabab laha' si Isa.

20Sabab bay pagmalilla' e' si Isa baranna pinapatay, ati minnē' kitam niukaban pasōran baha'u, pasōran kakkal. Hatina makasōd na kitam ni Bilik Mahasussi labay min kultina ya sapantun baran si Isa.

21Aniya' na Imamtam bangsahan tag-kapatut ma okoman Tuhan.
22Angkan kitam subay pasekot ni Tuhan magatay pote', ma ahogot pangandolta ma iya. Subay halam aniya' hawal-hawalta ma pasal dusa bay hinangta ma waktu palabay, sabab tapabontol na itikadta. Tapandi isab baranta paltanda'an in kitam asussi na.
23Subay kita amalut pahogot ma kaholatan ya pagkahagaranta, sabab kapangandolan asal Tuhan ya bay anganjanji' ma kitam.

24Subay kannalta isab pagkahita bang buwattingga e'ta anabangan sigām bo' maglasa-liyasahi maka maghinang kahāpan.

25Da'a kitam ang'bba min addattam magtipun-tipun, buwat kapang'bba e' saga jama'a si Isa kasehe'. Gom na pa'in kita magtipun amat'ttog iman pagkahita dangan maka dangan, ya lagi'na ma buwattina'an pagka kata'uwanta asekot na Llaw Panghū' Isa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26Na, bang kita angahinang kala'atan bo' pagtu'uranta minsan bay tataima' pandu' kasab'nnalan, tantu halam aniya' pagkulban pamala'an dusata.

27Ya sadja lagaranta hukuman Tuhan makatāw-tāw, maka api asiglat ya panunu'na ma saga a'a anagga' iya.

28Bang aniya' a'a bay makalanggal sara' si Musa ma masa awal e', bo' aniya' saksi' min duwangan atawa t'llungan maguyun, pinapatay iya, mbal kina'ase'an.

29Jari labi abisa hukuman pinat'kkahan a'a ya angahalipulu Anak Tuhan. Mbal isab magaddat ma laha' bay pamajatu pagsulutan baha'u, ya panussi pangatayanna min dusa. Tahina' isab e'na Rū Sussi, ya ama'nda'an kitam ka'ase' Tuhan.

30Kata'uwanta bang sai bay amaluwas bissala, ya yuk-i, “Aku ya amalos. Aku ya anungbas.” Yukna isab, “Angahukum Panghū' ma bangsa suku'na.”

31Landu' makatāw-tāw bang kita taluwa' hukuman Tuhan, ya kakkal salama-lama.

32Entomunbi bay palihalanbi ma waktu tagna' gi'. Baha'u kam bay makananam kasawahan min Tuhan sampay am'nnal ma si Isa, maka aheka katiksa'an bay kalabayanbi, sagō' halam bay apinda imanbi.

33Suma'an pinaggunyak-gunyak baranbi maka pininjala' ma mata mairan, suma'an ka'am angandapitan pagkahibi waktu sigām pininjala'.

34Bay ka'ase'anbi saga a'a pilisu ati tanggungbi kabinasahan sigām. Minsan kalangpasan ai-aibi kamemon, gom pa'in kam kinōgan sabab kata'uwanbi aniya' gi' ma ka'am alta' labi ahalga', anatas ni kasaumulan.

35Angkan kam sinoho' da'a ang'bbahan pangandolbi ma Tuhan, sabab aheya tungbasna bang binogbogan.

36Paiman kam supaya tahinangbi ai-ai pangahandak ka'am e' Tuhan, bo' kam makahampit bay paljanji'anna ma ka'am.

37Sabab asekot na waktu, buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Mbal at'ggol bo' at'kka ya bay nilagaran. Marai' na t'kkana.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38Allum du saga a'aku abontol ma sabab pangandol sigām, sagō' bang a'a pataikut min aku, mbal aku kasulutan ma iya.”

39Saguwā' halam aniya' lamudtam ma saga a'a ya pataikut min Tuhan bo' yampa binutawanan e'na. Angandol kitam ma Tuhan ati lappasan kitam min hukuman.

Hibrani 11

Pasal Pangandol

1Na in pasal pangandol itu, hatina aniya' paltantuhanta in ai-ai holatta buwattina'an paniya' du ma sinosōng. Min pangandolta, ya angkan kita am'nnal ma pasal ai-ai ya mbal gi' ta'nda'ta.

2Bay kasulutan Tuhan ma saga a'a ma waktu ka'mbo'-mbo'an ma sabab pangandol sigām ma iya.

3Bang kita angandol, makata'u kita in alam itu kamemon bay pinapanjari e' Tuhan min palmanna sadja. Manjari kakaya'-kaya'anna itu ya ta'nda' mata, bay tahinang min ai-ai ya mbal ta'nda'.

4Entomunbi saga a'a bay ma masa awal e', buwat si Habil. Bay iya angandol ma Tuhan, ya po'on iya bay makatukbalan pagkulban tudju ni iya, labi ahāp min bay pangalamas siyakana si Kabil. Bay angandol si Habil, ati binista iya abontol e' Tuhan sabab ka'amuhan Tuhan ma panukbalna. Masi aniya' kapamintāngantam min pangandol si Habil minsan at'ggol na kamatayna.

5Si Idris isab ma masa awal e', halam iya bay makalabay kamatay sabab akosog pangandolna ni Tuhan. Halam tabāk bangkayna sabab bay iya

pina'angkat e' Tuhan hinabuna allum. Angkan buwattē', sabab a'a iya makasulut atay Tuhan.

6Halam aniya' manusiya' makasulut atay Tuhan bang mbal angandol ma iya. Sabab sai-sai bilahi angarap ni Tuhan subay magkahagad aniya' Tuhan. Subay isab kahagadna aniya' panungbas Tuhan ma sasuku atuyu' amiha iya.

7Si Nū isab, aniya' pangandolna angkan iya bay angasip ma pagbanda' Tuhan pasal bala' song pinat'kka ni dunya. Kinahagad e'na ma halam gi' ta'nda'na.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bineya' e'na panoho'an Tuhan, ati nihinang e'na adjung aheya supaya sigām magtai'anak lappasan min latap. Ati minnē', min bowahan hinang si Nū he', talhakit in a'a kasehe'an bay ma dunya patut pinatōngan dusa. Bo' si Nū ya binista abontol ma sabab pangandolna.

8Si Ibrahim isab, bay iya angandol ma Tuhan angkan beya'na panoho'an Tuhan ati ala'an min dī lahatna tudju ni lahat saddī, ni bay panganjanji' Tuhan ma iya. Bay iya palintas minsan halam kata'uwanna bang pi'ingga patudjuhanna.

9Ma sabab pangandolna isab, angkan si Ibrahim bay pat'nna' ma lahat bay panganjanji' Tuhan ma iya, minsan iya sali' a'a liyu maina'an. Maglihan-lihan iya, ati luma' tolda ya luma' palihananna. Buwattē' du isab anakna si Isa'ak maka mpuna si Yakub, ya tumabeya' ma si Ibrahim panganjanji'an lahat inān e' Tuhan.

10Aiman si Ibrahim sabab aniya' lagaranna lahat saddi, hatina da'ira ahogot pangosolanna, ya ginanta' maka nihinang e' Tuhan.

11Damikiyanna si Sara h'nda si Ibrahim, angandol isab ma Tuhan ati kabuwanan iya kosog makapangiram minsan iya aumul na, minsan palabay na bay waktu pangiramna. Tu'ud pangandolanna Tuhan in janji'na maujud du.
12Si Ibrahim itu, minsan iya sali' a'a pinagamatay na, humeka to'ongan tubu'na. Ya heka panubu'na buwat heka bitu'un ma b'ttong langit, buwat solagan gusung ma bihing tahik, mbal takole' ni'itung.

13Manjari kamemon saga a'a kaōnan inān bay magpangandol ma Tuhan sampay ni kamatay. Ya bay paljanji'an Tuhan ma sigām, halam bay tasambut ma dunya lagi', saguwā' tapantaw e' sigām min katāhan, maka e' sigām kinōgan. Bay sigām angahaka patampal in sigām sali' a'a liyu, hal maglihan madunya itu.

14Na, pagka sigām ah'lling in sigām a'a liyu, manyatakan du aniya' lahat saddi minohot, hatina lahat sigām luggiya'.

15Halam isab nientom lahat bay pala'anan sigām tagna', sabab bang aniya' bay baya' sigām pabing ni lahat e', halam aniya' bay makasagga'.

16Sagō' ngga'i ka lahat tagna' ya nientom e' sigām, sagō' lahat labi ahāp, lahatsulga'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Angkan Tuhan mbal aiya' niōnan Tuhan e' sigām, sabab aniya' da'ira bay tinagama e'na ma sigām.

17-18Si Ibrahim isab, waktu bay kapanulay Tuhan ma iya, ahogot pangandolna. Angkan iya bay mbal allog amapatay anakna si Isa'ak pagkulban, minsan ya anak bay panganjanji' e' Tuhan. Yuk janji' Tuhan e', “Paheka du panubu'nu luwas min si Isa'ak.” Sagō' angandol si Ibrahim, angkan iya magmalilla' amapatay anakna he', pagkulban ni Tuhan.

19Sabab bang ma bistahan si Ibrahim, tapakallum du anakna e' Tuhan. Jari tasambut e' si Ibraham anakna sali' luwas min kamatay.

20Si Isa'ak isab bay angandol ma Tuhan, angkan nijanji'an e'na anakna duwangan, si Yakub maka si Esaw, in sigā pinat'kkahan du lidjiki' e' Tuhan ma sinosōng.

21Si Yakub isab, song pa'in iya magkamamatay, bay angandol ma Tuhan ati niamu'an e'na barakat mpuna, anak si Yusup duwangan. Binalutan e'na tungkud pasangdolanna hinabuna amudji Tuhan.

22Si Yusup isab, song pa'in iya magkamamatay, bay angandol ma Tuhan. Angkan iya bay makapah'lling pasal kala'an bangsa Isra'il min lahat Misil. Pang'bba e'na ma sigām panoho'an pasal bangkayna.

23Ina'-mma' si Musa isab bay angandol ma Tuhan waktu kapanguldin sultan Misil subay pinapatay kamemon anak Yahudi l'lla sasuku nianakan baha'u. Angkan sigā bay anapukan si Musa ma deyom t'llumbulan puwas min kapaganak ma iya. Ta'nda' pa'in e' sigā in si Musa mahal-mahal lingkatna, halam sigā tināw ma uldin sultan e'.

24Si Musa isab bay angandol ma Tuhan, sabab ta'abut pa'in kasangpotna mbal na iya angaku niōnan anak dayang-dayang, ya anak Sultan bay amasulig iya.

25Pād-pād iya ameya' ma hinang ala'at ma luma' sultan, ya makahāp palasahandai'-dai' sadja, bilahi lagi' iya parakayu' ma pagkahina bangsa Isra'il, a'a suku' Tuhan. Lilla' iya magbeya' maka sigām bininasa.

26Bang ma iya, minsan iya pinakaiya' ma sabab Al-Masi, ahalga' lagi' min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kamemon alta' ma lahat Misil, sabab ya angutna tungbas min Tuhan ma llaw damuli.

27Bay ala'an si Musa min lahat Misil ma sabab kosog pangandolna ma Tuhan, halam iya tināw ma pangastol sultan e'. Akosog to'ongan niyatna, sabab ta'nda'na Tuhan ya mbal ta'nda' manusiya'.

28Ma sabab pangandolna isab, angkan iya bay magpanoho'an ma bangsa Isra'il. Sinō' sigām amigsikan laha' bili-bili ni lusuk-lusuk lawang sigām, bo' mbaltalapay pinapatay anak sigām l'lla kasiyakahan bang palabay mala'ikat pangmumulka'. Ya he' tagna'an Hinang Paglakad.

29Bangsa Isra'il isab, waktu kauntas sigām ni dambila' s'llang ya niōnan S'llang Keyat. Minsan du bay s'llang, tahinang gintana'an magtūy ma sabab pangandol

sigām, jari pauntasan sigām parambila'. Saguwā' pasulay pa'in saga a'a Misil pauntas, alembo sigām sabab pabing magtūy tahik.

30Waktu kapehē' bangsa Isra'il ni da'ira Ariha, pinaglibut-libutan da'ira inān e' sigām ma deyom dapitu'. Ta'abut pa'in kapitu'na, magtūy alubu ādna batu sabab min kosog pangandol sigām.

31Bay angandol ni Tuhan si Rahab ya d'nda pagtatambahan ma da'ira Ariha. Pinatuntul e'na saga a'a magmata-mata ati halam iya bay talapay pinapatay maka saga a'a ya agagga ma Tuhan.

32Na, mbal na sugpatanku sabab mbal aku makasa'ut angahaka'an ka'am ma pasal disi Gidiyun, si Barak, si Samson, si Jepta, si Da'ud, si Samwel, sampayni kanabi-nabihan.

33Saga a'a itu bay anggangga'os pagsultanan ma sabab pangandol sigām. Aniya' kasehe' abontol pagsara' sigām ma sabab pangandol, maka aniya' bay makasambut panganjanji' Tuhan ma sabab pangandol sigām. Aniya' isab bay amak'ttop bowa' halimaw.

34Aniya' sigām kasehe' bay am'ddahan api aheya, aniya' isab bay makaliyus min patay bono'. Aniya' isab sigām taluwa' kalammahan saguwā' angosog gom pa'in pamaranan sigām. Landu' sigām aesog ma pagbono', sampay tara'ug e'sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ba'anan sundalu min lahat saddī.

35Aniya' saga d'nda bay kamatayan sagō' allum pabalik saga lahasiya' sigām magpatayan he'. Aniya' isab a'a kasehe' mbal angaho' pinal'ppa minsan sigām pinap'ddi'an to'ongan sampay kamatay. Tu'ud sigām aholat pinakallum pabalik bo' binuwanan kallum labi ahāp.

36Aniya' isab kasehe' bay pinaggunyak-gunyak sampay niraplosan, aniya' isab kasehe' bay kinarenahan bo' yampa tinambolan ma deyom kalabusu.

37Aniya' isab sigām bay pinagbantung, aniya' bay pinagkatkat duwa, maka aniya' isab bay binono' maka kalis. Aniya' sigām kasehe' hal kuwit bili-bili atawa kambing ya pas'mmek sigām, miskin to'ongan. Nila'ugan na pa'in sigām, nijahulaka'.

38Dunya itu mbal tōp paglahatan saga a'a inān, subay lahat labi ahāp. Sat'ggol sigām ma dunya itu, hal sigām maglihan na pa'in suma'an ma lahat paslangan, suma'an ma kabūd-būran. Bay sigām pat'nna' ma deyom sengab batu atawa ma lowang ma deyom tana'.

39Babantugun saga a'a itu kamemon ma sabab kosog pangandol sigām ma Tuhan. Saguwā' halam sigām bay makasambut panganjanji' Tuhan t'ggol sigām allum,

40sabab aniya' labi ahāp pangangganta' kitam e' Tuhan. Hatina in kitam maka saga a'a bay masa awal inān subay magbeya' anambut paljanji'an maka kasampulna'anna.

Hibrani 12

Mma'tam Tuhan

1Na, pagka kita sali' dalil a'a maglomba pinagtimukan e' ba'anan saksi', subay bbahanta ai-ai makasembol, sampay saga dusa ya katagihanta sidda. Subay kita atuyu' magdagan sampay ta'abutta gindan ya pat'kkahanta.

2Subay patonganta si Isa saumul-umul, sabab iya ya pasangdolanta min katagna' sampay ni katapusan. Bay sinandalan e'na katiksa'an ma waktu kapangalansang iya ni hāg pinapatay. Halam bay paheyana ma atay kaiya'anna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amatay ma hāg, sabab niangut e'na kakōgan ya tinagamahan iya.Ina'an na iya ma sulga' aningkō' ma haddarat Tuhan, tampal ni kowan.

3Kannalunbi to'ongan bay kasandal si Isa waktuna pinagsagga' e' saga a'a baldusa. Bang he'-i takannalbi mbal du palamma pangandolbi. Mbal du kam sinumu ameya' ma iya,
4sabab kata'uwanbi asal, halam lagi' aniya' min ka'am bay amatay min kapanagga'bi ma kala'atan.

5Marai' takalipatbi ya bay binissala e' Panghū' ni buwat ka'am anakna bo' supaya ahogot ataybi. Yukna inān, “Ka'am saga anak, da'a kam amabiyal ma pami'atku ma ka'am. Da'a kam mandā'-dā' bang kam buwananku kal'ggahan.

6Sabab bi'atku du sasuku kalasahanku. Palabayku isab min kabinasahansasuku ōnanku anak.”

7Angkanna, bang kam ganta' pinat'kkahan kabinasahan, subay kam magmalilla' sadja sabab pami'at mma'bi ko' itu. Ya kabinasahan tananambi ilu tanda' palsaksi'an in ka'am binista anak e' Tuhan. Aniya' bahā' onde'-onde' mbal bini'at e' mma'na?

8Bang kam mbal tumabeya' bini'at e' Tuhan buwat kapami'atna ma anakna kamemon, mbal kam manjari niōnan anakna lahasiya'. Sali' kam ngga'i ka anak to'ongan.

9Minsan mma'ta maitu ma dunya, bay ami'at kita ati masi sigām pagaddatanta. Ya lagi'na isab Mma'ta Tuhan, ya ang'ntan palnyawahan manusiya'. Subay kita magmaluluy ma iya bo' supaya kita allum to'ongan.

10Pinagbi'at kita e' matto'ata sat'ggol kita onde'-onde', bo' pami'at sigām hal min akkal manusiya'. Saguwā' saddī pami'at Tuhan sabab tantu pamahāpna kaul- pi'ilta bo' supaya kita makasali' ni buwat kasussina.

11Bang kita bini'at e' Tuhan mbal kita magtūy kinōgan sabab masi alengog pikilanta. Saguwā' bang palabay na waktu bay pami'at e', amintāng du kita bo' aniya' kasannanganta luwas min kabontolan hinangta.

Pamandu' maka Pagbanda'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12Angkan yukku ma ka'am: pakosog kam, maka pat'ttogunbi pangandolbi.

13Pabontolunbi lān pal'ngngananbi. Jari bang aniya' pagkahibi ilu magduwa-ruwa, mbal iya alungay min lān. Gom pa'in kauli'an kalamma pangandolna.

14Subay kam amuspus magsulut maka a'a kamemon. Tuyu'inbi isab kaul-pi'il asussi, sabab halam aniya' makata'u Tuhan bang mbal asussi.

15Kamaya'-maya' kam, kalu aniya' min ka'am ang'bba min ase' maka lasa Tuhan. Painsap kam isab bang aniya' a'a ma deyomanbi ala'at kasuddahanna,sabab a'a buwattē' sapantun gamut kayu makalassun, taka-taka pasaha' ati paledled la'atna ni kaheka'an.

16Kamaya'-maya' kam isab bo' supaya halam aniya' min ka'am magd'nda atawa magl'lla. Da'a isab pasagarinbi bang aniya' mailu an'ppu si Esaw, a'a masa awal sali' halam aniya' tuhanna. Si Esaw itu bay anak kasiyakahan, ati pamusaka' ma iya paljanji'an Tuhan. Saguwā' bay panambi' e'na palsuku'anna ni dapinggan kinakan.

17Kata'uwanbi asal kissana. At'ggol-t'ggol pa'in minnē', anganjunjung iya ma mma'na bang pa'in iya niamu'an lidjiki' min Tuhan. Sagō' pinagin'mbal iya sabab in bay hinang mma'na inān mbal to'ongan kapindahan, minsan buwattingga pagtangisna.

18Ka'am ilu, asekot na kam ni Tuhan, sagō' ya kasekotbi ngga'i ka buwat bay ma bangsa Isra'il masa awal e', sabab ta'nda' e' sigām bang ai ya pasekotan sigām, hatina būd Turusina. Ta'nda' e' sigām kosog apina, maka lendom makatangkob lahat, maka hunus alandos.

19Takale isab sigām sali' tiyup-tiyup atanog, maka lling suwala makatāw-tāw. Pagkale sigām ma suwala he', magtūy sigām anganjunjung to'ongan bang pa'in sigām mbal pinakalehan pabalik, minsan hal dakabtang.

20Tināw sigām makalandu' ma sabab panoho'an, ya yuk-i, “Bang aniya' makaragpak ni būd itu, minsan hayop, subay pinagbantung pinapatay.”

21Makatāw-tāw sidda ya ta'nda' sigām inān. Sampay isab si Musa, sabab buwattitu bay llingna: “Amidpid aku,” yukna. “Tināw aku sidda.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Saguwā' ka'am ilu, saddī na kasekotbi ni Tuhan. Ilu na kam makasampay nibūd Siyun, ni da'ira paglahatan Tuhan kakkal salama-lama. Makasampay na kam ni da'ira Awrusalam ma deyom sulga', sampay ni saga mala'ikatna magibu-ibuhan.

23Ina'an kam ma palhimpunan magkalasigan, ma palhimpunan saga a'a niōnan anak Tuhan siyaka, ya tasulat ōn sigām ma deyom sulga'. Makaharap isab kam ni Tuhan, ya angahukum ma manusiya' kamemon. Ina'an isab kam ma saga umagad a'a adil bay magpatayan, ya asampulna' na.

24Makasampay na isab kam ni si Isa, ya magpatillot ma manusiya' maka Tuhan bo' angahatul kapagsulutan baha'u. Ta'abutbi isab laha' si Isa, ya pinagsambat laha' pamigsik. Laha' labi ahāp ko' inān min laha' si Habil ya bay pinabu'us ma masa awal e', sabab laha' pamalosan.

25Angkanna kita subay mbal amabiyal bang Tuhan ya amissala ni kita. Subay kita amintāng min saga a'a bay amabiyal ma pagbanda' si Musa, waktu kapamowana palman Tuhan ma masa awal e'. Bang sigām halam bay makapuwas min kabinasahan minsan hal manusiya' ya bay pinabiyal e' sigām, luba'-lagi'na kita mbal makapuwas bang taikutanta Tuhan ya magbanda'an kitam min deyom sulga'.

26Ma waktu kapamalman Tuhan ma si Musa, bay ajogjog deyom dunya e' suwalana. Sagō' buwattina'an aniya' panganjanji'na dakayu', ya yuk-i, “Pajogjogku dunya pabīng, min t'dda lagi', sagō' ngga'i ka hal dunya ya pinajogjog, sampay isab saga lapis langit.”

27Bang nihati kabtangan itu, ya yuk-i, “min t'dda lagi'”, in ai-ai pinapanjari nijogjog du bo' palanyap, malaingkan pataptap sadja ya mbal takole' nijogjog.

28Angkanna kitam subay magsukul to'ongan ni Tuhan, sabab makasambut kitam lahat mbal takole' nijogjog. Subay kita amudji Tuhan ma buwat kabaya'anna. Subay kitam magmamay maka magmatāw ma iya.

29Sabab bang angahukum Tuhantam, sali' api makasuleyaban kamemon.

Hibrani 13

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saga Hinang Makasulut Tuhan

1Da'a bbahinbi kabiyaksahanbi maglasa-liyasahi sabab magdanakan kam ma deyoman Al-Masi.

2Paentom kam. Bang aniya' pi'ilu ni luma'bi a'a mbal takilābi, subay iya patuntulbi. Sabab aniya' ma waktu palabay bay amatuntul a'a liyu, kinabā' manusiya' sagō' mala'ikat min sulga'.

3Kannalunbi na pa'in kahālan pagkahibi ma deyom kalabusu ilu, sali' hantang baranbi ya ma deyom kalabusu. Kannalunbi isab saga pininjala', sali' hantang ka'am isab pininjala'.

4Ka'am kamemon, pahalga'unbi paglakibinibi. Kamaya'-maya' kam, sabab sasuku maghinang kala'atan d'nda maka l'lla atawa angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'na, tantu pinataluwa'an hukuman Tuhan.

5Subay kam ahalli' isab ma napsubi bo' kam mbal ameya' ma bahaya pilak. Da'a kam atawad min bay pangangganta' ka'am, sabab aniya' du Tuhanamaruli, buwat yukna, “Mbal kam bbahanku, mbal kam pasagaranku saumul- umul.”

6Angkan kita subay atawakkal amissala buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Panghū' du ya anabangan aku, ati halam aniya' kagawahanku. Mbal du aku tināw ni'inay e' a'a.”

7Entomunbi saga a'a pagmakōkanbi, ya bay anganasihatan ka'am lapal Tuhan. Entomunbi bay kamattihan sigām pagka ahāp bowahan sigām t'ggol sigām allum. Sengorinbi isab bay pangandol sigām.

8Mbal magkapinda si Isa Al-Masi, sali' du iya min katagna' sampay ni kabuwattina'anan, sampay isab ni katapusan.

9Da'a kam abowa-bowa e' pandu' magsaddī-saddī, supaya kam mbal pabidda' min pandu' b'nnal. Ahāp bang lasa maka ase' Tuhan ya ginuna pamakosog palnyawahanta, da'a na panoho'an pasal kapamangan. Halam aniya' paluntungan saga a'a pinagbaya'an e' panoho'an buwattē'.

10Aniya' kulban tinukbalan ma pasaltam, sagō' mbal makalamud saga a'a ya maghinang ma langgal pagkulbanan Yahudi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Ma agama Yahudi, bang ta'abut waktu pagkulban ni Tuhan supaya pinuwasan dusa saga a'a, Imam Muwallam ya wajib amowa laha' hayop ni deyom Bilik Mahasussi bo' tinukbal ni Tuhan. Saguwā' baran hayop itu binowa paluwas min kaluma'an inān, bo' yampa tinunu'.

12Damikiyanna si Isa, bay iya amatay isab ma luwasan da'ira supaya tasussina saga a'ana maka laha'na luggiya'.
13Jari paluwas kita min agama Yahudi tudju ni si Isa, ati ameya' kita pinaggunyak-gunyak buwat bay paggunyak-gunyak saga a'a ma iya.

14Sabab halam aniya' palahatanta kakkal ma dunya itu. Tu'ud kita angalagaran lahat dakayu' ya paniya' ma sinosōng.

15Angkan na, subay kitam magabut-abut anukbal pudji ni Tuhan labay min si Isa, hatina bissala pamudji paluwas min bowa'ta, pagka si Isa pamanyabutantam.

16Da'a kam alipas angahinang kahāpan ni sehe'bi. Bahagi'inbi sigām kaniya'bi bang sigām taluwa' kasigpitan, sabab hinangbi buwattē' sali' dalil lalabotan makasulut atay Tuhan.

17Beya'unbi pamandu' saga a'a pagmakōkanbi maka paluluy sadja kam ma panoho'an sigām. Anganjaga na pa'in sigām ma ka'am bo' mbal ainay pal-imananbi, sabab aniya' waktu pabaihu' sigām ni Tuhan angahaka pasal ai-ai bay tahinang sigām. Beya'unbi isab panoho'an sigām supaya aniya' kakōgan sigām, sabab halam aniya' kasōngan ma ka'am bang sigām kabuhatan ma sabab panulangbi.

18Da'a kam pahali angamu'an kami tabang ni Tuhan. Makatantu kami in itikad kami abontol sadja tudju ni Tuhan, maka halam aniya' angut kami saddī min hinang ahāp maka kasuddahan ahāp.

19Aniya' isab panganjunjungku ni ka'am: angamu'-ngamu' kam kono' ni Tuhan bang pa'in aku makasa'ut pabīng ni ka'am.

Lling Katapusan

20-21Pangamu'antam Tuhan po'onan kasannangan, ya bay amangun Panghū'tam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

si Isa min kamatayna supaya iya allum pabīng. Si Isa ya dakayu'babantugun angupiksa' kitam ma sabab laha' kamatayna bay pamajatu kapagsulutan kakkal ni kasaumulan. Angipat na iya ma kitam suku'na, ya pinagbahasa sali' bili-bilina. Mura-murahan, bang pa'in kam pinanyapan e' Tuhan ai-ai kagunahanbi supaya ahāp e'bi angahinang kahandakna. Mura- murahan isab, bang pa'in Tuhan angahinang ai-ai kabaya'anna ma deyom pangatayanbi ma sabab Al-Masi ya pameya'anbi. Manjari sanglitantam Al-Masisalama-lama. Amin.

22Saga dauranakanku, aniya' gi' panganjunjungku ni ka'am: ikutunbi lapal sulat ya pabeya'ku itu. Da'a kam sinumu amassa, sabab mbal sakit ataha'.
23Subay kata'uwanbi in danakantam si Timuti tapaluwas na min kalabusu. Bang iya makasa'ut pi'itu, bowaku iya ameya' ma aku anibaw ka'am.

24Haka'inbi saga pagnakura'anbi sampay a'a suku' Tuhan ilu kamemon in kami itu amabeya' minsan la'a hal lapal kami ma sigām. Saga danakantam min lahat Itali itu amabeya' isab lapal sigām.

25Mura-murahan, bang pa'in ka'am kamemon pinaniya'an tatabangan. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yakub

Yakub 1

Sulat min si
YAKUB

1Sulat itu min aku si Yakub, a'a sosoho'an Tuhan maka si Isa Al-Masi Panghū'tam. Magaddat aku ma ka'am saga pagkahiku Yahudi, a'a suku' Tuhan apulak-palik ma kaluha'an dunya.

Pasal Kasukkalan maka Pagiman

2Saga dauranakanku, bang kam taluwa' kasukkalan indaginis, subay kam kinōgan.

3Sabab kata'uwanbi, bang pangandolbi pinalabayan kasukkalan bo' kaimananbi, gom pa'in pasōng tatasbi anandalan ai-ai.

4Puspusinbi kosogbi anandalan kasukkalan bo' supaya kam asangpot ma kaul maka pi'il, ma halam aniya' kulangbi.

5Sagō' bang aniya' ma ka'am akulang pangita'una, subay iya angamu'-ngamu'ni Tuhan ati tantu iya kabuwanan pangita'u, sabab magmura asal Tuhan ma a'a kamemon. Mbal iya an'ndal bang pangamu'an.

6Saguwā' bang kam ganta' angamu' ai-ai ni Tuhan, subay kam am'nnal ma iya ma halam aniya' pagduwa-duwabi. Sasuku magāng-āng pangandolbi ni Tuhan, ibarat kam sahal goyak tabowa pehē'-pi'itu e' baliyu.

7Da'a kam aholat pinasambutan ai-ai e' Panghū',

8sabab bang a'a magduwa-ruwa pikilanna mbal ahantap pamikilna.

Pasal Miskin maka Dayahan

9Bang saupama aniya' pagkahitam sōd si Isa kamiskinan, subay iya kinōgan sabab pinalanga du iya e' Tuhan.

10Damikiyanna bang aniya' a'a sōd si Isa taga-karaya, subay iya kinōgan bang pinareyo' e' Tuhan, sabab minsan a'a dayahan pahalam du isab ibarat sumping kasagmotan.

11Makasilak pa'in llaw, magtūy alanos kasagmotan e' pasu' llaw he'. Apakpak

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sumpingna ati pahalam bay manisna. Buwattē' du isab bang a'a dayahan. Kosog-kosogan pa'in iya angusaha, amatay du iya ati ka'bbahan du pagusahana.

Pasal Sasat

12Aheya du kahāpan a'a bang mbal alungay pangandolna minsan iyaanandalan kasukkalan. Sababna bang mbal apinda pangandolna minsan ma

deyom kasukkalan, pinaniya'an du iya kallum kakkal ni kasaumulan. Ya na itu tungbas panganjanji' Tuhan ma sasuku alasa ma iya.

13Bang kam ganta' sinasat maghinang la'at, da'a bīnginbi Tuhan. Da'a yukbi Tuhan ya anasat ka'am inān, sabab in Tuhan mbal tasasat maka mbal isab iya anasat.

14Sagō' napsu manusiya' ya amowa-mowa iya maghinang kala'atan. Napsuna sali' dalil umpan angati iya maghinang dusa.

15Ma tagna'anna, aniya' kinanapsuhan e' a'a, ma deyom pikilanna sadja. Mbal at'ggol magbuwa' du napsu inān, jari dusa ya buwa'na. Bang karuhunan dusa inān, nalka' ya kamattihanna.

16Angkanna, saga danakan kalasahanku, da'a palinguhunbi pikilanbi.

17Saga lidjiki' kamemon maka ai-ai halam aniya' salla'na ya pamuwan kitam, patulun asal min sulga', min Tuhan magpapanjari saga sawa ya anahaya ma b'ttong langit. Magkapinda sawa inān sagō' mbal magkapinda Tuhan maka mbal amuwan landung.

18Min kabaya'anna angkan kitam nihinang anakna pagka kahagadtam lapal palmanna. Ya kabaya'anna in kitam saga anakna subay pinabangsa labi gi' min bangsa ai-ai bay papanjarina.

Pasal Pagkale maka Paghinang

19Amay-amay, saga dauranakan kalasahanku, subay kitam pakale pahāp maka subay mbal magdai'-dai' amissala. Subay kitam mbal al'kkas angastol,

20sabab bang a'a angastol mbal tahinangna saga hinang ahāp ya kinabaya'ane' Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Angkan subay la'ananbi kamemon ya makalumu' ataybi, maka subay bbahanbi saga hinang ala'at ya mamarahi hekana ilu. Pareyo'unbi ataybi tudju ni Tuhan, maka taima'unbi lapal palmanna, ya sali' dalil binhi' tinanom e'na ma deyom pangatayanbi. Sabab palman Tuhan ya sababanna angkan kam lappasan min hukuman dusa.
22Da'a kam hal akale ma palman Tuhan. Ikutunbi panoho'anna. Bang kalebi bo' mbal hinangbi, angakkalan kam di-bi.

23Bang a'a ganta' hal akale ma palman Tuhan, bo' mbal ameya' ma panoho'anna, in a'a inān ibarat a'a ananding pangluwahanna ma samin.

24Aubus pa'in e'na ananding, ala'an iya min atag ina'an ati takalipatna magtūy bang buwattingga pangluwahanna.

25Samin itu ibarat sara' Tuhan ya halam aniya' salla'na, sara' makapaluhaya ma manusiya'. Maka a'a ang'nda' ma samin itu ibarat a'a angadji' na pa'in ma sara' inān. Mbal takalipatna sagō' bineya' e'na bay ta'adji'na, jari tantu iya kabuwanan kahāpan e' Tuhan minsan ai hinangna.

26Bang aniya' a'a amikilan di-na in iya bal-agama, bo' mbal tapaggatna d'lla'na amissala ala'at, a'a inān angakkalan di-na. Halam aniya' kapūsan pagagamana.

27Bang ma Mma'tam Tuhan, ya na itu pagagama halam aniya' lamudna ala'at: kaissana, subay tabangta saga anak-ilu' maka saga balu d'nda bang sigām ma deyom kasigpitan. Karuwana, subay kita angahalli'an di-ta bo' kita mbal tabowa anunuran saga addat ala'at maitu ma dunya.

Yakub 2

Sinō' Kita Da'a Amapagbidda' A'a

1Saga dauranakanku, pagka kam ameya' ma si Isa Al-Masi, ya Panghū'tam bangsahan, subay mbal papagbidda'bi a'a minsan sai-na.

2Saupama aniya' duwangan a'a pasōd ni deyom pagtimukanbi, dakayu' inān dayahan magsingsing bulawan maka mags'mmek ahalga', bo' dakayu' inān miskin, ndang asal s'mmekna.

3Saupama palabi pagaddatbi ma a'a ahalga' s'mmekna, ati yukbi ma iya,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Tuwan, aningkō' ka kono' ma tingkō'an ahāp itu.” Sagō' yukbi ni a'a miskin e', “An'ngge sadja ka mailu,” atawa “Aningkō' ka maitu ma lantay, ma atag tape'ku”.

4Na, bang buwattē' hinangbi, asā' kam pagka papagbidda'bi saga pagkahibi bebeya'an si Isa. Ala'at deyom pikilanbi, pagka yukbi alanga dakayu', bo' areyo' dakayu'.

5Pakale kam, saga dauranakanku kinalasahan. Tapene' asal e' Tuhan saga a'aya binista miskin ma dunya itu, bo' aniya' karaya sigām b'nnal, hatina pangandol sigām ma iya. Pinene' isab sigām bo' binuwanan palsuku'an ma deyom pagparintahanna, buwat asal panganjanji'na ma sasuku alasahan iya.

6Sagō' ilu pagtunggīnganbi saga a'a miskin! Sai bahā' anigpitan ka'am, maka sai anukbalan ka'am ni pagsara'an? A'a dayahan ko' he'.

7Sai bahā' amissalahan la'at ma pasal ōn bangsahan ya pangōn tag-suku' ma ka'am? A'a dayahan!

8Ahāp hinangbi bang beya'bi to'ongan sara' Tuhan, sara' umbul dakayu'. Tasulat asal sara' itu ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Kalasahinbi pagkahibi buwat e'bi alasahan baranbi.”

9Sagō' bang papagbidda'bi a'a ma sabab luwana, makarusa kam, maka taluwa' kam hukuman sabab langgal sara' kam.

10Sara' Tuhan itu, minsan bogboganbi kaheka'anna bo' pa'in lakaranbi hal dakayu', talanggalbi du kamemonna.

11Sabab yuk Tuhan ma deyom sara'na, “Da'a ka angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'nu,” maka yukna isab, “Da'a ka amapatay”. Manjari minsan kam mbal angaliyu-lakad, bo' amapatay kam, masi du talanggalbi sara' Tuhan.

12Subay kitam ahantap ma kaul maka pi'il sabab sinara' kitam ma sara' ya makabuwan kalimayahan.

13Sabab bang Tuhan ya angahukum ma manusiya', bo' aniya' a'a halam bay ma'ase' ma pagkahina, mbal du isab kina'ase'an e' Tuhan. Saguwā' bang a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma'ase' ma pagkahina, mbal iya tināw sinara' sabab ma'ase' du Tuhan ma iya.

Pasal Pangandol maka Paghinang

14Saga dauranakanku, bang aniya' a'a ganta' ah'lling in iya angandol ma Tuhan, bo' mbal taluwa' saga hinangna, pangandolna inān halam aniya' pūsna, maka halam aniya' dapat makalappas iya min hukuman dusa.

15Saupama aniya' pagkahibi bebeya'an si Isa kulang-kabus ma pan'mmek maka ma pagkakan,

16ai kapūsanna bang hal yukbi ni sigām, “Mura-murahan, bang pa'in ahāp kahālanbi. Mags'mmek kam akapal bo' kam mbal nihaggut! Amangan kam pahāp!” Bang kam hal amissala sadja bo' mbal amuwan ai-ai panabangbi kulang-kabus sigām, na, tantu halam aniya' pūsna.

17Damikiyanna bang takdil ni pangandol. Bang yukbi in ka'am angandol ma Tuhan, bo' halam aniya' hinangbi ahāp tumabeya', mbal b'nnal pangandolbi.

18Kalu aniya' anganjawab, yuk-i, “Aniya' angandol ma Tuhan, aniya' maghinang kahāpan.” Na, bang buwattē' panganjawabna, buwattitu panambungku, “Pa'nda'in aku pangandolnu ma halam aniya' hinang tumabeya' tanda' saksi', ati pa'nda'anta ka pangandolku luwas min kahinanganku ahāp.”

19Am'nnal ka bahā' in Tuhan dakayu' du? Na, ahāp isab. Sagō' minsan saga saitan, am'nnal isab sigām in Tuhan dakayu' du, ati amidpid sigām sabab min tāw sigām.

20Dupang pahāp ka! Bilahi ka bahā' kab'nnalan pasal pangandolta halam aniya' pūsna bang mbal pinabeya'an kahinangan ahāp?

21Pikilun si Ibrahim ya ka'mbo'-mbo'antam. Angkan iya bay binista abontol e' Tuhan ma sabab tahinang e'na panoho'an Tuhan. Bay tukbalanna ni Tuhan anakna si Isa'ak, pinat'nna' e'na ma diyata' batu pagkulban.

22Mbal bahā' tahatinu? Ya pangandol si Ibrahim inān bay magbeya' maka hinangna. Min hinangna angkan jukup pangandolna ma Tuhan.

23Jari tahatita na in bay tasulat ma deyom Kitab pasal si Ibrahim, ya yuk-i, “Si Ibrahim bay am'nnal ma Tuhan, ati binista iya abontol e' Tuhan sabab min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kapam'nnalna.” Angkan iya bay kaōnan bagay Tuhan.

24Na, minnē' kata'uwannu in kitam itu binista abontol e' Tuhan bang aniya' isab hinangta ahāp. Mbal jukup bang kita hal angandol. In pangandolta subay magbeya' maka hinangta.

25Buwattē' isab si Rahab, d'nda pagtatambahan ma masa awal e'. Sagō' binista iya abontol e' Tuhan ma sabab hinangna ahāp. Bay patuntulna saga mata-mata bangsa Isra'il bay pina'an anganyata' lahatna. Pinandu'an sigā e'na lān saddipamole'an sigā.

26Manjari in pangandolta ma Tuhan sapantun baran, amatay bang halam aniya' napasna. Damikiyanna pangandolta ma Tuhan, amatay isāb bang halam aniya' kahinangan ahāp tumabeya'.

Yakub 3

Pasal D'lla'

1Saga dauranakanku, subay mbal aheka min ka'am angangut nihinang guru. Sabab kata'uwanbi in kami saga guru, bang asā' pamandu' kami, labi abuhat in hukuman ya pinat'nna'an kami e' Tuhan min saga a'a ngga'i ka guru.

2In kitam manusiya', araran magkasā'. Bang aniya' a'a mbal to'ongan asā' ma bissalana, tubus na a'a inān ma kaul maka pi'il, maka kapagagihanna kabaya'an baranna.

3Ya dalilna kakkang kura'. Sangonanta kakkang itu ni bowa' kura' bo' ameya' ma panoho'anta, ati kapagbaya'anta pi'ingga-pi'ingga.

4Dalilna isab bansān ma kappal leha'an. Minsan aheya baran kappal, maka minsan akosog baliyu, maka minsan ariki' isab bansān, in kappal inān tabowa patudju pi'ingga-pi'ingga ya kinabaya'an e' a'a amansān.

5Buwattē' isab hatulan d'lla'ta itu. Minsan b'nnal ariki', tantu aheya hinangna. Pikilunbi api. Minsan hal keyat ariki', tantu makaralletan gulangan aluha.

6Na, api itu pangandalilan d'lla'ta, sabab d'lla'ta ya makatagna'an ginisan kala'atan. Dakayu' du d'lla' ma baranta, sagō' bang itu palagtik na, tabowa katibu'ukan baranta ni kala'atan. T'ggolta allum, in d'lla'ta itu amuwanan kita

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kasusahan. Ya dalilna api luwas bay min nalka'.

7Binangsa kaginisan, sattuwa talun maka manuk-manuk, daing isab maka sowa, takole' pinagbaya'an e' manusiya'.

8Saguwā' d'lla' itu, halam aniya' makapagbaya'an iya. Halam aniya' hondongan la'atna, ap'nno' asal e' lassun makapatay.

9D'lla'ta ya ginuna pamudjita Panghū'ta Tuhan, ya Mma'tam. Maka d'lla'ta isab ya ginuna panukna'ta pagkahita manusiya', ya bay pinapanjari e' Tuhan ma buwat kajarihanna.

10Hatina dakayu' du bowa' ya paluwasan bissala pamudji maka bissala panukna'. Saga dauranakanku, subay kita da'a buwattē'.

11Aniya' bahā' bohe' ahāp maka bohe' at'bbag magbeya' paluwas min dakayu' tuburan?

12Tantu halam. Saga dauranakanku, aniya' bahā' kayu igira amuwan buwa' jaitun? Aniya' bahā' bahan anggul amuwan buwa' igira? Tantu halam. Damikiyanna, mbal ka makasauk bohe' ahāp min pagbohe'an at'bbag.

Pasal Pangita'u min Tuhan

13Bang aniya' mailu ma ka'am a'a alalom pangita'una maka ahāp panghatina, subay manyatakan ma kahāp tebong a'a ilu in iya taga-pangita'u. Subay areyo' pangatayanna maka subay alalom pikilanna bo' maghinang ahāp.

14Sagō' ka'am ilu, bang ala'at deyom hona'-hona'bi bo' kam angandali'it ma sehe'bi, maka bang hal kahāpan baranbi ya kannalbi, da'a kam magbantug-bantug di-bi in ka'am taga-kata'u. Da'a paliluhinbi dusabi.

15Min dunya sadja saga hona'-hona' buwattē', min pikilan manusiya' maka min saitan. Ngga'i ka buwattē' bang pangita'u min Tuhan.

16Sabab maingga-maingga lahat, bang aniya' saga a'ana angandali'it maka hal angannal ma kahāpan baran sigām, tantu aniya' maina'an kasasawan maka ginisan la'at kamemon.

17Sagō' bang a'a taga-pangita'u min Tuhan buwattitu kahālanna: kaissana,

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

halam aniya' tamak atayna. Karuwana, aluhay iya binowa magsulut bang aniya' pagsagga'an. Ahāp bowahanna ni a'a kamemon, maka ahanunus iya. Ma'ase'iya, maka biyaksa iya maghinang ahāp ma pagkahina. Magtaluwa' hinangna maka lling bowa'na, maka mbal iya amapagbidda' a'a minsan sai.

18Sasuku a'a amapagkahāp sehe'na, sali' dalil a'a magtanom. Kabontolan atayya ta'ā'na min tinanomna, pagka patisulutun iya maka mbal pangalulugat.

Yakub 4

Magmaluluy Sadja Kam ma Tuhan

1Ai po'onna angkan kam araran magsagga' maka maglugat? Min napsubi ko' ilu, ya magkosog-kosogan na pa'in ma deyom ataybi.

2Aniya' kabaya'anbi sagō' mbal ta'ā'bi, angkan kam bilahi amapatay. Aniya' kanapsuhanbi sagō' mbal kam karūlan, angkan kam magsagga' maka magbono'. Mbal kam pinaniya'an ai-ai ya kabaya'anbi, sabab mbal kam angamu' ni Tuhan.

3Maka minsan isab amu'bi, mbal kam binuwanan sabab ala'at kōkbi. Tu'ud kam bilahi magparūl napsubi, angkan kam angamu'.

4Ka'am ilu sali' sapantun a'a angaliyu-lakad ni ngga'i ka paghola'na. Halam bahā' kata'uwanbi? Sasuku amanuyu' ma kala'atan ai-ai ma dunya itu, kab'nsihanna Tuhan. Maka sasuku ka'amuhan ma addat-tabi'at ya sinunuran ma dunya itu, bantahanna Tuhan.

5Marai' pangannalbi mbal b'nnal ya tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “In ginhawa bay pinat'nna' e' Tuhan ma deyom baranta akosog asal magnapsu.”

6Sagō' akosog lagi' tabang Tuhan ma kita min saga napsu ya amowa-mowa baranta, buwat bay tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Sinagga' e' Tuhan saga a'a alanga atayna, sagō' tinabangan e'na saga a'a areyo' atayna.”

7Angkan kam subay magmaluluy sadja ma kabaya'an Tuhan. Paggatunbi nakura' saitan ati alahi du iya min ka'am.

8Pasekot kam ni Tuhan ati sinekot kam isab e'na. Ka'am saga dusahan ilu, bbahinbi saga hinangbi ala'at. Ka'am isab, ya mbal magtaluwa' hinangbi maka llingbi, sussihunbi deyom ataybi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Kasukkalinbi saga kala'atan ya tahinangbi. Magkarukka'an kam maka magtangis. Ya pagtittowabi maka kakōganbi subay pininda ni kasusahan.

10Pareyo'unbi ataybi tudju ni Panghū' ati pinalanga du kam e'na.

11Saga dauranakanku, da'a kam angalimut kasehe'anbi. Sabab sasuku angalimut atawa anoway danakanna bebeya'an si Isa, sali' sara' Tuhan maka kahandakna ya sowayna. Jari bang kam ganta' anoway kahandak Tuhan, tantu mbal beya'bi sabab yukbi aniya' sā'na.

12Dakayu'-kayu' Tuhan ya amat'nna' sara' maka angahukum. Tunggal du iya ya angalappas maka tunggal iya amowa ni kamulahan. Angkan halam aniya' kapatutbi anoway pagkahibi manusiya'.

Pagbanda' Pasal Pagabbu

13Pakale kam sasuku kam magpangupama pasal llaw sinōng. Yukbi, “Salung atawa simuddai pehē' du kami ni da'ira ina'an-i ati pahanti' kami dantahun maina'an maglitu supaya aheka sin paluntungan kami.”

14Malaingkan mbal kata'uwanbi bang ai pat'kka ni ka'am salung! Kallumbi ma dunya itu sali' dalil husbu. Dai'-dai' du ta'nda', magtūy palanyap.

15Angkan subay buwattitu pah'llingbi, “Bang min kabaya'an Panghū', allum gi' kami ati makahinang itu-ini.”

16Sagō' ka'am ilu, alanga ataybi maka abbuhan kam. Bo' arapun in pagabbu buwattilu ala'at kamemon.

17Manjari sai-sai ata'uwan hinang ahāp bo' mbal hinangna, taga-dusa du iya.

Yakub 5

Pagbanda' ma saga A'a Dayahan

1Na, ka'am saga a'a dayahan, pakale na kam ma aku. Subay kam magpanangis, subay kam maglemong, ma sabab kasukkalan ya song pat'kka ni ka'am.

2Magka'at na alta'bi, maka s'mmekbi ahāp aubus bay kinakan e' ulat.

3Saga bulawanbi maka pilakbi anawasa' na ma deyom tau'an. Jari in sawasa' inān tanda' saksi' in ka'am bay anipun alta' paheka ma llaw kahinapusan dunya itu. Taka-taka in alta'bi inān sapantun api amangan isibi.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4Dayahan kam, sagō' halam kagadjihanbi saga a'a maghinang ma kahuma'anbi. Kalehunbi pangandahing saga a'a bay soho'bi animuk buwa' mintana'bi. Wa'i pasampay pangandahing sigām ni Tuhan Sangat Kawasa.

5Ka'am saga dayahan, kabiyaksahan kam maghāp palasahan makaangandūlan napsubi. Ibarat kam sapi' hal amahambug di-na, bo' mbal kata'uwanna song waktu panumbali' iya.

6Bay hukumbi maka papataybi saga a'a halam taga-dusa, minsan sigām halam bay anagga' ka'am.

Pangiman ma Deyom Kabinasahan

7Angkanna, saga dauranakanku, tatasinbi ai-ai makani-ka'am sat'ggol mbal pabīng Panghū'tam si Isa Al-Masi. Pikilunbi a'a maghuma, atatas iya angagaran waktu pagbuwa' tana'na, sabab ahalga' asal buwa'na ma iya. Mbaliya sinumu angagaran kat'kka ulan, ulan pagararu maka ulan pamatahak pai.

8Damikiyanna isab ka'am, subay kam mbal sinumu angagad. Pahogotunbi ataybi sabab asekot na waktu papi'itu Panghū'tam.

9Saga dauranakanku, da'a pagmusmurinbi sehe'bi bebeya'an si Isa Al-Masi, bo' kam mbal taluwa' hukuman Tuhan. Ilu na ya maghuhukum, asekot na to'ongan.

10Saga dauranakanku, pikilunbi saga nabi, ya bay amowa lapal deyo' min Panghū' ma masa awal e'. Panunurinbi sigām, pagka sigām bay atuyu' angimanma deyom kabinasahan.

11Bang ma bistahanta, taga-kahāpan asal saga a'a makatatas buwattē'. Takalebi pasal kasandal si Ayyub waktuna ma deyom kasusahan. Kata'uwanbi isab kamaujuranna, ahāp bay panungbas Panghū' ma iya. Sabab landu' patiase'un maka patilasahun Panghū'tam.

12Saga dauranakanku, ahalga' pamituwaku itu min kamemon: bang aniya' bissalabi da'a kam magsapa. Da'a sibahatunbi sulga' atawa dunya atawa ai-ai saddi pagsapahanbi. Magaho' sadja kam bang subay aho'. Mag'mbal isab bang subay mbal. Da'a palabihunbi minnē', bo' kam mbal taluwa' hukuman Tuhan.

Pangamu'-ngamu' maka Pangandol

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Abila aniya' a'a mailu ma ka'am t'kkahan kasusahan, subay iya angamu' tabang ni Tuhan. Abila isab aniya' ma ka'am kinōgan, subay iya angalang saga kalangan pamudjina Tuhan.

14Abila aniya' ma ka'am taga-saki, subay tambukuhanna saga pagmatto'ahan ma palhimpunan si Isa Al-Masi mailu. Ati saga matto'a inān subay angamu'-ngamu' ni Tuhan ma kamaina'anan a'a sakihan, maka subay sigām anapu iya maka ns'llan ma salta' sigām anabbut ōn Panghū'tam.

15Manjari itu, bang sigām angamu'-ngamu', bo' ahogot asal pangandol sigāmma Tuhan, a'a inān kauli'an du. Niuli'an du iya e' Panghū', maka bang aniya'dusana, niampun du.

16Angkan yukku ma ka'am, magpasab'nnal kam pasal saga dusabi ni pagkahibi bebeya'an si Isa Al-Masi. Amu'inbi isab tabang ni Tuhan ma sabab pagkahibi dangan maka dangan, bo' supaya kam kauli'an. Bang a'a abontol angamu' ni Tuhan min deyom atayna, abarakat to'ongan pangamu'na.

17Si Nabi Elija e', manusiya' du buwat kitam. Bay iya anabbut Tuhan min deyom atayna ma masa awal e', angamu' subay mbal angulan. Jari halam to'ongan aniya' ulan am'ttak ni lahat inān ma deyom t'lluntahun maka tonga'.

18Puwas e' bay iya angamu'-ngamu' pabalik subay aniya' ulan. Angulan magtūy, jari magbuwa' saga tinanom.

19Na, saga dauranakanku, abila aniya' min ka'am pasiha' min pandu' b'nnal, bo' aniya' a'a dangan amowa iya ameya' ma pandu' b'nnal pabalik, ahāp ko' he'.

20Tau'unbi itu ma deyom pikilanbi: sai-sai makabowa a'a dusahan ang'bba min kasā'anna, lappasan e'na a'a dusahan inān bo' mbal pinehē' ni deyom nalka',ati ta'ampun du paldusahanna aheka. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Petros

1 Petros 1

Sulat Kaissana min si PETROS

1Sulat itu min aku, si Petros, a'a kawakilan e' si Isa Al-Masi magnasihat lapalna. Pasampayku sulat itu pi'ilu ni ka'am saga a'a bay tapene'na, ya maglihan-lihan ma dunya itu. Ilu kam apulak-palik ma kalahat-lahatan buwattina'an, ma sakalibut lahat Puntus, Galatiya, Kappadoke, Asiya, maka ma lahat Bitiniya.

2Bay kam tapene' e' Mma'tam Tuhan min maksudna, jari suku'na na kam ma sabab hinang Rū Tuhan ya ma deyom ataybi. Tapene' kam supaya kam ameya' ma si Isa Al-Masi, bo' pinuwasan dusabi ma sabab laha'na. Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an tatabangan maka kasannangan atay ma halam aniya' kulangna.

Kaholatantam Kallum Kakkal

3Mahaldika' ni Tuhan, ya mma' Panghū'tam si Isa Al-Masi. Aheya to'ongan ka'ase'na ma kitam, ya angkan kitam binuwanan kallum baha'u buwat sapantun a'a nianakan pabing. Makaholat isab kitam pinakallum min kamatay, sabab ya du si Isa Al-Masi bay pinakallum isab min kamatayna.

4Jari angagad na kitam pinaniya'an pusaka' ya tinau' e' Tuhan ma saga a'a suku'na. Tinau' e'na ma deyom sulga', ati maina'an mbal magka'at, mbal magkahalu', mbal magkapinda.

5Nihampanan kam pahāp sabab min kawasa Tuhan, pagka kam angandol ma iya. Tantu kam nihampanan sampay ta'abutbi kasalamatan ya pinabukis ma llaw kahinapusan.

6Angkan kam kinōgan minsan ma deyom susa ma dunya pinjaman itu, ma sabab katiksa'an indaginis ya kalabayanbi.

7Pinaniya'an kam katiksa'an ilu bo' sinulayan pangandolbi bang b'nnal atawa ngga'i ka. Minsan bulawan, subay pinalabay min api bo' nila'anan l'mmi'na. Sagō' ahalga' lagi' pangandolbi min bulawan, sabab mbal anatas bulawan ni kasaumulan. Bang kam angandol sab'nnal-b'nnal, sinanglitan du kam maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

minahaldika'an bang ta'abut llaw pamatuwa' si Isa Al-Masi.

8Alasa kam ma iya minsan halam ta'nda'bi. Maka minsan iya mbal ta'nda'bi ma buwattitu, angandol kam asal ma iya. Jari aheya sidda kakōganbi, mbal tasibahat,

9sabab kaniya'an kam kasalamatan kakkal, ya kamaksuran pangandolbi.

10Bay amikilan pahāp saga kanabihan ma masa awal e', bay angahangpat to'ongan pasal kasalamatan itu. Bay pinagbissala e' sigām kahāpan ya pinama-ka'am ma ahil jaman itu.

11Pinatulunan sigām Rū Al-Masi, angkan sigām bay angabtang pasal kabinasahan ya subay kalabayanna, maka ma pasal sanglit-sahaya ma iya puwas kabinasahan e'. Jari sidda bilahi saga nabi inān makata'u bang sumiyan kat'kkana maka bang buwattingga kal'ngngananna.

12Pinata'u sigām e' Tuhan in pakaradja'an bay pagbissala sigām inān ngga'i ka ma baran sigām, sagō' ma saga a'a ma tahun sinōng, hatina ma ka'am. Manjarika'am na ya pinakale na e' saga a'a bay magnasihat lapal ahāp min kawasa Rū Tuhan ya pinatulunan sigām min sulga'. Minsan saga mala'ikat, bilahi to'onganmakahati ma pasal saga pakaradja'an itu.

Sinō' Kita Amanuyu' ma Ka'adilan

13Angkan kam soho'ku subay pahatul-hatul ma deyom pamikilbi. Pahalli' kam, maka holatunbi kahāpan ya pamuwan ka'am bang ta'abut na llaw pamatuwa' si Isa Al-Masi.

14Beya'unbi panoho'an Tuhan, sengorinbi onde'-onde' ahatul. Da'a parūlunbi kanapsuhan ya bay kabiyaksahanbi waktu tagna', ma halam gi' aniya' kata'ubi.

15Subay kam a'adil ma ai-ai hinangbi sabab a'adil asal Tuhan, ya bay anoho' ka'am ameya' ma iya.

16Sabab tasulat ma deyom Kitab bay bissala Tuhan, ya yuk-i, “Wajib kam sussi ma kaulbi maka pi'ilbi, sabab aku itu mahasussi asal.”

17Angahukum Tuhan ma manusiya' kamemon, tinongoran kahinangan sigām pakaniya-pakaniya ma halam aniya' papagbidda'na. Angkanna, paggapangōnbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Mma'” ma Tuhan bang aniya' pangamu'-ngamu'bi, subay kammagmatāw ma iya t'ggolbi pat'nna' ma dunya itu.

18Kata'uwanbi du bang ai bay pamuwan e' Tuhan pangal'kkat ka'am min bay kajarihanbi halam taga-pūs inān, ya kajarihan bay pang'bba ka'am e' kamatto'ahanbi. Ngga'i ka alta' magkaka'at buwat bulawan atawa pilak ya bay pangal'kkat ka'am,

19sagō' laha' Al-Masi ahalga', ya bay pabu'us ma kamatayna. Ibarat iya bili-bili halam aniya' tamakna atawa salla'na, pagkulban pamapuwas dusatam.

20Ya na itu asal pangahandak Tuhan ma iya ma halam gi' aniya' dunya, jari makapi'itu na iya ma masa damuli itu, ma sababbi du.
21Min hinang si Isa Al-Masi angkan kam angandol na ma Tuhan, ya bay amakallum si Isa min kamatayna sampay amabangsa iya ma deyom kasahaya'an. Jari ahogot na pangandolbi maka pangasabi ma Tuhan.
22Na buwattina'an, pagka kam angisbat na ma pandu' kasab'nnalan, tabowa na kam ang'bba min kasabulan kamemon bo' aniya' kasi-lasabi b'nnal ma pagkahibi bebeya'an si Isa. Angkan kam soho'ku: maglasa-liyasahi kam min deyom ataybi.

23Sabab ka'am ilu sali' sapantun onde' baha'u bay nianakan. In kapaganak ma ka'am itu ngga'i ka min manusiya' ya magkamatay, sagō' min palman Tuhan. A'a baha'u na kam sabab min kapagsab'nnalbi ma palman Panghū', ya makakallum ma manusiya' maka mbal magkapinda.

24Yuk ayat Kitab, “Pinjaman sadja saga manusiya' kamemon, sapantun parang. Kamemon kabantugan sigām sapantun sumping-sumping. Angalanos du parang, magkapakpak du isab kasumpingan,

25saguwā' anatas palman Panghū' salama-lama.” In palman Panghū' itu, ya na lapal ahāp bay panganasihat ka'am.

1 Petros 2

Al-Masi Dalil Batu Landu' Ahalga'

1Angkan kam subay ang'bbahan kamemon kahinanganbi ajahil. Da'a kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magputing. Da'a kam magbau'-bau' in ka'am ahāp bo' pa'in masi ala'at deyom ataybi. Da'a kam angalindi, maka da'a kam angalimut sehe'bi.

2Pasali' kam ni onde'-onde' baha'u nianakan, ya aruru' na pa'in. Ya du ka'am subay angabut-ngabut angadji' palman Tuhan. Sali' dalil gatas ahāp ko' inān,ya makapasangpot pangandolbi sampay ta'abutbi kasalamatanna,

3pagka tananambi na bang buwattingga kahāp Panghū' ma ka'am.

4-5Pasekot na kam ni si Isa, ya dalil batu allum ni kasaumulan. Pasekot kam bo' kam pinagguna e' Tuhan pangahinanganna luma' pat'nna'an Rū-na. Pinaralil isab kam ni batu allum, maka si Isa iya batu aheya pamahogotan luma' Tuhan. Bay tasulak si Isa Al-Masi e' saga a'a, sagō' pinene' iya e' Tuhan sabab landu' ahalga' ma atayna. Jari maina'an du kam ma luma' Tuhan maghinang ni iya min itikad abontol, buwat dalil imam. Maina'an kam anukbal ni iya saga kapudjihanbi maka kahinanganbi ahāp. Jari ka'amuhan iya ma panukbalbi sabab si Isa Al- Masi ya pamanyabutanbi.

6Buwattitu ya tasulat ma deyom Kitab: “Aniya' batu landu' ahalga' tapene'ku, pat'nna'ku nihinang papagan luma' ma da'ira Siyun. Jari sasuku angandol ma iya halam du aniya' kapagsusunanna.”

7Tantu ahalga' batu itu ma ka'am ya magpangandol ma si Isa. Saguwā' aniya' mbal bilahi magkahagad, ya sinambat ma ayat Kitab dakayu', ya yuk-i, “Ya batu bay tasulak e' saga a'a maghinang luma', kinabā' halam aniya' gunana, ya na ina'an batu aheya to'ongan kalagihanna.”

8Maka aniya' gi' ayat dakayu', yuk-i, “Ya ina'an batu parugtulan tape' a'a, batu pamah'bba'an.” B'nnal ko' he'. Mbal sigām magkahagad ma palman Tuhan pasal si Isa, ya po'on sigām sali' dalil a'a makarugtul ni batu. Ya na tu'ud pangahandak Tuhan ma sigām.

9Malaingkan tapene' kam e' Tuhan bo' kam tahinang kaimaman magsusultan, bangsa sussi, a'a palsuku'an Tuhan. Nilinganan kam e'na paluwas min kalendoman, bo' papinda ni kasawahanna makainu-inu. Tapene' kam bo' supaya patanyagbi pasal kahinangan Tuhan ahāp makalandu'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Ma waktu bay dahū inān ngga'i ka kam suku' Tuhan, sagō' a'a Tuhan na kam ma buwattitu. Bay kam a'awam ma pasal ka'ase' Tuhan ma waktu palabay, saguwā' tananambi na ka'ase'na.

11Saga bagay kalasahanku, sali' kitam a'a liyu ma dunya itu sabab aniya' lahattam saddī. Angkan buwattitu panganjunjungku ma ka'am: da'a to'ongan dūlinbi napsu baranbi ala'at, sabab napsuta itu magsagga' asal maka kapameya'ta ma Tuhan.

12Ya kal'ngngananbi subay ahantap sadja minsan kam ma deyoman saga a'a mbal ata'uwan Tuhan. Minsan sigām bilahi anuna'an ka'am maghinang ala'at, ta'nda' e' sigām saga hinangbi ahāp, ya po'on sigām ananglitan Tuhan ma llaw kapi'ituna.

Pagmalulus ma Pagnakura'an

13Subay kam magpabeya' sadja ma saga a'a kamemon sasuku taga-kag'llal, ma sabab Panghū' Isa ya pameya'anbi. Kaissana, beya'unbi panoho'an min sultan mahatinggi, ya alanga min kamemon ma lahat itu.

14Pasunu', beya'unbi panoho'an min saga gubnul, ya kabuwanan kapatut aminasa sasuku maghinang ala'at, maka ananglit ma sasuku maghinang ahāp.

15Sabab ya na itu kabaya'an Tuhan ma ka'am, hinangunbi kahāpan. Jari pag'nda' saga a'a kulang panghati inān ma kahinanganbi, magtūy patambol bowa' sigām. Pahondong sigām amūng-mūng karupangan.

16Limaya na kam, maka ahāp isab. Saguwā' da'a kam anumagal in ka'am makajari maghinang ala'at ma sabab limaya na. Ata Tuhan na kam, angkan kam limaya maghinang panoho'anna sadja.

17Pagaddatinbi manusiya' kamemon. Kalasahinbi pagkahibi magpangandol ma si Isa, pagmatāwinbi Tuhan, pagaddatinbi sultan mahatinggi.

Si Isa Al-Masi ya Panunuran

18Ka'am saga sosoho'an maghinang ma a'a, angalilla' sadja kam ma a'a ya paghinanganbi. Ngga'i ka hal a'a ahāp kasuddahanna, a'a alasa ma ka'am ya subay pagaddatanbi. Subay pagaddatinbi sigām minsan isab ab'ngngis.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19Bang kam ganta' bininasa ma halam aniya' sā'bi paminasahan ka'am, bo' pa'in sandalanbi ma sabab Tuhan ya paheyabi ma atay, kasulutan Tuhan ma ka'am.

20Sagō' bang kam angimanan katiksa'an ya pinapagtongod maka hinangbi ala'at, mbal kam patut sinanglitan. Sagō' bang kam anandal kabinasahan minsan bay makahinang ahāp, kasulutan du Tuhan ma ka'am.

21Ya na he' asal kabaya'an Tuhan ma ka'am, in ka'am subay asandal ma deyom kabinasahan. Al-Masi ya panunuranbi sabab bay na iya anandalan kabinasahan ma sababanbi. Pasali' kam ni iya.
22Halam to'ongan iya bay makarusa, halam iya bay makapah'lling puting minsan min t'dda.

23Ma waktu bay kapamūng-mūng ala'at ma iya, halam iya bay anambung ala'at. Waktu kapaminasa ma iya, halam iya bay ananggupan sai-sai. Gom pa'in pangandolna baranna ni Tuhan ya abontol hukumanna.

24Bay tinanggung e' si Isa karusahantam pagka amatay ma hāg pangalansangan ma iya, supaya kitam ang'bba min dusatam bo' amanuyu' kahinangan abontol. Kauli'an kitam ma sabab saga bakat bay tananamna.

25Bay kam sali' sapantun bili-bili alungay min paglabayan, sagō' ma buwattina'an pabibud na kam bo' pabeya' ma Al-Masi, ya angupiksa' ka'am sampay anganjagahan nyawabi.

1 Petros 3

Pamandu' ma A'a Maglakibini

1Ka'am saga kar'ndahan, subay sulutbi kabaya'an h'llabi. Manjari bang aniya' sigām mbal gi' magsab'nnal ma lapal Tuhan, bo' pag'nda' sigām kaul-pi'ilbi ahāpdu, minnē' aniya' pagsab'nnalan sigām. Minsan sigām mbal bissalahanbi, tabowa sigām asulut

2pag'nda' sigām ma kabontol itikadbi sampay ma pana'atbi ma Tuhan.

3Mbal kam tahinang alingkat ma sabab pangari-ngaribi ma pangluwahanbi, buwat saga pama'alti bu'unbi, maka pamulawanbi maka pan'mmekbi ahalga'.

4Ya wajib tuyu'anbi bo' kam ahāp d'nda, subay addat ahāp. Bang kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ahongpot, bang areyo' pangatayanbi, anatas du kamanisbi sampay ni kato'abi. Maka landu' ahalga' kamanisbi buwattē' ma pang'nda' Tuhan.

5Buwattē' isab kahinangan saga d'nda suku' Tuhan ma masa awal. Bay sigām pasangdol ma iya, angkan sigām ahāp d'nda. Bay sinulut e' sigām kabaya'anh'lla sigām

6buwat si Sara, h'nda si Ibrahim. Sinulut e'na kabaya'an h'llana, niōnan e'na nakura'na. Na, ka'am saga d'nda ma buwattitu, bang ahāp hinangbi, maka bang kam mbal aluhay pinakitāw, sali' kam dī tubu' si Sara.

7Ka'am kal'llahan, subay ahāp akkalbi magpūn maka paghola'bi. Pagaddatinbi sigām pahāp pagka alunuk baran sigām min baranbi, sabab sali'-sali' du kam

pinahampitan kallum taptap ma deyom sulga'. Bang buwattē' hinangbi halam aniya' makalimbit pangamu'-ngamu'bi ni Tuhan.

Kabinasahan ma Sabab Hinang Ahāp

8Ya na itu bissalaku katapusan ma ka'am, subay kam dauyunan kamemon, magkannal-kiyannali. Sunurinbi addat magdanakan maglasa-liyasahi, ka'ase'inbi pagkahibi ma areyo' pangatayanbi.

9Bang kam ganta' nila'at, da'a balosinbi la'at. Bang kam sinukna'an, da'a pellenginbi sukna'. Ya pamalosbi ma sigām subay kahāpan sabab ya na kabaya'an Tuhan ma ka'am, supaya kam pinusaka'an kahāpan.

10Sabab tasulat ma deyom Kitab, ya yuk-i, “Sai-sai bilahi ahāp palasahanna, supaya tananamna waktu kasannangan, subay pahondong maghimumungan ala'at, subay mbal magbissala kaputingan.

11Subay iya pataikut min hinang ala'at, bo' maghinang ahāp. Subay iya atuyu' magsulut maka kasehe'anna, maka subay pagmatayanna kasannangan.

12Sabab anganjaga du Panghū' ma saga a'a abontol, kinale e'na pamanyabut sigām. Sagō' sinagga' e'na saga a'a jahallis.”

13Halam aniya' angala'at ka'am bang kam atuyu' maghinang ahāp.

14Maka minsan kam saupama pinuhinga' ma sabab hinangbi ahāp, aheya du kakōganbi. Da'a kam atāw ma pananggup manusiya', da'a isab kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magkahanggawan.

15Sagō' paheya'unbi Al-Masi ma deyom pangatayanbi, in iya tantu Panghū'bi. Subay kam asakap sakahaba' waktu supaya kam makasambungan sai-sai atilaw ka'am bang angay kam makatantu pinaniya'an kahāpan.

16Sagō' subay ahanunut maka a'addat panambungbi. Subay abontol isab itikadbi bo' magkaiya'an saga a'a ya anoway kahinanganbi ahāp ma sabab pameya'bi ma Al-Masi.

17Bang Tuhan ya magkahandak, ahāp kam taluwa' kabinasahan ma sabab ahāp hinangbi, bang pa'in da'a hinang ala'at.

18Sabab bay amatay Al-Masi pinamint'dda ma sabab kamemon paldusahan manusiya'. Ngga'i ka ma sabab dusa baranna, sabab halam aniya' dusana minsan dakayu'. Tu'ud iya amatay supaya kam binowa maghāp maka Tuhan. Bay iya pinapatay sagō' pinakallum e' Rū Tuhan.

19Min Rū Tuhan isab angkan iya bay pehē' magmahalayak ni saga umagad yabay tinambolan e' Tuhan ma deyom ahirat.

20Ya na ina'an umagad saga a'a bay mbal ameya' ma kabaya'an Tuhan waktu kapangahinang adjung e' si Nū. Bay angagad Tuhan ma samantala' si Nū angahinang adjung inān, ya aniya' ameya' ma iya. Saguwā' pagtumbuk latap, walu' du a'a bay pasakat ni adjung bo' lappasan min latap.

21Ya kalappas sigām min latap inān sali' paralilan kalappastam labay min bohe' pagpandi ma waktu itu. Bang nihati pagpandi itu, ngga'i ka hinang pamala'an lumut baranta saguwā' paltanda'an in kitam bay anganjanji' ni Tuhan min itikad abontol. Manjari lappasan kitam sabab min kallum si Isa pabalik min kamatayna.

22Wa'i na iya pehē' ni sulga' aningkō' ma bihing Tuhan tampal ni kowan. Mahē' na iya magbaya' ma bangsa mala'ikat kamemon, maka ma ai-ai taga-kapatut atawa taga-ga'osan ma deyom sulga'.

1 Petros 4

Kaul-Pi'il ya Makasulut Tuhan

Kitab Injil and Kitab Awal-Jaman
© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1Na, pagka Al-Masi bay makalabayan kabinasahan ma ginhawa-baranna, ya du ka'am subay anengoran iya bo' kam sakap anandal kabinasahan. Sabab sai-sai angananam kabinasahan buwattē', ang'bba na min katagihanna magdusa.

2Jari puwas itu, sat'ggolbi maitu ma dunya, subay kam pinagagihan e' kabaya'an Tuhan. Da'a na kam pinagagihan e' napsu maka baya' manusiya',

3ya pinene' e' saga a'a ya mbal ata'uwan Tuhan. At'ggol bay kapaghinangbi kasabulan makatamparasa, magba'is maka maglangohan. Sakahaba' waktu pagtipunbi maglami-lami, landu' aheka bay inumbi. Bay kam pasumba isab ni ta'u-ta'u ya sammal ma pang'nda' Tuhan. Sagō' sarang na.

4Ma buwattina'an ainu-inu saga a'a bay sehe'bi waktu tagna' bang angay kam mbal na palamugay ni sigām angandūlan napsubi. Angkanna kam binissalahan la'at e' sigām.

5Saguwā' aniya' du waktu paharap saga a'a inān ni Tuhan angahaka pasal bay kahinangan sigām. Asakap asal Tuhan angahukum binangsa manusiya', sagaa'a masi allum sampay a'a bay magpatayan.

6Ya itu sababanna angkan lapal ahāp itu bay pinagnasihat sampay ni umagad saga a'a magpatayan, bo' supaya sigām pinaniya'an kallum ma haddarat Tuhan, minsan sigām bay pinalabayan hukuman ya panganggantа'an manusiya' pagma-dunya lagi'.

7Sōng na kiyamat dunya itu, angkan subay ahāp sadja kōkbi. Subay ahantape'bi amikil bo' ahāp pangamu'-ngamu'bi ni Tuhan.

8Maka ya na itu subay pahalga'bi min kamemon: maglasa-liyasahi kam to'ongan, sabab bang kam maglasa sab'nnal-b'nnal tantu kam magampun-iyampuni minsan painay heka kasā'anbi.

9Bang aniya' saga pagkahibi bebeya'an si Isa ganta' pahapit ni luma'bi, da'a kam magmusmud. Pa'iddahunbi sadja sigām min atay pote'.

10Aniya' ma ka'am kapandayan bay pamuwan e' Tuhan pakaniya-kaniya. Jari paggunahunbi kapandayanbi ilu panabangbi ni kasehe'an, sabab patut du bang ahāp e'bi angangguna kata'u atawa kapandayan bay pangandol ma ka'am e'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tuhan.

11Sai-sai apanday magnasihat, subay lapal min Tuhan ya pagnasihatna. Sai- sai ata'u anabang ma sehe'na, subay iya anabang to'ongan min kosog bay pangahandak iya e' Tuhan. Sabab minnē' pinaheya ōn Tuhan ma ai-ai hinangbi, pagka si Isa Al-Masi ya pamanyabutanbi. Patut iya pinasuku'an kasahaya'an maka barakat sampay ni kasaumulan. Amin.

Kabinasahan ma Sabab Kapameya'ta ma Al-Masi

12Saga bagay kalasahanku, da'a kam kinobla'an ma sabab kabinasahan aheyaya tum'kka panulayan ka'am, sabab maumu aniya' buwattē'.

13Sagō' palasigunbi ataybi, sabab tananambi na kabinasahan buwat bay kalabayan Al-Masi, jari aheya du kakōganbi bang pina'nda'an na sanglit sahayana ni kamemon.

14Subay kam kinōgan bang kam pinamūng-mūngan ala'at ma sabab Al-Masi ya pameya'anbi, sabab ilu pat'nna' ma ka'am Rū barakatan, ya na Rū Tuhan.

15Bang kam taluwa' kabinasahan, subay halam aniya' sababanna, buwat saga bay amapatay a'a, bay anangkaw, bay magpilliyu, atawa minsan bay palamud ma palkala' a'a ngga'i ka lamudbi.

16Sagō' bang kam pinananaman kabinasahan ma sabab Almasihin kam, da'a kam aiya'. Magsukul sadja kam ni Tuhan ma sabab ōn Al-Masi ya pangōn ka'am.

17Song na waktu panagna' hukuman Tuhan, sagō' kitam ma deyomanna ya nihukum dahū. Bang buwattē' kahālanna, bang kitam suku'na pinat'nna'an hukuman, ai kamaujuran saga a'a mbal magkahagad ma lapal ahāp ya min Tuhan?

18Buwat yukna ma deyom Kitab, “Bang a'a adil mbal agon lappasan, luba'-lagi'na na a'a baldusa, ya mbal angisbat Tuhan!”

19Angkanna, sai-sai kam angalabayan kabinasahan sabab iya na kahandak Tuhan ma ka'am, pasangdan kam maghinang ahāp. Pangandolunbi isab baranbi ni bay amapanjari ka'am, sabab tantu iya kapangandolan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Petros 5

Pagmatto'ahan maka Onde' Baha'u

1Aniya' isab pamituwaku ma saga pagmatto'ahan ya ma deyomanbi, sabab pagmatto'ahan isab aku. Mataku itu bay maka'nda' kabinasahan Al-Masi, maka aniya' du isab lamudku ma sinosōng bang iya pinabangsa na ma pang'nda' saga manusiya' kamemon. Ya na itu amu'ku ni ka'am:

2Upiksa'unbi pahāp saga a'a bay pangandol ma ka'am e' Tuhan, ya sali' dalil bili-bili pinaipat ma ka'am. Ayarinbi sigām min kōg maka baya', sabab ya na itu kabaya'an Tuhan. Da'a kam subay nihagda. Ya pangupiksa'bi ma sigām subay ngga'i ka pagpilak, subay min kahilasanbi sadja.

3Da'a pagmandahinbi saga a'a bay pama'atas ka'am, gom pa'in kam panunuran sigām.

4Jari bang pi'itu pabalik si Isa Al-Masi, ya dalil nakura' magupiksa' bili-bili, landu' ahāp panungbasna ma ka'am. Ya tungbas inān mbal magkapinda kahāpna,sabab makahampit kam ma sahayana.

5Na, ka'am isab saga l'lla abata' lagi', beya'unbi pamituwa pagmatto'ahanbi ilu. Subay areyo' pangatayanbi sabubi magtabang-tiyabangi, sabab yuk lling Kitab, “Angatu Tuhan ma a'a alanga atayna, sagō' tabangna sasuku areyo' atayna.”

6Angkan kam subay magpatireyo' ni Tuhan Sangat Kawasa, bo' kam pinalanga e'na bang ta'abut llaw bay pangangganta'na.
7Tukbalunbi kasusahanbi kamemon ni Tuhan, sabab magka'inagon du iya.

8Pahāpunbi pamikilbi, pajaga kam to'ongan. Sabab ilu bantabi nakura' saitan amiha ka'am. Sali' iya sapantun halimaw maglunsul na pa'in, kalu aniya' tapihana nil'kkob e'na.

9Atuhunbi nakura' saitan ma ahogot pangandolbi ma si Isa, sabab kata'uwanbi ngga'i ka hal ka'am ya t'kkahan kabinasahan, sampay isab saga pagkahibi Almasihin ma kaluha'an dunya.

10Sagō' aubus pa'in e'bi anandalan kabinasahan ma dai'-dai', binawi' du kam e' Tuhan sampay halam aniya' salla'bi. Pinatotog e'na imanbi, binuwanan du kam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kosog bo' mbal apinda min pangandolbi ma iya. In iya Tuhan po'onan tatabangan. Pinagabbit kam e'na supaya kam pinabangsa ma deyom kasahaya'anna ya mbal magkapinda, pagka Al-Masi ya parakayu'anbi.

11Sanglitantam Tuhan, ya sangat kawasa sampay ni kasaumulan. Amin.

Lapal Katangbusan

12Si Silas bay anabangan aku anulat sulat apu'ut itu. Bang ma bistahanku in iya dakayu' danakantam tantu kapangandolan. Bilahi aku amahogot ataybi, ya po'on aku amabeya' sulat itu. Sugpatanku isab saksi'ku, in itu tatabangan sab'nnal-b'nnal deyo' bay min Tuhan. Da'a bbahinbi.

13Amabeya' minsan la'a hal lapal sigām saga pagkahibi bebeya'an Al-Masi ya magsakaum maitu ma lahat Babilon, a'a tapene' e' Tuhan buwat ka'am. Ya du si Markus itu, ya itungku sali' anakku.

14Magsiyum kam tanda' sin paglasabi dangan maka dangan. Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an kasannangan deyom atay, sasuku kam suku' Al-Masi. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Petros

2 Petros 1

Sulat Karuwana min si PETROS

1Sulat itu deyo' min aku, si Simun Petros, dakayu' sosoho'an si Isa Al-Masi ya kawakilan e'na magnasihat. Pabeya'ku sulat itu ni ka'am kamemon angandol ma si Isa Al-Masi. In iya Tuhantam maka iya ya makalappas kitam. Min kabontolanna, ya angkan kitam kaniya'an pangandol itu. Manjari pangandolbi ilu maka pangandol kami itu mbal du magbidda', ahalga' sali'-sali'.

2Mura-murahan, bang pa'in manglabi-labihan tatabangan maka kasannangan deyom atay ma ka'am, min pangita'ubi ma pasal Tuhan maka ma pasal Panghū'tam si Isa.

Pasal Pana'abbit maka Pamene' Tuhan

3Min barakatna du, angkan kita kaniya'an ai-ai pamajatu kallumta maka pamahogot pangisbatta ma Tuhan, labay min Al-Masi ya bay amowa ka'am pinasuku'an kahāpna maka kabangsana.

4Jari pamuwan na ma kitam saga janji' Tuhan, ya mamarahi ahāp maka ahalga'. Minnē' kitam makasengod ni kajarihan Tuhan, ati makapuwas kitam min kanapsuhan alumu' ya ma deyom dunya itu.

5Ya itu sababanna angkan kam subay amanuyu' bo' supaya pinasugpat addat-tabi'at ahāp ni pangandolbi, ati addat-tabi'atbi pinasugpatan pangita'u.

6Pangita'ubi subay pinasugpatan pamaggat napsu, ati pamaggatbi napsu subay pinasugpatan iman. Pangimanbi subay pinasugpatan pagta'at ni Tuhan,
7ati pagta'atbi subay pinasugpatan lasa ma saga danakanbi bebeya'an si Isa, maka lasabi subay pinasugpatan lasa ni a'a kamemon.

8Bang jukup itu kamemon ma ka'am sampay manglabi-labihan na, tantu ahāp kamattihanna ma ai-ai hinangbi, maka pasōng ta'ubi pasal si Isa Al-Masi, Panghū'tam.

9Saguwā' sai-sai halam kaniya'an bay pamūngku he', ibarat iya a'a kasamunan matana, mbal agon maka'nda'. Takalipatna na in iya bay sinussi min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

karusahanna tagna'.

10Angkan yukku ma ka'am, saga dauranakan, subay kam atuyu' to'ongan bo' atuman kapamene' Tuhan ma ka'am. Bang itu hinangbi na pa'in, mbal to'ongan kam ang'bba min pangandolbi tudju ni iya.

11Minnē' kam binuwanan kapatut bo' kam sinagina pasōd ni deyoman pagparinta si Isa Al-Masi, ya Panghū'tam Manglalappas. Taptap kapagbaya'na sampay ni kasaumulan.

12Ya du ina'an sababanna angkan aku mbal pahali amaentoman ka'am, minsan kata'uwanbi na maka minsan ahogot na pameya'bi ma pandu' b'nnal ya ta'ā'bi.

13Sababna, bang ma aku, patut kam paentomanku na pa'in sat'ggolku allum.

14Kata'uwanku, mbal aku at'ggol maitu, sabab pinata'u aku e' si Isa Al-Masi Panghū'tam in aku song amole' lahat.

15Angkan tukiranku pamandu'ku ma ka'am bo' supaya aniya' pangentomanbi ma ai-ai bay pamūngku bang aku amatay na.

Kasahaya maka Barakat Panghū' Isa Al-Masi

16Ngga'i ka kissa luwas min akkal manusiya' ya pameya'an kami, waktu kapangahaka kami ma ka'am pasal kabalik si Isa Al-Masi Panghū'tam ni dunya, maka pasal kawasana. Mata kami ya bay maka'nda' sahayana maka kaheya'anna.

17Mahē' asal kami waktu bay kapanambutna kamahaldika'an maka sahaya min Tuhan ya Mma'na. Aniya' suwala bay pinakale ma iya luwas min haddarat Tuhan, yuk-i, “Anakku ko' itu kalasahanku. Landu' aku kasulutan ma iya.”

18Baran kami bay makakale suwala he' amissala min deyom sulga', waktu kapagdongan kami maka Al-Masi ni pussuk būd ya bay kamahē'an Tuhan.

19Manjari itu, pagka ina'an bay tanyata' kami, makatantu kami in bay pagkallam saga nabi pasal Al-Masi kapam'nnalan sadja du. Subay asipbi pahāp ya bay pinagkallam e' sigām, sabab sapantun palita'an ko' inān asinag na pa'in ma deyom kalendoman, sampay ni karai'-llawan, sampay ni waktu kasobang bitu'un maga.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

[20]Muna-muna, asipunbi pandu' itu labi min kamemon: halam aniya' manusiya' makapahati pasal pagkallam kanabi-nabihan ya tasulat ma deyom Kitab, bang hal min baranna.

[21]Sabab ya pinagkallam e' kanabi-nabihan itu ngga'i ka luwas min kahandak manusiya'. Tu'ud sigām kapagbaya'an e' Rū Tuhan angkan makapaluwas lapal deyo' min Tuhan.

2 Petros 2

Pasal Guru Mbal B'nnal

[1]Ma waktu palabay inān aniya' saga a'a magnabi-nabi di-sigām bay patuwa' ni bangsa kami. Damikiyanna isab ma ka'am, aniya' du patuwa' ma deyomanbi a'a maglaku-laku in sigām guru, bo' pa'in mbal b'nnal pagguru sigām. Binowahan kam e' sigām pandu' amaka'at pangandolbi ma si Isa. Pinaliluhane' sigām Panghū'tam si Isa, ya bay angal'kkat sigām min naja'. Sakadjap sadja mulka' ma saga a'a buwattē'.

[2]Sagō' aheka a'a ameya'-meya'an sigām maghinang kasabulan makatamparasa. Ya he' po'onna angkan binissalahan la'at bowahan kasab'nnalan ya pameya'antam.

[3]Saga guru mbal b'nnal itu napsuhan sidda, angkan kam pinakalehan saga kissa bay pahinang-hinang sigām, bo' kam kapanguntungan e' sigām. Sagō' in hukuman ma saga a'a inān sakap asal sangay min awal. Mbal atuli mulka' yatinagamahan sigām.

[4]Minsan saga mala'ikat dusahan, halam sigām bay kina'ase'an e' Tuhan. Gom pa'in nilarukan e'na ni nalka' ati kinabbat sigām maina'an ma deyom lendom bitu-bituhan, bo' angalagaran llaw hukuman.

[5]Damikiyanna isab saga a'a bay mbal magmatāw ma Tuhan ma masa awal e', halam sigām bay kina'ase'an e' Tuhan, gom pa'in sigām pinatumbukan latapma sakalingkal dunya. Luwal disi Nū bay hampananna, iya maka sehe'na pitu'puhu'. Ma halam gi' latap inān, bay ninasihatan e' si Nū ba'anan a'a inān pasal pangatayan sigām subay pinabontol.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Bay tinunu' isab e' Tuhan da'ira Sodom maka Gomora, pangahukumna ma karusahan saga a'a maina'an. Minnē' aniya' kapamintāngan saga a'a kasehe'an bang ai kamattihan sasuku mbal angisbat Tuhan.

7Hal si Lōt ya bay pinuwas e' Tuhan min saga da'ira inān. Bay ahantap addat-tabi'atna angkan asasaw pikilanna e' saga a'a pangalanggal sara' maina'an, sabab hal magba'isan.

8Bay iya pat'nna' ma t'ngnga'-t'ngnga' sigām ang'nda' ma palantara sigām, akale ma himumungan sigām kahaba' llaw, ya po'on abakat atayna e' kala'atansigām.

9Kamattanan kitam min si Nū maka si Lōt in Panghū' ata'u angalappas min deyom katiksa'an sasuku ameya' ma kabaya'anna. Ata'u isab iya anambolan saga a'a dusahan ma deyom kabinasahan sampay ta'abut llaw hukuman.

10Luba'-lagi'na na bang a'a magdūl-baya'an napsu sigām landu' asammal, maka mbal magaddat ma sai-sai taga-pagbaya'. Atawakkal makalandu' saga guru ngga'i ka b'nnal itu, maka mamarahi sidda pagmalangkahi sigām. Mbal sigām magaddat ma saga bangsa sulga', gom pa'in magtunggīng.

11Labi aga'os maka akawasa saga mala'ikat min guru putingan itu, sagō' minsan mala'ikat, mbal du amah'llingan la'at ma pagkahi sigām bangsa sulga'bang ta'abut waktu kapangaharap sigām ni Panghū'.

12Sagō' saga guru itu amah'lling pangkal ma mbal tahati e' sigām. Nihinang e' sigām ai-ai makani-pikilan sigām, buwat hantang sattuwa talun ya halam taga akkal, hal sinaggaw bo' pinapatay. Buwattē' isab kadal saga a'a buwattē', magmula du.

13Katungbasan sigām kala'atan ma sabab kala'atan ya bay tahinang sigām. Ya makahāp palasahan sigām bang magdūlan napsu sigām sampay ma mata mairan. Ya na pa'in pagkōg-koyagan sigām bang angakkalan ka'am ma waktu kapagsalubi maka sigām. Tinamakan kam e' sigām, binuwanan kamaruhan.

14Tagihan sigām ang'nda'-ng'nda' ma saga d'nda ya pagba'isan sigām, mbal to'ongan sinumu magdusa. Binidjakan e' sigām ni kala'atan saga a'a mbal ahogot pangandolna. Kabiyaksahan sigām maghawa napsu ma indaginis.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pagmulka'an Tuhan saga a'a inān!

15Bay na sigām pasaddī min pal'ngnganan abontol, alopas na min paglabayan. Ya panunuran sigām nabi bay ma masa awal, ōnna si Bala'am anak si Beyor. Si Bala'am he' bay bilahi tinambahan sīn ma sabab kahinanganna ala'at,

16sagō' pinabukagan iya e' kura' ma sabab dusana. Kura' he' bay magsuwala buwat suwala manusiya', angkan halam kalandu'an e' si Bala'am karupanganna.

17Halam aniya' pūs pagguru saga a'a itu. Sali' sigām sapantun tuburan bohe' at'ggang, atawa gabun tabowa paleyang e' baliyu. Aniya' lahat tinagamahan sigām e' Tuhan ma lendom bitu-bituhan.

18Bowa'an sidda sigām, pangangabbu, sagō' halam aniya' pūs bissala sigām. Niumpanan e' sigām saga a'a baha'u bay ang'bba min kasā'an ya kabiyaksahan pagkahi sigām. Pinabilahi sigām angandūlan baya' napsu sigām makatamparasa.

19Bang ma janji' saga guru itu, limaya sasuku ameya'-meya'an hinang buwattē'. Sagō' ya b'nnalna, sali' sigām banyaga' kapagagihan e' napsu angkan sigāmsubay maghinang kasabulan.

20Saupama a'a bay makapuwas min kalumu'an dunya pagka si Isa Al-Masi Panghū'tam ya pangandolanna, bang iya tajallat pabīng maghinang kalumu'an bay bbahanna, luhūy ala'at kahālanna damuli min bay dahū.

21Bang sigām bay ata'u ma kal'ngnganan ya amowa ni atay abontol, bo' bay pataikut min panoho'an deyo' min Tuhan, ahāp lagi' sigām halam bay makata'uwan panoho'an e'.

22Taluwa' sigām lling bay min kamatto'ahan, ya yuk-i, “Ero' bay angutta', pabīng amangan utta'na,” maka itu gi', “Bawi bay pinandi, pabīng magtūy paloblob ni kapisakan.”

2 Petros 3

Pasal Llaw Kapabalik Panghū' Isa

1Saga bagay kalasahanku, kaminduwaku na anulat ni ka'am. Ya maksudku ma sulat dahū sampay ma sulat itu, subay amaentoman ka'am pasal bay ta'anadbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tagna', bo' supaya abontol e'bi amikil ma halam aniya' simbugna ala'at.

2Entomunbi bay pinagkallam e' kanabi-nabihan ma masa awal, sampay panoho'an deyo' min si Isa Panghū'tam Manglalappas. Bay kam pinandu'an pasal panoho'an inan e' saga a'a kawakilan si Isa.

3Ya na itu subay hatiunbi dahū min kamemon: ma kahinapusan masa itu aniya' patuwa' ni deyomanbi saga a'a tagihan ameya' ma napsu sigām. Niudju' kame' sigām, yuk-i,

4“Angay halam tatuman ya bay janji' si Isa pasal kapi'ituna pabing? Amatay na saga kamatto'ahan kami, sagō' masi na pa'in pa'atol dunya itu maka kakaya'-kaya'anna. Halam aniya' apinda ma dunya itu sangay min waktu bay pamapanjari!”

5Tu'ud panu'uran e' saga a'a angudju' itu, angkan sigām mbal angentom ma bay hinang Tuhan ma awal tagna'. Angallam iya mint'dda, magtūy paniya' langit maka dunya. Pinatuwa' gintana'an min deyom bohe', bo' bohe' du bay pangahinang iya.

6Min bohe' du isab angkan nilatapan dunya bay waktu awal e', pinaka'at e' Tuhan.

7Min pagkallam Tuhan isab, ya angkan umbanganna langit maka dunya ma buwattitu, bo' supaya tinunu' bang ta'abut llaw pangahukumna ma saga manusiya' ya mbal bilahi magta'at ni iya. Ya na ko' ina'an llaw kapamutawan sigām min Tuhan.

8Saga bagay, da'a takalipatunbi itu: dang'llaw maka dangibu tahun sali' du t'ggolna bang ma bistahan Panghū'.

9Bang ma pangannal kasehe'an at'ggol e' Panghū' anuman bay panganjanji'na. Sagō' ngga'i ka. Tu'ud iya pasangdan angimanan ka'am sabab mbal iya bilahibang aniya' minsan la'a hal dakayu' manusiya' amutawan min iya. Ya kabaya'anna in manusiya' kamemon subay apinda pikilanna sampay ang'bba min dusana.

10Saguwā' patagha' sadja ya Llaw Panghū'tam, buwat kat'kka a'a panangkaw. Palanyap du langit ma llaw du ina'an, maka akosog sidda lagublubna. Ahansul

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e' api kamemon bay paniya' ma diyata' ayan. Pahalam isab dunya itu sampay kakaya'-kaya'anna kamemon.

11Na, pagka kata'uwanbi in ai-ai kamemon itu pinahalam du ma sinosōng, kira-kirahunbi to'ongan pasal kajarihanbi bang buwattingga bowahanna. Subay kam amuspus bo' asussi pangatayanbi maka halam aniya' salla'bi,

12ma salta' kam angalagaran llaw kapi'ituna inān. Subay kam patukid isab maghinang ai-ai pamahinang ka'am, bo' tasa'ut kapi'ituna. Ya na ina'an llaw pangahansul saga lapis langit ma deyom api, llaw isab panunaw ai-ai kamemon bay ma diyata' ayan, sabab min pasu'na.

13Saguwā' kitam itu, angalagaran gi' panganjanji' Tuhan, hatina langit baha'u maka dunya baha'u ya paglahatan ka'adilan.

14Angkanna, saga bagay, sat'ggol kam angalagaran llaw ina'an-i, patukid kam bo' supaya halam aniya' tamak atawa la'at tabāk ma pangatayanbi, hinabubi isab magda'atay maka Tuhan.

15Da'a bistahunbi in Panghū' alallay pagka tangguhanna hukuman. Tu'ud iya angimanan bangsa manusiya' sabab kabaya'anna subay aniya' waktu kapang'bba sigām min dusa ati bo' lappasan min mulka' sinōng. Buwattē' duisab bay panulat ni ka'am e' si Paul, dakayu' danakantam kinalasahan. Tulun min Tuhan asal pangita'una anulatan ka'am buwattē'.

16Atayudtud du isab sulat si Paul kamemon bang harap ni pakaradja'an sinōng inān. Sagō' aniya' lapal sulatna ahunit nihati, ya pinabengkok e' saga a'a akulang ma panghatina maka ma pangandol, buwat kapamabengkok sigām ma ayat Kitab kasehe'. Tantu sigām minulka'an.

17Saga bagay, bay na kam kabanda'anku pasal pakaradja'an itu. Angkan kam soho'ku pajaga bo' kam mbal tabowa apinda min kahogot pangandolbi. Da'a beya'-beya'unbi kasā'an saga a'a asabul ilu,

18sagō' pasōngunbi pangandolbi ma tatabangan si Isa Al-Masi Panghū'tam Manglalappas. Pasōngunbi isab ta'ubi ma pasalanna. Patut iya pinasuku'an kamahaldika'an, min waktu itu sampay ni kasaumulan! Amin. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Yahiya

1 Yahiya 1

Sulat Kaissana min si YAHIYA

1Sulatanta kam pasal si Isa Al-Masi, ya palman pamo'onan kallum. Min awal tagna' asal palman itu. Bay iya takale kami, bay iya ta'nda' maka mata kami. Tatanding iya maka ka'ntanan e' kami.

2Bay na palahil ya niōnan Po'onan Kallum. Bay iya ta'nda' kami, jari kami itu saksi'na angkan kami angahaka'an ka'am ma pasalna, ya amuwan kallum kakkal. Bay iya ma Mma'na Tuhan asal min ka'asalna, bo' bay pa'nda' ni kami.

3Jari in bay ta'nda' maka takale kami, ya na he' pamata'u kami ni ka'am bo' supaya kam pauyun ma kami magda'atay maka Mma'tam Tuhan sampay anakna si Isa Al-Masi.

4Sulatanta kam sulat itu bo' supaya ajukup kakoyagantam.

Tuhan Ya Po'onan Karanta'an

5Ya na itu lapal bay takale kami min si Isa Al-Masi, lapal pangahaka kami ma ka'am: in Tuhan asal po'onan kasawahan. Halam aniya' kalendoman ma kajarihanna minsan dangkuri'.

6Angkan ko', bang kita ganta' magpa'in in kita da'atay maka Tuhan bo' masi kita ma deyom kalendoman dusa, putingan kita pagka mbal ameya' ma kasab'nnalan.

7Kakkal Tuhan ma deyom karanta'an, jari bang kita pasengod ni iya pataptap ma karanta'an, da'atay kita. Maka sinussi kita min dusata kamemon sabab min laha' si Isa Anak Tuhan.

8Abila yukta halam aniya' dusata, angakkalan kita di-ta maka halam aniya' kasab'nnalan ma deyom kajarihanta.

9Sagō' bang kita magpasab'nnal ni Tuhan pasal paldusahanta, tantu kita niampun. Sinussi isab kita min kala'atanta kamemon sabab tinuman e' Tuhan janji'na, maka abontol kahinanganna.

10Bang yukta in kita halam bay makarusa, sali' pahiputingta Tuhan, ati halam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pasobsob lapal palmanna ni deyom atayta.

1 Yahiya 2

Aniya' Amogbogan Kita ma Haddarat Tuhan

1Saga anak-mpuku, sulatanta kam sulat itu supaya kam mbal magdusa. Malaingkan bang aniya' ganta' makarusa, aniya' du amogbogan kita ma alopan Tuhan, ya na si Isa Al-Masi, ya A'adil.
2Baran Al-Masi bay tahinang pagkulban pangampunan dusatam. Maka ngga'i ka dusatam hal, sampay dusa manusiya' kamemon ma dunya itu.

3Bang beya'ta panoho'an Tuhan, minnē' kita makatantu in kita ata'uwan iya.

4Bang aniya' ganta' magpa'in in iya ata'uwan Tuhan bo' mbal beya'na panoho'anna, a'a inān putingan maka halam aniya' kasab'nnalan ma deyom kajarihanna.

5Saguwā' sasuku ameya' ma lapal palman Tuhan, tantu ajatu lasa Tuhan ma kajarihan a'a inān. Bang kita makarakayu' sab'nnal-b'nnal ma Tuhan, buwattitu pangilahanna:

6sasuku ah'lling in iya pataptap ameya' ma Tuhan, panunuranna kaul-pi'il si Isa waktu kamaituna lagi' ma dunya.

Panoho'an Baha'u

7Saga bagay kalasahanku, ngga'i ka panoho'an baha'u ya panulatku itu ma ka'am. Panoho'an tagna' gi' ko' itu, ya bay ma ka'am sangay min katagna' kapagkahagadbi ma Al-Masi, hatina lapal pagnasihat ya bay takalebi.

8Saguwā' minsan bay at'ggol ma ka'am, patut niōnan panoho'an baha'u sabab manyatakan kab'nnalna ma kajarihan Al-Masi maka ma kajarihanbi. Anginut na palabay kalendoman, anahaya na in sawa b'nnal.

9Sasuku magpina'in in iya ma deyom karanta'an, bo' kab'nsihanna na pa'in pagkahina bebeya'an si Isa, masi iya ma deyom kalendoman sampay ni kabuwattituhan.

10Sagō' sasuku alasa ma pagkahina, karanta'an iya pataptapanna, maka halam aniya' makabowa iya angahinang dusa.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Sagō' masi gi' ma deyom kalendoman sasuku ab'nsi ma pagkahina. Mbal kata'uwanna bang pi'ingga ya patudjuhanna sabab abuta iya e' kalendoman.

12Sulatanta kam, saga anak-mpuku, sabab ta'ampun na dusabi min ōn Al-Masi.

13Sulatanta kam isab, saga kamatto'ahan, sabab kata'uwanbi Al-Masi, ya min katagna' awal. Sulatanta kam isab, saga kasubulan, sabab tara'ugbi nakura' saitan, ya patila'atun. Sulatanta kam isab, saga anak-mpuku, sabab kata'uwanbi na Mma'bi Tuhan.

14Sulatanta kam isab, saga kamatto'ahan, sabab kata'uwanbi Al-Masi, ya bay asal min katagna' awal. Sulatanta kam isab, saga kasubulan, sabab akosog kam maka pat'ttog palman Tuhan ma deyom pangatayanbi. Tara'ugbi isab nakura' saitan, ya patila'atun.

15Da'a panuyu'inbi dunya pinjaman itu maka kahinanganna, sabab mbal alasa ma Mma'tam Tuhan sasuku amanuyu'an kahinangan dunya itu.

16Sabab ngga'i ka min Tuhan saga kahinangan dunya itu: buwat saga napsutam ala'at, maka ai-ai kinarandaman mata, maka ai-ai pagmalangkahianmanusiya'. Luwas ko' itu min alam dakayu'.

17Palabay du alam itu maka kanapsuhanna, sagō' sasuku maghinang kabaya'an Tuhan allum sampay ni kasaumulan.

Banta Al-Masi

18Saga anak-mpuku, song na patobtob dunya itu. Bay na kam kahaka'anku, aniya' banta Al-Masi palahil pi'itu. Aheka na isab pi'itu buwattina'an amantahan iya, angkan kata'uwanta asekot na katapusan dunya itu.

19Bay palamud saga banta inān ma kitam tagna', sagō' wa'i na sigām pasaddisabab ngga'i ka dambeya'an to'ongan maka kitam. Bang bay sigām b'nnal dambeya'an maka kitam, bay du sigām pataptap ma kitam. Sagō' pasaddi na sigām bo' mattan in sigām ngga'i ka min pameya'antam.

20Aniya' bay pamatulun ni ka'am e' Mahasussi, angkan ka'am kamemon taga-pangita'u.

21Ya po'on aku anulat itu ni ka'am, ngga'i ka ma sabab kam a'awam pasal pandu' b'nnal, sagō' ma sabab kasakupanbi na. Kata'uwanbi isab, halam aniya'puting

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paluwas min kasab'nnalan.

22Na, sai bahā' putingan? Ya amina'in in si Isa ngga'i ka Al-Masi tapene' e' Tuhan. Banta Al-Masi in a'a putingan he', sinulak e'na Tuhan maka Anakna.

23Sabab sai-sai anulak si Isa Anak Tuhan, tasulakna isab Tuhan. Maka sai-sai angaku si Isa in iya Anak Tuhan, ina'an isab Tuhan Mma' ma a'a inān.

24Angkan kam amay-amayanku: pasobsobunbi lapal bay takalebi tagna' ni deyom panahu'anbi. Bang tau'bi pahogot, kakkal du kapagdakayu'bi maka Anak Tuhan maka Mma'na.
25Panganjanji' Al-Masi ko' itu ma kitam, hatina kallum taptap ni kasaumulan.

26Angkan buwattē' panulatku ma ka'am bo' tata'ubi pasal saga a'a ya bilahi amowa ka'am pasaddi min kasab'nnalan.

27Sagō' pat'ttog ma ka'am ya bay pamatulun e' Al-Masi, mbal kam magkagunahan pandu' min sai-sai. Sabab kapandu'an na kam e' Rū Sussi ya pamatulun ma ka'am, maka b'nnal sadja pamandu'na, ngga'i ka puting. Jari beya'unbi pamandu'na bo' supaya kam taptap ma Al-Masi.

Panganak Tuhan

28Na, saga anak-mpuku, pataptap kam ma Al-Masi bo' kam mbal tināw ma waktu kabalikna, ati mbal magkaiya'an pa'alop ma iya bang ta'abut llaw kapi'ituna pabing.

29Pagka kata'uwanbi in Al-Masi asal adil, kata'uwanbi sasuku maghinang ka'adilan tahinang anak Tuhan isab.

1 Yahiya 3

Saga Panganak Tuhan

1Mbal tapula'-pula' lasa Mma'tam ma kitam. Min kaheya lasana angkan kitam niōnan anak Tuhan na. B'nnal isab, anak Tuhan na kitam. Mbal ata'uwan Tuhan kaheka'an a'a ma dunya itu, angkan kitam mbal takilā e' sigām.

2Saga bagay kalasahanku, anak Tuhan kitam buwattina'an, bo' halam gi' pinabukis bang buwattingga kasōngantam. Daipara kata'uwantam, bang pabīng na Al-Masi, makasali' kitam ni iya sabab maka'nda' kitam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pangluwahanna.

3Jari sai-sai aniya' holatanna buwattē', sinussi e'na pangatayanna bo' pasali'nani kasussi Al-Masi.

4Makalanggal sara' Tuhan sasuku makahinang dusa, sabab in niōnan dusa itu sali' du maka langgal sara'.

5Kata'uwanbi bang ai mohotna angay palahil Al-Masi ni dunya. Bay iya pi'itu amuwasan paldusahan manusiya', sagō' halam to'ongan aniya' dusa ma iya.

6Jari mbal kasangdanan magdusa sasuku taptap ma Al-Masi. Malaingkan sasuku angandusa na pa'in, halam bay takilāna Al-Masi, halam isab kata'uwanna.

7Saga anak-mpuku, pahalli' kam bo' kam mbal ka'akkalan e' sai-na. Sasuku maghinang kabontolan a'adil asal, sali' Al-Masi.
8Sasuku angandusa na pa'in, suku' iya ma nakura' saitan, sabab saitan e' bay magdusa asal sangay min awal tagna'. Angkan Anak Tuhan bay palahil pi'itu ni dunya, bo' paka'atna kahinangan nakura' saitan e'.
9Mbal maghinang dusa sasuku tahinang anak e' Tuhan, sabab ina'an kajarihan Tuhan ma deyom pangatayanna. Mbal iya makasangdan magdusa sabab Tuhan ya pag'mma'anna.

10Aniya' pagbidda'an saga anak Tuhan maka anak nakura' saitan angkan tasilangtam. Sasuku mbal angahinang kabontolan maka mbal alasa ma pagkahina, mbal kaōnan anak Tuhan.

Pasal Paglasa-liyasahi

11Ya itu lapal nasihat bay takalebi, tagna' kapameya'bi ma Al-Masi: in kitam subay maglasa-liyasahi.
12Da'a subay panunurantam si Kabil, ya bay amapatay siyalina l'lla. Suku' saitan Patila'atun iya, sabab ala'at asal bay kahinanganna, bo' arapun abontol bay kahinangan siyalina he'.
13Da'a kam ainu-inu, saga danakan, bang kam kinab'nsihan e' saga a'a ma dunya itu.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14Kata'uwanbi kahālantam tagna', sapantun kitam a'a magpatayan, sagō' papinda na kitam min kamatay tudju ni kallum. Angkan kata'uwantam, sabab alasa na kitam ma pagkahita bebeya'an Al-Masi. Paddas ma deyom kamatay sasuku mbal alasa.

15Sasuku ab'nsi ma pagkahina, a'a inān sali' pamomono'. Maka kata'uwanbi asal, bang a'a amono' pagkahina manusiya' halam iya bay kaniya'an kallum kakkal.

16Min Al-Masi ya kata'uwantam dī lasa bang buwattingga, sabab bay pinaglilla' e'na kallumna ganti'tam. Maka ya du kitam, subay kitam magmalilla' amatay ma sabab saga pagkahitam jama'a Al-Masi.

17Bang saupama aniya' a'a taga-kaniya' maka'nda' pagkahina ma deyom kasigpitan bo' mbal ka'ase'anna, painay e'na alasahan Tuhan?
18Saga anak-mpuku, da'a kitam alasa hal min kuwit bowa'ta. Subay min atay-pote' maka min itikad abontol maka min kahinangan b'nnal.

19Jari bang kita alasa ma pagkahita min deyom atay, minnē' kita manantuhi in kita beya' du ma kasab'nnalan, ati ahantap pangatayantam ma alopan Tuhan.

20Minsan aniya' amadlak ni ataytam pasal bay dusata tagna', mbal kita sakit asusa sabab alalom gi' pangita'u Tuhan min ai-ai tananam e' itikadta. Kasakupan e' Tuhan ai-ai kamemon.

21Angkanna, saga bagay kinalasahan, bang halam aniya' salla' atawa dusa tananamta ma deyom pangatayanta, mbal kita tināw ma matahan Tuhan.

22Makasambut kita min iya ai-ai amu'ta sabab beya'ta saga panoho'anna. Hinangta isab ai-ai makasulut atayna.

23Ya na itu panoho'anna: subay kita magkahagad ma ōn Anakna si Isa Al-Masi, maka subay maglasa-liyasahi isab buwat bay panoho'an kita.

24Pataptap du ma Tuhan sasuku maghinang panoho'anna, maka pataptap isab Tuhan ma iya. Angkan kata'uwanta in Tuhan pataptap na ma kita, ma sabab Rū ya bay pat'nna'na ma deyom pangatayanta.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Yahiya 4

Tatabun Pahāp saga A'a Magnabi-nabi

[1]Saga bagay kalasahanku, bang aniya' a'a amūng in iya bay katulunan e' Rū Tuhan, da'a iya kahagarunbi magdai'-dai'. Subay tatabunbi dahū bang b'nnal min Tuhan ya pasangon ma iya. Sabab aheka na saga a'a bay paluwas ni kaluha'an dunya maglaku-laku in sigām nabi, bo' ngga'i ka.

[2]Buwattitu ya pangilāhanbi saga a'a bang b'nnal bay patulunan Rū Tuhan: sasuku angaku in si Isa Al-Masi bay pi'itu magbaran manusiya', min Tuhan iya.

[3]Sagō' sasuku mbal angaku buwattē', ngga'i ka Rū Tuhan ya pasangon ma iya. Min banta Al-Masi ko' inān, ya yukku ma ka'am song palahil pi'itu. Itiya' na iyama buwattina'an.

[4]Sagō' ka'am ilu, saga anak-mpu, suku' Tuhan na. Tara'ugbi saga nabi ya ngga'i ka b'nnal ma sabab Rū Tuhan ma deyom pangatayanbi ilu. Akawasa gi' Rū Tuhan ya bay pasangon ma ka'am min sai-sai ma dunya itu.

[5]Suku' ma dunya itu saga nabi putingan inān, angkan niasip pandu' sigām e' saga a'a ma dunya.

[6]Saguwā' suku' Tuhan asal kitam, ati sai-sai ata'uwan Tuhan angikut kitam du. Mbal angikut saga a'a ya ngga'i ka suku' Tuhan. Minnē' kapandogahanta pamandu' a'a, bang min Rū kasab'nnalan ka atawa min saddī.

Tuhan Po'onan Lasa

[7]Saga bagay kalasahanku, subay kitam maglasa-liyasahi sabab min Tuhan asal lasa kamemon. Anak Tuhan sasuku alasa, maka kata'uwanna Tuhan.
[8]Sasuku mbal alasa, mbal kata'uwanna Tuhan sabab Tuhan ya po'onan lasa kamemon.
[9]Buwattitu ya kamattanan lasa Tuhan ni kitam: bay soho'na Anakna tunggal pi'itu ni dunya supaya kitam pinaniya'an kallum kakkal.

[10]Ya itu dī lasa: lasa Tuhan ma kitam, ngga'i ka lasatam ma Tuhan. Min lasana angkan soho'na Anakna pi'itu ni dunya pinapatay hantang pagkulban bo' supaya aniya' pangampunan dusatam.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Saga bagay kalasahanku, pagka buwattē' lasa Tuhan ma kitam, wajib kitam subay maglasa-liyasahi.

12Halam aniya' a'a bay maka'nda' luwa Tuhan, malaingkan bang kitam maglasa-liyasahi, pataptap du Tuhan ma kitam ati pinasampulna' lasana ma deyom kajarihantam.

13Ya na itu pamandogahantam angkan kata'uwantam in kitam pataptap na ma Tuhan, maka iya ya pataptap isab ma kitam: itiya' Rū-na bay pamuwan e'na bo' pat'nna' ma deyom pangatayantam.

14Bay ya ta'nda' kami, maka kami isab saksi' in si Isa bay sinō' pi'itu e' Mma'na Tuhan bo' kalappasanna manusiya' kamemon.

15Sasuku magpasab'nnal in si Isa Anak Tuhan, pataptap du Tuhan ma a'a inān, maka iya isab pataptap ma Tuhan.

16Pasangdolantam lasa Tuhan ya kata'uwantam asal. Tuhan ya po'onan lasa, jari sasuku pasangdan alasa ma Tuhan maka ma pagkahina, pataptap iya ma Tuhan, maka Tuhan isab pataptap ma iya.

17Pinasampulna' lasatam supaya kita mbal agawa bang ta'abut llaw pangahukum Tuhan ma manusiya'. Mbal kita tināw sabab sali' du kahālantam ma dunya itu maka kahālan Al-Masi.

18Bang b'nnal to'ongan lasata, mbal du kalamuran tāw, sabab bang tinubus na lasata pahalam tāwta. Sasuku masi makananam tāw halam gi' asampulna' lasana, sabab tināw iya bininasa e' Tuhan.

19Angkan kitam alasa ma Tuhan sabab dahū iya bay alasahan kitam.

20Bang aniya' ganta' amūng in iya alasa ma Tuhan bo' masi kab'nsihanna pagkahina, putingan a'a inān. Sabab bang mbal kalasahanna pagkahina ya ta'nda'na, daka buwattingga e'na alasahan Tuhan ya halam ta'nda'na.

21Ya na itu panoho'an Al-Masi ma kitam: sasuku alasa ma Tuhan subay alasa isab ma pagkahina.

1 Yahiya 5

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Da'ugantam min Kala'atan Dunya

1Sasuku magkahagad in si Isa asal Al-Masi ya tapene' e' Tuhan, a'a inān anak Tuhan. Bang kita alasa ma a'a, kalasahanta isab anakna.

2Minnē' kata'uwantam, bang kita alasa ma Tuhan maka bang beya'ta isab panoho'anna, tantu kita alasa ma panganakna.

3Hatina bang kita sab'nnal alasa ma Tuhan, subay beya'ta panoho'anna. Maka panoho'anna mbal sakit abuhat.
4Sabab sasuku kita bay tahinang anak e' Tuhan, tara'ugta na sasat dunya itu. Min pangandolta ma Al-Masi ya angkan kita makapanganda'ug.
5Jari sai lagi' ya makara'ug min kala'atan dunya itu? Luwal sasuku ya amarassaya ma si Isa, ya Anak Tuhan.

Saksi' Pasal si Isa Al-Masi

6Si Isa Al-Masi bay pi'itu ni dunya labay min bohe' maka laha'. Ngga'i ka hal bohe', sagō' laha' isab bay kamatayanna. Rū Tuhan ya anaksi' sabab in iya po'onan kasab'nnalan.

7Manjari maguyun t'llu saksi' itu:

8Rū Tuhan, maka bohe', maka laha'.

9Magkahagad kita bang saksi' min manusiya', sagō' akosog lagi' saksi' min Tuhan sabab saksi' Tuhan ko', ya bay pangallamna pasal Anakna.

10Manjari sasuku amarassaya ma Anak Tuhan, aniya' isab saksi' ma deyom itikadna. Sagō' sasuku mbal amarassaya ma Tuhan, amahiputing iya ma Tuhan pagka halam kahagadna panaksi' ya bay pamuwan e' Tuhan pasal anakna.

11Ya na itu lapal saksi' min Tuhan: Tuhan ya bay amuwanan kitam kallum kakkal ni kasaumulan, maka kallum kakkal itu bay min Anakna.
12Sasuku parakayu' to'ongan ni Anak Tuhan, ma iya asal kallum itu. Sasuku isab halam makarakayu', halam aniya' kallumna kakkal.

Pasal Kallum Kakkal

13Sulatanta kam bo' kata'uwanbi in ka'am taga-kallum kakkal salama-lama, sasuku kam amarassaya ma Anak Tuhan.
14Halam aniya' hawal-hawaltam paharap ni Tuhan, sabab tantu kinale ai-

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aipanabbuttam bang pa'in min kahandakna.
15Kata'uwantam isab, tantu kitam pinaniya'an ai-ai bay panabbuttam.

16Bang aniya' maka'nda' danakanna magdusa bo' ngga'i ka dusa pagmulka'an Tuhan, subay iya angamu' tabang ni Tuhan. Jari kabuwanan kallum danakanna he' bang pa'in ngga'i ka dusa pagmulka'an. B'nnal aniya' dusa pagmulka'an Tuhan, mbal yukku in ka'am subay angamu'-ngamu' pasal dusa buwattē'.

17Dusa asal kahinangan ala'at kamemon, sagō' aniya' dusa mbal pagmulka'an Tuhan.

18Kata'uwanta, sasuku bay tahinang panganak Tuhan mbal pinasangdan dusana sabab nihampanan iya e' Anak Tuhan, ati mbal ya ta'abut e' saitan Patila'atun.

19Kata'uwanta in kitam suku' Tuhan na, sagō' in a'a kaheka'an ma dunya itu masi kapagbaya'an e' saitan Patila'atun.

20Kata'uwanta, in Anak Tuhan bay pi'itu ni dunya sampay amuwanan kita panghati bo' supaya kata'uwanta Tuhan b'nnal. Maka parakayu' na kita ni Tuhan b'nnal itu maka ni Anakna si Isa Al-Masi. Ya na itu Tuhan b'nnal, iya ya po'onan kallum kakkal.

21Saga anak-mpuku, pahalli' kam bo' kam mbal kapagtuhanan e' saddī min Tuhan. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Yahiya

2 Yahiya 1

Sulat Karuwana min si YAHIYA

1Sulat itu min aku, dakayu' pagmatto'ahan, pinabeya' ni dakayu' d'nda tapene' e' Tuhan sampay ni saga panganakna. Alasahan aku ka'am sab'nnal-b'nnal. Lāgi ngga'i ka hal aku, sampay a'a kamemon ya ata'uwan kasab'nnalan, alasadu isab ma ka'am.

2Alasa kami ma sabab kasab'nnalan ma deyom pangatayantam, ya pataptap ma kitam sampay ni kasaumulan.
3Mura-murahan, bang pa'in kitam pinaniya'an tatabangan maka ase' maka kasannangan atay, deyo' min Mma'tam Tuhan maka min si Isa Al-Masi Anakna. Bang pa'in pinama-kitam luwas min kasab'nnalanna maka min lasana.

Kasab'nnalan maka Lasa

4Landu' aku kinōgan pagka aku kahaka'an aniya' panganaknu kasehe'an ameya' ma kasab'nnalan, buwat bay panoho'an kitam e' Mma'tam Tuhan.

5Jari aniya' amu'ku ni ka'a, arung: beya'un panoho'an ya sulatku itu. Ngga'i ka panoho'an baha'u, sagō' panoho'an bay ma kitam sangay min katagna' gi', ya yuk-i: maglasa-liyasahi kam.

6Ya lasa pah'llingku itu, iya na palantaratam ameya' na pa'in ma panoho'an Tuhan. Buwat bay takalebi sangay min katagna', in kitam sinō' taptap maglasa-liyasahi.

7Aheka a'a pangakkal ma dunya, a'a mbal angaku in si Isa Al-Masi bay pi'itu ni dunya magbaran manusiya'. Pandogahinbi a'a buwattē' sabab Pangangakkal maka Banta ko' inān, ya kuntara Al-Masi.

8Halli'inbi sigām bo' mbal kaliman bay pagsangsā'antam ati bo' tasambutbi kamemon ya panungbas ka'am.

9Sai-sai mbal pataptap ma pandu' bay min Al-Masi, bo' paliyu gom pa'in minnē', halam ma iya Tuhan. Ya balikna, sai-sai pataptap na pa'in, ina'an ma iya Tuhan Mma' maka Anakna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Bang aniya' ganta' pi'ilu ni ka'am, bo' mbal maguyun pandu'na maka pandu' Al-Masi, da'a pareyomunbi ni luma'bi. Da'a minsan saginahunbi,

11sabab sai-sai anagina a'a buwattē' taga-lamud na ma kahinanganna ala'at.

Bissala Panangbusan

12Aheka gi' pangahakaku ni ka'am sagō' mbal aku bilahi amataha' sulat itu. Aholat aku kalu makatibaw pi'ilu magsuli-suli pabaihu' maka ka'am, ati bo' ajukup kakoyagantam.

13Saga anak danakanbi d'nda ya tapene' e' Tuhan, amabeya' ni ka'am minsan la'a hal lapal sigām. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Yahiya

3 Yahiya 1

Sulat Kat'lluna min si
YAHIYA

1Sulat itu min aku, dakayu' pagmatto'ahanbi, pinasampay ni si Gayus, bagay kalasahanku sab'nnal-b'nnal.

2Bagay, ya amu'ku ni Tuhan bang pa'in ahāp labayannu kamemon, bang pa'in ahāp anggauta'nu, pinasali' ni kahāp ataynu tudju ni Tuhan.

3Landu' aku kinōgan pagka aniya' saga danakanta bay at'kka pi'itu angahaka'an aku ma pasalannu. In ka'a kono' ahogot to'ongan pamalutnu ma pandu' b'nnal. At'ttog asal pameya'nu ma kal'ngnganan b'nnal.

4Halam aniya' makalasig atayku liyu min habal pasal saga panganakku ameya' na pa'in ma kal'ngnganan b'nnal.

5Bagay, atuyu' asal ka ma hinangnu amatuntul saga danakanta bebeya'an Al-Masi, minsan a'a mbal takilānu.

6Sinuli-suli lasanu e' sigām ni saga jama'a Al-Masi ma palhimpunan itu. Ahāp asal hinangnu amatuntul saga inān song sigām pauntas ni pal'ngnganan sigām. Makasulut Tuhan ko' ilu.

7Saga a'a itu bay angalanjalan l'ngngan sigām ma sabab ōn si Isa yapanabbutan sigām, maka halam aniya' tabang tasambut sigām min a'a ya mbal magkahagad ma si Isa.

8Patut kita angayuput saga a'a buwattē', bo' aniya' lamudta ma hinang sigām magnasihat pandu' b'nnal.

9Bay na aku amabeya' sulat ni saga jama'a si Isa Al-Masi mailu, sagō' si Diyutripi, ya bilahi magmakōk ma palhimpunan sigām, mbal to'ongan angasip.

10Angkan bang aku pi'ilu bangkilku du bay hinangna maka bay pangalimutna m'ssa' bidda' ma pasalan kami. Maka mbal gi' iya ka'amuhan ma hinangna buwattē', angkan paruhunna gom pa'in. Mbal taima'na saga dauranakanta ya pahapit pi'ilu magnasihat, maka nilāng e'na sasuku bilahi anaima', pinaokat isab

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

min palhimpunanbi!

11Bagayku kalasahanku, da'a sengorin addat-tabi'at ala'at. Sengorin addat-tabi'at ahāp. Sasuku maghinang kahāpan suku' Tuhan iya, sagō' sasuku maghinang kala'atan halam aniya' kata'una ma Tuhan.

12Si Dimitri ilu sinaksi'an sangkahāpan e' a'a kamemon, maka saksi' sigām maguyun du maka kasab'nnalan. Kami isab saksi'na, maka kata'uwannu in saksi' kami b'nnal sadja.

13Aheka gi' pangahakaku ka'a sagō' mbal aku bilahi amataha' sulat itu.

14Aholat aku makasa'ut pi'ilu mag'nda' maka ka'a bo' kita makapagtampal bissala.

15Mura-murahan, bang pa'in ka kaniya'an kasannangan deyom atay. Amabeya' kamemon saga bagay kami maitu minsan la'a hal lapal sigām. Haka'in saga bagay kami mailu dangan maka dangan, in sigām masi nientom. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judas

Judas 1

Sulat min si
JUDAS

1Sulat itu min aku, si Judas, dakayu' sosoho'an si Isa Al-Masi, maka danakan si Yakub. Pasampayku sulat itu ni ka'am saga a'a tapene' maka kinalasahan e' Tuhan, ya niokoman e' si Isa Al-Masi.

2Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an ase' maka lasa ballabi-labihan, sampay kasannangan deyom atay.

Kamaujuran saga A'a Mbal Angisbat Tuhan

3Sagay bagayku kinalasahan, landu' aku bilahi anulatan ka'am pasal kalappasan ya pagkahagarantam sali'-sali', sagō' saddi ya panulatku ma ka'am buwattina'an. Ya pangamay-ngamayku ma ka'am: t'nggehinbi pandu' b'nnal ya bay pangandol pinam'nt'dda e' Tuhan ma saga a'a suku'na.

4Aniya' saga a'a mbal magmatāw ma Tuhan makalamud ni ka'am ma halam kata'uwanbi, angkan kam amay-amayanku pahāp. Pinabengkok e' sigām pamandu' pasal ase' maka lasa Tuhantam, bo' aniya' panganda'awahan sigām maghinang kalumu'an. Tapaliluhan e' sigām si Isa Al-Masi, ya tunggal Panghū'tam Sangat Kawasa. Tasulat asal ma masa awal lagi' pasal hukumanya pangangganta' ma saga a'a buwattē'.

5Minsan kasakupanbi bay kahālan bangsa Isra'il ma masa awal, bilahi gi' aku amaentoman ka'am pasal waktu kabanyaga' sigām ma lahat Misil. Bay sigām niliyus e' Panghū' min lahat Misil sagō' puwas e' bay papatayna sasuku mbal magkahagad ma iya.

6Entomunbi isāb pasal saga mala'ikat kasehe', ya bay angaliyu-lakad min kapatutan bay pangangganta' Tuhan ma sigām bo' ang'bba min pat'nna'an sigām luggiya'. Wa'i sigām tinambolan e' Tuhan ma deyom kalendoman bitu-bituhan, binaggot maka kili-kili kakkal ni kasaumulan, sampay ta'abut Llaw Aheya pangahukum Tuhan ma sigām.

7Entomunbi isāb saga a'a bay ma da'ira Sodom maka Gomora sampay ma saga kaluma'an ma sakalibutna. Tagihan sigām maghinang kalumu'an maka

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kasabulan makatamparasa, ati pinat'kkahan sigām api mbal magkap'dda bo' aniya' pamintāngan ma a'a kamemon.

8Buwattē' isāb saga a'a ma deyomanbi ilu. Anguppi na pa'in sigām ati katamakan anggauta'-baran sigām. Sinulak e' sigām kapagbaya' Tuhan, nilimut bangsa mala'ikat ya landu' asahaya.

9Minsan si Mika'il, ya pagnakura'an saga mala'ikat, mbal makatawakkal angalimut ma nakura' saitan, waktu kapaglugat sigā. Ya sadja pah'lling si Mika'il, “Panghū' Tuhan ya amabukagan ka'a.”

10Malaingkan maghimumūngan na pa'in saga a'a ya sambatku ma sulat itu. Akasla pah'lling sigām pasal ai-ai ya mbal tahati e' sigām. Sali' sigām hayop angandūlan ai-ai kanapsuhan sigām, angkan sigām kamulahan.

11Maka'ase'-ase' sidda saga a'a inān sabab sinengoran e' sigām kajarihan siKabil. Bineya'-beya' e' sigām kasā'an si Bala'am, sabab ya du sigām tabowa e' bahaya pilak. Anagga' sigām ma Tuhan, buwat bay kapanagga' disi Kora ma masa awal e', ati alaglag isab sigām.

12Saga a'a ilu sali' dalil tamak ma pagjamubi, ya hinangbi tanda' sin paglasabi. Mbal sigām ata'u aiya' sabab halam aniya' pangannal sigām saddi, luwal baran sigām. Sapantun sigām gabun mbal amuwan ulan, gabun tabowa paleyang e' baliyu. Sapantun isab sigām po'on kayu mbal amuwan buwa' minsan musimna na, angkan binubut sampay gamutna. Jari minduwa kamatay saga a'a inān.

13Sapantun sigām goyak ma timpu badju. In kaiya'an sigām sali' bula'-bula' goyak bang am'ssa'. Ibarat sigām bitu'un maglensa, mbal tapamandogahan. Kalendoman bitu-bituhan ya katobtoban sigām sampay ni kasaumulan.

14Bay angallam nabi Idris, ya panubu' si Adam min nnom pangkat, ma pasal a'a buwattilu, yuk-i, “Pata'u kam. Pi'itu du Panghū'tam maka mala'ikatna sussi magibu-ibuhan,

15bo' tahukum e'na manusiya' kamemon. Pinatōngan e'na dusa saga a'a agagga ma iya, ma sabab kala'atan ya tahinang sigām luwas min kajarihan sigām ala'at, maka ma sabab lling pangkal kamemon bay pamissala e' sigāmni Tuhan.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Magdurugal maka magsososway saga a'a inān. Tagihan sigām angandūlannapsu sigām ala'at, maka magbantug-bantug di-sigām. Nilanahan e' sigām a'a kasehe'an bo' supaya karūlan ai-ai kabaya'an sigām.

Bissala Pangamay-ngamay

17Sagō' saddi ma ka'am, saga bagayku. Entomunbi bay pangallam e' saga a'a kawakilan e' Panghū'tam si Isa Al-Masi.

18Yuk sigām ma ka'am, “Bang song na kahinapusan masa itu, paniya' saga a'a angudju'-ngudju' ka'am, a'a hal angandūlan napsu sigām minsan pangalāngan e' Tuhan.”

19Bilahi saga a'a inān angahinang okatan ma saga jama'a Al-Masi. Pinagbaya'an sigām e' napsu baran sigām maka halam ma sigām Rū Tuhan.

20Saguwā' ka'am, saga bagay, subay magpakosog di-bi bo' ahogotpagkahagadbi ma pandu' sussi ya pangandolanbi. Subay kam angamu' duwa'aisab min kawasa Rū Sussi.

21Pahogot kam ma lasa Tuhan samantala' kam angalagaran si Isa Al-Masi Panghū'tam, ya amuwanan ka'am kallum taptap ni kasaumulan ma sabab ka'ase'na.

22Ma'ase' kam ma saga sehe'bi ya magāng-āng angandol ma si Isa.

23Liyusunbi saga a'a ya song magnikala'atan, ibarat a'a song ahūg ni api. Ka'ase'inbi pahāp saga a'a kasehe'an, sagō' tangkisinbi kala'atan sigām bo'kam mbal kalaminan. Kab'nsihinbi napsu sigām, ya sali' hantang l'mmismakatupak badju'.

Pamudji ni Tuhan

24Magpudji kitam ni Tuhan. Luwal iya taga-kawasa angahampanan kitam bo' mbal tabowa maghinang dusa pabing. Pinatampal kitam e'na ni haddaratna asahaya ma halam aniya' tamak atay. Aheya isab pagkōg-koyagtam.

25Luwal Tuhan dakayu'-kayu' ya amuwasan kitam min hukuman dusa, angkan iya subay pudjitam labay min Panghū'tam si Isa Al-Masi. Sabab ma iya kasanglitan, kabantugan, ga'osan maka kawasahan, min awal tagna' sampay ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kabuwattituhan, sampay ni kasaumulan. Amin. Wassalam

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pamabukisan

Pamabukisan 1

PAMABUKISAN
ni si Yahiya

1Jūd pasal pakaradja'an song paniya', ya pamata'u e' Tuhan ma si Isa Al-Masi
sinō' pamabukis ma iya ni saga sosoho'anna. Pinabukis e' si Isa labay min
mala'ikatna ya papehē'na ni sosoho'anna si Yahiya. Jari si Yahiya ya anaksi' ma
deyom jūd itu pasal kamemon ta'nda'na.

2Kasaksi'an e' si Yahiya kamemon bay ta'nda'na maka takalena, hatina
pangallam Tuhan maka kasab'nnalan bay pamata'u e' si Isa Al-Masi.

3Tantu isab pinaniya'an kahāpan sasuku amassa sulat itu pasal pakaradja'an
sinosōng, damikiyanna sasuku akale maka angikut ma ai-ai tasulat maitu.
Sabab asekot na waktu pamat'kka pakaradja'an itu kamemon.

Pagaddat maka Pagpudji

4-5Sulat itu deyo' min aku, si Yahiya, pinasampay ni pitu' palhimpunan jama'a
siIsa ma kalingkal lahat Asiya. Mura-murahan, bang pa'in kam pinaniya'an
tabang maka kasannangan atay min Tuhan, ya mbal magkapinda min awal
sampay ni kabuwattituhan sampay isab ni kasaumulan, maka min Rū pitu'
hekana ya ma dahuan tingkō'an Tuhan, maka min si Isa Al-Masi, ya
kapangandolan ma saksi'na. Dahū asal iya pinakallum pabing min kamatay.
Magagi isab iya ma sasuku magnakura' ma kaluha'an dunya. Pudji ni iya, ya
alasa ma kitam. Tapapuwas kitam e'na min paldusahan ma sabab laha'na ya
pinabu'us ma kamatayna.

6Tahinangna kitam bangsa sultan, tumpukan kaimaman maghinang ni Tuhan,
ya Mma'na. Angkan subay sanglitantam Al-Masi itu, in iya sangat kawasa
sampay ni kasaumulan. Amin.

7Pajaga kam. Ilu si Isa Al-Masi song pi'itu, ameya' min gabun. Ta'nda' du iya e'
manusiya' kamemon sampay e' saga a'a bay angahiyak iya. Kamemon bangsa
ma dunya itu magkarukka'an du ma sababna. Aho', bang du pa'in. Amin.

8“Aku ya Alip maka Ya',” yuk Tuhan Sangat Kawasa, “Aku in Panghū' ya mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magkapinda sangay min awal sampay ni kabuwattituhan, sampay ni kasaumulan.”

Magpanyata' Al-Masi

9Aku itu si Yahiya dakayu' danakanbi. Dansehe'an kitam ma deyoman si Isa, angkan aku taga-lamud ma ka'am angimanan kasigpitan maka kabinasahan, ya pinaniya'an sai-sai pasuku' ni pagparinta si Isa. Bay aku pinalawak pehē' nipū' Patmos ma sabab panganasihatku palman Tuhan, maka ma sabab lapal kasab'nnalan bay pamata'u e' si Isa.

10Manjari aniya' dakayu' llaw, llaw Panghū' Isa, bay aku kapagbaya'an e' Rū Tuhan. Makakale aku suwala akosog ma bukutanku, ahapal sali' lling tiyup-tiyup.

11Yuk suwala inān, “Sulatun ai-ai ta'nda'nu ati pabeya'un ni saga jama'a ya magtipun ma pitu' da'ira itu: ni Epesos, Ismirna, Pergamo, Tiyatira, Sardis, Piladilpi, maka ni Laodikiya.”

12Sakali palingi' aku ang'nda' bang sai ya amissala ni aku. Paglingi'ku pa'in, maka'nda' aku pitu' papagan bulawan pamat'nna'an palita'an.

13Maina'an, ma t'ngnga' saga papagan palita'an inān, aniya' dangan an'ngge, angaluwa manusiya'. Ya pakayanna pa'abut ni tape'na, maka aniya' kambot bulawan palebod ma daggahana.

14Bu'unna apote' to'ongan buwat pote' tawas, maka parallet matana, pinaka na api.

15Tape'na inān magsinglab sali' tumbaga bay sinubuhan ni api bo' yampa nilanu'an. Ya suwalana inān sali' lagublub bohe' anasahan min diyata'.

16Aniya' pitu' bitu'un balutanna ma tanganna kowan, maka aniya' takos paluwas min bowa'na, atalom solabna karuwambila'. Baihu'na aninag sali' silak llaw bang augtu na.

17Pag'nda'ku ni iya, magtūy aku pahantak ma atag tape'na, bā'nu aku amatay. Daipara pinat'nna' e'na tanganna kowan ni aku, maka e'na ah'lling. Yukna, “Da'a ka atāw! Aku ya Tagna'an maka Kahinapusan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18Aku dakayu'-kayu' ya asal allum. Bay na aku amatay, sagō' nda'un itu, allum na aku pabing sampay ni kasaumulan. Aku ya taga-kawasa magagi ma kamatay sampay ma lahat saga a'a magpatayan.

19“Na, sulatun,” yukna, “kamemon bay ta'nda'nu maina'an si', maka ya ta'nda'nu ma buwattina'an, maka ya paniya' isab ma waktu sinōng.

20Pamahatiku na pasal pitu' bitu'un bay ta'nda'nu ma tanganku kowan maka pasal pitu' papagan palita'an bulawan. Ya na itu hatina: in pitu' bitu'un itu, ya na pitu' mala'ikat ang'ntanan pitu' palhimpunan jama'aku. In pitu' papagan palita'an, ya na pitu' palhimpunan.”

Pamabukisan 2

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Epesos

1Yukna gi', “Sulatun lapal itu bo' pabeya'un ni mala'ikat dakayu', ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Epesos. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, ya amowa pitu' bitu'un ma tanganku kowan, maka magl'ngngan pehē'-pi'itu ma deyoman pitu' papagan palita'an bulawan itu.

2Kata'uwanku hinangbi. Kata'uwanku isab kapanuyu'bi maghulas-sangsā',maka ma kosogbi anandalan kasigpitan ai-ai. Kata'uwanku isab mbal kaimananbi saga a'a maghinang kala'atan. Bay na tapariksa'bi to'ongan saga a'a magnahu'-nahu' in sigām bay kawakilan e'ku, ati minnē' kata'uwanbi saga a'a inān magputing.

3Kata'uwanku isab in ka'am aiman asal. Bay sandalanbi kasigpitan ai-ai ma pasalku, maka halam bay bbahanbi imanbi.

4Sagō' aniya' panowayku ma ka'am, sabab lasabi ma aku ngga'i ka buwat bay ka'ina tagna'.

5Entomunbi bay kaheya lasabi tagna', apinda na to'ongan. Taikutinbi na dusabi, jari hinangunbi kahāpan buwat bay hinangbi tagna'. Bang mbal taikutanbi dusabi magbaran du aku pi'ilu ni ka'am angala'anan palita'anbi min pat'nna'anna.

6Sagō' kasulutan isab aku ma ka'am sabab ka'mbalanbi hinang saga a'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

magpameya' ma umpigan Nikulai, ya ka'mbalanku isab.

7Na, ka'am kamemon ya taga-tainga, asipunbi to'ongan pamissala Rū Tuhan ni saga palhimpunan jama'aku. Sai-sai mbal tabowa e' sasat-manasat, buwananku iya kapatut amangan buwa' min kayu ya makabuwan kallum salama-lama, ya patomo' mahē' ma lahat Tuhan."

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Ismirna

8"Sulatun isab lapal itu ni mala'ikat pasunu', ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Ismirna. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, yaTagna'an maka Kahinapusan. Bay aku amatay, bo' allum na pabīng.

9Kata'uwanku kabinasahan ya kalabayanbi ilu, maka ya kahālan kamiskinbi, saguwā' ya b'nnalna taga-karaya kam aheya. Kata'uwanku isab bang ai pangalimut ka'am e' a'a magnahu'-nahu' in sigām Yahudi a'a suku' Tuhan, bo' pa'in ngga'i ka. Saga a'a inān dansehe'an asal maka saga a'a bebeya'an nakura' saitan.

10Da'a katāwinbi saga kabinasahan ya song pat'kka ni ka'am. Pakale kam! Sōng kam sinulayan e' nakura' saitan bo' kam apinda min pagimanbi. Aniya' kam ni'isi ni deyom kalabusu, ati sangpū' ng'llaw ya t'ggol kapangananambi kabinasahan. Sagō' pat'ttog kam angandol ma aku minsan kamatay ya sōngbi, sabab tungbasanta du kam kallum saumul-umul.

11Na, sai-sai kam taga-tainga, asipunbi to'ongan pamissala Rū Tuhan itu, ya pinasampay ni palhimpunan jama'aku. Sai-sai mbal tabowa e' sasat-manasat mbal du makananam kap'ddi'an ma deyom nalka', ya pinagbahasa kamatay kaminduwana."

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Pergamo

12"Sulatun isab lapal itu ni mala'ikat pasunu', ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Pergamo. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, ya amowa takos atalom solabna karuwambila'.

13Kata'uwanku bang ma'ai paglahatanbi. Ina'an kam ma lahat binabantugsabab pagsusumbahan ni nakura' saitan. Saguwā' minsan buwattē', ahogot pameya'bi ma aku. Halam bay butawananbi pagimanbi ni aku minsan waktu bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamapatay ma si Antipas e'. Kapangandolan iya magnasihat ma pasalku, angkanna iya bay binono' ma lahat nakura' saitan ilu.

14Sagō' aniya' panowayku ma ka'am. Muna-muna, aniya' min ka'am ilu ameya'-meya' ma pandu' si Bala'am, ya bay ma masa awal e'. Si Bala'am e' bay amandu'an si Balak amowa bangsa Isra'il magdusa ni Tuhan, ati takakan e' sigām pagkakan haram ya bay paglamas ni ta'u-ta'u. Bay isab sigām magkarupangan d'nda-l'lla.

15Karuwana, aniya' isab min ka'am ameya'-meya' ma pandu' umpigan Nikulai.
16Angkan kam subay pataikut min dusabi. Bang kam ganta' mbal, pasa'ut aku pi'ilu ati atuhanku saga a'a ilu. Pangatuku pakokos ya paluwas min bowa'ku.

17Na, sai-sai kam taga-tainga, asipunbi to'ongan pamissala Rū Tuhan itu, ya pinasampay ni palhimpunan jama'aku. Sai-sai mbal tabowa e' sasat-manasat, buwananku sigām kinakan mbal ta'nda' e' kasehe'an, kinakan min deyom sulga' ya niōnan manna. Toporanku isab sigām batu pote' bay kasulatan ōn sigām baha'u. Halam aniya' makata'uwan ōn inān saddi min a'a asal makataima' iya."

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Tiyatira

18"Sulatun na isab lapal itu ni mala'ikat pasunu', ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Tiyatira. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, Anak Tuhan. Mataku itu parallet sali' suleyab api, tape'ku itu magsinglab sali' tumbaga bay sinubuhan.

19Kata'uwanku kahinanganbi. Kata'uwanku in lasabi aheya, maka pangandolbi ma aku ahogot, maka akosog isab panabangbi ma pagkahibi, maka panandalbi ma kasigpitan ai-ai. Ahāp lagi' kahinanganbi buwattina'an min bay dahū.

20Saguwā' aniya' panowayku ma ka'am. Ilu pasagaranbi si Jesebel, ya d'nda magnahu'-nahu' in iya magpalatun palman min Tuhan. Tabowa saga sosoho'anku magdusa sabab min pamandu'na. Tabowana sigām maghinang kasabulan d'nda maka l'lla, sampay amangan kinakan haram ya bay pangalamas ni ta'u-ta'u.

21Bay na patangguku d'nda inān, kalu iya apinda min paldusahanna. Sagō' mbal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iya bilahi ang'bba min pagba'is-ba'isna.

22Pahantakku iya ma pabahakanna sabab saki, ati makananam iya kabinasahan. Ya du saga sehe'na maghinang ala'at, bowaku isab angananam kabinasahan aheya bang mbal pinagsusunan sampay tinaikutan saga kala'atan bay tahinang sigām.

23Papatayku isab saga a'a ameya' ma pandu' d'nda inān, bo' supaya kinata'uwan e' saga jama'aku kamemon ma palhimpunan sigām, in aku itu dakayu'-kayu' makasakupan akkal-pamikil maka itikad manusiya'. Tungbasanku kam isab kaniya-kaniya, pinapagtongod maka bay kahinanganbi.

24Sagō' ka'am kasehe'an ma Tiyatira ilu, halam bay ameya' ma pandu' si Jesebel e'. Halam isab bay anadbi pandu' magilmu' ya pinagōnan pandu' alalom min nakura' saitan. Haka'anta kam, mbal kam pahunitanku angkan itu sadja panoho'anku ka'am:

25gomgominbi ai-ai bay pamasuku' ka'am, sampay ta'abut waktu kabalikku pi'ilu.

26-27Sai-sai mbal tabowa e' sasat-manasat, maka atuyu' isab maghinang kabaya'anku sampay ni llaw kamatayna, buwananku du kawasa buwat bay pamuwan aku e' Mma'ku. Buwananku sigām kawasa magnakura' ma kabangsa-bangsahan. Ya bowahan pagnakura' sigām sali' hantang tungkud basi' mbal ka'atuhan, ati palbantahan sigām sali' bila' poga akaukanat sadja.

28Buwananku isab sigām bitu'un maga.

29Na, sai-sai kam taga-tainga, asipunbi to'ongan pamissala Rū Tuhan ya pinasampay ni saga jama'aku ilu."

Pamabukisan 3

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Sardis

1Amissala gi' ya a'a ta'nda'ku inān, yukna, "Sulatun lapal itu ni mala'ikat pasunu', ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Sardis. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, ya amowa Rū Tuhan maka bitu'un pitu' hekana. Kata'uwanku bang ai kahinanganbi. Kata'uwanku isab kabantugbi

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maghinang kabaya'anku, sagō' ngga'i ka ko' ilu b'nnal.

2Angkan kam subay pahalli'. Pahogotunbi pangandolbi ya masi takapin ilu, bo' mbal atighan kamemon. Ya kahinanganbi ilu, bang ma lilinganku isab, mbal gi'ajatu ma pang'nda' Tuhanku.

3Angkan pikilunbi saga pandu' bay takalebi tagna'. Beya'unbi na, pataikut kam min dusabi. Sagō' bang kam mbal pahalli', patangkaw du aku pi'ilu ma waktu mbal kata'uwanbi.

4Sagō' aniya' gi' min ka'am ma Sardis ilu halam kalaminan kala'atan. Bay asal halli'anbi ataybi, buwat hantang s'mmek nihalli'an bo' mbal katamakan. Papagdonganta kam maka aku ma apote' lullun pakayanbi, sabab tōp kam ameya' ma aku.

5Sasuku mbal tabowa e' sasat-manasat, pinas'mmekan du sigām pote' buwat yukku e', maka mbal papasanku ōn sigām min Kitab pagsusulatan ōn a'a ya kabuwanan kallum kakkal. Patanyagku ni Mma'ku maka ni saga mala'ikatna in a'a inān suku'ku na.

6Na, sai-sai kam taga-tainga, asipunbi to'ongan pamissala Rū Tuhan, ya pinasampay ni palhimpunan jama'aku."

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Piladilpi

7"Sulatun lapal itu ni mala'ikat pasunu', ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Piladilpi. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, ya Mahasussi, ya Ab'nnal To'ongan. Aku ya ang'ntan kunsi' sultan Da'ud. Bang aku ya angukab halam aniya' makatambol. Damikiyanna bang aku ya anambol halam aniya' makaukab.

8Kata'uwanku bang ai ya kahinanganbi. Kata'uwanku isab akulang ga'osbi, sagō' taisbatbi pandu'ku maka ahogot pameya'bi ma aku. Aniya' lawang bay ukabanku ka'am pasōranbi, lawang mbal tatambol minsan e' sai.

9Pakale kam! Saga a'a magbau'-bau' ilu in sigām bangsa Yahudi suku' Tuhan kono', hal magputing. Suku' saitan sigām. Ma waktu sinōng, bowaku du sigām pasujud ni tape'bi, jari kinata'uwan e' sigām kamemon in ka'am kalasahanku.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10Bay kam soho'ku angimanan ai-ai, ati katukiranbi panoho'anku he'. Angkan kam hampananku pahāp bo' halam aniya' baya-bayabi ma deyom kabinasahan ya pat'kka ni kaluha'an dunya ma sinosōng, kabinasahan panulayan a'a kamemon.

11Arai' na aku pi'ilu pabalik ni dunya. Gomgominbi pahāp ai-ai bay pamasuku' ka'am bo' supaya halam aniya' maka'agaw tungbas ya pamahala' ka'am.

12Sasuku mbal tabowa e' sasat-manasat, paheyaku du ma haddarat Tuhan. Pataptap iya maina'an, mbal to'ongan ala'an minnē' salama-lama. Sulatku ōn Tuhanku ma baranna, maka ōn da'ira Tuhan ya niōnan Awrusalam Baha'u. Ya na ko' itu da'ira song pinareyo' min sulga', min Tuhanku. Sulatku isab ōnku baha'u ma baran saga a'aku inān.

13Na, sai-sai kam taga-tainga, asipunbi pamissala Rū Tuhan, ya pinasampay ni palhimpunan jama'aku."

Lapal ni Palhimpunan Almasihin ma Laodikiya

14"Sulatun lapal itu ni mala'ikat damuli, ya ang'ntanan palhimpunan jama'aku ma da'ira Laodikiya. Buwattitu ya panulatnu: lapal itu deyo' min aku, ya niōnan Amin, ya tantu kapangandolan. B'nnal asal panaksi'ku. Aku ya po'onan ma kamemon bay pinapanjari e' Tuhan.

15Kata'uwanku isab kahinanganbi, in ka'am ma llot ameya' ma aku maka mbal, sali' hantang bohe' mbal papasu', mbal paringin. Ya kabaya'anku subay kam ano'ongan. Bang kam ameya' ma aku, ameya' kam to'ongan. Bang hati' mbal, da'a na.

16Sagō' magduwa-ruwa lagi' pikilanbi ma pasalku, buwat bohe' bang ma llot apasu' maka aringin. Angkan kam ludja'anku.

17Yukbi in ka'am dayahan, ahāp kallumanbi. Yukbi halam aniya' sukkalbi. Sagō' ya b'nnalna, sali' kam hantang buta sabab halam tasayubi bang ai to'ongan kahālanbi. Asiya-siya kam, makahansul kam deyom atay, sabab miskin kam, hatina akulang pagimanbi. Sali' kam a'a halam aniya' kapan'mmekna.

18Angkan kam hūganku gara' buwattitu: b'llihunbi min aku bulawan halam aniya' simbugna bo' kam manjari dayahan. B'llihunbi min aku pakayan pote'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pamakaybi bo' katambunan tamparasabi. B'llihunbi isab tambal min aku panambal matabi bo' kam maka'nda'.

19Sasuku kalasahanku, bi'atku na pa'in sampay sowayku supaya amintāng. Angkanna, panuyu'inbi kahāpan, pataikut kam min dusabi.

20Pakale kam! Itiya' aku angalagaran ka'am, sali' a'a an'ngge ma lawang luma'bi anguku' pikiukab. Bang aniya' angasip ma suwalaku sampay angukaban aku, pasōd du aku bo' kami magsalu.

21Sasuku anganda'ug maka mbal tabowa e' sasat-manasat, buwananku du kapatut magsamatingkō' maka aku ma tingkō'anku bangsahan. Pasali' du iyani aku pagka tara'ugku palbantahanku ati aningkō' aku ma bihing Mma'ku, ma paningkō'anna bangsahan.

22Na, sai-sai kam taga-tainga, asipunbi pamissala Rū Tuhan, ya pinasampay ni saga palhimpunan jama'aku."

Pamabukisan 4

Pakaradja'an ma Deyom Sulga'

1Puwas e' aniya' saddī pa'nda' ni aku. Aniya' ta'nda'ku lawang aukab ma deyom sulga'. Takaleku isab suwala ya bay amissala ni aku dahū, ya sali' lling tiyup-tiyup. Yukna, "Pariyata' ka pi'itu, pa'nda'anta ka saga pakaradja'an ya song pat'kka."

2Saru'un-du'un du aku kapagbaya'an e' Rū Tuhan ati ta'nda'ku paningkō'an bangsahan ma deyom sulga', maka aniya' Dangan aningkō' ma diyata'na.

3Angillap asal pamaihu'anna, buwat palmata gaddung maka palmata keyat. Paningkō'an inān alengkol e' biradali walna' gaddung.

4Alibut isab e' duwampū' maka mpat paningkō'an saddi, paningkō'an e' duwampū' maka mpat pagmatto'ahan magpamakay pote', maka magpinorong korona bulawan.

5Ya paningkō'an ma t'ngnga' inān asal paluwasan lāt maka l'tte' maka l'ggon maglagublub, maka aniya' pitu' suwariyan parallet ma alopanna. Bang nihati, inpitu' suwariyan inān ya na Rū Tuhan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6Aniya' isab ma dahuan paningkō'an inān pinaka s'llang aningaw-tingaw, sali' luwa samin. Ta'nda'ku isab ma sakalibut paningkō'an, ma mpat duguna, aniya' mpat binatang. Alapat baran sigām e' mata, min dahuan maka min bukutan.

7Ya pangluwahan dakayu' binatang inān buwat luwa halimaw. Karuwana buwat luwa sapi', kat'lluna buwat pamaihu'an manusiya', maka ka'mpatna inān buwat luwa belle' bang paleyang.

8In mpat binatang inān taga-kepet, nnom hekana pakaniya-pakaniya, maka alapat sigām e' mata deyom-luwasan. Halam aniya' halian sigām magkalang llaw-sangom, yuk-i, “Sussi, sussi, sussi asal Tuhan, ya Panghū' SangatKawasa. In iya Tuhan mbal magkapinda sangay min awal tagna' sampay ni kabuwattituhan, sampay isab ni kasaumulan.”

9Magkalang na pa'in mpat binatang inān, pagsanglit maka pagmahaldika' maka pagsukul sigām ni Tuhan kakkal salama-lama ya aningkō' ma tingkō'anna bangsahan. Sakahaba' waktu magkalang mpat binatang itu,

10magsujuran saga pagmatto'ahan karuwampū' maka mpat. Paharap sigām ni Dangan ya aningkō' ma tingkō'an e', ati amudji sigām ma iya, ya kakkal allum salama-lama. Pinat'nna' e' sigām saga korona bay paporong sigām ma dahuan paningkō'an bangsahan, bo' yampa sigām amaluwas bissala. Yuk-i,

11“O Tuhan, Panghū' kami, ka'a ya dakayu'-kayu' patut sinanglitan sampay minahaldika'. Patut isab ka kaniya'an kawasa, sabab ka'a ya bay amapanjari kamemon. Asal min kahandaknu angkan pinaniya' ai-ai kamemon, angkan kabuwanan kallum.”

Pamabukisan 5

Gulungan Katas maka Bili-bili

1Manjari aniya' isab ta'nda'ku gulungan katas, ina'an binalutan ma tanganna kowan e' Dangan ya aningkō' ma paningkō'an bangsahan. Katas inān bay sinulatan min karuwambila'na maka bay pinikitan maka pitu' gindan bo' mbal pab'llat.

2Sakali aniya' ta'nda'ku mala'ikat akawasa. Atanog e'na amissala, yuk-i, “Sai

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bahā' taga-kapatut amitas saga gindan ma gulungan katas itu sampay am'llat iya?”

3Sagō' minsan ma diyata' langit atawa ma babaw dunya atawa ma deyom ahirat, halam aniya' bay tabāk makarapat am'llat gulungan katas inān, ang'nda' ni deyomna.

4Na, pagka halam aniya' minsan dakayu' patut am'llat katas inān atawa ang'nda' ma deyomna, magtūy aku anangis magkarukka'an.

5Manjari binissalahan aku e' dakayu' matto'a min duwampū' maka mpat inān, yuk-i, “Da'a ka anangis. Nda'un ba. Tara'ug na nakura' saitan e' dangan a'a ya pinagsambat Halimaw min panubu' si Yuda. Babantugun iya, maka tubu' sultan Da'ud. Angkanna iya makarapat amitas pitu' gindan ma gulungan katas inān, sampay am'llat iya.”

6Puwas e' aniya' ta'nda'ku maina'an sali' Bili-bili an'ngge ma atag paningkō'an bangsahan ma t'ngnga'-t'ngnga'na. Pinaglibutan iya e' mpat binatang maka duwampū' maka mpat pagmatto'ahan. Aniya' ta'nda'ku ma baran Bili-bili saga bainat in iya bay pinapatay. Aniya' pitu' tandukna maka pitu' isab matana. Bang pina'amu, in pitu' matana inān, ya na Rū Tuhan pinabeya' e' Tuhan ni kaluha'an dunya.

7Sakali itu pa'abut Bili-bili itu ni Dangan ya aningkō' ma paningkō'an bangsahan, angā' gulungan katas min tanganna kowan.

8Pagā'na katas, magtūy in mpat binatang, maka duwampū' maka mpat pagmatto'ahan inān magsujuran ma dahuanna amudji iya. Saga pagmatto'ahan inān bay amowa biyula kaniya-kaniya maka tugtugan bulawan ap'nno' e' kamanyan, bo' hamut kamanyan inān buwat ibarat pagduwa'a min a'a suku' Tuhan.

9Sakali magkalangan sigām kalangan baha'u, yuk-i, “Ka'a ya taga-kapatut angā' gulungan katas sampay amitas gindanna, sabab ka'a ya bay pinapatay,maka laha'nu bay pabu'us ma kamataynu. Ya na ko' ilu bay pangal'kkat saga manusiya' min karusahan sigām bo' supaya sigām manjari suku' Tuhan. Sagaa'a

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

itu asal min bangsa kamemon, min bahasa kamemon, min panubu' kamemon, sampay min lahat kamemon.

[10]Tahinangnu sigām tubu'an sultan, tumpukan imam maghinang ni Tuhantam. Ati sigām ya magbaya' ma babaw dunya itu ma sinosōng.”

[11]Puwas e' ang'nda' aku pina'an pabalik, ati aniya' takaleku suwala min mala'ikat magibu-ibuhan. Sikat'nggehan sigām ma sakalibut paningkō'an bangsahan maka mpat binatang maka duwampū' maka mpat pagmatto'ahan inān.

[12]Atanog e' ba'anan mala'ikat itu magkalang, yuk-i, “Patut minahaldika' Bili-bili ya bay pinapatay. Akawasa iya maka dayahan to'ongan. Aheya asal pangita'una maka kosogna. Mahaldika'ta iya, sanglitanta iya, pudjita iya.”

[13]Puwas e' takaleku magkalangan kamemon bay pinapanjari e' Tuhan, ma diyata' langit, ma babaw dunya, ma ahirat, sampay ma deyom tahik. Aho', magdakayu' saga binangsa kamemon ma sakalingkal alam, yuk-i, “Pudjitam iya ya aningkō' ma paningkō'an bangsahan. Pudjitam Bili-bili inān. Subay iya mahaldika'tam, subay sanglitantam salama-lama, sabab in iya asal sangat kawasa.”

[14]Sakali anambag mpat binatang inān, yuk-i, “Amin”. Ati pasujud karuwampū' maka mpat pagmatto'ahan inān amudji Tuhan maka Bili-bili.

Pamabukisan 6

Saga Gindan Pinikit ni Gulungan Katas

[1]Na, sabu pa'in aku ang'nda' pina'an, ta'nda'ku Bili-bili amitas gindan kaissana min gulungan katas inān. Maka takaleku dakayu' binatang min atag paningkō'an inān magsuwala. Sali' l'ggon ya tanog suwalana, yuk-i, “Lanjalin na!”

[2]Magtūy aniya' ta'nda'ku kura' pote'. Ya angura' inān amowa ba'ugan pana', maka binuwanan iya korona paporong kōkna. Jari angura' iya paluwas minna'an angangga'osan saga bantana kamemon. Mbal iya angaku da'ug.

[3]Sakali pinitas e' Bili-bili inān ya gindan karuwana, ati takaleku binatang

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

karuwana magsuwala, yuk-i, “Lanjalin na!”

4Magtūy aniya' kura' dakayu' paluwas, kura' alutu' keyatna. Ya angura' inān binuwanan patakos ataha', maka binuwanan iya kapatut angala'anan kasannangan min kaluha'an dunya, sampay amat'nna' kalengogan ma bangsa manusiya' amapagbono' sigām.

5Puwas e' pinitas isab e' Bili-bili ya gindan kat'lluna, ati takaleku binatang kat'lluna magsuwala, yuk-i, “Lanjalin na!” Pag'nda'ku, aniya' kura' ettom pangura'an e' a'a amenten timbangan.

6Jari aniya' takaleku sali' suwala paluwas min t'ngnga' mpat binatang inān. Yuk suwala he', “Ya pam'lli dapansing buwas tirigu atawa t'llu pansing dawa subay gadji a'a dang'llaw. Sagō' in ns'llan maka binu da'a subay pinaka'at.”

7Puwas e' pinitas isab e' Bili-bili ya gindan ka'mpatna, ati takaleku binatang ka'mpatna magsuwala, yuk-i, “Lanjalin na!”

8Pag'nda'ku aniya' kura' angamudas, sali' halam laha'na. Ya angura' inān niōnan Kamatay, maka paturul min buli'anna niōnan Ahirat. Manjari in duwangan itu binuwanan kapatut amapatay dabahagi' min bahagi' mpat ma manusiya' kamemon ma dunya. Bono', gotom, bonglay, sampay sattuwa talun,ya pinat'kka e' duwangan itu pamapatay saga a'a.

9Puwas e', pagpitas pa'in e' Bili-bili ya gindan kalimana min gulungan katas e', ta'nda'ku maina'an, ma deyo' tongod pagkulbanan, saga umagad a'a. A'a inān bay pinapatay ma sabab pagnasihat sigām ma palman Tuhan, maka ma sabab katuyu' sigām anaksi' ma pasal si Isa Al-Masi.

10Sakali angalingan saga umagad itu. Atanog pangalingan sigām, yuk-i, “O Tuhan Panghū' kami, ka'a ya tunggal Sangat Kawasa. Mahasussi ka maka

ab'nnal to'ongan! Buwattingga gi' t'ggolna bo' yampa hukumnu saga a'a ma dunya he'? Sumiyan sigām pagmulka'annu ma sabab pamapatay sigām ma kami itu?”

11Jari binuwanan sigām juba pote' pakaniya-pakaniya, ati sinō' sigām pahali-hali gi' dai'-dai'. Subay kono' jukup ya heka dauranakan sigām sosoho'an Tuhan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pinapatay bo' yampa minulka'an saga a'a bay amapatay he'.

12Na, aubus pa'in ina'an-i, ta'nda'ku Bili-bili amitas gindan ka'nnomna min gulungan katas. Magtūy aniya' linug aheya makajogjog deyom dunya. Angalendom isab mata llaw sali' hantang karut ettom, maka luwa bulan inān akeyat pinaka luwa laha'.

13Sampay bitu'un ma b'ttong langit, sikapakpakan sali' hantang buwa' kayu amalaganas hūgna bang taluwa' badju.

14Nilanyapan isab langit sali' hantang katas nilūnan, maka kamemon kabūd-būran maka kapū'-pū'an apinda min baina.

15Manjari saga a'a ma dunya, saga kasultanan maka saga parinta, saga kanakura'an sundalu, saga a'a dayahan maka a'a ga'osan sampay isab a'a kamemon, ata maka ngga'i ka ata, magtapukan di-sigām sama-sama, ai-na kama deyom songab batu, ai-na ka ma deyo' kabatuhan ma kabūd-būran.

16Aminta-minta sigām ni kabūd-būran maka ni kabatuhan, yuk-i, “Tambunin kami, bo' supaya kami mbal ta'nda' e' Dangan ya aningkō' ma paningkō'an bangsahan, bo' mbal isab taluwa' mulka' min niōnan Bili-bili.

17Sabab ta'abut na waktu pamat'kka mulka' e' sigā ma manusiya'. Halam aniya' makasandalan mulka' inān, minsan sai.”

Pamabukisan 7

Dahatus maka Mpatpū' maka Mpat Ngibu A'a Isra'il

1Puwas inān maka'nda' aku mpat mala'ikat an'ngge ma mpat pidju alam magpanagang. Ina'an sinagang e' sigām mpat baliyu aheya bo' supaya mbal patumbuk ni gintana'an atawa ni dilaut, atawa ni kakayu-kayuhan minsan la'a hal ni dampo'on.

2Maka aniya' ta'nda'ku dakayu' mala'ikat paluwas min sobangan amowa pagsasāp Tuhan, ya kakkal salama-lama. Ginasuran e' mala'ikat dakayu' saga mala'ikat ka'mpat inān, ya bay kabuwanan kawasa e' Tuhan magpaka'at dunya deya-dilaut.

3Yuk mala'ikat dakayu' itu, “Da'a gi' mulahunbi gintana'an maka dilaut ilu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sampay kakayu-kayuhanna, sat'ggol halam gi' kasāpan e' kami saga sosoho'an Tuhantam ma tuktuk sigām.”

4Manjari nihaka'an aku bang pila puhu' ya subay sināpan ma tuktuk. Dahatus kono' maka mpatpū' maka mpat ngibu min kabangsahan tubu' Isra'il.

5-8Min panubu' si Yuda aniya' sangpū' maka duwangibu bay kasāpan. Ya dumin panubu' si Ruben, si Gād, si Aser, si Naptali, si Manasse, si Simiyun, si Libi, si Issakar, si Sibulun, si Yusup, maka si Benjamin. Sangpū' makaduwangibu bay kasāpan min panubu' sigām kaniya-kaniya.

Katimukan A'a Mamarahi Hekana

9Puwas e' ang'nda' aku, ati ta'nda'ku katimukan a'a mamarahi hekana, mbal taitung! Aniya' sigām min lahat kamemon maka min bangsa kamemon, min panubu' kamemon maka min bahasa kamemon. Ina'an sigām sikat'nggehan ma alopan paningkō'an bangsahan maka ma alopan Bili-bili. Magnijuba sigām pote', magpamowa isab sali' lokay kaniya-kaniya.

10Atanog e' sigām magsuwala sama-sama, yuk-i, “Sanglitanta Tuhan Manglalappas, ya aningkō' ma paningkō'anna bangsahan. Pudjita isab Bili-bili.”

11Ina'an mpat binatang maka saga pagmatto'ahan an'ngge ma atag paningkō'an, maka ina'an isab saga mala'ikat kamemon an'ngge min sakalibutsigām. Sakali magsujuran ba'anan mala'ikat inān paharap ni paningkō'an atipinudji Tuhan e' sigām.

12Yuk-i, “Amin. Sanglitanta Tuhan, mahaldika'ta na iya. Paheyata ōnna, pagsukulanta iya, sabab ma iya asal pangita'u alalom maka barakat maka sangat kawasa sampay ni kasaumulan! Amin!”

13Sakali itu, tinilaw aku e' dakayu' min pagmatto'ahan inān, yukna, “Kata'uwannu bahā' bang sai saga a'a magnijuba pote' itu? Kata'uwannu bang minningga sigām?”

14Anambung aku, “Tuwan, mbal. Ka'a ya makata'u.” Yukna ma aku, “Sigām inān bay makalabay kabinasahan aheya. Bay karakdakan e' sigām juba sigām ma laha' Bili-bili, hatina kala'anan tamak dusa sigām.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15Ya he' sababanna angkan sigām an'ngge ma alopan tingkō'an Tuhan. Maghinang sigām ma iya llaw-sangom ma tongod pangarapan ni iya. Nihampanan sigām e' Tuhan, ya aningkō' ma tingkō'anna bangsahan.Asalamat sigām ma haddaratna.

16Mbal na sigām lingantu atawa patay bohe' pabalik sampay ni kasaumulan. Mbal sigām kinapiyalu atawa apanggang,

17sabab Bili-bili, ya pa'atag ma haddarat Tuhan, angupiksa' sigām. Iya ya magmakōk, amowa sigām ni tuburan bohe' makakallum. Ati sinapuhan e' Tuhan bohe' mata sigām kamemon.”

Pamabukisan 8

Gindan Kapitu'na

1Manjari itu, apuwas pa'in e' Bili-bili amitas gindan kapitu'na min gulungan katasinān, magtūy halam aniya' minsan bah'ssek ma deyom sulga' ma deyom sagatonga' jām.

2Puwas e' ta'nda'ku pitu' mala'ikat an'ngge ma haddarat Tuhan, ati tinoporan sigām tiyup-tiyup pakaniya-pakaniya.

3Sakali aniya' mala'ikat dakayu' pina'an an'ngge ma atag pagkukulbanan, maka e'na amowa tugtugan bulawan. Aheka kamanyan bay pamuwan ma iya pamasimbugna ni saga duwa'a ya pangamu'-ngamu' e' kamemon saga a'a suku' Tuhan. Ati tinukbal e' mala'ikat maina'an ma lamisahan bulawan ya ma dahuan tingkō'an Tuhan.

4Jari in humbu kamanyan maka pangamu'-ngamu' saga a'a suku' Tuhan, wa'i pat'bbud pariyata' min tangan mala'ikat e'.

5Sakali, niā' tugtugan e' mala'ikat itu. Pin'nno'an e'na maka baga api min diyata' lamisahan inān bo' yampa nilarukan ni dunya. Paglaruk itu, magtūy aniya' l'ggon maglagublub, maka l'tte', maka lāt aninglab. Aniya' isab linug anganjogjog deyom dunya.

Pinah'lling Tiyup-tiyup

6Manjari in pitu' mala'ikat, ya amowa pitu' tiyup-tiyup inān, sakap na song

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amah'lling.

7Ya mala'ikat dakayu' inān amah'lling na tiyup-tiyupna. Magtūy aniya' tigtigan aes maka api bay pinatumbuk ni dunya maglamud maka laha'. Minnē' atunu' dunya, dabahagi' min bahagi' t'llu. Talapay saga kakayu-kayuhan dabahagi' isab min bahagi' t'llu, maka atunu' isab kaparang-parangan kamemon ma dunya.

8Puwas e' ya mala'ikat karuwana inān amah'lling na isab tiyup-tiyupna. Sakali aniya' api akompol buwat heya būd wa'i pinatumbuk ni deyom tahik. Paglaruk pa'in itu, magtūy dabahagi' min bahagi' t'llu ma katahikan inān tahinang laha'.

9Amatay magtūy dabahagi' min bahagi' t'llu ya ai-ai bay allum ma deyom tahik. Magka'at isab dabahagi' min bahagi' t'llu ya sasuku tabayan ma kuwit tahik inān.

10Puwas e' ya mala'ikat kat'lluna amah'lling na isab tiyup-tiyupna. Sakali aniya' bitu'un aheya amaga'-maga' sali' suwariyan, wa'i pinatumbuk min b'ttong langit tudju ni kasapa'-sapa'an maka ni tuburan bohe', dabahagi' isab min bahagi' t'llu.

11Bitu'un inān niōnan “Pa'it” sabab ya bohe' bay katumbukanna apa'it du. Aheka a'a bay amatay paginum sigām bohe' inān, sabab min pa'itna.

12Puwas e' ya mala'ikat ka'mpatna amah'lling na isab tiyup-tiyupna. Magtūy taluwa' lendom dabahagi' min bahagi' t'llu ma llaw, ma bulan, sampay saga bitu'un. Angkan ma deyom dang'llaw, alendom mpat jām t'ggolna. Damikiyanna ma waktu sangom, mpat jām isab mbal amuwan sawa min diyata' langit.

13Na puwas ina'an-i, sabuku ang'nda', aniya' belle' takaleku magsuwala, ina'an paleyang ma to'ongan ayan. Atanog suwalana, yukna, “Arōy! Arōy! Asiya-siyana sasuku maglahat ma dunya, sabab landu' abisa saga bala' ya pinat'kka ni sigām bang ta'abut waktu pamah'lling tiyup-tiyup e' t'llu mala'ikat damuli!”

Pamabukisan 9

1Manjari ya mala'ikat kalimana bay amah'lling tiyup-tiyupna, ati aniya' ta'nda'kusali' bitu'un bay ahūg ni dunya min diyata' langit. Bitu'un itu bay

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kabuwanan kunsi' pangukab tambol lowang tegob-tegoban.

2Pagukabna pa'in lowang inān, magtūy aniya' humbu an'bbud min deyomna, sali' humbu min tunu' aheya. Jari kalendoman llaw maka langit e' humbu inān.

3Aniya' ba'anan ampan pat'ppak ni dunya luwas bay min deyom humbu, kabuwanan kapatut angeket, buwat jalalangking.

4Sinō' sigām da'a amaka'at kaparang-parangan atawa kakayu-kayuhan atawa ai-ai patomo' ma babaw dunya. Luwal saga a'a halam bay kasāpan tuktuk sigām maka sāp Tuhan ya makajari minula e' saga ampan inān.

5Malaingkan mbal sigām pinarūl amapatay. In manusiya' inān subay pinap'ddi'an sadja ma deyom limambulan. Ya nanam p'ddi' kalabayan saga a'a inān sali' maka p'ddi' keket jalalangking.

6Na, ma deyom limambulan parahing na pa'in saga a'a kineket itu bang pa'in sigām amatay, sagō' mbal tinugutan amatay. Bilahi to'ongan sigām amataysagō' mbal nirūlan.

7Ya pangluwahan saga ampan inān sali' hantang kura' pinanyapan song pangura'an ni pagbono'an. Aniya' sali' korona bulawan paporong ma kōk sigām, maka pamaihu'an sigām sali' manusiya'.

8Bu'un sigām ataha' sali' bu'un d'nda, maka empon sigām sali' taling sattuwa halimaw.

9Daggaha sigām tinamingan maka sisik sali' luwa basi'. Ang'llub isab pikpik sigām bang pajabjab, sali' tagandak ba'anan kura' angangguyud saga kalesa bang parugpak ni pagbono'an.

10Togel sigām sali' togel jalalangking, taga-tugsuk ma tōngna. Ya ina'an paminasa sigām ma manusiya' ma deyom limambulan.

11Aniya' isab sultan magagi ma sigām, ya na dakayu' saitan tag-ntanan lowang tegob-tegoban inān. Ōn tag-ntanan inān, bang ma bahasa Hibrani, si Abaddon. Bang ma bahasa Girk, si Apolyon, hatina Pamamaka'at.

12Na, minnē' patobtob na bala' ya dahū pinat'kka, sagō' masi gi' duwa bala'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

damuli.

13Manjari mala'ikat kannomna bay amah'lling tiyup-tiyupna ati makakale aku suwala paluwas min mpat dugu lamisahan bulawan ya pagtugtugan kamanyan, ya maina'an ma alopan Tuhan.

14Buwattitu ya lapal suwala inān, yukna, “Hubarin na mpat saitan ya bay niengkotan ma bihing sapa' Alpurati he'.”

15Saga saitan inān bay pinasakap asal sagō' halam sigām bay nihubaran. Subay na ta'abut waktuna to'ongan, llawna maka bulanna maka tahunna, bo' yampa sigām pinaluwas amapatay ba'anan manusiya', dabahagi' min bahagi't'llu ma sigām kamemon.

16Kahaka'an aku bang pila sundalu ma deyo'an mpat saitan e', a'a magpangura' lullun. Duwampū' ngibu laksa' kono' ya heka sigām.

17Buwattitu ya pangluwahan saga kura' bay ta'nda'ku, maka saga sundalu magpangura' inān. Ya daggaha sigām bay tinampanan maka taming magwalna' keyat api maka bilu alutu' maka sali' biyaning mailang. Ya kōk kura' inān angaluwa halimaw, ya bowa' sigām paluwasan api maka humbu maka mailang arokot.

18Jari amatay in binangsa manusiya', dabahagi' min bahagi' t'llu. Ya makapatay inān t'llu ginis bala' bay paluwas min bowa' saga kura', hatina api maka humbu maka mailang arokot.

19Aniya' duwa bala' pamapatay saga kura' inān ma manusiya'. Kaissana, ya bala' paluwas min bowa' sigām. Karuwana, ya bala' ma togel sigām, sabab togel sigām inān sali' sowa taga-kōk pangamula ma manusiya'.

20Malaingkan saga manusiya' takapin, ya halam bay amatay e' bala' inān, mbal to'ongan pataikut min ta'u-ta'u pagtutuhanan sigām. Mbal sigām pahali anumba ni saga saitan sampay ni ta'u-ta'u mbal maka'nda', mbal makakale, maka mbal makal'ngngan, ya bay hinangan bulawan, pilak, tumbaga, batu maka kayu.

21Mbal sigām papinda min kahinangan ala'at. Masi-masi sigām magpamono' sampay amantak ni pagkahi sigām. Mbal sigām pahali maghinang kasabulan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

d'nda maka l'lla, sampay magtangkaw.

Pamabukisan 10

Mala'ikat maka Gulungan Katas Ariki'

1Manjari aniya' na isab dakayu' mala'ikat akosog ta'nda'ku pareyo' min sulga' tudju ni dunya, paputus ma gabun. Aniya' biradali palengkong min diyata' kōkna, ati baihu'na magsinag sali' mata llaw. Ya b'ttisna inān sali' hāg arokot.

2Aniya' ntananna gulungan katas ariki' pab'llat. Tape'na kowan bay pinat'ppak ni diyata' tahik, ati tape'na gibang pinat'ppak ni gintana'an.
3Sakali angalingan pakosog mala'ikat itu, sali' pamanggohong pakosog min bowa' halimaw. Paglinganna itu, na, sinambag iya e' pitu' l'ggon angalagublub.

4Paglagublub itu, arak sulatku bay lapal l'ggon e', sagō' aniya' takaleku suwala min deyom sulga' anagang aku, yuk-i, “Da'a sulatun ya pagkallam e' pitu' l'ggon ilu. Kuli-kulihun sadja.”

5Manjari in mala'ikat ya bay ta'nda'ku an'ngge ma tahik maka ma gintana'an, bay anayang tanganna kowan tudju ni langit

6maka e'na anibahat. Ya panibahatanna ōn Tuhan kakkal, ya bay amapanjari langit maka kakaya'-kaya'anna sampay dunya itu deya-dilaut maka kakaya'-kaya'anna isab. Yuk sibahatna, “Pinalanjal na, mbal na patanggu.

7Sagō' ta'abut pa'in saga llaw song pinah'lling tiyup-tiyup e' mala'ikat kapitu'na, atuman kagara'an Tuhan ya bay ma deyom sipuk. Tahinang buwat bay pamata'una ma saga sosoho'anna, hatina ma kanabi-nabihan.”

8Puwas e' amissala ni aku pabīng ya suwala bay takaleku ah'lling min deyom sulga', yuk-i, “Pehē' ka, ngā'un katas pab'llat min tangan mala'ikat ya an'nggema tahik sampay ma gintana'an inān.”

9Na, pehē' aku ni mala'ikat angamu' gulungan katas ariki'. Yukna ni aku, “Ā, ngā'un na, kakanun. Tananamnu du ko' ilu, amamis sali' gula' buwani ma deyom bowa'nu, sagō' al'ssom ma deyom b'ttongnu.”

10Ngā'ku gulungan katas ariki' min tangan mala'ikat inān bo' yampa kakanku. Pagkakanku magtūy amamis sali' gula' buwani, sagō' pagt'llonku, al'ssom ma

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deyom b'ttongku.

11Manjari aniya' amissala ni aku, yukna, “Subay paluwasnu lapal Tuhan pabīng pasal ya song pinat'kka ni kabangsa-bangsahan, ni kapanubu'an, ni bahasa kaginisan, sampay ni ba'anan kasultanan sigām.”

Pamabukisan 11

Duwangan Saksi'

1Manjari itu kabuwanan aku batang kayu pagsukuran, ati sinoho' aku anukud. Yuk panoho'an e', “Pehē' ka, sukurun langgal Tuhan sampay pagkukulbanan. Itungun bang pila jama'a ya angarap ni Tuhan maina'an.

2Sagō' da'a lapayun halaman ma katilibut langgal inān. Da'a sukurun he'-i sabab pamasuku' ma saga a'a ngga'i ka suku' Tuhan. Nilumu' da'ira sussi e' sigām ma deyom mpatpū' maka duwambulan.

3Sō'ku duwangan saksi'ku pina'an,” yukna. “Magpamakay sigā s'mmek karut,ati pinasaplag e' sigā lapal Tuhan ma deyom dangibu maka duwa hatus maka nnompū' llaw.”

4Na, in duwa saksi' itu, ya na duwa kayu jaitun maka duwa palita'an an'ngge ma dahuan Panghū' ya tag-suku'an dunya.

5Bang aniya' ganta' pasulay angala'ugan saga saksi' itu, aniya' api pasulapput min bowa' sigā amaka'at saga banta sigā. Angkan tantu amatay sai-sai anawakkal anganjahulaka'an duwangan itu.

6Aniya' isab kapatut sigā anambolan langit bo' supaya mbal angulan sat'ggol sigā masi magpasaplag lapal Tuhan. Taga-kapatut isab sigā magbaya' ma tuburan bohe', pinapinda ni laha'. Maka aniya' isab kapatut sigā amat'kka bala' kaginisan ni dunya, sumiyan-sumiyan ya kabaya'an sigā.

7Na, bang aubus na e' duwangan saksi' itu magpasaplag lapal Tuhan, nirugpakan du sigā e' dakayu' sattuwa makatāw-tāw, ya paluwas min deyom lowang tegob-tegoban. Tara'ug e'na duwangan itu, pinapatay.

8Jari patay sigā pinasagaran pahantal ma paglabayan ma deyom da'ira binabantug inān, da'ira bay pangalansangan Panghū' sigā ni hāg. Ya pangōn da'ira

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inān Sodom maka Misil, bo' ngga'i ka he' dī ōnna. Tu'ud ōn pamaralilsadja.

9Ma deyom t'llung'llaw maka tonga' in patay duwangan saksi' itu niaro'-aro'an na pa'in e' ba'anan a'a min panubu' kamemon, min bangsa kamemon, min bahasa kamemon, maka min lahat kamemon. Saguwā' mbal to'ongan amakubul saga a'a angaro'-ngaro' inān.

10Na, kinōgan du sidda saga a'a ma sakalingkal dunya ma sabab kamatay duwangan itu. Magkalamihan sigām sampay maghulmat-hiyulmati dangan maka dangan, sabab in duwa nabi itu bay amaniya' kabinasahan ni saga a'a pat'nna' ma dunya.

11Saguwā', palabay pa'in t'llung'llaw maka tonga' min bay kamatay duwangan itu, magtūy pinabatuk nyawa sigā pabing e' Tuhan, binuwanan kallum pabalik. Magtūy sigā pabungkal, ati sasuku maka'nda' ma sigā landu' to'ongan tināw.

12Puwas e' aniya' takale e' duwangan nabi itu suwala atanog amissala ni sigā min deyom sulga', yuk-i, “Pariyata' kam pi'itu.” Magtūy sigā pariyata' ni sulga' min deyom gabun ma sabu banta sigā ang'nda'-ng'nda'.

13Salta' kapariyata' sigā, saru'un-du'un aniya' linug akosog makalandu'. Alubu dabahagi' min bahagi' sangpū' ma da'ira inān. Aniya' pitu' ngibu a'a amatay e' linug. Sakali saga a'a ya takapin allum inān sinōd tāw sidda, angkan sigām bay amuwan sanglit ma Tuhan ya ma deyom sulga'.

14Na, palabay na bala' karuwana sagō' arai' na bala' kat'lluna.

Pinah'lling Tiyup-tiyup Kapitu'

15Na, ya mala'ikat katapusan amah'lling na tiyup-tiyupna. Magtūy aniya' saga suwala atanog takale min deyom sulga', yuk-i, “In dunya itu kapagparintahan na e' Panghū'tam Tuhan maka Al-Masi ya tapene'na. Taptap kapagparintana sampay ni kasaumulan!”

16Manjari in duwampū' maka mpat pagmatto'ahan, ya magtingkō'an asal ma alopan Tuhan, pasujud magpamudji iya,

17yuk-i, “O Tuhan Panghū' kami Sangat Kawasa, kakkal ka asal min awal sampay ni kabuwattituhan. Aheya pagsukulan kami sabab ginuna e'nu

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kawasanu bo' ka anagna' magparinta ma dunya.

18Bay akagit atay saga palbangsahan patigaggahun, ati ta'abut na waktu kapangamulka'nu sigām, waktu pangahukumnu ma saga a'a magpatayan, waktu kapanungbasnu ma saga kanabi-nabihan ya sosoho'annu, sampay a'a suku'nu kamemon maka sasuku magaddat ma ōnnu, ai-na ka alanga, ai-na ka areyo', waktu isab kapamaka'atnu saga a'a bay amaka'at dunya itu."

19Sakali niukab na langgal Tuhan ma sulga' ati ta'nda'ku maina'an ba'ul pangisihan kapagsulutan Tuhan maka saga a'a suku'na. Aniya' inān singlab lāt, maka l'ggon maglagublub, maka linug, maka aniya' tigtigan aes parugpak min diyata'.

Pamabukisan 12

D'nda maka Naga

1Manjari itu aniya' ta'nda'ku paltanda'an landu' makainu-inu palahil ma b'ttong langit. Aniya' inān dakayu' d'nda an'ngge ma bulan, ya pas'mmekna sali' sinag llaw. Ya paporong ma kōkna sangpū' maka duwa bitu'un.

2D'nda itu arai' na anganak. T'kkahan iya p'ddi' angkan iya angolang.

3Puwas e' aniya' paltanda'an makainu-inu saddi palahil ma b'ttong langit. Ta'nda'ku dakayu' naga keyat landu' aheya, pitu' kōkna, sangpū' tandukna. Kōkna kapitu' inān taga-korona.

4Sakali itu, in togel naga itu bay angalappet saga bitu'un, dabahagi' min bahagi' t'llu, bo' nihantakan e'na min b'ttong langit pareyo' ni dunya. An'ngge iya ma dahuan d'nda ya song anganak e', supaya l'kkobna onde'-onde' bang makaluwas na.

5Manjari d'nda inān anganak l'lla sagō' halam ta'abut e' naga sabab niragtu' minnē' bo' tinandanan ni Tuhan ma paningkō'anna bangsahan. Ya panganggantа' asal ma onde' inān in iya subay magbaya' ma palbangsa-bangsahan kamemon ma sinosōng, maka akosog kapagbaya'na, sali' hantang tungkud basi' mbal tasagga'.

6Na, taragtu' pa'in onde' he', magtūy alahi d'nda inān ni lahat halam a'ana, lahat

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bay tinagamahan iya e' Tuhan. Maina'an iya niussap ma deyom dangibu maka duwa hatus maka nnompū' llaw.

7Sakali aniya' pagbono' ma deyom sulga'. Disi Mika'il maka saga mala'ikat ma deyo'anna bay magbono' maka naga. Angatu isab naga inān maka saga panendogna,

8sagō' mbal makaga'os angkan pinala'an min bay tongod sigām ma deyom sulga'.

9Ya naga aheya bay nilarukan paluwas min sulga'. Ya na he' sowa bay awal, ya niōnan hibilis atawa nakura' saitan. Angakkal asal iya ma manusiya'kamemon. Nihantakan iya pareyo' ni dunya, sampay panendogna kamemon.

10Puwas e', aniya' takaleku suwala akosog ah'lling min deyom sulga', yukna, “Ta'abut na waktu kapangalappas Tuhan ma manusiya'. Pina'nda'an na e' Tuhan ya kosog kapagparintana. Pina'nda'an na isab kapatut Al-Masi ya tapene'na. Sabab nakura' saitan bay anuntutan danakantam llaw-sangom ma alopan Tuhan, ina'an na bay nilarukan paluwas min sulga'.

11Tara'ug na iya e' dauranakantam sabab min laha' si Isa, ya niōnan Bili-bili, maka min pandu' b'nnal ya pamatanyag sigām. Lāgi pinaglilla' e' sigām ginhawa-baran sigām sampay ni kamatay.

12Ka'am maglahat ma deyom sulga' ilu, magkōg-koyag kam. Maka'ase'-ase' ka'am maglahat ma dunya, ma gintana'an maka ma tahik, sabab ilu nakura' saitan paruwa'i ni ka'am. Kumarukan to'ongan pasu' atayna, sabab kata'uwanna in ganta'anna song na ta'abut.”

13Sakali itu, tata'u pa'in e' naga in iya bay nihantakan ni dunya, magtūy turulna d'nda ya bay anganakan l'lla inān.

14Sagō' d'nda itu bay kabuwanan duwa pikpik belle' aheya bo' makaleyang tudju ni lahat halam a'ana, ya bay tinagamahan iya. Ati maina'an iya niussap ma deyom t'lluntahun maka tonga' bo' supaya mbal ta'abut e' sowa, hatina e' nagainān.

15Jari aniya' bohe' alandos bay sinulapputan e' naga inān min deyom bowa'na bo' supaya nirunukan d'nda inān sampay talaran.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16Daipara tinabang iya e' tana'. Wa'i palowang tana' ati in bohe' bay min bowa' naga inān hal pahūs ni deyom lowang.

17Na, minnē' mbal takole'-kole' pasu' atay naga inān tudju ni d'nda, angkan iya angangut anguntarahan saga anak-mpu d'nda inān kasehe'an, sasuku ameya'ma panoho'an Tuhan sampay amogbogan pandu' b'nnal bay min si Isa.

18Manjari pehē' naga inān an'ngge ma bihing tampe.

Pamabukisan 13

Duwa Sattuwa

1Manjari itu, aniya' ta'nda'ku sali' sattuwa paluwas min tahik. Sattuwa itu pitu' kōkna maka sangpū' tandukna, bo' tandukna he' bay sinangonan korona pakaniya-pakaniya. Kōkna kapitu' inān bay sinulatan ōn sidda ala'at, ōn pangkal ni Tuhan.

2Ya sattuwa ta'nda'ku itu sali' luwa halimaw b'ttikan, tape'na sali' tape' sattuwa baruwang, maka bowa'na sali' bowa' halimaw. Sattuwa itu bay kawakilan e' naga, kabuwanan barakatna luggiya' maka kapagsultanna maka kapatutna akosog.

3Dakayu' kōk sattuwa itu bay nilagut ma katubaganna, sagō' kauli'an bay bakatna arak makapatay he', angkan takuddat saga a'a kamemon ma dunya. Jari ameya' sigām ma sattuwa itu.

4Pasumba kamemon saga a'a ma naga inān sabab in iya bay amuwan kapatutna ma sattuwa. Sinumba isab sattuwa e' sigām maka e' sigām ah'lling, yuk-i, “Sattuwa itu halam aniya' sali'na! Halam aniya' maka'atuhan iya!”

5Manjari in sattuwa itu pinarūl magbaya' ma dunya ma deyom mpatpū' maka duwambulan. Pinasagaran isab iya magmalangkahi sampay amah'lling pangkal ni Tuhan.

6Pinabanga' e'na bowa'na anukna'an Tuhan maka ōnna maka pajātanna, maka sasuku maglahat ma deyom sulga'.

7Pinasagaran isab sattuwa itu amono' saga a'a suku' Tuhan sampay sigām tara'ug e'na. Binuwanan iya kapatut magbaya' ma panubu' kamemon, ma pihak

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kamemon, ma bahasa kamemon, sampay ma bangsa kamemon.

8Ma sinosōng in sattuwa itu pinudji e' a'a kamemon maglahat ma deyom dunya, sasuku halam tasulat ōnna ma kitab ya palsuku'an Bili-bili. Sangay min waktu kapamapanjari dunya, tasulat asal ma kitab inān ōn saga a'a ya taga-kallum kakkal.

9Na, sasuku kam taga-tainga, asipunbi itu-i:
10Bang a'a pinakadalan sinaggaw, tantu du iya sinaggaw. Bang kadalna patay lagut, tantu du iya amatay e' lagut. Angkan ka'am saga a'a suku' Tuhan, subay kam pasandal maka subay pahogotbi imanbi.

11Manjari aniya' na isab ta'nda'ku sattuwa dakayu', luwas bay min deyom tana'. Aniya' duwa tandukna ariki' pinaka luwa tanduk bili-bili, sagō' suwalana inān sali' lling naga.

12Sattuwa damuli itu bay kawakilan e' sattuwa tagna', ya bay kauli'an bakatna makatubag e', angkan pinagguna e' sattuwa damuli in kapatut aheya ya bay min sattuwa tagna'. Pinissoko' a'a kamemon ma dunya e' sattuwa damuli itu, sinō' pasumba ma sattuwa dahū inān.

13Tahinang isab e' sattuwa damuli itu hinang makainu-inuhan a'a. Bay soho'na api pareyo' min diyata' langit tudju ni dunya ma pang'nda'an a'a kamemon.

14Ka'akkalan e'na saga a'a kamemon ma deyom dunya. Tabowa-bowa sigām sabab hinang makainu-inu ya tahinangna deyo' bay min sattuwa dahū ya paganti'anna. Jari in sattuwa damuli itu bay magpanoho'an ma a'a kamemon, sinō' sigām angahinang ta'u-ta'u pangahulmat sattuwa ya bay nilagut maka kalis e', sagō' masi allum.

15Kabuwanan isab kawasa sattuwa damuli itu amuwan napas ma ta'u-ta'u, ya nihinang sali' pangluwahan sattuwa dahū. Manjari allum ta'u-ta'u itu, angkan makapamūng na, anoho' subay pinapatay sasuku mbal anumba iya.

16Bay pinissoko' e'na a'a kamemon subay sināpan ma tangan sigām kowan maka ma tuktuk sigām. Pinagsali'-sali' kamemon, alanga maka areyo', miskin maka dayahan, ata maka ngga'i ka.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17Sai-sai halam taga-sāp mbal makajari am'lli atawa amab'lli. Sāp inān, ya naōn sattuwa atawa umbul ganti' ōnna.

18Ahunit umbul itu nihati. Sagō' sai-sai ataha' nahu'na makatali' du bang ai hatina umbul sattuwa itu, sabab ōn a'a ko' he'. Umbulna itu nnom hatus maka nnompū' maka nnom.

Pamabukisan 14

Bili-bili maka saga A'a Suku'na

1Puwas e' ang'nda' aku pabalik ati ta'nda'ku ya pinagsambat Bili-bili, ina'an an'ngge ma būd Siyun. Ameya' isab ma iya ba'anan a'a, dahatus maka mpatpū' maka mpat ngibu hekana, ya bay sinulatan tuktuk sigām maka ōn Bili-bili sampay ōn Mma'na Tuhan.

2Takaleku isab lling min deyom sulga' landu' atanog, sali' lagublub bohe' anasahan min diyata', sali' kosog l'ggon. Bo' alu'uy lling bay takaleku inān, sali' tunis min a'a magbibiyula.

3Na, ya a'a dahatus maka mpatpū' maka mpat ngibu, ina'an maina'an magpan'ngge pa'alop ma tingkō'an Tuhan maka ma mpat binatang maka ma saga pagmatto'ahan. Magkalangan sigām kalangan baha'u, kalangan mbal ta'anad e' saddī min sigām karahatus maka mpatpū' maka mpat ngibu, ya bay nil'kkat min pang'ntanan nakura' saitan waktu lagi' sigām bay ma dunya.

4Halam aniya' tamak ma saga a'a itu, sali' sapantun subul asussi to'ongan pangatayanna, a'a halam gi' bay makalabay d'nda. Paumpig sadja sigām ma niōnan Bili-bili pi'ingga-pi'ingga pal'ngngananna. Bay sigām nil'kkat e' Tuhan min pang'ntanan nakura' saitan waktu sigām lagi' ma dunya, ati sigām ya makarahū pinasuku' ma Tuhan maka ma Bili-bili.

5Halam aniya' kaputingan atawa tamak sigām.

T'llu Mala'ikat

6Puwas e' maka'nda' aku mala'ikat dakayu' paleyang ma diyata' ayan, maka e'na amowa lapal ahāp ya mbal magkapinda ni kasaumulan. Pinasaplag e'nani a'a kamemon ma dunya, ni lahat kamemon, ni bangsa kamemon, ni bahasa

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kamemon, maka ni pihak kamemon.

7Sakali magsuwala mala'ikat e'. Atanog suwalana, yuk-i, “Katāwinbi Tuhan, mahaldika'unbi, sabab ta'abut na waktu pangahukumna ma manusiya' kamemon. Pudjihunbi na iya, ya bay amapanjari langit maka dunya, s'llang maka tuburan bohe' kamemon.”

8Na, aniya' paturul mala'ikat saddī magsuwala isab. Yukna, “Magka'at na, magka'at to'ongan na da'ira Babilon, ya da'ira binabantug inān. Sapantun iya d'nda ala'at bay amowa-mowa bangsa kamemon maginum binuna makalango, hatina tabowa maghinang kaba'isan.”

9Puwas e' paturul isab mala'ikat saddi, kat'lluna na. Atanog isab e'na magsuwala, yukna, “Sasuku amudji sattuwa maka ta'u-ta'una, maka sasuku bay makataima' sāp sattuwa ma tuktukna atawa ma tanganna,

10pinananaman mulka' Tuhan. In mulka' itu sali' hantang binu halam aniya' lamudna, ya tinumpahan ni deyom Sawan Mulka' Tuhan. Aho', sasuku amudji sattuwa inān pinap'ddi'an to'ongan ma deyom api maka mailang asuleyab, ma pang'nda' saga mala'ikat sussi maka Bili-bili.

11Aniya' humbu pat'bbud na pa'in min api paminasahan inān, sampay ni kasaumulan. Llaw-sangom halam aniya' halian pagsandal saga a'a ya bay anumba ni sattuwa maka ta'u-ta'una, atawa sai-sai bay kasāpan maka ōn sattuwa.”

12Angkan ko' ka'am suku' Tuhan ilu, ya ameya' ma panoho'an Tuhan sampay amogbogan si Isa, pahogotunbi imanbi.

13Sakali makakale aku suwala min deyom sulga', yukna, “Sulatun na: puwas min llaw itu aheya du kakōganna sasuku amatay ma deyoman Panghū' Isa.” Magtūy anambag Rū Tuhan, yukna, “Aho', tantu du sigām magkōg-koyag. Pahali sigām min bay pagsangsā'an sigām, sabab paddas na ma sigām ya kamaujuran ma bay kahinangan sigām ahāp.”

Dalil Kapagani ma Dunya

14Manjari ang'nda' aku pabalik ati aniya' ta'nda'ku gabun pote', maka aniya'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aningkō' maina'an sali' angaluwa manusiya'. Aniya' korona bulawan pamaporong kōkna, maka aniya' sanggot atalom ma tanganna.

15Sakali aniya' gi' mala'ikat saddī bay paluwas min deyom langgal inān, ati angalingan pakosog ni iya ya aningkō' ma diyata' gabun e'. Yuk-i, “Gunahun na sanggotnu ilu. Magani na ka, sabab ta'abut na musim kapagani ma dunya. In dunya inān sali' dalil huma ajatu na buwa'na.”

16Manjari ya mala'ikat bay aningkō' ma diyata' gabun inān wa'i angalabaran sanggotna ni dunya bo' pinagani e'na kamemon.

17Sakali aniya' isab ta'nda'ku mala'ikat saddī luwas bay min langgal ma deyom sulga', amowa isab sanggot atalom.

18Maka aniya' gi' isab mala'ikat saddī, mala'ikat tunggu' api, paluwas min tongod lamisahan pagtugtugan kamanyan ni Tuhan. Angalingan pakosog mala'ikat itu ni mala'ikat ya amowa sanggot atalom e', yukna, “Gunahun na sanggotnu ilu pananggot buwa' anggul ma dunya sabab atahak na. Sanggotun na saga tundunanna min bahanna.”

19Magtūy ya mala'ikat taga-sanggot e' bay angalabaran sanggotna ni dunya. Tinipun e'na buwa' anggul inān bo' yampa larukanna ni deyom pagp'gga'an aheya, ya pangisihan mulka' Tuhan.

20Jari pin'gga' ba'anan anggul inān ma pagp'gga'an ma luwasan da'ira. Pagp'gga' pa'in, laha' ya paluwas angandunuk ni katāhan saga t'llu hatus kilometro. Ati lalomna dand'ppa maka tonga'.

Pamabukisan 15

Pitu' Mala'ikat Amowa Bala' Kahinapusan

1Manjari itu aniya' na isab ta'nda'ku paltanda'an dakayu' ma diyata' langit, landu' makainu-inu maka makahailan. Ya ta'nda'ku inān pitu' mala'ikat amowa pitu' ginis bala'. Ya na he'-i kahinapusan bala' pamatobtob mulka' Tuhan.

2Sakali aniya' ta'nda'ku maina'an sali' kahantang s'llang, landu' asawa sali' sawa samin, maka kalamuran api angillaw-ngillaw. Ta'nda'ku isab saga a'a bay makapanganda'ug min sattuwa talun maka min ta'u-ta'u ya hinangan

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pangluwahanna. Halam sigām bay angaku umbul ya panganggindan ōn sattuwa he'. Jari ina'an saga a'a bay anganda'ug magpan'ngge ma bihing s'llang, ya sali' sawa samin. Amowa sigām biyula bay pamuwan sigām e' Tuhan pakaniya-pakaniya.

3Magkalangan sigām kalangan bay min si Musa ya sosoho'an Tuhan, maka kalangan min Bili-bili. Buwattitu ya lapal kalangan sigām: “O Panghū', Tuhan Sangat Kawasa, kawasahan kahinangannu kamemon, makainu-inu sidda. Ka'a ya sultan ma palbangsa-bangsahan. Abontol maka b'nnal kaniyatannu kamemon.

4O Panghū', sai bahā' mbal magmatāwan ka'a? Aniya' bahā' mbal magmahaldika'an ka'a? Ka'a sadja ya tunggal mahasussi, magsakaum kamemon palbangsahan amudji ka'a, sabab ta'nda' e' a'a kamemon in kahinangannu asal adil.”

5Puwas e' ta'nda'ku aukab langgal ma deyom sulga', maka ta'nda'ku isab Bilik Mahasussi maina'an.

6Ta'nda'ku isab pitu' mala'ikat paluwas min deyom langgal inān, ya mala'ikat amowa pitu' ginis bala'. Al'ssin pakayan sigām, makasilaw pote'na. Pinakambotan bulawan isab daggaha sigām.

7Makaluwas pa'in, na, tinoporan sigām pinggan bulawan e' dakayu' binatang min mpat inān. Ya pitu' pinggan inān ap'nno' e' mulka' Tuhan ya kakkal ni kasaumulan.

8Manjari langgal inān ap'nno' e' humbu min haddarat Tuhan, paltanda'an sahayana maka kawasana, ati halam aniya' makasōd ni deyom langgal inān sat'ggol halam gi' aubus saga bala' pitu' hekana ya binowa e' pitu' mala'ikat e'.

Pamabukisan 16

Saga Pinggan Isihan Mulka' Tuhan

1Manjari itu, aniya' takaleku suwala atanog ah'lling min deyom langgal tudju nipitu' mala'ikat ya amowa pinggan inān. Yuk suwala itu, “Pehē' na kam. Bu'usinbi na ni dunya isi pitu' pinggan, ya ap'nno' e' mulka' Tuhan ilu.”

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2Sakali, pehē' dakayu' mala'ikat amu'usan bala' min pingganna tudju ni kareya-reyahan. Pagbu'us pa'in, magtūy paluwasan saga dugsul abau maka ap'ddi' saga a'a inān, ya bay makataima' sāp sattuwa maka anumba ta'u-ta'u bay hinangan pangluwahanna.

3Puwas e' ya mala'ikat karuwana amu'usan bala' min pingganna tudju ni dilaut. Pagbu'us pa'in, magtūy tahik inān tahinang sagu, ati ai-ai bay allum ma deyom tahik amatay kamemon.

4Manjari mala'ikat kat'lluna amu'usan na isab bala' min pingganna tudju ni kasapa'-sapa'an maka ni saga tuburan bohe'. Pagbu'us pa'in, saga bohe' inān tahinang laha'.

5Sakali takaleku bissala mala'ikat, ya tag-ntanan ma kabohe'-bohe'an. Yukna, “O Tuhan Mahasussi, ya mbal magkapinda min awal tagna' sampay ni kabuwattina'anan, abontol sadja hukumannu.

6Sabab in saga a'a suku'nu maka saga nabi ya bay magpalatun palmannu, wa'i bay pinapatay. Bay pinabu'us laha' sigām e' saga a'a ma deyom dunya, angkan patut sigām pinainum laha'. Magtongod du pa'in hinang sigām maka tungbasna.”

7Puwas e' aniya' takaleku suwala min atag lamisahan pagkulbanan. Yuk suwala he', “O Panghū', Tuhan Sangat Kawasa, abontol sadja hukumannu, mbal tasoway.”

8Puwas pa'in e'-i, ya mala'ikat ka'mpatna amu'usan bala' min pingganna tudju ni mata llaw, manjari pinakalap silak llaw min bay dahū pamahanglus saga manusiya'.

9Na, pagka ahanglus saga a'a e' llaw sabab kumarukan pasu'na, magtūy sigām magpanukna' ma ōn Tuhan ya magkabaya'an ma bala'. Mbal sigām pataikut min dusa sigām atawa amuwan sanglit ma Tuhan.

10Manjari binu'usan pingganna e' mala'ikat kalimana, pinat'kka bala'na ni paningkō'an sattuwa talun, ni po'onan pamarintahanna. Magtūy taluwa' lendom katilibut lahat ya pamarintahan sattuwa he'. Pinagk'ttop e' saga a'a d'lla' sigām ma sabab kabisa p'ddi'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11Magpanukna' isab sigām ma Tuhan ya tag-sulga', ma sabab p'ddi' maka dugsul sigām. Sagō' mbal na pa'in sigām pataikut min kahinangan ala'at.

12Sakali binu'usan pinggan e' mala'ikat kannomna, pinat'kka bala'na ni sapa' aheya ya niōnan Alpurati. Pagbu'us pa'in, magtūy atigang bohe' sapa' inān, tahinang lān palabayan saga sultan luwas min sobangan.

13Puwas e' aniya' saga saitan ta'nda'ku magbagala pinaka luwa ambak, t'llu hekana. Ina'an paluwas min bowa' naga, min bowa' sattuwa, maka min bowa' nabi ya bay magpamissala puting.

14Ya magbagala inān saga hibilis ata'u maghinang saga hinang makainu-inu. Manjari saga hibilis itu wa'i pehē' ni saga kasultanan ma kaluha'an dunya, amowa sigām magsakaum bo' supaya magbono' bang ta'abut llaw bay ginanta' e' Tuhan Sangat Kawasa, ya llawna makatāw-tāw.

15Sakali angabtang Al-Masi, yukna, “Pakale kam. Patangkaw aku pi'ilu ma waktu halam tapikilbi. Kinōgan to'ongan sasuku ta'abutku ajaga na pa'in maka asakap isab pan'mmekna. Mbal iya ta'abut ma sasangna anantang, ati halam aniya' kaiya'anna minsan iya paluwas ni kaheka'an a'a.”

16Na, tatipun e' t'llu hibilis inān saga sultan ma kaluha'an dunya, ni lahat ya niōnan Armageddon ma bahasa Hibrani.

17Manjari itu binu'usan na isab pingganna e' mala'ikat kapitu'na, pinat'kka ni tonga'an ayan. Pagbu'us pa'in, magtūy aniya' suwala akosog ah'lling min paningkō'an ma deyom langgal. Yuk suwala inān, “Na! Atangbus na!”

18Magtūy aniya' lāt maka l'tte' maka l'ggon maglagublub, maka aniya' linug akosog makalandu'. Sangay min kaniya' manusiya' halam aniya' linug paliyu minnē' kosogna. Ya na he' kapuspusanna!

19Magtūy magb'kka' tana' ma da'ira abantug, aboklang t'llu. Magka'at saga kada'irahan ma sabarang lahat. Manjari nientom Babilon Babantugun e' Tuhan, ati pinainum iya mulka' landu' abisa, luwas min sawanna.

20Alanyap kapū'-pū'an kamemon. Sampay kabūd-būran, ala'an lullun min bay pat'nna'anna, mbal na ta'nda'.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21Saga manusiya' inān bay katumbukan tigtigan aes min diyata' langit. Ya buhat dansolag aes itu aniya' saga limampū' kilu. Angkan saga a'a inān bayanukna'an Tuhan ma sabab kabisa bala' inān.

Pamabukisan 17

D'nda Babantugun maka Sattuwa

1Manjari itu aniya' pasekot ni aku dangan min saga pitu' mala'ikat ya magbowa pinggan inān. Yukna ni aku, “Dai' ka. Pa'nda'anta ka bang buwattingga hukuman ya pinat'kka ni da'ira aheya, ya ma atag kasowang-sowangan. Ya dalilna d'nda ala'at to'ongan hinangna, d'nda asal babantugun.

2Saga kanakura'an tag-lahat min sakalingkal dunya bay makapagbeya' maka d'nda babantugun itu maghinang kahina'an. Jari saga a'a kamemon tabowa-bowa isab ginila e' hinangna, sali' sapantun a'a nilango binu, mbal aiya' maghinang kasabulan.”

3Sakali kapagbaya'an aku e' Rū Tuhan ati binowa aku e' mala'ikat tudju ni lahat paslangan. Maina'an pa'in, aniya' ta'nda'ku dakayu' d'nda angura' ma sattuwa talun, walna' keyat. Sattuwa inān pitu' kōkna maka sangpū' tandukna. Alapat baranna e' ōn makapangkal ni Tuhan.

4D'nda inān magbinadju' taluk maka keyat, ap'nno' e' pamulawan, palmata ahalga' maka saga mussa' tipay. Aniya' bowana ma tanganna sawan bulawan ap'nno' e' kalumu'an maka kasabulan, luwas bay min usahana.

5Aniya' isab ōn tasulat ma tuktukna, ōn alalom hatina. Ya na itu sulatanna: BABILON DA'IRA BABANTUGUN PO'ONAN KAPUTAHAN PO'ONAN KALUMU'AN MAKA KASAMMALAN.

6Maka ta'nda'ku isab in d'nda inān nilango e' laha' bay tainumna, laha' min saga a'a suku' Tuhan, ya bay pinapatay ma sabab si Isa ya pamalutan sigām. Pag'nda'ku d'nda inān, landu' tak'bbal atayku.

7Na, tinilaw aku e' mala'ikat, yukna, “Ai kainu-inuhannu? Pahatita na ka ma pasalan d'nda inān maka bang ai hatina sattuwa pangura'anna inān, ya pitu' kōkna maka sangpū' tandukna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8Ya sattuwa talun ta'nda'nu inān, bay allum tagna', bo' bay amatay, maka marai' na paluwas min lowang tegob-tegoban bo' yampa pinapehē' ni katobtobanna, pinaka'at. Aheya kainu-inuhan saga a'a maglahat ma deyom dunya, sasuku halam bay tasulat ōn sigām ma deyom kitab panulatan ōn a'a taga-kallum kakkal, ya bay asal tasulat ma halam gi' bay pinapanjari dunya. Landu' sigām ainu-inu, pag'nda' sigām ma sattuwa talun e'. Bay allum, ati amatay, bo' palahil du pabalik."

9Yuk mala'ikat gi', "Ya pamahatiku buwattina'an tahati du e' a'a alalom panahu'anna maka pangita'una. Ya pitu' kōk ma sattuwa talun inān, hatina pitu' būd paningkō'an e' d'nda ala'at e'. Maka hatina isab pitu' sultan.

10Lima sultan inān palabay na kapagsultan sigām. Dakayu' inān masi magsultan ma buwattina'an, maka ya kapitu'na halam gi' magsultan. Bang ganta' magsultan na kapitu'na inān, dai'-dai' du kapagsultanna.

11Ya sattuwa talun, bay allum bo' amatay, ya na ina'an sultan kawalu'na. Dambeya'an asal iya maka pitu' sultan e', ati pinapehē' iya ni katobtobanna, pinaka'at.

12"In sangpū' tanduk ta'nda'nu inān, ya na sangpū' sultan saddī, halam gi' makapagsultan. Sigām kasangpū' kabuwanan kawasa magsultan magsambeya' maka sattuwa talun, saguwā' dai'-dai' du ya kapagsultan sigām.

13Dakagara'an kasangpū' inān, ati pamuwan e' sigām ga'osan maka kapatut sigām ma sattuwa he'.

14Manjari pa'atubang sigām magbono' maka Bili-bili. Sagō' tara'ug sigām e' Bili-bili maka saga a'a kapangandolanna, a'a bay tapene'na ameya' ma iya. Mbal iya angaku da'ug sabab in iya Panghū' sin kapanghū'an kamemon, maka Sultansin kasultanan kamemon."

15Ah'lling gi' mala'ikat ni aku, yukna, "Bang pahatiku pasal kasowang-sowangan ya paningkō'an d'nda bay ta'nda'nu inān, ya na ginisan panubu', palbangsahan, pangkatan maka pihak, sampay ginisan bahasa.

16Sangpū' tanduk isab ya ta'nda'nu inān, hatina sangpū' sultan. Ma sinosōng, sigām

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maka sattuwa talun e' ab'nsi du ma d'nda ala'at inān. Niā'an iya e' sigāmpangalta'na kamemon, tinantangan ai-ai kamemon bay ma baranna. Pinagkakan e' sigām isina bo' yampa iya tinunu'.

17Buwattē' hinang sigām sabab pinapikil sigām e' Tuhan angahinang kabaya'anna. Min kahandakna, ya angkan atayudtud kagara'an sangpū' sultan inān anukbalan kapatut sigām ni sattuwa talun, sampay ta'abut atuman kamemon bay pangallam Tuhan.

18Ya d'nda bay ta'nda'nu," yuk mala'ikat, "ya na da'ira babantugun ya magkuma'agi ma kasultanan ma deyom dunya."

Pamabukisan 18

Magka'at Da'ira Babilon

1Pagubus pa'in inān, aniya' isab ta'nda'ku mala'ikat saddi pareyo' min sulga'. Aheya kawasana, maka sahayana inān makabuwan kasawahan ma katilibut dunya.

2Magsuwala iya pakosog, yukna, "Katūyan na! Magka'at na Babilon, da'ira babantugun! Tahinang na paglahatan saga hibilis, pagsakauman saga saitan, pagt'ppakan saga manuk-manuk haram, ya makasammal.

3Babilon itu sapantun d'nda ala'at, amidjakan bangsa a'a kamemon maginum binuna makalango, tabowa-bowa sigām maghinang kahina'an maka iya. Saga

pagsultanan isab, ya tag-lahat ma deyom dunya, bay magkahina'an maka iya. Maka saga a'a maglilitu ma sabarang lahat, bay magkarayahan ma sabab napsu karalaman d'nda itu."

4Sakali aniya' takaleku suwala saddī ah'lling min sulga', yuk-i, "Paluwas kam minnilu, ka'am suku'ku. Ala'an kam min d'nda ilu. Da'a kam palamud ma iya maghinang kala'atan, bo' kam mbal talapay ma kabinasahan ya pinat'nna'an iya.

5Kalna' paldusahanna magtimbun-tambak na, pabūd ni diyata' langit. Halam takalipat e' Tuhan kahinanganna ala'at.

6Hinangunbi ma iya buwat bay hinangna ma kasehe'an. Ya panungbas ma iya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

subay nilipat duwa ma ai-ai bay hinangna. Pagka tabowana saga a'a anginam kasabulanna, subay isab iya pinananaman mulka' Tuhan nilipat duwa kosogna.

7Pat'kkahunbi ma iya kabinasahan maka karukka'an. Papagtongorunbi maka bay pagmalangkahina maka pagdūl-baya'na ma kanapsuhanna indaginis. Hal iya magabbu ma deyom pikilanna, yuk-i, ‘Aku itu sultan makapagbaya', mbal du aku magkabalu. Mbal du aku makananam kasusahan.’

8Sabab min pagabbuna angkan d'nda itu katumbukan bala' indalupa ginis ma deyom dang'llaw. Taluwa' iya bonglay, kaudjulan maka gotom. Tinunu' isab iya ma deyom api, sabab akawasa asal Panghū'tam Tuhan, ya amat'nna'an iya hukuman.”

9Manjari saga nakura' tag-lahat ma deyom dunya, ya bay magbeya' maka d'nda inān maghinang kasabulan maka magdūl-baya'an kanapsuhan sigām, magtangis du maka magdukka, pag'nda' sigām humbu ya paluwas min tunu' da'ira he'.

10Ina'an sigām an'ngge ang'nda'-ng'nda' min katāhan sabab atāw talapay ma kabinasahanna. Ya pagdohon sigām, “Allā, mbal manjari! Kaliman da'ira Babilon, kabantugna maka kakosogna. Dasasa'at du, kabinasahan magtūy ya pakadalanna.”

11Ya du saga a'a maglilitu ma deyom dunya, magtangis isab maka magdohon pasal halam na aniya' magpam'lli dagangan sigām.

12Halam aniya' am'lli ni sigām saga bulawan, pilak, palmata maka mussa'. Halam na aniya' am'lli kakana' sigām ahalga', buwat kakana' taluk, keyat, maka sutla'. Halam na aniya' am'lli ginisan kayu ya alahang ta'nda' e' a'a, maka ai-ai hinangan garing maka kayu ahalga', maka ai-ai hinangan tumbaga, basi' maka batu marbol.

13Halam isab aniya' am'lli saga pamapā ya dagangan sigām, saga kamanyan, laksi', maka ns'llan pahamut. Halam na aniya' am'lli saga binu, ns'llan jaitun, tirigu maka buwasna. Halam na aniya' am'lli ni sigām saga sapi', bili-bili,

kura' maka saga pameya'an ya ginuyud e' kura', sampay isab saga a'a ya

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

niragangan e' sigām nihinang ata.

14Yuk saga a'a maglilitu itu ni da'ira Babilon, “Na, pahalam na min ka'a kamemon bay kanapsuhannu. Alungay na min ka'a pangalta'nu kamemon maka kapanyapannu ahalga'. Mbal na tabaliknu saumul-umul.”

15Saga a'a magdaragang, ya bay magkarayahan min pagdagang sigām ma deyom da'ira inān, ang'nda'-ng'nda' ma tunu'na min katahan sabab atāw sigām talapay ma kabinasahanna. Magtangis sigām maka magdohon,

16yuk-i, “Allā, mbal manjari da'ira babantugun e'. Sapantun d'nda magpamakay kakana' ahalga', walna' taluk maka keyat, alapat isab e' pamulawan, palmata ahalga' maka mussa'.

17Dasasa'at du, magtūy alungay pangalta'na kamemon.” Damikiyanna isab saga nakura' ma kappal maka saga pasahero, maka saga a'a maghinang isab ma kappal sampay sasuku magusaha ma dilaut, ang'nda'-ng'nda' isab ma da'ira inān min katāhan.

18Pag'nda' sigām ma humbu min tunu'na he', magtūy sigām angolang, yuk-i, “Halam aniya' da'ira saddi makaliyu bantugna min da'ira Babilon inān.”

19Magtūy sigām amusugan bagunbun ni diyata' kōk sigām, tanda' saksi' in sigām magkarukka'an na. Magtangis sigām maka magdohon, yuk-i, “Allā, mbal manjari da'ira babantugun e'! Kaugun to'ongan. Ya na da'ira pangā'an karayae' sasuku magkakappal sabab aheka alta' bay mahē'. Sagō' dasasa'at du, magtūy alungay ai-aina kamemon!”

20Ka'am ma deyom sulga', magkōg-koyag kam pagka magka'at na da'ira he'. Ka'am saga a'a suku' Tuhan, maka ka'am saga a'a kawakilan, maka ka'am isāb kanabi-nabihan, magkōg-koyag kam sabab katungbasan in da'ira Babilon, taluwa' hukuman Tuhan ma sabab bay hinangna ma ka'am.

21Na puwas e', aniya' mala'ikat akosog amuhat batu aheya to'ongan, sali' heya batu gilingan bay awal, ati nihantakan e'na ni tahik. Yukna, “Buwattina'an ya kaheya paglubu ma Babilon, da'ira babantugun, mbal na ta'nda' pabing sampay ni kasaumulan.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22Ka'a, da'ira Babilon, mbal na takale ma deyomannu saga a'a magbiyula maka a'a magkalangan, a'a magsoleng maka a'a magtiyup-tiyup. Mbal na ta'nda' mailu a'a maghinang ai-ai kapandayan sigām. Mbal na takale llub paggilingan.

23Minsan sū' palita'an mbal na ta'nda' mailu. Sampay paglami-lami pagkawin, mbal na takale. Saga a'abi magdaragang bay tamakaga'os ma kaluha'andunya. Ka'akkalan saga palbangsahan kamemon ma sabab pantaknu maka hikmatnu.

24Katōngan dusa da'ira Babilon itu ma sabab kapamono'na ma saga kanabi-nabihan maka saga a'a suku' Tuhan. Ina'an ma Babilon ba'anan bangkay sigām, sampay saga a'a kamemon ya patay bono' ma deyom dunya."

Pamabukisan 19

1Na aubus pa'in e'-i, aniya' takaleku sali' suwala min manusiya' kumarukan hekana sikapūn-pūnan maina'an ma sulga'. Yuk sigām, "Pudjitam Tuhan! Maiya asal sahaya maka kawasa. Tunggal du iya makalappasan kitam min dusa.

2Abontol maka b'nnal hukumanna kamemon. Pat'nna'na hukuman ma d'nda babantugun, d'nda ala'at hinangna ya bay amowa-mowa a'a kamemon anunud ma iya maghinang kalumu'an. Bininasa iya e' Tuhan ma sabab a'a suku' Tuhan ya papatayna."

3Sakali in ba'anan a'a inān magsuwala pabīng, suwala atanog, yuk-i, "Sanglitantam Tuhan! Atunu' da'ira babantugun. Pat'bbud na pa'in humbuna sampay ni kasaumulan."

4Manjari in duwampū' maka mpat pagmatto'ahan maka mpat binatang e' magsujuran na, maka e' sigām amudji Tuhan ya aningkō' ma paningkō'an bangsahan. Yuk sigām, "Amin! Sanglitantam Tuhan!"

5Sakali aniya' takaleku suwala paluwas min tongod paningkō'an Tuhan, yuk-i, "Sanglitinbi Tuhan, ka'am kamemon sosoho'anna, sasuku kam magmatāw ma iya, ai-na ka alanga, ai-na ka areyo'."

6Puwas e' aniya' takaleku sali' suwala min manusiya' kumarukan hekana. Akosog to'ongan llingna, sali' lagublub bohe' anasahan min diyata' maka sali' l'ggon landu' akosog. Takaleku ya bissala sigām, yuk-i, "Sanglitanta na Tuhan!

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sanglitanta na Panghū'tam Tuhan Sangat Kawasa, sabab pat'nna'na na pagparintana!

7Subay kitam magkōg-koyag, magkalasigan to'ongan. Sanglitantam Tuhan sabab ta'abut na waktu pagkawin Bili-bili maka saga a'a suku'na, sapantun pangantin d'nda ya angari-ngarihan di-na.

8Kabuwanan iya s'mmek angillap, s'mmek apote' to'ongan." (In s'mmek pote' itu, bang nihati, ya na ka'adilan bay tahinang e' saga a'a suku'Tuhan.)

9Sakali ah'lling ni aku dakayu' mala'ikat e', yukna, "Sulatun itu: aheya kahāpan sasuku sinō' paluruk ni pagkawinan Bili-bili." Sinugpatan lagi' bissala mala'ikat inān, yukna, "Kallam Tuhan ko' itu, kallam b'nnal."

10Magtūy aku pasujud ma atag tape' mala'ikat inān amudji iya, sagō' yukna, "Da'a ka pasujud ni aku. Aku itu dakayu' sosoho'an Tuhan buwat du ka'a maka saga dauranakannu ya amogbogan lapal b'nnal bay pamata'u e' si Isa. Tuhan sadja pudjihun. Lapal si Isa itu, ya na lapal bay pamatulun e' Tuhan ni saga nabi."

A'a Angura'an Kura' Pote'

11Manjari itu ta'nda'ku aukab sulga', maka aniya' kura' pote'. Ya angura' ma kura' inān pinagōnan si Kapangandolan maka Kasab'nnalan. Abontol pangahukumna maka pamono'na ma palbantahanna.

12Matana inān sali' api parallet, maka aheka korona paporong ma kōkna. Aniya' ōn sinulat ma puhu'na sagō' halam aniya' makata'u bang ai hatina, luwal baranna ya makata'u.

13Ya juba pas'mmekna inān ap'nno' e' laha', maka ya ōn pangōn iya, "Palman Tuhan".

14Tinurul iya e' ba'anan sundalu min sulga'. Magpangura' sigām ma saga kura' pote' maka magnijuba pote' isab, juba halam aniya' tamakna.

15Ya niōnan Palman Tuhan itu, aniya' takos atalom paluwas min bowa'na, panganda'ugna ma palbangsa-bangsahan. Magbaya' iya ma sigām kamemon, maka akosog kapagbaya'na, sali' hantang tungkud basi' mbal tasagga'. Sasuku

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

angatu ma iya sali' sapantun buwa' anggul ya gini'ikan ma pagp'gga'an Tuhan Sangat Kawasa, jari mulka' mbal tasipat bisana ya paluwas minnē'.

16Aniya' ōn sinulat ma jubana maka ma pa'ana, buwattitu: SULTAN SIN KASULTANAN, PANGHŪ SIN KAPANGHŪAN.

17Manjari ta'nda'ku na isab dakayu' mala'ikat ma diyata' langit, an'ngge ma sinag llaw. Angalingan iya pakosog ni kamanuk-manukan kamemon ya magleyangan ma tonga'an ayan inān. Yuk-i, “Pi'itu kam magsakaum ni pagjamuhan Tuhan, pagjamuhanna aheya.

18Pi'itu kam amangan isi patay saga kasultanan, saga jiniral maka saga kasundaluhan, sambil isi kura' maka isi a'a ya bay magpangura'. Amangan kam isi patay indaginis kamemon, ata maka ngga'i ka ata, a'a alanga maka a'a areyo'.”

19Puwas e' ta'nda'ku sattuwa talun inān magtipun maka kasultanan min kaluha'an dunya sampay kasundaluhan sigām. Ina'an sigām magdakayu' amono' ma dangan ya angura' ma kura' pote' inān, beya' isab saga sundaluna.

20Manjari sinaggaw sattuwa talun maka nabi putingan ya kawakilan e' sattuwa talun, angkan iya bay makahinang saga hinang kainu-inuhan a'a. Hinangna inān bay pangakkalna saga a'a, sasuku kasāpan maka umbul sattuwa, maka sasuku bay anumba ni ta'u-ta'u ya nihinang pangluwahan sattuwa dakayu'. Na, in sattuwa talun maka nabi putingan inān, bay nilarukan maka kallum-llum sigām ni deyom api mailang ya magdanaw-danaw suleyabna.

21Ati saga kasundaluhan sigām bay pinapatay maka takos ya paluwas min bowa' a'a ya angura' inān. Pinagkakan isi patay sigām e' kamanuk-manukan, sampay mag'ssohan na.

Pamabukisan 20

Dangibu Tahun

1Manjari aniya' na isab ta'nda'ku mala'ikat pareyo' min sulga', amowa kunsi' tambol lowang tegob-tegoban, maka kilikili a'aslag.

2Sinaggaw e'na naga, ya Sowa Masa Awal, hatina nakura' saitan atawa hibilis.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tasaggaw pa'in, niengkotan iya maka kilikili ati ginanta'an dangibu tahun.

3Puwas e', nilarukan iya e' mala'ikat ni deyom lowang tegob-tegoban, bo' kinandaruhan pahogot sampay pinikitan gindan bo' mbal taukab. Tinambolan nakura' saitan inān bo' supaya mbal na pa'in makapangakkal ma palbangsa-bangsahan, sat'ggol mbal gi' pa'abut ni dangibu tahun e'. Bang ta'abut na dangibu tahun, pinal'ppa du iya, sagō' dai'-dai' du.

4Manjari itu aniya' ta'nda'ku saga paningkō'an babangsahun maka saga a'a magtingkō'an maina'an. Kabuwanan sigām kapatut amal'ngngan hukuman. Ta'nda'ku ba'anan saga umagad min a'a bay pinapatay ma sabab pagnasihat sigām pandu' b'nnal ya bay pamata'u e' si Isa, maka ma sabab palman Tuhan. Saga a'a itu halam bay makasumba ni sattuwa talun atawa ni ta'u-ta'u hinangan pangluwahanna. Halam isab bay makataima' umbul sattuwa panāp tuktuk sigām atawa tangan sigām. Allum na sigām pabalik min kamatay ati ameya' sigām ma Al-Masi magsultan ma deyom dangibu tahun.

5Ya ina'an tagna'an pagpakallum pabalik ma saga a'a bay magpatayan. (A'a magpatayan kasehe' mbal gi' pinakallum pabing. Subay na apuwas dangibu tahun e'.)

6Aheya kalasigan maka kahāpan sasuku makasambeya' pinakallum min kamatay ma pagpakallum dahū itu. Mbal sigām talapay ma kabinasahan paddas, ya pinagbahasa kamatay kaminduwana. Pina'ntanan sigām hinang kaimaman angarap ni Tuhan maka ni Al-Masi. Ati ameya' sigām ma Al-Masi ang'ntan pagparinta ma deyom dangibu tahun.

Pasal Nakura' Saitan Tara'ug na

7Na, bang atobtob na dangibu tahun inān, pinal'ppa du nakura' saitan min deyom lowang bay pangalabusuhan iya.

8Pagluwasna minnē', angakkal na isab iya ma kabangsa-bangsahan ma mpat pidjū alam, ya bangsa pinagōnan Gōg maka Magog. Pinapagsakaum saga a'a inān kamemon e' nakura' saitan, pinasakap magbono'. Ya heka sigām inān sali'sapantun heka solagan gusung ma bihing tampe.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9Manjari maglanjalan ba'anan a'a inān bo' angulatapan kaluha'an dunya, sampay alikus e' sigām paghanti'an a'a suku' Tuhan maka da'ira kalasahanna. Sagō' aniya' api pareyo' min langit anunu' sigām kamemon.

10Puwas e' in nakura' saitan, ya bay angakkalan saga a'a palbangsa- bangsahan inān, wa'i nilarukan ni deyom api mailang ya magdanaw-danaw suleyabna. Ya na he' api bay pangalarukan sattuwa talun maka nabi putingan. Na, ina'an sigām pinap'ddi'an llaw-sangom sampay ni kasaumulan.

Hukuman Kahinapusan

11Manjari itu aniya' ta'nda'ku paningkō'an apote' maka aheya, maka ta'nda'ku isab ya magtingkō' maina'an. Dunya maka langit wa'i na ala'an min haddaratna, mbal na ta'nda' pabing.

12Sakali ta'nda'ku a'a magpatayan kamemon aheya-ariki', ina'an magpan'ngge ma dahuan paningkō'an inān. Jari niukab kakitaban, maka aniya' gi' kitab dakayu' niukab, ya kitab pagsusulatan ōn saga a'a, sasuku kabuwanan kallum kakkal. Saga a'a magpatayan inān nihukum min bay kahinangan sigām ahāp- ala'at, ya tasulat asal ma deyom saga kitab inān.

13Sai-sai bay magpatayan ma deyom tahik bay paluwas paharap ni Tuhan. Damikiyan isab sigām bay ma deyom gumi maka nalka' paluwas isab sigām kamemon bo' paharap ni Tuhan. Ati nihukum sigām kamemon kaniya-kaniya min bay kahinangan sigām ahāp-ala'at.

14-15Puwas e', sasuku halam bay tasulat ōnna ma deyom kitab pagsusulatan ōn saga a'a taga-kallum kakkal, nilarukan ni deyom kasaplagan api ya magdanaw-danaw suleyabna. Manjari in kamatay maka nalka' bay tinimanan ni deyom api mailang ya magdanaw-danaw, ya pinagōnan kamatay karuwana.

Pamabukisan 21

Langit Baha'u maka Dunya Baha'u

1Manjari itu aniya' ta'nda'ku langit maka dunya hinangan baha'u, halam aniya' tahikna. Langit tagna' maka dunya tagna' bay na nilanyapan.

2Ta'nda'ku isab da'ira Sussi, Awrusalam Baha'u, deyo' bay min sulga' min

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

haddarat Tuhan. Ya da'ira inān bay niari-arihan sali' sapantun pangantin d'nda bang song binatalan ni pangantin l'lla.

3Sakali aniya' takaleku suwala akosog luwas min paningkō'an Tuhan, yuk-i, “Buwattina'an magdalahat na Tuhan maka manusiya'. Pat'nna' iya ma sigām, jari in sigām palsuku'anna na. Magbaran na Tuhan pataptap ma manusiya' ati iya ya pagtuhanan sigām.

4Sinapuhan e'na kamemon bohe' mata sigām. Halam na aniya' magkamatay, halam na aniya' magdohon atawa magtangis, maka halam na aniya' p'ddi' tananam e' sigām. Sabab kamemon kahālan ma dunya tagna' pahalam na.”

5Sakali angabtang Dangan ya aningkō' ma tingkō'an bangsahan, yukna, “Na, pabaha'uku na ai-ai kamemon.” Yukna lagi', “Sulatun itu, sabab b'nnal sadja kabtangan itu maka kapangandolan.”

6Angallam isab iya ni aku, yukna, “Aubus na kahinanganku kamemon. Aku in Alip maka Ya', Tagna'an maka Kahinapusan. Sai-sai patay bohe' painumku min tuburan bohe' ya amuwan kallum kakkal. Painumku iya minsan halam aniya' tongodna.

7Pasuku'anku kahāpan itu ma sasuku mbal taga'os e' sasat-manasat. Aku ya pagtuhananna, maka iya ya anakku.

8Saguwā' sasuku patāw maka sasuku mbal kapangandolan, nilarukan ni deyom api. Damikiyanna isab sasuku maghinang kasammalan, saga amono' mapagkahina manusiya', maghinang kalumu'an d'nda maka l'lla, saga magpantak, saga a'a anumba ni saddi min Tuhan, sampay kamemon saga a'a magputing, ya palsuku'an sigām kamemon pinehē' ni deyom api mailang, ya magdanaw-danaw suleyabna. Ya na he' pinagōnan Kamatay Karuwana.”

Awrusalam Baha'u

9Sakali itu aniya' pasekot ni aku dakayu' mala'ikat min mala'ikat pitu' inān, ya amowa pitu' pinggan bulawan ap'nno' e' pitu' ginis bala'. Yukna ni aku, “Pi'itu ka. Pa'nda'anta ka pangantin d'nda, ya pinah'nda e' Bili-bili.”

10Manjari kapagbaya'an aku e' Rū Tuhan ati binowa aku e' mala'ikat e' tudju ni

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

diyata' būd alanga to'ongan. Pina'nda'an aku Awrusalam, Da'ira Sussi, hinabuna pareyo' min sulga', min haddarat Tuhan.

11Da'ira inān angillap e' sahaya Tuhan. Ya illapna sali' illap palmata intan gaddung, atilag sali' sawa samin.

12Da'ira inān bay nilikusan maka ād batu aluha maka alangkaw. Sangpū' maka duwa lawangna, tinunggu'an pakaniya-pakaniya e' mala'ikat sangpū' maka duwa. Ya lawang inān bay sinulatan maka ōn bangsa Isra'il kasangpū' maka duwa.

13Ād inān aniya' t'llu lawangna tampal ni sobangan, t'llu ni satan, t'llu ni uttala', maka t'llu isab tampal ni s'ddopan.

14Ya papagan ād pangalikus da'ira inān sangpū' maka duwa batu aheya, sinulatan pakaniya-pakaniya maka ōn a'a kasangpū' maka duwa ya bay kawakilan e' Bili-bili.

15Na, ya mala'ikat bay amissalahan aku inān, aniya' bowana sukuran bulawan panukudna ma da'ira sampay ma lawangna maka ādna.

16Magpasagi' da'ira inān, sali' du taha'na maka luhana. Pagsukud itu duwangibu maka mpat hatus kilometro taha'na, maka langana maka luhana.

17Sinukud isab e'na kapal ād inān ati sukuranna mpatpū' d'ppa bang ma sukurantam.

18Palmata intan gaddung ya pangahinang ād inān ati baran da'ira inān bay nihinang maka dī bulawan, sagō' atilag sali' sawa samin.

19Saga batu pamapagan ād pangalikus da'ira inān bay niari-arihan maka palmata ginis-ginisan. Ya pangari-ngari batu dakayu' inān palmata intan gaddung, ya karuwana palmata bilu alutu', kat'lluna palmata jali'-jali', ka'mpatnapalmata gaddung alutu',

20kalimana palmata sakulati magjali'-jali', kannomna palmata keyat alutu', kapitu'na palmata biyaning, kawalu'na palmata ogos gaddung, kasiyamna palmata kuning, kasangpū'na palmata gaddung ugbus-ugbus saging, kasangpū'

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka ssana palmata bilu magb'ttik-b'ttik, ati ya kasangpū' karuwana palmata taluk.

21Ya pangahinang sangpū' maka duwa lawang da'ira inān sangpū' maka duwa isab mussa' tipay. Dakayu' du mussa' atibu'uk ya pangahinang dakayu' lawang.Maka saga lān ma deyom da'ira inān dī bulawan, atilag sali' sawa samin.

22Halam aniya' langgal ta'nda'ku ma deyom da'ira inān pangarapan Tuhan sabab ina'an asal Tuhan ya Panghū' Sangat Kawasa, maka ina'an isab Bili-bili. Angkan mbal kagunahan langgal maina'an.

23Mbal isab magkagunahan sawa llaw atawa sawa bulan ma da'ira inān sabab ina'an asal sahaya Tuhan amuwan kasawahan, maka ina'an Bili-bili pamalita'an.

24Pasaplag sawana inān pamasawa pal'ngnganan palbangsa-bangsahan.Maka saga kasultanan min kaluha'an dunya amowa du pangalta' sigām ni deyom da'ira inān.

25Saga lawangna mbal tinambol, aukab sadja kahaba' llaw sabab halam na aniya' sangom maina'an.

26Ai-ai makabuwan kabantugan ma palbangsa-bangsahan maka ai-ai pangalta' sigām, binowa du pina'an ni deyom da'ira,

27sagō' halam aniya' lumu' pinasōd pina'an atawa a'a maghinang kamaruhan atawa a'a magputing. Ya sadja makasōd ni deyom da'ira inān bang a'a bay tasulat ōn sigām ma kitab suku' Bili-bili, ya kitab panunulatan ōn a'a bay kabuwanan kallum kakkal.

Pamabukisan 22

Sapa' Po'onan Kallum

1Sakali itu pina'nda'an aku sapa' e' mala'ikat, sapa' makabuwan kallum kakkal. Asawa sidda bohe'na, anasahan min paningkō'an Tuhan maka Bili-bili,

2labay min t'ngnga' lān ya ma deyom da'ira he'. Ma karuwambila' sapa' inān aniya' kayu, ya kayu makabuwan kallum. Kayu inān magbuwa' min sangpū' maka duwa ma deyom dantahun, min t'dda ma deyom dambulan. Bo' dahunna

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inān tapanguli' saki ma kabangsa-bangsahan.

3Halam aniya' mulka' tabāk ma deyom da'ira inān. Ya tingkō'an Tuhan maka Bili-bili ina'an ma deyom da'ira ati pinudji du iya e' saga sosoho'anna.

4Ta'nda' e' sigām pamaihu'anna maka sinulatan ōnna tuktuk sigām.

5Halam aniya' sangomna mahē' maka mbal sigām magkagunahan palita'an atawa mata llaw sabab Panghū' Tuhan ya amaranta' sigām. Maka sigām ya ang'ntan pagparinta sampay ni kasaumulan.

6Manjari amissala mala'ikat inān ni aku, yukna, “Ya lapal kabtangan bay tasulatnu ilu b'nnal sadja, kapangandolan asal. Sabab in Panghū'tam Tuhan, ya amasangon Rū-na ma kanabi-nabihan, bay amapi'itu mala'ikatnaamata'uwan saga sosoho'anna pasal pakaradja'an marai' na pinat'kka.”

Kapi'itu si Isa Pabalik

7“Pakale kam,” yuk si Isa, “asekot na kapi'iluku. Aheya du kakōgan sasuku magkahagad ma kabtangan bay takallam ma deyom sulat ilu.”

8Na, aku itu si Yahiya. Bay takaleku maka ta'nda'ku saga pakaradja'an tasulat itu kamemon. Akatis pa'in e'ku akale maka ang'nda', magtūy aku bay pasujud ma alopan mala'ikat, ya bay ama'nda'an aku ai-ai he'. Arak aku amudji iya,

9sagō' yuk mala'ikat e' ni aku, “Da'a ka amudji aku sabab pagkahinu aku sosoho'an Tuhan. Pagkahiku isab saga kanabi-nabihan ya dauranakannu, maka sasuku magkahagad ma lapal sulat itu. Luwal Tuhan dakayu'-kayu' ya pudjita.”

10Yukna isab ni aku, “Da'a limbungin lapal bay pamalman ma deyom sulat itu sabab asekot na waktu pamat'kka pakaradja'anna kamemon.

11Sai-sai angahinang kala'atan maka kasabulan, paruhun gom pa'in kala'atanna maka kasabulanna ma sinosōng. Damikiyanna isab sai-sai bay angahinang ahāp subay pasangdan na maghinang ahāp. Maka sai-sai isab asussi pangatayanna subay pasangdan magmasussi.”

12“Pakale kam,” yuk si Isa. “Asekot na kapi'iluku. Bowaku du tungbas panungbasku a'a kamemon kaniya-kaniya, ai-ai katongoran hinangna.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13Aku in Alip maka Ya', in Awal maka Ahil, in Tagna'an maka Kahinapusan.

14“Aheya kakōganna sasuku anussi pamakayna min tamak kamemon, hatina anussi pangatayanna, sabab kabuwanan sigām kapatut amangan buwa' min kayu makabuwan kallum e', maka kapatut isab palabay min saga lawang pasōran ni deyom da'ira he'.

15Sagō' ina'an ma luwasan da'ira saga maghihinang kalumu'an na pa'in, saga magpapantak, saga a'a maghinang kasabulan d'nda maka l'lla, saga a'a magpapatay pagkahina manusiya', saga a'a magpanumba ni saddi min Tuhan maka saga a'a magpangakkal maka magputing.

16“Aku itu si Isa. Bay soho'ku mala'ikatku pi'ilu ni ka'am saga palhimpunan jama'aku bo' kam pinata'u e'na pasal saga pakaradja'an itu. Aku itu tubu' sultan Da'ud. Aku itu niōnan Maga, bitu'un asahaya.”

17Sakali ah'lling Rū Tuhan maka saga a'a ya pinagbahasa pangantin d'nda. Yuk sigām, “Pi'itu ka.” Sasuku makakale bissala itu subay ameya'-meya' ah'lling, “Pi'itu ka.” Pi'itu kam, sasuku kam patay bohe'. Anginum kam bohe' makabuwan kallum itu. Pangahilas ko' itu ni sai-sai bilahi, minsan halam aniya' tongodna.

Bissala Katangbusan

18Aku itu si Yahiya. Banda'anta kam, sasuku kam makakale lapal bay takallam ma deyom sulat itu: bang aniya' ganta' amak'nnop ai-ai halam bay takallam ma deyom sulat itu, pinak'nnopan du iya e' Tuhan saga bala' bay tasabbut ma deyomna itu.

19Damikiyanna, sai-sai angulangan kabtangan min deyom sulat itu, kinulangan isab e' Tuhan palsuku'anna ya tasabbut ma deyom sulat itu. Mbal iya kaniya'an buwa' min kayu ya makabuwan kallum. Mbal iya pinasōd ni deyom Da'ira Sussi.

20Na, ya na itu pamissala e' dangan ya anaksi' ma saga pakaradja'an bay pinabukis ma sulat itu, yukna, “Tantu. Asekot na kapi'iluku.” Na, bang pa'in ka pi'itu, Panghū' Isa.

21Mura-murahan, bang pa'in ka'am kamemon pinaniya'an tatabangan e' Panghū' Isa. Amin.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer "não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR" (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: "e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações" (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira

2022, Vitória/ES - Brasil

Capa: Pôr do sol sobre o mar. Trata-se de imagem disponibilizada na internet, dentre as que não informam haver restrição ao uso.